
AUCTOR PRETIOSA FACIT

NOVUM LEXICON

GRAECO-LATINUM

IN

NOVUM TESTAMENTUM.

CONGESSIT

ET

VARIIS OBSERVATIONIBUS PHILOLOGICIS

ILLUSTRAVIT

JOH. FRIEDER. SCHLEUSNER,

PHILOSOPHIAE ET THEOLOGIAE DOCTOR HUJUSQUE PROF. P. O. VITEB. CONSIST. ECCLES. REGII ASSESSOR, AEDI ARCIS ET ACAD. PRAEPOSITUS.

RECENSUERUNT

JACOBUS SMITH, S. T. P.
JOANNES STRAUCHON, ET ADAMUS DICKINSON.

TOMUS PRIMUS.

PARS II.

EDITIO QUARTA ALIIS EMENDATIOR.

EDINBURGI:

TYPIS ACADEMICIS.

VENEUNT IBIDEM APUD DAV. BROWN, ET DICKINSON CUM SOCIIS;
LONDINI APUD GUL. H. LUNN; LONGMAN ET SOC.
DUBLINI APUD J. CUMMING.

MDCCCXIV.

Sic. XVII, 105. *Hesych.* δοχή· δεῖπνον. — δοχήν· ἄριστον.

ΔΡΑ'ΚΩΝ, οντος, ὁ, 1. *draco, serpens ingens,* de quo *Plin.* H. N. VIII, c. 12. quaedam lectu digna habet.

2. metaphorice: *Satanas.* Apoc. XII, 3. coll. v. 9. et alibi passim in Apocalypsi. Confer. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 794.

ΔΡΑ'ΣΣΩ, s. ΔΡΑ'ΤΤΩ, fut. άξω, et Medium ΔΡΑ'ΣΣΟΜΑΙ,

1. proprie: *pugno includo,* a δρὰξ *pugnus.* Levit. II, 2. V, 12. καὶ δραξάμενος ὁ ἱερεὺς ἀπ' αὐτῆς πλήρη τὴν δράκα. Num. V, 26. Hinc δράγμα, ὅπερ ἡ χεὶρ δράξηται, teste *Hesychio.* Confer *Eustath.* ad *Odyss.* τ', p. 707. 44. *Diod. Sic.* XVIII, 17. *Dionys. Halic.* IX, 21.

2. *arripio, apprehendo, fugientem manu injecta retraho,* i. q. καταλαμβάνω, et nostrum: einen erwischen *to apprehend* or *seize one.* Sic in N. T. semel legitur 1 Cor. III, 19. ὁ δρασσόμενος τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν, h. e. Deus efficit, ut homines, qui sibi sapientissimi videntur, sua ipsorum sapientia capiantur et ita, quam vana sit, agnoscant. Similis locus est Job. V, 13. ὁ καταλαμβάνων τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ φρονήσει, βουλὴν δὲ πολυπλόκων ἐξέστησεν. *Polyb. fragm. hist.* 10. T. V. *Opp.* p. 56. ed. *Schweighaeuser. Hesych.* δρασσόμενοι· κρατοῦντες.

ΔΡΑΧΜΗ', ῆς, ἡ, *drachma, numus argenteus, sex obolos valens,* seu, ad nostram monetam, octava pars Joachimici, h. e. tres grossi, ejusdem valoris cum *denario* Romanorum. *Etym. M.* δραχμή· σταθμὸς ὡρισμένος ἢ τὸ συνάθροισμα τῶν ἓξ ὀβολῶν. *Eustathius ad Il.* γ', p. 319. 47. Differt itaque a drachma V. T. quae fuit numus aureus, ponderans octogesimam partem unciae auri. Ita enim *Hesychius:* Δραχμή· τὸ ὄγδοον ἐστὶν τῆς οὐγγίας ἐν χαλκῷ καὶ σιδήρῳ· ἐν δὲ χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ ὀγδοηκοστὸν ἐστι τῆς οὐγγίας. Ter legitur in N. T. Luc. XV, 8. 9. Vid. *Pollux* Onom. IX, 60. *Schol. Aristoph.* ad Plutum 194. et *Reland.* Diss. Miscell. P. II, p. 176.

ΔΡΕ'ΜΩ, *curro,* pro quo adhibetur τρέχω, quod vide.

ΔΡΕ'ΠΑΝΟΝ, ου, τὸ, (pro quo etiam maxime in poëtis δρεπάνη legitur, conf. *Thom. M.* sub δρεπάνη et ibi Interprett. p. 250. et *Stephanum* in Appendice ad Scriptt. de Dialectis p. 157.) *falx messoria* (a δρέπω *decerpo, colligo, vindemio, meto,* τρυγάω, τέμνω sec. *Etym. M.*) etiam per metonymiam *ipse messor, qui falce metit.* Marc. IV, 29. εὐθέως ἀποστέλλει τὸ δρέπανον statim messores mittit, coll. Joel. III, 13. ἐξαποστείλατε δρέπανα, hebr. שִׁלְחוּ מַגָּל. Apoc. XIV, 14. δρέπανον ὀξύ. ibid. v. 15 — 19. *Polyb.* XXII, 10, 5.

ΔΡΟ'ΜΟΣ, ου, ὁ, 1. proprie: *cursus,* seu, *actus currendi,* et *quivis rapidus modus alicujus rei. Eurip.* Phoen. v. 167. δρόμον νεφέλας. ibid. v. 1118. δρόμῳ ξυνῆψεν ἄστυ Καδμείας χθονός.

2. *ipse locus, ubi decursiones fiunt, in quo se cursu et aliis certaminibus exercebant veteres, stadium et circus, locus gymnicis ludis destinatus.* Sic v. c. *Hippodromus,* seu *locus, ubi decursiones equestres fiebant,* δρόμος dicitur a *Xenoph.* Equit. III, 6. *Thom. M.* δρόμος καὶ ἐπὶ τοῦ τρέχοντος καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου τόπου τῷ βουλομένῳ τρέχειν. Confer *Jac. Lydii Agonist. SS.* c. 23.

3. metaphorice: *munus et negotium, quod alicui obeundum et perficiendum demandatur.* Sic legitur in N. T. Act. XIII, 25. ὡς δὲ ἐπλήρου ὁ Ἰωάννης τὸν δρόμον et cum adhuc munere suo fungeretur Johannes. *Syrus:* δρόμον bene transtulit: ܬܫܡܫܬܗ *ministerium suum.* ibid. XX, 24. τελειῶσαι τὸν δρόμον μου μετὰ χαρᾶς, ubi in sequentibus καὶ τὴν διακονίαν explicationis causa additur. 2 Tim. IV, 7. τὸν δρόμον τετέλεκα satisfeci muneri meo apostolico. Saepius non legitur in N. T.

ΔΡΟΥΣΙ'ΛΛΑ, ης, ἡ. *Drusilla.* Nomen proprium filiae majoris Agrippae, sororis Agrippae junioris, uxoris Felicis, praesidis Judaeae. Primum desponsata fuerat Epiphani, regis Antiochi

tiochi filio, deinde vero, cum hic judaicos ritus suscipere abnueret, post mortem patris a fratre minori, Agrippa, Azizo, Emessenorum regi, in uxorem data fuit, quem relinquens, abjecta religione patria, Felici, Pallantis, Neronis liberti, fratri, nupsit. Conf. quae de hac foemina libidinosissima memoriae tradidit *Josephus* A. J. XX, 7. 1 et 2. Semel in N. T. memoratur Act. XXIV, 24.

ΔΥΜΙ, *subeo, ingredior, occido.* Graecis δῦναι dicitur, quidquid visui se subtrahit, maxime quod aquam subit. Hinc de solis occasu ex vulgi opinione, qui solem mergi putabat oceano. Vide infra sub δύνω.

ΔΥΝΑΜΑΙ, fut. ήσομαι, proprie, *robustus sum* (*Xenoph. Cyrop.* I, 2, 13. *Anab.* IV, 5, 10.), deinde

1. *possum, valeo, auctoritate valeo et potestate aliquid efficiendi.* Ita legitur de *Deo* Matth. III, 9. ὅτι δύναται ὁ Θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα. Ephes. III, 20. de *Christo* Matth. VIII, 2. de *hominibus* Matth. XVII, 19. Hinc δύνασθαι apud Graecos etiam *is* dicitur, *qui auctoritate et potentia in republica pollet*, v. c. *Aelian. V. H.* XII, 10. ἐδυνήθησάν ποτε τὰ μέγιστα ἐν τοῖς Ἕλλησιν.

2. *peritus sum alicujus rei, calleo.* Act. XXVII, 43. τοὺς δυναμένους κολυμβᾶν qui artem natandi callerent. Apud *Lysiam* in Orat. Funebr. in Corinthios socios p. 27. ed. *Taylor.* οἱ ποιεῖν δυνάμενοι, *poëtae*, οἱ εἰπεῖν δυνάμενοι, *oratores. Xenoph. Hist. Gr.* IV, 1, 8.

3. δύνασθαι is dicitur, *cui aliquid jure suo competit et convenit*, et per *debere, licere, decet*, reddendum est, quemadmodum e contrario οὐ δύνασθαι de *eo, quod non est conveniens, justum et licitum*, usurpatur, quo in sensu יָכֹל Gen. XLIII, 31. Ruth. IV, 6. legitur. Matth. IX, 15. μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος πενθεῖν; decetne amicos sponsi jejunare? Marc. II, 7. τίς δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας; cui jure suo competit remittere peccata? Joh. III, 27. οὐ δύναται ἄνθρωπος λαμβάνειν ο debet sibi quisquam aliquid vi Act. IV, 20. οὐ δυνάμεθα γὰρ non licet nobis reticere ea, qu mus et audivimus. ibid. V, δύνασθε καταλῦσαι αὐτὸ nec pote debetis irrita reddere eorum et consilia. ibid. X, 47. XX 1 Cor. X, 21. 2 Cor. XIII, 8. III, 9. οὐ δύναται ἁμαρτάνειν ei non licet. Conf. *El. Palaire* Phil. in N. T. p. 315.

4. *soleo*, et οὐ δύνασθαι de *eo* tur, *quod raro fieri solet.* M 14. οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι n urbs in monte posita etc. M 39. Joh. V, 19. Apoc. II, 2. οὐ δύνῃ (δύνῃ κατὰ πάθος ἐστὶ ἀπ νασαι — Ἰωνικῶς δύνεαι — καὶ κ σιν τοῦ ε καὶ α εἰς η δύνῃ. *Hortu* p. 93.) et a moribus tuis alien Formam hanc Pass. vel Med. Praes. sine ratione, ut mult (V. *Wesseling. Obss. Var.* I, improbat *Thom. M.* cum ea rint *Plato, Demosthenes, Isocr Xenophon.* Confer *Georgii H N. T.* P. I. p. 118 et 184. et *nius N. T.* T. II. p. 753. *Xeno* con. XI, 11. *Ages.* XI, 10.

5. *facultatem habeo aliquid int di et capiendi*, ut יָכֹל Ps. CX 6. 1 Cor. III, 2. οὔπω γὰρ ἠδύνα non ferre et concoquere p coll. Marc. IV, 33. καθὼς ἠδύ κούειν auditorum captui se acc davit.

6. *volo*, i. q. θέλω. Matth. XX, 22. δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριο tisne eandem miseram sortem Marc. VI, 5. καὶ οὐκ ἠδύνατο ἐκεῖ αν δύναμιν ποιῆσαι, et nolebat C ibi ullum patrare miraculum. IV, 15. Elegans est hic verb θαι usus, cujus vestigia etiam i mis graecis Scriptoribus reper v. c. *Herodot.* IX, 41. VII, 1 videndus *Valkenarius.* Alex οὐ δύνασθαι *nolle* posuerunt pro co מָאֵן *recusare, abnuere*, Job. ad imitationem hebraici יָכֹל

XXXIV, 14. E contrario θέλειν interdum i. q. δύνασθαι. De alternante hoc significatu harum vocum exposuerunt *Eustathius* ad *Homer. Il.* δ', v. 352. p. 482. ed. Rom. et *Camerarius* ad *Sophocl.* Electr. v. 482. *Hesych.* δύνασθαι· θέλειν. ἤθελεν· ἠδύνατο.

7. interdum pleonastice ponitur, v. c. Joh. VII, 7. οὐ δύναται ὁ κόσμος μισεῖν ὑμᾶς vos impiorum Judaeorum odio non obnoxii estis. ibid. XII, 39. διὰ τοῦτο οὐκ ἠδύναντο πιστεύειν ideo vero fidem ei denegarunt. *Homer.* Il. ζ, v. 100. οὐδέ τις οἱ δύναται μένος ἰσοφαρίζειν. Ita et *posse* apud Latinos, ut docuit *Canterus* Lectt. Nov. II, 2.

ΔΥΝΑΜΙΣ, εως, ἡ, 1. *potentia, facultas, vis efficiendi aliquid,* et aeque de *facultatibus ingenii* ac de *viribus corporis* usurpatur. Matth. XXV, 15. ἑκάστῳ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν pro sua cuique facultate. (*Jamblich. Vit. Pythag.* 19. *Diodor. Sic.* XIV, 81.) Luc. XXIV, 49. δύναμιν ἐξ ὕψους vires, quas Deus largietur ad munus apostolicum rite subeundum. Coloss. I, 11. ἐν πάσῃ δυνάμει δυναμούμενοι ut largiatur vobis idoneas facultates et vires. 2 Cor. I, 8. ὑπὲρ δύναμιν supra quam vires humanae sustinent, supra quam ferri potest. (Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 196.) De corpore usurpatum, ut *robur, vigorem, firmitatem, soliditatem* significet, legitur Hebr. XI, 11. δύναμιν ἔλαβεν vigore uteri instruebatur, nam δύναμις, si mulieribus tribuitur, *robur, vigorem uteri ad procreandos liberos* significat. 1 Cor. XV, 43. ἐγείρεται ἐν δυνάμει prodit corpus durans, tam firmum et valens, ut adversus omnem vim duret: opponitur ibi ἐν ἀσθενείᾳ.

2. si Deo tribuitur, ejus *majestatem et omnipotentiam* significat. Matth. XXII, 29. μήτε τὴν δύναμιν Θεοῦ neque omnipotentiam divinam. Rom. I, 20. ἥ τε ἀΐδιος αὐτοῦ δύναμις καὶ θειότης. Act. VIII, 10. οὗτός ἐστιν ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ ἡ μεγάλη per eum se exserit summi numinis majestas. 2 Cor. XIII, 4. ζῇ ἐκ δυνάμεως Θεοῦ in vitam revocatus est vi divina. Hinc δύναμις Θεοῦ, et δύναμις simpliciter, interdum *ipse Deus* dicitur, v. c. Matth. XXVI, 64. καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως sedentem ad dextram Dei Opt. Max. Marc. XIV, 62. coll. Luc. XXII, 69. καθήμενος ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως Θεοῦ. Tob. I, 5. Sic et Judaei Deum κατ' ἐξοχὴν גְּבוּרָה vocare solebant, ut docuit *Buxtorfius* in Lex. Talmud. p. 385. et *Vitringa* Obss. Sacr. L. II, c. 5. § 8. Exempla similia Graecorum dedit *El. Palairet.* Obss. Philol. p. 209. Conf. infra sub μεγαλωσύνη.

3. *auxilium potentissimum.* Act. IV, 7. ἐν ποίᾳ δυνάμει; quo auxilio? 2 Cor. VI, 7. ἐν δυνάμει Θεοῦ muniti auxilio divino. 2 Cor. XII, 9. ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ auxilium, quod nobis Christus praestat. ibid. XIII, 4. ζησόμεθα σὺν αὐτῷ ἐκ δυνάμεως Θεοῦ liberabimur ex his calamitatibus auxilio divino.

4. per metonymiam effecti: *miraculum, ostentum, factum, summae potentiae divinae argumentum,* ad imitationem hebr. גְּבוּרָה Deut. III, 24. Ps. CVI, 2. CXLV, 4. CL, 2. Matth. VII, 22. καὶ ἐν τῷ ὀνόματί σου δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν; nonne miracula multa tua auctoritate patravimus? ibid. XI, 20. 21. 23. XIII, 54. 58. Marc. VI, 5. Luc. X, 13. Act. II, 22. δυνάμεσι καὶ τέρασι καὶ σημείοις.

5. *facultas, vis et potestas miracula patrandi.* Marc. VI, 14. διὰ τοῦτο ἐνεργοῦσιν αἱ δυνάμεις ἐν αὐτῷ ideo tantu miraculorum facultas est in eo. Act. VI, 8. πλήρης δυνάμεως instructus facultate miracula edendi. ib. X, 38. ἔχρισεν αὐτὸν ὁ Θεὸς πνεύματι ἁγίῳ καὶ δυνάμει. 1 Cor. V, 4. σὺν τῇ δυνάμει Ἰησοῦ Χριστοῦ pro facultate mihi a Christo concessa.

6. per metonymiam adjuncti, *is, qui miracula facit.* 1 Cor. XII, 28. ἔπειτα δυνάμεις, hoc est i. q. v. 10. ἄλλῳ δὲ δίδονται ἐνεργήματα δυνάμεων.

7. *celebratio, laus.* Matth. VI, 13. ὅτι σοῦ ἐστιν ἡ δύναμις tu enim es omni

laude nostra et celebratione dignus. Luc. I, 35. ubi δύναμις cum δόξα permutatur, ita, ut significet *celebrationem majestatis divinae*. Ita in V. T. legitur עֹז, Ps. VIII, 2. יִסַּדְתָּ עֹז Alex. κατηρτίσω αἶνον. Sirac. LI, 22. Vid. *Spicilegium meum II. Lex. Biel.* p. 45. et infra sub κράτος.

8. *vis*, *effectus*, *efficacia*, et speciatim, si orationi et doctrinae tribuitur, *ejus vis et efficacia animos aliorum commovendi*, *delectandi*, *emendandi et imbuendi veri cognitione* significat. Rom. I, 4. ἐν δυνάμει ita, ut hominibus certissime persuadeatur. ibid. v. 16. δύναμις γὰρ Θεοῦ ἐστιν inest enim ei vis summa salutaris. 1 Cor. I, 18. δύναμις doctrina, quae habet et exserit vim divinam. ibid. II, 4. vis divina efficacissima. 2 Cor. IV, 7. Phil. III, 10. καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ quam vim habeat ejus resurrectio ad homines emendandos et tranquillandos. 1 Thess. I, 5. 2 Tim. III, 5. δύναμις τῆς εὐσεβείας vera pietas, quae se vita et factis exserit. Hebr. VI, 5. δυνάμεις μέλλοντος αἰῶνος vim et efficaciam doctrinae de futura piorum felicitate. Huc etiam referenda sunt loca Luc. IV, 36. ἐν ἐξουσίᾳ καὶ δυνάμει ἐπιτάσσει cum vi et auctoritate imperat. 1 Cor. IV, 19. ἀλλὰ τὴν δύναμιν sed quid effecerint doctrina sua. ibid. v. 20. οὐ γὰρ ἐν λόγῳ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἐν δυνάμει institutio in religione christiana non est in dictis, sed in factis, seu, bey dem Religions-Unterricht, kommt es nicht darauf an, was man zu leisten verspricht, sondern was man wurklich leistet *we do not improve in religious knowledge by what we promise, but by what we actually perform.* Nec desunt exempla idonea e graecis et latinis Scriptoribus. Sic apud *Isocrat. Evag.* c. 3. δύναμις de vi poëseos legitur et apud *Ciceronem* et *Quinctilianum* haud raro formulae: *potentia orationis* et *potenter dicere*, occurrunt.

9. *libertas animi*, *animus impavidus*, i. q. παῤῥησία. Act. IV, 33. μεγάλῃ δυνάμει ἀπεδίδουν τὸ μαρτύριον κ. τ. λ. magna cum libertate animi testes surgebant resurrectionis Christi. 2 Tim. I, 7. οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεὸς πνεῦμα δειλίας ἀλλὰ δυνάμεως. *Theophyl.* ad h. l. ἵνα δυνατοὶ ὦμεν πρὸς τοὺς πειρασμοὺς καὶ παῤῥησιαζώμεθα.

10. saepe aeque ac *vires regni* apud Latinos, (v. c. *Florum* IV, 2.) *exercitum, et copias imperii* apud Graecos denotat, v. c. *Isocrat. Panegyr.* c. 26. παρατάξασθαι τὰς δυνάμεις. *Thucyd.* IV, c. 26. p. 256. ed. *Dukeri*. *Polyb. Hist.* V, 33. *Aelian. V. H.* II, 28. Hinc non solum δυνάμεις τῶν οὐρανῶν *exercitus coelorum* (ad imitationem hebraici צְבָא הַשָּׁמַיִם Ps. XXXIII, 6. Genes. II, 1. quod Alexandrini mox στρατιὰν τοῦ οὐρανοῦ, 2 Paral. XXXIII, 5. Jer. XXXIII, 22. mox δύναμιν τοῦ οὐρανοῦ, 2 Regg. XVII, 16. reddiderunt) *stellas et sidera*, *corpora illa splendida, quibus coelum instructum et exornatum est*, partim ob splendorem insignem, partim ob multitudinem et ordinem, vocantur, Matth. XXIV, 29. καὶ αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται et sidera et stellae loco suo movebuntur; conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 503. sed etiam *ipse angelorum chorus* appellatur ita, numeri pariter et multitudinis ac dignitatis et praestantiae eorum ratione habita, 2 Paral. XVIII, 18. coll. Nehem. IX, 6. et 1 Regg. XXII, 19. ubi aeque ac Luc. II, 13. στρατιὰ (στρατιαι) τοῦ οὐρανοῦ (τῶν οὐρανῶν) dicuntur; unde lux affundi posse videtur loco 2 Thess. I, 7. μετ' ἀγγέλων δυνάμεως αὐτοῦ, h. e. stipatus angelorum choro. Conf. *Vorstii Philol. S.* p. 446 seq. ed. *Fischeri.*

11. *qui est insigni dignitate praeditus*, *potens*, *princeps*, *magistratus*. Rom. VIII, 38. οὔτε δυνάμεις ne potentissimi quidem in his terris. 1 Cor. XV, 24. cum omnes, etiam potentissimos hostes, sibi subjecerit. Ephes. I, 21. in quo loco tamen plerique

rique *angelos* intelligendos esse censent. Cf. *Vales.* ad *Euseb.* p. 254. qui ostendit, Graecos τὰ δαιμόνια appellare δυνάμεις, et Latinos *potestates*. Certe angeli Rabbinis כחות של המעלה (vid. *Jalkut Chaddasch* fol. 89. Col. 4.) et ab *Euseb. Praep. Evang.* IV, 6. ἀστεῖαι καὶ ἀγαθαὶ δυνάμεις dicuntur.

12. *opes et facultates;* unde in vers. Alex. pro הון legitur Ezech. XXVII, 27. Adde Prov. XXXI, 29. 2 Cor. VIII, 3. ὅτι κατὰ δύναμιν καὶ ὑπὲρ δύναμιν αὐθαίρετοι non solum pro opum tenuitate, sed etiam majori liberalitate, quam pro facultatibus, sponte contulisse. Eodem sensu παρὰ δύναμιν legitur apud *Joseph. A. J.* III, 6. 1. ἑκάστου καὶ παρὰ δύναμιν φιλοτιμησαμένου.

13. de sole, *ornamentum, decus, summus splendor.* Apoc. I, 16. ὡς ὁ ἥλιος φαίνει ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ quemadmodum sol splendet, cum est in summo lumine, seu in medio coelo, coll. Judd. V, 31. בְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בִּגְבֻרָתוֹ Vid. supra sub δόξα.

14. *significatio et sensus verborum,* ut apud Latinos *vis, potestas.* 1 Cor. XIV, 11. ἐὰν μὴ εἰδῶ τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς nisi significationem et sensum verborum hujus linguae intellexero. *Aelian. V. H.* IX, 16. τοὔνομα εἰς τὴν Ἑλλάδα δύναται nomen, in linguam graecam translatum, significat. In scholiis et Lexicographis graecis δύναται saepe est: *significat.*

15. *auctoritas, qua aliquis pollet.* Apoc. III, 8. ὅτι μικρὰν ἔχεις δύναμιν exigua quidem tua est auctoritas, h. e. ut interpretatus est *Eichhornius, Grotium* sequutus, licet ob exiguum eorum, qui ad tuum coetum coiverunt, numerum opprimi facile potueris.

16. κατὰ δύναμιν adverbialiter, *vi, per,* nostrum: kraft, vermöge *power, might.* Hebr. VII, 16. κατὰ δύναμιν ζωῆς ἀκαταλύτου vi immortalitatis.

ΔΥΝΑΜΌΩ, ῶ, fut. ώσω, 1. *corroboro, potentem reddo, confirmo,* a praeced. δύναμις. Alex. posuerunt pro עָז, Ps. LXVIII, 29. et גִּבֵּר, Eccles. X, 10. Dan. IX, 27.

2. *idoneum reddo, necessariis facultatibus et viribus instruo.* Sic semel in N. T. legitur Coloss. I, 11. ἐν πάσῃ δυνάμει δυναμούμενοι ut omnibus idoneis viribus instruamini.

ΔΥΝΆΣΤΗΣ, ου, ὁ, 1. proprie: *princeps in civitate, penes quem praecipua in republica dignitas est et auctoritas, dynasta,* unde δυναστεία est *summum imperium,* quaecunque demum sit reipublicae forma. *Thucyd.* III, 62. δυναστεία ὀλίγων ἀνδρῶν, h. e. ὀλιγαρχία. Conf. *Irmisch.* ad *Herodian.* I, 1. 5. p. 17. *Duker.* ad *Florum* IV, 2. 92. et *Schweighaeuseri Lexicon Polybian.* s. h. v. Alex. pro מֶלֶךְ Prov. XXXI, 4. posuerunt.

2. *tyrannus, qui oppressa libertate vim populo infert.* Luc. I, 52. καθεῖλε δυνάστας ἀπὸ θρόνων deturbat tyrannos de thronis. In versione Alex. latius patet et *omnem, qui vim alteri infert,* significat, respondens hebraico עָרִיץ Job. VI, 23. XV, 20. coll. IX, 22. μέγαν καὶ δυνάστην ἀπολλύει ὀργή.

3. *aulicus, purpuratus, minister regis.* Act. VIII, 27. δυνάστης Κανδάκης dynasta reginae Candaces. Conf. Jerem. XXXIV, 19. ubi pro סָרִיס *eunuchus, cubicularius, aulicus* in versione Alex. ponitur, et Genes. L, 4. πρὸς τοὺς δυνάστας Φαραὼ, ubi in hebr. est אֶל־בֵּית פַּרְעֹה.

4. speciatim ita *Deus Opt. Max.* dicitur, *quatenus est potentissimus et ejus imperio omnia subsunt.* 1 Tim. VI, 15. ὁ μακάριος καὶ μόνος δυνάστης, qui 2 Macc. III, 24. ὁ πάσης ἐξουσίας δυνάστης, ibid. XII, 15. ὁ μέγας τοῦ κόσμου δυνάστης, et XV, 23. δυνάστης τῶν οὐρανῶν vocatur. *Phavor.* Δυνάστης· ὁ τύραννος καὶ ὁ βασιλεύς.

ΔΥΝΑΤΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. *potens sum,* a δυνατὸς *potens.*

2. *potentem me praesto et declaro.*

Sic semel legitur in N. T. 2 Cor. XIII, 3. ἀλλὰ δυνατεῖ ἐν ὑμῖν sed potentiam suam quam maxime inter vos declarabit.

ΔΥΝΑΤΟ͂Σ, ὁ, ἡ, τὸ, 1. generatim dicitur *potens, qui aliquid efficere et praestare valet, qui idoneis viribus et facultatibus animi aeque ac corporis praeditus est.* Luc. XIV, 31. εἰ δυνατός ἐστιν an possit. 2 Cor. XII, 10. τότε δυνατός εἰμι tum sum potens, h. e. tum habeo vires superandi et perferendi omnia mala. Jacob. III, 2. Speciatim

2. *omnipotens, qui omnia efficere et praestare valet, cui est potentia illimitata.* Sic Deus dicitur Luc. I, 49. ὁ δυνατός. Rom. IV, 21. 2 Cor. IX, 8. 2 Tim. I, 12. Hebr. XI, 19. Neutrum τὸ δυνατὸν interdum substantive ponitur, et significat *omnipotentiam,* v. c. Rom. IX, 22. καὶ γνωρίσαι τὸ δυνατὸν αὐτοῦ, h. e. τὴν δύναμιν αὐτοῦ.

3. *validus, efficax.* 2 Cor. X, 4. τὰ ὅπλα δυνατὰ τῷ Θεῷ arma longe validissima et efficacissima, ex hebraismo, de quo vide infra sub Θεός.

4. *is, cui aliquid licet, conveniens et decens est.* Act. XI, 17. ἐγὼ δὲ τίς ἤμην δυνατὸς κωλῦσαι τὸν Θεόν; mihi profecto Deo repugnare non licebat. Huc etiam referrem locum Matth. XXVI, 39. εἰ δυνατόν ἐστι si conveniret voluntati tuae, coll. Luc. XXII, 42. εἰ βούλει.

5. *possibilis, qui* vel *quod facile fieri potest.* Matth. XIX, 26. παρὰ δὲ Θεῷ πάντα δυνατὰ per Deum fieri possunt omnia. ibid. XXIV, 24. Act. II, 24. Rom. XII, 18. εἰ δυνατόν, τὸ ἐξ ὑμῶν quantum per vos fieri potest. Galat. IV, 15. εἰ δυνατὸν si fieri potuisset, si quis postulasset.

6. ut latinum *potens, qui auctoritate, dignitate et opibus caeteris omnibus praestat.* Act. XXV, 5. οἱ οὖν δυνατοὶ ἐν ὑμῖν principes vestrae civitatis. Sed possunt h. l. per τοὺς δυνατοὺς, subintellecta voce κατηγορεῖν, intelligi idonei, instructi ad accusandi munus obeundum. 1 Cor. I, 26. οὐ πολλοὶ δυνατοί, οὐ πολλοὶ εὐγενεῖς. Apoc. VI, 15. καὶ οἱ πλούσιοι καὶ οἱ δυνατοί. Eodem sensu δυνατὸς et δυνάμενος apud Graecos occurrit, v. c. apud *Xenoph.* de *Rep. Laced.* I, 1. Sparta urbs δυνατωτάτη dicitur. Idem *Hist. Gr.* VII, 4. 34. οἱ δυνάμενοι principes civitatis vocantur. *Thucyd.* II, 25. ubi Schol. οἱ δυνατοί· οἱ πλούτῳ δυνάμενοι, coll. *Xenoph.* de *Rep. Athen.* I, 3. Sirac. XXIX, 25. Eodem sensu *potens* apud Latinos, v. c. *Phaedr.* I, 24. 1. Cf. *Krebs. Obss. Flav.* p. 259. *Vitringae Obss. SS.* Lib. III, c. 2. p. 516. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 625.

7. *qui valet aliqua re, peritus rei cujuscunque, qui artem callet, facultate praeditus,* i. q. δεινός. cf. *Küsterum* ad *Aristoph. Nub.* p. 50. Luc. XXIV, 19. δυνατὸς ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ insignis miraculorum et dicendi facultate; ubi vid. *Wetstenius.* Act. VII, 22. Moses δυνατὸς ἐν λόγοις καὶ ἔργοις dicitur eodem sensu, quo apud *Platonem, Thucyd.* (I, 139.) et *Xenoph.* δυνατὸς λέγειν καὶ πράττειν is vocatur, qui rempublicam bene et sapienter administrare valet, dicendo ad populum et agendis negotiis, vir peritus reipublicae gerendae. Cf. *Xenoph. Mem.* III, 7. 1. Act. XVIII, 24. δυνατὸς ὢν ἐν ταῖς γραφαῖς facultate praeditus explicandi litteras sacras. Rom. XV, 1. ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ nos, qui praestantiorem et certiorem religionis scientiam habemus. Omissum est τῇ πίστει, coll. 2 Cor. XIII, 9.

ΔΥ͂ΝΩ vel ΔΥ͂ΜΙ et ΔΥ͂Ω, fut. δύσω, *subeo, ingredior, occido.* Graecis Scriptoribus δῦναι dicitur, *quidquid visui se subtrahit, maxime, quod aquam subit.* Alex. Exod. XV, 10. Hinc speciatim de solis occasu usurpatur ex vulgi opinione, qui solem mergi putabat oceano. Marc. I, 32. ὅτε ἔδυ ὁ ἥλιος cum occidisset sol. Luc. IV, 40. δύνοντος τοῦ ἡλίου occidente sole, coll. Matth. VIII, 16. ὀψίας δὲ γενομένης. Saepius in N. T. non occurrit. In vers. Alex. hebr. בוא Genes. XXVIII, 11. Mich. III, 6. sensu eodem respondet.

spondet. *Aelian. V. H.* IV, 1. *Xenoph. Anab.* II, 2. 2 et 6. *Hesych.* ἴδυ· εἰσῆλθε, κατῆλθε, κατέδυ. Cf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 556.

ΔΥΌ, Attice ΔΎΩ, οἱ, αἱ, τὰ, genit. δυοῖν, dat. δυσὶ, *duo*. Matth. XXI, 28. τέκνα δύο. ibid. XXVII, 51. ἐσχίσθη εἰς δύο scissum est in duas partes. (*Lucianus Toxari* p. 101. εἰς δύο διακόπτει. Idem *Dial. Meretr.* p. 748. ἐς δύο τὴν κεφαλὴν διῃρημένος. Subaudiendum autem est in hac phrasi μέρη, quod addidit *Polybius* II, 16. σχίζεται εἰς δύο μέρη.) Act. XII, 6. ἁλύσεσι δυσί.

2. *dissentientes, dissidentes.* Ephes. II, 15. ἵνα τοὺς δύο κτίσῃ ἐν ἑαυτῷ εἰς ἕνα καινὸν ἄνθρωπον ut duas dissentientes partes in unam prorsus emendatam societatem cogeret, coll. v. 14 et 16.

3. Δύο καὶ δύο *bini*. Est modus loquendi hebraicus. Nam Hebraei carent distributivis, quorum loco solent idem nomen bis ponere. Conf. *Vorstii Philol. Sac.* cap. XII. p. 312. Sic Marc. VI, 7. ἤρξατο αὐτοὺς ἀποστέλλειν δύο καὶ δύο misit eos binos, hebr. שְׁנַיִם שְׁנַיִם, Genes. VI, 19. 20. VII, 9. 15. Graeci, cum singulis aequalis numerus tribuendus est, utuntur vel vocula ἀνὰ, Luc. X, 1. ἀνὰ δύο, vel κατὰ, v. c. κατὰ δύο apud *Aelian. V. H.* II, 25. 49.

ΔΥΣΒΆΣΤΑΚΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1. proprie: *gravis, portatu difficilis*, ex particula inseparabili δὺς, quae in compositione *aegre, difficulter* notat, et βαστάζω *fero, porto*. *Hesych.* δυσβάστακτον· βαρύ. *Plutarch.* T. IX. *Opp.* p. 625. ed. *Reiske.*

2. metaphorice de *legibus et praeceptis* dicitur, *quae observatu sunt admodum difficilia vel impossibilia*, ut βαρύς. Sic bis legitur in N. T. Matth. XXIII, 4. δεσμεύουσι γὰρ φορτία βαρέα καὶ δυσβάστακτα. Luc. XI, 46. φορτίζετε τοὺς ἀνθρώπους φορτία δυσβάστακτα homines adstringitis severissimis legibus.

ΔΥΣΕΝΤΕΡΊΑ, ας, ἡ, *dysenteria, morbus, viscera afficiens ac erodens, intestinorum exulceratio*, vel certe *difficultas*, ex δὺς et ἔντερον *intestinum*. Legitur semel in N. T. Act. XXVIII, 8. δυσεντερίᾳ συνεχόμενον κατακεῖσθαι torminibus laborantem decumbere. *Polyb.* XXXII, 25. 14. *Alb. Gloss. N. T.* p. 193. δυσεντερία λέγεται ἡ ἕλκωσις τῶν ἐντέρων. *Moeris*: δυσεντερία θηλυκῶς, Ἀττικῶς. δυσεντέριον, Ἕλληνες. Adjectivum δυσεντερικὸς legitur apud *Plutarch.* T. VI. Opp. p. 384. et T. X. p. 483. ed. *Reiske.*

ΔΥΣΕΡΜΗΝΕΥΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *explicatu difficilis, qui ab aliis non facile intelligi et capi potest, vel ob ipsius gravitatem et sublimitatem, vel ob aliorum hebetudinem*, i. q. δυσνόητος, 2 Petr. III, 16. Compositum est ex δὺς et ἑρμηνεύω *interpretor*. Hebr. V, 11. περὶ οὗ πολὺς ἡμῖν ὁ λόγος καὶ δυσερμήνευτος de quibus multa quidem dicere possem, sed difficiliora sunt, quam ut vos capere et concoquere possitis. Saepius non legitur in N. T. *Artemidorus* III, 67. οἱ ὄνειροι — τοῖς πολλοῖς δυσερμήνευτοι. *Philo lib. de Somn.* T. II. *Opp.* p. 649. ἀλέκτῳ τινὶ καὶ δυσερμηνεύτῳ θέᾳ *Basil.* T. I. Opp. p. 12.

ΔΎΣΚΟΛΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1. proprie: *homo morosus circa cibum, cui difficulter cibus gratus invenitur*, ex δὺς et κόλον *cibus*. Hinc

2. *homo morosi ingenii, qui ubique habet, quod reprehendat*, unde fere cum δύστροπος conjungitur. *Xenoph. Cyrop.* II, 2. 1.

3. in genere: *difficilis, multis difficultatibus impeditus*. Semel in N. T. legitur Marc. X, 24. πῶς δύσκολόν ἐστι quam difficile est! *Xenoph. Oecon.* XV, 10. Hinc τὰ δύσκολα *difficultates, labores*, apud *Arrian.* de *Venat.* XVIII, 4. Apud *Aristot. Polit.* III, 7. δυσκολία opponitur τῇ εὐκολίᾳ. *Hesych.* δύσκολος· ἄγριος, δυσχερής. *Etym. M.* ὁ δυσάρεστος, ὁ δυσχερῶς τινὶ ἐνούμενος.

ΔΥΣΚΌΛΩΣ, Adv. 1. *morose, iniquo animo*. *Xenoph. Cyrop.* II, 2. 2.

2. *difficulter*. Ter legitur in N. T.

 Matth,

Matth. XIX, 23. Matth. X, 23. et Luc. XVIII, 24.

ΔΥΣΜΗ͂, ῆς, ἡ, et in plur. ΔΥΣΜΑΙ͂, intell. ἡλίου, *occasus solis, occidens, plaga coeli occidentalis, regio, versus occidentem sita*, a δύνω vel δῦμι. Matth. VIII, 11. ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ab oriente et occidente, h. e. e remotissimis regionibus terrae, seu, ex omnibus gentibus. ib. XXIV, 27. καὶ φαίνεται ἕως δυσμῶν et penetrat ad occidentem. Luc. XII, 54. νεφέλην ἀνατέλλουσαν ἀπὸ δυσμῶν nubem ab occasu exorientem. ibid. XIII, 29. Apoc. XXI, 13. Jos. I, 4. ἀφ' ἡλίου δυσμῶν, hebr. מְבוֹא הַשֶּׁמֶשׁ. *Xenoph. Anab.* VI, 4. 19. et *Hist. Gr.* V, 1. 7.

ΔΥΣΝΌΗΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *difficilis intellectu, qui aegre intelligi potest*, (ex δὺς *difficulter*, et νοητὸς *intelligibilis.)* Semel in N. T. legitur 2 Petr. III, 16. ἐν οἷς ἐστι δυσνόητά τινα in qua doctrina, de adventu Christi ad judicium, sunt quaedam difficilia intellectu. *Diog. Laërt.* IX, 13. δυσνόητόν τι καὶ δυσεξήγητον.

ΔΥΣΦΗΜΊΑ, ας, ἡ, 1. proprie opponi videtur τῇ εὐφημίᾳ, et significare *execrationem, verba mali ominis, imprecationem, infaustam acclamationem. Plutarch.* T. II. *Opp.* p. 341. et T. VIII, p. 323. ed. *Reiske.*

2. *famae laesio, convicium, probrum, fama sinistra.* (a δυσφημέω *probra et convicia in aliquem jacto*, quod 1 Cor. IV, 13. in quibusdam codd. loco βλασφημέω et 1 Macc. VII, 41. legitur.) In N. T. tantum legitur 2 Cor. VI, 8. διὰ δυσφημίας καὶ εὐφημίας sive male de me homines judicent et loquantur, sive bene. Eodem sensu reperitur 1 Macc. VII, 38. 3 Esr. I, 43. *Dion. Halic. Antiqu.* VI, c. 48. *Aristides* T. II. p. 482. *Hesych.* δυσφημίας· κακοφημίας, quae glossa ad locum Pauli spectare videtur. Transiit haec vox etiam in linguam latinam *dysphemia. Sueton. Aug.* c. 92. " Nihil in hoc quidem devitans, quam *dysphemiam nominis.*"

ΔΎΩ, vide supra ΔΎΝΩ.

ΔΏΔΕΚΑ, οἱ, αἱ, τὰ, *duodecim.* Est numerale cardinale indeclinabile, compositum ex δύο *duo*, et δέκα *decem.* Matth. IX, 20. X, 1. Apoc XXI, 21. οἱ δώδεκα vocantur κατ' ἐξοχὴν a numero suo *duodecim illi discipuli et apostoli J. C.* Matth. XXVI, 14. 20. 47. Act. VI, 2. 1 Cor. XV, 5. nam, qui certo numero in aliqua dignitate constituti sunt, solent a numero denominari, v. c. 2 Sam. XXIII, 18. 19. 23. Sic lat. *triumviri, decemviri* etc.

ΔΩΔΈΚΑΤΟΣ, ὁ, ἡ, τὸ, pro δυοδέκατος *duodecimus*, a δώδεκα. Semel in N. T. legitur Apoc. XXI, 20.

ΔΩΔΕΚΆΦΥΛΟΝ, ου, τὸ, 1. *duodecim tribus, duodecim tribuum complexus*, ex δώδεκα *duodecim*, et φυλὴ *tribus.*

2. *universus populus judaicus, qui olim in duodecim tribus divisus erat.* Sic semel legitur in N. T. Act. XXVI, 7. εἰς ἣν τὸ δωδεκάφυλον ἡμῶν ἐλπίζει καταντῆσαι ad quam pervenire sperat populus noster universus.

ΔΩ͂ΜΑ, τος, τὸ, 1. proprie notat *totum aedificium*, a δομέω *struo, aedifico*, contracte pro δόμημα. *Etym. M.* δῶμα· τὸ οἴκημα, ἐκ τοῦ δομῶ κ. τ. λ. *Theocrit. Idyll.* II, v. 17. *Eurip. Phoen.* v. 203. *Plutarch.* T. VI. *Opp.* p. 111. ed. *Reiske.*

2. *solarium, tectum planum*, ubi aërem serenum naribus captare solebant veteres. Ita enim olim summa pars aedium fabricata fuisse constat, ut homines in tectis ambulare et versari possent, quod patet ex Deut. XXII, 8. 2 Sam. XI, 2. Sic autem legitur in N. T. Matth. X, 27. ἐπὶ τῶν δωμάτων in tectis, h. e. palam, praesente multitudine hominum, coll. 2 Sam. XVI, 22. ibid. XXIV, 17. ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος, sc. ὢν, qui in tecto versatur. Marc. XIII, 15. Luc. V, 19. ἀναβάντες ἐπὶ τὸ δῶμα, coll. Marc. II, 4. ubi στέγη vocatur. Luc. XII, 3. XVII, 31. Alexandrini usi sunt hac voce pro גָּג, Ps. CXXIX, 6. Jos. II, 6. 8. 1 Sam. IX, 25. 26. qua eodem sensu etiam usus est

est *Herodian.* II, 6. 19. VII, 12. 12. *Aesop. Fab.* XI. Conf. *Gataker.* de *Stilo N. T.* cap. 23. *Schwarz. Comment. Ling. Gr.* p. 385. *Wetstenius N. T.* T. I. p. 374. et *Rhoer. Fer. Daventr.* p. 12. De differentia inter δῶμα et ὑπερῷον speciatim egit *Strodtmannus Sylloge I. Different. Gr.* § 28. in *Novis Miscell. Lips.* Vol. VII. p. 678.

3. *cubiculum superius*, quod vulgo ὑπερῷον, et hebr. עֲלִיָּה vocatur. Act. X, 9. ἀνέβη Πέτρος ἐπὶ τὸ δῶμα προσεύξασθαι ascendit Petrus in solarium ad precandum. *Hieronym.* ad Dan. VI, 10. δώματα, inquit, latine dicuntur meniana vel tecta, sive solaria et ἀνώγαια, i. e. coenacula. Idem tradit in Epistola ad *Sunniam* et *Fretelam. Hesych.* δώματα· οἶκοι, (non οἶκος) οἰκήματα, ταμιεῖα, οἰκοδομήματα. Lectu dignissima de hac voce habet *Irmisch. Excurs.* ad *Herodian.* I, 12. 16. Vol. I. p. 909 seq.

ΔΩΡΕΆ, ᾶς, ἡ, 1. *beneficium, gratuitum donum.* Joh. IV, 10. εἰ ᾔδεις τὴν δωρεὰν τοῦ Θεοῦ si scires, quale tibi jam contingit beneficium divinum. Act. II, 38. τὴν δωρεὰν τοῦ ἁγίου πνεύματος bona per religionem christianam hominibus parta. ib. VIII, 20. τὴν δωρεὰν τοῦ Θεοῦ dona Sp. S. extraordinaria, quae cap. X, 45. δωρεὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, et XI, 17. δωρεὰ simpliciter vocantur. Rom. V, 15. 17. τῆς χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς. (Utraque vox conjungitur quoque apud *Diod. Sic.* III, 37 et 72. *Joseph. A. J.* V, 1. 16.) Ephes. III, 7. Hebr. VI, 4.

2. *gratia, benignitas*, i. q. χάρις, cum qua voce permutatur 2 Cor. IX, 15. coll. v. 14. Ephes. IV, 7. κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ Χριστοῦ· pro diverso benignitatis Christi gradu. In vers. *Theodot.* bis tantum legitur pro chald. נְבִזְבָּה Dan. II, 6. V, 17.

ΔΩΡΕΆΝ, est accusativus nominis δωρεὰ, qui adverbiascit, subaudita praepositione κατὰ, et variis modis in N. T. ad imitationem hebraici חִנָּם adhibetur.

1. *gratis, gratuito*, nostrum: unentgeldlich *gratuitously.* Matth. X, 8. δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε gratis contigit vobis haec facultas, ideo sine lucri studio eam exercete. 2 Cor. XI, 7. ὅτι δωρεὰν (h. e. μὴ λαβὼν ὀψώνιον v. 8.) τὸ τοῦ Θεοῦ εὐαγγέλιον εὐηγγελισάμην ὑμῖν. Apoc. XXI, 6. XXII, 17.

2. *ex beneficio, nullo merito meo.* Rom. III, 24. δικαιούμενοι δωρεὰν *remissionis peccatorum beneficium a sola benignitate divina, nec ullo nostro merito vel opere repetentes;* sequitur: τῇ αὐτοῦ χάριτι. Opponitur κατὰ ὀφείλημα Rom. IV, 4. 2 Thess. III, 8.

3. *sine causa justa, immerito, sine ullo merito illius, cui male fit.* Joh. XV, 25. ὅτι ἐμίσησάν με δωρεὰν immerito me odio habent. Sic חִנָּם Ps. XXXV, 7. ubi Alexandrini habent δωρεὰν, sed *Symmachus* ἀναιτίως. Legitur etiam in libris apocryphis δωρεὰν hoc sensu, ut sit: *nulla necessitate cogente et urgente, sine causa idonea*, v. c. Sirac. XX, 23. ubi *Syrus* ܡܓܢ habet, coll. Prov. XXIII, 29. et *Spicil. II. Lex. Biel.* p. 47 seq.

4. *frustra, temere, sine effectu*, nostrum: vergeblich, ohne Frucht *in vain, without profit* or *advantage.* Galat. II, 21. ἄρα Χριστὸς δωρεὰν ἀπέθανεν frustra Christus mortuus esset. Ita חִנָּם Job. I, 9. Ezech. VI, 10. quod interdum ab Alex. per μάτην redditur, v. c. Ezech. XIV, 23.

ΔΩΡΈΩ, ῶ, fut. ήσω, et ΔΩΡΈΟΜΑΙ, οῦμαι, voce media, *dono, largior,* a δῶρον, quod vide. Marc. XV, 45. ἐδωρήσατο τὸ σῶμα τῷ Ἰωσὴφ corpus Josepho donabat, coll. Matth. XXVII, 58. ἐκέλευσεν ἀποδοθῆναι τὸ σῶμα. 2 Petr. I, 3. 4. Saepius in N. T. non legitur. *Hesych.* δωρεῖται· χαρίζεται.

ΔΏΡΗΜΑ, τος, τὸ, *donum, munus, beneficium*, a δωρέω. Rom. V, 16. τὸ δώρημα, i. q. τὸ χάρισμα v. 15. Jacob. I, 17. καὶ πᾶν δώρημα τέλειον et omne donum perfectum. Saepius non legitur in N. T.

ΔΩ͂ΡΟΝ, ου, τὸ, 1. *munus, donum, beneficium.* Matth. II, 11. προσήνεγκαν αὐτῷ

αὐτῷ δῶρα obtulerunt ei munera. Ephes. II, 8. Θεοῦ τὸ δῶρον merum Dei beneficium est. Apoc. XI, 10. καὶ δῶρα πέμψουσιν ἀλλήλοις munera sibi invicem mittent. Conf. *Schol.* ad *Aristoph. Aves* 510.

2. *omne sacrificium, quod Deo offertur,* i. q. θυσία ex usu loquendi Alex. Genes. IV, 5. ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ οὐ προσέσχε, pro quo in Vatic. legitur ἐπὶ ταῖς θυσίαις, in quorum versione haud raro hebr. קָרְבָּן Levit. II, 4. IX, 7. 15. respondet. Matth. V, 23. ἐὰν οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον. ibid. v. 24. VIII, 4. XV, 5. XXIII, 18. δῶρον τὸ ἐπάνω αὐτοῦ sacrificium quod arae imponitur. Hebr. V, 1. VIII, 3. 4. IX, 9. XI, 4.

3. κατ' ἐξοχὴν *pecunia illa* δῶρον vocatur, *quae gazophylacio immittebatur in usum templi et sustentationem pauperum.* Luc. XXI, 1. βάλλοντας τὰ δῶρα αὐτῶν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον.

4. per metonymiam contenti pro continente, *gazophylacium, in quo dona injiciebantur.* Luc. XXI, 4. ἔβαλον εἰς τὰ δῶρα τοῦ Θεοῦ. Conf. *Boisii Collation.* p. 261. et supra ad γαζοφυλάκιον dicta.

5. per ellipsin reticetur Marc. I, 44. coll. Matth. VIII, 4. Rom. XV, 27.

E.

Ἔα, *ah! vah! hem!* particula, quae convenit exclamationi, partim a dolore, partim a rei novitate proficiscente, quamque alii ab ἐάω *sino*, alii vero ab hebr. הָהּ et אֲהָהּ ortam esse existimant. In N. T. bis legitur. Marc. I, 24. ἔα, τί ἡμῖν καὶ σοί; ah quid nobis tecum est negotii? Luc. IV, 34. In utroque loco est particula conquerentis. In priore loco *Vulgatus* particulam omisit, in posteriore vero vertit *sine*, quasi esset ab ἐάω, (ut legitur apud *Polyaen.* II, 30. *Achill. Tat.* VI. p. 339.) sed tunc fere casus aut verbum additur, nec tunc est exclamantis prae metu et dolore, sed repellentis aut imperantis. Admodum frequenter haec particula in poëtarum (non solum tragicorum, ut *Casaubonus* voluit) libris invenitur, v. c. *Aristoph. Plut.* v. 825. (ubi est vehementer mirantis ἐκπληκτικὸν, observante *Schol. D'Orvillii.*) *Avib.* 328 et 1495. legitur tamen etiam in oratione soluta, v. c. apud *Arrian.* II, 24. III, 20. Alia loca dedit *Wetstenius N. T.* T. I. p. 554.

Ἐάν, conjunctio, quae construitur nunc cum optativo, nunc cum conjunctivo, rarissime cum indicativo. Conf. *Viger.* de *Idiotismis Ling. Gr.* p. m. 500.

1. est conditionalis: *si*, v. c. Matth. VIII, 2. ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι si vis, me leprosum sanare potes. ibid. IX, 21. IV, 9. ἐὰν προσκυνήσῃς μοι. V, 13. et alibi passim.

2. *etsi, quamvis, etiamsi.* Marc. VIII, 36. 1 Cor. IV, 15. ἐὰν γὰρ μυρίους παιδαγωγοὺς ἔχητε quamvis enim decem millia paedagogorum habeatis.

3. exprimit *adverbia temporis, quando, cum, postquam.* Sic v. c. cum ὅταν et ἐπὰν permutatur in locis Matth. VI, 22. 23. coll. Luc. XI, 34. Joh. VI, 62. ἐὰν οὖν θεωρῆτε quid quando videritis. ibid. XII, 32. ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς postquam exaltatus fuero a terra. ibid. XIII, 20. ἐάν τινα πέμψω cum quem misero. ib. XIV, 3. ἐὰν πορευθῶ. ibid. XVI, 7. 1 Joh. III, 2. ὅτι ἐὰν φανερωθῇ. Sic quoque *si* Latinorum ponitur pro *cum* temporali apud *Virgil. Aen.* V, 64. *Cic. Varr.* IV, 11. Vide *Muretum* ad *Catull.* XIV, 17.

4. geminatum cum τε notat *sive, sive.* Rom. XIV, 8. ἐάν τε γὰρ ζῶμεν -- ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν *sive* vivamus *sive* moriamur. *Plato Crito* c. 12. *Xenoph. Cyrop.* III, 3. 9.

5. quoties sequitur articulum postpositivum ὅς, ἥ, ὅ, et ὅσος, ὁσάκις, et ὅπου, adhibetur pro potentiali ἂν et valet i. q. *cunque.* Matth. VIII, 19. ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ quocunque abieris. Marc. VI, 10. ὅπου ἐὰν εἰσέλθητε ubicunque introieritis.

ritis. ibid. VII, 11. ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῇς quocunque a me juvari possis. ibid. XI, 23. ὃ ἐὰν εἴπῃ quidquid dixerit. Luc. X, 22. ᾧ ἐὰν βούληται cuicunque voluerit. — 1 Joh. III, 22. ὃ ἐὰν αἰτῶμεν quidquid petierimus. *Xenoph. Mem.* III, 10. 12.

6. interdum redundat, v. c. Matth. VII, 9. ὃν ἐὰν αἰτήσῃ ὁ υἱὸς quem rogaverit filius. Marc. IV, 22. ὃ ἐὰν μὴ φανερωθῇ, *Vulgat. quod non manifestetur*, coll. Luc. VIII, 17.

7. omittitur interdum, v. c. Matth. XVIII, 21. ante ἁμαρτήσει, ubi jam *Syrus* particulam conditionalem recte addidit. Luc. XI, 5. ante πορεύσεται πρὸς αὐτὸν, et ibid. XIX, 22. ante ᾔδεις.

'ΕΑ'Ν ΜΗ', pro diversitate contextae orationis nunc est

1. *conjunctio exceptiva, nisi.* Joh. III, 22. ἐὰν μὴ ᾖ ὁ Θεὸς μετ' αὐτοῦ nisi adjuvetur auxilio divino. Rom. X, 15. *Homer. Odyss.* λ', 158.

2. *si non.* Matth. VI, 15. ἐὰν δὲ μὴ ἀφῆτε si vero non remiseritis.

3. *particula adversativa, sed, ast, vero.* Matth. XII, 4. εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσι μόνοι sed sacerdotibus tantum. Luc. VI, 4. Galat. II, 16.

'ΕΑ'ΝΠΕΡ, *si, siquidem*, ex ἐὰν, et particula enclitica περ. Hebr. III, 6. 14. VI, 3.

'ΕΑΥΤΟΥ῀, ῆς, οῦ, contracte ΑΥ῾ΤΟΥ῀, ῆς, οῦ, *sui ipsius.* Nominativo caret. Solet hoc pronomen reciprocum ad omnes adhiberi personas, et non tertiae tantum, sed etiam primae et secundae personae significationem induere, praecipue in numero plurali, prout contextus et persona additi verbi facile docet. Sic tertiam personam indigitat Matth. XXIII, 12. ὅστις ὑψώσει ἑαυτὸν qui autem se ipsum exaltaverit. Marc. II, 8. ὅτι οὕτω διαλογίζονται ἐν ἑαυτοῖς. Primae personae significationem induit Rom. VIII, 23. ἡμεῖς αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στενάζομεν. 1 Joh. I, 8. ἑαυτοὺς πλανῶμεν nosmet ipsos fallimus. 1 Cor. XI, 31. *Aelian. V. H.* I, 32. *Epictet. Enchirid.* 10. In secunda persona pro σεαυτὸς adhibetur Act. XIII, 46. Matth. III, 9. μὴ δόξητε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς ne cogitetis. ibid. XXIII, 31. ὥστε μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς. Rom. XIII, 9. ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου, ὡς ἑαυτόν. Marc. XII, 33. *Aelian. V. H.* I, 34. Plura hujus rei exempla invenies apud *Perizon.* ad *Aelian. V. H.* I, 21. XII, 1. et *Fischer. Anim.* ad *Welleri Grammat.* p. 171 seq.

2. ἑαυτοὶ pro ἀλλήλων *invicem, mutuo, inter sese, alter alterum.* 1 Thess. V, 13. εἰρηνεύετε ἐν ἑαυτοῖς concordiae mutuae studete. Jud. v. 20. ἐποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς aedificantes vos invicem. *Hesych.* ἑαυτούς· ἀλλήλους. *Sophocl. Antig.* v. 153. καθ' αὑτῶν. *Schol.* ἀντὶ τοῦ κατ' ἀλλήλων. Conf. *Perizon.* ad *Aelian. V. H.* I, 21. et *Reitz.* ad *Lucian.* T. II. p. 98.

3. γίνεσθαι ἐν ἑαυτῷ *ad se redire, sui compotem fieri, se colligere*, i. q. ἑαυτοῦ γίνεσθαι apud *Joseph. A. J.* VI, 8. fin. Act. XII, 11. Petrus γενόμενος ἐν ἑαυτῷ cum Petrus (qui antea obstupuerat) ad seipsum rediisset. Conf. *D'Orville* ad *Chariton.* VI, 1. p. 510. ed. Lips.

4. ἔρχεσθαι εἰς ἑαυτὸν proprie de *iis* usurpatur, *qui, animi deliquium passi, ad se redeunt, ad actiones suas attendunt et rerum extra se iterum fiunt conscii*, et opponitur formulis οὐ παρ' ἑαυτῷ εἶναι, ἐκτὸς ἑαυτοῦ εἶναι; deinde vero latius patet et omnino significat: *secum habitare incipere, resipiscere, ad bonam frugem redire.* Sic legitur in N. T. Luc. XV, 17. εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθών. Conf. de hac formula disserentem *Schwarzium* in *Comment. Crit. Ling. Gr.* p. 388.

5. πρὸς ἑαυτὸν *in domum suam*; παρ' ἑαυτῷ *in domo sua.* Luc. XXIV, 12. καὶ ἀπῆλθε πρὸς ἑαυτὸν et rediit in domum suam. Vide *Kypke* ad h. l. Joh. XX, 10. ἀπῆλθον οὖν πάλιν πρὸς ἑαυτοὺς reversi deinde sunt domum discipuli. Vid. *Elsner.* ad h. l. et Prov. XV, 27. ubi τῷ בֵּיתוֹ in versione Alex. ἑαυτὸν respondet. Adde Genes. XLIII, 31. 1 Sam. XXVI, 12. *Josephus A. J.* X. 10. 3. ὑποχωρήσας πρὸς ἑαυτόν. Ita quoque *ad sese redire* legitur apud

Plautum in *Menaechm.* V, 2. 11. observante *Heumanno* in *Poecile* T. I. L. I. p. 86. — 1 Cor. XVI, 2. παρ' ἑαυτῷ τιθέτω in domo sua aliquid seponat; ubi est i. q. οἴκαδε, quae ut synonyma junguntur apud *Joseph. A. J.* IX, 4. 4. Huc etiam referrem locum Lucae XXIV, 12. ubi πρὸς ἑαυτὸν ad ἀπῆλθε, non ad θαυμάζων referendum est.

6. πρὸς ἑαυτὸν *seorsum, ab aliis separatim.* Luc. XVIII, 11. σταθεὶς πρὸς ἑαυτὸν stans remotus ab aliis. Conf. vers. syr. h. l.

7. καθ' ἑαυτὸν *solus seorsum, ab aliis separatim,* καθ' ἑαυτὴν *sola.* Jac. II, 17. νεκρά ἐστι καθ' ἑαυτὴν mortua est, si sola spectetur; ubi tamen plerique interpretes pleonastice positum judicant. Act. XXVIII, 16. μένειν καθ' ἑαυτὸν ut separatus a reliquis captivis maneret. In vers. Alex. respondet haec formula hebr. לְבַד Gen. XXX, 40. XLIII, 31. Zach. XII, 12. Cf. *Schol.* ad *Homer. Iliad.* α', 271. *Aeschyl. Prometh.* v. 889. Sic *secum Virgil. Georg.* I, 389.

8. ἀφ' ἑαυτοῦ *sponte, proprio impulsu, propria auctoritate.* Joh. VII, 18. ὁ ἀφ' ἑαυτοῦ λαλῶν qui sua inventa tradit, sua cogitata profert. ibid. XI, 51. τοῦτο δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ οὐκ εἶπεν hoc vero non sine omine quodam dixit. ibid. V, 19. οὐ δύναται ποιεῖν ἀφ' ἑαυτοῦ οὐδὲν nihil facere posse propria auctoritate.—ἀφ' ἑαυτῶν ex sua ipsius facultate, suis viribus. 2 Cor. III, 5. i. q. ἐξ ἑαυτῶν ibid. et παρ' ἑαυτῶν apud *Joseph. A. J.* IV, 6. 5. — ἀφ' ἑαυτοῦ *suo exemplo.* Luc. XII, 57. ἀφ' ἑαυτῶν exemplum petentes ab eo, quod inter vos vulgo fieri solet. 2 Cor. X, 7. ἀφ' ἑαυτοῦ ita, ut se ipsum in exemplum adhibeat. Cf. *Markland.* ad *Lysiae Orat.* XXXI. p. 603.

9. haud raro omittitur, v. c. Marc. IV, 29 post παραδῷ, et 37. post ἐπέβαλλεν. Conf. *Fesselii Adverss. SS.* I. c. 15.

ἘΑ'Ω, ἐῶ, fut. ἐάσω, 1. *sino, permitto.* Matth. XXIV, 43. καὶ οὐκ ἂν εἴασε διορυγῆναι nec domum perfodi passurus esset. Luc. IV, 41. οὐκ εἴα λαλεῖν non permisit divulgare. Act. XIV, 16. 1 Cor. X, 13. οὐκ ἐάσει ὑμᾶς πειρασθῆναι.

2. *missum facio, dimitto, desisto ab aliquo.* Act. V, 38. ἐάσατε αὐτοὺς eosque missos faciatis. Job. VII, 19. ἕως τίνος οὐκ ἐᾷς με; Exod. XXXII, 10. Judd. XI, 37. 2 Macc. VI, 13. Cf. *Abresch. Lect. Aristaen.* p. 268.

3. *demitto.* Act. XXVII, 40. εἴων εἰς τὴν θάλασσαν, sc. ἀγκύρας, ancoras in mare demiserunt.

4. *acquiesco in re, nihil ultra tendo,* nostrum: es bey etwas bewenden lassen *to hold to a thing, to consent to it.* In hac rariori notione legitur Luc. XXII, 51. ubi ἐᾶτε ἕως τούτου sunt verba impedientis: nolite ultra progredi, nolite vim facere.

ἙΒΔΟΜΗ'ΚΟΝΤΑ, οἱ, αἱ, τὰ, *septuaginta,* ab ἕβδομος *septimus.* Act. VII, 14. XXIII, 23. Κατ' ἐξοχὴν vero οἱ ἑβδομήκοντα *septuaginta illi discipuli* dicuntur, *quos Jesus praeter apostolos designaverat, ut per omnes Judaeae provincias religionem traderent christianam.* Luc. X, 1. 17.

ἙΒΔΟΜΗ'ΚΟΝΤΑ'ΕΞ, *septuaginta sex.* Componitur ex ἕξ *sex,* et ἑβδομήκοντα *septuaginta.* Legitur semel in N. T. Act. XXVII, 37.

ἙΒΔΟΜΗΚΟΝΤΑ'ΚΙΣ, *septuagies.* Matth. XVIII, 22. οὐ λέγω σοὶ ἕως ἑπτάκις, ἀλλ' ἕως ἑβδομηκοντάκις ἑπτὰ non septies, sed septuagies septies usque remittendum et condonandum esse aliis praecipio, h. e. non saepe tantum, sed quam saepissime et semper. Latet in verbis Christi *synecdoche,* qua species numeri certi ponitur pro multitudine indeterminata. Similis locus est Genes. IV, 24.

ἝΒΔΟΜΟΣ, ὁ, ἡ, τὸ, *septimus.* Est numerale ordinale, ab ἑπτὰ *septem.* Joh. IV, 52. Jud. v. 14. ἕβδομος ἀπὸ Ἀδὰμ ab Adamo septimus. Apoc. VIII, 1. X, 7. XI, 15. XVI, 17. XXI, 20. Ἡ ἑβδόμη, scil. ἡμέρα, *sabbatum,* Hebr. IV, 4. *Philo* in libro περὶ τῆς ἑβδόμης καὶ τῶν ἑορτῶν p. 1174. δευτέρα ἑορτὴ ἡ ἐξ ἡμερῶν ἑβδόμη. Σάββατον αὐτὴν Ἑβραῖοι πατρίῳ γλώττῃ καλοῦσιν.

ἙΒΕ'Ρ,

'ΕΒΈΡ, ὁ, *Heber* vel *Eber*, nomen proprium ἄκλιτον, filii Salah, abnepotis Semi, a quo עִבְרִים *hebraei*. Gen. X, 21. 24. Luc. III, 35.

'ΕΒΡΑΪΚΌΣ, οῦ, ὁ, *hebraicus*. Semel in N. T. legitur Luc. XXIII, 38. γράμμασιν ἑβραϊκοῖς litteris hebraicis.

'ΕΒΡΑΪΟΣ, ου, ὁ, etiam 'ΕΒΡΑΪΟΣ, αία, αῖον, *Hebraeus*, *ex familia Heberi oriundus*, ab ἑβέρ. Hebraice עִבְרִי Deut. XV, 12. Primus hoc nomine appellatus est *Abrahamus* Gen. XIV, 13. deinde *Abrahami posteri*, (qui tamen saepius *Israelitae* dicti, ab Israele,) ut distinguerentur ab Aegyptiis et aliis gentibus profanis. Cf. *Schmid. Obss. Hist. Crit.* in *Epist. ad Hebraeos Proleg*. c. 1. Interdum tamen Hebraei ab Israelitis et Judaeis distinguuntur in N. T. libris, v. c. 2 Cor. XI, 22. Phil. III, 5. ex quo colligi recte posse judicavit *Carpzovius* in *Prolegg. ad Exercitt. Philonn. in Ep. ad Hebr*. p. 3 seq. Hebraeorum nomen religionem magis designasse, Judaeorum vero et Israelitarum generis magis ac gentis fuisse. In loco Act. VI, 1. Hebraei ab Hellenistis distinguuntur, ita, ut per ἑβραίους Judaei intelligendi sint, qui, adhuc lingua hebraica et codice hebraico V. T. utentes, omnes leges judaicas et ritus religiose observabant et in Palaestina sedem suam habebant. Dicuntur etiam in N. T. v. c. in inscriptione epistolae Pauli ad Hebraeos 'Εβραῖοι omnes de Judaeis Christiani, sive nati et ipso genere Judaei essent, sive proselyti. Conf. *Euseb. H. E.* III, 4. De Hebraeis, ad quos Paulus eam, quae in N. T. exstat, dedit Epistolam, docta Diss. *J. C. Harenbergii* reperitur in *Novis Miscell. Lips.* Vol. IV, p. 1. In N. T. ter tantum legitur. Act. VI, 1. 2 Cor. XI, 22. Phil. III, 5. 'Εβραῖος ἐξ 'Εβραίων qui utroque parente Hebraeo prognatus est. Sic apud *Lysiam Orat.* XII, p. 215. de Agorato δοῦλος ἐξ δούλων qui utroque parente servo natus est. Conf. *Elsner. Obss. in N. T.* T. II. p. 251.

'ΕΒΡΑΪ́Σ, ίδος, ἡ, *hebraea*. Act. XXI, 40. τῇ ἑβραΐδι διαλέκτῳ lingua hebraea, h. e. dialecto syro-chaldaica, quae Hebraeis Christi tempore usitata erat. Nam post captivitatis babylonicae tempora obtinuit apud Judaeos lingua syro-chaldaica, ita, ut vernacula esset, lingua hebraea vero in sacris et eruditi tantum uterentur, ut vel ex vocibus syro-chaldaicis, in N. T. obviis, luculenter apparet. Cf. *Lightfoot. Hor. Hebr. et Talmud.* in Joh. V, 2. Act. XXII, 2. XXVI, 14.

'ΕΒΡΑΪΣΤΊ. Adverbium, *hebraice*, *lingua syro-chaldaica*. Joh. V, 2. XIX, 13. 17. 20. Apoc. IX, 11. XVI, 16. *Prolog. Sirac.* ἑβραϊστὶ λεγόμενα.

'ΕΓΓΊΖΩ, fut. ίσω, 1. proprie est verbum activum, et *adducere*, *appropinquare facere* notat, v. c. Genes. XLVIII, 10. καὶ ἤγγισεν αὐτοὺς πρὸς αὐτὸν, coll. v. 9. sed in N. T. libris aeque ac in Script. gr. ut βαδίζειν, ἐλπίζειν fere semper, ut neutrum seu medium usurpatur, et *appropinquare*, *accedere*, *advenire* notat. Habet post se dativum, vel cum εἰς et ἐπὶ construitur. Matth. XXI, 1. ὅτε ἤγγισαν εἰς 'Ιεροσόλυμα. Luc. XIX, 29. XXIV, 28. Act. IX, 3. XXII, 6. ἐγγίζοντι τῇ Δαμασκῷ. Non semper tamen motum ad locum, sed distantiam tantum notat.

2. de tempore usurpatum mox *instare*, *imminere*, mox *adesse*, *praesentem esse* significat. Matth. III, 2. ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν instant enim tempora Messiae. ibid. XXVI, 45. ἰδοὺ ἤγγικεν ἡ ὥρα jam instat tempus. Luc. XXII, 1. instabat autem festum paschatos. Rom. XIII, 12. Hebr. X, 25. Matth. XXI, 34. Luc. X, 9. 11. Marc. I, 15. Eodem modo קָרַב usurpatur Deut. XXX, 14. ἠγγίκασιν αἱ ἡμέραι τοῦ θανάτου σου. Thren. IV, 18.

3. *proximus sum*. Philipp. II, 30. μέχρι θανάτου ἤγγισε morti proximus fuit. Ps. LXXXVIII, 3. ἡ ζωὴ τῷ ᾅδῃ ἤγγισε. Job. XXXIII, 22. ἤγγισε δὲ εἰς θάνατον ἡ ψυχή.

4. Formula ἐγγίζειν τῷ Θεῷ in V. T. libris de *iis* usurpata legitur, *qui tem-*

plum

plum adibant cultus publici causa. Matth. XV, 8. (ubi *Syrus* verba textus graeci ἐγγίζει μοι interpretatus est ܗܘ ܡܝܩܪ ܠܝ *honorat me*, h. e. cultum mihi praestat.) Ies. XXIX, 13. maxime autem de *sacerdotibus, qui sacrificia Deo offerebant.* Exod. XIX, 22. Ezech. XLII, 13. sed in N. T. libris partim simpliciter *Deum colere.* (v. c. Jacob. IV, 8. ἐγγίσατε τῷ Θεῷ colite Deum pia et sancta mente) partim *adire Deum precibus ejusque opem et auxilium implorare, et optima quaevis ab eo sperare* significat, v. c. Hebr. VII, 19. δι' ἧς ἐγγίζομεν τῷ Θεῷ qua spe freti optima quaevis a Deo speramus. Conf. infra sub προσέρχεσθαι.

5. Deus dicitur ἐγγίζειν ἀνθρώποις, *quando hominibus favet eosque beneficiis ornat.* Jacob. IV, 8. καὶ ἐγγιεῖ ὑμῖν et eum vobis propitium habebitis. Ps. CXLV, 18. 19. Simili ratione *occurrere* apud *Ciceronem* legitur de *Nat. Deor.* I, c. 14.

'ΕΓΓΡΆΦΩ, fut. άψω, *inscribo aliquid atramento vel alio modo membranae, chartae, tabulis lapideis* etc. 2 Cor. III, 3. ἐγγεγραμμένη οὐ μέλανι, οὐκ ἐν πλαξὶ λιθίναις epistola non atramento inscripta tabulis lapideis. Formula ἐγγράφειν ἐν ταῖς καρδίαις et ἐν πλαξὶ καρδίας σαρκίναις, quae ibidem legitur v. 2 et 3. significat: *alte infigere, aliquid firmiter imprimere animo et memoriae mandare;* ὑμεῖς ἐστε ἐπιστολὴ ἐγγεγραμμένη ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν vestrum semper recordor gratamque memoriam nunquam depono. Vid. *Krebsii Obss. Flav.* p. 296. qui similia loca e *Josepho A. J.* IV, 8. 12. et contra Apion. L. II. § 18. adduxit.

"ΕΓΓΥΟΣ, ου, ὁ, ἡ, pro quo apud Graecos interdum etiam ἐγγυητὴς et ἐξέγγυος (v. c. *Thucyd.* III, 46. et ibi *Wass.*) ponitur, vox generalis est, quae *sponsores, vades, praedes et fidejussores* complectitur, et *omnem cujuscunque rei pro altero sponsorem et fidejussorem* significat, ab ἐγγύη *sponsio, fidejussio,* ἡ περί τινος ἀναδοχὴ, interprete *Phavorino. Gloss. Vett. Vades:* ἀνάδοχοι, ἔγγυοι. *Praedes:* ἀνάδοχοι, ἔγγυοι. *Hesych.* ἔγγυος· ἀνάδοχος. *Alberti Gloss. N. T.* p. 175. ἀντιφωνητής. In N. T. semel, sed sensu metaphorico, legitur Hebr. VII, 22. ubi Christus dicitur fuisse κρείττονος διαθήκης ἔγγυος melioris foederis sponsor, quam mosaicum fuit, h. e. *auctor longe praestantioris doctrinae mosaicae.* Uberius de hac voce exposuit *Salmasius* in libro de *Modo Usurarum.*

'ΕΓΓΎΣ, poët. ἐγγύθεν, *prope, cominus.* Adverbium, quod post se genitivum regit, interdum vero absolute ponitur et

1. de *loco* et *situ* usurpatur. Luc. XIX, 11. διὰ τὸ ἐγγὺς αὐτὸν εἶναι Ἱερουσαλὴμ quod jam prope Hierosolymam esset. Joh. III, 23. ἐγγὺς τοῦ Σαλείμ prope Salimum. ibid. VI, 19. XI, 18.

2. de *tempore.* Matth. XXIV, 32. ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος instare aestatem. ib. v. 33. XXVI, 18. ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς ἐγγύς ἐστιν. Joh. II, 13. καὶ ἐγγὺς ἦν τὸ πάσχα instabat autem festum paschatos.

3. de *eo, quod in promptu est.* Rom. X, 8. ἐγγύς σου τὸ ῥῆμά ἐστιν propinqua tibi haec doctrina est, h. e. ut statim additur: ἔστιν ἐν τῷ στόματί σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου obversatur animo tuo et menti. Ita קָרוֹב Deut. XXX, 14.

4. de *eo, qui adest alteri auxilio suo.* Philipp. IV, 5. ὁ Κύριος ἐγγὺς, h. e. Deus semper vobis aderit auxilio suo, nam ad v. 6. haec verba pertinent, coll. Ps. XXXIII, 18. CXLV, 18.

5. de *statu et conditione alicujus rei aut hominis.* Sic v. c. Ephes. II, 13. ὁ ἐγγὺς dicitur *civitati et reipublicae judaicae adscriptus,* et verba ἐγγὺς ἐγενήθητε hunc sensum habent: ex quo Christiani estis, accessistis ad civitatem judaicam, pertinetis ad verum Dei populum; ubi vid. *Wetsten.* et *Schoettgenium.* ibid. v. 17. οἱ ἐγγὺς, *Judaei,* opponuntur τοῖς μακρὰν, *gentilibus.* Hebr. VI, 8. ager κατάρας ἐγγὺς vocatur; de quo loco vide sub κατάρα. Hebr. VIII, 13. ἐγγὺς ἀφανισμοῦ mox evanescens, mox periturus. *Aristides in Rom.* p. 212. καὶ κατάρας ἐγγύς. *Galen* de *Symptom. Morb.* IV,

ἐγγὺς ἀπωλείας. Alia loca dedit *Wakefield* in *Silva Critica* P. III. p. 161 seq. — Interdum etiam consanguinitatis et amicitiae propinquitatem exprimit apud Graecos, v. c. *Eurip. Heraclid.* v. 37.

'ΕΓΓΥ'ΤΕΡΟΣ, α, ον, *propior*. Comparativus ab ἐγγὺς, pro quo etiam ἐγγίων legitur in vers. Alex. Ruth. III, 12. Superlativus ἐγγύτατος. Hinc ἐγγύτερον *propius* adverbialiter, quod semel legitur in N. T. Rom. XIII, 11. ἐγγύτερον ἡμῶν ἡ σωτηρία nunc enim propius nobis adest felicitas christiana.

'ΕΓΕΙ'ΡΩ, fut. ερῶ, 1. *erigo, surgere facio et jubeo*, v. c. sedentem aut in terram prolapsum, aut in lecto decumbentem; et ἐγείρομαι *erigo me, surgo*. Matth. XVII, 7. ἐγέρθητε erigite vos, coll. v. 6. ἔπεσον ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν. Marc. X, 49. XIV, 42. Act. III, 6. IX, 8. ἠγέρθη ἀπὸ τῆς γῆς. ibid. X, 26. ὁ δὲ Πέτρος αὐτὸν ἤγειρε, λέγων ἀνάστηθι. Matth. VIII, 15. IX, 5.

2. *excito, expergefacio a somno*. 'Εγείρομαι *evigilo, expergiscor*. Matth. VIII, 25. ἤγειραν αὐτὸν excitarunt eum. Act. XII, 7. coll. v. 6. Matth. II, 13. ἐγερθεὶς somno excusso, παράλαβε τὸ παιδίον. Marc. IV, 27. καὶ καθεύδῃ καὶ ἐγείρηται. Prov. VI, 9. *Aristoph. Plut.* v. 140. Interdum additur ἐξ ὕπνου. *Homer. Iliad.* β', 41. Conf. *Abresch. Lectt. Aristaenet.* p. 148 et 339. *Ammonius:* ἠγέρθη μὲν λεκτέον ἀπὸ ὕπνου, ἀνέστη δὲ ἀπὸ κλίνης. Hinc

3. ἐγείρομαι metaphorice: *renuntio vitiositati, depono vitam scelestam*, quae saepe cum somno graviore in Scriptura sacra comparatur, et est vera mortis imago. Cf. *Glassii Philol. Sacra* p. 1174. ed. *Dathii*. Rom. XIII, 11. ἐξ ὕπνου ἐγερθῆναι renuntiandi pristinae perversitati. Ephes. V, 14. ἔγειραι ὁ καθεύδων virtuti jam studere incipe, impie; ubi tironum causa observandum, ἔγειραι imperativum aor. 1. medii habere significationem reciprocam, *excita te ipsum*.

4. *extraho*, i. q. ἀνασπάω. Matth. XII, 11. οὐχὶ κρατήσει αὐτὸ καὶ ἐγερεῖ; eum non extrahat? coll. Luc. XIV, 5. καὶ οὐκ εὐθέως ἀνασπάσει αὐτόν;

5. *reaedifico, restauro, denuo exstruo*. Joh. II, 20. καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν; et tu tribus diebus restitues hoc templum? Etiam apud Graecos ἐγείρειν et apud Latinos *excitare* pro *aedificare, exstruere* ponitur, v. c. *Herodian.* VIII, 2. 12. *Aelian. Hist. Anim.* XI, 10. Cf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 849. Adde 3 Esdr. V, 62. ἔγερσις τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ.

6. *nasci, oriri jubeo, procreo, surgere, prodire facio, excito*. Matth. III, 9. ἐγεῖραι τέκνα τῷ 'Αβραὰμ sobolem conciliare Abrahamo, hebr. הָקִים זֶרַע Genes. XXXVIII, 8. Luc. III, 8. coll. Matth. XXII, 24. Luc. I, 69. καὶ ἤγειρε κέρας σωτηρίας et nasci jussit potentissimum servatorem. Act. XIII, 22. καὶ ἤγειρεν αὐτοῖς τὸν Δαβὶδ εἰς βασιλέα dedit ipsis Davidem regem. ibid. v. 23. 'Εγείρομαι *nascor, orior, exorior, existo, prodeo*. Matth. XI, 11. οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν nunquam inter homines extitit Johanne baptista vates excellentior. ibid. XXIV, 11. πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐγερθήσονται surgent multi falsi doctores. ibid. v. 24. Luc. VII, 16. insignis inter nos exortus est propheta. Joh. VII, 52.

7. *sano, ex morbo erigo*. Jac. V, 15. καὶ ἐγερεῖ τὸν κάμνοντα ὁ Κύριος et sanitatem corporis ei restituet Deus, i. q. σώσει in antecedd. Nec tamen repugnarem, si quis τῷ ἐγείρειν h. l. notionem *erigendi animum* subjicere mallet, ut sit i. q. ἐπιθαρσύνειν, in qua notione apud *Aelian. V. H.* II, 1. reperitur. Marc. I, 31. καὶ προσελθὼν ἤγειρεν αὐτὴν et accedens eam sanavit, i. q. ἰᾶτο αὐτὴν, ut recte interpretatus est *Theophylactus*. ibid. IX, 27. Eodem modo etiam ἀνίστημι usurpatur apud *Hippocratem* T. I. p. 7. ed. *Foesii*, et *Thucyd.* II, 49. ubi *Schol.* ἀναστάντας· ὑγιαίνοντας.

8. *periculis eripio*. 2 Cor. IV, 14. καὶ ἡμᾶς διὰ 'Ιησοῦ ἐγερεῖ καὶ παραστήσει

σὺν

σὺν ὑμῖν et nos liberaturum esse e tot et tantis periculis una vobiscum, si vobis similia acciderint, coll. c. I. 9. 10.

9. *ex mortuis excito, in vitam revoco*, i. q. ἀνεγείρω apud *Apollodor*. III, 10. 3. Matth. X, 8. Joh. V, 21. Act. V, 30. 1 Cor. XV, 42. 43. 44.

10. ἐγείρομαι, seq. ἐπὶ, *insurgo contra aliquem, hostiliter invado*. Matth. XXIV, 7. ἐγερθήσεται ἔθνος ἐπὶ ἔθνος insurget gens in gentem. Marc. XIII, 8. Eodem modo ἐπεγείρεσθαι in vers. Alex. Ies. XIX, 2. usurpatur.

11. interdum πλωνάζει, v. c. Matth. VIII, 26. IX, 6. 7. 19. Luc. XIII, 25. in quo tamen posteriori loco commode, praeeunte Vulgato interprete, per *intrare* reddi potest.

῎ΕΓΕΡΣΙΣ, εως, ἡ. Iis anumerandum est vocibus, quae et active et passive significant, et quarum exempla inter alia attulerunt *Clericus Art. Crit.* T. I. p. 385 seq. et *Abresch. Lectt. Aristaenet.* p. 234. Igitur est

1. *excitatio, erectio, surrectio, exstructio.* Ps. CXXXIX, 2. σὺ ἔγνως τὴν καθέδραν μου καὶ τὴν ἔγερσίν μου. 3 Esdr. V, 83. ἐπὶ τῇ ἐγέρσει τοῦ οἴκου. *Polyb.* IX, 14. 4.

2. *resurrectio, reditus in vitam.* Sic semel legitur in N. T. Matth. XXVII, 53. μετὰ τὴν ἔγερσιν αὐτοῦ post resurrectionem Christi. Alii vertunt: post resurrectionem ejus, h. e. ab ipso factam, q. d. postquam Jesus ea resuscitaverat divina sua virtute: quemadmodum apud *Ovidium fast.* VI, 737. injuria Thesei est injuria a Theseo illata.

Ἐ'ΓΚΑ'ΘΕΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1. proprie is dicitur, *qui subsidet in loco aliquo et insidias facit alteri*, qui Graecis etiam ἐγκαθήμενος dicitur, v. c. *Polyb.* V, 70. Sic Job. XXXI, 9. ἐγκάθετος ἐπὶ θύραις γυναικὸς ἑτέρας. *Hesych.* ἐγκάθετος· ἐνεδρεύων, ἐπιτηρῶν, ἐντόπιος. *Cyrillus Lex. MS. Brem.* apud *Albert.* ad *Hesych.* T. I. p. 1542. ἔφεδρος· ἐγκάθετος, ἐπικαθήμενος, κατάσκοπος. *Lex. MS. Bibl. Coisl.* p. 471. ἐγκάθετος· δόλιος, κατάσκοπος. Vid. *Spicil. meum II. Lexici Bieliani* p. 49. Alii vero non ex ἐν et κάθημαι *sedeo*, sed ex ἐν et καθίημι *demitto, immitto* derivandum esse putant, ut proprie ἐγκάθετος dicatur, *qui esca et reti pisces capit et fallit*, nam κάθετος etiam *lineam piscatoriam et rete* notat, *quod in aquam demittitur*. Quocunque vero modo derivetur, nam aeque commode etiam ab ἐγκατατίθημι *depono, condo*, deducere aliquis posset, tamen ex multis veterum locis aeque ac allatis Lexicographorum vett. interpretationibus satis constat, ἐγκάθετον

2. in universum *omnem, qui insidias alteri struit quocunque modo*, dici, et speciatim: *qui subornatus est ab aliis, ut clam subrepat ad auscultandos et explorandos alios et tentandum aliquid, quo aliis noceat*, et aeque late patere ac vocem ἐγκαθίημι, quae *in insidiis collocare, ad insidias aliis faciendas subornare* significat. Sic semel in N. T. legitur Luc. XX, 20. ἀπέστειλαν ἐγκαθέτους miserunt subornatos insidiatores, ut ex sermonibus Jesu aliquid elicerent, quo ei nocere possent, quasi ἐγκαθίζοντας ὡς ἔνεδρον τῷ στόματι Ἰησοῦ, ut verbis Sirac. VIII, 11. utar. Joh. XIX, 12. ἐκύκλωσάν με ἐγκάθετοι. *Joseph.* de B. J. VI, 5. 2. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 12. *Polyb.* XIII, 5. 1. Adverbium ἐγκαθέτως *subdole et insidiose*, legitur apud *Diod. Sic.* XVI, 68. Confer *Wetstenii N. T.* T. I. p. 792.

Ἐ'ΓΚΑΊΝΙΑ, ίων, τὰ, 1. *festum quodcunque in memoriam alicujus rei initiatae, renovatae vel repurgatae institutum*, ex ἐν et καινὸς *novus*. *Suid.* ἐγκαίνια· ἑορτὴ, καθ' ἣν ἐκαινουργήθη τι. In vers. Alex. hebr. חֲנֻכָּה respondet, quae *initiationem*, seu *dedicationem, solenni consecratione peractam*, significat, Esra VI, 17. Nehem. XII, 27. pro qua voce hebraica in eadem versione etiam ἐγκαινισμὸς, Num. VII, 10. 11. et ἐγκαίνωσις, ibid. v. 88. invenitur.

2. speciatim in N. T. sic dicitur *festum*

festum annuum octo dierum, incidens in diem 25. mensis Cisleu (nostro *Decembri* respondentis) *institutum a Juda Maccabaeo* (1 Macc. IV, 52. 58. 59. 2 Macc. X, 6. 7. 8.) *in memoriam templi Hierosolymitani, a sordibus Antiochi Epiphanis repurgati, qui templum per tres annos profanaverat, ita, ut in aris, Jehovae exstructis, deastris sacrificaret, quod, teste Josepho* (A. J. XII, 7. 7. ad quem locum vide observ. *Relandi.), φῶτα appellabatur, quia per totos hos octo dies lucernae in domibus accendebantur.* Conf. *Ottii* Spicilegium ex *Josepho* p. 211. In N. T. semel commemoratur Joh. X, 22. ἐγένετο δὲ τὰ ἐγκαίνια ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις καὶ χειμὼν ἦν, ubi tamen nonnulli festum intelligunt, quod Judaei quotannis celebrabant in memoriam templi, a Sorobabele reaedificati et ab Herode reparati, quod in tertium mensis *Adar* incidebat, qui respondet nostro *Martio*.

'ΕΓΚΑΙΝΊΖΩ, fut. ίσω, 1. proprie: *renovo rem, vetustate detritam,* aut *aliunde corruptam.*

2. *initio, inauguro, dedico, consecro,* et inprimis de initiatione novae domus, seu templi exstructi usurpatur, quo in sensu apud Alex. hebr. חָנַךְ respondet Deut. XX, 5. 1 Regg. VIII, 63. 2 Chron. VII, 5. Hinc lux affunditur loco Hebr. X, 20. ἣν ἐνεκαίνισεν ἡμῖν ὁδὸν quam viam vobis initiavit, h. e. primus eam ingressus est. Jam, quia id, quod solemni ritu initiatur et certo usui dicatur, valorem, fidem et auctoritatem accipit, factum est, ut ἐγκαινίζειν

3. etiam significaret, *ratum facere, sancire, stabilire et confirmare.* Sic in N. T. legitur Hebr. IX, 18. ὅθεν οὐδ' ἡ πρώτη (scil. διαθήκη, coll. v. 16 et 17.) χωρὶς αἵματος ἐγκεκαίνισται ideo nec prius foedus sine sanguine, seu morte animalium, sanciri et ratum fieri poterat. *Chrysost.* βεβαία γέγονεν, ἐκυρώθη. *Syrus:* ܐܫܬܪܪ *confirmatum fuit.*

'ΕΓΚΑΛΕΏ, ῶ, fut. έσω. Verbum judiciale, *in jus voco, accuso aliquem criminis coram judice, causam infero, crimen intento,* i. q. κατηγορέω. Conf. *Abresch.* Dilucidd. Thucyd. p. 147. *Etym. M.* ἐγκαλῶ· ἔγκλησιν εἰσάγω καὶ καταδίκην. *Hesych.* ἐγκαλεῖν· αἰτιᾶσθαι, προκαλεῖσθαι. In hac vero notione apud Graecos fere semper cum genitivo, praemissa praepositione περὶ et κατὰ, rarius cum dativo construitur, ut docuit *Stoeberus* ad *Thom. M.* p. 262. Act. XIX, 38. ἐγκαλείτωσαν ἀλλήλοις causam inter se disceptent. ibid. v. 40. XXIII, 28. 29. XXVI, 2. 7. Rom. VIII, 33. *Polyb.* III, 15. 7. IV, 47. 1. *Xenoph. Cyrop.* I, 2. 7.

'ΕΓΚΑΤΑΛΕΊΠΩ, fut. είψω, 1. proprie: *celerius curro et alium a tergo relinquo,* unde ἐγκαταλείπεσθαι speciatim de *iis* usurpatur, *qui sunt in stadio relicti et cursu superati. Herodot.* VIII, c. 59. οἱ δέ γε ἐγκαταλειπόμενοι οὐ στεφανοῦνται, ubi vid. *Wessel.* et *Valkenar.* 2 Cor. IV, 9. διωκόμενοι ἀλλ' οὐκ ἐγκαταλειπόμενοι persequuntur nos, non tamen cursu superamur.

2. *derelinquo, desero.* Act. II, 27. οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχήν μου εἰς ᾅδου non derelinques animam meam in inferno. 2 Tim. IV, 10. Δημᾶς με ἐγκατέλιπεν. Hebr. X, 25. *Polyb.* IV, c. 15. et *Excerpt.* p. 1438. *Demosthen. c. Theocrin.* p. 507.

3. *reservo, reliquum et superstitem facio.* Rom. IX, 29. εἰ μὴ Κύριος ἐγκατέλιπεν ἡμῖν σπέρμα nisi Jehova parvum ex insigni multitudine numerum piorum conservasset, coll. Ies. I, 9.

4. *desero aliquem in ipso discrimine, destituo auxilio, non juvo.* Matth. XXVII, 46. ἵνα τί με ἐγκατέλιπες; quare me deseruisti? coll. Ps. XXII, 2. Marc. XV, 34. 2 Tim. IV, 16. Hebr. XIII, 5. Eodem modo עָזַב, cui in vers. Alex. haec vox respondet, usurpatum legitur Genes. XXVIII, 15. Deut. XXXI, 6. 8. Caeterum legi merentur, quae de variis verbi ἐγκαταλείπειν notionibus congessit

congessit *Irmisch*. Exc. ad *Herodian*. I, 4. 18. Vol. I. Opp. p. 859.

ἘΓΚΑΤΟΙΚΈΩ, ῶ, fut. ήσω, *habito, inhabito, incola sum*, ex ἐν et κατοικέω *habito*. Semel legitur in N. T. 2 Pet. II, 8. ἐγκατοικῶν ἐν αὐτοῖς.

ἘΓΚΕΝΤΡΊΖΩ, fut. ίσω, 1. proprie: *pugno, stimulo*, et de *equis* usurpatur, *per calcaria stimulandis*, unde ipse stimulus s. calcar ἐγκέντριον dicitur, teste *Hesychio* (ἐγκεντρίοις οἱ ἵπποι κεντρίζονται) et κέντρον, de quo infra dicendum erit.

2. *resectum surculum*, seu *taleam pungendo insero et demitto in stirpem alius arboris*, quia arborem parumper incidi oportet, ut taleæ per istam rimam inseri queat. *Phavorin*. ἐγκεντρίζειν ἐστὶ τὸ ἐγκεντεῖν καὶ ἐμβάλλειν φυτῷ τινι κλαδίσκον ἑτέρου φυτοῦ. Conf. *Geopon*. X, 76. *M. Antonin*. de se ipso XI, 7. *Theophrast*. Hist. Plant. II, 3. Hinc metaphorice

3. *recipio aliquem in societatem aliquam*, similitudine ab arboribus desumta. Et sic legitur speciatim de receptione gentilium in coetum verorum Dei cultorum Rom. XI, 17. 19. 23. 24. Saepius non legitur in N. T.

ἜΓΚΛΗΜΑ, ατος, τὸ, *crimen, cujus aliquis accusatur, criminatio, accusatio*, ab ἐγκαλέω *accuso*. Bis legitur in N. T. Act. XXIII, 29. μηδὲν ἄξιον θανάτου ἢ δεσμῶν ἔγκλημα ἔχοντα cum tamen nihil commiserit vinculis aut morte dignum. ibid. XXV, 16. τόπον ἀπολογίας λάβοι περὶ τοῦ ἐγκλήματος locum sui defendendi contra criminationem obtinuerit. *Thucyd*. I, 26. *Hesych*. ἔγκλημα· πταῖσμα, μέμψις.

ἘΓΚΟΜΒΌΟΜΑΙ, οῦμαι, fut. ώσομαι. Compositum est ex ἐν et κομβόομαι (quod est a κόμβος, quod proprie *nodum* significat, quo duae res diversae solent constringi ac connodari, teste *Suida, Phavorino* et *Eustathio* ad *Homer. Il.* κ', p. 133.) De hac voce post *Thomam Gatakerum* in Adverss. Miscell. I, 8. 227. et *Dresigium* de Verbis Mediis N. T. I, p. 42. inprimis diligenter et copiose disputavit Cel. *Fischerus* Prol. V. de Vitiis Lex. N. T. p. 18 seq. qui e locis Scriptorum et Grammaticorum veterum docuit, vocabulum κόμβωμα non minus quam ἐγκόμβωμα et ἐγκόμβωσις (*Nicet*. III, 8. p. 288.) dictum esse non modo de *nodis* et *vinculis nodosis*, sed etiam de *vestibus*, *quae nodis et vinculis adstringi solerent*, et maxime de genere quodam brevis pallii, quod reliquis vestibus superinjecerint et nodis connexum ex humeris dependerit. Hinc ἐγκομβόομαι aeque ac κομβόομαι est partim: *nodo aliquid et vinculo connecto*, partim: *induo vestem, quae nodis et vinculis adstringitur, palliolo me orno*, et generatim: *vestem elegantem induo*, seu *super alias induo*, nam *palliola* illa numerantur in partibus ornatus muliebris a Iesaia III, 22. licet etiam interdum usurpetur de *vestitu servorum*. Vid. *Pollux* Onom. IV, 18. *Hesych*. κομβώσασθαι· στολίσασθαι. κόμβωμα· στόλισμα. *Alberti* Gloss. N. T. App. p. 217. ἐγκομβώσασθε· ἐνειλήσασθε. περιβάλεσθε, ἢ ἀναστείλασθε. Jam, quemadmodum omnia verba *inducndi* in linguis priscis omnibus eleganter ad eos transferuntur, qui sunt ornati, praediti et instructi aliqua re et virtute, ita etiam ἐγκομβοῦσθαι metaphorice notat: *se ornare et instruere aliqua virtute, studiosum esse alicujus virtutis*, quo in sensu semel in N. T. legitur 1 Petr. V, 5. τὴν ταπεινοφροσύνην ἐγκομβώσασθε modestiam induite, h. e. operam date, ut modestia praediti et ornati conspiciamini. Vide *J. Sibrandae* διάκρισιν ad locum 1 Pet. V, 5. in *Bibl. Brem*. Cl. VII, p. 953. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 696. Simili ratione voce ἐμπορποῦσθαι usus est auctor. 3 Macc. VII, 5. ἀγριωτέραν ἐμπεπορπωμένοι ὠμότητα. Confer *Drusii Prov*. Cl. IV, l. 4. n. 17.

ἘΓΚΟΠΉ, ῆς, ἡ, 1. proprie: *incisio, incisura*, ab ἐγκόπτω *incido*, et speciatim de *incisionibus viae* et *intercisionibus itineris* vel *cursus* usurpatur, ut vel ex loco apparet, quem *Suidas* s. h. v. attulit: χωρὶς ἐγκοπῶν καὶ κλιμακτήρων οὐκ ἦν ἐπιβῆναι τῆς πέτρας.

2. *omne*

2. *omne impedimentum, omne quod propagationem alicujus rei retardat et impedit.* Sic legitur in N. T. 1 Cor. IX, 12. ἵνα μὴ ἐγκοπήν τινα δῶμεν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ ne cursum evangelii impediamus, h. e. ne impedimentum objiciamus propagationi religionis christianae. Saepius in N. T. non legitur. *Hesych.* ἐγκοπήν· ἔνεδρον, ἐμπόδιον.

ἘΓΚΌΠΤΩ, fut. όψω, 1. proprie: *incido et incidendo separo,* v. c. ἐγκόπτειν ὁδὸν *incidere viam, facere fossas in via, ne hostis praecurrere possit.*

2. metaphorice: *interpello, impedio, detineo, moror.* Act. XXIV, 4. ἵνα μὴ ἐπὶ πλεῖόν σε ἐγκόπτω ne te diutius oratione mea morer. Rom. XV, 22. saepius impeditus sum. Galat. V, 7. τίς ὑμᾶς ἐνέκοψε; ubi tamen et rectius, ut opinor, legitur in codicibus optimae notae ἀνέκοψε, sensu eodem. *Hesych.* ἐγκόπτει, ἀνακόπτει. 1 Thess. II, 18. καὶ ἐνέκοψεν ἡμᾶς Σατανᾶς. 1 Petr. III, 7. εἰς τὸ μὴ ἐγκόπτεσθαι τὰς προσευχὰς ὑμῶν ne preces vestrae irritae cadant. Saepius non legitur in N. T. *Hesych.* ἐνεκοπτόμην· ἐνεποδιζόμην. *Phavor.* ἐνέκοψεν· ἐνεπόδιζεν.

ἘΓΚΡΆΤΕΙΑ, ας, ἡ, *temperantia, abstinentia, continentia,* quae non solum in vi cernitur, qua quis se ipsum a nimio cibo ac potu continet, sed in rationis in libidinem atque in alios non rectos impetus animi firma et moderata dominatione, ut verbis *Ciceronis* utar de Invent. II, c. 54. et graece σωφροσύνη dicitur. *Andr. Rhodius* περὶ παθῶν p. 12. τὸ δύνασθαι κατέχειν τῷ λογισμῷ τὴν ἐπιθυμίαν ὁρμῶσαν ἐπὶ τὰς φαύλας ἀπολαύσεις τῶν ἡδονῶν. Act. XXIV, 25. ubi inprimis *moderationem, quae circa Venerem versatur,* seu *castitatem* significat, qua voce etiam *Vulgatus* usus est. Galat. V, 23. 2 Petr. I, 6. *Suid.* ἐγκράτεια· ἡ τῶν κακῶν ἀποχή. *Sext. Empir. Phys.* I, 153. Ib. 156. huic virtuti opponitur ἀκρασία. Vide *J. D. Winkleri Comm. de genuina* τῆς ἐγκρατείας *significatione* ad 2 Petr. I, 6. quae exstat in *Actis Soc. Lat. Jenens.* Vol. II, pag. 24.

ἘΓΚΡΑΤΕΎΟΜΑΙ, fut. εύσομαι, *ab aliqua re mihi tempero, abstineo, dominor in omnes non rectos animi impetus.* Sic v. c. de dono continentiae, seu abstinentiae ab usu alterius sexus legitur 1 Cor. VII, 9. εἰ δὲ οὐκ ἐγκρατεύονται si continere se non possunt, nuptias faciant. De iis, qui in certaminibus publicis certaturi abstinere jubebantur a Venere, vino et cibis delicatioribus, et vitam athleticam agere, (vid. *Epictet.* Enchirid. c. 29. et *Jac. Lydii Agonist. SS.* c. 3.) reperitur 1 Cor. IX, 25. πᾶς δὲ ὁ ἀγωνιζόμενος, πάντα ἐγκρατεύεται caeterum omnis certaturus abstinet ab omnibus rebus, quae studio suo nocere et firmitati corporis inimicae esse possent. Conf. Interpp. ad *Aelian. V. H.* X, 2. XI, 3.

ἘΓΚΡΑΤΗ͂Σ, έος, ὁ, ἡ, 1. proprie notat *eum, qui potens est, valens et validus, et in potestate sua habet aliquid, qui compos fit alicujus rei et ea potitur.* (ex ἐν et κράτος *robur, potentia.*) Sic v. c. apud medicos vett. ἐγκρατὴς opponitur τῷ ἀκρατὴς *debilis, invalidus, imbecillis.* Conf. *Foësii* Oecon. Hippocrat. p. 109. *Aelian. V. H.* IV, 5. ὅτι ἐγκρατὴς ἐγένετο τῆς βασιλείας *regno potitus.* 2 Macc. X, 15. 17. Sirac. XV, 1. ἐγκρατὴς γνώσεως τοῦ νόμου.

2. *temperans, abstinens, continens, qui potestatem habet sui ipsius et suos affectus rationis ac religionis imperio subjicere novit.* Sic semel in N. T. legitur Tit. I, 8.

ἘΓΚΡΊΝΩ, fut. ῶ, *catalogo ac numero insero, accenseo aliis, annumero, socium me addo.* (ex ἐν et κρίνω *judico, decerno.*) Opponitur τῷ ἐκκρίνειν τινὰ, h. e. *excludere aliquem coetu ac sejungere. Xenoph.* Cyrop. I, 2. 14. Conf. *Budaei* Commentarii Ling. Gr. p. 966. In N. T. semel legitur 2 Cor. X, 12. οὐ γὰρ τολμῶμεν ἐγκρῖναι ἢ συγκρῖναι ἑαυτούς τισι τῶν ἑαυτοὺς συνιστανόντων, h. e. non possum a me impetrare,

 petrare,

petrare, ut me nonnullis accenseam admisceamve, qui de se multa praedicare solent. Hujus significationis, apud Graecos obviae, multa exempla *Wetstenius* ad h. l. collegit, et reliqui interpretes e *Budaei* Commentariis et *Stephani* Thesauro repetierunt. Mihi haec tantum adspergere liceat. *Demosthen.* c. *Leptin.* p. 489. edit. *Reiske*: ἐγκρίνεσθαι εἰς τὴν γερουσίαν *in senatum cooptari.* *Xenoph.* Hist. Gr. IV, 1. 19. ἐγκρίνεσθαι εἰς τὸ στάδιον accenseri numero eorum, qui in stadio currunt. Alia exempla dedit *Krebsius* in *Obss. Flav.* p. 310. et Ven. *Morus* in Progr. in locum Paulinum 2 Cor. X, 12—17. Lips. 1781. 4. Interdum tamen ἐγκρίνειν etiam notionem *praeferendi* habet, v. c. *Polyb.* IX, 2. *Cyrill.* Hieros. Catach. 10. πάντων ἔγκριτοι *omnium praestantissimi.* *Hesych.* ἔγκριτος· ἐκλελεγμένος. *Suid.* ἐγκρίνει· συντάττει.

'ΕΓΚΡΥ'ΠΤΩ, fut. ύψω, 1. *condo, tego, occulto.* (ex ἐν et κρύπτω *abdo, abscondo.*)

2. *immisceo, indo, depso, subigo.* In N. T. usurpatur de fermento, quod cum farina commiscetur. Matth. XIII, 33. et Luc. XIII, 21. ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία quod, sc. fermentum, commiscuit mulier quaedam cum satis tribus farinae. Saepius in N. T. non legitur. In vers. Alex. hebr. עוּג *depsere* respondet Ezech. IV, 12. Conf. *Schultens.* ad Job. XXX, 25.

"ΕΓΚΥΟΣ, ου, ἡ, *praegnans, gravida*, ἡ γυνὴ ἐγγαστρωμένη, παρὰ τὸ κύειν, τὸ κατὰ γαστρὸς ἔχειν, interprete auctore *Etym. M.* (ex ἐν et κύω *gravida sum, in utero gesto.*) Semel in N. T. legitur Luc. II, 5. de Maria οὔσῃ ἐγκύῳ, hebr. הָרָה Jer. XXXI, 8. Sirac. XLII, 10. *Athenaeus* IX. p. 387. *Eustath.* in Od. λ', p. 430. 33.

'ΕΓΧΡΙ'Ω, fut. ίσω, *inungo, illino*, i. q. ἐπιχρίω, ex ἐν et χρίω *ungo.* In N. T. tantum legitur Apoc. III, 18. κολλούριον ἔγχρισον τοὺς ὀφθαλμούς σου collyrio inungas oculos tuos. Jer. IV, 30. ἐὰν ἐγχρίσῃ στίβῃ τοὺς ὀφθαλμούς σου, ubi hebr. קָרַע *lacerare* respondet. Apud Graecos ἐγχρίειν etiam notionem *pungendi, aculeo feriendi* habere, praeter *Hesychium* (ἐγχρίει· τύπτει, ἐγκεντρίζει.) *Eustathius* testis est ad *Homer.* Odyss. β', p. 102. Confer. et *Wetstenii* *N. T.* T. II. p. 763.

'ΕΓΩ', gen. ἐμοῦ, et μοῦ per aphaeresin, 1. *Ego.* Est pronomen primae personae, cujus genitivus singularis et pluralis numeri, interdum etiam dativus, more Hebraeorum possessive sumitur, v. c. Matth. XXI, 13. οἶκός μου templum mihi exstructum. Marc. VI, 23. τῆς βασιλείας μου. Matth. II, 6. τὸν λαόν μου 'Ισραήλ et alibi passim.

2. interdum pleonastice additur, v. c. Matth. VIII, 7. Marc. VI, 16. Act. XVII, 3. etc.

3. emphaseos gratia additur, v. c. Matth. III, 11. 14. V, 22. 28. 32. 34. 39. 44. ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ego vero (purioris doctrinae auctor a Deo missus) vos doceo, seu, vobis edico. Matth. XIV, 27. ἐγώ εἰμι ego vester, notus ille et ex ipsa voce agnoscendus. Marc. XII, 26. Joh. XIII, 19. ὅτι ἐγώ εἰμι me esse verum Messiam. Act. VII, 32. ἐγὼ ὁ Θεὸς τῶν πατέρων. 2 Cor. X, 1. αὐτὸς δὲ ἐγὼ Παῦλος.

4. in epistolis Paulinis pronomen ἐγὼ aliquando quidem aeque ac ἡμεῖς (v. c. Rom. III, 8. 2 Cor. I, 10.) ipsum apostolum notat, interdum tamen etiam alios homines, Judaeum v. c. aut gentilem, quorum personam induit, v. c. Rom. VII, 8. 9. 10. 11 seq. 1 Cor. X, 30. Eodem modo ἡμεῖς Galat. II, 4. de omnibus Judaeis, ad religionem christianam conversis, et Ephes. I, 4. 5. de omni Christianorum coetu explicandum est.

5. *mea persona, forma externa, habitus corporis mei.* Joh. VII, 28. κἀμὲ οἴδατε, καὶ οἴδατε πόθεν εἰμί meam quidem personam et parentes meos nostis.

6. τί ἐμοὶ καὶ σοί; quid mihi rei et negotii tecum est? *mitte me nunc.* Matth. VIII, 29. τί ἡμῖν καὶ σοί; Marc. V, 7. Joh. II, 4. Hebraicum מַה־לִּי וָלָךְ

מַה־לִּי וָלָךְ, Jos. XXII, 24. Judd. XI, 12. 2 Sam. XVI, 10. Ies. IV, 3.

7. ἐγὼ est vox annuentis, affirmantis et declarantis se paratum esse et promptum ad exsequenda mandata alicujus. Matth. XXI, 30. ἐγὼ, κύριε· praesto sum, pater. Act. IX, 10. ἰδοὺ ἐγὼ, Κύριε. Eodem modo apud Hebraeos הִנֵּנִי 1 Sam. III, 8. Num. XIV, 40. אֲנִי et אָנֹכִי 2 Sam. II, 20. XX, 17. 1 Regg. XIII, 14. et ἐγὼ apud graecos quoque Scriptores adhibetur, v. c. *Aristoph. Nub.* 721. 768. *Equit.* 33. *Cebet. Tabul.* p. 58.

'ΕΔΑΦΊΖΩ, fut. ίσω, *ad terram prosterno.* (ab ἔδαφος *solum.*) Ita enim cum Vulgato Int. ad Luc. XIX, 44. generalis hujus vocis notio constituenda esse videtur, ut causa appareat, cur veteres hoc verbo non solum de *hominibus, qui solo alliduntur et humi sternuntur,* sed etiam de *oppidis, quae solo aequantur,* h. e. *ita destruuntur, ut ad soli planitiem redigantur,* usi fuerint. Utriusque usus loquendi vestigia extant in loco Luc. XIX, 44. καὶ ἐδαφιοῦσί σε, καὶ τὰ τέκνα σου ἐν σοὶ et te quidem (sc. Hierosolymam) solo aequabunt, cives vero tuos solo allident et interficient. Saepius non legitur in N. T. Amos IX, 14. καὶ οἰκοδομήσουσι πόλεις ἠδαφισμένας, hebr. עָרִים נְשַׁמּוֹת. Ies. III, 26. καὶ εἰς τὴν γῆν ἐδαφισθήσῃ. Hos. X, 14. μητέρα ἐπὶ τέκνοις ἠδάφισαν. Nahum. III, 10. Ps. CXXXVII, 9. *Hesych.* ἐδαφιοῦσι· προσκρούσουσι τῇ γῇ. — ἠδαφίσθησαν· εἰς ἔδαφος ἀνηρέθησαν. *Phavor.* ἐδαφιῶ· προσκρούσω, προσρήξω. Apud Graecos interdum etiam *pavire, complanare* notat, v. c. *Polyb.* VI, 33. 6. καὶ τὸν περὶ τὴν σκηνὴν τόπον ἠδάφισαν.

"ΕΔΑΦΟΣ, εος, τὸ, *solum, fundus. Hesych.* γῆ. In N. T. tantum legitur Act. XXII, 7. ἔπεσον εἰς τὸ ἔδαφος cecidi in solum. In vers. Alex. hebr. קַרְקַע Num. V, 17. 1 Regg. VI, 15. respondet. *Xenoph. Cyr.* VII, 5. 8.

'ΕΔΡΑΪ́ΟΣ, αία, αῖον, 1. proprie: *sedentarius, qui sedem non facile mutat,* ab ἕδρα *sella, sedes. Xenoph. de rep. Laced.* I, 3. *Plutarch.* T. X. p. 642. ed. *Reiske.*

2. metaphorice: *constans, tenax propositi, qui se non facile ab aliqua re aliorum sermonibus aut incommodis dimoveri patitur.* 1 Cor. VII, 37. ὃς δὲ ἕστηκεν ἑδραῖος ἐν τῇ καρδίᾳ qui vero firmiter sibi proposuit. ibid. XV, 58. ἑδραῖοι γίνεσθε constantes manete in hac doctrina christiana. Coloss. I, 23. siquidem in religione manetis firmi ac stabiles. Apud *Plutarch.* T. V. *Opp.* p. 214. ed. *Reiske* de militibus dicitur, qui nihil se moventes incursum hostium excipiunt. Saepius non legitur in N. T. *Hesych.* ἑδραῖοι· σταθηροὶ, ἀσάλευτοι. — ἑδραῖον· βάσιμον, στερεόν. *Phavorin.* ἑδραῖος· σταθηρὸς, ἀσάλευτος, ἀκλόνητος.

'ΕΔΡΑΊΩΜΑ, τος, τὸ, 1. proprie: *basis, fundamentum, cui aedificium innititur, stabilimentum, sedes,* ab ἑδραιόω *stabilio, firmo.*

2. metaphorice: *doctrina primaria, gravissimum caput, locus primarius.* In N. T. tantum extat 1 Tim. III, 15. στύλος καὶ ἑδραίωμα τῆς ἀληθείας praecipuum vero et omnium consensu gravissimum caput omnis religionis christianae.

'ΕΖΕΚΊΑΣ, ου, ὁ. *Ezechias, Hiskias,* nomen proprium regis Judaici, filii Achasi, qui hebraice חִזְקִיָּהוּ et יְחִזְקִיָּהוּ vocatur, a חִזְקִי *robur meum,* et יָהּ, nomine divino. Legitur in N. T. Matth. I, 9. 10.

'ΕΘΕΛΟΘΡΗΣΚΕΊΑ, ας, ἡ, vi etymologiae et usus loquendi partim *cultum Dei voluntarium et spontaneum* aut *cultum divinum ab hominibus excogitatum et ad arbitrium humanum fictum,* partim *affectatum religionis studium, quo quis sibi vehementer placet, qui excellere pietate cupit,* significare potest. Nam compositum est ex θρησκεία *externus cultus divinus,* etiam *superstitiosus Deorum cultus,* et ἐθέλω. 'Εθέλω vero, vel aliis verbis junctum, vel cum praepositione constructum, non solum *sponte aliquid facere* notat,

(v. c. ἐθελόδουλος *qui se sponte in servitutem dedit*, ἐθελέχθρος *qui non lacessitus alteri inimicus est*) sed etiam *affectare aliquid* significat. Sic v. c. ἐθελόπονος dicitur, *qui vanae gloriae captandae causa laboriosus videri affectat*, ἐθελάστειος *urbanitatem et elegantiam affectans*, ἐθελόσοφος *affectator sapientiae*, et apud *Polyaenum* (p. 131 et 151.) et *Polybium* (V. *Ernesti Glossar. Polyb*. p. 135.) ἐθελοκακεῖν *milites* dicuntur, *qui armis abjectis fugiunt et simulato pavore hosti cedunt*. Confer. *Wetstenii N. T.* T. II. p 290. In N. T. legitur semel Coloss. II, 23. sed ibi designat *affectatum religionis studium*, τὴν ὑποκρινομένην εὐλάβειαν ἐν τῇ θρησκείᾳ, ut *Theophylactus* interpretatur. Legitur praeterea haec vox in *Epistola Episcoporum Orientalium* (in *Mansi collectione Conciliorum* T. IV. p. 1380. et *Theodoreti Opp*. T. IV. ed. *Halens*. p. 1331.) qua Cyrillum conqueruntur misisse κεφάλαιά τινα μετ' ἀναθεματισμῶν, μετὰ πάσης ἐθελοθρησκείας, h. e. ita, ut singularem pietatem in religionis puritate servanda aut orthodoxia defendenda simularet. *Hesych*. ἐθελοθρησκείαν· ἐθελοσέβειαν. — *Suid*. ἐθελοθρησκεῖ· ἰδίῳ θελήματι σέβει τὸ δοκοῦν.

'ΕΘΕ΄ΛΩ, fut. ήσω, *volo*. Vide infra θέλω.

'ΕΘΙ΄ΖΩ, fut. ίσω, *assuefacio*, 'ΕΘΙ΄ΖΟΜΑΙ, *assuefio*. *Xenoph*. de Re Equ. III, 8. *Herodian*. V, 7. 9. εἴθιζε αὐτὸν τοῖς γυμνασίοις. *Aelian. V. H.* III, 23. τὰ εἰθισμένα quae fieri solent. *Hesych*. ἐθίζει· ἔθος ποιεῖ. Semel in N, T. legitur Luc. II, 27. κατὰ τὸ εἰθισμένον τοῦ νόμου ex legis ritu, aut secundum praeceptum legis mosaicae, nam ἐθισμὸς, quod est i. q. τὸ εἰθισμένον, hebraico מִשְׁפָּט respondet in vers. Alex. 1 Regg. XVIII, 28. quod alias per ἐντολὴ, νόμος, πρόσταγμα reddi solet.

'ΕΘΝΑ΄ΡΧΗΣ, ου, ὁ, *alicui genti, sive majori illi, sive minori regendae praefectus, sed regis auctoritate et nomine destitutus*, qui interdum etiam ἐπίτροπος dicitur. Ex ἔθνος *gens* et ἄρχων *princeps*. Sic v. c. praefectus, quem Judaei Alexandrini habebant ἐθνάρχης dicebatur, ut ex *Strabone* refert *Josephus* A. J. XIV, 7. 2. et ibidem XIII, 6. 6. *Simon*, Judaeorum pontifex, ἐθνάρχης vocatur, coll. 1 Macc. XIV, 47. XV, 1. 2. *Lucianus* in *Macrob*. 17. ἀντὶ ἐθνάρχου βασιλεὺς ἀναγορευθεὶς Βοσπόρου. Conf. *Krebs*. ad Decreta Romanorum pro Judaeis e *Josepho* p. 391. In N. T. semel legitur 2 Cor. XI, 32. ὁ ἐθνάρχης Ἀρέτα τοῦ βασιλέως praefectus Syriae Damascenae nomine regis Aretae. Conf. *J. G. Heynii* Diss. 2. de *Ethnarcha Aretae Arabum regis Paulo Apostolo insidiante*. *Viteb*. 755. 4. et *I. E. I. Walchii* D. de *Ethnarcha Judaeorum Damascenorum Paulo insidiantium*, in Ej. *Diss. in Acta Apostol*. Vol. II.

'ΕΘΝΙΚΟ΄Σ, οῦ, ὁ, 1. proprie: *gentilis, genti alicui peculiaris et proprius*, ab ἔθνος *gens*. *Polyb*. XXX, 10. 6. *Dion. Halic*. T. VI, p. 838.

2. *a vera religione judaica et christiana alienus, gentilis, ethnicus*. Matth. VI, 7. ὥσπερ οἱ ἐθνικοὶ gentilium more. ib. XVIII, 17. ἔστω σοι, ὥσπερ ὁ ἐθνικὸς eum habeas pro ethnico, h. e. fuge ejus commercium. Saepius in N. T. non legitur.

'ΕΘΝΙΚΩ͂Σ. Adv. *gentiliter*, h. e. *accommodate moribus ac ritibus gentilium*, seu *hominum, a religione judaica alienorum*, a praeced. Semel legitur in N. T. Galat. II, 14. ἐθνικῶς ζῇς more gentilium vivis, ubi opponitur τῷ Ἰουδαϊκῶς.

"ΕΘΝΟΣ, εος, contracte ους, τὸ,

1. *populus, gens, natio*. Matth. XX, 25. οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν principes populorum. ibid. XXI, 43. XXIV, 7. ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος insurget gens contra gentem. Act. II, 5. ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν. ibid. VII, 7. gens Aegyptiaca. VIII, 9. gens Samariae tractum occupans.

2. *gens judaica*, omisso τῶν Ἰουδαίων, quod additur Act. X, 22. Sic legitur Luc. VII, 5. XXIII, 2. Joh. XI, 48. 50. 51. 52. Act. XXIV, 3. 10. Interdum etiam pluralis τὰ ἔθνη de *populo judaico* usurpatur, v. c. Luc. XXI, 25. καὶ ἐπὶ τῆς γῆς συνοχὴ ἐθνῶν, coll.

coll. Matth. XXIV, 30. καὶ τότε κόψονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς. Act. IV, 25.

3. *gens, idolorum cultui dedita, et a vera religione, judaica ac christiana, aliena,* ad imitationem hebraici גוֹי Nehem. V, 8. 9. Matth. IV, 15. Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν Galilaeae pars, quam exterae nationes incolebant. ibid. X, 5. Luc. II, 32. τὰ ἔθνη opponuntur τῷ λαῷ Θεοῦ Ἰσραήλ. Act. XV, 14. et in epistolis Paulinis passim.

4. *gentiles, ad religionem christianam conversi,* a priori vitae et doctrinae ratione τὰ ἔθνη dicuntur, v. c. Rom. XI, 13. Ephes. III, 1. 6.

5. *genus, multitudo.* Act. XVII, 26. πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων, ubi in haud paucis codicibus γένος loco ἔθνος e glossemate legitur. 1 Pet. II, 9. ἔθνος ἅγιον i. q. in antecedd. γένος ἐκλεκτόν. Apoc. XXI, 24. τὰ ἔθνη τῶν σωζομένων. Sic ἔθνος non solum in vers. Alex. τῷ הָמוֹן *multitudo*, 2 Paralip. XXXII, 7. respondet, sed etiam apud graecos Scriptores metaphorice *multitudini animantium, brutorum* tribuitur, v. c. *Apollon.* de Vit. Soph. I, 25. p. 532. ed. *Olear.* πολλὰ δὲ ἔθνη κυνῶν. *Homer.* Iliad. β', 87. 459. 469. κ', 594. *Phavorin.* ἔθνος· τὸ πλῆθος. Eodem sensu apud Latinos *gens*, v. c. *Horat.* Epod. II, v. 2. *Virg. Aen.* I, 435. VII, 282. usurpatur.

ἜΘΟΣ, εος, contracte ους, τὸ,

1. *mos, consuetudo vel genti cuidam, vel singulis hominibus recepta.* Luc. XXII, 39. κατὰ τὸ ἔθος ex more. Pro κατὰ τὸ ἔθος Graeci etiam dicunt κατὰ τὸ εἰωθός. Joh. XIX, 40. καθὼς ἔθος ἐστὶ τοῖς Ἰουδαίοις ἐνταφιάζειν. Hebr. X, 25.

2. *institutum, ritus sacer.* Luc. I, 9. II, 42. Act. VI, 14. καὶ ἀλλάξει τὰ ἔθη, ἃ παρέδωκεν ἡμῖν Μωϋσῆς et institutos a Mose ritus abrogabit. Act. XVI, 21. ibid. XXI, 21. τὰ ἔθη κατ' ἐξοχὴν dicuntur leges et ritus ceremoniales, quibus Judaei ab aliis populis discernebantur, qui etiam a *Philone* et *Josepho* (v. c. A. J. XVI, 6. 7.) passim τὰ ἔθη et οἱ ἐθισμοὶ vocantur. Act. XXVI, 3. Conf. *Gronov.* ad *Aelian.* V. H. VIII, 3.

3. *licitum secundum leges, legi conveniens, legitimum.* Act. XXV, 16. οὐκ ἔστιν ἔθος Ῥωμαίοις non fieri potest per leges Romanas.

4. Interdum omittitur. Act. XIV, 1. κατὰ τὸ αὐτὸ, scil. ἔθος, pro more, i. q. κατὰ τὸ εἰωθὸς cap. XVII, 2.

ἜΘΩ, perf. med. εἴωθα, *facio aliquid ex consuetudine, soleo,* ab ἔθος. Matth. XXVII, 15. κατὰ δὲ ἑορτὴν εἰώθει ὁ ἡγεμὼν ἀπολύειν singulis autem diebus festis consueverat praeses dimittere. Marc. X, 1. ὡς εἰώθει ut consueverat. Participium εἰωθὼς, υῖα, ὸς, cujus neutrum nominascens *consuetudinem, morem* significat. Luc. IV, 16. κατὰ τὸ εἰωθὸς αὐτῷ. Act. XVII, 2. Saepius non legitur in N. T.

ΕἸ. Conjunctio conditionalis, quae apud Graecos aeque ac Scriptores N. T. jungitur indicativo, optativo, rarissime autem conjunctivo, ut docuit *Zeunius* ad *Vigerum* de Idiotismis Ling. Gr. p. m. 491 seq.

1. *si.* Matth. IV, 3. εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ si vere es filius Dei. ibid. v. 6. V, 29. 30. VII, 11. XII, 7. Joh. IV, 10. εἰ ᾔδεις τὴν δωρεὰν τοῦ Θεοῦ si nosses, quantum sit hoc beneficium a Deo tibi destinatum; ad quem locum observandum est, formulas: ἂν γνῶτε, ἂν γνῷς et εἰ ᾔδεις adhiberi a Graecis, quando summam alicujus rei praestantiam aliis significare volunt, ut docuit *Abresch.* in Dilucidd. Thucyd. p. 392.

2. est conjunctio concessiva, inprimis sequente ἀλλὰ, *etsi, etiamsi, quanquam,* i. q. εἰ καί. Luc. XVIII, 4. εἰ καὶ τὸν Θεὸν οὐ φοβοῦμαι κ. τ. λ. etiamsi nec Deum nec hominem ullum reverear. Rom. XI, 17. 1 Cor. IX, 2. εἰ ἄλλοις οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος, ἀλλά γε ὑμῖν εἰμι. 2 Cor. XIII, 4. εἰ ἐσταυρώθη ἐξ ἀσθενείας, ἀλλὰ ζῇ ἐκ δυνάμεως Θεοῦ. Coloss. II, 5. Ad rariores significationes particulae εἰ referunt, quando ponitur pro εἰ καὶ *quamvis.* Eodem tamen sensu apud *Aristoph.* Vesp. v.

297. reperiri, docuit *Zeunius* ad *Vigerum* de Idiotismis Ling. Gr. p. 492. Et sic interdum etiam *si* (v. c. *Virg.* Ecl. X, 65.) et particula hebr. אִם Job. XX, 6. usurpatur.

3. *quum*, et in ratiocinando maxime adhibetur, ubi aliquid tanquam certum sumitur. Matth. XXII, 45. εἰ οὖν Δαβὶδ καλεῖ αὐτὸν Κύριον quum itaque Davides eum Dominum suum vocat. Joh. VIII, 46. XIII, 14. 17. XV, 20.

4. *quandoquidem*, *quoniam* pro ἐπεί. Act. IV, 9. εἰ ἡμεῖς σήμερον ἀνακρινόμεθα quandoquidem nos hodie interrogamur; sequitur apodosis v. 10. γνωστὸν ἔστω πᾶσιν ὑμῖν. ibid. XI, 17. et XVIII, 15. εἰ δὲ ζήτημά ἐστι περὶ τοῦ νόμου. - - - ὄψεσθε αὐτοί quoniam vero quaestio est de lege s. religione, ipsi videatis. Marc. IX, 22. εἴ τι δύνασαι si quidem potentissimus es. Similis huic est locus apud *Sophocl.* Ajac. Flag. v. 329. εἰ δύνασθέ τι. Rom. VIII, 31. Eodem modo *quando*, pro *quandoquidem* legitur apud *Valer. Flacc.* Argonaut. V, 41.

5. *quod*, pro ὅτι, ita, ut non rem dubiam, sed certam et indubitatam indicet. Marc. XV, 44. ἐθαύμασεν, εἰ ἤδη τέθνηκεν miratus est, quod jam mortuus esset. Act. XXVI, 8. ἄπιστον κρίνεται παρ' ὑμῖν, εἰ ὁ Θεὸς νεκροὺς ἐγείρει; num incredibile vobis est, mortuos a Deo excitari posse? ibid. v. 23. 1 Cor. I, 16. 1 Tim. V, 10. Hebr. VII, 15. 1 Joh. III, 13. *Xenoph.* Mem. I, 1, 13. ἐθαύμαζε δὲ, εἰ μὴ φανερὸν αὐτοῖς ἐστιν. ibid. 18. et 2. 13. *Homer.* Iliad. φ', 216. Alia loca dedit post *Marklandum* ad *Lysiam* p. 670. ed. *Reiske*, *Krebsius* in Obss. Flav. p. 95. Ita etiam *si* legitur apud *Livium* VII, 31.

6. *ut*. Act. VIII, 22. δεήθητι τοῦ Θεοῦ, εἰ ἄρα ἀφεθήσεταί σοι κ. τ. λ. roga Deum, ut remittatur tibi. ibid. XVII, 27. εἰ ἄραγε ψηλαφήσειαν αὐτὸν ut illum palpando quasi reperirent. Marc. XI, 13. ἦλθεν, εἰ ἄρα εὑρήσει τὶ ἐν αὐτῇ accessit eo consilio, ut quid in ea reperiret. Respondet in hoc sensu hebraico אוּלַי, (quod Alexandrini fere semper per εἰ, interdum tamen, v. c. Exod. XXXII, 30. per ἵνα reddiderunt,) et hebraico אִם 2 Sam. XX, 20. Job. XXVII, 5. Eadem ratione εἰ apud Graecos pro ἵνα vel ὅπως ponitur, v. c. *Aesop. Fab.* 128. ed. *Oxon. Homer. Il.* II, 99. X, 19. ad quem locum *Eustathius* p. 699. 41. εἴληπται γὰρ τὸ εἰ ἀντὶ τοῦ ὅπως, ἢ τοιούτου τινὸς αἰτιολογικοῦ συνδέσμου.

7. ut *si* apud Latinos (v. c. *Terent.* Heaut. III, 1. 45. "si sit rogas" *Virgil. Aen.* IV, 192. *Propert.* II, 29.) *an? num? utrum?* i. q. πότερον; Matth. XII, 10. εἰ ἔξεστι τοῖς σάββασι θεραπεύειν; licetne sabbato sanare? Marc. VIII, 23. εἴ τι βλέπει; utrum quid videat? Luc. VI, 7. εἰ ἐν τῷ σαββάτῳ θεραπεύσει an sabbato sanaturus esset. ibid. XXII, 49. Act. I, 6. XXV, 20. Pro הֲ *num? an?* in vers. Alex. legitur Gen. XVII, 17. Judd. II, 22. 1 Sam. X, 22. *Xenoph.* de Re Equestri I, 1. 9. Conf. *Zeunius* ad *Vigerum* p. 490.

8. *annon?* pro εἰ μή; 1 Cor. VII, 16. εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις — εἰ τὴν γυναῖκα σώσεις annon maritum aut uxorem ad christianam religionem perducere possis.

9. per se solum, aut conjunctum cum particula γάρ, *utinam*, *o si*, particula optandi, pro qua Graeci fere εἴθε ponere solent. Luc. XIX, 42. εἰ ἔγνως utinam nosses! o si cognosceres! ib. XXII, 42. εἰ βούλει utinam tibi placeret! *Philostrat.* Vit. *Apollon.* VII, c. 6. εἰ γὰρ καὶ σὺ utinam tu quoque! *Eurip.* Orest. v. 1209. Alex. Num. XXII, 29. Jos. VII, 7. Joh. XVI, 4. Ies. XLVIII, 8. Vid. *Zeunium* ad *Vigerum* p. 487 seq.

10. in juramentis et gravioribus asseverationibus vim habet absolute negandi, et reddendum est per *non*, *quod non;* omissa vero semper est formula jurisjurandi, pro ejus, qui loquitur, dignitate supplenda, v. c. *ita vivam, ita me Deus amet, ita Deus habear.* Marc. VIII, 12. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰ δοθήσεται — — σημεῖον certissime vobis

vobis affirmo, nullo modo videbunt miraculum. *Syrus* ܐܢ habet h. l. aeque ac Hebr. III, 11. ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου, εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου iratus juravi, quod nunquam introituri sint in terram quietis promissam. Imitati vero videntur Marcus et Paulus Scriptores V. T. Nam eodem modo אִם, vel simpliciter positum, vel praemissa formula jurisjurandi, sumitur Genes. XIV, 23. coll. v. 22. XXVI, 29. Num. XIV, 28. Ps. LXXXIX, 36. XCV, 11.

11. *ecce*. Luc. XII, 49. καὶ τί θέλω; εἰ ἤδη ἀνήφθη sed quid opto? ecce jam accensus est. Alexandrini εἰ posuerunt pro הֵן, Gen. IV, 14. Job. IV, 18. XV, 15. et הִנֵּה, Ezech. IV, 14. Apud graecos Scriptores frustra in hac significatione quaeritur.

12. Recte observavit *Krebsius* ad *Schoettgenii* Lexicon N. T. p. 191. τὸ εἰ aeque ac ἐὰν, maxime sequente εἰ δὲ μὴ, aut simili formula, apud exteros aeque ac sacros Scriptores ita poni, ut ad integritatem sensus aliquid supplendum relinquatur, quam figuram Grammatici σχῆμα ἀνανταπόδοτον vocant. Rom. IX, 22. ubi post εἰς ἀπώλειαν e v. 21. supplenda est formula: οὐκ ἔχει ἐξουσίαν quis eum hoc nomine vituperare potest? Similis formula ad v. 23. post verba εἰς δόξαν e serie orationis repetenda est. Luc. XIII, 9. κἂν μὲν ποιήσῃ καρπὸν, supple, καλῶς ἔχει bene est. Huc etiam multi referunt locum Luc. XIX, 42. εἰ ἔγνως καὶ σὺ ubi subintelligendam esse statuunt formulam: *o quam bene tecum ageretur!* Cf. Alex. Exod. XXXII, 32. *Eustathium* et *Clark.* ad *Homer.* Iliad. α', v. 135. *Casaubon.* ad *Athen.* VIII, 2. et *Küster.* ad *Aristoph.* Plut. v, 468.

ΕἼΓΕ, 1. *siquidem, quandoquidem,* ex εἰ et γε, dictione enclitica. 2 Cor. V, 3. εἴγε καὶ ἐνδυσάμενοι οὐ γυμνοὶ εὑρεθησόμεθα siquidem etiam induti, non nudi reperiemur. Ephes. III, 2. IV, 21. Sic εἴγε pro ἐπειδὴ legitur apud *Philonem*) in lib. de *congressu quaer. erudit. gratia* Opp. p. 424. de Sara: Hanc Moses, quod mirere, et sterilem ait et foecundissimam, εἴγε τὸ πολυανθρωπότατον τῶν ἐθνῶν ἐξ αὐτῆς ὁμολογεῖ γενέσθαι quandoquidem frequentissimam omnium nationum ex hac progenitam fatetur.) *Dion. Halic.* IV. p. 211. l. 44. et περὶ τ. Θουκυδ. ἰδιωμ. Opp. T. II, p. 159. l. 17. Confer etiam *D. Whitby* Obss. ad Ephes. III, 2. T. II. Paraphr. p. 314. et *Homberg.* in *Parerg. Sacr.* p. 294.

2. *si modo.* Galat. III, 4. εἴγε καὶ εἰκῇ dummodo frustra. Coloss. I, 23. *Marc. Anton.* de Rebus suis V, 34. εἴγε καὶ ὁδῷ ὑπολαμβάνειν καὶ πράσσειν dummodo recte cogitas et agis. *Lucian. Jupit. Tragoed.* 36. *Aelian.* V. H. XII, 25.

ΕἸ ΔΈ, *sin autem,* ΕἸ ΓΆΡ, *si enim.* 1 Cor. IX, 17.

ΕἸ ΔῈ ΜΉ, et ΕἸ ΔῈ ΜΉ ΓΕ, *sin minus, alioquin.* Matth. VI, 1. εἰ δὲ μή γε. ibid. IX, 17. Marc. II, 21. 22. Joh. XIV, 2. εἰ δὲ μὴ si aliter se res haberet. *Lampe* in Comment. ad h. l. T. III, p. 104. verba haec ita explicat: praeterquam autem, quod dixi vobis, proficiscor paraturus vobis locum. Post εἰ δὲ μὴ et εἰ δὲ μή γε semper omissa est integra sententia e serie orationis facile supplenda. *Thucyd.* III, 3. *Epictet. Enchir.* c. 13. *Eurip. Iphig.* in *Aul.* 401. Conf. Interpp. ad *Vigerum* de Idiotismis Ling. Gr. p. 494 seq.

ΕἸ ΚΑῚ, 1. *etsi, etiamsi.* Matth. XXVI, 33. Luc. XI, 8. XVIII, 4.

2. *si vel, si maxime.* 2 Cor. IV, 3. 16. VII, 8.

3. *si etiam, quando etiam.* 2 Cor. XI, 15. Hebr. VI, 9. Philipp. II, 17.

4. *num etiam? an fortasse, ut?* Philipp. III, 12. διώκω δὲ, εἰ καὶ καταλάβω.

ΕἸ ΜΉ, 1. conjunctio exceptiva, *nisi, praeterquam.* Matth. XI, 27. εἰ μὴ ὁ πατὴρ nisi pater. ibid. XII, 24. 39. XIII, 57. XIV, 17. XVI, 4. XXI, 19. XXIV, 22.

2. conjunctio adversativa, *sed, verum.* Matth. XII, 4. 1 Cor. VII, 17. Apoc.

Apoc. IX, 4. Sic *nisi* pro *sed* crebro usurpatur Latinis v. c. *Cic. Fam.* XIII, 1. *Attic.* V, 14. XI, 6. 23.

3. Εἰ μὴ post ἐκτὸς abundat, v. c. 1 Cor. XIV, 5. XV, 2. 1 Tim. V, 19.

ΕἸ ΜΉΤΙ, *nisi forte.* Luc. IX, 13. 1 Cor. VII, 5. 2 Cor. XIII, 5.

ΕἼΠΕΡ, 1. *siquidem, quandoquidem, quia.* Rom. VIII, 9. 1 Cor. XV, 15. 2 Thess. I, 6. 1 Pet. II, 3. *Homer. Il.* III, 25.

2. *etsi, quanquam.* 1 Cor. VIII, 5.

3. *si modo.* Rom. VIII, 17. Particula περ valet ad conditionem limitandam et coërcendam.

ΕἼΠΩΣ, 1. *si forte, si qua ratione fieri posset, ut, si quo modo.* Act. XXVII, 12.

2. *ut,* pro ἵνα, ita, ut non dubitantis sit, sed maxime confidentis, et consilium firmum et certum indicet. Rom. I, 10. XI, 14. coll. v. 11. Philipp. III, 11.

ΕἼΤΕ - ΕἼΤΕ, *sive-sive, cum-tum, et-et,* vel duplicatur, vel saepius iteratur atque vim habet partim *separandi* in oppositis, partim *conjungendi* et *copulandi* in iis, quae eadem sunt natura et conditione. Philipp. I, 18. εἴτε προφάσει, εἴτε ἀληθείᾳ sive in speciem, sive sincere. 2 Cor. V, 9. 10. XII, 3. 1 Thess. V, 10. Coloss. I, 20. εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, εἴτε τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. 1 Cor. XIII, 8. XV, 11. 2 Thess. II, 15. *Plato* Apol. I, 21. 23.

ΕἼ ΤΙ, ΕἼ ΤΙΣ, *si quid, si quis, quicquid, quisquis.* Marc. XI, 25. 1 Cor. III, 14. 15. VIII, 2. 3.

ΕἸ ΤΎΧΟΙ, *exempli gratia, verbi causa.* 1 Cor. XIV, 10. Vide infra sub τυγχάνω.

ΕἾΔΟΣ, εος, contracte ους, τὸ,

1. *species rei externa, forma, facies et omne, quod oculis cerni potest.* Luc. III, 22. σωματικῷ εἴδει forma, seu specie corporea. Alii vertunt: *modo corporeo,* in qua significatione εἶδος legitur apud *Herodian.* V, 5. ὡς εἶδος δὲ τιάρας στέφανον. Confer *J. H. Maii Obss. SS.* l. II. p. 29. Luc. IX, 29. τὸ εἶδος τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἕτερον subito immutabatur facies ejus, h. e. solis more resplendescebat, coll. Matth. XVII, 2. Joh. V, 37. οὔτε εἶδος αὐτοῦ ἑωράκατε nec ejus formam vidistis; ubi de Deo sermo est, qui est ἀσώματος. Sic etiam apud Graecos εἶδος κατ' ἐξοχὴν de *forma et habitu corporis* usurpatur, v. c. apud *Xenoph.* de Rep. Athen. I, 10. *Arrian.* de Venat. I, 1. Τὰ εἴδη *corpora. Xenoph.* de Venat. III, 3.

2. *aspectus et omnis usus alicujus rei,* i. q. ὄψις. 2 Cor. V, 7. διὰ πίστεως γὰρ περιπατοῦμεν, οὐ διὰ εἴδους nos enim tantum credimus, haec ita futura esse, sed nondum ipsi adspicimus, h. e. nondum rem ipsam consecuti sumus, seu, nondum fruimur felicitate futura.

3. *genus, species.* 1 Thess. V, 22. ἀπὸ παντὸς εἴδους πονηροῦ ἀπέχεσθε ab omni improbitatis et vitiorum genere abstinete. *Chrysost.* ad h. l. μὴ τούτου ἢ ἐκείνου, ἀλλ' ἀπὸ παντὸς ἀπέχεσθε. Haud pauci tamen interpretes Paulum his verbis Thessalonicenses abstinere jussisse statuunt ab omni, quod mali speciem prae se fert, ut adeo εἶδος sit: *apparentia, species,* der Schein *the appearance.* Sed hanc interpretationem linguae rationes non permittunt, quae tamen nostram explicationem mirifice confirmant; nam εἶδος est *genus.* Conf. *Joseph.* A. J. X, 3. 1. πᾶν εἶδος πονηρίας. *Xenoph.* de Venat. IX, 7. τῷ αὐτῷ εἴδει τῆς θήρας χρῆσθαι eodem venationis genere uti. — *Etym. M.* εἶδος σημαίνει τρία, τὴν μορφὴν, (*Schol.* ad Il. β', 58.) καὶ τὸ σχῆμα (*Eurip.* Aeol. 38.) σημαίνει δὲ καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ γένους κατηγορούμενον, παρὰ τοῖς φιλοσόφοις. Confer *Wetstenii* N. T. T. II. p. 307.

ΕἼΔΩ, vel ΕἸΔΈΩ, ῶ, vel ΕἼΔΗΜΙ, fut. εἴσω, aor. 2. εἶδον, praet. m. οἶδα.

1. *video, oculis cerno, visu cognosco.* Matth. II, 2. εἴδομεν γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀστέρα. v. 9. 10. III, 16. Marc. I, 10. Act. XII, 16. 1 Pet. I, 8. etc.

2. *intueor, contemplor, specto.* Matth. XXVIII, 6. ἴδετε τὸν τόπον. Luc. XXIV, 39. ἴδετε τὰς χεῖράς μου — ψηλαφήσατε καὶ ἴδετε. Joh. XX, 27.

3. *audio,* nam verba sensuum in omnibus linguis invicem permutantur. Luc. I, 29. ἡ δὲ ἰδοῦσα. *Vulg.* cum

cum audisset. Act. XIII, 41. ἴδετε οἱ καταφρονηταὶ audite contemptores. Eodem modo רָאָה Ies. XXXIII, 19. coll. XXX, 19. ubi ἰδεῖν τῷ שָׁמֵעַ in vers. Alex. respondet. *Aelian.* V. H. II, 10. ἰδόντα διαλεγόμενον, sc. Πλάτωνα. *Sophocl.* Oedip. Tyr. v. 513. πρὶν ἴδοιμ' ὀρθὸν ἔπος. Conf. *Wesseling.* ad *Herodot.* p. 155. Interdum latius patet et omnino *cognoscere aliquid sensibus corporis* significat. Joh. I, 40. 47. Apoc. I, 2. ὅσα εἶδε quae rescivit sive visu s. auditu. Confer Glossema in Edit. N. T. *Matthaei.*

4. sequente accusativo personae: *colloquor cum aliquo, familiariter aliquo utor.* Luc. VIII, 20. ἡ μήτηρ σου, καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἑστήκασιν ἔξω, ἰδεῖν σε θέλοντες, coll. Matth. XII, 47. ζητοῦντές σε λαλῆσαι. Joh. XII, 21. Κύριε, θέλομεν τὸν Ἰησοῦν ἰδεῖν fac nobis cum Jesu privatim colloquendi potestatem. Act. XVI, 40. XXVIII, 15. 2 Tim. I, 4. Eodem sensu ἰδεῖν legitur apud *Lucian. Dial. Nept.* et *Merc.* 11. *Thucyd.* IV, 125. πρὶν τὸν Βρασίδαν ἰδεῖν, h. e. interprete *Scholiaste,* πρὶν διαλεχθῆναι τῷ Βρασίδᾳ κ. τ. λ. Cf. praeter *Dukerum* ad h. l. *Abresch.* in Auctar. Dilucidd. Thucyd. p. 354.

5. *viso, convenio.* Rom. I, 11. ἐπιποθῶ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς. 1 Cor. XVI, 7. Philipp. I, 27. 1 Thess. III, 6. 3 Joh. v. 14.

6. *experior, usu cognosco, particeps fio.* Luc. II, 26. μὴ ἰδεῖν θάνατον se non moriturum esse. Hebr. XI, 5. μετετέθη τοῦ μὴ ἰδεῖν τὸν θάνατον ita, ut non sentiret mortis dolores et acerbitatem, subito mortuus est, coll. Ps. LXXXIX, 48. מִי גֶבֶר יִחְיֶה וְלֹא יִרְאֶה־מָּוֶת. Adde *Sophocl.* Electra v. 205. εἶδε πατὴρ θανάτους ἀεικεῖς. Apoc. XVIII, 7. καὶ πένθος οὐ μὴ ἴδω et nunquam lugebo, seu, misera et afflicta ero. 1 Macc. XIII, 3. στενοχωρίας ἃς εἴδομεν. Act. II, 27. XIII, 35. 36. 37. ἰδεῖν τὴν διαφθορὰν in putredinem abire, putrefieri. Joh. III, 3. ἰδεῖν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ adoptari in societatem christianam. 1 Pet. III, 10. ἰδεῖν ἡμέρας ἀγαθὰς vita felici frui. Ps. XXXIII, 12. Huc etiam recte referri potest formula: ἰδεῖν τὴν ἡμέραν τινὸς *vivendo attingere tempora alicujus,* quae legitur Joh. VIII, 56. ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμήν. *Polyb.* Virtutt. p. 1457. εἰ ἐγὼ ταύτην ἴδοιμι τὴν ἡμέραν, κ. τ. λ.

7. *animo cerno, cogito, video aliquid in ecstasi.* Joh. VIII, 56. καὶ εἶδε καὶ ἐχάρη et animo laetabundus tempora mea vidit. Hebr. XI, 13. πόῤῥωθεν τὰς ἐπαγγελίας ἰδόντες sperantes modo promissa. Act. XI, 6. coll. v. 5. Apoc. I, 12.

8. *intelligo, cognosco, mente et intelligentia aliquid consequor.* Matth. II, 16. IX, 2. ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν perspiciens Jesus eorum fiduciam. ibid. v. 4. 6. XIII, 14. καὶ οὐ μὴ ἴδητε, i. q. in antecedd. καὶ οὐ μὴ συνῆτε. ibid. XXII, 29. μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς non recte sensum litterarum sacrarum percepistis. Luc. XI, 17. Galat. II, 7. Eodem modo רָאָה et *videre* apud *Cic.* ad Famil. VI, 4. *Suid.* εἴδω· τὸ γινώσκω. *Aeschin.* Dial. II, 32. *Homer. Iliad.* ά, 363. Conf. *Krebs. Obss. Flav.* p. 28.

9. *scio, scientiam et notitiam alicujus rei habeo.* In hac significatione plerumque tempus perfectum οἶδα in modis omnibus adhibitum invenitur. Matth. VI, 8. οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὧν χρείαν ἔχετε scit enim pater vester, quibus egeatis. ibid. v. 32. 1 Cor. VIII, 2. εἰ δέ τις δοκεῖ εἰδέναι τὶ si quis se insignem religionis christianae scientiam habere jactat. 2 Cor. XI, 11. 31. XII, 2. 3. Joh. XXI, 15. 16. 17. 1 Cor. II, 11. Rom. VIII, 28. Jerem. XX, 12. רֹאֶה כְלָיוֹת וָלֵב. Confer *Wetstenii N. T.* T. II. p. 132.

10. *novi personam.* Luc. XXII, 34. ἀπαρνήσῃ μὴ εἰδέναι με me tibi notum esse negabis. Joh. I, 32. κἀγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτὸν nondum mihi personae ejus dignitas

dignitas nota erat, seu, ignorabam, qualem personam sustineret. Matth. XXV, 12. XXVI, 72. 74. Marc. I, 24. 34.

11. *agnosco aliquem meum esse, ad me pertinere.* Matth. VII, 23. ὅτι οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς nunquam vos pro meis habui. ib. XXV, 12. Luc. XIII, 25. 27.

12. *perpendo aliquid, considero, probe examino et ad animum revoco.* Act. XXIII, 5. οὐκ ᾔδειν, ὅτι ἐστὶν ἀρχιερεὺς non recte rem perpendi, eum esse pontificem. Ephes. VI, 8. Coloss. III, 24. Rom. XI, 22. 1 Pet. I, 18. 1 Joh. III, 1. *Virgil. Georg.* II, 458. " O fortunatos nimium, sua si bona *norint*, agricolas," h. e. diligenter cogitarent et secum expenderent. Conf. *Abreschii Dilucidd. Thucyd.* p. 392.

13. *delibero.* Act. XV, 6. ἰδεῖν περὶ τοῦ λόγου τούτου ut, quid de hac quaestione decernendum esset, deliberarent.

14. *recordor, reminiscor, in memoriam mihi revoco.* 1 Cor. I, 16. λοιπὸν οὐκ οἶδα, εἴ τινα ἄλλον ἐβάπτισα. 2 Tim. III, 14. εἰδὼς memor. 1 Petr. III, 9.

15. *praevideo, praescio, ante novi,* ad imitationem τοῦ רָאָה Prov. XXII, 3. רָאָה רָעָה. Joh. XVIII, 4. εἰδὼς πάντα τὰ ἐρχόμενα ἐπ' αὐτὸν praesciens omnia sibi eventura. Act. XX, 22. τὰ ἐν αὐτῇ συναντήσοντά μοι μὴ εἰδώς. ibid. v. 25 et 29.

16. *possum, valeo, didici, assuefactus sum.* Phil. IV, 12. οἶδα καὶ ταπεινοῦσθαι ἐν πᾶσι, οἶδα καὶ περισσεύειν ἐν παντὶ scio et inops esse et abundare omnibus rebus. 2 Petr. II, 9. potest Deus pro sua potentia ac sapientia infinita variis modis ex omnibus calamitatibus servare. Luc. XII, 56. 1 Tim. II, 5. 1 Thess. IV, 4. *Aelian. V. H.* II, 21. οὐκ οἶδα ἀποφήνασθαι non possum declarare. Idem *H. A.* II, 27. XIV, 15.

17. *soleo.* Matth. VII, 11. οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι non denegare soletis bona munera. Loca Luc. XII, 56. 2 Pet. II, 9. quae vulgo ad hanc significationem adstruendam haud incommode adducuntur, tamen ambiguitate quadam laborare videntur. In V. T. libris יָדַע eodem modo usurpatur Ies. LVI, 11. Jer. IV, 22.

18. *amo, foveo, alicujus curam et rationem habeo.* 1 Cor. XVI, 15. οἴδατε τὴν οἰκίαν Στεφανᾶ *benigne tractate familiam Stephani.* 1 Thess. V, 12. εἰδέναι τοὺς κοπιῶντας ἐν ὑμῖν gratum animum praestare doctoribus vestris. Conf. *Abresch.* ad *Aeschylum* p. 543. Sic יָדַע Genes. XVIII, 19. Ps. XXXI, 8. XXXVII, 18. Amos III, 2.

19. *colo, veneror.* 1 Thess. IV, 5. τὰ ἔθνη τὰ μὴ εἰδότα τὸν Θεὸν a vero Dei cultu alieni. 2 Thess. I, 8. τοῖς μὴ εἰδόσι Θεὸν qui non sunt veri Dei cultores. Tit. I, 16. Hebr. VIII, 11. X, 30. Sic 1 Sam. II, 12. filii Eli vocantur οὐκ εἰδότες τὸν Κύριον. *Aelian. V. H.* II, 13. οὐκ ᾔδει Θεούς. Cf. *Abresch. Lect. Aristaen.* p. 20.

20. interdum reticetur, v. c. Luc. XII, 55. καὶ ὅταν νότον πνέοντα, scil. ἴδητε, coll. v. 54.

ΕΙ᾿ΔΩΛΕΙ͂ΟΝ, ου, τὸ, *idoleum, delubrum, fanum idolis sacrum.* Descendit enim ab εἴδωλον *idolum ;* et vocabula in ειον desinentia notant *aedificium* aut *templum,* v. c. Βακχεῖον, Ἀσταρταῖον, Ποσειδωνεῖον, Ἀσκληπεῖον etc. Semel in N. T. legitur 1 Cor. VIII, 10. ἐν εἰδωλείῳ κατακείμενον in templis paganorum convivantem. 3 Esra II, 10. 1 Macc. I, 47. X, 83. 3 Macc. IV, 16. *Alb. Gloss. Gr.* p. 126. οἶκος εἰδώλοις, sc. ἱερός. *Suid.* Εἰδωλεῖον· ὁ ναὸς τῶν εἰδώλων, εἰδώλιον δὲ τὸ ὁμοίωμα τοῦ εἰδώλου.

ΕΙ᾿ΔΩΛΟ͂ΘΥΤΟΝ, ου, τὸ, 1. in universum *omne, quod idolis offertur, victima idolis mactata et immolata,* ex εἴδωλον *idolum,* et θύω *macto, immolo.*

2. deinde κατ' ἐξοχὴν τὰ εἰδωλόθυτα dicuntur *carnes e victimis paganorum residuae.*

residuae. Nam apud gentiles non tota victima comburebatur, sed tantum optimae ejus partes carnosae et pingues cremabantur. A carnibus residuis instituebatur epulum sacrificiale lautissimum, ad quod cognati et amici invitabantur, aut interdum etiam, quod ab avaris fieri solebat, carnes residuae in foro vendebantur. Act. XV, 29. XXI, 25. 1 Cor. VIII, 1. περὶ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων quod ad carnes victimarum paganorum attinet, liceatne nempe Christianis eas edere, coll. v. 4. περὶ τῆς βρώσεως οὖν τῶν εἰδωλοθύτων. ibid. v. 7 et 10. X, 19. 28. Apoc. II, 14. 20. Saepius non legitur in N. T.

ΕἸΔΩΛΟΛΑΤΡΕΊΑ, ας, ἡ, 1. *idololatria, cultus simulacrorum, adoratio falsorum Deorum,* ex εἴδωλον *idolum,* et λατρεία *cultus.* 1 Cor. X, 14. φεύγετε ἀπὸ τῆς εἰδωλολατρείας.

2. *nimius rerum terrenarum amor.* Galat. V, 20.

3. *gravissimum scelus quodcunque.* Coloss. III, 5. ἥτις ἐστὶν εἰδωλολατρεία quae sunt gravissima scelera. 1 Petr. IV, 3. Solemne autem fuisse Judaeis, alia quoque vitia idololatriae nomine insignire, docuit *Schoettgenius* in *Hor. Hebr. et Talmud.* T. I. p. 779. et *Wetstenius N. T.* T. II. p. 254.

ΕἸΔΩΛΟΛΆΤΡΗΣ, ου, ὁ, 1. *idololatra, idolorum cultor,* ex εἴδωλον et λάτρις *servus.* 1 Cor. X, 7. ubi tamen strictiori sensu de eo sumitur, qui coenis sacrificialibus intererat et carnes, e victimis idolorum residuas, comedebat.

2. *omnis, qui nimis rerum terrenarum studio tenetur, admodum scelestus et impius;* nam Judaei, aliquem maxime scelestum descripturi, eum idololatram vocabant. 1 Cor. V, 10. 11. VI, 9. Ephes. V, 5. Apoc. XXI, 8. XXII, 15.

ΕἼΔΩΛΟΝ, ου, τὸ, 1. proprie: *simulacrum, imago, omne, quo nobis repraesentatur forma alicujus rei* sive *verae* sive *fictae,* ab εἶδος *species. Hesych.* εἴδωλον· ὁμοίωμα, εἰκὼν, σημεῖον, χαρακτήριον, σκιοειδής. *Lex. Cyrilli MS. Brem.* εἴδωλον, ἐκτύπωμα. De statuis et picturis usurpatur apud *Xenoph. Mem.* I, 4. 4. *Aelian. V. H.* XII, 64. *Homer. Od.* λ', 475. Cf. *Tob. Eckhardi Technicam S.* p. 80.

2. *falsi numinis imago,* quae etiam hebraice צֶלֶם Num. XXXIII, 52. 2 Chron. XXIII, 17. vocatur. Act. VII, 41. καὶ ἀνήγαγον θυσίαν τῷ εἰδώλῳ, h. e. τῷ μόσχῳ. 1 Cor. XII, 2. πρὸς τὰ εἴδωλα τὰ ἄφωνα. Apoc. IX, 20. τὰ εἴδωλα τὰ χρυσᾶ καὶ τὰ ἀργυρᾶ κ. τ. λ.

3. *deaster, idolum,* et ita per contemtum dii gentilium vocabantur, qui simulacra tantum muta, vita et mente destituta erant. 1 Cor. VIII, 4. ὅτι οὐδὲν εἴδωλον ἐν κόσμῳ numina paganorum esse mera figmenta. ibid. v. 7. ἐν τῇ συνειδήσει τοῦ εἰδώλου accommodate pristinae de idolis opinioni. ibid. X, 19.

4. *idolorum cultus.* Rom. II, 22. βδελυσσόμενος τὰ εἴδωλα ab idololatria abhorrens. 2 Cor. VI, 16. 1 Thess. I, 9. ἐπεστρέψατε πρὸς τὸν Θεὸν ἀπὸ τῶν εἰδώλων. 1 Joh. V, 21. φυλάξατε ἑαυτοὺς ἀπὸ τῶν εἰδώλων.

5. *victima, quae idolis offertur, carnes residuae e victimis ethnicorum.* Act. XV, 20. ἀπέχεσθαι ἀπὸ τῶν ἀλισγημάτων τῶν εἰδώλων, coll. v. 29. ἀπέχεσθαι εἰδωλοθύτων. Cf. Syrum et supra ad ἀλίσγημα dicta.

ΕἸΚῆ. Adverbium. 1. *temere, inconsiderate, sine justa causa et ratione.* Matth. V, 22. πᾶς ὁ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ εἰκῆ omnis qui fratri suo temere irascitur. Coloss. II, 18. εἰκῆ φυσιούμενος temere inflatus. Exod. XX, 7. pro ἐπὶ ματαίῳ *Aquila* habet εἰς εἰκῆ. *Xenoph. Ages.* II, 7. εἰκῆ κινδυνεύοντα. *Polyb.* I, 25. εἰκῆ et ἀλογίστως conjunguntur. *Hesych.* εἰκῆ· ἀκαίρως.

2. *frustra, irrite, sine effectu, fructu et utilitate.* Rom. XIII, 4. οὐ γὰρ εἰκῆ τὴν μάχαιραν φορεῖ non enim frustra gladium gerit. 1 Cor. XV, 2. εἰκῆ ἐπιστεύσατε sine ulla utilitate vestra religionem christianam didicistis.

Galat.

Galat. III, 4. IV, 11. *Xenoph. Cyrop.* V, 1. 6. Sic etiam utitur hac particula *Aquila* Ps. CXXVII, 2. pro hebr. שָׁוְא. Alexandrini habent εἰς μάτην. *Hesych.* εἰκῆ· μάτην, ὅθεν καὶ εἰκαῖος ὁ μάταιος.

ΕἼΚΟΣΙ, οἱ, αἱ, τὰ, *viginti*, nomen numerale indeclinabile. Luc. XIV, 31. Act. I, 15. XXVII, 28. Apoc. IV, 4. 10. XI, 16. XIX, 4.

ΕἼΚΩ, fut. εἴξω, *cedo, non repugno et resisto, accommodo me alicujus voluntati ac desiderio.* Semel legitur in N. T. Galat. II, 5. οἷς οὐδὲ πρὸς ὥραν εἴξαμεν τῇ ὑποταγῇ quibus plane non cedendum existimavimus. Sapient. XVIII, 25. *Xenoph. Cyrop.* III, 3. 6. *Hesych.* εἴκομεν· ὑποχωροῦμεν, ἀναχωροῦμεν.

ΕἼΚΩ, fut. εἴξω, perf. med, οἶκα, et attice ἔοικα, *similis sum.* Jacob. I, 6. ἔοικε κλύδωνι θαλάσσης similis est fluctui maris. ib. v. 23. οὗτος ἔοικεν ἀνδρί. Saepius non occurrit in N. T. *Hesych.* ἔοικεν· ὡμοίωται.

ΕἸΚῺΝ, όνος, ἡ, 1. *imago, simulacrum, effigies,* ab εἴκω *similis sum.* Matth. XXII, 20. τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη; cujus haec imago? (quae ab *Arriano Epictet.* IV, 5. p. 390. χαρακτὴρ vocatur.) Marc. XII, 16. Luc. XX, 24. Apoc. XIII, 14. 15. (ubi videndus *Wetstenius.*) XIV, 9. 11. etc.

2. non tam *imaginem,* seu *effigiem formae alicujus rei,* sed *ipsam formam, figuram et quasi vultum rei* significat. Rom. I, 23. ἐν ὁμοιώματι εἰκόνος φθαρτοῦ ἀνθρώπου in imaginem, formam et speciem hominis mortalis referentem. Apud *Tacitum* Hist. V, 5. occurrit similis formula, *Deos in species hominum effingere.* Hinc

3. *exemplum, ad quod aliquid effingitur.* Rom. VIII, 29. ubi εἰκὼν τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ omnis status et conditio Christi et in his terris et in coelo vocatur, in cujus societatem Christiani venire debent.

4. *imago rei perfecta,* et opponitur *levi alicujus rei adumbrationi et delineationi.* Hebr. X, 1. σκιὰν γὰρ ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, οὐκ αὐτὴν τὴν εἰκόνα τῶν πραγμάτων lex enim mosaica non fuit perfecta repraesentatio rerum futurarum, sed tantum aliqua earum delineatio. Formula: ἡ εἰκὼν τῶν πραγμάτων significat h. l. *expressum non adumbratum signum,* (ut verbis utar *Ciceronis* pro *Coelio* c. V.) aut *solidam et expressam effigiem rerum illarum futurarum,* ut dicit *Cicero* de *Off.* III, 17.

5. metaphorice: *similitudo, convenientia, conformitas,* et per metonymiam abstracti pro concreto *is, qui habet similitudinem aliquam cum altero.* 1 Cor. XI, 7. vir εἰκὼν Θεοῦ vocatur, quatenus imperium in uxorem habet, quemadmodum Deus in omnes creaturas. ibid. XV, 49. καὶ καθὼς - - - τοῦ ἐπουρανίου ut hominis terreni imaginem retulimus, sic et aliquando hominis coelestis imaginem referemus. 2 Cor. III, 18. τὴν αὐτὴν εἰκόνα eodem modo, quo Mosis faciei splendor augebatur. ibid. IV, 4. Christus εἰκὼν τοῦ Θεοῦ appellatur, ob naturam suam Deo simillimam, seu, quatenus est ἀπαύγασμα τῆς δόξης, καὶ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως τοῦ Θεοῦ. Hebr. I, 3. Coloss. I, 15. III, 10. Sapient. II, 23. *Diog. Laërt.* VI, 51. τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας θεῶν ἔλεγεν εἰκόνας εἶναι. *Lucian. Imag.* 28. εἰκόνα θεοῦ τὸν ἄνθρωπον εἶναι. *Artemid.* II, 37. III, 31. *Hesych.* εἰκών· χαρακτὴρ, ὄψις. Id. εἰκόνα· χαρακτῆρα, τύπον. *Lex. Cyrilli MS.* εἰκὼν ὁμοία ἀρχετύπῳ, τῇ οὐσίᾳ μὲν καὶ τῷ ὑποκειμένῳ διαφέρον ὅλον, ἐν ἑαυτῷ δὲ τὸ τοῦ ὑποεικονιζομένου εἶδος μιμητικόν.

ΕἸΛΙΚΡΊΝΕΙΑ, είας, ἡ, 1. proprie: *sinceritas, puritas et candor rei, quae, ad solis splendorem spectata, examen fert,* ab εἰλικρινὴς, quod vide. Hinc ad animum translatum

2. *integritatem vitae animique ingenuitatem, sinceritatem, quae opponitur malitiae et pravitati, artificiis et astutiae,* significat. 1 Cor. V, 8. ἐν ἀζύμοις εἰλικρινείας καὶ ἀληθείας, h. e. pietate vera et non fucata. Opponitur ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονηρίας. 2 Cor. I, 12. εἰλικρίνεια Θεοῦ integritas, quae Deo probatur.

probatur. ib. II, 17. *Alb. Gloss. N. T.* p. 124. εἰλικρινίας· ἀνεπιτηδεύτου φανερώσεως τῆς ἀληθείας. *Theophyl.* ad 2 Cor. I, 12. εἰλικρίνεια καθαρότης διανοίας, καὶ ἀδολότης οὐδὲν ἔχουσα συνεσκιασμένον καὶ ὕπουλον.

ΕἸΛΙΚΡΙΝΉΣ, έος, contr. οῦς, ὁ, ἡ, 1. proprie vi etymologiae: *qui ad solem explicatus et spectatus purus reperitur*, et de *mercibus* usurpatur, *quarum puritas ad solis splendorem exigitur, omnis maculae expers*, quasi ὁ πρὸς αὐγὰς ἡλίου ἀνασκοπούμενος, ut *Longinus* de *Sublim.* c. 3. loquitur. Descendit enim ab εἵλη vel ἕλη *solis splendor*, et κρίνω *secerno, judico.*

2. deinde omnino, ut Latinorum *sincerus*, (*Horat.* I. Ep. II, 55.) *purus, qui nihil alieni admixtum habet*, et sensu metaphorico, *omnis vitii expers, integer vitae.* Sic legitur in N. T. Philipp. I, 10. ἵνα ἦτε εἰλικρινεῖς ut sitis puri ab omni vitiositate. 2 Petr. III, 1. τὴν εἰλικρινῆ διάνοιαν mentem sinceram. Sapient. VII, 25. ἀπόῤῥοια τῆς τοῦ παντοκράτορος δόξης εἰλικρινής. *Hesych.* εἰλικρινής· καθαρὸν, ἄδολον, ἀληθὲς, φανερόν. (*Cic.* ad *Qu. Fr.* II, 8.) *Suid.* εἰλικρινές· τὸ καθαρὸν καὶ ἀμιγὲς ἑτέρου. *Etym. M.* εἰλικρινὴς σημαίνει τὸν καθαρὸν καὶ ἀμιγῆ ἑτέρου, παρὰ τὸ ἕλη, ἡ θερμασία, καὶ τὸ κρίνω, ὁ ἐν τῇ ἕλῃ κεκριμένος.

ΕἹΛΊΣΣΩ, attice ΕἹΛΊΤΤΩ, pro quo etiam ἑλίσσω et ἑλίττω (v. c. Ps. CII, 26.) dicitur, fut. ἵξω, *volvo, convolvo, circumvolvo*, ab εἰλέω *volvo.* Legitur semel in N. T. Apoc. VI, 14. ὡς βιβλίον εἱλισσόμενον sicut liber convolutus.

ΕἸΜΊ, fut. ἔσομαι, 1. *sum.* Matth. XXV, 35. ξένος ἤμην hospes eram. Cf. de hac imperfecti forma *Fischeri Anim.* ad *Welleri Gramm. Gr.* p. 235. Marc. XIII, 6. λέγοντες ὅτι ἐγώ εἰμι, sc. ὁ Χριστός. Luc. XXI, 8. Joh. I, 1. 2. 10. VIII, 24. 28. XIII, 19. Luc. IV, 25. 27. Act. XIII, 25. 1 Joh. I, 2. Inprimis notatu dignum est nomen illud Dei ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, quod legitur Apoc. I, 4. 8. IV, 8. XI, 17. XVI, 5. et hebraico יְהוָֹה: respondet, quod ex opinione vulgari omnia haec tria tempora continet.

2. *existo, orior, originem habeo, nascor.* Act. XVII, 28. ἐν αὐτῷ ἐσμὲν per eum vitam habemus. Joh. I, 46. ἐκ Ναζαρὲτ δύναταί τι ἀγαθὸν εἶναι; potestne e Nazaretha aliquid eximii existere? ib. VII, 28. πόθεν εἰμὶ natales meos, ib. VIII, 23. XVII, 5. πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι ante mundum conditum.

3. *fio, evenio, accido, exorior, contingo*, i. q. γίνομαι, quo verbo etiam Alexandrini hebr. הָיָה haud raro expresserunt. Matth. I, 18. XXIV, 3. πότε ταῦτα ἔσται; *quando haec sunt eventura?* ibid. XVI, 22. οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο ne tibi accidat hoc malum. ib. XIX, 27. quale nobis continget praemium. Marc. XI, 23. XIII, 4. Luc. I, 66. XII, 55. XXII, 49. τὸ ἐσόμενον quid futurum esset. Joh. IX, 16. καὶ σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖς et dissensio inter illos oriebatur. 2 Tim. III, 9. *Cic. Marcell.* c. 6. ex quo quidem maximus *est* fructus. *Herodian.* II, 6. 4. πάλιν τυραννίδος ἦν δέος. *Polyb.* I, 45. III, 19.

4. *futurus sum.* Matth. XXII, 23. λέγοντες μὴ εἶναι ἀνάστασιν negantes futuram esse resurrectionem mortuorum. Marc. XII, 18. 25. ἀλλ' εἰσὶν ὡς ἄγγελοι ἐν τοῖς οὐρανοῖς, coll. Matth. XXII, 30. Luc. XX, 36. Act. XXIII, 8.

5. *praesens sum, adsum*, i. q. πάρειμι. Matth. VI, 30. σήμερον ὄντα hodie florentem. Marc. VIII, 1. παμπόλλου ὄχλου ὄντος praesente insigni multitudine. Joh. IV, 23. ἔρχεται ὥρα, καὶ νῦν ἐστιν venit tempus, immo jam adest. ibid. V, 25. XII, 31.

6. *commoror, versor, maneo, habito.* Matth. II, 15. καὶ ἦν ἐκεῖ et ibi commorabatur. ibid. v. 13. 14. Marc. IX, 5. καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι juvat hic manere. Luc. I, 80. II, 6. 49. Joh. VII, 42. ὅπου ἦν Δαβὶδ vico Davidico. Eodem modo syriacum ܗܘܐ Joh. I, 39. 40. adhibetur. Alexandrini יָשַׁב per μένειν Genes. XXIV, 55. non solum, sed etiam per εἶναι transtulerunt Jos. XXIV, 7. Ezech. III, 15.

7.

7. *vivo*, οὐκ εἰμὶ, *mortuus, peremtus, sublatus e vivis sum*. Matth. II, 18. ὅτι οὐκ εἰσὶ quia mortui, seu trucidati sunt. Genes. XLII, 36. יוֹסֵף אֵינֶנּוּ. Alex. Ἰωσὴφ οὐκ ἔστιν, coll. XLIV, 20. Ps. XXXVII, 36. XXXIX, 14. *Eurip. Hippol.* v. 357. *Alcest.* v. 270. *Hesych.* ἐσόμεθα· βιώσομεν et ibi *Alberti.* Huc etiam referrem ob seriem orationis locum Rom. IV, 17. καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα vocat ea, quae vita carent, ut vivant.

8. *ago, me gero*. Matth. VI, 5. οὐκ ἔσῃ non debes esse, seu te gerere. Etiam *Homerus Il.* X, 39. ἔσται posuit pro *debet esse*.

9. *agnoscor, habeor, aestimor, reputor, declaror, celebror*. Joh. V, 31. ἡ μαρτυρία μου οὐκ ἔστιν ἀληθὴς testimonium meum pro falso haberi posset. Rom. III, 26. εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον ut justus agnoscatur et celebretur. 1 Cor. II, 14. μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστι stultitia ipsi videtur. 2 Cor. IV, 7. ἵνα ἡ ὑπερβολὴ —— ἐξ ἡμῶν ut ab omnibus, summam religionis christianae efficaciam Deo tribuendam esse, nec hominibus, agnoscatur. 1 Tim. I, 7. θέλοντες εἶναι νομοδιδάσκαλοι legis doctores haberi cupiunt. De hac significatione verbi εἶναι, ut sit i. q. δοκεῖν, νομίζεσθαι, ὑπολαμβάνεσθαι, uberius disputavit *Vorstius Philol. S.* c. 36. p. 647. ed. *Fisch.*

10. *mecum fero, habeo et exsero aliquid*. Joh. XII, 50. ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ ζωὴ αἰώνιός ἐστι doctrina ejus habet vim homines ad felicitatem aeternam adducendi. Rom. I, 16. δύναμις Θεοῦ ἐστι habet et exserit vim vere divinam. Sirac. IV, 21. ἔστιν αἰσχύνη δόξα καὶ χάρις, h. e. ἐπάγουσα δόξαν καὶ χάριν.

11. *dignitatem habeo et pretium*, et μὴ εἰμὶ *abjectus sum et contemtus*. Rom. XII, 3. παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν ne quis vestrum in dignitate et honore constitutus. Hebr. VIII, 4. οὐδ' ἂν ἦ ἱερεὺς non esset insignis, praecipua dignitate praeditus sacerdos. 1 Cor. I, 28. τὰ ὄντα *homines nobiles, honorati*, τὰ μὴ ὄντα *viles et tenuis sortis homines, ignobiles*. Ita *nihil esse* usurpatur a *Tibull.* I, 5. 30. Cf. *Valkenar.* ad *Eurip. Phoen.* p. 227. et *Wetstenii N. T.* T. II, p. 105.

12. *vocor, cognominor*, i. q. καλέομαι. Matth. XVI, 18. ὅτι σὺ εἶ Πέτρος tu Petrus vocaris, seu, confirmo tibi ad tuum Petri nomen. Joh. I, 42. σὺ εἶ Σίμων tu vocaris Simon; sequitur: σὺ κληθήσῃ Κηφᾶς.

13. *significo, denoto, figurate et symbolice repraesento*. Matth. XIII, 38. 39. qui locus interpretationem similitudinis de lolio agri continet. Luc. VIII, 9. τίς εἴη ἡ παραβολὴ αὕτη; quisnam sit hujus parabolae sensus? ibid. v. 11. 12 seq. Joh. VII, 36. τίς ἐστιν οὗτος ὁ λόγος; quid sibi vult ille sermo? ibid. X, 6. Act. X, 17. τί ἂν εἴη τὸ ὅραμα quid sibi vellet hoc portentum. 1 Cor. X, 4. ἡ δὲ πέτρα ἦν ὁ Χριστὸς illa aqua miraculosa, quam petra percussa dabat, Christum significabat. Galat. IV, 24. Ephes. IV, 9. Fortasse etiam huc pertinent loca Lucae XV, 26. XVIII, 36. Conf. *Casauboniana* p. 85.

14. ἔστιν *licet, datur facultas*, οὐκ ἔστιν, *non licet*. Sirac. XIV, 16. οὐκ ἔστιν ἐν ᾅδου ζητῆσαι τρυφήν. Hebr. IX, 5. περὶ ὧν οὐκ ἔστι νῦν λέγειν κατὰ τάξιν de quibus nunc sigillatim dicere non licet. Loca graecorum Scriptorum, hunc usum rariorem verbi εἶναι confirmantia, dedit *Perizon.* ad *Aelian. V. H.* IX, c. 7.

15. εἶναι τὶ vel τινὰ α) significat: *magnum esse vel certe sibi videri, magna auctoritate et dignitate pollere*. E contrario, εἶναι οὐδὲν, seu μηδὲν, *ignobilem et contemtum esse, nihili putari*. Act. V, 36. λέγων εἶναι τινὰ ἑαυτὸν qui se insignem prophetam jactabat, coll. VIII, 9. λέγων εἶναί τινα ἑαυτὸν μέγαν. Galat. II, 6. οἱ δοκοῦντες εἶναι τὶ apostoli primarii, magna auctoritate insignes. *Joseph. B. J.* I, 5. 3. Galat. VI, 3. εἰ γὰρ δοκεῖ τις εἶναι τὶ, μηδὲν ὢν pluris se existimans, quam vere est. 1 Cor. XIII, 2. οὐθέν εἰμι non habeo, de quo jure gloriari possim. 2 Cor. XII, 11. εἰ καὶ οὐδέν εἰμι quanquam me nihili esse haud ignoro. Conf. *Glassii Philol.*

Sacra p. 1293. ed. *Dathii*. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 219. 234. 488 et 505. et *Schwarzii Comment. Ling. Gr.* p. 414. Vid. etiam infra sub τίς. β) εἶναι τὶ *conditione aliqua uti.* 1 Joh. III, 2. οὔπω ἐφανερώθη, τί ἐσόμεθα qualis sit futura nostra in coelis felicitas, nunc non possumus vel capere vel definire.

16. εἶναι εἰς τὶ *esse*, seu, *fieri aliquid.* Matth. XIX, 5. καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν, pro σὰρξ μία, erunt arctissime invicem conjuncti, coll. Genes. II, 24. Marc. X, 8. 1 Cor. IV, 3. εἰς ἐλάχιστόν ἐστιν, pro ἐλάχιστόν ἐστιν, minimi facio, non curo. ibid. VI, 16. XIV, 22. 2 Cor. VI, 18. coll. Jer. XXXI, 1. Ephes. V, 31. 1 Joh. V, 8. Observent tirones, constructionem verbi εἶναι cum praepositione εἰς mere hebraicam esse. Nam Hebraei verbum הָיָה solent fere cum particula לְ construere, v. c. Ies. XL, 4. XLIX, 6. Conf. *Vorstii Philol. S.* cap. 36. p. 679 seq.

17. Formula: εἶναι ἐκ τινὸς significat a) *ab aliquo originem repetere, sobolem alicujus esse.* Luc. II, 4. διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς Δαβὶδ quia erat e familia Davidis oriundus. Hebr. II, 11. ἐξ ἑνὸς πάντες unius parentis soboles sunt, coll. Act. XVII, 26. *Homer. Iliad.* υ, v. 106. Eandem significationem, sed diverso sensu, habet formula ἐκ Θεοῦ εἶναι *a Deo originem habere, Dei filium esse*, h. e. *verum Dei cultorem esse et a Deo amari et beneficiis ornari.* Joh. VIII, 47. ὁ ὢν ἐκ τοῦ Θεοῦ - - - οὐκ ἔστι omnes veri Dei cultores amplectuntur meam religionem, quam vos respuitis, alieni quippe a vero cultu divino. 1 Joh. IV, 6. V, 19. b) *similem alicui esse, imitari aliquem, voluntati alicujus convenienter se gerere.* Joh. VIII, 23. ἐκ τῶν κάτω, seu ἐκ τοῦ κόσμου τούτου εἶναι terrenum esse, ita sentire et agere, ut solent homines terreni: opponitur ἐκ τῶν ἄνω εἶναι ita agere et sentire, ut Deus vult. ibid. v. 44. ὑμεῖς ἐκ τοῦ πατρὸς τοῦ διαβόλου ἐστὲ vos diabolo similes estis sentiendo et agendo, ubi explicationis causa sequitur: καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν. ibid. XV, 19. εἰ ἐκ τοῦ κόσμου ἦτε si vos similes essetis impiis et adversariis religionis meae, ὅτι δὲ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ ἐστὲ quia vero plane alieni estis ab illorum moribus. ibid. XVII, 14. 16. c) *partem, membrum esse, ad alicujus numerum pertinere.* Matth. XXVI, 73. καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ etiam tu ex sectatorum ejus numero es, coll. v. 71. Marc. XIV, 69. 70. Luc. XXII, 58. Joh. VI, 64. ἀλλ' εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τινὲς sunt autem e vobis quidam. ibid. XVIII, 17. 25. Coloss. IV, 9. ὅς ἐστιν ἐξ ὑμῶν populari vestro, scil. Phryge. 2 Tim. III, 6. ἐκ τούτων γάρ εἰσι inter hos enim sunt. d) *oriundum esse ex aliquo loco.* Joh. VII, 52. μὴ καὶ σὺ ἐκ τῆς Γαλιλαίας εἶ; an tu quoque Galilaeus es? e) *alicujus rei studiosum esse, amare aliquid.* Joh. XVIII, 37. πᾶς ὁ ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας omnis, qui veritatem amat, qui veri studiosus est. Galat. III, 9. οἱ ἐκ πίστεως cultores religionis christianae. ibid. v. 10. ὅσοι γὰρ ἐξ ἔργων νόμου εἰσὶν qui leges mosaicas observant. 1 Joh. III, 19. ὅτι ἐκ τῆς ἀληθείας ἐσμὲν nos veros Christianos esse.

18. Formula: εἶναι ἐν τινὶ significat a) *praeditum, instructum esse aliqua re, habere aliquid.* 2 Cor. III, 8. ἔσται ἐν δόξῃ habebit summam dignitatem. 1 Joh. II, 9. ὁ λέγων ἐν τῷ φωτὶ εἶναι, sc. ἑαυτὸν, qui dicit, se bene cognitam habere religionem christianam. Huc etiam pertinet locus Act. VIII, 23. εἰς γὰρ χολὴν πικρίας ὁρῶ σε ὄντα, pro ἐν γὰρ χολῇ πικρίας κ. τ. λ. summa enim animi perversitate te instructum video. Cf. *Abresch. Auctar. Dilucidd. Thucyd.* p. 405. b) *omni studio et fide versari in aliqua re, occupatum totum esse in aliqua re.* Rom. XII, 7. ἐν τῇ διακονίᾳ, scil. ἔστω, munere Diaconi recte fungatur. 1 Tim. IV, 15. ἐν τούτοις (sc. πράγμασιν) ἴσθι haec meditare, in iis esto occupatus. *Aelian. V. H.* I, 32. ἐν γεωργίᾳ εἶναι in agro colendo occupari. ibid. IV, 8. ἐπεὶ δὲ ἐν τούτοις ἦν. Sic et Hebraei loquuntur, ut docuit *Buxtorf.* in *Catalect.*

lect. Philol. Theol. p. 314. *Horat. Sat.* I, 9. 2. c) *subire aliquid, obnoxium esse alicui rei.* Luc. XXIII, 40. ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι εἶ qui eandem poenam subis. d) *in statu et conditione aliqua esse et versari.* Philipp. IV, 11. ἐν οἷς εἰμὶ *quacunque demum conditione fruar.* 1 Thess. II, 6. δυνάμενοι ἐν βάρει εἶναι possem quidem in honore et dignitate esse. Eandem significationem habet εἰμὶ etiam cum adverbiis loci constructum, v. c. Joh. XII, 26. ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐμὸς ἔσται sors nobis eadem esse debet, calamitates, quas ego subeo, nec meus sectator subterfugere debet. e) *esse cum aliquo arctissime conjunctum.* Joh. XIV, 10. ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί ἐστιν, h. e. ἐγὼ καὶ ὁ πατήρ μου ἕν ἐσμεν ego exsequor omni ex parte fideliter voluntatem divinam et Deus per me vos docet et miracula patrat. ibid. v. 11. 17. Hinc εἶναι ἐν Θεῷ 1 Joh. II, 5. V, 20. *cum Deo conjunctissimum esse,* h. e. *Deum amare et ejus praecepta observare, et a Deo vicissim amari et beneficiis ornari.* Idem valet de formula: εἶναι ἐν Χριστῷ, Κυρίῳ, h. e. *verum Christianum esse et indefesso religionis christianae studio arctissimis cum Christo jungi vinculis,* i. q. μένειν ἐν Χριστῷ, Joh. XV, 4. Sic legitur Rom. VIII, 1. XVI, 11. 2 Cor. V, 17. f) *e numero alicujus esse.* Rom. I, 6. ἐν οἷς ἐστε καὶ ὑμεῖς *e quorum numero etiam vos estis.*

19. εἶναι κατά τινος *adversari alicui, repugnare.* Marc. IX, 40. ὃς γὰρ οὐκ ἔστι καθ' ἡμῶν qui enim non aperte se nostrum adversarium gerit.

20. εἶναι μετά τινος significat, a) *alicujus assiduum comitem esse, cum aliquo vivere et versari.* Matth. XVII, 17. ἕως πότε ἔσομαι μεθ' ὑμῶν; quousque vobiscum degam? Marc. III, 14. ἵνα ὦσι μετ' αὐτοῦ. Luc. XV, 31. tu semper mecum fuisti. Joh. XIII, 33, XIV, 9. b) *ab alicujus partibus stare, alicujus sectatorem esse.* Matth. XII, 30. ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ qui non est a meis partibus. Opponitur ibi τῷ εἶναι κατά τινος. ibid. XXVI, 69. καὶ σὺ ἦσθα μετὰ Ἰησοῦ et tu sectator Jesu fuisti; ad quem locum tironum causa notandum est, pro ἦς, *eras,* Aeolice et Attice poni ἦσθα. Vid. *Alberti Obss.* in *N. T.* p. 159. *Georgii Hierocrit. N. T.* P. I. p. 161. et *J. C. Schwarzii notas* ad *Olearii Diss. de Stilo N. T.* p. 228. Eodem sensu הָיָה, sequente עִם, legitur 1 Regg. I, 8. c) *res dicitur, in qua constanter permanemus et perseveramus.* 2 Joh. v. 2. ἀλήθεια μεθ' ὑμῶν ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα vera religio, in qua perpetuo perseverabitis. d) *contingere, evenire alicui.* 2 Joh. v. 3. ἔστω μεθ' ὑμῶν χάρις contingat vobis omnis generis felicitas. e) *praesidio suo aliquem tegere, opem ferre alicui, felicitatem alicujus promovere.* Matth. XXVIII, 20. καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ego vero semper vobis auxilio meo adero. Joh. III, 2. nisi adjuvetur auxilio divino. ibid. VIII, 29. μετά τινος εἶναι explicatur per οὐκ ἀφιέναι τινὰ μόνον non destituere aliquem auxilio. Act. VII, 9. X, 38. XVIII, 10. 2 Cor. XIII, 11. Philipp. IV, 9. et Deum vobis habebitis propitium. *Joseph. A. J.* XI, 6. 10. XV, 5. 9. Cf. *Marklandus* ad *Lysiam* p. 549. Sic הָיָה, sequente אֵת, legitur Genes. XXI, 20. XXXI, 3. Num. XIV, 9. 2 Paral. I, 1. f) *convivari cum aliquo.* Luc. XXIII, 43. σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ hodie mecum in paradiso convivaberis. Judd. XIV, 11.

21. εἶναι παρά τινος *missum esse ab aliquo.* Joh. VII, 29. ὅτι παρ' αὐτοῦ εἰμι, κἀκεῖνός με ἀπέστειλεν. ibid. IX, 16. οὗτος ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἔστι παρὰ Θεοῦ non est verus Dei legatus. ibid. v. 33.

22. εἶναι πρός τινα *versari, esse, vivere cum aliquo.* Matth. XIII, 56. οὐχὶ πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσι; nonne omnes apud nos sunt? Marc. IX, 19. ἕως πότε πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι; quousque vobiscum degam? coll. Matth. XVII, 17.

23. εἶναι σύν τινι a) *adesse alicui, cum aliquo vivere.* Coloss. II, 5. τῇ σαρκὶ ἄπειμι, ἀλλὰ τῷ πνεύματι σὺν ὑμῖν εἰμι corpore quidem absum, sed mente vobis

vobis adsum. Philipp. I, 23. καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι et cum Christo vivere. 1 Thess. IV, 17. b) *a partibus alicujus stare, alicujus sectatorem esse*, et ex adjuncto: *perpetuum alicujus comitem esse.* Luc. VIII, 38. εἶναι σὺν αὐτῷ esse in ejus comitatu. Act. IV, 13. ὅτι σὺν τῷ Ἰησοῦ ἦσαν comites et sectatores Jesu fuisse. ibid. V, 17. καὶ πάντες οἱ σὺν αὐτῷ et omnes, qui cum eo semper versari solebant et a partibus ejus stabant. ibid. XIV, 4. καὶ οἱ μὲν ἦσαν κ. τ. λ. alii Judaeis favebant, apostolis alii.

24. εἶναι ὑπέρ τινος *cum aliquo esse, ab alicujus partibus stare.* Marc. IX, 40. ὑπὲρ ἡμῶν ἐστιν is a partibus nostris stare censendus est.

25. εἶναι ὑπό τι seu τινα *obnoxium esse, subjectum esse, parere alicui.* Matth. VIII, 9. εἰμὶ ὑπὸ ἐξουσίαν subjectus sum alienae potestati. Rom. III, 9. ὑφ' ἁμαρτίαν εἶναι peccatorum poenis obnoxium esse. ibid. VI, 15. εἶναι ὑπὸ νόμον — ὑπὸ χάριν obstrictum esse legi Mosaicae—profiteri religionem christianam. Galat. III, 10. 25. V, 21. 1 Tim. VI, 1.

26. εἶναι τινὶ a) *pertinere ad aliquem, habere aliquid sibi destinatum.* Act. II, 39. ὑμῖν γάρ ἐστιν ἡ ἐπαγγελία ad vos enim pertinet promissio, vobis destinata est promissa haec felicitas. b) *possidere, habere aliquid.* Luc. I, 7. καὶ οὐκ ἦν αὐτοῖς τέκνον et prole carebant. ib. XII, 20. τίνι ἔσται; quis possidebit? c) *contingere alicui, evenire*, et maxime de iis usurpatur, quorum preces ratae fiunt. Marc. XI, 23. 24. καὶ ἔσται ὑμῖν et continget vobis. Luc. I, 14. καὶ ἔσται σοι χαρὰ et magno gaudio afficieris. ib. XIV, 10. Esther. V, 6. ἔσται σοι ὅσα ἀξιοῖς. ib. VII, 2. d) *praemium reportare.* Matth. XIX, 27. τί ἄρα ἔσται ἡμῖν; quodnam igitur hinc praemium habebimus? e) *alicujus cultorem esse.* Joh. XVII, 9. ὅτι σοί εἰσι nam sunt tui cultores. f) *esse apud aliquem.* Act. XXI, 23. εἰσὶν ἡμῖν sunt apud nos. g) *agnosci ab aliquo.* 1 Cor. IX, 2. εἰ ἄλλοις οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος, ἀλλά γε ὑμῖν εἰμι si alii non agnoverunt me apostolum, tamen vos agnoscitis. Conf. *Baueri Philol. Thucyd. Paulin.* p. 254.

27. εἶναί τινος significat a) *ad aliquem pertinere, proprium esse alicujus.* Marc. XII, 23. τίνος αὐτῶν ἔσται ἡ γυνή; cujusnam uxor erit? Matth. XXII, 28. Joh. XIX, 24. τίνος ἔσται; cujus esset? b) *pertinere ad alicujus numerum, ex alicujus numero esse.* 1 Tim. I, 20. ὧν ἐστιν Ὑμέναιος e quorum numero sunt Hymenaeus etc. 2 Tim. I, 15. c) *sectatorem, cultorem et discipulum alicujus esse.* Rom. XIV, 8. τοῦ Κυρίου ἐσμὲν veros nos Christianos praestabimus. I Cor. I, 12. ἐγώ εἰμι τοῦ Παύλου, pro ἐγώ εἰμι ἐκ μέρους τοῦ Παύλου. ib. III, 4. 2 Tim. II, 19. ἔγνω Κύριος τοὺς ὄντας αὐτοῦ Deus amat et beneficiis ornat omnes veros suos cultores. *Diog. Laërt.* VI, 3. καὶ εὐθέως Διογένους ἦν. d) *afferre aliquid.* Hebr. XII, 11. οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι, ἀλλὰ λύπης non videtur gaudium nobis afferre, immo tristitiam. e) *convenire alicui, licere.* Act. I, 7. οὐχ' ὑμῶν ἐστι vestrum jam non est, tempus indagare. Eodem sensu εἶναί τινι legitur Micha III, 1. οὐχ' ὑμῖν ἐστι τοῦ γνῶναι τὸ κρίμα.

28. Verbum hoc, cum participio alius verbi constructum, redundat. Luc. I, 21. ἦν προσδοκῶν expectabat. Matth. VII, 29. ἦν διδάσκων, ubi tamen, fortasse rectius, quoque verti potest: *constanter et pro more docebat.* Hanc enim vim verbum εἰμὶ, cum participio constructum, quandoque apud probatissimos Graecorum habere, claré docet locus *Eurip. Herc. Fur.* 312. Luc. XI, 14. XXIII, 8. Galat. I, 23. Jacob. I, 17. ubi vide *Syr.* et *Vulg.* Eodem modo formula: καὶ ἔσται haud raro redundet, v. c. Act. II, 17. 21. III, 23. Jos. II, 14. VIII, 5. Joel. III, 5. Cf. *Vorstii Philol. S.* c. 33. p. 605. ed. *Fisch.* qui tamen male hanc periphrasin atticam ad hebraismos retulit, quae apud optimos graecos Scriptt. reperitur, v. c. *Thucyd.* I, 38. ἀρέσκοντές ἐσμεν. *Herodian.* I, 3. 10. κρατήσας ἦν. *Aristoph. Plut.* v. 519 et 1082. Conf. *Obss. Miscell.* T. I. p. 149.

29. interdum elliptice deest. Matth. XV, 5. ubi ante δῶρον subaudiendum est ἔστω. Marc. VII, 4. ἀπὸ ἀγορᾶς, sc. ὄντα, cibos in foro coëmtos. ibid. XIII, 14. οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, sc. ὄντες. ibid. v. 15. ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος ὤν. Luc. I, 38. Phil. II, 1. Hebr. X, 18. οὐκ ἔτι (sc. ἐστὶ) προσφορὰ non amplius locum habet sacrificium pro peccatis. 1 Timoth. V, 13. ἅμα καὶ ἀργαὶ μανθάνουσι scil. εἶναι. Vide *Abresch. Lectt. Aristaenet.* p. 114. *Aelian. V. H.* II, 1. τὸ μειράκιον, sc. ὤν. *Sophocl. Ajax Flag.* 931. ubi post πηκτὸν subintelligendum esse ὄν, jam recte monuit Schol. Vid. *Gronov.* ad *Arriani Indica* p. 650.

ΕἾΜΙ, *eo, vado.* Joh. VII, 32. 36. καὶ ὅπου εἶμι ἐγὼ et quo ego vado. Ita enim in utroque loco legendum est loco impressi εἰμί. Quanquam non negari potest, etiam Latinos *esse* pro *venire* dixisse, v. c. *Suetonium* in *Augusto* c. 16. Εἰμὶ autem et εἶμι saepe in codd. permutari, docuit *Bentleius* ad *Fragmenta Callimachi* p. 393. ed. Ultraject. Cf. etiam *Alberti Obss. Philol.* p. 213.

ΕἽΝΕΚΕΝ, vel ΕἽΝΕΚΑ. Vid. infra sub ἝΝΕΚΑ.

ΕἼΠΑ, ΕἾΠΟΝ. Vid. ἜΠΩ.

ΕἼΠΕΡ. Vide post ΕἸ.

ΕἼΠΩΣ. Vide post ΕἸ.

ΕἸΡΗΝΕΎΩ, fut. εύσω, et ΕἸΡΗΝΕΎΟΜΑΙ, *in pace vivo, pacem habeo, pacem sector vel colo.* (ab εἰρήνη *pax, felicitas.*) Marc. IX, 50. εἰρηνεύετε ἐν ἀλλήλοις concordiae invicem studiosi estote. Rom. XII, 18. μετὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες. 2 Cor. XIII, 11. 1 Thess. V, 13. Saepius in N. T. non legitur. *Polyb.* V, 8. 7. εἰρηνευομένη χώρα regio, quae fruitur pace. *Hesych.* εἰρηνεύσομεν, εἰρηνικῶς διάξομεν. Hinc εἰρήνευσις, quae vox in Lexicis vulgaribus plane neglecta est, legitur apud *Jamblichum* de *Vita Pythag.* c. 16.

ΕἸΡΉΝΗ, ης, ἡ, 1. *pax* tam *publica*, quam *privata*, h. e. *immunitas ab hostibus, securitas et tranquillitas civium.* (Proprie *vinculum*, ab εἴρω *necto*, quia pace animi hominum connectuntur et conjunguntur, ad quod etymon allusisse videtur Paulus Ephes. IV, 3. memorans συνδεσμὸν τῆς εἰρήνης, ut bene observat *H. Reiners* in *Bibl. Brem.* Class. III. p. 969.) Luc. XIV, 32. rex copiis inferior, adventante hoste, ἐρωτᾷ τὰ πρὸς εἰρήνην pacem expetit. Act. XII, 20. ᾐτοῦντο εἰρήνην de Tyriis et Sidoniis. Apoc. VI, 4. Luc. XI, 21. ἐν εἰρήνῃ ἐστὶ τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ tranquille suis fruitur. Act. IX, 31. εἶχον εἰρήνην pace usi sunt, h. e. auctoritate colendi sacra suo modo. ibid. XXIV, 2. 1 Thess. V, 3. hebr. שָׁלוֹם Jerem. VI, 14. VIII, 11. Ezech. XIII, 10. Hinc εἰρήνη

2, *bonus ordo*, i. q. εὐταξία. 1 Cor. XIV, 33. οὐ γάρ ἐστιν ἀκαταστασίας ὁ Θεὸς, ἀλλ' εἰρήνης Deus enim vult, ut bonus ordo servetur in conventibus publicis Christianorum.

3. *pacis*, seu *concordiae servandae studium, concordia.* Matth. X, 34. Luc. XII, 51. Act. VII, 26. συνήλασεν αὐτοὺς εἰς εἰρήνην concordiam inter ipsos conciliavit. Rom. XIV, 17. 1 Cor. VII, 15. ἐν εἰρήνῃ κέκληκεν ἡμᾶς ὁ Θεὸς ad concordiam colendam vocavit nos Deus. Ephes. IV, 3. Coloss. III, 15. εἰρήνη Θεοῦ concordiae studium, quod Deo probatur. Hebr. XII, 14.

4. per metonymiam: *auctor concordiae.* Ephes. II, 14. αὐτὸς γάρ ἐστιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν ipse autem est concordiae inter Judaeos et paganos auctor. ibid. v. 17. εἰρήνη doctrina christiana vocatur, quae concordiam suadet, commendat et adjuvat.

5. synecdochice: *omnis generis felicitas et prosperitas, sive sit animi, sive corporis in hac pariter, ac futura vita;* speciatim: *felicitas Christianorum.* Luc. I, 79. εἰς ὁδὸν εἰρήνης in viam, quae ad veram felicitatem ducit. ibid. XIX, 42. τὰ πρὸς εἰρήνην σου quae tibi salutifera essent. Joh. XVI, 33. Rom. I, 7. II, 10. III, 17. 1 Thess. V, 23. ὁ Θεὸς εἰρήνης Deus omnis felicitatis christianae auctor. Etiam apud Graecos εἰρήνη metonymice

pro

pro *salute, felicitate,* quia est pacis effectus, dicitur, v. c. *Aelian. V. H.* III, 18. XIV, 11. Ex hac significatione explicandae etiam sunt salutationes Judaeorum consuetae, v. c. εἰρήνη ὑμῖν, שָׁלוֹם לָכֶם Genes. XLIII, 23. h. e. *salvete, apprecor vobis omnis generis felicitatem.* Luc. XXIV, 36. Joh. XX, 19. 26. πορεύου, seu ὕπαγε εἰς εἰρήνην *abi feliciter, salvus.* Marc. V, 31. Luc. VII, 50. VIII, 48. Act. XVI, 36. 1 Sam. I, 17. Judd. XVIII, 6. Exod. IV, 18. Hinc interdum εἰρήνη speciatim *tranquillitatem animi, animum fiducia plenum* significat, v. c. Luc. II, 29. Joh. XVI, 33. ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ἐν ἐμοὶ εἰρήνην ἔχητε haec vobis praedixi, ut animos vestros hac spe erigam et solatio, ne animum vestrum despondeatis.

6. *bona vota, preces laetae, fausta precatio.* Matth. X, 13. ἐλθέτω ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐπ᾽ αὐτὸν bona vota vestra eventum habebunt: ἡ εἰρήνη ὑμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐπιστραφήτω bona vota vestra irrita erunt. Luc. X, 6. υἱὸς εἰρήνης dignus precibus laetis. Joh. XIV, 27. εἰρήνην ἀφίημι ὑμῖν κ. τ. λ. discedens vobis omnigenam felicitatem apprecor eamque certissime promitto. Act. XV, 33. μετ᾽ εἰρήνης Christianis bene illis precantibus. Sic שָׁלוֹם Genes. XXVI, 29.

7. *laus, celebratio.* Luc. II, 14. καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη celebretur Deus ab hominibus. ibid. XIX, 38. εἰρήνη ἐν οὐρανῷ καὶ δόξα ἐν ὑψίστοις.

8. εἰρήνη Θεοῦ, seu πρὸς τὸν Θεὸν *favor, benignitas, benevolentia Dei, maxime se exserens remissione peccatorum et tranquillitas et fiducia animi, quae ex sensu favoris divini oritur.* Rom. V, 1. εἰρήνην ἔχομεν πρὸς τὸν Θεὸν a Deo, nobis propitio, optima quaevis sperare possumus. ibid. VIII, 6. Philipp. IV, 7. καὶ ἡ εἰρήνη Θεοῦ et benignitas divina omni cogitatione humana major. Ita etiam Latini *pacem Deorum* dicere solent, ut docuit *Wetstenius* ad Rom. V, 1. Conf. etiam Num. VI, 26. Jer. XVI, 5. — *Phavor.* εἰρήνη· ἡ ἀγάπη, ἡ πρὸς τὸ ὁμόφυλον γνησία διάθεσις, καὶ ἡ πρὸς τοὺς πολεμοῦντας ἐχθροὺς ἡσυχία. παρὰ τὸ εἴρω, τὸ λέγω, ἢ παρὰ τὸ εἴρειν, ὅ ἐστι συμπλέκειν.

ΕΙΡΗΝΙΚΟΣ, ὁ, ἡ, τὸ, 1. *concors, pacis studiosus, qui concordiam promovet.* Jacob. III, 17. ἡ δὲ ἄνωθεν σοφία ἐστὶν εἰρηνικὴ sapientia vero coelestis est pacifica, h. e. concordiam postulat et promovet. Simili modo Sirac. IV, 8. τὰ εἰρηνικὰ *verba blanda* dicuntur, *et sermones solatii pleni, doloremque pauperis permulcentes.*

2. *qui felicitatem parit ac efficit.* Hebr. XII, 11. καρπὸν εἰρηνικὸν fructum, qui affert summam felicitatem.

ΕΙΡΗΝΟΠΟΙΕΩ, ῶ, fut. ήσω, *pacem facio, paco, reconcilio, pacis et concordiae auctor sum.* (ex εἰρήνη *pax,* et ποιέω *facio.*) Coloss. I, 20. εἰρηνοποιήσας removendis pristinis inter Judaeos ac gentiles discordiis, coll. Ephes. II, 14 — 16. — Saepius non legitur in N. T. Reperitur tamen haec vox in vers. Alex. Prov. X, 10.

ΕΙΡΗΝΟΠΟΙΟΣ, οῦ, ὁ, apud Graecos dicitur et, *qui alios reconciliat in gratiam suamque interponit operam, ut pax fiat,* (sic v. c. *Fetiales* a *Plutarcho* T. VII. *Opp.* p. 127. ed. *Reiske* dicuntur εἰρηνοποιοί, qui erant *oratores* et *interpretes pacis.* Adde *Xenoph. Hist. Gr.* VI, c. 3. 4.) *legatus pacis causa missus,* qui a Latinis *pacificator* (*Cic. Ep. ad Att.* XV, 7. *Quinctil. Institutt. Orat.* XI, c. 3.) et *pacifica persona* (*Cic. ad Attic.* VIII, Ep. 12.) dicitur, et *qui redit ipse cum inimicis in gratiam,* et omnino, *qui est pacis ac concordiae studiosus.* Sic semel legitur in N. T. Matth. V, 9. *Phavor.* ὁ τὴν εἰρήνην ἐν ἄλλοις κατεργαζόμενος.

ΕΙΡΩ. Vide sub ʼΕΡΕΩ.

ΕΙΣ. Praepositio, regens semper accusativum, et nominibus et pronominibus praemissa admodum varias significationes habet. Primaria est

1. *in, ad,* cum accusativo, ut *motum ad locum* denotet. Matth. II, 11. ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν domum ingressi. ib.

v. 13. φεῦγε εἰς Αἴγυπτον recipe te in Aegyptum. ib. v. 14. 20. 21. 22. III, 10. 12. IV, 1. 5. 8. 12. 18. V, 1. 29. 30. VI, 6. 26. etc.

2. *in*, cum ablativo, ut significet *motum in loco*, et ponatur pro ἐν, cum quo saepe permutatur. Matth. II, 23. κατῴκησεν εἰς πόλιν λεγομένην Ναζαρὲτ habitavit in urbe, quae dicitur Nazareth. Marc. I, 9. εἰς τὸν Ἰορδάνην ἐβαπτίσθη, pro ἐν τῷ Ἰορδάνῃ. ibid. II, 1. ὅτι εἰς οἶκόν ἐστι. ibid. V, 34. ὕπαγε εἰς εἰρήνην, pro ἐν εἰρήνῃ. ib. XI, 8. coll. Matth. XXI, 8. Marc. XIII, 3. Joh. XX, 19. 26. coll. Luc. XXIV, 36. Act. II, 27. εἰς ᾅδου, sc. τόπον. Interdum etiam pro ἐν ponitur, quando de loco non sermo est, v. c. Act. VIII, 23. Vid. supra sub εἰμί. Alexandrini τὸ εἰς saepe pro ב posuerunt, Gen. XXXVII, 20. XLIII, 22. 2 Chron. XIX, 4. et ל pro ב Hos. VII, 2. positum reperitur. *Aelian. V. H.* VII, 8. ὅτι Ἡφαιστίων εἰς Ἐκβάτανα ἀπέθανε. *Orpheus Argonaut.* v. 509. ὅτ' ἐς ὠκεανοῖο ῥόον βαπτίζετο Τιτάν. *Sophocl. Ajax Flagell.* v. 80. ubi vid. Schol. Conf. *Krebsii Obss. Flav.* p. 78 et 215. *Vechneri Hellenolex.* p. 258. *Viger.* de *Idiotismis Ling. Gr.* IX, 2. 11. p. 211. et *Heupel.* Can. 13. de *Graecc. Dialectt. Propriet.* p. 135.

3. *in*, ut *causam finalem* indicet. Marc. I, 4. εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. ib. II, 17. καλέσαι ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν. Matth. VIII, 4. εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. ibid. X, 18. XXVI, 28. ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. ibid. XXVII, 7. εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις ad sepulturam peregrinorum. Huc pertinent etiam loca N. T. ubi praepositio εἰς ponitur, *cum de religione, cui aliquis initiatur et obstringitur*, sermo est, v. c. Matth. XXVIII, 19. ubi Christiani baptizari jubentur εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, h. e. eo consilio, ut profiterentur et observarent doctrinam de Deo, Filio ac Sp. S. in litteris sacris traditam. Act. XIX, 4. Rom. VI, 3. ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν quotcunque baptismo suscepto initiati sumus religioni christianae, nos etiam obstrinximus ad ejus exemplum mortem adeo ob religionem christianam subeundi. 1 Cor. X, 2.

4. *in*, ut tempus, quo aliquid sit, significet. Rom. VIII, 21. εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης eo tempore, quo libertas gloriosa manifestabitur.

5. *ad*, ita, ut partim *locum* notet, partim *finem* et *propositum*. Luc. XI, 49. ἀποστελῶ εἰς αὐτοὺς προφήτας. Joh. XI, 38. ἔρχεται εἰς τὸ μνημεῖον. Rom. II, 4. εἰς μετάνοιάν σε ἄγει. 1 Cor. XIV, 36. εἰς ὑμᾶς μόνους κατήντησε τὸ εὐαγγέλιον.

6. *ad*, ita, ut *causam efficientem* aut *commoventem* significet, auf Veranlassung *the occasion*. Matth. XII, 41. μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ vitam emendarunt ad Jonae exhortationem, seu, Jonae oratione adducti ac commoti. Eodem modo ל usurpatur Psalm. XVIII, 45.

7. *juxta, apud, prope*. Joh. IV, 5. coll. v. 6 et 8. Joh. XXI, 4. ἔστη ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸν αἰγιαλὸν stetit Jesus juxta littus. Rom. XV, 16. εἰς τὸ εἶναί με λειτουργὸν εἰς τὰ ἔθνη ut sim minister apud gentes. Act. II, 22. Ἰησοῦν ἀποδεδειγμένον εἰς ὑμᾶς. Sic etiam *ad* pro *apud* interdum refertur ad *locum*, v. c. *Cic.* pro *Muren.* c. 15. " pugna navalis *ad* Tenedum." Idem *Orat. Verr.* IV, 8. interdum vero ad *personas*, *Cic.* Epp. ad *Attic.* X, 18. *Liv.* X, 35.

8. *contra, adversus*. Matth. XVIII, 15. ἐὰν ἁμαρτήσῃ εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου. Luc. VII, 30. εἰς ἑαυτοὺς in suam ipsorum perniciem. ibid. XII, 10. ὃς ἐρεῖ λόγον εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ — τῷ δὲ εἰς τὸ ἅγιον πνεῦμα βλασφημήσαντι· ibid. XV, 18. contra Deum et te peccavi. Act. VI, 11. 1 Cor. VIII, 12. Sic *ad* pro *adversus* apud *Cic.* pro *Roscio* c. 40. *Div.* I, 7. et *in* pro *contra* dixit *Tacitus Hist.* I, c. 2. § 6.

9. *coram*. Act. XXII, 30. ἔστησεν εἰς αὐτοὺς Paulum coram illis statuit. 2 Cor. VIII, 24. εἰς αὐτοὺς ἐνδείξασθε, καὶ εἰς πρόσωπον τῶν ἐκκλησιῶν coram ipsis ostendite et coram facie ecclesiarum.

Alex.

Alex. Exod. XXIV, 7. εἰς ὦτα αὐτῶν, ubi εἰς hebraico ב respondet.

10. *de*, i. q. περί. Matth. VI, 34. μὴ οὖν μεριμνήσητε εἰς τὴν αὔριον, sc. ἡμέραν, de futuro ne sitis solliciti. Act. II, 25. Δαβὶδ γὰρ λέγει εἰς αὐτὸν David enim ita de eo. ib. XXV, 20. ἀπορούμενος δὲ ἐγὼ εἰς τὴν περὶ τούτου ζήτησιν. Rom. IV, 20. εἰς τὴν ἐπαγγελίαν οὐ διεκρίθη. 2 Cor. XII, 6. Ephes. V, 32. ἐγὼ δὲ λέγω εἰς Χριστὸν καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Hebr. VII, 14. Sic ל pro עַל ponitur 2 Sam. XI, 7. Ps. XCI, 11. Obadia v. 1. et *in* pro *de* apud *Martial*. Ep. I, 68. *Diod. Sic.* XI, 50. εἰς οὐδὲν ἕτερον ἢ τὸ παρὸν λέγειν, ubi vid. *Wesseling*.

11. *erga*. 1 Petr. IV, 9. φιλόξενοι εἰς ἀλλήλους. Matth. XXVI, 10. ἔργον καλὸν εἰργάσατο εἰς ἐμὲ praeclarum beneficium mihi praestitit. Act. XXIV, 17. ἐλεημοσύνας ποιήσων εἰς τὸ ἔθνος μου. Rom. V, 8. τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς. ibid. XII, 10. εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι. 2 Cor. II, 4. ἀγάπην ἔχω περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς amore vestrum flagro.

12. *inter*. Joh. VI, 9. ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστιν εἰς τοσούτους; sed quid tantulum ad tantam multitudinem? 1 Thess. I, 5. Matth. XIII, 22. ὁ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας σπαρεὶς inter spinas consitus, coll. Marc. IV, 7. Marc. VIII, 19. τοὺς πέντε ἄρτους ἔκλασα εἰς τοὺς πεντακισχιλίους. Luc. XXI, 24 etc.

13. *per*, de *loco*. Matth. IV, 24. καὶ ἀπῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν Συρίαν et pervasit fama ejus totam Syriam. ibid. IX, 26. XXVI, 71. ἐξελθόντα αὐτὸν εἰς τὸν πυλῶνα egredientem ipsum per portam. Marc. I, 39. V, 14.—in *formulis jurandi*. Matth. V, 35. μήτε εἰς Ἱεροσόλυμα ὀμόσῃς neque per Hierosolymam jurare licet.

14. *pro*, in *usum alicujus*. Matth. XX, 1. εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ hoc consilio, ut vineam colerent. 1 Cor. XVI, 1. τῆς λογίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους collectionis pro Christianis. 2 Cor. VIII, 4. IX, 1. ἡ διακονία ἡ εἰς τοὺς ἁγίους. Alio sensu sumitur Matth. XXVII, 10. ἔδωκαν ἀργύρια εἰς τὸν ἀγρὸν dederunt pecunias pro agro.

15. *ob*, *propter*, quum impulsos nos ab aliqua re significamus. Marc. I, 38. εἰς τοῦτο γὰρ ἐξελήλυθα hujus rei causa exivi. Luc. IV, 43. εἰς τοῦτο ἀπέσταλμαι. Joh. XVIII, 37. Hinc εἰς τί *propter quid?* seu, *cur?* Matth. XIV, 31. εἰς τί ἐδίστασας; Huc etiam pertinet formula: εἰς ὄνομα, Matth. X, 41. ὁ δεχόμενος προφήτην εἰς ὄνομα προφήτου qui humaniter excipit prophetam, quia propheta est. In sequentibus eodem sensu εἰς ὄνομα δικαίου legitur ad imitationem hebraici לְשֵׁם, ut docuit *Vorstius Philol. S.* c. 40. p. 739 seq. Adde Num. XVI, 34. נָסוּ לְקֹלָם. *In* pro *propter* dixit *Plautus Cist.* Act. II. Sc. 3. v. 56. *Aelian. V. H.* X, 6. ἐκωμῳδοῦντο εἰς λεπτότητα. ibid. XIV, 9. εἰς τὸ ἄχαρι.

16. *sub*. Rom. XI, 32. συνέκλεισεν ὁ Θεὸς τοὺς πάντας εἰς ἀπείθειαν conclusit Deus omnes sub incredulitatem, h. e. declaravit, omnes homines peccato et vitiositati esse obnoxios, coll. Galat. III, 22. ubi verbum συγκλείω construitur cum ὑπό.

17. ut latinum *ad* (*Cic.* de *Senect.* 7. *Liv.* XL, 50.) significat *usque ad* et de *tempore* inprimis usurpatur. Matth. X, 22. εἰς τέλος usque ad finem. Luc. XII, 19. κείμενα εἰς ἔτη πολλά. Joh. XIII, 1. εἰς τέλος ἠγάπησεν αὐτούς. Act. IV, 3. ἔθεντο εἰς τὴν τήρησιν εἰς τὴν αὔριον. 2 Tim. I, 12.— de *re* ac *persona*. Rom. XIII, 14. εἰς ἐπιθυμίας usque ad pravas cupiditates. Hebr. II, 3. Alexandrini עַד mox per εἰς, mox per ἕως transtulerunt. Exod. XVI, 23. 24. Levit. XXV, 22. 52.

18. *quod attinet ad*, i. q. κατά. Galat. IV, 11. εἰς ὑμᾶς vos quod attinet. Ephes. III, 16. εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον. Huc etiam multi interpretes referunt locum Luc. VII, 30. τὴν βουλὴν τοῦ Θεοῦ εἰς ἑαυτοὺς voluntatem Dei, quae ad eos pertinebat. *Xenoph. Anab.* I, 9. 10. εἰς δικαιοσύνην quod ad justitiam attinet. ibid. II, 6. εἰς φιλίαν.

19. *versus.* Luc. VI, 20. ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ.

20. *cum.* Act. VII, 53. εἰς διαταγὰς ἀγγέλων praesentibus angelorum ordinibus. Eleganter de hoc rariore praepositionis εἰς usu egit *Irmisch. Excurs.* ad *Herodian.* I, 4. 17. Tom. I. p. 858.

21. *abundat et circumscribit nominativum.* Matth. XIX, 5. καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν, pro σὰρξ μία, coll. v. 6. et Genes. II, 24. Matth. XXI, 42. ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας, hebr. הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה. Luc. X, 34. XIII, 19. ἐγένετο εἰς δένδρον μέγα. Rom. V, 18. εἰς κατάκριμα — εἰς δικαίωσιν ζωῆς. 1 Cor. IV, 3. ἐμοὶ δὲ εἰς ἐλάχιστόν ἐστι. Hebr. I, 5. 1 Petr. II, 7. coll. Ps. CXVIII, 22. Sic etiam ל haud raro est nota nominativi, v. c. Genes. XXIV, 67. Levit. XXVI, 12. Deut. XXI, 13. conf. *Vorstii Philol. S.* p. 681. Interdum εἰς etiam dativo exprimendo inservit, v. c. Matth. V, 22. ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρὸς, pro τῇ γεέννῃ, nam ἔνοχος fere semper cum dativo construitur.

22. adverbiis junctum saepe otiosum est, v. c. Act. II, 39. οἱ εἰς μακρὰν, pro οἱ μακρὰν—εἰς ἅπαξ, εἰς τρὶς, *Homer.* Iliad. α', 213. *Aelian.* V. H. IX, 41. εἰς αὔριον, εἰς τὸ παραχρῆμα.

23. Interdum deficit, v. c. 2 Petr. II, 8. ἡμέραν ἐξ ἡμέρας, pro ἐξ ἡμέρας εἰς ἡμέραν, *quotidie.* Sic reticetur Luc. IX, 2. ante κηρύσσειν; post λέγω Joh. VI, 71. et φλυαρέω 3 Joh. v. 10. et ante αἰχμαλωσίαν Apoc. XIII, 10. secundum *H. Stephanum.*

24. verbis junctum regit accusativum cum infinitivo, et aut constituit gerundium in *dum,* aut infinitivum in tempus finitum resolvit et reddendum, *ut, ita ut, donec, usque dum, quod.* Act. III, 19. εἰς τὸ ἐξαλειφθῆναι τὰς ἁμαρτίας ὑμῶν ut deleantur peccata vestra. Rom. I, 20. 1 Cor. VIII, 10. XI, 22. εἰς τὸ ἐσθίειν καὶ πίνειν ad edendum et bibendum. Ephes. I, 18. III, 6. 2 Thess. I, 5. II, 6. εἰς τὸ ἀποκαλυφθῆναι αὐτὸν usque dum retegatur. Hebr. XI, 3. 1 Petr. III, 7.

25. *in honorem.* Rom. XI, 36. ὅτι ἐξ αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα. *Aelian.* V. H. XIII, 21. εἰς Ἀπόλλωνα in honorem Apollinis.

26. Interdum verbum post nomen accusativi casus, a praepositione εἰς rectum, subintelligendum est. Hebr. XI, 11. δύναμιν εἰς καταβολὴν σπέρματος ἔλαβεν, pro δύναμιν εἰς συλλαμβάνειν vel κατασχεῖν κ. τ. λ. *Theocrit. Idyll.* V, 98. ἐς χλαῖναν. Schol. ἀντὶ τοῦ εἰς τὸ ἐργάζεσθαι χλαῖναν. Confer *Gronovium* ad *Gellii N. A.* IX. c. 2.

ΕἽΣ, μία, ἕν, genit. ἑνὸς, μιᾶς, ἑνὸς,

1. *unus.* Matth. XIX, 5. εἰς σάρκα μίαν unum corpus. Act. IV, 32. καὶ ἡ ψυχὴ μία. Galat. III, 20. mediator non est unius partis, Deus vero est una pars. Coloss. III, 15. Rom. III, 10. οὐκ ἔστι δίκαιος, οὐδὲ εἷς non est justus, ne unus quidem. ib. v. 12. οὐκ ἔστιν ἕως ἑνὸς ne unus quidem, pro οὐδὲ εἷς. Exod. XIV, 28. non remansit ex iis עַד אֶחָד coll. Ps. CVI, 11. Exod. VIII, 31. Sirac. XLVI, 19.

2. *primus,* pro numerali ordinali πρῶτος. Matth. XXVIII, 1. εἰς μίαν (sc. ἡμέραν) τῶν σαββάτων in primum diem hebdomadis. 1 Cor. XVI, 2. κατὰ μίαν σαββάτων primo quoque die hebdomadis. Apoc. IX, 12. ἡ οὐαὶ ἡ μία ἀπῆλθεν. Marc. XVI, 2. coll. v. 9. Joh. XX, 19. Act. XX, 7. Causa vero hujus significationis e lingua hebraica repetenda videtur, in qua אֶחָד non tantum cardinale est, sed et ordinale et *primum* significat, v. c. Genes. I, 5. יוֹם אֶחָד *dies primus.* Ezech. XXXII, 1. μιᾷ τοῦ μηνός. Pro numerali ordinali legitur tamen apud *Polybium* p. 1401. ἐν τῇ μιᾷ καὶ εἰκοστῇ βίβλῳ. *Herodot.* IV, c. 161. μίαν—ἄλλην—τρίτην. *Thucyd.* IV, 115. et *unus* pro *primus* apud *Cic.* de Senect. c. 5. " uno et octogesimo anno." Conf. *Krebs. Obss. Flav.* p. 75.

3. *solus, unicus.* Matth. XIX, 17. οὐδεὶς

οὐδεὶς ἀγαθὸς, εἰ μὴ εἷς ὁ Θεὸς nemo est perfectus, nisi solus Deus.

4. *aliquis, quidam*, pro pronomine indefinito τὶς, Matth. VIII, 19. εἷς γραμματεύς. ibid. XVIII, 28. ἕνα τῶν συνδούλων αὐτοῦ aliquem commilitonum suorum. ib. XVI, 14. XIX, 17. ubi pro εἷς in duobus codicibus legitur νεανίσκος τις. Apoc. VIII, 13. Interdum additur τῷ τὶς pleonastice. Marc. XIV, 47. εἷς τις τῶν παρεστηκότων. ib. v. 51. Luc. XXII, 50. Sic אֶחָד, 1 Sam. I, 1. אִישׁ אֶחָד, 2 Sam. XII, 1. Genes. XXVII, 44. יָמִים אֲחָדִים, Alex. ἡμέρας τινὰς, Dan. II, 31. *Cic.* de Orat. I, c. 29. « sicut *unus* paterfamilias." Exempla e Graecis dedit *Bergler.* ad *Alciphr.* Epp. I, 3. p. 15. *Herodian.* VII, 5. 10. εἷς τῶν νεανίσκων. *Herodot.* IV, 71. V, 105. *Thucyd.* I, 85. Huc etiam pertinet locus Luc. V, 17. ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν *aliquando*, i. q. in lingua vernacula dicitur einen Tag *one day*.

5. *idem, unus idemque.* 1 Cor. III, 8. ὁ φυτεύων δὲ καὶ ὁ ποτίζων ἕν εἰσιν pro uno eodemque sunt habendi, pares sunt. ibid. XI, 5. ἓν γάρ ἐστι καὶ τὸ αὐτὸ τῇ ἐξυρημένῃ unum idemque est, ac si rasa esset. ibid. XII, 11. τὸ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα idem ille spiritus.

6. *unitus, conjunctus.* Hinc formula: ἓν εἶναι significat: *arctissime cum aliquo conjunctum esse, maxime consiliis, animo, viribus, consentire, eadem mente esse.* Joh. X, 30. ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἕν ἐσμεν ego cum patre eandem potestatem habeo. ibid. XVII, 11. ἵνα ὦσιν ἓν, καθὼς ἡμεῖς, h. e. ἵνα μίαν πίστιν ἔχωσι ut omnes tueantur et profiteantur unam eandemque doctrinam, quemadmodum doctrina, a me tradita, vere a te originem ducit. 1 Joh. V, 7. 8. οἱ τρεῖς ἕν εἰσι unam eandemque rem suo testimonio confirmant. Ἓν ποιεῖν *concordem reddere, conciliare invicem, in unum coetum, seu, societatem cogere.* Ephes. II, 14. ὁ ποιήσας τὰ ἀμφότερα ἓν qui partes dissentientes, Judaeos ac paganos, invicem conciliavit. Huc etiam referrem locum Joh. X, 16. ubi μία ποίμνη aeque ac εἷς λαὸς 1 Macc. I, 41. *populum, hominum societatem, unam eandemque religionem profitentem*, significat, ut arab. أمة واحدة *Coran.* Sur. X, 20. XI, 119. XVI, 93.

7. *unusquisque.* Apoc. IV, 8. τὰ τέσσαρα ζῶα, ἓν καθ' ἑαυτὸ quatuor animalia, unumquodque pro se. Ies. VI, 2. ἓξ πτέρυγες τῷ ἑνί, scil. ἑκάστῳ. *Lucian.* Deor. Jud. T. II, p. 12. σκόπει καθ' ἓν (ἕκαστον) ἀκριβῶς. Ponitur etiam εἷς ἕκαστος et ἓν ἕκαστον, v. c. Luc. IV, 40. ὁ δὲ ἑνὶ ἑκάστῳ αὐτῶν τὰς χεῖρας ἐπιθείς. Act. II, 3. ἐκάθισε ἐφ' ἕνα ἕκαστον αὐτῶν, de qua formula exposuit *Wesseling.* ad *Diodor. Sic.* XVI, 35.

8. εἷς τὸν ἕνα *unus alterum, singuli singulos.* 1 Thess. V, 11. οἰκοδομεῖτε εἷς τὸν ἕνα, pro ἀλλήλους. Exempla similia e Scriptt. gr. collegit *Kypkius* ad h. l.

9. εἷς καὶ εἷς *unus—alter*, pro ὁ μὲν—ὁ δὲ, ad imitationem hebraici אֶחָד וְאֶחָד Levit. XII, 8. 1 Regg. III, 25. 2 Paral. III, 17. Matth. XX, 21. XXIV, 40. 41. μία—καὶ μία. Marc. X, 37. XV, 27. Interdum ponitur εἷς—καὶ εἷς—καὶ εἷς unus—alter—tertius. Marc. IV, 8 et 20. coll. Matth. XIII, 8. ubi ὁ μὲν—ὁ δὲ—ὁ δὲ ponitur. Adde *Sophocl.* Electra v. 696. *Aristot. Ethic.* VI, c. 2. p. 97. *Martial.* Epigr. I, 20.

10. εἷς καθ' εἷς, pro εἷς καθ' ἕνα *singuli singulatim, unus post alterum.* Marc. XIV, 19. καὶ λέγειν αὐτῷ εἷς καθ' εἷς. Joh. VIII, 9. ἐξήρχοντο εἷς καθ' εἷς. Conf. *Gabr. Mathesii* D. difficilis phraseos εἷς καθ' εἷς Marc. XIV, 19. et Joh. VIII, 9. explicationem sistens. Ups. 1742. 4. Καθ' εἷς *singuli.* Joh. XXI, 25. καθ' ἕν. 1 Cor. XIV, 31. *sigillatim* omnes. Esse vero καθ' εἷς pro καθ' ἕνα manifestum soloecismum, *Graevius* docuit ad *Lucian.* Soloec. T. II, p. 755. Vide infra sub καθεὶς.

11. εἷς οὐ pro οὐδεὶς *nullus, nemo.* Matth.

Matth. X, 29. καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται ἐπὶ τὴν γῆν.

12. οὐδὲ εἷς *ne unus quidem, nullo excepto, nullus.* Matth. XXVII, 14. Joh. I, 3. Act. IV, 32. Rom. III, 10. 12. Hebr. לֹא אִישׁ, Num. XXVI, 65. et לֹא אֶחָד, 2 Sam. XIII, 30.

13. ἀπὸ μιᾶς, sc. γνώμης, (*Euseb.* H. E. III, c. 11.) *unanimi consensu, ad unum omnes.* Luc. XIV, 18. Alii supplent φωνῆς, *uno ore*, sensu fere eodem; alii vero, ut *Fullerus* Misc. I, 1. ὥρας, *statim, repente.* Cf. de formula ἀπὸ μιᾶς *Irmisch.* Exc. ad *Herodian.* I, 4. 21. T. I, p. 861.

14. interdum reticetur. Matth. VIII, 8. XV, 23. ὁ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῇ (ἕνα) λόγον. ibid. XXI, 7. ἐπεκάθισεν ἐπάνω (ἑνὸς) αὐτῶν. Eodem modo אֶחָד omittitur Judd. XII, 7. 1 Regg. XVIII, 27. Conf. *Vorstii* Philol. S. c. 25. p. 525. *Krebs. Obss. Flav.* p. 45. Interdum tamen sic etiam Graeci loquuntur, v. c. *Xenoph.* Mem. I, 2. 31. *Lysiae* Oratt. p. 208. 211 et 215. ed. *Taylor.* etiam Latini, ut docuit *Vechnerus Hellenolexia* I, 2. 3. p. 121. ed. *Heusingeri.*

ΕΙ'ΣΑ'ΓΩ, fut. άξω, 1. *introduco in locum.* Luc. XIV, 21. XXII, 54. εἰσήγαγον αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀρχιερέως. Act. IX, 8. XXI, 28. 29. 37.

2. *affero.* Luc. II, 27. ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν τοὺς γονεῖς τὸ παιδίον Ἰησοῦν allatum a parentibus Jesum infantem.

3. *intromitto.* Joh. XVIII, 16. καὶ εἶπε τῇ θυρωρῷ, καὶ εἰσήγαγε τὸν Πέτρον jussit janitricem intromittere Petrum. *Xenoph. Hist. Gr.* I, 3. 13. et V, 4. 1.

4. *infero.* Act. VII, 45. ἣν καὶ εἰσήγαγον quam etiam intulerunt terrae occupatae gentium. Apud Graecos εἰσάγεσθαι haud raro de *mercibus* usurpatur, *quae importantur,* v. c. apud *Xenoph.* de Vectigal. IV, 40.

5. *produco aliquem, induco, palam propono, sisto et declaro alicui.* Hebr. I, 6. ὅταν δὲ πάλιν εἰσαγάγῃ τὸν πρωτότοκον εἰς τὴν οἰκουμένην quum vero in alio loco eum hominibus sistit primogenitum. Alii, *Chrysostomo* praeeunte, vertunt: cum ei imperium in universum tradit, ὅταν ἐγχειρίσῃ αὐτῷ τὴν οἰκουμένην. In notione *producendi* legitur apud *Polybium* Exc. Leg. 93. p. 728. ed. *Ernest.* εἰσαγαγόντες αὐτοὺς Ἀντωνίου τοῦ δημάρχου.

ΕΙ'ΣΑΚΟΥ'Ω, fut. ούσω, 1. *audio, auribus percipio aliquid,* i. q. simplex ἀκούω. *Eurip.* Phoen. v. 96. et 1363.

2. *exaudio preces alicujus annuendo, precibus alicujus annuo,* et inprimis Deo tribuitur, quum hominum preces non irritas esse jubet. Matth. VI, 7. ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν εἰσακουσθήσονται se ob prolixam orationem exauditum iri. Luc. I, 13. εἰσηκούσθη ἡ δέησίς σου. Act. X, 31. In vers. Alex. eodem sensu hebr. שָׁמַע respondet Ps. IV, 1. 2. XXX, 10. Sirac. III, 6. LI, 11.

3. *obedio, obtempero, accommodo me alterius voluntati,* i. q. ὑπακούω. Sic legitur in N. T. 1 Cor. XIV, 21. καὶ οὐδ' οὕτως εἰσακούσονταί μου sed neque sic mihi obtemperabunt. Deut. I, 43. καὶ οὐκ εἰσηκούσατέ μου καὶ παρέβητε. ibid. IX, 23. ubi hebr. שָׁמַע respondet. In eadem versione Alex. pro שָׁמַר Exod. XVI, 28. Deut. XXVIII, 58. legitur. Sic et εἰσακούω apud Graecos legitur, v. c. *Thucyd.* I, c. 126. ἢν μή τι ἐσακούωσι. ib. III, 4. init. *Xenoph.* Hist. Gr. V, 2. 12.

4. *libero, eripio,* i. q. σώζω, ita, ut consequens ponatur pro antecedenti. Hebr. V, 7. καὶ εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας et liberatus est a sollicitudine animi, s. metus mortis. 2 Chron. XVIII, 31. καὶ Κύριος ἔσωσεν αὐτὸν, sed in Aldin. εἰσήκουσεν αὐτοῦ. Ps. LV, 16. καὶ ὁ Κύριος εἰσήκουσέν μου pro hebr. וַיהוָה יוֹשִׁיעֵנִי. Job. XXXV, 12. καὶ οὐ μὴν εἰσακούσῃ ἀπὸ ὕβρεως πονηρῶν.

ΕΙ'ΣΔΕ'ΧΟΜΑΙ, fut. ἔξομαι, 1. *admitto, recipio, benigniter excipio,* ab εἰς et δέχομαι *accipio.* 2 Macc. IV, 22. μετὰ δᾳδουχίας καὶ βοῶν εἰσεδέχθη. Sapient. XIX, 15. *Xenoph. Cyrop.* V, 5. 2.

2. *beneficiis afficio, adjuvo, tueor.* 2 Cor. VI, 17. κἀγὼ εἰσδέξομαι ὑμᾶς et ego

ego ero benignissimus erga vos, coll. v. 16. et Ies. LII, 12.

ΕἼΣΕΙΜΙ, vel ΕἸΣΊΗΜΙ, *ingredior, intro*, ex εἰς et εἶμι vel ἵημι *vado, eo*. Act. III, 3. μέλλοντας εἰσιέναι εἰς τὸ ἱερόν. ibid. XXI, 18. 26. εἰσήει εἰς τὸ ἱερόν. Hebr. IX, 6. εἰσίασιν οἱ ἱερεῖς. Saepius non legitur in N. T.

ΕἸΣΈΡΧΟΜΑΙ, fut. εἰσελεύσομαι, aor. 2. εἰσῆλθον,

1. *introëo, intro, ingredior*, vel absolute positum, vel intercedente praepositione εἰς, aut addito adverbio ἔσω. Marc. VI, 22. καὶ εἰσελθούσης τῆς θυγατρὸς αὐτῆς. Luc. VII, 45. ἀφ' ἧς εἰσῆλθον. Act. I, 13. — Matth. VIII, 5. εἰσελθόντι δὲ αὐτῷ εἰς Καπερναούμ. Marc. III, 27. Matth. XXVI, 58. καὶ εἰσελθὼν ἔσω.

2. *irrepo, clam intro*. Act. XX, 29. ὅτι εἰσελεύσονται μετὰ τὴν ἄφιξίν μου λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμᾶς fore, ut post abitum meum sese ingerant in vos, seu, clam se adducant lupi truces.

3. *adeo, accedo*. Marc. XV, 43. εἰσῆλθε πρὸς Πιλάτον Pilatum adiit. Act. X, 3. XXVIII, 18.

4. *aggredior, invado*. Marc. III, 27. οὐδεὶς δύναται τὰ σκεύη τοῦ ἰσχυροῦ, εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, διαρπάσαι nemo potest supellectilem potentis, irruptione in ejus domum facta, diripere, coll. Matth. XII, 29. et Luc. XI, 22. Conf. *Abresch.* ad *Aeschylum* p. 235.

5. *prodeo*, εἰσέρχομαι εἰς τὸν δῆμον *prodeo in concionem, causam acturus et dicendi causa*. Act. XIX, 30. τοῦ δὲ Παύλου βουλομένου εἰσελθεῖν εἰς τὸν δῆμον cum autem Paulus vellet prodire ad populum, se suamque causam defensurus. *Polyb.* Hist. III, 44. μετὰ δὲ τούτους εἰσελθὼν αὐτός. Conf. *Loesner.* Obss. Philonian. in N. T. p. 220.

6. *venio, pervenio*. Act. X, 24. εἰσῆλθον εἰς τὴν Καισαρείαν venerunt Caesaream. ibid. XXIII, 33.

7. *subeo*, intercedente praepositione ὑπό. Matth. VIII, 8. Κύριε, οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς, ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς domine, non dignus sum, cujus domum intres. Luc. VIII, 8. Videtur esse formula hebraica Genes. XIX, 8. בָּאוּ בְּצֵל קֹרָתִי Alex. εἰσῆλθον ὑπὸ τὴν στέγην τῶν δοκῶν μου.

8. *pervenio*, sensu metaphorico, *compos, particeps fio*. Matth. XIX, 17. εἰ δὲ θέλεις εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν si pervenire cupis ad felicitatem aeternam, coll. v. 16. Luc. XXIV, 26. καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ. ibid. XI, 52. αὐτοὶ οὐκ εἰσήλθετε, καὶ τοὺς εἰσερχομένους ἐκωλύσατε vos alieni manetis ab hac cognitione, et qui ad eam adspirant, eos impedire conamini. Hebr. IV, 1. εἰσελθεῖν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ frui felicitate illa, a Deo nobis promissa. ib. v. 3. 6. 10. 11. Huc pertinet etiam formula: εἰσέρχομαι εἰς τὴν βασιλείαν, seu ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, seu Χριστοῦ, *adducor ad religionem et felicitatem christianam*, quae legitur Matth. XIX, 23. 24. cujus loco interdum etiam simpliciter εἰσέρχομαι ponitur, v. c. Rom. XI, 25. ἄχρις οὗ τὸ πλήρωμα τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ. Joh. X, 9. *Antonin.* X, 8. καὶ εἰς βίον εἰσελεύσῃ ἕτερον.

9. *incido in aliquid*. Matth. XXVI, 41. ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς τὸν πειρασμὸν ne incidatis in tentationem. Marc. XIV, 38. Luc. XXII, 40. 46.

10. *redeo, revertor*. Luc. XVII, 7. εἰσελθόντι ἐκ τοῦ ἀγροῦ eum reversum ab agro. Apoc. XI, 11.

11. *in aliqua re alteri succedo*. Joh. IV, 38. καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε et vos in laborem eorum successistis, h. e. vos pergitis plenius instituere homines, jam elementa prima a Johanne et me edoctos.

12. Formula: εἰσέρχεσθαι καὶ ἐξέρχεσθαι duplici sensu in litteris sacris adhibetur, partim de *eo, qui semper vivit et versatur in aliquo loco et conversatur cum aliis*, partim de *eo, qui munere suo fungitur coram aliis et publicum munus gerit*, ad imitationem formulae hebraicae בּוֹא וְצֵאת Deut. XXVIII, 6. XXXI, 2. 2 Sam. XVIII, 13. 16. XXIX, 6. 1 Chron. XXVIII, 1. 2 Chron. I, 10. Ps. CXXI, 8. Cf. *Valkenar.* ad *Eurip. Phoen.* v. 547. Act. I, 21. ἐν ᾧ (sc. χρόνῳ) εἰσῆλθε καὶ ἐξῆλθεν ἐφ' ἡμᾶς ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς

per

per omne illud tempus, quo Christus versatus et munere suo functus est inter nos. Joh. X, 9. καὶ εἰσελεύσεται καὶ ἐξελεύσεται, καὶ νομὴν εὑρήσει atque meorum sectatorum societati adscriptus semper pascua habebit.

13. εἰσέρχεσθαι εἰς τὸν κόσμον *nasci, hominem fieri*, hebr. בּוֹא בָּעוֹלָם. Hebr. X, 5. διὸ (supple ὡς) εἰσερχόμενος εἰς τὸν κόσμον, λέγει ideo Messias, qui a Davide, ut homo factus, loquens sistitur, coll. Joh. I, 9. Significat etiam, de *rebus* usurpatum, *propagari inter homines, induci in res humanas*. Rom. V, 12. coll. Sap. II, 24. et XIV, 14. Interdum etiam *exoriri, existere*, v. c. 2 Joh. v. 7. *Marc. Antonin.* VI, c. 42. μεθ' ὧν εἰσῆλθον εἰς τὸν κόσμον quibuscum ego natus sum. Eodem sensu apud *Cebetem* c. 20. formula εἰσπορεύεσθαι εἰς τὸν βίον ponitur.

14. interdum εἰσέρχομαι ita ad animum transfertur, ut significet partim *mentem subire et animum*, (cf. *Valkenar.* ad *Eurip.* Phoen. v. 1379.) partim *impellere, incitare aliquem, consilium alicui suggerere*, ut sit i. q. βάλλειν εἰς τὴν καρδίαν τινὸς, Luc. IX, 46. εἰσῆλθε δὲ διαλογισμὸς ἐν αὐτοῖς mentem eorum subiit cogitatio. ibid. XXII, 3. εἰσῆλθε δὲ Σατανᾶς εἰς Ἰούδαν suggessit Satanas Judae consilium. Joh. XIII, 27. Judas magis confirmabatur in impio suo consilio exsequendo, coll. v. 2. Simili modo *Xenoph.* Anab. V, 1. 11. εἰσῄει αὐτοὺς subiit animum eorum haec cogitatio.

15. *ingeror, immittor, inseror.* Matth. XV, 11. τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸ στόμα quod ori ingeritur. Act. XI, 8. οὐδέποτε εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα μου nunquam comedi.

16. *pertineo*, ich reich an einen Ort *I reach a certain place:* in qua singulari significatione hac voce usus est Paulus Hebr. VI, 19. ἐλπίδα εἰσερχομένην εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος, h. e. spem, quae aliquando explebitur in coelo.

ΕἸΣΚΑΛΈΩ, ῶ, fut. έσω, et ΕἸΣΚΑΛΈΟΜΑΙ, οῦμαι, *introvoco*, ex εἰς et καλέω, *voco*, etiam *introduco*. Act. X, 23. εἰσκαλεσάμενος οὖν αὐτοὺς ἐξένισε, *Vulg. introducens ergo eos excepit hospitio.* Saepius in N. T. non legitur. *Xenoph. Oecon.* IV, 15. Conf. *Valken.* ad *Theocrit.* p. 353. *Phavorin.* εἰσκαλέομαι· τὸ ἐπὶ φιλίᾳ τινὰ δεξιοῦμαι, ὃ καὶ εἰσκαλῶ γράφεται κοινῶς, αἰτιατικῇ συντάσσεται.

ΕἼΣΟΔΟΣ, ου, ἡ, 1. proprie: *via, quae in aliquem locum fert.* Sic de aedium vestibulis et januis, per quas intratur, legitur apud *Herodian.* I, 12. 16. ἀποκλείσαντες τὰς τῶν οἰκιῶν εἰσόδους, ubi vid. *Irmisch. Xenoph. Cyrop.* I, 3. 10. Prov. VIII, 34. hebr. פֶּתַח in vers. Alex. respondet.

2. *ingressus, introitus, aditus*, idque tum localiter, tum metaphorice. Act. XIII, 24. προκηρύξαντος Ἰωάννου πρὸ προσώπου τῆς εἰσόδου αὐτοῦ ante adventum Messiae, h. e. antequam Messias munus suum auspicaretur; quae verba male Patres de nativitate Christi, historia repugnante, intellexerunt. 1 Thess. II, 1. τὴν εἴσοδον ἡμῶν τὴν εἰς ὑμᾶς meam inter vos praesentiam non inanem fuisse.

3. *receptio, admissio, exceptio.* 1 Thess. I, 9. ὁποίαν εἴσοδον ἔσχομεν πρὸς ὑμᾶς quanta cum humanitate, laetitia, studio et obsequio doctrinam meam receperitis. Hebr. X, 19. τὴν εἴσοδον τῶν ἁγίων receptionem in numerum civium coelestium. 2 Petr. I, 11. ἡ εἴσοδος εἰς τὴν αἰώνιον βασιλείαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Saepius non legitur in N. T.

ΕἸΣΠΗΔΆΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. *insilio, introsalio, in locum aliquem salio*, ex εἰς et πηδάω *salio, salto.*

2. *summo cum impetu me fero, irruo, celeriter accedo et introëo.* Sic bis in N. T. legitur. Act. XIV, 14. εἰσεπήδησαν εἰς τὸν ὄχλον prosilierunt ad turbam. ibid. XVI, 29. εἰσεπήδησε, *Vulgatus:* (celeriter) *introgressus est.* In vers. Alex. pro hebr. בּוֹא legitur Amos V, 19. καὶ εἰσπηδήσῃ εἰς τὸν οἶκον. *Aelian.* V. H. XIII, c. 2. *Xenoph. Anab.* I, 5. 8.

ΕἸΣΠΟΡΕΎΟΜΑΙ, fut. εὔσομαι,

1. proprie: *intro, ingredior, introëo,* et motum localem significat. (ex εἰς et πορεύομαι *vado.)* Construitur vel cum praepositione εἰς et κατὰ, vel cum adverbio loci, aut simpliciter ponitur. Marc. I, 21. καὶ εἰσπορεύονται εἰς Καπερναούμ. V, 40. εἰσπορεύεται ὅπου ἦν τὸ παιδίον. ibid. VI, 56. XI, 2. Luc. VIII, 16. οἱ εἰσπορευόμενοι. ibid. XI, 33. XIX, 30. XXII, 10. Act. III, 2. VIII, 3. κατὰ τοὺς οἴκους εἰσπορευόμενος domos intrans.

2. εἰσπορεύομαι πρός τινα, *adeo aliquem.* Act. XXVIII, 30. καὶ ἀπεδέχετο πάντας τοὺς εἰσπορευομένους πρὸς αὐτὸν excipiens omnes humaniter, qui eum adirent.

3, *ingeror, immittor, indor, inseror.* Marc. VII, 15. 18. τὸ εἰσπορευόμενον εἰς τὸν ἄνθρωπον, οὐ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι non quod ori ingeritur (h. e. *cibi* et *potus*, qui etiam a *Xenoph.* Cyrop. I, 6. 14. τὰ εἰσιόντα vocantur) polluere hominem valet.

4. εἰσπορεύεσθαι καὶ ἐκπορεύεσθαι *libere vivere et versari in aliquo loco, conversari cum aliquo.* Act. IX, 28. καὶ ἦν μετ' αὐτῶν εἰσπορευόμενος καὶ ἐκπορευόμενος ἐν Ἱερουσαλὴμ et libere cum iis versabatur Hierosolymis. Hebraei dicunt הָיָה יֹצֵא וָבָא. Conf. supra sub εἰσέρχομαι.

5. metaphorice: *animum subeo, occupo.* Marc. IV, 19. καὶ αἱ περὶ τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι εἰσπορευόμεναι et reliquarum rerum terrenarum cupiditates animum occupantes et tenentes. ibid. VII, 19. οὐκ εἰσπορεύεται αὐτοῦ εἰς τὴν καρδίαν.

ΕἸΣΤΡΈΧΩ, aor. 2. εἰσέδραμον, *introcurro,* ex εἰς et τρέχω *curro.* Semel in N. T. legitur Act. XII, 14. εἰσδραμοῦσα (partic. aor. 2.) postquam introcucurrerat. Conf. *Irmisch.* ad *Herodian.* I, 9. 7. p. 350. De iis qui cum impetu invadunt legitur apud *Xenoph.* Anab. V, 2. 12.

ΕἸΣΦΈΡΩ, fut. εἰσοίσω, aor. 1. εἰσήνεγκα,

1. *infero, ex uno loco transfero in alterum.* Luc. V, 18. καὶ ἐζήτουν αὐτὸν εἰσενεγκεῖν et studebant eum domui inferre. ib. v. 19. 1 Tim. VI, 7. οὐδὲν γὰρ εἰσηνέγκαμεν εἰς τὸν κόσμον nihil enim intulimus (seu attulimus) in mundum. Hebr. XIII, 11.

2. *sino, permitto aliquem incidere, venire, pervenire.* Matth. VI, 13. Luc. XI, 4. καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς τὸν πειρασμὸν ne patiaris nos induci in tentationem.

3. Formula, εἰσφέρειν εἰς τὰς ἀκοάς τινος ingerere aliquid auribus alicujus, significat: *narrare, tradere alicui aliquid.* Act. XVII, 20. ξενίζοντα γάρ τινα (sc. ῥήματα) εἰσφέρεις εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν novam nobis et inauditam tradis doctrinam. *Xenoph.* Mem. I, 1. 2. *Eurip. Danaë* 55. εἰς ὦτα φέρειν. *Sophocl. Ajax Flagell.* 149. *Eurip. Bacch.* 649. τοὺς λόγους γὰρ εἰσφέρεις καινοὺς ἀεί.

ΕἾΤΑ. Adverbium temporis et ordinis, *deinde, postea, deinceps. Hesych.* εἶτα· ἔπειτα, μετὰ ταῦτα. Marc. IV, 17. 28. πρῶτον — εἶτα — εἶτα primum — deinde — postea. Luc. VIII, 12. Joh. XIII, 5. XIX, 27. XX, 27. 1 Cor. XII, 28. XV, 5. 7. 1 Tim. II, 13. III, 10. Jacob. I, 15. — Interdum est particula συλλογιστική, quae in argumenti conclusione adhibetur atque significat: *atqui, jam vero si, quum igitur.* Hebr. XII, 9. εἶτα τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς ἡμῶν πατέρας εἴχομεν παιδευτάς, καὶ ἐνετρεπόμεθα jam vero, si jam patres nostros naturales, nos castigantes et punientes, reveriti sumus. Alii tamen εἶτα *interrogative* explicant: *itane vero?* in quo sensu legitur apud *Isocrat.* Panegyr. c. 32. p. 82. ed. *Mori. Xenoph.* Mem. II, 2. 13. Vid. *Alberti* Obss. Philol. p. 440. et *Küsteri* Ind. Aristoph. in εἶτα et ἔπειτα. Etiam Latinorum *deinde* interrogationi quandoque servit. Vid. *Virgil. Aen.* IX, 781. V, 741.

ΕἼΤΕ. Vide post ΕἸ.

ΕἼΤΙΣ. Vide post ΕἸ.

ΕἼΩΘΑ. Vide ἜΘΩ.

ἘΚ, sequente consonante, ἐξ, sequente

quente vocali vel diphthongo. Praepositio, regens semper genitivum. Significat

1. *e, ex,* ita, ut *causam efficientem principalem* vel *originem* indigitet. Matth. I, 3. 18. εὑρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ πνεύματος ἁγίου. ibid. XXI, 25. τὸ βάπτισμα Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἢ ἐξ ἀνθρώπων ἦν; baptismus Johannis unde originem duxit, ex Deone, an ex hominibus? Joh. I, 13. III, 5. VI, 65. Rom. V, 16. XI, 36. ὅτι ἐξ αὐτοῦ τὰ πάντα nam ex eo omnia, quae sunt, originem ducunt. 1 Cor. II, 12. VIII, 6. Huc etiam pertinet formula Johanni propria: εἶναι ἔκ τινος, de qua supra expositum est ad vocem εἰμί.

2. *e, ex,* quum signat *principium cognoscendi.* Matth. XII, 33. ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον γινώσκεται e fructu enim arboris indoles dignoscenda est. 1 Joh. IV, 6. ἐκ τούτου γινώσκομεν.

3. *ex,* in significatione *liberandi.* Rom. VII, 24. τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου; qui me liberabit ab hoc corpore, vitiositati obnoxio? 2 Cor. I, 10. ὃς ἐκ τηλικούτου θανάτου ἐῤῥύσατο ἡμᾶς καὶ ῥύεται. 2 Sam. XIX, 10. Ps. XXII, 21. XXXIII, 19.

4. *ex, locum* denotans, *unde aliquid proficiscitur.* Matth. II, 15. ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου. ib. III, 17. φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν. VIII, 28. ἐκ τῶν μνημείων ἐξερχόμενοι. XII, 42. XXVIII, 2. Joh. VI, 23. ἐκ Τιβεριάδος. Act. XIX, 16.

5. *ex, a, ab,* et notat *materiam, ex qua aliquid fit ac effingitur.* Matth. III, 9. δύναται ὁ Θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραὰμ potest Deus vel ex his saxis Abrahamo conciliare posteros. ib. XXVII, 29. πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν. Rom. IX, 21. figulus potestatem habet ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράματος ποιῆσαι σκεῦος ex eadem massa vasa formare. Gen. II, 23. Cantic. III, 9. Job. XXXIII, 6.

6. *ex,* quum de *copia et multitudine* dicitur. Matth. XIII, 47. καὶ ἐκ παντὸς γένους συναγαγούσῃ. XVII, 9. Joh. VI, 13. XVI, 14. 15. 1 Cor. IX, 7. Act. XV, 14.

7. *ex,* quum partitioni servit, et idem est ac *pars, quidam, aliquis.* Matth. VI, 27. τίς δὲ ἐξ ὑμῶν; quis vestrum? ibid. XXI, 31. Interdum vero τις omittitur, v. c. Matth. XXIII, 34. καὶ ἐξ αὐτῶν, sc. τινὰς, ibid. XXV, 8. δότε ἡμῖν (τι) ἐκ τοῦ ἐλαίου ὑμῶν. Marc. IX, 17. Luc. XI, 49. καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενοῦσι, sc. τινὰς, Joh. VIII, 46. Sic etiam Hebraei loquuntur, v. c. 2 Regg. X, 23. פֶּן־יֶשׁ־פֹּה עִמָּכֶם מֵעַבְדֵי יְהוָה. Ies. XVIII, 7. Conf. *Vorstii* Philol. S. cap. 28.

8. *ex, objectum* notans. Rom. XIII, 11. Tempus jam est ἐγερθῆναι ἐξ ὕπνου. Joh. VI, 26. ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων. Genes. II, 17. Proverb. XIII, 2.

9. *ex,* ita, ut *subjectum* et *personam* significet. Matth. XXI, 16. ἐκ στόματος νηπίων.

10. *a, ab,* i. q. ὑπὸ, et *causam efficientem* significat. Joh. VI, 65. ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ πατρός μου nisi ipsi sit a patre meo facultas data. ib. X, 32. πολλὰ καλὰ ἔργα ἔδειξα ὑμῖν ἐκ τοῦ πατρός μου multa inter vos benefica miracula patravi, adjuvante Deo. Matth. XV, 5. ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῇς quo a me adjuvari possis. *Aelian.* V. H. I, 22. XII, 59. Conf. *Reitz.* ad *Lucian.* T. II. p. 352.

11. *a, ab,* et notat *terminum temporis,* et nonnunquam verti potest, *post, inde a.* Matth. XIX, 12. ἐκ κοιλίας μητρὸς inde ab utero matris. Luc. VIII, 27. ἐκ χρόνων ἱκανῶν. ib. XXIII, 8. ἐξ ἱκανοῦ jam dudum. Act. IX, 33. ἐξ ἐτῶν ὀκτώ. ib. XV, 21. XXIV, 10. 2 Cor. IV, 6. ἐκ σκότους post tenebras. Apoc. IX, 21. Conf. *Hoogeveen.* ad *Vigerum* de idiotismis Ling. Gr. p. 580. qui docuit, hunc praepositionis usum orationem saepe cum brevem, tum concinnam reddere. Sic dicitur Cyrus apud *Xenoph.* Cyrop. I, 26. γελάσαι ἐκ τῶν πρόσθεν δακρύων, h. e. risisse, cum paulo ante lacrymaverat. Simili modo Apoc. XIV, 13. ἀναπαύσονται ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν. Conf. etiam Gen. XXXVIII, 24. Jos. XXIII, 1.

12. *ad*. Matth. XX, 21. 23. ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ εὐωνύμων ad dextram et ad sinistram. ibid. XXII, 44. coll. 2 Sam. VI, 2. Ps. LXVIII, 30.

13. *in*. Luc. XI, 13. πατὴρ ὁ ἐξ οὐρανοῦ pater coelestis. 2 Cor. II, 4. ἐκ πολλῆς θλίψεως ἔγραψα ὑμῖν admodum afflictus, seu, in multa afflictione constitutus, scripsi vobis. Jon. II, 3. 1 Sam. XXV, 28. *Xenoph*. de Venat. V, 21. οἱ ἐκ τῶν ψιλῶν εὑρισκόμενοι qui in locis nudis inveniuntur. Cf. *Zeunium ad Xenoph*. de Mag. Equit. VIII, 23. et *Vigerum* p. 583.

14. *cum*, ita, ut conjunctionem indicet. 1 Tim. I, 5. ἀγάπη ἐκ καθαρᾶς καρδίας καὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς καὶ πίστεως ἀνυποκρίτου amor conjunctus cum mente sincera etc. Exempla e Graecis larga manu dedit *Vigerus* l. l. p. 580 seq. quibus adde Deut. XXXIII, 2 Thren. I, 3. Ies. LVII, 8. Simili modo *ex* pro *cum* ponitur de rebus mixtis, v. c. apud *Varron. de Re Rust*. III, c. 10. *Plin*. H. N. XX, 1. ex aceto cocta, pro: cum aceto cocta.

15. *per*, i. q. διά. Luc. XVI, 9. ἐκ τοῦ μαμμωνᾶ τῆς ἀδικίας per rectum divitiarum fallacium usum. Rom. I, 4. ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν per resurrectionem ib. v. 17. ἐκ πίστεως εἰς πίστιν per fidem erga credentes, coll. cap. III, 22. Galat. II, 16. οὐ δικαιοῦται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου, ἐὰν μὴ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ. ibid. V, 5. Conf. *Abresch*. ad *Aeschylum* p. 407. et Ps. LXXVI, 7. Job. VII, 14.

16. idem est ac *pro* et *pretium* notat. Matth. XX, 2. συμφωνήσας μετὰ τῶν ἐργατῶν ἐκ δηναρίου τὴν ἡμέραν cum pactus esset cum operariis (pro) denario in diem, coll. v. 13. ibid. XXVII, 7. ἠγόρασαν ἐξ αὐτῶν (scil. ἀργυρίων) τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως. Act. I, 18. ἐκ μισθοῦ τῆς ἀδικίας.

17. *propter* et *causam* notat *impellentem* vel *finem*. Joh. VI, 66. ἐκ τούτου ob hos sermones. ibid. XIX, 12. Act. XXVIII, 3. ἐκ τῆς θέρμης ob calorem. Rom. IV, 16. διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως ergo propter fidem, scil. κληρονόμοι γινόμεθα. Apoc. VIII, 13. XVI, 10. 11. 21. Ita מִן Nahum. III, 11. Eodem sensu legitur apud *Thucyd*. IV, 74. ἐκ στάσεως μετάστασις status commutatio, quae propter seditionem accidit. *Aelian*. V. H. III, 8. Conf. *Irmisch*. Excurs. ad *Herodian*. I, 4, 11. Vol. I. p. 841.

18. *secundum*, *ad*. Matth. XII, 34. ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας τὸ στόμα λαλεῖ ad animi indolem componit se oratio. ibid. v. 37. secundum orationem tuam vel condemnaberis vel absolveris. Luc. XIX, 22. ἐκ τοῦ στόματός σου κρινῶ σε secundum judicium tuum condemnabo te. Joh. III, 34. οὐ γὰρ ἐκ μέτρου δίδωσι τὸ πνεῦμα. Hebr. עַל־פִּי Num. XXVI, 56. quod Alexandrini ἐκ transtulerunt. Adde Ezech. VII, 27. Job. XXXIX, 26. ubi מ eodem sensu legitur.

19. *sine*, i. q. χωρίς. Jacob. II, 18. δεῖξόν μοι τὴν πίστιν σου ἐκ τῶν ἔργων σου demonstra mihi tuam religionis christianae cognitionem, quae nullis factis comprobari potest, seu, factorum subsidio destitutam. Simplicissima haec, quae mihi videtur, ratio locum explicandi, qui omnium fere interpretum ingenia exercuit, mirifice confirmatur lectione χωρίς, quae loco ἐκ in haud paucis codicibus reperitur, et merum glossema sapit. Nec desunt loca e graecis Scriptt. in quibus ἐκ pro ἔξω ponitur, v. c. *Aeschyl*. Agamem. v. 1187. ἐκ καλυμμάτων ἔσται δεδορκώς. *Sophocl*. Trach. v, 1095. δεῖξω τάδ' ἐκ καλυμμάτων. Certe hebr. מ *absque* notat Micha III, 6. Proverb. XX, 3. Job. XXI, 9.

20. a) ut hebraicum מ inservit periphrasi nominativi. Joh. XVI, 17. ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, pro οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. Vid. Judd. X, 11. coll. v. 12. 20. b) Interdum genitivi notam facit, v. c. Joh. III, 25. ἐκ τῶν μαθητῶν, pro τῶν μαθητῶν. Ita adhibetur quoque מ Nah. II, 10. Job. VI, 25. Prov. XXVI, 7. Hos. V, 13. Idem fit a *Syris*, *Arabibus* (Conf. *Schultensii Animadv. minores ad Prov. et Hos. h. l.)* et *Chaldaeis*, v. c. Dan. IV, 13.

21. servit periphrasi *adjectivi*, v. c. ὁ

ἐκ τοῦ οὐρανοῦ *coelestis*. Luc. XI, 13. Joh. VI, 31. — ὁ ὢν ἐκ τῆς γῆς *terrenus*. 1 Joh. II, 15. — τὰ ἐκ τοῦ κόσμου *mundana*. 1 Joh. IV, 5. — οἱ ἐξ ἐριθείας *contentiosi*. Rom. II, 8. — οἱ ἐκ πίστεως *fideles*. Galat. III, 7. — οἱ ἐκ περιτομῆς *circumcisi*. Act. X, 45. — ὁ ἐξ ἐναντίας (scil. μερίδος ὢν) *adversarius*. Tit. II, 8. Eodem modo מִ et מִן usurpatur, v.c. Ps. X, 18. מִן־הָאָרֶץ *terrenus*. Jerem. V, 6. אַרְיֵה מִיַּעַר *leo sylvestris*. Prov. VII, 19. דֶּרֶךְ מֵרָחוֹק *via longinqua*. Ps. XVI, 4. נִסְכֵּיהֶם מִדָּם *libamina cruenta*.

22. adverbialiter sumitur, ex usu loquendi non solum Hebraeorum, (conf. *Noldii* Concordantiae Particc. Hebr. p. 462.) sed etiam Graecorum. Vid. *Vigerum* l. l. p. 579. Sic v. c. ἐκ δευτέρου *secundo, iterum*. Matth. XXVI, 42. ἐκ τρίτου *tertio*. ibid. v. 44. ἐκ περισσοῦ *multum*. Marc. VI, 51. ἐξ ἰσότητος *aequaliter*. 2 Cor. VIII, 13. ἐκ ψυχῆς *sincere*. Ephes. VI, 6. ἐξ ἀνάγκης *necessario*. Hebr. VII, 12.

23. abundat. Matth. XXIII, 25. γέμουσιν ἐξ ἁρπαγῆς plena sunt rapina, coll. v. 27. 2 Cor. VIII, 7. τῇ ἐξ ὑμῶν ἀγάπῃ amore nostro, coll. Ps. CXIX, 18. Job. IV, 13. ubi מִ explet genitivum. Apoc. XV, 2. τοὺς νικῶντας ἐκ τοῦ θηρίου vincentes bestiam, coll. c. XII, 11. Ies. XXV, 2. מֵעִיר *civitatem*. 2 Paral. XX, 4. מֵיהוָה *Jehovam*.

24. deficit, maxime post verba et adjectiva copiae, ut Matth. XXII, 10. Marc. VIII, 5. Joh. II, 7. (coll. Matth. XXIII, 25.) XII, 4. Apoc. VIII, 5. speciatim ante ὑμῶν, Matth. XVIII, 19. coll. Marc. XIV, 18. 20. ὕδατος, Luc. XVI, 24. λόγου, Luc. XX, 20. Joh. VI, 45. διδακτοὶ τοῦ Θεοῦ a Deo edocti. Act. I, 4. ἣν ἠκούσατέ μου quam a me audivistis. Rom. I, 4. ἀναστάσεως νεκρῶν, pro ἐκ νεκρῶν. Eodem modo מִ omittitur Ies. I, 20. ante חֶרֶב, 1 Sam. XXVI, 15. ante הָעָם, Micha II, 8. ante מִלְחָמָה. Praepositionem ἐκ etiam apud Graecos interdum subaudiendam relinqui, uno eoque insigni exemplo probavit *Zeunius* ad *Vigerum* l. l. p. 220.

ἝΚΑΣΤΟΣ, η, ον, *unusquisque, quisque, quilibet*. In plurali: *singuli*. Matth. XVI, 27. καὶ τότε ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὴν πρᾶξιν αὐτοῦ. Luc. XIII, 15. ubi ἕκαστος οὐ *neminem* significat, ad imitationem hebraici אִישׁ, (cui ἕκαστος in Versionibus graecis V. T. haud raro respondet.) quod etiam, praecedente, aut sequente, particula לֹא, ita adhibetur, v. c. Gen. XXIII, 6. Deut. XXXIV, 6. 1 Cor. VII, 7. ἕκαστος ἴδιον χάρισμα ἔχει ἐκ τοῦ Θεοῦ. Galat. VI, 4. Hebr. III, 13. καθ' ἑκάστην ἡμέραν quotidie. Videtur autem in his et similibus locis ἕκαστος (ut *quisque* apud *Tacitum Hist.* I, 20. § 2. pro *unusquisque*) positum esse elliptice pro εἷς ἕκαστος. (Conf. Varr. Lectt. Matth. XXVI, 22.) Certe in aliis haud paucis N. T. locis ἕκαστος conjungitur cum εἷς, μία, ἕν. Act. XX, 31. XXI, 19. 26. Apoc. XXI, 21. XXII, 2. Est vero ἕκαστος nomen collectionis, ideoque ut *quisque* apud Latinos (*Accius* Fragm. v. 89. "famulosque procurant *quisque* suos") non solum saepe jungitur verbis pluralis numeri, (v. c. Act. II, 6. 8. XI, 29. Joh. XVI, 32. *Homer. Il.* X, 215.) sed etiam annectitur ad nomina pluralis numeri. Apoc. V, 8.

2. interdum sumitur pro *quidam, alius*, v. c. 1 Cor. XIV, 26. ἕκαστος ὑμῶν ψαλμὸν ἔχει, διδαχὴν ἔχει.

3. *multi, plerique*. 1 Cor. I, 12. ὅτι ἕκαστος ὑμῶν λέγει scilicet multi vestrum dicere solent. *Hesych.* ἑκάστοις· ἐνίοις, θατέροις.

ἙΚΆΣΤΟΤΕ. Adverbium temporis, *semper et ubique, assidue*. (ab ἕκαστος.) Semel in N. T. legitur 2 Petr. I, 15. σπουδάσω δὲ ἑκάστοτε semper operam dabo. *Herodot.* I, 188. VIII, 115. *Athenaeus* IV, p. 146. C. *Hesych.* ἑκάστοτε· ἀεί, παρ' ἕκαστα. *Phrynichus* p. 38. πάντοτε μὴ λέγε, ἀλλ' ἑκάστοτε καὶ διὰ παντός. Idem tradit *Thom. M.* sub πάντοτε, et *Suidas* sub ἑκάστοτε.

ἙΚΑΤῸΝ, οἱ, αἱ, τὰ, *centum*. Est numerale cardinale indeclinabile. Luc. XV, 4. XVI, 6. 7. etc. Matth. XIII, 8. et Marc. IV, 8. vel post ἑκατὸν vox κόκκους e serie orationis supplenda erit, vel ἑκατὸν *centuplum* significat et positum est pro ἑκατονταπλάσιον aut ἑκατοντάχουν, ut *Theophrastus* loquitur.

ἙΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΣ, ου, ὁ, et ἙΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗ͂Σ, έος, ὁ, ἡ, *centenarius*, *centum annos habens*, qui Gen. XVII, 17. בֶּן מֵאָה־שָׁנָה vocatur, ex ἑκατὸν *centum* et ἔτος *annus*. Semel in N. T. legitur Rom. IV, 19. ἑκατονταέτης που ὑπάρχων.

ἙΚΑΤΟΝΤΑΠΛΑΣΙΩΝ, ονος, ὁ, ἡ, et neutrum ἙΚΑΤΟΝΤΑΠΛΑΣΙΟΝ, ονος, *centuplus*, *centuplex*, *centies plures*. (ab ἑκατὸν *centum* et πλάσιον, quod solum certa terminationis species est, ut *plex* in *centuplex* apud Latinos.) Matth. XIX, 29. ἑκατονταπλασίονα λήψεται copiose, largiter recipiet. Marc. X, 30. ἐὰν μὴ λάβῃ ἑκατονταπλασίονα qui non pro iis recipiat multo plura et majora commoda et praemia, coll. Alex. 2 Sam. XXIV, 3. ἑκατονταπλασίονα longe majorem numerum, pro hebraicis מֵאָה פְעָמִים, quibus in eadem versione 1 Paralip. XXI, 3. ἑκατονταπλασίως respondet. Luc. VIII, 8. ἐποίησε καρπὸν ἑκατονταπλασίονα protulit fructum centuplum. Saepius in N. T. non legitur. *Xenoph*. Oeconom. II, 3. ἢ ἑκατονταπλασίονα τούτου. Vide etiam *Galen*. de *Dogmat*. *Hippocr*. et *Plat*. IX.

ἙΚΑΤΟΝΤΑΡΧΗΣ, ου, ὁ, *centurio*, *a numero militum dictus*, *cui praeerat*. Praeerat enim fere centum pedibus et subjectus erat τῷ χιλιάρχῳ, seu *tribuno cohortis*. (ex ἑκατὸν *centum* et ἀρχὸς sive ἄρχων *princeps*, *praefectus*.) Legitur in N. T. Act. X, 1. 22. XXIV, 23. XXVII, 31. *Dion*. *Hal*. *Antiqu*. II. c. 13 et 14.

ἙΚΑΤΟΝΤΑΡΧΟΣ, ου, ὁ, idem et ex iisdem. Legitur Matth. VIII, 5. 8. 13. XXVII, 54. Luc. VII, 2. 6. etc. *Xenoph*. *Cyrop*. V, 3, 16.

ἘΚΒΑΛΛΩ, fut. αλῶ, aor. 2. ἐξέβαλον, 1. *ejicio*, *emitto*. Matth. XV, 17. καὶ εἰς ἀφεδρῶνα ἐκβάλλεται et in latrinam ejicitur. (*Cebes in Tabula* p. 24. bibunt τὴν τούτου καθαρτικὴν δύναμιν, καὶ ἐκβάλλουσι τὰ κακὰ πάνθ' ὅσα ἔχουσι. ib. c. 14. p. 119. καθαρτικοῖς ἐκβάλλοντα πάντα τὰ νοσοποιοῦντα. Sic et Latini *ejicere* et *ejectamentum* usurpant, ut illud sit *per alvum excernere*, hoc *excrementum* significet.) Act. XXVII, 38. ἐκβαλλόμενοι τὸν σῖτον εἰς τὴν θάλασσαν ejicientes frumentum ex navi in mare.

2. *expello*, et quidem de violenta ejectione dicitur. Sic v. c. de daemonibus, qui vi ac potentia divina expellebantur ex obsessis, usurpatur Matth. VII, 22. καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δαιμόνια ἐξεβάλομεν. Marc. I, 34. 39. Luc. IX, 40. 49. etc. de ejectione vendentium et ementium in templo Matth. XXI, 12. Joh. II, 15. — Luc. IV, 29. ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως ex urbe rapuerunt; pro quo *Aelian*. *V*. V. IX, 12. ἐξέβαλον τῆς πόλεως dixit. Act. VII, 59. XIII, 50. Adde *Aristotel*. *Polit*. V, c. 10. p. 636. ed. Heinr. et *Isocr*. *Evag*. p. 281. ed. *Wolfii*.

3. *educo*, i. q. ἐξάγω. Joh. X, 4. καὶ ὅταν τὰ ἴδια πρόβατα ἐκβάλῃ et emisso, seu, educto grege, coll. v. 3. Huc etiam refert *Krebsius in Obss*. *Flav*. p. 33. locum Matth. XII, 20. ἕως ἂν ἐκβάλῃ εἰς νῖκος τὴν κρίσιν usque dum in judicio causam vincat. De quo conf. infra ad κρίσις et νῖκος.

4. *emitto*, *mitto*. Matth. IX, 38. ὅπως ἐκβάλῃ ἐργάτας ut emittat operarios. Eadem sententia legitur Luc. X, 2. *Apollonius* I, 242. ἔκτοθι βάλλει. Schol. ἀποστέλλει. *Aristoph*. *Vesp*. 271. Ita et legitur *extrudere* pro *mittere* apud *Cic*. ad *Famil*. XIV, 6. ad *Attic*. V, 1. *Philipp*. X, 5.

5. *dimitto*, *jubeo aliquem abire et discedere*, *impello et auctor sum*, *ut quis quo concedat*, et ἐκβάλλομαι *jussu et manu alicujus abeo et discedo*. Nam

ἐκβάλλειν respondet hebraico הוֹצִיא, 2 Chron. XXIII, 14. XXIX, 5. Esra X, 3. et syriaco ܐܦܩ, quod notat *exire facere*, quocunque modo hoc fiat, sive vi, sive jussu, seu eductione. Matth. IX, 25. ὅτι δὲ ἐξεβλήθη ὁ ὄχλος dimissa turba. Marc. I, 12. καὶ εὐθὺς τὸ πνεῦμα αὐτὸν ἐκβάλλει εἰς τὴν ἔρημον oraculo divino admonitus discessit in desertum. ibid. v. 43. ἐξέβαλεν αὐτὸν dimisit eum. Act. IX, 40. Act. XVI, 37. καὶ νῦν λάθρα ἡμᾶς ἐκβάλλουσιν, coll. v. 36. ἐξελθόντες πορεύεσθε ἐν εἰρήνῃ. Galat. IV, 30. coll. Genes. XXI, 14. Jacob. II, 25. coll. Jos. II, 15. 16. Sic maritus Sirac. VII, 26. dicitur ἐκβάλλειν τὴν γυναῖκα, h. e. jubere uxorem sibi res suas habere. *Aeschin.* Dial. II, 22. ὥστε καὶ ἐκβληθῆναι ἐκ τοῦ γυμνασίου. Vid. *Valckenarium* ad Eran. Philon. p. 160. et ad *Herodot.* p. 273.

6. *eximo, eruo.* Matth. VII, 4. ἐκβάλω τὸ κάρφος ἀπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου eximam festucam ex oculo tuo. ibid. v. 5. Marc. IX, 47. ἔκβαλε αὐτὸν, sc. ὀφθαλμὸν, erue oculum tuum.

7. *depromo, profero, produco, edo.* Matth. XII, 35. ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει τὰ ἀγαθὰ e bono animo non nisi bona profert, coll. Luc. VI, 45. ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ προφέρει τὸ ἀγαθόν. Matth. XIII, 52. ὅστις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ καινὰ καὶ παλαιὰ qui depromit e promptuario suo vetera et nova. Luc. X, 35. ἐκβαλὼν δύο δηνάρια, *Vulgat. protulit duos denarios.* Confer *Wakefield Silv. Crit.* P. II. p. 32.

8. *sperno, contemno,* et ex adjuncto: *rejicio, abjicio, cum contemtu repudio.* Luc. VI, 22. καὶ ἐκβάλωσι τὸ ὄνομα ὑμῶν ὡς πονηρὸν et vos nonnisi cum exsecratione nominent, ut scelestos. Possent tamen haec verba quoque de *excommunicatione* explicari, et verti: et deleant nomina vestra e tabulis Judaicis etc. Confer *Alberti Obss. SS.* p. 139. et *J. H. Maii Obss. SS.* P. III. p. 95. Joh. VI, 37. οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω ego eum non rejiciam, seu, repudiabo. Fuit ἐκβάλλειν verbum olim de histrionibus in theatro receptum, qui non placentes explodebantur. Conf. *Perizon.* ad *Aelian. V. H.* II, 24. XIII, 17. *Schol. Sophocl.* ad *Oedip. Colon.* v. 628. ἐκβάλλειν· καταφρονεῖν. Vid. *Abresch.* ad *Aeschylum* p. 572.

9. ἐκβάλλεσθαι rex aut princeps dicitur, cum de regno deturbatur et vis et potestas ejus frangitur. Hinc explica Joh. XII, 31. νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ἐκβληθήσεται ἔξω jam Satanas, impiorum princeps, imperio suo exuetur.

10. *excludo.* Apoc. XI, 2. τὴν αὐλὴν τὴν ἔξωθεν τοῦ ναοῦ ἔκβαλε ἔξω et omne spatium extra templi vestigia extraclude; ubi explicationis causa additur: καὶ μὴ μετρήσῃς αὐτήν. Eodem sensu latinos mensores verbo *extracludere* usos esse, ex *Frontino* de Agrorum Qualitate p. 39. ed. *Goesii* constat. Potest tamen ἐκβάλλειν in loco laudato Apocalypseos significare, *nullam habere alicujus rei rationem;* quae est opinio *Wakefield* in *Silva Critica* p. 56. *Eichhornius* in *Commentario* ad h. l. Vol. II. p. 55. vertit: prorsus abolendum declara: הַשְׁלֵךְ profanum declara, coll. Dan. VIII, 11. sensu fere eodem. — Caeterum de genuina verbi ἐκβάλλειν notione ejusdemque usu multiplici ac vero doctam scripsit Dissertationem *J. C. Leuschnerus,* quae extat in *Novis Miscell. Lips.* Vol. VIII. p. 268.

ἜΚΒΑΣΙΣ, εως, ἡ, 1. proprie: *exitus, evasio,* ab ἐκβαίνω exeo, evado. *Polyb.* III, 7, 2 et 14, 6.

2. metaphorice: *eventus, finis,* der endliche Ausgang einer Sache *the final event of an affair,* plane, ut apud Latinos *exitus* proprie de ostiis dicitur, per quae exitur foras, deinde vero ad eventum rerum transfertur. In N. T. bis legitur. 1 Cor. X, 13. ἀλλὰ ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν sed afflictionibus vestris hunc exitum dabit; ubi tamen haud pauci interpretes *liberationem,* seu *evasionem,* sensu eodem, interpretantur. Hebr. XIII, 7. ὧν ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς

φῆς quam hilari et tranquilla mente mortui, seu, martyrium passi sint, considerate. Alexandrini hoc nomine nuspiam usi sunt. Invenitur tamen in libro Sapient. II, 17. καὶ πειράσωμεν τὰ ἐν ἐκβάσει αὐτοῦ. ibid. VIII, 8. XI, 14. apud *Homerum* Od. ι', 410. et *Apollonium* II, 1051. *Phavor.* ἔκβασιν· τὴν πλήρωσιν, τὴν παῦσιν· ἀλλὰ ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν. *Hesych.* ἔκβασις· πέρας τινὸς ὑποθέσεως, ἢ ἐκβλάστησις.

'ΕΚΒΟΛΗ͂, ῆς, ἡ, *ejectio, jactus, jactura*, ab ἐκβάλλω *ejicio*. Ἐκβολὴν ποιεῖσθαι *jactum*, seu, *jacturam facere*, aut ἀποβάλλεσθαι (qua voce *Aristoteles* ad *Nicom.* III, 1. usus est) κατ' ἐξοχὴν nautae dicuntur, qui, ut naves, ventis procellosis agitatas et periclitantes, levent, oneris navis partem in mare ejiciunt. Sic legitur in N. T. Act. XXVII, 18. τῇ ἑξῆς ἐκβολὴν ἐποιοῦντο sequente die exonerarunt navem, ne submergeretur. Saepius non legitur in N. T. Similis locus reperitur apud Jonam I, 5. וַיָּטִלוּ אֶת־הַכֵּלִים, Alex. καὶ ἐκβολὴν ἐποιήσαντο τῶν σκευῶν. Conf. *Spanhem.* Obss. in *Callim.* p. 719.

'ΕΚΓΑΜΙ'ΖΩ, fut. ίσω, *nuptui colloco, nuptum do*, ab ἐκ et γαμίζω *matrimonio jungo*. Matth. XXIV, 38. γαμοῦντες καὶ ἐκγαμίζοντες. *Syrus:* ܢܣܒܝܢ ܢܫܐ ܘܡܗܒܝܢ ܠܓܒܪܐ ducentes uxores et tradentes viris. 1 Cor. VII, 38. ὁ ἐκγαμίζων καλῶς ποιεῖ qui nuptum dat filiam suam, non peccat. Ἐκγαμίζεσθαι *nubere, nuptum tradi in alicujus potestatem.* Matth. XXII, 30. ubi ἐκγαμίζονται bene interpretatur *Syrus*, ܢܫܐ ܢܗܘܝܢ ܠܓܒܪܐ uxores fient maritis, vocem vero antecedentem γαμοῦσιν transfert: ܢܣܒܝܢ ܢܫܐ accipient uxores. Luc. XXII, 27. ἐγάμουν ἐξεγαμίζοντο uxores ducebant et dabantur nuptum, ubi videndus *Wetstenius.*

'ΕΚΓΑΜΙ'ΣΚΩ, *nuptum do, filiam eloco*, ex ἐκ et γαμίσκω, quod idem denotat. Legitur bis in N. T. Luc. XX, 34. γαμοῦσι καὶ ἐκγαμίσκονται. ibid. v. 35. In utroque loco pro ἐκγαμίσκονται in haud paucis codicibus ἐκγαμίζονται reperitur.

"ΕΚΓΟΝΑ, ων, τὰ, in universum dicuntur, *qui recta linea ab aliquo descendunt*, et promiscue *filios et nepotes, omninoque posteros* notat, et hoc modo differre videtur ab ἔγγονοι, qua voce *omnes* significantur, *qui genus cum aliquo communicant, sive recta, sive transversa linea.* Haud raro tamen utramque vocem non solum quoad significationem, sed etiam in ipsis codicibus veterum Scriptorum permutari, docuerunt *Ernesti* ad *Callimach.* T. I. p. 237. et ad *Homer. Odyss.* γ', v. 123. *Morus* ad *Isocr.* Panegyr. c. 16. p. 43. *D'Orville* ad *Chariton.* p. 327. et *Ammon.* ad *Ammonium* de Differ. p. 69. *Hesych.* ἔκγονα· τέκνα τέκνων. *Etym. M.* ἔκγονον· ὁ υἱός. Est autem verbale a perf. med. ἐκγέγονα, verbi ἐκγίνομαι *enascor, oriundus sum.* In N. T. semel legitur 1 Tim. V, 4. εἰ δέ τις χήρα τέκνα ἢ ἔκγονα ἔχει quod siqua vidua liberos aut nepotes habet. Alexandrini usi sunt hac voce pro בָּנִים. Ies. XLIX, 15. טַף. Deut. XXIX, 11. XXXI, 12. צֶאֱצָאִים. Ies. LXI, 9. LXV, 23. et aliis locis. Loca graecorum scriptorum collegit *Wetstenius N. T.* T. II. p. 339.

'ΕΚΔΑΠΑΝΑ'Ω, ῶ, fut. ήσω, *expendo; insumo, impendo, sumtus facio, consumo.* (ab ἐκ, quod in compositione vim *augendi* habet (conf. *Zeunium* ad *Vigerum* de Idiotismis Ling. Gr. p. 584.) et δαπανάω *sumtus facio.)* Passivum ἐκδαπανάομαι *absumor, impendor, consumor, exhaurior*, pro reciproco ponitur, et de eo usurpatur, *qui totum sese dat alicui*, ἐκδαπανᾷ ἑαυτόν. Sic semel legitur in N. T. 2 Cor. XII, 15. ἐγὼ δὲ ἥδιστα δαπανήσω, καὶ ἐκδαπανηθήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν ego vero lubentissime sumtus faciam, immo me totum dabo saluti vestrae, me ipsum, meas vires, vitam adeo meam plane exhauriam et profundam. Ἐκδαπανᾶν pro *consumere* habet *Polybius* XVII, c. 11. κατὰ γῆν

πλεύστων

πλείστων αὐταῖς χορηγιῶν ἐκδεδαπανημένων. Loca veterum, (v. c. *Strabon*. l. XII. p. 387. et *Appian*. *Civ*. IV. p. 1060.) ubi vox δαπανᾷν de *corporibus* s. *vita hominum absumta* usurpatur, excitavit *Kypke* Obss. Sacr. T. II. p. 272.

ἘΚΔΕ΄ΧΟΜΑΙ, fut. ἔξομαι, 1. proprie est: *id, quod ab alio susceperis, secundo loco tractare,* teste *Harpocrat*. ed. *Vales*. p. 142. ἐκδέξασθαί ἐστι τὸ παρ' ἑτέρου λαβόντα αὐτὸν ἐγχειρεῖν τὸ δεύτερον.

2. *expectare*. *Hesych*. ἐκδέξαι· ἀνάμεινον. Idem: ἐκδέχεται· προσδοκᾷ, παραμένει. Joh. V, 3. ἐκδεχομένων τὴν τοῦ ὕδατος κίνησιν commotionem aquarum expectantium. Act. XVII, 16. quos dum Athenis manebat s. expectabat. 1 Cor. XVI, 11. Hebr. X, 13. XI, 10. Jacob. V, 7. De loco 1 Petr. III, 20. vide supra ad ἀπεκδέχομαι dicta *Polyb*. XX, 4. 5. et III, 45. 6.

3. *excipio aliquem convivio*. Sic legitur in N. T. 1 Cor. XI, 33. συνερχόμενοι εἰς τὸ φαγεῖν, ἀλλήλους ἐκδέχεσθε quum convenitis ad edendum, communicate cum pauperibus cibos, seu, communis sit divitum et pauperum mensa. Hinc δοχὴ *convivium*. Sic etiam *excipere* apud Latinos simpliciter positum usurpatur.

ἜΚΔΗΛΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *evidens, manifestus,* et ex adjuncto: *qui est excellens et insignis in suo genere, insignis,* ab ἐκ et δῆλος *notus, manifestus, perspicuus*. Semel legitur in N. T. 2 Tim. III, 9. ἡ γὰρ ἄνοια αὐτῶν ἔκδηλος ἔσται πᾶσιν ὡς καὶ ἡ ἐκείνων ἐγένετο nam eorum amentia eodem modo evidens erit et insignis apparebit omnibus, quo etiam illorum amentia manifesta fiebat. 3 Macc. III, 19. τὴν δὲ αὐτῶν εἰς ἡμᾶς δυσμένειαν ἔκδηλον ποιήσαντες suum erga nos malevolum animum manifesto aliquo et insigni modo declararunt. ibid. VI, 5. ἔκδηλον δείκνυς ἔθνεσι πολλοῖς τὸ σὸν κράτος. *Polyb*. Exc. Legat. 94. τῶν ἔκδηλόν τι πεποιηκότων eximio aliquo merito insignium. Conf. etiam *Homer*. Iliad. ἱ, v. 2. et *Lexicon Polybianum* s. h. v. *Hesych*. ἔκδηλος· φανερὸς ἢ ὑπερέχων. *Etym. M.* διάδηλος, φανερός.

ἘΚΔΗΜΕ΄Ω, ῶ, fut. ήσω, *peregrinor, e gente* vel *populo meo peregre absum, extra patriam dego*. (ab ἐκ et δῆμος *populus*, unde ἔκδημος, quod *Hesychio* idem est ac ξένος.) In N. T. significat: *abesse ab aliquo loco, migrare, discedere ex aliquo loco*. 2 Cor. V, 6. ἐνδημοῦντες ἐν τῷ σώματι, ἐκδημοῦμεν ἀπὸ τοῦ Κυρίου quamdiu in hoc corpore habitamus, absumus a Christo. Emphasin latere h. l. in voce ἐκδημεῖν, satis e locis N. T. apparet, in quibus homines, quamdiu in hoc corpore hospites sunt, cum hominibus, in peregrina et ignota regione versantibus, et viatoribus, extra patriam coelestem positis, comparantur. Hebr. XI, 13. 14. XIII, 14. 2 Cor. V, 8. εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκδημῆσαι ἐκ τοῦ σώματος malumus migrare ex hoc corpore, i. e. mori. ibid. v. 9. εἴτε ἐνδημοῦντες, εἴτε ἐκδημοῦντες sive vivamus sive moriamur, et in hac et in futura vita. *Hesych*. ἐκδημεῖ· ἀποδημεῖ, ἀναχωρεῖ.

ἘΚΔΙ΄ΔΩΜΙ, fut. δώσω, 1. *edo, dedo, patior, ut aliquid in alterius potestatem veniat,* et speciatim de *iis* dicitur, *qui alios in potestatem hostium tradunt*. (ab ἐκ et δίδωμι *do*.) *Polyb*. III, 8. *Xenoph*. *Anab*. VI, 6. 7 et 10.

2. *eloco, loco alicui aliquid, mercede pacta aliquid alteri utendum do,* i. q. ἐκμισθόω, et de *agris, vineis, praediis, quae elocantur,* (*Polyb*. VI, 17. 2. *Herodian*. I, 6. 8.) aeque ac de *hominibus, qui mercede conducuntur,* (*Xenoph*. de *Vectig*. IV, 15. 16.) et *virginibus, quae nuptum dantur,* (*Xenoph*. *Anab*. IV, 1. 17.) interdum etiam de *animalibus* (v. c. *equis, Xenoph*. de *Re Equestri* II, 2. 3.) usurpatur. Cf. *Perizon*. ad *Aelian, V. H.* XIV, 15. et *Salmasium* de *Modo Usurar*. p. 193 seq. In N. T. quater legitur de vinea. Matth. XXI, 33. καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς et locavit eam vinitoribus. ibid. v. 41. Marc. XII, 1. Luc. XX, 9. *Hesych*. ἐκδίδως· προδίδως

προδίδως. — ἐκδόται· προδόται, ἀποδόται. Conf. de hac voce *Irmisch.* ad *Herodian.* I, 2. 3. p. 40. et *Spicilegium meum II. Lexici Bieliani* p. 53.

ἘΚΔΙΗΓΈΟΜΑΙ, οῦμαι, fut. ήσομαι, *narro, enarro factum*, seu *rem gestam.* (ab ἐκ et διηγέομαι *narro.*) Bis legitur in N. T. Act. XIII, 41. ἐάν τις ἐκδιηγῆται ὑμῖν si quis vobis enarraverit. Verba sunt interpretum Alex. ex Habac. I, 5. ubi aeque ac Ezech. XII, 16. hebraico סִפֵּר respondet. Act. XV, 3. ἐκδιηγούμενοι τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἐθνῶν narrantes conversionem gentilium ad religionem christianam. Sirac. XLIII, 24.

ἘΚΔΙΚΈΩ, ῶ, fut. ήσω, *vindico*, h. e. *jus suum alicui tribuo, causam alicujus in judicio ago, ulciscor, punio,* quasi *aliquem ex lite eripio.* (ab ἐκ et δίκη *lis, causa.*) Legitur in N. T. Luc. XVIII, 3. ἐκδίκησόν με ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου μου assere me jure dicundo ab injuria adversarii mei. ibid. v. 5. Rom. XII, 19. μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικοῦντες ne vosmet ipsi vindictam sumatis ab adversariis vestris. 2 Cor. X, 6. ἐκδικῆσαι πᾶσαν παρακοὴν et omnes immorigeros graviter punire. Alex. Jer. L, 18. ἐγὼ ἐκδικῶ ἐπὶ τὸν βασιλέα Βαβυλῶνος, pro hebr. פָּקַד. Apoc. VI, 10. καὶ ἐκδικεῖς τὸ αἷμα ἡμῶν, coll. 2. Regg. IX, 7. ἐκδικήσεις τὰ αἵματα τῶν δούλων, ubi hebraico נָקַם respondet. Apoc. XIX, 2. 1 Macc. XIII, 6.

ἘΚΔΊΚΗΣΙΣ, εως, ἡ, *vindicatio ab injuriis, ultio, vindicta, defensio causae alicujus, poena jure inflicta,* etiam *jus ac potestas puniendi.* (ab ἐκδικέω.) Luc. XVIII, 7. 8. ποιήσει τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν ἐν τάχει quam celerrime Deus electos suos vindicabit. ibid. XXI, 22. ἡμέραι ἐκδικήσεως αὗταί εἰσι tempora supplicii erunt illa. Hos. IX, 7. ἥκασιν ἡμέραι τῆς ἐκδικήσεως, hebr. פְּקֻדָּה. Act. VII, 24. ἐποίησεν ἐκδίκησιν τῷ καταπονουμένῳ ultus est afflictum. Judd. XI, 36. ἐποίησέ σοι Κύριος ἐκδικήσεις ἐκ τῶν ἐχθρῶν σου. Rom. XII, 19. Hebr. X, 30. ἐμοὶ ἐκδίκησις mihi competit unice jus et potestas puniendi et ulciscendi injuriam, coll. Deut. XXXII, 35. 2 Cor. VII, 11. ubi ἐκδίκησις de poena inflicta homini, qui novercam duxerat, intelligendum est, quem Corinthii e coetu suo excluserant. 2 Thess. I, 8. διδόντος ἐκδίκησιν τοῖς μὴ εἰδόσι Θεὸν qui poenis gravissimis omnes impios afficiet. Eadem formula, sed alio sensu legitur 2 Sam. XXII, 48. Κύριος ὁ διδοὺς ἐκδικήσεις ἐμοὶ, hebr. נֹתֵן נְקָמֹה. 1 Petr. II, 14. *Polyb.* III, 8. 10. *Hesych.* ἐκδίκησις· ἀνταπόδοσις.

ἜΚΔΙΚΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *vindex, ultor, qui vindictam sumit ab aliquo, et poenam alicui infligit.* (a praecedenti.) In N. T. bis reperitur de *Deo.* 1 Thess. IV, 6. διότι ἔκδικος Κύριος περὶ πάντων τούτων nam Deus haec impie facta gravissime puniet. De *magistratu* legitur Rom. XIII, 4. Θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν ἔκδικος εἰς ὀργὴν est enim minister Dei, hoc consilio constitutus, ut poenas sumat a flagitiosis. *Etym. M.* ἔκδικος· ἐκδικητὴς, qua ipsa voce Alexandrini usi sunt Ps. VIII, 3. pro מִתְנַקֵּם. Vocabulum ἔκδικος in *Symmachi* reliquiis pro hebr. נֹקֵם Ps. XCVIII, 8. reperitur. Sapient. XII, 12. Sirac. XXX, 6. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 84.

ἘΚΔΙΏΚΩ, fut. ώξω, 1. *hostiliter persequor, infesto.* 1 Thess. II, 15. καὶ τοὺς προφήτας καὶ ἡμᾶς ἐκδιωξάντων qui prophetas pariter ac nos persecuti sunt. Alex. posuerunt pro hebr. רָדַף Ps. CXIX, 157.

2. *expello, in exilium mitto.* Luc. XI, 49. καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενοῦσι καὶ ἐκδιώξουσι quorum alios occident, alios in exilium mittent. In vers. Alex. respondet hebr. הָדַף *expulit*, Deut. VI, 19. הִרְחִיק *procul abegit,* Joel. II, 20. הִבְרִיחַ *fugavit,* 1 Paral. VIII, 13. XII, 15. et chald. טְרַד *ejecit,* Dan. IV, 22. 29. 30. *Lucian. Judic. Vocal.* cap. 6. ἐκδιῶξαι δὲ ὁμοῦ συνδέσμων ἅμα καὶ προθέσεων. Vide *Pollucis Onom.* VIII, 70.

ἜΚΔΟΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *deditus, traditus,*

traditus, proditus, et speciatim de *eo* dicitur, *qui vel ab aliis deditur hostibus et ad supplicium traditur*, vel *ipse se dedit hostibus et ad poenam tradit*, ab ἐκδιδόναι *tradere reum ad poenam, tradere aliquem in hostium potestatem, prodere. Hesych.* ἔκδοτος· προδιδόμενος, ἀποδιδόμενος. Legitur semel in N. T. Act. II, 23. de Jesu τοῦτον ἔκδοτον λαβόντες hunc, vobis traditum et proditum a Juda, comprehendistis. *Polyb.* III, 20. 8. *Herodot.* VI, 85. *Joseph. A. J.* VI, 13. 9. Cf. *Krebsii Obss. Flav.* p. 169. et *Bielii Thes. Philol.* s. h. v.

ἘΚΔΟΧΗ, ῆς, ἡ, *expectatio in utramque partem.* (a praet. med. ἐκδέδοχα, verbi ἐκδέχομαι.) In N. T. semel tantum de anxia expectatione usurpatum legitur Hebr. X, 27. φοβερὰ δέ τις ἐκδοχὴ κρίσεως formidabilis quaedam expectatio judicii. *Hesych.* et *Alberti Gloss. N. T.* p. 176. ἐκδοχή· προσδοκία. Copiose et docte de variis hujus vocis notionibus exposuit *Sallierius* ad *Thom. M.* p. 280.

ἘΚΔΥΩ, fut. ύσω, 1. proprie *exuo* notat, et de *vestimentis* adhibetur, *quibus corpus exuitur.* Regit more verborum vestiendi geminum accusativum, v. c. Matth. XXVII, 28. 31. ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν χλαμύδα detraxerunt ei chlamydem. Marc. XV, 20. ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν πορφύραν exuerunt eum purpura.

2. ut latinum *exuo*, et nostrum ausziehen *to despoil, privo aliquem bonis suis, spolio.* Luc. X, 30. de latronibus οἱ καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν, *Vulgatus: qui despoliaverunt eum.* Aeque late patet vox hebraica פָּשַׁט Genes. XXXVII, 23. ἐξέδυσαν τὸν Ἰωσὴφ τὸν χιτῶνα. Ezech. XXIII, 26. וְהִפְשִׁיטוּךְ אֶת־בְּגָדָיִךְ.

3. metaphorice: *depono*, de corpore, quo, quando morimur, velut vestimento quodam exuimur. Ita in N. T. bis legitur. 2 Cor. V, 3. εἴγε καὶ ἐκδυσάμενοι (ita enim reponendum est loco vitiose impressi ἐνδυσάμενοι) οὐ γυμνοὶ εὑρεθησόμεθα si vel deposuerimus hoc corpus nostrum, non nudi erimus. ibid. v. 4. οὐ θέλομεν ἐκδύσασθαι nolumus corpus nostrum plane deponere.

ἘΚΕΙ. Est adverbium loci, et quidem

1. *in loco* notans, *ibi, illic.* Matth. II, 13. 15. καὶ ἦν ἐκεῖ. VI, 21. VIII, 12. Joh. II, 1. οἱ ἐκεῖ *circumstantes, adstantes.* Matth. XXVI, 71.

2. *motum ad locum* significans, *illuc, eo*, pro ἐκεῖσε. Matth. II, 22. ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν veritus est illo concedere. ubi vid. *Wetstenium.* ibid. XVII, 20. μετάβηθι ἐντεῦθεν ἐκεῖ. ibid. XXVI, 36. Luc. XXI, 2. Joh. XI, 8. XVIII, 2. 3. XIX, 42. Eodem modo שָׁם pro שָׁמָּה (cui ἐκεῖ in vers. Alex. haud raro respondet, v. c. Genes. XIX, 20. 22. XXIV, 8.) ponitur. Deut. I, 37. 1 Sam. II, 13. 2 Sam. XVII, 18. Adde *Herodian.* IV, 8. *Aelian. V. H.* II, 13. *Herodot.* I, 121. *Thucyd.* III, 71.

3. Adverbium temporis, *tunc, tum*, ad imitationem hebraici שָׁם Ps. XXXVI, 13. CXXXII, 17. Prov. VIII, 27. Matth. V, 24. ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου tunc statim relinque munus tuum in altari. Huc etiam referrem loca Matth. XXIV, 51. Luc. XIII, 28. Hebr. VII, 8.

4. interdum redundat, maxime post ὅπου, v. c. Marc. VI, 55. ὅπου ἤκουον ὅτι ἐκεῖ ἐστι. Apoc. XII, 14. ὅπου τρέφεται ἐκεῖ, ubi alitur per tempus. Eodem modo שָׁם post אֲשֶׁר, Jos. XXII, 19. 1 Sam. IX, 10. Ezech. XXXVI, 22. Conf. *Vorstii Philol. S.* c. 27. p. 558.

5. interdum deficit, v. c. Matth. XXVI, 13. ante λαληθήσεται. Marc. XIV, 9. ante καὶ ὃ. Luc. V, 16. 17. Act. XII, 19. post διέτριβεν, *Vulgatus: ibi commoratus est.* ib. XIV, 3. XXV, 4. 1 Cor. X, 27. Eodem modo שָׁם omittitur Eccles. VIII, 4. ante שִׁלְטוֹן et Jer. XXXVIII, 28. post וְהָיָה. Cf. in universum interpretes ad *Thom. M.* p. 281 seq.

ἘΚΕΙΘΕΝ.

'ΕΚΕῖΘΕΝ. Adverbium loci, notans

1. *motum de loco, illinc, istinc, inde, hinc*, ab ἐκεῖ. Matth. IV, 21. καὶ προβὰς ἐκεῖθεν et progressus inde. ibid. V, 26. IX, 9. 27. XI, 1. XII, 9. 15. Luc. XVI, 26. ubi τῷ ἐντεῦθεν opponitur. In versione Alex. ponitur pro hebr. מִשָּׁם Genes. XX, 11. XXVIII, 2. 6.

2. *ibi, illic.* Act. XX, 13. ἐκεῖθεν μέλλοντες ἀναλαμβάνειν τὸν Παῦλον ibi Paulum recepturi. Sic ἐκεῖθεν interdum etiam in vers. Alex. pro שָׁם ponitur, Exod. XXV, 22. 1 Sam. XIX, 23.

'ΕΚΕῖΝΟΣ, είνη, εῖνο, 1. *is, ille, iste.* Pronomen demonstrativum. Joh. XII, 48. ἐκεῖνος κρινεῖ αὐτὸν ille condemnabit, seu, puniet eum. ibid. XIV, 26. ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει ille vos docebit. 2 Cor. VII, 8. Jacob. IV, 15. ποιήσωμεν τοῦτο, ἢ ἐκεῖνο faciemus hoc aut illud.

2. *talis*, i. q. τοιοῦτος. Matth. X, 15. τῇ πόλει ἐκείνῃ, *Lutherus: einer solchen Stadt of such a state.* Jacob. I, 7. ἄνθρωπος ἐκεῖνος talis homo, ubi videndus *Pricaeus.* 'Ἐκείνη ἡ ἡμέρα in N. T. κατ' ἐξοχὴν *futurus dies extremi judicii*, ut vulgo vocatur, dicitur, quam etiam Hebraei אותו היום dicere consueverunt. Matth. VII, 22. Luc. X, 12. 2 Thess. I, 10. 2 Tim. I, 12. 18. IV, 8. Sic ὁ αἰὼν ἐκεῖνος est *futura vita, aeterna.* Luc. XX, 35. οἱ καταξιωθέντες τοῦ αἰῶνος ἐκείνου τυχεῖν. In utraque formula ἐκεῖνος non tam *tempus futurum* significat, quam notionem *excellentiae, dignitatis* et *praestantiae* habet. Interdum tamen in pronomine ἐκεῖνος *contemtus et ignominiae* notio latet. Matth. XXVI, 24. XXVII, 63.

'ΕΚΕῖΣΕ. Adverbium ab ἐκεῖ, *illic, illuc.* Bis legitur in N. T. Act. XXI, 3. ἐκεῖσε γὰρ ἦν τὸ πλοῖον ἀποφορτιζόμενον τὸν γόμον. ib. XXII, 5. τοὺς ἐκεῖσε ὄντας. Alex. pro מִשָּׁם *inde*, Job. XXXIX, 29. sed *Aquila* pro שָׁמָּה Deut. XI, 11. *Sophocl. Ajace Flagell.* 700. *Ammon.* ἐκεῖ δηλοῖ τὸ ἐν τόπῳ, τὸ δὲ ἐκεῖσε εἰς τόπον. Idem, sed fusius, tradit *Thom. M.* s. h. v.

'ΕΚΖΗΤΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *quaero, studiose quaero, diligenter exquiro rem amissam, excussis omnibus locis*, a ζητέω *quaero* et ἐκ, quod in compositis *diligentiae et studii* notionem interdum habet, v. c. ἐκλογισμὸς, *accurata rei cogitatio. Polyb.* X, 6. ἐξευκρινεῖν, *diligenter explicare.* Idem *Exc. Legat.* 141. Hinc in N. T.

2. *diligenter et studiose in aliqua re consideranda et inquirenda versor, diligenter perscrutor, inquiro*, i. q. ἐξερευνάω, cum quo permutatur 1 Petr. I, 10. περὶ ἧς σωτηρίας ἐξεζήτησαν καὶ ἐξηρεύνησαν οἱ προφῆται de qua felicitate christiana diligenter scrutati sunt prophetae; ubi *Syrus* utrumque verbum una tantum voce expressit. Usi sunt Alex. hac voce pro חָקַר Ps. XLIV, 21. Ezech. XXXIX, 14.

3. *flagito, vehementer desidero.* Hebr. XII, 17. καίπερ μετὰ δακρύων ἐκζητήσας αὐτὴν, sc. μετάνοιαν, quanquam cum lacrymis patrem rogabat, ut immutaret suam sententiam.

4. *vindico, ultionem repeto, alicujus rei restitutionem, vel pro ea satisfactionem postulo.* 'Ἐκζητέομαι *poenam luo.* Luc. XI, 50. ἵνα ἐκζητηθῇ τὸ αἷμα πάντων τῶν προφητῶν ut poena exigatur sanguinis, seu mortis violentae prophetarum. ibid. v. 51. Sic Ezech. III, 18. 20. αἷμα αὐτοῦ ἐκ τῆς χειρός σου ἐκζητήσω. 2 Sam. IV, 11. אֲבַקֵּשׁ אֶת־דָּמוֹ מִיֶּדְכֶם.

5. Formula: ἐκζητεῖν τὸν Θεὸν ad imitationem hebraicae דָּרַשׁ אֶת־אֱלֹהִים, Ps. XIV, 2. XXIV, 6. Ies. LXV, 10. *Deum sancte colere, pium esse erga Deum* significat. Act. XV, 17. ὅπως ἐκζητήσωσιν τὸν Κύριον ut omnes gentiles ad verum Dei cultum adducantur. Rom. III, 11. οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζητῶν τὸν Θεὸν omnes a vera pietate deflexerunt. Hebr. XI, 6. καὶ τοῖς

ἐκζητοῦσιν αὐτὸν μισθαποδότης γίνεται et veris suis cultoribus remuneratorem fore. Saepius non legitur in N. T.

'ΕΚΘΑΜΒΈΟΜΑΙ, οῦμαι, *expavesco, obstupesco, attonitus sum, stupore percellor*, et partim de *eo* usurpatur, *qui stupore percellitur prae metu*, partim de *eo* dicitur, *qui reverentia et admiratione, stuporis plena, percellitur.* Marc. IX, 15. καὶ εὐθέως ὁ ὄχλος ἰδὼν αὐτὸν ἐξεθαμβήθη et turba, Christum conspiciens, reverentia ejus ducta silebat s. quiescebat, coll. *Virg. Aen.* I, 155 seq. ibid. XIV, 33. ἤρξατο ἐκθαμβεῖσθαι incipiebat admodum angi, seu, metu stupere. XVI, 5. 6. Activum ἐκθαμβέω, ῶ, omissum fere in omnibus Thesauris Ling. Gr. significans *stupore ac metu aliquem implere et percutere, tristitia et dolore animi afficere aliquem* (ab ἐκ et θάμβος, quod de *quovis vehementiori animi affectu* dicitur,) legitur Sirac. XXX, 9. et in *Aquilae Fragmentis* Job. XXXIII, 7. pro בְּעַת.

"ΕΚΘΑΜΒΟΣ, ου, ὁ καὶ ἡ, ον, τὸ, (ex ἐκ et θάμβος *stupor, affectus, admiratione et timore mixtus)* et active, de *eo, qui alterum in stuporem, terrorem et metum conjicit*, (v. c. in versione *Theodot.* Dan. VII, 7. θηρίον τέταρτον φοβερὸν καὶ ἔκθαμβον, ubi chaldaico אֵימְתָנִי *terribilis, formidabilis*, respondet) et passive de *eo* usurpatur, *qui est terrore, admiratione et metu perculsus. Polyb.* XX, 10. 9. In posteriori hac notione legitur in *Symmachi Reliquiis* 1 Sam. IV, 13. ubi pro hebr. חָרֵד, h. e. *trepidus, timens, anxius*, legitur. In N. T. semel tantum occurrit Act. III, 11. ἔκθαμβοι *populus obstupefactus, admirabundus, attonitus. Hesych.* ἔκθαμβος· ἔκπληκτος.

"ΕΚΘΕΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *expositus*, et κατ' ἐξοχὴν *de infantibus recens natis* usurpatur, quos interdum exponere mos erat gentilibus antiquis. Conf. *Seneca Controv.* V, 33. (ab ἐκ et θετὸς *positus.)* Semel in N. T. legitur Act. VII, 19. ubi ποιεῖν ἔκθετα τὰ βρέφη positum est pro ἐκτιθέναι τὰ βρέφη exponere infantes recens natos. *Hesych.* et *Suid.* ἔκθετα· ἐκριπτόμενα.

'ΕΚΚΑΘΑΊΡΩ, fut. αρῶ, 1. *expurgo, summo studio purgo aliquid, ita, ut nihil impuri amplius relinquatur.* (ab ἐκ et καθαίρω *purgo.)* Sic v. c. ut hebr. צָרַף, cui in vers. Alex. Judd. VII, 4. respondet, de *metallis, a scoriis purgatis*, dicitur. Conf. *Pollucis Onomast.* III, c. 11. *Xenoph. Anab.* I, 2, 16.

2. metaphorice: *depono, removeo omne, quod est vitiosum.* 1 Cor. V, 7. ἐκκαθάρατε οὖν τὴν παλαιὰν ζύμην deponite pristinam vitiositatem. *Lucian. Dial. Jov. Aesculap. et Hercul.* Vol. II. p. 39. ed. *Bipont.* ἐκκαθαίρων τὸν βίον. Id. in *Vit. Auct.* Vol. III. p. 89. *Synesius* Ep. 121. *Xenoph. Symp.* 1, 4. Alia loca huc pertinentia collegit *J. H. Maius Obss. SS.* L. III. p. 162 seq.

3. *libero, separo.* 2 Tim. II, 21. ἐὰν οὖν τις ἐκκαθάρῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τούτων qui liber manet ab omni vitiositate. Simili modo *Xenoph. Symp.* I, 4. ἀνδράσιν ἐκκεκαθαρμένοις τὰς ψυχάς.

'ΕΚΚΑΊΩ, fut. αύσω, *exuro, inflammo, incendo, accendo.* Passivum ἐκκαίομαι *exardesco, inflammor*, et per metaphoram: *amore turpi teneor, aestu foedae libidinis corripior.* Sic semel in N. T. legitur Rom. I, 27. ἐξεκαύθησαν ἐν τῇ ὀρέξει αὐτῶν εἰς ἀλλήλους libidinose exarserunt erga se invicem; ad quem locum conf. *Wetstenium.* Non plane alienus ab hoc nostro est locus apud Sirac. XXIII, 16. ubi haec leguntur: Homo, qui scorta sectatur, οὐ μὴ παύσηται ἕως ἂν ἐκκαύσῃ πῦρ non prius desistit, quam extinxerit ignem, i. e. libidinem suam veneream; ex quo certe apparet, affectibus et inprimis amori et turpi libidini ignem et incendium metaphorice tribui, propter illorum vehementiam. Adde *Plutarch.* T. IV. *Opp.* p. 74. et 498. ed. *Reiske.*

'ΕΚΚΑΚΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *cedo et succumbo laboribus, segnesco,*

nesco, *defatigor*, *languesco*, *piger evado*, ab ἐκ et κακέω, quod, ut latinum *improbus sum*, *strenue laborare*, *indefesso studio aliquid agere* significat; aut ab κακὸς, quod, monente *Oleario* de *Stilo N. T.* p. 99. de *homine ignavo et meticuloso, qui pedem referat in certamine*, dicitur.

2. metaphorice: *desum officio meo, negligens et ignavus sum, segnesco in officio meo praestando.* Sic v. c. miles, qui arma abjicit et signa militaria deserit et fugit, ἐκκακεῖν dicitur. Luc. XVIII, 1. πρὸς τὸ δεῖν πάντοτε προσεύχεσθαι καὶ μὴ ἐκκακεῖν semper orandum esse neque segnescendum. 2 Cor. IV, 1. Galat. VI, 9. τὸ δὲ καλὸν ποιοῦντες μὴ ἐκκακῶμεν constantes simus in benefaciendo aliis. 2 Thess. III, 13. *Polyb.* IV, 19. πέμπειν τὰς βοηθείας—ἐξεκάκησαν segnes fuerunt.

3. *despondeo animum prae metu, animo concido in adversis et periculis.* 2 Cor. IV, 16. Ephes. III, 13. μὴ ἐκκακεῖν ἐν ταῖς θλίψεσί μου ὑπὲρ ὑμῶν ne animum despondeatis ob calamitates, quas vestrum causa perfero. Graeci eodem modo τῷ περικακεῖν utuntur. *Hesych.* ἐκκακοῦμεν· ἀμελοῦμεν, ἀκηδιῶμεν. *Phavor.* addit ἀπαγορεύομεν. *Hesych.* ἠδημόνησεν· ἐξεκάκησεν. *Suid.* ἐξεκάκησα· ἀπηγόρευσα. Bene de hac voce egit *Suicer. Thes. Eccles.* T. I. p. 1047.

'ΕΚΚΕΝΤΈΩ, vel 'ΕΚΚΕΝΤΆΩ, ῶ, fut. ήσω, *pungo*, *stimulo*, *transfigo*, *transverbero*, ex ἐκ et κεντέω *pungo*, *stimulo*. Verbum probum, quo aliquoties usus est *Polybius*, v. c. Hist. XV, 31. οἱ δὲ τὰς λόγχας προσερείσαντες ἐξεκέντησαν. *Polyaen.* V, c. 3. In N. T. bis tantum legitur. Joh. XIX, 37. ὄψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν videbunt, quem pupugerunt, coll. Zach. XII, 10. אֵת אֲשֶׁר־דָּקָרוּ. Apoc. I, 7. οἵτινες αὐτὸν ἐξεκέντησαν qui ipsum transfixerunt. In versione Alex. non solum verbo דָּקַר, Judd. IX, 54. Thren. IV, 9. et שָׁעַן, Ies. XIV, 19. sed etiam τῷ הָרַג Num. XXII, 29. respondet. *Polyaen.* l. V. c. 3. n. 8. *Polyb.* XV, 33. 4.

'ΕΚΚΛΑΖΩ, vel 'ΕΚΚΛΑΏ, ῶ, fut. άσω, *defringo*, *excindo*, (ab ἐκ et κλάζω vel κλάω *frango*) i. q. ἐκκόπτω, cum quo vocabulo permutatur Rom. XI, 17. 19. 20. coll. v. 22. in quibus locis tamen metaphorice adhibetur ad designandam *exclusionem Judaeorum incredulorum e populo Dei*, quos in antecedentibus cum ramis oleae comparaverat apostolus. In vers. Alex. hebraico שָׁסַע *fidit*, *diffidit*, Levit. I, 17. respondet.

'ΕΚΚΛΕΊΩ, fut. είσω, 1. proprie: *foribus occlusis excludo, ne detur alicui potestas exeundi aut intrandi.* (ab ἐκ et κλείω *claudo.*) *Polyb.* XXV, 1, 10. Hinc

2. *removeo*, *sejungo*, *arceo*, *prohibeo aliquem.* Sic sumendum est Galat. IV, 17. e lectione recepta ἀλλὰ ἐκκλεῖσαι ἡμᾶς θέλουσιν cupiunt me sejungere a vobis et vestro amore. Passivum ἐκκλείεσθαι, *auferri*, *eripi*, *removeri*, *non locum habere*, significat. Rom. III, 27. ἐξεκλείσθη ἡ καύχησις erepta est plane omnis gloriandi materia. *Theodoret.* οὐκ ἔτι χώραν ἔχει. *Chrysost.* οὐκ ἔτι γὰρ ἔχει καιρόν.

3. *cogo*, *impello ad aliquid.* *Arrian. Diss. Epictet.* II, 22. p. 351. ubi de philosopho, ad varia munera vocato, dicitur: εἰς νοσοκομίας λοιπὸν ἐκκλείεται εἰς πορισμὸν, h. e. aegrotos denique curare cogitur et rem quaerere. Quam significationem si sequamur et pro impresso ἡμᾶς cum *Bengelio*, *Grotio*, *Wetstenio* et *Griesbachio* lectionem ὑμᾶς recipiamus, sensus verborum Galat. IV, 17. ἀλλὰ ἐκκλεῖσαι ὑμᾶς θέλουσιν, ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε, esset: cogere et impellere vos volunt ad se ipsos sectandos. Conf. *Raphelii Anim. in N. T. e Polybio* p. 525. *Alberti Gloss. N. T.* p. 98. ἐξεκλείσθη· ἐξέπεσεν, ἐξεῤῥίφη. *Suid.* ἐκκλείουσι· κωλύουσι, εἴργουσι. *Phavor.* ἐξεκλείσθη· ἀντὶ τοῦ ἀπέκλεισεν αὐτὴν (sc. καύχησιν) ἡ πίστις. οὕτω παρὰ τῷ 'Αποστόλῳ.

'ΕΚΚΛΗΣΊΑ,

’ΕΚΚΛΗΣΊΑ, ίας, ἡ, dicitur ab ἐκκαλέω, *evoco, convoco*, et ut hebr. קָהָל generatim notat *quemcunque coetum, e promiscua multitudine convocatum, sive sit confusus, sive ordinatus, sive sit politicus, sive sacer. Hesych.* ἐκκλησία· σύνοδος, συναγωγὴ, πανήγυρις. *Suid.* ἐκκλησίαν· συναγωγὴν ὄχλου. Sic v. c. Act. VII, 38. concio Israelitarum, ad audiendam legem convocata, et Hebr. II, 12. coetus Judaeorum, in templo Hierosolymitano convenientium, Deum colendi causa, ἐκκλησία vocatur. Adde 1 Paral. XIII, 2. Ps. XXVI, 5. 1 Macc. II, 56. Sirac. XXIV, 2. XLIV, 15. et *Xenoph. Hist. Gr.* I, 9. et III, 3. 8. Speciatim vero significat

1. *coetum civium, rite et ordine consultandi, vel concludendi causa coëuntium, concionem ordinatam, quae jussu magistratus convenit.* Act. XIX, 39. ἐν τῇ ἐννόμῳ ἐκκλησίᾳ ἐπιλυθήσεται in legitima concione dirimetur. Cf. *Pollux Onom.* Lib. VIII, c. 9. s. 95. 96 et 116.

2. *multitudinem et turbam hominum tumultuarie concurrentem, concionem inordinatam et confusam.* Act. XIX, 32. ἦν γὰρ ἡ ἐκκλησία συγκεχυμένη erat enim coetus confusus.

3. *universum coetum doctrinam christianam profitentium, per orbem terrarum dispersorum.* Sic legitur in N. T. Matth. XVI, 18. ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν. 1 Cor. X, 32. καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ. ibid. VI, 4. XI, 22. XII, 28. Ephes. I, 22. ubi Christus κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας vocatur. ibid. III, 10. 21. V, 23. 24. 25. 27. 29. 32. Coloss. I, 18. 24. 1 Tim. III, 15. Hebr. XII, 23.

4. *coetum Christianorum, hoc vel illo loco versantium.* Act. VIII, 1. ecclesia Hierosolymitana. ibid. IX, 31. 1 Cor. I, 2. 1 Thess. I, 1. Coloss. IV, 16. Apoc. I, 4. 11. 20. Galat. I, 2.

5. *paucos Christianos, qui ad unam familiam pertinent.* Rom. XVI, 4. καὶ τὴν κατ’ οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαν et familiam ipsorum Christi nomini addictam. Alii vertunt coetum Christianorum, domi ipsorum convenientium. Coloss. IV, 15. Philem. v. 2.

6. *coetum Christianorum, in aedibus privatis cultus divini causa convenientium.* 1 Cor. XI, 18. συνερχομένων ὑμῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. ibid. XIV, 19. 28. 33. 34. 35. 3 Joh. v. 6. In quibus omnibus locis male haud pauci interpretes vocem ἐκκλησίας de *ipso loco concionis, de aedibus, quae conventibus sacris Christianorum inserviebant*, explicant, in quo sensu latina vox *ecclesia* in Codice Theodos. haud raro reperitur. Conf. *Fabrottus* in *Notis ad Tit. de Paganis* T. VI. p. 278.

7. *collegium presbyterorum.* Ita Matth. XVIII, 17. ad quem locum conferendus est *Walaeus.*

8. interdum omittitur, v. c. Act. II, 41. καὶ προσετέθησαν et additi sunt coetui Christianorum, coll. v. 47. Fusius de hac voce disputavit *Suicerus* in *Thes. Eccles.* T. I. p. 1049 seq. et *Tob. Eckhardus* in *Technica Sacra* p. 70.

’ΕΚΚΛΊΝΩ, fut. νῶ, aor. 1. ἐξέκλινα, 1. proprie: *declino* vel *deflecto a via recta et tramite.* Alex. Malach. II, 8. ἐξεκλίνατε ἐκ τῆς ὁδοῦ.

2. metaphorice: *a virtutis tramite deflecto, a vero Dei cultu deficio.* Plene diceretur ἐκκλίνω ἀπὸ Θεοῦ. Num. XXII, 33. aut ἐκκλίνω ἐκ νόμου Θεοῦ. Job. XXXIV, 27. Rom. III, 12. πάντες ἐξέκλιναν omnes declinarunt a via recta. hebr. הַכֹּל סָר יַחְדָּיו Ps. XIV, 3.

3. *vito, aversor, fugio.* 1 Petr. III, 11. ἐκκλινάτω ἀπὸ κακοῦ valedicat vitiositati. Ps. XXXIV, 14. ἔκκλινον ἀπὸ κακοῦ. Prov. III, 7. סוּר מֵרָע.

4. *fugio consortium alicujus et consuetudinem.* Rom. XVI, 17. καὶ ἐκκλίνατε ἀπ’ αὐτῶν et plane eorum societate abstinete.

’ΕΚΚΟΛΥΜΒΆΩ, ῶ, fut. ήσω, *enato, natando evado et in tutum pervenio*, ex ἐκ et κολυμβάω *nato.* Sic semel legitur in N. T. Act. XXVII, 42. μή τις ἐκκολυμβήσας διαφύγοι ne quis enatando effugeret. *Diod. Sic.* XX, c. 87.

87. *Dionys. Halic.* l. V. c. 24. ἐξεκολύμβησεν εἰς τὴν γῆν.

'ΕΚΚΟΜΙ'ΖΩ, fut. ίσω, *effero, exporto*, i. q. ἐκφέρω, qua voce ab *Hesychio* et *Suida* explicatur. Verbum proprium apud Graecos, (v. c. *Aelian. V. H.* VIII, c. 4. *Herodian.* II, 1. 5. *Artemidor. Oneirocrit.* II. c. 54. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 699.) in pompa funebri, ut *efferre* apud Romanos, quod de *mortuis, qui sepeliendi efferuntur*, pene praecipue dicitur et שְׂאֵת Levit. X, 4. Luc. VII, 12. ἐξεκομίζετο τεθνηκὼς efferebatur mortuus. Saepius in N. T. non legitur. Hinc substantivum ἐκκομιδὴ *elatio cadaveris*, quae et ἐκφορὰ dicitur. Vide *Ez. Spanhemii* notas ad *Aristophan. Plut.* v. 1009.

'ΕΚΚΟ'ΠΤΩ, fut. ψω, 1. *excido, exscindo, extirpo, abscindo, amputo*, in sensu proprio, et maxime de arboribus usurpatur. Matth. III, 10. πᾶν οὖν δένδρον, μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν, ἐκκόπτεται omnis arbor, non ferens fructus bonos, digna est, quae extirpetur, seu, exscindi debet. Nam ἐκκόπτεται ex graecismo positum est h. l. pro δεῖ ἐκκόπτεσθαι, ut Matth. XXVI, 52. ἀπολοῦνται *interficiendi sunt*, de quo eleganti temporis praesentis usu apud Graecos vid. *Graevii Lectt. Hesiodd.* VI, 1. Matth. V, 30. ἔκκοψον τὴν χεῖρα abscinde manum, h. e. vita omnia pravarum cupiditatum nutrimenta. ibid. VII, 19. XVIII, 8. Luc. III, 9. XIII, 7. 9. De oculis, qui effodiuntur aut excutiuntur, usus est hac voce *Aelian. V. H.* XIII, 23 et 24.

2. metaphorice: *excludo aliquem e societate et coetu*, et adhibetur, ut ἐκκλάω, ad designandam *exclusionem e vero Dei populo, e numero verorum Dei cultorum.* Rom. XI, 22. ἐπεὶ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ alioquin et tu privaberis beneficio, tibi per religionem christianam oblato. ibid. v. 24. ἐξεκόπης ἀγριελαίου exemtus es gentilium numero.

3. *eripio, adimo, aufero, removeo.* 2 Cor. XI, 12. ἵνα ἐκκόψω τὴν ἀφορμὴν ut omnem occasionem laudandi se praescindam. Eodem sensu vernaculum abschneiden, in formula: einem die Gelegenheit abschneiden *to deprive one of the opportunity*, usurpatur. *Polyb.* V, 104. 10. *Joseph. A. J.* VIII, 12. 1. ἐκκόψας εἴ τι πονηρὸν ἦν ἐν αὐτῇ. *Terent. Hecyra* IV, 2. 22. omnes causas praecidam omnibus.

4. *impedio, irritum reddo.* 1 Petr. III, 7. εἰς τὸ μὴ ἐκκόπτεσθαι (al. ἐγκόπτεσθαι, quod merum glossema videtur) τὰς προσευχὰς ὑμῶν ne preces vestrae irritae reddantur. Saepius in N. T. non legitur. *Xenoph. Cyrop.* VI, 2. 7. οἱ ἐκκόψαντες τῶν τοξοτῶν καὶ ἀκοντιστῶν τὰς ἀκροβολίσεις.

'ΕΚΚΡΕ'ΜΑΜΑΙ, 1. *pendeo ab aliquo, dependeo*, in sensu proprio, ab ἐκ et κρέμαμαι *pendeo.*

2. metaphorice: *totus alicui deditus et addictus sum, adhaereo alicui eumque sector.* Sic semel in N. T. legitur Luc. XIX, 48. ὁ λαὸς γὰρ ἅπας ἐξεκρέματο αὐτοῦ ἀκούων omnis enim populus, ipsum audiens, ei deditus et addictus erat. Alii vertunt: omnis enim populus ab ejus docentis ore pendebat, (*Virgil. Aen.* IV, 79.) h. e. eum summa cum attentione et libenter audiebat. Conf. *Joh. Alberti Obss. Philol.* p. 198. et *Suiceri Thes. Eccles.* T. I. p. 1065. Genes. XLIV, 30. ψυχὴ αὐτοῦ ἐκκρέμαται (hebr. קְשׁוּרָה) ἐκ τῆς τούτου ψυχῆς.

'ΕΚΛΑΛΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, *eloquor, sermone exprimo, effero. divulgo, effutio*, ab ἐκ et λαλέω *loquor.* Semel legitur in N. T. Act. XXIII, 22. παραγγείλας μηδενὶ ἐκλαλῆσαι cum mandato, ne cui diceret, seu magis ad verbum: praecepit eum, nemini eloquere ista, quae mihi significasti. Infinitivus enim loco imperativi positus est, ut saepe fieri solet non solum in N.T. (v. c. Luc. IX, 3. ubi ἔχειν pro ἔχετε positum est. Rom. XII, 15. in vocibus χαίρειν et κλαίειν. 2 Tim. II, 14. ubi vid. *Vulgat.*) sed etiam apud profanos Scriptores, v. c. *Homer. Od.* θ', 434. λ', 72. π', 132. *Hesiod.* Ἔργ. 407 et 410. *Pythag. Aur. Carm.* v. 40.

40. Judith. XI, 9. *Demosthen. Olynth.* I. extr. *Philo* de *Vita Mosis* T. II. p. 125, 28.

ἘΚΛΆΜΠΩ, fut. άμψω, parum differt a simplici λάμπω, cum quo haud raro in codicibus permutatur, v. c. Dan. XII, 3. et notat: *fulgere, effulgere, splendere, emicare, coruscare. Xenoph. Hist. Gr.* I, 1. 11. ἐκλάμπει ὁ ἥλιος. *Aelian. V. H.* XIII, 1. ἐξέλαμπε ἀστραπῆς δίκην. Cf. *Irmisch.* ad *Herodian.* I, 7. 8. p. 257. In N. T. semel legitur Matth. XIII, 43. τότε οἱ δίκαιοι ἐκλάμψουσι ὡς ὁ ἥλιος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς αὐτῶν tunc justi admodum fulgebunt sicut sol in regno patris sui, h. e. tunc pii summo honore et felicitate in coelo a Deo ornabuntur, coll. Dan. XII, 3. *Plutarch. Cicer.* p. 861. D. *Plato* de *Rep.* IV. ἐκλάμψαι ποιησαίμην τὴν δικαιοσύνην.

ἘΚΛΑΝΘΆΝΩ, fut. ἐκλήσω, *oblivisci facio, immemorem reddo, oblivionem induco, facio ut e memoria excidat.* Ita legitur apud *Homerum Il.* II, 600. ubi vid. *Eustathius.* Ἐκλανθάνομαι, fut. ἐκλήσομαι, perf. ἐκλέλησμαι, *obliviscor.* Semel in N. T. legitur Hebr. XII, 5. ἐκλέλησθε τῆς παρακλήσεως; fieerine potest, ut vos obliviscamini exhortationis? *Polyb.* V, 48. 6. *Aeschin.* Dial. III, 16. *Symmach.* Ps. XII, 2. pro שָׁכַח.

ἘΚΛΈΓΟΜΑΙ, fut. έξομαι, 1. proprie: *eligo, deligo, delectum facio e pluribus,* et partim de *iis* dicitur, *quae ob dignitatem et praestantiam ab aliis secernuntur et separantur,* partim de *iis* usurpatur, *qui ad certum usum vel munus et officium destinantur et sejunguntur.* Joh. XV, 19. ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου sed ego vos secrevi ab hominibus impiis. Marc. XIII, 20. Luc. VI, 13. καὶ ἐκλεξάμενος ἀπ' αὐτῶν δώδεκα. ibid. X, 42. τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο optimam partem elegit. Joh. VI, 70. duodecim quidem apostolos ego elegi. ib. XIII, 18. XV, 16. οὐχ ὑμεῖς ἐξελέξασθέ με vos me non elegistis doctorem et amicum. Admittunt tamen haec verba aliam explicationem, ut nempe sensus ita constituatur: non vos me amastis, sed ego vos amavi, coll. 1 Joh. IV, 19. Act. I, 2. 24. VI, 5. XV, 7. 22. 25. Jacob. II, 5. Jam, quia ea, quae, praestantia rei commoti, elegimus, amare solemus et diligere, factum est, ut ἐκλέξασθαι ἐν τινὶ, seu τινὰ, plane, ut Latinorum *diligere,*

2. etiam *amare, probare,* et ex adjuncto; *beneficiis afficere,* significaret. Act. XIII, 17. ὁ Θεὸς τοῦ λαοῦ τούτου ἐξελέξατο τοὺς πατέρας ἡμῶν Deus tutelaris hujus populi adamavit et multis insignibus praemiis ornavit majores nostros. Hebraicum בָּחַר eodem sensu haud raro legitur, v. c. Deut. IV, 37. ubi cum אָהַב permutatur. Ies. XLI, 9. XLIV, 1. Jam, quia religio christiana jure meritoque inter summa numinis beneficia, ejusque erga homines animi benevoli documenta refertur, etiam ἐκλέξασθαι in N. T. speciatim et κατ' ἐξοχὴν Deo tribuitur, *quatenus pro voluntate sua beneficia hominibus felicitatem christianam non solum offert et destinat, sed etiam vere confert.* Sic de ipsa adductione ad religionem christianam legitur 1 Cor. I, 27. 28. ἐξελέξατο in Christianorum numerum recepit. De benefico decreto divino, homines per Christum emendandi, usurpatum reperitur Ephes. I, 4. ἐξελέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ κ. τ. λ. ab aeterno autem Deus, pro suo in nos amore, decreverat nos per Christum reddere perfecte sanctos et virtutis studiosos.

3. *studiose appeto.* Luc. XIV, 7. πῶς τὰς πρωτοκλισίας ἐξελέγοντο quantopere primam sedem affectarent et appeterent. — Construitur haec vox fere semper cum accusativo, ut e locis allatis satis apparet; semel tantum cum praepositione ἐν Act. XV, 7. occurrit, quam posteriorem construendi rationem, Alexandrinis quoque interpretibus usurpatam, (1 Paral. XVIII, 5. 2 Paral. VI, 5.) hebraismum sapere, observavit jam *Vorstius* in *Philol. Sacr.* p. 662. Conf. Nehem. IX, 7.

1 Sam.

1 Sam. XVI, 9. ubi בָּחַר cum בְּ construitur.

'ΕΚΛΕΊΠΩ, fut. είψω, 1. proprie: *derelinquo, desero*, ab ἐκ et λείπω *linquo*. Multis exemplis hanc notionem confirmavit *Taylor* ad *Lysiam* p. 48 seq.

2. *deficio, desino, cesso, finior*. Luc. XXII, 32. ἵνα μὴ ἐκλείπῃ ἡ πίστις σου ne plane deficiat fides tua. Jerem. VII, 27. ἐξέλιπεν ἡ πίστις. ibid. LI, 30. ἐξέλιπε (hebr. חָדַל) πολεμεῖν. *Hesych.* ἐξέλιπεν· ἐπαύσατο. Hebr. I, 12. καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσι et vita tua nunquam finitur, coll. Ps. CII, 27.

3. *morior, exspiro*, ita, ut supplendum sit τὸν βίον, quod addit *Alciphron* III. Ep. 28. *Lysias Orat.* VIII, c. 4. aut τὸ ζῆν, *Polyb.* II, c. 41. 3 Macc. II, 23. Luc. XVI, 9. ὅταν ἐκλίπητε ut cum e vita discesseritis, ubi videndus *Wetstenius*. Sapient. V, 13. οὕτως καὶ ἡμεῖς γεννηθέντες ἐξελίπομεν. In vers. Alex. hebr. גָּוַע, Genes. XXV, 8. XLIX, 33. Ps. CIV, 29. et מוּת, Jer. XLII, 17. 22. respondet. *Apollod. Bibl.* III, 4. § 3. Σεμέλης δὲ διὰ τὸν φόβον ἐκλιπούσης. *Zosim.* I, 70. μόλις ἐξέλιπεν. Non semper vero apud veteres ἐκλείπω de *morte* dicitur, *quae sensim ac lente obrepit*, quae fuit plerorumque doctorum sententia, sed haud raro etiam de *morte violenta*, v. c. Thren. I, 19. πρεσβύτεροί μου ἐν τῇ πόλει ἐξέλιπον. Jer. XLII, 17. 22. *Hesych.* ἐξέλιπον· ἐξώλισθον. Idem: ἐκλείψει· ὑστερεῖ, ἀπολῦται. Ἔκλειψις in *mortis* significatione legitur apud *Plutarchum* Vol. II. p. 419.

'ΕΚΛΕΚΤΌΣ, ἡ, ὀν, 1. proprie: *electus, sejunctus a pluribus ad certum usum, munus et officium*, et de *rebus* aeque ac *personis* adhibetur. (ab ἐκλέγομαι, quod vide.) 1 Petr. II, 4. παρὰ δὲ Θεῷ ἐκλεκτὸν a Deo vero delectum. ib. v. 6.

2. *eximius, maxime praestans*, ad imitationem hebraici מִבְחַר Genes. XXIII, 6. 1 Tim. V, 21. 2 Tim. II, 10. ἐκλεκτοὶ ἄγγελοι angeli venerabiles, eximii.

3. *carus, dilectus, probatus, beneficiis ornatus*. Luc. XXIII, 35. εἰ οὗτός ἐστιν ὁ Χριστὸς ὁ τοῦ Θεοῦ ἐκλεκτὸς si est Messias et Deus ei favet, ut jactat. Rom. XVI, 13. τὸν ἐκλεκτὸν ἐν Κυρίῳ, coll. v. 8. τὸν ἀγαπητόν μου ἐν Κυρίῳ quem amo ob ejus in observanda religione christiana constantiam. 1 Petr. II, 9. γένος ἐκλεκτὸν populus Deo valde gratus et acceptus. Ita מִבְחָר, Num. XI, 28. et בָּחִיר, Ps. CV, 6. Ies. XLV, 4. usurpatur. Hinc ἐκλεκτὸς speciatim in N. T. dicitur

4. *verus Dei cultor, quem amat et probat*, et maxime *is, cui offertur et confertur felicitas christiana, Christianus, verus Christianus*. Matth. XX, 16. XXII, 14. πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοὶ non omnes perveniunt ad felicitatem christianam, omnibus oblatam. 1 Petr. I, 1. ἐκλεκτοῖς omnibus, qui christianam religionem profitentur. 2 Joh. v. 1. ἐκλεκτῇ. Matth. XXIV, 22. 24. 31. Marc. XIII, 20. 22. 27. ἐκλεκτοὶ sunt veri Christiani. Idem valet de locis Rom. VIII, 33. Luc. XVIII, 7. Coloss. III, 12. ἐκλεκτοὶ τοῦ Θεοῦ veri Dei cultores. Tit. I, 1. Apoc. XVII, 14. Saepius non legitur in N. T.

'ΕΚΛΟΓΉ, ῆς, ἡ, 1. proprie: *electio alicujus ex promiscua multitudine ad certum usum, munus ac officium obeundum*. Act. IX, 15. σκεῦος ἐκλογῆς (pro ἐκλεκτὸν) μοί ἐστιν οὗτος instrumentum, quod mihi elegi, est mihi hic. Alii reddunt: *instrumentum eximium, praestantissimum*, nam electio facile transfertur ad praestantiam alicujus rei, quod nihil, nisi eximium, eligitur.

2. *amor, benevolentia, voluntas benefica, studium beneficia alteri conferendi*. Rom. IX, 11. ἡ κατ' ἐκλογὴν πρόθεσις benigna et propensa Dei voluntas, i. q. χάρις. 2 Tim. I, 9. Hoc sensu ἐκλογὴ occurrit quoque apud *Josephum* de *B. J.* II, 8. 14.

3. *ipsum beneficium, quod alicujus voluntati beneficae debetur*, (i. q. χάρισμα) et speciatim, *quod est in adductione*,

tione hominum ad religionem et felicitatem christianam. Rom. XI, 5. κατ' ἐκλογὴν χάριτος. 1 Thess. I, 4. εἰδότες τὴν ἐκλογὴν ὑμῶν redeo in memoriam accessus vestri ad formulam christianam. 2 Petr. I, 10.

4. abstracto posito pro concreto: *exigua pars, pauci.* Rom. XI, 7. ἡ δὲ ἐκλογὴ ἐπέτυχεν paucis Judaeorum contigit felicitas christiana, i. q. λεῖμμα v. 5. et κατάλειμμα ibid. IX, 27.

'ΕΚΛΥ'Ω, fut. ύσω, 1. proprie: *exsolvo, solvo, dissolvo,* ab ἐκ et λύω *solvo. Antonin. Liberal. Fab.* 20. κατὰ βίαν ἐκλύσαντες τῶν δεσμῶν. *Aristoph. Pace* 1281. καὐχένας ἵππων ἔκλυον ἱδρώοντας.

2. *enervo, debilito, defatigo, delasso. Joseph. A. J.* VIII, 11. 3. *Xenoph.* de *Venat.* V, 5. Passivum ἐκλύομαι *delassor, defatigor, debilitor corpore,* et speciatim de languore corporis, e fame, siti et laboribus orto, usurpatur. Matth. XV, 32. μήποτε ἐκλυθῶσιν ἐν τῇ ὁδῷ ne in itinere, viribus exhaustis, fame pereant. Marc. VIII, 3. Respondet hoc sensu in vers. Alex. hebraico עָיֵף, 1 Sam. XIV, 28. 2 Sam. XVI, 14. et עָטַף, Thren. II, 19. 1 Macc. III, 17. ἡμεῖς ἐκλελύμεθα ἀσιτοῦντες σήμερον. ib. X, 82. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 426. Etiam apud optimos Graecos ἐκλύεσθαι de corpore usurpatur, quod ad liberas actiones et sensationes impotens redditur et exsolutum quocunque modo; et ἐκλυόμενος *imbecillis corpore* dicitur *Philostrato Vit. Apollonii* IV, c. 42. Cf. *Foësii Oecon. Hippocr.* p. 115. et *Diod. Sic.* XIV, p. 322. Huc etiam referrem locum Matth. IX, 36. ὅτι ἦσαν ἐκλελυμένοι καὶ ἐῤῥιμμένοι, ὡσεὶ πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα quod essent languidi et dispersi tanquam oves, pastore destitutae; si lectio sana, nec ἐσκυλμένοι reponendum esset. *Syrus* vertit: ܠܐܝܢ *labore et molestia defatigati. Ebr. Münsteri:* טְרוּחִים, *onere, labore et molestia defatigati.*

3. ad animum translatum ἐκλύεσθαι significat: *frangi, debilitari animo,* et partim de *iis* usurpatur in N. T. *qui animum abjiciunt ac despondent prae metu,* partim vero de *iis* dicitur, *quorum vires animi exhauriuntur, qui segnescunt in officio suo praestando,* ut sit idem quod ἐκκακεῖν Hebr. XII, 3. ἵνα μὴ κάμητε, ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ἐκλυόμενοι ne lassi fiatis, in perferendis malis animum vestrum despondentes. Eodem sensu legitur ibid. v. 5. μηδὲ ἐκλύου ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος neque animum abjicias ab illo castigatus, hebr. וְאַל־תָּקֹץ בְּתוֹכַחְתּוֹ nec aegre feras ejus correctionem. Prov. III, 11. Galat. VI, 9. μὴ ἐκλυόμενοι si in recte agendo non defecerimus, i. q. in antecedd. τὸ καλὸν ποιοῦντες καὶ μὴ ἐκκακοῦντες, ut adeo non ferri possit versio *Lutheri:* ohne Aufhören *without hearing.* 1 Macc. IX, 8. καὶ ἐξελύθη et animum abjecit, coll. v. 7. Deut. XX, 3. μὴ ἐκλυέσθω καρδία ὑμῶν, ubi hebraico רָכַךְ respondet 2 Sam. IV, 1. Conf. *Krebs. Obss. Flav.* p. 324 et 391.

'ΕΚΜΑ'ΣΣΩ, vel 'ΕΚΜΑ'ΤΤΩ, fut. άξω, et 'ΕΚΜΑ'ΣΣΟΜΑΙ, *extergo, abstergo,* ab ἐκ et μάσσω, vel μάττω, *abstergo.* Luc. VII, 38. ταῖς θριξὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμασσε capillis capitis sui abstergebat, ubi vid. *Wetstenius.* ib. v. 44. ἐξέμαξε. Joh. XI, 2. XII, 3. XIII, 5. ἐκμάσσειν τῷ λεντίῳ abstergere linteo. Saepius in N. T. non legitur. Sirac. XII, 11. *Thom. M.* p. 649. ὁμόρξασθαι καὶ ἀπομόρξασθαι, οὐκ ἐκμάξασθαι, et ibi *Oudendorpius.* Vide etiam *Eustathium* in Od. τ', p. 684. 43.

'ΕΚΜΥΚΤΗΡΙ'ΖΩ, fut. ίσω, *naso aliquem suspendo adunco, (Horat. Sat.* I, 6. 5.) *subsanno, derideo, irrideo,* ex ἐκ et μυκτὴρ *nasus,* quo vocabulo etiam Graeci *insignem irrisorem* figurate appellant, quia deridentes nares solent attrahere, unde μυκτηρίζω *subsanno,* quod Jer. XX, 7. pro hebr. לָעַג in versione Alex. legitur, pro quo etiam ἐκμυκτηρίζειν reperitur Ps. II, 4. XXII, 7. In N. T. bis legitur. Luc. XVI,

XVI, 14. καὶ ἐξεμυκτήριζον αὐτὸν deriserunt eum. ibid. XXIII, 35. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 766.

'ΕΚΝΕΥΩ, s. 'ΕΚΝΈΩ, fut. ήσω et εύσω, 1. proprie : *enato, ex undis emergo, natando effugio.* (ex ἐκ et νέω, pro quo et νεύω dicitur, *nato.) Plutarch.* T. II. p. 57. ed. *Reiske. Thucyd.* II, c. 90. ἄνδρας δὲ τῶν Ἀθηναίων ἀπέκτειναν, ὅσοι μὴ ἐξένευσαν αὐτῶν. *Pindar.* p. 123. ed. *Stephani. Hesych.* ἐκνεύσας· ἐκκολυμβήσας.

2. *expedio me a re aliqua difficili et periculosa, emergo e malis instantique periculo liberor. Eurip. Cyclops* v. 573. *Hippolyt.* 474. Ita et *enatare* legitur apud *Cic. Tusc.* V, 31. Conf. *Vechneri Hellenolexia* II, c. 4. p. 476.

3. ut latinum *emergo* et *enato, (Petron. Satyr.* c. 57.) *discedo, clam secedo,* inprimis, ubi periculum imminet, *subduco me e turba,* i. q. ἀναχωρέω. In hoc sensu semel legitur in N. T. Joh. V, 13. ὁ γὰρ Ἰησοῦς ἐξένευσεν Jesus enim se subduxerat, seu, secesserat. *Vulgatus :* Jesus enim *declinavit* a turba constituta in loco. *Battierii* sententiam, qui (in *Bibl. Brem.* Class. V. p. 90.) ἐκνεύειν h. l. esse vult, *nutu significare, nutu jubere,* merito rejiciunt *Wolfius, Palairetus* et *Lampius :* quemadmodum quoque paulo longius petita est *Erasmi* derivatio, cui ἐξένευσε est a ξενεύω *peregrinus, ignotus fio. Schol. Thucyd.* II, c. 95. ἐξένευσαν· ἐξεκολύμβησαν, ἐξέκλιναν τῆς προκειμένης ὁδοῦ. Unde viarum diverticula ἐκνεύσεις dicuntur. In vers. Alex. respondet hebraico סוּר, Judd. IV, 18. et פָּנָה, 2 Regg. II, 24. XXIII, 16. 3 Macc. III, 22. *Eurip. Iphig. in Taur.* 1186 et 1330. Cf. *Valckenar.* et *Barnes.* ad *Eurip. Hippolyt.* v. 469. 822. *Hemsterhus.* ad *Lucian.* T. I. p. 306. et *D'Orville* ad *Chariton.* III, 3. p. 365. ed. Lips.

'ΕΚΝΗΦΩ, fut. ήψω, 1. proprie : *ex ebrietate et vinolentia ad me redeo, discussa crapula sobrius fio,* ab ἐκ et νήφω *sobrius fio, vigilo.* Genes. IX, 24. ἐξένηψε δὲ Νῶε ἀπὸ τοῦ οἴνου. 1 Sam. XXV, 37. Joel. I, 5. ubi יָקַץ, הֵקִיץ et יָצָא, respondet.

2. metaphorice : *ad sanam mentem redeo, resipisco,* i. q. ἀνανήφω. 1 Cor. XV, 34. ἐκνήψατε δικαίως, καὶ μὴ ἁμαρτάνετε redite ad vos, et ne peccetis.

'ΕΚΟΥΣΙΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *spontaneus, voluntarius,* ab ἑκὼν, *qui sua sponte aliquid facit.* Semel legitur in N. T. Philem. v. 14. ἵνα μὴ ὡς κατὰ ἀνάγκην τὸ ἀγαθόν σου ᾖ, ἀλλὰ κατὰ ἑκούσιον ut ne beneficium tuum ex necessitate esset, sed voluntarium. Eadem formula καθ' ἑκούσιον legitur in versione Alex. Num. XV, 3. pro hebr. בִּנְדָבָה. Adde Levit. VII, 16. XXIII, 38. *Xenoph. Mem.* II, 1. 18. *Polyb.* VI, 14. 7. *Suid.* ἑκούσια· ἃ οὐχ ὑπόκειται νόμῳ, ἀλλὰ προαιρέσει. *Hesych.* ἑκούσιον· θελούσῃ διανοίᾳ.

'ΕΚΟΥΣΙΩΣ. Adverbium, ab ἑκούσιος, *sponte, nulla vi cogente, ultro, lubenter, voluntarie.* Bis legitur in N. T. 1 Petr. V, 2. ἐπισκοποῦντες μὴ ἀναγκαστῶς, ἀλλ' ἑκουσίως. Hebr. X, 26. ἑκουσίως γὰρ ἁμαρτανόντων ἡμῶν nam si nullis persecutionibus coacti nec persuasionibus cedentes defecerimus a religione christiana. Hebr. בִּנְדָבָה Ps. LIV, 6. 2 Macc. XIV, 3. *Plutarch.* T. VI. p. 554. *Reiske.*

"ΕΚΠΑΛΑΙ, *jam dudum, jam pridem, jam olim.* Adverbium ab ἐκ et πάλαι *olim,* pro ἐκ παλαιοῦ χρόνου, ut πρόπαλαι apud *Aelian. V. H.* XIII, 14. *antiquissimis temporibus,* loco πρὸ παλαιοῦ χρόνου. In N. T. bis legitur. 2 Petr. II, 3. οἷς τὸ κρίμα ἔκπαλαι οὐκ ἀργεῖ quorum poena jam dudum destinata non cessabit. ibid. III, 5. ἔκπαλαι tempore creationis. *Plutarch.* T. II. Opp. p. 517 ed. *Reiske,* et T. VI. p. 591. Defendit hanc vocem contra *Phrynichum* et alios multos, qui eam improbandam esse opinati sunt propterea, quod ex praepositione et adverbio sit composita, *Alberti* in *Obss. Philol.* p. 463. et *Schwarzius* in *Comment. Crit. Ling. Gr.* p. 444. quibus addendus est *Wetstenius N. T.* T. II. p. 703.

ἘΚΠΕΙΡΑ'ΖΩ, fut. άσω, vel **ἘΚΠΕΙΡΑ'Ω**, idem significat, quod simplex πειράζω, nam ἐκ in compositis haud raro abundat. Significat autem

1. proprie: *periculum facere alicujus rei efficiendae, tentare, experiri.*

2. metaphorice: *alicujus vim explorare, virtutis alicujus periculum facere, sententiam alicujus explorare, vel bono vel malo animo*, ut adeo in singulis locis e serie orationis videndum sit, quis sit, qui tentari dicitur? quae ejus virtus tentetur? et quo animo? Matth. IV, 7. οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ne illegitimo modo experiri velis virtutem Domini, Dei tui, coll. Luc. IV, 12. Deut. VI, 16. Luc. X, 25. ἐκπειράζων αὐτὸν ejus sententiam explorandi causa. 1 Cor. X, 9. μηδὲ ἐκπειράζωμεν τὸν Κύριον nec rebellabimus contra Deum, seu, deficiamus a vero Dei cultu. In versione Alex. respondet hebraico נִסָּה Deut. VIII, 16. Ps. LXXVIII, 18.

ἘΚΠΕ'ΜΠΩ, fut. ψω, *emitto, ablego, mitto, dimitto, abire jubeo.* Bis in N. T. legitur. Act. XIII, 4. ἐκπεμφθέντες ὑπὸ τοῦ Πνεύματος Ἁγίου ablegati a Spiritu Sancto. ibid. XVII, 10. διὰ νυκτὸς ἐξέπεμψαν τόν τε Παῦλον καὶ Σίλαν per noctem emiserunt Paulum et Silam. Alex. pro hebr. שָׁלַח 1 Sam. XX, 20. XXIV, 19. adhibuerunt. *Xenoph. Hist. Gr.* III, 5. 6. *Polyb.* XX, 9. 2.

ἘΚΠΕΤΑ'ΝΝΥΜΙ, vel **ἘΚΠΕΤΑΝΝΥ'Ω**, **ἘΚΠΕΤΑ'Ω**, vel **ἘΚΠΕΤΑ'ΖΩ**, fut. πετάσω, *expando, extendo. Polyb.* I, 44. 3. In N. T. tantum legitur Rom. X, 21. de Deo ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξεπέτασα τὰς χεῖράς μου toto die expando manus meas ad vos, h. e. ad emendationem vitae benigne vos voco, sicut, quos amplexari et nobis adesse volumus, ad eos manus extendimus. Prov. I, 24. Ies. LXV, 2. Cf. *Glassii Philol. S.* p. 934. ed. *Dathii.*

ἘΚΠΗΔΑ'Ω, ῶ, fut. ήσω, *prosilio, excurro, excursionem facio.* Semel legitur in N. T. Act. XIV, 14. ἐξεπήδησαν (ita enim recte legitur in editione *Griesbachiana* loco vulgaris εἰσεπήδησαν) εἰς τὸν ὄχλον prosilierunt ad turbam. *Palaeph.* de *Incred.* VIII, 14. 2 Macc. III, 18. *Xenoph. Cyrop.* I, 4. 8. *Polyb.* I, 43. 1 et 6.

ἘΚΠΙ'ΠΤΩ, fut. πτώσω, praet. πέπτωκα, 1. *delabor, decido, excido*, in sensu proprio. Act. XII, 7. καὶ ἐξέπεσον αὐτοῦ αἱ ἁλύσεις ἐκ τῶν χειρῶν et exciderunt ei catenae e manibus. ibid. XXVII, 32. καὶ εἴασαν αὐτὴν ἐκπεσεῖν et eam in mare delabi siverunt. *Xenoph. Cyrop.* V, 4. 4.

2. *incido, impingo, impellor.* Act. XXVII, 17. μὴ εἰς τὴν σύρτιν ἐκπέσωσι ne navis in syrtes incideret. ibid. v. 29. μήπως εἰς τραχεῖς τόπους ἐκπέσωμεν metuentes, ne in loca aspera incideremus. Eodem sensu hac voce usus est *Polybius Hist.* I, c. 51. *Herodot.* VIII, 13. *Eurip. Helen.* 1227.

3. *appello navem ad terram, litus tango.* Act. XXVII, 26. εἰς νῆσον δέ τινα δεῖ ἡμᾶς ἐκπεσεῖν appellendum nobis est in insulam quandam. Ita etiam legitur apud *Diod. Sic.* I, 31. II, 60. *Lycophr. Cassandr.* v. 1084.

4. de *floribus marcescentibus et decidentibus* usurpatur Jacob. I, 18. καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσε et flos ejus flaccescit ac marcescit. Eadem sententia legitur 1 Petr. 1, 24. Ita נָבֵל Ies. XXVIII, 1. 4.

5. de *stellis* usurpatum, ut simplex πίπτω, significat: *evanescere, disparere, fulgere, cessare.* Marc. XIII, 25. καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔσονται ἐκπίπτοντες et stellae de coelo cadent, h. e. splendore suo privabuntur, coll. Matth. XXIV, 29. καὶ οἱ ἀστέρες πεσοῦνται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ. Conf. infra sub πίπτω.

6. ut simplex πίπτω *irritum fio, eventu careo.* Rom. IX, 6. οὐχ οἷον δὲ, ὅτι ἐκπέπτωκεν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ fieri autem non potest, ut promissiones divinae irritae cadant. Sic נָפַל, vel simpliciter positum, Jos. XXI, 45. (Alex. διαπίπτω) XXIII, 14. (Alex. πίπτω) vel sequente אַרְצָה, 2 Regg. X, 10.

Judith.

Judith. VI, 9. ἐλάλησα καὶ οὐδὲν διαπεσεῖται τῶν ῥημάτων μου. Vid. quae infra ad πίπτω dicentur. *Dionys. Hal.* III, 28. διέπεσον βουλεύματα irrita facta sunt consilia. Eodem sensu χαμαιπετὲς ἔπος dixit *Pindarus* Pyth. Od. VI, 37. et χαμαιπετοῦν idem Nem. Od. IV, 66.

7. *amitto, frustror, jacturam facio,* et speciatim de iis dicitur, qui ex feliciore statu perveniunt ad deteriorem. Galat. V, 4. τῆς χάριτος ἐξεπέσατε bonorum, vobis per Christum partorum, jacturam fecistis. 2 Petr. III, 17. ἵνα μὴ ἐκπέσητε τοῦ ἰδίου στηριγμοῦ idoneae ac certae scientiae religionis christianae jacturam fecistis. Apoc. II, 5. μνημόνευε πόθεν ἐκπέπτωκας (e vulg. lectione) perpende, quantam feceris jacturam. (Alii, ut *Palairetus* in Obss. Phil. et Crit. p. 522. vertunt: *quomodo degeneraveris;* qua significatione verbo ἐκπίπτειν usus est *Philostratus* Lib. V. p. 193. ἑαυτοῦ δὲ καὶ Ῥωμαίων οὕτως ἐκπίπτειν quod a se et a Romanis adeo degeneraverit.) Sirac. XXXI, 7. ἐξέπεσον (ἐλπίδος) ἐλπίζοντες ἐπ' αὐτοῖς. *Athen.* XIII, 1. ἐκπίπτουσι τῆς Αἰγυπτίων βασιλείας. *Aelian.* V. H. IV, 7. ἐκ τῆς τιμῆς τελευταίας καὶ ἐκεῖθεν ἐκπίπτουσι. *Cic.* ad Attic. IV, Ep. 6. "non recordor unde *ceciderim.*" Conf. *Abresch.* ad *Aeschylum* p. 363. et *Loesner.* Obss. Philonn. p. 291.

8. *cesso, desino, deficio, aboleor.* 1 Cor. XIII, 8. ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει benevolentia nunquam cessabit et usu suo carebit. *Theophyl.* ad h. l. οὐ διαλύεται, οὐ διακόπτεται, οὐδέποτε παύεται, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι μένει, τῶν ἄλλων ἁπάντων καταργουμένων.

'ΕΚΠΛΈΩ, fut. εύσω, *enavigo, navigo e loco.* (ab ἐκ et πλέω *navigo.*) Legitur ter in N. T. Act. XV, 39. ἐκπλεῦσαι εἰς Κύπρον enavigavit in Cyprum. ibid. XVIII, 18. ἐξέπλει εἰς τὴν Συρίαν. XX, 6. *Xenoph. Hist. Gr.* I, 6. 14. Anab. V, 6. 9. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 552.

'ΕΚΠΛΗΡΌΩ, ῶ, fut. ώσω, 1. proprie: *impleo, expleo, adimpleo,* et dicitur v. c. de vasis, quae implentur, Exod. XXXII, 29. ἐκπληρώσατε (מִלְאוּ) τὰς χεῖρας ὑμῶν. (ab ἐκ et πληρόω *impleo.*)

2. *satisfacio promissis, rem promissam praesto.* In N. T. tantum extat Act. XIII, 32. ταύτην (scil. ἐπαγγελίαν) ὁ Θεὸς ἐκπεπλήρωκε τοῖς τέκνοις αὐτῶν hanc promissionem Deus explevit filiis eorum. *Polyb.* I, 67. 1. ἐκπληροῦν τὰς ἐπαγγελίας.

'ΕΚΠΛΉΡΩΣΙΣ, εως, ἡ, 1. *impletio, expletio, complementum.* (ab ἐκπληρόω.)

2. si de tempore dicitur, *finis.* Legitur in N. T. semel Act. XXI, 26. τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἡμερῶν finitos jam esse lustrationis dies. Conf. infra ad πληρόω et πλήρωμα. Alio sensu legitur haec vox apud *Dion. Halic. Ant.* l. VI. c. 86. ubi ἐκπλήρωσις τῶν ἐπιθυμιῶν occurrit.

'ΕΚΠΛΉΣΣΩ, vel 'ΕΚΠΛΉΤΤΩ, fut. ήξω,

1. proprie: *excutio,* et de ictu graviore dicitur. (ab ἐκ et πλήσσω s. πλήττω *percutio.*)

2. metaphorice: *percello, obstupefacio, vehementer animos moveo. Xenoph.* Mem. IV, 5. 6. *Thucyd.* IV, 36. 'Ἐκπλήσσομαι *obstupesco, re aliqua nova et insolita stupeo et prae nimia admiratione extra me rapior,* unde ἔκπληξις apud *Philostrat.* Vit. Soph. I, c. 21. s. 2. de statu attonitorum dicitur. Matth. VII, 28. ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ omnes stupebant ejus docendi rationem. ib. XIII, 54. XIX, 25. XXII, 33. Marc. I, 22. VI, 2. VII, 37. X, 26. XI, 18. (*Vulg. admirari*) Luc. II, 48. IV, 32. IX, 43. Act. XIII, 12. ἐκπλησσόμενος ἐπὶ τῇ διδαχῇ τοῦ Κυρίου admirabundus miracula, quibus religio christiana propagabatur. Sap. XIII, 4. 2 Macc. VII, 12. Ps. XLVIII, 6. תָּמָהוּ, Alex. ἐθαύμασαν, *Aquila* ἐθαμβήθησαν, *Symmachus* ἐξεπλάγησαν. In vers. Alex. Eccles. VII, 16. pro שָׁמֵם legitur. *Xenoph. Cyrop.* VI, 3. 7. *Polyb.* I, 63. 7. *Aelian. V. H.* XII, c. 41. ἐκπλαγεὶς ἐπὶ τῇ παραδόξῳ θέᾳ. *Hesych.* ἐξεπλάγη· ἐθαύμασεν.

ἐθαύμασεν, ἐξέστη. Id. ἐκπλαγείς· θαυμάσας. *Suidas* in voce φόβος: τὸ δὲ θαυμάζειν καθ' ὑπερβολὴν ἐστὶν ἐκπλήττεσθαι. Conf. *Irmisch.* ad *Herodian.* I, c. 11. s. 13. p. 460.

'ΕΚΠΝΕ'Ω, ῶ, fut. εύσω, 1. proprie: *efflo, exspiro*, etiam, v. c. apud *Aristotelem, respiro, spiritum duco*, ab ἐκ et πνέω *spiro*. *Plutarch.* T. VIII. Opp. p. 238. ἐκπνεῖν μαλακὴν καὶ πραεῖαν αὔραν.

2. ut latinum *exspiro, morior, exhalo animam, emitto spiritum*, ita, ut omissum sit ψυχὴν aut βίον, ut plene legitur apud *Euripidem* Orest. v. 496. ἐξέπνευσεν Ἀγαμέμνων βίον. et ibid. v. 1163. ἐκπνέων ψυχὴν ἐμήν. Id. Phoeniss. v. 1475. Eodem sensu θυμὸν ἀποπνέων dixit *Homerus Odyss.* III, 522. et *expirare animam Virgilius* Aen. I, 882. Marc. XV, 37. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐξέπνευσεν. ibid. v. 39. Luc. XXIII, 46. Saepius non legitur in N. T. Eodem modo elliptice ἐκπνέω ponitur ab *Euripide* Phoen. v. 1168. *Sophocl. Aj. Flag.* 1045. *Anthol.* II, 32.

'ΕΚΠΟΡΕΥ'ΟΜΑΙ, fut. εύσομαι,

1. proprie; *egredior, exeo.* Marc. XI, 19. ἐξεπορεύετο ἔξω τῆς πόλεως. XIII, 1. Joh. V, 29.

2. *proficiscor, venio, decedo.* Matth. III, 5. τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν Ἱεροσόλυμα tunc confluxerunt ad eum cives Hierosolymitani. Act. XXV, 4. ἑαυτὸν δὲ μέλλειν ἐν τάχει ἐκπορεύεσθαι se autem propediem Caesaream profecturum esse. *Xenoph. Anab.* VI, 6. 21. V, 1. 5.

3. *proferor, provenio.* Matth. IV, 4. ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος Θεοῦ, de cujus loci sensu vide sub ῥῆμα. Matth. XV, 11. τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ στόματος quod ex ore prodit. Marc. VII, 15. τὰ ἐκπορευόμενα ἀπ' ἀνθρώπου facta et dicta humana, quae ex indole animi proveniunt. Num. XXXII, 24. τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν. Deut. XXIII, 24.

4. *egeror, ejicior.* Matth. XVII, 21. τοῦτο δὲ τὸ γένος οὐκ ἐκπορεύεται hoc enim genus daemonum non ejici potest. *Vulgatus* h. l. *non ejicitur.* Marc. VII, 19. καὶ εἰς τὸν ἀφεδρῶνα ἐκπορεύεται, de excrementorum egestione; coll. Matth. XV, 17. Eodem modo ܢܦܩ apud Syros *exire* et *ejici* notat, v. c. Matth. VIII, 12. et Joh. IX, 34. 35. ubi τῷ ἐκβάλλειν respondet.

5. *erumpo, prorumpo.* Sic v. c. de fulgurum et tonitruum eruptione legitur Apoc. IV, 5. καὶ ἐκ τοῦ θρόνου ἐκπορεύονται ἀστραπαὶ καὶ βρονταί.

6. *divulgor, dimano, innotesco*, de rumore et fama. Luc. IV, 37. καὶ ἐξεπορεύετο ἦχος περὶ αὐτοῦ εἰς πάντα τόπον τῆς περιχώρου et ejus fama dimanavit per omnia loca finitima.

7. verbo εἰσπορεύομαι junctum significat: *libere vivere et versari in aliquo loco, conversari cum aliquo.* Act. IX, 28. καὶ ἦν μετ' αὐτῶν εἰσπορευόμενος καὶ ἐκπορευόμενος ἐν Ἱερουσαλὴμ et libere cum iis versabatur Hierosolymis. Conf. supra sub εἰσέρχομαι.

8. ἐκπορεύεσθαι παρά τινος *ab aliquo mitti, ab aliquo originem habere.* Joh. XV, 26. τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας ὃ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐκπορεύεται spiritus ille veritatis, qui a Deo vobis mittetur et originem habet, ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τοῦ πατρός. — In significatione *emanandi* legitur Apoc. XXII, 1. ποταμὸν ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ.

'ΕΚΠΟΡΝΕΥ'Ω, fut. εύσω, *scortor, in scortationem totus effundor, in foedam libidinem projectus sum.* (ab ἐκ et πορνεύω *scortor.*) Semel legitur Jud. v. 7. de civibus Sodomae, Gomorrhae et finitimarum civitatum, qui, toti in scortationem effusi, pessimam libidinem exercuerunt, τὸν ὅμοιον τούτοις τρόπον ἐκπορνεύσασαι. In vers. Alex. respondet hebraico זָנָה Genes. XXXVIII, 24. Num. XV, 39. Judd. II, 17. et aeque ac illud haud raro etiam de idololatria adhibetur. Conf. Spicilegium I. Lex. Bieliani a me editum p. 41.

'ΕΚΠΤΥ'Ω, fut. ύσω, I. proprie: *exspuo.* (ab ἐκ et πτύω *spuo.*)

2. metaphorice, ut latinum *respuo, contumeliose rejicio, repudio, contemno, aversor.* Sic in N. T. semel legitur

legitur Galat. IV, 14. καὶ τὸν πειρασμόν μου τὸν ἐν τῇ σαρκί μου οὐκ ἐξεπτύσατε tamen me ob has afflictiones meas non rejecistis, s. repudiastis.

'ΕΚΡΙΖΟ'Ω, ῶ, fut. ώσω, *eradico, exstirpo, radicitus evello*, et ex adjuncto: *funditus deleo, penitus destruo et everto.* (ab ἐκ et ῥιζόω *radices figo.)* Matth. XIII, 29. ἐκριζώσητε ἅμα αὐτοῖς τὸν σῖτον. ib. XV, 13. Luc. XVII, 6. ἐκριζώθητι eradicator. Jud. v. 12. δένδρα ἐκριζωθέντα arbores eradicatae, h. e. homines plane inutiles, prorsus inepti ad virtutis studium. In versione Alex. hebr. נָתַשׁ, Jerem. I, 10. et עָקַר, Zeph. II, 4. respondet.

'ΕΚΣΤΑΣΙΣ, εως, ἡ, 1. proprie *dimotio rei alicujus e loco vel statu, in quo erat,* ab ἐξίστημι *de statu dejicio.* Sic v. c. *Theophrastus* de Causis Plantarum IV, c. 6. ἔκστασιν appellat immutationem seminum quorundam, quoad vim genitricem. *Plutarch.* T. IX. p. 727 seq. *Reiske* ἔκστασις θερμότητος — εἰδῶν.

2. *mentis alienatio, cum hominis vigilantis sensus externi plane cessant, ut nihil sibi propinquum videant, et animus a corpore ad tempus secessisse videtur, corporis omniumque rerum externarum plane oblitus, et totus convertitur ad imagines intus objectas,* seu, ut verbis *Apuleii* utar, *ad naturam eam redit, quae est immortalis et divina,* seu, *cum quis ἐκτὸς τοῦ σώματος est,* ut Paulus 2 Cor. XII, 2. 3. loquitur, *ecstasis,* eine Entzuckung *a removing.* Act. X, 10. ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτὸν ἔκστασις extra se raptus est. ibid. XI, 5. καὶ εἶδον ἐν ἐκστάσει ὅραμα et contigit mihi in ecstasi visum. ib. XXII, 17. γενέσθαι με ἐν ἐκστάσει.

3. *stupor, admiratio, quo quis extra se ipsum rapitur et mentis abalienationem patitur.* Marc. V, 42. καὶ ἐξέστησαν ἐκστάσει μεγάλῃ et admodum obstupuerunt. Genes. XXVII, 33. ἐξέστη δὲ 'Ισαὰκ ἔκστασιν μεγάλην. Marc. XVI, 8. εἶχε δὲ αὐτοὺς τρόμος καὶ ἔκστασις, ubi ἔκστασις stuporem cum magna laetitia conjunctum significat. Luc. V, 26. καὶ ἔκστασις ἔλαβεν ἅπαντας. Act. III, 10. ἐπλήσθησαν θάμβους καὶ ἐκστάσεως. Alexandrini posuerunt pro תִּמָּהוֹן, Deut. XXVIII, 28. Zach. XII, 4. et שַׁמָּה, Jerem. V, 30. interdum etiam ei notionem *somni gravis et profundi* subjecerunt, v. c. Genes. II, 21. XV, 12. *Polyb.* II, 56. 6. ubi vid. *Schweighaeuser. Hesych.* φρενὸς ἔκστασις, ὁ εἰς ἑαυτὸν μὴ ὤν. — Idem: ἔκστασιν· ὕπνον, φόβον. *Suid.* ἔκστασις· θαυμασμὸς, ἀλλοίωσις. *Gloss. Brem.* ἔκστασις· θεωρία.

'ΕΚΣΤΡΕ'ΦΩ, fut. έψω, 1. proprie: *inverto,* ich kehre auswarts *I turn outwards,* et *in alium habitum muto,* et auctore *Alb.* Obss. Philol. p. 412. de vestibus dicitur, extrinsecus sordidis, quae ita invertuntur, ut interior vestis fiat exterior et tota novam acquirat faciem. *Aristoph.* Nub. v. 89. ἔκστρεψον ὡς τάχιστα τοὺς σαυτοῦ τρόπους, ubi Schol. ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν ῥυπουμένων ἱματίων καὶ ἐκστρεφομένων. 'Εκστρέψαι δὲ ἱμάτιον, τὸ ἀλλάξαι τὸ πρὸς τὸ ἔσω μέρος ἔξω. *Hesych.* ἐξέστρεψεν· μετέβαλεν. Cf. *Casaub.* ad *Theophr.* Char. cap. XXII.

2. *perverto, corrumpo,* de perversitate animi et morum. Sic semel legitur in N. T. Tit. III, 11. εἰδὼς, ὅτι ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος sciens, quod talis homo plane perversus sit. Deut. XXXII, 20. כִּי דוֹר תַּהְפֻּכֹת הֵמָּה. Alex. ὅτι γενεὰ ἐξεστραμμένη ἐστίν. Confer *Wetstenii N. T.* T. II. p. 378.

'ΕΚΤΑΡΑ'ΣΣΩ, vel 'ΕΚΤΑΡΑ'ΤΤΩ, fut. άξω, *conturbo, perturbo, commoveo.* (ab ἐκ et ταράσσω *turbo.) Plutarch.* T. VI. Opp. p. 545. *Reiske.* Semel in N. T. legitur Act. XVI, 20. οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ἐκταράσσουσι ἡμῶν τὴν πόλιν isti homines conturbant civitatem nostram. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 556.

'ΕΚΤΕΙ'ΝΩ, fut. νῶ, 1. *extendo, protendo, porrigo.* (ab ἐκ et τείνω *tendo.)* Matth. VIII, 3. καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἥψατο αὐτοῦ extendens manum tetigit eum, seu simpliciter, tetigit eum; nam verba ἐκτείνας τὴν χεῖρα ex

ἐθαύμασεν, ἐξέστη. Id. ἐκπλαγείς· θαυμάσας. *Suidas* in voce φόβος: τὸ δὲ θαυμάζειν καθ' ὑπερβολὴν ἐστὶν ἐκπλήττεσθαι. Conf. *Irmisch.* ad *Herodian.* I, c. 11. s. 13. p. 460.

ἘΚΠΝΈΩ, ῶ, fut. εύσω, 1. proprie: *efflo, exspiro,* etiam, v. c. apud *Aristotelem, respiro, spiritum duco,* ab ἐκ et πνέω *spiro.* *Plutarch.* T. VIII. Opp. p. 238. ἐκπνεῖν μαλακὴν καὶ πραεῖαν αὔραν.

2. ut latinum *exspiro, morior, exhalo animam, emitto spiritum,* ita, ut omissum sit ψυχὴν aut βίον, ut plene legitur apud *Euripidem* Orest. v. 496. ἐξέπνευσεν Ἀγαμέμνων βίον. et ibid. v. 1163. ἐκπνέων ψυχὴν ἐμήν. Id. Phoeniss. v. 1475. Eodem sensu θυμὸν ἀποπνέειν dixit *Homerus Odyss.* III, 522. et *expirare animam Virgilius* Aen. I, 882. Marc. XV, 37. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐξέπνευσεν. ibid. v. 39. Luc. XXIII, 46. Saepius non legitur in N. T. Eodem modo elliptice ἐκπνέω ponitur ab *Euripide* Phoen. v. 1168. *Sophocl. Aj. Flag.* 1045. *Anthol.* II, 32.

ἘΚΠΟΡΕΎΟΜΑΙ, fut. εύσομαι,

1. proprie; *egredior, exeo.* Marc. XI, 19. ἐξεπορεύετο ἔξω τῆς πόλεως. XIII, 1. Joh. V, 29.

2. *proficiscor, venio, decedo.* Matth. III, 5. τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν Ἱεροσόλυμα tunc confluxerunt ad eum cives Hierosolymitani. Act. XXV, 4. ἑαυτὸν δὲ μέλλειν ἐν τάχει ἐκπορεύεσθαι se autem propediem Caesaream profecturum esse. *Xenoph. Anab.* VI, 6. 21. V, 1. 5.

3. *proferor, provenio.* Matth. IV, 4. ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος Θεοῦ, de cujus loci sensu vide sub ῥῆμα. Matth. XV, 11. τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ στόματος quod ex ore prodit. Marc. VII, 15. τὰ ἐκπορευόμενα ἀπ' ἀνθρώπου facta et dicta humana, quae ex indole animi proveniunt. Num. XXXII, 24. τὸν ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν. Deut. XXIII, 24.

4. *egeror, ejicior.* Matth. XVII, 21. τοῦτο δὲ τὸ γένος οὐκ ἐκπορεύεται hoc enim genus daemonum non ejici potest. *Vulgatus* h. l. *non ejicitur.* Marc. VII, 19. καὶ εἰς τὸν ἀφεδρῶνα ἐκπορεύεται, de excrementorum egestione; coll. Matth. XV, 17. Eodem modo ܢܦܩ apud Syros *exire* et *ejici* notat, v. c. Matth. VIII, 12. et Joh. IX, 34. 35. ubi τῷ ἐκβάλλειν respondet.

5. *erumpo, prorumpo.* Sic v. c. de fulgurum et tonitruum eruptione legitur Apoc. IV, 5. καὶ ἐκ τοῦ θρόνου ἐκπορεύονται ἀστραπαὶ καὶ βρονταί.

6. *divulgor, dimano, innotesco,* de rumore et fama. Luc. IV, 37. καὶ ἐξεπορεύετο ἦχος περὶ αὐτοῦ εἰς πάντα τόπον τῆς περιχώρου et ejus fama dimanavit per omnia loca finitima.

7. verbo εἰσπορεύομαι junctum significat: *libere vivere et versari in aliquo loco, conversari cum aliquo.* Act. IX, 28. καὶ ἦν μετ' αὐτῶν εἰσπορευόμενος καὶ ἐκπορευόμενος ἐν Ἱερουσαλὴμ et libere cum iis versabatur Hierosolymis. Conf. supra sub εἰσέρχομαι.

8. ἐκπορεύεσθαι παρά τινος *ab aliquo mitti, ab aliquo originem habere.* Joh. XV, 26. τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας ὃ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐκπορεύεται spiritus ille veritatis, qui a Deo vobis mittetur et originem habet, ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τοῦ πατρός. — In significatione *emanandi* legitur Apoc. XXII, 1. ποταμὸν ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ.

ἘΚΠΟΡΝΕΎΩ, fut. εύσω, *scortor, in scortationem totus effundor, in foedam libidinem projectus sum.* (ab ἐκ et πορνεύω *scortor.*) Semel legitur Jud. v. 7. de civibus Sodomae, Gomorrhae et finitimarum civitatum, qui, toti in scortationem effusi, pessimam libidinem exercuerunt, τὸν ὅμοιον τούτοις τρόπον ἐκπορνεύσασαι. In vers. Alex. respondet hebraico זָנָה Genes. XXXVIII, 24. Num. XV, 39. Judd. II, 17. et aeque ac illud haud raro etiam de idololatria adhibetur. Conf. Spicilegium I. Lex. Bieliani a me editum p. 41.

ἘΚΠΤΎΩ, fut. ύσω, 1. proprie: *exspuo.* (ab ἐκ et πτύω *spuo.*)

2. metaphorice, ut latinum *respuo, contumeliose rejicio, repudio, contemno, aversor.* Sic in N. T. semel legitur

legitur Galat. IV, 14. *καὶ τὸν πειρασμόν μου τὸν ἐν τῇ σαρκί μου οὐκ ἐξεπτύσατε* tamen me ob has afflictiones meas non rejecistis, s. repudiastis.

'ΕΚΡΙΖΌΩ, ῶ, fut. *ώσω*, *eradico, exstirpo, radicitus evello*, et ex adjuncto: *funditus deleo, penitus destruo et everto.* (ab ἐκ et ῥιζόω *radices figo.)* Matth. XIII, 29. *ἐκριζώσητε ἅμα αὐτοῖς τὸν σῖτον.* ib. XV, 13. Luc. XVII, 6. *ἐκριζώθητι* eradicator. Jud. v. 12. *δένδρα ἐκριζωθέντα* arbores eradicatae, h. e. homines plane inutiles, prorsus inepti ad virtutis studium. In versione Alex. hebr. נָתַשׁ, Jerem. I, 10. et עָקַר, Zeph. II, 4. respondet.

"ΕΚΣΤΑΣΙΣ, *εως*, *ἡ*, 1. proprie *dimotio rei alicujus e loco vel statu, in quo erat*, ab ἐξίστημι *de statu dejicio.* Sic v. c. *Theophrastus* de Causis Plantarum IV, c. 6. *ἔκστασιν* appellat immutationem seminum quorundam, quoad vim genitricem. *Plutarch.* T. IX. p. 727 seq. *Reiske* *ἔκστασις θερμότητος — εἰδῶν.*

2. *mentis alienatio, cum hominis vigilantis sensus externi plane cessant, ut nihil sibi propinquum videant, et animus a corpore ad tempus secessisse videtur, corporis omniumque rerum externarum plane oblitus, et totus convertitur ad imagines intus objectas*, seu, ut verbis *Apuleii* utar, *ad naturam eam redit, quae est immortalis et divina*, seu, *cum quis ἐκτὸς τοῦ σώματος est*, ut Paulus 2 Cor. XII, 2. 3. loquitur, *ecstasis*, eine Entzuckung *a removing.* Act. X, 10. *ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτὸν ἔκστασις* extra se raptus est. ibid. XI, 5. *καὶ εἶδον ἐν ἐκστάσει ὅραμα* et contigit mihi in ecstasi visum. ib. XXII, 17. *γενέσθαί με ἐν ἐκστάσει.*

3. *stupor, admiratio, quo quis extra se ipsum rapitur et mentis abalienationem patitur.* Marc. V, 42. *καὶ ἐξέστησαν ἐκστάσει μεγάλῃ* et admodum obstupuerunt. Genes. XXVII, 33. *ἐξέστη δὲ Ἰσαὰκ ἔκστασιν μεγάλην.* Marc. XVI, 8. *εἶχε δὲ αὐτοὺς τρόμος καὶ ἔκστασις*, ubi *ἔκστασις* stuporem cum magna laetitia conjunctum significat. Luc. V, 26. *καὶ ἔκστασις ἔλαβεν ἅπαντας.* Act. III, 10. *ἐπλήσθησαν θάμβους καὶ ἐκστάσεως.* Alexandrini posuerunt pro תִמָּהוֹן, Deut. XXVIII, 28. Zach. XII, 4. et שַׁמָּה, Jerem. V, 30. interdum etiam ei notionem *somni gravis et profundi* subjecerunt, v. c. Genes. II, 21. XV, 12. *Polyb.* II, 56. 6. ubi vid. *Schweighaeuser. Hesych.* *φρενὸς ἔκστασις, ὁ εἰς ἑαυτὸν μὴ ὤν.* — Idem: *ἔκστασιν· ὕπνον, φόβον.* *Suid.* *ἔκστασις· θαυμασμὸς, ἀλλοίωσις.* *Gloss. Brem.* *ἔκστασις· θεωρία.*

'ΕΚΣΤΡΈΦΩ, fut. *έψω*, 1. proprie: *inverto*, ich kehre auswarts *I turn outwards*, et *in alium habitum muto*, et auctore *Alb.* Obss. Philol. p. 412. de vestibus dicitur, extrinsecus sordidis, quae ita invertuntur, ut interior vestis fiat exterior et tota novam acquirat faciem. *Aristoph.* Nub. v. 89. *ἔκστρεψον ὡς τάχιστα τοὺς σαυτοῦ τρόπους*, ubi Schol. *ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν ῥυπουμένων ἱματίων καὶ ἐκστρεφομένων. Ἐκστρέψαι δὲ ἱμάτιον, τὸ ἀλλάξαι τὸ πρὸς τὸ ἔσω μέρος ἔξω.* *Hesych.* *ἐξέστρεψεν· μετέβαλεν.* Cf. *Casaub.* ad *Theophr.* Char. cap. XXII.

2. *perverto, corrumpo*, de perversitate animi et morum. Sic semel legitur in N. T. Tit. III, 11. *εἰδὼς, ὅτι ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος* sciens, quod talis homo plane perversus sit. Deut. XXXII, 20. כִּי דוֹר תַּהְפֻּכֹת הֵמָּה. Alex. *ὅτι γενεὰ ἐξεστραμμένη ἐστίν.* Confer *Wetstenii N. T.* T. II. p. 378.

'ΕΚΤΑΡΆΣΣΩ, vel 'ΕΚΤΑΡΆΤΤΩ, fut. *άξω*, *conturbo, perturbo, commoveo.* (ab ἐκ et *ταράσσω turbo.) Plutarch.* T. VI. Opp. p. 545. *Reiske.* Semel in N. T. legitur Act. XVI, 20. *οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ἐκταράσσουσι ἡμῶν τὴν πόλιν* isti homines conturbant civitatem nostram. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 556.

'ΕΚΤΕΊΝΩ, fut. *νῶ*, 1. *extendo, protendo, porrigo.* (ab ἐκ et *τείνω tendo.)* Matth. VIII, 3. *καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἥψατο αὐτοῦ* extendens manum tetigit eum, seu simpliciter, tetigit eum; nam verba *ἐκτείνας τὴν χεῖρα*

ex hebraismo plane abundant. Judd. XV, 15. וַיִּשְׁלַח יָדוֹ וַיִּקָּחֶהָ. 2 Regg. VI, 7. Conf. *Vorstium* de Hebraismis N. T. cap. XXVIII, p. 710 seq. qui multis docuit exemplis, Scriptores sacros, cum dicendum est, aliquem manu peregisse aliquid, solere addere, ipsum extendisse manum. Confer tamen *Eurip. Electr.* 824. et *Georgii Vindic. N. T. ab Hebr.* p. 359. Matth. XII, 13. 49. καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς μαθητὰς tum porrecta ad discipulos manu, seu: simulque demonstratis extensa manu auditoribus. ib. XIV, 31. XXVI, 51. Marc. I, 41. III, 5. Luc. V, 13. VI, 10. Joh. XXI, 18. ἐκτενεῖς τὰς χεῖράς σου porriges manus alteri, h. e. non poteris manibus tuis uti, manus tuae erunt ligatae. Alii explicant: *cruci affigeris*. Male.

2. *demitto*. Act. XXVII, 30. ὡς ἐκ πρώρας μελλόντων ἀγκύρας ἐκτείνειν quasi vellent ex prora ancoram demittere.

3. Formula ἐκτείνειν τὴν χεῖρα, quae, ut supra docui, ante alia verba, actum significantia, haud raro pleonastice ponitur, in N. T. tamen interdum α) significat, de Deo usurpata: *potentiam suam exserere*. Act. IV, 30. ἐν τῷ τὴν χεῖρά σου ἐκτείνειν σὲ εἰς ἴασιν, καὶ σημεῖα καὶ τέρατα. Cf. *Glassii* Philol. S. p. 934. ed. *Dathii*. β) *manus erectione signum dare*, seu, *silentium imperare*. Act. XXVI, 1. τότε ὁ Παῦλος ἀπελογεῖτο, ἐκτείνας τὴν χεῖρα tum Paulus signo dato sui defensionem ita egit; ubi vid. *Wetstenius*. γ) *manus alicui injicere violentas*. Luc. XXII, 53. οὐκ ἐξετείνατε τὰς χεῖρας ἐπ' ἐμὲ non apprehendistis me. Eadem formula legitur Jerem. LI, 25. ἐκτενῶ τὴν χεῖρά μου ἐπί σε. Ezech. XXV, 7. 1 Macc. XII, 39. 42. Judd. IX, 33.

'ΕΚΤΕΛΕ΄Ω, ῶ, fut. έσω, *perficio, ad finem perduco*, ab ἐκ et τελέω, quod idem significat. Luc. XIV, 29. καὶ μὴ ἰσχύοντος ἐκτελέσαι, ubi de eo sermo est, qui jacto fundamento perficere aedificium non potest. ibid. v. 30. Praeterea non legitur in N. T. Alexandrini pro כִּלָּה *complevit, absolvit*. Deut. XXXII, 45. *Polyb.* X, 26. 1.

'ΕΚΤΕ΄ΝΕΙΑ, ας, ἡ, 1. proprie: *extensio*, ab ἐκτείνω. *Herodian.* VI, 2. 8.

2. *intensio, perpetuitas, assiduum alicujus rei studium*. Semel in N. T. legitur Act. XXVI, 7. ἐν ἐκτενείᾳ λατρεῦον summo studio colit Deum. Eandem significationem vocabulum ἐκτενία habet, quod legitur Judith. IV, 9. ἀνεβόησαν πρὸς τὸν Θεὸν ἐν ἐκτενίᾳ μεγάλῃ. 2 Macc. XIV, 38. In versione Alex. non reperitur. *Hesych.* ἐκτενίαν· συνεχῶς ποιεῖν τὸ αὐτό. *Suid.* ἐκτένεια· ἡ συνέχεια.

'ΕΚΤΕΝΕ΄ΣΤΕΡΟΝ, *intensius, vehementius*. Est neutrum comparativi adverbialiter positum, ab ἐκτενής, quod vide. Semel in N. T. legitur Luc. XXII, 44. ἐκτενέστερον προσηύχετο ardentissime precabatur. *Suid.* ἐκτενέστερον· ἐνεργητικώτερον, ἐπιμελέστερον.

'ΕΚΤΕΝΗ῝Σ, έος, ὁ, ἡ, ὲς, τὸ, 1. proprie: *extensus*.

2. *intensus, assiduus, enixus, ardens, vehemens*. Act. XII, 5. προσευχὴ δὲ ἦν ἐκτενὴς ardentissimae, enixae preces fiebant. 1 Petr. IV, 8. τὴν εἰς ἑαυτοὺς ἀγάπην ἐκτενῆ ἔχοντες mutuus sit inter vos et ardentissimus amor. *Oecumenius* ad h. l. ἐκτενῆ, διαρκῆ, ἐπὶ πολὺ διατείνουσαν. *Polyb.* XXII, 5. 4. Saepius in N. T. non occurrit. *Hesych.* ἐκτενὲς, διατεταμένον.

'ΕΚΤΕΝΩ͂Σ. Adverb. *vehementer, impense, sedulo, assidue, totis viribus*, ab ἐκτενής. Tantum legitur in N. T. 1 Petr. I, 22. ἐκ καθαρᾶς καρδίας ἀλλήλους ἀγαπήσατε ἐκτενῶς pura ac sincera mente vos invicem diligite impense, assidue. Pro hebraico בְּחָזְקָה legitur Jon. III, 8. in vers. Alex. et Joel. I, 14. pro וְזַעֲקוּ אֶל־יְהוָה habent Alexandrini καὶ κεκράξατε πρὸς Κύριον ἐκτενῶς. *Marc. Anton.* I, 4. *Polyb.* XXXI, 22. 12. *Hesych.* ἐκτενῶς· προθύμως ἢ διατεταμένως. *Suid.* ὁλοψύχως καὶ προθύμως.

'ΕΚΤΙ΄ΘΗΜΙ,

ἘΚΤΙ'ΘΗΜΙ, fut. θήσω, 1. *expono*, sensu proprio; (ab ἐκ et τίθημι *pono)* et speciatim de *iis* usurpatur, *qui exponunt infantes.* Sic in N. T. legitur Act. VII, 21. ἐκτεθέντα δὲ αὐτὸν ἀνείλετο αὐτὸν ἡ θυγάτηρ Φαραὼ quem expositum Pharaonis filia sustulit. Sapient. XVIII, 5. καὶ ἑνὸς ἐκτεθέντος τέκνου. *Eurip.* Phoen. v. 25. δίδωσι βουκόλοισιν ἐκθεῖναι βρέφος. et v. 36. *Aelian. V. H.* II, 7. Confer etiam *Wetstenii N. T.* T. II. p. 496.

2. ut latinum *exponere*, metaphorice: *narro, explico, quae ignota vel non satis intellecta sunt, doceo accurate.* Act. XI, 4. ἐξετίθετο αὐτοῖς καθεξῆς ordine iis omnem rem narravit, seu, omnem ordinem rei gestae summa cum fide exposuit. ibid. XVIII, 26. ἀκριβέστερον αὐτῷ ἐξέθεντο τὴν τοῦ Θεοῦ ὁδὸν accuratius eum in religione christiana instituerunt. ib. XXVIII, 23. οἷς ἐξετίθετο διαμαρτυρόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Saepius in N. T. non legitur. *Theophr.* Char. Prooem. 2. ἐκθήσω σοι κατὰ γένος. Alexandrini pro גָּלָה Job. XXXVI, 15. *Glossae:* ἐκτίθημι· τὸ λέγω.

ἘΚΤΙΝΑ'ΣΣΩ, fut. άξω, *excutio*, ab ἐκ et τινάσσω *quatio*. Act. XIII, 51. οἱ δὲ ἐκτιναξάμενοι τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν αὐτῶν ἐπ' αὐτοὺς excutiebant pulverem pedum super illos; quo ritu a Jesu praescripto Matth. X, 14. Marc. VI, 11. indicare volebant apostoli, se nihil in posterum cum ingratis ac praefractis contemtoribus religionis christianae commercii esse habituros. Idem valet de formula ἐκτινάσσεσθαι τὰ ἱμάτια, quae legitur Act. XVIII, 6. nam etiam *excutere pulverem vestimentorum* summi contemtus signum erat. *Plutarch.* T. II. p. 574. *Reiske.*

ἝΚΤΟΣ, ὁ, ἡ, τὸ, *sextus*, ab ἓξ *sex*. Matth. XX, 5. XXVII, 45. Marc. XV, 33. Luc. I, 26. 36. XXIII, 44. Joh. IV, 6. XIX, 14. ὥρα δὲ ὡσεὶ ἕκτη. Sed sine dubio loco ἕκτη reponendum est τρίτη, ob locum parallelum Marc. XV, 25. et Luc. XXIII, 44. praeeunte *Beza, Camerario* et *Theophylacto*, qui mendi originem recte repetiisse videntur a consuetudine veterum, numeros non verbis, sed signis arithmeticis et litteris exprimentium, ut adeo h. l. etiam Γ in ς. mutatum fuerit ab aliud agente librario. Conf. *Is. Casauboni* Exercitt. Antibar. CX. p. m. 588. Act. X, 9. περὶ ὥραν ἕκτην. Hora ista sexta, quae nostrae meridianae respondet, erat una ex tribus illis precandi horis inter Judaeos olim receptis, (de quibus bene exposuit *Wolfius* in Curis Philol. ad Act. III, 2.) et a Judaeis תפלת צהרים *precatio meridiana* vocabatur. Lege *Origenem* de Orat. § 36. et *Sam. Basnagium* in Exercitt. Anti-Baron. p. 347. Apoc. VI, 12. IX, 13. 14. XVI, 12. XXI, 20.

ἘΚΤΟ'Σ. Adverbium, regens genitivum. Significat

1. *extra*, ab ἐκ, vel ἐξ. Si praemittitur ei articulus, nominascit. Τὸ ἐκτὸς *externum*. Matth. XXIII, 26. ἵνα γένηται καὶ τὸ ἐκτὸς (sc. μέρος) αὐτῶν καθαρὸν tum etiam exteriora eorum pura erunt. 1 Cor. VI, 18. ἐκτὸς τοῦ σώματός ἐστιν ad corpus non pertinet. 2 Cor. XII, 2. 3. ἐκτὸς τοῦ σώματος extra se ipsum constitutus. *Eurip.* Phoen. v. 42. τὰ ἐκτὸς τῶν κακῶν quae ad infortunia nihil pertinent. ibid. v. 731. ἐκτὸς τάφρων.

2. *praeter, excepto.* Act. XXVI, 22. οὐδὲν ἐκτὸς λέγων, ὧν οἱ προφῆται ἐλάλησαν neque quidquam praeter ea docui, quae vates praedixerunt. 1 Cor. XV, 27. ἐκτὸς τοῦ ὑποτάξαντος αὐτῷ excepto eo, qui ei omnia subjecit. In vers. Alex. τῷ לְבַד *seorsim* respondet, quod sequente praepositione מִן est *praeter*, Judd. VIII, 26. XX, 15. 17. et τῷ מִלְּבַד *praeter*, 1 Regg. X, 13. 2 Chron. IX, 12. XVII, 19.

3. ἐκτὸς εἰ μὴ *excepto, praeter, nisi, nisi forte.* 1 Cor. XIV, 5. ἐκτὸς εἰ μὴ διερμηνεύῃ excepto nisi interpretetur. ibid. XV, 2. ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκῇ ἐπιστεύσατε nisi forte frustra religionem amplexi estis.

estis. 1 Tim. V, 19. *Xenoph. Hist. Gr.* I, 2, 2. Conf. loca e *Luciano*, quae *Kypkius* in Observv. Philol. T. II. p. 229. excitavit. *Hesych.* ἐκτός· δίχα, πάρεξ ἢ ἔξω. Conf. etiam *Thom. M.* sub ἔξω p. m. 328.

ἘΚΤΡΈΠΩ, fut. έψω, 1. *averto, converto, deflecto, detorqueo, distorqueo.* Passivum ἐκτρέπομαι *declino, deflecto, detorqueor, distorqueor,* et partim de *iis* dicitur, *qui a via deflectunt et declinant,* ut omissum sit τῆς ὁδοῦ, quod additur apud *Aelian.* V. H. XIV, 49. ἐξετράπετο τῆς ὁδοῦ διψήσας, et omittitur ab *Aristoph.* Plut. v. 838. *Xenoph.* Anab. V, 4. 8. (*Schol. Sophocl.* Electr. v. 351. ἐκτρέπειν· τὸ παρακλίνειν τῆς ὁδοῦ. *Hesych.* ἐκκλίνειν. Conf. *Valckenar.* ad *Herodot.* IV, 12. p. 286.) unde ἐκτροπὴ *flexus tramitis, anfractus viae. Xenoph.* Hist. Gr. VII, 1. 19. partim vero de *iis* usurpatur, *quorum membra luxantur et e situ pristino extorquentur, ita, ut figura pristina plane immutetur,* unde ἐκτροπὴ *luxatio.* Hebr. XII, 13. ἵνα μὴ τὸ χωλὸν ἐκτραπῇ ne pes claudus magis luxetur, sanetur potius. Cf. *Carpzov.* Exercitt. Philon. ad Ep. ad Hebr. p. 594. Huc pertinet glossa in *Alberti* Gloss. Gr. p. 185. ἐκτραπῇ· ἐκπέσῃ. Hinc ἐκτρέπομαι

2. metaphorice: *a via veritatis et virtutis deflecto.* 1 Tim. I, 6. ἐξετράπησαν εἰς ματαιολογίαν deflexerunt ad vanas et inanes disputationes. ibid. V, 15. ἐξετράπησαν ὀπίσω τοῦ Σατανᾶ jam enim quaedam a recta via declinarunt, Satanam secutae. 2 Tim. IV, 4. ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους ἐκτραπήσονται.

3. *aversor, fugio, caveo, vito, abstineo,* metaphora desumta ab iis, qui a via declinantes fugiunt aliquem obvium. 1 Tim. VI, 20. ἐκτρεπόμενος τὰς βεβήλους κενοφωνίας devitans profanas ac vanas quaestiones. *Aelian. V. H.* XIII, 26. τὸν ἄνδρα ἐκτρεπόμενος. *Epictet.* c. 38. conjunxit tanquam synonyma φεύγειν καὶ ἐκτρέπεσθαι τὰ βλαβερά. Conf. *Fischer.* ad *Platon.* Phaedon. § 57. p. 452. ed. rec. Generatim de hac voce disputavit *Wetstenius N. T.* T. II. p. 316 et 353.

ἘΚΤΡΈΦΩ, fut. θρέψω, 1. proprie: *alo, nutrio, enutrio inde a puero ad adultam aetatem usque.* (ab ἐκ, quod in compositis *continuationem* interdum significat, et τρέφω *alo, nutrio.*) *Polyb.* XII, c. 2. *Xenoph. Anab.* VII, 2. 18. *Aristoph.* Ran. 1480.

2. *educo.* Ephes. VI, 4. ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ Κυρίου disciplina salutari et monitis, ad pietatem in Deum pertinentibus, educetis eos potius. *Aristoph. Nub.* 1383.

3. *utilitati ac commodis alicujus omni modo prospicio.* Ephes. V, 29. ἀλλ' ἐκτρέφει καὶ θάλπει αὐτὴν, sc. τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα.

ἜΚΤΡΩΜΑ, τος, τὸ, *partus abortivus, foetus immaturus,* qui hebraice נֵפֶל dicitur, quasi *cadivus,* decidit enim ut fructus immaturus, ab ἐκτιτρώσκω *abortum facio.* Vid. *Foësius* Oecon. Hippocr. voc. ἐκτιτρώσκειν. Alex. Num. XII, 12. *Hesych.* ἔκτρωμα· παιδίον νεκρὸν, ἄωρον, ἐκβολὴ γυναικός. Attici *foetus abortivos* ἀμβλώματα et ἐξαμβλώματα, etiam ἀμβλωθρίδια vocavere. Conf. Interpretes ad *Thom. M.* p. 319. et *Fischerus* Prol. XXXI. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 15. In N. T. semel legitur 1 Cor. XV, 8. ubi Paulus se ipsum ἔκτρωμα vocat, h. e. indignum, qui elogio nominis apostolici honoretur: ita enim ipse explicat v. 9. ἐγὼ γάρ εἰμι ἐλάχιστος τῶν ἀποστόλων, ὃς οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς καλεῖσθαι ἀπόστολος. *Theophyl.* ad h. l. ἐπεὶ αὐτὸς ἀνάξιον τοῦ εἶναι ἑαυτὸν Ἀπόστολον λέγει καὶ ἀπόβλητον, οὕτως ἑαυτὸν ὠνόμασεν. Paulo post aliam aliorum explicationem subjicit: Τινὲς δὲ - - διότι καὶ αὐτὸς ἔσχατος τῶν ἀποστόλων. Sic etiam apud Hebraeos homines viles et deterioris conditionis cum foetu abortivo comparantur. Job. III, 16. Eccles. VI, 3. et qui Romae extra numerum XII. in senatum allegebantur, dicti fuerunt *Abortivi,* teste *Suetonio* in *Octavio* c. 35. Confer *Joh. Floderi Paulus* ἔκτρωμα 1 Cor. XV, 8. *illustratus.* Ups. 1769.

1769. 4. et *Wetstenii* N. T. T. II. p. 165.

'ΕΚΦΕ΄ΡΩ, fut. ἐξοίσω, aor. 1. ἐξήνεγκα, 1. *effero, exporto.* (ab ἐκ et φέρω *fero.)* Act. V, 15. ἐκφέρειν τοὺς ἀσθενεῖς exportarent aegrotos. 1 Tim. VI, 7. opponitur τῷ εἰσφέρειν.

2. est verbum funebre et ut latinum *efferre*, significat: *efferre mortuum ex aedibus ad sepulchrum*, unde ἐκφορὰ *elatio cadaveris ad tumulum. Polyb.* VI, 51. Act. V, 6. καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν et postquam extulerunt, sepelierunt. ib. v. 9. καὶ ἐξοίσουσί σε et v. 10. *Xenoph.* Mem. I, 2. 53. Conf. *Ez. Spanhem.* ad *Aristoph.* Plut. v. 1009. et *Hemsterhus.* ad l. l. p. 360. nec non *Wetstenii* N. T. T. II. p. 483. *Suid.* ἐκφοράν· ταφὴν, ἐκ τοῦ ἐπὶ μνήματος ἐκφέρεσθαι. Idem: ἐκφέρεσθαι· ἐκ τοῦ οἴκου ἐπὶ μνήματος ἐκφέρεσθαι. Idem *Thom. M.* p. 324. et ibi Interpp.

3. *affero.* Luc. XV, 22. ἐξενέγκατε τὴν στολὴν τὴν πρώτην afferte togam optimam.

4. *profero, edo, in lucem profero*, maxime de terrae fertilitate proventuque fructuum. *Plutarch.* de Educat. Puerorum c. 4. § 10. γῆ γεωργηθεῖσα γενναίους καρποὺς ἐξήνεγκε. *Xenoph. Oecon.* 16. 5. et 17. 10. Genes. I, 12. ἐξήνεγκεν ἡ γῆ βοτάνην χόρτου. Hebr. VI, 8. ἐκφέρουσα δὲ ἀκάνθας καὶ τριβόλους qui vero protulerit spinas ac tribulos. Sic et *efferre* apud *Cic.* de Clar. Or. c. 4. "ager - - - - uberiores fructus efferre solet." Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 405.

'ΕΚΦΕΥ΄ΓΩ, fut. εύξω, 1. propric: *effugio persequentem, securitatis causa aufugio, fugiendo evado.* ab ἐκ et φεύγω *fugio.* Act. XVI, 27. νομίζων ἐκπεφευγέναι τοὺς δεσμίους existimans aufugisse vinctos. ibid. XIX, 16. ὥστε γυμνοὺς καὶ τετραυματισμένους ἐκφυγεῖν ἐκ τοῦ οἴκου ἐκείνου. 2 Cor. XI, 33. καὶ ἐξέφυγον τὰς χεῖρας αὐτῶν et ita effugi manus eorum. *Eurip.* Phoen. v. 1232. εἰ μή γε φεύγων ἐκφύγῃς πρὸς αἰθέρα. *Homer. Il.* ζ, 57. ὑπεκφύγοι - - - χεῖρας ἡμετέρας. *Silius Ital.* IX, v. 567. "nostras — evasisse manus." In versione Alex. respondet τῷ נוס, Judd. VI, 11. סור, Job. XV, 30. et נִמְלַט. Ies. LXVI, 7.

2. metaphorice: *effugio, devito, evado*, et inprimis de *mali imminentis evasione* dicitur. Luc. XXI, 36. ἵνα καταξιωθῆτε ἐκφυγεῖν ταῦτα πάντα τὰ μέλλοντα γίνεσθαι ut digni habeamini, qui effugiatis omnia haec imminentia mala. *Eurip.* Phoen. v. 1219. ἐκπέφευγε γῆ. ibid. v. 1701. ποῖ γὰρ ἐκφεύξῃ λέχος. Alex. Prov. X, 19. οὐκ ἐκφεύξῃ ἁμαρτίαν. Interdum ἐκφεύγειν, omissa formula κρίμα Θεοῦ, quae additur Rom. II, 3. significat: *evitare poenas divinas.* Hebr. II, 3. πῶς ἡμεῖς ἐκφευξόμεθα; quomodo nos a poenis divinis immunes erimus? (Eodem modo φεύγειν ponitur Hebr. XII, 25.) nisi statuere velimus, ἐκφεύγειν et ἀποφεύγειν ac φεύγειν esse h. l. in sensu forensi, apud Graecos haud raro obvio, ubi notat: *absolvi, liberari a poena in judicio.* (*Aristoph.* Vesp. v. 991. ὄντως ἀπέφυγε. *Schol.* γενόμενος ἐκτὸς τιμωρίας. ib. v. 988. Conf. *Thom. M.* sub φεύγω.) 'Ελλειπτικῶς autem ἐκφεύγεσθαι pro ἐκφεύγεσθαι κρίμα Θεοῦ legitur apud Sirac. XVI, 15. ἐκφεύξεται ἐν ἁρπάγμασιν ἁμαρτωλὸς, coll. 2 Macc. VII, 35. Θεοῦ κρίσιν ἐκπέφευγας.

'ΕΚΦΟΒΕ΄Ω, ῶ, fut. ήσω, *terrorem et metum injicio, perterrefacio, exterreo*, ab ἐκ, quod hic significationem auget, et φοβέω *terrefacio, terrorem incutio.* Semel in N. T. legitur 2 Cor. X, 9. ἵνα μὴ δόξω, ὡς ἂν ἐκφοβεῖν ὑμᾶς διὰ τῶν ἐπιστολῶν ne quis existimet me litteris tantum vobis terrorem incutere conari. Alex. pro הַחֲרִיד Deut. XXVIII, 26. Nahum. II, 11. Zeph. III, 13. *Polyb.* XIV, 10. 3. *Plutarch.* T. II. p. 875. et IV, 129. ed. *Reiske.*

"ΕΚΦΟΒΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *metu et terrore perculsus, perterrefactus, consternatus*, ex iisdem, i. q. ἔμφοβος. In N. T. bis legitur. Marc. IX, 6. ἦσαν γὰρ ἔκφοβοι erant enim consternati. Hebr. XII, 21. ἔκφοβός εἰμι, καὶ ἔντρομος, coll. Deut. IX. 19. כִּי יָגֹרְתִּי. Alex. καὶ ἔκφοβός εἰμι.

ἘΚΦΎΩ, fut. ύσω, *gigno, germino, progermino*, etiam neutraliter: *nascor, pullulo*, et de foetibus (*Eurip.* Phoen. v. 7 et 958.) aeque ac proventibus terrae et arborum usurpatur, ab ἐκ et φύω *gigno, produco*. Matth. XXIV, 32. ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς γένηται ἁπαλὸς καὶ τὰ φύλλα ἐκφυῇ cum rami ejus teneri fiunt et folia progerminant. Eadem sententia legitur Marc. XIII, 28. Saepius non extat in N. T. nec in versionibus graecis V. T. reperitur. *Hesych.* ἐκφῦναι· ἐκβλαστῆσαι, γεννηθῆναι. Hinc ἐκφύσεις *surculi*. *Aelian.* V. H. I, 34. *Philo de Opif. Mundi* T. I. p. 9, 9. πετάλων ἐκφύσεις.

ἘΚΧΈΩ, fut. 1. ἐκχέσω et ἐκχεύσω, fut. 2. ἐκχεῶ,

1. *effundo*, in sensu proprio, et dicitur partim de rebus liquidis, quae e vase effunduntur, partim de ipsis vasis, unde quid profunditur. Apoc. XVI, 1. ἐκχέατε τὰς ἑπτὰ φιάλας τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν γῆν. ibid. 2. 3. 4. 8. 10. 12. 17.

2. *effundendo et profundendo perdo*. Matth. IX, 17. καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται et vinum profusum periret; ubi non solum ἐκχεῖσθαί τῷ συντηρεῖσθαι opponitur, sed etiam in Codice Cantabrig. ἀπόλλυται loco ἐκχεῖται e glossemate legitur. Marc. II, 22.

3. *profundo*, h. e. *disjicio, abjicio, effundendo dissipo*. Joh. II, 15. καὶ τῶν κολλυβιστῶν ἐξέχεε τὸ κέρμα et effudit mensariorum pecuniam. Aor. I, ἐξέχεε ionice ponitur pro ἐξέχευε, et hoc pro ἐξέχευσε, tanquam ab ἐκχεύω.

4. ἐκχέαι αἷμά τινος *effundere sanguinem alicujus*, significat: *aliquem interficere, occidere*. Act. XXII, 20. καὶ ὅτε ἐξεχεῖτο τὸ αἷμα Στεφάνου. Rom. III, 15. ὀξεῖς οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέαι αἷμα. Apoc. XVI, 6. Genes. IX, 6. ὁ ἐκχέων αἷμα ἀνθρώπου. Ps. CVI, 38. ἐξέχεαν αἷμα ἀθῷον. Vid. supra ad αἷμα dicta.

5. metaphorice: *communico cum aliquo aliquid, in aliquem confero aliquid, largiter do ac distribuo aliquid copiose, instruo aliqua re*. Act. II, 17. 18. ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα copiose instruam homines spiritu meo. ibid. v. 33. ἐξέχεε τοῦτο, sc. πνεῦμα. Tit. III, 6. οὗ ἐξέχεεν ἐφ' ἡμᾶς πλουσίως quem nobiscum largiter communicavit. *Theophyl.* ad h. l. δαψιλῶς τούτου μετέδωκεν. Ps. LXIX, 24. ἔκχεον ἐπ' αὐτοὺς τὴν ὀργήν σου. Job. XII, 21. ἐκχέων ἀτιμίαν ἐπ' ἄρχοντα. Sirac. XVIII, 11. ἐξέχεεν ἐπ' αὐτοὺς τὸ ἔλεος αὐτοῦ. *Homer.* Il. ν', v. 618. Τρῶες δ' ἐπὶ δούρατ' ἔχευαν ὀξέα. *Schol.* ἐπέχευαν δαψιλῶς ἔπεμψαν, ἐπέχευαν ἀθρόως, ἡ μεταφορὰ ἀπὸ τῶν ὑγρῶν. Eodem modo *effundere* apud Latinos. Conf. *Ernesti* Clav. Cic. s. h. v.

ἘΚΧΎΩ, vel ἘΚΧΎΝΩ, fut. ἐκχύσω,

1. *effundo*, et proprie, ut ἐκχέω, est rerum liquidarum, quae effunduntur e vase, in quo continentur. *Xenoph. Cyrop.* VII, 5. 6.

2. *effundendo et profundendo perdo, male et temere profundo*. Sic Luc. V, 37. καὶ αὐτὸς ἐκχυθήσεται καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται.

3. *profundo*. Luc. XXII, 20. ἐν τῷ αἵματί μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν ἐκχυνόμενον sanguine meo vestrum causa profuso. Matth. XXVI, 28. Marc. XIV, 24. Huc pertinet formula: ἐκχύνειν αἷμά τινος *aliquem occidere, trucidare*. Matth. XXIII, 35. πᾶν αἷμα δίκαιον, ἐκχυνόμενον ἐπὶ τῆς γῆς omnis injusta caedes, commissa in terra. Luc. XI, 50. *Herodot.* VII, c. 140. *Aeschyl. Eumen.* 661. Cf. supra ad ἐκχέω dicta.

4. per metaphoram: *projicio, ejicio*, et de rebus aliis dicitur, quae instar aquae effunduntur. Act. I, 18. καὶ ἐξεχύθη πάντα τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ et effudit omnia viscera sua.

5. *largiter impertior, communico liberaliter cum aliquo aliquid*, sumta metaphora ab aquarum effusione. Act. X, 45. ὅτι καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἡ δωρεὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐκκέχυται etiam cum gentilibus dona Sp. S. communicari. Rom. V, 5. ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐκκέχυται ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν amor Dei abunde nobis declaratus est. *Theophyl.* ad h. l. ἐκκέχυται· ἀντὶ τοῦ δαψιλὴς καὶ πλουσία φαίνεται.

6. ἐκχύνεσθαι, ut lat. *effundi* (*Curtius* VIII,

VIII, 5. „in amorem virgunculae effusus." *Livius* XXXIV, 6. „ne abrogata lege effundantur ad luxúriam.") significat: *effuse ruere in aliquid, studio ingenti flagrantique cupiditate aliquid facere,* et maxime de *eo* usurpatur, *qui se in flagitia conjicit* et *praeceps in perniciem ruit.* Sic semel legitur in N. T. Jud. v. 11. *καὶ τῇ πλάνῃ τοῦ Βαλαὰμ μισθοῦ ἐξεχύθησαν* et pariter ac Bileamus mercedis causa scelera quaevis patrare parati sunt. *Polyb.* Hist. V, c. 106. *ἐξεκέχυντο εἰς τοὺς βασιλεῖς* impense coluerunt reges. Excerptt. e *Polyb.* de Vit. et Virtutt. Lib. 31. p. 116. ed. *Ern. οἱ δὲ εἰς ἑταίρας ἐξεκέχυντο.* Excerptt. ex *Diod. Sic.* T. II, p. 598. *καὶ πρὸς τὰς αἰσχίστας ἡδονὰς ἐκκεχυμένον. Aristoph. Vesp.* 1460. *Polyb. Exc. Virt.* p. 1457. Eodem modo apud Latinos *effundi* ponitur, v. c. *Tacit. Ann.* I, 54. *Curt.* VIII, 5. — In versione Alex. *ἐκχύνεσθαι* haud raro *irruere* in sensu proprio, *impetum facere,* notat. v. c. Judd. IX, 44. XX, 37. adde Judith. XV, 3. (4.) et in libris apocryphis *ἐκχύνεσθαι* omnino *is* dicitur, *qui nimius est in re aliqua,* v. c. Sirac. XXXVII, 29. *ἐκχύνεσθαι ἐπὶ ἐδεσμάτων* insatiabili cupiditate inhiare cupediis, i. q. *ἀπληστεύεσθαι* in eadem orationis serie. Conf. Spicil. meum II. Lex. Biel. p. 59.

ἘΚΧΩΡΈΩ, ῶ, fut. *ήσω, excedo, discedo, recedo,* ab ἐκ et *χωρέω cedo, abeo.* Semel in N. T. legitur Luc. XXI, 21. *καὶ οἱ ἐν μέσῳ αὐτῆς ἐκχωρείτωσαν* et qui erunt in illa urbe, (nempe Hierosolyma) discedant. Num. XVI, 45. *ἐκχωρήσατε ἐκ μέσου τῆς συναγωγῆς ταύτης.* Amos VII, 12. in vers. Alex. pro בְּרַח *aufugit effugit* ponitur. *Aelian.* V. H. III, 21. *μικρὸν ἐκχωρῆσαι τῆς ὁδοῦ. Plutarch. Opp.* T. III. p. 638. *Reiske. Phavorin. ἐκχωρῶ· τὸ ἐκβαίνω.* (ita enim legendum loco impressi *ἐκφαίνω*) *ὡς Δημοσθένης, καὶ οὕτω μὲν τότε παρ᾽ ἡμῖν ἐκκεχωρηκότων, ἀντὶ τοῦ ἐκβάντων.*

ἘΚΨΎΧΩ, fut. *ύξω, animam efflo, exspiro.* (ab ἐκ et *ψυχὴ anima.*) Act. V, 5. *πεσὼν ἐξέψυξε* humi prolapsus exspiravit, coll. v. 10. ibid. XII, 23. Saepius in N. T. non legitur. In versione Alex. metaphorice de *animi defectione et summa tristitia* adhibetur, v. c. Ezech. XXI, 7. *καὶ ἐκψύξει πᾶν πνεῦμα. Hesych. ἐκψύχουσι· λειποθυμοῦσιν.*

ἙΚΏΝ, *όντος, ὁ,* foemin. ἙΚΟΥ͂ΣΑ, *ης, ἡ,* neutrum ἙΚΌΝ, *όντος, τὸ, voluntarius, qui sponte aliquid facit,* ab *εἴκω cedo, non repugno.* Bis legitur tantum in N. T. Rom. VIII, 20. *οὐχ᾽ ἑκοῦσα* non sua sponte. 1 Cor. IX, 17. *εἰ γὰρ ἑκὼν τοῦτο πράσσω* si enim volens et lubenter munere meo apostolico fungor. Opponitur ibi *τῷ ἄκων. Hesych. ἑκών· θέλων, βουλόμενος.* Cf. *Thom. M.* s. h. v. et ibi Interpretes p. 290 seq.

ἘΛΑΊΑ, *ας, ἡ,* 1. *olea, arbor fertilissima et semper virens.* Cum oleis eleganter ob summam et perennem dignitatem ac praestantiam comparantur prophetae, seu doctores insignes. Apoc. XI, 4. *οὗτοί εἰσιν αἱ δύο ἐλαῖαι,* coll. Zach. IV, 11. 12. 14. et *Glassii* Philol. Sac. p. 1109. ed. *Dathii. Τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν mons oleis consitus, mons olivarum,* duobus passuum millibus distans ab Hierosolyma versus orientem, per totam fere noctem a templi lucernis, igneque, in altari holocaustorum illic perpetuo lucente, illuminatus, in cujus latere erat Bethania, in ipso vero montis vertice sita erat Bethphage. Matth. XXI, 1. XXIV, 3. XXVI, 30. Marc. XI, 1. etc. *Plutarch.* T. VI. Opp. p. 86. ed. *Reiske. Joseph.* A. J. XX, 8. 6. B. J. V, 2. 3 et 12. 2. Conf. *P. Giebelhausen* D. histor. philol. de monte olivarum Lips. 1704. 4.

2. *oliva, oleae fructus.* Jacob. III, 12. *μὴ δύναται συκῆ ἐλαίας ποιῆσαι;* num potest ficus olivas producere? *Xenoph. Oecon.* 19, 13.

3. metaphorice: *coetus verorum Dei cultorum, verus Dei populus.* Rom. XI, 17. 24. — *Thom. M. ἐλάα καὶ ἐπὶ τοῦ καρποῦ καὶ ἐπὶ τοῦ δένδρου, κρεῖττον ἢ ἐλαία.* Vid. ad h. l. Interpretes. *Suid.*

ἐλάα:

ἐλαία· ὁ καρπὸς, ἐλαία δὲ, τὸ δένδρον. Conf. *Duker*. ad *Thucyd*. VI, 99. et *Wass.* ad VII, 81.

ἜΛΑΙΟΝ, ου, τὸ, 1. *oleum vulgare, quale lucernis suffunditur, liquor ex olivis expressus.* Matth. XXV, 3. 4. 8. Oleum lenit et mitigat dolorem, vulnusque ad sanitatem perducit. Hinc Luc. X, 34. Samaritanus vulnera hominis, qui in latrones inciderat, oleo perfudisse legitur. Luc. XVI, 6. *Xenoph. Symp.* II, 4.

2. *oleum pretiosum et majore arte paratum e variis floribus et aromatibus, quo caput ungi solebat, unguentum. Athenaeus* Deipnosoph. XV, c. 11. p. 688. ed. *Casaub.* Marc. VI, 13. καὶ ἤλειφον ἐλαίῳ πολλοὺς ἀῤῥώστους et ungebant multos aegrotos oleo. coll. Jacob. V, 14. Luc. VII, 46. ἐλαίῳ τὴν κεφαλήν μου οὐκ ἤλειψας.

3. *fructus olearum adhuc ex arboribus pendens*, i. q. ἐλαία. Apoc. VI, 6. καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸν οἶνον μὴ ἀδικήσῃς. Jam, quia unguentis delibuere se veteres solebant, maxime in conviviis, ubi se hilaritati dabant, et oleo, seu unguento apud Judaeos sacerdotes, prophetae, reges ad munus suum inaugurabantur, factum est, ut ἔλαιον

4. metaphorice *omnem felicitatem, dignitatem et prosperum rerum statum* significaret. Hebr. I, 9. ἔχρισέ σε ὁ Θεὸς ἔλαιον ἀγαλλιάσεως summa te Deus dignitate et felicitate ornavit. Ps. XXIII, 5. XLV, 7. Job. XXIX, 7. Conf. *Glassii* Philol. Sac. p. 1110. ed. *Dathii.*

ἘΛΑΙΩ͂Ν, ῶνος, ὁ, *olivetum, locus oleis consitus et abundans.* Speciatim ita dicitur mons, situs ad orientem urbis Hierosolymae et templi, valle tantum intermedia et torrente Kedron ab urbe diremptus. (*Josephus* de B. J. V, 2. 3.) Lucas Act. I, 12. itinere Sabbati, quod septem ac dimidio stadiis definiebatur; *Josephus* (A. J. XX, 8. 6.) vero quinque stadiis montem ab urbe distare dicit. Uterque recte. Nam hic spatium metitur ad primam basin Oliveti, ille vero ad locum Oliveti, unde Christus in coelum ascenderit. Varias arbores nascentes habebat, palmas, ficus, cedros, praesertim oleas, a quibus nomen habet.

ἘΛΑΜΊΤΗΣ, ου, ὁ, plur. ἘΛΑΜΙ͂ΤΑΙ, ῶν, οἱ, *Elamita, incola* s. *civis provinciae Elymaidis, regionis Asiae majoris, sitae inter Mediam et Mesopotamiam prope Susiam.* Unde in V. T. (v. c. Ies. XXI, 2. Jerem. XXV, 25.) *Elam et Madai*, i. e. Elamitae et Medi passim junguntur. Olim universa Persia Elam vocabatur, ab Elamo, Semi filio, teste *Josepho* A. J. I, 6. 4. *Hesych.* Ἐλαμῖται· Πάρθοι, h. e. Πέρσαι. Semel commemorantur in N. T. Act. II, 9. Πάρθοι καὶ Μῆδοι καὶ Ἐλαμῖται, καὶ οἱ κατοικοῦντες τὴν Μεσοποταμίαν. ubi vid. *Wetstenius.*

ἘΛΆΣΣΩΝ, vel ἘΛΆΤΤΩΝ, ονος, ὁ, ἡ, ον, τό. Comparativus ab ἐλαχὺς, pro quo usitatum est μικρὸς, *parvus, exiguus.* Hinc refertur

1. ad *aetatem*, ut significet *minorem natu.* Rom. IX, 12. ὁ μείζων δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι major serviet natu minori; quae verba sumta sunt ex Genes. XXV, 23.

2. ad *dignitatem et indolem*, ut sit: *vilior, deterior*, et de rebus aeque ac personis adhibetur. Joh. II, 10. πᾶς ἄνθρωπος πρῶτον τὸν καλὸν οἶνον τίθησι, καὶ ὅταν μεθυσθῶσι, τότε τὸν ἐλάσσω omnes solent primum praestantius vinum apponere, et ubi sat biberunt, vilius. Hebr. VII, 7. τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται ei, qui est minori dignitate, a majori benedicitur, *Epictet.* Enchir. c. 25. ἔλαττον ἔχειν deteriore esse conditione. *Xenoph. Mem.* I, 6. 11 et 12. *Alb.* Gloss. N. T. p. 106. ἐλάσσονι· ἥττονι, μικροτέρῳ. Apud Graecos ἐλάσσων interdum de *spatio breviori* adhibetur, v. c. *Xenoph.* Cyrop. II, 4. 17. ἐλάσσων ἡ ὁδός. *Aelian. V. H.* VIII, c. 11.

ἜΛΑΤΤΟΝ, vel ἜΛΑΣΣΟΝ. Neutrum ab ἐλάσσων, quod vero propter omissam praepositionem εἰς, vel aliam, adverbialiter ponitur (conf. *Wesseling.* ad *Diod. Sic.* I, 32.) et fere est particula temporis. 1 Tim. V, 9. χήρα καταλεγέσθω μὴ ἔλαττον ἐτῶν ἑξήκοντα vidua

vidua in catalogum referatur non infra sexaginta annos nata. *Thucyd.* IV, 67. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 341.

ἘΛΑΤΤΟΝΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. generatim: *minor sum altero*, sive *quantitate*, sive *aetate*, sive *dignitate*, sive *alia quacunque qualitate*, ut, quis sit hujus verbi in singulis locis sensus, semper e serie orationis dijudicandum sit. (a comparativo ἐλάττων.)

2. speciatim: *minus habeo, careo, egeo.* Sic semel in N. T. legitur 2 Cor. VIII, 15. καὶ ὁ τὸ ὀλίγον οὐκ ἠλαττόνησε qui parum collegerat, non minus habebat, non penuria laborabat. Verba sunt petita ex Exod. XVI, 18. וְהַמַּמְעִיט לֹא הֶחְסִיר.

ἘΛΑΤΤΌΩ, ῶ, fut. ώσω, 1. generatim: *minuo, diminuo, minorem reddo* vel *facio, quocunque demum modo.* (ab ἐλάττων, de quo supra.) *Thucyd.* III, 42. Sic v. c. ἐλαττοῦσθαι significat: *minorem esse numero*, apud *Xenoph.* Hist. Gr. I, 5. 9. — *carere, destitui.* Sirac. XXV, 2. ἐλαττούμενον συνέσει. ibid. XLVII, 23. *Hesych.* ἐλαττούμενον· λειπόμενον.

2. speciatim: *inferiorem aliquem reddo, reddo deteriorem et iniquam alicujus conditionem.* Hebr. II, 7. ἠλάττωσας αὐτὸν βραχύ τι παρ' ἀγγέλους ad breve tempus eum deterioris conditionis esse voluisti angelis. Eodem modo Alexandrini verterunt verba hebraica Ps. VIII, 5. וַתְּחַסְּרֵהוּ מְעַט מֵאֱלֹהִים. Hebr. II, 9. τὸν δὲ βραχύ τι παρ' ἀγγέλους ἠλαττωμένον, ubi τῷ ἐλαττοῦσθαι opponitur στεφανοῦσθαι δόξῃ καὶ τιμῇ. Eodem sensu legitur apud *Isocratem* Panegyr. cap. 47. p. 127. ed. *Mori.* Conf. etiam *Symmachum* 2 Sam. III, 1. et *Abreschii Annotat. in Ep. ad Hebraeos* pag. 90.

3. ἐλαττοῦσθαι *inferiorem haberi, decrescere*, de eo dicitur, *cujus gloria et auctoritas imminuitur.* Joh. III, 30. ἐκεῖνον δεῖ αὐξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι ille debet crescere auctoritate, ego decrescere. *Antigon. Caryst. Hist. Mir.* c. 1. Exempla e *Diod. Sic.* collegit *Münthe* in Obss. Philol. p. 193.

ἘΛΑΎΝΩ, fut. ἐλάσω, perf. ἐλήλακα, 1. *impello, vi agito, propello*, v. c. ἐλαύνειν ἵππον equum calcaribus additis impellere. Conf. *Bach.* ad *Xenoph.* Sympos. II, 27. *Aelian. V. H.* XI, 9. ἐλαύνειν κώπην remum agitare. Luc. VIII, 29. ἠλαύνετο ὑπὸ τοῦ δαίμονος εἰς τὰς ἐρήμους a daemone agebatur per loca deserta. Jacob. III, 4. ὑπὸ σκληρῶν ἀνέμων ἐλαυνόμενα naves, quae ventorum vehementia agitantur. *Hom. Od.* ί, 502. *Aristoph. Equit.* 1179. 2 Petr. II, 17. νεφέλαι ὑπὸ λαίλαπος ἐλαυνόμεναι nubes a vento huc illuc agitatae.

2. per metonymiam, omisso substantivo ναῦν, quod additur a *Xenoph.* de Rep. Athen. I, 2. 20. *navigando et remigando provehor*, quasi *remis navem propello*, i. q. κωπηλατέω. Marc. VI, 48. καὶ εἶδεν αὐτοὺς βασανιζομένους ἐν τῷ ἐλαύνειν vidit eos laborantes in navigio provehendo. Joh. VI, 19. ἐληλακότες ὡς σταδίους εἰκοσιπέντε provecti stadia fere viginti quinque. *Thucyd.* III, 49. VIII, c. 108. ἀναζεύξας ἤλαυνεν ἐπὶ τοὺς Ἴωνας. *Homer.* Odyss. γ', v. 157. 1 Regg. IX, 27. ἐλαύνειν εἰδότας θάλασσαν. Apud Graecos ἐλαύνειν interdum simpliciter notat: *proficisci, expeditionem agere terra.* Conf. *Reitz.* ad *Lucian.* Opp. T. II. p. 724.

ἘΛΑΦΡΊΑ, ας, ἡ, 1. proprie: *levitas ponderis*, seu *oneris*, ab ἐλαφρός. *Hesych.* ἐλαφρία· κουφότης.

2. metaphorice: *levitas animi, inconstantia, qua aliquis subito sine justa causa consilium suum mutat.* Sic semel in N. T. legitur 2 Cor. I, 17. μή τι ἄρα τῇ ἐλαφρίᾳ ἐχρησάμην; num inconstantiae accusari possum? Alii vertunt: *num vanum et mendacem me gessi?* Respexit huc fortasse *Hesychius* hac glossa: ἐλαφρία· μωρία.

ἘΛΑΦΡΌΣ, ά, όν, 1. proprie: *levis pondere*, ita, ut *gravi* et *ponderoso* opponatur, *portatu facilis, agilis, celer.* *Xenoph.* de Venat. IV, 1. *Lucian. de merced. conductis* p. 456. φί-

ρων

ρειν τὸν ζυγὸν, ἐλαφρόν τι καὶ εὔφορον. Alex. pro קַל Job. XXIV, 18. *Hesych.* ἐλαφρός· εὐβάστακτος, κοῦφος. Idem: ἐλαφρά· τὰ μὴ βαρέα ἢ κοῦφα.

2. metaphorice: *quod facile tolerari, perferri et sustineri potest.* 2 Cor. IV, 17. τὸ γὰρ ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως ἡμῶν levitas (nam neutrum τὸ ἐλαφρὸν pro substantivo ponitur) praesentis calamitatis nostrae, seu, leves illae afflictiones nostrae.

3. *facilis, facilis observatu.* Matth. XI, 30. φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστι mea doctrina facilis est. Saepius non legitur in N. T.

'ΕΛΑ'ΧΙΣΤΟΣ, ίστη, ον. Superlativus ab ἐλαχὺς *parvus.* Significat

1. *minimum,* ratione *quantitatis.* Jacob. III, 4. μετάγεται ὑπὸ ἐλαχίστου πηδαλίου dirigitur a minimo quovis gubernaculo.

2. *minimum,* ratione *qualitatis,* v. c. *status, dignitatis, praestantiae, aestimationis.* In hoc sensu dicitur de *persona* aeque ac de *re.* Matth. II, 6. οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα nequaquam minima es praefecturarum Judaeae. ib. V, 19. μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων ἐλαχίστων vel unum horum praeceptorum quae vulgo leviora et nullius momenti habentur. ibid. ἐλάχιστος κληθήσεται pro meo illum non agnosco. Respexit h. l. *Phavorin.* ἐλάχιστος· ὁ ἔσχατος καὶ ἀπεῤῥιμμένος εἰς τὴν γέενναν. Matth. XXV, 40. 45. τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων uni e minimis meorum cultorum. Luc. XII, 26. XVI, 10. ubi τὸ ἐλάχιστον vocantur opes terrestres, coll. v. 11. *Phavor.* ad h. l. ἐλάχιστος· καὶ ὁ ἐπίγειος πλοῦτος· ὁ πιστὸς ἐν ἐλαχίστῳ Luc. XIX, 17. 1 Cor. IV, 3. ἐμοὶ δὲ εἰς ἐλάχιστόν ἐστι *equidem haud curo, minimi id facio,* pro ἐμοὶ δὲ ἐλάχιστόν ἐστι, ad imitationem hebr. לִמְעַט, Hagg. I, 9. 1 Cor. VI, 2. κριτηρίων ἐλαχίστων estisne indigni, qui dirimatis causas minutissimas? ib. XV, 9. ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ ἐλάχιστος τῶν ἀποστόλων ego sum apostolorum minimus. *Hesych.* ἐλάχιστος· μικρὸς, πάνυ ὕστερος, ἔσχατος.

'ΕΛΑΧΙΣΤΟ'ΤΕΡΟΣ, α, ον. Comparativus a superlativo ἐλάχιστος denuo formatus, *minimo minor.* Semel in N. T. legitur Ephes. III, 8. ἐμοὶ δὲ ἐλαχιστοτέρῳ mihi autem minimo minori, seu, admodum indigno hoc beneficio. Simili modo ab ἐλάχιστος formatur novus superlativus ἐλαχιστότατος apud *Sextum Empiricum* IX, p. 627. πρώτιστος, *Diog. Laërt.* I, 28. et a μείζων, μειζότερος, 3 Joh. v. 4. et apud Latinos *minimissimus, pessimissimus* et *postremissimus.* Conf. *Fabricium* ad *Sext. Empir.* l. l. *Valckenaer.* ad *Theocrit. Adoniaz.* p. 234. s. et *Wetsten.* ad locum Pauli.

'ΕΛΑ'Ω, vid. 'ΕΛΑΥ'ΝΩ.

'ΕΛΕΑ'ΖΑΡ, ὁ, *Eleasar.* Nomen proprium hebraicum indeclinabile viri, qui fuit filius Eliud. Matth. I, 15. Hebr. אֶלְעָזָר, h. e. *Deus est auxilium,* ex אֵל *Deus* et עֵזֶר *auxilium.*

"ΕΛΕΓΞΙΣ, εως, ἡ, *reprehensio, redargutio, certa demonstratio, argumentum, probatio,* ab ἐλέγχω. Semel in N. T. tantum legitur 2 Petr. II, 16. ἔλεγξιν δὲ ἔσχεν τῆς ἰδίας παρανομίας sed correptus et redargutus fuit ob suam vesaniam et impietatem. Nam ἔλεγξιν ἔχειν est i. q. ἐλέγχεσθαι. *Hesych.* et *Phavor.* ἔλεγξις· ὀνείδησις, ἀτιμία, ὕβρις, ἢ φανέρωσις τῶν κεκρυμμένων.

"ΕΛΕΓΧΟΣ, ου, ὁ, 1. proprie: *demonstratio, probatio, quae fit argumentis certis et rationibus indubitatis, qua rei certitudo efficitur, argumentum,* i. q. ἔλεγξις. *Glossae: probatio,* ἔλεγχος. *Epictet.* apud *Arrianum* III, 10. ἐνθάδ' ὁ ἔλεγχος τοῦ πράγματος, ἡ δοκιμασία τοῦ φιλοσοφοῦντος. *Aelian. V. H.* VII, 19.

2. *spes et persuasio animi, quae idoneis argumentis firmatur et nititur,* i. q. ὑπόστασις, cum quo permutatur Hebr. XI, 1. ἔστι δὲ πίστις --- πραγμάτων ἔλεγχος οὐ βλεπομένων est autem fides — certa de rebus persuasio, quae oculis non cernuntur, ubi vid. *Wetstenius.*

3. *redargutio, convictio, correptio.* 2 Tim. III, 16. πρὸς ἔλεγχον ad refutandos et profligandos religionis christianae

tianae adversarios. Saepius in N. T. non legitur. In versione Alex. hebr. תּוֹכֵחָה, Ies. XXVII, 3. Hos. V, 9. et תּוֹכַחַת, Job. XIII, 6. XXIII, 4. respondet.

'ΕΛΈΓΧΩ, fut. έγξω, 1. *certis et indubitatis argumentis alicui aliquid persuadeo et demonstro ac dissentientes refuto.* Joh. XVI, 8. ἐλέγξει τὸν κόσμον περὶ δικαιοσύνης καὶ κρίσεως persuadebit hominibus de innocentia mea eosque de vi ac potestate Satanae fracta edocebit. 2 Tim. IV, 2. Tit. I, 9. καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας ἐλέγχειν et contradicentes refutare. 1 Cor. XIV, 24. ἐλέγχεται ὑπὸ πάντων refutatur ab omnibus, sc. qui hactenus habuerat falsam de Christianis opinionem. *Thucyd.* VI, 86. αὐτὸ τὸ ἔργον ἐλέγχει. Conf. *Suicer. Thesaur. Eccles.* T. I. p. 1082.

2. *arguo, convinco,* v. c. *maleficii, criminis, injuriae.* Matth. XVIII, 15. ἔλεγξον αὐτὸν μεταξὺ σοῦ καὶ αὐτοῦ μόνου argue illum intra privatos parietes. Joh. VIII, 9. καὶ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐλεγχόμενοι convicti conscientia, seu, male sibi conscii. ibid. v. 46. τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ ἁμαρτίας; ib. XVI, 8. ἐλέγξει τὸν κόσμον περὶ τῆς ἁμαρτίας convincet Judaeos de incredulitate. *Aelian. V. H.* XII, 51. *Aristoph. Plut.* 574. *Athenag. Legat.* pro *Christ.* c. 2. εἰ μέν τις ἡμᾶς ἐλέγχειν ἔχει, ἢ μικρὸν ἢ μεῖζον ἀδικοῦντας.

3. *reprehendo, vitupero convictum, exprobro.* Luc. III, 19. ἐλεγχόμενος ὑπ' αὐτοῦ περὶ Ἡρωδιάδος cum reprehensus esset ab eo ob matrimonium cum Herodiade. 1 Tim. V, 20. τοὺς ἁμαρτάνοντας ἐνώπιον πάντων ἔλεγχε peccantes objurgatione publica emendare tenta. Tit. I, 13. δι' ἣν αἰτίαν ἔλεγχε αὐτοὺς ἀποτόμως quam ob rem eos severe objurga. ibid. II, 15. Jacob. II, 9. ἐλεγχόμενοι ὑπὸ νόμου ὡς παραβάται. Genes. XXI, 25. ἤλεγξεν Ἀβραὰμ τὸν Ἀβιμέλεχ. *Herodian.* VII, 1. 15. *Aelian. V. H.* VII, 26.

4. *castigo, punio aliquem.* Hebr. XII, 5. μηδὲ ἐκλύου ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος nec animum abjicias, si tibi a Deo mala et calamitates immittantur. Apoc. III, 19. ἐγὼ, ὅσους ἐὰν φιλῶ, ἐλέγχω καὶ παιδεύω. 2 Sam. VII, 14. ἐλέγξω αὐτὸν ἐν ῥάβδῳ ἀνδρῶν. Job. XIII, 10. 2 Paral. XXVI, 20.

5. *in lucem protraho, manifesto, conspicuum reddo.* (Verbum proprium de judicibus, qui ex reis verum exquirere student sciscitando et per vim tormentorum. Unde ἐλέγχειν haud raro *sciscitari* notat (conf. *Ernesti* ad *Callimachum Hymn. in Delum* v. 88. et ἔλεγχος est *examen. Xenoph. Anab.* III, 5. 9. IV, 1. 17.) Joh. III, 20. ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ τὰ ἔργα αὐτοῦ ne conspicua fiant ejus opera, coll. v. 21. ἵνα φανερωθῇ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Ephes. V, 11. μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγχετε potius in lucem protrahite. ibid. v. 13. τὰ δὲ πάντα ἐλεγχόμενα ὑπὸ τοῦ φωτὸς φανεροῦται omnia manifestantur, si deteguntur a lumine. *Artemid. Oneirocr.* I, c. 68. τὰ κρυπτὰ ἐλέγχει. *Herodian.* III, c. 12. s. 11. ἐπιστάμενος, ὡς εἰ λάθοι ἡ ἐπιβουλὴ καὶ μὴ ἐλεγχθείη. *Aelian. V. H.* XII, 5. Alia exempla habet *Elsnerus Obss. Sacr.* T. I. p. 301. *Wetstenius N. T.* T. II. p. 254. et *Raphelius* in *Annott. Polyb.* p. 547. *Phavor.* ἐλέγχω· τὸ κεκρυμμένον ἀτόπημά τινος εἰς φῶς ἄγω, καὶ ἁπλῶς τὸ, τὸ ἀληθὲς φανερῶ.

'ΕΛΕΕΙΝΌΣ, ὁ, ἡ, τὸ, passive: *miser, miserabilis, qui ita est in misera conditione, ut ejus aspectu commoveantur alii ad commiserationem*, i. q. ἄθλιος, ab ἔλεος *misericordia.* Bis tantum in N. T. legitur. 1 Cor. XV, 19. ἐλεεινότεροι πάντων ἀνθρώπων ἐσμὲν miserrimi omnium hominum essemus. Comparativus h. l. ponitur pro superlativo ἐλεεινότατος. Apoc. III, 17. ταλαίπωρος καὶ ἐλεεινὸς aerumnosus et miserabilis. *Xenoph. Anab.* IV, 4. 7. *Suid.* ἐλεεινός· ὁ ἐλέους ἄξιος. *Hesych.* ἐλεεινοί· ταλαίπωροι. Idem: ἐλεεινά· οἰκτρά. — οἰκτρῶς· ἐλεεινῶς. *Glossae:* ἐλεεινός· *miser, miserabilis, detestabilis.* Caeterum constat, vocabulum ἐλεεινὸς apud Graecos interdum etiam active de *eo* usurpari, *qui est ad misericordiam proclivis,*

clivis, qui miseriam alterius sentit ac dolet propterea, v. c. apud *Herodian.* I, 4. 3. φύσει τὸ ἀνθρώπινον ἐλεεινὸν ἐν ταῖς τῶν ὁμοφύλων συμφοραῖς.

'ΕΛΕΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1. *misereor alicujus, misericordia commoveor, alterius miseria tangor, commiseror. Hesych.* ἐλεεῖ· οἰκτείρει. 'Ελεέομαι, οῦμαι, *misericordiam consequor.* Matth. V, 7. ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται nam misericordiam consequentur. ibid. IX, 27. ἐλέησον ἡμᾶς miserere nostrum. Adsciscit enim ἐλεεῖν accusativum etiam apud Graecos, v. c. *Aelian. V. H.* XIII, c. 31. XIV, 40. Matth. XV, 22. XVII, 15. XVIII, 33. XX, 30. 31. Marc. V, 19. X, 47. 48. Luc. XVI, 24. XVII, 13. XVIII, 38. 39. Ps. VI, 2. CXXIII, 3.

2. *beneficia in aliquem confero, clementius tracto, misericordiam ipsis factis demonstro,* et speciatim de *beneficio divino* dicitur, *quod est in adductione hominum ad religionem et felicitatem christianam.* Rom. IX, 15. ἐλεήσω, ὃν ἂν ἐλεῶ pro lubitu distribuo beneficia. ibid. v. 16 et 18. XI, 30. νῦν δὲ ἠλεήθητε nunc vero beneficio divino affecti estis per receptionem in ecclesiam christianam. ib. v. 31 et 32. XII, 8. ὁ ἐλεῶν cui cura aegrotorum ac miserorum commissa est. 1 Cor. VII, 25. ὡς ἠλεημένος ὑπὸ Κυρίου πιστὸς εἶναι cui beneficio divino munus docendi est demandatum. 2 Cor. IV, 1. καθὼς ἠλεήθημεν quod est summum Dei beneficium. Philipp. II, 27. ἀλλ' ὁ Θεὸς αὐτὸν ἠλέησεν sed Deus ei sanitatem restituit. 1 Tim. I, 13. 16. ἠλεήθην sed condonavit mihi peccatum Deus. 1 Petr. II, 10. οἱ οὐκ ἠλεημένοι, νῦν δὲ ἐλεηθέντες olim, sc. ante conversionem ad religionem christianam, miserrimi, nunc autem beatissimi homines. Jud. v. 22. οὓς μὲν ἐλεεῖτε διακρινόμενοι. Eodem sensu רָחַם (cui ἐλεεῖν haud raro in vers. Alex. respondet, aeque ac חָנַן Num. VI, 25. Ps. VI, 3. Prov. XIV, 21. 31.) usurpatur. Exod. XXXIII, 19. Hos. II, 3. Cf. etiam Alex. Prov. XXII, 9. Ies. XLIV, 23. LII, 8. LIV, 7. qui ἐλεεῖν interdum etiam pro הֵיטִיב *benefecit,* Job. XXIV, 21. et חָמַל *condonavit, ignovit,* posuerunt, v. c. Ezech. VII, 4. 9. VIII, 18. *Xenoph.* de *Rep. Athen.* II, c. 16. *Phavor.* ἐλεῶ· οἰκτείρω, κατοικτείρω, φείδομαι, οἰκτίζομαι.

'ΕΛΕΗΜΟΣΥ'ΝΗ, ης, ἡ, 1. proprie: *benignitas erga inopes et miseros, studium sublevandi egenos, misericordia,* i. q. οἰκτιρμός. Hoc sensu extat apud *Callimachum Hymn.* in *Delum* v. 152. ubi vide *Spanhemium,* et in versione Alex. ubi hebraico צְדָקָה, Ies. I, 27. XXVIII, 17. et חֶסֶד, Prov. III, 3. XX, 28. respondet.

2. per metonymiam: *ipsum beneficium, stips erogata pauperibus.* Matth. VI, 1. ubi tamen pro ἐλεημοσύνην rectius legitur δικαιοσύνην. ib. v. 2. 3. 4. ubi ποιεῖν ἐλεημοσύνην *stipem erogare pauperibus* significat, i. q. διδόναι ἐλεημοσύνην, quod legitur Luc. XI, 41. XII, 33. Act. III, 2. αἰτεῖν ἐλεημοσύνην. ib. v. 3. 10. πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην stipis rogandae causa. ib. IX, 36. X, 2. 4. 31. XXIV, 17. Haec posterior significatio e lingua hebraica petenda esse videtur; nam vocabulo צְדָקָה non solum *benignitatis et misericordiae,* sed *stipis* etiam et beneficii notio inest, v. c. Dan. IV, 27. ἁμαρτίας σου ἐν ἐλεημοσύναις λύτρωσαι. Adde Sirac. III, 14. XXIX, 12. XL, 17. *Diog. Laërt.* V, 17. ἐλεημοσύνην ἔδωκεν. Conf. *Spanhem.* ad *Callim.* l. l. et *Vorstium* in *Philol. S.* c. II.

'ΕΛΕΗ'ΜΩΝ, ονος, ὁ, ἡ, *misericors, benignus, qui aliorum miseretur eorum sublevando miseriam.* ab ἔλεος. Bis tantum in N. T. legitur. Matth. V, 7. μακάριοι οἱ ἐλεήμονες. Hebr. II, 17. ἵνα ἐλεήμων γένηται καὶ πιστὸς ἀρχιερεύς. Alex. pro חַנּוּן, Ps. CIII, 8. CXI, 4. רַחוּם, Ps. CXLV, 8. et חָסִיד posuerunt Jerem. III, 12.

"ΕΛΕΟΣ, ου, ὁ, 1. *misericordia, benevolentia, quae se factis exserit.* Matth. XXIII, 23. καὶ τὸν ἔλεον praeceptum

ceptum de misericordia exercenda. Tit. III, 5. κατὰ τὸν αὐτοῦ ἔλεον pro suo erga nos favore. Hebr. IV, 6. ἵνα λάβωμεν ἔλεον ut ejus misericordiae participes reddamur.

2. *pietas in Deum, probitas.* Matth. IX, 13. ἔλεον θέλω καὶ οὐ θυσίαν pietate et integritate vitae magis delector, quam sacrificio. ibid. XII, 7. Sirac. XLIV, 24. Josephus ἀνὴρ ἐλέους vocatur, h. e. *pius, integer vitae.* 1 Macc. II, 57. Δαβὶδ ἐν τῷ ἐλέει αὐτοῦ ἐκληρονόμησε θρόνον βασιλείας κ. τ. λ. ob pietatem suam Davides imperium perpetuum ac perenne est consecutus. Eodem sensu hebr. צְדָקָה Ies. LVI, 1. Ezech. XVIII, 19. in vers. Alex. respondet ad imitationem hebraici חֶסֶד Prov. XIX, 22. Hos. VI, 4.

ἜΛΕΟΣ, ἔεος, contracte έους, τὸ,

1. *misericordia*, in sensu activo, *dolor de alterius malo, et ab eo liberandi ipsum desiderium, benignitas, favor, benevolentia.* Luc. I, 50. καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ εἰς γενεὰς γενεῶν. ibid. v. 78. διὰ σπλάγχνα ἐλέους Θεοῦ per summam Dei nostri misericordiam. 1 Petr. I, 3.

2. per metonymiam: *ipsum beneficium, maxime quod est in adductione ad religionem et felicitatem christianam, felicitas.* Luc. I, 58. ἐμεγάλυνε Κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ μετ' αὐτῆς quod Deus eam tanto exornaverit beneficio. ib. v. 72. ποιῆσαι ἔλεος μετὰ τῶν πατέρων ἡμῶν, coll. X, 37. ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος μετ' αὐτοῦ qui misericordem et benignum se ei praestitit. Formula haec videtur expressa esse ad hebraicum עָשׂוֹת חֶסֶד עִם פְּלוֹנִי. Genes. XXIV, 14. Rom. IX, 23. σκεύη ἐλέους homines, quibus a Deo destinatum est beneficium religionis christianae. Eodem modo explicanda sunt verba τῷ ὑμετέρῳ ἐλέει, Rom. XI, 31. et ὑπὲρ ἐλέους, Rom. XV, 9. Interdum de *ipsa felicitate, quae alicujus benignitati debetur*, adhibetur. Galat. IV, 16. εἰρήνη ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἔλεος. 1 Tim. I, 2. 2 Tim. I, 2. χάρις, ἔλεος καὶ εἰρήνη. Tit. I, 4. 2 Joh. v. 3. Jud. v. 2. Sic חֶסֶד Ps. CIII, 4.

3. *gratuita promissio.* Luc. I, 54. μνησθῆναι ἐλέους memor promissorum benignissimorum. Iterum ad imitationem hebraici חֶסֶד 2 Paral. VI, 42. זָכְרָה לְחַסְדֵי דָּוִיד עַבְדֶּךָ.

ἘΛΕΥΘΕΡΊΑ, ας, ἡ, 1. proprie: *libertas, qua quis est sui juris et pro lubitu vivere potest, status, oppositus servituti civili et domesticae* ab ἐλεύθερος, quod vide. Sed in hoc sensu in N. T. non legitur, frequentissime tamen ita legitur in exterorum Scriptorum monumentis. In N. T. semper metaphorice adhibetur, ita, ut

2. significet *libertatem christianam in observandis et negligendis ritibus mosaicis, immunitatem a duro legis mosaicae imperio*, quae ἐξουσία in aliis locis dicitur. 1 Cor. X, 29. ἵνα τί γὰρ ἡ ἐλευθερία μου κρίνεται ὑπὸ ἄλλης συνειδήσεως; qui condemnari, inique dijudicari possit et coërceri libertas mea, qua utor, ab aliis aliter sentientibus? Galat. II, 4. V, 1. *Theodor.* ad h. l. ἐλευθερίαν τὴν ἔξω τοῦ νόμου πολιτείαν καλεῖ. ibid. V, 13. ὑμεῖς ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε. *Theodoret.* τῆς τοῦ νόμου δουλείας ἠλευθερώθητε.

3. *libertas a servitute et duro imperio vitiositatis et errorum*, et *immunitas a peccatorum poenis per Christum nobis parta.* 2 Cor. III, 17. οὗ δὲ τὸ πνεῦμα Κυρίου, ἐκεῖ ἐλευθερία per religionem christianam omnia impedimenta verum cognoscendi tolluntur, coll. v. 16. Jacob. I, 25. νόμος τέλειος ὁ τῆς ἐλευθερίας lex christiana, quae homines vere et perfecte liberos a vitiositate reddit. Jacob. II, 12. διὰ νόμου ἐλευθερίας secundum religionem, quae homines sanctos et integros postulat ac reddere valet. 1 Petr. II, 16.

4. *status felicissimus beatorum in coelis, qui est in immunitate et liberatione ab omnibus hujus vitae aerumnis et molestiis.* Rom. VIII, 21. εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ in beatissimam liberationem verorum Dei cultorum ab hujus vitae aerumnis et molestiis.

5. *libertas agendi pro lubitu.* 2 Petr. II,

II, 19. ἐλευθερίαν αὐτοῖς ἐπαγγελλόμενοι, ubi sermo est de falsis doctoribus, qui libertatis praetextu licentiam vitae in flagitiis quibusvis perpetrandis promovebant. *Diog. Laërt.* VII, s. 121. ἐλευθερίαν ἐξουσίαν αὐτοπραγίας vocat. *Phavor.* ἐλευθερία ἐστὶν χρημάτων ἁπλῆ δόσις, ἢ ἀρετὴ ψυχῆς εὐδαπάνητος εἰς τὰ καλά, — ἡ ἐλευθερία ἐστὶν ἡγεμονία τοῦ βίου, αὐτοκράτεια ἐπὶ παντὶ, ἐξουσία τοῦ καθ' ἑαυτὸν, ἐν βίῳ ἀφειδία, ἐν χρήσει καὶ κτήσει ἐλευθεριότης.

ἘΛΕΎΘΕΡΟΣ, έρα, ον, 1. *liber, non servus aut mancipium, a servitute immunis*, sive sit *ingenuus (ein Freygebohrener a free-born man,) sive libertus et manumissus (ein Freygelassner a freed man.)* Prioris significationis exempla sunt Galat. III, 28. οὐκ ἔνι δοῦλος, οὐδὲ ἐλεύθερος non servi et liberi respectus habetur ullus. Ephes. VI, 8. Coloss. III, 11. Apoc. VI, 15. XIII, 16. XIX, 18. Huc etiam refero Galat. IV, 22. ubi ἡ ἐλευθέρα Sara, uxor legitima et libera Abrahami, vocatur, quia opponitur τῇ παιδίσκῃ, coll. v. 23 et 30. Posterioris significationis exempla haec sunt: Joh. VIII, 33. ὅτι ἐλεύθεροι γενήσεσθε vos in libertatem vindicabimini. 1 Cor. VII, 21. ἀλλ' εἰ καὶ δύνασαι ἐλεύθερος γενέσθαι, μᾶλλον χρῆσαι. ib. v. 22. Alex. pro חָפְשִׁי *manumissus*, Exod. XXI, 2. 5. 26. 27. etc.

2. ex adjuncto: *qui sui juris est et facultatem habet faciendi quod libet, immunis, non obligatus, non coactus, non subjectus.* Matth. XVII, 26. Ἄρα γε ἐλεύθεροί εἰσιν οἱ υἱοὶ igitur immunes sunt liberi, sc. a censu pendendo. Rom. VII, 3. ἐλευθέρα ἐστὶν ἀπὸ νόμου mulier, mortuo marito, soluta est ab obligatione legum matrimonii. 1 Cor. VII, 39. ἐλευθέρα ἐστὶν, ᾧ θέλει γαμηθῆναι. ibid. IX, 1. οὐκ εἰμὶ ἐλεύθερος, h. e. μὴ οὐκ ἔχω ἐξουσίαν, v. 4. 5. ibid. v. 19. ἐλεύθερος γὰρ ὢν ἐκ πάντων quanquam equidem summa gaudeo libertate et nemini obnoxius sum.

3. *liber a vitiositate et erroribus, immunis a peccandi libidine.* Joh. VIII, 36. ἐὰν οὖν ὁ υἱὸς ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ, ὄντως ἐλεύθεροι ἔσεσθε si igitur filius vos in libertatem vindicaverit, vere liberi eritis. 1 Petr. II, 16. ὡς ἐλεύθεροι. Solebant autem veteres philosophi *sapientes* appellare ἐλευθέρους. Conf. *Diog. Laërt.* VII, s. 121. et *Suicerum Thes. Eccles.* T. I. p. 1088.

4. *qui est remotus, alienus ab aliqua re.* Rom. VI, 20. ἐλεύθεροι ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ alieni eratis a virtute christiana.

5. *is, qui alteri libertatem et immunitatem promittit et largitur.* Galat. IV, 26. ἡ δὲ ἄνω Ἱερουσαλὴμ ἐλευθέρα ἐστὶν religio christiana libertatem et immunitatem ab omni servitii jugo liberis suis promittit et largitur.

ἘΛΕΥΘΕΡΌΩ, ῶ, fut. ώσω, 1. *libero, manumitto, libertate dono*, i. q. ἀπελευθερόω, quo verbo Alex. usi sunt pro hebr. חָפַשׁ Levit. XIX, 20.

2. *immunem praesto*, et speciatim: *in libertatem christianam vindico*, quae est *in immunitate a legis mosaicae et vitiositatis errorumque duro imperio.* Joh. VIII, 32. καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς, coll. v. 34 et 36. Rom. VI, 18 et 22. ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. ibid. VIII, 2. ἠλευθέρωσέ με ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας. ibid. v. 21. Galat. V, 1. coll. v. 2. 3. 4 seq. *Arrian. Epictet.* III, 24. 26. IV, 1. *Phavor.* ἐλευθερῶ· ἀπαλλάττομαι, λυτροῦμαι, λύω, ῥύομαι.

ἜΛΕΥΣΙΣ, εως, ἡ, *adventus.* Nomen verbale ab inusitato ἐλεύθω *venio*, pro quo nunc usitatum est ἔρχομαι. Legitur in N. T. semel Act. VII, 52. ἀπέκτειναν τοὺς προκαταγγείλαντας περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ δικαίου occiderunt eos, qui adventum (sc. in mundum) hujus innocentis (sc. filii Dei) praedicerent. *Dion. Hal.* T. I. Opp. p. 565. ed. *Reiske.* Exempla e patribus gr. collegit *Suicer. Thes. Eccles.* T. I. p. 1089. *Hesych.* et ex eo *Phavor.* ἐλεύσεως· ἀφίξεως.

ἘΛΕΦΆΝΤΙΝΟΣ, η, ον, *eburneus, ex ebore factus* aut *ebore variegatus*, ab ἐλέφας, ὁ, *elephas, animal magnae molis*, item *ebur, dens elephantis*, unde hebr. שֵׁן respondet in versione Alex. Ezech. XXVII, 6. Conf. *Eustath.*

tath. in *Il.* ι, p. 1287, 52. et ω, p. 1469, 21. *Reitz.* ad *Lucian.* Opp. T. II. p. 63. In N. T. semel legitur Apoc. XVIII, 12. σκεῦος ἐλεφάντινον et omnia vasa eburnea; quae apud veteres magno in pretio fuisse docuit *Kypke* in *Obss. Sacr.* T. II. p. 461. In versione Alex. Amos III, 15. οἶκοι ἐλεφάντινοι, hebr. בָּתֵּי הַשֵּׁן, et ibid. VI, 4. κλῖναι ἐλεφάντιναι commemorantur. *Herodian.* IV, 2. 3 et 13. *Hesych.* ἐλεφάντινα· λευκά. *Homer. Iliad.* ν, v. 583.

'ΕΛΙΑΚΕἸΜ, ὁ, *Eliakim.* Est nomen proprium viri, qui fuit filius Abiud. Hebr. אֶלְיָקִים, i. e. *Deus stabiliet, restituet, excitabit,* ex אֵל *Deus* et יָקִים, a rad. קוּם *surgere.* Matth. I, 13. Luc. III, 30.

'ΕΛΙΕ'ΖΕΡ, ὁ, *Elieser.* Nomen proprium viri ἄκλιτον originis hebraicae אֱלִיעֶזֶר, h. e. *Deus auxilium meum est.* Conflatum ex אֵל *Deus* et עֵזֶר *auxilium;* quo nomine appellatus fuit praeter procuratorem domus Abrahami Genes. XV, 2. et filium Mosis Exod. XVIII, 4. etiam filius Jorim Luc. III, 29.

'ΕΛΙΟΥ'Δ, ὁ, *Eliud.* Nomen proprium hebraicum indeclinabile, conflatum ex אֵל *Deus* et הוֹד *gloria, laus,* ut idem sit ac *Deus laude et celebratione dignissimus.* Fuit filius Achim. Matth. I, 14. 15.

'ΕΛΙΣΑ'ΒΕΤ, ἡ, *Elisabeth.* Nomen uxoris Zachariae et matris Johannis baptistae. Luc. I, 5. 7. 13. 24. 36. 40. 41. 57. quod vulgo conflatum existimant ex אֵל et נִשְׁבַּע *juravit,* unde idem sonare putatur ac *Deus juravit:* alii vero deducunt a שָׂבַע *saturavit.* Sic in *Alberti Gloss. Gr. N. T.* p. 37. explicatur Θεοῦ μοῦ πλησμονή. Eodem nomine etiam appellabatur uxor Aaronis Exod. VI, 25. graeco interprete.

'ΕΛΙΣΣΑΙ̃ΟΣ, ου, ὁ, *Elisaeus.* Nomen proprium prophetae, filii Saphat. 1 Regg. XIX, 16. 2 Regg. III, 11. Luc. IV, 27. Hebraicum אֱלִישָׁע h. e. *a Deo salus nostra.*

'ΕΛΙ'ΣΣΩ, vel attice 'ΕΛΙ'ΤΤΩ, fut. ίξω, 1. proprie: *volvo, circumvolvo, convolvo, complico,* etiam *cingo, circumdo (Plutarch.* T. VIII. Opp. p. 652. *Reiske* de mari urbem ambiente) ab εἰλέω *verso, circumago.* Dicitur maxime de vestimentis et voluminibus, quae expansa complicantur. *Hesych.* ἑλίξας· πλέξας, κάμψας, στρέψας. Idem: ἑλιττόμενος· στρεφόμενος. *Phavor.* ἑλίξεις· περιστρέψεις. Jam, quia id, quod antea expansum fuit, complicatur, evanescit et oculis subtrahitur, ἑλίσσειν

2. metaphorice notat: *auferre, delere, evanescere facere.* Hebr. I, 12. ὡσεὶ περιβόλαιον ἑλίξεις αὐτοὺς sicut pallium complicabis coelos, h. e. coelum evanescet ex oculis hominum et quasi peribit. Ies. XXXIV, 4. ἑλιγήσεται ὁ οὐρανὸς, ὡς βιβλίον. Ps. CII, 26. ὡσεὶ περιβόλαιον ἑλίξεις αὐτούς.

"ΕΛΚΟΣ, εος, τὸ, *ulcus,* ab ἕλκω *traho,* eo quod vitiosos attrahat humores. Apud antiquissimos Scriptores ἕλκος proprie dicebatur *vulnus adhuc cruentum, corpori recentissime illatum, plaga recens,* id quod luculenter docuit *Eustathius* ad *Homer. Iliad.* λ', v. 811. p. 841. et *Saubertus* in *exercitt. de Vulneribus Christi* § 20. postea autem recentioribus scriptoribus sumebatur quoque pro *ulcere, ex vulnere diuturniore et profundiore orto,* ut pluribus demonstravit *Foësius* in *Oeconom. Hipp.* p. 122. *Suid.* τὸ τραῦμα τὸ χρονίσαν. *Hesych.* ἕλκος· πᾶν τραῦμα, ὠτειλὴ, ἡ ἐκ χειρὸς τρῶσις. *Thom. M.* ἕλκος· κυρίως χρόνιον πάθος ἐκ σιδήρου γινόμενον. Ter legitur in N. T. Luc. XVI, 21. καὶ οἱ κύνες ἀπέλειχον τὰ ἕλκη αὐτοῦ et canes ulcera ejus lingebant. Apoc. XVI, 2. καὶ ἐγένετο ἕλκος κακὸν et exorti sunt carbunculi. ibid. v. 11. ἐκ τῶν ἑλκῶν αὐτῶν. in vers. Alex. hebr. שְׁחִין respondet 2 Regg. XX, 7. Job. II, 7. *Xenoph. de re Equ.* V, 1.

'ΕΛΚΟ'Ω, ῶ, fut. ώσω, *ulcero, exulcero,*

ὅτο. ἙΛΚΟΌΜΑΙ, οῦμαι, *exulceror*, ἡλκωμένος *exulceratus*, ab ἕλκος, quod vide. Semel in N. T. legitur Luc. XVI, 20. de Lazaro. ὃς ἐβέβλητο πρὸς τὸν πυλῶνα πλουσίου ἡλκωμένος qui ad portam divitis jacebat ulceribus scatens. Conf. *Wedelii Exercitt. Med. Philol.* Cent. II. Dec. II. Exc. II. *Xenoph.* de *Re Equestri* I, 4. V, 1. *Pollux Onom.* I, 201.

ἙΛΚΎΩ, fut. ύσω, 1. *traho, extraho, eveho*, v. c. rete, piscibus refertum. Joh. XXI, 6. καὶ οὐκ ἔτι αὐτὸ ἑλκῦσαι ἴσχυσαν ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύων et non poterant illud ob piscium copiam extrahere. ibid. v. 11. καὶ εἵλκυσε δίκτυον ἐπὶ τῆς γῆς et rete traxit ad terram. *Phavor.* ἕλκυσον· σύρον. Alex. Habac. I, 15. 2 Sam. XXII, 17.

2. *traho aliquem invitum et reluctantem, abstraho*, et inprimis de *iis* dicitur, *qui in jus rapiuntur, et abripiuntur in forum ad judices.* Act. XVI, 19. εἵλκυσαν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας pertraxerunt in forum ad magistratus. Simili sensu ἕλκεσθαι legitur apud *Xenoph. Mem.* III, 6. 1.

3. *e vagina duco, stringo*, si de gladio sermo est. Joh. XVIII, 10. ἔχων μάχαιραν, εἵλκυσεν αὐτὴν secum gerens gladium, distrinxit illum. Eodem modo σπάω apud Alexandrinos sumitur pro hebraico שָׁלַף Judd. XX, 15. 17. 25. 35. 46.

4. *duco*, in sensu metaphorico, h. e. *efficio, ut aliquis alicujus rei particeps fiat.* Joh. XII, 32. πάντας ἑλκύσω πρὸς ἐμαυτὸν omnes veros meos cultores ducam ad eandem felicitatem, quam mihi Deus post mortem destinavit.

5. metaphorice: *aliquem incito, allicio et impello, alicui suppedito vires et occasionem alicujus rei efficiendae.* Joh. VI, 44. οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός με, ἐὰν μὴ ὁ πατὴρ, ὁ πέμψας με, ἑλκύσῃ αὐτὸν nemo potest sectator meus fieri, nisi cui vires et occasionem suppeditaverit Deus, s. brevius: nisi ei hoc beneficium destinaverit, coll. v. 65. ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ πατρός μου. Simili modo hebr. נָהַל usurpatur Judd. IV, 7. Jer. XXXI, 3. Conf. *Schwarzii Comment. Crit. Ling. Gr.* p. 463.

ἝΛΚΩ, 1. proprie: *traho, attraho, extraho. Hesych.* ἕλκει· σύρει, ἀνάγει. Alex. pro מָשַׁךְ Judd. V, 14. *Theogn. Sent.* v. 1201.

2. *vi aliquem rapio et abduco, in jus rapio.* Act. XXI, 30. εἷλκον αὐτὸν ἔξω τοῦ ἱεροῦ protraxerunt eum e templo. Jacob. II, 6. καὶ αὐτοὶ ἕλκουσιν ὑμᾶς εἰς τὰ κριτήρια et vos in jus rapiunt. *Aristoph. Nub.* v. 1220. Imitati sunt hanc significationem graeci verbi ἕλκω Latini, v. c. *Cicero. Orat.* pro *Milone* c. XV. "P. Clodius cum in judicium *detrahi* non posset." Adde *Liv.* II, 27. cum a lictoribus jam *traheretur*. Vid. supra ἀπάγω.

ἙΛΛΆΣ, άδος, ἡ, *Graecia, Hellas.* Nomen regionis, quae Ἑλλὰς dicta a quodam rege, Hellene, filio Deucalionis et Pyrrhae, *Graecia* vero postea nuncupata ab alio rege, Γραικῷ, filio Thessali, Cecropis successore, unde etiam incolae ejus dicti sunt Γραικοὶ et Ἕλληνες. Regio haec includitur ab ortu Aegeo mari, ab occasu Ionia, a meridie Cretico, a septentrione Scardicis jugis, ab Illyriis ac Moesis, Strymoneque fluvio a Thracibus separatur. Ejus regiones, in quas dividitur, sunt Epirus, Peloponnesus, Graecia proprie dicta, Thessalia et Macedonia. Verum ipsa vox Ἑλλὰς non semper eodem significatu sumta est. Antiquitus ea tantum pars priscae Graeciae Ἑλλὰς appellabatur, quae posterioribus Thessalia dicta est, et Ἕλληνες insuper proprie vocabantur, qui eam Thessaliae partem inhabitarunt, ubi est urbs Larissa. Vid. *Casauboni Diatrib.* in *Dionem Chrysost.* c. 12. et *Salmasium* ad *Solinum* p. 100. Deinde Ἑλλάδος vocabulo contineri coepit Graecia proprie sic dicta, (conf. *Ernesti* ad *Sueton.*, *Claudium* cap. 16.) ubi Achaia, Peloponnesus et insulae. Provinciae Achaiae fuere Aetolia, Attica, Boeotia, Phocis, Doris, Locri, et Megaris, Provinciae Peloponnesi fuere Achaia propria,

pria, Arcadia, Argia, Corinthia, Elis, Laconia, Messenia, et Sicyonia. Insulae Graeciae sunt Cephalonia, Corcyrus, Creta, Cyclades, Cythera, Delos, Euboea, et aliae minores. Et hoc sensu Ἑλλὰς intelligenda esse videtur, quae commemoratur Act. XX, 2. Caeterum observandum videtur, vocem Ἑλλὰς esse proprie adjectivum foeminini generis ab ἕλλην, ut, ab ἴων est ἰὰς apud *Aelian. V. H.* II, c. 38. et primo unam tantum urbem, in Phthiotide ab Hellene conditam, ita dictam esse. Cf. *Hudson.* ad *Thucyd.* I, c. 3. T. I. p. 291. ed. Bipont. et *J. J. Amnellii Hellas e sacris scriptoribus N. T. illustrata.* (Upsal. 1752.) quae extat in *Berg. Museo Duisburg.* T. II. p. 193.

ἝΛΛΗΝ, ηνος, ὁ, 1. *Graecus, e Graecia oriundus.* Antiquitus Ἕλληνες dicebantur, qui antiquam Helladem incolebant ipsis Hellenis temporibus; cum autem Hellenis posteri admodum numerosi ac potentissimi in omnes fere totius Graeciae civitates eduxissent colonias, inde factum est, ut, qui ex genere Hellenico per totam Graeciam dispersi fuerant, Ἕλληνες dicerentur, et, cum caeteris Graeciae incolis immixti magis magisque praevaluissent, circa primam Olympiadum celebrationem hoc Ἑλλήνων nomen pro communi omnium Graeciae incolarum agnosceretur; quae sunt ipsa verba doctissimi *Hudsoni* ad *Thucyd.* I, c. 3. Act. XVI, 1. 3. ὅτι Ἕλλην ὑπῆρχεν, ubi sermo est de Timotheo, qui Lystrensis fuit. Act. XVIII, 17. 1 Cor. I, 22. 23. Rom. I, 14. Ἕλλησί τε καὶ βαρβάροις, ad quae posteriora loca pertinent glossae *Hesychii:* Ἕλληνες· - - οἱ φρόνιμοι, ἤτοι σοφοὶ, et *Suidae:* Ἕλλην· σοφός. Nam Graecia fuit olim omnis eruditionis mater et hominum, belli pacisque artibus celeberrimorum, feracissima, et apud exteros quoque Scriptores (v. c. *Aeneam Poliorcet.* c. 24. ἐάν τε Ἕλληνες, ἐάν τε βάρβαροι ὦσι) Graeci, tanquam homines mitioris ingenii et omni humanitatis disciplina exculti, Barbaris opponuntur.

2. per synecdochen: *omnis, qui est religioni gentilium addictus, gentilis, non circumcisus, Judaeisque opponitur.* Joh. VII, 35. ἡ διασπορὰ τῶν Ἑλλήνων Judaei undique inter gentiles dispersi. Conf. *Gust. Sommelii* D. quinam sint Ἕλληνες Joh. VII, 35. demonstrantem. Lund. 1775. 4. Act. XIV, 1. XVII, 4. XIX, 10. Rom. I, 16. II, 9. 10. III, 9. Ἰουδαίους καὶ Ἕλληνας. ib. X, 12. 1 Cor. X, 32. Galat. II, 3. Τίτος ὁ σὺν ἐμοὶ Ἕλλην ὢν graecis parentibus natus, sectator olim (ante conversionem ad religionem christianam) religionis gentilium. ibid. III, 28. Coloss. III, 11. Solebant autem Judaei omnes populos distinguere in Judaeos et gentiles, quos ideo Ἕλληνας vocabant, quia plurimae gentes lingua graeca utebantur. Sic 2 Macc. IV, 13. Ἑλληνισμὸς et ἀλλοφυλισμὸς tanquam synonyma conjunguntur: et ibid. VI, 9. τὰ Ἑλληνικὰ ἤθη sunt mores paganorum. Deprehenditur usus hic loquendi apud Alexandrinos, qui Ies. IX, 12. Ἕλληνας pro hebraico פְּלִשְׁתִּים posuerunt. Divinos Scriptores imitati sunt Patres Graeci, qui Ἕλληνας nuncupaverunt omnes christiana civitate non donatos, speciatim *gentiles.* Sic v. c. *Justinus M.* et *Tatianus* scripserunt λόγους πρὸς Ἕλληνας et *Athanasius* λόγον κατὰ Ἑλλήνων. *Cyrillus Alex. de SS. Trinitate* c. VI. p. m. 21. ἡ πολύθεος τῶν Ἑλλήνων πλάνη. *Justin. Mart. Resp. ad Quaest.* 42 et 74. p. 324 et 338. ed. *Sylburg.* ἑλληνισμὸν diserte χριστιανισμῷ opponit.

3. *Hellenista, Judaeus extra Palaestinam inter gentiles vivens,* qui linguam graecam in lectione codicis sacri adhibebat. Fuerunt autem Christi et Apostolorum aetate Judaei per Graeciam, Asiam minorem, Syriam et Aegyptum, ubi graeca lingua tunc vernacula erat, dispersi, qui in N. T. διασπορὰ τῶν Ἑλλήνων vocantur, v. c. Joh. VII, 35. 1 Petr. I, 1. etiam αἱ δώδεκα φυλαὶ ἐν τῇ διασπορᾷ, Jacob. I, 1.

tro. ἙΛΚΌΟΜΑΙ, οῦμαι, *exulceror*, ἡλκωμένος *exulceratus*, ab ἕλκος, quod vide. Semel in N. T. legitur Luc. XVI, 20. de Lazaro. ὃς ἐβέβλητο πρὸς τὸν πυλῶνα πλουσίου ἡλκωμένος qui ad portam divitis jacebat ulceribus scatens. Conf. *Wedelii Exercitt. Med. Philol.* Cent. II. Dec. II. Exc. II. *Xenoph.* de *Re Equestri* I, 4. V, 1. *Pollux Onom.* I, 201.

ἙΛΚΎΩ, fut. ύσω, 1. *traho, extraho, eveho*, v. c. rete, piscibus refertum. Joh. XXI, 6. καὶ οὐκ ἔτι αὐτὸ ἑλκῦσαι ἴσχυσαν ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύων et non poterant illud ob piscium copiam extrahere. ibid. v. 11. καὶ εἵλκυσε δίκτυον ἐπὶ τῆς γῆς et rete traxit ad terram. *Phavor.* εἵλκυσεν· σύρειν. Alex. Habac. I, 15. 2 Sam. XXII, 17.

2. *traho aliquem invitum et reluctantem, abstraho*, et inprimis de *iis* dicitur, *qui in jus rapiuntur, et abripiuntur in forum ad judices.* Act. XVI, 19. εἵλκυσαν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας pertraxerunt in forum ad magistratus. Simili sensu ἕλκεσθαι legitur apud *Xenoph. Mem.* III, 6. 1.

3. *e vagina duco, stringo*, si de gladio sermo est. Joh. XVIII, 10. ἔχων μάχαιραν, εἵλκυσεν αὐτὴν secum gerens gladium, distrinxit illum. Eodem modo σπάω apud Alexandrinos sumitur pro hebraico שָׁלַף Judd. XX, 15. 17. 25. 35. 46.

4. *duco*, in sensu metaphorico, h. e. *efficio, ut aliquis alicujus rei particeps fiat.* Joh. XII, 32. πάντας ἑλκύσω πρὸς ἐμαυτὸν omnes veros meos cultores ducam ad eandem felicitatem, quam mihi Deus post mortem destinavit.

5. metaphorice: *aliquem incito, allicio et impello, alicui suppedito vires et occasionem alicujus rei efficiendae.* Joh. VI, 44. οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός με, ἐὰν μὴ ὁ πατὴρ, ὁ πέμψας με, ἑλκύσῃ αὐτὸν nemo potest sectator meus fieri, nisi cui vires et occasionem suppeditaverit Deus, s. brevius: nisi ei hoc beneficium destinaverit, coll. v. 65. ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ πατρός μου, Simili modo hebr. נָהַל usurpatur Judd. IV, 7. Jer. XXXI, 3. Conf. *Schwarzii Comment. Crit. Ling. Gr.* p. 463.

ἝΛΚΩ, 1. proprie: *traho, attraho, extraho. Hesych.* ἕλκει· σύρει, ἀνάγει. Alex. pro מָשַׁךְ Judd. V, 14. *Theogn. Sent.* v. 1201.

2. *vi aliquem rapio et abduco, in jus rapio.* Act. XXI, 30. εἷλκον αὐτὸν ἔξω τοῦ ἱεροῦ protraxerunt eum e templo. Jacob. II, 6. καὶ αὐτοὶ ἕλκουσιν ὑμᾶς εἰς τὰ κριτήρια et vos in jus rapiunt. *Aristoph. Nub.* v. 1220. Imitati sunt hanc significationem graeci verbi ἕλκω Latini, v. c. *Cicero. Orat.* pro *Milone* c. XV. " P. Clodius cum in judicium *detrahi* non posset." Adde *Liv.* II, 27. cum a lictoribus jam *traheretur.* Vid. supra ἀπάγω.

ἙΛΛΆΣ, άδος, ἡ, *Graecia, Hellas.* Nomen regionis, quae Ἑλλὰς dicta a quodam rege, Hellene, filio Deucalionis et Pyrrhae, *Graecia* vero postea nuncupata ab alio rege, Γραικῷ, filio Thessali, Cecropis successore, unde etiam incolae ejus dicti sunt Γραικοὶ et Ἕλληνες. Regio haec includitur ab ortu Aegeo mari, ab occasu Ionia, a meridie Cretico, a septentrione Scardicis jugis, ab Illyriis ac Moesis, Strymoneque fluvio a Thracibus separatur. Ejus regiones, in quas dividitur, sunt Epirus, Peloponnesus, Graecia proprie dicta, Thessalia et Macedonia. Verum ipsa vox Ἑλλὰς non semper eodem significatu sumta est. Antiquitus ea tantum pars priscae Graeciae Ἑλλὰς appellabatur, quae posterioribus Thessalia dicta est, et Ἕλληνες insuper proprie vocabantur, qui eam Thessaliae partem inhabitarunt, ubi est urbs Larissa. Vid. *Casauboni Diatrib.* in *Dionem Chrysost.* c. 12. et *Salmasium* ad *Solinum* p. 100. Deinde Ἑλλάδος vocabulo contineri coepit Graecia proprie sic dicta, (conf. *Ernesti* ad *Sueton.* *Claudium* cap. 16.) ubi Achaia, Peloponnesus et insulae. Provinciae Achaiae fuere Aetolia, Attica, Boeotia, Phocis, Doris, Locri, et Megaris, Provinciae Peloponnesi fuere Achaia propria,

pria, Arcadia, Argia, Corinthia, Elis, Laconia, Messenia, et Sicyonia. Insulae Graeciae sunt Cephalonia, Corcyrus, Creta, Cyclades, Cythera, Delos, Euboea, et aliae minores. Et hoc sensu Ἑλλὰς intelligenda esse videtur, quae commemoratur Act. XX, 2. Caeterum observandum videtur, vocem Ἑλλὰς esse proprie adjectivum foeminini generis ab ἕλλην, ut, ab ἴων est ἰὰς apud *Aelian. V. H.* II, c. 38. et primo unam tantum urbem, in Phthiotide ab Hellene conditam, ita dictam esse. Cf. *Hudson.* ad *Thucyd.* I, c. 3. T. I. p. 291. ed. Bipont. et *J. J. Amnellii Hellas e sacris scriptoribus N. T. illustrata.* (Upsal. 1752.) quae extat in *Berg. Museo Duisburg.* T. II. p. 193.

"ΕΛΛΗΝ, ηνος, ὁ, 1. *Graecus, e Graecia oriundus.* Antiquitus Ἕλληνες dicebantur, qui antiquam Helladem incolebant ipsis Hellenis temporibus; cum autem Hellenis posteri admodum numerosi ac potentissimi in omnes fere totius Graeciae civitates eduxissent colonias, inde factum est, ut, qui ex genere Hellenico per totam Graeciam dispersi fuerant, Ἕλληνες dicerentur, et, cum caeteris Graeciae incolis immixti magis magisque praevaluissent, circa primam Olympiadum celebrationem hoc Ἑλλήνων nomen pro communi omnium Graeciae incolarum agnosceretur; quae sunt ipsa verba doctissimi *Hudsoni* ad *Thucyd.* I, c. 3. Act. XVI, 1. 3. ὅτι Ἕλλην ὑπῆρχεν, ubi sermo est de Timotheo, qui Lystrensis fuit. Act. XVIII, 17. 1 Cor. I, 22. 23. Rom. I, 14. Ἕλλησί τε καὶ βαρβάροις, ad quae posteriora loca pertinent glossae *Hesychii:* Ἕλληνες· - - ἢ φρόνιμοι, ἤτοι σοφοί, et *Suidae:* Ἕλλην· σοφός. Nam Graecia fuit olim omnis eruditionis mater et hominum, belli pacisque artibus celeberrimorum, feracissima, et apud exteros quoque Scriptores (v. c. *Aeneam Poliorcet.* c. 24. ἐάν τε Ἕλληνες, ἐάν τε βάρβαροι ὦσι) Graeci, tanquam homines mitioris ingenii et omni humanitatis disciplina exculti, Barbaris opponuntur.

2. per synecdochen: *omnis, qui est religioni gentilium addictus, gentilis, non circumcisus, Judaeisque opponitur.* Joh. VII, 35. ἡ διασπορὰ τῶν Ἑλλήνων Judaei undique inter gentiles dispersi. Conf. *Gust. Sommelii* D. quinam sint Ἕλληνες Joh. VII, 35. demonstrantem. Lund. 1775. 4. Act. XIV, 1. XVII, 4. XIX, 10. Rom. I, 16. II, 9. 10. III, 9. Ἰουδαίους καὶ Ἕλληνας. ib. X, 12. 1 Cor. X, 32. Galat. II, 3. Τίτος ὁ σὺν ἐμοὶ Ἕλλην ὢν graecis parentibus natus, sectator olim (ante conversionem ad religionem christianam) religionis gentilium. ibid. III, 28. Coloss. III, 11. Solebant autem Judaei omnes populos distinguere in Judaeos et gentiles, quos ideo Ἕλληνας vocabant, quia plurimae gentes lingua graeca utebantur. Sic 2 Macc. IV, 13. Ἑλληνισμὸς et ἀλλοφυλισμὸς tanquam synonyma conjunguntur: et ibid. VI, 9. τὰ Ἑλληνικὰ ἤθη sunt mores paganorum. Deprehenditur usus hic loquendi apud Alexandrinos, qui Ies. IX, 12. Ἕλληνας pro hebraico פְּלִשְׁתִּים posuerunt. Divinos Scriptores imitati sunt Patres Graeci, qui Ἕλληνας nuncupaverunt omnes christiana civitate non donatos, speciatim *gentiles.* Sic v. c. *Justinus M.* et *Tatianus* scripserunt λόγους πρὸς Ἕλληνας et *Athanasius* λόγον κατὰ Ἑλλήνων. *Cyrillus Alex. de SS. Trinitate* c. VI. p. m. 21. ἡ πολύθεος τῶν Ἑλλήνων πλάνη. *Justin. Mart. Resp. ad Quaest.* 42 et 74. p. 324 et 338. ed. *Sylburg.* ἑλληνισμὸν diserte χριστιανισμῷ opponit.

3. *Hellenista, Judaeus extra Palaestinam inter gentiles vivens,* qui linguam graecam in lectione codicis sacri adhibebat. Fuerunt autem Christi et Apostolorum aetate Judaei per Graeciam, Asiam minorem, Syriam et Aegyptum, ubi graeca lingua tunc vernacula erat, dispersi, qui in N. T. διασπορὰ τῶν Ἑλλήνων vocantur, v. c. Joh. VII, 35. 1 Petr. I, 1. etiam αἱ δώδεκα φυλαὶ ἐν τῇ διασπορᾷ, Jacob. I, 1.

1. In hoc sensu semel tantum legitur in N. T Joh. XII, 20. ἦσαν δέ τινες Ἕλληνες ἐκ τῶν ἀναβαινόντων, ἵνα προσκυνήσωσιν ἐν τῇ ἑορτῇ, qui locus tamen admodum dubius est et ambiguus; nam per Ἕλληνες h. l. aeque commode *pagani religiosi* intelligi possunt, quos constat interdum itinera fecisse ad illustrissima quaevis templa, non tam paganorum, quam Judaeorum. Cf. interpp. ad Act. VIII, 27. Proselytos graecos h. l. intelligendos esse, probavit *Croius Anim. in N. T.* cap. 31. Conf. *Suicer. Thes. Eccles.* T. I. p. 1090. et *Joh. Amnel.* D. περὶ Ἑλλήνων et Ἑλληνιστῶν, quorum in N. T. fit mentio. Upsal. 1761. 4.

ἙΛΛΗΝΙΚΌΣ, ή, όν, *Graecus, Graecis* vel *Graeciae proprius*, ab Ἕλλην. Bis tantum legitur in N. T. Luc. XXIII, 38. γράμμασιν Ἑλληνικοῖς literis Graecis. Apoc. IX, 11. ἐν τῇ Ἑλληνικῇ, subintell. γλώσσῃ, in lingua Graeca. Bis etiam legitur in vers. Alex. Jerem. XLVI, 16. L, 15.

ἙΛΛΗΝΊΣ, ίδος, ἡ, 1. *Graeca*, proprie sic dicta *natione et religione talis*, ab Ἕλλην.

2. synecdochice: *foemina gentilis, a cultu veri Dei aliena*, et opponitur *mulieri judaicae*. Sic Marc. VII, 26. mulier Syrophoenissa Ἑλληνὶς vocatur. Act. XVII, 12. καὶ τῶν Ἑλληνίδων γυναικῶν. Saepius non legitur in N. T.

ἙΛΛΗΝΙΣΤΉΣ, οῦ, ὁ, 1. proprie: *is, qui graeca lingua utitur, imitatur mores et instituta Graecorum, aemulus et studiosus Graecorum*, ab Ἑλληνίζω *graece loquor*, (*Xenoph. Anab.* VII, 3, 12.) *imitor mores ac instituta Graecorum*, quemadmodum Ἰουδαΐζειν notat: *judaico more vivere. Phavor.* Ἑλληνίζω· τὸ ἑλληνικῶς φθέγγομαι καὶ τὰ τῶν Ἑλλήνων φρονῶ. καὶ ἑλληνίζω οὐ μόνον ἐγὼ, ἀλλὰ καὶ ἄλλον ἑλληνικῶς ἔχειν ποιῶ. Idem fere tradit *Thom. M.* p. 296. ubi vide interpp.

2. *Hellenistae* κατ' ἐξοχὴν dicebantur *Judaei*, qui, post exilii babylonici tempora inter gentiles et maxime Graecos dispersi et extra patriam viventes, se ex parte conformaverant ad opiniones et mores et instituta Graecorum, ita, ut etiam lingua graeca uterentur, quae felici armorum Alexandri M. successu ante Christi tempora communis fere omnium Orientis populorum facta erat. Quo factum est, ut non solum versione Alexandrina loco codicis hebraici in synagogis uterentur, sed etiam plane ignorarent linguam hebraicam. Lingua eorum, vulgo hellenistica dicta, tantum aberat, ut attica elegans et pura dici posset, ut potius plura nec obscura linguae hebraicae vestigia in ea compareant. Opponuntur ideo in N. T. τοῖς Ἑβραίοις, h. e. Judaeis, in Palaestina viventibus, qui hebraice loquebantur et codice hebraico V. T. utebantur. Act. VI, 1. ἐγένετο γογγυσμὸς τῶν Ἑλληνιστῶν πρὸς τοὺς Ἑβραίους. De dissidio hoc inter Hellenistas et Hebraeos dixi supra ad vocem Ἑβραῖος. ibid. IX, 29. ἐλάλει δὲ καὶ συνεζήτει πρὸς τοὺς Ἑλληνιστάς. In utroque loco *Salmasius* in libro de *Lingua Hellenistica* pag. 176 seq. (Lugd. Bat. 1643. 8. et in aliis deinde libris, sc. de *Funere Ling. Hellenisticae et Ossilegio Ling. Hellenisticae*, ibid. eod.) non *nativitate Judaeos*, sed *proselytos graecos et Christianos factos* intelligendos esse, sed absque ulla necessitate, judicavit. Aliorum virorum sententias diligenter recensuit *Fabricius* in *Luce Evangel.* p. 59 s. *Alb. Gloss. N. T.* Append. p. 211. Ἑλληνιστῶν· Ἑλληνιστὰς δὲ οὐ τὴν θρησκείαν, ἀλλὰ τοὺς ἑλληνιστὶ φθεγγομένους καλεῖ. Locus Act. XI, 20. alienus esse videtur ab hac re; nam ibi sine dubio loco Ἑλληνιστὰς reponendum est Ἕλληνας, quod *Griesbachius* in ipsum textum recipere non dubitavit. Certe, si vox Ἑλληνιστὰς sana esset, de *gentilibus* necessario explicari deberet, non repugnante usu loquendi: nam non solum 2 Macc. IV, 13. ἑλληνισμὸς *gentilismum, paganismum* significat, sed etiam *Justinus M.* in *Resp. ad Quaest.* c. 42 et 74. ἑλληνισ-

μὸς

μὸν christianae religioni opponit. Cf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 490.

ἙΛΛΗΝΙΣΤΊ. Adverbium, 1. *ad imitationem Graecorum, ritu et more graecanico.* (ab ἑλληνίζω.)

2. *graece, lingua graeca.* Joh. XIX, 20. ἑλληνιστὶ i. q. γράμμασιν Ἑλληνικοῖς Luc. XXIII, 38. aut τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ Apoc. IX, 11. Act. XXI, 37. Ἑλληνιστὶ γινώσκεις; scisne graece? *Xenoph. Anab.* VII, 6. 7. Saepius non legitur in N. T.

ἘΛΛΟΓΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *in rationes debiti refero, expensum fero,* ex ἐν et λόγος *ratio.* Sic legitur in N. T. Philem. v. 18. εἰ δέ τι ἠδίκησέ σε, ἢ ὀφείλει, τοῦτο ἐμοὶ ἐλλόγει si vero quid circumvenit te, aut quippiam debet, illud mihi in rationes debiti refer.

2. metaphorice: *imputo,* (quod etiam proprie *rationum* verbum est) de benefactorum pariter ac malefactorum annotatione et quasi attributione. Rom. V, 13. ἁμαρτία δὲ οὐκ ἐλλογεῖται, μὴ ὄντος νόμου peccatum autem non imputatur, h. e. non poena dignos homines reddit, non existente lege. Saepius in N. T. non legitur. *Hesych.* ἐλλόγει· καταλόγησαι.

ἘΛΜΩΔΑΜ, ὁ, *Elmodam.* Nomen viri ἄκλιτον, origine hebraicum (forte ex אֵל *Deus* et מוֹדִיעַ *notum faciens,* sic, ut ם, in fine adjectum, superfluum sit, ut in Νεφθαλείμ, Σιλωάμ, aut ex אֵל et מָדַד *mensuravit* et affixo ם *eos).* Legitur in N. T. semel Luc. III, 28.

ἘΛΠΊΖΩ, fut. ίσω. Hoc verbum, quod vulgo Graeci cum dativo construunt, in N. T. construitur vel cum praepositione ἐν, Matth. XII, 21. ut בָּטַח seq. ב legitur Judd. IX, 16. vel cum praepositione εἰς, Joh. V, 45. 2 Cor. I, 10. Sirac. II, 9. ἐλπίσατε εἰς ἀγαθά. 2 Regg. XVIII, 24. vel cum ἐπὶ et quidem tam regente dativum, Rom. XV, 12. 1 Tim. IV, 10. Ies. XLII, 4. quam accusativum, 1 Tim. V, 5. 1 Petr. I, 13. Ps. IX, 10. 2 Regg. XVIII, 24. vel sequente infinitivo, Luc. VI, 34. 1 Tim. III, 14. vel denique post se ὅτι habet. Luc. XXIV, 21. Act. XXIV, 26. Vid. *Vorstii Philol. S.* c. 36. p. 677.

1. *spero, spe in aliquid feror, futurum aliquid exspecto cum desiderio illo potiundi ac fruendi.* Luc. XXIII, 8. καὶ ἤλπιζέ τι σημεῖον ἰδεῖν ὑπ' αὐτοῦ γινόμενον et sperabat, fore, ut se spectante aliquod miraculum ederet. ibid. XXIV, 21. ἠλπίζομεν ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ μέλλων λυτροῦσθαι τὸν Ἰσραήλ. Act. XXIV, 26. XXVI, 7. Rom. XV, 24. 1 Cor. XIII, 7. πάντα ἐλπίζει optima quaevis de aliis sperat. Hinc

2. ἐλπίζεσθαι *futurum esse* significat, quia futurum aliquid exspectamus. Hebr. XI, 1. ἔστι δὲ πίστις ἐλπιζομένων ὑπόστασις est autem fides certissima exspectatio rerum futurarum et absentium; sequitur: πραγμάτων ἔλεγχος οὐ βλεπομένων.

3. *fiducia amplector, fiduciam et spem in aliquo colloco.* 1 Tim. IV, 10. ὅτι ἠλπίκαμεν ἐπὶ Θεῷ ζῶντι quia fiduciam ponimus in Deo O. M. ib. V, 5. VI, 17. μηδὲ ἠλπικέναι ἐπὶ πλούτου ἀδηλότητι. Judd. XX, 36. ἤλπισαν ἐπὶ τὸ ἔνεδρον. Ps. IV, 5. ἐλπίσατε ἐπὶ Κύριον. ibid. XLIV, 6. οὐ γὰρ ἐπὶ τῷ τόξῳ μου ἐλπιῶ.

4. *fidem alicui habeo,* ἐλπίζω ἐν τῷ ὀνόματί τινος *alicujus doctrinam amplector, alicujus sectator fio.* Matth. XII, 21. καὶ ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιοῦσι etiam gentiles ejus disciplinae sese adjungent. Joh. V, 45. Μωσῆς, εἰς ὃν ὑμεῖς ἠλπίκατε Moses, cujus tamen vos sectatores profitemini, seu, cujus summa apud vos est auctoritas.

5. Formula ἐλπίζειν ἐπὶ τὸν Θεὸν, ut ἀγαπᾷν τὸν Θεὸν, *pie et sancte Deum colere* significat. 1 Petr. III, 5. αἱ γυναῖκες, αἱ ἐλπίζουσαι ἐπὶ τὸν Θεὸν mulieres piae et probae.

ἘΛΠῚΣ, ίδος, ἡ, 1. *spes et exspectatio rei futurae,* et ita differt a προσδοκία, ut illud de exspectatione futuri alicujus boni, προσδοκία ἀγαθῶν, ut *Suidas* interpretatur, fere dicatur, hoc vero et in bonam et in malam

partem accipiatur de *spe ac metu*. *Thom. M.* ἐλπὶς ἐπὶ καλοῦ, προσδοκία καὶ ἐπὶ καλοῦ καὶ ἐπὶ κακοῦ, quanquam constat, hoc discrimen non semper observatum esse ab optimis Scriptoribus graecis, apud quos ἐλπὶς et ἐλπίζειν frequenter etiam in sinistram partem de metu adhibetur, (unde non solum apud graecos Scriptores formula ἐλπὶς ἀγαθὴ occurrit, v. c. *Arrian. Exped. Alex.* VII, 25. *Plutarch. non posse suaviter viv. sec. Epicur.* p. 1087. D. cui respondet latina, *spes bona* apud *Plautum Persa* II, 3. 1. sed etiam ἐλπὶς πονηρὰ apud *Lucianum Zeuxi.* 8.) ut post interpp. ad *Thom. M.* p. 299. egregie docuit *Irmisch.* ad *Herodian.* I, c. 3. 11. p. 79 et 824. In N. T. vero semper in bonam partem accipitur, v. c. de spe futurae resurrectionis mortuorum, Act. XXIV, 15. de spe futurae felicitatis aeternae, quae Rom. V, 2. ἡ ἐλπὶς τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ vocatur. 1 Cor. IX, 10. ἐπ' ἐλπίδι ὀφείλει ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾷν. Tit. I, 2. III, 7. Hinc ἐλπὶς

2. κατ' ἐξοχὴν in N. T. dicitur *spes felicitatis Christianorum futurae et aeternae.* Rom. V, 4. coll. v. 2. ubi ἐλπὶς τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ vocatur. ibid. XII, 12. τῇ ἐλπίδι χαίροντες spes felicitatis Christianorum futurae ad gaudium vos excitet. Ephes. II, 12. ἐλπίδα μὴ ἔχοντες. Hebr. VI, 11. coll. Tit. III, 7. ubi ἐλπὶς ζωῆς αἰωνίου dicitur. 1 Thess. IV, 13.

3. per metonymiam: *res sperata, illud ipsum quod speratur.* Rom. VIII, 24. ἐλπὶς δὲ βλεπομένη, οὐκ ἔστι ἐλπὶς felicitas jam praesens, seu res, quam habemus, non sperari potest; nisi quis statuere malit, ἐλπὶς βλεπομένη positum esse pro ἐλπὶς τῶν βλεπομένων. 1 Cor. IX, 10. καὶ ὁ ἀλοῶν τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ μετέχειν et agricola percipere fructum, quem speraverat. Galat. V, 5. ἐλπίδα δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα favorem divinum promissum exspectamus. Coloss. I, 5. διὰ τὴν ἐλπίδα τὴν ἀποκειμένην ὑμῖν ἐν τοῖς οὐρανοῖς per felicitatem in coelis, quam speramus. 2 Thess. II, 16. Job. VI, 8. 2 Macc. VII, 14.

4. per metonymiam: *auctor spei' qui spem facit.* Sic Hebr. VII, 19. religio christiana ἐλπὶς dicitur, quia spem facit certissimam felicitatis aeternae et remissionis peccatorum et opponitur legi Mosaicae abrogatae v. 18. quae non perfecte tranquillare animum hominum poterat. Verba ipsa sunt: ἐπεισαγωγὴ δὲ κρείττονος ἐλπίδος introducta est praestantior doctrina, christiana nempe. Coloss. I, 27. ὅς ἐστι Χριστὸς ἐν ὑμῖν, ἡ ἐλπὶς τῆς δόξης quae est doctrina christiana vobis tradita, quae summae felicitatis spem facit.

5. *fiducia in Deum.* 1 Cor. XIII, 13.

6. per metonymiam: partim *is, in quo fiduciam ac spem ponimus,* partim *is, de quo bene speramus.* Act. XXVIII, 20. ἕνεκεν γὰρ ἐλπίδος 'Ισραὴλ propter Messiam, in quo omnes Israelitae spem ac fiduciam suam ponunt. 1 Thess. II, 19. τίς γὰρ ἡμῶν ἐλπίς; nonne vos estis, de quibus optima quaevis sperare possum? 1 Tim. I, 1. καὶ Χριστοῦ 'Ιησοῦ, τῆς ἐλπίδος ἡμῶν. Ps. XXII, 9.

7. *securitas,* quia firma spes securitatem gignere solet. Hinc ἐπ' ἐλπίδι *secure, tuto,* ad imitationem hebraici לָבֶטַח Judd. XVIII, 7. Prov. I, 33. Ps. IV, 8. LXXVIII, 53. Ies. XXXII, 9. Act. II, 26. ἡ σάρξ μου κατασκηνώσει ἐπ' ἐλπίδι corpus meum habitabit secure.

'ΕΛΎΜΑΣ, α, ὁ, *Elymas.* Non est nomen proprium, sed appellativum, e lingua arabica et persica explicandum, in qua عليم *Elymon* non solum *sapientem, qui res divinas et humanas scrutatur et earum cognitione est conspicuus,* sed etiam *Magum, magicas artes exercentem,* significat. Conf. vers. arab. *Saadiae* Genes. XLI, 8. Exod. XVIII, 19. *Lud. de Dieu Critica S.* p. 581. et *Bocharti Hierozoicon* P. I. p. 750. Alii tamen derivare malunt ab hebraico עָלַם, in Niph. נֶעְלַם, *absconditus, occultus fuit,* quia

Magi

Magi occultarum rerum scientia gloriantur. Semel tantum in N. T. hoc vocabulum legitur Act. XIII, 8. de Mago illo Barjesu, cui in Cypro insula, Sergio proconsule praesente, oculorum usum Paulus ademit, ubi diserte a Luca per ὁ μάγος explicatur.

"ΕΛΩ, *capio.* Verbum inusitatum, pro quo usurpatur αἱρέω, ῶ, *capio*, quod vide supra.

'ΕΛΩΪ, *Eloi.* Vox syriaca אֱלָהִי, pro qua Hebraei dicunt אֵלִי, aspirata in medio ex more Graecorum omissa, significans *Deus mi*, et idem est ac Θεέ μου, seu ὁ Θεός μου, ut explicatur Marc. XV, 34. Ps. XXII, 1. coll. Matth. XXVII, 46. ubi 'Ηλὶ ponitur.

'ΕΜΑΥΤΟΥ͂, ῆς, οῦ, *mei ipsius.* Est pronomen primae personae, compositum ex ἐμοῦ, genit. ab ἐγὼ, et αὐτοῦ ab αὐτὸς *ipse*, et tantum in singulari legitur in genitivo, dativo et accusativo. Joh. V, 30. οὐ δύναμαι ἐγὼ ποιεῖν ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐδὲν non possum aliquid ex mea solius voluntate facere. ibid. VII, 17. ἢ ἐγὼ ἀπ' ἐμαυτοῦ λαλῶ an sit a me inventa, mei ingenii. ibid. VIII, 42. οὐδὲ γὰρ ἀπ' ἐμαυτοῦ ἐλήλυθα non propria auctoritate veni, meum negotium agens. ibid. X, 18. ἀπ' ἐμαυτοῦ sponte. 1 Cor. IV, 4. οὐδὲν ἐμαυτῷ σύνοιδα nihil mihi conscius sum. *Phavor.* ἐμαυτόν· τοῦτο λέγεται κατὰ τὴν αὐτοπάθειαν, ἥτις ἐστὶν, ὅταν τὶς αὐτὸς ᾖ ὁ ἐνεργῶν καὶ πάσχων.

'ΕΜΒΑΊΝΩ, aor. 2. ἐνέβην, 1. proprie: *ingredior, intro, inscendo*, ex ἐν et βαίνω *gradior, eo.* Joh. V, 4. καὶ ὁ πρῶτος ἐμβὰς qui primus se aquae piscinae injiciebat.

2. speciatim est verbum nauticum et de *eo* dicitur, *qui conscendit navigium*, vel absolute positum, vel addito vocabulo, navigium significante. Matth. VIII, 23. καὶ ἐμβάντι αὐτῷ εἰς τὸ πλοῖον. ibid. IX, 1. XIII, 2. XIV, 22. 32. XV, 39. Marc. IV, 1. Luc. VIII, 22. Joh. VI, 24. *Plutarch.* T. I. Opp. p. 54. ed. *Reiske. Philostrat. Vit. Soph.* II, 31. [illegible] 3. ἐμβῆναι νεῶν. 1 Macc. XV, 37. 2 Macc. XII, 3. *Phavor.* ἐμβαίνει· εἰσέρχεται, τῆς ἐν προθέσεως ἐπὶ κινήσεως ἐνταῦθα λαμβανομένης — καὶ ἐπὶ νηὸς καὶ ἐπὶ οἴκου.

'ΕΜΒΆΛΛΩ, fut. αλῶ, *injicio, immitto, conjicio*, ex ἐν et βάλλω *jacio.* Semel in N. T. legitur Luc. XII, 5. ἐμβαλεῖν εἰς τὴν γέενναν conjicere in gehennam. Jer. XXXVII, 21. ἐνεβάλοσαν αὐτὸν εἰς οἰκίαν τῆς φυλακῆς. *Aelian V. H.* XII, 1. καὶ τοὺς μὲν τοῦτο δράσαντας εἰς δεσμωτήριον ἐνέβαλε.

'ΕΜΒΆΠΤΩ, fut. άψω, *intingo, immergo*, ex ἐν et βάπτω *tingo, mergo. immergo.* Matth. XXVI, 23. ὁ ἐμβάψας μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ τρυβλίῳ τὴν χεῖρα qui mecum manum in catino intingit, h. e. qui mecum convivatur. Marc. XIV, 20. ὁ ἐμβαπτόμενος μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ τρυβλίον qui intingit mecum in catinum, sc. offulam, τὸ ψωμίον, quod additur Joh. XIII, 26. ἐμβάψας τὸ ψωμίον. Saepius non legitur in N. T. *Xenoph. Cyrop.* II, 2. 1.

'ΕΜΒΑΤΕΥΩ, fut. εύσω, 1. proprie: *pedem infero, ingredior, introëo*, i. q. ἐμβαίνω, interdum etiam *versor in aliquo loco, aetatem dego, obambulo.* Unde apud Alexandrinos ἐμβατεύειν et χωροβατεῖν *ingredi aliquam terram* promiscue usurpantur. Jos. XVIII, 8. et XIX, 49. 51. *Aeschyl. Pers.* v. 449. ἣν ὁ φιλόχορος Πὰν ἐμβατεύει. *Schol.* ἐνδιατρίβει. de Psyttalea insula, quam Pan choreis gaudens incolebat. *Themist. Or.* VII, p. 90. ed. *Harduin.* κατὰ χρόνους τινὰς ὡρισμένους ποτὲ ἀκήρατοι καὶ θεῖαι — δυνάμεις ἐπ' ἀγαθῷ τῶν ἀνθρώπων ἐμβατεύουσι τὴν γῆν, ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατιοῦσαι. *Aristides Or. in Minervam* T. I. Opp. p. 19. ed. *Canteri.* Auctor historiae Maccabaeorum de hostili incursu atque irruptione, violentia in provincias et agros quatuor in locis adhibuit. Lib. I. cap. XII, 25. XIII, 20. XIV, 31. XV, 40. *Suid.* ἐμβατεύων· ἐπιβαίνων. — ἐμβατεύσαντες· εἰσελθόντες. *Phavor.* ἐμβατεῦσαι· ἐπιβῆναι· τὰ ἔνδον. *Hesych.* ἐμβατεύσας· ἐπιβατεύσας.

2. metaphorice: *curiosius investigo, inquiro, alicui rei indagandae assiduam*

duam operam et studium navo. Sic semel in N. T. legitur Coloss. II, 18. ἃ μὴ ἑώρακεν ἐμβατεύων qui indagandis rebus operam navat, quas non intelligit, in quibus, nec quid, nec quomodo quaerat, intelligit. *Erasmo* arridet *Hieronymi* sententia, qui vertit: *incedens fastuose,* ut metaphora ducta sit a *tragicis cothurnis*, qui ἐμβάδες dicuntur a *Luciano,* in quibus sublimes incedebant in tragoediis, qui regis personam sustinebant. Sed recte jam Beza idonei auctoris exemplum desideravit, quo haec, a nostro loco plane aliena interpretatio, confirmetur. Nostra, vel potius *L. Bosii* et *Raphelii* interpretatio *Hesychii* auctoritate confirmatur, qui ἐμβατεύσας explicat per ζητήσας, et *Phavorini* ἐμβατεῦσαι· ἐξερευνῆσαι, ἢ σκοπῆσαι. *Xenoph. Symp.* IV, 27. ὅτι παρὰ τῷ γραμματιστῇ ἐν τῷ αὐτῷ βιβλίῳ ἀμφότεροι ἐμβατεύετέ τι. 2 Macc. II, 30. τὸ μὲν ἐμβατεύειν καὶ πολυπραγμονεῖν ἐν τοῖς κατὰ μέρος, τῷ τῆς ἱστορίας ἀρχηγέτῃ καθήκει, ubi vid. *Syr.* Conf. *Krebs. Obss. Flav.* p. 340 seq. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 288. et *Suiceri Thes. Eccles.* T. I. p. 1097.

ἘΜΒΙΒΆΖΩ, fut. άσω, *ascendere,* vel *conscendere facio, impono, incedere et ingredi facio,* ex ἐν et βιβάζω. Speciatim: *impono navi, facio conscendere aliquem navigium.* Sic in N. T. semel legitur Act. XXVII, 6. ἐνεβίβασεν ἡμᾶς εἰς αὐτὸ, sc. τὸ πλοῖον, imposuit nos in eam, *Lucian. V. H.* II, 26. *Thucyd.* I, 53. Conf. *Gatakerum* ad *Marc. Antonin.* X. § 8. p. 295. In versione Alex. semel legitur pro הִדְרִיךְ Prov. IV, 11. ἐμβιβάζω δέ σε τροχιαῖς ὀρθαῖς.

ἘΜΒΛΈΠΩ, fut. έψω, 1. proprie: *video, cerno, facultate videndi et cernendi gaudeo et uti possum,* ex ἐν et βλέπω *video.* Marc. VIII, 25. καὶ ἐνέβλεψε (in aliis codicibus e glossemate καὶ ἀνέβλεψε, in aliis ὥστε ἀναβλέψαι legitur) τηλαυγῶς ἅπαντας et potuit omnes clare ac dilucide videre. Act. XXII, 11. ὡς δὲ οὐκ ἐνέβλεπον ἀπὸ τῆς δόξης τοῦ φωτὸς ἐκείνου.

2. *intueor, aspicio,* vel absolute et simpliciter, vel cum intensione, *oculos intendo, serio et magna intentione aliquem aspicio, intueor et suspicio,* Matth. XIX, 26. ἐμβλέψας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς convertens se Jesus ad eos respondit. Marc. X, 21. 27. XIV, 67. Luc. XX, 17. XXII, 61. ἐνέβλεψε τῷ Πέτρῳ magna intentione intuitus est Petrum. Joh. I, 36. 42. Act. I, 11. ἐμβλέποντες εἰς τὸν οὐρανὸν, coll. v. 10. ἀτενίζοντες εἰς τὸν οὐρανόν. Ies. V, 30. ἐμβλέψονται εἰς τὸν οὐρανόν. ibid. XVII, 7. ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ εἰς τὸν ἅγιον τοῦ Ἰσραὴλ ἐμβλέψονται. Sirac. XXXIII, 15. ἔμβλεψον εἰς πάντα τὰ ἔργα τοῦ ὑψίστου. *Xenoph. Mem.* III, 11. 10. *Cyrop.* I, 3. 2. *Polyb.* XV, 28. 3.

3. metaphorice: *considero, animo contemplor,* i. q. κατανοέω. Matth. VI, 26. ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, considerate aves, coll. Luc. XII, 24. κατανοήσατε τοὺς κόρακας. 2 Macc. XII, 45. ἐμβλέπων τοῖς μετ᾽ εὐσεβείας κοιμωμένοις κάλλιστον ἀποκείμενον χαριστήριον.

ἘΜΒΡΙΜΆΟΜΑΙ, ῶμαι, fut. ήσομαι, 1. proprie: *fremo, infremo,* quo ipso verbo *Vulgatus* usus est Joh. XI, 33. ab ἐν et βριμάομαι *fremo,* unde βριμάζω *leonis voce utor,* et, ut hoc obiter addam, Βριμὼ a Graecis *Hecate* dicta est διὰ τὸ φοβερὸν καὶ καταπληκτικὸν τοῦ δαίμονος.

2. sequente dativo personae: *increpo et acriter minitor, serio jubeo et moneo, cum vehementi et severa comminatione interdico.* Matth. IX, 30. καὶ ἐνεβριμήσατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων· ὁρᾶτε, μηδεὶς γινωσκέτω et graviter iis interdixit, ne quis hoc ab iis resciscеret. Marc. I, 43. καὶ ἐμβριμησάμενος αὐτῷ, coll. Luc. V, 14. καὶ αὐτὸς παρήγγειλεν αὐτῷ μηδενὶ εἰπεῖν. Ps. VII, 12. זֹעֵם. *Aquila* ἀπειλούμενος. Ἄλλος· ἐμβριμώμενος. *Symmachus* Ies. XVII, 13. ἐμβριμήσεται αὐτῷ, hebr. וְגָעַר בּוֹ. *Suid.* ἐμβριμᾶται· μετ᾽ αὐστηρότητος ἐπιτιμᾷ. — ἐμβριμῆσαι· μετ᾽ ὀργῆς λαλῆσαι. — ἐνεβριμήσατο· μετ᾽ ὀργῆς ἐλάλησεν, μετ᾽ αὐστηρότητος ἐπετίμησεν. *Hesych.* ἐμβριμῆσαι· ἐπιτιμῆσαι, κελεῦσαι,

ται, προστάξαι μετ' ἐξουσίας. — Idem : ἐμβριμώμενος· μετὰ ἀπειλῆς ἐντελλόμενος. Deinde de quavis vehementiore animi commotione usurpatur et speciatim est, ut latinum *fremo*, et simplex βριμάομαι (*Aristoph. Equit.* 815. Schol. βριμᾶσθαι· τὸ ὀργίζεσθαι καὶ ἀπειλεῖν).

3. *vehementer indignor, irascor.* Marc. XIV, 5. καὶ ἐνεβριμῶντο αὐτῇ et ei indignabantur. *Hesych.* ἐνεβριμήσατο, ὠργίσθη, ἐτάραξεν ἑαυτόν. Hinc ἐμβρίμημα *indignatio* in versione Alex. Thren. II, 6. et Ezech. XXI, 31. זַעְמִי. *Symmach.* ἐμβρίμησίν μου. *Theod.* ἐμβρίμημά μου. Alex. ὀργῆς μου. *Hesych.* ἐμβριμήματι· κινήματι.

4. *vehementer animo commoveor ac perturbor, lugeo, moereo, tristitia afficior.* Joh. XI, 33. ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι animo commotus. ibid. v. 38. πάλιν ἐμβριμώμενος ἐν ἑαυτῷ. In utroque loco sermo est de Jesu valde tristato et misericordia commoto ob mortem Lazari. Eodem modo זָעַף *indignari* interdum ad tristitiam transfertur, v. c. Genes. XL, 6. 1 Sam. XV, 11.

ἘΜΕ΄Ω, ῶ, fut. έσω, *vomo, evomo.* Tantum in N. T. legitur Apoc. III, 16. μέλλω σε ἐμέσαι ἐκ τοῦ στόματός μου evomam te ex ore meo, h. e. rejiciam, repudiabo te, nulla amplius inter nos erit conjunctio. Continuatur enim h. l. teporis translatio : tepida enim aqua vomitum movet. *Xenoph.* Anab. IV, 8. 16. Hoc verbo etiam usi sunt Alexandrini Ies. XIX, 14. et interdum etiam verbo composito ἐξεμέω, Job. XX, 15. Prov. XXIII, 8. *Thom. Mag. et Phavor.* ἐξήμεσε κάλλιον ἢ ἤμεσε.

ἘΜΜΑΙ΄ΝΟΜΑΙ, sequente dativo personae, *furo, insanio, adversus aliquem effundo furorem,* ex ἐν et μαίνομαι *insanio.* Semel tantum in N. T. legitur Act. XXVI, 11. περισσῶς δὲ ἐμμαινόμενος αὐτοῖς, ἐδίωκον ad insaniam usque eos persecutus sum. In hoc verbo et similibus praepositio ἐν exercet virtutem τοῦ κατά. Conf. *Abresch.* Animadvv. ad *Aeschylum* p. 392. et 621. Adjectivum ἐμμανὴς legitur apud *Plutarch.* T. II, p. 798. T. VI. p. 144. ed. *Reiske.*

ἘΜΜΑΝΟΥΗ΄Λ, ὁ, *Immanuel.* Est nomen appellativum Servatoris nostri Optimi Maximi, Jesu Christi, originis hebraicae, compositum ex עִמָּנוּ *nobiscum* et אֵל *Deus,* significans *Deus nobis adest et favet et nos beneficiis exornat,* i. q. μεθ' ἡμῶν ὁ Θεὸς, ut Matthaeus I, 23. interpretatur. Desumtum est ex Ies. VII, 14. VIII, 8. Est itaque idem quod Ἰησοῦς, h. e. auctor felicitatis, servator, per quem Deus homines beatos ac felices reddit.

ἘΜΜΑΟΥ͂Σ, ἡ, *Emmaus.* Duo fuerunt loca in Judaea, hoc nomine insignita, quorum alter vicus, seu pagus fuit, in regione campestri situs, non procul a Tiberiade ad lacum Genesareth, in quo fontes erant aquarum calidarum (a quibus nomen habuisse videtur) et strage exercitus Antiochi, a Juda Maccabaeo prostrati, nobilitatus. 1 Macc. III, 40. 57. *Joseph.* A. J. XIII, 1. 3. XIV, 11. 2. Alter vicus ejusdem nominis, et idem ille, de quo Luc. XXIV, 13. erat in tribu Juda situs ad occidentem urbis Hierosolymae, sexaginta duntaxat stadiis ab ea distans, et postea Nicopolis dictus, teste *Nicephoro* X, c. 31.

ἘΜΜΕ΄ΝΩ, fut. ενῶ, pr. *maneo in aliquo loco* (*Xenoph. Anab.* IV, 7. 12. *Polyb.* I, 29. 8.) deinde metaphorice : *permaneo, persevero, constans maneo in aliqua re,* ab ἐν et μένω *maneo.* Construitur cum dativo, nunc sine praepositione, nunc cum praepositione ἐν et ἐπί. Act. XIV, 22. παρακαλοῦντες ἐμμένειν τῇ πίστει hortantes, ut non deficerent a religione christiana. Galat. III, 10. ὃς οὐκ ἐμμένει ἐν πᾶσι τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου qui non diligenter observaverit omnia, quae sunt scripta in libro legis, coll. Deut. XXVII, 26. Hebr. VIII, 9. οὐκ ἐνέμειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου violarunt praecepta mea, coll. Jerem. XXXI, 32. Saepius non legitur in N. T. Sirac. XXVIII, 6. ἔμμενε διαθήκαις.

ναις. ib. II, 10. τίς ἐνέμεινε τῷ φίλῳ αὐτοῦ; Eodem modo *Xenoph.* de Republ. Athen. II, 17. ἐμμένειν ταῖς συνθήκαις. Ages. I, 11. ἐμμένειν ταῖς σπονδαῖς. *Epictet.* Enchirid. c. 20. *Corn. Nep.* XVII, 2. 4. in pactione mansit. *Virgil. Aen.* II, 160. promissis maneas. ib. VIII, 643. dictis maneres. *Hesych.* ἐμμεῖναι· καθίζεσθαι, εἶναι ἕως αὐτοῦ, ἢ ἐπιμεῖναι. Conf. *Krebs. Obss. Flav.* p. 321. *Duker. ad Flor.* IV, 2. 17. et *Markland.* ad *Lysiam* p. 592.

ἘΜΜΌΡ, ὁ, *Emmor.* Nomen proprium viri indeclinabile, quod hebraice scribitur חֲמוֹר Genes. XXXIII, 19. et XXXIV, 1. Fuit autem pater Sichemi. A filiis Emmoris emit Abrahamus monumentum, in quo ipse, Sara, Isaac et Jacob sepulti fuerunt. Semel legitur in N. T. Act. VII, 16.

ἘΜΌΣ, ἡ, ὀν, *meus, a, um.* Est pronomen possessivum ab ἐμοῦ *mei,* genitivo ab ἐγὼ, pro quo frequentissime tam in sacris, quam in exteris Scriptt. usurpatur genitivus μοῦ, pronominis personalis ἐγὼ, et quo usi sunt Alex. pro נִי , נִי , נִי et י suffixis et affixis, quae fini vocum adhaerent, v. c. Gen. XXII, 18. XXVI, 5. XXXI, 31. etc. Joh. VIII, 37. ὁ λόγος ὁ ἐμὸς doctrina, quam ego trado. ib. XVIII, 36. βασιλεία ἡ ἐμὴ regnum meum. ib. XV, 8. γενήσεσθε ἐμοὶ μαθηταὶ eritis carissimi mei discipuli. Matth. XX, 15. οὐκ ἔξεστί μοι ποιῆσαι ὃ θέλω ἐν τοῖς ἐμοῖς, sc. κτήμασιν s. χρήμασιν; nonne licet mihi mea pecunia uti, ut lubet? Τὰ ἐμὰ, sc. χρήματα, ut vernaculum, das Meinige *mine,* sunt *res meae, bona mea,* coll. Luc. XV, 31. et *Alberti* Obss. Philol. p. 118. Matth. XXV, 27. — Joh. VII, 16. ἡ ἐμὴ διδαχὴ οὐκ ἔστιν ἐμὴ doctrina, quam ego trado, non est a me inventa, seu humanae originis. Interdum etiam τὸ ἐμὸν dicitur, *quod est in mea potestate situm, quod mihi convenit, me decet.* Sic Matth. XX, 23. οὐκ ἔστιν ἐμὸν (sc. μέρος) δοῦναι non possum equidem concedere; de quo loco videndus *Wolfius* in Curis Philol. T. I. p. 294.

ἘΜΠΑΙΓΜΟΝΉ, ῆς, ἡ, *illusio, ludibrium,* i. q. ἐμπαιγμὴ, ἐμπαιγμὸς et ἔμπαιγμα. (ab ἐμπαίζω *illudo.*) Recte, si quid video, hoc vocabulum rarius in textum recepit *Griesbachius* ex codicum, versionum et patrum graecorum auctoritate 2 Petr. III, 3. ὅτι ἐλεύσονται ἐν ἐμπαιγμονῇ ἐμπαῖκται, ubi verba ἐν ἐμπαιγμονῇ, sive cum ἐλεύσονται jungantur, ut pro σὺν ἐμπαιγμονῇ posita sint, sive cum ἐμπαῖκται construantur, ex hebraismo non tam redundare, quam ipsius sententiae vim augere videntur.

ἘΜΠΑΙΓΜΌΣ, οῦ, ὁ, *illusio, quocunque illa fiat modo, sive verbis, sive factis, ludibrium.* (ab ἐμπαίζω.) Semel tantum legitur in N. T. Hebr. XI, 36. ἕτεροι δὲ ἐμπαιγμῶν καὶ μαστίγων πεῖραν ἔλαβον alii ludibria et flagella experti sunt. Alex. eadem voce usi sunt pro קַלָּסָה Ezech. XXII, 4. frequentius tamen in verss. antiquis V. T. τὸ ἔμπαιγμα legitur, v. c. apud Alex. Ies. LXVI, 4. *Symmach. Theodot.* Exod. I, 13. — Sapient. XII, 25. Sirac. XXVII, 28. ἐμπαιγμὸς καὶ ὀνειδισμὸς ὑπερηφάνων. 2 Macc. VII, 7. ἐμπαιγμὸς poenam cum ignominia et ludibrio conjunctam significat.

ἘΜΠΑΊΖΩ, fut. αίσω, 1. proprie: *derideo aliquem et ludibrio habeo, illudo, sive id fiat verbis, sive re ipsa, contumelia afficio,* ex ἐν et παίζω *ludo,* quod est a παῖς *puer,* ut adeo vi etymologiae sit: *aliquem instar pueri tracto.* Construitur cum dativo. Matth. XX, 19. παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσι εἰς τὸ ἐμπαῖξαι καὶ μαστιγῶσαι tradent eum gentilibus contumelia afficiendum et castigandum. ib. XXVII, 29. 31. 41. Marc. X, 34. XV, 20. 31. οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες πρὸς ἀλλήλους ἔλεγον. Luc. XIV, 29. πάντες οἱ θεωροῦντες ἄρξονται ἐμπαίζειν αὐτῷ et omnes videntes eum derideant; ubi sermo est de eo, qui, jacto fundamento aedificii, deficientibus sumtibus, totam structuram perficere non valet. ibid. XVIII, 32. XXII, 63. XXIII, 11. 36. Aeque late patent verba hebraica שָׂחַק, Ps.

Ps. CIV, 26. Habac. I, 10. צָחַק. Genes. XXXIX, 14. 17. et הִתְעַלֵּל. Exod. X, 2. Judd. XIX, 25. quibus ἐμπαίζω respondet in versione Alex. Et in libris apocryphis ἐμπαίζεσθαι haud raro notat: *crudeli et contumelioso poenarum et mortis genere affici et vexari*, v. c. 2 Macc. VII, 10. coll. v. 13. et vers. syriaca.

2. *decipio aliquem, fallo alicujus spem*, quia pueri facile falluntur et decipiuntur. Sic legitur in N. T. Matth. II, 16. τότε Ἡρώδης ἰδὼν, ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων tunc Herodes intelligens, se a Magis delusum esse. Eodem sensu etiam Latini voce *illudere* utuntur, v. c. *Cornel.* Hannib. c. 10. *Cic.* pro Quintio c. 16.

'ΕΜΠΑΙ'ΚΤΗΣ, ου, ὁ, 1. *irrisor, derisor, scurra*, ab ἐμπαίζω *illudo*.

2. speciatim: *contemtor religionis, homo, qui, ut omnino omnes res serio tractandas, ita inprimis pietatem et religionem irridet et ludibrio habet*, qui a Hebraeis vulgo לֵץ vocatur, v. c. Ps. I, 1. Sic autem bis legitur in N. T. 2 Petr. III, 3. ὅτι ἐλεύσονται ἐπ' ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν ἐμπαῖκται, ubi describuntur falsi doctores, qui deridebant, quidquid de adventu Christi ad judicium, de resurrectione mortuorum etc. ab apostolis tradebatur. Jud. v. 18. ὅτι ἐν ἐσχάτῳ χρόνῳ ἔσονται ἐμπαῖκται. Saepius non legitur in N. T.

'ΕΜΠΕΡΙΠΑΤΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *inambulo, incedo*, ab ἐν et περιπατέω *ambulo*. Hebr. הִתְהַלֵּךְ. Job. I, 7. II, 2.

2. *habito, versor in aliquo loco et praesens sum*, vel sensu proprio, vel sensu metaphorico, in quo semel tantum legitur in N. T. 2 Cor. VI, 16. ὅτι ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐμπεριπατήσω ego semper inter eos ero et versabor, h. e. ab iis mihi semper cultus praestabitur. Hoc enim sensu *Deus* dicitur *habitare inter homines*, quando ab hominibus pie et sancte colitur, et eos vicissim amat et beneficiis ornat. Cf. Levit. XXVI, 12. ubi verba וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם, in sequentt. explicantur verbis וְהָיִיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ־לִי לְעָם. Adde Deut. XXIII, 14. 2 Sam. VII, 6.

'ΕΜΠΙ'ΜΠΛΗΜΙ, vel 'ΕΜΠΙ'ΠΛΗΜΙ, vel 'ΕΜΠΙΠΛΑ'Ω, fut. ήσω, (nam utrumque reperitur. V. *Reitz.* ad *Lucian.* T. II. p. 425.)

1. *impleo, repleo.* (ex ἐν et πίμπλημι, idem quod πλήθω *impleo.*) Prov. XXIV, 4. ἐμπίμπλανται ταμιεῖα ἐκ παντὸς πλούτου τιμίου. Eccles. I, 7. In utroque loco hebr. מָלֵא respondet.

2. *ad satietatem, large suppedito*, (v. c. *Xenoph.* Anab. I, 7. 7. ἐμπιπλὰς ἁπάντων τὴν γνώμην replens animos omnium bona spe.) et speciatim: *ad satietatem suppedito alimenta et nutrimenta.* 'Εμπίμπλαμαι *satior. Xenoph.* Sympos. IV, 37. καὶ πολλὰ ἐσθίων, μηδέποτε ἐμπίμπλαιτο. Sic semel legitur in N. T. de Deo Act. XIV, 17. ἐμπιπλῶν τροφῆς καὶ εὐφροσύνης τὰς καρδίας ὑμῶν large vobis suppeditans alimenta et nutrimenta omnis generis. Ps. CIII, 5. τὸν ἐμπιπλῶντα ἐν ἀγαθοῖς τὴν ἐπιθυμίαν σου. CXLV, 16. ἐμπιπλᾷς πᾶν ζῶον εὐδοκίας. Prov. XIII, 25. *Phavor.* ἐμπίπλαται· πληροῦται, χορτάζεται.

'ΕΜΠΙ'ΠΤΩ, fut. πεσοῦμαι, 1. proprie; *incido*, ita, ut innuat motum rei localem. (ab ἐν et πίπτω *cado.*) Matth. XII, 11. ἐὰν ἐμπέσῃ εἰς βόθυνον si in foveam inciderit. Luc. XIV, 5. εἰς φρέαρ ἐμπεσοῦται in puteum incidet. Eadem constructio reperitur in versione Alex. Ps. LVII, 6. ἐμπεσοῦται εἰς βόθρον. Ies. XXIV, 18. ἐμπεσοῦται εἰς τὸν βόθυνον. Apud reliquos graecos Scriptores fere cum dativo construitur, v. c. *Aelian.* V. H. XII, 23. ἐμπίπτουσι τοῖς κύμασι.

2. *incurro, incido*, in sensu metaphorico, h. e. *in potestatem alicujus venio, malum aliquod incurro, subeo, sustineo, perpetior*, adjuncta tamen fere semper notione *fortuiti et inopinati*, unde *Suidas* ἐνέπεσε per συνέβη, ἐγένετο interpretatus est, coll. *Aelian.* V. H.

V. H. I, 24. Luc. X, 36. τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς λῃστὰς qui inciderat in latrones. (*Arrian. Epict.* III, 13. ὅταν εἰς λῃστὰς ἐμπέσωμεν.) 1 Tim. III, 6. ἵνα μὴ εἰς κρίμα ἐμπέσῃ τοῦ διαβόλου ne in criminationes adversariorum religionis christianae incurrat. ibid. v. 7. ἵνα μὴ εἰς ὀνειδισμὸν ἐμπέσῃ καὶ παγίδα τοῦ διαβόλου. ibid. VI, 9. ἐμπίπτουσιν εἰς πειρασμὸν καὶ παγίδα κ. τ. λ. incidunt in tentationem et laqueos, coll. Prov. XII, 13. Hebr. X, 31. φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας Θεοῦ ζῶντος terribile est subire gravissimas Dei potentissimi poenas. 2 Sam. XXIV, 14. ἐμπεσοῦμαι εἰς χεῖρας Κυρίου. Prov. XXXVIII, 14. ἐμπεσεῖται εἰς κακά. 1 Macc. VI, 8. ἐνέπεσεν εἰς ἀῤῥωστίαν, coll. *Aelian*. V. H. V, 2. *Phavor*. ἐμπίπτω λέγεται καὶ τὸ περιπίπτω, ἤτοι τὸ εἰς πράγματα καλινδοῦμαι. λέγεται ἐμπίπτω καὶ τὸ ἐπιτίθεμαι ἐπὶ κακῷ τινί, ὡς παρὰ Σοφοκλεῖ. κ. τ. λ. *Schol.* in *Epictet*. Enchirid. c. 9. ἐμπίπτοντα λέγονται, ὅσα παρὰ τὴν προαίρεσιν τὴν ἡμετέραν γίνεται, ἤγουν τὰ τυχηρά. Conf. etiam supra ad εἰσέρχομαι dicta.

ἘΜΠΛΈΚΩ, fut. ἐμπλέξω, 1. proprie: *implico, irretio, artificiose necto ac compono*, ex ἐν et πλέκω *contexo, connecto*. Usurpatur de *funibus, retibus, frondibus*, (*Aelian*. V. H. XIII, 1.) *capillorumque ornamentis*. (Vid. infra sub ἐμπλοκή.)

2. ἐμπλέκομαι metaphorice: *implico me*, (*Cicer. Off.* II, 11. negotiis implicantur.) seu, *nimio studio in aliquid incumbo, distringor, immergor, obruor, immisceor alicui rei*, plane uti nostrum: sich verwickeln *to embroil one's self*. Sic semel in N. T. legitur 2 Tim. II, 4. οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βίου πραγματείαις nemo, qui militat, nimio studio in hujus vitae negotia incumbit. 2 Petr. II, 20. τούτοις (sc. τοῖς μιάσμασι τοῦ κόσμου) δὲ πάλιν ἐμπλακέντες his vero vitiis iterum se totos tradentes, seu, iterum irretiti. Prov. XXVIII, 18. ὁ δὲ σκολιαῖς ὁδοῖς πορευόμενος ἐμπλακήσεται. *Arrian. Epict.* III, 22. *Polyb.* I, 17. *Plutarch. an seni resp. gerenda* p. 787. E.

ἘΜΠΛΉΘΩ, fut. ήσω, 1. *impleo, repleo, expleo*, in sensu proprio, v. c. vas aliquod aliqua materia plenum facio. (ab ἐν et πλήθω.) *Aelian*. V. H. III, 1. Genes. XLII, 25. ἐμπλῆσαι τὰ ἀγγεῖα.

2. metaphorice: *ad satietatem usque suppedito, largiter et copiose aliqua re instruo*, et speciatim: *ad satietatem suppedito alimenta et nutrimenta*. Passivum ἐμπλήθομαι *ad satietatem edo, satis instructus sum et fruor aliqua re*. Construitur cum genitivo rei et accusativo personae. Luc. I, 53. πεινῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν pauperes largiter opibus instruit. ibid. VI, 25. οὐαὶ ὑμῖν οἱ ἐμπεπλησμένοι, ὅτι πεινάσετε vae vobis divitibus, nam aliquando ad paupertatem redigemini. Ps. CVII, 9. ψυχὴν πεινῶσαν ἐνέπλησεν ἀγαθῶν. Jerem. XXXI, 25. καὶ πᾶσαν ψυχὴν πεινῶσαν ἐνέπλησα. Joh. VI, 12. ὡς δὲ ἐνεπλήσθησαν illis autem satiatis. *Syrus*: ܘܟܕ ܣܒܥܘ et cum saturati essent. Omissum est τροφῆς, quod additur ab *Aeliano* V. H. XII, 1. μετὰ δὲ τὸ ἐμπλησθῆναι τροφῆς. Rom. XV, 24. ἐὰν ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ μέρους ἐμπλησθῶ si prius ex vestra consuetudine et colloquio gaudium et fructum aliquem ex parte percepero. *Vulgatus* eleganter: *si vobis primum ex parte fruitus fuero*. Eodem sensu שָׂבַע Ps. XVII, 15. usurpatur. Exod. XV, 9. ἐμπλήσω τὴν ψυχήν μου satiabo desiderium meum.

ἘΜΠΛΟΚΉ, ῆς, ἡ, *implicatio, plicatura, nodus*, ab ἐμπλέκω *implico*. Ἐμπλοκαὶ τριχῶν *artificiosa crinium compositio, nodi*, seu *implicationes capillorum*, quae a Paulo 1 Tim. II, 9. πλέγματα, a reliquis vero Graecis modo πλόκαμος, ἐμπλόκιον, modo βόστρυχος, modo denique κόρυμβος et σκόρπιος vocantur. Inter mulierum ornamenta refertur a Petro 1 Epist. III, 3. ὧν ἔστω οὐχ ὁ ἔξωθεν (κόσμος) ἐμπλοκῆς τριχῶν quarum ornatus non debet esse externus, quippe qui continetur artificiosa crinium compositione. Consuevisse autem mulieres, tam Graecas, quam Romanas, vel pectinis ope, vel

acu

acu crinali comam in orbem flectere ac in cincinnum colligere, satis docuit *Pottius* in Vol. II. Epistolarum Catholicarum N. T. p. 95. qui omnino consulendus est. Confer etiam *Hadr. Junium* de *Coma* c. 8. ac de *pictura veterum* l. III, c. 9. et *E. A. T. A. Obss. Philol. succinctas* in *Censuram Petrinam* ἐμπλοκῆς τριχῶν I. Ep. III, 3. in *Bibl. Lubec.* P. III. p. 260 seq.

'ΕΜΠΝΕ'Ω, ῶ, fut. εύσω, 1. proprie: *spiro, spiritum duco*, Athem holen *to draw breath*, i. q. πνοὴν ἔχω, et opponitur τῷ ἐκπνέω apud *Hippocratem* de Flatibus c. 6. τὰ ζῶα — τοτὲ μὲν ἐμπνέοντα, τοτὲ δὲ ἐκπνέοντα. *Aristoph.* Thesmophor. v. 933. ἥνπερ ἐμπνέω, ubi *Schol.* τουτέστι ἕωσπερ ἐμπνέω καὶ πνοὴν ἔχω, τουτέστι μέχρι θανάτου. *Eurip.* Phoen. v. 1440. ἔτι γὰρ ἐμπνέων βραχύ. — Hinc ἔμπνους *animatus, vivens. Eurip.* Phoen. v. 1463. *Aelian.* V. H. XII, 3. 2 Macc. VII, 5. XIV, 45. ἔμπνους, ὁ ζῶν καὶ πνοὴν ἔχων, ἤγουν ψυχήν.

2. *inspiro, inhalo*, i. q. ἐμφυσάω, cum qua permutatur Sap. XV, 11. ἐμπνεύσαντα αὐτῷ ψυχὴν ζῶσαν καὶ ἐμφυσήσαντα πνεῦμα ζωτικόν. *Xenoph.* Hist. Gr. VII, 4. 32. Θεὸς τὴν ἀρετὴν ἐμπνεύσας. Hinc etiam ἔμπνους passive usurpatur de *eo, quod inflatur*, v. c. ἔμπνους αὐλός. Cf. interpretes ad *Thom. M.* p. m. 303.

3. i. q. simplex πνέω, et ut latinum *spiro*, (v. c. apud *Senecam in Thyeste* v. 503. spirare sanguinem. *Sil. Ital.* XVII, v. 504. spirare proelia dira.) et *anhelo*, (v. c. apud *Cicer. Orat. Catil.* II, c. 1. et ad *Herenn.* IV, c. 55.) metaphorice significat: *desiderio alicujus rei flagro, unice meditor aliquid*, regens more verborum *desiderii* genitivum. Sic semel legitur in N. T. Act. IX, 1. de Saulo ἐμπνέων ἀπειλῆς και φόνου spirans minas et caedem. Eodem sensu apud Graecos simplex πνέω usurpatur *Theocrit.* Idyll. XXII, v. 82. φόνον πνέοντες, pro quo apud *Aeschylum Prometh.* v. 354. συρίζων φόνον legitur. *Eurip.* Rhes. v. 786. θυμὸν πνεύσας. Sic etiam *minas* θυμοῦ πνοάς dixit *Euripides Phoeniss.* v. 457. Confer et ibidem v. 883. *Chrysost. Homil.* II. de *laudibus Pauli* Opp. T. VI. p. 484. B. ed. *Benedict.* τύραννοι δὲ αὐτῷ καὶ δῆμοι θυμοῦ πνέοντες. Eodem modo נָחַם, quod proprie *spirare* valet, adhibetur Genes. XXVII, 42. מִתְנַחֵם לְךָ לְהָרְגֶךָ spirans in tuam mortem, seu tacitis consiliis tibi mortem minans. Alia loca Graecorum collegit *Kypke* in *Obss. Sacr.* T. II. p. 43. *Wetstenius N. T.* T. II. p. 509. et *Wakefield* in *Silva Critica* P. II. p. 129. seq.

'ΕΜΠΟΡΕΥ'ΟΜΑΙ, fut. εύσομαι, 1. proprie: *incedo, eo, proficiscor, iter facio*, i. q. simplex πορεύομαι. *Polyb.* XXVIII, 10. 5. ubi vid. *Schweighaeuser.* *Sophocl.* Oedipus Tyr. v. 464. ξένην ἐπὶ γαῖαν ἐμπορεύσεται. Gen. XXXIV, 24. πάντες οἱ ἐμπορευόμενοι τὴν πύλην τῆς πόλεως αὐτῶν. Speciatim vero de *iis* usurpatur, *qui itinera suscipiunt, mercaturae exercendae causa mare trajicientes negotiantur*, interdum adeo de *mercibus ipsis, quae nunc importantur, nunc exportantur.* Hos. XII, 1. καὶ ἔλαιον εἰς Αἴγυπτον ἐνεπορεύετο, hebr. וְשֶׁמֶן לְמִצְרַיִם יוּבָל.

2. *negotior, mercaturam exerceo, nundinor*, et in versione Alex. eleganter respondet hebr. סָחַר *circuivit emendi vel vendendi causa, mercatus, negotiatus est.* Gen. XXXIV, 10. 21. 2 Chron. IX, 14. Proverb. XXXI, 14. et רֹכֵל, Ezech. XXVII, 13. Unde ἐμπόριον *locus mercaturae exercendae aptus.* Sic legitur in N. T. Jacob. IV, 13. καὶ ἐμπορευσώμεθα καὶ κερδήσωμεν et mercaturam exerceamus et lucrum faciamus. *Xenoph. de R. P. Laced.* VII, 1.

3. metaphorice cum accusativo personae aut rei junctum, ut lat. *nundinor, (Plin. H. N.* XXIX, 1.) *quaestum ex aliquo facio, lucrum ex aliqua re repeto, lucri causa aliquem decipio.* 2 Petr. II, 3. καὶ ἐν πλεονεξίᾳ πλαστοῖς λόγοις ὑμᾶς ἐμπορεύσονται fictis sermonibus lucri studio ducti vos quaestui habebunt,

habebunt, seu, vos decipere et sibi sectatores conciliare conabuntur. *Athenaeus* L. XIII, p. 569. F. Ἀσπασία ἡ Σωκρατικὴ ἐνεπορεύετο πλήθη καλῶν γυναικῶν Aspasia Socratica multas habebat forma praestantes foeminas, e quibus lucrum faciebat. Pertinere huc etiam videtur *Schol.* ad *Eurip.* Hippolyt. v. 953. ἐν λόγοις ἐμπορεύεσθαι καθάπερ οἱ λεγόμενοι λογέμποροι, καὶ μὴ κατὰ φύσιν φιλοσοφοῦντες, ἀλλ' οἱ τοὺς λόγους καπηλεύοντες. Conf. *Pott.* Epistt. Cathol. Vol. II. p. 213.

'ΕΜΠΟΡΊΑ, ας, ἡ, 1. *mercatura, negotiatio,* speciatim *ea, qua trajicitur mare et iter in remotissima loca suscipitur mercium causa,* ab ἐν et πόρος *transitus, via, iter.* Alex. pro סַחַר Ies. XLV, 14. et סְחֹרָה, Ezech. XXVII, 15. *Xenoph. Hier.* 9, 9. Vid. *Salmas. de usur.* passim. Interdum adeo de *ipsis mercibus* dicitur, *quae nunc importantur, nunc exportantur,* v. c. apud *Xenoph.* de Vectigal. III, 2. ἐμπορία καλὴ merx bona, quae multum lucri affert.

2. *quodvis negotium, quod aliquis tractat.* Sic semel legitur in N. T. Matth. XXII, 5. ὁ δὲ εἰς τὴν ἐμπορίαν αὐτοῦ alius ad negotia sua.

'ΕΜΠΌΡΙΟΝ, ου, τὸ, 1. proprie: *locus ad mercaturam et negotiationes exercendas aptus, emporium. Suid.* et ex eo *Phavorinus :* ἐμπόριον· ἐπιτήδειον εἰς ἐμπορίαν. In hac significatione aliquoties reperitur in versione Alex. v. c. Deut. XXXIII, 19. Ies. XXIII, 17. Ezech. XXVII, 3. De *foro nundinatorio* etiam usurpatum legitur apud *Polyb.* XVII, 2, 4. et *Xenoph.* de Vectig. III, 3.

2. *merces. Xenoph.* de Vectig. I, 7. καὶ κατὰ γῆν πολλὰ δέχεται ἐμπόρια.

3. *mercatura, negotiatio,* i. q. ἐμπορία. Sic semel legitur in N. T. Joh. II, 16. μὴ ποιεῖτε τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου οἶκον ἐμπορίου ne facite templum, cultui divino destinatum, domum mercatus s. negotiationis.

"ΕΜΠΟΡΟΣ, ου, ὁ, 1. antiquissimis temporibus dicebatur *is, qui aliena vehebatur navi, pro mercede vector. Hesych.* ἔμπορος· ὁ ἐπ' ἀλλοτρίας νηὸς πλέων μισθοῦ, ὁ ἐπιβάτης. *Suid.* ὁ ναύλου ἕνεκα πλέων ἐπ' ἀλλοτρίας νεώς. Idem tradit *Phavorinus* et *Schol. Aristoph.* Plut. 521. Antiquissima haec hujus vocis notio vel centies obvia est apud *Homerum.* Conf. *Schol. min.* et *Eustathium* ad *Homer.* Odyss. β', v. 319.

2. *mercator, negotiator,* et speciatim de *eo* dicitur, *qui maria trajicit et itinera in remotissimas terras suscipit exportandis et importandis mercibus et negotiandi causa,* (ἀπὸ τοῦ πόρου, quod *iter* et maxime *iter marinum* significat) et ita differt a κάπηλος, *qui in urbe manet, ut artem mercatoris profiteatur,* quanquam apud *Pollucem* et *Phavorinum* conjunctim et nullo discrimine ponuntur ἔμποροι, κάπηλοι, μετάβολοι. *Hesych.* πραγματευτής. *Suid.* ὁ πραγματικὸς ἄνθρωπος, κυρίως δὲ ὁ πλέων θάλασσαν. Apoc. XVIII, 3. καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς. ibid. v. 11. 15. 23. Saepius non legitur in N. T.

"ΕΜΠΟΡΟΣ, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *mercatorius.* (a praecedd.) Semel extat in N. T. Matth. XIII, 45. ἀνθρώπῳ ἐμπόρῳ.

'ΕΜΠΡΉΘΩ, fut. ήσω, *incendo, cremo, igne devasto,* ab ἐν et πρήθω *incendo.* Tantum in N. T. extat Matth. XXII, 7. καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐνέπρησε et urbem eorum igne destruxit. Judd. I, 8. καὶ τὴν πόλιν ἐνέπρησαν ἐν πυρὶ, hebr. שִׁלְּחוּ בָאֵשׁ. Eodem modo etiam Hebraei τῷ שָׂרַף, cui ἐμπρήθω in vers. Alex. respondet, Judd. XV, 6. XVIII, 27. אֵשׁ addere solent, v. c. Num. XXXI, 10. *Xenoph.* de Rep. Athen. I, 14. *Hesych.* ἐμπρῆσαι· καῦσαι. — ἐνέπρηθον· ἔκαιον.

"ΕΜΠΡΟΣΘΕΝ. Adverbium, quod genitivum regit, ex ἐν et πρόσθεν, quod idem significat,

1. ad tempus refertur et notat *ante.* Joh. I, 15. ἔμπροσθέν μου γέγονεν prior me fuit. ib. v. 27 et 30. ubi explicatur per πρῶτός μου γέγονεν. Judd. III, 2. οἱ ἔμπροσθεν αὐτῶν, sc. γινόμενοι. Micha VII, 20. κατὰ τὰς ἡμέρας τὰς ἔμπροσθεν.

προσθεν. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 11 et 12. τὰ ἔμπροσθεν λελεγμένα, seu οἱ ἔμπροσθεν λόγοι, *ante dicta, superiores sermones.*

2. ratione loci, *coram, in conspectu, ad.* Matth. V, 24. ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου coram altari, seu ad altare. ib. XXIII, 13. ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων. Act. XVIII, 17. et 2 Cor. V, 10. ἔμπροσθεν τοῦ βήματος coram tribunali.

3. *ante,* ita, ut ad locum anteriorem referatur, in qua significatione etiam interdum sine casu invenitur, v. c. Luc. XIX, 4. καὶ προδραμὼν ἔμπροσθεν et procurrit ante. ibid. v. 28. ἐπορεύετο ἔμπροσθεν iter suum prosecutus est. Philipp. III, 14. τοῖς δὲ ἔμπροσθεν, sc. μέρεσιν, ἐπεκτεινόμενος illis, quae ante sunt, intendens. Apoc. IV, 6. ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν.

4. *apud,* in qua tamen significatione saepe redundat. Matth. XI, 26. οὕτως ἐγένετο εὐδοκία ἔμπροσθέν σου haec fuit tua sapiens ac benigna voluntas. ib. XVIII, 14. οὕτως οὐκ ἔστι θέλημα ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς ὑμῶν ita enim non vult et decrevit pater vester coelestis. Luc. X, 21. etc.

ἘΜΠΤΎΩ, fut. ύσω, *inspuo, conspuo,* ad indicandum summum contemtum, et differt ab ἀποπτύω, quod *exspuere* notat. (ab ἐν et πτύω *spuo.)* Hinc metaphorice: *contemno, contumeliose aliquem tracto, ignominia afficio.* Construitur cum praepositione εἰς, v. c. Matth. XXVI, 67. τότε ἐνέπτυσαν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ tunc conspuerunt faciem ejus, seu, inspuerunt in faciem ejus, ut loquitur *Petronius* 75. ibid. XXVII, 30. ἐμπτύσαντες εἰς αὐτόν. Haud raro vero regit dativum. Marc. X, 34. καὶ ἐμπτύσουσιν αὐτῷ. ibid. XIV, 65. XV, 19. Interdum autem absolute ponitur, v. c. Luc. XVIII, 32. καὶ ἐμπτυσθήσεται et conspuetur. Num. XII, 14. Deut. XXV, 9. ubi hebraico יָרַק respondet. Attici ἐμπτύω fere cum genitivo construunt, ut καταπτύω apud *Demosthen.* de Corona c. 59. Hinc *Thom. M.* p. 105. καταπτύω σου, ἐμπτύω σοι δὲ οὐδεὶς τῶν δοκίμων. Sed non semper hoc factum esse, docet locus *Aeliani* V. H. I, 15. ὁ ἄῤῥην ἐμπτύει αὐτοῖς. De duplici constructione cum dativo et praepositione εἰς vide exempla collecta ab *Heupelio* ad Marc. XIV, 65. p. m. 478. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 526.

ἘΜΦΑΝΉΣ, έος, ὁ, ἡ, ὲς, τὸ, 1. proprie: *ob oculos positus, manifestus, conspicuus, apertus,* ab ἐμφαίνω *repraesento, ostendo.* Sic legitur in N. T. Act. X, 40. καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ἐμφανῆ γενέσθαι et eum conspicuum fecit, conspiciendum dedit; ubi sermo est de Jesu, qui post novam vitam apostolis se vivum demonstraverat, coll. 1 Tim. III, 16. *Hesych.* ἐμφανής· φανερόν. *Xenoph. Cyrop.* VIII, 7, 3. *Polyb.* XXII, 15, 7.

2. *notus, manifestus, conspicuus,* in sensu metaphorico. Rom. X, 20. ἐμφανὴς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσι cognoverunt me, qui olim a vero mei cultu alieni erant, h. e. gentiles, coll. Ies. LXV, 1. Exod. XII, 14. ἐμφανὲς γέγονε τὸ ῥῆμα τοῦτο, ubi in hebraico נוֹדַע legitur. Interdum etiam de *eo* dicitur, *quod est insigne et illustre,* v. c. apud *Symmachum* Ps. XII, 6. τάξω σωτήριον ἐμφανές. *Phavor.* ἐμφανῶν· τηλαυγῶν ἐμφάσει τεκμηρίων.

ἘΜΦΑΝΊΖΩ, fut. ίσω, 1. proprie: *conspiciendum trado, ostendo, ante oculos pono, praesentem sisto,* Passivum ἐμφανίζομαι *compareo, appareo, conspicuus exhibeor. Hesych.* ἐμφανισθήσονται· φανήσονται. Joh. XIV, 22. τί γέγονεν, ὅτι ἡμῖν μέλλεις ἐμφανίζειν σεαυτὸν, καὶ οὐχὶ τῷ κόσμῳ; quare te nobis tantum vis conspiciendum dare, non autem reliquis Judaeis? Exod. XXXIII, 18. ἐμφάνισόν μοι σεαυτὸν, i. q. alibi δεῖξόν μοι σεαυτοῦ δόξαν. ibid. v. 18. Matth. XXVII, 53. καὶ ἐνεφανίσθησαν πολλοῖς et comparuerunt, seu, vivos se demonstrarunt multis. Huc etiam referendus est locus Hebr. IX, 24. ubi Christus, a Paulo cum summo sacerdote comparatus, dicitur ipsum coelum intrasse καὶ νῦν ἐμφανισθῆναι τῷ προσώπῳ τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν et nunc se sistere pontificem Deo hominum causa, h. e. conservare nobis in

coelo

coelo mortis suae virtutem. *Xenoph. Ages.* I, 12.

2. in sensu forensi, omissa voce ἐμαυτὸν, *me sisto judici, compareo in judicio,* vel accusandi, vel causam meam defendendi causa. Act. XXIV, 1. οἵτινες ἐνεφάνισαν τῷ ἡγεμόνι κατὰ τοῦ Παύλου comparuerunt coram praeside contra Paulum. ibid. XXV, 2 et 15. περὶ οὗ ἐνεφάνισαν οἱ ἀρχιερεῖς cujus causa me adierunt summi sacerdotes.

3. *patefacio, palam declaro, idoneis argumentis demonstro.* Joh. XIV, 21. καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυτὸν et ego idoneis argumentis ei favorem meum declarabo. Hebr. XI, 14. ἐμφανίζουσιν eo ipso haud obscure declarant. *Xenoph. Agesil.* I, 12. ἐμφανίσας ἐπίορκον declarans perjurum. *Hesych.* ἐμφανίζων· φανεροποιῶν. *Phavor.* ἐμφανίζω σοι· φανερῶς σοι δείκνυμι.

4. *indicium facio, indico et significo alicui aliquid per nuncium,* seu *litteras.* Act. XXIII, 15. νῦν οὖν ὑμεῖς ἐμφανίσατε τῷ χιλιάρχῳ, *Vulgatus: nunc autem notum facite tribuno et senatui.* ib. v. 22. ὅτι ταῦτα ἐνεφάνισας πρός με te mihi haec indicasse. Saepius non legitur in N. T. Esther II, 22. καὶ αὐτὴ ἐνεφάνισε τῷ βασιλεῖ, ubi cum δηλόω et σημαίνω permutatur et hebraico אָמַר respondet. *Diod. Sic.* XIV, 11. ἐμφανίσαι τὴν ἐπιβουλὴν τῷ βασιλεῖ. *Polyb. Leg.* 105. *Joseph. A. J.* X, 9. 3. XIV, 10, 8 et 12.

ἜΜΦΟΒΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, 1. *expavefactus, perterritus, metu perculsus,* ab ἐν et φόβος *timor, metus.* Luc. XXIV, 5. ἐμφόβων δὲ γενομένων αὐτῶν quae cum essent metu perculsae. Act. XXII, 9. XXIV, 25. Apoc. XI, 13. Cognatum huic est ἔντρομος, cum quo conjungitur Sirac. XIX, 24. 1 Maccab. XIII, 2. Reperitur etiam apud *Theophrast.* Charact. XXV, 1. ἔμφοβος ὕπαρξις τῆς ψυχῆς.

2. *obstupefactus, admirabundus.* Act. X, 4. ὁ δὲ ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἔμφοβος γενόμενος quo viso obstupefactus.

ἘΜΦΥΣΑΏ, ῶ, fut. ήσω, *afflo, inflo, insufflo,* ex ἐν et φυσάω *sufflo, inflo,* quod est a φῦσα *follis, vesica.* Semel legitur in N. T. Joh. XX, 22. καὶ τοῦτο εἰπὼν, ἐνεφύσησε (αὐτοῖς) καὶ λέγει αὐτοῖς· λάβετε πνεῦμα ἅγιον his dictis afflavit eos his verbis: accipietis Sp. S. seu, quemadmodum vos nunc afflo, ita accipietis Sp. S. Placuit enim Christo h. l. symbolo aliquo uti, cum primitiva verbi hebraici רוּחַ et graeci πνεῦμα significatione conveniente. Caeterum haud raro ipsa vox ἐμφυσάω in vers. Alex. legitur pro hebraico נָפַח Gen. II, 7. Ezech. XXI, 31. XXXVII, 9. etiam in aliis locis, ubi sensum expresserunt Alexandrini, v. c. 1 Regg. XVII, 21. καὶ ἐνεφύσησε τῷ παιδαρίῳ τρὶς, et Job. IV, 21. ἐνεφύσησε γὰρ αὐτοῖς, καὶ ἐξηράνθησαν. Ἐμφύσησις *inflatio* legitur apud *Plutarch.* T. X. p. 438. ed. *Reiske.*

ἜΜΦΥΤΟΣ, ου, ὁ καὶ ἡ, ον, τὸ, proprie:

1. *innatus, natura insitus, naturalis,* i. q. φυσικὸς, ex ἐν et φυτὸς *natus,* et differt ab ἐμπεφυτευμένος et ἐμφυτευθεὶς, h. e. *insititius, implantatus. Gloss. Vet. insiticium,* ἐγκεντρισθὲν, ἐμφυτευθέν. *Hesych.* ἔμφυτον· τὸ ἐν τῇ φύσει. *Suid.* ἐγκάρδιον, τὸ ἐκ φύσεως. Sic *Xenoph. Mem.* III, 7, 5. αἰδῶ δὲ καὶ φόβον οὐχ' ὁρᾷς ἔμφυτα ἀνθρώποις εἶναι. Deinde vero ἔμφυτος

2. est *insitus, extrinsecus inditus, animo instillatus.* Sic doctrina, quae traditur, docetur et instillatur animis, λόγος ἔμφυτος vocatur Jacob. I, 21. ἐν πραΰτητι δέξασθε τὸν ἔμφυτον λόγον animo obsequioso accipite doctrinam vobis traditam. Saepius non legitur in N. T. Sic Sapient. XII, 10. ἔμφυτος ἡ κακία αὐτῶν. *Polyb.* II, 45, 1. IX, 11, 2. *Herodot.* IX, 94. ἔμφυτος μαντικὴ divinatio divinitus insita, ubi videndus *Valckenar.* Et sic aliquoties in scriptis philosophorum graecorum ἔμφυτος ἀρετὴ est virtus, quae praeceptis et consuetudine animis inditur. Conf. *Bergler.* ad *Alciphron.* Ep. I, 31. p. 128. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 663. et *Heisenii Novas Hypotheses*

heses ad Epistolam Jacobi p.
q.
I. Praepositio regens dativum
ius ablativum et
xtra compositionem nominibus,
ninibus atque participiis prae-
significat
cum ablativo: α) *locum* deno-
quo quid fit vel est. Matth. I,
γαστρὶ ἔχουσα in utero habens.
X, 35. διδάσκων ἐν ταῖς συναγω-
γῶν docens in eorum synagogis.
V, 8. β) de *tempore*, *quo*
t vel fit. Matth. II, 1. ἐν ἡμέ-
ρῶδου regnante Herode. ibid.
13. ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ. ibid. XII, 1.
ν τῷ καιρῷ. v. 2. ἐν σαββάτῳ.
IV, 1. etc. γ) cum *statum*
m ac conditionem significat.
IV, 16. ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν
populus in tenebris versans.
27. XXV, 31. ἐν τῇ δόξῃ τοῦ
majestate Dei praeditus. Marc.
V, 2. ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκα-
homo obsessus a spiritu malo.
25. γυνή τις οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος
fluxu sanguinis laborans. X,
θίσωμεν ἐν τῇ δόξῃ σου. Luc.
28. ἐν τοῖς πειρασμοῖς μου. Joh.
ἐν ἁμαρτίαις σὺ ἐγεννήθης ὅλος, etc.
vestitum significat. Matth.
ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ cum
lendido ac magnifico ornatu
. VII, 15. ἐν ἐνδύμασι προβά-
uti vestibus e pelle ovina.
XII, 38. ἐν στολαῖς. Luc. VII,
μαλακοῖς ἱματίοις ἠμφιεσμένον.
X, 12, ἐν λευκοῖς. Act. I, 10.
V. H. IX, c. 34. περιτυχὼν
ωνίοις ἐν ἐξωμίσι φαύλαις καὶ ῥυ-
Sueton. Calig. c. 52. —
cum accusativo, loco εἰς.
ἰς et ἐν apud Graecos haud
rnant. Sic v. c. Matth. III,
τίζων ἐν ὕδατι pro βαπτίζων εἰς
Herodot. IV, c. 70.) maxime
um ad locum significat. Matth.
ς πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων emitto
oves in medium luporum. ib.
ἔθετο ἐν φυλακῇ in carcerem
at. Rom. I, 23. ἐν ὁμοιώματι
ulacrum. 1 Cor. XV, 19.
I.

ἠλπικότες ἐσμὲν ἐν Χριστῷ. 1 Thess. IV, 7. *Suid.* sub ἐν ᾅδου: Οἱ Ἀττικοὶ χρῶνται τῇ ἐν ἀντὶ τοῦ εἰς. *Aelian. V. H.* IV, 18. ὅτι κατῆλθε Πλάτων ἐν Σικελίᾳ. *Xenoph.* de Venat. V, 8. ἐν τῇ θαλάσσῃ, coll. X, 20. ubi in eadem re adhibetur εἰς τὴν θάλασσαν. Eodem modo hebr. ב haud raro pro ל ponitur. Genes. XXXI, 33. וַתָּבֹא בְּאֹהֶל. Jerem. XII, 7. Ps. XIX, 4. et aliis locis.

3. *a, ab*, ita, ut *causam efficientem, instrumentalem et impulsivam* significet, i. q. ὑπό. Luc. IV, 1. ἤγετο ἐν τῷ πνεύματι ductus est a Spiritu, seu instinctu Spiritus discessit, coll. Matth. IV, 1. ἀνήχθη ὑπὸ τοῦ πνεύματος, et Marc. I, 12. Act. XX, 19. quae acciderunt mihi ἐν ταῖς ἐπιβουλαῖς τῶν Ἰουδαίων ab insidiis Judaeorum. Luc. II, 27. καὶ ἦλθεν ἐν τῷ πνεύματι et venit ductus vel agitatus a Sp. S. 1 Cor. IV, 6. ἐν ἡμῖν a nobis. Phil. II, 24. Eodem modo ב usurpatur Num. XXXVI, 2. צֻוָּה בַיהוָה jussus est a Jehova. Hos. XIV, 4. בְּךָ יְרֻחַם a te misericordiam consequetur.

4. *ad*, i. q. εἰς. Marc. V, 30. ἐπιστραφεὶς ἐν τῷ ὄχλῳ conversus ad turbam. Luc. I, 17. ἐν φρονήσει δικαίων ad pios animi sensus. ib. XXIII, 42. Rom. VIII, 34. ὃς καὶ ἔστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ qui ad dextram Dei sedet. 1 Cor. VII, 15. ἐν εἰρήνῃ κέκληκεν ἡμᾶς ὁ Θεὸς ad concordiam nos invitavit Deus. Sic etiam ב legitur Exod. V, 9. ne respiciant בְּדִבְרֵי־שָׁקֶר verba falsa. Hos. XII, 7. בֵּאלֹהֶיךָ תָשׁוּב ad Deum tuum convertere. Judd. VI, 35. etc. Sirac. XLII, 12. Esdr. VII, 10. *Aelian.* V. H. I, 16. ἐν ποσὶν ἐρριμμένος ad pedes provolutus.

5. *apud*, i. q. παρά. Act. II, 29. καὶ τὸ μνῆμα αὐτοῦ ἔστιν ἐν ἡμῖν et sepulcrum ejus est apud nos, ubi pro ἐν Codex Cantabr. παρὰ ex mero glossemate habet. ibid. XII, 11. γενόμενος ἐν ἑαυτῷ cum esset apud se ipsum. Vide sub γίνομαι. ib. XXV, 6. διατρίψας ἐν αὐτοῖς versatus apud ipsos. Act. VII, 44. Sic ב Judd. XVI, 4.

 Ezech.

Ezech. X, 15. Adde Sap. V, 15. —

6. *coram*. Matth. IX, 35. ἐν τῷ λαῷ coram populo, palam. Luc. XVI, 15. ubi cum ἐνώπιον permutatur. 1 Tim. IV, 15. ἵνα σου ἡ προκοπὴ φανερὰ ᾖ ἐν πᾶσιν, h. e. ἐνώπιον πάντων. *Xenoph.* de Rep. Athen. I, 18. ἐν τῷ δήμῳ coram populo judice. *Thucyd.* III, 53. ἐν τοῖς δικασταῖς. *Aelian.* V. H. XIV, 26. ἐν πλείοσιν coram pluribus. Eadem significatione ב quoque gaudet apud Hebraeos. Genes. XXIII, 28. בְּכֹל־בָּאֵי coram omnibus venientibus. Prov. I, 17. בְּעֵינֵי coram oculis. Zach. III, 6.

7. *juxta, ad, prope.* Matth. XXIV, 15. ἑστὼς ἐν τόπῳ ἁγίῳ exercitum admotum urbi et templo. Luc. XIII, 4. ὁ πύργος ἐν τῷ Σιλωὰμ turris juxta Siloam. Joh. X, 23. ἐν τῷ ἱερῷ juxta templum, nempe in porticu Salomonis. Ita ב 1 Sam. XV, 4. בַּטְּלָאִים prope Telaim. Jos. V, 13. VI, 1. *Aelian.* V. H. XII, 57. ἐν Ὀγχηστῷ juxta Onchestum. Conf. *Reitz.* ad *Lucian.* T. I. p. 329. T. II. p. 36. *Perizon.* ad *Aelian.* V. H. II, 25. et XII, 57. et *Wesseling.* ad *Diod. Sic.* XIV, 68. XVII, 10.

8. *cum, societatis vel auxilii*, i. q. μετὰ, seu σύν. Luc. XIV, 31. an possit hosti obviam ire ἐν δέκα χιλιάσιν cum decem millibus. Joh. III, 21. ἐν Θεῷ ἐστιν εἰργασμένα cum Deo, h. e. auxilio Dei, haec opera sunt peracta. Rom. XV, 29. ἐν πληρώματι κ. τ. λ. 1 Cor. IV, 21. 2 Cor. XIII, 4. ἐν αὐτῷ una cum eo. Hebr. IX, 25. ἐν αἵματι ἀλλοτρίῳ cum sanguine alieno. Jud. v. 14. ἦλθε Κύριος ἐν ἁγίαις μυριάσιν αὐτοῦ. *Xenoph.* Mem. III, 9. 2. ἐν πέλταις καὶ ἀκοντίοις. Num. XX, 20. וַיֵּצֵא בְּעַם כָּבֵד et exiit cum populo multo. 1 Regg. X, 2. Ies. VII, 24. Alex. etiam ἐν pro עִם posuerunt Deut. X, 9. Eccles. I, 16.

9. *de*, i. q. περὶ, ita, ut objectum significet. Rom. II, 17. καὶ καυχᾶσαι ἐν Θεῷ et gloriaris de Deo. ibid. XI, 2. ἐν Ἡλίᾳ τί λέγει ἡ γραφή; quid in litteris sacris tradatur de Elia? Phil. I, 30. καὶ νῦν ἀκούετε ἐν ἐμοὶ et nunc auditis de me. Ita ב pro עַל ponitur Deut. III, 26. ne amplius mecum loquaris בַּדָּבָר הַזֶּה Ps. LXXXVII, 3. בָּךְ de te. Job. XXVI, 14. etc.

10. *erga*. Marc. IX, 50. εἰρηνεύετε ἐν ἀλλήλοις concordiam exercete erga vos invicem. Joh. XIII, 35. ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις si mutuo vos amore prosequimini. Rom. XV, 5. τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις ut summus sit inter vos animorum consensus. 2 Cor. VIII, 7. τῇ ἐξ ὑμῶν ἐν ἡμῖν ἀγάπῃ vestro erga nos amore. 1 Joh. IV, 9. ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐν ἡμῖν. 1 Chron. XXIX, 3. בִּרְצוֹתִי בְּבֵית אֱלֹהַי.

11. *adversus, contra.* Matth. XVII, 12. ἀλλ' ἐποίησαν ἐν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν, h. e. pro lubitu male eum tractaverunt. Luc. XXI, 23. καὶ ὀργὴ ἐν τῷ λαῷ τούτῳ, ad imitationem hebraici ב, ut opinor. Genes. XVI, 12. יָדוֹ בַכֹּל וְיַד כֹּל בּוֹ manus ejus contra omnes et omnium manus contra eum. Ies. XIX, 2. Num. XXI, 7. *Ovid.* Metam. IX, v. 273. *Nepos* Phocion. c. 4. extr. Adde Jon. I, 2. ubi hebr. עַל respondet, et Judith. VI, 2.

12. *ex, e, subjecti.* Matth. XXII, 37. ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου (ex) animo integerrimo. Deut. VI, 5. בְּכָל לְבָבְךָ. Joh. XIII, 35. ἐν τούτῳ γνώσονται ex hoc cognoscent. XVI, 30. ἐν τούτῳ πιστεύομεν. Hebr. XIII, 9. ἐν οἷς οὐκ ὠφελήθησαν ex quibus nullam utilitatem perceperunt. Sirac. XXXIII, 4. loco ἐν *Syrus* habet ܥܡ et Arabs مع Sic ב 2 Sam. XIX, 4. 1 Paral. XXVII, 27. Exempla e graecis et latinis Scriptoribus habet *Cuperus* Obss. Lib. II, c. 8. et *Burmannus* ad *Phaedr.* Fab. 25.

13. *inter*. Matth. II, 6. non es minima ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα inter clarissima et praecipua Judae oppida. ibid. XI, 11. ἐν γεννητοῖς γυναικῶν inter homines,

mines. Luc. VII, 16. ἐν ἡμῖν inter nos. Act. VII, 44. ἐν τοῖς πατράσιν ἡμῶν habuerunt inter se majores nostri. Joh. I, 14. ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν habitavit inter nos. Act. IV, 34. ἐνδεὴς ὑπῆρχεν ἐν αὐτοῖς egenus inter eos et pauper. Rom. I, 6. ἐν οἷς ἐστε καὶ ὑμεῖς in quorum numero vos quoque estis. Sirac. IV, 30. ἐν τοῖς οἰκέταις σου inter domesticos tuos. Tob. III, 4. Sap. V, 5. 2 Regg. XVIII, 5. et nullus eum sequebatur rex similis ei בְּכֹל מַלְכֵי יְהוּדָה inter omnes reges Judae. Deut. IV, 27. Esr. I, 3. Alex. etiam pro בְּתוֹךְ ἐν posuerunt Levit. XXVI, 11. *Eurip.* Phoen. v. 1. ἐν ἄστροις οὐρανοῦ inter sidera coeli. ibid. v. 453. *Aelian.* V. H. IX, 4. *Cic.* ad Div. XIII, Ep. 78. "*in* tuis habeas." *Liv.* XXII, 3. "*in* primis Italiae."

14. *intra* de *tempore*. Matth. XXVII, 40. ἐν τρισὶν ἡμέραις intra tres dies. Marc. XV, 29. Joh. II, 19. 20. Apoc. XVIII, 10. Huc etiam multi referunt formulam λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, h. e. cogitare animo, agitare, deliberare. Matth. III, 9. etc. 3 Esdr. III, 4. IX, 4. *Aelian.* V. H. I, c. 6. τὰς ἡμέρας τὰς τεσσαράκοντα, ἐν αἷς τὰ ἔγγονα ζῶα γίγνονται. Eodem modo ב Hebraeorum *intra* significat et de *loco* aeque ac *tempore* usurpatur. Exod. XX, 10. בִּשְׁעָרֶיךָ intra portas tuas. Deut. XXIV, 12. Dan. XI, 20. וּבְיָמִים אֲחָדִים יִשָּׁבֵר et intra paucos dies confringetur.

15. *ad*, cum *numerum*, quo constat aliquid, significat. Act. VII, 14. ἐν ψυχαῖς ἑβδομήκοντα πέντε ad capita septuaginta quinque. Rarior est haec significatio, cujus nullum aliud exemplum reperire potui. Nec tamen repugnarem, si quis ἐν h. l. per *circiter* interpretari mallet, ut sit idem, quod ἐπί. Apoc. VI, 8.

16. *per*, de *causa efficiente eaque principali*. Matth. IX, 34. ejicit daemonia ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων per principem daemoniorum. Marc. XII, 36. εἶπεν ἐν τῷ πνεύματι ἁγίῳ. Act. IV, 9. ἐν τίνι οὗτος σέσωσται; per quem ille sanatus sit? ibid. XVII, 28.

17. *per*, *ministerio*, cum *instrumentum* vel *causam meritoriam* exprimit. Matth. XVII, 21. εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ nisi per preces et jejunium. Marc. XIV, 1. ἐν δόλῳ per dolum. Act. XI, 14. ἐν οἷς (scil. ῥήμασι) σωθήσῃ. 1 Cor. XIV, 21. ἐν ἑτερογλώσσοις καὶ ἐν χείλεσιν ἑτέροις λαλήσω πρὸς ὑμᾶς. Rom. V, 9. δικαιωθέντες νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ. Hebr. I, 1. *Xenoph.* de Rep. Athen. I, 2. ἐν τῷ κλήρῳ per sortem. *Eurip.* Phoen. v. 825.

18. *per*, de *loco*. Matth. IX, 31. διεφήμισαν ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ divulgarunt per totam illam regionem. Luc. VII, 17. ἐξῆλθεν ὁ λόγος οὗτος ἐν ὅλῃ τῇ Ἰουδαίᾳ περὶ αὐτοῦ. Eodem modo ב de transitu, seu motu locali dicitur. 2 Sam. XXIV, 2. discurre nunc בְּכָל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל per omnes tribus Israelis. Jos. II, 18. III, 11. etc.

19. *per*, in *jurando* et *obsecrando*, ut *illud ipsum*, *per quod aliquis jurat aut alterum obtestatur*, significet. Matth. V, 34. 35. μὴ ὀμόσαι μήτε ἐν τῷ οὐρανῷ μήτε ἐν τῇ γῇ plane non jurare, nec per coelum, nec per terram. ib. XXIII, 16 seq. Rom. IX, 1. ἐν Χριστῷ per Christum vobis affirmo. ib. ἐν πνεύματι ἁγίῳ per Deum juro. Ephes. IV, 17. λέγω καὶ μαρτύρομαι ἐν Χριστῷ per Christum vos hortor ac obtestor. 1 Thess. IV, 1. ἐρωτῶμεν ὑμᾶς καὶ παρακαλοῦμεν ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ. Ita ב Ies. LXII, 8. juravit Jehova בִּימִינוֹ per dextram suam. Hos. I, 7. Jos. II, 12. IX, 18.

20. *per*, de *modo* et *circumstantiis aliis*, *objecto* v. c. *et subjecto*. Matth. XIII, 3. XXII, 1. locutus est ἐν παραβολαῖς per parabolas. Joh. XVII, 10. δεδόξασμαι ἐν αὐτοῖς. Galat. III, 19. ἐν χειρὶ μεσίτου. Ephes. IV, 14. ἐν τῇ κυβείᾳ τῶν ἀνθρώπων ἐν τῇ πανουργίᾳ per fraudem et calliditatem hominum. 1 Cor. XIV, 6. *Pindar. Nem.* XI, 22. ἐν λόγοις pro διὰ λόγων.

21. *post*, i. q. μετά. Matth. III, 1. ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις post illud tempus. Marc. XIII, 24. ἐν ἐκείναις ταῖς

ἡμέραις, ubi explicationis causa additur: μετὰ τὴν θλῖψιν ταύτην. Act. VIII, 33. ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ perpessis malis illis. Luc. XII, 1. ἐν οἷς quibus peractis. Ita ב Exod. II, 23. בַּיָּמִים הָרַבִּים post multos dies. Num. XXVIII, 26. Ies. XVI, 14. LIII, 9. *Eurip.* Phoen. v. 15.

22. *pro, loco, vice,* i. q. ἀντί. Rom. XI, 17. ἐνεκεντρίσθης ἐν αὐτοῖς insertus es ramorum exsectorum loco; ubi vide vers. syriac. Eadem significatione ב apud Hebraeos usurpari non memini, nisi locum Deut. XIX, 21. huc referre velis; sed simili modo legitur Genes. XXIX, 18. serviam tibi septem annos בְּרָחֵל pro Rachele, filia tua. Cant. VIII, 7. 2 Sam. XXIV, 24. Siracid. VII, 18. XII, 5. Exempla e Graecis dedit *Zeunius* ad *Vigerum* de Idiotismis Ling. Gr. p. 592. v. c. *Polyb.* Exc. Leg. 82. λαβεῖν ἐν φέρνῃ Κοίλην Συρίαν accipere dotis loco Coelen Syriam. Id. in Exc. Peiresc. p. 131. δέχεσθαι ἐν παρακαταθήκῃ υ' τάλαντα quadringenta talenta depositi loco accipere.

23. *pro, in commodum.* 1 Thess. V, 12. εἰδέναι τοὺς κοπιῶντας ἐν ὑμῖν ut amore et omnis generis cultu prosequamini, qui laborant pro vobis, seu, in commodum vestrum.

24. *propter, ob,* i. q. ἕνεκα. Matth. VI, 7. quod exaudiantur ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν propter prolixas preces suas. Luc. X, 20. ἐν τούτῳ μὴ χαίρετε propterea ne gaudete. Hanc enim significationem habet ἐν τούτῳ in N. T. ob hebraismum, ut *propterea* significet, v. c. Act. XXIV, 16. Apud Graecos ἐν τούτῳ *interea, interea dum* significat. Act. VII, 29. ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ ob hoc factum, sc. ob caedem Aegyptii. ibid. v. 41. καὶ εὐφραίνοντο ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν. Ephes. III, 13. Philipp. I, 8. Coloss. II, 16. Jacob. I, 25. ἐν τῇ ποιήσει αὐτοῦ hunc observatio religionis christianae felicem reddet. Ita ב Genes. XVIII, 28. בַּחֲמִשָּׁה propter quinque; quod Alex. Jon. I, 14. per ἕνεκεν reddiderunt. Sirac. XI, 2. μὴ αἰνέσῃς ἄνδρα ἐν κάλλει αὐτοῦ καὶ μὴ βδελύξῃ ἄνθρωπον ἐν ὁράσει αὐτοῦ. Vide et *Burmann.* ad *Propert.* p. 357. Huc etiam referenda est formula ἐν ᾧ, quae in N. T. libris, ut hebraicum בַּאֲשֶׁר Genes. XXXIX, 9. 23. *propterea quod, quia, quatenus, siquidem* significat, i. q. ἐφ' ᾧ, Rom. VIII, 3. ἐν ᾧ ἠσθένει διὰ τῆς σαρκὸς imbecillitas legis quippe ab hominum vitiositate repetenda. ibid. II, 1. In aliis N. T. locis ἐν ᾧ *ubi* vel *quum, quando* significat, ita, ut omissum sit χρόνον, non tam ad imitationem hebr. בַּאֲשֶׁר Judd. V, 27. quam ex ipso linguae graecae usu. Conf. *Viger.* de Idiotismis Ling. Gr. p. m. 588.

25. *quod attinet ad.* i. q. κατά. Rom. I, 9. ἐν τῷ εὐαγγελίῳ κ. τ. λ. quod ad religionem christianam tradendam attinet. Matth. XXIII, 30. ἐν τῷ αἵματι τῶν προφητῶν. Joh. IV, 37. ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λόγος ἐστὶν ἀληθινὸς quod enim ad hoc attinet, hac in parte proverbium est verum. 1 Cor. IX, 18. Act. VIII, 21. Rom. II, 20. 1 Cor. III, 18. XI, 22. 1 Macc. XVI, 3. Idem etiam ב significat Ps. XC, 10. בָּהֶם quod ad illos, sc. annos attinet, et *in* apud Latinos. *Cic.* pro Lael. 6. extr. *Caesar.* B. G. VII, 21. 1.

26. *secundum, juxta, ad normam, ad similitudinem, pro,* i. q. κατά. Luc. I, 8. ἐν τῇ τάξει τῆς ἐφημερίας αὐτοῦ secundum ordinem ministerii sacerdotalis. Rom. I, 24. ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις pro κατὰ τὰς ἐπιθυμίας. ibid. III, 26. ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ Θεοῦ pro lenitate divina. Ephes. IV, 17. gentiles vivunt ἐν ματαιότητι τοῦ νοὸς αὐτῶν secundum vanitatem mentis ipsorum. Coloss. II, 6. ἐν αὐτῷ περιπατεῖτε ejus exemplo et praeceptis convenienter vivite. Hebr. IV, 11. ἐν τῷ αὐτῷ ὑποδείγματι. Joh. III, 21. *Isocr.* Panegyr. c. 10. p. 29. ed. *Mori* ἐν τοῖς νόμοις τοῖς ἡμετέροις τὰς κρίσεις ἐποιήσαντο. ב eodem modo legitur Genes. I, 26. Esther. I, 12. 1 Paral. XXI, 19.

27. interdum in N. T. ut apud Hebraeos

braees ב essentiae grammaticis dictum *nominativi*, *genitivi*, *accusativi*, *dativi* et *ablativi* nota reperitur et plane abundat. *Nota nominativi* est Joh. IX, 30. ἐν τούτῳ θαυμαστὸν mirum hoc sane est, pro τοῦτο θαυμαστόν. Sirac. XI, 22. ἐν μισθῷ εὐσεβοῦς, pro ὁ μισθὸς εὐσεβοῦς. ib. XIX, 7. ἐν ἐλαττώσει, pro ἐλάττωσις. Exod. XXXII, 22. כִּי בְרָע הוּא quod malus ille. 1 Regg. XIII, 34. Hos. XIII, 9. בְעֶזְרֶךָ auxilium tuum. — *Genitivum* explet Rom. XVI, 7. ἐν Χριστῷ pro τοῦ Χριστοῦ. 1 Cor. II, 6. ἐν τοῖς τελείοις perfectorum. 2 Cor. XII, 2. Gal. I, 22. coll. Rom. XVI, 16. Exod. XXII, 28. נָשִׂיא בְעַמְּךָ principem populi tui. Num. IX, 3. Nehem. VIII, 8. — *Dativum* exprimit Ephes. II, 21. ναὸς ἅγιος ἐν Κυρίῳ templum Deo sacrum. Coloss. I, 2. ἁγίοις καὶ πιστοῖς ἀδελφοῖς ἐν Χριστῷ. coll. Act. XVI, 15. Marc. I, 15. πιστεύετε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ, coll. Joh. II, 22. Joh. XI, 10. ἐν αὐτῷ ipsi. Act. IV, 12. ἐν ἀνθρώποις hominibus. 1 Cor. IX, 15. XIV, 11. 2 Cor. IV, 3. VIII, 1. Genes. II, 24. וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ et adhaerebit uxori suae. Deut. XV, 2. בְרֵעֵהוּ proximo suo. 1 Sam. XII, 3. — *Accusativum* explet Matth. X, 32. ὅστις ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ quicunque confitebitur me. Act. XV, 7. ἐν ἡμῖν ἐξελέξατο nos elegit. Judith. VI, 12. 3 Esdr. I, 51. Ies. XLIV, 1. 2. בָּחַרְתִּי בוֹ. Galat. VI, 6. Genes. XXV, 26. et manus ejus prehendit בַּעֲקֵב calcaneum Esaui. Eccles. V, 9. בֶּהָמוֹן multitudinem. Esther. V, 2. — *Ablativum* exprimit Matth. III, 11. βαπτίζω ἐν ὕδατι baptizo aqua, coll. Luc. III, 16. Matth. V, 13. ἐν τίνι ἁλισθήσεται; ibid. VII, 2. ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε. Rom. X, 9. ἐν τῷ στόματι — ἐν τῇ καρδίᾳ σου. Ephes. I, 3 seq. Nehem. IX, 4. בְּקוֹל גָּדוֹל voce magna. Job. XVIII, 8. Jerem. XIV, 12. *Aristoph.* Vesp. v. 419.

28. interdum deficit. Jacob. V, 10. τῷ ὀνόματι pro ἐν τῷ ὀνόματι, uti et legitur in quibusdam codicibus. Matth. VII, 22. οὐ τῷ σῷ ὀνόματι προεφητεύσαμεν; nonne in nomine tuo vaticinati sumus? Act. I, 19. τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ αὐτῶν. Rom. XIII, 13. μὴ κώμοις καὶ μέθαις non in comessationibus et ebrietatibus. Sic etiam deficit in παῤῥησίᾳ, ἰδίᾳ, de quibus vide suis locis. *Xenoph.* de Rep. Athen. I, 5. πάσῃ γῇ. Vid. *Lamb. Bos.* Ellips. p. 494. *Obss. Miscell. Amstelod.* Vol. III, p. 419. et *Gottleber.* ad *Platon.* Menexen. c. 10. p. 39.

29. periphrasin facit *adjectivorum.* Luc. IV, 32. λόγος ἐν ἐξουσίᾳ oratio potens. 1 Cor. II, 7. ἡ σοφία ἐν μυστηρίῳ pro μυστικὴ sapientia abscondita. 1 Tim. II, 7. διδάσκαλος ἐν πίστει καὶ ἀληθείᾳ doctor fidelis et veritatis studiosus. ibid. III, 4. τέκνα ἐν ὑποταγῇ, scil. ὄντα, filios obedientes. Tit. III, 5. ἔργων ἐν δικαιοσύνῃ recte factorum. 2 Petr. II, 7. ἀναστροφὴ ἐν ἀσελγείᾳ lasciva vivendi ratio. ibid. v. 13. τὴν ἐν ἡμέρᾳ (sc. ἑκάστῃ) τρυφὴν delicias quotidianas. Sap. III, 13. Sirac. III, 11. Eodem modo ב cum nominibus adjectiva circumscribit. Exod. I, 14. עֲבֹדָה בַּשָּׂדֶה. 1 Paral. XXVI, 24. Ies. LVI, 9. etc. *Aelian. V. H.* X, 11. ἐν καλῷ ἐστι bonum est.

30. Substantivum huic praepositioni additum interdum pro *adverbio* ponitur. Matth. XXII. 16. ἐν ἀληθείᾳ vere. Joh. VII, 10. ἐν κρυπτῷ clam. Act. XVII, 31. ἐν δικαιοσύνῃ juste et aeque. ibid. XXVI, 7. ἐν ἐκτενείᾳ, pro ἐκτενῶς, assidue. Coloss. IV, 5. ἐν σοφίᾳ sapienter. Hebr. XI, 19. ἐν παραβολῇ, pro παραβόλως, praeter omnem spem et expectationem. Jacob. I, 21. ἐν πραΰτητι leniter, mansuete. Apoc. XVIII, 2. ἐν ἰσχύϊ firmiter, robuste etc. Sap. XI, 9. Exod. I, 13. 14. בְּפָרֶךְ crudeliter. ibid. XII, 11. בְּחִפָּזוֹן festinanter. Ps. LXXXIV, 11. CXXXVI, 5. 2 Paral. XXI, 20. οὐκ ἐν ἐπαίνῳ non laudabiliter. Eccles I, 13. ἐν σοφίᾳ sapienter. *Herodot* I, c. 26. ἐν μέρει sigillatim. *Pindar. Olymp.* VII, 126. ἐν ἀλαθείᾳ, pro

pro ἀληθῶς. ib. X, 74. ἐν δόξῃ, pro ἐνδόξως. Alia exempla collegit post *Heisenium* in *Novis Hypothes. ad Ep. Jacobi* p. 638. *Fischerus* in Partic. III. *Platonis Cratyli Gr. et Lat. Annotatt. Critt. et Philol. illustrati* (Lips. 1793. 4:) p. 5.

31. *sub.* Rom. II, 12. ὅσοι ἐν νόμῳ, sc. ὄντες, ἥμαρτον quotquot sub legis imperio viventes peccarunt. Exempla e Graecis collegit *Vigerus* in l. l. p. m. 585. —

ב) Verbo praemissa infinito, seu infinitivo, quod in tempus finitum resolvi potest, illud in tempus finitum resolvit et significat

1. *postquam.* Luc. IX, 36. ἐν τῷ γενέσθαι τὴν φωνὴν audita voce illa. ibid. XI, 37. ἐν δὲ τῷ λαλῆσαι postquam finem dicendi fecerat. ibid. XIV, 1. ἐν τῷ ἐλθεῖν. XIX, 15. ἐν τῷ ἐπανελθεῖν αὐτόν. Sirac. XXXII, 24. καὶ ἐν τῷ ποιῆσαι, *Vulgatus : post factum.* Hebraicum ב etiam ita sumi, notum est. Sufficiat locus Jos. V, 4. mortui sunt in itinere per desertum בְּצֵאתָם מִמִּצְרָיִם postquam exiissent ex Aegypto.

2. *quum*, i. q. ὅτι. Luc. I, 8. ἐν τῷ ἱερατεύειν αὐτὸν quum sacris operaretur. ibid. II, 6. V, 1. ἐν τῷ ἐπικεῖσθαι αὐτῷ τὸν ὄχλον cum immineret ipsi populus, seu, urgeret ipsum. Galat. IV, 18. ἐν τῷ παρεῖναί με. Ps. LI, 2. בְּבוֹא cum veniret ad illum. ib. CII, 22. בְּהִקָּבֵץ quum congregarentur. Alia exempla e Veteri pariter ac Novo Test. collegit *Vorstius* in *Philol. Sacr.* c. 32. p. 595 seq.

3. *dum, interea dum.* Matth. XIII, 4. ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν at dum sereret, vel, inter serendum.

4. *quod, propterea quod, quia.* Luc. I, 21. ἐθαύμαζον ἐν τῷ χρονίζειν αὐτὸν mirabantur, quod diutius in templo morabatur. Act. VIII, 6. ἐν τῷ ἀκούειν αὐτὸν quia audiebant. 2 Paral. XVI, 7. בְּהִשָּׁעֶנְךָ quia innixus es. ibid. XXVIII, 6. בְּעָזְבָם eo quod reliquissent.

5. *si.* Act. III, 26. ἐν τῷ ἀποστρέφειν ἕκαστον ἀπὸ τῶν πονηριῶν ὑμῶν si convertat se unusquisque vestrum a pravitatibus suis. *Syrus* eleganter per ܐܢ *si* exprimit praepositionem.

ג) In compositione (ubi ν sequente consonante haud raro in μ mutatur, quod si vocalis vero intercedit, redit) nativam suam significationem *(in)* fere semper retinet, interdum tamen significationem suam intendit. De reliquis significationibus, quae huic particulae in compositis verbis fere sunt subjectae, eleganter exposuit *Zeunius* ad *Vigerum* l. l. p. 593.

'ΕΝΑΓΚΑΛΊΖΟΜΑΙ, fut. ίσομαι, *in ulnas recipio, in ulnis gesto, amplector.* (ab ἐν et ἀγκάλη *ulna.)* In N. T. bis tantum legitur. Marc. IX, 36. καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὸ eoque in ulnas recepto, dixit, coll. Luc. II, 28. ἐδέξατο αὐτὸν εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ. Marc. X, 16. καὶ ἐγκαλισάμενος αὐτά. Usos esse etiam profanos auctores (v. c. *Diod. Sic.* III, 58. *Heliodor.* VII. p. 312. *Alciphron.* II. Ep. 4.) hac voce, *Elsnerus* docuit in *Obss. Sac.* T. I. p. 152.

'ΕΝΆΛΙΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, vel 'ΕΝΆΛΙΟΣ, ία, ον, pro quo etiam εἰνάλιος scriptum reperitur, dupliciter usurpatur apud Graecos. Dicitur

1. *maritimus, mari adjacens. Eurip. Phoen.* v. 6. ἐκλιπὼν Φοίνισσαν ἐναλίαν χθόνα. *Schol.* ἀντὶ τοῦ παραλίαν: ubi videndus *Valckenarius.*

2. *marinus, qui est in mari et vivit.* (ab ἐν et ἅλς, ἁλὸς, *mare.)* Τὰ ἐνάλια *pisces, ceti, et belluae marinae.* In N. T. tantum occurrit Jacob. III, 7. πᾶσα φύσις ἑρπετῶν τε καὶ ἐναλίων, sc. ζώων, omne genus reptilium et marinorum. *Vulgatus : caeterorum*, e vitio typographico, ut opinor, nam necessario reponendum est *cetorum. Aristoph. Thesmoph.* 333. *Homer. Od.* V, 67. *Plutarch.* T. X. p. 5. ed. *Reiske.* Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 671. *Hesych.* ἐνάλια· τὰ θαλάττια.

'ΈΝΑΝΤΙ, *coram, ante.* Adverbium genitivum regens, ex ἐν et ἀντὶ *pro, contra, adversus.* Semel legitur in

in N. T. Luc. I, 8. ἔναντι τοῦ Θεοῦ coram Deo. Respondet in vers. Alex. hebr. לִפְנֵי, Exod. VI, 12. בְּעֵינֵי, Genes. XXXVIII, 7. et לְנֶגֶד, Job. XVI, 21.

ἘΝΑΝΤΊΟΝ. Adverbium, notans idem quod ἔναντι, ab ἐναντίος, quod vide. Construitur cum genitivo.

1. *coram, in conspectu.* Marc. II, 12. ἐναντίον πάντων coram omnibus. Luc. XX, 26. ἐναντίον τοῦ λαοῦ praesente populo. *Xenoph. Oeconom.* III, 1. Alex. pro לִפְנֵי, Genes. VI, 11. 13. VII, 1. בְּעֵינֵי, ibid. VI, 8. XVI, 4. 5. et נֶגֶד, ibid. XXXI, 32. XLVII, 15. *Hesych.* ἐναντίον· ἐνώπιον.

2. *apud.* Act. VII, 10. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ χάριν καὶ σοφίαν ἐναντίον Φαραὼ et effecit, ut gratiosus esset sapientia apud Pharaonem. Luc. XXIV, 19. ἐναντίον τοῦ Θεοῦ καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ judice Deo et universo populo, seu, Deo totique populo probatissimus. Conf. infra sub ἐνώπιον.

3. *contra, adversus.* Act. VIII, 32. καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ κείροντος αὐτὸν ἄφωνος utque agnus contra tonsorem suum ne vocem quidem emittit. Eodem modo לְנֶגֶד pro *contra.* Habac. I, 3. Prov. XXI, 30. Dan. X, 13.

ἘΝΑΝΤΊΟΣ, α, ον. Construitur vel cum dativo vel cum accusativo, intercedente praepositione πρός.

1. proprie: *ex adverso positus, adversus alteri qua locum et situm, contrarius, oppositus,* ex ἐν et ἀντίος *adversus.* Marc. XV, 39. Centurio ὁ παρεστηκὼς ἐξ ἐναντίας, sc. χώρας, αὐτοῦ qui Christo, cruci affixo, ex adverso stabat. Num. II, 2. παρεμβαλλέτωσαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐναντίοι. 1 Sam. XIII, 5. ἐξ ἐναντίας. *Thucyd.* IV, 33. ἐξ ἐναντίας — ἐκ πλαγίου a fronte — a latere. Hinc ἐναντίος κατ᾽ ἐξοχὴν de *ventis* dicitur, *qui navigantibus adversum tenent.* Matth. XIV, 24. ἦν γὰρ ἐναντίος ὁ ἄνεμος contrarius enim ventus erat. Marc. VI, 48. Act. XXVII, 4. διὰ τὸ τοὺς ἀνέμους εἶναι ἐναντίους. *Xenoph.* de *Rep. Laced.* XI, 8. ἐκ τοῦ ἐναντίου ib. § 10.

2. *hostis; qui est hostili animo, adversarius.* 1 Thess. II, 15. καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἐναντίων apud quos est adversus omnes alios hostile odium, coll. *Tacit. Hist.* V, 5. Tit. II, 8. ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίας ἐντραπῇ ut adversarii pudore afficiantur. (Formula ὁ ἐξ ἐναντίας apud Graecos vulgo notat *eum, qui contrariam sententiam fovet ac tuetur,* ita, ut omissum sit γνώμης. v. c. *Diog. Laërt.* I, 84. *Sext. Empir. adv. Phys.* I, 66. II, 69.) *Xenoph.* de *Rep. Laced.* XIII, 6. Idem de *Rep. Athen.* I, 16. *Hesych.* ἐναντίοι· ἀλλήλοις ἐρίζοντες πρὸς ἀλλήλους. Idem *Schol.* ad *Homer. Il.* λ', v. 67. Hinc τὸ ἐναντίον dicitur, *quod aliquem laedit et offendit et omnibus modis impugnat.* Act. XXVI, 9. πολλὰ ἐναντία πρᾶξαι multa moliri contra religionem christianam. ibid. XXVIII, 17. οὐδὲν ἐναντίον ποιήσας τῷ λαῷ ἢ τοῖς ἔθεσι τοῖς πατρῴοις nihil contra populum et patria instituta commisi. Ezech. XVIII, 18. ἐναντία ἐποίησεν ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ μου. Nahum. I, 11. βουλευόμενος ἐναντία. Prov. XIV, 7. Ezech. XVII, 15.

ἘΝΆΡΧΟΜΑΙ, fut. ξομαι, *incipio, inchoo, auspicor,* ab ἐν et ἄρχομαι idem. Opponitur τῷ ἐπιτελέω. Galat. III, 3. ἐναρξάμενοι πνεύματι initium a perfectiore doctrina christiana fecistis. Philipp. I, 6. ὁ ἐναρξάμενος ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθὸν qui incepit in vobis opus bonum. Saepius non legitur in N. T. Alex. pro הָחֵל Deut. II, 24. 25. 31. adhibuerunt. Adde *Plutarch. Cicer.* p. 878. E. T. II. Opp. p. 199 et 640. T. IV. p. 815. ed. *Reiske.*

ἜΝΑΤΟΣ, vid. ἜΝΝΑΤΟΣ.

ἘΝΔΕΗΣ, έος, ὁ, ἡ, ὲς, τὸ, *indigus, egenus, inops, pauper,* ab ἐν et δέω *egeo, opus habeo.* Legitur semel in N. T. Act. IV, 34. οὐδὲ γὰρ ἐνδεής τις ὑπῆρχεν neque enim inops inter eos reperiebatur. *Hesych.* ἐνδεῖ· χρείαν ἔχοντι, πτωχῷ.

ἜΝΔΕΙΓΜΑ, ατος, τὸ, *argumentum, ex quo aliquid certo et tuto colligitur, judicium manifestum, documentum certum,* ab ἐνδείκνυμι. Legitur in N. T. modo 2 Thess. I, 5. ubi calamitates,

 quas

quas Judaeorum invidia perferebant Thessalonicenses, ἔνδειγμα vocantur τῆς δικαίας κρίσεως τοῦ Θεοῦ, h. e. argumentum firmum, unde colligi tuto possit, aliquando Deum gravissimas poenas ab adversariis religionis christianae sumturum, et Christianos oppressos felicitatis aeternae praemio ornaturum esse. *Alberti Gloss. Gr.* p. 148. ἔνδειγμα· ἐπίδειξις. *Hesych.* ἀπόδειξις.

ἘΝΔΕΊΚΝΥΜΙ, vel ἘΝΔΕΙΚΝΎΩ, fut. δείξω. Medium ἐνδείκνυμαι,

1. *indico, ostendo, notum facio, patefacio, evidenter et perspicue demonstro, documentum do, probo, ita, ut appareat omnibus et negari nequeat,* ab ἐν et δείκνυμι *ostendo.* Rom. II, 15. ἐνδείκνυνται eo ipso demonstrant et declarant. ibid. IX, 17. ὅπως ἐνδείξωμαι ἐν σοὶ τὴν δύναμίν μου ut tu sis exemplum potentiae meae, coll. Exod. IX, 17. Rom. IX, 22. 2 Cor. VIII, 24. Ephes. II, 7. 1 Tim. I, 16. Tit. II, 10. πίστιν πᾶσαν ἐνδεικνυμένους ἀγαθήν. ibid. III, 2. Hebr. VI, 10. ἧς ἐνεδείξασθε εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ quam satis probastis, religionis christianae praeceptis docti. ib. v. 11. Sapient. XII, 17. 2 Macc. IX, 8. *Aeschin.* Dial. III, 2. νῦν ὁ καιρὸς ἐνδείξασθαι τὴν ἀεὶ θρυλλουμένην πρός σου σοφίαν. *Aelian. V. H.* XIV, 5. ἐνδειξάμενοι, ὅτι ἄξιοι λόγου εἰσίν. *Herodian.* II, 10. 19. *Joseph. A. J.* VII, 9. 5.

2. *re ipsa praesto, exhibeo, facio, patro.* 2 Tim. IV, 14. πολλά μοι κακὰ ἐνεδείξατο multa mihi mala intulit, multis me injuriis affecit. Genes. L, 15 et 17. ὅτι πονηρά σοι ἐνεδείξαντο, ubi hebraico גָּמַל respondet. Eodem sensu ἀποδείκνυμι et δείκνυμι usurpatur.

ἜΝΔΕΙΞΙΣ, εως, ἡ, 1. *demonstratio,* (*cum aliquid digitis monstratur. Polyb.* III, 38. 5. ubi vid. *Schweighaeuser.*) *ostensio, declaratio,* ab ἐνδείκνυμι. Rom. III, 25. εἰς ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, pro ὅπως ἐνδείξηται τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, ut abunde demonstraret benignitatem suam. ibid. v. 26. *Philo* de *Opif. Mundi* T. I, p. 9. 50. et p. 20. A. ed. *Mangey.* De indicio s. delatione reorum legitur apud *Plutarch.* T. IX. p. 319. ubi vid. *Reiske.*

2. *ipsum argumentum et signum, ex quo aliquid tuto ac certo colligi potest, specimen, documentum,* i. q. ἔνδειγμα. 2 Cor. VIII, 24. τὴν οὖν ἔνδειξιν τῆς ἀγάπης ὑμῶν, καὶ ἡμῶν καυχήσεως ὑπὲρ ὑμῶν εἰς αὐτοὺς ἐνδείξασθε idonea illis amoris vestri documenta exhibete atque adeo demonstrate, laudem meam de vobis esse verissimam. Philipp. I, 28. ἥτις αὐτοῖς μέν ἐστιν ἔνδειξις ἀπωλείας, ὑμῖν δὲ σωτηρίας calamitates, quibus vos afficiunt, argumento sunt, quod a Deo ipsis poenae gravissimae, vobis autem insignia praemia sint destinata. Saepius non legitur in N. T. *Phavor.* ἔνδειξις· φανέρωσις.

ἝΝΔΕΚΑ, οἱ, αἱ, τὰ, *undecim,* ἄκλιτον, ab ἓν et δέκα *decem.* Οἱ ἕνδεκα in N. T. κατ' ἐξοχὴν *undecim discipuli Christi* dicuntur elliptice pro οἱ ἕνδεκα μαθηταί. Matth. XXVIII, 16. Marc. XVI, 14. Luc. XXIV, 9. 33. Act. I, 26. II, 14.

ἘΝΔΈΚΑΤΟΣ, άτη, ον, *undecimus,* ab ἕνδεκα. Matth. XX, 6. 9. Apoc. XXI, 20.

ἘΝΔΈΧΟΜΑΙ, fut. ξομαι, *admitto, recipio,* etiam *accipio, audio, fidem habeo,* ab ἐν et δέχομαι *capio. Suid.* ἐνδέξασθαι· παραλαβεῖν, ἀκροάσασθαι.—ἐνδέχεσθαι· παραδέχεσθαι, πείθεσθαι. Hinc ἐνδέχεται impersonale *fieri potest,* (*Xenoph. Mem.* I, 2. 22. IV, 7. 9.) *usu venit, fieri solet, contingit.* Subintelligitur vero χρῆμα, ut sit χρῆμα ἐνδέχεται *res* vel *usus admittit,* seu *capit;* et τὰ ἐνδεχόμενα dicuntur apud Graecos, *quae sunt contingentia et plerumque fieri solent,* et opponitur τοῖς ἀναγκαίοις—interdum etiam, *quae fieri possunt,* v. c. apud *Xenoph. Mem.* III, 9. 1. 2 Macc. XI, 18. ἃ δὲ ἦν ἐνδεχόμενα συνεχώρησεν. In N. T. semel legitur Luc. XIII, 33. ὅτι οὐκ ἐνδέχεται (i. q. cap. XVII, 1. ἀνένδεκτόν ἐστι) προφήτην ἀπολέσθαι ἔξω Ἱερουσαλὴμ non facile fieri solet, ut propheta extra Hierosolymam moriatur. *Thom. M. Eclog.* p. 306. οὐ μόνον ἐνδέχεται ἀντὶ τοῦ

τοῦ ἐνδεχόμενόν ἐστιν, ἀλλὰ καὶ ἀντὶ τοῦ εὐμενῶς δέχεται, καὶ ἀντὶ τοῦ ἁπλῶς δέχεται: ubi vide interpretes. Vide et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 749.

ἘΝΔΗΜΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *in populo meo sum, domi maneo, in patria versor, inquilinus sum, non peregrinor,* et opponitur τῷ ἐκδημέω. (ex ἐν et δῆμος *populus.) Phavor.* ἐνδημῶ καὶ ἐπιδημῶ τὸ αὐτό. οὗ ἐναντίον τὸ ἀποδημῶ καὶ ἐκδημῶ. Ἔνδημος ab *Hesychio* opponitur τῷ ξένῳ et a *Polluce* τῷ ἐκδήμῳ.

2. metaphorice: *sum et versor perpetuo in aliquo loco.* 2 Cor. V, 6. ἐνδημοῦντες ἐν τῷ σώματι cum vivamus in hoc corpore. ib. v. 9. εἴτε ἐνδημοῦντες, εἴτε ἐκδημοῦντες sive vivamus in hoc corpore, sive ex eo migremus et moriamur. ibid. v. 8. ἐνδημῆσαι πρὸς τὸν Κύριον et perpetuo cum Christo vivere. Saepius non legitur in N. T. Conf. supra ad ἐκδημέω dicta, et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 190.

ἘΝΔΙΔΎΣΚΩ et ἘΝΔΙΔΎΣΚΟΜΑΙ, per reduplicationem pro ἐνδύω vel ἔνδυμι *induo,* ab ἐν et δύω, quod per ἐνδύσασθαι ἱμάτιον explicat auctor *Etym. M.* et deducit a δέω *ligo,* uti fit a χέω χύω, ligari enim ἐνδῦναι hominem, ut adeo, quae est summa linguae graecae ubertas, quatuor verbis ejusdem originis utantur ad unam eandemque rem significandam. In N. T. bis tantum legitur Luc. VIII, 27. καὶ ἱμάτιον οὐκ ἐνεδιδύσκετο nec vestem induebat: alii *passive:* nec vestiri se patiebatur. ibid. XVI, 19. καὶ ἐνεδιδύσκετο πορφύραν καὶ βύσσον et induebat purpuram et byssum. Alexandrini usi fuerunt hac voce pro לָבַשׁ, 2 Sam. I, 24. cui opponitur ἐκδιδύσκω apud eosdem Nehem. IV, 23, pro hebr. פָּשַׁט.

ἜΝΔΙΚΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *justus, aequo consentaneus, juri conveniens,* ex ἐν, quod in compositis haud raro *convenientiam* significat, (v. c. ἔννομος *legitimus,* ἔμμετρος *justam magnitudinem habens)* et δίκη *jus,* quasi ἐν δίκῃ ὤν, seu δίκαιος. Bis tantum legitur in N. T. Rom. III, 8. ὧν τὸ κρίμα ἔνδικόν ἐστι quorum poena justa non cessabit. Hebr. II, 2. πᾶσα παράβασις καὶ παρακοὴ ἔλαβεν ἔνδικον μισθαποδοσίαν justam delicto convenientem poenam. *Hesych.* ἔνδικον· ἀληθές, δίκαιον, ἄξιον. *Suid.* δίκης ἄξιον, δίκαιον. *Alb. Gloss. Gr.* p. 96. ἔνδικον· δίκαιον. Idem tradit *Schol.* ad *Eurip. Phoen.* v. 482 et 509. *Anthol.* IV, 12. 71. Nemesis ἔνδικος ἱδρυνθεῖσα θεά. Adverbium ἐνδίκως *jure meritoque* reperitur apud *Aristoph.* in *Nub.* v. 1382.

ἘΝΔΌΜΗΣΙΣ, εως, ἡ, *structura, pila, moles erecta ad moenia fulcienda et firmanda,* ab ἐνδομέω, verbo inusitato, quod est ex ἐν et δομέω, sive δέμω, *struo, exstruo.* Semel legitur in N. T. Apoc. XXI, 18. καὶ ἦν ἡ ἐνδόμησις τοῦ τείχους αὐτῆς ἴασπις et erat structura muri ejus ex jaspide lapide, h. e. invicta et impenetrabilis. Significat ἐνδόμησις etiam omne, quod fundamento superstructum est, v. c. apud *Josephum A. J.* XV, 9. 6.

ἘΝΔΟΞΆΖΩ, fut. άσω, *gloria et honore condecoro, felicitate orno, glorifico, gloriose celebro et depraedico,* ab ἐν et δοξάζω *honoro, glorifico.* Bis tantum legitur in N. T. et quidem in passiva forma. 2 Thess. I, 10. ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, h. e. quum venerit, ut aeterna felicitate in suum honorem ornet veros Christianos; nam ἐνδοξάζεσθαι ἔν τινι significat: *ex alicujus sive felicitate sive miseria laudem sibi et gloriam parare, efficere, ut alii nos venerentur, laudent et celebrent, quia alterius sive felicitatis sive miseriae auctores sumus.* Exod. XIV, 4. וְאִכָּבְדָה בְּפַרְעֹה. Ezech. XXVIII, 22. 2 Thess. I, 12. ὅπως ἐνδοξασθῇ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν ὑμῖν ut Christus aliquando ex aeterna vestra felicitate laudem sibi et gloriam paret.

ἜΝΔΟΞΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, in universum dicitur ὁ ὢν ἐν δόξῃ, nam ἐν in compositis saepe idem valet, quod significat extra compositionem cum casu suo, ut v. c. ἔντιμος, ὁ ἐν τιμῇ ὤν. Sed pro diversa vocabuli δόξα notione

etiam derivatum ἔνδοξος admodum varie sumitur.

1. *nitens, pulcher, splendidus, magnificus.* Luc. VII, 25. οἱ ἐν ἱματισμῷ ἐνδόξῳ ὑπάρχοντες qui vestibus splendidis utuntur. Ies. XXII, 17. τὸν στέφανόν σου τὸν ἔνδοξον. Ps. XLIV, (XLV,) 13.

2. *illustris, honoratus, qui est magni nominis, insigni auctoritate et dignitate praeditus, clarus, nobilis.* 1 Cor. IV, 10. ὑμεῖς ἔνδοξοι, ἡμεῖς δὲ ἄτιμοι vos magni nominis et illustres estis, nos vero ignobiles et contempti. Sic פַּרְתְּמִים *principes et magnates in aula regis.* Esther. I, 3. ἔνδοξοι ab Alex. vocantur. Ies. XXIII, 8. ἔνδοξοι τῆς γῆς. Hist. Susann. v. 5. διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν ἐνδοξότερον πάντων quod omnes dignitate antecellebat. *Xenoph. Mem.* I, 2, 56. *Herodian.* I, 6, 17. οἱ πρὸ σοῦ Ῥωμαῖοι μεγάλοι τε καὶ ἔνδοξοι γεγόνασι. *Aelian. V. H.* II, 11.

3. τὰ ἔνδοξα, sc. ἔργα, *praeclara et insignia facta, miracula, quatenus sunt majestatis divinae signa.* Luc. XIII, 17. καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἔχαιρεν ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἐνδόξοις τοῖς γινομένοις ὑπ' αὐτοῦ populus autem tot miraculis insignibus ab eo patratis gaudebat. Exod. XXXIV, 10. ποιήσω ἔνδοξα (hebr. נִפְלָאוֹת), ἃ οὐ γέγονεν. Job. XXXIV, 24. ἔνδοξα καὶ ἐξαίσια. Ies. XII, 4. ἀναγγείλατε ἐν τοῖς ἔθνεσι τὰ ἔνδοξα αὐτοῦ.

4. metaphorice: *a sordibus vitiorum liber, virtutis et sanctitatis studiosus.* Ephes. V, 27. ἵνα παραστήσῃ αὐτὴν ἑαυτῷ ἔνδοξον τὴν ἐκκλησίαν ut compararet et redderet sibi coetum hominum, a quibusvis vitiorum sordibus liberorum, ubi ἔνδοξος quidem cum caeteris, μὴ ἔχουσα σπίλον, ἅγιος, ἄμωμος, mere synonymum est; negari tamen non potest, imaginem desumtam esse a sponsa, quae vestibus splendidis ornata jungitur sponso. *Thom. M.* sub voce ἐπίδοξος p. 342. rejecit hanc vocem, tanquam minus atticam; sed contrarium docuerunt interpretes ad l. l.

ἜΝΔΥΜΑ, ατος, τὸ, 1. proprie est *omne indumentum et vestimentum*, et respondet hebr. לְבוּשׁ, ab ἐνδύω *induo.* Matth. VI, 25. καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος; nonne corpus pluris est quam amictus? ibid. v. 28. καὶ περὶ ἐνδύματος τί μεριμνᾶτε; de amictu vero quid animo sollicito estis? Luc. XII, 23.

2. speciatim: *pallium, vestis superior*, quod alias ἱμάτιον vocatur. Matth. III, 4. εἶχε ἔνδυμα indutus erat, seu, veste superiore utebatur, coll. Marc. I, 6. Matth. VII, 15. ἐν ἐνδύμασι προβάτων. Cf. infra sub πρόβατον. ibid. XXII, 11. 12. ἔνδυμα γάμου, pro γαμικὸν, vestis nuptialis. ibid. XXVIII, 3. Alex. τὸ לְבוּשׁ saepe per ἱμάτιον reddiderunt. Job. XXIV, 7. Ps. CIV, 6. Ies. LXIII, 8.

ἘΝΔΥΝΑΜΟ'Ω, ῶ, fut. ώσω, 1. *corroboro, validum, firmum et robustum reddo, vires corporis augeo, valetudinem stabilio.* Ἐνδυναμόομαι *convalesco, valetudinem recipio.* Sic legitur in N. T. Hebr. XI, 34. ἐνεδυναμώθησαν ἀπὸ ἀσθενείας a morbis gravissimis convaluerunt. Eodem modo ἰσχύειν pro *convalescere* usurpatur a *Xenoph. Hist. Gr.* VI, c. 4. 18. ἐκ τῆς ἀσθενείας οὔπω ἴσχυεν, et ἐνισχύειν pro *valetudinem reddere* reperitur aliquoties in versione Alex.

2. *instruo animum facultate faciendi aut perferendi aliquid, vires animi suppedito et largior.* Philipp. IV, 13. πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με omnia praestare possum Christi auxilio adjutus. 1 Tim. I, 12. τῷ ἐνδυναμώσαντί με Χριστῷ Christo, qui me idoneis viribus instruxit. 2 Tim. IV, 17. Hinc passivum ἐνδυναμοῦσθαι notat *novas vires animi sumere, corroborari, vires colligere.* Ephes. VI, 10. ἐνδυναμοῦσθε ἐν Κυρίῳ καὶ ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ utamini virtute Christi ejusque potentissimo auxilio.

3. *constantem reddo, confirmo in aliqua re*, et ἐνδυναμοῦσθαι *confirmari, constantem reddi.* Act. IX, 22. Σαῦλος δὲ μᾶλλον ἐνεδυναμοῦτο Saulus magis confirmatus,

confirmatus, nempe τῷ λόγῳ. Rom. IV, 20. ἀλλ' ἐνεδυναμώθη τῇ πίστει sed certissimam spem fovebat et fiduciam. Eodem sensu ἐνδυναμοῦσθαι absolute positum, omissa voce τῇ πίστει, adhibetur in vers. Alex. Ps. LII, 7. ubi cum ἐπελπίζειν permutatur.

ἘΝΔΎΝΩ, vel **ἘΝΔΎΩ**, fut. ύσω, *penetro in aliquem locum, subeo, ingredior*, et fere in malam partem adhibetur de *iis, qui clam et fallaciter irrepunt et insinuant se*, ita, ut simul *astutiae, audaciae* et *impudentiae* notio in hac voce lateat. (ab ἐν et δύω, δύνω vel δῦμι *subeo.)* Semel legitur in N. T. de falsis doctoribus 2 Tim. III, 6. ἐνδύνοντες εἰς τὰς οἰκίας per domos reptantes. *Hesych.* ἐνδῦναι· εἰσδῦναι, εἰσελθεῖν. Inde substantivum ἔνδυσις, quod *Hesychius* per κατάδυσις interpretatur. Καταδύσεις autem sunt, eodem *Hesychio* teste, οἱ λάθριοι τόποι καὶ βαθεῖς.

ἜΝΔΥΣΙΣ, εως, ἡ, *vestitus, amictus*, et non tantum de vestibus proprie sic dictis, sed etiam de omnibus ornamentis corporis adhibetur. Est verbale a secunda pers. perf. passivi ἐνδέδυσαι, verbi ἐνδύω *induo.* Sic legitur in N. T. 1 Petr. III, 3. ἢ ἐνδύσεως ἱματίων κόσμος aut in ornatu vestium, quibus corpus induitur.

ἘΝΔΎΩ, fut. ύσω, 1. proprie: *induo vestimentum alteri, vestio alterum.* Medium contra ἐνδύομαι *me ipse induo, mihi ipse vestem induo.* (ab ἐν et δύω idem.) Marc. XV, 17. καὶ ἐνδύουσι αὐτὸν πορφύραν et induunt illum purpura. ib. v. 20. καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια. Luc. XII, 22. μηδὲ τῷ σώματι, τί ἐνδύσησθε neque corpori, quid vobis induatis. Matth. XXII, 11. οὐκ ἐνδεδυμένον ἔνδυμα γάμου. Eadem ratione *Aelian. V. H.* VII, 10. ἐπεὶ οὐκ ἐβούλετο τὸ ἐκείνου ἱμάτιον ἐνδύσασθαι. Vid. ad h. l. *Perizonium.*

2. metaphorice: *instruo me, ornor, afficior et praeditus sum aliqua re, utor.* Luc. XXIV, 49. ἕως οὗ ἐνδύσησθε δύναμιν ἐξ ὕψους donec instruamini virtute divina. Rom. XIII, 12. ἐνδυσώμεθα τὰ ὅπλα τοῦ φωτὸς et sumamus sensus, quos postulat religio christiana, seu, factis studeamus, religioni christianae convenientibus. Ephes. VI, 11. ἐνδύσασθε τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ instruatis vos, seu, utamini viribus omnis generis, quas Deus suppeditat. Coloss. III, 12. ἐνδύσασθε οὖν σπλάγχνα οἰκτιρμῶν assuefacite igitur vos misericordiae. 1 Cor. XV, 53. δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν nam nos corpore hoc interituro instructi debemus accipere corpus interitus expers. Usurpatur hoc modo ipsum verbum hebraicum לָבַשׁ, Ies. LI, 9. לִבְשִׁי עֹז utere virtute tua. ibid. LXI, 10. et aliis in locis, quae collegit *Vorstius* de *Hebraismis N. T.* c. 5. p. 157. Simili metaphora *Homerus* dixit δύειν ἀλκὴν *Il.* VIII, 36. ubi vid. *Eustathius.*

3. ἐνδύω τινὰ partim *is* dicitur, *qui aliquem doctorem sequitur, qui alterum imitatur eique similis fieri conatur*, partim vero *ei* tribuitur, *qui arctissimis cum aliquo conjungitur vinculis.* Galat. III, 27. ὅσοι γὰρ εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε quotquot in Christum baptizati estis, arctissimis cum eo conjuncti estis vinculis, i. q. v. 26. υἱοὶ Θεοῦ ἐστε. Rom. XIII, 14. ἐνδύσασθε τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν imitamini sensus et animum Domini nostri J. C. Rarior est hic loquendi usus apud exteros Scriptt. non tamen omni auctoritate destitutus. Sic v. c. *Dion. Halic. Archaeol.* XI. p. 689. τὸν Ταρκύνιον ἐκεῖνον ἐνδυόμενοι, h. e. naturam et mores Tarquinii imitamini. Contrarium ἀποδύεσθαι apud *Lucian.* in *Gall.* 19. ἀποδυσάμενος τὸν Πυθαγόραν. Eodem modo in Scriptoribus exteris saepe legitur, *Platonem, Pythagoram induere*, h. e. *fieri discipulum Pythagorae et Platonis, se conformare ad ejus exemplum. Tacit. Annal.* XIV, 52. XVI, 28.

4. ἐνδύεσθαι *corpore instrui.* 2 Cor. V, 3. εἴγε καὶ ἐνδυσάμενοι οὐ γυμνοὶ εὑρεθησόμεθα si quidem accipiemus aliquando novum corpus, nec plane nudi erimus. *Chrysost. Homil.* X. in Ep. II. ad

ad Cor. ἐνδυσάμενοι, τουτέστιν ἀφθαρσίαν καὶ σῶμα ἄφθαρτον λαβόντες. Sed lectio ipsa mihi admodum suspecta est, et loco ἐνδυσάμενοι ἐκδυσάμενοι reponendum esse videtur. Vid. supra sub ἐκδύω.

'ΕΝΈΓΚΩ, vid. infra sub ΦΈΡΩ.

'ΕΝΈΔΡΑ, ας, ἡ, proprie, ut videtur, est *locus insidiarum, latibulum,* teste *Phavorino:* ἐν ᾗ κάθηταί τινες, μοιχεῖς ἂν ἕλωσιν, οὓς ἂν ἐπιβουλεύσωσιν, sed deinde, ut lat. *insidiae,* notat *insidias, quae alicui struuntur, consilium subdolum, ab* ἐν et ἕδρα *sedes, sessio.* Act. XXIII, 16. ἀκούσας δὲ τὴν ἐνέδραν (pro τὴν ἐνέδραν legunt alii τὸ ἔνεδρον) cum rescisset has insidias. ibid. XXV, 3. ἐνέδραν ποιοῦντες ἀνελεῖν αὐτὸν κατὰ τὴν ὁδὸν insidiose eum in via occisuri. Saepius non legitur in N. T. Alex. posuerunt pro אֹרֶב *insidiae, insidiarum locus, latibulum.* Jos. VIII, 3. 7. 12. 14. 19. Judd. IX, 55. et pro מַאֲרָב *insidiae,* Jos. VIII, 9. Ps. X, 8. Formula ἐνέδραν ποιεῖσθαι legitur apud *Thucyd.* III, 90. ipsa vox ἐνέδρα autem in notione *insidiarum* reperitur apud *Herodian.* IV, 5. 7. VII, 5. 8. et VIII, 1. 2. *Hesych.* ἐνέδρα· ἔγκρυμμα, (h. e. milites, qui in insidiis abduntur ad circumveniendos hostes) δολερὸν ὑποκάθισμα.

'ΕΝΕΔΡΕΎΩ, fut. εύσω, *insidior, insidias struo,* ab ἐνέδρα *insidiae.* Bis tantum legitur in N. T. Luc. XI, 54. ἐνεδρεύοντες αὐτὸν insidiantes ei. Act. XXIII, 21. ἐνεδρεύουσι γὰρ αὐτὸν vitae enim ejus insidiantur. Apud graecos Scriptores ἐνεδρεύειν fere semper dativo junctum invenies, (v. c. *Diod. Sic.* XIX, c. 68.) interdum tamen (v. c. apud *Plutarch. Fabio* p. 185. E.) etiam accusativum junctum habere, ut in N. T. libris, docuit *Wesseling.* ad *Diod. Sic.* XIX, c. 69. Alex. eo usi sunt pro אָרַב, Jos. VIII, 4. 1 Sam. XV, 5. *Hesych.* ἐνεδρεύει· δόλον μηχανᾶται, ἐγκάθηται, κατατηρεῖ. Caeterum notandum, ἐνεδρεύειν proprie et vi etymologiae *insidere* significare et idem esse, quod ἐνίζεσθαι, atque adeo etiam metaphorice in bonam partem de eo adhiberi, *qui omni studio et diligentia aliquid facit et studet alicui rei,* quo in sensu Sirac. XIV, 22. usurpatur, ubi homines jubentur ἐνεδρεύειν (*Vulg. consistere*) ἐν ταῖς ὁδοῖς σοφίας, i. e. praecepta verae sapientiae diligenter observare.

"ΕΝΕΔΡΟΝ, ου, τὸ, *insidiae, quae alicui struuntur, consilium subdolum,* i. q. ἐνέδρα, quod vide. Semel legitur in N. T. Act. XXIII, 16. ἀκούσας δὲ τὸ ἔνεδρον (pro quo tamen in editione *Griesbachiana* τὴν ἐνέδραν legitur) cum rescisset has insidias. Caeterum τὸ ἔνεδρον aeque late patet ac ἐνέδρα, ita, ut non solum *locum, qui inservit insidiis et e quo fiunt insidiae,* significet, v. c. 1 Macc. IX, 40. sed etiam *illum ipsum* denotet, *qui alteri insidias struit.* Sirac. VIII, 11. 1 Macc. X, 80. ut multis exposui in *Spicilegio meo II. Lexici Bieliani* p. 65.

'ΕΝΕΙΛΈΩ, ῶ, fut. ήσω, *implico, involvo.* (ab ἐν et εἰλέω *volvo, verso.*) Construitur vi praepositionis cum dativo. Occurrit in N. T. semel Marc. XV, 46. ἐνείλησε τῇ σινδόνι involvit ipsum illa sindone. Alex. pro לוּט *involvere, operire, occultare* adhibuerunt 1 Sam. XXI, 9. καὶ αὕτη ἐνειλημμένη ἐν ἱματίῳ. *Artemid.* I, 14. βρέφη — ἐνειλούμενα τὰς χεῖρας τυγχάνει. *Plutarch.* T. V. p. 425 et 463. ed. *Reiske.*

"ΕΝΕΙΜΙ, *insum,* ex ἐν et εἰμί. *Phavor.* ἔνεστιν· ἀντὶ τοῦ ἐντός ἐστιν, et ἐνῆς· ἐνθέμενος. Ejus tantum participium ἐνὼν, οῦσα, ὂν, et quidem in plurali, legitur Luc. XI, 41. πλὴν τὰ ἐνόντα δότε ἐλεημοσύνην, h. e. e bonis vestris, seu, pro viribus et facultatibus vestris distribuite eleemosynas; ut τὰ ἐνόντα positum sit pro κατὰ τὰ ἐνόντα χρήματα, seu ἐκ τῶν ἐνόντων. Nullus enim dubito, hanc loci vexati explicationem, quam praeter auctoritatem *Syri, Theophylacti,* (qui per ὑπάρχοντα interpretatur) *Boisii,* (in *Collatione* p. 222.) et *Lamb. Bosii* (in *Exercitt. Philol. in N. T.* p. 42.) ipse loquendi usus (*Moschopulus:* ἔνεστιν· ἀντὶ τοῦ ἐνυπάρχει· ὡς τὸ, ἔνεστί μοι πλοῦτος.

καὶ

καὶ ἔνεστιν· ἀντὶ τοῦ δυνατόν ἐστι. Idem tradit *Thom. M.* p. 307. et *Hesych.* ἐνόν· δυνατὸν ἢ ἐνυπάρχον. *Heliodor. Aethiop.* IX, 25.) confirmat, et linguae ratio (nam κατὰ saepe omittitur in talibus formulis. Sic v. c. τὰ δυνατὰ *pro viribus)* admittit, praeferre sententiae, quam *Raphelius* in *Notis Xenophonteis* p. 93. proposuit, qui τὰ ἐνόντα interpretatur *ea, quae in poculis et patinis sunt*, h. e. *potum cibumque*, τὰ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου καὶ παροψίδος, ut est apud Matthaeum XXIII, 26. (Conf. *Markland.* ad *Lysiam* p. 194 et 559.) quae arguta magis, quam vera videtur. Cf. *Suiceri Thes. Eccles.* T. I. p. 1120. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 731.

ἝΝΕΚΑ et ἝΝΕΚΕΝ, et per epenthesin atticam ΕἼΝΕΚΑ et ΕἼΝΕΚΕΝ. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 680. Praepositio, regens semper genitivum. Significat

1. *causa, ob, propter*, et causam impulsivam indicat, propter quam aggredimur ac suscipimus aliquid, sive sit causa antecedens, sive finis et eventus. Praeponitur cum articulo infinitivis, et tunc *ut, ad hoc ut*, significat. Matth. V, 10. ἕνεκεν δικαιοσύνης ob pietatis studium. ibid. v. 11. ἕνεκεν ἐμοῦ ob meae doctrinae professionem, coll. Marc. VIII, 35. Matth. X, 18. 39. XVI, 25. XIX, 5. ἕνεκεν τούτου ideo, et v. 29. Marc. X, 7. 29. XIII, 9. Luc. IV, 18. οὗ εἵνεκεν quapropter, h. e. *hoc consilio, hunc in finem.* ibid. VI, 22. IX, 24. XVIII, 29. XXI, 12. Act. XIX, 32. τίνος ἕνεκεν; quem in finem? ib. XXVI, 21. XXVIII, 20. Rom. VIII, 36. XIV, 20. 2 Cor. VII, 12. εἵνεκεν τοῦ φανερωθῆναι sed ut manifestum fieret.

2. *quod attinet ad, quantum attinet, respectu. Homer. Odyss.* II, 191. *Dion. Halic.* VII, c. 8. 2 Cor. III, 10. ἕνεκεν τῆς ὑπερβαλλούσης δόξης quod attinet ad excellentem illius, nempe religionis christianae, dignitatem; ubi ἕνεκεν necessario referendum est ad praecedens ἐν τούτῳ τῷ μέρει. Animadvertit hunc elegantem particulae ἕνεκα usum *Beza* ad h. l. et *Herodoti* exemplo confirmavit, et post eum *Raphelius* in *Obss. Xenoph.* p. 235. et *El. Palairetus* in *Obss. Philol. Crit.* p. 420.

3. Haud raro tamen omittitur et subintelligitur. Matth. II, 13. τοῦ ἀπολέσαι, pro ἕνεκα τοῦ ἀπολέσαι, ut occidat. ibid. XI, 1. ante τοῦ διδάσκειν. Luc. IV, 10. ante τοῦ διαφυλάξαι σε. ibid. I, 25. ante ἀφελεῖν. 2 Cor. I, 8. ante τοῦ ζῆν. 2 Petr. III, 9. ante ἐπαγγελίας. *Joseph. A. J.* XVIII, 9. 5. videndum itaque, ne, dum nimium concedat corporis voluptati, ἀπολέσειε τὴν ἀρχὴν τοῦ εὐπρεποῦς, sc. ἕνεκα, principatu excidat formae causa. Exempla hujus ellipseos e graecis Scriptt. dedit *L. Bos.* de *Ellipsi Gr. Ling.* p. 327.

ἘΝΈΡΓΕΙΑ, είας, ἡ, 1. *vis et virtus agendi, efficacia, potentia*, speciatim de Deo et Christo, *omnipotentia* dicitur, ab ἐνεργής. Phil. III, 21. κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ δύνασθαι αὐτὸν καὶ ὑποτάξαι ἑαυτῷ τὰ πάντα pro virtute, qua sibi omnia subjicere valet. Coloss. II, 12. διὰ τῆς πίστεως τῆς ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ κ. τ. λ. spe potentiae divinae, quae Christum e mortuis excitavit, freti et sustentati. Ephes. I, 19. 20. ubi ἐνεργεῖν ἐνέργειαν significat vim et potentiam suam exserere et demonstrare agendo. ibid. III, 7. κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. 2 Thess. II, 11. πέμψει αὐτοῖς ὁ Θεὸς ἐνέργειαν πλάνης permittet Deus, ut fraudes falsorum doctorum vim suam et efficaciam inter eos exserant. Sapient. XVIII, 22. ὅπλων ἐνεργείᾳ armorum vi.

2. *opera, auxilium, ipsa actio, qua vim et efficaciam nostram exserimus.* Ephes. IV, 16. κατ' ἐνέργειαν ἐν μέτρῳ ἑνὸς ἑκάστου μέλους ita, ut quodvis membrum pro virili parte conferat aliquid, seu, operam suam praestet. Coloss. I, 29. κατὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ adjutus auxilio divino, quod potentissime mihi adest. 2 Thess. II, 9. κατ' ἐνέργειαν τοῦ Σατανᾶ adjuvante eos Satana. Saepius non legitur in N. T. 2 Macc. III, 29.

ἘΝΕΡΓΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. *operor, ago, vim et potestatem meam exsero, efficio.* Passivum ἐνεργέομαι, οῦμαι, *efficior*, ab ἐνεργής. *Hesych.* ἐνεργῶ· πράττω. — ἐνεργεῖται· κατασκευάζεται. Matth. XIV, 2. διὰ τοῦτο αἱ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ ideoque tanta in eo se exserit virtus miraculorum patrandorum. Marc. VI, 14. Rom. VII, 5. ἐνηργεῖτο ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, h. e. exserebant se per corpus, seu per actiones corporeas. 2 Cor. IV, 12. ὁ μὲν θάνατος ἐν ἡμῖν ἐνεργεῖται, ἡ δὲ ζωὴ ἐν ὑμῖν mortis periculum se in nobis exserit, h. e. tangit, affligit me, sed liberatio e periculo mortis in vobis se exserit, h. e. in vestram utilitatem redundat. Galat. III, 5. Passivum ἐνεργέομαι *efficior.* 2 Cor. I, 6. haud raro active sumitur pro *agere, operari, efficacem esse.* Quam in rem praeter loca supra jam allata, haec tantum addere placet. Galat. V, 6. πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη fides, quae se benevolentia erga alios exserit. 1 Thess. II, 13. ὃς καὶ ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν τοῖς πιστεύουσι quae etiam vim suam salutarem exserit in nobis credentibus. 2 Thess. II, 7. Sirac. X, 4. *Joseph.* AA. XV, c. 5. p. 754. Ed. *Haverc.* De formula: ἐνεργεῖν ἐνέργειαν dixi supra ad ἐνέργεια. *Artemid.* I, 2.

2. *exsequor, perficio*, i. q. ἐπιτελέω. 2 Cor. VIII, 11. Ephes. I, 11. τοῦ τὰ πάντα ἐνεργοῦντος κατὰ τὴν βουλὴν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ qui semper voluntatem suam immutabilem et efficacissimam exsequitur. Philipp. II, 13. ὁ ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν καὶ τὸ ἐνεργεῖν, sc. τοῦ θέλειν, cui vires debetis exsequendi hanc voluntatem vestram.

3. cum dativo personae: *adjuvo aliquem, auxilio alicui sum, vires et facultates alicui largior idoneas.* Galat. II, 8. ὁ γὰρ ἐνεργήσας Πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν τῆς περιτομῆς ἐνήργησε καὶ ἐμοὶ εἰς τὰ ἔθνη Deus enim, qui Petrum, inter Judaeos munere suo apostolico fungentem, adjuvat, idem ille et mihi adest, inter gentiles tradenti religionem christianam. Speciatim vero Deus ἐνεργεῖν ἐν τοῖς ἀνθρώποις in N. T. dicitur, *cum iis largitur et concedit dona miraculosa, facultatem miraculorum patrandorum.* 1 Cor. XII, 6. ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πᾶσι qui facultatem miraculorum patrandorum omnibus largitur. ibid. v. 11.

4. Participium passivi ἐνεργούμενον significat *id quod multo labore fit, operosum*, i. q. ἐνεργὲς, adeoque, si de *precibus* adhibetur, *preces ardentes, enixas, intensas et assiduas* significat. Hinc lucem foeneratur locus Jacob. V, 16. πολὺ ἰσχύει δέησις δικαίου ἐνεργουμένη magnam enim vim et efficaciam habent preces piorum *ardentes et assiduae;* qua posteriori voce *Vulgatus* h. l. utitur, quem sequutus est *Lutherus*, wenn es ernstlich ist *when it is fervent.* Alii ἐνεργουμένη *efficax* reddere malunt, sed non vident, hoc modo apostolo tautologiam frigidissimam impingi. *Eustath.* in *Odyss.* γ, p. 197. 50. ὅτι εὐχῆς ἐνεργοῦς ἔνδειξις τὸ κ. τ. λ. Fortasse etiam δέησις ἐνεργουμένη reddi posset: *preces, ex animo prompto et benevolo profusae*, ut ad h. l. referatur glossa *Hesychii:* ἐνεργεῖν· ἑτοίμως πράττειν.

ἘΝΈΡΓΗΜΑ, τος, τὸ, 1. proprie: *operatio, operatio efficax, effectus*, ab ἐνεργής.

2. *facultas, vis ac potestas aliquid efficiendi;* et speciatim; *facultas hominibus divinitus data miraculorum patrandorum*, sive *cujuscunque generis*, sive *certae cujusdam speciei.* 1 Cor. XII, 10. ἄλλῳ δὲ ἐνεργήματα δυνάμεων alii vero facultas miraculorum patrandorum concessa est. Ad h. l. respexit sine dubio *Phavorinus* glossa ἐνεργημάτων ἀντὶ τοῦ χαρισμάτων, coll. v. 4. quam sine dubio ex *Theodoreti* scriptis hausit.

3. *miraculum ipsum, cujus patrandi facultas a Deo datur.* 1 Cor. XII, 6. διαιρέσεις ἐνεργημάτων εἰσὶν varii generis sunt miracula. Saepius non legitur in N. T.

ἘΝΕΡΓῊΣ, έος, ὁ, ἡ, ὲς, τὸ, 1. proprie: *laboriosus, operosus*, ab ἐν et ἔργον *opus.*

2. *efficax, effectum habens, vim suam*

am exserens. Philem. v. 6. ὅπως ἡ κοινωνία τῆς πίστεώς σου ἐνεργὴς γένηται ἐν ἐπιγνώσει παντὸς ἀγαθοῦ ut communis nostra religio, quam profitemur, exserat se in cognitione omnium bonorum. In codice uno pro ἐνεργὴς legitur ἐναργὴς *evidens, manifesta,* quae lectio merum glossema sapit, aut e versione Vulgata venit, quae h. l. sensum haud male expressit. Hebr. IV, 12. ὁ λόγος γὰρ τοῦ Θεοῦ ἐνεργὴς minae divinae sunt efficacissimae.

3. *aptus et idoneus ad aliquid efficiendum et agendum.* 1 Cor. XVI, 9. θύρα γάρ μοι ἀνέῳγε μεγάλη καὶ ἐνεργὴς occasio opportuna et insignis mihi oblata est. Sic *Polyb. Hist.* II, 65. ἀλλ' ἦν ὁμοῦ παράταξις ἐνεργὴς acies ad pugnam bene instructa. Saepius non legitur in N. T. *Hesych.* ἐνεργής· δυνατὸς, ἰσχυρός. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 174.

'ΕΝΕΣΤΩ͂ΤΑ, vide infra sub 'ΕΝΊΣΤΗΜΙ.

'ΕΝΕΥΛΟΓΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *benedico, bonis ominibus prosequor, bene ominor,* nec differt a voce εὐλογέω, unde et in versione Alex. pro hebraico בָּרַךְ aliquoties ponitur, v. c. Genes. XII, 3. XVIII, 18. Ps. X, 3. etc.

2. *beneficiis afficio, beo.* Nam verba, quae *dicere,* et, quae huic notioni cognata sunt, significant, saepissime pro ipsa rei, quae verbis exprimitur, productione et essentia apud Hebraeos usurpantur, ut multis docuit *Glassius* in *Philol. Sac.* p. 222 seq. ed. *Dathii.* Passivum ἐνευλογέομαι, οῦμαι, *beneficiis afficior, beor,* bis tantum in N. T. legitur. Act. III, 25. ἐν τῷ σπέρματί σου ἐνευλογηθήσονται πᾶσαι αἱ πατριαὶ τῆς γῆς per posteros tuos, seu, per unum ex posteris tuis felices reddentur omnes nationes terrae. Galat. III, 8. ὅτι ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πάντα τὰ ἔθνη, ubi codices haud pauci εὐλογηθήσονται habent.

'ΕΝΈΧΩ, 1. proprie: *insto, immineo, insisto, urgeo.*

2. *irascor, indignor, infense insidior.* Marc. VI, 19. ἡ δὲ Ἡρωδιὰς ἐνεῖχεν αὐτῷ καὶ ἤθελεν αὐτὸν ἀποκτεῖναι Herodias erat ei infesta et occasionem e medio eum tollendi quaerebat. *Vulgatus: insidiabatur.* Luc. XI, 53. δεινῶς ἐνέχειν insidias ei struere, aut, admodum indignabundi. Genes. XLIX, 23. וַיִּשְׂטְמֻהוּ et odio prosequuti sunt eum. Alex. καὶ ἐνεῖχον αὐτῷ. Eodem sensu apud exteros Scriptores legitur. Conf. *Wesseling.* ad *Herodot.* VIII, 22. et *Abresch.* ad *Aeschylum* p. 558. *Hesych.* ἐνεῖχον· ἐχόλουν, ὠργίζοντο.—ἐνέχει· μνησικακεῖ, ἔγκειται. *Eust.* ἐνέχειν τὸ κατά τινος ἔχειν.

3. ἐνέχομαι *constringor, captus et irretitus teneor,* v. c. πάγῃ, (apud *Herodot.* II, 121.) πέδαις, et metaphorice: *obstringor, obligor.* Galat. V, 1. μὴ πάλιν ζυγῷ δουλείας ἐνέχεσθε ne iterum jugum servitutis (h. e. religionem mosaicam) cervicibus vestris imponi patiamini. Saepius non legitur in N. T. *Hesych.* ἐνέχεται· συνέχεται.—ἐνέχεσθαι· κρατεῖσθαι, συνέχεσθαι.

'ΕΝΘΆΔΕ. Adverbium ex ἔνθα *hic, ibi, illic,* et δε particula enclitica, quae saepe fungitur vice praepositionis εἰς aut similis, v. c. in οἴκαδε, ἀγορένδε etc.

1. *hic.* Luc. XXIV, 41. ἔχετέ τι βρώσιμον ἐνθάδε; num habetis hic aliquid edulii? Act. XVI, 28. XVII, 6. XXV, 24. *Hesych.* ἐνθάδε· ἐνταῦθα, ὧδε.

2. *huc.* Joh. IV, 15. μηδὲ ἔρχωμαι ἐνθάδε ἀντλεῖν nec mihi huc eundum sit ad hauriendam aquam. ibid. v. 16. καὶ ἐλθὲ ἐνθάδε et huc redi. Act. XXV, 17. *Hesych.* ἐνθάδε· εἰς τοῦτον τὸν τόπον.

3. *ibi, illic.* Act. X, 18. εἰ Πέτρος ἐνθάδε ξενίζεται num Petrus ibi hospitio uteretur. Saepius non legitur in N. T. Conf. *Thom. M. Eclog.* sub ἐνταῦθα p. 315 seq. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 829.

"ΕΝΘΕΝ. Adverbium significans *hinc,* ex ἔνθα *hic, ibi, illic.* Legitur in haud paucis codicibus Luc. XVI, 26. pro ἐντεῦθεν, ubi vid. *Wetstenius.*

'ΕΝΘΥΜΈΟΜΑΙ, οῦμαι, fut. ήσομαι. De omnibus fere actionibus animi usurpatur hoc verbum apud Graecos, nam descendit ab ἐν et θυμὸς *animus.* Sic

Sic v. c. in versione Alex. *desiderare, cupere, optare*, significat, Deut. XXI, 11. Jos. VII, 21. ubi pro חָשַׁק et חָמַד ponitur, et *poenituit*, Genes. VI, 6. pro נִחַם. In N. T. libris significat

1. *cogitare, judicare.* Matth. IX, 4. ἵνα τί ὑμεῖς ἐνθυμεῖσθε πονηρὰ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; cur male de me judicatis et existimatis?

2. *consilium agito, meditor, aliquid animo agito meo, considero, expendo.* Matth. I, 20. ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος quod consilium cum animo agitaret. Act. X, 19. τοῦ δὲ Πέτρου ἐνθυμουμένου περὶ τοῦ ὁράματος Petro autem variis cogitationibus distracto et deliberante, quid sibi velit hoc visum. Saepius non legitur in N. T. Sapient. III, 14. μηδὲ ἐνθυμηθεὶς κατὰ τοῦ Κυρίου πονηρά. *Thucyd.* II, 40. *Aristoph. Eccles.* 138. et *Joseph. A. J.* XV, 5. 3. Conf. quae de hac voce bene disputavit *Dresigius* de *Verbis Mediis N. T.* p. 260 seq.

ἘΝΘΎΜΗΣΙΣ, εως, ἡ. 1. *cogitatio, judicium.* Matth. IX, 4. καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν cum Jesus cognosceret eorum cogitationes. ibid. XII, 25. Nuspiam hoc vocabulo usi sunt Alexandrini; eo frequentius vero ejus loco adhibuerunt vocem ἐνθύμημα. *Thom. M.* sub v. ἐνθύμημα nostrum, ἐνθύμησις per ἐνθύμιον, *cogitationem*, explicat. *Thucyd.* I, c. 132. κατὰ ἐνθύμησίν τινα cogitatione quadam, seu suspicione. Cf. etiam *Pollucis Onom.* II, 231.

2. *consilium animi*, et quidem in malam partem. Hebr. IV, 12. ubi minae divinae dicuntur κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίας, h. e. condemnare prava consilia et cogitata humana.

3. *excogitatio, ingenium inventoris s. artificis.* Act. XVII, 29. χάραγμα τέχνης καὶ ἐνθυμήσεως ἀνθρώπου sculptum arte et ingenio humano. Apud graecos Scriptt. *ipsa res, ingeniose excogitata*, ἐνθύμημα vocatur, v. c. apud *Xenoph.* de *Venat.* cap. XIII, 9.

ἜΝΙ, verbum impersonale, quod per syncopen atticam ponitur

1. pro ἔνεστι *inest*, ab ἔνειμι *insum*. *Aristot. Rhet.* III, c. 12. ἀλλ᾽ ὅπου μάλιστα ὑποκρίσεως ἐνταῦθα ἥκιστα ἀκρίβεια ἔνι.

2. pro ἐστὶ *est*. Galat. III, 28. οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος οὐδὲ Ἕλλην κ. τ. λ. in religione christiana nihil valet, utrum fueris Judaeus an paganus; neque conditionis neque sexus ratio habetur. Coloss. III, 11. Jacob. I, 17. παρ᾽ ᾧ οὐκ ἔνι παραλλαγὴ in quem non cadit mutatio. Saepius non legitur in N. T. Dubitarunt de hac notione *L. Bos.* et *Beza* (qui adeo Galat. III, 20. ἐστὶ pro ἔνι reponere haud dubitabat), quos sequutus est *Koppius* Vol. I. N. T. p. 43. sed hanc significationem Atticis esse longe usitatissimam, multis locis e *Platone* docuit *Schwarzius* in *Comment. Ling. Gr.* p. 486. quibus addo *Epictet. Enchirid.* c. 32. ἀλλὰ ἔνι λόγος sed est ratio, adest ratio. *Polyb. Exc. Leg.* XVII. p. 1123. et XLIII. p. 1190. *Aristoph. Plut.* v. 348. ἔνι γάρ τις, ἔνι τις κίνδυνος ἐν τῷ πράγματι est periculum in hoc negotio: ubi vid. *Ez. Spanhem.* (Interdum ἔνι valere idem, quod ἔξεστι, clare docet locus *Aelian. V. H.* XII, 51.) *Phavor.* ἔνι· ἐστὶν, ὑπάρχει. Ἀριστοφάνης ἀντὶ τοῦ ἔνεστιν. ἔνι φύσις, ἔνι θράσος.

ἘΝΙΑΥΤΌΣ, οῦ, ὁ, 1. *annus, intervallum* seu *spatium temporis, quo sol cursum suum conficit*, ita dictum ἀπὸ τοῦ ἐν ἑαυτῷ, sive εἰς ἑαυτὸν, ἰέναι, quod in se recurrat ac redeat, seu, ut cum *Virgilio* (*Georg.* II, v. 402.) loquar, *in se sua per vestigia volvitur annus.* Joh. IX, 49. τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου pontifex istius anni. ibid. v. 51. XVIII, 13. Act. XI, 26. XVIII, 11. Hebr. IX, 7. 23. κατ᾽ ἐνιαυτὸν quotannis. ib. X, 1. 3. Jacob. IV, 13. V, 17. Apoc. IX, 15.

2. per synecdochen, posita temporis parte pro tempore in universum, sive certo, sive incerto, *tempus* significat. Ita Luc. IV, 19. κηρύξαι ἐνιαυτὸν Κυρίου δεκτὸν

δεκτὸν ad edicenda tempora laeta et fausta, nempe adventus Messiae in has terras, coll. Ies. LXI, 2. ad quem locum *Theodoretus:* ἐνιαυτὸν Κυρίου δεκτὸν τὴν προτέραν τοῦ Χριστοῦ παρουσίαν οἶμαι χρηματίζεσθαι. Idem *Theophyl.* et *Procopius.* Caeterum etiam hebraicum שָׁנָה *tempus* interdum significare, docet locus Ies. LXIII, 4.

3. per metonymiam: *festum incipientis anni,* quod hebraice Num. XXIX, 1. יוֹם תְּרוּעָה vocabatur. Galat. IV, 10. ἡμέρας παρατηρεῖσθε καὶ μῆνας καὶ καιροὺς καὶ ἐνιαυτούς. Alii, ἐνιαυτοὺς latius patere existimantes, de *festis diebus* explicant, quae certis annis celebrabantur, qualis erat *annus septimus,* seu *sabbaticus,* quo intermittebatur agrorum cultura et exactio debitorum, et servi manumittebantur, (unde appellabatur *annus intermissionis* et *remissionis)* et *annus quinquagesimus,* seu *jubilaeus.*

ἘΝΊΣΤΗΜΙ, fut. 1. ἐνστήσω, praet. ἐνέστηκα, 1. proprie: *statuo inter, interpono,* ab ἐν et ἵστημι *statuo, colloco, sisto.*

2. *insto, immineo, futurus sum,* et quidem in praeterito, plusquamperfecto et aoristo 2. Vid. supra ἀνίστημι. 2 Thess. II, 2. ὡς ὅτι ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα τοῦ Κυρίου quasi utique prope adsit s. immineat dies ille sollemnis. 2 Tim. III, 1. ὅτι ἐνστήσονται καιροὶ χαλεποὶ instare tempora periculosa.

3. Participium ἐνεστηκὼς, υῖα, ὸς, pro quo Ionice, κ extruso, ἐνεσταὼς, et contracte ἐνεστὼς dicitur, et de *tempore praesente* et *futuro* ac *imminente* usurpatur, monente *Hesychio:* ἐνεστῶτα· παρόντα, προκείμενα. — ἐπὶ τοῦ ἐνεστῶτος· ἐπὶ τοῦ παρόντος. Rom. VIII, 38. οὔτε ἐνεστῶτα, οὔτε μέλλοντα nec praesentia, nec futura mala. 1 Cor. III, 22. VII, 26. διὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην ob praesentem calamitatem. Galat. I, 4. ἐκ τοῦ ἐνεστῶτος αἰῶνος, vid. supra ad αἰὼν dicta. Hebr. IX, 9. εἰς τὸν καιρὸν τὸν ἐνεστηκότα. 1 Macc. XII, 44. 2 Macc. III, 17. *Pindar. Olymp.* IX, 8. *Sext. Empir. Phys.* II, 193. *Joseph. A. J.* XVI, 6. 2.

ἘΝΙΣΧΎΩ, fut. ύσω, *corroboro, conforto, vires addo,* ab ἐν et ἰσχύω *possum, valeo.* In N. T. ubi bis tantum legitur, et transitive et intransitive de corpore pariter ac animo usurpatur. Luc. XXII, 43. ὤφθη αὐτῷ ἄγγελος ἀπ' οὐρανοῦ ἐνισχύων αὐτὸν apparuit ei angelus et animum ejus confirmavit, seu, solatio replevit. Simili modo ἐνισχύειν usurpatur 2 Macc. VII, 24. ἐνίσχυσαν καὶ οὐ διέστησαν τῆς εὐσεβείας. *Vulgatus: se ipsos confirmarunt,* et a pietate non recesserunt. Act. IX, 19. καὶ λαβὼν τροφὴν ἐνίσχυσεν, sc. ἑαυτὸν, et cibo sumto se refecit; nam ἐνισχύειν ἑαυτὸν saepe est: *vires recipere et sumere, se reficere.* Genes. XLVIII, 2. וַיִּתְחַזֵּק יִשְׂרָאֵל, Alex. καὶ ἐνισχύσας Ἰσραήλ. Conf. *L. Bos.* de *Ellipsi Gr. L.* p. 58. et *Vigerum* de *Idiotismis Ling. Gr.* p. 183. ed. *Zeun.*

ἜΝΝΑΤΟΣ, άτη, ον, *nonus, a, um.* Est numerale ordinale, ab ἐννέα *novem.* Scribitur etiam interdum ἔνατος, άτη, ον. Matth. XX, 5. XXVII, 45. ἕως ὥρας ἐννάτης usque ad horam nonam, i. e. tertiam pomeridianam, secundum nostrum horas numerandi morem. Act. III, 1. ἐπὶ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς τὴν ἐννάτην, pro ἥτις ἦν ἡ ἐννάτη τῆς ἡμέρας, sub horam precationis, quae erat nona diei, seu nostra tertia pomeridiana. Scilicet apud Judaeos dies dividebatur in duodecim horas et nox in duodecim horas inaequales; nam prima hora diei incipiebat ab ortu solis, prima vero noctis ab occasu solis. Duodecim diei horarum quaedam tantum commemorantur in N. T. nempe *tertia,* Matth. XX, 5. incidens in nostram nonam antemeridianam; *sexta,* Matth. XXVII, 45. quae nobis est *duodecima,* cum jam adest meridies; *septima,* Joh. IV, 52. quae nobis est prima pomeridiana; *nona,* seu nostra tertia pomeridiana, quae precationi publicae apud Judaeos destinata erat, et qua offerebatur sacrificium vespertinum. Conf. *Sam. Petiti* Varr. Lectt.

c. 15. *decima*, Joh. I, 40. a qua duae tantum horae ad occasum solis restabant; *undecima*, Matth. XX, 6 et 9. coll. Marc. VI, 35.

'ENNÉA, οἱ, αἱ, τὰ, *novem*. Est numerale cardinale indeclinabile. Luc. XVII, 17.

'ENNENHKONTAENNÉA, *nonaginta novem*, ἄκλιτον, ab ἐννέα *novem* et ἐννενήκοντα *nonaginta*, quod est ex ἐννέα et ηκοντα, quae est terminatio numerorum crescentium per *decem*, ut in lingua latina *ginta*. Matth. XVIII, 12. 13. Luc. XV, 4. 7. Alexandrini pro תִּשְׁעִים וְתֵשַׁע Genes. XVII, 24. posuerunt.

'ENNEÓΣ, οῦ, ὁ, ut graecum κωφὸς, proprie *mutum et surdum* notat. Unde *Ammonius:* Κωφὸς καὶ ἐννεὸς ὁ αὐτὸς παρὰ τοῖς παλαιοῖς ἐλέγετο, ὁ μὴ φθεγγόμενος. *Suid.* ἐννεός· ἄφωνος, κωφὸς, νωδὸς, νωχελὴς, μετέωρος. Idem *Hesych.* κωφός· ὃς οὔτε ἀκούει, οὔτε λαλεῖ. In verss. graecis V. T. et in Scriptoribus exteris haud raro pro ἐννεὸς ἐνεὸς per ν simplex reperitur, v. c. Ies. LVI, 10. Prov. XVII, 28. *Symmach.* Hos. IX, 7. *Xenoph.* Anab. IV, 6. 23. quae hujus vocabuli scriptura probatur *Albertio* ad Gloss. Gr. N. T. p. 69.

2. *attonitus, fulmine quasi percussus, obstupefactus, cui summa obstupefactio facultatem loquendi ademit. Suid.* ἐξεστηκώς. *Hesych.* ἐμβροντηθέντες· ἐννεοὶ γενόμενοι. Sic semel legitur in N. T. Act. IX, 7. εἱστήκεισαν ἐννεοὶ, *Vulgat. stabant stupefacti.* Eodem modo inde derivatum verbum ἀπεννεόομαι usurpatur Dan. IV, 16.

'ENNEÝΩ, fut. εύσω, *innuo, nutu et signis peto, nutu significo*, ab ἐν et νεύω *nutum do, oculis do signum.* Semel legitur in N. T. Luc. I, 62. ἐνένευον δὲ τῷ πατρὶ αὐτοῦ nutu quaesiverunt ex patre. Alex. pro קָרַץ *nictavit, annuit* Prov. X, 10. ejus vero loco ibid. VI, 13. verbum ἐννεύω, quod idem significat, posuerunt.

"ENNOIA, ας, ἡ, 1. *notio, imago rei, idea. Diog. Laërt.* III, s. 79. ἔννοιαν καλοῦ. Polyb. III, 36, εἰς ἀληθινὰς καὶ γνωρίμους ἐννοίας ἄγειν τοὺς ἀκούοντας.

2. *cogitatio, cogitatum, sensus animi,* et speciatim de *pravis cogitationibus* usurpatur. 1 Petr. IV, 1. καὶ ὑμεῖς τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ὁπλίσασθε etiam vos eosdem sensus induite, seu sumite. Hebr. IV, 12. ubi comminationes divinae dicuntur κριτικὸς ἐννοιῶν καρδίας, h. e. condemnare cogitationes animi perversas. Saepius non legitur in N. T. Descendit ab ἐν et νοῦς *mens*, unde ἐννοέω *mente concipio, cogito, attentus sum. Xenoph.* de Rep. Laced. I, c. 1. Caeterum apud graecos Scriptores ἔννοια praeterea non solum *consilium animi. (Hesych.* βουλὴν interpretatur) sed etiam *intellectum, intelligentiam* significat.

"ENNOMOΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, 1. *legitimus, legibus consentaneus*, ex ἐν et νόμος *lex.* Act. XIX, 39. ἡ ἔννομος ἐκκλησία *concio legitima, quae non a populo tumultuante, sed a magistratu legitimo modo et tempore cogitur,* κυρία ἐκκλησία, *(Aristoph. Acharn.* 19.) seu νόμιμος ἐκκλησία, ut Graeci vocant. Conf. *D'Orville* ad *Chariton.* I. c. 1. p. 212. ed. *Lips.* et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 589. *Eurip.* Phoen. v. 1678. ἔννομον τὴν δίκην. *Xenoph. Cyrop.* VIII, 7. 3. *Hist. Gr.* II, 3. 21. *Polyb.* II, 47. 3. *Prol.* Sirac. διὰ τῆς ἐννόμου βιώσεως. Hinc adverbium ἐννόμως *legitime* in vers. Alex. Prov. XXXI, 24.

2. *subjectus legi, qui legem aliquam datam observat eique convenienter vivit.* 1 Cor. IX, 21. ἔννομος Χριστῷ potius obediens legi, quam Christus tulit. Sic et legitur apud *Aelian. V. H.* II, c. 22. ἐννομωτάτους γενέσθαι καὶ Μαντινέας ἀκούω legibus convenienter Mantinenses vixisse audio. *Hesych.* ἔννομον· ἔνθεσμον.

"ENNYXOΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, pro quo etiam 'ENNÝXIOΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, legitur, *nocturnus*, et de *omni* dicitur, *quod noctu esse et fieri solet*, ex ἐν et νὺξ *nox. Homer.* Iliad. λ', 715. ἄγγελος ἔννυχος. *Schol.* ἐν νυκτί. *Eurip.* Hecub. v. 72. ἔννυχος ὄψις visio nocturna

turna. *Hesych.* ἔννυχος· νύκτερος, αὐτονύχιος. Ἔννυχον, seu ἐννύχιον, adverbialiter positum, pro κατὰ τὸν ἔννυχον χρόνον, (fere ut apud *Theocrit.* Idyll. I, 15. et X, 48. τὸ μεσαμβρινὸν ponitur pro κατὰ τὸ μεσαμβρινὸν, et *Idyll.* XXIII, 69. et XXIV, 11. μεσονύκτιον pro κατὰ τὸ μεσονύκτιον.) Sic semel legitur in N. T. Marc. I, 35. ubi ἔννυχον λίαν est idem, quod apud Luc. IV, 42. γενομένης ἡμέρας, et cap. XXIV, 1. ὄρθρου βαθέος primo diluculo, nondum penitus dispulsis tenebris nocturnis. In eodem sensu occurrit 3 Macc. V, 5. ἔννυχον δέξαντες ὁμοῦ λήψεσθαι τὸ φῦλον πέρας τῆς ὀλεθρίας, quae verba recte vertisse videtur interpres latinus in Bibliis Polyglottis Londinensibus: *crepusculo matutino,* (nam v. 2. ὑπὸ τὴν ἐρχομένην ἡμέραν dicitur) existimantes simul accepturam gentem terminum mortis.

ἘΝΟΙΚΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie *incolo, inhabito, sum et versor in aliquo loco,* ab ἐν et οἰκέω *habito. Xenoph. Anab.* V, 6. 13. *Cyrop.* VIII, 6. 2.
2. metaphorice: *insum, vim meam exsero.* Rom. VIII, 11. διὰ τὸ ἐνοικοῦν αὐτοῦ πνεῦμα ἐν ἡμῖν propter sensus illos animi per religionem christianam emendatos, qui vobis insunt. 2 Cor. VI, 16. ὅτι ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς καὶ ἐμπεριπατήσω, ubi Deus habitare dicitur inter homines, quatenus ei cultus maxime pius et religiosus ab hominibus praestatur et ipse eos vicissim amat et beneficiis afficit, coll. Levit. XXVI, 11. 12. unde in utroque loco explicationis causa additur: καὶ ἔσομαι αὐτῶν Θεὸς καὶ αὐτοὶ ἔσονταί μοι λαός. Coloss. III, 16. ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ ἐνοικείτω ἐν ὑμῖν πλουσίως admodum familiaris vobis esto doctrina christiana, semper et ubique a vobis exerceatur. Conf. *Schoettgen.* in Hor. Hebr. et Talmud. ad h. l. Vol. I. p. 821. 2 Tim. I, 5 et 14. Saepius non legitur in N. T.

ἘΝΟ'ΝΤΑ, τὰ, vid. ἜΝΕΙΜΙ.

ἙΝΟ'ΤΗΣ, τητος, ἡ, *unitas,* item *unio, conjunctio, concordia, animorum consensus,* ab εἷς, ἑνὸς, *unus.* Bis legitur in N. T. Ephes. IV, 3. σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἑνότητα τοῦ πνεύματος studentes conservare animi studiorumque consensum. ibid. v. 13. εἰς τὴν ἑνότητα τῆς πίστεως καταντήσωμεν ad unam eandemque religionem adducamur.

ἘΝΟΧΛΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, i. q. simplex ὀχλέω, *molestiam et negotium facesso, turbas facio, turbo, obturbo,* ab ἐν et ὀχλέω, quod est ab ὄχλος *turba, multitudo.* In N. T. tantum extat Hebr. XII, 15. μή τις ῥίζα πικρίας ἄνω φύουσα ἐνοχλῇ ne exoriatur homo scelestus, qui suam impietatem disseminet et ita multos ad defectionem a religione christiana seducat, coll. Deut. XXIX, 18. In vers. Alex. τῷ חָלָה *aegrotavit* et חִלָּה *morbo affecit* respondet. Genes. XLVIII, 1. 1 Sam. XIX, 14. XXX, 13. et chaldaico נְזַק *damno affecit, nocuit,* Dan. VI, 2. *Xenoph. Cyrop.* V, 4. 16. *Anab.* II, 5. 2. *Polyb.* II, 25. 6. *Hesych.* ἐνοχλεῖ· διοχλεῖ. Exempla alia e graecis Scriptoribus dedit *Alberti* ad Glossar. N. T. p. 182. et *Hesych.* T. I. p. 1254. ac *Wetstenius* N. T. T. II. p. 437.

ἜΝΟΧΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, 1. proprie notat *adstrictum, alligatum,* ab ἐνέχομαι *adstringor.* Sic v. c. legitur in loco epigrammatis ab *H. Stephano* in Thesauro Gr. L. s. h. v. allati ἐπ' ἀγκύρης ἔνοχον βάρος pondus anchorae alligatum.
2. deinde metaphorice omnino *eum* significat, *qui tenetur quacunque ratione, quasi vinctus et obstrictus, obnoxius.* Hebr. II, 15. ὅσοι διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν δουλείας qui per omnem vitam obnoxii servituti, seu, in servili et miserrima conditione erant. *Hesych.* ἔνοχος· χρεώστης, ὑποκείμενος.
3. speciatim: *reus, obnoxius poenae, damnandus, adjudicatus ad poenam subeundam,* ὑπεύθυνος, ut *Hesych.* interpretatur. Matth. V, 21. ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει poenae obnoxius erit. ibid. v. 22. ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδρίῳ—εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρὸς in jus synedrii trahendus

hendus—poena gehennae dignus est. XXVI, 66. ἔνοχος θανάτου ἐστιν mortem promeruit. Marc. III, 29. ἔνοχός ἐστιν αἰωνίου κρίσεως. ib. XIV, 64. Ita et ἐνέχεσθαι *reum esse, crimine teneri* apud *Herodotum* VI, c. 56. legitur. Exod. XXII, 3. דָּמִים לוֹ, Alex. ἔνοχός ἐστι. Genes. XXVI, 11. ἔνοχος θανάτῳ ἔσται. Non semper vero de *reatu poenae*, sed etiam de *reatu culpae* dicitur. Hinc

4. *qui peccat in aliquem, aliquem laedit et offendit quocunque modo.* 1 Cor. XI, 27. ἔνοχος ἔσται τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ Κυρίου is peccat in Christum, cujus corpus ac sanguinem edit et bibit, seu, is nefas committeret in corpus ac sanguinem Christi. Jacob. II, 10. γέγονε πάντων (scil. νόμων) ἔνοχος is laesit et violavit omnes leges. Saepius non legitur in N. T. *Phavor.* ἔνοχος· ὑπαίτιος. Caeterum observandum est, hanc vocem construi nunc cum genitivo, nunc cum dativo, nunc cum praepositione εἰς, de qua constructione vide *Markland.* ad *Lysiam* p. 568.

"ΕΝΤΑΛΜΑ, τος, τὸ, *mandatum, praeceptum, institutum.* Est verbale a prima persona perf. pass. ἐντέταλμαι, verbi ἐντέλλομαι *mando, praecipio, mandatum impono.* Matth. XV, 9. ἐντάλματα ἀνθρώπων praecepta et instituta ab hominibus excogitata et profecta. Marc. VII, 7. Coloss. II, 22. κατὰ τὰ ἐντάλματα καὶ διδασκαλίας τῶν ἀνθρώπων. Saepius non legitur in N. T. Alex. pro מִצְוָה Job. XXIII, 12. Ies. XXIX, 13.

'ΕΝΤΑΦΙΑ'ΖΩ, fut. άσω, *pollingo, lavando, condiendo, involvendo corpus ad sepulturam paro, corpus ad funus compono et ornamentis sepulcralibus orno, ad funus necessaria procuro,* ab ἐντάφιος, *funebris, ad funus pertinens.* Differt itaque a θάπτειν *sepelire, in sepulcro ponere*, quanquam interdum etiam de ipsa sepultura adhibitum fuisse, ex *Phavorino* constat, qui habet: ἐνταφιάζειν· ἐνσοριάζειν, θάπτειν. Ornamenta cadaveris efferendi et sepeliendi, quod genus vestes magnificae et pretiosae erant, τὰ ἐντάφια, sc. κοσμήματα, vocabantur. conf. *Chariton.* I, c. 6. εἶτα πλοῦτος ἐνταφίων βασιλικὸς — τῇ γυναικί. *Aelian.* V. H. I, 16. *Eurip.* Helen. v. 1419. ἐντάφια δοῦναι νεκρῷ. Qui vero corpus componebant ad funus et ornamentis sepulcralibus ornabant, funeratores, pollinctores, ἐνταφιασταὶ vocabantur. Genes. L, 2. 3. Conf. *Cuperi* Obss. II, 9. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 516. et *Perizon.* ad *Aelian.* V. H. I, 16. In N. T. bis legitur. Matth. XXVI, 12. πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι με ut me moriturum honoris causa ungeret, seu, quasi ad funerationem meam hoc unguentum corpori meo affudit. Joh. XIX, 40. καθὼς ἔθος ἐστὶ τοῖς Ἰουδαίοις ἐνταφιάζειν quomodo Judaei corpora ad sepulturam praeparare solent, sc. lavando, aromatibus ungendo, linteis involvendo et constringendo, in quo opere maxime Aegyptiorum cura praecellebat. In versione Alex. semel legitur Genes. L, 2. pro hebraico חָנַט, *condivit aromatibus corpora mortuorum, ut incorrupta maneant. Gloss. pollingo,* περιστέλλω νεκρὸν, σιροπλεκῶ (pro σηροπλεκῶ), ἐνταφιάζω, ταριχεύω. *Phavor.* ἐντάφια· τὰ ἐπὶ τῇ ταφῇ γινόμενα πράγματα.

'ΕΝΤΑΦΙΑΣΜΟ'Σ, οῦ, ὁ, *pollinctura, praeparatio corporis ad sepulturam, funeratio,* quum lavando, condiendo et linteis sepulcralibus involvendo corpus mox condendum praeparatur. Est verbale a prima persona perf. pass. ἐντεταφίασμαι, verbi ἐνταφιάζω. Marc. XIV, 8. προέλαβε μυρίσαι μου τὸ σῶμα εἰς τὸν ἐνταφιασμὸν haec unctio est quasi cadaveris mei pollinctura propediem futura, seu, respexisse videtur hac unctione ad tempus pollincturae meae. Eadem est sententia verborum Joh. XII, 7. εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου τετήρηκεν αὐτὸ ad tempus pollincturae meae reservavit. Saepius non legitur in N. T.

'ΕΝΤΈΛΛΩ et 'ΕΝΤΈΛΛΟΜΑΙ, fut. οῦμαι, 1. *mando, jubeo, praecipio, faciendum injungo,* ab ἐν et τέλλω *mando.* Matth. IV, 6. ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ angelis suis tua causa haec mandata dabit. ib. XV, 4. ὁ γὰρ Θεὸς ἐνετείλατο λέγων ita enim Deus praecepit. ib. XVII, 9. XXVIII, 20. πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν omnem doctrinam, quam vobis tradendam injunxi. Marc. XI, 6. XIII, 34. Luc. IV, 10. Joh. VIII, 5. XIV, 31. XV, 14. 17. Act. I, 2. XIII, 47. ἐντέταλται ἡμῖν Κύριος. Praeteritum passivi ponitur pro activo; in quam rem multa exempla collegit *Jensius* in Lectt. Lucianeis p. 246 seq. Hebr. IX, 20. τοῦτο τὸ αἷμα τῆς διαθήκης ἧς ἐνετείλατο πρὸς ὑμᾶς ὁ Θεὸς hic est sanguis foederis, quod jam vobiscum pango jussu divino. Sed nec aliena est ab h. l. significatio *promittendi* (Ps. LXXI, 3.) aut *pangendi,* quam habet צִוָּה Ps. CV, 8. CXI, 9. quam posteriorem notionem mirifice confirmat lectio διέθετο, quam h. l. *Codex Regius* e glossemate habet. Hebr. XI, 22. καὶ περὶ τῶν ὀστέων αὐτοῦ ἐνετείλατο et de ossibus suis mandata dedit. Respondet hebraico צִוָּה *praecepit, jussit,* in vers. Alex. Genes. II, 16. III, 11. 17. VI, 22. etc. *Herodot.* III, 14. et 36. *Hesiod. Scut. Herc.* 94. *Hesych.* ἐνετείλατο· παρήγγειλεν, διετάξατο, ἐσαφήνισατο.

2. *permitto, concedo,* i. q. ἐπιτρέπω. Matth. XIX, 7. τί οὖν Μωσῆς ἐνετείλατο δοῦναι βιβλίον ἀποστασίου; cur vero Moses concessit uxorem, dato libello repudii, dimittere? coll. v. 8. ubi loco ἐνετείλατο ponitur ἐπέτρεψεν. Marc. X, 3. coll. v. 4.

'ΕΝΤΕΥ͂ΘΕΝ. Adverbium, motum e loco significans.

1. *hinc,* ab ἔνθα *hic, ibi,* adverbio loci. Opponitur τῷ ἐκεῖθεν *illinc, istinc. Hesych.* ἐκεῖθεν· ἔνθεν, ἐκ τούτου. Matth. XVII, 20. μετάβηθι ἐντεῦθεν ἐκεῖ hinc illuc te dimoveas. Luc. IV, 9. XIII, 31. XVI, 26. Joh. II, 16. XIV, 31. XVIII, 36. νῦν δὲ ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν jam vero regnum meum non est hujus saeculi. Respondet in hac significatione hebraico מִזֶּה in versione Alex. Genes. XXXVII, 17. XLII, 15. Judd. VI, 18.

2. *illinc.* Joh. XIX, 18. ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν *hinc atque illinc, utrimque, ex utraque parte.* Apoc. XXII, 2. καὶ τοῦ ποταμοῦ ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, ubi in quibusdam codicibus loco posterioris ἐντεῦθεν e glossemate ἐκεῖθεν legitur. Confer *Wetstenii N. T.* T. II. p. 847. Dan. XII, 5. εἱστήκεισαν εἷς ἐντεῦθεν τοῦ χείλους τοῦ ποταμοῦ καὶ εἷς ἐντεῦθεν τοῦ χείλους τοῦ ποταμοῦ. Num. XXII, 24. Ezech. XL, 34. 37. Eodem modo apud *Demosthenem* et *Aristotelem* saepe ἔνθεν καὶ ἔνθεν reperitur.

3. ut latinum *inde, exinde,* pro *ex hac ipsa causa, ob id ipsum, ex eo, ex hoc fonte.* Jacob. IV, 1. πόθεν πόλεμοι καὶ μάχαι ἐν ὑμῖν; οὐκ ἐντεῦθεν, ἐκ τῶν ἡδονῶν κ. τ. λ. nonne fons omnium rixarum et contentionum, quibus vos distinemini, in vestris cupiditatibus latet? Saepius non legitur in N. T.

"ΕΝΤΕΥΞΙΣ, εως, ἡ, 1. proprie: *aditus, accessus, quum alterum adimus et convenimus cujuscunque rei gratia, colloquium,* ab ἐντυγχάνω *adeo, convenio aliquem. Aelian. V. H.* IV, 20. περὶ τὴν πρώτην ἔντευξιν. 2 Macc. IV, 8. δι' ἐντεύξεως. *Vulgatus* bene: *adito rege. Suid.* et *Lex. Cyrilli MS. Brem.* ἔντευξις· ἐντυχία. *Hesych.* ἀπάντησις. Jam quum adire et convenire aliquem saepe soleamus, ut aliquid vel petamus vel deprecemur vel quocunque modo gratia et auctoritate contendamus, factum est, ut ἔντευξις partim in vita communi *intercessionem, qua cum altero colloquentes ei res amicorum nostrorum commendamus,* partim

2. *preces* significaret, *quae pro aliis ad Deum funduntur, deprecationes ad mala ab aliis avertenda.* Sic legitur in N. T. 1 Tim. II, 1. δεήσεις, προσευχὰς, ἐντεύξεις, εὐχαριστίας. *Lexicon Reg. MS.* ab *Albertio* ad *Hesychium* T. I. p.

p. 1261. laudatum haec habet: ἔντευξις· παράκλησις προσαγομένη Θεῷ περὶ σωτηρίας ἑτέρων.

3. *preces omnis generis,* speciatim: *gratiarum actio,* i. q. εὐχαριστία. 1 Tim. IV, 5. ἁγιάζεται γὰρ διὰ λόγου Θεοῦ καὶ ἐντεύξεως, h. e. per gratiarum actionem, coll. v. 4. μετὰ εὐχαριστίας λαμβανόμενον. Saepius non legitur in N. T. Conf. infra sub ἐντυγχάνω, et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 322.

ἜΝΤΙΜΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, 1. proprie: *carus, magni pretii,* et dicitur de *rebus venalibus, quae magno pretio venduntur,* cui opponitur εὔωνος *vilis, parvi pretii,* ab ἐν et τιμὴ *pretium,* quasi ὁ ἐν τιμῇ ὤν, nam ἐν in compositione saepe idem valet, quod extra compositionem significat cum casu suo. Sic legitur in vers. Alex. Prov. XX, 18. σκεύη ἔντιμα vasa pretiosa, ubi in hebraico est יָקָר, et apud *Demosthenem* in *Dionysodorum* p. 1285. ed. *Reiske:* ἐπιεικῶς ἔντιμον κατέλιπον τὸν σῖτον.

2. metaphorice, ut lat. *carus, qui in honore habetur et magni aestimatur, honoratus, aestimatus* vel *aestimandus.* Luc. VII, 2. ὃς ἦν αὐτῷ ἔντιμος qui erat ipsi admodum carus. Philipp. II, 29. καὶ τοὺς τοιούτους ἐντίμους ἔχετε talesque viros in honore habete. 1 Petr. II, 4 et 6. Christus dicitur λίθος ἔντιμος, quia apud Deum in magno pretio est, non sine respectu ad lapides praestantes, qui apud homines in magno sunt pretio. 1 Sam. XXVI, 21. ἔντιμος ἡ ψυχή μου ἐν ὀφθαλμοῖς σου.

3. *illustris, nobilis, generoso sanguine natus.* Luc. XIV, 8. μήποτε ἐντιμότερός σου ᾖ κεκλημένος ὑπ' αὐτοῦ ne forte quis te honoratior sit ab eo invitatus. Sic apud *Xenoph.* Cyrop. III, 1. 4. οἱ ἔντιμοι proceres dicuntur. Conf. *Thom. M.* Eclog. sub ἐπίτιμος, p. 358.

ἘΝΤΟΛΗ, ῆς, ἡ, generatim *omne praeceptum et mandatum a superiori datum* significat, *quod ad observationem alicujus rei adstringit.* Est enim verbale a perf. med. ἐντέτολα, verbi ἐντέλλομαι *praecipio, mando.* Speciatim vero ita dicitur

1. *praeceptum divinum.* Matth. V, 19. XV, 3. 6. ubi ἡ ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ opponitur τῇ παραδόσει ἀνθρώπων. XXII, 36. 38. Luc. I, 6. πορευόμενοι ἐν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικαιώμασι τοῦ Κυρίου etc.

2. *interdictum divinum.* Rom. VII, 8. διὰ τῆς ἐντολῆς per interdictum divinum. ibid. v. 12. ubi ἐντολὴ diserte distinguitur a νόμος, quod praecepta de officiis complectitur.

3. αἱ ἐντολαὶ κατ' ἐξοχὴν *decem praecepta a Deo per Mosen Judaeis tradita.* Matth. XIX, 17. τήρησον τὰς ἐντολὰς observa decem praecepta, coll. v. 18 et 19. Marc. X, 19. τὰς ἐντολὰς οἶδας· μὴ μοιχεύσῃς etc.

4. mox de *universa lege Mosaica,* mox de *singulis doctrinae Mosaicae capitibus et praeceptis* usurpatur. Hebr. VII, 16. ubi lex Mosis de eligendo summo sacerdote ἐντολὴ σαρκικὴ dicitur. ibid. v. 18. ἀθέτησις μὲν γὰρ γίνεται προαγούσης ἐντολῆς abrogata itaque est lex Mosaica, quae olim locum habebat.

5. *promissio divina.* Joh. X, 18. ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔλαβον παρὰ τοῦ πατρός μου hoc praemium virtutis meae mihi est a Deo promissum. צִוָּה saepe apud Hebraeos *promittere* notat, v. c. Ps. XLIV, 4. CXXXIII, 3.

6. *doctrina alicujus fidei demandata,* et speciatim: *doctrina christiana.* Joh. XII, 50. ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ hanc, quam mihi annunciandam demandavit, doctrinam. 2 Petr. II, 21. ἐκ τῆς παραδοθείσης αὐτοῖς ἁγίας ἐντολῆς a tradita ipsis sanctissima doctrina christiana. ibid. III, 2.

7. *concessio, permissio.* Marc. X, 5. πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἔγραψεν ὑμῖν τὴν ἐντολὴν ob contumaciam vestram vobis non denegare voluit hanc veniam, coll. v. 4. Vid. supra ad ἐντέλλω.

8. *mandatum, edictum hominis, qui aliqua auctoritate et potestate pollet.* Sic Luc. XV, 29. de praeceptis paternis

ternis, καὶ οὐδέποτε ἐντολήν σου παρῆλθον neque unquam violavi praecepta tua. Joh. XI, 57. δεδώκεισαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ Φαρισαῖοι ἐντολὴν promulgarat synedrium magnum edictum. Act. XVII, 15. λαβόντες ἐντολὴν πρὸς τὸν Σίλαν καὶ Τιμόθεον acceptis mandatis ad Silam et Timotheum. Tit. I, 14. ἐντολαῖς ἀνθρώπων traditionibus humanis. *Phavor.* ἐντολή· παραγγελία τις δεσποτική. *Herodian.* III, c. 5. s. 8. δίδωσι ἐντολάς.

'ΕΝΤΌΝΩΣ. Adverbium, *acriter, magna contentione, intentis viribus, enixe.* (ab ἔντονος *intentus, acer, vehemens.*) *Xenoph.* Anab. VII, 5. 4. ὅτι ἐντόνως τοῖς στρατιώταις ἀπήτει τὸν μισθόν. Idem Hist. Gr. c. 4. § 14. ἐντόνως ἔλεγον. Vid. infra sub εὐτόνως.

'ΕΝΤΌΠΙΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *qui est in loco aliquo, inquilinus, indigena, incola et civis alicujus loci et urbis,* ab ἐν et τόπος *locus,* quasi ὃ ἐν τόπῳ ὤν. Semel legitur in N. T. Act. XXI, 12. καὶ οἱ ἐντόπιοι. *Vulgatus: qui loci illius erant,* h. e. Christiani, qui Caesareae vivebant. *Sophocl. Oedip. Colon.* 834. *Porphyr. de Abstinent.* I, 14. *Pollux Onom.* IX, 27. *Eustathius in Il. β',* p. 232. 53.

'ΕΝΤΌΣ. Adverbium loci, *intus, intra* significans, descendens ab ἐν, regens genitivum. Bis tantum legitur in N. T. Matth. XXIII, 26. τὸ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου καὶ παροψίδος, pro τὸ ἐντὸς ὂν μέρος τοῦ ποτηρίου κ. τ. λ. internam partem poculi et patinae. *Xenoph.* Anab. VI. c. 5. § 5. ἐντὸς τῆς φάλαγγος intra spatium, in quo exercitus erat. Luc. XVII, 21. ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστιν nam regnum Dei jam inter vos est, h. e. est in animo vestro, coll. v. 20. οὐκ ἔρχεται μετὰ παρατηρήσεως. Ita ἐντὸς de *animo* legitur apud *Demosthenem* in *Phormionem* p. 913. ed. *Reiske:* οὐ μέντοι ἐντὸς ὢν cum secum non esset. *Suid.* ἐντός· οἱ λογισμοὶ καὶ ἐνθυμήσεις καὶ πάντα τὰ τῆς ψυχῆς κινήματα. Dan. X, 16. Alex. ἐντὸς posuerunt pro קֶרֶב, Ps. CIII, 1. CIX, 22. Ies. XVI, 11. et pro תָּוֶךְ, Cantic. III, 10.

'ΕΝΤΡΈΠΩ, fut. έψω, 1. proprie: *averto,* de *aversione rei locali,* ab ἐν et τρέπω *verto.* Hinc ἐντρέπομαι *fugio, redeo,* teste *Phavorino,* ἐντρεπομένους· ἐγκλίνοντας. Idem: ἐντρέπεσθαι λέγει Ὅμηρος τὸ ἐπιστρέφεσθαι.

2. metaphorice: *pudore afficio, pudorem injicio, facio, ut prae pudore aliquis faciem avertat.* Homines enim, quos pudet, solent plerumque oculos suos deorsum vertere, et totam faciem avertere ab iis, quorum aspectum non sustinent. 1 Cor. IV, 14. οὐκ ἐντρέπων ὑμᾶς γράφω ταῦτα non, ut vos pudore afficerem, haecce scripsi. Pari modo *Aelian. V. H.* III, 17. εἰς τοσοῦτον ἐνέτρεψαν τὴν σύγκλητον βουλήν. Vid. ad h. l. notas *Perizonii.* Hinc passivum ἐντρέπομαι *erubesco, pudefio, pudore suffundor,* et ex adjuncto: *pudore victus ad silentium redigor, resipisco et in me ipsum descendo.* Sic 2 Thess. III, 14. καὶ μὴ συναναμίγνυσθε αὐτῷ, ἵνα ἐντραπῇ et nullam cum eo communionem habete, ut pudore victus resipiscat. Tit. II, 8. ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίας ἐντραπῇ ut adversarii religionis christianae ad silentium redigantur: nam statim sequitur: μηδὲν ἔχων περὶ ἡμῶν λέγειν φαῦλον: nam *pudefieri* saepe etiam in litteris sacris *is* dicitur, *qui non efficere potest, quod vult, cujus consilia irrita fiunt,* v. c. Ps. XXXV, 4. αἰσχυνθείησαν καὶ ἐντραπείησαν οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχήν μου. LXIX, 6. LXX, 2.

3. Medium ἐντρέπομαι est: *mihi ipsi pudorem injicio,* et, sequente accusativo personae, *revereor aliquem, alicujus respectu commoveor, curo, rationem alicujus habeo.* Matth. XXI, 37. ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου reverenter certe tractabunt filium meum. Marc. XII, 6. Luc. XVIII, 2. τὸν Θεὸν μὴ φοβούμενος καὶ ἄνθρωπον μὴ ἐντρεπόμενος nec Dei reverentia nec hominum verecundia agebatur. ibid. v. 4. XX, 13. Hebr. XII, 9. ubi de reverentia in parentes adhibetur. *Hesych.* ἐντρέπεται· λόγον ἔχει. Respondet in vers. Alex. hebr. הֵעָנוֹת, Exod. X, 3. ἕως τίνος οὐ βούλει ἐντραπῆναί με, et in vers. *Symmachi* 1 Sam. XXV, 35. formu-

lae נָשָׂא פְּנֵי פְלֹנִי. Nec desunt exempla hujus significationis in Scriptoribus exteris. *Polyb.* Hist. IX, 30. Φίλιππον καὶ Μακεδόνας οὐκ ἐντρέπεσθε. *Xenoph.* Hist. Gr. II, 3. 17. τοῦ δὲ καλοῦ καὶ τῶν φίλων μηδὲν ἐντρεπόμενος. *Sophocl.* Ajax Flagell. v. 90. τί βαιὸν οὕτως ἐντρέπῃ τῆς συμμάχου. — *Hesych.* ἐντρέπεται· μετατροπὴν λαμβάνει, ἐπιστρέφεται, κάμπτεται, λόγον ἔχει. — Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 467.

'ΕΝΤΡΈΦΩ, fut. έψω, *innutrio*, ab ἐν et τρέφω, *alo*, *nutrio*. Passivum ἐντρέφομαι *innutrior*, quod cum dativo rei constructum de *iis* dicitur, *qui primam aetatem consumserunt in studio alicujus rei, in addiscenda aut exercenda aliqua arte et disciplina.* Sic semel legitur in N. T. 1 Tim. IV, 6. ἐντρεφόμενος τοῖς λόγοις τῆς πίστεως qui inde a puero praeceptis religionis christianae imbutus es. *Eurip.* Phoen. v. 381. γυμνάσιά θ', οἷσιν ἐνετράφην, κ. τ. λ. *Maxim. Tyr.* XVIII, 9. τοῖς αὐτοῖς παλαίσμασιν ἐντεθραμμένος. Eodem modo *innutriri* apud Latinos, v. c. *Senecam* in Consol. ad Polybium c. 21. extr. "liberalibus disciplinis, quibus non *innutritus* est tantum, sed innatus." *Plin.* Epp. IX, 33. "homines *innutritos* mari." *Silium Italicum* II, 286. Alia exempla ex utriusque linguae Scriptoribus collegit *Suicerus* in *Thesaur. Eccles.* T. I. p. 1127. *Wetstenius N. T.* T. II, p. 336. et *D'Orville* ad *Chariton.* I, c. 2. p. 220. ed. Lips.

"ΕΝΤΡΟΜΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *tremefactus*, *tremore correptus*, *tremebundus*, ab ἐν et τρόμος *tremor*, quasi ὁ ἐν τρόμῳ ὤν, (Conf. *Hoogeven.* ad *Viger.* de Idiotismis Ling. Gr. p. m. 589.) i. q. ἔμφοβος. Ter legitur in N. T. Act. VII, 32. ἔντρομος δὲ γενόμενος Μωσῆς tremefactus Moses. ibid. XVI, 29. Hebr. XII, 21. ἔκφοβός εἰμι καὶ ἔντρομος. Sic 1 Macc. XIII, 2. λαὸς ἔντρομος καὶ ἔμφοβος. Sapient. XVII, 19. In vers. *Theodot.* hebr. מַרְעִיד *tremens*, Dan. X, 11. respondet. Adde *Plutarch.* T. I. p. 677. ed. *Reiske.*

'ΕΝΤΡΟΠΗ, ῆς, ἡ, 1. proprie: *aversio rei localis*, *conversio*, ab ἐντρέπω *averto*. *Hesych.* ἐντροπή· ἐπιστροφή.

2. metaphorice: *pudor*, *pudefactio*, *verecundia*, die Beschämung *bashfulness*, a praet. med. ἐντέτροπα, verbi ἐντρέπομαι *pudefio*, *erubesco*. 1 Cor. VI, 5. πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω ad pudorem vobis incutiendum haec dico. Eadem sententia repetitur ibid. XV, 34. Ps. XXXV, 26. ἐνδυσάσθωσαν αἰσχύνην καὶ ἐντροπήν. ibid. LXIX, 7. 20. LXXI, 13. περιβαλλέσθωσαν αἰσχύνην καὶ ἐντροπὴν, hebr. כְּלִמָּה. *Phavor.* ἐντροπή ἐστι, λύπη κατὰ νοῦν ἐξ ἀποτυχίας τινὸς καταθυμίου συνισταμένη. ἢ ἡ ἐξ ἐλέγχου καὶ ἐπιτιμήσεως γενομένη αἰδώς.

'ΕΝΤΡΥΦΆΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *luxuriose*, *splendide et molliter me gero et vivo*, *deliciis plane sum deditus*, *indulgeo genio*, ab ἐν, quod hic vim habet intendendi, et τρυφάω *in deliciis vivo*, *luxui sum deditus*, quod est a τρυφὴ *luxus*, *deliciae*. Sic legitur apud *Herodian.* II, 3. s. 22. ταῖς τῆς τυραννίδος ἀκρίτοις καὶ ἀφειδέσι μεγαλοδωρεαῖς ἐντρυφᾷν tyrannidis infinitis et profusis largitionibus ad luxuriam abuti: ubi vid. *Irmischius*. *Xenoph.* Hist. Gr. IV, c. 1. § 13. Ex hac significatione illustrandus est locus 2 Petr. II, 13. ἐντρυφῶντες ἐν ταῖς ἀγάπαις αὐτῶν, seu ὑμῶν, recepta nempe hac lectione pro ἐν ταῖς ἀπάταις αὐτῶν, ex auctoritate vers. *Vulg.* et *Syriacae*, probantibus *Erasmo*, *Luthero*, *Grotio*, *Albertio*, rel. ob locum parellelum Jud. v. 12. ut pro varia vocis ἀγάπαι significatione, quae aeque commode de *conviviis illis sacris primitivae ecclesiae christianae, quae ad alendum amorem mutuum et recolendam mortis Christi memoriam instituta erant*, ac de *eleemosynis* explicari possit, vel sensus sit: *In agapis vestris luxuriose vivunt et genio suo indulgent*, vel: *eleemosynis vestris ad vitam mollem et luxuriosam abutuntur.*

2. *oblecto me*, *voluptatem capio ex aliqua re cum aliorum contumelia et injuriis*, unde interdum etiam *insultare*,

re, illudere, superbia elatum contumelia aliquem afficere notat, quam significationem multis confirmare conatus est *Elsnerus* in Obss. Sacr. T. II. p. 416. et *Irmisch.* ad *Herodian.* III, 5. 4. ᾔκουεν αὐτὸν βασιλικώτερον ἐντρυφῶντα τῷ Καίσαρος ὀνόματι eum nimis regie sibi favere in Caesaris nomine. Hanc vero significationem postulat lectio altera vulgaris in loco Petri supra laudato, ἐντρυφῶντες ἐν ταῖς ἀπάταις αὐτῶν, pro qua stat major codicum optimae notae numerus, et *Wetstenii*, *Bengelii* et *Griesbachii* auctoritas, e qua vero hic sensus enascitur: *oblectantes se in fraudibus suis et dolis, quibus utuntur ad alios decipiendos et pecunia emungendos.* Eo vero minus huic interpretationi subscribere dubito, quo minus haec significatio apud Alexandrinos infrequens est. Conf. Ies. LV, 2. LVII, 4. ἐν τίνι ἐνετρυφήσατε; quanam re vos oblectastis? Habac. I, 10. καὶ αὐτὸς ἐν βασιλεῦσιν ἐντρυφήσει. — Confer *Wetstenii N. T.* T. II. p. 706.

'ΕΝΤΥΓΧΆΝΩ, fut. ἐντεύξομαι, aor. 2. ἐνέτυχον, 1. proprie: *adeo, convenio aliquem quacunque de causa, occurro alicui, incido in aliquem. Polyb.* Hist. IV, c. 76. extr. ἐντυχόντων δὲ αὐτῶν τῷ βασιλεῖ περὶ τούτων. *Theophr.* Char. I, 2. Sapient. VIII, 21. ἐνέτυχον τῷ κυρίῳ καὶ ἐδεήθην αὐτοῦ. ibid. XVI, 28. *Hesych.* ἐντυγχάνει· προσέρχεται. Sic legitur in N. T. Act. XXV, 24. περὶ οὗ πᾶν τὸ πλῆθος τῶν 'Ιουδαίων ἐνέτυχόν μοι cujus causa omnes Judaei adierunt me, vel precibus, vel Paulum accusaturi.

2. *precibus aliquem adeo.* Hinc formula ἐντυγχάνειν ὑπέρ τινὸς, vel sensu forensi *causam alicujus agere et commendare* significat, vel simpliciter *intercedere pro aliquo, pro commodo alicujus facere aliquid, adjuvare, opem ferre*, i. q. uno verbo ὑπερεντυγχάνω dicitur. Rom. VIII, 27. ὅτι κατὰ Θεὸν ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἁγίων, coll. v. 26. nam Spiritus S. adjuvat Christianos, preces facientes, eosque docet, quomodo voluntati divinae convenienter precandum sit. ibid. v. 34. et Hebr. VII, 25. Christus dicitur ἐντυγχάνειν ὑπὲρ ἀνθρώπων, qua formula *vim perpetuam et aeternam meritorum Christi, quam nobis beatiore sede exceptus conservat*, indicari, nullus dubito. Nam desumta videtur haec formula a sacerdote Judaeorum, sacrificium piaculare in magnis annuis sacris Deo publico nomine offerente et ita pro populo apud Deum intercedente. In priore loco est: ὅς καὶ ἐστὶν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ, ὅς καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν qui jam sedet ad dextram Dei et mortis suae virtutem nobis conservat. In posteriore vero loco leguntur haec verba: πάντοτε ζῶν εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν nam vivit in aeternum, ut semper sit et maneat causa salutis eorum. Confer *Wetstenii N. T.* T. II. p. 61.

3. si praepositio κατὰ additur, significat: *accuso aliquem, verba facio contra aliquem, defero apud judicem.* Rom. XI, 2. ἐντυγχάνει τῷ Θεῷ κατὰ τοῦ 'Ισραὴλ accusat apud Deum Israelitas. 1 Macc. VIII, 32. ἐὰν οὖν ἔτι ἐντύχωσι κατὰ σοῦ. 1 Macc. X, 61. 63. XI, 25. Interdum in libris apocryphis V. T. ἐντυγχάνειν absolute positum *criminari, accusare* significat, v. c. 1 Macc. X, 64. ubi οἱ ἐντυγχάνοντες adversarii, qui eum criminati erant, vocantur.

'ΕΝΤΥΛΊΣΣΩ, vel 'ΕΝΤΥΛΊΤΤΩ, fut. ίξω, 1. *involvo* et speciatim de cadaveribus dicitur, quae linteis involvuntur, ab ἐν et τυλίττω, quod idem significat. Matth. XXVII, 59. ἐνετύλιξεν (codex unus habet ἐνείλησεν. *Hesych.* ἐνετύλιξεν· ἐνείλισσεν.) αὐτὸ σινδόνι καθαρᾷ et involvit illud sindone munda. Idem legitur Luc. XXIII, 53. Judaeos de eadem re voce כְּרַךְ (qua et Syrus in utroque loco usus est) usos esse, docuit *Buxtorfius* in Lex. Talmud. p. 1089.

2. *convolvo, in modum culcitrae seu straguli convolvo*, a τύλη *culcitra*, i. q. συντυλίσσω. Joh. XX, 7. ἀλλὰ χωρὶς ἐντετυλιγμένον εἰς ἕνα τόπον sed seorsim in aliquo loco convolutum. Saepius non legitur in N. T.

'ΕΝΤΥΠΌΩ, ῶ, fut. ώσω, *inprimo figuram, incido, insculpo, formam et effigiem*

effigiem exprimo, ab ἐν et τύπος *figura, imago*. Semel legitur in N. T. 2 Cor. III, 7. ἐντετυπωμένη ἐν λίθοις lex insculpta in tabulis lapideis. *Plutarch*. T. VIII. p. 672. *Reiske*. *Aristot. de Mundo* 6. *Eustathius ad Il*. ά, 63. *Hesych*. ἐντυπούμενον· ἐγγραφόμενον.

'ΕΝΥΒΡΊΖΩ, fut. ίσω, *contumelia afficio, probra in aliquem jacto, contumeliose aliquem tracto*, ab ἐν et ὑβρίζω, quod idem significat. Semel legitur in N. T. Hebr. X, 29. τὸ πνεῦμα τῆς χάριτος ἐνυβρίσας beneficium divinum contumeliose repudians. Apud exteros Scriptores ἐνυβρίζειν cum dativo construitur, quem postulat praepositio ἐν, v. c. *Aelian*. V. H. IX, 8. καὶ ἀνέδην αὐταῖς ἐνύβριζον πάντες. Reperitur tamen quoque cum accusativo apud *Josephum* A. J. V, 8. 12. et ibid. I, 1. 4. cum praepositione εἰς construitur.

'ΕΝΥΠΝΙΆΖΩ, fut. άσω, et 'ΕΝΥΠΝΙΆΖΟΜΑΙ, 1. proprie: *somnio*, ab ἐνύπνιον *somnium*. Alexandrini pro חָלַם Genes. XXXVII, 6. 9. 10. *Aristoteles* H. A. IV, 10. Speciatim vero de *iis* dicitur, *qui oraculo divino per somnium de re aliqua admonentur*. Act. II, 17. καὶ οἱ πρεσβύτεροι ὑμῶν ἐνύπνια ἐνυπνιασθήσονται et seniores vestri somnia habebunt, coll. Joel. II, 28. חֲלֹמוֹת יַחֲלֹמוּן· Judd. VII, 13. Alexandr. ἐνυπνιασάμην ἐνύπνιον, hebr. חֲלוֹם חָלַמְתִּי·

2. *stulta imaginor*, ut ii, qui somniant, *somnia mihi fingo*. Sic legitur Jud. v. 8. ubi οἱ ἐνυπνιαζόμενοι dicuntur falsi doctores, qui mera somnia, vanas scilicet opiniones et errores sectabantur: qui etiam a Jer. XXIII, 27. coll. v. 26. חֲלֹמוֹת vocantur; (Adde XXIX, 8.) quos etiam nos in lingua vernacula Träumer *a dreamer, a visionary* appellare solemus. Eodem modo Latini vocem *somniare* etiam de iis adhibent, qui vigilantes somniant, v. c. *Cicero* de Divin. II, 71. " Nihil tam praepostere, tam incondite, tam monstruose cogitari potest, quod non possimus *somniare*." Saepius non legitur in N. T.

'ΕΝΎΠΝΙΟΝ, ου, τὸ, 1. *somnium, visum, quod in somnis, seu per quietem dormienti se offert*, ὅραμα τὸ ἐν ὕπνῳ. Recte monuit *Schwarzius* in Commentariis Ling. Gr. p. 493. ἐνύπνιον non substantivum esse, sed nomen adjectivum neutrum elliptice positum, pro ἐνύπνιον εἶδος, ut adeo ἐνύπνιον proprie *omne* dicatur, *quod per quietem homini contingere solet*. In qua opinione me etiam confirmavit auctoritas *Phavorini*: Ἐνύπνιον· ἐφ' ὅσον τὶς ὑπνοῖ. —Id. τὸ ἐνύπνιον· ἐνίοτε μὲν ἐπιῤῥηματικῶς λέγεται, καὶ λαμβάνεται ἀντὶ τοῦ κατὰ τοὺς ὕπνους. (*Homer*. Il. β', v. 56. θεῖός μοι ἐνύπνιον ἦλθεν ὄνειρος.) ἐνίοτε δὲ ὀνομά ἐστι καὶ δηλοῖ τὴν ὄψιν τὴν ἐν τοῖς ὕπνοις φαινομένην, ἤτοι τὸν ὄνειρον. (*Xenoph*. Sympos. IV, 49.)

2. speciatim: *revelatio divina, quae fit per somnium*, quae etiam hebraice חֲלוֹם vocatur 1 Sam. XXVIII, 6. 15. Sic semel legitur in N. T. Act. II, 17. καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἐνύπνια ἐνυπνιασθήσονται et senioribus revelatio divina per somnia continget.

'ΕΝΏΠΙΟΝ. Proprie, ut recte monuit *L. Bos*. Ellips. Gr. p. m. 443. non est adverbium, sed nomen accusativi casus, qui pendet ab omissa praepositione κατά. Significat autem ἐνώπιον et ἐνωπὴ *conspectum*. (*Homer*. Iliad. ή, v. 435.) unde ἐνώπιον elliptice pro κατ' ἐνώπιον (scribitur etiam contracte κατενώπιον) adverbialiter ponitur cum genitivo et significat

1. *coram, in conspectu*, hebr. לִפְנֵי, ab ἐν et ὤψ *vultus*, q. d. ἐν ὠπί. Luc. V, 18. καὶ θεῖναι ἐνώπιον αὐτοῦ. ibid. v. 25. VIII, 47. ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ. ibid. XXIII, 14. ἐγὼ ἐνώπιον ὑμῶν ἀνακρίνας etc.

2. *apud*. Luc. XII, 6. καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἐπιλελησμένον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ et nullum eorum est in oblivione apud Deum. ib. XVI, 15. Act. X, 31. αἱ ἐλεημοσύναι σου ἐμνήσθησαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. 1 Petr. III, 4. Apoc. XII, 10. XVI, 19.

3. *ante*, de *tempore*. Luc. I, 17. de Johanne baptista, nuntio adventus Messiae,

Messiae, καὶ αὐτὸς προελεύσεται ἐνώπιον αὐτοῦ, coll. Matth. XI, 10. et Joh. I, 15. — de *loco*. Apoc. IV, 5. 6. ἐνώπιον τοῦ θρόνου. ibid. XII, 4. Eodem modo לִפְנֵי sumitur Esther. II, 11. Ies. XXXVI, 7. לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ, Amos. I, 1. שְׁנָתַיִם לִפְנֵי הָרָעַשׁ, Zach. VIII, 10.

4. *ad*. Act. IX, 15. τοῦ βαστάσαι τὸ ὄνομά μου ἐνώπιον τῶν ἐθνῶν ut perferas doctrinam meam ad gentes extraneas. Apoc. VIII, 4. ἀνέβη ὁ καπνὸς ἐνώπιον Θεοῦ fumus ascendit ad Deum; ad imitationem hebraici לִפְנֵי Exod. XXXIV, 34. Jos. IV, 5. עִבְרוּ לִפְנֵי אֲרוֹן.

5. *contra*, i. q. ἔναντι. Luc. XV, 18 et 21. ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου contra Deum et te peccavi. Similis locus est 1 Sam. XX, 1. וּמֶה־חַטָּאתִי לִפְנֵי אָבִיךָ. Num. XVI, 2.

6. superfluum est et explet dativum. Luc. XXIV, 11. καὶ ἐφάνησαν ἐνώπιον αὐτῶν ὡσεὶ λῆρος illis visa sunt haec deliramenta. Act. VI, 5. Rom. XII, 17. Hebr. IV, 13. XIII, 21. etc. Esther. V, 14. וַיִּיטַב הַדָּבָר לִפְנֵי הָמָן. 2 Sam. XVI, 19. Conf. *Vorstii* Philol. S. p. 649. ed. *Fischeri*.

7. Restat formula: ἐνώπιον Κυρίου, seu Θεοῦ, hebraice לִפְנֵי יְהוָֹה, quae duplici modo, si recte memini, in libris N. T. usurpatur. Significat α) *judice Deo*, et fere ita ponitur, ut indicetur, *aliquid revera et manifeste tale esse, quale esse dicitur*, i. q. ὄντως et φανερῶς, quia Deus rerum intima visu suo penetrat nec ejus judicium ullo modo falli potest. Luc. I, 6. ἦσαν δίκαιοι ἀμφότεροι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, h. e. vere probi et integri erant ipso Deo judice. Act. IV, 19. εἰ δίκαιόν ἐστιν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. ibid. VIII, 21. Apoc. III, 2. Genes. VII, 1. 1 Sam. II, 17. Uberius de hoc idiotismo ling. hebr. exposuit *Vorstius* Philol. Sac. c. XVII, p. 398. edit. rec. β) *Deum testor, per Dei fidem*, ut sit formula jurandi, i. q. μάρτυς μου ἐστὶν ὁ Θεὸς Rom. I, 9. seu μάρτυρα τὸν Θεὸν ἐπικαλοῦμαι et similis illi graecae νὴ τὸν Θεόν. 2 Cor. I, 23. Galat. I, 20. ἃ δὲ γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὅτι οὐ ψεύδομαι.

ἘΝΩ͂Σ, ὁ, *Enos*. Nomen viri ἄκλιτον, vel ex lingua hebraica explicandum, in qua אֱנוֹשׁ *infirmum, miserum* etiam *hominem* significat, ab אָנַשׁ *aeger, infirmus, afflictus fuit*, vel ex lingua arabica, in qua أَنَسَ *societatem inire* notat, ut adeo Enos ita nominatus sit, quod tempore, quo natus esset, societates publicae primum institui coepissent. Fuit autem filius Sethi natu maximus. Genes. IV, 26. Luc. III, 38.

ἘΝΩΤΊΖΟΜΑΙ, fut. ίσομαι, *auribus percipio, audio*, ab ἐν et οὖς, ὠτὸς, τὸ, *auris*. Verbum medium, quod ingenium interpretum graecorum finxisse videtur ad imitationem hebraici הֶאֱזִין (cui in vers. Alex. haud raro respondet, Genes. IV, 23. Ies. I, 2. Job. XXXIII, 1. Hos. V, 1.) ab אֹזֶן *auris*, adeoque dialecto Alexandrinae et Macedonicae proprium est, nec ullius antiqui scriptoris auctoritate se tueri potest, quanquam scriptores recentiorum temporum, v. c. *Gregorium Nazianzenum*, *Cinnamum*, *Zonaram* et alios usu hujus verbi delectatos esse constat. Sapient. VI, 2. In N. T. semel legitur Act. II, 14. ἐνωτίσασθε τὰ ῥήματά μου auribus percipite mea dicta. *Hesych*. ἐνωτίζου· ἐν τοῖς ὠτίοις δέχου. Copiose de hac voce post *Vorstium* in Philol. Sacr. c. I. p. 10 seq. egit *Fischerus* in Prol. XXXI. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 7 seq.

ἘΝΏΧ, ὁ, *Enochus*. Nomen viri ἄκλιτον, hebr. חֲנוֹךְ, i. q. *initiatus, devotus*, a radice חָנַךְ *initiavit, dedicavit*. *Alb*. Gloss. Gr. p. 36. Ἐνώχ. ἐγκαινισμός. Fuit filius Jaredi septimus ab Adamo scilicet in patriarcharum linea, qui ob praecipuam vitae integritatem vivus in coelum translatus, h. e. praematura et insolita morte abreptus esse legitur Genes. V, 18 seq. Luc. III, 37. Hebr. XI, 5. De ejus vaticinio, quod Jud. v. 14. de adventu domini

domini ad judicium reperitur, post *Suicerum* in *Thesaur. Eccles.* T. I. p. 1181. bene exposuit *C. F. Schmid.* in Observatt. Criticis super Epistola Catholica Judae p. 59 seq.

'ΕΞ, *e, ex.* Praepositio regens genitivum ejusdem significationis est cum ἐκ, a quo differt solum, quod ponatur sequente vocali vel diphthongo, cum ἐκ legatur sequente consona. Vid. Ἐκ.

ἝΞ, οἱ, αἱ, τὰ, *sex.* Nomen numerale indeclinabile. Matth. XVII, 1. μεθ' ἡμέρας ἕξ. Joh. XII, 1. Apoc. XIII, 18. ἑξακόσιοι ἑξήκοντα ἕξ sexcenta sexaginta sex.

'ΕΞΑΓΓΈΛΛΩ, fut. ελῶ. 1. proprie: *nuntio, annuntio, in notitiam aliorum perduco,* ab ἐξ et ἀγγέλλω *nuntio.* Sic v. c. de iis, qui per nuntios vel litteras alteri aliquid produnt, usus est hac voce *Demosthenes* Philipp. I. p. 45. ed. *Reiske:* εἰσὶν οἱ πάντ' ἐξαγγέλλοντες ἐκείνῳ παρ' ἡμῶν. Hinc substantivum ἐξάγγελος, teste *Hesychio,* est ἄγγελος, ὁ τὰ ἔσω γεγονότα τοῖς ἔξω ἀγγέλλων. Conf. *Schol.* ad *Eurip.* Hippolyt. v. 776. *Wasse* ad *Thucyd.* VIII, 51. et *Lexic. Xenophont.* s. h. v.

2. ex adjuncto: *laudo, celebro, praedico,* i. q. διαγγέλλω. Sic semel legitur in N. T. 1 Petr. II, 9. ὅπως τὰς ἀρετὰς ἐξαγγείλητε ut laudes et virtutes Dei (summam scilicet ejus benignitatem, sapientiam et potentiam,) annuntiando celebretis et laudibus efferatis. In versione Alex. respondet hebraico סִפֵּר, quod eodem sensu ponitur Ps. IX, 14. LXXI, 15. LXXIII, 28.

'ΕΞΑΓΟΡΆΖΩ, fut. άσω, 1. proprie: *redimo,* h. e. *rem, quae alterius facta erat, dato pretio recupero et mihi vindico,* et est verbum proprium de iis, qui aliquem, pretio dato, e servitute redimunt, ab ἐξ et ἀγοράζω *emo.* Ita in N. T. non legitur.

2. metaphorice: *libero et immunem reddo.* Sic Christo tribuitur Galat. III, 13. Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου, h. e. ut bene *Koppius* exposuit, Christo debemus, quod non amplius metuendae nobis sunt legum mosaicarum comminationes, seu, Christus morte sua cruenta in cruce effecit, ut non amplius obstricti teneamur legi mosaicae, quae poenas comminatur. ibid. IV, 5. ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ ut Judaeos in libertatem christianam vindicaret.

3. *toto animo rei alicui deditus sum, sollicite aliquid et caute observo,* prouti facere solent mercatores. Ephes. V, 16. ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρὸν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραί εἰσι, h. e. ex mea sententia: quaerite opportunitatem sancte vivendi et alios emendandi, hoc enim, quo vivimus, tempore multa sunt virtutis impedimenta. Alii reddunt: *dilatione aut alia arte eripere vos periculo imminenti studete, nam tempora sunt admodum calamitosa,* ex loco Daniel. II, 8. ὅτι καιρὸν ὑμεῖς ἐξαγοράζετε, ad quem locum scholion vetus in edit. *Bosiana* habet: τουτέστιν ὑπέρθεσιν θηρᾶσθε, διασκεδάσαι τῇ ἀναβολῇ τοῦ καιροῦ σκοποῦντες τὸ παρ' ὑμῶν ζητούμενον. Alii aliter. Conf. *Dresigium* de Verbis Mediis N. T. p. 267 seq. et *Wetstenii* N. T. T. II. p. 255. Coloss. IV, 5. ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρὸν quaerite opportunitatem et ea diligenter utimini. Saepius non legitur in N. T.

'ΕΞΆΓΩ, *educo, emitto, discedere jubeo.* Marc. VIII, 23. ἐξήγαγεν αὐτὸν ἔξω τῆς κώμης. ibid. XV, 20. καὶ ἐξάγουσιν αὐτὸν, ἵνα σταυρώσωσιν αὐτὸν et eum ad supplicium Christi eduxerunt. Luc. XXIV, 50. Joh. X, 3. Act. V, 19. ἐξαγαγών αὐτοὺς εἶπεν eos emisit, seu discedere jussit his dictis. ibid. VII, 36. 40. de eductione Israelitarum ex Aegypto. ibid. XII, 17. πῶς ὁ Κύριος αὐτὸν ἐξήγαγεν ἐκ τῆς φυλακῆς quomodo Deus eum e captivitate liberaverit. ibid. XIII, 17. XVI, 37. 39. ubi emphatice ponitur pro *honeste et palam educere aliquem.* ib. XXI, 38. Hebr. VIII, 9. Saepius non legitur in N. T. Aeque late patet haec vox apud

xteros Scriptores. Sic v. c.
ırtandis mercibus dicitur apud
. de Rep. Athen. II, 3. pro
'e *jubere* apud *Demosthenem*
ι. ed. *Reiske*. ibid. p. 389. ἐξή-
ὕτοὺς ἄκοντας. *Hesych*. ἐξάγων·
προφέρων.

ΛΙΡΈΩ, ῶ, fut. ήσω, et Ἐξαι-
.Ι, οῦμαι, 1. proprie: *eximo,*
ıfero, extraho. Matth. V, 29.
ὸν, sc. ὀφθαλμὸν, evelle s. erue
; ubi vid. *Wetstenius*. ibid.
9. Respondet formulae he-
נָקַר עַיִן 1 Sam. XI, 2. quam
drini per ἐξορύξαι ὀφθαλμὸν ex-
unt.

ro, *separo*, ab ἐξ et αἱρέω *capio*,
Act. XXVI, 17. ἐξαιρούμενός σε
λαοῦ καὶ τῶν ἐθνῶν selegi te e
et gentilibus. Ne quis hanc
ationem, plerisque Lexicogra-
ın observatam, temere in du-
ocet, addo loca Job. XXXVI,
ı. XLVIII, 10. XLIX, 7. ubi
ĵ in versione Alex. respondet.
ı. Cyrop. IV, 5. 16 et 17.
ξαίρετος exemtus numero, v. c.
ε, militibus etc. v. c. *Xenoph*.
II, 2. 15. *Homer*. Iliad. β',

ero ab aliquo malo et periculo,
t eripio aliquem magna vi e
ı et malo, cui se expediendo
est. Act. VII, 10. καὶ ἐξείλετο
πασῶν τῶν θλίψεων. ibid. v. 34.
l. καὶ ἐξείλετό με ἐκ χειρὸς Ἡρώδου
avit me ex potestate Herodis.
XIII, 27. Galat. I, 4. Saepius
ʒitur in N. T. *Alciphron* I, ep.
ς πικρᾶς τῶν ἀγορανόμων ἐξειλοῦνται
ιρός. *Demosthen*. p. 256. 2.
iske: ἐξείλετο ἐκ τῶν μεγίστων
. *Polyb*. XV, 22. Eadem sig-
one satis constat in vers. Alex.
ıtissime occurrere, v. c. pro
Exod. III, 8. Jos. II, 13.
Ps. L, 15. XCI, 15. פִּלֵּט, 2
XXII, 2. Ps. XXXVII, 40.
e pro נִמְלַט, 1 Regg. I, 12.

Eccles. VII, 26. *Phavor*. ἐξαιρεῖσθαι· τὸ ἐλευθεροῦν.

Ἐξαίρω, fut. αρῶ, 1. *tollo e medio, aufero, removeo*. (ab ἐξ et αἴρω *tollo*.)

2. *excommunico, e coetu excludo, ejicio ex ecclesia*. 1 Cor. V, 2. ἵνα ἐξαρθῇ ἐκ μέσου ὑμῶν ὁ τὸ ἔργον τοῦτο ποιήσας ut e coetu Christianorum excludatur, qui hoc crimen commisit. ibid. v. 13. Saepius non legitur in N. T. Cf. Deut. XVII, 7. 12. XXII, 21. *Hesych*. ἐξᾶρον· ἆρον, ἐξάλειψον. Lectu digna de hac voce habet *Biellius* in Thesauro Philol. s. h. v.

Ἐξαιτέω, ῶ, fut. ήσω, et Medium Ἐξαιτέομαι, οῦμαι, *expeto, exposco, deposco, ut aliquis mihi dedatur*, in utramque partem, vel in *malam, ad supplicium, ad quaestionem, aut ad certamen*; (Sic legitur apud *Demosthenem* de Corona c. 13. et *Josephum* A. J. II, 5. § 3. Alia loca, hunc significatum confirmantia, collegit *Irmisch*. ad *Herodian*. I, 12. 12. p. 503 seq.) vel in *bonam partem* adhibetur, *rogo, ut aliquis mihi condonetur aut mea causa absolvatur, precibus et gratia veniam et salutem alicujus impetro*. *Xenoph*. Anab. I, 1. 3. *Demosthen*. p. 546. 21. ed. *Reiske*. Interdum etiam ἐξαιτοῦμαι passive dicitur apud Graecos, v. c. *Exc. Polyb*. p. 106. ed. *Ern*. ubi *ad deditionem postulari* significat. Semel legitur in N. T. Luc. XXII, 31. ἰδοὺ ὁ Σατανᾶς ἐξῃτήσατο ὑμᾶς Satanas postulavit vos sibi dedi, h. e. hoc in votis habet, ut vos in potestatem suam redigat. Nullo enim modo locus laudatus proprie accipi potest, sed metaphorice, ut vehementem appetitum et animi desiderium significet.—Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 805.

Ἐξαίφνης, Adverbium temporis, pro quo Dorice vel Poëtice ἐξαπίνης, etiam ἐξάπινα ponitur, significans: *subito, repente, ex improviso*, ab ἐξ et αἴφνης *subito*, quod ex ἄφνω per syncopen pro ἀφανῶς, abjecto σ et elisa littera α, ab φαίνω *in lucem profero, ostendo*

ostendo. Legitur in N. T. Marc. XIII, 36. Luc. II, 13. IX, 39. Act. IX, 3. XXII, 6. In versione Alex. respondet hebr. פִּתְאֹם, Prov. VI, 15. XXIV, 22. et פֶּתַע Prov. XXIX, 1. Habac. II, 7. Legitur etiam apud *Xenoph.* de *Re Equestri* VII, 4. VIII, 7. 11. *Hesychius* et ex eo *Phavor.* ἐξαίφνης· ἐξαπίνης.

ἘΞΑΚΟΛΟΥΘΈΩ, ῶ, fut. ήσω, *sequor*, in significatione tam propria, quam metaphorica, *sector*, *adhaereo*, *imitor*, *studiosus sum*, ab ἐξ et ἀκολουθέω *sequor.* Ter tantum legitur in N. T. 2 Petr. I, 16. οὐ γὰρ σεσοφισμένοις μύθοις ἐξακολουθήσαντες non usus sum fabulis artificiose excogitatis. ibid. II, 2. καὶ πολλοὶ ἐξακολουθήσουσιν αὐτῶν ταῖς ἀσελγείαις et multi imitabuntur lascivam eorum vivendi rationem. ibid. v. 15. ἐξακολουθήσαντες τῇ ὁδῷ τοῦ Βαλαάμ imitantur Bileami mores. Sirac. V, 2. μὴ ἐξακολούθει τῇ ψυχῇ σου. Ies. LVI, 11. πάντες ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν ἐξηκολούθησαν. *Polyb.* XVII, 10, 7. ῥᾳδίως ἐξακολουθήσοντα τοῖς ἐκεῖ φίλοις.

ἘΞΑΚΌΣΙΟΙ, αι, α, *sexcenti*, ab ἓξ *sex* et κόσιοι, quod est finis numeri post centum usque ad mille. Hebr. שֵׁשׁ מֵאוֹת Genes. VII, 6. Bis legitur in N. T. Apoc. XIII, 18. XIV, 20.

ἘΞΑΛΕΊΦΩ, fut. είψω, 1. proprie: *unguentum abstergo*, *deungo*, ab ἐξ et ἀλείφω *ungo.*

2. deinde omnino *abstergo*, *linendo deleo*, *penitus deleo*, *ut nulla amplius vestigia supersint*, *removeo*, *quocunque modo hoc fiat.* *Polyb.* *Exc. Legat.* 98. T. II. p. 739. ed. *Ern.* Hinc in N. T. tripliciter usurpatur: α) de *remissione et condonatione peccatorum.* Act. III, 19. εἰς τὸ ἐξαλειφθῆναι ὑμῶν τὰς ἁμαρτίας ut deleantur, h. e. remittantur vestra peccata. Metaphora est desumta a creditore, qui debitorum nomina in suis adversariis consignat, sortem cum usuris annotat, et ubi solverunt, litura inducta nomina expungit. Eandem significationem habet hebr. מָחָה, cui ἐξαλείφειν in vers. Alex. respondet Ies. XLIII, 25. אָנֹכִי מֹחֶה פְשָׁעֶיךָ Ps. LI, 9. Jer. XVIII, 23. et ἀπαλείφω, 3 Macc. II, 19. ἀπάλειψον τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, coll. Ies. XLIV, 22. β) de *obliteratione*, seu *extinctione litterarum in tabulis, quae cera sunt obductae.* Apoc. III, 5. καὶ οὐ μὴ ἐξαλείψω τὸ ὄνομα ἐκ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς et non expungam nomen, litura inducta, e libro vitae, h. e. per litoteta: inseram illud libro vitae et in illo perpetuo legitur. Cf. *Hemsterhus.* ad *Pollucis Onom.* VIII. Sect. 55. Exod. XXXII, 32. ἐξάλειψόν με ἐκ τῆς βίβλου. Deut. IX, 14. *Athenaeus* IX. p. 403. F. *Xenoph. Hist. Gr.* II, 3. 20. γ) de *abrogatione legis.* Coloss. II, 14. ἐξαλείψας τὸ χειρόγραφον abrogans legem scriptam mosaicam. *Demosthenes* p. 468. ed. *Reiske:* ὑμεῖς δ' ἔτι σκοπεῖσθε, εἰ χρὴ τοῦτον (sc. τὸν νόμον) ἐξαλεῖψαι. δ) ἐξαλείφειν δάκρυον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν abstergere lacrymas ab oculis, Apoc. VII, 17. et XXI, 4. est: removere causas lacrymarum et moeroris, calamitates, afflictiones et dolores. Conf. *Symmachi* reliquias Ies. XXV, 8. Saepius non legitur in N. T.

ἘΞΆΛΛΟΜΑΙ, *exsilio*, *subsilio*, ab ἐξ et ἅλλομαι *salio.* Semel legitur in N. T. Act. III, 8. καὶ ἐξαλλόμενος ἔστη καὶ περιεπάτει et exsiliens stabat et ambulabat. *Hesych.* ἐξαλοῦνται· ἐκπηδήσουσι. Respondet hebr. רָקַד Joel. II, 5. Adde Habac. I, 8. et 1 Macc. XIII, 44. *Xenoph. Cyrop.* VII, 1, 14. *Anab.* VII, 3. 16.

ἘΞΑΝΆΣΤΑΣΙΣ, εως, ἡ, *resuscitatio*, *resurrectio*, i. q. simplex ἀνάστασις, quemadmodum etiam ἐξαμαρτάνειν apud *Demosthenem* aliquoties, v. c. p. 259. ed. *Reiske*, pro simplici ἁμαρτάνειν ponitur. Semel legitur in N. T. Philipp. III, 11. εἴπως καταντήσω εἰς τὴν ἐξανάστασιν τὴν ἐκ τῶν νεκρῶν ut consequar aliquando beatam e mortuis resurrectionem;

ectionem; ex ἀνίστημι, quod
Polyb. III, 55. 4.
ΑΝΑΤΕΛΛΩ, fut. ελῶ, 1. pro-
t lucis, speciatim solis, lunae
larum, exorior, apparere inci-
le, ἀνὰ et τέλλω orior.
ando de plantis aliisque hujus-
usurpatur: enascor, succresco,
io. Matth. XIII, 5. εὐθέως ἐξα-
mox succreverunt. Marc. IV,
epius non legitur in N. T.
II, 9. Ps. CXII, 4.
ΑΝΙΣΤΗΜΙ, fut. ἐξαναστήσω,
ere facio, seu jubeo. Ἐξανί-
surgo, ab ἐξ et ἀνίστημι, quod
Demosthenes p. 1259. 3. edit.
: οὓς ἐξαναστήσας ὁ Κτησίας.
. V. H. XIV, 40. ἐξανίστη τοῦ
,
ito, procreo. Marc. XII, 19.
X, 28. καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα
φῷ αὐτοῦ et fratri suo sobolem
t. Sic fere est Genes. XIX,
,
ίσταμαι prodeo, procedo, no-
: öffentlich auftreten to advance
Act. XV, 5. ἐξανέστησαν δέ
ν Φαρισαίων palam declarabant
iam Christiani, Pharisaeorum
quondam addicti. Saepius non
in N. T.
ΑΠΑΤΑΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. pro-
a recta via abduco, seduco,
πὸ τοῦ πάτου ἀπάγω.
etaphorice: decipio, fallo, a
et veritatis tramite aberrare
d peccatum sollicito, in errores
Rom. VII, 11. ἡ γὰρ ἁμαρ-
πάτησέ με vitiositas me ad pec-
sollicitavit. ibid. XVI, 18.
σι τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων. 1
I, 18. μηδεὶς ἑαυτὸν ἐξαπατάτω
: vanas opiniones. 2 Cor. XI,
hess. II, 3. Saepius non legi-
N. T. Hist. Susann. v. 56.
ς ἐξηπάτησέ σε. Xenoph. Cyrop.
0. Conf. Lexicon Xenophon-
h. v. Hesych. ἐξαπατῶ· χλευά-
άζω, φενακίζω. Idem: ἐξηπά-
ἐπλάνησεν.
ΙΠΙΝΑ. Adverbium omissum
ctum a Stephano in Thesauro

Ling. Gr. et aliis Lexicographis, idem significans, quod ἐξαπίνης (quod legitur apud *Theocrit. Idyll.* IX, 34. Cf. *Schol. Aristoph.* ad *Plut.* 336. *Hesych.* ἐξαπίνης, αἰφνιδίως, ἐξαίφνης) et ἐξαπιναίως (apud *Thucyd.* I, c. 117.) *subito, repente, praeter omnem exspectationem. Thom. M.* ἐξαπιναίως· Θουκυδίδης, Φίλων καί τινες ἄλλοι· οἱ δὲ ῥητορικοί, ἐξαπίνης· τὸ δὲ ἐξάπινα, οὐχ ἑλληνικὸν ὅλως. Occurrit tamen aliquoties non solum in vers. Alex. v. c. pro hebr. פִּתְאֹם, Ps. LXIV, 4. Jos. XI, 7. בְּפֶתַע Num. VI, 9. XXXV, 22. sed etiam in reliquis Scriptoribus graecis, quorum loca colligerunt interpretes ad *Thom. M.* p. 320. et *Kypke* in *Obss. Sacr.* T. I. p. 174. In N. T. semel legitur Marc. IX, 8. καὶ ἐξάπινα περιβλεψάμενοι, οὐκέτι οὐδένα εἶδον. *Suid.* et ex eo *Phavorinus* exponunt per ἐξαίφνης.

ἘΞΑΠΟΡΕΩ, ῶ, et ἘΞΑΠΟΡΕΟΜΑΙ, οῦμαι, 1. ut simplex ἀπορέομαι, *in via subsisto*, quum, quo progrediar, non pateat, ab ἐξ et ἀπορέω, quod vide.

2. metaphorice: *inopia consilii laboro, ad eas redactus sum angustias, ut, quid statuam, quidve agam, aut quo me vertam, plane ignorem, prorsus animo concido, spem omnem abjicio, despero.* 2 Cor. I, 8. ὥστε ἐξαπορηθῆναι ἡμᾶς καὶ τοῦ ζῆν ita, ut prorsus de vita desperaremus. ibid. IV, 8. ἀπορούμενοι ἀλλ' οὐκ ἐξαπορούμενοι inopes consilii sumus, sed non spem penitus abjicimus ex tot et tantis malis eluctandi. Saepius non legitur in N. T. Alex. semel usi sunt hac voce pro פון *consternatus, prorsus perplexus fuit.* Ps. LXXXVIII, 8. *Hesych.* ἐξαπορηθῆναι· ἐξαφανισθῆναι, ἐν ἀπορίᾳ γενέσθαι.

ἘΞΑΠΟΣΤΕΛΛΩ, fut. ελῶ, 1. *mitto, emitto, ablego, a me dimitto.* (ex ἐξ et ἀποστέλλω *mitto.*) Act. VII, 12. ubi tribuitur Jacobo, emittenti filios, ut emerent frumentum. ibid. IX, 30. XI, 22. XVII, 14. XXII, 21. de Christo, qui Paulum ablegavit ad

ad gentes remotissimas, ut iis evangelium praedicaret. Galat. IV, 4. *Polyb.* III, 11, 1. et XXI, 14, 9.

2. *dimitto cum contemtu et ignominia.* Luc. I, 53. καὶ πλουτοῦντας ἐξαπέστειλε κενοὺς et divites bonis exutos dimittit. ibid. XX, 10. δείραντες — ἐξαπέστειλαν κενόν. ibid. v. 11. Sic etiam apud Alex. Deut. XXII, 19 et 29. usurpatur de maritis, qui uxores suas dimittunt et repudiant. *Polyb.* XV, 2, 4.

3. *do, largior.* Galat. IV, 6. ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν indidit Deus animis nostris sensus vere christianos. Conf. Micha I, 14. Saepius non legitur in N. T.

ἘΞΑΡΤΊΖΩ, fut. ίσω, 1. *ad finem perduco, perago, absolvo,* ab ἐκ et ἄρτιος *perfectus, integer.* Act. XXI, 5. ὅτι δὲ ἐγένετο ἡμᾶς ἐξαρτίσαι τὰς ἡμέρας peractis his septem diebus. *Oecumenius* ad h. l. πληρῶσαι.

2. *perfecte instruo.* Hinc ἐξηρτισμένος εἰς dicitur, *qui est probe instructus, exercitatus et versatus in aliqua re* aut *scientia,* i. q. κατηρτισμένος. 2 Tim. III, 17. πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐξηρτισμένος ad omne doctoris munus et officium bene instructus. Saepius non legitur in N. T. *Diod. Sic.* XIV, 19. *Joseph. A. J.* III, 2. 2. *Hesych.* ἐξαρτίζει· πληροῖ, τελειοῖ. — Idem: ἐξαρτίσαι· ἐκκρεμάσαι, τελειῶσαι.

ἘΞΑΣΤΡΆΠΤΩ, fut. άψω, 1. proprie i. q. ἀστράπτω *fulgur emitto, refulgeo, fulguro.*

2. metaphorice: *instar fulguris emico, splendeo, candidus et fulgidus sum,* et maxime de *vestibus et aliis rebus* adhibetur, *quae externa specie oculos quasi fulgore praestringunt.* Sic semel legitur in N. T. Luc. IX, 29. καὶ ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ λευκὸς ἐξαστράπτων et pallium ejus candidum oculorum aciem praestringebat. Apud Alexandrinos de armis corruscis dicitur Nahum III, 3. ἐξαστραπτόντων ὅπλων. Ezech. I, 7. ὡς ἐξαστράπτων χαλκός.

ἘΞΑΥΤῆΣ. Adverb. *statim, illico, continuo, eodem momento.* Est compositum ex praeposit. ἐξ et pronomine αὐτῆς, intellecta voce ὥρας, q. d. ἐξ αὐτῆς ὥρας, unde etiam interdum separatim scribitur ἐξ αὐτῆς, v. c. Marc. VI, 25. Legitur in N. T. Act. X, 33. XI, 11. XXIII, 30. Philipp. II, 23. *Hesychius* et *Suid.* ἐξαυτῆς· παραυτίκα, εὐθέως. *Alberti Gloss. Gr. N. T.* p. 214. e Codice Coislin. XXIV. τὸ ἐξαυτῆς πανταχοῦ ἐν τῇ γραφῇ ἀντὶ τοῦ ταχέως κεῖται. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 580. et *Lexic. Polybianum* s. h. v.

ἘΞΕΓΕΊΡΩ, fut. ερῶ, 1. proprie: *excito, suscito, produco,* ab ἐξ et ἐγείρω. *Xenoph. Cyrop.* VIII, 7. 1. τοῦτο ἰδὼν ὄναρ ἐξηγέρθη. *Hist. Gr.* VI, 4. 36.

2. *a mortuis excito.* 1 Cor. VI, 14. καὶ ἡμᾶς ἐξεγερεῖ διὰ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ et nos e mortuis excitabit vi potentiae suae.

3. *superstitem servo, relinquo.* Rom. IX, 17. ὅτι εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐξήγειρά σε hoc ipso consilio servavi te superstitem, morti te non tradidi. Alii reddunt non omnino male: *ideo te regem constitui.* Priorem vero explicationem confirmat usus loquendi verbi עָמַד *superstitem esse, manere in vita,* Exod. XXI, 21. Jer. XXXII, 14. quod in conjugatione Hiphilica legitur Exod. IX, 16. e quo verba graeca in oratione Paulina desumta sunt, בַּעֲבוּר זֹאת הֶעֱמַדְתִּיךָ Alex. ἕνεκα τούτου διετηρήθης. Saepius non legitur in N. T.

ἜΞΕΙΜΙ, vel ἘΞΊΗΜΙ, 1. *exeo, egredior.* (ab ἐξ et εἶμι vel ἵημι, *eo, vado.*) Act. XIII, 42. ἐξιόντων δὲ ἐκ τῆς συναγωγῆς τῶν Ἰουδαίων exeuntes autem e synagoga Judaeorum. Alex. Exod. XXVIII, 35. pro יָצָא.

2. *discedo, abeo.* Act. XVII, 15. ἐξῄεσαν reversi sunt. ibid. XX, 7. μέλλων ἐξιέναι τῇ ἐπαύριον postridie abiturus.

3. *evado.* Act. XXVII, 43. ἐπὶ τὴν γῆν ἐξιέναι in terram evadere. Saepius non extat in N. T. *Phavor.* ἔξιμεν· οὐκ ἐξελεύσομαι λέγουσιν οἱ Ἀττικοί.

ἘΞΕΛΈΓΧΩ, fut. έγξω, *redarguo, refello, erroris et criminis convinco,* et

ex

juncto: *condemno, punio*, ut he-
m הוֹכִיחַ Ies. II, 4. coll. vers.
ab ἐκ et ἐλέγχω idem. Semel le-
in N. T. Jud. v. 15. καὶ ἐξελέγ-
ilii ἐλέγξαι) πάντας τοὺς ἀσεβεῖς
ἔντων τῶν ἔργων ἀσεβείας αὐτῶν et
: omnes impios ob malefacta,
patrarunt. Saepius vero eo usi
ptimi graeci Scriptores, *Xenoph.
Socr.* § 18. *Thucyd.* III, 64.
sthenes p. 92. 9. ed. *Reiske*.

ΈΛΚΩ, fut. ξω, i. q. ἐξελκύω,
oprie: *extraho, abstraho*, ab ἐκ
traho. Alex. Genes. XXXVII,
ἐξείλκυσαν (וַיִּמְשְׁכוּ) ἐκ τοῦ λάκ-

etaphorice: *abstraho, abripio,
lio et tramite virtutis abduco*
ενος abstractus a tramite veri et
Sic semel legitur in N. T. Ja-
, 14. ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας ἐξελ-
pravis suis cupiditatibus abs-
s. *Aelian. Hist. A.* VI, 31.
ἐς ἡδονῆς ἑλκόμενοι. Simili sensu
e legitur apud Latinos, v. c. in
" trahit sua quemque voluptas."
h. ἐξελκόμενος· περιαγόμενος, περι-
νος. Quomodo differat a δελεάζω,
Heisenius in *Novis Hypothesi-
Ep. Jacobi* p. 525 seq.

ΈΛΩ, vid. ἘΞΑΙΡΈΩ.

ΈΡΑΜΑ, τος, τὸ, *vomitus, id,
ver vomitum ejectum est.* Vox
itior, pro qua usitatius ἔμετος et
Suid. ἔμετος· ἡ τῶν περιττωμάτων
. ἐμετὸς δὲ, αὐτὸ τὸ κινηθέν. Prov.
, 11. Ies. XXVIII, 7.) poni-
b ἐξεράω *evomo*, *Aquil.* Levit.
, 28. qua tamen usi sunt *Dios-*
VI, c. 19. et alii. Conf. quae
voce scripsit *Gataker.* in *Operr.*
p. 854 seq. et *Bergler.* ad *Al-
s.* Lib. III, Ep. 7. p. 292. In
semel legitur 2 Petr. II, 22.
ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέραμα canis
ad vomitum suum; dictio pro-
is, in eos prolata, qui, emenda-
religionem, ad pristinam vitio-
redeunt, desumta ex Prov.
, 11. כְּכֶלֶב שָׁב עַל־קֵאוֹ. *Michael*
l. 1067. κύων εἰς τὸν ἴδιον ἐμετὸν,
r. I.

ἐπὶ τῶν ἀπὸ τῶν ἀγαθῶν εἰς τὰ κακὰ ἐπανακαμπτόντων. Conf. *Vorstii Diatribe de Adagiis N. T.* c. 4. p. m. 774 seq.

ἘΞΕΡΕΥΝΆΩ, ῶ, fut. ήσω, *perscrutor, summo studio indago, versor in aliqua re consideranda*, ab ἐξ et ἐρευνάω *investigo, indago, scrutor.* Legitur semel in N. T. 1 Petr. I, 10. περὶ ἧς σωτηρίας ἐξεζήτησαν καὶ ἐξηρεύνησαν οἱ προφῆται de qua salute inquisiverunt ac scrutati sunt omni studio prophetae. 1 Macc. III, 48. IX, 26. καὶ ἐξεζήτουν καὶ ἐξηρεύνων. In vers. Alex. respondet. hebr. חָפַשׂ, 1 Sam. XXIII, 23. Prov. II, 4. et חָקַר, 1 Paral. XIX, 3. *Diogen. Laërt.* in *Epic.* l. X. p. 791. τὰς αἰτίας ἐξερευνᾶν πάσης αἱρέσεως καὶ φυγῆς. *Polyb.* XIV, 1. 13.

ἘΞΈΡΧΟΜΑΙ, fut. ἐξελεύσομαι, 1. *exeo, egredior*, (ab ἐκ et ἔρχομαι *venio.*) Matth. VIII, 34. πᾶσα ἡ πόλις ἐξῆλθεν εἰς συνάντησιν omnes incolae illius urbis obviam iverunt. Est formula hebraica יָצָאת לִקְרַאת פְּלֹנִי Judd. IV, 18. et XI, 31. 34. Matth. X, 11. 14. XI, 7. 8. 9. XII, 14. XXVI, 75. Marc. VI, 10. 24. etc. *Ex navi exeo*, Luc. VIII, 27. Marc. V, 2. VI, 54.

2. *abeo, abitum paro, loco me moveo, proficiscor.* Matth. IX, 31. οἱ δὲ ἐξελθόντες illi digressi. ibid. v. 32. αὐτῶν δὲ ἐξερχομένων his abeuntibus. Marc. II, 13. VI, 12. Luc. X, 35. καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον ἐξελθὼν postridie cum abitum pararet. Joh. I, 43. ἐξελθεῖν εἰς τὴν Γαλιλαίαν proficisci in Galilaeam. Act. X, 23. ἐξῆλθεν σὺν αὐτοῖς una cum iis profectus est. ibid. XVI, 3. 2 Cor. II, 13. VIII, 17. 3 Joh. v. 7.

3. *educor.* Hebr. III, 16. οἱ ἐξελθόντες ἐξ Αἰγύπτου διὰ Μωσέως per Mosen educti ex Aegypto.

4. *ejicior, expellor, depellor.* Matth. VIII, 32. οἱ δὲ ἐξελθόντες daemones depulsi sede sua. XII, 43. 44. Marc. V, 13. VII, 29. 30. IX, 29. τοῦτο τὸ γένος ἐν οὐδενὶ δύναται ἐξελθεῖν hoc genus non alio modo ejici potest. Luc. VIII, 2. 1 Joh. II, 19. ἐξ ἡμῶν ἐξῆλθον a nobis, seu a nostra societate, ejecti sunt

Apoc. III, 12. Eodem modo syriacum ܢܦܩ *egredi* usurpatur, pro *evelli*, v. c. Matth. VIII, 12. IX, 33. ut docuit *Schaafius* in *Lex. Syr. N. T.* s. h. v. Sic ejecti patria, expulsi sedibus patriis a *Diod. Sic.* XIII, 174. T. I. p. 579. ed. *Wessel.* οἱ ἐκπεσόντες ἐκ τῆς πατρίδος dicuntur. Conf. etiam *Georgii Hierocrit. N. T.* p. 201.

5. *emittor.* Luc. XII, 59. οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν profecto non emitteris e carcere. Matth. V, 26. Act. XVI, 40. ἐξελθόντες δὲ ἐκ τῆς φυλακῆς.

6. *prodeo, prorepo.* Matth. VIII, 28. ἐκ τῶν μνημείων ἐξερχόμενοι e sepulcris prodeuntes. ibid. XXVII, 53. Joh. XI, 44. καὶ ἐξῆλθεν ὁ τεθνηκώς. Act. XXVIII, 3. ἔχιδνα ἐκ τῆς θέρμης ἐξελθοῦσα vipera ob calorem prorepens, seu prosiliens. Joh. XVIII, 4.

7 *exorior, emergo, existo.* Matth. XV, 18. 19. ἐκ γὰρ τῆς καρδίας ἐξέρχονται διαλογισμοὶ πονηροὶ ex animo prodire, seu progredi solent cogitata mala. De sermonibus, qui ex ore prodeunt, legitur Jacob. III, 10. Apoc. XVI, 17. XIX, 5.

8. *emico,* si de fulmine sermo est. Matth. XXIV, 27. ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἐξέρχεται ἀπὸ ἀνατολῶν quemadmodum fulgur ab oriente emicans. Ita יָצָא Ezech. I, 13. Zachar. IX, 14.

9. *emano,* et in sensu proprio *profluo,* et metaphorico *vim meam exsero.* Joh. XIX, 34. καὶ εὐθὺς ἐξῆλθεν αἷμα καὶ ὕδωρ et statim sanguis cum aqua emanavit. Apoc. XIV, 20. καὶ ἐξῆλθεν αἷμα ἐκ τῆς ληνοῦ. Marc. V, 30. εὐθέως δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐπιγνοὺς τὴν ἐξ αὐτοῦ δύναμιν ἐξελθοῦσαν Jesus vero statim cognoscens ex se virtutem emanasse, h. e. hominem aliquem e morbo convaluisse tacto suo pallio. Luc. VI, 19. ὅτι δύναμις παρ' αὐτοῦ ἐξήρχετο καὶ ἰᾶτο πάντας nam omnes sanandi vis in eo se exserebat.

10. *dimano, propagor, divulgor,* et, si de lege sermo est et edicto, *promulgor.* Matth. IX, 26. καὶ ἐξῆλθεν ἡ φήμη αὕτη et dimanavit rumor hujus rei. Marc. I, 28. et fama quidem ejus statim peragravit vicinas Galilaeae regiones. Luc. IV, 14. VII, 17. Joh. XXI, 23. Rom. X, 18. 1 Cor. XIV, 36. ἢ ἀφ' ὑμῶν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθεν; num a vobis propagata est religio Christiana ad reliquas ecclesias? 1 Thess. I, 8. Sic plane יָצָא Esther. I, 17. IX, 4. Cf. *Vorstii Philol. S.* p. 66. ed. *Fischer.* Luc. II, 1. ἐξῆλθε δόγμα promulgabatur decretum. Dan. II, 13. וְדָתָא נֶפְקַת. Sic etiam Latinis *exire* dicuntur, quae publici juris fiunt.

11. *nascor.* Matth. II, 6. ἐκ σοῦ γὰρ ἐξελεύσεται in te enim nascetur, coll. Genes. XVII, 6. וּמְלָכִים מִמְּךָ יֵצֵאוּ. Genes. XV, 4. Ies. XLVIII, 1. 1 Macc. I, 12.

12. *effugio, evado, subduco me.* Joh. X, 39. καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν et subduxit se eorum violentiae. Eccles. VII, 18. כִּי־יְרֵא אֱלֹהִים יֵצֵא אֶת־כֻּלָּם ἐξελεύσεται τὰ πάντα effugiet haec omnia.

13. *pereo, evanesco, praetereo.* Act. XVI, 19. ὅτι ἐξῆλθεν ἡ ἐλπὶς τῆς ἐργασίας αὐτῶν evanuisse omnem spem quaestus. Lege de hac significatione rariore disserentem *Abreschium Animadverss.* ad *Aeschylum* p. 612. et *Reiske* in *Indice Graecitatis Demostheneae* p. 323.

14. *venio.* Matth. XIII, 49. ἐξελεύσονται οἱ ἄγγελοι venient angeli; ubi tamen ἐξέρχεσθαι plane redundat. Marc. I, 38. εἰς τοῦτο γὰρ ἐξελήλυθα ideo enim in mundum veni; ubi e glossemate in quibusdam libris ἐλήλυθα legitur. 1 Joh. IV. 1. Interdum etiam *adire aliquem* significat, i. q. προσέρχομαι. Marc. VIII, 11. καὶ ἐξῆλθον οἱ Φαρισαῖοι, coll. Matth. XVI, 1. καὶ προσελθόντες οἱ Φαρισαῖοι. In vers. Alex. respondet hebraico בּוֹא Exod. III, 13. XVIII, 5. Num. X, 9. 2 Chron. XX, 10. 11. — Restant formulae quaedam loquendi Scriptoribus N. T. propriae et seorsim explicandae: α) ἐξέρχεσθαι καὶ εἰσέρχεσθαι *exire et intrare,* quae formula partim de *eo* usurpatur, *qui semper vivit et versatur in aliquo loco et conversatur*

ur cum aliis, partim de *eo, qui*
um munus gerit et munere suo
ur coram aliis. Joh. X, 9. Act.
Aeneas Poliorcet. c. 24. καὶ
ν ἐν ταῖς νυξὶ ἐξεπορεύετο καὶ εἰσε-
ο εἰς ἀγρόν. Cf. supra ad εἰσέρ-
dicta β) ἐξέρχεσθαι ἐκ τῆς ὀσφύος
xire e lumbis alicujus, h. e. *ab*
ortum ducere suum, originem
repetere. Hebr. VII, 5. καίπερ
θότας ἐκ τῆς ὀσφύος Ἀβραάμ quam-
ipsi originem trahant ab Abra-
seu, Abrahami posteri sint.
ula hebraica, ad quam formata
aeca: יָצוֹא מֵחֲלָצֵי פְלוֹנִי Genes.
V, 11. 1 Regg. VIII, 19. 2 Pa-
I, 9. Cf. infra sub ὀσφὺς et *Vor-*
in *Philol. S.* cap. 39. p. 714.
c. γ) ἐξέρχεσθαι ἐκ τινὸς non so-
b aliquo originem repetere su-
d etiam *alicujus legatum esse,*
quo mitti significat. Sic Joh.
42. ἐγὼ γὰρ ἐκ Θεοῦ ἐξῆλθον καὶ
bi statim sequitur: οὐδὲ γὰρ ἀπ'
ῦ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἐκεῖνός με ἀπέστειλε.
XIII, 3. XVI, 27. 28. XVII, 8.
alio sensu reperitur 1 Joh. II,
ἡμῶν ἐξῆλθον, ἀλλ' οὐκ ἦσαν ἐξ
nostro coetu prodierunt, sed
ant vere e numero nostro, coll.
XV, 24. δ) ἐξέρχεσθαι ἐκ μέσου τι-
separare ab aliis, cum aliis ver-
olle. 2 Cor. VI, 17. διὸ ἐξέλθετε
υ αὐτῶν καὶ ἀφορίσθητε quare nul-
paganis commercium habete,
es. LII, 11. ε) ἐξέρχεσθαι ἐπὶ τι-
gredi aliquem. Matth. XXVI,
ἐπὶ λῃστὴν ἐξήλθετε vos me ag-
estis tanquam latronem. Marc.
48. Apud exteros Scriptores,
Demosthenem, verba ἐξέρχεσθαι
αι, absolute posita, significant:
lum proficisci. Vid. *Vigerum* de
mis Ling. Gr. p. 240. ed. *Zeun.*
ΕΣΤΙ. Verbum impersonale ab
licet, permissum est, leges conce-
vel *divinae* vel *humanae, venia*
De *eo, quod leges divinae con-*
, usurpatur Matth. XII, 2. 4.
. XIV, 4. οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν αὐ-
n licet tibi habere eam uxorem.
gibus humanis et arbitrariis re-
peritur Joh. XVIII, 31. ἡμῖν οὐκ ἔξεστιν ἀποκτεῖναι οὐδένα. Act. XVI, 21. XXII, 25. ἔξεστιν per leges Romanas, e jure Romano licet. His adde Act. XXI, 37. εἰ ἔξεστί μοι; num permissum mihi est? Matth. XX, 15. ἢ οὐκ ἔξεστί μοι; aut nonne est in meo arbitrio positum? 1 Cor. VI, 12. πάντα μοι ἔξεστι utor ego libertate Christiana, a Deo mihi concessa. ib. X, 23. Hinc participium ἐξὸν, sc. ἐστὶ, quod ponitur pro ἔξεστι. Act. II, 29. ἐξὸν μετὰ παῤῥησίας λαλεῖν liceat aperte et libere dicere. Interdum tamen ἐξὸν significat: *quod fieri potest, quod est nostrarum virium*, i. q. δυνατόν. Sic v. c. 2 Cor. XII, 4. ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι quibus enarrandis lingua humana non sufficit, quae ab hominibus narrari et explicari non possunt. *Phavor.* ἔξεστι· δυνατόν ἐστι. — Caeterum infinitivus ἐξεῖναι *licere* subintelligitur Rom. XIV, 2. ante φαγεῖν πάντα.

ἘΞΕΤΑΖΩ, fut. άσω. Omnium optime de genealogia h. v. exposuit S. Ven. *Morus* ad *Isocr. Panegyr.* c. 41. p. 109. qui nexum significationum hujus verbi ita constituit:

1. *examino, quaerendo et interrogando verum cognoscere studeo, interrogo, inquiro*. Matth. II, 8. ἀκριβῶς ἐξετάσατε περὶ τοῦ παιδίου diligenter exquirite puerum. ibid. X, 11. ἐξετάσατε τίς ἐν αὐτῇ ἄξιός ἐστι exquirite primum, an quis in ea dignus reperiatur. Joh. XXI, 12. οὐδεὶς δὲ ἐτόλμα ἐξετάσαι αὐτὸν nullus autem eum interrogare audebat. Saepius non legitur in N. T. *Aelian. V. H.* II, 20. *Herodian.* VII, 6. 13. *Polyb.* V, 81. Alex. posuerunt pro דָּרַשׁ, Deut. XIX, 18. et בָּחַן, Ps. XI, 4. 5.

2. *habito examine talem, qualis quisque est, invenio*. Passivum ἐξετάζομαι *spector*.

3. *cognosco*, sine notione examinis.

4. Passivum ἐξετάζομαι *invenior, sum et versor in aliqua loco*. Compositum est ex praepositione ἐξ et ἐτάζω *inquiro, exploro, examino*, et in graecis V.T. libris sat saepe occurrit, v. c. Jer. XVII, 10. Ps. CXXXIX, 23. Sapient.

 II,

II, 19. *Phavor.* ἐξεταζόμενοι· ἐρευνώμενοι, δοκιμαζόμενοι. Idem: ἐξετάζει· ἐρευνᾷ, ἐρωτᾷ. Confer *Lexicon Xenophonteum* s. h. v.

'ΕΞΗΓΈΟΜΑΙ, οῦμαι, fut. ήσομαι,

1. proprie: *educo, aliquid in conspectum produco, dux sum, praesum.* (ab ἐξ et ἡγέομαι *duco.)* *Hesych.* ἐξηγεῖσθαι· ἡγεῖσθαι.

2. *narro, enarro, expono.* Luc. XXIV, 35. καὶ αὐτοὶ ἐξηγοῦντο τὰ ἐν τῇ ὁδῷ et ipsi vicissim narrarunt, quae in via acciderant. Act. XV, 12. ἐξηγουμένων ὅσα ἐποίησεν ὁ Θεός. ibid. v. 14. XXI, 19. Alexandrini posuerunt pro סִפֵּר Judd. VII, 13. 2 Regg. VIII, 5.

3. *interpretor, explico.* (*Hesych.* ἐξηγήσατο· ἑρμήνευσε. Idem *Schol. Sophoclis* ad *Ajac. Flag.* v. 321. *Xenoph. Mem.* I, 2. 58.) *instituo, edoceo,* (*Xenoph. Mem.* IV, 2, 30. 31.) et maxime de *iis* usurpatur, *qui de rebus sacris exponunt, oracula divina proponunt et interpretantur.* *Hesych.* ἐξηγητής· ὁ περὶ ἱερείων καὶ διοσημείων ἐξηγούμενος. Cf. *Hemsterhus.* ad *Pollucem* VIII, 10. Sect. 124. *Wesseling.* ad *Diod. Sic.* XIII, 35. *Wetstenius N. T.* T. I. p. 841. Joh. I, 18. ἐκεῖνος ἐξηγήσατο accurate nobis doctrinam de Deo ejusque consiliis exposuit; ad quem locum videndus est *Lampe* in Commentario T. I. p. 397 seq.

'ΕΞΉΚΟΝΤΑ, οἱ, αἱ, τὰ, *sexaginta.* Matth. XIII, 8. 23. Marc. IV, 8. 20. 1 Tim. V, 9. etc.

'ΕΞΗ͂Σ, *deinceps, consequenter.* Adverbium, quod recte, ut videtur, ab ἔχομαι (quod interdum significat *adhaereo, proxime sequor)* derivatur et de *omni* dicitur, *quod proxime et continuo sequitur post illud, quod praecesserat,* ita, ut *loci* aeque ac *temporis continuum ordinem* innuat. Subintellige autem κατὰ, quam praepositionem subintelligendam esse patet ex composito καθεξῆς. Luc. VII, 11. καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἑξῆς, pro ἐν τῇ καθ' ἑξῆς ἡμέρᾳ fiebat autem sequente die. Si ex auctoritate quorundam codicum h. l. ἐν τῷ ἑξῆς legeretur, omissum esset χρόνῳ, seu καιρῷ, et per *deinceps, postea* reddi deberet. ibid. IX, 37. plenius legitur ἐν τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ. Act. XXI, 1. XXV, 17. XXVII, 18. Saepius non legitur in N. T. Varias hujus adverbii notiones observavit *Phavorinus,* Ἑξῆς, scribens, γενικῇ συντάσσεται. Λουκιανὸς, ἑξῆς τριῶν ἡμερῶν. λέγουσι δὲ οἱ Ἀττικοὶ καὶ ἀντὶ τοῦ εἰπεῖν ὁμοίως καὶ ἐπίσης. — καὶ ἑξῆς ἐφεξῆς, μετὰ ταῦτα — τὸ ἑξῆς καὶ ἀντὶ τοῦ καθ' εἱρμὸν καὶ κατὰ τάξιν. Vide etiam *Casauboniana* p. 130.

'ΕΞΗΧΈΩ, ῶ, fut. ήσω, et 'ΕΞΗΧΈΟΜΑΙ, οῦμαι, 1. proprie: *persono, sono, sonitum edo,* ab ἐξ et ἠχέω *sono, resono,* quod est ab ἦχος *sonitus.* *Polyb.* XXX, 4. 7.

2. si de doctrina sermo est, metaphorice *tradi, doceri, latius propagari* significat. Sic semel legitur in N. T. 1 Thess. I, 8. ἀφ' ὑμῶν ἐξήχηται ὁ λόγος τοῦ Κυρίου a vobis, seu vestro exemplo doctrina Christiana propagata est inter Christianos in Macedonia et Achaia. Ita ἠχέω saepe *loqui* significat, et ἦχος hebr. קוֹל apud *Symmach.* Job. XXXIX, 24. respondet. *Hesych.* ἐξηχεῖτο· ἐξηκούετο. — Idem: ἐξήχηται (ita enim reponendum est loco impressi ἐξηχεῖται) ἐξῆλθεν, ἐκηρύχθη.

'ΈΞΙΣ, εως, ἡ, *habitus studio vel consuetudine acquisitus,* et de *animo aeque ac corpore* adhibetur, ab ἔχω *habeo.* Hinc interdum *vivendi rationem, Xenoph. Mem.* I, 2. 4. *habitum corporis et corpus ipsum,* Alex. Judd. XIV, 9. Dan. VII, 14. Sirac. XXX, 13. *usum, exercitationem, assuetudinem,* Hebr. V, 14. διὰ τὴν ἕξιν multo usu, magna exercitatione; interdum etiam *sentiendi rationem* significat. *Polyb.* I, 51. 4. *Aristot. Rhet.* I, 1. *Athenaeus* I. p. 26. B. *Hesych.* ἕξις· ἦθος, φρόνησις, συνήθεια. Conf. quae de hac voce recte monuit *Gataker.* ad *Marc. Antonin.* VI, 14. p. 176.

'ΕΞΊΣΤΗΜΙ, fut. ἐκστήσω, et 'ΕΞΊΣΤΑΜΑΙ, vel 'ΕΞΙΣΤΆΩ, ῶ, et 'ΕΞΙΣΤΆΝΩ, 1. proprie generatim: *dimoveo, dejicio de statu, in quo aliquid positum est, statum et conditionem alicujus rei muto.* Passivum ἐξίσταμαι

de

de statu dejicior, quod et corpori tribuitur et animo. Sic v. c. de *iis* dicitur, *qui de via decedunt, discedunt*, apud *Xenoph. Anab.* I, 1. 14. ἐξίστασθαι ἐκ τοῦ μέσου, et de *iis*, *qui sententiam mutant*. *Thucyd.* II, 61. ἐγὼ μὲν αὐτός εἰμι καὶ οὐκ ἐξίσταμαι. Speciatim vero ad animum translatum significat: *mentem emoveo, in mentis alienationem ago*, quocunque modo hoc fiat. Conf. *Foësii Oecon. Hippocr.* p. 134. Hinc

2. *obstupefacio, admirabundum, attonitum et obstupefactum aliquem reddo, percello*, et ex adjuncto: *dubium, incertum et ambiguum judicii aliquem reddo.* Luc. XXIV, 22. ἀλλὰ καὶ ἐξέστησαν ἡμᾶς γυναῖκές τινες, h. e. dubios nos et incertos reddiderunt mulieres quaedam, sie haben uns irre gemacht *they have led us into error.* Act. VIII, 9. καὶ ἐξιστῶν τὸ ἔθνος τῆς Σαμαρείας et Samariae incolas obstupefecerat. ib. v. 11.

3. interdum significationem intransitivam, seu passivam habet et significat: *obstupescere, admirari admodum, attonitum, dubium et incertum esse.* (i. q. ἐξίσταμαι. Matth. XII, 23. καὶ ἐξίσταντο πάντες οἱ ὄχλοι et obstupuit omnis populus.) Marc. II, 12. V, 42. καὶ ἐξέστησαν ἐκστάσει μεγάλῃ vehementer obstupuerunt. Formula hebraica, cui haec graeca respondet, legitur Genes. XXVII, 33. חָרַד חֲרָדָה גְּדֹלָה. Marc. VI, 51. ἐξίσταντο καὶ ἐθαύμαζον. Luc. II, 47. VIII, 56. Act. II, 7. 12. ἐξίσταντο δὲ πάντες καὶ διηπόρουν. ibid. VIII, 13. IX, 21. X, 45. XII, 16. coll. Genes. XXVIII, 18. XLIII, 33. Exod. XXIII, 27. *Hesych.* ἐξίσταντο· ἐθαύμαζον. Idem: ἐξέστην· ἐθαύμασα, ἐξεπλάγην.

4. *insanio, non compos mei sum, insania et furore correptus sum*, ita, ut subintelligatur τοῦ νοός, s. τοῦ φρονεῖν, (*Xenoph. Mem.* I, 3. 12.) aut τῶν φρενῶν, *Joseph. A. J.* X, 7. 3. Marc. III, 21. ἔλεγον γὰρ ὅτι ἐξέστη negabatur enim sana mente esse. *Phavor.* ἐξέστημεν· μεμήναμεν. Cf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 565.

5. *modum excedo, meis me finibus non teneo, plus mihi tribuo, quam homines modesti solent.* 2 Cor. V, 13. εἴτε γὰρ ἐξέστημεν, Θεῷ, sc. ἐξέστημεν, sive gloriemur, facimus Dei causa; sequitur, εἴτε σωφρονοῦμεν, ὑμῖν, sive modeste de nobis loquimur, facimus vestri causa. Hanc interpretationem idoneis argumentis confirmavit *Krebsius* in *Obss. Flav.* p. 301 seq.

ἘΞΙΣΧΎΩ, fut. ύσω, 1. proprie *majorem in modum valeo, exacte possum*, ab ἐξ, quod in compositione interdum vim augendi habet, ut docuit *Zeunius* ad *Vigerum* de *Idiotismis Ling. Gr.* p. 584. et ἰσχύω *possum, valeo.* Sirac. VII, 6. μὴ οὐκ ἐξισχύσεις ἐξᾶραι ἀμαρτίας. *Aelian. V. H.* IV, 18 et VI, 13. ubi vid. *Perizonius.*

2. i. q. simplex ἰσχύω *possum, valeo.* Sic semel legitur in N. T. Ephes. III, 18. ἵνα ἐξισχύσητε καταλαβέσθαι ut magis magisque cognoscere et intelligere possitis.

ἜΞΟΔΟΣ, ου, ἡ, 1. proprie respondet latino vocabulo *exitus*, adeoque partim *de ipsa actione exeundi ex aliquo loco, profectione, itinere*, et speciatim apud Graecos de *expeditione militari, exitu in castra* dicitur, *Aelian. V. H.* I, 7. II, 11. XIII, 12. *Demosthen.* p. 259 et 287. ed. *Reiske. Thucyd.* II, 10. III, 5. V, 14. partim de *ipso loco, a quo exitur, exeundi via* usurpatur. *Herodian.* VII, 12. 15. διὰ τὸ τὰς ἐξόδους ὑπὸ τοῦ πυρὸς προκατειλῆφθαι. *Corn. Nep.* Annib. c. 12. In priori notione legitur etiam in N.T. Hebr. XI, 22. περὶ τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ de exitu Israelitarum ex Aegypto.

2. *mors, exitus quasi ex hac vita*, omisso τοῦ βίου, seu τοῦ ζῆν. Luc. IX, 31. ἔλεγον τὴν ἔξοδον αὐτοῦ, ἣν ἔμελλε πληροῦν ἐν Ἱερουσαλήμ disseruerunt cum eo de morte, ei Hierosolymis imminente. 2 Petr. I, 15. μετὰ τὴν ἐμὴν ἔξοδον post meum ex hac vita discessum. Nunquam apud Scriptores antiquos de

morte occurrere, recte, ut videtur, monuit contra *Elsnerum* T. I. p. 219. et *Loësnerum Obss. Philon.* p. 486. *Valckenar.* ad *Eurip. Phoen.* v. 766. Legitur tamen ἔξοδος hoc sensu apud *Josephum A. J.* IV, 8. 2. Sap. III, 2. VII, 6. et *exitus* apud *Lactant.* de *Mort. Persequut.* c. 50. " et ille, *exitu* ejus audito, protinus fugit." *Justin.* XIV, 4. 10. *Plin.* Ep. VI, 16 et 25. ac *excessus* apud *Cic.* de *Leg.* I, 1. *Valerius Max.* III, 2. 14.

ἘΞΟΛΟΘΡΕΎΩ, fut. εύσω, *funditus, penitus perdo, disperdo, deleo, exstirpo, extermino.* (ab ἐξ et ὀλοθρεύω *perdo, vasto.)* Hoc verbum, apud Alexandrinos interpretes perquam usitatum, quodque apud exteros Scriptores fortasse frustra quaesieris, semel tantum legitur in N. T. Act. III, 23. ἐξολοθρευθήσεται ἐκ τοῦ λαοῦ exterminabitur e populo, h. e. privabitur favore meo et gravissimis poenis afficietur. *Joseph. A. J.* VIII, 11. 1. πᾶν ἐξολοθρεύσω σου τὸ γένος. Idem ibid. XI, 6. 6. usurpat etiam vocem derivatam ἐξολόθρευσιν *exitium.* *Phavor.* ἐξωλόθρευσας· ἠφάνισας. Ps. XVIII, 40. LXXIII, 27.

ἘΞΟΜΟΛΟΓΈΩ, ῶ, fut. ήσω, et ἘΞΟΜΟΛΟΓΈΟΜΑΙ, οῦμαι. Verbum hoc in Scriptoribus graecis vel plane non, vel perraro reperiri, *Jensius* in *Ferculo Litterario* p. 10. opinabatur; satis tamen refutatus est ab *Elsnero* in *Obss. Sacr.* T. I. p. 10. et *Krebsio Obss. Flav.* p. 8.

1. *confiteor*, nec differt a simplici voce ὁμολογέω, nam ἐξ in compositione haud raro abundat, v. c. in ἐξαρνεῖσθαι. *Demosthen.* p. 709. ed. *Reiske.* ἔξαρνος. ibid. p. 677. ἐξεγγυᾶν etc. Matth. III, 6. ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν se reos confitentes. Marc. I, 5. Act. XIX, 18. ἐξομολογούμενοι καὶ ἀναγγέλλοντες τὰς πράξεις αὐτῶν confitentes et declarantes sua malefacta. Jacob. V, 16. ἐξομολογεῖσθε ἀλλήλοις τὰ παραπτώματα. *Joseph. A. J.* VIII, 4. 6. *B. J.* V, 10. 5. Conf. *Abresch.* ad *Aeschylum* p. 533. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 260.

2. *palam profiteor.* Phil. II, 11. καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσηται et omnes homines palam profiteantur. Apoc. III, 5. καὶ ἐξομολογήσομαι (in aliis codicibus ὁμολογήσω) τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ πατρός μου et eum ad me pertinere palam profitebor coram Deo.

3. *spondeo, promitto, jurejurando me obstringo alicui;* nam, qui alicui jurat et jurejurando se illi obstringit, is confitetur et profitetur aliquid. Luc. XXII, 6. καὶ ἐξωμολόγησε et promisit, scilicet Jesum tradere eorum manibus, quasi ὡμολόγησε ἐκ τοῦ ἀργυρίου, quod ex antecedenti est repetendum. Protulit jam hanc explicationem et ex *Josepho A. J.* VI, 3. 5. VIII, 4. 3. satis probavit *Krebsius* in *Obss. Flav.* p. 135. Rom. XIV, 11. καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται τῷ Θεῷ et omnes homines jurejurando se obstringant cultui divino. Desumta enim sunt haec verba ex Ies. XLV, 23. כִּי לִי תִּשָּׁבַע כָּל־לָשׁוֹן.

4. cum dativo personae: *laudo, celebro, gratias ago;* nam gratiarum actio est beneficiorum confessio, et qui alios laudat et celebrat, virtutes eorum se agnoscere profitetur. Matth. XI, 25. ἐξομολογοῦμαί σοι, πάτερ gratus te celebro, pater. Luc. X, 21. Rom. XV, 9. διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαί σοι ἐν ἔθνεσι, καὶ τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ. Eodem modo hebr. הוֹדָה sumitur (quod Alexandrini mox per αἰνεῖν, Genes. XLIX, 8. mox per ἐξομολογεῖσθαι reddiderunt, v. c. 2 Sam. XXII, 50. Ps. XXX, 12.) 1 Paral. XVI, 4. ἐξομολογεῖσθαι καὶ αἰνεῖν τὸν Κύριον. 2 Paral. V, 13. VI, 24. ἐξομολογήσονται τῷ ὀνόματί σου. *Phavor.* ἐξομολογοῦμαι· εὐχαριστέω. *Suid.* ἐξομολόγησις· εὐχαριστία. Alex. Ps. XCVI, 6. CIV, 1. CXI, 3.

ἘΞΌΝ, vid. in ἜΞΕΣΤΙ.

ἘΞΟΡΚΊΖΩ, fut. ίσω, 1. proprie: *jurejurando adigo, sacramentum exigo.* (ab ἐξ et ὁρκίζω *jurejurando obstringo.)* Sed in hoc sensu tantum apud Scriptores exteros reperitur, v. c. *Polybium Hist.* VI, 18. 19. *Demosthen.* p. 1265. ed. *Reiske:* καθ' ἕνα

ἕκαστον

ἕκαστον πρὸς τὸν βωμὸν ἄγοντες καὶ ἐξορκίζοντες.

2. *adjuro, gravi obtestatione per nomen divinum religionem animo alicujus injicio, obsecro, obtestor, injecta per nomen Dei religione adigo aliquem* ad vera animi sensa enuncianda. Sic semel legitur in N. T. Matth. XXVI, 63. ἐξορκίζω σε κατὰ Θεοῦ τοῦ ζῶντος obtestor te per Deum immortalem. *Aeschin.* de *Falsa Legat.* p. 258. *Plutarch. Apophth.* p. 174. C. Eodem sensu simplex ὁρκίζω reperitur in N. T. v. c. 1 Regg. XXII, 1. 2 Chron. XVIII, 15. *Athenaeus* VIII, p. 362. C. Cf. *Krebs. Obss. Flav.* p. 59. et ἐξορκοῦν apud *Demosthenem* in *Neaeram* p. 528. et *Thucyd.* V, 47.

ἘΞΟΡΚΙΣΤΗ͂Σ, οῦ, ὁ, 1. proprie est *is, qui utitur formula obtestationis et ab aliis sacramentum exigit.* (ab ἐξορκίζω.)

2. κατ' ἐξοχὴν ita dicebatur *exorcista, qui formula adjurationis et obtestationis utebatur ad depellendos varios graviores morbos et ejicienda daemonia ex corporibus humanis.* Tales incantatores, qui etiam ἐφορκισταὶ vel ἐπορκισταὶ vocabantur, non solum inter paganos, sed etiam inter Judaeos fuisse, e loco Act. XIX, 13. περιερχομένων Ἰουδαίων ἐξορκιστῶν, constat, coll. Luc. XI, 19. *Van Dalen* in Diss. de *Divinat. Idolol. V. T.* c. 7. p. 520. contendere quidem conatus est, istos exorcistas Judaeorum meros impostores fuisse; sed contra eum recte adduxit *Krebsius* in *Obss. Flav.* p. 236. locum *Josephi A. J.* VIII, 2. 5. De exorcistis primae ecclesiae Christianae vide *Suiceri Thes. Eccles.* s. h. v. et *Amnel* D. de *Exorcistis Judaeorum* ad Act. l. l. Upsal. 1758. 4. Occurrit etiam vox ἐξορκιστὴς apud *Lucian. Epigramm.* 23.

ἘΞΟΡΎΣΣΩ, vel ἘΞΟΡΎΤΤΩ, fut. ύξω, 1. *perfodio.* Marc. II, 4. καὶ ἐξορύξαντες et perfodientes tectum. Descendit ab ἐξ et ὀρύσσω *fodio.* Respondet in versione Alex. hebr. נָקַר 2 Sam. XI, 12. *Herodot.* VIII, 116.

2. *effodio.* Galat. IV, 15. εἰ δυνατὸν, τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ἐξορύξαντες ἂν ἐδώκατέ μοι quodsi fieri potuisset, etiam oculos vestros effossos s. erutos dedissetis mihi: qua formula, respondente vernaculae, einem das Herz aus dem Leibe geben *to give a person the heart out of one's body*, summus amoris ac benevolentiae gradus indicatur; nam oculis homini nihil carius. Saepius non legitur in N. T.

ἘΞΟΥΔΕΝΌΩ, ῶ, fut. ώσω, *pro nihilo habeo et facio, contemno, sperno, repudio, contumeliis afficio, ignominiose tracto.* (ab ἐξ et οὐδενόω, quod est ab οὐδείς.) Voce hac, quae semel tantum in N. T. reperitur, Marc. IX, 12. ἵνα πολλὰ πάθῃ καὶ ἐξουδενωθῇ ut multis malis et contumeliis afficiatur, admodum frequenter Alexandrini usi sunt pro מָאַס, Judd. IX, 38. Ps. LIII, 5. בָּזָה, Ps. XV, 4. XXII, 25. et בּוּס, Ps. XLIV, 7. Cant. VIII, 1. 7. etc. *Hesych.* ἐξουδένωσας· ἀπεδοκίμασας.

ἘΞΟΥΘΕΝΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *pro nihilo habeo et aestimo,* sive *rem,* sive *personam, nihili facio.* (ab ἐξ et οὐθείς, i. q. οὐδείς, *nemo.)*

2. speciatim: *contemno, vilipendo.* Luc. XVIII, 9. καὶ ἐξουθενοῦντας τοὺς λοιποὺς aliosque contemnebant. Rom. XIV, 3. 10. Hinc ἐξουθενημένος 1 Cor. I, 28. homo nullius numeri et loci dicitur, qui ab aliis contemnitur.

3. ex adjuncto: *negligo, non curo.* 1 Thess. V, 20. προφητείας μὴ ἐξουθενεῖτε: de quo loco vide infra sub προφητεία.

4. *cum contemtu rejicio et repudio.* Act. IV, 11. ὁ λίθος ὁ ἐξουθενηθεὶς ὑφ' ὑμῶν τῶν οἰκοδομούντων lapis rejectus a vobis aedificantibus, coll. Matth. XXI, 42. λίθον, ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες. Galat. IV, 14. καὶ τὸν πειρασμόν μου οὐκ ἐξουθενήσατε tamen me ob has calamitates meas non repudiastis.

5. *contumeliis et ignominia afficio, tracto aliquem ut hominem vilem,* i. q. ἐμπαίζω, quae verba autem se

 excipiunt

excipiunt Luc. XXIII, 11. ἐξουθενήσας δὲ αὐτὸν ὁ Ἡρώδης σὺν τοῖς στρατεύμασι καὶ ἐμπαίξας Herodes per milites contemtui eum habuit et ludibrio; ubi ἐξουθενεῖν est i. q. βλασφημίαις ἐξουθενίζειν apud *Plutarch. Paral.* p. 308. 1 Cor. XVI, 11. μή τις οὖν αὐτὸν ἐξουθενήσῃ.

6. Passiv. ἐξουθενέομαι, οῦμαι, *de plebe, de populo sum, ignobilis, plebeius sum.* 1 Cor. VI, 4. τοὺς ἐξουθενημένους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, τούτους καθίζετε Christianos infimae sortis, plebeios, judices constituite.

7. ἐξουθενέομαι *vilis, humilis et contemnendus sum.* 2 Cor. X, 10. καὶ ὁ λόγος ἐξουθενημένος et oratio ejus humilis est ac meticulosa. Saepius non legitur in N. T. *Hesych.* ἐξουθενεῖ· παρακρίνει. Idem: ἐξουθενούμενοι· κατευτελιζόμενοι. *Suid.* ἐξουθενῶ σε· ἀντ' οὐδενός σε λογίζομαι. In vers. Alex. respondet hebr. בָּזָה *sprevit, contemsit, illusit,* 1 Sam. II, 30. Prov. I, 7. Ezech. XXII, 8. et מָאַס *rejecit,* 1 Sam. VIII, 7. X, 19.

'ΕΞΟΥΣΙ'Α, ίας, ἡ, 1. *vis et potestas efficiendi aliquid, facultas.* Matth. IX, 8. τὸν δόντα ἐξουσίαν τοιαύτην τοῖς ἀνθρώποις qui facultatem, miraculo sanandi morbos, hominibus concesserat. Marc. III, 15. καὶ ἔχειν ἐξουσίαν θεραπεύειν τὰς νόσους. Luc. XII, 5. Act. VIII, 19. Hinc ἐξουσία in N. T. interdum *orationi* et *doctrinae* tribuitur, *ut ejus vis ad persuadendum et commovendum et efficacia* indicetur, v. c. Marc. I, 27. Luc. IV, 32 et 36.

2. *libertas agendi,* quae et Latinis *potestas* dicitur. Joh. X, 18. ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτήν, sc. ζωήν, potestatem habeo vitam deponendi. ibid. XIX, 10. nescin' meo arbitrio relictum esse, te vel crucifigendi vel absolvendi? Act. I, 7. οὓς ὁ πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ quae pater voluit esse sui arbitrii. ibid. V, 4. ἐν τῇ σῇ ἐξουσίᾳ ὑπῆρχεν. Rom. IX, 21. Speciatim vero ita dicitur *libertas Christiana in observandis et negligendis ritibus Mosaicis, et usurpatio istius libertatis.* 1 Cor. VIII, 9.

3. *auctoritas, nomen, quo aliquid suscipimus et facimus, potestas plena,* Vollmacht *full power.* Matth. VII, 29. ὡς ἐξουσίαν ἔχων ut appareret, eum summa auctoritate esse praeditum. (conf. *Homer. Iliad.* α', 689.) ibid. XXI, 23. ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; quanam auctoritate, quo nomine hoc fecisti? ib. v. 24.

4. *licentia agendi et faciendi, jus.* Matth. XXI, 23. καὶ τίς σοι ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν ταύτην; et quisnam tibi concessit hanc licentiam, nempe ejiciendorum ex templo ementium et vendentium? 2 Thess. III, 9. Matth. IX, 6. Marc. II, 10. Luc. V, 24. 1 Cor. IX, 4. 18. εἰς τὸ μὴ καταχρήσασθαι τῇ ἐξουσίᾳ μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ nec jure meo, postulandi mercedem, utar. *Dionys. Hal. Ant.* II, 26. *Herodot.* III, 142. *Diod. Sic.* XVII, 54. Hinc

5. per metonymiam contenti pro continenti: *ipsae litterae, continentes summam et plenam potestatem agendi.* Act. XXVI, 10. τὴν παρὰ τῶν ἀρχιερέων ἐξουσίαν λαβών. (coll. cap. XXII, 5. ἐπιστολὰς δεξάμενος.) ibid. v. 12. μετ' ἐξουσίας καὶ ἐπιτροπῆς τῆς παρὰ τῶν ἀρχιερέων. ibid. IX, 14. coll. v. 2.

6. *dominium, imperium, quod exercetur in aliquem.* Matth. X, 1. ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν πνευμάτων ἀκαθάρτων concessit iis imperium in spiritus malos. ibid. XXVIII, 18. ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία omnia sunt imperio meo subjecta. Luc. IX, 1. καὶ ἐξουσίαν ἐπὶ πάντα τὰ δαιμόνια ibid. XIX, 17. XXII, 53. Joh. XVII, 2. XIX, 11. Act. XXVI, 18. καὶ τῆς ἐξουσίας τοῦ Σατανᾶ. Ephes. II, 2. ὁ ἄρχων τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀέρος diabolus, cujus imperio subjecti sunt omnes impii. Coloss. I, 13. ὃς ἐῤῥύσατο ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ σκότους qui nos ereptos voluit imperio tenebrarum s. vitiositatis. Sirac. X, 4. ἐν χειρὶ Κυρίου ἐξουσία τῆς γῆς. ibid. XXIV, 11.

7. per metonymiam: *illud ipsum, quod alicujus imperio subjectum est, quod*

quod aliquis possidet, jurisdictio, ditio, opes, facultates, i. q. οὐσία, περιουσία. 1 Cor. IX, 12. εἰ ἄλλοι τῆς ἐξουσίας μετέχουσι si alii bonorum vestrorum participes fiunt. Vid. *Obss. Halens.* T. VI. p. 103. Luc. IV, 6. σοὶ δώσω τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἅπασαν omnes has provincias, imperio meo subjectas, tibi possidendas tradam. ibid. XXIII, 7. ὅτι ἐκ τῆς ἐξουσίας Ἡρώδου ἐστι eum esse ex ditione Herodis. *Glossae:* ἐξουσία· *majestas, ditio, potestas.*

8. *administratio rei familiaris.* Marc. XIII, 34. καὶ δοὺς τοῖς δούλοις αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν et servis suis administrationem rei familiaris commisit; nam sequitur: καὶ ἑκάστῳ τὸ ἔργον αὐτοῦ.

9. *praerogativa, dignitas.* Joh. I, 12. ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι concessit iis hanc dignitatem, ut essent filii Dei; ubi *Nonnus* in Paraphrasi recte per τιμὴν interpretatus est. Huc etiam referrem locum Joh. V, 27. Eodem sensu ἐξουσία legitur 1 Macc. I, 13. XI, 58.

10. *princeps, qui est in praecipua dignitate et auctoritate constitutus.* Sic Ephes. III, 10. ταῖς ἐξουσίαις ἐν ταῖς ἐπουρανίοις angelis spiritibus celsioribus et nobilioribus in coelo. Cf. supra sub voce ἀρχή.

11. *omnis, qui imperium habet, potens,* et speciatim: *qui magistratum gerit.* Matth. VIII, 9. καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν parendum enim mihi est tribuno meo. Luc. VII, 8. XII, 11. ὅταν προσφέρωσιν ὑμᾶς ἐπὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας quando vero trahent vos ad principes et magistratus. Etiam *Herodian.* III, 3. 12 et 13. coll. c. 11. § 11. ἐξουσίαν ab ἀρχῇ distinguit, et Lib. V, 7. 14. ὑπατικὰς ἐξουσίας memorat. Rom. XIII, 1. 2. 3. 1 Cor. XV, 24. πᾶσαν ἐξουσίαν potentissimos adversarios Christi. Ephes. I, 21. Coloss. II, 15. Conf. de hac significatione *Valesium* ad *Euseb. H. E.* V, 1. 4. et *Krebs. Obss. Flav.* p. 282. Eodem sensu Latinum *potestas* apud *Juvenal.* X, 99. *Ammian. Marcell.* XV, 5. *Sueton. Nero.* 36. *Claud.* 23.

12. *magistratus officium et constitutio,* das obrigkeitliche Amt *the magistracy,* ἡ τῆς ἡγεμονίας οἰκονομία, ut *Theodoretus* interpretatur ad Rom. XIII, 1. οὐ γάρ ἐστι ἐξουσία εἰ μὴ ἀπὸ Θεοῦ magistratus officium a Deo est, quasi ἐστὶ ἡ τοῦ Θεοῦ διαταγή, coll. v. 2.

13. *velum, velamen, quo caput foeminarum tegitur, calyptra.* 1 Cor. XI, 10. ὀφείλει ἡ γυνὴ ἐξουσίαν ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς διὰ τοὺς ἀγγέλους debet foemina velamen habere capiti impositum ob exploratores paganorum. *Theodoretus* per κάλυμμα exponit. Mira est haec significatio et Scriptoribus exteris plane ignota. Paulus *velum,* aut *quodvis aliud ornamentum capitis mulierum* non ideo ἐξουσίαν vocat, quod signum esset ac indicium, mulierem potestati viri subjectam esse, quae est plerorumque contorta ac nimis arguta interpretatio, nec quod ad imitationem hebraici רדיד *peplus, velum,* Cantic. V, 7. Ies. III, 23. quod a רָדָה, h. e. ἐξουσιάζειν, κυριεύειν, *dominari, potestatem exercere in aliquem* derivandum esset, sed ideo, quia *velum,* quo maritatae, non vero virgines, apud Judaeos uti solebant, eo magis *honoris signum atque argumentum* erat, quo honestiorem conditionem nuptarum apud Judaeos innuptarum fortuna fuisse constat, ἐξουσία vero, ut supra demonstratum est, etiam *dignitatem, praerogativam* omninoque *omne, quod praestans et eximium est,* significat. Eadem causa commoti Alexandrini Genes. XX, 16. velamentum oris Sarae, uxoris Abrahami, quod ab ipso Mose כְּסוּת עֵינַיִם dicitur, τὴν τιμὴν τοῦ προσώπου eleganter vocarunt. Locus Ps. LIX, 9. ad quem vulgo provocant interpretes, plane ab h. l. alienus est. Cf. tamen, quae olim a me in hanc rem prolata sunt in *Spicileg. I. Lex. Bieliani* p. 37 seq. et *Rechenbergii Exercitatt. in N. T.* p. 68 seq.

14. per ellipsin quandoque deficit,

v. c.

v. c. post verbum δίδωμι Marc. X, 37. Apoc. VI, 4. VII, 2. XIII, 7. coll. v. 5. XVIII, 8. XIX, 8.

'ΕΞΟΥΣΙΑ'ΖΩ, fut. άσω, 1. cum dativo junctum transitive usurpatur: *potestatem alicui do et facio, facultatem concedo.* Eccles. V, 19. ἐξουσίασεν αὐτὸν τοῦ φαγεῖν ἀπ' αὐτῶν. ib. VI, 2. καὶ οὐκ ἐξουσιάσει αὐτῷ ὁ Θεὸς τοῦ φαγεῖν. In utroque loco hebraico הִשְׁלִיט respondet.

2. cum genitivo constructum: *potestatem habeo, jus habeo, in potestate habeo, dominus sum,* etiam *dominium et potestatem exerceo, dominor, sub potestatem redigo.* Alex. pro מָשַׁל Nehem. IX, 37. Eccles. IX, 17. X, 4. Luc. XXII, 25. καὶ οἱ ἐξουσιάζοντες αὐτῶν, sc. ἐθνῶν, qui gentibus imperant. 1 Cor. VII, 4. ἡ γυνὴ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει----γυνὴ uxor non habet plenam potestatem in corpus suum, sed mariti potestati simul subjectum est; simili modo nec maritus jus plenum et integrum habet in corpus suum, sed commune cum uxore sua. Hinc passivum ἐξουσιάζομαι *imperium habetur in me, subjectus sum alteri,* etiam *patior me in servitutem ab aliquo redigi.* Sic legitur in N. T. 1 Cor. VI, 12. ἀλλ' οὐκ ἐγὼ ἐξουσιασθήσομαι ὑπό τινος sed nec ego me ab ullo alio subjugari patiar aut eripi mihi hanc libertatem meam. Saepius non legitur in N. T. *Dion. Halic.* I, IX. c. 44. ἐξουσιάζων est *licentius agens,* seu: *suam potestatem exercens.*

'ΕΞΟΧΗ', ῆς, ἡ, 1. proprie: *prominentia, eminentia,* in significatione propria, das Vorragen *eminence.* Interdum etiam per metonymiam *illud ipsum, quod prominet et eminet,* ab ἐξέχω *emineo.* Sic apud Alex. Job. XXXIX, 28. ἐπ' ἐξοχῇ πέτρας, hebr. עַל־שֶׁן־סָלַע *in scopulo rupis.*

2. metaphorice: *eminentia, praestantia, excellentia alicujus rei aut personae,* ab ἐξέχω *praesto, excello.* Sic semel legitur in N. T. Act. XXV, 23. ἀνδράσι τοῖς κατ' ἐξοχὴν οὖσι τῆς πόλεως una cum proceribus civitatis viris urbis primariis.

'ΕΞΥΠΝΙ'ΖΩ, fut. ίσω, 1. proprie: *excito ex somno, expergefacio,* i. q. alias dicitur ἀφυπνίζω, ab ἐξ et ὕπνος *somnus.* Passivo ἐξυπνίζεσθαι usi sunt Alexandr. pro hebr. יָקַץ, 1 Regg. III, 15. et עוּר, Job. XIV, 12. In *Aquilae* et *Symmachi* fragmentis ἐξυπνισθῆναι pro hebr. הָקִיץ legitur Ps. XVI, 7. Damnarunt hanc vocem obviam apud *Plutarch.* T. X. p. 75 et 76. ed. *Reiske* T. V. p. 153. *Thom. M.* p. 134. et *Phrynichus* p. 96. ed. *Pauw.* tanquam minus Atticam et usum vocum ἀφυπνίζειν et διϋπνίζειν commendarunt. Conf. *Obss. Miscell.* VI. p. 347.

2. *in vitam revoco, resuscito,* quia somnus mortis imago. Joh. XI, 11. ἀλλὰ πορεύομαι ἵνα ἐξυπνίσω αὐτὸν sed ego ad illum resuscitandum abeo. Saepius non legitur in N. T.

"ΕΞΥΠΝΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *expergefactus, excitatus a somno, qui evigilavit.* (ex iisdem.) In N. T. tantum legitur Act. XVI, 27. ἔξυπνος δὲ γενόμενος ὁ δεσμοφύλαξ. 3 Esdr. III, 3.

"ΕΞΩ. Adverbium, regens genitivum, deductum a praepositione ἐκ, ἐξ. Significat

1. *foris.* Matth. XII, 46. εἱστήκεισαν ἔξω foris stant. ibid. v. 47. Apoc. XXII, 15. ἔξω δὲ οἱ κύνες. *Xenoph. Cyr.* VII, 5. 11. et 19.

2. *foras.* Matth. V, 13. εἰ μὴ βληθῆναι ἔξω nisi, ut ejiciatur foras. XIII, 48. τὰ δὲ σαπρὰ ἔξω ἔβαλον. Luc. VIII, 54. ἐκβαλὼν ἔξω ἅπαντας. ibid. XXII, 6. *Thom. M.* τὸ ἔξω καὶ ἐπὶ στάσεως καὶ ἐπὶ κινήσεως. Huc etiam pertinet formula ἔξω ποιεῖν τινὰ *excedere jubere, foras ire jubere,* quae legitur Act. V, 34. ἐκέλευσε ἔξω βραχύ τι τοὺς ἀποστόλους ποιῆσαι jussit Apostolos paulisper abduci. *Aelian. V. H.* X, 3. *Philostrat.* VIII, 8. *Xenoph.* Cyrop. IV, 1. 2. ἔξω βελῶν τὴν τάξιν ποιεῖν extra telorum jactum abducere cohortem. Conf. intt. ad *Vigerum* de Idiotismis Ling. Gr. p. 276.

3. *extra.* Marc. V, 10. ἵνα μὴ αὐτοὺς ἀποστείλῃ ἔξω τῆς χώρας extra regionem. ibid. VIII, 23. Act. IV, 15. ἔξω συνεδρίου ἀπελθόντες.

4. interdum plane abundat, aut pro ἐκ positum est. Matth. XXI, 17. ἐξῆλθεν ἔξω τῆς πόλεως. v. 39. ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος. XXVI, 75. καὶ ἐξελθὼν ἔξω. Marc. XI, 19.

5. praeposito articulo nominascit et valet *externus, exterior, extraneus,* ad imitationem hebraici החיצון Ezech. XLVII, 2. Act. XXVI, 11. εἰς τὰς ἔξω (scil. οὔσας) πόλεις in exteras civitates. Hinc ὁ ἔξω ἄνθρωπος *corpus humanum,* quasi externa pars hominis, et opponitur τῷ ἔσω ἀνθρώπῳ, seu animo. Rom. VII, 21. 2 Cor. IV, 16. ἀλλ' εἰ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος διαφθείρεται quanquam enim corpus nostrum attenuatur per tot calamitates, sequitur: ἀλλ' ὁ ἔσωθεν ἀνακαινοῦται ἡμέρᾳ καὶ ἡμέρᾳ.

6. ὁ ἔξω *qui est remotus ab aliqua re, aliqua re destituitur,* nam ἔξω apud Graecos saepe idem valet, quod ἄνευ, χωρὶς, *sine,* teste *Thom. M.* p. 329. ἔστι δὲ τὸ ἔξω ἀντὶ τοῦ χωρὶς, et *Scholiaste Thucyd.* III, c. 61. V, 26. qui per ἄνευ interpretatus est. *Lucian.* Prometh. c. 18. καὶ ἔξω φθόνου παντὸς ἑστάναι procul ab invidia omni remotos; vid. ad h. l. interpp. Eodem modo οἱ ἔξω *exteri, qui extra domum* quasi *degunt et patriam,* in N. T. non solum in universum dicuntur, *qui ad coetum quendam et societatem non pertinent,* sed etiam speciatim vel *plane alieni a religione christiana, gentiles et Judaei,* vel *ii, qui nomen quidem dederunt religioni christianae, sed non sunt veri Christi sectatores,* vel denique *vulgus Christianorum, qui non admittitur ad interiorem religionis christianae cognitionem,* ex usu loquendi philosophorum graecorum, qui discipulos suos in ἐσωτερικοὺς et ἐξωτερικοὺς distinguere solebant. Marc. IV, 11. ubi οἱ ἔξω opponuntur apostolis, qui ad ἐσωτερικοὺς Christi discipulos pertinebant. ubi vid. *Wetstenius.* 1 Cor. V, 12. 13. ad quem locum *Schoettgenius* in Hor. Hebr. et Talmud. docuit, etiam Judaeos gentiles κατ' ἐξοχὴν vocasse החיצונים. Coloss. IV, 5. 1 Thess. IV, 12.

ἜΞΩΘΕΝ. Adverbium, regens genitivum, ab ἐκ, ἐξ, *ex, a, de.* Significat

1. *extra, extrinsecus, ab exteriore parte, foris,* et praemisso articulo, *externus, extraneus, pars exterior.* Matth. XXIII, 25. καθαρίζετε τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου purgatis externa poculi. Marc. VII, 15. οὐδέν ἐστιν ἔξωθεν τοῦ ἀνθρώπου nihil est extra hominem ibid. v. 18. Luc. XI, 39. Sic ὁ ἔκτοθεν pro *externo* legitur apud *Theocrit. Idyll.* X, 9.

2. metaphorice: τὸ ἔξωθεν *speciem externam, mores externos, morum faciem* significat. Matth. XXIII, 28. ἔξωθεν μὲν φαίνεσθε τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι, h. e. simulatis quidem pietatem, seu, quantum in oculos incurrit, probi videmini. Opponitur ibi τὸ ἔσωθεν.

3. τὸ ἔξωθεν, si opponitur τῷ ἔσωθεν, *corpus humanum* notat. Luc. XI, 40. οὐχ ὁ ποιήσας τὸ ἔξωθεν καὶ τὸ ἔσωθεν ἐποίησε; nonne animus pariter ac corpus a Deo, auctore suo, originem repetunt? Interdum τὸ ἔξωθεν ita ponitur, ut reddendum sit: *quod attinet ad corpus, ad externum hominis statum.* 2 Cor. VII, 5. ἔξωθεν μάχαι, quod ad externum nostrum statum attinebat, pugnandum nobis fuit et conflictandum cum variis malis. 1 Petr. III, 3. ὁ ἔξωθεν κόσμος ornatus mulierum externus opponitur v. 4. virtutibus et sensibus, quibus animus hominis ornari debet.

4. ὁ ἔξωθεν *alienus a religione christiana, qui non pertinet ad coetum Christianorum.* 1 Tim. III, 7. δεῖ δὲ αὐτὸν μαρτυρίαν καλὴν ἔχειν ἀπὸ τῶν ἔξωθεν.

ἘΞΩΘΈΩ, ῶ, fut. ήσω, vel ἘΞΏΘΩ, fut. ώσω, 1. proprie: *expello, extrudo, ejicio, sedibus expello, extermino,* ab ἐξ et ὠθέω vel ὤθω *pello, trudo.* Act. VII, 45. ἐν τῇ κατασχέσει τῶν ἐθνῶν, ὧν ἐξῶσεν ὁ Θεὸς ἀπὸ προσώπου τῶν πατέρων ἡμῶν in occupatione terrae, gentibus propriae, quas Deus majorum causa exterminaverat

exterminaverat, vel sedibus suis depulerat. Alex. posuerunt pro הִדִּיחַ *expulit, depulit, fugavit*, Deut. XIII, 3. 2 Sam. XIV, 13. 14. et דָּחָה, quod idem notat, Ps. XXXVI, 12. Jer. XLIX, 36.

2. *impello, propello*, et speciatim de navigio usurpatur, quod ad littus impellitur. *Thucyd*. II, c. 90. τὰς δὲ ἄλλας (sc. ναῦς) ἐπικαταλαβόντες ἐξέωσαν πρὸς τὴν γῆν ὑποφευγούσας. (*Schol*. ἐξέωσαν) πρὸς τὴν γῆν ὀκεῖλαι ἐποίησαν. *Aelian. V. H.* III, 17. Vide *Wetstenii* N. T. T. II, p. 647 seq. Hinc venti, quibus naves, a recto cursu abreptae, aliorsum propelluntur, ἐξῶσται vocantur ab *Herodoto* II, 113. monente *Raphelio* in Obss. Herodott. ad Act. XXVII, 39. Conf. *D'Orville* ad *Chariton*. III, c. 3. p. 363. ed. Lips. Sic et legitur in N. T. Act. XXVII, 39. εἰς ὃν ἐβουλεύσαντο, εἰ δύναιντο, ἐξῶσαι τὸ πλοῖον in quem destinabant, si fieri posset, impellere navem. — *Hesych*. ἐξῶσον· ἄπωσαι, ἔκβαλλε. *Phavor*. ἐξωθοῦται· ἤτοι ἐκβάλλει καὶ ἐξορίζει.

ἘΞΏΤΕΡΟΣ, α, ον, *exterior, externus, extremus*. Comparativus ab ἔξω, in Superlativo ἐξώτατος. In N. T. ter tantum legitur, Matth. VIII, 12. XXII, 13. XXV, 30. ubi formula σκότος τὸ ἐξώτερον proprie quidem *tenebras densissimas*, deinde vero etiam *carcerem infimum et teterrimum omnique luce carentem*, et ex adjuncto, *miserias gravissimas ac dirissimas* significat.

ἙΟΡΤΆΖΩ, fut. άσω, 1. proprie: *diem festum ago et celebro, ferior, versor in celebrandis diebus festis*, ab ἑορτὴ *festum*. Alexandrini hac voce usi sunt pro חָגַג *festum celebravit, feriatus est*. Exod. V, 1. XII, 14. Nahum. I, 15. coll. Ies. XXX, 29. *Xenoph*. de Rep. Athen. III, 2. ἑορτάζειν ἑορτὰς, pro quo ibid. § 8. ἑορτὰς ἄγειν posuit. *Plutarch*. T. II. p. 503. et T. V. p. 199. ed. *Reiske*.

2. ex adjuncto: *Deum colo, non solum ritibus, sed et mente ac animo, occupor in vero Dei cultu recteque agendi studio*. Sic semel legitur in N. T. 1 Cor. V, 8. ὥστε ἑορτάζωμεν jam igitur Deum colamus, coll. Ies. LXVI, 23. et loco *Philonis*, quem excitavit *Loësner*. in Obss. Philonn. p. 277. Quem *Grotius* ad h. l. illustrandum attulit locum *Thucyd*. I, c. 70. μήτε ἑορτὴν ἄλλο τι ἡγεῖσθαι ἢ τὸ τὰ δέοντα πράττειν, plane alienum esse a loco nostro, non solum *Wassius* ad *Thucyd*. l. l. et *Abresch*. Dilucidd. Thucyd. Lib. I, c. 70., p. 66. sed etiam nuper *Bauerus* ad Orationes Thucyd. p. 25. satis superque docuerunt. De verbo ipso ἑορτάζειν ejusque usu apud exteros Scriptt. lectu digna habet *Irmisch*. Excurs. ad *Herodian*. I, 7. 3. p. 885 seq. *Phavor*. ἑορτάζειν τὸ ἁπλῶς ἑορτὴν ἄγειν.

ἙΟΡΤΉ, ῆς, ἡ, 1. proprie: ut Lat. *feria, vacatio ab opere alicujus rei aut personae causa*, quemadmodum et derivatum verbum ἑορτάζειν proprie *feriari, vacare et cessare ab opere solito ac quotidiano* significat. Conf. *Irmisch*. Exc. ad *Herodian*. I, 7. 3. p. 886. Jam quia ab opere vacare interdum solemus in honorem alicujus personae aut eventus, factum est, ut ἑορτή.

2. *quemlibet diem festum, Deo ejusque cultui aut memoriae insignis beneficii divini destinatum*, significaret, *quo non solum vacamus ab omni opere, sed etiam nos hilaritati sobrie damus*. Luc. II, 41. τῇ ἑορτῇ τοῦ πάσχα feriis paschalibus. ib. XXII, 1. ἡ ἑορτὴ τῶν ἀζύμων festum azymorum. Coloss. II, 16. ἢ ἐν μέρει ἑορτῆς aut respectu habito ad festos dies.

3. aliquando in specie ita dicitur *festum paschatos*, quod summa cum religione ab Judaeis agebatur. Matth. XXVI, 5. XXVII, 15. κατὰ τὴν ἑορτὴν per sacra illa paschalia. Luc. XXIII, 17. Joh. IV, 45. coll. XIII, 1. ubi plene ἡ ἑορτὴ τοῦ πάσχα dicitur.

4. quandoque omittitur, v. c. Act. II, 1. τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς, sc. ἑορτῆς, coll. Tob. II, 1. ἐν τῇ πεντηκοστῇ ἑορτῇ. — *Phavor*. ἑορτή· χρόνος ἱερὸς κατὰ νόμους.

ἘΠΑΓΓΕΛΊΑ,

'ΕΠΑΓΓΕΛΊΑ, ας, ἡ, 1. proprie: *annuntiatio, denuntiatio*, ab ἐπαγγέλλω, quod vide. 2 Tim. I, 1. κατ' ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς ἐν Χριστῷ 'Ιησοῦ eo consilio, ut hominibus annuntiaret felicitatem per Christum partam. *Polyb.* XXIV, 10. 8. ubi vid. *Schweighaeuser.*

2. *promissio gratuita et sponte facta.* Act. XIII, 23. XXIII, 21. προσδεχόμενοι τὴν ἀπὸ σοῦ ἐπαγγελίαν. *Vulgatus: exspectantes promissum tuum*, seu, *ut annuas eorum petitis.* Galat. III, 17. 18. Ephes. VI, 2. ἐν ἐπαγγελίᾳ addita hac promissione. 1 Tim. IV, 8. Hebr. XI, 9. Ezech. VII, 26. Esther. IV, 7. *Polyb.* Hist. XVII, 23.

3. *complementum et eventum promissionis.* Act. XIII, 32. καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς εὐαγγελιζόμεθα τὴν πρὸς τοὺς πατέρας ἐπαγγελίαν γενομένην et nos vos jam docemus, promissionem, majoribus nostris a Deo factam, nunc eventum habere. 2 Petr. III, 4. ποῦ ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία; ubi est promissum hoc eventu comprobatum? ib. v. 9. οὐ βραδύνει ὁ Κύριος τῆς ἐπαγγελίας non cunctatur Deus in promissis suis eventu confirmandis.

4. per metonymiam: *illud ipsum, quod promissum est, res promissa.* Luc. XXIV, 49. καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρός μου ἐφ' ὑμᾶς ego dabo vobis promissa dona Sp. S. Act. I, 4. II, 33. Galat. III, 14. Hebr. IV, 1. καταλειπομένης ἐπαγγελίας cum futurum adhuc sit bonum illud a Deo promissum. ibid. VI, 12. κληρονομούντων τὰς ἐπαγγελίας qui consequuti sunt bona, ipsis a Deo promissa. ib. X, 36. κομίσησθε τὴν ἐπαγγελίαν praemii loco reportabitis promissam felicitatem. *Hesych.* ἐπαγγελία· ὑπόσχεσις καὶ ἐπάγγελμα.

'ΕΠΑΓΓΈΛΛΩ, fut. ελῶ. Verbum πολύσημον apud Graecos, de quo bene et eleganter exposuit *Taylor* ad *Demosthenem* T. II. p. 315.

1. proprie: *nuntio, annuntio, denuntio*, i. q. ἀναγγέλλω, ex ἐπὶ et ἀγγέλλω *nuntio*, quod est ab ἄγγελος. *Herodian.* I, 6. 24. ἐπαγγέλλει τὴν ἔξοδον, ubi vid. *Irmisch.*

2. *impero, jubeo.* *Hesych.* ἐπαγγέλλουσιν· κελεύουσιν — ἐπαγγέλλῃ· κελεύεις. *Xenoph.* Cyrop. VII, 4. 1. *Thucyd.* III, c. 16.

3. *peto, rogo.* *Suid.* ἐπαγγέλλεται· παρακαλεῖ, ἀξιοῖ. *Demosthen.* p. 1122. ed. *Reiske.*

4. Medium ἐπαγγέλλομαι *aliquid in me praestandum suscipio, promitto, polliceor, spondeo, fidem do.* Marc. XIV, 11. καὶ ἐπηγγείλαντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι et ei certam pecuniae summam spondebant. Act. VII, 5. Rom. IV, 21. Galat. III, 19. Tit. I, 2. Hebr. VI, 13. X, 23. XI, 11. XII, 26. Jacob. I, 12. II, 5. 2 Petr. II, 19. 1 Joh. II, 25. Sirac. XX, 23. 2 Macc. IV, 27. Conf. *Demosthenis* Orat. περὶ παραπρεσβείας, T. II, p. 131. ed. *Taylor.*

5. *profiteor*, et dicitur inprimis de iis, *qui aliquam artem et disciplinam profitentur*; interdum etiam malo sensu de *iis, qui se aliquid habere, scire, aut fecisse jactant.* 1 Tim. II, 10. ὃ πρέπει γυναιξὶν ἐπαγγελλομέναις θεοσέβειαν ut foeminas decet, quae pietatem profitentur. ibid. VI, 21. ἥν (sc. γνῶσιν) τινες ἐπαγγελλόμενοι quam quidam jactantes, coll. Sirac. III, 26. γνώσεως δὲ ἀμοιρῶν μὴ ἐπαγγέλου scientia autem destitutus, eam ne jactes. et Sap. II, 13. *Aristot.* Ethic. X, c. 10. τῶν δὲ σοφιστῶν οἱ ἐπαγγελλόμενοι. *Demosthen.* p. 938. ed. *Reiske*: καὶ γὰρ ταῦτα δεινὸς εἶναι ἐπαγγέλλεται. *Diog. Laërt. Prooem.* s. 12. ὁ ταύτην, sc. σοφίαν, ἐπαγγελλόμενος. *Xenoph.* Mem. I, 2. 7. ἀρετὴν ἐπαγγελλόμενος. Eodem modo *promittere* apud Latinos pro *profiteri* apud *Horatium* II, Ep. 1. v. 116.

'ΕΠΑ'ΓΓΕΛΜΑ, ατος, τὸ, 1. *promissio*, ab ἐπαγγέλλω, quod vide. 2 Petr. III, 13. κατὰ τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ προσδοκῶμεν secundum promissionem ipsius exspectamus.

2. *res promissa, promissum*, per metonymiam. 2 Petr. I, 4. δι' ὧν τὰ τίμια ἡμῖν καὶ μέγιστα ἐπαγγέλματα δεδώρηται qua nobis praestantissima bona concessa sunt. Saepius non legitur in N. T.

'ΕΠΑ'ΓΩ, fut. ἄξω, 1. proprie: *induco, adduco, infero, accerso, immitto,* et est vocabulum proprium, si de suppliciis immittendis agitur, ab ἐπὶ et ἄγω *duco.* *Hesych.* ἐπάγω· ἐπιφέρω. Sic legitur in N. T. 2 Petr. II, 5. κατακλυσμὸν κόσμῳ ἀσεβῶν ἐπάξας mundo impiorum inducens diluvium. Genes. VI, 17. ἐπάγω τὸν κατακλυσμὸν, ὕδωρ ἐπὶ γῆν, ubi hebr. הֵבִיא respondet. *Aelian.* V. H. XIII, 24.

2. metaphorice: *concilio, contraho,* et fere in malam partem de poenis et calamitatibus usurpatur, quas sibi aliquis sua culpa conciliat. 2 Petr. II, 1. ἐπάγοντες ἑαυτοῖς ταχινὴν ἀπώλειαν accelerantes sibi supplicia et poenas. Eodem sensu ἐπάγω usurpatur non solum in vers. Alex. Genes. XX, 9. ὅτι ἐπήγαγες ἐπ' ἐμὲ καὶ ἐπὶ τὴν βασιλείαν μου ἁμαρτίαν μεγάλην. Levit. XXII, 16. sed etiam apud *Demosthenem* p. 424. ed. *Reiske*: ἐπάγοντες ἑαυτοῖς αὐθαίρετον δουλείαν.

3. ἐπάγω ἐπὶ τινὰ τὶ *imputo alicui aliquid, culpam conjicio,* seu *confero in aliquem, tribuo.* Sic exstat Act. V, 28. καὶ βούλεσθε ἐπαγαγεῖν ἐφ' ἡμᾶς τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου τούτου et vultis in nos transferre crimen caedis istius viri, seu, nos reos caedis peragere. Saepius non legitur in N. T. Non ignorant vero hunc elegantem verbi ἐπάγειν usum Scriptores graeci praestantissimi, v. c. *Demosthenes* p. 548. edit. *Reiske*: τοιοῦτο κακὸν καὶ τηλικοῦτον ἀδίκως ἐπάγει τῷ, h. e. efficit, ut insons pro auctore tanti facinoris habeatur. ibid. p. 550. 22. *Dionys. Hal. Ant.* VII, 5. 2.

'ΕΠΑΓΩΝΙ'ΖΟΜΑΙ, fut. ίσομαι, 1. proprie: *decerto ob aliquid, summo studio et contentione certo, omnes vires certamini impendo,* ab ἐπὶ et ἀγωνίζομαι *certo.* Construitur cum dativo, vi praepositionis. *Plutarch.* T. I. p. 259. et T. III. p. 200. ed. *Reiske.*

2. metaphorice: *omni studio et diligentia in aliqua re defendenda versor, constans sum et persevero.* Sic semel legitur in N. T. Jud. v. 3. ἐπαγωνίζεσθαι τῇ ἅπαξ παραδοθείσῃ τοῖς ἁγίοις πίστει, h. e. ut constantes maneatis nec animum abjiciatis in calamitatibus, pro religione christiana subeundis, eamque omni studio contra falsos doctores defendatis et tueamini. *Oecumenius* ad h. l. παρακαλεῖ αὐτοὺς ἀγωνίζεσθαι καὶ ἐμμένειν τῇ παραδοθείσῃ αὐτοῖς πίστει. *Etym. M.* ἐπαγωνιεῖται· φιλονεικήσει, προσκαρτερήσει. ἐκ τοῦ ἐπαγωνίζω. *Hesych.* ἐπαγωνιεῖται· φιλονεικεῖ. Confer *Wetstenii N. T.* T. II. p. 733.

'ΕΠΑΘΡΟΙ'ΖΩ, fut. οίσω, *congrego alios, congero aliquid,* ex ἐπὶ et ἀθροίζω *cogo, congero,* quod est ab ἀθρόος *confertus, coacervatus,* et apud Scriptt. exteros usurpatur fere semper de *conscriptione et collectione militum,* v. c. *Herodian.* III, 1. 6. τὸ δὲ λοιπὸν στρατιωτικὸν ἤθροιζεν ἐκ τῶν ἐκεῖ στρατοπέδων. *Aelian.* V. H. XIII, 3. ἀθροίσας γὰρ ἑβδομήκοντα μυριάδας ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας. Medium ἐπαθροίζομαι *me congrego,* i. e. *concurro, convenio, confluo,* semel occurrit in N. T. Luc. XI, 29. τῶν δὲ ὄχλων ἐπαθροιζομένων, ubi *Vulgatus* habet: *turbis autem concurrentibus,* nec differt a simplici ἀθροίζομαι, quod in eadem significatione reperitur apud *Aelian.* V. H. II, 1. et *Herodian.* III, 4. 11. ὅπερ ἔκ τε τῶν περικειμένων πόλεων καὶ ἀγρῶν ἤθροιστο, ut adeo vana sit eorum opinio, qui Lucam l. l. emphaseos gratia verbum compositum ἐπαθροίζομαι adhibuisse dicunt, ut nempe indicaret, ingentem confluxisse multitudinem hominum, qui se coacervaverint et condensarint. *Plutarch.* T. V. Opp. p. 579. ed. *Reiske.*

'ΕΠΑΙ'ΝΕΤΟΣ, ου, ὁ, vel 'ΕΠΑΙΝΕΤΟ'Σ, οῦ, ὁ, *Epaenetus.* Nomen proprium viri, origine graecum, idem quod *laudabilis, laudatus, laude dignus,* ab ἐπαινέω *laudo,* respondens hebraico יְהוּדָה et הָלַל Ezech. XXVI, 17. Fuit primus, qui inter Asiae proconsularis incolas religionem christianam susceperat, laudatus ideo a Paulo, Rom. XVI, 5. ἀσπάσασθε Ἐπαίνετον (variant codices, quorum quidam legunt Ἐπαινετὸν cum accentu in ultima syllaba.

syllaba. Sed rectius scribi videtur Ἐπαίνετον, si fides habenda est *Eustathio* ad *Homer. Il. β′*, p.237 scribenti: Ἐπαινετὸς τὸ ἐπίθετον, καὶ Ἐπαίνετος, κύριον.) τὸν ἀγαπητόν μου ὅς ἐστιν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας εἰς Χριστόν. Saepius non commemoratur in N. T.

ἘΠΑΙΝΈΩ, ῶ, fut. ήσω, *laudo, probo, celebro*, ab ἔπαινος, quod vide. Luc. XVI, 8. καὶ ἐπῄνεσεν ὁ Κύριος τὸν οἰκονόμον τῆς ἀδικίας, ubi ἐπῄνεσεν est e vita communi illustrandum et reddendum: *mirabatur ejus calliditatem, non poterat ei denegare laudem calliditatis.* Rom. XV, 11. καὶ ἐπαινέσατε αὐτὸν πάντες οἱ λαοὶ et celebrate majestatem divinam omnes populi. 1 Cor. XI, 2. 22. Formula οὐ ἐπαινῶ, quae 1 Cor. XI, 17. 22. legitur, per μείωσιν *vituperare, admodum carpere* significat. Saepius non legitur in N. T. *Suid.* ἐπῄνει· εὐμενῶς ἐδέχετο, συγκατετίθετο. Idem: ἐπαινέσας· ὑποδεξάμενος εὐχαρίστως. Conf. *Perizon.* ad *Aelian.* V. H. XIV, 2. qui multis exemplis docuit, ἐπαινεῖν apud Graecos etiam *gratias agere* significare. Notionem *approbandi* confirmat locus *Thucyd.* IV, 65. ἐπαινεσάντων αὐτῶν ἐποιοῦντο τὴν ὁμολογίαν.

ἜΠΑΙΝΟΣ, ου, ὁ, 1. *laus, celebratio.* 2 Cor. VIII, 18. οὗ ὁ ἔπαινος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ διὰ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν nobilis et laudatissimus doctor religionis Christianae inter omnes coetus Christianos. Ephes. I, 12. εἰς ἔπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ, sc. Θεοῦ, quam ob rem laudanda et celebranda est a nobis summa Dei benignitas. ibid. v. 6 et 14. Philipp. I, 11. εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον Θεοῦ.

2. per metonymiam effectus pro causa: *res, quae laudem meretur, laudabilis, quae laudem et bonam famam ac existimationem conciliat.* Philipp. IV, 8. εἴ τις ἔπαινος quidquid laudabile est.

3. *remuneratio*, in utramque partem. 1 Cor. IV, 5. καὶ τότε ὁ ἔπαινος γενήσεται ἑκάστῳ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ tunc quilibet justam remunerationem factorum suorum reportabit.

4. speciatim: *praemium virtutis et recte factorum.* Rom. II, 29. οὗ ὁ ἔπαινος οὐκ ἐξ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐκ τοῦ Θεοῦ talis certissime a Deo afficietur praemiis. ibid. XIII, 3. τὸ ἀγαθὸν ποίει καὶ ἕξεις ἔπαινον ἐξ αὐτῆς, sc. ἐξουσίας, ubi sermo est de magistratibus, qui ad id constituti sunt, ut praemiis ornent cives, legibus obsequium praestantes. Eodem modo voce ἐπαινέω usus est *Xenophon* in Oeconom. IX, 14. οἵτινες ἐπισκοποῦντες τὸν μὲν ποιοῦντα τὰ νόμιμα ἐπαινοῦσιν, ubi ἐπαινεῖν opponitur τῷ ζημιοῦν. 1 Petr. I, 7. II, 14. ubi ei ἐκδίκησις opponitur. Saepius non legitur in N. T. Etiam in psephismatibus Graecorum saepe occurrit ἐπαινεῖν pro *praemiis afficere.*

ἘΠΑΊΡΩ, fut. αρῶ, 1. *attollo, elevo, erigo*, ex ἐπὶ et αἴρω *tollo.* *Suid.* ἐπαίρω· ὑψῶ. Act. XXVII, 40. καὶ ἐπάραντες τὸν ἀρτέμονα τῇ πνεούσῃ et sublato et erecto ad venti flatum artemone. *Lucian. Ver. Hist.* II, 38. *Plutarch. Thes.* 9. E. Passivum ἐπαίρομαι *sursum* vel *in altum tollor, elevor, attollor.* Act. I, 9. καὶ ταῦτα εἰπὼν βλεπόντων αὐτῶν ἐπήρθη his dictis in eorum conspectu in altum sublatus est, i. q. Luc. XXIV, 51. ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν. Huc pertinent etiam formulae sequentes, in N. T. haud raro obviae: α) ἐπαίρειν ὀφθαλμοὺς *attollere oculos*, quam παρελκόντως adjiciunt Scriptt. N. T. quum quempiam quippiam vidisse dicere instituunt, v. c. Matth. XVII, 8. ἐπάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, οὐδένα εἶδον. Luc. XVI, 23. Joh. IV, 35. VI, 5. coll. 1 Macc. IV, 12. καὶ ἦραν οἱ ἀλλόφυλοι τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν καὶ εἶδον more Hebraeorum, v. c. Gen. XXII, 4. וַיִּשָּׂא אֶת־עֵינָיו וַיַּרְא. Dan. X, 5. 1 Paral. XXI, 16. Sunt tamen loca N. T. in quibus haec formula aeque ac apud exteros Scriptores exprimenda est in versione, v. c. Luc. VI, 20. καὶ αὐτὸς ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, ἔλεγε et discipulos suos ita affatus est. ibid. XVIII, 13. οὐκ ἤθελεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπᾶραι ne oculos quidem ad coelum tollere ausus est; ubi respondet formulae hebraicae שְׂאֵת פָּנִי׃

שְׂאֵת פָּנָיו 2 Sam. II, 22. Job. XI, 15. β) ἐπαίρειν τὰς χεῖρας *attollere*, seu *elevare et expandere manus* metaphorice ponitur pro *preces facere*. Judaei enim ad coelum sublatis et expansis manibus preces facere solebant. Ps. CXLI, 2. Luc. XXIV, 50. καὶ ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ εὐλόγησεν αὐτοὺς et sublatis manibus ad Deum preces faciens, iis bene precatus est. 1 Tim. II, 8. ἐπαίροντας χεῖρας ὁσίους sanctas et nullis sceleribus contaminatas preces facere. Confer *Ad. Rechenbergii* D. de χειραρσίᾳ orantium in Ej. Exercitatt. in N. T. p. 145. γ) ἐπαίρειν κεφαλὴν, quae proprie quidem est *caput in altum tollere, vultum erigere*, i. q. ἀνακύπτειν, sed deinde aeque ac ἀνακύπτειν metaphorice de *iis* usurpatur, *quorum animi moerore dejecti spe laetioris fortunae eriguntur*, v. c. Luc. XXI, 28. ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν. Cf. *Krebs. Obss. Flav.* p. 133. δ) ἐπαίρειν τὴν φωνὴν *tollere vocem, intendere*, plane, ut nos: seine Stimme erheben *to raise the voice*, pro: mit starker Stimme sprechen *to speak in a louder tone. Philostrat.* Vit. *Apollon.* V. c. 33. τὴν φωνὴν ἐπάρας, πλὲ' ὁ εἰώθει, ἔφη. *Demosthenes* de Corona p. 322. fin. ed. *Reiske*: ἀλλ' ἐπάρας τὴν φωνὴν καὶ γεγηθὼς καὶ λαρυγγίζων. Eodem sensu reperitur etiam in N. T. Luc. XI, 27. ἐπάρασά τις γυνὴ φωνὴν ἐκ τοῦ ὄχλου. Act. XIV, 11. XXII, 22. Sed in loco Act. II, 14. ubi legitur ἐπῆρε τὴν φωνὴν αὐτοῦ καὶ ἀπεφθέγξατο αὐτοῖς, quia praemittitur verbo ἀποφθέγγεσθαι, pleonastice posita formula videtur ad imitationem formulae hebraicae שְׂאֵת קוֹל Judd. IX, 7. XXI, 2.

3. Medium ἐπαίρεσθαι, sc. τῷ φρονήματι, *efferri animo, superbire, fastuosum esse et fastu inflatum insolentius se gerere. Suid.* ἐπαίρεσθαι· τὸ φυσοῦσθαι. 2 Cor. X, 5. ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ qui fastu inflati opponunt se propagationi religionis Christianae. ibid. XI, 20. εἴ τις ἐπαίρεται. Alex. Prov. III, 5. ἐπὶ τῇ σῇ σοφίᾳ μὴ ἐπαίρου. *Xenoph.* Mem. III, 5. 4. ἐπῆρται τὸ φρόνημα. *Polyb.* I, 20. ἐπαίρεσθαι τῇ διανοίᾳ. *Aelian. V. H.* VIII, 15. ἐπαρθεὶς τῇ εὐπραγίᾳ. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 208.

'ΕΠΑΙΣΧΎΝΟΜΑΙ, *pudet me, erubesco, pudefio, ignominiosum mihi aliquid duco*, ex ἐπὶ et αἰσχύνομαι *pudefio*. Construitur apud Graecos plerumque cum dativo, v. c. apud *Herodot.* IX, 185. *Plutarch.* T. IX. pag. 408. ed. *Reiske.* sed in N. T. vel cum accusativo rei, cujus aliquem pudet, vel cum praepositione ἐπί. Interdum etiam sequitur infinitivus. Quanquam vero generatim pudoris notionem involvit, non una tamen et eadem ratione in N. T. usurpatur, sed fere semper adjunctam habet notionem, *subterfugere, subtrahere se alicui*, quod facere solent quos pudet. Marc. VIII, 38. ὃς γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους —— καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται αὐτὸν, coll. Luc. IX, 26. qui enim pudore suffusus me meamque doctrinam repudiaverit, eamque palam profiteri detrectaverit, hunc nec filius hominis pro suo sectatore agnoscet et felicitate aeterna ornabit. Rom. I, 16. οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ evangelii, doctrinae Christianae praedicationem summo honori mihi duco. ib. VI, 21. ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε quorum nunc vos jure pudet. 2 Tim. I, 8. μὴ οὖν ἐπαισχυνθῇς τὸ μαρτύριον τοῦ Κυρίου ἡμῶν ne muneris doctoris Christiani tibi demandati partes deseras. ib. v. 12. ἀλλ' οὐκ ἐπαισχύνομαι sed non subtraho me his malis. ib. v. 16. καὶ τὴν ἅλυσίν μου οὐκ ἐπῃσχύνθη me vinctum nunquam deseruit. Hebr. II, 11. οὐκ ἐπαισχύνεται non infra suam dignitatem habet. ib. XI, 16. Saepius non legitur in N. T.

'ΕΠΑΙΤΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *insuper rogo, post aliud peto*, ex ἐπὶ et αἰτέω *peto*, etiam *rogo, peto* simpliciter.

2. κατ' ἐξοχὴν *stipem peto, mendico.* Sic semel legitur in N. T. Luc. XVI, 3. ἐπαιτεῖν αἰσχύνομαι stipem rogare infra

ıeam dignitatem habeo. Eo-
nsu usi sunt hac voce Alexan-
s. CIX, 10. pro hebr. שָׁאַל.

ΑΚΟΛΟΥΘΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1.
:ι *pedibus sequor eum, qui*
lit, sequor, subsequor, ex ἐπὶ et
ἰω, quod idem significat. *Plu-*
T. I. p. 65 et 80. ed. *Reiske*.
:taphorice: *tempore sum poste-*
1 Tim. V, 24. τισὶ δὲ καὶ ἐπα-
ῦσιν, sc. ἁμαρτίαι, aliorum pec-
ınt obscuriora et tantum suc-
:emporis et longo usu cognos-
et deteguntur. Conf. infra
ἄγω.
njunctus sum cum aliquo quo-
modo, subsequor, comitor.
XVI, 20. διὰ τῶν ἐπακολουθούν-
μείων miraculis, quae eorum
nam comitari solebant. *Syrus:*
ܒܐܬܘܬܐ ܕܢܩܦܢ *per signa quae*
nt.
itor, sequor exemplum alicujus,
ptis alicujus obedientiam praesto.
. VII, 14. 3. Hinc ἐπακολουθῶν
τινος vestigia alicujus premere,
imitari. 1 Petr. II, 21. ὑμῖν
ıπάνων ὑπογραμμὸν, ἵνα ἐπακολου-
τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ qui reliquit
exemplar ad imitandum propo-
, ut insistatis vestigiis ejus,
ut ejus vitam imitando expri-
.
peram do, studeo. 1 Tim. V,
παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ ἐπηκολούθησε et
ı virtutis christianae studiosa
. Saepius non legitur in N. T.

ΠΑΚΟΎΩ, fut. ούσω, 1. proprie:
, *ausculto. Demosthen.* p. 1142.
leiske: ἐπακούοντες τῶν λεγομένων.
btempero. Thucyd. I, c. 82. ἢν
ακούωσι τὶ τῶν πρεσβευομένων ἡ-

exaudio, obtempero, annuo ali-
precibus. ex ἐπὶ et ἀκούω. Se-
legitur in N. T. 2 Cor. VI, 2.
δεκτῷ ἐπήκουσά σε hoc tempore
et fausto exaudio te. 2 Paral.
, 20. ἐπήκουσε Κύριος τῷ Ἐζεκίᾳ.

Lucian. Timon. 34. ἐπακούσας τῶν εὐχῶν. *Polyb.* V, 102. 7.

ἘΠΑΚΡΟΆΟΜΑΙ, ῶμαι, *audio*, nec differt a simplici ἀκροάομαι. Semel legitur in N. T. Act. XVI, 25. ἐπηκροῶντο δὲ αὐτῶν οἱ δέσμιοι audientibus eos reliquis captivis. Hinc substantivum ἐπακρόασις *auscultatio*, quod legitur apud Alex. 1 Sam. XV, 22. pro הַקְשִׁיב.

ἘΠΆΝ. Particula conjunctiva, *postquam, si*, significans et tantum de *tempore* usurpatur. Conflatam esse ex ἐπὶ et ἂν vel ἐὰν, clare docet locus *Homeri* Iliad. ζ', v. 412. ubi ἐπεὶ ἂν divisim legitur in eadem significatione. Construitur fere semper cum conjunctivo ob vim particulae ἂν, seu ἐὰν, cum qua composita est. In N. T. ter legitur. Matth. II, 8. ἐπὰν δὲ εὕρητε quem si inveneritis. Luc. XI, 22. ἐπὰν δὲ νικήσῃ αὐτὸν si eum vicerit. ibid. v. 34. ἐπὰν δὲ πονηρὸς ᾖ sin vitiatus fuerit. Caeterum observandum est, pro ἐπὰν Ionice saepe poni ἐπὴν, v. c. apud *Homer.* Iliad. α', 168. nam Iones solent pro ἂν seu ἐὰν ponere ἤν. *Thom. M.* p. 332. ἐπὰν καὶ ἐπειδὰν εὕρηται, ἐπὶ πλέον δὲ τὸ ἐπειδάν. Πλάτων ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν πολιτειῶν· ἐπὰν ἀναπαύσωμαι τὸν Θρασυμάχου λόγον. Conf. *Gregor.* de Dial. p. 219.

ἘΠΆΝΑΓΚΕΣ. Adverbium, *necesse, necessario*, conflatum ex ἐπὶ et ἀνάγκη *necessitas*, quod apud Graecos sat saepe occurrit, v. c. apud *Demosthenem* p. 706. edit. *Reiske. Aelian.* Hist. Anim. IX, c. 1. et aliis in locis, quae collegerunt *Palairetus* (in Obss. Critt. p. 310.) et *Kypkius* (Obss. Sacr. T. II. p. 75.) Cum articulo adjective sumitur ex more Graecorum et significat: *quod necessarium est, quod jure postulari potest*, τὸ ἐπ' ἀνάγκης ὄν. Sic semel legitur in N. T. Act. XV, 28. πλὴν τῶν ἐπάναγκες τούτων praeter ea, quae visa sunt jure a vobis postulanda; ubi tamen *Salmasius* de *foenore trapezitico* p. 440. legendum esse ἐπ' ἀνάγκης contendit, quod merito

 rito

rito refutant *Abreschius* et *Wolfius* in annotatt. ad h. l. *Phavor.* ἐπ' ἀνάγκης ἔχω· ἀντὶ τοῦ ἀνάγκην ἔχω.

ἘΠΑΝΑ´ΓΩ, fut. άξω, 1. proprie: *reduco, retrorsum ago, sursum duco, proveho in altum,* et speciatim vel simpliciter positum, vel addito substantivo ναῦς, *provehere,* seu *subducere navem in altum mare,* i. q. ἀναπλέω, ex ἐπὶ et ἀνάγω *sursum duco, veho, perduco, reduco.* Sic legitur in N. T. Luc. V, 3. ἠρώτησεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἐπαναγαγεῖν ὀλίγον, sc. ναῦν, rogavit eum, ut a terra proveheret paululum navem, ib. v. 4. ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος. 2 Macc. XII, 4. ἐπαναχθέντας αὐτοὺς ἐβύθισαν. *Xenoph.* Hist. Gr. VI, 2. 16. *Plutarch.* T. VIII. p. 747. 3. ed. *Reiske.*

2. subintellecto ἑαυτὸν, *me quasi retrorsum ago, redeo, revertor.* Matth. XXI, 18. ἐπανάγων εἰς τὴν πόλιν cum rediret in urbem, seu Hierosolymam. Sirac. XXVI, 23. ἐπανάγων ἀπὸ δικαιοσύνης ἐπὶ ἁμαρτίαν. 2 Macc. IX, 21, ἐπανάγων ἐκ τῶν περὶ τὴν Περσίδα τόπων. *Xenoph.* Cyrop. IV, 1. 2. *Plutarch.* T. VI. p. 21 et 455. ed. *Reiske.*

ἘΠΑΝΑΜΙΜΝΗ´ΣΚΩ, fut. μνήσω, *in memoriam revoco, commonefacio,* ex ἐπὶ et ἀναμιμνήσκω *in mentem revoco.* Legitur semel in N. T. Rom. XV, 15. ὡς ἐπαναμιμνήσκων ὑμᾶς in mentem revocans, quae sunt vobis notissima, *Demosthenes* p. 74. ed. *Reiske:* καίπερ ἀκριβῶς εἰδότα ἕκαστον ὑμῶν ἐπαναμνῆσαι βούλομαι.

ἘΠΑΝΑΠΑΥ´Ω, fut. αύσω, *requiescere facio, do requiem,* ex ἐπὶ et ἀναπαύω, quod idem significat. Medium ἐπαναπαύομαι,

1. proprie: *requiesco, quiesco, resideo.* Respondet in vers. Alex. hebr. נִשְׁעַן *nixus, innixus est,* 2 Regg. VII, 2. 17. Ezech. XXIX, 7. *Eustath. praef.* Il. p. 1, 20.

2. metaphorice: *vim habeo, vim meam exsero, ratus sum, contingo alicui, eventum habeo;* respondet vero nostro bekleiben *to succeed.* Luc. X, 6. ἐπαναπαύσεται ἐπ' αὐτὸν ἡ εἰρήνη ὑμῶν eventum habebunt vestra bona vota, seu, vere continget illi salus, quam apprecati estis. Rarior est haec notio, illustranda fortasse e locis Num. XI, 25. 26. et 2 Regg. II, 15. ἐπαναπέπαυται τὸ πνεῦμα Ἠλιοὺ ἐπὶ Ἐλισσαιὲ, ubi ἐπαναπαύεσθαι, ut hebraicum נוּחַ nihil aliud, quam *vim suam exserere,* significare potest.

3. *acquiesco in aliqua re, glorior, innitor, confido.* Sic legitur in N. T. Rom. II, 17. ἐπαναπαύῃ τῷ νόμῳ lege Mosaica gloriaris; nam in sequentibus per καυχᾶσθαι explicatur, coll. Micha III, 11. וְעַל יְהוָה יִשָּׁעֵנוּ Alex. καὶ ἐπὶ τὸν Κύριον ἐπανεπαύοντο. In vers. Alex. hebraico נִשְׁעַן respondet, quod ab Alexandrinis mox per ἐπαναπαύεσθαι, v. c. Ezech. XXIX, 7. mox per πεποιθέναι vertitur, 2 Paral. XVI, 7. Adde 1 Macc. VIII, 12. *Herodian.* II, 1. 3. *Arrian. Epict.* I, 9.

ἘΠΑΝΕ´ΡΧΟΜΑΙ, fut. ελεύσομαι, aor. 2. ἐπανῆλθον, *redeo, revertor,* ex ἐπὶ et ἀνέρχομαι, quod idem significat. Luc. X, 35. ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαί με in reditu meo. ibid. XIX, 15. ἐν τῷ ἐπανελθεῖν αὐτὸν cum rediisset ille. Saepius non legitur in N. T. Alex. pro שׁוּב Gen. L, 5. Levit. XXV, 13. posuerunt. *Plutarch.* T. VIII. p. 51. ed. *Reiske.*

ἘΠΑΝΙ´ΣΤΗΜΙ, proprie quidem est: *excito, erigo, surgere facio,* sed saepe etiam valet idem, quod medium ἐπανίσταμαι, *surgo, insurgo,* v. c. apud *Andocidem* Orat. de Mysteriis p. 221. καὶ ἐάν τις τυραννεῖν ἐπαναστῇ. In N. T. tantum in forma media occurrit, ubi ἐπανίστασθαι ἐπί τινα *hostiliter aliquem invadere et aggredi, oppugnare* significat, et speciatim de *iis* usurpatur, *qui nulla lacessiti injuria contra aliquem insurgunt et eum hostiliter persequuntur,* et ita differt ab ἀφίσταμαι, ut clarissime docet locus *Thucyd.* III, 39. ἐπανέστησαν μᾶλλον ἢ ἀπέστησαν, ad quem locum *Schol.* ἀπόστασίς ἐστιν, ὅταν τινὲς κακῶς πάσχοντες ἀποστῶσιν. ἐπανάστασις δὲ, ὅταν τινὲς τιμώμενοι καὶ

μηδὲν

…κούμενοι στασιάσωσι καὶ ἐχθρεύωσι …ὶν ἀδικήσωσι. Confer *Wetstenii* T. II. p. 372. Matth. X, 21. …ήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς insurgent …dversus parentes. (*Wakefield* … *Critica* P. II. p. 24. existi… Matthaeum h. l. pariter ac …l. respexisse morem bene no… …usidicis, hominum scilicet e …assurgentium, ut testimonium …ant in causa forensi coram …) Marc. XIII, 12. Saepius …itur in N. T. Deut. XIX, 11. …αναστῇ ἄνθρωπος ἐπὶ τὸν πλησίον. …, 1. Micha VII, 6. *Herodot*. … *Plutarch*. T. VIII. p. 313. …*ske*.

…ΑΝΌΡΘΩΣΙΣ, εως, ἡ, 1. pro… …orrectio *ejus quod incurvatum* …v. c. de artubus depravatis, …rbusculis et stirpibus incurvis, …rriguntur, dicitur, ex ἐπὶ et … quod vide.

…*nis restitutio in integrum et* … *statum*, et mox, ut v. c. …*Polybium*, de *damni repara*… …nox de *correctione erroris et* *opinionis*, mox denique de …*ione vitae morumque*, vel ad… …ce βίου, vel simpliciter posi… … apud *Polybium* I, 35. *Ar*… …*Epict*. III, 21. et *Xenoph*. …I, 5. usurpatur. In N. T. …egitur 2 Tim. III, 16. πρὸς …ιν ad alios emendandos; ad … cum *Theodoret*. παρακαλεῖ γὰρ … παρατραπέντας ἐπανελθεῖν εἰς τὴν …ιν. Legitur praeterea 1 Macc. …4. 3 Esdr. VIII, 54. *Demos*… …707. edit. *Reiske*: ἐπανόρθωσις …ι. *Joseph*. *A. J*. XI. c. 5. p. … *Haverc*. ἐπανόρθωσις τῶν περὶ …ωμα παρανομηθέντων. Verbum … legitur apud *Aelian*. *V. H*. … *Plutarch*. *de educ. puer*. (φαυλότητα ἐπανορθοῖ διδαχή.) *Demosthenem* passim.

…ΝΩ. Adverbium, regens ge… … ex ἐπὶ et ἄνω *sursum*, et va… …patur.

…dverbium loci et significat: …*per*. Matth. II, 9. ἐπάνω οὗ ἦν τὸ παιδίον super eam domum, ubi erat infans. ib. V, 14. πόλις ἐπάνω ὄρους κειμένη urbs super monte posita. ib. XXI, 7. XXIII, 18. 20. 22. XXVII, 37. XXVIII, 2. Apoc. VI, 8. XX, 3. Sine casu legitur Luc. XI, 44.

2. *ad latus, juxta*, ad imitationem hebr. עַל Gen. XVIII, 2. Ezech. XXV, 9. Dan. XII, 6. 7. Luc. IV, 39. καὶ ἐπιστὰς ἐπάνω αὐτῆς et lateri ejus adstans, aut *juxta caput ejus* (i. q. ὑπὲρ κεφαλῆς apud *Homer*. Odyss. δ, v. 802.) ex sententia *Er. Schmidii*, qui per ἐπάνω h. l. indicari partes, ad quas caput illa reclinaverat, non male judicavit.

3. *supra quam, ultra, plus quam*, si sermo est de *pretio* et *numero*. Marc. XIV, 5. ἠδύνατο γὰρ τοῦτο πραθῆναι ἐπάνω τριακοσίων δηναρίων nam poterat hoc vendi pluris quam trecentis denariis. 1 Cor. XV, 6. ὤφθη ἐπάνω πεντακοσίοις ἀδελφοῖς ἐφάπαξ postea apparuit plus quam quingentis fratribus simul. Exod. XXX, 14. ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω.

4. *supra*, ut sit *dignitatis et potestatis*. Joh. III, 31. ἐπάνω πάντων ἐστὶ est supra omnes, seu omnibus eminentior et praestantior. Luc. XIX, 17. ἴσθι ἐξουσίαν ἔχων ἐπάνω δέκα πόλεων concedam tibi potestatem super decem urbes. ibid. v. 19. Ita עַל Gen. XLI, 33. 1 Paral. XXVI, 30. *Joseph*. *A. J*. IV, 8. 14.

ἘΠΑΡΚΈΩ, ῶ, fut. ήσω, generatim notat: *sufficienter dare, suppeditare necessaria*. 1 Macc. VIII, 26. τοῖς πολεμοῦσιν οὐκ ἐπαρκέσουσι σῖτον. 2 Macc. XIII, 17. Hinc ἐπαρκῶς *sufficienter, quantum satis est*. 1 Macc. XI, 35. (ex ἐπὶ et ἀρκέω *sufficio*.) Speciatim vero *opem fero, auxilio sum, erogo beneficia, stipem confero, pauperum inopiam sublevo quocunque modo*. 1 Tim. V, 10. εἰ θλιβομένοις ἐπήρκεσεν, scil. βοήθειαν, si opem tulerit afflictis. ibid. v. 16. ἐπαρκείτω αὐταῖς iis sufficienter suppeditet, quae sunt ad vitam sustentandam necessaria. ibid. ἵνα ταῖς ὄντως χήραις ἐπαρκέσῃ. Saepius non legitur

tur in N. T. *Polyb.* I, 57. *Philostrat.* Vit. Soph. II, 1. τοῖς μὲν διομένοις ἐπαρχιῶν, ἵνα μὴ δίωνται. Conf. *Hemsterhus.* ad *Lucian.* Timon. c. 5. T. I. p. 109. ed. *Reitzii et Wetstenii* N. T. T. II. p. 342. *Hesych.* ἐπαρχεῖ· ὑπουργεῖ, χορηγεῖ, βοηθεῖ.

ἘΠΑΡΧΊΑ, ας, ἡ, 1. proprie est *administratio provinciae cujuscunque,* sive *majoris,* sive *minoris,* i. q. ἐπιτροπὴ, ab ἔπαρχος *praefectus, praeses provinciae.*

2. *ipsa provincia, quae administratur ab aliquo,* et speciatim *regio extra Italiam, quae redacta in ditionem populi Romani erat,* quam Graeci etiam ἡγεμονίαν appellant. Provinciae autem Romanae, in quas procuratores a Caesare populoque Romano mittebantur, et libera republica et aetate Augusti in duo descripta genera erant, de quibus multis exposuit post *Krebsium* in *Obss. Flav.* p. 257. Celeb. *Fischerus* in Prolus. XVIII. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 17. qui omnino legendus est. In N. T. bis tantum legitur. Act. XXIII, 34. ἐκ ποίας ἐπαρχίας ἐστὶ e quanam provincia esset. ib. XXV, 1. ἐπιβὰς τῇ ἐπαρχίᾳ provinciam ingressus. *Plutarch. Caes.* p. 708. E. Δολοβέλλαν ἔκρινε κακώσεως ἐπαρχίας. *Polyb.* I, 15. 10. II, 19. 2. *Hesych.* ἐπαρχία· φυλὴ ἢ πατρίς. Conf. meum Spicileg. I. Lexici Bieliani p. 48.

ἜΠΑΥΛΙΣ, εως, ἡ, 1. proprie: *villa rustica, casa, tugurium, stabulum, ovile.* Num. XXXII, 16. ἐπαύλεις προβάτων οἰκοδομήσομεν. *Aelian. V. H.* I, c. 32. *Polyb.* V, 35. Conf. *D'Orville* ad *Chariton.* I, 13. p. 282. ed. Lips. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 460. et *Gataker.* ad *M. Antonin.* I, 16. p. 29.

2. in universum: *habitatio, domicilium, omnis locus, in quo quis pernoctat.* Prov. III, 33. ἐπαύλεις δικαίων (hebr. נָוֶה) Ies. XXXIV, 13. Sic semel legitur in N. T. Act. I, 20. γενηθήτω ἡ ἔπαυλις αὐτοῦ ἔρημος fiat domicilium ejus desertum. *Polyb.* XVI, 15. 5. — *Hesych.* ἔπαυλις· μάνδρα βοῶν, ἢ οἴκημα, ἢ αὐλὴ, ἢ στρατοπεδεία, καὶ ἡ ποιμενικὴ αὐλή. *Suid.* ἡ οἰκία, ἐν ᾗ τὴν αὐλὴν ἐποιοῦντο.

ἘΠΑΎΡΙΟΝ. Adverbium, *cras, postridie, crastino vel postero die,* ex ἐπὶ et αὔριον *cras.* Cum articulo adjective sumitur, ἡ ἐπαύριον, scil. ἡμέρα, *crastinus dies.* In N. T. ubivis praemissum habet articulum τῇ, intellecta voce ἡμέρᾳ. Matth. XXVII, 62. Marc. XI, 12. Joh. VI, 22. XII, 12.

2. τῇ ἐπαύριον *postea, aliquando post.* Joh. I, 29. 35. 44. Sic etiam hebr. מָחָר Jos. IV, 6. XXII, 24. 27. 28. sumitur.

ἘΠΑΥΤΟΦΏΡΩι, seu, ut etiam divisim scribitur apud Graecos. ἘΠ' ΑΥ'ΤΟΦΏΡΩι, pro ἐπ' αὐτῷ φώρῳ,

1. proprie: *in ipso furto,* et dicitur de *furibus, in ipso furti delicto deprehensis,* ab αὐτὸς et praeterito passivi πεφώραμαι, verbi φωράω *furor,* unde φωρὰ *furtum* et φὼρ *fur* dicitur. *Hesych.* ἐπαυτοφώρῳ· ὁ ἐπ' αὐτῷ τῷ κλέμματι εὑρεθεὶς, ἔτι κατέχων αὐτό. *Schol. D'Orville* ad *Aristoph.* Plut. v. 455. ἐπ' αὐτοφώρῳ εἰλημμένοι. φανερῶς ἐπ' αὐτῇ τῇ κλοπῇ κρατηθέντες.

2. per synecdochen autem significat: *in flagranti delicto, in ipsa turpitudine,* et de *omnibus* usurpatur, *qui in quovis facinore deprehenduntur,* inprimis autem de *illicitis amoribus, qui sunt furtivi, et clam fieri solent.* Sic semel legitur in N. T. Joh. VIII, 4. αὕτη ἡ γυνὴ κατειλήφθη ἐπαυτοφώρῳ μοιχευομένη mulier haec in ipsa adulterii turpitudine deprehensa est, coll. v. 3. ubi ἐν μοιχείᾳ κατειλημμένη dicitur. *Syrus* reddidit ܒܓܠܝܐ *aperte.* Cf. *Triller* ad *Aeliani* V. H. XI, 15. XIV, 3. *Hesych.* ἐπ' αὐτοφώρῳ· ὁ φανερῶς καταληφθεὶς, ὑπεύθυνος γενόμενος.

ἘΠΑΦΡΑ͂Σ, ᾶ, ὁ, *Epaphras.* Nomen proprium viri, origine graecum, quod contractum videtur ex Ἐπαφρόδιτος, ut Λουκᾶς ex Λουκιανὸς, Δημᾶς ex Δημήτριος. Coloss. I, 7. IV, 12. Philem v. 23. Vid. Ἐπαφρόδιτος.

ἘΠΑΦΡΊΖΩ, fut. ίσω, 1. proprie: *despumo,*

ω, *spumam ejicio*, ex ἐπὶ et *spumo*. Hoc sensu est apud s Idyll. V, 5.
taphorice de *hominibus* usur*qui flagitia sua effutiunt palam, furore correpti, et turpissima sine ullo pudore dicunt et a-* Sic semel legitur in N. T. 13. ubi falsi doctores vocantur κύματα ἄγρια θαλάσσης, ἐπαφρίζοντα ῶν αἰσχύνας, h. e. similes esse r fluctibus maris aestuantis, uiescere nequit, immo ebullit ι et lutum, turpissima quaevis lo pudore palam dicentes et ι. Respexit sine dubio Judas Ies. LVII, 20. וְהָרְשָׁעִים כַּיָּם נִגְרָשׁ כִּי הַשְׁקֵט לֹא יוּכָל וַיִּגְרְשׁוּ רֶפֶשׁ Conf. supra ad αἰσχύνη

ΑΦΡΌΔΙΤΟΣ, ου, ὁ, *Epaphro-* Nomen proprium viri, origine m, (Vide *Wetstenii N. T.* T. 273.) significans: *venustum, tm, gratiosum*, v. c. *Xenoph.* ι. VIII, 15. 18. ex ἐπὶ et Ἀ- *Venus*, quae sic dicta est ἀπὸ οῦ a spuma maris, ex qua generatur. *Phavor.* Ἐπαφρόδιτος· ἐγχαρις. Fuit hic Pauli adjutor lenda doctrina christiana et ensium legatus ad Paulum. uic idem fuit, qui Coloss. I, 7. . Philem. v. 23. Ἐπαφρᾶς vo- per abbreviationem. Nomen s tantum occurrit in N. T. Phil. IV, 18. Varias conjecturas de osuit *Horreus* in Miscell. Critt. c. 6.

ΕΓΕΊΡΩ, fut. ερῶ, *excito*, v. c. o (*Xenoph. Anab.* IV, 3. 8.) , *invito, instigo*, ex ἐπὶ et ἐγείρω Dicitur vero haec vox fere · in malam partem de *iis, qui lignationem, vindictam, tumul-illum* et *persequutiones aliquem nt.* Sic bis tantum legitur in Act. XIII, 50. καὶ ἐπήγειραν ἐπὶ τὸν Παῦλον et excitarunt uutionem contra Paulum. ib. 2. ἐπήγειραν (in quibusdam codicibus additur διωγμὸν, e glossemate) τὰς ψυχὰς τῶν ἐθνῶν κατὰ τῶν ἀδελφῶν concitarunt, sc. ad persequutionem, gentiles contra Christianos. In vers. Alex. respondet hebr. הֵקִים, 1 Sam. III, 12. XXII, 8. et הֵעִיר, 1 Chron. V, 26. 2 Chron. XXI, 16. Ies. XIII, 17. XLII, 13. In eadem versione legitur etiam passivum ἐπεγείρεσθαι de *iis, qui aliquem hostiliter aggrediuntur et invadunt*, v. c. Ies. XIX, 2. וְסִכְסַכְתִּי מִצְרַיִם בְּמִצְרַיִם, καὶ ἐπεγερθήσονται Αἰγύπτιοι ἐπ' Αἰγυπτίους.

ἘΠΕΊ. Adverbium, quod proprie 1. *postquam, deinde, quum, quando,* significat, et est adverbium temporis tam determinati, quam indeterminati, conflatum ex ἐπὶ et εἰ. Luc. VII, 1. ἐπεὶ δὲ ἐπλήρωσε πάντα τὰ ῥήματα αὐτοῦ postquam finiverat orationem suam. Ἐπεὶ apud Graecos pro ἔπειτα *deinde, deinceps* poni, docuit *Hutchins.* ad *Xenoph.* Cyrop. I, 6. 17. *Postquam* vero notat apud Eundem de Rep. Laced. I, 1. *Aelian.* V. H. X, 17. Alex. Genes. XLVI, 30. pro אַחֲרֵי 1 Macc. X, 52. *Hesych.* ἐπεί· ἀφ' οὗ χρόνου.

2. conjunctio causalis: *quandoquidem, quoniam, quod.* Matth. XVIII, 32. XXVII, 6. ἐπεὶ τιμὴ αἵματός ἐστι quandoquidem pretium sanguinis est. Marc. XV, 42. ἐπεὶ ἦν παρασκευὴ quoniam erat parasceve. Joh. XIII, 29. XIX, 31. Luc. I, 34. 2 Cor. XIII, 3. Hebr. II, 14. V, 2. 11. VI, 13. XI, 11. 2 Macc. XIV, 29. 3 Macc. II, 16. Sic etiam legitur apud *Aeschin.* Dial. II, 23. 33. *Xenoph.* Anab. VII, 6. 16. *Athenaeus* XII, p. 548. D. *Etym. M.* ἐπεὶ — ἀντὶ τοῦ ἐπειδὴ — ἡνίκα δὲ αἰτιολογικῶς παραλαμβάνεται, σύνδεσμός ἐστι, ἐπεὶ ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἐστι. *Hesych.* ἐπεί· ὅτι, ἢ ἐπειδή.

3. *nam, quippe.* Hebr. IX, 17. ἐπεὶ μήποτε ἰσχύει nam nullam vim habet. *Aeschin.* Dial. II, 8, 10. 16. 25.

4. *alioquin, si secus esset*, particula conditionalis. Rom. III, 6. ἐπεὶ πῶς κρινεῖ ὁ Θεὸς τὸν κόσμον; ib. XI, 6. 22. 1 Cor.

1 Cor. V, 10. ἐπεὶ ὀφείλετε ἄρα ἐκ τοῦ κόσμου ἐξελθεῖν alioquin exeundum vobis esset e societate humana. ibid. XV, 29. Hebr. X, 2. ἐπεὶ οὐκ ἂν ἐπαύσαντο προσφερόμεναι alioquin desiissent offerri victimae. *Eurip. Ion.* v. 439. Conf. de hac notione *Er. Schmidii* Comment. ad *Pindari* Olymp. p. 246. et *Zeunius* ad *Vigerum* p. 391.

ἘΠΕΙΔΉ, idem quod ἘΠΕΊ, ex quo componitur, et δὴ, pro quo poëtae etiam dicunt ἐπειή,

1. rationem temporis, et determinati et indeterminati, continet et significat: *postquam, a quo tempore, quum, quando. Hesych.* ἐπειδή· ἐξότου. Act. XIII, 46. XV, 24. 1 Cor. I, 21. *Thucyd.* I, 6. *Xenoph. Cyr.* II, 1. 1.

2. Conjunctio causalis: *nam, quandoquidem, quia, quoniam.* Matth. XXI, 46. Luc. XI, 6. 1 Cor. I, 22. XIV, 16. XV, 21. Phil. II, 26. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 13. 26. In vers. Alex. ponitur pro יַעַן *quandoquidem, quia.* Prov. I, 24. Ezech. XXVIII, 6. et pro יַעַן אֲשֶׁר *propterea quod,* Jerem. XXV, 8. XXXV, 18.

ἘΠΕΙΔΉΠΕΡ. Conjunctio haec, quae semper cum indicativo construitur, usu non differt ab ἐπειδή, et significat: *postquam, quoniam, quia,* et semel legitur in N. T. Luc. I, 1. ἐπειδήπερ πολλοὶ ἐπεχείρησαν postquam multi aggressi sunt. *Aeschin. Socr.* Dial. II, c. 12. ἐπειδήπερ οἵ γ' ἔμπροσθεν λόγοι οὐ περὶ τούτου δοκοῦσίν σοι εἰρῆσθαι. *Thucyd.* VIII, 68. *Hesych.* ἐπειδήπερ· ἐπειδή.

ἘΠΕΊΠΕΡ, *quandoquidem, siquidem, quoniam, quia.* Conjunctio ex ἐπεὶ et περ, particula enclitica. Semel legitur in N. T. Rom. III, 30.

ἘΠΕΊΔΩ, 1. proprie: *intueor, adspicio, oculos ad aliquem dirigo.* (ex ἐπὶ et εἴδω *video.*) In vers. Alex. respondet τῷ רָאָה Genes. XIII, 10. XVI, 13. In N. T. metaphorice et ἀνθρωποπαθῶς Deo tribuitur, quatenus res humanas curat et gubernat, et

2. in bonam sumtum partem significat: *benignum esse, beneficia exhibere.* Sic reperitur Luc. I, 25. ἐν ἡμέραις αἷς ἐπεῖδεν ἀφελεῖν τὸ ὄνειδός μου ἐν ἀνθρώποις tempore, quo se ita benignum praebuit Deus erga me, ut auferret opprobrium meum apud homines. Cf. *Glassii Philol. S.* p. 964. ed. *Dathii.*

3. in malam partem adhibetur, ita, ut *ira, vindicta et poena Dei* indicetur. Act. IV, 29. ἔπιδε ἐπὶ τὰς ἀπειλὰς αὐτῶν puni eos ob has comminationes. Saepius non legitur in N. T. Ps. CIV, 32. Jer. III, 8. Caeterum etiam apud Graecos ἐπιδεῖν de rebus cum *tristibus et acerbis,* tum *laetis et jucundis* usurpari, recte jam observavit *Thom. M.* p. 335. τὸ ἐπιδεῖν· ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐπὶ συμφορᾶς τίθεται — ἅπαξ δὲ καὶ ἐπὶ ἐπιθυμίας, ubi vide interpretes: sicut etiam εἰσιδεῖν metaphorice sumitur apud *Hesiod. Theog.* 51.

ἜΠΕΙΜΙ, *succedo, sequor, supervenio, advenio,* ex ἐπὶ et εἶμι. Vid. infra sub ἐπιών.

ἘΠΕΙΣΑΓΩΓΉ, ῆς, ἡ, 1. proprie: *superinductio, superintroductio,* ab ἐπεισάγω *alicui rei aliquid superinduco, aliunde inveho.*

2. *introductio,* ut sit *porta, per quam quis introducitur,* v. c. apud *Thucyd.* VIII, c. 92. τεῖχος τοῦτο καὶ πυλίδας ἔχον καὶ ἐσόδους, καὶ ἐπεισαγωγὰς τῶν πολεμίων. Cf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 410.

3. *introductio,* sensu metaphorico, v. c. de doctrina, spe, consuetudine. Sic semel legitur in N. T. Hebr. VII, 19. ἐπεισαγωγὴ δὲ κρείττονος ἐλπίδος successit jam praestantior doctrina. Vocem hanc paulo rariorem, ideoque ab *H. Stephano* in *Thes. Gr. Ling.* T. I. p. 74. sine ulla auctoritate prolatam, adhiberi tamen a *Josepho A. J.* XI, 6. 3. de virgine, cum qua aliquis, dimissa priore uxore, iterum matrimonium init, observavit *Krebsius* in *Obss. Flav.* p. 378.

ἜΠΕΙΤΑ. Adverbium 1. temporis, *deinde, postea,* ex ἐπὶ et εἶτα.

Marc.

. VII, 5. ἔπειτα ἐπερωτῶσιν αὐτὸν
μαθηταί. Galat. I, 18. ἔπειτα μετὰ
ία deinde post tres annos.
rdinis, *deinde*. 1 Cor. XII, 28.
; δυνάμεις. Hebr. VII, 2.
raeterea. 1 Cor. XV, 6. 7.
nterdum abundat, v. c. in formula
; μετὰ τοῦτο, quae respondet Lati-
deinde postea, (*Liv*. XLI, 24.
pro Milone 24.) ac *post deinde*,
ent. *Andr*. III, 2. 3.) quae sim-
er per *deinde* reddi debet, ita, ut
ntrum abundet, v. c. Joh. XI, 7.
; μετὰ τοῦτο elapso duorum die-
spatio. *Lucianus Lexiphane* 21.
μετὰ τοῦτο. *Sext*. *Empir*. *adv*.
d. 97. *Theophr*. *H*. *P*. III, 13.
oph. *Ran*. 1058. — Cf. quae de
particula *Devarius* observavit in
de *Gr*. *Ling*. *Particulis* p. 140.
Reusmanni et *Zeunius* ad *Vigerum*
liotismis Ling. *Gr*. p. 387. *He*-
ἔπειτα· μετὰ ταῦτα.

ἘΠΈΚΕΙΝΑ. Adverbium, regens
ivum, contracte positum pro ἐπ'
, sc. μέρη, *usque ad illas partes*,
ultra illas partes. Duplici vero
usurpatur apud veteres.
articula temporis est et notat:
eps, *postea*. 1 Macc. IX, 30.
ἀπὸ τοῦ σήμερον καὶ ἐπέκεινα, *Vul*-
: *et deinceps*. In seq. explica-
formula: καὶ εἰς τὸν αἰῶνα (cod.
. ἅπαντα, e glossemate) χρόνῳ.
. Ezech. XXXIX, 22. ἀπὸ τῆς
; ταύτης ἐπέκεινα. Micha IV, 5. εἰς
ῶνα καὶ ἐπέκεινα. Exempla e grae-
scriptoribus attulit *Stephanus* in
. *Ling*. *Gr*. T. I. p. 1214.
st particula loci, contraria signi-
, nempe: *trans*, *ultra*, *cis*, *citra*,
, pro loci et loquentis ratione.
ch. ἐπέκεινα· παρεκεῖ, ἀνωτέρω, ἔξω-
Diod. *Sic*. III, c. 50. τὴν ἐπέκεινα
ύρτεως Λιβύην Libyam, quae ultra
s est; ubi vid. *Wesselingium*.
ph. *Hist*. *Gr*. V, 1. 10. ἐπέκεινα
λείου. Idem *Anab*. V, 4. 2. Conf.
pretes ad *Thom*. *M*. p. 336. et
ch. ad *Herodian*. II, 8. 13. Vol.
253. In N. T. semel legitur Act. VII, 43. καὶ μετοικιῶ ὑμᾶς ἐπέκεινα Βαβυλῶνος vosque ultra (*Vulgatus*: *trans*) Babylonem relegabo.

ἘΠΕΚΤΕΊΝΩ, fut. κτενῶ, *extendo*, i. q. ἐκτείνω, *porrigo*, *protendo*, ut *Glossae* interpretantur, ab ἐπὶ, quod saepe *motum in locum* in compositis significat, et ἐκτείνω *extendo*. Medium ἐπεκτείνομαι, seu ἐπεκτείνω ἐμαυτὸν *extendo me ipsum*, *me porrigo et protendo*, et metaphorice: *concitato cursu ad aliquam rem feror*, *summo studio enitor*, *omnibus viribus contendo*, *desiderio alicujus rei flagro*. Sic semel legitur in N. T. Phil. III, 14. τὰ μὲν ὀπίσω ἐπιλανθανόμενος, τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος ad ea vero, quae a fronte sunt, contendens, seu enitens. Imago desumta est a cursoribus, qui non solum citissime currunt, sed etiam omnia corporis membra, praesertim caput ac manus, protendere solent, ut scopum attingant, adeoque toti in id incumbunt, ut ne ab aliis palma ipsis praeripiatur. Similis locus legitur apud *Maximum Tyrium* VIII, 2. εὐθὺ τοῦ οὐρανοῦ ἀνατεινόμενοι τῇ ψυχῇ. *Suid*. ὀρεγνυμένοις· ἐκτεταμένοις, ἐπιθυμοῦσιν. Idem: συνορεγνύμενοι· ἐπιθυμοῦντες, ἐπεκτεινόμενοι. Cf. quae de hac voce scripsit *Dresigius* de *Verbis Mediis N. T.* I, 55. p. 277.

ἘΠΕΝΔΎΤΗΣ, ου, ὁ. Vocem hanc, quae in vulgaribus Lexicis male *amiculum* aut *indusium* redditur, a plerisque, etiam graecae doctissimis, non recte intellectam esse, docuit Cel. *Fischerus* in Prolus. III. de *Vitiis Lexicorum N. T.* p. 15 seq. Est enim potius ἐπενδύτης *tunica superior*, *togae et pallio propior*, *atque adeo inter subuculam et exteriores vestes media*, quam Attici χιτῶνα nominant, et differt a *tunica altera*, (Graeci enim et Romani veteres gerere solebant duas tunicas) *quae cutem tangebat*, et a Latinis *interula* dicebatur et *subucula*, etiam *indusium*, ab Atticis χιτωνίσκος, (*Xenoph*. *Mem*. II, 7. 5. *Theophr*. *Char*. 25.) a reliquis Graecis ὑποδύτης. *Suid*. ὑποδύτην· τὸ ἐσώτερον

 ἱμάτιον

ἱμάτιον, ἐπενδύτην δὲ τὸ ἐπάνω. et Ἐπενδύτης· τὸ ἐσώτατον ἱμάτιον, ὃ καὶ ὑποκάμισον λέγεται. Confirmat hanc ipsam explicationem *Hieronymus Ep.* 130. et post eum *Theodoretus Quaest.* LXVI. in Exodum. (χιτὼν ὁ ἔξωθεν) quibus addi potest testimonium *Moeridis :* χιτωνίσκος· χιτὼν Ἀττικῶς, ὑποδύτης καὶ ἐπενδύτης Ἑλληνικῶς. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 962.

2. speciatim et κατ' ἐξοχὴν ita dicebatur *genus vestimenti superioris e lino confecti, quo piscatores uti solebant,* quod *Suidas* ὑποκάμισον vocat. Conf. *Niebuhrii Itinerarium Arabiae* p. 284. Tab. LVI. In qua significatione semel legitur in N. T. Joh. XXI, 7. τὸν ἐπενδύτην διεζώσατο tunica superiore se succinxit. *Vulgatus : tunica. Syrus :* ܟܘܬܝܢܐ, quod est ipsum graecum vocabulum χιτών. *Theophyl.* ad h. l. ἔστι λινοῦν τι ὀθόνιον, ὃ οἵ τε Φοίνικες καὶ οἱ Σύριοι ἁλιεῖς περιελίττουσιν ἑαυτοῖς. Cf. etiam *Salmas.* ad *Tertull.* de *Pallio* c. 5. p. 410.

ἘΠΕΝΔΎΩ, fut. ύσω, *superinduo,* ex ἐπί, quod in compositis haud raro *additionem* et *adjectionem* significat, et *ad, insuper* reddendum est, (v. c. ἐπιμετρεῖν *cumulum metiendo addere, Polyb.* III, 119. ἐπεξαμαρτάνειν *pristinis peccatis nova addere, Demosthen.* p. 595. ed. *Reiske.)* et ἐνδύω, *induo :* etiam simpliciter *induo Plutarch.* T. VII. p. 552 ed. *Reiske.* Bis legitur, sed metaphorice, in N. T. 2 Cor. V, 4. ἐφ' ᾧ οὐ θέλομεν ἐκδύσασθαι ἀλλ' ἐπενδύσασθαι nolumus deponere corpus nostrum terrestre, sed novum et coeleste corpus quasi superinduere cupimus. ibid. v. 2. τὸ οἰκητήριον ἡμῶν τὸ ἐξ οὐρανοῦ ἐπενδύσασθαι ἐπιποθοῦντες coeleste corpus super hoc non exutum corpus induere cupimus. Vid. supra ἐνδύω.

ἘΠΈΡΧΟΜΑΙ, fut. ελεύσομαι, 1. proprie : *supervenio, praeterea advenio,* etiam simpliciter *advenio, adeo, peragro, obeo.* (2 Macc. IX, 17. *Polyb.* II, 7. 3. XXVII, 4. 4.) ex ἐπί et ἔρχομαι *venio.* Act. XIV, 19. ἐπῆλθον δὲ ἀπὸ Ἀντιοχείας καὶ Ἰκονίου Ἰουδαῖοι interea supervenerunt, seu, venerunt Judaei Antiochia et Iconio. Alex. posuerunt pro בּוֹא *advenire,* Genes. XLII, 21. 1 Sam. XXX, 23. et אָתָה *accessit,* Ies. XLI, 4. XLV, 11.

2. *hostiliter invado et aggredior, impetum hostilem facio.* Omnia scil. fere *veniendi* verba apud Graecos cum ἐπί, adjuncto casu personae, notionem *hostilis invasionis* et *incursionis* habent, v. c. ἐπιβαίνειν, ἐπιέναι. Luc. XI, 22. ἐπὰν δὲ ὁ ἰσχυρότερος αὐτοῦ ἐπελθὼν νικήσῃ αὐτὸν sed si quis potentior adortus eum vicerit. *Diogen.* II, s. 23. καὶ τηρεῖν ἀμύνασθαι, εἴ τις οἱ ἐπέλθοι. *Herodian.* I, 8. 12. γυμνώσας τὸ ξιφίδιον ἐπελθών τε αἰφνιδίως τῷ Κομμόδῳ, ubi vid. *Irmischius.* Job. XXIII, 6.

3. *praeter spem accido.* Luc. XXI, 35. ὡς παγὶς γὰρ ἐπελεύσεται inopinato enim veniet hic dies quasi decipula. *Horat.* I. Ep. IV, 14. grata superveniet, quae non sperabitur, hora.

4. *accido, evenio, contingo ;* in utramque partem, etiam in bonam, v. c. Sirac. III, 8. coll. I, 35. sed in N. T. semper in malam partem de poenis, malis et calamitatibus accipitur. Act. VIII, 24. ὅπως μηδὲν ἐπέλθῃ ἐπ' ἐμὲ ὧν εἰρήκατε ne mihi eveniant mala a vobis denunciata. ibid. XIII, 40. μὴ ἐπέλθῃ ἐφ' ὑμᾶς τὸ εἰρημένον ἐν τοῖς προφήταις ne vobis eveniat praedictum a prophetis.

5. *immineo, subsequor, futurus sum.* Luc. XXI, 26. τῶν ἐπερχομένων τῇ οἰκουμένῃ quae Judaeae imminent fatorum. Ephes. II, 7. ἵνα ἐνδείξηται ἐν τοῖς αἰῶσι ἐπερχομένοις κ. τ. λ. ut insigne quoddam documentum summae ejus benignitatis extaret omni futuro tempore. Jacob. V, 1. ἐπὶ ταῖς ταλαιπωρίαις ὑμῶν ἐπερχομέναις. Conf. vers. Alex. Ies. XLI, 4. ubi ἐπερχόμενα hebraico אַחֲרֹנִים et ibid. XLII, 23. τῷ לְאָחוֹר respondet.

6. metaphorice ἐπέρχεσθαι ἐπί τινα id dicitur, *cujus vis ac virtus se in aliquo exserit et operatur,* seu, *quo aliquis imbuitur et instruitur.* Luc. I, 35. πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπί σε Spiritus Sanctus

Sanctus te superveniet, h. e. singulari et mirabili ratione in te et per te operabitur. Act. I, 8. ἀλλὰ λήψεσθε δύναμιν ἐπελθόντος τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐφ' ὑμᾶς accipietis dona Sp. S. in vos demissi, s. quo vos imbuemini, coll. Luc. XXIV, 49. ἐνδύσησθε δύναμιν ἐξ ὕψους. Saepius non occurrit in N. T. *Phavor.* ἐπέρχεται· τὸ ὡς πολέμιός τις ἐπί τινα ἔρχεται. ἐπέρχεται· τὸ παρίσταται καὶ ἐπὶ νοῦν ἔρχεται, οἷον ἐπέρχεταί μοι εἰπεῖν, (*Demosthen.* p. 206. 1050 et 1464. ed. *Reiske*) καὶ ἐπέρχεται· τὸ δεύτερον ἔρχεται. ἐπέρχεται· τὸ διέρχεται, καὶ ἀναγινώσκει τὸ βιβλίον, ἢ λόγον ἐπέρχεται, καὶ πορεύεται, ἢ στέλλεται. ὡς τὸ μῆκος ὁδοῦ τοσόνδε ἐπέρχεται.

'ΕΠΕΡΩΤΑ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *iterum interrogo (Xenoph. Cyrop.* VII, 2. 4.) deinde: *interrogo,* sensu bono, sc. eo consilio, ut aliquid discam et me instruam. Matth. XVII, 10. Marc. VII, 17. ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ τῆς παραβολῆς. ib. IX, 11. 28. Luc. III, 10. Act. I, 6. 1 Cor. XIV, 35. etc. Dan. II, 11. ὁ λόγος, ὃν βασιλεὺς ἐπερωτᾷ, βαρύς. Judd. XX, 18. ubi hebraico שָׁאַל respondet. *Thucyd.* I, c. 118. ἐπηρώτων τὸν θεὸν, εἰ πολεμοῦσιν ἄμεινον ἔσται. *Thom. Mag.* ἐρωτῶ, τὸ ἀπόκρισιν ζητῶ τινά; τὸ ἐπερωτῶ δὲ, ἔστι μὲν ἀντὶ τοῦ ἁπλῶς ἐρωτῶ· κυρίως δὲ, ὅταν ἐπὶ τῇ ἐρωτήσει, ἑτέρᾳ ἐρωτήσει χρῶμαι.

2. *quaestiones propono alteri solvendas et explicandas,* et dicitur fere in malam partem de *iis, qui captiose aliquem interrogant insidiandi et illudendi animo, et ut eum confundere et implicare possint.* Matth. XII, 10. XXII, 23. 35. ἐπηρώτησεν πειράζων αὐτόν. ibid. v. 46. οὐδὲ ἐτόλμησέ τις ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐπερωτῆσαι αὐτὸν οὐκέτι. Marc. XII, 28. Luc. II, 46. VI, 9. XX, 21. De captioso genere interrogationis (ut vocat *Cic. Acad. Quaest.* II, 16.) ἐρωτᾷν et ἐρώτημα etiam occurrit apud *Lucianum Jove confut.* p. 177.

3. *rogo, peto, postulo.* Matth. XVI, 1. ἐπηρώτησαν αὐτὸν σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτοῖς miraculum e coelo ab eo petierunt. Respondet hebraice שָׁאַל in versione Alex. Ps. CXXXVII, 3.

4. *quaero, alicujus rei studio ducor.* Hinc ἐπερωτᾷν τὸν Θεὸν *verae doctrinae divinae, veri cultus divini studio duci* significat. Rom. X, 20. ἐμφανὴς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσι innotui hominibus, qui a vero mei cultu alieni olim erant. Conf. Ies. LXV, 1. — *Thom. M.* p. 368. sub ἐρωτῶ· τὸ ἐπερωτῶ ἔστι μὲν καὶ ἀντὶ τοῦ ἁπλῶς ἐρωτῶ, (sc. τὸ ἀπόκρισιν ζητῶ τινὰ, ut in antecedentibus exposuerat) κυρίως δὲ, ὅταν ἐπὶ τῇ ἐρωτήσει, ἑτέρᾳ ἐρωτήσει χρῶμαι.

'ΕΠΕΡΩ'ΤΗΜΑ, τος, τό. Vocabulum sine ulla auctoritate in Lexicis prolatum. Descendit a praeced. ἐπερωτάω et

1. proprie *interrogationem* notat estque i. q. ἐπερώτησις, quod legitur apud *Thucyd.* IV, c. 38. Ipsa vox ἐπερώτημα hoc sensu legitur apud *Thucyd.* III, c. 53 et 68. τό τε ἐπερώτημα βραχὺ ὂν, ᾧ τὰ μὲν ἀληθῆ ἀποκρίνασθαι κ. τ. λ. ibid. c. 54. τὸ ἐρώτημα τὸ βραχὺ vocatur.

2. *petitio, postulatio, rogatio.* Dan. IV, 14. (17.) ubi in vers. *Theodot.* τῷ שְׁאֵלְתָא respondet.

3. *quaestio et responsio mutua pacti gratia, sponsio, et stipulatio,* seu *contractus, inducens obligationem reciprocam,* quia sponsiones fiunt, dum quis interrogat alterum, an velit nobis aliquid praestare, e quibus alter, qui interrogat, stipulari dicitur, alter, qui respondet, respondere; et ex adjuncto: *quaevis promissio et obligatio. Gloss. Nomicae:* ἐπερωτῶ· *stipulor.* ἐπερωτῶμαι· *promitto, spondeo.* In hac vero posteriori significatione vox accipienda esse videtur in loco 1 Petr. III, 21. ubi baptismus vocatur συνειδήσεως ἀγαθῆς ἐπερώτημα εἰς Θεὸν, h. e. promissio et obligatio mentis purae servandae coram Deo ad propositam interrogationem facta, non sine respectu ad ritum illum veteris ecclesiae, interrogandi baptizandos, an velint renuntiare pristinae vitiositati, omnemque

nemque vitam virtuti christianae consecrare; cui interrogationi, ab Episcopo aut alio quodam factae, respondebant catechumeni, seque virtutis verae studiis palam addicebant; cujus exemplum est Act. VIII, 17. et in *Justini Mart. Apol.* II, § 61. *Oecumenius* ad h. l. ἀῤῥαβῶνα, ἐνέχυρον καὶ ἀπόδειξιν. Saepius non legitur in N. T. Caeterum ob interpretes nonnullos, qui memoria lapsi ἐπερώτημα apud *Theophilum* JC. in *stipulationis* notione occurrere contenderunt, monendum est, nec *Theophilum*, nec ullum alium de iis, qui *Jus Romanum* graece scripserunt, ἐπερώτημα, sed ἐπερώτησιν, *stipulationem* dixisse. Vide *Theophilum* in *Titulo de Verborum Obligationibus*, qui est *Institutt.* Lib. III. Tit. 16. et seq. et in *Basilicorum Ecloge* Lib. XXIII, Tit. 9. περὶ ἐπερωτήσεως etc. Etsi autem ἐπερώτημα apud JCtos nunquam occurrat, adhibent tamen affine τὸ ἐπερωτηθὲν *promissum*, ut ἐπάγγελμα et τὸ ἐπαγγελθὲν ejusdem significationis. Debeo autem hanc observationem *J. R. S.* in *Tempe Helvetica* T. III. p. 449 seq.

ἘΠΈΧΩ, fut. ἐφέξω, vel ἐπισχήσω, i. q. ἐπίσχω, 1. proprie: *inhibeo, retineo, cohibeo.* ab ἐπὶ et ἔχω. *Hesych.* ἐπισχεῖν, κρατεῖν ἢ κωλύειν. *Thom. Mag.* ἐπέχω, τὸ κωλύω. *Xenoph. Hist. Gr.* VI, 5. 14. Hinc

2. *subsisto,* quasi *inhibeo cursum et gressum, moror per aliquod tempus in aliquo loco,* vel simpliciter positum vel additis vocabulis ἑαυτὸν et χρόνον. Act. XIX, 22. αὐτὸς ἐπέσχε χρόνον εἰς τὴν Ἀσίαν aliquamdiu remansit in Asia. *Xenoph. Cyrop.* V, 4. 17. ἐγὼ γὰρ ἐπισχήσω ego autem morabor. ibid. IV, 2. 6. καὶ ὅπου ἂν ἢ ἀναπαύωνται ἢ ἐπισχῶσι τῆς πορείας. Hinc ἐπέχειν haud raro etiam *exspectare* significat. Genes. VIII, 10. 12. 2 Macc. V, 25.

3. *intentis oculis aspicio aliquem, oculos in aliquem defixos habeo, animadverto, video, observo,* omisso substantivo ὀφθαλμούς. Luc. XIV, 7. ἐπέχων πῶς τὰς πρωτοκλισίας ἐξελέγοντο cum animadverteret, quantopere primam sedem affectarent. Act. III, 5. ὁ δὲ ἐπεῖχεν αὐτοῖς ille vero intentis oculis eos observabat. Potest vero h. l. et νοῦν et ὀφθαλμοὺς subintelligi et verti: *dedita ad eos erat ipsius mens cum oculis,* quae sunt verba *Livii* I, c. 9. Conf. *Wesseling.* ad *Herodot.* I, c. 32. p. 40.

4. *omni animi cura et contentione ad aliquod attendo.* Omissum est νοῦν. 1 Tim. IV, 16. ἔπεχε σεαυτῷ καὶ τῇ διδασκαλίᾳ animum attende tibi et doctrinae, h. e. caute et provide alios doceas et vivas. Sirac. XXXIV, 2. ὁ ἐπέχων ἐνυπνίοις.

5. *porrigo, exhibeo, teneo, habeo, possideo,* et ex adjuncto: *prae me fero.* Philipp. II, 16. λόγον ζωῆς ἐπέχοντες doctrinam salutarem prae vobis ferentes, seu, vita factisque spectandam exhibentes et demonstrantes; (Conf. *Mori* Diatribe de Discrimine sensus et significationis in interpretando p. 5 seq.) sed potest etiam reddi: *doctrinam christianam constanter tuentes et observantes. Hesych.* ἐπέχοντες· κρατοῦντες. *Suid.* ἔπεχε· φύλασσε. Saepius non legitur in N. T. *Hesych.* ἔπεχε· ἐπίμενε, πρόσεχε, κάτεχε, ἐπίμενε. Idem: ἐπεῖχεν· προσεδόκα, προσεῖχεν.

ἘΠΗΡΕΆΖΩ, fut. άσω. Copiose de hac voce exposuit *Wassius* ad *Thucyd.* I, 26. p. 329. T. I. ed. Bipont. et *Wetstenius N. T.* T. I. p. 312. Significat in universum: *injuriam facio tam re, quam verbis, noceo, damno afficio, vim infero, violenter tracto. Hesych.* ἐπηρεάζει· βιάζει. Idem: ἐπήρεια· βία. Inprimis autem hacc vox sensu forensi de *iis* usurpabatur, *qui aliquem deferebant apud judicem eumque in judicio obtrectabant et criminabantur,* teste *Polluce Onomast.* VIII, c. 6. (τῶν δὲ ἐκ δικαστηρίου ὀνομάτων καὶ τὸ συκοφαντεῖν, ἐργολαβεῖν, ἐνεργολαβεῖν, ἐπηρεάζειν, καταψεύδεσθαι, καταψευδομαρτυρεῖν.) et *Herodian.* VII, 3. 4. In N. T. ter legitur. Matth. V, 44. προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς καὶ διωκόντων ὑμᾶς supplicate pro iis, qui vos criminantur et persequuntur. Luc. VI, 28. 1 Petr. III, 16. ἐπηρεάζοντες τὴν ἀγαθὴν

ν ὑμῶν ἐν Χριστῷ ἀναστροφὴν qui
miantur vos religioni christianae
enienter viventes. *Herodian.* II,
, τοῦ μηδένα ἐπηρεάζεσθαι, μήτε μα-
ἐγκλήματι περιπίπτειν, ubi vid. *Ir-
ius.* Confer et *Lexicon Xeno-
eum* s. h. v.

ΠΊ. Praepositio, regens geniti-
dativum et accusativum, varios
icatus admittit, qui saepe sunt
se ita connexi, ut vix discerni
possint. Extra compositionem
idem
um genitivo constructa, deno-

, *ab.* Matth. XXVIII, 14. ἐὰν
ῇ τοῦτο ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος quodsi re-
rit praeses. Act. XXV, 9. κρίνε-
' ἐμοῦ judicare me judice. Sed
s fortasse h. l. redditur: *me
ente, sub meo praesidio.*

oram, apud, in conspectu. Marc.
, 9. καὶ ἐπὶ ἡγεμόνων καὶ βασιλέων
σεσθε coram procuratoribus et re-
s statuemini. Act. XXIII, 30.
τὰ πρὸς αὐτὸν ἐπὶ σοῦ ut apud te
ent, si quid contra illum habe-
ib. XXIV, 19. οὓς ἔδει ἐπὶ σοῦ
ι καὶ κατηγορεῖν. et v. 20. XXV,
ἐπὶ τοῦ βήματος Καίσαρος. ib. XXVI,
Cor. VI, 1. κρίνεσθαι ἐπὶ τῶν ἀδίκων
οὐχὶ ἐπὶ τῶν ἁγίων coram judicibus
nis nec christianis. ib. v. 6. *Ae-
V. H.* VIII, 2. ἐπὶ Ἀρείου βουλῆς
coram senatu Areopagitico verba
ns. *Xenoph. Hist. Gr.* VI, 5. 38.
μαρτύρων. Cf. *D'Orville* ad *Chari-
VIII.* c. 8. p. 642. ed. Lips. et
eling. ad *Diodor. Sic.* XVI, 93.
le, notans *objectum.* 2 Cor. VII,
ἡ καύχησις ἡμῶν ἡ ἐπὶ Τίτου glori-
nostra de Tito. Eandem signifi-
nem ἐπὶ habet cum dativo et ac-
ivo constructum, ut infra doce-
. Ita etiam ב (cui ἐπὶ haud raro
ndet in vers. Alex. v. c. Genes.
, 31. 43. 44. XLIX, 1. 6.) su-
r, Levit. V, 21. Ps. LXXXVII,
emosthen. p. 1392. ed. *Reiske:*
ς ἐπὶ πάντων ἐπαίνους ποιήσομαι.
de, ex, ita, ut *locum* vel *originem*
ficet. Hebr. VIII, 4. εἰ μὲν γὰρ
ἦν ἐπὶ γῆς si enim fuisset de terra,
h. e. si terrestrem originem habuis-
set. Vulgo huc etiam referunt locum
Marc. XII, 26. ἐπὶ τοῦ βάτου, sed sine
dubio haec verba reddenda sunt: *ubi
illam de rubo ardente historiam narrat.*
Idem valet de loco Luc. XX, 37.

5. *in,* cum ablativo, innuens *locum.*
Matth. VI, 10. ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς
γῆς. ib. v. 19. μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θη-
σαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς. ib. IX, 2. ἐπὶ κλίνης
βεβλημένον in lecto jacentem. ib. XVI,
19. XVIII, 18. 19. Marc. VIII, 4.
ἐπ' ἐρημίας in deserto. 2 Macc. V, 9.
Polyb. XXI, 8. 13. *Xenoph.* de *Rep.
Laced.* XIV, 4. ἐπὶ ξένης. ibid. XIII,
1. ἐπὶ στρατιᾶς in exercitu. Apoc. I, 20.

6. *in,* de *subjecto.* Joh. VI, 2. σημεῖα,
ἃ ἐποίει ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων miracula, quae
in aegrotis patravit. Rom. I, 10. ἐπὶ
τῶν προσευχῶν μου in precibus meis.

7. *ad.* Luc. XXII, 40. γενόμενος δὲ
ἐπὶ τοῦ τόπου ad quem locum ubi venit.

8. *juxta, prope,* denotans *locum* vel
situm. Matth. XXI, 19. καὶ ἰδὼν συ-
κῆν μίαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ et cum vidisset fi-
cum juxta viam. Joh. VI, 21. τὸ
πλοῖον ἐγένετο ἐπὶ τῆς γῆς subito navis
adest terrae. ib. XXI, 1. ἐπὶ τῆς
θαλάσσης ad mare Tiberiadis. Act.
XX, 9. ἐπὶ τῆς θυρίδος ad fenestram.
Eodem modo עַל sumitur Num. XXVI,
3. עַל־יַרְדֵּן 2 Regg. II, 7.

9. *sub,* de *tempore;* in qua signifi-
catione jungitur fere nominibus pro-
priis et substantivis, officium, aeta-
tem, vel regimen significantibus.
Matth. I, 11. ἐπὶ τῆς μετοικεσίας Βαβυ-
λῶνος ipso exilii Babylonici tempore.
Marc. II, 26. ἐπὶ Ἀβιάθαρ τοῦ ἀρχιε-
ρέως sub pontificatu Abiatharis. Luc.
III, 2. ἐπ' ἀρχιερέως Ἄννα καὶ Καϊάφα
tempore summorum sacerdotum An-
nae et Caiaphae. Luc. IV, 27. ἐπὶ
Ἐλισσαίου Elisae aetate. Act. XI, 28.
ἐπὶ Κλαυδίου imperante Claudio Cae-
sare. 3 Esdr. II, 16. *Homer. Iliad.*
β', 797. ἐπ' εἰρήνης. *Schol.* ἐν τῷ καιρῷ
τῆς εἰρήνης. *Arrian.* III, c. 73. ἐπ'
ἐμοῦ meo tempore. *Aelian. V. H.*
XIII, 17. βασιλείαν ἤνεγκαν σωφρόνως
ἐπὶ

ἐπὶ Κίκροπος. *Herodot.* I, 15. Cf. *Bibl. Brem. Novam* Cl. IV, p. 150.

10. *super*, ita, ut *curam aliquam* aut *singulare ac proprium munus* significet. Act. VIII, 27. ὃς ἦν ἐπὶ πάσης τῆς γάζης praefectus omnibus thesauris regiis. ib. XII, 20. ὁ ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος cubicularius. Matth. II, 22. βασιλεύει ἐπὶ τῆς Ἰουδαίας. Apoc. IX, 11. ἔχουσιν ἐφ᾿ αὐτῶν βασιλέα. Exempla hujus significationis larga manu dedit *Vigerus* de *Idiotismis Ling. Gr.* p. 593 seq. ed. *Zeunii.*

11. *super*, in significatione *potestatis* Apoc. XI, 6. ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν ὑδάτων.

12. *super*, localiter, ita, ut non *motum ad locum* significet, sed *in*, aut *super loco,* seu *subjecto aliquo*, et respondeat nostro : auf *on*. Matth. IV, 6. ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσί σε manibus te gestabunt. ibid. XXIV, 30. ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ in nubibus adventantem, seu nubibus vehentem. ibid. XXVI, 64. XXVII, 19. καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος sedente autem eo in tribunali. Luc. IV, 29. ἐφ᾿ οὗ ἡ πόλις αὐτῶν ᾠκοδόμητο in quo urbs exstructa erat. Act. XII, 21.

13. *supra*, innuens *sublimitatem*, *dignitatem* et *praerogativam*. Ephes. IV, 6. εἷς Θεὸς καὶ πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων unus est Deus et pater omnium, qui est supra omnes, h. e. omnibus celsior et eminentior.

14. *per*, de *spatio loci*, de *transitu*, seu *motu locali.* Apoc. XXI, 16. ἐπὶ σταδίων per stadia ; si nempe haec lectio sana est, quae in editionibus fere omnibus reperitur, excepta *Griesbachiana*, in qua rectius, ut opinor, ἐπὶ σταδίους legitur.

15. *per*, significans id, per quod aliquid efficitur. Matth. XVIII, 16. ἵνα ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων ἢ τριῶν σταθῇ πᾶν ῥῆμα ut per duos tresve testes de veritate rei constet. Eodem modo explicandus est locus 2 Cor. XIII, 1.

II. Cum dativo constructa denotat :

1. *ad*, innuens *finem*, ad, vel ob quem aliquid suscipitur. Matth. XXVI, 50. ἐφ᾿ ᾧ πάρει ; quo consilio huc venisti ? Gal. V, 13. ὑμεῖς ἐπ᾿ ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε vos ad libertatem vocati estis. 1 Thess. IV, 7. οὐ γὰρ ἐκάλεσεν ἡμᾶς ὁ Θεὸς ἐπὶ ἀκαθαρσίᾳ non eo consilio Deus nos ad christianam religionem adduxit, ut vitiositati studeremus. 2 Tim. II, 14. Sap. II, 23. *Apollodor.* III, c. 9. ἐπὶ θανάτῳ eo consilio, ut occideretur. *Xenoph.* de *Venat.* VI, 5. ἐπὶ θήρᾳ ἐξιέναι venatum exire ; ubi vide notas *Zeunii. Eurip. Phoen.* v. 1580. οὐκ ἐπ᾿ ὀνείδεσιν, οὐδ᾿ ἐπιχάρμασιν, ἀλλ᾿ ὀδύναισι λέγω.

2. *ad*, *apud*, *ante*, ut sit *locale*, i. q. πρὸ, παρά. Matth. XXIV, 33. ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις prae foribus adest. Marc. XIII, 29. Joh. IV, 6. V, 2. ἐπὶ τῇ προβατικῇ πύλῃ ad portam ovium. Act. III, 10. καθήμενος ἐπὶ τῇ ὡραίᾳ πύλῃ τοῦ ἱεροῦ. ibid. V, 9. ἐπὶ τῇ θύρᾳ ad fores sunt. ib. XXVIII, 14. ἐπ᾿ αὐτοῖς ἐπιμεῖναι apud ipsos permanere. *Eurip. Iphig.* in *Aul.* v. 656. μέν᾿, ὦ πάτερ, κατ᾿ οἶκον ἐπὶ τέκνοις σέθεν.

3. *contra*, in alicujus *incommodum*, seu *damnum*, in quo sensu nunc cum dativo, nunc cum accusativo adhibetur. Luc. XII, 52. τρεῖς ἐπὶ δυσὶ καὶ δύο ἐπὶ τρισί. ibid. v. 53. πατὴρ ἐφ᾿ υἱῷ καὶ υἱὸς ἐπὶ πατρὶ pater contra filium et filius contra patrem. Act. XI, 19. ἀπὸ τῆς θλίψεως τῆς γενομένης ἐπὶ Στεφάνῳ inde a persecutione, orta contra Stephanum. Aliam hujus loci explicationem probabiliorem vide infra n. 10. Sirac. VII, 12. *Joseph. A. J.* II, 9. 7. τοῦτο ἔδοξεν οἰωνὸν ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ φέρειν id visum est contra regnum aliquid mali portendere. *Aelian. V. H.* IV, c. 5. ἐπὶ τοῖς Μολιονίδαις συστρατεύσασιν.

4. *de*, notans *objectum*. Phil. IV, 10. Matth. XVIII, 13. ὅτι χαίρει ἐπ᾿ αὐτῷ gaudet de illo. Marc. XII, 17. καὶ ἐθαύμασαν ἐπ᾿ αὐτῷ. Luc. XIX, 41. ἔκλαυσεν ἐπ᾿ αὐτῇ. Joh. XII, 16. ὅτι ταῦτα ἦν ἐπ᾿ αὐτῷ γεγραμμένα.

5. *coram*, innuens *praesentiam*. Apoc. X, 11. δεῖ σε πάλιν προφητεῦσαι ἐπὶ λαοῖς καὶ ἔθνεσι, καὶ γλώσσαις καὶ βασιλεῦσι πολλοῖς.

6. *erga*. Matth. XVIII, 26. μακροθύμησον ἐπ' ἐμοί sis longanimus erga me. Marc. VI, 34. ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτοῖς misericordia motus est erga ipsos. Luc. VII, 13. XVIII, 7. In eadem significatione etiam cum accusativo constructa reperitur.

7. *in*, quum *statum quendam rei* significamus. Matth. XXIV, 5. πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου multi enim venient, qui se a me missos esse jactabunt; pro quo in aliis locis ponitur ἐν τῷ ὀνόματί μου. Rom. V, 14. qui non peccaverunt ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι τῆς παραβάσεως Ἀδὰμ in similitudine transgressionis Adami, h. e. ita, ut peccata eorum similia fuerint peccato Adami. 1 Cor. IX, 10. *Demosthenes* p. 533. ed. *Reiske:* γεγονότων τινῶν ἐπὶ συμφοραῖς.

8. *in*, notans *objectum*. Luc. I, 47. et exultavit spiritus meus ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ σωτῆρί μου. Matth. XIII, 14. ἀναπληροῦται ἐπ' αὐτοῖς προφητεία impletur in illis oraculum. Act. XIV, 3. παρρησιαζόμενοι ἐπὶ τῷ Κυρίῳ. Rom. IX, 33. πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ. ibid. X, 11. XV, 12. ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιοῦσιν. 2 Cor. I, 9. 1 Tim. IV, 10. 1 Petr. II, 6. 1 Joh. III, 3. καὶ πᾶς ὁ ἔχων τὴν ἐλπίδα ταύτην ἐπ' αὐτῷ. Huc etiam referendus est locus Marc. V, 33. videns mulier ὃ γέγονεν ἐπ' αὐτῇ.

9. *per*, ita, ut *causam efficientem* significet. Matth. IV, 4. Luc. IV, 4. οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ non pane solum alitur homo, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι, sed omnibus rebus. Marc. VI, 52. οὐ γὰρ συνῆκαν ἐπὶ τοῖς ἄρτοις non enim sapientiores evaserant per illos panes miraculosos. Act. III, 16. ἐπὶ τῇ πίστει τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ per fidem in nomen ejus. Phil. III, 9. δικαιοσύνην ἐπὶ τῇ πίστει. 1 Cor. VIII, 11. *Maxim. Tyr.* Diss. XXVII, § 6. βιοτεύων ἐπὶ τῷ οἴνῳ, ubi videndus *Marklandus.* Conf. etiam *Bergler.* ad *Alciphron.* lib. III. Ep. 7. p. 294.

10. *post*. Act. XI, 19. ἀπὸ τῆς θλίψεως τῆς γενομένης ἐπὶ Στεφάνῳ post Stephani mortem, coll. c. VIII, 1. Phil. II, 27. λύπην ἐπὶ λύπῃ aliam post aliam tristitiam. Hebr. IX, 17. ἐπὶ νεκροῖς post mortem testatoris. Huc etiam referunt nonnulli locum Rom. V, 12. ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον post quem omnes peccarunt. In dubium vocavit hanc significationem *Krebsius* in Lexico *Schoettgeniano* p. 242. sed confirmari potest multis Scriptorum veterum locis. Sic v. c. *Aelian. V. H.* IV, 5. ἐπ' ἀρχιμόρῳ. XII, 1. *Xenoph.* de *Rep. Laced.* XIII, 7. ἐπὶ τούτοις post hos. Idem *Anab.* III, 2. 3. ἐπὶ τούτῳ post hunc. Idem *Hist. Gr.* IV, 4. 9. ἡμέρα ἐπὶ τῇ νυκτὶ ταύτῃ. *Alciphron* III. Ep. 8. πλεῖστα ἐπὶ πλείοσι ἀποφερομένη. *Eurip. Phoen.* v. 1231. οὐκ ἂν γε λέξαιμ' ἐπ' ἀγαθοῖσι τοῖς κακά. Interdum etiam ἐπὶ in hac significatione simpliciter ponitur, v. c. *Herodot.* VII, 55. ἐπὶ δὲ αὐτὸς Ξέρξης. Conf. *Kypke Obss. Sacr.* T. II. p. 55.

11. *praeter, prae*. Luc. XVI, 26. καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις praeterea his exceptis. Coloss. III, 14. ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις τὴν ἀγάπην. Ephes. VI, 16. praecipue vero. Hebr. VIII, 1. Cf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 769.

12. *ob, propter*, ita, ut *causam impulsivam* et *moventem* significet. Marc. III, 5. συλλυπούμενος ἐπὶ τῇ πωρώσει τῆς καρδίας αὐτῶν tristis ob summam eorum pertinaciam. Matth. VII, 28. obstupescebant omnes ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ. ibid. XIX, 9. εἰ μὴ ἐπὶ πορνείᾳ nisi propter adulterium. Act. XXVI, 6. καὶ νῦν ἐπ' ἐλπίδι——ἕστηκα κρινόμενος. Tit. I, 2. *Eurip. Phoen.* v. 548. ἐφ' ᾗ σὺ μαίνῃ cujus amore insanis. *Aelian. V. H.* XII, 41. Apelles ἐκπλαγεὶς ἐπὶ τῇ παραδόξῳ θέᾳ. *Thucyd.* I, 143. ἐπὶ τῷ κινδύνῳ ob impendens periculum. Conf. *Wesseling.* ad *Diod. Sic.* XIII, 21.

13. *quod attinet ad*. Act. V, 35. cavete vobis ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις τούτοις quod attinet ad hos homines, vel ratione horum hominum. Sic etiam legitur apud *Xenoph. Anab.* VI, 6. 13. τὸ ἐπὶ τούτῳ quod ad hunc attinet.

14. *secundum*. Luc. I, 59. et vocarunt

runt eum ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ secundum nomen patris ejus. ibid. V, 5. ἐπὶ δὲ τῷ ῥήματί σου.

15. *sub*, de *tempore*. Hebr. IX, 15. τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ παραβάσεων peccatorum sub tempore prioris oeconomiae commissorum. *Eurip. Phoen.* 777. ἐπ' ἐξόδοις, et 803. ἐπὶ ὥραις.

16. *sub*, ita, ut ad *conditiones pactorum declarandas* adhibeatur, *sub conditione, ea lege.* Rom. VIII, 20. ἐπ' ἐλπίδι sub hac spei conditione. Huc etiam a nonnullis refertur locus Hebr. IX, 17. διαθήκη ἐπὶ νεκροῖς βεβαία testamentum tum demum ratum est, si, qui condiderunt, mortui sunt. Sed vid. supra n. 10. *Xenoph. Hist. Gr.* III, 1. 17. Conf. *Irmisch. Excurs.* ad *Herodian.* I, 2. 2. Vol. I. p. 783. et *Reitz.* ad *Lucian.* Opp. T. II. p. 86.

17. *super*, localiter, ita, ut non *motum ad locum* significet, sed *in* aut *super loco*, seu *subjecto* aliquo, et respondeat nostro: auf *upon*. Matth. IX, 16. ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ. ibid. XIV, 8. ἐπὶ πίνακι in patina. Marc. II, 4. ἐφ' ᾧ ὁ παραλυτικὸς κατέκειτο lectus, super quo paralyticus jacebat. ib. VI, 39. ἐπὶ τῷ χλωρῷ χόρτῳ. Ephes. II, 20. Luc. XIX, 44. 1 Cor. I, 4. Phil. I, 5. Apoc. VI, 2. 4. 5.

III. Cum accusativo significat:

1. *ad*, i. q. πρὸς, notans *locum* vel *terminum ad quem*. *Diog. Laërt.* II, s. 69. διατί οἱ φιλόσοφοι ἐπὶ τὰς τῶν πλουσίων θύρας ἔρχονται. *Polyb. Hist.* I, c. 41. *Exc. Legat.* 31 et 55. *Eurip. Phoen.* v. 1584. Matth. X, 18. καὶ ἐπὶ ἡγεμόνας δὲ καὶ βασιλεῖς ἀχθήσεσθε ad procuratores et reges ducent vos. ib. XII, 28. ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ pervenit ad vos regnum Dei. Luc. X, 9. Joh. I, 52. ubi *Syrus* ܠܘܬ habet. 1 Cor. VII, 5. Act. X, 11. καταβαῖνον ἐπ' αὐτὸν ad se descendens.

2. *ad*, in significatione *incrementi*. Matth. VI, 27. quis potest addere vel minimum ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ; ad staturam suam?

3. *ad*, *finem* et *consilium* indicans, quo quid facias. Matth. III, 7. venientes ἐπὶ τὸ βάπτισμα, h. e. adeuntes Johannem eo consilio, ut ab eo baptizarentur. *Syrus:* ܠܡܥܡܕܘ ut baptizarentur. Similis locus est apud *Josephum A. J.* II, 6. 3. ἥκομέν τε νῦν ἐπ' ἀγορὰν σίτου venimus nunc eo consilio, ut frumentum emeremus. *Xenoph. Oeconom.* II, 15. ἐπὶ πῦρ ad ignem petendum, et *Polyaen.* p. 186. ἐπὶ συνθήκας ad foedus faciendum. Luc. VII, 44. ὕδωρ ἐπὶ τοὺς πόδας μου οὐκ ἔδωκας aquam ad lavandos pedes mihi non dedisti. Act. VIII, 32. ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη. *Xenoph.* de *Rep. Laced.* XIV, 6. ἐπὶ τὸ διακωλύειν impediendi causa. Vide *Valckenar.* ad *Herodot.* p. 596.

4. *ante*, ut sit *locale*. Act. X, 17. ἐπέστησαν ἐπὶ τὸν πυλῶνα stant ante ostium, seu, adstant foris. ibid. XI, 11. ἐπέστησαν ἐπὶ τὴν οἰκίαν. Apoc. III, 20. ἰδοὺ ἕστηκα ἐπὶ τὴν θύραν.

5. *apud, prope, juxta.* Matth. XIII, 2. ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν εἱστήκει, coll. Marc. IV, 1. Luc. II, 8. Apoc. XV, 2. ἑστῶτας ἐπὶ τὴν θάλασσαν. Luc. V, 27. ἐπι τὸ τελώνιον. Sic ἐπὶ in Scriptoribus exteris passim occurrit et quidem triplici casu. Cum genitivo, *Theocrit. Idyll.* IV, v. 17. ἐπ' Αἰσάροιο ad Aesarum fluvium. *Arrian. Exped. Alex.* I, c. 30. ἐπὶ τοῦ Σαγγαρίου ποταμοῦ. Cum dativo, *Aelian. V. H.* III, c. 23. *Callim. Hymn.* in *Del.* v. 185. Cum accusativo, apud *Arrian. Exped. Alex.* VI, c. 3. Debeo hanc observationem *Albertio* in *Obss. Philol.* p. 210.

6. *contra, adversus.* Matth. X, 21. ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς insurgent filii contra parentes. ibid. XXVI, 55. ὡς ἐπὶ λῃστὴν tanquam contra latronem. Marc. III, 24. Luc. XI, 17. καὶ οἶκος ἐπὶ οἶκον πίπτει. *Syrus* bene: ܘܒܝܬܐ ܕܥܠ ܢܦܫܗ ܡܬܦܠܓ ܢܦܠ et domus adversus se ipsam divisa cadit. Act. XIII, 50. καὶ ἐπήγειραν διωγμὸν ἐπὶ τὸν Παῦλον et excitarunt persequutionem adversus Paulum. Rom. XI,

. ἐπὶ μὲν τοὺς πεσόντας ἀποτομίαν.
XII, 17. *Eurip. Phoen.* v. 445.
τὴν ἐμὴν στρατεύομαι πόλιν.
:, quando *objectum* denotat.
IX, 12. καὶ πῶς γέγραπται ἐπὶ
τοῦ ἀνθρώπου et eventum ha-
llud vaticinium de filio homi-
Cor. II, 3. πεποιθὼς ἐπὶ πάντας
erans de vobis omnibus. Hebr.
. ἐφ' ὃν γὰρ λέγεται ταῦτα de
iim haec dicuntur. 2 Thess.
1 Tim. I, 18.
a. Matth. XIV, 14. ἐσπλαγχ-
αὐτοὺς misericordia motus est
sos. Luc. VI, 35. χρηστός ἐστι
ρίστους benignus est erga in-
Rom. IX, 23. τὸν πλοῦτον
σκεύη ἐλέους summam benigni-
erga eos, quibus beneficia sua
vit. Rom. XI, 22. ἐπὶ δὲ σὲ,
τα. Ephes. II, 7.
, innuens *objectum*. Matth.
, 43. πέποιθεν ἐπὶ τὸν Θεὸν con-
t in Deum. Act. XI, 17.
σιν ἐπὶ τὸν Κύριον. Hebr. VI, 1.
ὶ τὸν Θεόν. 1 Petr. III, 5. 12.
, significans *motum ad locum.*
XIII, 5. ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ
alia ciderunt in loca lapi-
. v. 20. et XVIII, 12. ἐπὶ τὰ
ῆς per montes vagabitur.
, in *loco*. Luc. XVII, 35. δύο
λήθουσαι ἐπὶ τὸ αὐτὸ erunt duae
s in eodem loco, seu pistri-
d reddi etiam potest: *una*,

er. Matth. XIII, 7. ἄλλα δὲ
ὶ τὰς ἀκάνθας alia vero cecide-
er spinas, coll. Luc. VIII, 7.
σεν ἐν μέσῳ τῶν ἀκανθῶν. Act. I,
εἰσῆλθε καὶ ἐξῆλθεν ἐφ' ὑμᾶς. Cf.
ib εἰσέρχομαι.
n. Hebr. VIII, 8. καὶ συντελέ-
ν οἶκον Ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον
αθήκην καινὴν et pangam cum
s et Judaeis novum foedus.
, de *tempore*, indicans *conti-*
m et *durationem*. Luc. IV,
ἔτη τρία per tres annos. ib.
5. ἐπὶ χρόνον, sc. τινὰ, per ali-
npus. (*Homer. Iliad.* β', 299.
92.) Act. XIII, 31. ἐπὶ ἡμέ-
ρας πλείους per plures, sc. quadraginta dies. ibid. XX, 11. XXVIII, 6. 1 Cor. VII, 39. ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ quamdiu vivit. Galat. IV, 1. Hebr. XI, 30. ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας. *Herodian.* IV, 2. 5. καθέζονται ἐπὶ πλεῖστον τῆς ἡμέρας. *Aelian. V. H.* III, 1. *Thucyd.* II, 35. ἐδῄουν τὴν γῆν ἐπὶ δύο ἡμέρας.

15. *propter, ob.* Luc. XXIII, 48. πάντες οἱ παραγενόμενοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν ταύτην omnes, qui praesentes erant ad hanc rem videndam. Hebr. XII, 10. ἐπὶ τὸ συμφέρον propter utilitatem. Apoc. I, 7. κόψονται ἐπ' αὐτόν. ib. XVIII, 20. εὐφραίνου ἐπ' αὐτήν.

16. *quod attinet ad.* 1 Cor. VII, 36. εἰ δέ τις ἀσχημονεῖν ἐπὶ τὴν παρθένον αὐτοῦ νομίζει. Vid. supra sub ἀσχημονέω.

17. *sub, circa, circiter,* connotans *tempus*. Marc. XV, 1. ἐπὶ τὸ πρωῒ sub matutinum tempus, mane. Ita et Graeci ἐπὶ τὴν ἕω sub auroram. Act. III, 1. ἐπὶ τὸ αὐτὸ simul, eodem tempore.

18. *super,* innuens *locum* vel *situm*. Matth. III, 16. καὶ ἐρχόμενον ἐπ' αὐτόν. ibid. XIV, 19. ἀνακλιθῆναι ἐπὶ τοὺς χόρτους. v. 26. ἐπὶ τὴν θάλασσαν περιπατοῦντα in mari incedentem. ib. V, 15. ἐπὶ τὴν λυχνίαν. IX, 18. ἐπίθες τὴν χεῖρά σου ἐπ' αὐτήν. XXI, 5. Apoc. XIV, 14.

19. *super,* indicans *eventum vel prosperum vel adversum, vindictam* et *poenam* aut *beneficium*. Matth. XXIII, 35. ὅπως ἔλθῃ ἐφ' ὑμᾶς πᾶν αἷμα δίκαιον ut a vobis vindicta sumatur omnis injustae caedis. ibid. XXVII, 25. τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς nos luemus istam caedem. Luc. XIX, 43. XXI, 34. Joh. XVIII, 4. Act. XVIII, 6. τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ὑμῶν culpa vestrae perniciei vobis unice tribuenda est. Luc. I, 35. πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ. Act. II, 17. 18. XIX, 6. Galat. VI, 16. εἰρήνη ἐπ' αὐτοὺς illis contingat felicitas.

20. *supra,* cum *potestatem* vel *dignitatem* et *imperium* significat. 2 Thess. II, 4. ὑπεραιρόμενος ἐπὶ πάντα λεγόμενον Θεὸν extollens se supra omnem, qui Deus vocatur. Hebr. II, 7. κατέστησας αὐτὸν ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου praefecisti

praefecisti eum omnibus operibus manuum tuarum.

21. cum nominibus junctum adverbia circumscribit. Marc. XII, 32. ἐπ' ἀληθείας εἶπας recte, veritati convenienter locutus es. Act. X, 34. ἐπ' ἀληθείας καταλαμβάνομαι vere jam intelligo, coll. XII, 11. νῦν οἶδα ἀληθῶς, et Alex. Dan. II, 47. Eodem modo *Cicero* ad *Herennium* IV, c. 22. "in veritate dicere." 2 Cor. IX, 6. ὁ σπείρων ἐπ' εὐλογίαις, ἐπ' εὐλογίαις καὶ θερίσει qui largiter serit, largiter etiam metet. Luc. XVIII, 4. ἐπὶ χρόνον aliquamdiu. Rom. VII, 1. ἐφ' ὅσον χρόνον quamdiu. Act. XXVIII, 6. ἐπὶ πολὺ sc. μέρος χρόνου, diu, coll. *Herodian.* I, 11. 5. III, 14. 6. Exempla e graecis Scriptt. vid. apud *Vigerum* p. 596. et in Indice *Reiskii* in *Demosthenem* voc. ἐπί.

22. interdum plane abundat, v. c. Act. X, 16. ἐπὶ τρὶς, pro τρὶς, ter. Idem valet de formula ἐπὶ πλεῖον magis, amplius. Act. IV, 17. 2 Tim. II, 16. III, 9. *Aelian. V. H.* I, c. 30. ἐπὶ πλεῖον προσέθηκε τὸ φίλτρον τοῦ κατ' αὐτὸν ἔρωτος. *Herodian.* VIII, 6. 7.

23. formula ἐφ' ᾧ significat

α') *quanquam.* 2 Cor. V, 4. ἐφ' ᾧ οὐ θέλομεν ἐκδύσασθαι ἀλλ' ἐπενδύσασθαι quanquam hoc corpus nostrum nolumus deponere, sed novum ac coeleste corpus quasi superinduere. Philipp. IV, 10. ἐφ' ᾧ καὶ ἐφρονεῖτε quanquam et curae vobis fuit. Praeterea vero ἐφ' ᾧ etiam significat

β') *propterea quod.* Rom. V, 12 ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον quia omnes peccarunt. Philipp. III, 12. ἐφ' ᾧ καὶ κατελήφθην ὑπὸ Χριστοῦ quia a Christo apprehensus sum. Sed patitur hic locus adhuc aliam explicationem, de qua infra exponam. Eodem modo בַּאֲשֶׁר usurpatur Genes. XXXIX, 9. et 23. Eccles. VII, 2. *Thom. M.* ἐφ' ᾧ ἀντὶ τοῦ διότι vel οὗ χάριν.

γ') *sub qua conditione. Aristoph. Plut.* v. 1142. ἐφ' ᾧ τι μετέχειν αὐτὸς hoc ea conditione fecisti, ut partem acciperes. Alia exempla hujus significatus dedit *Hoogeven.* ad *Vigerum* p. 600. *Munckerus* ad *Antonin. Liber. Metam.* p. 193. et *Bergler.* ad *Aristoph. Plut.* v. 1001. p. 175. Commode hinc illustrari potest locus Phil. III, 12. ἐφ' ᾧ καὶ κατελήφθην ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ, quem ita verto: sub qua conditione etiam a Christo ad religionem christianam adductus sum et munus apostoli, mihi benigne demandatum, accepi.

δ') *quare? quo consilio? quem in finem?* interrogative. Matth. XXVI, 50. ἐφ' ᾧ πάρει; quo consilio huc venisti? ubi multi codices habent ἐφ' ὃ, quam lectionem etiam praefert *Casaubonus.* Certe ἐφ' ὃ ita usurpatur apud *Eurip. Orest.* 150. *Lucian. Pseudomante* p. 899. *Achill. Tat.* VIII. p. 523. et ἐφ' ὅτῳ apud *Eurip. Bacch.* v. 454. Sed etiam ἐφ' ᾧ eodem sensu legitur apud *Demosthen.* de *Falsa Legat.* p. 222. *Thucyd.* I. p. 88. et *Aristoph. Avib.* v. 460. Vid. *Stosch. Antiq. Thyat.* I. c. 8. § 8.

24. ἐπὶ τούτῳ *interea dum haec aguntur.* Joh. IV, 27. καὶ ἐπὶ τούτῳ ἦλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ interea advenerunt ejus discipuli. Sic ἐν ᾧ Luc. XII, 1. et ἐν τούτῳ 2 Cor. V, 2.

25. ἐπὶ πρόσωπον *super.* Luc. XXI, 35. τοὺς καθημένους ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς omnes hujus orbis incolas. Act. XVII, 26.

26. Aliquando ἐπὶ per ellipsin deficit, v. c. ante ὕδατος Luc. XVI, 24. ante τῷ 2 Cor. II, 12. et ante τίνι λόγῳ Act. X, 29. 1 Cor. XV, 2. Reliqua, quae de hac praepositione moneri adhuc fortasse possent, usus quemlibet facile docebit.

'ΕΠΙΒΑΊΝΩ, fut. βήσομαι, perf. βέβηκα, 1. proprie: *insisto alicui rei et pedem impono, aliquam rem calco pedibus, premo,* etiam *incedo super re aliqua,* ex ἐπὶ et βαίνω *gradior, incedo.* Alex. Deut. I, 36. τούτῳ δώσω τὴν γῆν, ἐφ' ἧς ἐπέβη, ubi hebr. דָּרַךְ *calcavit,* respondet. Ps. XCI, 13. ἐπ' ἀσπίδα καὶ βασιλίσκον ἐπιβήσῃ. *Xenoph. Cyrop.* III, 3. 27.

scendo. Deut. XXXIII, 26. ὁ ων ἐπὶ τὸν οὐρανόν. Interdum e- praesertim, quando tempora a mutuatur, transitive, *ascendere* ut multis exemplis docuit *Er. dius* ad *Pindar. Isthm.* p. 27. h. ἐπέβησεν· ἐπιβῆναι ἐποίησε. *Homer. Iliad.* β, v. 129. Hinc iis usurpatur, *qui equum, asinum aliud animal conscendunt*, et *ascendere, vehi, insidere* redden- st. Matth. XXI, 5. ἐπιβεβηκὼς insidens asinae. In vers. Alex. det hebr. רָכַב Genes. XXIV, βησαν ἐπὶ τὰς καμήλους. Num. 22. αὐτὸς ἐπιβεβήκει ἐπὶ τῆς ὄνου. . VI, 8. *Aeschin.* Dial. I, 4. ἐπὶ τὸν ἵππον ὀρθὸς ἑστηκώς. Vid. l. *Fischerum.*

nscendo navigium. Act. XXI, βάντες ἀνήχθημεν conscensa navi ti sumus. ibid. v. 6. ἐπέβημεν εἰς ον conscendimus navem. ibid. II, 2. ἐπιβάντες δὲ πλοιῳ. *Thucyd.* 1. *Lucian. Scyth.* 3. *Homer.* 213. In sensu transitivo legi- aec vox apud *Homer.* Iliad. β, . ἐελποίμην ἂν Ἀχαιοὺς αὐτονυχὶ βησέμεν ὠκειάων.

gredior, venio, provenio. Act. 8. ἐπέβην εἰς τὴν Ἀσίαν quo in ingressus sum. ib. XXV, 1. τῇ ἐπαρχίᾳ, *Vulgatus : cum venisset in provinciam ;* sed alii red- cum iniisset magistratum in cia. *Zosim.* I, p. 7. οἱ δὲ κόλα- τῶν μεγίστων ἀρχῶν ἐπιβαίνουσι. *sthen.* de Corona p. 278. ed. : ἐπιβαίνουσι ἐπὶ τὴν ἱερὰν χώραν. varia constructione hujus ver- e *D'Orville* ad *Chariton.* A- . L. II. c. 3. p. 304. ed. Lips. ν. ἐπιβαίνει· ταυτὸ συντείνει τῷ ἀνα- ἐπὶ ἵππου. πλὴν τὸ μὲν ἀναβαίνει σεται μόνῃ αἰτιατικῇ, τὸ δὲ ἐπιβαί- ἰ γενικῇ καὶ δοτικῇ. λέγεται καὶ ἐπὶ ιβαίνειν. ὅθεν καὶ ἐπιβάτης νηὸς λέγε-

ΠΙΒΑ'ΛΛΩ, fut. αλῶ, proprie : *in*- ex ἐπὶ et βάλλω *jacio.* 1 Cor. 35. οὐχ ἵνα βρόχον ὑμῖν ἐπιβάλω non, ut laqueum vobis injiciam, h. e. nimis severis legibus vos adstringam. M. I.

2. *impono.* Marc. XI, 7. καὶ ἐπιβάλλουσιν αὐτῷ τὰ ἱμάτια αὐτῶν et imponebant ei vestimenta sua.

3. *adsuo*, v. c. pannum novum vestimento veteri, i. q. ἐπιῤῥάπτω. Matth. IX, 16. οὐδεὶς δὲ ἐπιβάλλει ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ nemo vero assuit panni rudis assumentum panno veteri, coll. Marc. II, 21. οὐδεὶς ἐπιῤῥάπτει κ. τ. λ. Luc. V, 36. *Hesych.* ἐπιβαλεῖ· ἐπιῤῥήψει, seu ἐπιῤῥάψει.

4. *admoveo.* Luc. IX, 62. οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' ἄροτρον nemo, qui manum admovet aratro. Huc etiam pertinet formula : ἐπιβάλλειν τὰς χεῖρας ἐπὶ τινὰ *injicere*, seu *admovere alicui manus violentas, violenter aliquem arripere et capere, vim alicui inferre*, (qua etiam usi sunt *Homer. Il.* α, 89. et *Aristoph. Lysistr.* v. 440. Vide *Eustath.* ad Od. α, 357. 1.) quae saepissime legitur in N. T. Matth XXVI, 50. Marc. XIV, 46. Luc. XX, 19. XXI, 12. Joh. VII, 30. 44. Act. IV, 3. V, 18. XXI, 27. Genes. XXII, 12. μὴ ἐπιβάλῃς τὴν χεῖρά σου ἐπὶ τὸ παιδάριον, hebr. אַל תִּשְׁלַח יָדְךָ אֶל־הַנַּעַר. Conf. *Aquil.* et *Symmach.* Job. VI, 9. Haud raro tamen ἐπιβάλλω etiam *neutraliter* accipitur et significat

5. *ruere, irruere cum impetu, impetum facere, cum impetu, et citato cursu ferri*, quasi ἐπιβάλλειν ἑαυτὸν ἐπί τινα. Marc. IV, 38. τὰ δὲ κύματα ἐπέβαλεν εἰς τὸ πλοῖον fluctus vero irruebant in navigium. Sic ἐπιβάλλειν in libris apocryphis V. T. haud raro de *militibus* usurpatur *impetum in hostem facientibus.* 1 Macc. IV, 2. ὥστε ἐπιβαλεῖν ἐπὶ τὴν παρεμβολὴν τῶν Ἰουδαίων. 2 Macc. XII, 9. τοῖς Ἰαμνίταις νυκτὸς ἐπιβαλών. ibid. v. 13. XIII, 15. XV, 1. unde ἐπιβολὴ, ὁρμὴ est, *Hesychio* teste. Huc etiam referrem locum Marc. XIV, 72. καὶ ἐπιβαλὼν ἔκλαιε, quae verba vel reddi possunt : *subito et festinanter discessit et flevit*, vel : *cum impetu*, h. e.

praefecisti eum omnibus operibus manuum tuarum.

21. cum nominibus junctum adverbia circumscribit. Marc. XII, 32. ἐπ' ἀληθείας εἶπας recte, veritati convenienter locutus es. Act. X, 34. ἐπ' ἀληθείας καταλαμβάνομαι vere jam intelligo, coll. XII, 11. νῦν οἶδα ἀληθῶς, et Alex. Dan. II, 47. Eodem modo *Cicero* ad *Herennium* IV, c. 22. " in veritate dicere." 2 Cor. IX, 6. ὁ σπείρων ἐπ' εὐλογίαις, ἐπ' εὐλογίαις καὶ θερίσει qui largiter serit, largiter etiam metet. Luc. XVIII, 4. ἐπὶ χρόνον aliquamdiu. Rom. VII, 1. ἐφ' ὅσον χρόνον quamdiu. Act. XXVIII, 6. ἐπὶ πολὺ sc. μέρος χρόνου, diu, coll. *Herodian*. I, 11. 5. III, 14. 6. Exempla e graecis Scriptt. vid. apud *Vigerum* p. 596. et in Indice *Reiskii* in *Demosthenem* voc. ἐπι.

22. interdum plane abundat, v. c. Act. X, 16. ἐπὶ τρὶς, pro τρὶς, ter. Idem valet de formula ἐπὶ πλεῖον magis, amplius. Act. IV, 17. 2 Tim. II, 16. III, 9. *Aelian*. *V. H.* I, c. 30. ἐπὶ πλέον προστίθησι τὸ φίλτρον τοῦ κατ' αὐτὸν ἔρωτος. *Herodian*. VIII, 6. 7.

23. formula ἐφ' ᾧ significat

α') *quanquam*. 2 Cor. V, 4. ἐφ' ᾧ οὐ θέλομεν ἐκδύσασθαι ἀλλ' ἐπενδύσασθαι quanquam hoc corpus nostrum nolumus deponere, sed novum ac coeleste corpus quasi superinduere. Philipp. IV, 10. ἐφ' ᾧ καὶ ἐφρονεῖτε quanquam et curae vobis fuit. Praeterea vero ἐφ' ᾧ etiam significat

β') *propterea quod*. Rom. V, 12 ἐφ ᾧ πάντες ἥμαρτον quia omnes peccarunt. Philipp. III, 12. ἐφ' ᾧ καὶ κατελήφθην ὑπὸ Χριστοῦ quia a Christo apprehensus sum. Sed patitur hic locus adhuc aliam explicationem, de qua infra exponam. Eodem modo בַּאֲשֶׁר usurpatur Genes. XXXIX, 9. et 23. Eccles. VII, 2. *Thom. M.* ἐφ' ᾧ ἀντὶ τοῦ διότι vel οὗ χάριν.

γ') *sub qua conditione*. *Aristoph. Plut*. v. 1142. ἐφ' ᾧ τι μετέχειν αὐτὸς hoc ea conditione fecisti, ut partem acciperes. Alia exempla hujus significatus dedit *Hoogeven*. ad *Vigerum* p. 600. *Munckerus* ad *Antonin*. *Liber*. *Metam*. p. 193. et *Bergler*. ad *Aristoph*. *Plut*. v. 1001. p. 175. Commode hinc illustrari potest locus Phil. III, 12. ἐφ' ᾧ καὶ κατελήφθην ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ, quem ita verto: sub qua conditione etiam a Christo ad religionem christianam adductus sum et munus apostoli, mihi benigne demandatum, accepi.

δ') *quare? quo consilio? quem in finem?* interrogative. Matth. XXVI, 50. ἐφ' ᾧ πάρει; quo consilio huc venisti? ubi multi codices habent ἐφ' ὃ, quam lectionem etiam praefert *Casaubonus*. Certe ἐφ ὃ ita usurpatur apud *Eurip*. *Orest*. 150. *Lucian*. *Pseudomante* p. 899. *Achill. Tat*. VIII. p. 523. et ἐφ ὅτῳ apud *Eurip*. *Bacch*. v. 454. Sed etiam ἐφ' ᾧ eodem sensu legitur apud *Demosthen*. de *Falsa Legat*. p. 222. *Thucyd*. I. p. 88. et *Aristoph*. *Avib*. v. 460. Vid. *Stosch*. *Antiq*. *Thyat*. I. c. 8. § 8.

24. ἐπὶ τούτῳ *interea dum haec aguntur*. Joh. IV, 27. καὶ ἐπὶ τούτῳ ἦλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ interea advenerunt ejus discipuli. Sic ἐν οἷς Luc. XII, 1. et ἐν τούτῳ 2 Cor. V, 2.

25. ἐπὶ πρόσωπον *super*. Luc. XXI, 35. τοὺς καθημένους ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς omnes hujus orbis incolas. Act. XVII, 26.

26. Aliquando ἐπὶ per ellipsin deficit, v. c. ante ὕδατος Luc. XVI, 24. ante τῷ 2 Cor. II, 12. et ante τίνι λόγῳ Act. X, 29. 1 Cor. XV, 2. Reliqua, quae de hac praepositione moneri adhuc fortasse possent, usus quemlibet facile docebit.

'ΕΠΙΒΑΊΝΩ, fut. βήσομαι, perf. βέβηκα, 1. propric: *insisto alicui rei et pedem impono, aliquam rem calco pedibus, premo*, etiam *incedo super re aliqua*, ex ἐπὶ et βαίνω *gradior, incedo*. Alex. Deut. I, 36. τούτῳ δώσω τὴν γῆν, ἐφ' ἧς ἐπέβη, ubi hebr. דָּרַךְ *calcavit*, respondet. Ps. XCI, 13. ἐπ' ἀσπίδα καὶ βασιλίσκον ἐπιβήσῃ. *Xenoph*. *Cyrop*. III, 3. 27.

2. *ascendo*. Deut. XXXIII, 26. ὁ ἐπιβαίνων ἐπὶ τὸν οὐρανόν. Interdum etiam, praesertim, quando tempora a βάω mutuatur, transitive, *ascendere facio*, ut multis exemplis docuit *Er. Schmidius* ad *Pindar. Isthm.* p. 27. *Hesych.* ἐπέβησεν· ἐπιβῆναι ἐποίησε. *Homer. Iliad.* θ, v. 129. Hinc

3. de *iis* usurpatur, *qui equum, asinum aut aliud animal conscendunt*, et per *conscendere, vehi, insidere* reddendum est. Matth. XXI, 5. ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὄνον insidens asinae. In vers. Alex. respondet hebr. רָכַב Genes. XXIV, 61. ἐπέβησαν ἐπὶ τὰς καμήλους. Num. XXII, 22. αὐτὸς ἐπιβεβήκει ἐπὶ τῆς ὄνου. Esther. VI, 8. *Aeschin*. Dial. I, 4. ἐπέβαινε ἐπὶ τὸν ἵππον ὀρθὸς ἑστηκώς. Vid. ad h. l. *Fischerum*.

4. *conscendo navigium*. Act. XXI, 22. ἐπιβάντες ἀνήχθημεν conscensa navi provecti sumus. ibid. v. 6. ἐπέβημεν εἰς τὸ πλοῖον conscendimus navem. ibid. XXVII, 2. ἐπιβάντες δὲ πλοίῳ. *Thucyd.* I, 111. *Lucian. Scyth.* 3. *Homer. Od.* ι, 213. In sensu transitivo legitur haec vox apud *Homer*. Iliad. θ, v. 197. ἐελποίμην ἂν Ἀχαιοὺς αὐτονυχὶ νηῶν ἐπιβησέμεν ὠκειάων.

5. *ingredior, venio, provenio*. Act. XX, 18. ἐπέβην εἰς τὴν Ἀσίαν quo in Asiam ingressus sum. ib. XXV, 1. ἐπιβὰς τῇ ἐπαρχίᾳ, *Vulgatus : cum venisset in provinciam ;* sed alii reddunt : cum iniisset magistratum in provincia. *Zosim*. I, p. 7. οἱ δὲ κόλακες — τῶν μεγίστων ἀρχῶν ἐπιβαίνουσι. *Demosthen*. de Corona p. 278. ed. *Reiske :* ἐπιβαίνουσι ἐπὶ τὴν ἱερὰν χώραν. — De varia constructione hujus verbi vide *D'Orville* ad *Chariton*. Aphrod. L. II. c. 3. p. 304. ed. Lips. *Phavor*. ἐπιβαίνει· ταυτὸ συντείνει τῷ ἀναβαίνει ἐπὶ ἵππου. πλὴν τὸ μὲν ἀναβαίνειν συντάσσεται μόνῃ αἰτιατικῇ, τὸ δὲ ἐπιβαίνειν καὶ γενικῇ καὶ δοτικῇ. λέγεται καὶ ἐπὶ νηὸς ἐπιβαίνειν. ὅθεν καὶ ἐπιβάτης νηὸς λέγεται.

ἘΠΙΒΆΛΛΩ, fut. αλῶ, proprie : *injicio*, ex ἐπὶ et βάλλω *jacio*. 1 Cor. VII, 35. οὐχ ἵνα βρόχον ὑμῖν ἐπιβάλω non, ut laqueum vobis injiciam, h. e. nimis severis legibus vos adstringam.

2. *impono*. Marc. XI, 7. καὶ ἐπιβάλλουσιν αὐτῷ τὰ ἱμάτια αὐτῶν et imponebant ei vestimenta sua.

3. *adsuo*, v. c. pannum novum vestimento veteri, i. q. ἐπιῤῥάπτω. Matth. IX, 16. οὐδεὶς δὲ ἐπιβάλλει ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ nemo vero assuit panni rudis assumentum panno veteri, coll. Marc. II, 21. οὐδεὶς ἐπιῤῥάπτει κ. τ. λ. Luc. V, 36. *Hesych*. ἐπιβαλεῖ· ἐπιῤῥήψει, seu ἐπιῤῥάψει.

4. *admoveo*. Luc. IX, 62. οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' ἄροτρον nemo, qui manum admovet aratro. Huc etiam pertinet formula : ἐπιβάλλειν τὰς χεῖρας ἐπὶ τινὰ *injicere*, seu *admovere alicui manus violentas, violenter aliquem arripere et capere, vim alicui inferre*, (qua etiam usi sunt *Homer. Il.* α, 89. et *Aristoph. Lysistr.* v. 440. Vide *Eustath*. ad Od. α, 357. 1.) quae saepissime legitur in N. T. Matth XXVI, 50. Marc. XIV, 46. Luc. XX, 19. XXI, 12. Joh. VII, 30. 44. Act. IV, 3. V, 18. XXI, 27. Genes. XXII, 12. μὴ ἐπιβάλῃς τὴν χεῖρά σου ἐπὶ τὸ παιδάριον, hebr. אַל תִּשְׁלַח יָדְךָ אֶל־הַנַּעַר. Conf. *Aquil*. et *Symmach*. Job. VI, 9. Haud raro tamen ἐπιβάλλω etiam *neutraliter* accipitur et significat

5. *ruere, irruere cum impetu, impetum facere, cum impetu, et citato cursu ferri*, quasi ἐπιβάλλειν ἑαυτὸν ἐπί τινα. Marc. IV, 38. τὰ δὲ κύματα ἐπέβαλλεν εἰς τὸ πλοῖον fluctus vero irruebant in navigium. Sic ἐπιβάλλειν in libris apocryphis V. T. haud raro de *militibus* usurpatur *impetum in hostem facientibus*. 1 Macc. IV, 2. ὥστε ἐπιβαλεῖν ἐπὶ τὴν παρεμβολὴν τῶν Ἰουδαίων. 2 Macc. XII, 9. τοῖς Ἰαμνίταις νυκτὸς ἐπιβαλών. ibid. v. 13. XIII, 15. XV, 1. unde ἐπιβολὴ, ὁρμὴ est, *Hesychio* teste. Huc etiam referrem locum Marc. XIV, 72. καὶ ἐπιβαλὼν ἔκλαιε, quae verba vel reddi possunt : *subito et festinanter discessit et flevit*, vel : *cum impetu*, h. e.

h. e. *acriter et abunde flevit*, i. q. alibi dicitur καὶ πικρῶς ἔκλαιε. Sed est hic locus adeo incertae interpretationis, ut temperare mihi non possim, quin et aliorum explicationes addam. *Abreschius ad Aeschylum* p. 410. et *Salmasius* de Foenore Trapezitico p. 276. quos et *Krebsius* sequutus est in Observationibus Flav. p. 93. unice veram hujus loci explicationem judicarunt illam, qua ἐπιβαλὼν (omissa voce ἱμάτιον) redditur *capite operto, veste capiti injecta*, ex more Judaeorum, quos in gravi luctu operto capite flevisse, satis constat e locis 2 Sam. XV, 30. Jer. XIV, 4. et aliis, quae collegit *Bielius* in Thesaur. Philol. s. v. ἐπικαλύπτω, qui hanc explicationem novis argumentis comprobavit. Alii etiam non incommode in auxilium vocant notionem *addendi, augendi*, quam ἐπιβάλλειν per etymologiam habere potest, ut adeo ἐπιβαλὼν ἔκλαιεν sit: adjiciendo, h. e. vehementer flevit, i. q. וְהִגְדִּיל לִבְכּוֹת, coll. 1 Sam. XX, 41. Alii reddunt: *et coepit flere*, non solum ex auctoritate vers. *Vulg. Syr.* et *Goth. Pers. Arm.* et *It.* quae secutae codicem Cantabr. qui pro ἐπιβαλὼν ἔκλαιε dat ἤρξατο κλαίειν, vertunt: *et coepit flere*, sed ex ipso etiam usu loquendi. Nam ἐπιβάλλειν interdum significare *incipere, aliquid conari, aggredi*, praeter locum *Diog. Laërt.* VI, c. 2. (ἐπέβαλε τερετίζειν *coepit cantillare) Suidas* docet glossa: ἐπέβαλεν· ἤρξατο, ἐπεχείρισεν. Unde *Schol. Thucyd.* III, p. 196. ed. *Dukeri* ἐπιβολὴν per ἐγχείρησιν explicavit. *De Rhoer* in *Fer. Daventr.* p. 56. ἐπιβαλὼν refert ad vocem ῥῆμα eo sensu, ut Petrus significaretur jam dictum illud sibi objecisse ideoque flevisse Ab hoc parum recedit *Wetstenius* qui N. T. T. I. p. 632. ἐπιβαλὼν vertit: cum animadvertisset, seu rem altius reputasset, ita, ut omissum sit τὸν νοῦν seu τὴν διάνοιαν, ut plene legitur apud *Asterium* H. 3. *Galenum* de *Puls. Causis* III. et simpliciter ἐπιβάλλειν apud *Polyb.* I, 80. *Theophrast. Char.* VIII. *El. Palairet.* in Obss. Philol. p. 139. post ἐπιβαλὼν vocem ὀφθαλμοὺς, ὄψεις, aut aliam ejusdem significationis omissam esse suspicatur et ipsa verba ita reddit: *et respiciens*, seu *aspiciens Jesum* flevit. Sed haec sufficiant.

6. neutraliter, *competere, debere alicui, pertinere ad aliquem* notat. Tob. VI, 11. ὅτι σοὶ ἐπιβάλλει ἡ κληρονομία αὐτῆς. 1 Macc. X, 30. τοῦ ἐπιβάλλοντός μοι λαβεῖν. 2 Macc. III, 3. *Polyb.* XVIII, 24. 1. *Dio Cass.* I, 56. p. 95. ed. *Reim.* Hinc τὸ ἐπιβάλλον (scil. μέρος, quod additur apud *Demosthenem* p. 312. ed. *Reiske)* significat *id, quod ad aliquem pertinet et jure ei debetur, quod aliquem contingit*, ut *Cicero* loquitur, *ratam partem et legitimam*, sensu quo est apud JCtos, de quo exposuit *Grotius* ad Luc. XV, 12. δός μοι τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας da mihi ratam partem patrimonii. Conf. *Gataker.* ad *M. Antonin.* VII, 7. p. 209. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 758. *Wesseling.* ad *Diod. Sic.* I, 1. et *Olearium* de Stilo N. T. p. 37 seq. In universum conferendus est *Phavorinus*, qui omnes fere hujus vocis notiones collegit et exemplis illustravit.

'ΕΠΙΒΑΡΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *aggravo, onero, onus impono*, ex ἐπὶ et βαρέω *gravo.*

2. metaphorice: *molestus sum alteri.* 1 Thess. II, 9. πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα ὑμῶν ne cuidam vestrum molestus essem stipendio aut donariis accipiendis, coll. 2 Cor. XI, 9. XII, 16. 2 Thess. III, 8. *Appian. Syr.* p. 180. et *B. C.* IV, p. 978. ἐπιβαρεῖν τοῖς ἠτυχηκόσιν.

3. Formula: ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ, quae 2 Cor. II, 5. legitur et παρενθέσει includenda est, respondet latinae formulae: *ne quid gravius dicam.* Vulgo ad πάντας ὑμᾶς refertur, ut ἐπιβαρεῖν sit: *onerare crimine, culpam conferre in aliquem.* Saepius non legitur in N. T.

'ΕΠΙΒΙΒΑ'ΖΩ, fut. άσω, *impono, ascendere vel conscendere facio, insidere facio*, ex ἐπὶ et βιβάζω *scandere facio*, quod

quod est a *βαίνω eo.* Ter legitur in N. T. Luc. X, 34. ἐπιβιβάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος imposuit eum jumento suo. ibid. XIX, 35. ἐπεβίβασαν τὸν Ἰησοῦν, sc. ἐπὶ τὸν πῶλον, imposuerunt Jesum jumento. Act. XXIII, 24. ἵνα ἐπιβιβάσαντες τὸν Παῦλον ut ei impositum Paulum. In versione Alex. respondet hebr. הִרְכִּיב *equitare fecit, vehendum imposuit.* 2 Sam. VI, 3. 1 Regg. I, 33. 2 Regg. IX, 28. ἐπεβίβασαν αὐτὸν οἱ παῖδες αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ἅρμα.

'ΕΠΙΒΛΈΠΩ, fut. έψω, 1. proprie: *inspicio, intueor, oculos conjicio in aliquem,* ab ἐπὶ et βλέπω *video.*

2. speciatim: *cum admirationis et reverentiae sensu aliquem intueor, suspicio.* Sic legitur in N. T. Jacob. II, 3. καὶ ἐπιβλέψητε ἐπὶ τὸν φοροῦντα τὴν ἐσθῆτα τὴν λαμπράν.

3. metaphorice: *amore et favore aliquem complector, misereor alicujus, succurro, opem fero alicui,* quasi *oculis benignis respicio aliquem.* Luc. I, 48. ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ benigne respexit humilem conditionem servae suae. ibid. IX, 38. ἐπίβλεψαι ἐπὶ τὸν υἱόν μου miserere filii mei, coll. loco parallelo Matth. XVII, 15. ἐλέησόν μου τὸν υἱόν. Saepius non legitur in N. T. Respondet vero in hac significatione hebr. פָּנָה, Levit. XXVI, 9. ἐπιβλέψω ἐφ' ὑμᾶς καὶ εὐλογήσω. Ps. XXV, 16. ἐπίβλεψον ἐπ' ἐμὲ καὶ ἐλέησόν με, et רָאָה, 1 Sam. I, 11. ἐὰν ἐπιβλέπων ἐπιβλέψῃς ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης σου. Ita et sumitur *aspicere* apud Latinos, v. c. *Virgil.* Aeneid. II, v. 690. et βλέπειν (*Eurip. Helena* v. 1452.) ἐπόπτεσθαι, ἐφορᾶν apud Graecos, ut docuit *Palairet.* in Obss. Philol. p. 152 et 181. et *Krebs.* in *Obss. Flav.* p. 98.

'ΕΠΊΒΛΗΜΑ, τος, τὸ, 1. proprie: *omne, quod alicui injicitur, adjectio, additamentum,* ab ἐπιβάλλω *injicio. Pollux* Onom. IV, 18. 2.

2. speciatim: *quod assuitur, particula panni aut corii, quae assuitur vestibus aut calceis laceris et detritis,* quam Latini *assumentum.* Graeci ἐπίῤῥαμμα vocant. Matth. IX, 16. οὐδεὶς δὲ ἐπιβάλλει ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ nemo vero assuit panni rudis assumentum panno veteri. Marc. II, 21. et Luc. V, 36. eodem sensu legitur, ut particulam panni significet, quae pallio lacero assuitur, ut redintegretur. Sic Jos. IX, 5. calcei Gibeonitarum, quibus assutae erant variae corii particulae, a *Symmacho* vocantur ἐπιβλήματα ἔχοντα ὑποδήματα. Conf. *Gronov.* ad *Arrian.* VI, 29. p. 272. *Hesych.* ἐπίβλημα· πῶμα ἢ ῥάκος. *Suid.* ἐπίβλημα· τὸ τῷ πρoτέρῳ ἐπιβαλλόμενον.

'ΕΠΙΒΟΆΩ, ῶ, fut. ήσω, *vociferor, intenta et elata voce loquor, inclamo, acclamo,* ex ἐπὶ et βοάω *clamo.* Semel legitur in N. T. Act. XXV, 24. ἐπιβοῶντες, μὴ δεῖν ζῆν αὐτὸν μηκέτι vociferantes eum non oportere amplius vivere. *Thucyd.* III, 59. 67. V, 65. *Dionys. Halic. Ant.* VI, 74.

'ΕΠΙΒΟΥΛΗ΄, ῆς, ἡ. Vocabulum μέσον apud Graecos aeque ac verbum ἐπιβουλεύειν, de quo recte monuit *H. Stephanus* in Thesauro Ling. Gr. T. I. p. 770. non tam significare *insidias struere alicui,* quam in universum: *consilium capere, deliberare.* Notat autem

1. *omne consilium rei agendae et suscipiendae, propositum, decretum animi. Polyb.* V, 92. 3 Macc. I, 7. ἐπικρατήσας τῆς ἐπιβουλῆς compos autem propositi factus.

2. *consilium adversus aliquem initum, insidiae,* quo ipso verbo *Vulgatus* utitur Act. IX, 24. ἐγνώσθη δὲ τῷ Σαύλῳ ἡ ἐπιβουλὴ αὐτῶν perspecto eorum animo insidioso. ibid. XX, 3. γενομένης αὐτῷ ἐπιβουλῆς ἀπὸ τῶν Ἰουδαίων quum ei a Judaeis insidiae struerentur. ibid. v. 19. XXIII, 30. Saepius non legitur in N. T. Alex. Esther. II, 22. καὶ αὐτὴ ἐνεφάνισε τῷ βασιλεῖ τὰ τῆς ἐπιβουλῆς. *Thucyd.* VIII, 24. καταπαύσωσι τὴν ἐπιβουλήν. Ib. c. 92. *Herodian.* III, 5. 9. *Hesych.* ἐπίβουλος· ἐχθρὸς ἐπηρεάζων, λοίδορος, et ibi *Alberti.*

'ΕΠΙΓΑΜΒΡΕΎΩ, fut. εύσω, 1. cum dativo personae: *affinitatem ineo cum aliquo*

aliquo, gener alicujus fio, ab ἐπὶ et γαμβρεύω, quod est a γαμβρὸς, qua voce apud Graecos non modo *generum, socerum*, sed etiam *affinem, cognatum* in genere, atque adeo interdum *uxoris fratrem* significari, multis exemplis docuit *Ezech. Spanhem.* in Comment. ad *Juliani* Imp. p. 72 et 282. 1 Sam. XVIII, 22. ἐπιγάμβρευσον τῷ βασιλεῖ. ibid. v. 27. Esr. IX, 14. ἐπιγαμβρεῦσαι τοῖς λαοῖς τῶν γαιῶν τούτων, ubi respondet hebraico verbo הִתְחַתֵּן. 1 Macc. X, 54. 56. *Joseph.* A. J. XIV, 12. 1.

2. cum accusativo personae: *affinitatis jure uxorem duco*, et dicitur de uxore, quae ex hac lege, quia est affinitate cognata, (*jus leviratus* vulgo vocant, ex Deut. VII, 3.) ducitur. Sic semel occurrit Matth. XXII, 24. ἐάν τις ἀποθάνῃ, μὴ ἔχων τέκνα, ἐπιγαμβρεύσει ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ si quis mortuus fuerit non habens liberos, frater ejus affinitatis jure ducat uxorem ejus. Respondet in versione Alex. Genes. XXXVIII, 8. hebraico יִבֵּם quod significat: *fratris defuncti absque liberis uxorem duxit, leviri* vel *affinis proximi jus et officium praestitit.* Substantivum ἐπιγαμβρία apud *Euseb.* Hist. Eccl. X, 8. de Licinio usurpatur, qui sororem Constantini in uxorem duxerat.

ἘΠΊΓΕΙΟΣ, είου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, 1. *terrenus, terrestris, qui ab hominibus originem repetit, hujus orbis inquilinus, qui ad hanc terram pertinet et in ea vivit*, ex ἐπὶ, quod in compositis haud raro *commorationem in loco* significat (v. c. ἐπιχώριος) et γέα, contracte γῆ *terra*. *Suid.* ἐπίγειος· ὁ γήϊνος. 1 Cor. XV, 40. σώματα ἐπίγεια opponuntur τοῖς σώμασι ἐπουρανίοις. 2 Cor. V, 1. ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ σκήνους. In utroque loco ἐπίγειος fragilitatis et inconstantiae notionem adjunctam habet. Phil. II, 10. ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων omnes ubicunque locorum mentes. *Marc. Antonin.* VI, c. 23. εἰς καρπὸς τῆς ἐπιγείου ζωῆς.

2. metaphorice et ex adjuncto: *vitiosus, imperfectus.* Jacob. III, 15. σοφία ἐπίγειος sapientia vitiosa, qualem homines vulgo habere solent. Philipp. III, 19. οἱ τὰ ἐπίγεια φρονοῦντες.

3. τὰ ἐπίγεια *res planae et obviae, quae facile in sensus incurrunt et capi possunt ab hominibus, quia in hominibus et inter homines vulgo eveniunt.* Joh. III, 12. ubi τὰ ἐπίγεια vocantur *elementa religionis christianae de regeneratione*, quae in antecedentibus Jesus tradiderat et opponuntur τοῖς ἐπουρανίοις, seu *doctrinae sublimiori christianae.*—*Phavor.* ἐπίγεια· τὰ πρόσκαιρα.

ἘΠΙΓΊΝΟΜΑΙ, *supervenio, advenio, exorior, oborior*, ex ἐπὶ et γίνομαι *fio, nascor.* Act. XXVIII, 13. ἐπιγενομένου νότου oborto, seu exorto austro. *Vulgatus: flante Austro.* Saepius non legitur in N. T. *Thucyd.* IV, c. 30. καὶ ἀπὸ τούτου πνεύματος ἐπιγενομένου posteaque ventus excitatus fuisset. ib. III, 74. εἰ ἄνεμος ἐπεγένετο τῇ φλογί. *Herodot.* V, 85.

ἘΠΙΓΙΝΏΣΚΩ, fut. γνώσομαι, 1. *sensu cognosco, sensu deprehendo, sentio, audio, comperio.* Act. XII, 14. καὶ ἐπιγνοῦσα τὴν φωνὴν τοῦ Πέτρου auditu cognoscens vocem Petri. Luc. XXIII, 7. καὶ ἐπιγνοὺς ὅτι ἐκ τῆς ἐξουσίας Ἡρώδου ἐστὶν et postquam cognovit ex narratione aliorum, eum esse e ditione Herodis. Act. XXII, 29. coll. v. 28. ibid. XXIV, 8. ἐπιγινώσκειν de judice adhibetur, qui ex reo, quaestione habita, veritatem accusationis cognoscit. Act. XXVIII, 1. τότε ἐπέγνωσαν cognoverunt.

2. i. q. simplex γινώσκω, *intelligo, cognosco intellectu, animadverto.* Marc. II, 8. ἐπιγνοὺς ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι αὐτοῦ. ib. V, 30. ἐπιγνοὺς ἐν ἑαυτῷ. Luc. I, 4. ἵνα ἐπιγνῷς περὶ ὧν κατηχήθης λόγων τὴν ἀσφάλειαν ut veritatem doctrinae, tibi traditae, cognoscas. ibid. v. 22. ἐπέγνωσαν intellexerunt. Act. IX, 30. ἐπιγνόντες re cognita, seu intellectis eorum insidiis. ib. XXV, 10. ὡς καὶ σὺ κάλλιον ἐπιγινώσκεις uti tu optime nosti. 2 Cor. I, 13. ἢ καὶ ἐπιγινώσκετε, ἐλπίζω δὲ, ὅτι καὶ ἕως τέλους ἐπιγνώσεσθε aut quae factis jam cognovistis, cognoscetis vero me perpetuo talem, ut

ut spero. 2 Petr. II, 21. ubi *cognoscere per institutionem* significat.

3. *scio, novi, cognitum habeo.* Matth. XI, 27. καὶ οὐδεὶς ἐπιγινώσκει τὸν υἱὸν εἰ μὴ ὁ πατὴρ κ. τ. λ. neque enim quisquam filium satis cognitum habet, nisi pater, etc. Rom. I, 32. οἵτινες τὸ δικαίωμα τοῦ Θεοῦ ἐπιγνόντες idonea praeceptorum divinorum scientia imbuti.

4. *dignosco.* Matth. VII, 16. ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτοὺς e suis illos moribus et factis dignoscatis. ib. v. 20.

5. *dijudico.* 1 Cor. XIV, 37. ἐπιγινωσκέτω, ἃ γράφω ὑμῖν dijudicet, quae ego praescripsi.

6. *agnosco*, quod sit haec vel illa persona, vel haec vel illa res. Marc. VI, 54. Matth. XIV, 35. Luc. XXIV, 16. τοῦ μὴ ἐπιγνῶναι αὐτὸν ne ab illis agnosceretur. Act. III, 10. IV, 13. XXVII, 39. τὴν γῆν οὐκ ἐπεγίνωσκον non agnoscebant terram.

7. *suspicio, veneror, amo, amore et benevolentia complector.* 1 Cor. XVI, 18. ἐπιγινώσκετε οὖν τοιούτους amate, colite et veneramini tales viros, coll. 1 Thess. V, 12. et *Eusebii* H. E. IV, 5. Matth. XVII, 12. καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν αὐτὸν et tamen plerique non venerati eum sunt, Messiae praecursorem, Eliae personam sustinentem. Ita ידע Exod. V, 2. 1 Sam. II, 12. Jerem. II, 8.

8. Passivum ἐπιγινώσκομαι i. q. διδάσκομαι *edoceor, instituor, accipio pleniorem et perfectiorem cognitionem.* 1 Cor. XIII, 12. τότε δὲ ἐπιγνώσομαι, καθὼς καὶ ἐπεγνώσθην tunc institutione divina perfectiori modo fruar, quam mihi jam hac in vita contigisse laetor, seu, tunc succedet perfectior religionis cognitio praesenti imperfectiori, beneficio Dei.

9. ἐπιγινώσκεσθαι opponitur τῷ ἀγνοεῖσθαι et significat: *nobilem esse, celebrari hominum ore.* 2 Cor. VI, 9. ὡς ἀγνοούμενοι καὶ ἐπιγινωσκόμενοι etsi videmur esse obscuri, tamen sumus nobiles.

ἘΠΊΓΝΩΣΙΣ, εως, ἡ, 1. proprie: *facultas cognoscendi.*

2. per metonymiam effecti: *cognitio, agnitio, scientia*, et speciatim: *major, perfectior et exactior cognitio et scientia*, nam ἐπὶ in compositis haud raro auget significationem. Rom. III, 20. διὰ γὰρ νόμου ἐπίγνωσις ἁμαρτίας per libros V. T. omnes peccatores esse edocemur. Coloss. I, 9. ἵνα πληρωθῆτε τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ θελήματος αὐτοῦ. 2 Tim. III, 7. Formula ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει idem significat, quod ἐπιγινώσκειν, *cognoscere, justam et idoneam cognitionem habere et tenere.* Rom. I, 28. οὐκ ἐδοκίμασαν τὸν Θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει respuebant veram de Deo cognitionem. Eodem modo Jacob. II, 1. ἔχειν ἐν προσωποληψίαις pro προσωποληπτεῖν ponitur, coll. v. 9. ἔχειν ἐν ὀργῇ *succensere. Thucyd.* II, 18. et *in spe habere*, pro *sperare. Sallust.* B. C. c. 31.

3. *illud ipsum, quod cognoscitur.* Hinc ἐπίγνωσις Θεοῦ, seu υἱοῦ τοῦ Θεοῦ est *vera religio, religio christiana.* Ephes. I, 17. δώῃ ὑμῖν πνεῦμα σοφίας καὶ ἀποκαλύψεως ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ velit vestram religionis christianae cognitionem et scientiam indies magis magisque augere. ibid. IV, 13. εἰς τὴν ἑνότητα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. — *Phavor.* ἐπίγνωσις· ἡ μετὰ τὴν πρώτην γνῶσιν τοῦ πράγματος κατὰ δύναμιν παντελὴς κατανόησις. *Polyb.* III, 7. 6 et 31, 4.

ἘΠΙΓΡΑΦΉ, ῆς, ἡ, *inscriptio cujuscunque generis, titulus*, ab ἐπιγράφω *inscribo. Polyb.* III, 9, 3 et 56, 4. Speciatim in N. T. α) de *inscriptione* (Umschrift *inscription) monetae* legitur Matth. XXII, 20. Marc. XII, 16. Luc. XX, 24. *quae nomen imperatoris et titulum referebat.* β) de *inscriptione in cruce J. C. quae referebat causam mortis ipsius.* Marc. XV, 26. καὶ ἦν ἡ ἐπιγραφὴ τῆς αἰτίας αὐτοῦ ἐπιγεγραμμένη simulque causa necis adscripta erat his verbis. *Syrus*

ܘܟܬܝܒܐ ܗܘܬ ܥܠܬܐ ܕܡܘܬܗ ܒܟܬܒܐ

et scripta erat causa mortis ejus inscriptione illa, seu inscripto. Luc. XXIII, 38. Mos enim erat Romanis damnati crimen tabulae dealbatae

nigris litteris inscribere, quae ei vel praeferebatur, vel in loco supplicii affigebatur. Vid. *Sueton.* Domit. c. 10. *Salmasium* de Modo Usurarum p. 687. et *Honorati Niqueti* libellum singularem de Titulo Sanctae Crucis. Antwerp. 1670. duodenis.

ἘΠΙΓΡΑ΄ΦΩ, fut. άψω, 1. *inscribo calamo vel stilo aliquid chartae, membranae, lapidi aut tabulae, inscriptionem pono,* ab ἐπὶ et γράφω *scribo.* Verbum proprium est de inscriptionibus monumentorum. *Xenoph. Cyrop.* VII, 3, 6. *Anab.* V, 3, 6. Marc. XV, 26. ἦν ἡ ἐπιγραφὴ τῆς αἰτίας αὐτοῦ ἐπιγεγραμμένη. Act. XVII, 23. ἐν ᾧ ἐπιγέγραπται cui inscriptum erat. *Hesych.* ἐπίγραψιν· ἐπιχάραξιν, ἐπίγλυψιν, ἐπίξυσιν.

2. metaphorice: *indo, inprimo, firmiter infigo.* Hebr. VIII, 10. καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτοὺς, sc. νόμους, efficiam, ut alte inhaereant menti eorum, seu, ut semper memores eorum sint. ibid. X, 16. *Cicero* Acad. Quaest. IV, c. 1. " sic ille in animo res insculptas habebat."

ἘΠΙΔΕΊΚΝΥΜΙ, vel ἘΠΙΔΕΙΚΝΥ΄Ω et ἘΠΙΔΕΊΚΝΥΜΑΙ, fut. ἐπιδείξω, 1. *ostendo, spectandum exhibeo, rem oculis subjicio.* Matth. XXII, 19. ἐπιδείξατέ μοι τὸ νόμισμα τοῦ κήνσου ostendite mihi numisma census. Luc. XVII, 14. ἐπιδείξατε ἑαυτοὺς τοῖς ἱερεῦσι conspiciendos vos exhibete sacerdotibus. ibid. XX, 24. XXIV, 40. Act. IX, 39.

2. respondet latino *ostentare,* et significat: *ostentationis gratia alicui aliquid spectandum exhibere.* Sic legitur in N. T. Matth. XXIV, 1. καὶ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτῷ τὰς οἰκοδομὰς τοῦ ἱεροῦ, coll. Marc. XIII, 1. Ita הֶרְאָה sumitur 2 Regg. XX, 13. *Xenoph.* de Mag. Equit. c. III, 1. et § 10. ubi ἐπίδειξις *ostentationem* significat. Adde *Xenoph. Cyrop.* VIII, 4, 8.

3. *exhibeo, praesto, facio aliquid.* Matth. XVI, 1. σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτοῖς ut prodigium aliquod e coelo illis spectantibus ederet. *Xenoph.* de Rep. Laced. I, 2. προέχουσαν εὐδαιμονίᾳ τὴν πατρίδα ἐπέδειξεν. Cyrop. VIII, 4. 4. ἐπιδεικνῦναι τὰ ἔργα φιλανθρωπίας. Cf. *Irmisch.* ad *Herodian.* I, 5. 24.

4. *firmis et indubitatis argumentis aliquid demonstro.* Hebr. VI, 17. βουλόμενος ὁ Θεὸς ἐπιδεῖξαι τὸ ἀμετάθετον τῆς βουλῆς αὐτοῦ Deus volens demonstrare immutabilitatem consilii sui. Act. XVIII, 28. ἐπιδεικνὺς διὰ τῶν γραφῶν collatione et interpretatione vaticiniorum de Christo iis demonstrans. *Xenoph. Cyrop.* V, 5, 8. *Anab.* I, 3, 13. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 579.—*Hesych.* ἐπιδείκνυται· φανεροποιεῖ. *Phavor.* ἐπιδεικνύειν ἐστὶ τὸ παῤῥησιάζειν καὶ δεικνύειν τινα ἑαυτόν. Idem: ἐπίδειξον· ἀντὶ τοῦ φανέρωσον.

ἘΠΙΔΈΧΟΜΑΙ, fut. έξομαι, 1. *hospitio aliquem excipio,* ab ἐπὶ et δέχομαι *capio, sumo.* 3 Joh. v. 10. οὔτε αὐτὸς ἐπιδέχεται τοὺς ἀδελφοὺς nec ipse Christianos hospitio excipit.

2. *excipio hospitaliter et amanter, excipio, suscipio, admitto.* 3 Joh. v. 9. Διοτρεφὴς οὐκ ἐπιδέχεται ἡμᾶς Diotrephes non admittit me meamque doctrinam. Saepius non legitur in N. T. 1 Macc. XII, 8. *Polyb.* XXII, 1, 3.

ἘΠΙΔΗΜΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *advena sum, peregrinor, extra patriam in alieno populo versor,* ab ἐπίδημος *qui in alieno populo versatur.* Act. II, 10. καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες Ῥωμαῖοι et peregrinantes Romani. *Athenaeus* VIII p. 361. F.

2. *commoror, versor in aliquo loco.* Act. XVII, 21. καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες ξένοι et ibi versantes peregrini. *Theophr.* Char. III, 2. πολλοὶ ἐπιδημοῦσι ξένοι. *Lucian. V. H.* II, 46. Eodem modo et substantivum ἐπιδημία simpliciter *commorationem in loco aliquo* significat apud *Demosthenem* p. 1357. ed. *Reiske:* ἐπιδημία ξένων οὐ πάνυ ἦν αὐτόθι peregrini non admodum multi ibi commorari solebant. Confer *Wetstenii N. T.* T. II. p. 465 et 566.

ἘΠΙΔΙΑΤΆΣΣΟΜΑΙ, vel ἘΠΙΔΙΑΤΆΤΤΟΜΑΙ, fut. άξομαι, *insuper dispono,*

pono, mando vel constituo aliquid, insuper addo, ex ἐπὶ, quod in compositis haud raro *additionem, adjectionem* notat, et per *insuper* reddendum est, e. g. ἐπιμετρεῖν, ἐπιδιδάσκειν, ἐπισχύειν, et διατάττομαι *ordino, colloco, dispono, mando, praecipio*. Semel legitur in N. T. Galat. III, 15. η ἐπιδιατάσσεται, quae verba non cum S. V. *Koppio* reddenda sunt, *aut rem promissioni contrariam instituit*, nam tunc non differret ab ἀθετεῖ, a quo tamen hanc sententiam diversam esse, additum ἢ clarissime docet, sed: *vel insuper novas et contrarias conditiones addit*, quas Graeci ἐπιδιαθήκην vocare solent: v. c. *Josephus B. J.* II, 3. ἀξιῶν τῆς ἐπιδιαθήκης τὴν διαθήκην εἶναι κυριωτέραν. ibid. § 6. coll. A. J. XVII, 9. 4.

'ΕΠΙΔΊΔΩΜΙ, fut. δώσω, 1. proprie: *insuper do*, teste *Eustathio* ad *Homer*. Iliad. α', p. 118. ed. Florent. ἐπιδιδόναι τὸ ἐπέκεινα τῶν προϋπαρχόντων δοῦναί τι. *Xenoph. Cyrop.* VIII, 9, 10. *Polyb.* XXI, 14, 4. Sed ita in N. T. non usurpatur.

2. *loco alicujus rei alteri aliquid porrigo, trado, do, exhibeo*. Matth. VII, 9. ὃν ἐὰν αἰτήσῃ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ qui filio loco panis, quem petierat, det lapidem. ibid. v. 10. καὶ ἐὰν ἰχθὺν αἰτήσῃ, μὴ ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ aut piscem roganti det anguem. Luc. XI, 11. 12.

3. simpliciter: *trado, porrigo*. Luc. IV, 17. καὶ ἐπεδόθη αὐτῷ βιβλίον 'Ησαΐου et tradebatur ipsi liber Iesaiae prophetae. ibid. XXIV, 30. καὶ κλάσας ἐπεδίδου αὐτοῖς. ibid. v. 42. Joh. XIII, 26. Act. XV, 30. ἐπέδωκαν τὴν ἐπιστολὴν tradiderunt epistolam; alii vertunt *reddiderunt ipsis epistolam*; de qua notione, quanquam ab h. l. aliena, vid. *Wesseling*. ad *Diod. Sic.* XIV, 47. *Glossae: ἐπιδίδωμι porrigo. Xenoph. Cyrop.* I, 5. 1. Conf. *Taylor.* ad *Demosthenem* T. II. p. 609. *Salmasius* de Usuris p. 55.

4. *permitto, trado, concedo potestati et arbitrio alicujus*. Act. XXVII, 15. ἐπιδόντες (scil. τὸ πλοῖον vel ναῦν τῷ ἀνέμῳ: alii supplent ἑαυτοὺς hoc sensu: *nos totos abjicientes* vel *periculo ultro objicientes*) ἐφερόμεθα permittentes navem vento procelloso ferebamur. Simili modo *Silius Italicus* XI, v. 275. " puppimque dat vento." *Xenoph. Ages.* 2, 29. Conf. praeter *Elsnerum* T. I. Obss. Sacr. p. 462. *Wetstenium N. T.* T. II. p. 641. *Reitzium* ad *Luciani* Opp. T. II. p. 613. *Phavor.* ἐπιδίδωμι· ἀντὶ τοῦ αὐξάνω, καὶ ἐπιδίδωμι· τὸ ἁπλῶς δίδωμι. ἐκ τούτων ἐπίδοσις· ἡ αὔξησις καὶ δόσις. Conf. quae de substantivo ἐπίδοσις habet *Irmisch*. Excurs. ad *Herodian.* I, 5. 2. T. I. p. 863.

'ΕΠΙΔΙΟΡΘΌΩ, ῶ, fut. ώσω, 1. proprie: *corrigo, emendo, integritati suae restituo*, ex ἐπὶ et διορθόω, quod idem notat.

2. *in ordinem redigo, ordino, constituo*. In N. T. tantum legitur Tit. I, 5. proptorea reliqui te in Creta ἵνα τὰ λείποντα ἐπιδιορθώσῃ ut a me fortasse neglecta in ordinem redigeres. *Philo in Flaccum* T. II. p. 535. 14. περὶ τῆς τῶν λειπόντων ἐπιδιορθώσεως.

'ΕΠΙΔΎΩ, fut. ύσω, *occido, demergor*, ex ἐπὶ et δύω vel δῦμι *occido, mergor*. De occasu solis semel legitur in N. T. Ephes. IV, 26. ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ τῷ ὀργῇ ὑμῶν sol ne occidat super ira vestra, h. e. nolite diu iram fovere, aut ei indulgere. Deut. XXIV, 15. οὐκ ἐπιδύσεται ὁ ἥλιος ἐπ' αὐτῷ, hebr. וְלֹא־תָבוֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ. *Philo* de *Legg. Spec.* T. II. p. 324, 44. μὴ ἐπιδυέτω ὁ ἥλιος τοῖς ἀνεσκολοπισμένοις.

'ΕΠΙΕΊΚΕΙΑ, ας, ἡ, *humanitas, lenitas, indulgentia, clementia, aequitas*. Speciatim *ei* tribuitur, *qui summum jus non prosequitur in sua causa, sed clementem ac lenem potius quam severum se praestat*. (ab ἐπιεικὴς, quod vide.) In N. T. bis tantum legitur. Act. XXIV, 4. de praeside Romano, Felice, quem orator Tertullus precabatur, ut se audiret τῇ ἐπιεικείᾳ pro sua humanitate, h. e. in audiendo facilitate; et 2 Cor. X, 1. ubi Paulus Christianos hortatur et obtestatur διὰ

τῆς πρᾳότητος καὶ ἐπιεικείας τοῦ Χριστοῦ per lenitatem et clementiam Christi, h. e. summam ejus erga omnes, peccatores adeo, benignitatem. *Herodian.* IV, c. 3. s. 4. φαντασίαν γάρ τινα τῆς ἐπιεικείας ἐπεδείκνυτο, μέτριόν τι καὶ πρᾶον ἑαυτὸν τοῖς προσιοῦσι παρέχειν. ibid. V, 1. s. 12. ἐπιείκεια δὲ καὶ χρηστότης. Baruch. II, 14. Sap. II, 19. XII, 18. 2 Macc. II, 22. *Phavor.* ἐπιείκεια ἐστὶν ἡ δικαίων καὶ συμφερόντων ἐλάττωσις, μετριότης ἐν συμβόλαις, εὐταξία ψυχῆς λογιστικῆς πρὸς τὰ καλὰ καὶ αἰσχρά. Confer *C. F. Nestler* D. de ἐπιεικείᾳ in N. T. commemorata. Budiss. 778. 4. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 202.

'ΕΠΙΕΙΚΗ͂Σ, έος, ὁ, ἡ, ὲς, τὸ, 1. *mitis, clemens, lenis, humanus, indulgens, qui facile injurias fert et condonat, et interdum de jure suo remittit;* idem fere quod πρᾳΰς, a quo tamen gradu differt. (ex ἐπὶ et εἴκω *cedo.)* 1 Tim. III, 3. episcopum oportet esse ἐπιεικῆ, libenter cedentem et de jure suo lubenter remittentem. Tit. III, 2. 1 Petr. II, 18. δεσπόται ἀγαθοὶ καὶ ἐπιεικεῖς heri benigni, aequi et humani, opponuntur τοῖς σκολιοῖς. Ps. LXXXVI, 5. ὅτι σὺ, Κύριε, χρηστὸς καὶ ἐπιεικὴς, hebr. וְסַלָּח. Opponitur ἐπιεικὴς τῷ πλήκτῃ et ἀεικεῖ. *Aristoph. Nub.* 1440. *Aristot. Ethic.* VI, 11. *Dio Cassius* XXXVI, 9. *Suid.* ἐπιεικής· πρᾶος, μέτριος. *Hesych.* ἐπιεικῶς· πάνυ λίαν πρᾴως. *Etym. M.* ἐπιεικὴς παρὰ τὸ εἴκειν καὶ ὑποχωρεῖν, καὶ γὰρ οἱ πρᾳεῖς ὑποχωροῦσι καὶ οὐκ ἀντιτείνουσι. Conf. *Salmasium* de Foen. Trapezit. p. 223. et *Casaubon.* ad *Polyb.* I, c. 14.— Neutrum τὸ ἐπιεικὲς substantive usurpatur, et idem significat, quod ἡ ἐπιείκεια *mansuetudo, lenitas, humanitas.* Philipp. IV, 5. τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις gerite vos ita, ut lenitas vestra (alii fortasse rectius interpretantur, *vera vestra nec fucata virtus christiana:* nam τὸ ἐπιεικὲς vi etymologiae *obsequium, obedientiam* notare potest, adeoque h. l. *obedientiam, quae praestatur religioni christianae,)* innotescat omnibus. *Suid.* ἐπιεικές· πρέπον, καθῆκον, προσῆκον. Idem tradit *Hesychius.*

2. active: *qui aliquem humanum, lenem et mansuetum reddit, certe reddere potest et postulat.* Jacob. III, 17. ἡ ἄνωθεν σοφία—ἐστιν ἐπιεικής. Caeterum lectu digna de hac voce habet *Irmisch.* in Excurs. ad *Herodian.* I, 2. 5. Vol. I. Opp. p. 792.

'ΕΠΊΕΙΜΙ, vide infra sub 'ΕΠΙΩ͂Ν.

'ΕΠΙΖΗΤΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. *summo cum studio ac ardente desiderio aliquid quaero,* etiam *quaero* simpliciter, ex ἐπι, quod in compositis haud raro significationem vocis intendit, et ζητέω *quaero.* Act. XII, 19. ἐπιζητήσας αὐτὸν καὶ μὴ εὑρὼν cum eum quaesitum non reperisset. *Xenoph. Cyrop.* II, 4. 17. *Demosthen.* de Corona p. 271. edit. *Reiske:* ἐπιζήτησει τὸν ἄνθρωπον καὶ συλλαβοῦσα κ. τ. λ.

2. *studeo aliquid consequi.* Rom. XI, 7. ὃ ἐπιζητεῖ Ἰσραὴλ τοῦτο οὐκ ἐπέτυχεν quod consequi studet populus Israeliticus, non consequitur.

3. ut latinum *requiro, summo cum studio aliquid efflagito, flagito, postulo, peto.* Matth. XII, 39. γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ improba gens atque adulterina miraculum postulat. ibid. XVI, 4. Marc. VIII, 12. Philipp. IV, 17. οὐχ ὅτι ἐπιζητῶ τὸ δόμα non nova munera a vobis postulo. *Joseph. A. J.* VI, 7. 4. καὶ οὔτε θυσίαν ἐπιζητεῖ παρ' αὐτῶν.

4. *cupio, in votis habeo, desiderio alicujus rei flagro.* Act. XIII, 7. ἐπεζήτησεν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ institui in religione christiana cupiebat Phil. IV, 17. ἀλλ' ἐπιζητῶ τὸν καρπὸν τὸν πλεονάζοντα εἰς λόγον ὑμῶν sed, ut uberrimos liberalitatis vestrae fructus percipiatis, in votis habeo. Hebr. XI, 14. XIII, 14. *Diod. Sic.* XVII, 101.

5. *anxie et nimium aliquid quaero et cum sollicitudine postulo et flagito,* i. q. μεριμνάω. Matth. VI, 32. πάντα γὰρ ταῦτα τὰ ἔθνη ἐπιζητεῖ ejusmodi enim cura cruciat gentiles. Luc. XII, 30.

6. *discepto de re aliqua.* Act. XIX, 39. εἰ δέ τι περὶ ἑτέρων ἐπιζητεῖτε si de rebus aliis requiritis, seu quaestio vobis

his est. Saepius non legitur in N. T. *Hesych.* ἐπιζήτει· ἐνόχλει, ἐπιχείρει, ἐπιτήρει.—ἐπιζητῶν· ἀπολαμβάνων, συνέχων.

ἘΠΙΘΑΝΆΤΙΟΣ, ίου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, (pro quo etiam apud Graecos ἐπιθάνατος occurrit, h. e. *Hesychio* interprete, προσδοκώμενος ἀποθανεῖν) in universum *is* dicitur, *qui perpetuo exspectat mortem et in perpetuo mortis periculo versatur, sive ob aetatem, sive ob morbum, sive ob judicis sententiam morti destinatus et addictus*, ex ἐπὶ et θάνατος *mors*. Semel legitur in N. T. 1 Cor. IV, 9. ὡς ἐπιθανατίους similes hominibus, judicis sententia ad mortem damnatis, i. q. καταδικαζομένους ἐπὶ θανάτῳ, seu καταδίκους, ut *Chrysostomus* interpretatur. *Scaliger* ad *Manil.* p. 317. *Tertullianum* secutus, sed sine omni necessitate, ἐπιθανατίους vertit: *ad bestias damnatos* s. *bestiarios*: alii de *gladiatoribus* interpretantur, *qui mortis causa a Romanis alebantur*. Vid. *Lips.* Saturn. II. et *Ursini* Annall. Vol. II. Lib. 6. cap. 6. Raro haec vox occurrit apud Scriptores graecos, ut adeo vir doctus in *Miscell. Obss.* T. III. p. 246. dubitaverit, an sit a probatis auctoribus usurpata. Sed reperitur apud *Dionys. Halic.* l. VII. cap. 35. ὅθεν αὐτοῖς ἔθος βάλλειν τοὺς ἐπιθανατίους. *Eustathium* in *Hom. Il.* ί, p. 448. 51. et in *Hesychii*, *Suidae* et *Etym. M.* explicationibus vocis ἐπίκηρα. (ἐπίκηρα· φθαρτὰ, θνητὰ, ἐπιθανάτια κὴρ γὰρ ὁ θάνατος.) Adverbium ἐπιθανατίως legitur apud *Aelian.* V. H. XIII, 27. οἱ δὲ ἐπιθανατίως εἶχον. Adjectivum ἐπιθάνατος extat apud *Demosthenem* p. 1225. ed. *Reiske*: ἐπιθάνατος ἦν ἐμοῦ ἀποδημοῦντος. *Suidas* et ex eo *Phavor.* ἐπιθάνατος· προσδόκιμος τοῦ ἀποθανεῖν.

ἘΠΊΘΕΣΙΣ, εως, ἡ, *impositio*. Est verbale a secunda persona perf. pass. ἐπιτέθεισαι, verbi ἐπιτίθημι, *impono*. Quater legitur in N. T. de impositione manuum, ἐπιθέσει τῶν χειρῶν, quae uno vocabulo χειροθεσία dicitur, hebr. סמיכת ידים, et ritus erat solemnis et vetustissimus, quo apud Judaeos et primos Christianos utebantur, qui preces pro aliquo faciebant solemnes et singularia beneficia divina in aliquem conferebant aut certe pollicebantur. Genes. XLVIII, 14. 2 Regg. V, 11. Matth. XIX, 13. Marc. VI, 5. Apostoli utebantur hoc ritu in constitutione et inauguratione doctorum ecclesiae christianae, iisdemque a Christo data erat potestas manuum impositione conferendi dona extraordinaria Sp. S. 1 Tim. IV, 14. 2 Tim. I, 6. Act. VIII, 17. 18. Unde in Veteri Ecclesia impositio manuum una cum baptismi ritu conjuncta fuit.

ἘΠΙΘΥΜΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. *desidero, cupio, concupisco*, ex ἐπὶ et θυμὸς *animus*. Matth. XIII, 17. Luc. XV, 16. XVII, 22. Jacob. IV, 2. ἐπιθυμεῖτε καὶ οὐκ ἔχετε, Apoc. IX, 6. Formula ἐπιθυμεῖν ἐπιθυμίᾳ *admodum desiderare, summo desiderio ferri* significat. Luc. XXII, 15. ἐπιθυμίᾳ ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ πάσχα φαγεῖν μεθ' ὑμῶν admodum desideravi hunc agnum paschalem vobiscum comedere. Vide de hac loquendi ratione *Perizonium* ad *Sanctii* Minervam IV, 3. 6. p. 540 seq.

2. *gaudeo, delector aliqua re.* 1 Petr. I, 12. εἰς ἃ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρακύψαι cujus doctrinae perscrutatione ipsi angeli delectantur. In versione Alex. respondet hebraico חָפֵץ Ies. LVIII, 2.

3. *spero*, nam quae cupimus, ea etiam *sperare* solemus. Hebr. VI, 11.

4. *aspiro, ambio.* 1 Tim. III, 1. εἴ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται, καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ si quis ad munus doctoris aspirat, munus ambit praestantissimum.

5. *postulo, flagito, efflagito.* Act. XX, 33. ἀργυρίου ἢ χρυσίου ἢ ἱματισμοῦ οὐδενὸς ἐπεθύμησα a nemine argentum aut aurum aut vestem postulavi.

6. *studiosus sum, studeo.* 1 Cor. X, 6. καθὼς κἀκεῖνοι ἐπεθύμησαν, sc. κακῶν, quemadmodum illi vitiositatis studiosi fuerunt. *Athenaeus* IV, p. 159. τοὺς ἐπιθυμοῦντας τῶν καλῶν. *Xenoph. Symp.* VIII, 8.

7.

7. *pravas cupiditates alo.* Rom. VII, 7. οὐκ ἐπιθυμήσεις. ib. XIII, 9.

8. ἐπιθυμέω τινὸς *amore alicujus turpi flagro, cupio cum aliqua rem habere.* Sic legitur in N. T. Matth. V, 28. πᾶς ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτῆς qui foeminam aspicit, ita, ut turpi ejus amore flagret. *Aristoph. Concion.* v. 60. ἣν μειρακ' ἰδὼν ἐπιθυμήσῃ. *Herodot.* I, c. ult. p. 81. *Artemid. Oneirocr.* I, c. 76. Ita חָמַד Exod. XX, 17. et *cupere* apud Latinos, v. c. *Ovid. Metam.* III, 353. Fast. III, 21. VI, 119. Conf. de hac notione *Fischerum* ad *Platonis* Phaed. § 65. p. 491. ed. rec. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 301.

9. ἐπιθυμέω κατὰ τινὸς *contrarius sum alicui*, i. q. ἀντίκειμαι, cum qua voce permutatur Galat. V, 17. ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκὸς vitiositas contraria est praeceptis religionis christianae, quae omni improbitati adversantur; sequitur: ταῦτα δὲ ἀντίκειται ἀλλήλοις. *Phavor.* ἐπιθυμῶ· γλίσχομαι, ὀρέγομαι, ἐρῶ, ἱμείρομαι, ἐφίεμαι, ἐπιποθῶ.

'ΕΠΙΘΥΜΗΤΗ͂Σ, οῦ, ὁ, *qui ardenti desiderio alicujus rei flagrat, qui tenetur alicujus rei desiderio, studiosus, amans*, ab ἐπιθυμέω, quod vide. Semel legitur in N. T. 1 Cor. X, 6. εἰς τὸ μὴ εἶναι ἡμᾶς ἐπιθυμητὰς κακῶν ne simus impietatis studiosi. Alii reddunt: ne nimis appetentes simus carnium victimarum. In vers. Alex. legitur tantum Num. XI, 34. pro מִתְאַוֶּה. *Xenoph. Apolog.* 28. *Demosthen.* p. 661. ed. *Reiske:* ἐπιθυμηταὶ τῶν ἡμετέρων ἐθῶν καὶ νόμων. *Suid.* ἐπιθυμηταί· πρόθυμοι. Confer *Wetstenii N. T.* T. II. p. 140. et *Pollucis Onom.* III, 69.

'ΕΠΙΘΥΜΊΑ, ας, ἡ, 1. *desiderium, cupiditas*, ab ἐπιθυμέω, quod vide. Luc. XXII, 15. ἐπιθυμίᾳ ἐπεθύμησα magno desiderio flagravi. Phil. I, 23. τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων εἰς τὸ ἀναλῦσαι ardentissimo moriendi desiderio teneor. 1 Thess. II, 17. ἐν πολλῇ ἐπιθυμίᾳ.

2. *omnis nimia et prava cupiditas excitata rerum externarum fraudibus.* Marc. IV, 19. καὶ αἱ περὶ τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι. Rom. VI, 12. VII, 7. 8. XIII, 14. καὶ τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιεῖσθε εἰς ἐπιθυμίας. Jacob. I, 14. ἕκαστος δὲ πειράζεται ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας ἐξελκόμενος. *Diod. Sic.* XXXI, p. 587. τῶν δὲ ἐπιθυμιῶν ἀποσχόμενος. *Plato Phaedo.* p. 62. B. σοφοὶ ἀπέχουσι τῶν κατὰ τὸ σῶμα ἐπιθυμιῶν ἁπασῶν.

3. speciatim: *lascivia, nefanda libido, desiderium venereum, impurus amor.* Rom. I, 24. 1 Thess. IV, 5. μὴ ἐν πάθει ἐπιθυμίας. 2 Petr. II, 18. ἐν ἐπιθυμίαις σαρκὸς, ἐν ἀσελγείαις. Apoc. XVIII, 14.

4. *res desiderata, id, cujus desiderio tenemur*, et speciatim ita dicuntur *res externae, quae libidini blandiuntur et per sensus eam incendunt.* 1 Joh. II, 16. 17. coll. v. 15. Eodem modo substantivum מַחְמָד, cui ἐπιθυμία Cant. V, 16. in vers. Alex. respondet, et חֶמְדָּה *res, quas amamus, quibus alitur et irritatur cupiditas*, significat. 1 Sam. IX, 20. Ezech. XXIV, 16. Hagg. II, 7.

5. *illud ipsum, quod aliquis postulat, postulatum, postulatio.* Joh. VIII, 44. καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν lubenter voluntati patris vestri paretis. Galat. V, 16. καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ τελέσητε et desideriis vitiositatis ne pareatis. *Phavor.* ἐπιθυμία καὶ ἵμερος δηλοῦσιν ὁρμὴν ψυχῆς καὶ κίνησιν ἐπί τι κ. τ. λ.

'ΕΠΙΚΑΘΊΖΩ, fut. ίσω, et transitive et intransitive usurpatur apud Graecos. Intransitive si sumitur, significat: *insidere, conscendere, sive sponte, sive manibus aliorum sublevatum.* 2 Sam. XIII, 29. καὶ ἐπεκάθισαν ἀνὴρ ἐπὶ τὸν ἡμίονον αὐτοῦ καὶ ἔφυγον. Transitive: *collocare, imponere*, quasi *insidere facere.* Sic semel legitur in N. T. Matth. XXI, 7. καὶ ἐπεκάθισαν αὐτὸν ἐπάνω αὐτῶν et collocarunt eum super ipsis, scilicet vestimentis, ἱματίων, (nam αὐτῶν ad proxime antecedens ἱμάτια, non vero ad τὴν ὄνον καὶ τὸν πῶλον referendum est, ut adeo partim

tim non audiendi sint, qui, nixi loco Judd. XII, 7. h. l. enallagen numeri esse statuunt, qua pluribus indefinite tribuitur, quod uni illorum tantum convenit, partim sponte appareat, lectionem codicis Cantabr. ἐπ' αὐτὸν e glossemate ortam esse) coll. Luc. XIX, 35. Caeterum respondet ἐπικαθίζειν hebr. הִרְכִּיב 2 Sam. XIII, 29. XXII, 11. 1 Regg. I, 38. 44.

'ΕΠΙΚΑΛΈΩ, ῶ, et medium 'ΕΠΙΚΑΛΈΟΜΑΙ, οῦμαι, fut. έσομαι, 1. proprie: *advoco, arcesso, rogo aliquem, ut veniat*, ab ἐπὶ et καλέω *voco, nomino*. *Xenoph.* Hist. Gr. VI, 5. 25. *Apollodor.* III. c. 14. § 4. ἐπικληθεὶς ὑπὸ Ἐλευσινίων, μετὰ πολλῆς συνεμάχει Θρακῶν δυνάμεως.

2. *cognominor*. Matth. X, 3. ὁ ἐπικληθεὶς Θαδδαῖος. Luc. XXII, 3. Act. I, 23. X, 5. etc. *Lucian.* in *Macrob.* 15. *Appian. B. Parth.* p. 217. Hinc ἐπίκλησις *cognomen* apud *Hesiod.* Ἔργ. καὶ Ἡμέρ. IV, 207.

3. *nomino, voco, appello nomine*. Act. XV, 17. ἐφ' οὓς ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτοὺς qui nomine meo vocati sunt, h. e. ut nomen et religionem veri Dei profiteantur, i. q. ὅπως ἐκζητήσωσιν τὸν Κύριον. Jacob. II, 7. βλασφημοῦσιν τὸ καλὸν ὄνομα, τὸ ἐπικληθὲν ἐφ' ὑμᾶς contemtui habent, seu conviciantur nomen honorificum, quo appellamini, h. e. nomen Christianorum. Nam ex usu loquendi Hebraeorum *nomen ejus, a quo denominamur, super nos vocari* dicitur (v. c. Genes. XLVIII, 16. וְיִקָּרֵא בָהֶם שְׁמִי 2 Sam. VI, 2. 2 Paral. VII, 14.) et *a Deo vocari* significat: *veram religionem profiteri*, coll. Ies. XLIII, 7. πάντες ὅσοι ἐπικέκληνται τῷ ὀνόματί μου omnes, qui ad verum Dei populum pertinent. Hebr. XI, 16. διὸ οὐκ ἐπαισχύνεται αὐτοὺς ὁ Θεὸς, Θεὸς ἐπικαλεῖσθαι αὐτῶν quare Deum non pudet, quo minus vocetur, seu appelletur Deus illorum.

4. *invoco*, quia, qui invocatur, nominatur. 2 Cor. I, 23. ἐγὼ δὲ μάρτυρα τὸν Θεὸν ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ τὴν ψυχήν μου ego Deum testem invoco s. facio contra caput meum, seu, Deum testem appello contra me, ut male peream poena divina, ut vitam mihi eripiat, ni ita sit. *Xenoph.* Hist. Gr. II, 3, § 23. καὶ θεοὺς ἐπεκαλεῖτο καὶ ἀνθρώπους, καθορᾶν τὰ γιγνόμενα. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 180

5. *preces facio, religiosa invocatione opem alicujus imploro*. Act. VII, 59. καὶ ἐλιθοβόλουν τὸν Στέφανον, ἐπικαλούμενον καὶ λέγοντα et lapidarunt Stephanum, qui ita ad Deum precabatur. 1 Petr. I, 17. εἰ πατέρα ἐπικαλεῖσθε. Hinc factum est, ut formula ἐπικαλεῖσθαί τινα vel ὄνομά τινος significaret in universum: *profiteri religionem alicujus, aliquem vere sancte et pie colere*. Act. II, 21. πᾶς ὃς ἂν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα Κυρίου σωθήσεται omnis, quicunque pia mente amplexus fuerit religionem christianam, felix evadet. ibid. IX, 14. XXII, 16. ἐπικαλεσάμενος τὸ ὄνομα αὐτοῦ ita, ut Christo nomen des. Rom. X, 12. 13. 14. πῶς ἂν ἐπικαλέσωνται. 1 Cor. I, 2. 2 Tim. II, 22. Eodem sensu formula קָרָא בְּשֵׁם יְהוָֹה legitur Genes. IV, 26. XII, 8.

6. *provoco a sententia judicis inferioris ad judicem superiorem, superiorem appello*, nostrum: appelliren *to appeal*, etiam *provocatione ad superiorem postulo aliquid*. Act. XXV, 11. Καίσαρα ἐπικαλοῦμαι ad Caesarem provoco. ibid. v. 12. Καίσαρα ἐπικέκλησαι provocatione ad Caesarem postulasti, ut Romam deducaris. ibid. v. 21. τοῦ δὲ Παύλου ἐπικαλεσαμένου τηρηθῆναι αὐτὸν εἰς τὴν τοῦ Σεβαστοῦ διάγνωσιν Paulo autem provocatione ad Caesarem postulante, ut asservaretur Augusti cognitioni. ibid. v. 25. XXVI, 32. et XXVIII, 19. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 626. *Phavor.* ἐπικαλοῦμαι· οὐ μόνον τὸ πρὸς βοήθειάν τινα παρακαλῶ, ἀλλὰ καὶ ἐπονομάζομαι.

'ΕΠΙΚΆΛΥΜΜΑ, τος, τὸ, 1. proprie: *velamen, tegumentum, operimentum omne, quo aliquid tegitur et operitur*, a prima pers. praet. pass. ἐπικεκάλυμμαι, verbi ἐπικαλύπτω, *operio*. Alexandrini hac voce usi sunt pro hebr.

hebr. מִכְסֶה *tegmen*, Exod. XXVI, 14. XXXVI, 19.

2. metaphorice: *id, quo aliquid defenditur et excusatur, vana excusatio, praetextus*, i. q. *πρόφασις*. Sic semel legitur in N. T. 1 Petr. II, 16. *καὶ μὴ ὡς ἐπικάλυμμα ἔχοντες τῆς κακίας τὴν ἐλευθερίαν* nec tamen libertatis praetextu utentes ad excusanda peccata. Eodem modo non solum apud Graecos *προκάλυμμα* usurpatur, ut multis exemplis docuit *Kypke* in *Obss. Sacr.* T. II. p. 431. sed etiam nos voce Deckmantel pro Beschönigung *cloak, pretext*, uti solemus.

ἘΠΙΚΑΛΎΠΤΩ, fut. ύψω, 1. proprie: *tego, obtego, operio, occulto*, ex ἐπὶ et καλύπτω *tego*. *Xenoph. de re venat.* 8. 1. Alex. pro כָּסָה, Genes. VII, 20. et חָפָה 2 Sam. XV, 30.

2. *e conspectu removeo*, quocunque modo hoc fiat.

3. metaphorice, si de peccatis sermo est: *condono, remitto, oblivioni trado*. Sic semel legitur in N. T. Rom. IV, 7. ubi ὧν ἐπεκαλύφθησαν αἱ ἁμαρτίαι idem est quod ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι in antecedentibus. Eodem modo כָּסָה sumitur in loco Ps. XXXII, 1. כְּסוּי חֲטָאָה, e quo sua sumsit Apostolus.

ἘΠΙΚΑΤΆΡΑΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, 1. proprie: *maledictus, exsecrabilis, diris devotus, detestabilis*, ab ἐπὶ et κατάρατος *diris devotus*. Joh. VII, 49. ὁ ὄχλος οὗτος, ὁ μὴ γινώσκων τὸν νόμον, ἐπικατάρατοί εἰσιν sed populus hic, qui non cognoscit legem, est exsecrabilis, seu nullius plane pretii. (Ubi adjectivum plurale construitur cum nomine substantivo singulari, quia est collectivum.) Conf. *Pocock.* ad *Portam Mosis* p. 185. In vers. Alex. respondet hebraico אָרוּר Genes. III, 14. 17. Deut. XXVII, 15. 16. 1 Sam. XIV, 24. Adde Proverb. XXIV, 24. יִקְּבֻהוּ עַמִּים, Alex. ἐπικατάρατος λαοῖς. Nonnunquam etiam reperitur ἐπάρατος, v. c. apud *Josephum A. J.* VI, 6. 3.

2. *qui est poenis obnoxius, puniendus gravissime*. Galat. III, 10. ἐπικατάρατος πᾶς, ὃς οὐκ ἐμμένει ἐν πᾶσι τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου gravissime puniatur omnis, qui non constanter et perfecte observat omnia praecepta legis Mosaicae.

3. *supplicio affectus, infamia notatus*. Galat. III, 13. ἐπικατάρατος πᾶς ὁ κρεμάμενος ἐπὶ ξύλου, quae verba desumta sunt e loco Deut. XXI, 23. ubi de suspensione hominis non vivi, sed supplicio jam ante affecti, sermo est. Saepius non legitur in N. T.

ἘΠΊΚΕΙΜΑΙ, 1. proprie: *imponor, impositus sum, injaceo, adjaceo*, ex ἐπὶ et κεῖμαι *jaceo*. Sic v. c. de lapide superimposito sepulchro Lazari legitur Joh. XI, 38. λίθος ἐπέκειτο ἐπ᾽ αὐτῷ lapis impositus erat ei. ibid. XXI, 9. de pisce superimposito, seu adjacente prunis. *Xenoph. Oecon.* 19. 13. *Theogn. Sent.* v. 421. πολλοῖς ἀνθρώποις γλώσσῃ θύραι οὐκ ἐπίκεινται ἁρμόδιαι. 2 Macc. I, 21. τὰ ἐπικείμενα, sc. θύματα, quae superimposita erant sacrificia.

2. metaphorice: *urgeo, premo, me aggero*, sich zudrangen *to press*. Luc. V, 1. ἐν τῷ τὸν ὄχλον ἐπικεῖσθαι αὐτῷ cum urgeret eum turba et premeret, ut cogeretur navem conscendere et inde eam docere. *Xenoph. Anab.* IV, 1. 12. V, 2. 18. *Glossae: urget:* ἐπείγει, κατασπεύδει, ἐπίκειται. *Thom. M.* ἐπίκειμαί τινι, ἀντὶ τοῦ βαρέως πρός τινα διάκειμαι. καὶ ἐπίκειμαι ἀντὶ τοῦ πλησίον τινὸς κεῖμαι. Ἀριστείδης ἐν τῷ Σμυρναϊκῷ πολιτικῷ· ἐπικείμενα τοῖς λιμέσι τὰ νεώρια.

3. *vim facio, violenter premo et urgeo, irruo*. Act. XXVII, 20. χειμῶνος δὲ οὐκ ὀλίγου ἐπικειμένου gravi tempestate incubante navi, seu, eam urgente et in eam irruente. Job. XIX, 3. οὐκ αἰσχυνόμενοί μου ἐπίκεισθέ μοι. ibid. XXI, 27. τόλμῃ ἐπίκεισθέ μοι. *Phavor.* ἐπίκειται· τὸ βαρέως ἐπιτίθεται, καὶ ἐμπίπτει. Apud Graecos ἐπικεῖσθαι dicuntur, *qui hostes pressius persequuntur*, v. c. apud *Josephum A. J.* VI, 14. § 2.

4. *insto*, v. c. *verbis, persuasionibus, clamoribus*,

clamoribus, plane ut nostrum: einem mit etwas anliegen *to importune*. Sic v. c. de Judaeis eorumque sacerdotibus, intensa voce urgentibus, ut Christus crucis supplicio afficeretur, legitur Luc. XXIII, 23. οἱ δὲ ἐπέκειντο φωναῖς μεγάλαις hi vero magnis clamoribus institere. *Joseph. A. J.* XVIII, 6. 6. πολλῷ μᾶλλον ἐπέκειντο ἀξιῶν κ. τ. λ. ibid. XX, 5. 3. μᾶλλον ἐπέκειντο βλασφημοῦντες. *Thucyd.* VII, 71. *Herodot.* V, 104. *Aristoph. Plut.* 252.

5. *incumbo*, de necessitate, instar oneris gravissimi alicui incumbente. 1 Cor. IX, 16. ἀνάγκη γάρ μοι ἐπίκειται necessitatem enim mihi impositam esse video. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 136.

6. si de *legibus* sermo est, notat: *valere, vim habere obstringendi.* Hebr. IX, 10. μέχρι καιροῦ διορθώσεως ἐπικείμενα quae tantum tenebant usque ad tempus emendationis sacrorum. Saepius non legitur in N. T.

'ΕΠΙΚΟΥ'ΡΕΙΟΣ, ου, ὁ, *Epicureus, addictus sectae Epicureorum*, quae nomen habet ab Epicuro, Atheniensi, philosopho, Xenocratis discipulo. Semel occurrit in N. T. Act. XVII, 18.

'ΕΠΙΚΟΥΡΙ'Α, ας, ἡ, *auxilium, adjutorium*, ab ἐπικουρέω *opem fero, sublevo, opitulor. Xenoph.* de *Rep. Laced.* II, 7. et *Anab.* V, 8. 11. Semel legitur in N. T. Act. XXVI, 22. ἐπικουρίας οὖν τυχὼν τῆς ἀπὸ Θεοῦ auxilium ergo nactus a Deo; ad quem locum pertinet fortasse glossa *Hesychii:* ἐπικουρίας· βοηθείας, συμμαχίας. *Thucyd.* I, 32. ἀνάγκη γὰρ ὑμῶν καὶ ἄλλου παντὸς ἐπικουρίας δεῖσθαι. *Demosthen.* p. 1199. ed. *Reiske:* ἐπικουρίαν ἀπολογίας μεγάλην ἔσεσθαί σοι. Sapient. XIII, 18. Cf. *Wetstenii N. T.* T. II. p 634.

'ΕΠΙΚΡΙ'ΝΩ, fut. νῶ, 1. proprie: *adjudico*, ex ἐπὶ et κρίνω *judico.* 2 Macc. IV, 47. τούτοις θάνατον ἐπέκρινε.

2. *decerno judicando, sententiam fero*, — de judice, causam arbitrante. Sic semel legitur in N. T. Luc. XXIII, 24. ὁ δὲ Πιλάτος ἐπέκρινε γενέσθαι τὸ αἴτημα αὐτῶν Pilatus decrevit tandem votis eorum satisfacere. *Demosthen.* p. 238. et 1477. ed. *Reiske. Aeschin.* Dial. III, 22. *Herodian.* VI, 10. 4. *Plutarch. Lycurg.* p. 43. C.

'ΕΠΙΛΑΜΒΑ'ΝΩ, et medium 'ΕΠΙΛΑΜΒΑ'ΝΟΜΑΙ, construitur cum genitivo et accusativo.

1. proprie: *manu prehendo, apprehendo clementer et humaniter, sine ullo nocendi studio*, de qua notione vide *Hemsterhusium* in Notis ad *Lucian.* in Dial. Marin. T. I. p. 313. Matth. XIV, 31. ὁ Ἰησοῦς ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἐπελάβετο αὐτοῦ Jesus protensa manu apprehendit eum. Marc. VIII, 23. καὶ ἐπιλαβόμενος τῆς χειρὸς τοῦ τυφλοῦ. Luc. IX, 47. XIV, 4. καὶ ἐπιλαβόμενος ἰάσατο αὐτόν. Act. XXIII, 19. *Xenoph.* de *Rep. Athen.* I, 18. ἐπιλαμβάνεσθαι τῆς χειρός. Hinc

2. metaphorice: *protego aliquem, tueor, auxilium alicui praesto, opem fero.* Hebr. II, 16. οὐ γὰρ δήπου ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται, ἀλλὰ σπέρματος Ἀβραὰμ ἐπιλαμβάνεται non enim angelis auxilium praestitit, sed posteris Abrahami, ubi ἐπιλαμβάνεσθαι est i. q. βοηθῆσαι v. 18. Conf. *Ernesti Interpr. N. T.* p. 201. qui docuit, hanc esse unice veram et antiquam totius Ecclesiae Graecae hujus loci interpretationem, vulgarem vero de incarnatione, seu de *assumtione* naturae non angelicae, sed humanae, explicationem ortam esse ab Latinis, qui voce *assumat*, qua usus est *Vulgatus*, nitebantur. ibid. VIII, 9. ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου μου τῆς χειρὸς αὐτῶν, ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου tempore illo, quo eos, manu quasi prehensos, eduxi ex Aegypto: ubi metaphora sumta est a nutricibus et educatoribus, qui pueros et infantes, suae curae traditos, manu eorum apprehensa, ducunt et ab omni periculo liberant. Sirac. IV, 11. ἡ σοφία ἐπιλαμβάνεται τῶν ζητούντων αὐτήν. Conf. *Ernesti Glossar. Polyb.* s. h. v.

3. *excipio aliquem, hospitio recipio.* Act. IX, 27. Βαρνάβας δὲ, ἐπιλαβόμενος αὐτὸν, ἤγαγε πρὸς τοὺς ἀποστόλους Barnabas vero eum hospitio exceptum duxit

duxit ad Apostolos, coll. v. 26. Nec tamen repugnarem, si quis ἐπιλαβόμενος h. l. ex usu ling. hebraicae πλεονάζειν statuere mallet.

4. *consequor, obtineo aliquid* quasi *apprehendendo, assequor.* Verbum proprium de *praemiis, in certaminibus publicis propositis,* plane ut nostrum: ergreifen, erlangen *to attain, to arrive at.* 1 Tim. VI, 12. ἐπιλαβοῦ τῆς αἰωνίου ζωῆς ut aliquando praemii loco particeps fias felicitatis aeternae. ibid. v. 19. ἵνα ἐπιλάβωνται τῆς αἰωνίου ζωῆς ut consequantur aeternam felicitatem. *Aelian. V. H.* XIV. c. 27. πρὶν ἢ δυνάμεώς τινος ἐπιλαβέσθαι.

5. *vi aliquem prehendo, comprehendo, capio.* Luc. XXIII, 26. ἐπιλαβόμενοι Σίμωνός τινος, coll. Matth. XXVII, 32. Act. XVI, 19. ἐπιλαβόμενοι τὸν Παῦλον correptum Paulum. ib. XVII, 19. XVIII, 17. XXI, 30 et 33. *Aristotel. Polit.* V, 6.

6. ἐπιλαμβάνεσθαι τινὸς λόγου *capere sermone incautum, aucupari verba alicujus criminandi et calumniandi causa,* i. q. παγιδεύειν et ἀγρεύειν τινὰ λόγῳ. Luc. XX, 20. ἵνα ἐπιλάβωνται αὐτοῦ λόγου ut eum verbis caperent, coll. Matth. XXII, 15. ὅπως αὐτὸν παγιδεύσωσιν ἐν λόγῳ, et Marc. XII, 13. ἵνα αὐτὸν ἀγρεύσωσι λόγῳ.

7. *vitupero, carpo, reprehendo. Xenoph. Hist. Gr.* II, 1. 21. *Mem.* I, 2. 31. Luc. XX, 26. καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἐπιλαβέσθαι αὐτοῦ ῥήματος ἐναντίον τοῦ λαοῦ non poterant ejus sermonem calumniari apud populum. *Suid.* ἐπιλαμβάνεσθαι· γενικῇ, μέμφεσθαι. *Phavorinus:* ἐπιλαμβάνομαι ἀντὶ τοῦ ἅπτομαι τινος ἁμαρτόντος. Eodem modo *arripere* apud *Cic.* de *Nat. Deor.* c. 65. Fin. III, 4. Confer. *Olear. ad Philostrat.* p. 17.

ἘΠΙΛΑΝΘΑ΄ΝΟΜΑΙ, fut. ἐπιλήσομαι, aor. 2. ἐπελαθόμην, *obliviscor,* et ex adjuncto: *negligo, non curo.* Construitur cum genitivo rei vel personae vel infinitivo facti. Interdum etiam accusativum admittit, v. c. Matth. XVI, 5. ἐπελάθοντο ἄρτους λαβεῖν obliti erant panes secum sumere. Marc. VIII, 14. Luc. XII, 6. καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἐπιλελησμένον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ neque tamen aliquis eorum a Deo negligitur. Eodem modo constructum legitur verbum hoc Sirac. XXIII, 16. μήποτ' ἐπιλάθῃ ἐνώπιον αὐτῶν. Phil. III, 14. τὰ μὲν ὀπίσω ἐπιλανθανόμενος non curans, quae a tergo sunt. Hebr. VI, 10. ἐπιλαθέσθαι τοῦ ἔργου ὑμῶν καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης ut vos carere permittat praemiis studii vestri in exercenda benevolentia. Hebr. XIII, 2. τῆς φιλοξενίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε hospitalitati semper studete. ibid. v. 16. τῆς δὲ εὐποιΐας καὶ κοινωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε. Jacob. I, 24. Saepius non legitur in N. T. In versione Alex. respondet hebraico שָׁכַח Genes. XXVII, 45. XL, 23. etc. Passive legitur quoque Sap. II, 4. Sirac. III, 14. XIII, 10. et XLIV, 10.

ἘΠΙΛΕ΄ΓΩ, fut. έξω, 1. *dico, voco.* ἘΠΙΛΕ΄ΓΟΜΑΙ, *vocor, cognominor.* Joh. V, 2. ἡ ἐπιλεγομένη Ἑβραϊστὶ Βηθεσδὰ quae dialecto Syro-chaldaica Bethesda vocatur.

2. *eligo, seligo,* et in media forma ἐπιλέγομαι *eligo, adscisco,* i. q. ἐκλέγω, seu ἐκλέγομαι. Act. XV, 40. Παῦλος δὲ ἐπιλεξάμενος Σίλαν ἐξῆλθε Paulus autem, adscito sibi Sila, abiit. Saepius non legitur in N. T. *Isocrat. Panegyr.* c. 25. χιλίους αὐτῶν ἐπιλέξαντες. *Herodian.* VII, 205. VIII, 22. In vers. Alex. respondet hebraico בָּחַר Exod. XVII, 9. XVIII, 25. Jos. VIII, 3. *Glossae:* ἐπιλέγομαι· *opto, deligo, eligo.* ἐπίλεκτος· *electus, lectus.*

ἘΠΙΛΕΙ΄ΠΩ, fut. είψω, *relinquo, deficio, desum,* ex ἐπὶ et λείπω *linquo, desum.* Construitur cum dativo et accusativo, observante *Thoma M.* ἐπιλείπει μοι τόδε καὶ ἐπιλείπει με τόδε, ubi vide interpretes. Semel legitur in N. T. Hebr. XI, 32. ἐπιλείψει γάρ με διηγούμενον ὁ χρόνος tempus me deficeret narrantem. (*Cic. pro Coelio* 12. et *pro Roscio* c. 42.) Similis locus est apud *Athenaeum* V. p. 220. ἐπιλείποι ἄν με πᾶς χρόνος, εἰ ἐκτίθεσθαι βουληθείην τὰς σεμνὰς τῶν φιλοσόφων μέμψεις. *Dio-*

nys.

nys. Hal. X, 36. *Hesych.* ἐπιλεύψει· καταλεύψει. *Suid.* ἐπιλεύψει με· καταλεύψει με. ἐπιλεύψει με διηγούμενον ἡμέρα. Cf. *Alberti Obss. Philol.* p. 435. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 430.

Ἐπιλησμονή, ῆς, ἡ, *oblivio*, ab ἐπιλανθάνομαι *obliviscor*, illiusque perfecto ἐπιλέλησμαι. Semel legitur in N. T. Jacob. I, 25. οὗτος οὐκ ἀκροατὴς ἐπιλησμονῆς, pro ἐπιλήσμων, hic non est auditor obliviosus. Sirac. XI, 27. κάκωσις ὥρας ἐπιλησμονὴν ποιεῖ τρυφῆς. Adjectivum ἐπιλήσμων legitur apud *Plutarch.* T. VI. p. 31. ed. *Reiske* et *Dion. Hal.* T. V. p. 527. *Reiske.*

Ἐπίλοιπος, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *reliquus.* Est a perf. med. ἐπιλέλοιπα, verbi ἐπιλείπω *relinquo, deficio*, quod vide supra. Semel legitur in N. T. 1 Petr. IV, 2. τὸν ἐπίλοιπον ἐν σαρκὶ βιῶσαι χρόνον reliquam vitae vestrae partem consumere in observandis praeceptis divinis. Saepius usi sunt hac voce Alexandrini pro נוֹתָר, Levit. XXVII, 18. 2 Regg. IV, 7. יֶתֶר, Micha V, 3. נִשְׁאָר, Deut. XIX, 20. שְׁאֵרִית, Jer. XXV, 20. et שָׂרִיד, Jer. XLIV, 14. Reperitur etiam apud exteros Scriptores, v. c. *Demosthenem* p. 1250. ed. *Reiske :* τοῦ ἐπιλοίπου ἀργυρίου. *Marc. Antonin.* IV, 31. *Liban.* Or. XI. p. 371. D. σὺν εὐφροσύνῃ τὸν ὑπόλοιπον ζῶσι χρόνον. *Eurip. Phoen.* v. 859. ἡ ἐπίλοιπος ἄστεως ὁδός. *Polyb.* XV, 10. 3.

Ἐπίλυσις, εως, ἡ, 1. proprie: *solutio*, ab ἐπιλύω *solvo.*

2. *explicatio, interpretatio*, v. c. aenigmatis, oraculi. (*Heliodor.* I, 18. et IV, 9.) Legitur in N. T. tantum 2 Petr. I, 20. πᾶσα προφητεία γραφῆς ἰδίας ἐπιλύσεως οὐ γίνεται ipsi prophetae ignorarunt verum sensum oraculorum, a se editorum, coll. 1 Ep. I, 11. et 12. Haec mea qualiscunque est de h. l. sententia, quam postulare videtur comma sequens 21. Sed verba haec ab aliis aliter explicantur, quorum sententias diligenter recensuerunt et examinarunt *Wolfius* in *Curis Philol. et Crit.* ad h. l. et *Pottius* in Vol. II. Epp. Cathol. p. 206 seq. Gen. XL, 8. ubi quod τοῖς ὁ est διασάφησις, in reliquiis *Aquilae* ἐπίλυσις vocatur. Symm. Hos. III, 4. Nec aliter in *Clementina II.* apud *Coleter.* T. I. *PP. App.* p. 637. *Euseb. H. E.* V, 13. *Ephraem. Syr.* T. I. Opp. p. 231.

Ἐπιλύω, fut. ύσω, 1. proprie: *solvo, dissolvo*, quae sunt nodosa et vinculis constricta, (*Xenoph. de Venat.* VII, 8. et IX, 18.) etiam interdum, quae sunt obsignata, v. c. *Herodian.* IV, 12. s. 14. Μακρῖνος ἐπιλύεται τὰς ἐπιστολάς. Est compositum ex ἐπὶ et λύω *solvo.*

2. metaphorice: *interpretor, explico*, quae sunt obscura et minus perspicua. Marc. IV, 34. κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἐπέλυε πάντα privatim vero discipulis suis explicabat omnia intellectu difficiliora. Alex. Genes. XLI, 12. ἀνδρὶ κατὰ τὸ ἐνύπνιον ἐπέλυσεν, ubi in hebraico est פָּתַר *interpretatus est.* Cf. *Aquila* Genes. XL, 8. et *Symmach.* et *Theod.* Hos. III, 4. *Herodian.* IV, 12. 14. *Athenaeus* X. p. 449. F.

3. *rem dubiam et intricatam discepto, dirimo litem et compono, transigo de re.* Act. XIX, 39. εἰ δέ τι περὶ ἑτέρων ἐπιζητεῖτε, ἐν τῇ ἐννόμῳ ἐκκλησίᾳ ἐπιλυθήσεται si quid autem de rebus aliis disceptatis, in legitima concione dirimendum est. Saepius non legitur in N. T.

Ἐπιμαρτυρέω, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *testor, attestor, testimonium perhibeo, testimonio confirmo*, ex ἐπὶ et μαρτυρέω *testor. Demosthen.* p. 915. 12. et p. 1273. 18. ed. *Reiske.* Ita differt ab ἐπιμαρτύρεσθαι, quod significat *testem aliquem facere et invocare. Xenoph. Hist. Gr.* III, 4. 4. *Anab.* IV, 8. 5. *Suid.* ἐπεμαρτύροντο· μάρτυσιν ἐχρήσαντο. *Hesych.* ἐπιμάρτυρος· μάρτυς ἐπὶ τοῖς γινομένοις.

2. *idoneis et gravissimis argumentis aliquid demonstro, doceo et trado.* Sic semel legitur in N. T. 1 Petr. V, 12. ἐπιμαρτυρῶν ταύτην εἶναι ἀληθῆ χάριν τοῦ Θεοῦ gravissimis argumentis vos docens, religionem illam, in qua perseveratis,

veratis, esse vere divinam. Alex. posuerunt pro העיד 1 Regg. II, 42. Nehem. IX, 29. 30.

ἘΠΙΜΈΛΕΙΑ, ας, ἡ, *cura, procuratio, diligentia, studium,* ab ἐπιμέλομαι *curo, curam gero,* unde ἐπιμελὴς *diligens, sedulus, sollicitus.* Hoc vocabulum saepius in *Xenophonte* obvium. (Vide *Lexicon Xenophonteum* s. h. v.) Semel legitur in N. T. de cura corporis Act. XXVII, 3. ἐπέτρεψε πρὸς τοὺς φίλους πορευθέντα ἐπιμελείας τυχεῖν ei permisit adire amicos, qui ejus curam haberent. *Apollonius* II, 390. Schol. ἐν ταύτῃ τῇ νήσῳ ναυαγήσαντες ἔτυχον ἐπιμελείας παρὰ τῶν Ἡρώων. 1 Macc. XVI, 14. 2 Macc. XI, 23. Conf. quae ad Act. XXVII, 3. ex *Herodoto* notavit *Raphelius* p. 395. et *Bielius* in *Thes. Philol.* s. h. v. *Hesych.* ἐπιμέλεια· σπουδή. *Suid.* ἡ σπουδή· ἡ φροντίς.

ἘΠΙΜΈΛΟΜΑΙ, et ἘΠΙΜΕΛΈΟΜΑΙ, οῦμαι, *curo, curam gero vel habeo.* Regit genitivum. Luc. X, 34. καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ et curam ejus egit. ibid. v. 35. ἐπιμελήθητι αὐτοῦ curam ejus habe. In utroque loco sermo est de homine a latronibus vulnerato, ut adeo recte et eleganter hac voce usus fuerit Lucas, nam ἐπιμελεῖσθαι κατ᾽ ἐξοχὴν de illis dici, qui aegrotos vel vulneratos curant, ex *Luciano* recte observavit *L. Bos. Anim. ad Scriptores Graecos* p. 66. qui etiam monet, ἐπιμελητὰς dictos esse οἳ τοὺς τετρωμένους ἐν πολέμῳ ἐθεράπευσαν. Praeterea legitur 1 Tim. III, 5. πῶς ἐκκλησίας Θεοῦ ἐπιμελήσεται; quomodo ecclesiae Dei curam geret, seu, quomodo coetui Christianorum praeesse poterit? Substantivum ἐπιμελητὴς in genere significare *eum, qui aliquam rem administrat et regit,* tradit *Pollux Onom.* VIII, 84. *Thom. M.* ἐπιμέλομαι κάλλιον ἢ ἐπιμελοῦμαι. Conf. etiam Alex. Genes. XLIV, 21. Prov. XXVII, 25. et *Lexicon Xenophonteum* s. h. v.

ἘΠΙΜΕΛΩ͂Σ. Adverbium, *sollicite, diligenter et accurate, omni adhibita cura et studio.* Ex iisdem. Tantum in N. T. extat Luc. XV, 8. καὶ ζητεῖ ἐπιμελῶς et diligenter quaerit. Usi sunt hoc adverbio etiam Alexandrini Genes. VI, 5. VIII, 21. Vide et 3 Esr. VI, 29. 34. VIII, 27. *Xenoph. Mem.* II, 4. 2. et III, 5. 14. *Hesych.* ἐπιμελῶς· συνεχῶς, σπουδαίως.

ἘΠΙΜΈΝΩ, fut. νῶ, 1. proprie: *permaneo in loco aliquo, moror, commoror alicubi, remoror in aliquo loco.* In hac significatione fere semper absolute ponitur. Act. X, 48. ἐπιμεῖναι ἡμέρας τινὰς ut aliquamdiu commoraretur. ibid. XV, 34. ἐπιμεῖναι αὐτοῦ remanere ibi. ibid. XXI, 4. 10. XXVIII, 12. 14. ἐπιμεῖναι ἡμέρας ἑπτά. Interdum tamen additur πρός τινα, ἔν τινι. 1 Cor. XVI, 7. ἐλπίζω δὲ χρόνον τινὰ ἐπιμεῖναι πρὸς ὑμᾶς, et v. 8. ἐπιμενῶ δὲ ἐν Ἐφέσῳ. Galat. I, 18. Phil. I, 24. τὸ δὲ ἐπιμένειν ἐν τῇ σαρκὶ manere autem in hoc corpore, h. e. diutius vivere. In vers. Alex. respondet hebraico התמהמה *cunctari, morari* Exod. XII, 39. *Xenoph. Cyrop.* I, 4. 8. *Hist. Gr.* IV, 6. 11.

2. *pergo, insto, insisto.* Joh. VIII, 7. ὡς δὲ ἐπέμενον ἐρωτῶντες αὐτὸν quum vero pergerent interrogando ipsum, seu, instantes interrogando. Act. XII, 16. ὁ δὲ Πέτρος ἐπέμενε κρούων Petrus autem pulsare fores pergebat. Rom. VI, 1. ἐπιμενοῦμεν τῇ ἁμαρτίᾳ; pergamusne peccare?

3. *persevero, constans sum.* Act. XIII, 43. ἔπειθον αὐτοὺς ἐπιμένειν τῇ χάριτι Θεοῦ hortati sunt eos ad constantiam in religione christiana. Rom. XI, 22. ἐὰν ἐπιμείνῃς τῇ χρηστότητι si constans in recto hujus benignitatis divinae studio manseris. ibid. v. 23. ἐὰν μὴ ἐπιμείνωσιν τῇ ἀπιστίᾳ si destiterint ab incredulitate sua. Coloss. I, 23. εἴ γε ἐπιμένετε τῇ πίστει. 1 Tim. IV, 16. Saepius non legitur in N. T. *Aelian. V. H.* X, 15. κἂν μετὰ ταῦτα ἐπίμειναν τῇ μνηστείᾳ. *Joseph. A. J.* VIII, 7. 5. *Xenoph. Hist. Gr.* III, 4. 6. ἐπένεινε ταῖς σπονδαῖς.

ἘΠΙΝΕΎΩ, fut. εύσω, 1. *innuo, nutu significo,* ex ἐπὶ et νεύω *nutum do.* Alex.

Alex. Prov. XXVI, 24. *Xenoph. Cyrop.* V, 5. 12.

2. *annuo, assentio, consentio.* Tantum extat in N. T. Act. XVIII, 20. οὐκ ἐπένευσεν non annuit eorum precibus, non satisfecit eorum voluntati. Eodem sensu ἐπινεύω sumitur 2 Macc. IV, 10. ἐπινεύσαντος δὲ τοῦ βασιλέως. ibid. XI, 15. XIV, 20. ἐπένευσαν ταῖς συνθήκαις. *Lucian. Necyomant.* 5. *Polyb.* XXI, 3. 3.

'ΕΠΊΝΟΙΑ, ας, ἡ, per se *omnem cogitationem, consilium, propositum quodlibet, inprimis ingeniose excogitatum,* significat, ab ἐπινοέω *mente agito, cogito, excogito. Eurip. Phoen.* v. 421. τίν' ἐπίνοιαν ἔσχεθες; Sapient. XIV, 12. Hinc in utramque partem accipitur a Scriptoribus graecis, et quidem nunc in bonam partem, v. c. apud *Demosthen.* p. 1413. 4. ed. *Reiske:* τῆς ἀγαθῆς ἐπινοίας παρὰ τῶν θεῶν ἐλπίδα ἔχων, nunc in malam de *iis, qui aliquid excogitant et comminiscuntur, quo aliis noceant, alios decipiant et fallant,* ut sit *improbum animi consilium, callide et in damnum aliorum inventum, fraus, dolus.* Ita semel legitur in N. T. Act. VIII, 22. εἰ ἄρα ἀφεθήσεταί σοι ἡ ἐπίνοια τῆς καρδίας σου ut tibi condonetur hoc improbum tui animi consilium. In hac vero significatione adhibuit hanc vocem Lucas, non tam ad imitationem hebraici יֵצֶר Deut. XXXI, 21. quod Alex. reddiderunt πονηρίαν, quam ex ipso linguae graecae usu. Nam ἐπινοέω passim de *consilio malo* apud *Aelianum* adhibetur *V. H.* XI, 1. XIV, 30. et substantivum ἐπίνοια eodem sensù legitur apud *Josephum* in sua ipsius vita § 44. συνεὶς τὴν τῶν γεγραφότων ἐπίνοιαν. Adde Sap. XV, 4. ἀνθρώπων κακότεχνος ἐπίνοια. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 506. *Hesych.* μηχαναί· τέχναι, ἐπίνοιαι, βουλεύματα.

'ΕΠΙΟΡΚΈΩ, ῶ, fut. ήσω, proprie est *saepius juro.* Quia autem, qui saepius jurare solent, perjurium plerumque committunt, factum est deinde, ut ἐπιορκέω significet *pejero, perjuro,* (quod teste *Cicer.* de *Officiis* III, c. 29. non tam est *falsum jurare,* quam *quod ex animi tui sententia juraris, non facere) falsum juro* (i. q. ἐπίορκον ὀμνύειν apud *Hesiod.* Ἔργ. καὶ Ἡμέρ. 282.) *jusjurandum violo nec servo.* Sic semel legitur in N. T. Matth. V, 33. μὴ ἐπιορκήσεις non pejerabis, coll. Levit. XIX, 12. לֹא תִשָּׁבְעוּ לַשָּׁקֶר. 3 Esdr. I, 49. Sapient. XIV, 28. *Demosthen.* p. 1204. 20. ed. *Reiske:* οὐδὲ θεοὺς ἴδασιν οὓς ἐπιώρκησε. ibid. p. 20. ἀδικοῦντα καὶ ἐπιορκοῦντα καὶ ψευδόμενον. *Aelian. V. H.* XII, 8. *Aristoph. Nub.* 401. *Ran.* 102. Aeque late patet substantivum ἐπιορκία Sapient. XIV, 25. *Aelian. V. H.* XIV, 2. *Etym. M.* ἐπιορκεῖν δηλοῖ τὸ ὑπεράνω τῶν ὅρκων γίνεσθαι καὶ ὑπερβαίνειν αὐτούς. Vide *Lexicon Xenophonteum* s. h. v.

'ΕΠΊΟΡΚΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *perjurus,* et *is* dicitur, *qui non praestat id, quod juravit, jusjurandum et fidem datam violat,* et *is, qui falsa ipso judicio suo juramento affirmat. Hesych.* ἐπίορκον· ὅρκον μὴ φροντίζοντα. ex ἐπὶ et ὅρκος *jusjurandum.* Tum late patere videtur in loco 1 Tim. I, 10. ψεύσταις, ἐπιόρκοις. *Xenoph. Ages.* I, 12. *Aristoph. Ran.* 150. ἐπίορκον ὅρκον ὤμοσεν. *Hesych.* ἐπιορκία· ψεῦμα. Idem: ἐπίορκον, ὅρκον μὴ φροντίζοντα. Saepius non legitur in N. T.

'ΕΠΙΟΎΣΙΟΣ, ίου, ὁ, ἡ, ον, τό. Vox ἅπαξ λεγομένη, in oratione dominica Matth. VI, 11. Luc. XI, 3. nova et Graecis inaudita et ab evangelistis, ut videtur, excogitata et efficta, teste *Origene* de *Orat.* 16. πρῶτον δὲ τοῦτ' ἰστέον, ὅτι ἡ λέξις ἡ ἐπιούσιος παρ' οὐδενὶ τῶν Ἑλλήνων οὔτε τῶν σοφῶν ὠνόμασται, οὔτε ἐν τῇ τῶν ἰδιωτῶν συνηθείᾳ τέτριπται, ἀλλ' ἔοικε πεπλάσθαι ὑπὸ τῶν Εὐαγγελιστῶν. Eo minus mirandum est, tam varias et inter se dissidentes ferri sententias interpretum et veterum (*Alberti Gloss. N. T.* p. 202. τὸν ἐπιούσιον, τουτέστι τὸν μέλλοντα, τὸν ἐπιόντα, τὸν προσδοκώμενον, τὸν μὴ τοῦ ἐνεστῶτος οἰκεῖον, ἀλλὰ τὸ ἀποδοθησόμενον ἐν τῷ μέλλοντι τοῖς ἁγίοις.

ἁγίοις.—ἢ τὸν συνιστῶντα τὸ σῶμα ἡμῶν. Adde *Suicer. Thes. Eccles.* T. I. p. 1169. et *Wetsten.* ad Matth. VI, 11.) et recentiorum (quas enumeravit et examinavit *Salmasius* de *Foenore Trapezit.* p. 795 seq. et *Stolbergius Exercitt. Ling. Gr.* p. 223.) de notione hujus vocabuli, quod mihi quidem ab ἐπὶ *ad* et οὐσία *essentia, substantia, vita* derivandum esse videtur, ut ἄρτος ἐπιούσιος sit *victus substantiae*, seu *vitae nostrae sustentandae et alendae utilis, sufficiens ac necessarius, victus quotidianus.* Confirmat hanc interpretationem praeter auctoritatem *Chrysostomi, (Homil. in Orat. Dominic.) Basilii M. (in Regulis brevior. 252.) Theophylacti* (in cap. VI. Matth. qui interpretatur ἄρτον ἐπὶ τῇ οὐσίᾳ καὶ συστάσει ἡμῶν αὐτάρκη) et *Suidae* (ἐπιούσιος ἄρτος· ὁ ἐπὶ τῇ οὐσίᾳ ἡμῶν ἁρμόζων ἢ ὁ καθημερινός. Idem tradit *Etym. M.* Cf. *Küster.* ad *Suidam*, et *Toupius* in *Epist. Crit.* p. 140.) ipsa analogia linguae (v. c. ἐπιλήνιον est, *quod ad torcular pertinet*, et ἐπιτάφιον *quod ad sepulturam pertinet)* et versio syriaca, quae totum locum ita reddidit: ܗܒ ܠܢ ܠܚܡܐ ܕܣܘܢܩܢܢ ܝܘܡܢܐ *da nobis panem necessitatis nostrae hodie*, coll. vers. syr. Jacob. II, 16. Sed hanc explicationem nuper incertam reddere conatus est Celeb. *Fischerus* in Prolus. XII. de *Vitiis Lexicorum N. T.* p. 16. cui ratio et sententia eorum, qui ἄρτον ἐπιούσιον ab evangelistis dici putant *victum posterum* sive *crastinum*, h. e. *res ad vivendum cras*, seu *postridie necessarias*, omnes veritatis numeros atque partes habere videtur, ut nempe vox ἐπιούσιος formata sit ex foeminino participii ἔπειμι, uti περιούσιος ductum est a participio foem. gen. verbi περίειμι, quam sententiam jam ante eum *Schwarzium* in *Comment. Ling. Gr.* p. 543. amplexum esse et exornasse notum est.

ἘΠΙΠΊΠΤΩ, aor. 2. ἐπέπεσον, particip. ἐπιπεσὼν, 1. proprie: *incido, irruo, illabor*, ab ἐπὶ et πίπτω *cado.* Sed ita in N. T. non legitur, nisi huc referre velis formulam ἐπιπίπτειν ἐπὶ τὸν τράχηλόν τινος, quae significat: *aliquem amplexari et osculari, amplexibus aliquem excipere*, Luc. XV, 20. Act. XX, 37. coll. Genes. XLV, 14. ἐπιπεσὼν ἐπὶ τὸν τράχηλον Βενιαμὶν, hebr. וַיִּפֹּל עַל־צַוְּארֵי בִנְיָמִן Genes. XLVI, 29. *Xenoph. Oecon.* 18, 7. et *Homer. Odyss.* XXIII, 208 et 241.

2. *incumbo*, et ex adjuncto: *premo, urgeo.* Act. XX, 10. ἐπέπεσεν αὐτῷ, *Vulgatus: incubuit super eum*, coll. 1 Regg. XVII, 21. Marc. III, 10. ὥστε τὸν λαὸν ἐπιπίπτειν αὐτῷ ita, ut populus eum urgeret. Eodem sensu ἐμπίπτειν usurpari, supra demonstratum est.

3. *admoveo me.* Joh. XIII, 25. ἐπιπεσὼν δὲ ἐκεῖνος ἐπὶ τὸ στῆθος τοῦ Ἰησοῦ propius sese Jesu pectori admovens, seu, reclinato adversus pectus Jesu capite. Alii, praeeunte *Vulgato*, vertunt: *qui proximus Christo accumbebat*, ut ἐπιπίπτειν sit i. q. ἀναπίπτειν, sed haec significatio usu loquendi probari nullo modo potest.

4. metaphorice de *iis* usurpatur, *quae animum aut corpus afficiunt ullo aliquo modo et occupant*, ita, ut designetur eorum vis, copia, vel etiam impetus. Luc. I, 12. καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτὸν et metus animum ejus occupavit, coll. Exod. XV, 16. תִּפֹּל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה וָפַחַד. Act. X, 10. ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτὸν ἔκστασις extra se raptus est, coll. Genes. XV, 12. תַרְדֵּמָה נָפְלָה עַל־אַבְרָם, Alex. ἔκστασις ἐπέπεσεν τῷ Ἀβραάμ. Act. XIII, 11. ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτὸν ἀχλὺς καὶ σκότος oculos ejus coecitatis tenebrae occuparunt. ibid. XIX, 17. Eodem modo ἐμπίπτειν usurpatur. Vid. *Diod. Sic.* XX, 11. *Herodian.* I, 4. 15. ἐπιπεσοῦσα λιποθυμία, et ibi *Irmischium. Thucyd.* III, c. 87. νόσος ἐπέπεσε τοῖς Ἀθηναίοις.

5. ἐπιπίπτειν dicuntur, *quae largiter alicui contingunt et conceduntur.* Act. VIII, 16. οὔπω γὰρ ἦν ἐπ' οὐδενὶ αὐτῶν ἐπιπεπτωκὸς nondum enim concessa

ipsis

ipsis erant dona Sp. S. extraordinaria, coll. v. 18. ibid. X, 44. ἐπέπεσε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπὶ πάντας. ibid. XI, 15. Interdum et in malam partem usurpatur. Rom. XV, 3. οἱ ὀνειδισμοὶ τῶν ὀνειδιζόντων σε, ἐπέπεσον ἐπ' ἐμέ. Saepius non legitur in N. T. Ezech. XI, 5. ἐπέπεσεν ἐπ' ἐμὲ Πνεῦμα Κυρίου. *Phavor.* ἐπιπεσεῖν· τὸ ἐπιθέσθαι καὶ τὸ περιπεσεῖν θλίψεσιν ἢ τοιούτοις τισίν. Caeterum construitur haec vox vel cum dativo vel cum ἐπί, adjungente sibi interdum dativum, saepius tamen accusativum, ut exempla allata satis docent.

'ΕΠΙΠΛΗ'ΣΣΩ, vel 'ΕΠΙΠΛΗ'ΤΤΩ, fut. ήξω, 1. proprie: *incutio, infligo*, ex ἐπί et πλήσσω vel πλήττω *percutio. Homer. Iliad.* κ', 500. τόξῳ ἐπιπλήσσων. *Eustath.* ἰστέον δὲ, ὅτι τὸ ἐπιπλήσσειν καὶ κόπτειν λέγεται, — ἔτι δὲ καὶ μαστίζειν — ἀφ' οὗ καὶ τὸ λόγοις ἐπιπλήσσειν εἴρηται.

2. metaphorice, ita, ut omissum sit λόγοις vel ῥήμασι, *duriter aliquem verbis tracto, increpo, objurgo.* Construitur cum dativo. Semel tantum legitur in N. T. 1 Tim. V, 1. πρεσβυτέρῳ μὴ ἐπιπλήξῃς in provectiores aetate ne inveharis, seu, eos cum severitate et vehementia increpare noli. *Xenoph. Oecon.* XIII, 12. *Demosthen.* p. 202. et p. 1412. 1. ed. *Reiske. Hesych.* ἐπιπλήξειν· ἐπελθεῖν, ἐπιτιμῆσαι, ὑβρίσαι. Idem: ἐπίπληξις· ἐπιτίμησις. *Phavor.* ἐπιπλήττω· τὸ τύπτω, αἰτιατικῇ.

'ΕΠΙΠΝΙ'ΓΩ, fut. ίξω, 1. proprie: *suffoco*, i. q. ἀποπνίγω, ex ἐπί et πνίγω *suffoco, praefoco, strangulo.*

2. metaphorice de plantis et arboribus si sermo est, significat: *incrementis et propagationi officio, fertilitati obsto*, am Fortkommen und Wachsthum hindern *to prevent increase and growth, eneco.* Sic semel legitur in N. T. Luc. VIII, 7. καὶ συμφυεῖσαι αἱ ἄκανθαι ἀπέπνιξαν αὐτὸ et enatae simul spinae suffocarunt illud, quod seminatum fuerat. Eodem modo etiam ἀποπνίγω sumitur in N. T. ut supra demonstratum est.

'ΕΠΙΠΟΘΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *valde desidero, vehementer cupio, admodum expeto*, ab ἐπί, quod in compositis auget et intendit notionem simplicis ποθέω *cupio, desidero* quod est a πόθος *desiderium.* Rom. I, 11. ἐπιποθῶ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς valde enim desidero vos videre. 2 Cor. V, 2. Philipp. II, 26. ἐπιποθῶν ἦν πάντας ὑμᾶς desiderio vos videndi affectus est. 1 Thess. III, 6. ἐπιποθοῦντες ἡμᾶς ἰδεῖν. 2 Tim. I, 4. 1 Petr. II, 2. τὸ λογικὸν ἄδολον γάλα ἐπιποθήσατε. Vide sub γάλα. *Hesych.* ἐπιποθῶ· ἐπιθυμῶ. Luculenter autem haec propria verbi ἐπιποθεῖν significatio elucet e loco Ps. XLII, 1. ubi usurpatur de cerva, cupiente sitim aqua restinguere, ὃν τρόπον ἐπιποθεῖ ἡ ἔλαφος ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων, οὕτως ἐπιποθεῖ ἡ ψυχή μου πρὸς σὲ ὁ Θεὸς, ubi hebraico עָרַג, respondet et in seq. per διψᾷν explicatur. Ps. CXIX, 174. pro ἐπεπόθησα, quod habent Alexandrini loco תָּאַבְתִּי, *Symmachus* habet ὑπερεπεθύμησα. Uterque locus satis docet, verbum ἐπιποθεῖν designare *ejusmodi desiderium, quod non patitur dilationem aliquam.* Hinc

2. per metonymiam: *admodum diligo, impense amo.* 2 Cor. IX, 14. καὶ αὐτῶν δεήσει ὑπὲρ ὑμῶν ἐπιποθούντων ὑμᾶς quibus precibus pro vobis amorem suum erga vos declarant. Philipp. I, 8. ὡς ἐπιποθῶ πάντας ὑμᾶς me vos omnes impense amare. Conf. de hac significatione *Irmisch.* ad *Herodian.* I, c. 4. § 11. p. 113.

3. ἐπιποθεῖν πρός τινα *contrarium esse alicui et adversarium*, i. q. ἀντικεῖσθαι et ἐναντίον εἶναι. Sic legitur in N. T. Jacob. IV, 5. πρὸς φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα ὃ κατῴκησεν ἐν ὑμῖν contrarius invidiae est et resistit sensus ille emendatus per religionem christianam, qui in vobis est, certe esse debet. Conf. *Joh. Floderi* D. ad h. l. Upsal. 1773. 4. Eodem sensu ἐπιθυμεῖν, sequente praepositione κατά, Galat. V, 17. usurpatur.

'ΕΠΙΠΟ'ΘΗΣΙΣ, εως, ἡ, *vehemens desiderium et magnum, amor*, ab ἐπιποθέω, quod vide. Bis tantum legitur in N. T. 2 Cor. VII, 7. τὴν ὑμῶν ἐπιπόθησιν

πόθησιν vestrum erga me amorem, seu vestrum mei videndi desiderium, vestra vota, ut vobis reddar, ibid. v. 11. ubi aeque ambigue ponitur. In vers. Alex. non reperitur. Legitur tamen Ezech. XXIII, 11. in *Aquilae* reliquiis, ubi hebraico עֲגָבָה respondet, quo non solum *vehemens desiderium* in universum indicatur, sed speciatim etiam *amor effrenis hominum libidinosorum. Phavor.* ἐπιπόθησις ἐστὶν ὄρεξις ἐπιτεταμένη πρὸς τὸ ποθούμενον.

ἘΠΙΠΌΘΗΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *exoptatus, multum desideratus*, de omni re usurpatur, *cujus videndae et consequendae desiderio aliquis tenetur et fertur, quam aliquis amat et diligit*, ab eodem verbo. Semel legitur in N. T. Philipp. IV, 1. ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ ἐπιπόθητοι quos impense amo et videre admodum desidero, coll. II, 24.

ἘΠΙΠΟΘΊΑ, ας, ἡ, *desiderium vehemens cum amore conjunctum*, ab eodem. Semel extat in N. T. Rom. XV, 23. ἐπιποθίαν δὲ ἔχων τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν desiderium autem vehemens habens veniendi ad vos a multis annis. *Phavor.* ἐπιποθία· ἡ ἀγάπη.

ἘΠΙΠΟΡΕΎΟΜΑΙ, fut. εύσομαι, *eo, proficiscor, ad aliquem accedo, advenio, peragro*, ex ἐπὶ et πορεύομαι *proficiscor*. Semel legitur in N. T. Luc. VIII, 4. τῶν κατὰ πόλιν ἐπιπορευομένων πρὸς αὐτὸν cum ex singulis civitatibus ad eum proficisceretur. In versione Alex. Ezech. XXXIX, 14. hebraico עָבַר respondet. *Dion Hal.* X, 43. *Maxim. Tyr.* XXXII, 1. *Plutarch. Lycurg.* p. 56.

ἘΠΙῤῬΆΠΤΩ, fut. άψω, *insuo, assuo*, ex ἐπὶ et ῥάπτω *suo, consuo*, quod pro hebraico תָּפַר legitur in vers. Alex. Job. XVI, 15. Semel occurrit in N. T. Marc. II, 21. καὶ οὐδεὶς ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπιῤῥάπτει ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ et nemo assuit panni rudis assumentum panno veteri.

ἘΠΙῤῬΊΠΤΩ, fut. ίψω, 1. proprie: *injicio, superjicio, projicio, conjicio*, ex ἐπὶ et ῥίπτω *projicio*. Luc. XIX, 35. καὶ ἐπιῤῥίψαντες ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐπὶ τὸν πῶλον injicientes sua vestimenta super pullum. Respondet in vers. Alex. hebraico הִשְׁלִיךְ, Num. XXXV, 20. 22. Jos. X, 11. שָׁלַךְ, 2 Sam. XX, 12. et הִפִּיל, Jos. XXIII, 4. Jer. XV, 8. *Xenoph. Anab.* V, 2. 16.

2. metaphorice: ἐπιῤῥίπτειν τὶ ἐπί τινα significat: *alicujus curae demandare aliquid, permittere alicui curam rei alicujus.* 1 Petr. V, 7. πᾶσαν τὴν μέριμναν ὑμῶν ἐπιῤῥίψαντες ἐπ' αὐτὸν omnem curam vestram, quae instar oneris vos premit, conjicite in eum, h. e. curam omnium rerum vestrarum permittite Deo. Eodem modo apud Hebraeos usurpatur הַשְׁלֵךְ Ps. LV, 22. ἐπίῤῥιψον ἐπὶ Κύριον τὴν μέριμνάν σου, et גֹּל Ps. XXXVII, 5. גּוֹל עַל־יְהוָה דַּרְכֶּךָ. Saepius non legitur in N. T.

ἘΠΊΣΗΜΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, 1. proprie: *cui signum*, seu *nota impressa est, signatus*, ex ἐπὶ et σῆμα *signum, nota*. Opponitur τῷ ἄσημος *cui nota nulla impressa est.* Genes. XXX, 42. Sic v. c. ἐπίσημος ἐσθὴς est *vestis tesseris auro textis vel purpureis clavata*, et χιτὼν ἄσημος *tunica sine clavo* dicitur, ut docuit *Suicerus* in *Thes. Eccles.* T. I. p. 1173. Speciatim vero, teste *Polluce Onom.* III, 10. pecunia signata, ἀργύριον κεχαραγμένον, ἐπίσημος dicebatur, v. c. apud *Thucyd.* II, c. 13. ἀργυρίου ἐπισήμου ἑξακισχιλίων ταλάντων. *Xenoph. Cyrop.* IV, 5. 14.

2. metaphorice: *insignis, illustris, nobilis*, et quidem in utramque partem (ut lat. *insignis* et *excellens*): in deteriorem: *infamis, notabilis, insignite improbus*, berüchtigt *defamed.* Matth. XXVII, 16. ubi Barrabas dicitur δέσμιος ἐπίσημος vinctus insignis. *Lucian. Rhetor. Praec.* T. III, p. 27 ἐπίσημον εἶναί με ἐπὶ τῇ μοχθηρίᾳ τοῦ τρόπου. *Polyb.* XVII, 36. ἐπίσημος τῇ φιλαργυρίᾳ. *Joseph. A. J.* V, 7. s. 1. οἱ διὰ πλῆθος ἀδικημάτων ἦσαν ἐπίσημοι. et in bonam partem: *praeclarus, memorabilis.*

rabilis. Rom. XVI, 7. ubi Andronicus et Junias dicuntur ἐπίσημοι ἐν τοῖς Ἀποστόλοις insignes inter Apostolos, seu doctores Christianos. *Plutarch. Vit. Parall.* p. 307. et *Joseph. B. J.* VI, 3. p. 382. Saepius non legitur in N. T. Esther. V, 4. ἡμέρα μου ἐπίσημος σήμερόν ἐστιν. Opponitur in hoc sensu τῷ ἀπαρασήμαντος, 2 Macc. XV, 36. *Hesych.* ἐπίσημος· ἐπιφανὴς, ἔνδοξος, προφανέστερος. Idem: ἐπίσημα· τὰ ἐπὶ προσώπῳ (fortasse legendum est πρώρας. Cf. infra sub παράσημος) σημεῖα, ἢ εὔφωνα, ἢ εὔμορφα. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 530.

ἘΠΙΣΙΤΙΣΜΌΣ, οῦ, ὁ, *commeatus, cibaria, cibus, quo quis in itinere utitur,* a verbo ἐπισιτίζω et ἐπισιτίζομαι *cibum praebeo, cibaria conquiro et deporto.* (*Herodot.* VII, 176. *Xenoph. Hist. Gr.* II, 1. 13. *Anab.* VII, 1. 5. *Thom. M.* p. 705. sub σιτοῦμαι, ἐπισιτίζομαι· τὰ ἐφόδια ἁπλῶς λαμβάνω, ἢ μετὰ τὸ φαγεῖν λαμβάνω καὶ οὕτως ἀπέρχομαι.) Semel legitur in N. T. Luc. IX, 12. καὶ εὕρωσιν ἐπισιτισμὸν et sibi cibum parent. Respondet hebraico צֵדָה et צֵידָה in vers. Alex. Jos. I, 11. IX, 11. 1 Sam. XXII, 10. et in vers. *Aquilae* Ps. CXXXII, 15. et τῷ צַיִד Nehem. XIII, 5. quae vocabula hebraica proprie quidem *venationem,* sed deinde etiam metaphorice *cibum, venatione aut quovis modo partum, viaticum, commeatum, alimentum* notant. Conf. *Rhoer. Ferias Daventrienses* p. 109. ubi loca veterum collecta sunt, in quibus haec vox, a Lexicographis plane neglecta, reperitur; quibus adde *Xenoph. Anab.* I, 5. 9. VII, 1. 6. et *Hist. Gr.* III, 2. 19. *Demosthen.* p. 280. 11. ed. *Reiske:* ἐπισιτισμὸν ἔχοντες ἡμερῶν τεσσαράκοντα. ibid. p. 671. 18. et 909. 4. *Herodian.* VI, 7. 3. *Hesych.* ἐπισιτισμόν· ἐφοδιασμόν. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 713.

ἘΠΙΣΚΈΠΤΟΜΑΙ, fut. ἔψομαι, 1. proprie: *aspicio, inspicio, circumspicio, despicio, attentis oculis perlustro, eo consilio, ut seligam optimum, deligere cupio,* nostrum: sich nach etwas umsehen *to seek, to endeavour to find,* ex ἐπὶ et σκέπτομαι *video, speculor.* Act. VI, 3. ἐπισκέψασθε οὖν ἄνδρας ἐξ ὑμῶν μαρτυρουμένους ἑπτὰ circumspicite igitur, seu eligite septem viros probatos.

2. *inviso, visito aliquem, ut statum ejus cognoscam. Xenoph. Cyr.* VI, 3. 10. et VII, 1. 5. Act. XV, 36. ἐπιστρέψαντες ἐπισκεψώμεθα τοὺς ἀδελφοὺς iterum invisamus fratres nostros. Ita פָּקַד Jud. XV, 1. ἐπεσκέψατο Σαμψὼν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, et ἐπισκοπέω apud *Aelian. V. H.* II, c. 35. occurrit.

3. *visito aliquem eo consilio, ut ei opem feram et succurram,* et ex adjuncto: *succurro, opem fero, prospicio, curo, beneficiis afficio.* Matth. XXV, 36. ἠσθένησα καὶ ἐπεσκέψασθέ με aegrum me curastis. (*Xenoph. Mem.* III, 11. 10. *Cyrop.* V, 4. 5.) ib. v. 43. Luc. I, 68. ὅτι ἐπεσκέψατο καὶ ἐποίησε λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ qui opem nobis tulit et liberavit populum suum. ibid. v. 78. ἐν οἷς ἐπεσκέψατο ἡμᾶς ἀνατολὴ ἐξ ὕψους qua miseriae nostrae succurrit Messias. ibid. VII, 16. ὅτι ἐπεσκέψατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ iterum favet Deus Judaeis. Act. VII, 23. ἐπισκέψασθαι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ opem ferre pressis et afflictis popularibus suis. ibid. XV, 14. Hebr. II, 6. ἢ υἱὸς ἀνθρώπου, ὅτι ἐπισκέπτῃ αὐτὸν et filius hominis, quod tantis eum beneficiis afficis. Jacob. I, 27. ἐπισκέπτεσθαι ὀρφανοὺς καὶ χήρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν orphanorum et viduarum curam gerere. Eodem modo usurpatur פָּקַד Exod. IV, 31. Ruth. I, 6. Ps. VIII, 4. LXXX, 14. CVI, 4. Sirac. VII, 35. μὴ ὄκνει ἐπισκέπτεσθαι ἄῤῥωστον. *Herodian.* IV, 2. 7. *Artemid.* III, 22. *Aristides S. S.* I. p. 290. *Phavor.* ἐπισκέπτομαι· τὸ προμηθεύομαι καὶ κήδομαί τινος.

ἘΠΙΣΚΕΥΆΖΩ, fut. άσω, *supellectilem itineris plaustris impono, insterno clitellas et onera jumentis impono.* Medium ἐπισκευάζομαι *mihi sarcinas impono, vasa colligo, instruo me ne-*

 cessariis

cessariis ad iter faciendum, iter adparo, quanquam etiam medium interdum activam significationem etinet, et *onerare jumenta clitellis* not t, v. c. apud *Xenoph. Hist. Gr.* VII 2. 18. ἐπισκευασάμενοι ὁπόσα ἐδύναντο ὑποζύγια. ibid. V, 3. 1. τοὺς δὲ ἵππους ἐπισκευασαμένους. — *Polyb.* III, 24. πλοῖον ἐπισκευάσαι. *Diod. Sic.* XIII, 2. *Hesych.* ἐπισκευάσασθαι· ἐπιφορτίσασθαι. Legitur vero haec vox semel tantum in N. T. Act. XXI, 15. ubi loco impressi ἀποσκευασάμενοι rescribendum esse ἐπισκευασάμενοι, non solum codicum et versionum veterum auctoritas suadet, sed ipsa series orationis postulat, uti jam vidit *Wetstenius*, qui ad h. l. omnino conferendus est.

ἘΠΙΣΚΗΝΌΩ, ῶ, fut. ώσω, 1. proprie: *in tabernaculo vel in tentorio habito, inhabito, habito,* ex ἐπὶ et σκηνόω *habito,* quod est a σκηνὴ *tabernaculum. Polyb.* IV, 18. 8. et 72. 1.

2. metaphorice: *semper adsum, praesto sum, semper exsero me.* Sic legitur in N. T. 2 Cor. XII, 9. ἵνα ἐπισκηνώσῃ ἐπ' ἐμὲ ἡ δύναμις Χριστοῦ ut semper se exserat in me auxilium Christi potentissimum. Saepius non legitur in N. T. Cf. *Glassii Philol. S.* p. 975. ed. *Dathii.*

ἘΠΙΣΚΙΆΖΩ, fut. άσω. 1. proprie: *inumbro, obumbro, umbram facio, umbra aliquem tego, obduco umbram,* ex ἐπὶ et σκιὰ *umbra.* Construitur cum dativo et accusativo. Luc. IX, 34. ἐγένετο νεφέλη καὶ ἐπεσκίασεν αὐτοὺς nubes oborta obumbravit illos. Act. V, 15. κἂν ἡ σκιὰ ἐπισκιάσῃ τινὶ αὐτῶν ut umbra ejus saltem aliquem eorum feriret. Interdum tamen simpliciter notionem *circumdandi* habere videtur, v. c. Matth. XVII, 5. νεφέλη φωτὸς ἐπεσκίασεν αὐτοὺς lucida nubes eos circumdedit. Marc. IX, 7. *Aelian. V. H.* III, 1.

2. metaphorice; *praesens alicui sum et praesto, operor in aliquo, vim et virtutem meam exsero,* et speciatim de *iis* dicitur, *qui aliquem protegunt, tuentur et defendunt,* ita, ut metaphora desumta sit ab umbra, quae ab aestu defendit; in quo sensu etiam apud Latinos *obumbrare* usurpari, *Servius* jam monuit ad *Virgil. Aen.* X, 223. et hebraicum סָכַךְ haud raro occurrere, clarissime docent loca Ps. XCI, 4. CXL, 7. Ies. LX, 6. Hinc lucem foeneratur locus Luc. I, 35. δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι potentia altissimi obumbrabit te, h. e. futurum est, ut virtutis divinae interventu filium edas, i. q. in antecedentibus Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ. *Syrus* usus est voce ܓܢ *texit,* unde ܓܢܘܢܐ *thalamum* notat. Conf. *Castelli Lex. Heptaglott.* p. 346 et 577. Varias veterum de hoc loco expositiones vide apud *Suicerum* in *Thesaur. Eccles.* T. I. p. 1174. Apud Graecos ἐπισκιάζειν etiam *officium maritale alicui praestare* notat. Cf. *de Rhoer Ferias Daventr.* p. 57.

ἘΠΙΣΚΟΠΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *inspicio, speculor, lustro,* etiam *inviso, visito,* ex ἐπὶ et σκοπέω *specto, contemplor. Demosthen.* p. 932. 25. ed. *Reiske:* ἐπισκοποῦμεν, εἴ τι ἐξαιροῦνται πόθεν ἐκ πλείον. *Aelian.* V. H. XII, 21.

2. *curo, provideo, integritati alicujus rei prospicio, caveo.* Hebr. XII, 15. ἐπισκοποῦντες, μή τις ὑστερῶν ἀπὸ τῆς χάριτος Θεοῦ curate et cavete diligenter, ne quis deficiat a religione christiana. *Xenoph.* de Rep. Laced. II, 2. Hinc speciatim ἐπισκοπεῖν est: *munere episcopi fungi.* 1 Petr. V, 2. Saepius non legitur in N. T. Vide *Lexicon Xenophont.* s. h. v.

ἘΠΙΣΚΟΠΉ, ῆς, ἡ, 1. proprie: *inspectio, visitatio,* ab ἐπισκοπέω *inspicio.*

2. *omne munus, quo aliquis fungitur, negotium, alicujus curae demandatum.* Act. I, 20. καὶ τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ λάβοι ἕτερος et munus ejus in alium transferatur. Ita פְּקֻדָּה, cui ἐπισκοπὴ in vers. Alex. haud raro respondet, sumitur Num. III, 32. IV, 16. Ps. CIX, 8.

3. speciatim: *omne munus publicum in ecclesia christiana, munus doctoris christiani.* 1 Tim. III, 1. εἴτις ἐπισκοπῆς

σκοπῆς ὀρέγεται, καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ si quis ad munus doctoris christiani adspirat, praeclarum munus desiderat.

4. *visitatio ad opem ferendam, manifestatio benignitatis, collatio beneficiorum.* Luc. XIX, 44. ἀνθ' ὧν οὐκ ἔγνως τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκοπῆς σου propterea quod non recte uteris tempore, quo Deus tibi per me felicitatem offert. *Theophyl.* ad h. l. τῆς ἐπισκοπῆς σου, τουτέστι τῆς ἐμῆς παρουσίας, ὅτι ἦλθον ἐπισκέψασθαί σε καὶ σῶσαι. Ita פָּקוֹד Genes. L, 24. 25. Exod. III, 16. XIII, 19. quod Alexandrini per ἐπισκοπὴν reddiderunt.

5. *manifestatio irae, vindicta, ultio poenae, visitatio ad poenas inferendas.* Sic legitur in N. T. 1 Petr. II, 12. ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς tempore, quo Deus omnes adversarios Christianorum gravissimis poenis afficiet, et ita se Christianis mirifice delectari palam declarabit. Iterum ad imitationem hebraici פְּקֻדָּה, quod in hac significatione reperitur Ies. X, 3. Jerem. VIII, 12. X, 15. Sapient. XIX, 14. ἐπισκοπὴ ἔσται αὐτῶν. Sirac. XVIII, 20. 23. *Hesych.* ἐπισκοπή· ἐκδίκησις. *Theodoret.* ad Ies. X, 3. ἡμέραν ἐπισκοπῆς dicit esse τὸν τῆς τιμωρίας καιρόν. Ipsum verbum ἐπισκοπεῖν *ulcisci* notat, v. c. apud *Eurip.* Iphig. in Taur. v. 1414.

ἘΠΊΣΚΟΠΟΣ, ου, ὁ, 1. proprie: *inspector, speculator, explorator,* ab ἐπισκοπέω *inspicio. Suid.* ἐπίσκοποι· ἐπόπται, κατάσκοποι.

2. est nomen generale *omnium eorum, qui curam alicujus rei sustinent,* ut ita dicatur *quivis praefectus, antistes, cujus curae administratio alicujus rei commissa est,* et respondeat hebraicis פָּקִיד, Judd. IX, 28. Nehem. XI, 9. 14. פָּקִיד, Num. XXXI, 14. et מִפְקָד, 2 Paral. XXXIV, 12. 17. Aeque late olim haec vox patebat apud Graecos. Sic v. c. teste *Polluce,* certaminum moderatores, qui prospiciebant, ut omnia recte et ordine agerentur, ἐπίσκοποι ἀγώνων et ἐπιμεληταὶ vocabantur. Apud *Demosthenem* p. 421. 27. ed. *Reiske:* ἐπίσκοπος Minerva dicitur, urbem suam gubernans ac tueans. *Suida* teste, sub voce ἐπίσκοπος, (Vide quoque *Schol. Aristoph. Av.* 1023.) apud Athenienses ἐπίσκοποι appellati, οἱ εἰς τὰς ὑπηκόους πόλεις ἐπισκέψασθαι τὰ παρ' ἑκάστοις πεμπόμενοι qui mittebantur quotannis in urbes, imperio suo subjectas, ut, quid a quoque ageretur, viderent. *Joseph. A. J.* X, 4. 1. *Cic. ad Attic.* VII, 11. Militare adeo verbum fuit, quod *ducibus* exercituum aeque ac regibus tribuebatur. *Homer. Il.* ω, 729. *Hesych.* βασιλεύς. Cf. *Tob. Eckhardi Technicam Sacram* p. 67. Hinc in N. T.

3. *antistes summus et praecipuus doctor singulorum coetuum christianorum* dicitur ἐπίσκοπος, quia ejus curae omnis salus Christianorum commissa erat, qui interdum etiam πρεσβύτερος vocabatur, observante *Theodoreto,* ad Philipp. I, 1. scribente: ἐπισκόπους τοὺς πρεσβυτέρους καλεῖ. ἀμφότερα γὰρ εἶχον κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν τὰ ὀνόματα: quem etiam sequutus est *Oecumenius* ad locum eundem. Nam post apostolorum demum aetatem introductum est illud discrimen inter episcopos et presbyteros, et illi prae his majorem dignitatem obtinuerunt, ut recte docuit *Suicerus* in *Thesaur. Eccles.* T. I. p. 1180. Act. XX, 28. Philipp. I, 1. 1 Tim. III, 2. Tit. I, 7.

4. κατ' ἐξοχὴν Christus dicitur ὁ ἐπίσκοπος τῶν ψυχῶν ἡμῶν 1 Petr. II, 25. quatenus felicitatem cultorum suorum omni modo curat et promovet et perpetua felicitatis nostrae causa manebit. Saepius non legitur in N. T.

ἘΠΙΣΠΆΩ, ῶ, fut. άσω, et Medium ἘΠΙΣΠΆΟΜΑΙ, ῶμαι, *attraho* vel *attrahendum curo* ab ἐπὶ et σπάω *traho. Demosthen.* p. 744. 9. ed. *Reiske:* ἐπισπασθέντος βρόχου. *Xenoph. Hist Gr.* VI, 4. 36. Semel legitur in N. T. 1 Cor. VII, 18. μὴ ἐπισπάσθω, sc. τὴν ἀκροβυστίαν, ne attrahat praeputium, seu, ne reficiat sibi praeputium. *Vulgatus: ne adducat,* h. e. extendat praeputium. Respicitur autem hac formula ad consuetudinem illorum

temporum, qua Christiani e Judaeis, quod ipsos puderet Judaismi et ne riderentur a gentilibus, in balneis publicis cum lavarentur, artificio sibi reficiebant praeputium, ut cutis ferro, (quod ideo σπασθητὴς dicebatur, *Epiphanio* teste) opera chirurgi adducta, glandem iterum operiret, ut testatur *Celsus* de Medic. VII, 25. Sed jam ante tempora apostolorum constat, Judaeos, tempore persecutionis metu adductos, cuticulam attraxisse, ne a persecutoribus agnoscerentur. 1 Macc. I, 15. ad quem locum vide *Grotium*. *Joseph*. *A*. *J*. XII, 5. 1. Hebraei tales vocabant מְשׁוּכִים, ut docuit *Buxtorf*. in Lex. Talmud. p. 1274. Omnino de hac re videndus est *Stephanus le Moyne* ad Var. Sacra p. 766. *Bartholinus* de Morbis Biblicis c. 26. et *Wedelius Exercitatt. Med. Philol.* Cent. I. Dec. V. Extat etiam in *Schoettgenii* Horis Hebr. et Talmud. Tom. I, p. 1159. peculiaris Diss. *Groddeckii* de Judaeis praeputium attrahentibus. Alios scriptores excitavit *Fabricius* in Bibliographia Antiquaria p. 382. Caeterum respexit ad h. l. *Hesychius* glossa: μὴ ἐπισπάσθω· μὴ ἑλκυέτω τὸ δέρμα.

ἘΠΊΣΤΑΜΑΙ, 1. *scio*, *peritus sum*, *cognitionem habeo de rebus*. Act. X, 28. XV, 7. XVIII, 25. XIX, 25. XX, 18. XXII, 19. XXIV, 10. XXVI, 26. 1 Tim. VI, 4. Hebr. XI, 8. Jacob. IV, 14. Jud. v. 10. Construitur cum accusativo rei aut personae, interdum cum genitivo et praepos. περὶ, interdum sequitur ὅτι, interdum subjiciuntur particulae interrogativae τί, ὡς, πῶς, interdum pro infinitivo adsciscit participium.

2. *intelligo*. Marc. XIV, 68. οὐκ οἶδα, οὐδὲ ἐπίσταμαι, τί σὺ λέγεις non capio sensum verborum tuorum, nostrum: ich weiss nicht, was du damit sagen willst *I know not what thou meanest by that*.

3. *novi*, de personis. Act. XIX, 15. τὸν Ἰησοῦν γινώσκω καὶ τὸν Παῦλον ἐπίσταμαι. *Phavor*. ἐπίσταμαι· γινώσκω. *Hesych*. ἐπίσταμαι· δύναμαι, (*Schol. Aristoph.* ad Aves v. 1432. σκάπτειν γὰρ οὐκ ἐπίσταμαι, τουτέστι οὐ δύναμαι.) οἶομαι.

ἘΠΙΣΤΆΤΗΣ, ου, ὁ, 1. proprie: *quilibet praefectus*, *curator*, *qui praeest negotio*, *maxime publico*, ὁ ἐν τοῖς κοινοῖς ἐφεστηκὼς πράγματι ᾡτινι οὖν secundum *Suidam* et *Harpocrat*. Derivatur ab ἐπίσταμαι *scio* vel ab ἐφίστημι *praeficio* et in vers. Alex. adhibetur pro hebr. פָּקִיד *praefectus*, 2 Regg. XXV, 19. Jerem. XXIX, 26. מְנַצֵּחַ, 2 Chron. II, 1. רוֹדֶה, 1 Regg. V, 16. נוֹגֵשׂ *exactor*, Exod. V, 14. שַׂר *princeps*, Exod. I, 11. et נָגִיד *antistes*, *dux*, 2 Chron. XXXI, 12. Apud exteros Scriptores ita vocantur *magistratus*, (*Aristot*. Polit. IV, c. 15.) *certaminibus gymnicis praefecti*, (apud *Xenoph*. de Rep. Laced. c. 8. § 4. ἐπιστάται ἐν τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσιν) *duces et praefecti militiae*. (*Xenoph*. Anab. II, 3. 7. Adde *Xenoph*. Mem. I, 1. 18. ubi videndus *Ernesti*, et 3 Esdr. I, 8.) Sed deinde, ut vox latina *magister*, quae etiam proprie *praefectum* notat, et hebraicum רַבִּי,

2. *magistrum*, *doctorem*, *praeceptorem* significat, quemadmodum etiam apud graecos Scriptores ἐφιστάναι τινὰ est: *instruere et docere aliquem*, ut *Krebsius* docuit ad *Plutarchum* de Audiendis Poëtis c. 3. p. 136. Solus *Lucas* hoc nomine usus est, pro quo alii evangelistae habent ῥαββί, V, 5. ubi pro ἐπιστάτα in quibusdam codicibus διδάσκαλε legitur e glossemate. ib. VIII, 24. ἐπιστάτα, ἐπιστάτα. *Syrus*: ܪܒܢ; ܪܒܢ; *magister noster*, *magister noster*. Ibidem 45. IX, 33. 49. XVII, 13. Saepius non legitur in N. T. Loca e *Diod. Sic.* huc pertinentia attulit *Münthe* in Obss. Philol. p. 142. Alia dedit *Kypke* in Obss. Sacr. T. I. p. 228. Nec ignotam fuisse Scriptoribus graecis hanc significationem, ut *Heumannus* asserebat, clarissime docent

cent testimonia *Thomae M.* sub voce διδάσκαλος et *Hesychii*, ita scribentis: ἐπιστάτης· ἐφέτης ἢ ἐπαίτης, ἀπὸ τοῦ ἐφίστασθαι, ἢ ἐπίτροπος ἢ διδάσκαλος, καὶ ὁ τακτικὸς καὶ ὁ βραβευτὴς καὶ ἄρχων τις Ἀθήνησι καὶ ὁ ἐφιστικός. *Etym. M.* ἐπιστάται — πολλάκις δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ διδασκάλου λαμβάνεται ἡ λέξις. et Μαγίστερ· διδάσκαλε, ἐπιστάτα. *Eustath. in Od.* ζ', p. 641. 40. οἱ δὲ παλαιοὶ τὴν λέξιν καὶ ἐπὶ παιδαγωγοῦ καὶ παιδοτρίβου οἴδασι τιθέσθαι — καὶ γυμνασίου δέ φασιν ἐπιστάτης, ὁ ἐπιμελητὴς κ. τ. λ.

ἘΠΙΣΤΈΛΛΩ, fut. ελῶ, tripliciter usurpatur apud Graecos, de *iis, qui aliquid mandant coram, Xenoph.* Cyrop. IV, 5. 12. V, 5. 13. unde ἐπιστολὴ *mandatum, quod coram datur alicui.* ibid. V, 5. 2. *Aristoph.* Nub. v. 608. — de *iis, qui alios aliquid facere jubent nuncio misso, Xenoph.* Cyrop. V, 5. 1. — de *iis* denique, *qui litteras ad aliquem mittunt, aliquem jubent per litteras aliquid facere, Xenoph.* Hist. Gr. III, c. 1. 1. *Aelian. V. H.* II, c. 5. *mitto epistolam, scribo;* in qua significatione solum apud Scriptores N.T. reperitur, Act. XV, 20. ἀλλ' ἐπιστεῖλαι αὐτοῖς sed praecipiendum ipsis est per litteras. ibid. XXI, 25. περὶ δὲ τῶν πεπιστευκότων ἐθνῶν ἡμεῖς ἐπεστείλαμεν de Christianis vero e gentilibus per litteras praecepimus. Hebr. XIII, 22. διὰ βραχέων ἐπέστειλα ὑμῖν brevibus vobis scripsi. Saepius non legitur in N. T. *Suid.* ἐπιστέλλεται· ἐντέλλεται, ὑποτίθεται. Etiam apud Latinos *mittere* interdum simpliciter esse, *scribere epistolam, mittere, Cortius* docuit ad *Sallustii* Bellum Catilin. c. 42. Omnino de hac voce legendus est praeter *Lexicon Xenophonteum* s. h. v. *Perizonius* ad *Aelian.* V. H. IV, 18. et *Krebs. Obss. Flav.* p. 226.

ἘΠΙΣΤΉΜΩΝ, ονος, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *sciens, peritus, scientia praeditus, peritiae laude conspicuus, qui non solum multa novit, sed et alios ea docere potest,* ab ἐπίσταμαι *peritus sum, scio.* Speciatim vero ita dicitur *prudens, qui vitam suam recte sapienterque moderari didicit.* Sic semel legitur in N. T. Jacob. III, 13. τίς σοφὸς καὶ ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν; In versione Alex. respondet hebraico נָבוֹן Deut. I, 13. IV, 6. Ies. V, 21. Sirac. XL, 29. 3 Esdr. VIII, 47. *Xenoph. Oecon.* 21, 5. Cyrop. III, 3. 7. *Hesych.* ἐπιστήμων· σοφός. *Suid.* ἐπιστήμονος· τοῦ ἐμπείρου.

ἘΠΙΣΤΗΡΊΖΩ, fut. ίξω, 1. proprie: *stabilio, firmum aliquid reddo et statuo, ne vacillet, nec cadat,* ex ἐπὶ et στηρίζω *stabilio, firmiter statuo.* Hinc ἐπιστηρίζομαι *innitor alicui rei.* Alex. 2 Sam. I, 6. Σαοὺλ ἐπεστήρικτο ἐπὶ τὸ δόρυ αὐτοῦ.

2. metaphorice: *confirmo, constantem reddo.* Act. XIV, 22. ἐπιστηρίζοντες τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν confirmantes animos Christianorum. ibid. XV, 32. καὶ ἐπεστήριξαν et confirmarunt eos in hac suscepta religione. ibid. v. 41. ἐπιστηρίζων τὰς ἐκκλησίας. ibid. XVIII, 23. Saepius non legitur in N. T.

ἘΠΙΣΤΟΛΉ, ῆς, ἡ, 1. proprie: *epistola, litterae, quae ad aliquem mittuntur,* a perf. med. ἐπέστολα, verbi ἐπιστέλλω *mitto, scribo.* Act. XV, 30. ἐπέδωκαν τὴν ἐπιστολήν. ib. XXIII, 25. γράψας ἐπιστολὴν περιέχουσαν τὸν τύπον τοῦτον scripsit epistolam in hanc sententiam. Rom. XVI, 22. ὁ γράψας τὴν ἐπιστολὴν amanuensis meus, qui hanc epistolam scripsit. 2 Cor. X, 10. αἱ μὲν ἐπιστολαὶ βαρεῖαι καὶ ἰσχυραί, ubi ἐπιστολαὶ pro *una epistola,* priore illa nempe ad Corinthios, posuisse plerisque videtur Paulus, ex usu loquendi, nec Graecis insolente, ut docuit *Abresch.* Dilucidd. Thucyd. p. 134. sed nulla plane necessitate cogente.

2. *litterae continentes summam potestatem,* eine schriftliche Vollmacht, Beglaubigungs-Schreiben *a written warrant, letters of credence.* Act. IX, 2. ᾐτήσατο παρ' αὐτοῦ ἐπιστολὰς εἰς Δαμασκόν. ibid. XXII, 5.

3. *litterae commendatitiae,* ἐπιστολὴ συστατική. Sic metaphorice Corinthii, a Paulo ad religionem christianam conversi, vocantur 2 Cor. III, 2. ἡ ἐπιστολὴ

ἐπιστολὴ (sc. συστατικὴ, coll. v. 1.) ἡμῶν ὑμεῖς ἐστε vos estis mihi instar epistolae commendatitiae, seu, vos discipuli mei mihi summae laudi estis. ibid. v. 3. Corinthii ἐπιστολὴ Χριστοῦ vocantur, h. e. coetus ad Christum adductus Pauli ministerio.

Ἐπιστομίζω, fut. ίσω, 1. proprie . *os obturo et quasi epistomio occludo, frenis ore immissis contineo et coërceo.* Verbum proprium de aurigis et sessoribus, qui jumentorum furorem frenis compescunt, ex ἐπὶ et στόμα os. *Hesych.* ἐπιστομίζων φιμῶν. Hinc ἐπιστόμισμα *frenum.* Hinc

2. metaphorice : *coërceo, ad silentium redigo, refello, ita, ut obmutescendum sit.* Sic semel tantum legitur in N.T. Tit. I, 11. οὓς δεῖ ἐπιστομίζειν, h. e. interprete *Theophylacto:* ἐλέγχειν σφοδρῶς ὥστε ἀποκλείειν αὐτοῖς τὰ στόματα. *Demosthen.* p. 85. 4. ed. *Reiske:* ἐπιστομιεῖν τοὺς αὐτῷ ἀντιλέγοντας. *Hesych.* ἐπιστομίζων ἐλέγχων. *Schol. Aristoph.* Equit. v. 480. ἐπιστομίζειν κατασιγάζειν. Conf. de hac voce *Hemsterhusium* ad *Aristoph.* Plut. p. 193. *Wetstenii* N.T. T. II. p. 370. et *Krebs. Obss. Flav.* p. 367.

Ἐπιστρέφω, fut. έψω, et transitive et intransitive usurpatur. Transitive si sumitur,

1. proprie est: *inverto, converto alterum, redire facio,* ex ἐπὶ et στρέφω *verto.* 2 Sam. XIX, 12. cur estis ultimi τοῦ ἐπιστρέψαι τὸν βασιλέα; Vide *Lexicon Xenophonteum* s. h. v. Hinc

2. *errantem in viam reduco, ad officium reduco,* (quo sensu etiam apud Graecos occurrere, docuit *Krebsius* ad *Plutarchum* de Audiendis Poëtis c. 4. p. 158.) et speciatim: *avoco animum alicujus a pravitate ad honestatem, ad Deum ejusque cultum.* Luc. I, 16. καὶ πολλοὺς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐπιστρέψει ἐπὶ Κύριον τὸν Θεὸν αὐτῶν et multos Israelitas ad verum cultum Dei reducet. Act. XXVI, 18. τοῦ ἐπιστρέψαι ἀπὸ σκότους εἰς φῶς reducere a vitiositate ad virtutem. Jacob. V, 19. ἐάν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῇ ἀπὸ τῆς ἀληθείας καὶ ἐπιστρέψῃ τις αὐτόν. ibid. v. 20. ὁ ἐπιστρέψας ἁμαρτωλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ. Intransitive si accipitur, omisso ἑαυτὸν, significat

3. *converto me ad aliquid.* Act. XVI, 18. καὶ ἐπιστρέψας τῷ πνεύματι εἶπε Paulus se convertens, ad spiritum dixit. Apoc. I, 12. Zach. V, 1.

4. *pedem refero, redeo, revertor.* Genes. XLIV, 13. Deut. XX, 5. Luc. II, 20. καὶ ἐπέστρεψαν οἱ ποιμένες δοξάζοντες καὶ αἰνοῦντες Θεὸν et redierunt pastores, laudantes et celebrantes Deum; ubi in haud paucis codd. ὑπέστρεψαν e glossemate legitur. ibid. XVII, 4. καὶ ἑπτάκις τῆς ἡμέρας ἐπιστρέψῃ ac septies eodem die rediens. Matth. XXIV, 18. Marc. XIII, 16.

5. metaphorice : *resipisco, redeo ad me, in rectam viam reducor, avoco animum meum a pravitate ad honestatem et verum Dei cultum.* Luc. XXII, 32. καὶ σύ ποτε ἐπιστρέψας ubi agnoveris facti tui atrocitatem. Matth. XIII, 15. καὶ ἐπιστρέψωσι, sc. ἐπὶ τὸν Κύριον, seu Θεὸν, quod additur Act. XI, 21. ubi ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν Κύριον significat: *religionem christianam amplecti.* Act. III, 19. IX, 35. XIV, 15. 2 Cor. III, 16. 1 Thess. I, 9. etc.

6. Passivum ἐπιστρέφομαι *converto me ad aliquem,* seu *ad aliquid.* Matth. IX, 22. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπιστραφεὶς καὶ ἰδὼν αὐτὴν tum Jesus se ad illam convertens. Marc. V, 30. ἐπιστραφεὶς ἐν τῷ ὄχλῳ, pro ἐπὶ τὸν ὄχλον. ibid. VIII, 33. Joh. XXI, 20.

7. *me converto, pedem refero, redeo, revertor,* et metaphorice : *iterum animum applico ad aliquid,* plane ut activum ἐπιστρέφω Galat. IV, 9. 2 Petr. II, 21. 22. 1 Petr. II, 25. ἀλλ' ἐπεστράφητε νῦν ἐπὶ τὸν ποιμένα nunc redistis ad pastorem. Amos. IV, 8. οὐκ ἐπεστράφητε πρός με. De *iis, qui ad se et sanam mentem redeunt,* legitur apud *Demosthenem* p. 133. 24. ed. *Reiske:* οὐδ' ἐπιστρέφεται ἐπ' οὐδενὶ τούτων.

8. aliis verbis additum adverbialiter ponitur, v. c. Act. XV, 36. ἐπιστρέψαντες δὲ ἐπισκεψώμεθα τοὺς ἀδελφοὺς iterum invisamus fratres nostros.

9. Formula ἐπιστρέφειν καρδίαν τινὸς ἐπὶ τινὰ significat: *animum alicujus propensum facere alicui et propitium, conciliare alicui alicujus favorem et gratiam.* Luc. I, 17. ἐπιστρέψαι καρδίας πατέρων ἐπὶ τέκνα ut amorem parentum conciliet filiis. Esdr. VI, 22. ἐπέστρεψε καρδίαν βασιλέως 'Ασσοὺρ ἐπ' αὐτούς. Sirac. XLVIII, 10. ἐπιστρέψαι καρδίαν πατρὸς πρὸς υἱόν. Confer *Thom. M.* Eclogas p. 355. sub ἐπιστρέφομαι. *Phavor.* ἐπιστρέφω λέγεται μὲν καὶ τὸ ἐπισπῶμαι καὶ ἐφέλκομαι εἰς ἑαυτὸν, ἤτοι διὰ χαρίτων τινῶν ἢ καὶ πιθανῶν λόγων εἰς ἑαυτὸν ἐπιστρέφω. λέγεται δὲ κοινῶς ἐπιστρέφω, καὶ τὸ ἀνακαλοῦμαι καὶ διορθοῦμαί τινα παρὰ τὸ δέον ποιοῦντα ἢ λέγοντα, οἷον ὁ δεῖνα τὸν δεῖνα πολλὰ πρὸς ἀρετὴν συντείνοντα παραινέσας ἐπέστρεψεν, ἀντὶ τοῦ διωρθώσατο.

'ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ', ῆς, ἡ, 1. proprie: *conversio, reditus.* Est verbale a perf. med. ἐπέστροφα, verbi ἐπιστρέφω. De *reditu* usurpatur Ezech. XLVII, 7. ἐν τῇ ἐπιστροφῇ μου, hebr. בְּשׁוּבֵנִי.

2. metaphorice: *cura, attentio, applicatio animi ad aliquid,* maxime *ad res bonas et divinas, cura rerum meliorum.* Sic semel de conversione ad religionem christianam simpliciter positum occurrit in N. T. Act. XV, 3. ἐκδιηγούμενοι τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἐθνῶν quam multi gentilium Christiani facti essent, enarrantes. *Hesych.* ἐπιστροφαί· διατριβαί, δίαιται. De *attentione mentis et cura* legitur etiam apud *Demosthenem* p. 158. 24. edit. *Reiske:* εὐθυμίαν ἐποιήσασθε ἐπιστροφήν. *Epictet.* c. 63. περὶ δὲ τὴν γνώμην ἡ πᾶσα ἔστω ἐπιστροφή. *Xenoph. Hist. Gr.* V, 2. 9. *Suidas* in v. ἐπιστροφῆς· λέγεται δὲ ἡ ἐπιστροφὴ καὶ ἡ φροντίς.

'ΕΠΙΣΥΝΑ'ΓΩ, fut. άξω, *colligo, congrego, cogo in eundem locum, ad eundem coetum conduco,* ex ἐπὶ et συνάγω. Matth. XXIII, 37. ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον ἐπισυνάγει ὄρνις τὰ νοσσία ἑαυτῆς; quoties incolas tuos ad coetum civium meorum conducere volui, quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas suas? Luc. XIII, 34. Matth XXIV, 31. καὶ ἐπισυνάξουσι τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ et congregabunt veros Christi cultores. Marc. XIII, 27. — Passivum ἐπισυνάγομαι *congrego me, confluo, convenio ad aliquem locum, coëo.* Marc. I, 33. ἡ πόλις ὅλη ἐπισυνηγμένη ἦν πρὸς τὴν θύραν et omnes fere incolae urbis congregati erant ad ostium. Luc. XII, 1. Saepius non legitur in N. T. In versione Alex. respondet hebraico קָהַל, 2 Chron. XX, 26. כָּנַס, Psalm. CXLVII, 2. קָבַץ, 1 Regg. XVIII, 20. et אָסַף, Ies. LII, 12. etc. *Polyb.* I, c. 75. 2. V, 95. 7. et *Plutarch.* T. IX, p. 540. ed. *Reiske.*

'ΕΠΙΣΥΝΑΓΩΓΗ', ῆς, ἡ, non differt a vocabulo συναγωγὴ et

1. *congregationem, collectionem in unum locum vel coetum,* in significatione activa significat, (a praecedente ἐπισυνάγω.) 2 Thess. II, 1. καὶ ἡμῶν ἐπισυναγωγῆς ἐπ' αὐτὸν quo tempore etiam ad Christum congregabimur.

2. *conventus quilibet, maxime conventus sacer.* Hebr. X, 25. μὴ ἐγκαταλείποντες τὴν ἐπισυναγωγὴν ἑαυτῶν ne subducatis vos conventibus sacris Christianorum. Confer *Henr. Scholzii* Disquis. *de genuina vocis ἐπισυναγωγὴ ad Hebraeos* X, 25. *notione,* in *Nova Bibl. Lubec.* Vol. I. p. 54. et *C. G. Haubold de voce ἐπισυναγωγῆς ad Hebr. l. l.* Lips. 1779. 4. Saepius non legitur in N. T. Nuspiam Alexandrini hac voce usi fuerunt, sed legitur 2 Macc. II, 7. ἕως ἂν συναγάγῃ ὁ Θεὸς ἐπισυναγωγὴν τοῦ λαοῦ. Ib. v. 13. 14. 18. et IV, 39. *Phavor.* ἐπισυναγωγὴν τὴν συμφωνίαν ἐκάλεσεν ὁ 'Απόστολος, ex *Theodoreto* ad Hebr. X, 25.

'ΕΠΙΣΥΝΤΡΕ'ΧΩ, *simul curro et accurro, concurro,* ex ἐπὶ, σὺν et τρέχω *curro.* Semel legitur in N. T. Marc. IX, 25. ἰδὼν δὲ ὁ 'Ιησοῦς ὅτι ἐπισυντρέχει ὁ λαὸς, *Vulgatus: et cum vidisset Jesus concurrentem turbam.*

'ΕΠΙΣΥ'ΣΤΑΣΙΣ, εως, ἡ, 1. proprie est: *congregatio multorum eodem loco, concursus, coitio,* item *agmen, coetus,* ab ἐπισυνίσταμαι *convenio, coëo.*

2.

2. *confluxus multitudinis tumultuantis, coitio factiosa, qua plures in aliquem insurgunt et incurrunt*, i. q. συστροφὴ, quam significationem etiam ἐπισυνίσταμαι habet apud Alex. Num. XIV, 35. coll. XVI, 19. Act. XXIV, 12. ἢ ἐπισύστασιν ποιοῦντα ὄχλου, *Vulgatus : aut concursum turbae facientem*, reddidit, ex usu linguae latinae : conf. *Gronov.* ad *Justin.* II, 7. Num. XXVI, 9. ἐν τῇ ἐπισυστάσει Κυρίου, pro בְּהַצֹּתָם עַל־יְהוָֹה 3 Esdr. V, 70. ἐπιβουλὰς καὶ δημαγωγίας καὶ ἐπισυστάσεις ποιούμενοι. *Sext. Empir. Ethic.* 127. *Josephus* contra Apionem I, 20. quae omnia loca inserenda sunt Thesauro Ling. Gr. a *Stephano* collecto, qui nulla auctoritate hanc vocem paulo rariorem stabilivit. Vid. *Lamb. Bos.* Anim. ad Scriptores Graecos p. 117. *Codex Coislin.* XXVI. apud *Albertum* Gloss. Gr. p. 216. et *Wetstenii* N. T. T. II. p. 209.

3. *strepitus eorum, qui confluunt ad aliquem et aliquem adeunt, distractio et perturbatio ex multitudine adeuntium et sollicitantium orta, familiaris et amica incursio cum temporis dispendio et animi perturbatione conjuncta*, quam nos: Ueberlaufen, Anlaufen *to importune* dicimus, et *Cicero* (Or. p. Archia c. 6.) *quotidianos hominum impetus* dixit. 2 Cor. XI, 28. ἡ ἐπισύστασίς μου ἡ καθ' ἡμέραν quotidianae perturbationes, ex multitudine adeuntium ortae. *Syrus* sensum loci non assecutus esse videtur, reddens: ܡܟܢܫܘܬܐ ܕܥܠܝ ܕܟܠܝܘܡ *et congregatio, quae est quotidiana contra me.* Melius *Lutherus :* dass ich täglich werde angelaufen *that I am daily assailed with.* Confer LXX. Num. XXVI, 9. Saepius non legitur in N. T.

'ΕΠΙΣΦΑΛΗ'Σ, έος, ὁ, ἡ, ἐς, τὸ, 1. proprie : *qui facile labefactari potest, supplantari et everti, lubricus, instabilis*, ex ἐπὶ et σφάλλω *supplanto, everto, labefacto.* Opponitur τῷ ἀσφαλής. Hinc

2. metaphorice : *periculosus, parum tutus, damnosus.* Sic semel legitur in N. T. Act. XXVII, 9. ὄντος ἤδη ἐπισφαλοῦς τοῦ πλοὸς cum esset jam periculosa navigatio. *Vulgatus : cum jam non esset tuta navigatio.* Sapient. IX, 14. ἐπισφαλεῖς αἱ διάνοιαι αὐτῶν. *Polyb.* I, 11, 10. et II, 28, 6. *Plutarch.* T. II. *Opp.* p. 587. ed. *Reiske. Hesych.* ἐπισφαλής· βλαβερὸς, ἐπικίνδυνος.

'ΕΠΙΣΧΥ'Ω, fut. ύσω, 1. proprie active : *robur addo, validum reddo, corroboro*, ex ἐπὶ et ἰσχύω *possum, valeo. Xenoph. Oecon.* XI, 13.

2. intransitive : *vires sumo, invalesco, praevaleo.* Sirac. XXIX, 1. ἐπισχύων τῇ χειρὶ αὐτοῦ. 1 Macc. VI, 6. ἐπίσχυσαν ὅπλοις καὶ δυνάμει.

3. *persevero, vehementer insto, urgeo et contendo.* Sic semel legitur in N. T. Luc. XXIII, 5. οἱ δὲ ἐπίσχυον, λέγοντες at illi vehementer instabant clamoribus.

'ΕΠΙΣΩΡΕΥ'Ω, fut. εύσω, 1. proprie : *in cumulum congero, coaggero, cumulo, acervatim aggero*, quibus verbis in *Glossariis* explicatur, ex ἐπὶ et σωρεύω *coacervo*, quod a σωρὸς *acervus, cumulus. Plutarch.* T. II. p. 770. ed. *Reiske.*

2. metaphorice : *comparo mihi aliquid et concilio*, adjuncta simul multitudinis notione. Sic semel legitur in N. T. 2 Tim. IV, 3. κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τὰς ἰδίας ἑαυτοῖς ἐπισωρεύσουσι διδασκάλους secundum cupiditates suas eligent sibi et sectabuntur multos doctores; ad quem locum *Theophylactus :* τὸ ἀδιάκριτον πλῆθος τῶν διδασκάλων διὰ τοῦ ἐπισωρεύσουσιν ἐδήλωσε, καὶ διὰ τοῦ ὑπὸ τῶν λαῶν χειροτονεῖσθαι. Idem fere *Oecumenius* tradit. *Chrysost.* Ep. 97. οἱ μυρίαν κατὰ τῆς ἑαυτῶν κεφαλῆς ἐπισωρεύοντες κόλασιν. *Plutarch.* T. IX, p. 298. ed. *Reiske.*

'ΕΠΙΤΑΓΗ', ῆς, ἡ, 1. proprie : *constitutio, ordinatio, dispositio*, ab ἐπιτάσσω *colloco*, seu *dispono.*

2. *mandatum, praeceptum, imperium.* Rom. XVI, 26. κατ' ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου Θεοῦ ex mandato Dei aeterni. 1 Cor. VII, 6. οὐ κατ' ἐπιταγὴν non ex imperio hoc dico. Opponitur κατὰ συγγνώμην.

ν. ibid. v. 25. 2 Cor. VIII, 8.
ι. I, 1. κατ' ἐπιταγὴν Θεοῦ, i. q.
τὸ θέλημα Θεοῦ, coll. 1 Cor. I, 1.
, 3. II, 15. καὶ ἔλεγχε μετὰ πάσης
ῆς et redargue eos severe et
er. Saepius non legitur in N. T.
. XIII, 4. 3. XXI, 4. 1.

ΠΙΤΆΣΣΩ, vel ἘΠΙΤΆΤΤΩ, fut.
1. proprie: *ordino, dispono, col-*
constituo, ex ἐπὶ et τάσσω, vel
, *ordino*. Verbum in re militari
ium de militibus, qui post prio-
ciem collocantur. *Xenoph. Hist.*
., 6. 21. *Hesych.* ἐπετέτακτο, ἐν
ἢ ὄπισθεν ἠκολούθει. ubi vid. *Al-*
Polyb. I, 21. 12. 1 Macc. IV,
πέταξεν ἐκεῖ δύναμιν. ibid. VI, 50.
raecipio, impero, mando, jubeo.
. I, 27. τοῖς πνεύμασι ἀκαθάρτοις
τει. ibid. VI, 27. 39. IX, 25.
ἐπιτάσσω. Luc. IV, 36. VIII,
1. XIV, 22. Act. XXIII, 2.
m. v. 8. Construitur cum ac-
ivo rei et dativo personae vel
infinitivo, v. c. Marc. VI, 27.
Aelian. V. H. XIV, 39. *Xenoph.*
Gr. I, 7, 10. Respondet he-
צִוָּה, Genes. XLIX, 33. Esther.
2. *Thom. M.* p. 356. ἐπίταγμα
ον ἢ πρόσταγμα, καὶ ἐπιτάττω ἢ
άττω. *Hesych.* ἐπέταξεν· ἐνετείλατο.

ΠΙΤΕΛΕΏ, ῶ, fut. ήσω, 1. pro-
ad finem perduco, perficio, ab-
, ex ἐπὶ et τελέω *finio, absolvo.*
XV, 28. τοῦτο οὖν ἐπιτελέσας hac
erfecta, seu hoc negotio post-
perfunctus fuero. 2 Cor. VIII,
τω καὶ ἐπιτελέσῃ εἰς ὑμᾶς καὶ τὴν
ταύτην ita etiam defungeretur
io jam instituto colligendi ele-
ynas. ibid. v. 11. Galat. III, 3.
μενοι πνεύματι, νῦν σαρκὶ ἐπιτελεῖσθε.
τελεῖσθαι hic, ut alibi ἐνεργεῖσθαι,
assivum voce, sensu activum,
attico, ut bene monuit ad h. l.
us.) Eodem modo τῷ ἐνάρχεσθαι
itur ἐπιτελεῖν Phil. I, 6. *Aeschin.*
Dial. II, 23. τὰ λοιπὰ τοῦ λόγου
εσάτην. *Xenoph. Cyrop.* III, 3. 1.
rs. Alex. respondet hebr. כָּלָה,
n. III, 12. et בִּצַּע, Zach. IV, 9.

2. i. q. ποιέω *facio, praesto aliquid, studeo alicui rei.* Luc. XIII, 32. ἰάσεις ἐπιτελεῖν *sanare, mederi.* 2 Cor. VII, 1. ἐπιτελοῦντες ἁγιωσύνην ἐν φόβῳ Κυρίου studeamus, seu operam dabimus sanctitati et reverentiae erga Deum. Hebr. VIII, 5. μέλλων ἐπιτελεῖν τὴν σκηνὴν cum exstruere vellet tabernaculum foederis. ibid. IX, 6. τὰς λατρείας ἐπιτελοῦντες sacra facientes; ubi eleganter hac voce Paulus usus est, nam proprie adhibetur de ritibus sacris, maxime apud *Herodotum*, ut *Raphelius* ad h. l. docuit. *Aelian. V. H.* XII, 61. καὶ καθ' ἕκαστον ἔτος ἐπετέλουν αὐτῷ et quotannis sacra illi faciebant. *Herodot.* II, 37. θρησκείας μυρίας ἐπιτελέουσι. IV, 26. θυσίας ἐπιτελέοντες. *Philo de Somn.* p. 653. 15. ἐπιτελεῖν λειτουργίας. *Herodian.* I, 5. 4. θυσίας ἐπετέλει, ubi vide *Irmischium* p. 141. In notione *aedificandi* legitur. 3 Esdr. VI, 4. Pro פָּעַל *operatus est,* legitur in vers. Alex. Num. XXIII, 23.

3. ἐπιτελεῖσθαι *accidere, evenire.* 1 Petr. V, 9. εἰδότες τὰ αὐτὰ τῶν παθημάτων τῇ ἐν κόσμῳ ὑμῶν ἀδελφότητι ἐπιτελεῖσθαι cogitantes easdem afflictiones fratribus vestris per omnem terrarum orbem evenire, s. accidere. *Xenoph.* Mem. IV, 8. 8. ἴσως ἀναγκαῖον ἔσται τὰ τοῦ γήρως ἐπιτελεῖσθαι fortasse necessarium erit ea evenire, quae senectuti accidunt.

ἘΠΙΤΗΔΕΙΟΣ, εια, ον, 1. apud graecos Scriptores *aptum, idoneum, commodum, opportunum* notat, ab ἐπιτηδής, έος, *aptus, idoneus.* Sapient. IV, 5. εἰς οὐδὲν ἐπιτήδειος. 1 Macc. IV, 46. ἐν τόπῳ ἐπιτηδείῳ. *Thucyd.* VIII, 68. *Philostrat. Vit. Apoll.* VIII, 14. *Pollux Onom.* V, 136. *Hesych.* ἐπιτήδειον· ἕτοιμον, ὠφέλιμον.

2. *necessarius*, et τὰ ἐπιτήδεια *ea, quae sunt ad vivendum necessaria, victus, commeatus. Gloss.* ἐπιτήδειον· ἀναγκαῖον. Legitur in N. T. tantum Jacob. II, 16. μὴ δῶτε δὲ αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώματος non autem dederitis, quae sunt corpori tegendo et alendo

alendo necessaria. *Theophr. Char.* V. et XII. *Xenoph.* Oecon. III, 8. Hist. Gr. II, 4. 19. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 11. *Suid.* τὰ ἐπιτήδεια· τὰ πρὸς τροφὴν ἁρμόδια. *Pollux Onom.* I, s. 168. ἐδουλώθησαν ἐνδείᾳ ἐπιτηδείων—δίψῃ, λιμῷ. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 667.

ἘΠΙΤΊΘΗΜΙ, fut. θήσω, 1. proprie: *impono*, sive *ad ferendum*, sive *ad sustinendum*, sive *ad exsequendum et observandum*. Etiam de *impositione nominis* dicitur. Matth. XXIII, 4. καὶ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τοὺς ὤμους τῶν ἀνθρώπων et hominibus observanda injungunt. (*Herodian.* IV, 7. 12. *Theophr. Char.* II.) ibid. XXVII, 29. ἐπέθηκαν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ coronam imponunt capiti ejus. Marc. IV, 21. οὐχ ἵνα ἐπὶ τὴν λυχνίαν ἐπιτεθῇ; nonne, ut super candelabrum ponatur? Act. XV, 10. 28. μηδὲν πλέον ἐπιτίθεσθαι βάρος ne quid oneris vobis imponatur. Marc. III, 16. καὶ ἐπέθηκε τῷ Σίμωνι ὄνομα Πέτρον. ib. v. 17. Inprimis vero in N. T. usurpatur de *impositione manuum* a *Christo* et *apostolis* usitata, quae obtigit *aegrotis* et *infirmis* ad illos sanitati restituendos, Matth. IX, 18. Marc. V, 23. Luc. IV, 40. Act. XXVIII, 8. etc. *recens baptizatis*, ut acciperent Spiritum S. Act. VIII, 17. XIX, 6. *infantibus*, ad illis benedicendum, denique *recens designatis ministris ecclesiae* ordinandis ad munus sacrum Act. VI, 6. 1 Tim. V, 22. 2 Sam. XIII, 19.

2. *infligo*. Luc. X, 30. καὶ πληγὰς ἐπιθέντες et inflictis plagis et vulneribus. Act. XVI, 23. πολλάς δὲ ἐπιθέντες αὐτοῖς πληγὰς et multum eos caesos. *Theodoret.* H. E. III, 7. ἐπιθέντες τὰς μάστιγας. Eodem modo *imponere* usurpatur de *vulneribus*, v. c. apud *Cic. de Fin.* IV, 24. et de *plagis* apud *Valer. Max.* IX, 10. *Cic. pro Sextio* 19.

3. *addo, adjicio*. Apoc. XXII, 18. ἐάν τις ἐπιθῇ ἐπ' αὐτά, ἐπιθήσει ὁ Θεὸς ἐπ' αὐτὸν τὰς πληγάς, *Vulgatus: si quis apposuerit ad haec, apponet Deus super illum plagas.*

4. *do, trado, distribuo.* Matth. XXVII, 29. ἐπέθηκαν κάλαμον ἐπὶ τὴν δεξιὰν αὐτοῦ et arundinem dederunt ad manum dextram. Act. XXVIII, 10. ἐπέθεντο τὰ πρὸς χρείαν suppeditarunt necessaria. *Thom. M.* p. 333. ἐπέθηκα τὴν ἐπιστολήν, ἀντὶ τοῦ παρέδωκα κ. τ. λ. *Herodot.* III, 42.

5. ἐπιτίθεμαι vel simpliciter positum, vel addita voce χεῖρας, *aggredior, adorior, invado aliquem*, vel *vi aperta*, vel *insidiis*. Act. XVIII, 10. καὶ οὐδεὶς ἐπιθήσεταί σοι et nemo te adorietur. Eodem modo ἐπιτίθεσθαι apud *Palaephatum* 41. *Xenoph. Hist. Gr.* II, 4. 11. *Diodor. Sic.* XVII, 86. *Aelian. V. H.* III, 19. *Aristoph. Vesp.* 1019. et aliis multis locis usurpatur, quae collegit *Bielius* in Thesauro Philologico s. h. v. et *Krebs. Obss. Flav.* p. 234. Vide et *Valckenar.* ad *Herodot.* III, 76. *Hesych.* ἐπέθεντο· ἀντέκειντο. Συνεπιτίθεσθαί τινι pro *simul adoriri* seu *invadere aliquem* legitur apud Alex. Ps. III, 6. Caeterum etiam in vers. Alex. construitur haec vox mox cum ἐπί, v. c. Judd. IX, 48. ἐπέθηκεν αὐτὸ ἐπὶ τοὺς ὤμους, mox cum dativo, 2 Regg. XI, 16. ἐπέθηκαν αὐτῇ χεῖρας.

ἘΠΙΤΙΜΆΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *pretium rei augeo*. *Suid.* ἐπιτίμα· ἐπαύξει τὴν τιμήν. *Demosthen.* p. 918. 22. ed. *Reiske:* ὁ σῖτος ἐπετιμήθη. item *mulctam impono*, unde ἐπιτιμία *mulcta, poena*. *Joseph. A. J.* XVIII, 4. 6. καὶ τιμωρίας ἐπετίμα τοῖς ἁλοῦσι. *Dio* XXXVIII, p. 78. ἐκείνῳ ἡ φυγὴ ἐπετιμήθη. *Hesych.* ἐπιτιμᾷ· τιμωρεῖται, ἢ τὴν τιμὴν αὔξει.—ἐπετιμήσατο· τιμωρίαν ἐπέθηκεν.

2. *reprehendo, objurgo, increpo, exprobro*. *Pollux* Onom. IX, c. 8. p. 1123. ed. *Hemsterhus.* Luc. XXIII, 40. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἕτερος ἐπετίμα αὐτῷ et alter exprobravit ei haec convicia 2 Tim. IV, 2. Sic et legitur apud *Thucyd.* IV, c. 27. *Aelian. V H.* XI, 9. Conf. *Valckenar.* ad *Ammonium* p. 107. qui docuit, hanc notionem Atticis perquam familiarem esse.

3. *additis minis praecipio, interminor, interdico*. Matth. XII, 16. καὶ

ἐπετίμησεν

...ν αὐτοῖς, ἵνα μὴ φανερὸν αὐτὸν ...ν interdixit autem illis, ne se ...stum facerent.

...oneo, *hortor, adhortor, admo-* ...*bus humanis aliquem revocare* ... *a consilio suo.* Matth. XVI, ...ξατο ἐπιτιμᾷν αὐτῷ λέγων, ἵλεώς ...ι eum admonuit his verbis: ...ius tibi Deus sit! Huc etiam ...em locum Luc. XVII, 3. si pec... t in te frater tuus, ἐπιτίμησον αὐτῷ. ...*hibeo alicujus impetum, coërceo,* ...*go potestatem, punio.* Matth. ... 26. ἐπετίμησε τοῖς ἀνέμοις καὶ τῇ ...ῃ vim venti marisque compres... ...ll. Marc. IV, 39. et Nahum. גּוֹעֵר בַּיָּם. Marc. IX, 25. Luc. ... 5. 39. ἐπετίμησε τῷ πυρετῷ solo cohibuit vim febris. Ita גָּעַר ... XVIII, 30. Jud. v. 9. ἐπιτιμή...ι Κύριος puniat te Deus! Zach. ... יִגְעַר יְהוָה בְּךָ. Confer *Wet-* ... *N. T.* T. I. p. 352 seq.

...ΠΙΤΙΜΊΑ, ας, ἡ, *mulcta, poena* ...*s constituta, quae alicui imponi-* ...ib ἐπιτιμάω. Est idem quod ἐπι... (apud *Aristot. Polit.* l. V. c. 8. ...7. *Strab.* Lib. XIV. p. 440.) ...ίμημα, et differt ab ἐπιτίμησις, ... *increpationem* et *objurgationem* ...icat. Sic semel occurrit in N. T. ...r. II, 6. ἱκανὸν τῷ τοιούτῳ ἡ ἐπιτι...ία αὕτη ἡ ὑπὸ τῶν πλειόνων sufficiat illi ...ι haec a plerisque inflicta, nem... ...communicatio. Sapient. III, 10. ...ἀσεβεῖς καθὰ ἐλογίσαντο ἕξουσιν ἐπιτι... Sic etiam liber *Philonis* de ...miis et Poenis inscribitur περὶ ἄθλων καὶ ἐπιτιμιῶν. Cf. *Suicer. Thesaur.* ...s. T. I. p. 1195. Apud Graecos ...ία *statum integritatis civilis* no... ...t *ei tribuitur, qui habet omnia* ... *et privilegia, quae civitas ipsi* ...*ssit;* et in exilium ejectus dici... ...misisse τὴν ἐπιτιμίαν, v. c. apud ...*osthen.* de Corona c. VI, *Diod.* XVIII, c. 18.

...ΠΙΤΡΈΠΩ, fut. ἔψω, 1. proprie: *aliquid ad alterum,* ex ἐπί et τρέ... ...*rto.* Hinc ...etaphorice: *curae, fidei et tute-lae alicujus committo aliquid:* (*Xenoph.* Mem. I, c. 5. 2. II, c. 6. § 38.) *permitto, aliquid faciendi potestatem facio,* vel *aliquid faciendum injungo:* (*Xenoph.* Mem. IV, 4. 2.) in qua posteriori significatione haud raro legitur in N. T. v. c. Matth. VIII, 21. ἐπίτρεψόν μοι. v. 31. ibid. XIX, 8. Marc. V, 13. Joh. XIX, 38. Act. XXI, 39. 40. 1 Cor. XIV, 34. etc. *Symmach.* 1 Sam. XXIV, 8. pro hebr. נָתַן. *Hesych.* ἐπίτρεψον· ἐπίτρεπε, ὑπεχώρει.

3. *largior, impertior,* v. c. vires agendi. Sic Hebr. VI, 3. καὶ τοῦτο ποιήσομεν, ἐάνπερ ἐπιτρέπῃ ὁ Θεὸς et hoc faciamus bono cum Deo. *Suid.* ἐπιτρέπει· χαρίζεται, παραδίδωσι.

ἘΠΙΤΡΟΠΉ, ῆς, ἡ, *permissio, concessió, potestas aliquid faciendi,* i. q. ἐξουσία. Est a perf. med. ἐπιτέτροπα, verbi ἐπιτρέπω, quod vide. In N. T. tantum legitur Act. XXVI, 12. μετ' ἐξουσίας καὶ ἐπιτροπῆς cum litteris summam potestatem continentibus. Conf. supra ad ἐξουσία. *Polyb.* III, 15. 7. Potest tamen in loco Actorum ἐπιτροπῇ etiam notio *tutelae* (quam habet apud *Polyb.* II, 11. 8. ut ἐπιτροπία ibid. XV, 31. 4.) tribui, ut μετ' ἐπιτροπῆς vertatur: *sub tutela,* ut intelligantur *itineris comites,* qui v. 13. et XXII, 9. commemorantur.

ἘΠΊΤΡΟΠΟΣ, ου, ὁ, 1. in universum *eum* significat, *cujus curae, fidei et tutelae aliquid committitur et potestas facta est, alterius nomine et loco negotia quaedam obeundi et administrandi, commissarium, procuratorem,* ab eodem. Speciatim vero in N. T. ita dicitur

2. *procurator rei domesticae familiaris,* qui ex servorum genere plerumque erat, teste *Aristotele* Oeconom. I, 5. δούλων δὲ εἴδη δύο, ἐπίτροπος καὶ ἐργάτης. Videtur autem ita differre saepe ab οἰκονόμος, ut speciatim *inspectorem villarum et praediorum* notet. *Xenoph. Oecon.* XII, 2. et XXI, 9. Matth. XX, 8. *Hesych.* ἐπίτροπος· ὁ προεστατῶν χωρίων καὶ ὅλης τῆς οὐσίας. Conf. *Kypke* Obss. Sacr. T. I. p. 102.

102. qui docuit, eodem sensu vocem אפוטרופוס frequentem esse in Targumin et Talmude, v.c. Genes. XLIII, 16. Esther. I, 8.

3. *tutor pupillorum, qui administrat rem familiarem pupilli, ejusque educationi praeest.* Galat. IV, 2. ἀλλ' ὑπὸ ἐπιτρόπους ἐστὶ καὶ οἰκονόμους. Eodem sensu ἐπίτροπος absolute ponitur apud *Xenoph.* Mem. I, 2. 40. et *Aelian.* V. H. XIII, 44. *Hesych.* ἐπίτροπος· προστατῶν τῶν ὀρφανῶν. Confer *Wetstenii N. T.* T. II. p. 225 seq.

4. *qui pecunias et rationes domini curat, thesaurarius.* Luc. VIII, 3. ἐπιτρόπου Ἡρώδου. 2 Macc. XI, 1. Λυσίας ἐπίτροπος τοῦ βασιλέως. XIII, 2. Sic qui reditus Cæsaris curabant in provinciis, vulgo equestris dignitatis viri, etiam ἐπίτροποι et διοικηταὶ dicebantur. Conf. *Brissonium* de Regno Persarum p. 697.

'ΕΠΙΤΥΓΧΑ'ΝΩ, aor. 2. ἐπέτυχον, 1. proprie, si cum dativo construitur: *ad aliquem pervenio, pertingo, incido in aliquem, obviam fio,* ex ἐπὶ et τυγχάνω *assequor. Xenoph.* Hist. Gr. IV, 3. 14. τοῖς δὲ Ἀργείοις ἐπιτυγχάνουσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀναχωροῦσι. ibid. VII, 4. 26. ἐπιτυγχάνουσι τοῖς Πυλίοις. *Aristoph.* Nub. v. 195. 535.

2. cum genitivo rei, interdum etiam cum accusativo, *Xenoph.* Hist. Gr. IV, 5. 19. *consequor, nanciscor aliquid, compos fio, re ex voto potior, successu prospero fruor.* Rom. XI, 7. τοῦτο (in aliis codd. τούτου) οὐκ ἐπέτυχεν non consequuti sunt Hebr. VI, 15. ἐπέτυχε τῆς ἐπαγγελίας. ib. XI, 33. Jacob. IV, 2. Saepius non legitur in N. T. Prov. XII, 27. οὐκ ἐπιτεύξεται δόλιος θήρας. *Hesych.* οὐκ ἐπιτεύξεται· οὐκ ἐπιτυχὴς ἔσται. *Thucyd.* III, c. 3. ὁλκάδος ἀναγομένης ἐπιτυχών. *Polyb.* XXXI, 21. 13. Confer. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 73.

'ΕΠΙΦΑΙ'ΝΩ, fut. ανῶ, 1. proprie *appareo,* et dicitur de *corporibus caelestibus et lucidis, quae cum splendore emicant,* ab ἐπὶ et φαίνω *ostendo.* Act. XXVII, 20. μήτε δὲ ἡλίου, μήτε ἄστρων ἐπιφαινόντων neque sole, neque sideribus per plures dies nobis apparentibus. coll. *Horat. Epod.* X, 9. *Aelian.* V. H. XIII, 1 *Polyb.* V, 6. 6.

2. *illustro* et metaphorice: *instituo, emendo et felicem reddo aliquem.* Luc. I, 79. ἐπιφᾶναι τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένοις. ubi vid. *Wetstenius.*

3. ἐπιφαίνομαι *do me in conspectum, me ostendo, advenio, adsum,* et metaphorice: *innotesco, manifestor, conspicuus reddor.* Tit. II, 11. ἐπεφάνη γὰρ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ πᾶσιν ἀνθρώποις innotuit enim gratia Dei salutaris omnibus hominibus. ibid. III, 4. ὅτι δὲ ἡ χρηστότης καὶ φιλανθρωπία ἐπεφάνη. Conf. *Irmisch.* Excurs. ad *Herodian.* I, 7. 3. p. 885. Apud Graecos ἐπιφαίνεσθαι partim de *iis* usurpatur, *qui ex improviso in conspectum prodeunt (Xenoph. Cyrop.* VI, 3. 6. *Anab.* III, 5. 2.) partim autem de *iis, qui auxilii causa adsunt. Xenoph. Cyrop.* II, 4. 12. et *Hist. Gr.* III, 4. 26.

'ΕΠΙΦΑ'ΝΕΙΑ, ας, ἡ, 1. proprie: *apparitio rei corporeae et lucidae,* v. c. solis, lunae et stellarum, ab ἐπιφαίνω *appareo.* Hinc apud veteres maxime de deorum apparitionibus usurpatur cum splendore conjunctis. *Polyb.* III, 94. 3. ἐπιφάνεια τῆς ἡμέρας. *Dionys. Halic.* I, 2. 68. Vid. *Wesseling.* ad *Diod. Sic.* I, 25. et *Casaub.* Exercitt. Antibar. II, 5. 11.

2. *splendor, majestas.* 2 Thess. II, 8. τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς παρουσίας adventu, splendore et majestate insigni. Conf. 2 Sam. VII, 23. τοῦ ποιῆσαι μεγαλωσύνην καὶ ἐπιφάνειαν. 2 Macc. XIV, 15. XV, 27.

3. ἐπιφάνεια τοῦ Κυρίου καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ est α) *adventus Christi in has terras.* 2 Tim. I, 10. ubi *Theodoretus* per ἐνανθρώπησιν explicat. *Phavor.* ἡ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔνσαρκος οἰκονομία. β) *adventus,* seu *reditus Christi ad judicium extremum.* 1 Tim. VI, 14. 2 Tim. IV, 1. 8. τοῖς ἠγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ. Vide ἀγαπάω. Tit. II, 13. Saepius non legitur in N. T. Bene de hac voce exposuit *Suicerus* in *Thesaur. Eccles.* T. I. p. 1196 seq.

ΠΙΦΑΝΗ͂Σ, ἰος, οῦς, ὁ, ἡ, ἐς, τὸ, roprie: *clarus, lucidus, qui facile agnosci et discerni* (cf. *Polluc.* i. VI, 206. *Xenoph. Mem.* III, ,) ab ἐπιφαίνω.

llustris, insignis, nobilis, glorio-ttentione et admiratione dignus. Act. II, 20. (nam saepius non ir in N. T.) tempus excidii Ju-vocatur ἡμέρα ἐπιφανὴς *dies insig-*|uo summa Dei majestas conspi-reddetur, seu, ut etiam reddi t, *dies terribilis*, ut *Syrus* et r reddidit: nam respondet he-› נוֹרָא Joel. II, 31. Judd. XIII, Habac. I, 7. Malach. I, 14. truculentus ille Antiochus Ἐπι-dictus. Ἐπιφανὴς pro *illustris* r apud *Thucyd.* II, 43. ἀνδρῶν ῶν πᾶσα γῆ τάφος. ibid. VII, 69. ὧν ἐπιφανεῖς ἦσαν οἱ πρόγονοι. ›. I, 36. 3. et III, 40. 9.

ΠΙΦΑΥ͂Ω, fut. αύσω, 1. proprie: sco, *affulgeo*, ab ἐπὶ et φαύω, pro φάω *luceo*. Alii scribunt ώσκω, quod in vers. Alex. Job. , 5. XXXI, 26. legitur ὁρῶμεν τὸν ἐπιφαύσκοντα. *Hesych.* ἐπιφαύ-· ἀνατέλλοντα, φαίνοντα.

lumino, discutio tenebras, et me-rice: *felicem reddo*. Sic semel r in N. T. Ephes. V, 14. καὶ ψει σοι ὁ Χριστὸς tunc summa fru-licitate Christiana.

ΠΙΦΕ΄ΡΩ, fut. ἐποίσω, aor. 1. ἐπή-

1. *affero, defero*, ex ἐπὶ et φέρω Act. XIX, 12. ὥστε καὶ ἐπὶ τοὺς ῦντας ἐπιφέρεσθαι ut adeo ad ae-s deferrentur.

ldo, adji io. Philipp. I, 16. οἰό-λῖψιν ἐπιφέρειν τοῖς δεσμοῖς μου pu-cupiunt me captivum novis affli-nalis. Hanc significationem sae-ibere apud *Philonem*, docuit *erus* in Obss. Philon. p. 351.

ifligo, infero. Rom. III, 5. ὁ ων τὴν ὀργὴν dum poenas infligit. id. *Wetstenius. Xenoph. de re-l*, 41. *Hist. Gr.* VI, 3. 4. *Po-* II, 4. 5.

rofero. Jud. v. 9. οὐκ ἐτόλμησε ἐπενεγκεῖν βλασφημίας non ausus st. I. est contra eum proferre judicium blasphemum. Huc etiam pertinet formula ἐπιφέρειν αἰτίαν, quae, ut latina *crimen inferre*, significat: *crimen intentare alicui, proferre crimen, accusare.* Legitur in N. T. Act. XXV, 18. οὐδεμίαν αἰτίαν ἐπέφερον non poterant afferre ejusmodi crimen, et apud *Joseph.* A. J. II, 6. 7. *Herodot.* I, 26. IV, 167. *Herodian.* III, 8. 12. *Thucyd.* I, 70. III, 42. ubi vid. Schol. Formula *inferre crimina* aliquoties legitur apud *Ciceronem*, v. c. Verr. V, 41. et ad *Herenn.* IV, 35. Conf. supra sub ἐπάγω. *Phavor.* ἐπιφέρειν κατηγορεῖν.

ἘΠΙΦΩΝΕ΄Ω, ῶ, fut. ήσω, proprie, *postquam alter dixit, vocem tollo.* Deinde

1. *acclamo, clamo adversus aliquem*, ex ἐπὶ et φωνέω *clamo*. Luc. XXIII, 21. οἱ δὲ ἐπεφώνουν illi vero magnis clamoribus instabant. Act. XXII, 24. coll. v. 22. *Hesychius:* ἐπιφωνεῖ· βοᾷ, κράζει. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 814.

2. *acclamo, applaudo.* Act. XII, 22. ὁ δὲ δῆμος ἐπεφώνει· Θεοῦ φωνὴ, ubi observandum, veteres Graecos in recitationibus publicis assensum suum secunda acclamatione εὖ, ὑπερεῦ, ὀρθῶς significasse. Conf. *Krebs.* ad *Plutarch.* de Audiendis Poëtis c. 7. p. 193. Saepius non legitur in N. T.

ἘΠΙΦΏΣΚΩ, *illucesco, lucesco.* Bis tantum legitur in N. T. Matth. XXVIII, 1. τῇ ἐπιφωσκούσῃ, sc. ἡμέρα, ut plene legitur apud *Herodot.* III, 242. ubi videndus *Wesseling.* (qui etiam ad *Diodor. Sic.* XIII, c. 18. de hac voce disputavit,) et *Valckenar.*— cum primum illuxisset dies. Luc. XXIII, 54. σάββατον ἐπέφωσκε dies sabbati appetebat. Cf. *Casaub.* Exerc. Antibaron. p. 416. qui monuit, ἐπιφώσκειν, sive ἐπιφαύσκειν et ἐπιφαίνειν, proprie de sideribus dici, praesertim sole et luna. *J. D. Michaelis* in *Introduct. in N. T.* T. I. § 20. utrumque locum ex lingua Syriaca illustrare conatus est, in qua ܢܓܗ quod proprie *aperire, patefacere* notat, de

nocte, diem praecedente, adhibetur: (Conf. *Ej. Chrestomath. Syriac.* p. 94. et *Assemanni Bibl. Orient.* T. I. p. 212.) sed idoneis argumentis refutatus est a *Marshio* in *Animadverss. et Supplem. ad hunc librum* T. I. p. 41. ed. Germ.

ἘΠΙΧΕΙΡΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *manum admoveo*, vel *injicio alicui rei, in manus sumo*, ex ἐπὶ et χεὶρ *manus*. *Aelian.* V. H. VII, c. 8. ἐπιχειρήσας δὲ τοῖς τεύχεσι. *Plato Cratyl.* c. V.

2. metaphorice: *aggredior opus, operam navo, incipio, conor aliquid facere*, et in bonam aeque ac malam partem usurpatur, nec tantum de conatu frustraneo, sed etiam felice et bene succedente dicitur. Luc. I, 1. Ἐπειδήπερ πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι διήγησιν postquam multi aggressi sunt historiam contexere. Act. IX, 29. οἱ δὲ ἐπεχείρουν αὐτὸν ἀνελεῖν qui eum occidere conabantur. ibid. XIX, 13. ἐπεχείρησαν δέ τινες ἀπὸ τῶν περιερχομένων Ἰουδαίων ἐξορκιστῶν audebant vero quidam e circumforaneis Judaeorum exorcistis. *Hesych.* ἐπιχειρεῖ· τολμᾷ. Saepius non legitur in N. T. 2 Macc. II, 29. ζωγραφεῖν ἐπιχειροῦντι. *Xenoph. Mem.* II, 6. 28. *Aelian. V. H.* III, 18. Esther. IX, 25. ὅσα δὲ ἐπεχείρησεν *(conatus est)* ἐπάξαι ἐπὶ τοὺς Ἰουδαίους. 2 Macc. VII, 19. θεομαχεῖν ἐπιχειρήσας qui audes adversus Deum pugnare.

3. alteri verbo junctum pleonastice ponitur. Hinc explicatur ab haud paucis interpretibus locus Luc. I, 1. ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι, h. e. *scripserunt, composuerunt*, inter quos est *Krebsius* in *Obss. Flav.* p. 96. *Münthe* in *Obss. ad N. T.* e *Diod. Sic.* p. 127. et *Glassius* in *Philol. Sac.* p. 191. qui multis exemplis hanc suam sententiam exornare conati sunt.

ἘΠΙΧΈΩ, fut. εύσω, *infundo, affundo*, ex ἐπὶ et χέω *fundo*. Semel legitur in N. T. Luc. X, 34. ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον infundens oleum et vinum. Alexandrini pro יָצַק Gen. XXVIII, 18. etc. adhibuerunt. *Xenoph. Oecon.* XVII, 9. *Anab.* IV, 5. 19. *Plutarch.* T. VIII, p. 610. ed. *Reiske*.

ἘΠΙΧΟΡΗΓΈΩ, ῶ, fut. ήσω, i. q. simplex χορηγέω, 1. *chorum duco, chori dux sum.* Verbum olim de iis proprium, qui suis sumtibus chorum instruebant et ornabant, et quae ad ludos et solemnitates publicas necessaria erant, subministrabant, de quo Choragorum munere praeter *Salmasium* de *Usuris* c. 3. p. 58. *Spanhemius* ad *Callim. Hymn. in Dian.* v. 266. bene exposuit. Conf. infra sub χορηγέω. Nullam vero emphasin in hac voce quaerendam esse, contra *Raphelium* et *Wolfium* recte docuit *Krebsius* in *Obss. Flav.* p. 305.

2. metaphorice: *largiter suppedito, subministro, largior.* 2 Cor. IX, 10. ὁ ἐπιχορηγῶν σπέρμα τῷ σπείροντι qui semen serenti suppeditat, coll. Ies. LV, 10. ex quo haec verba petita sunt, ubi in hebraico legitur נָתַן. Galat. III, 5. ὁ οὖν ἐπιχορηγῶν ὑμῖν πνεῦμα qui vobis largitus est bona per Christum hominibus parta. 2 Petr. I, 11. Sirac. XXV, 22.

3. *praesto, ostendo, exhibeo,* seu *una ostendo, simul declaro.* 2 Petr. I, 5. ἐπιχορηγήσατε ἐν τῇ πίστει ὑμῶν τὴν ἀρετὴν cum firma de religione Christiana persuasione conjungite virtutis studium.

4. *mutua officia et ministeria praesto.* Coloss. II, 19. δι' οὗ πᾶν τὸ σῶμα ἐπιχορηγούμενον cujus cura omne corpus (coetus) arctissime mutuis officiis junctum. Saepius non occurrit in N. T. Cf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 201.

ἘΠΙΧΟΡΗΓΊΑ, ας, ἡ, in universum: *suppeditatio, subministratio continua et copiosa necessariorum*; interdum etiam *illa ipsa res, quae suppeditatur*, v. c. apud *Zosimum* I, 69. ubi de rebus esculentis dicitur. In N. T. bis tantum legitur, partim de *mutuo auxilio*, de *mutuis officiis et ministeriis*, quae alter alteri praestare debet, v. c. Ephes. IV, 16. διὰ πάσης ἁφῆς τῆς ἐπιχορηγίας vinculo societatis, quod est in mutuo auxilio, seu junctura, per quam unumquodque membrum alteri subministrat, quae ad augmentum ipsius spectant; partim de *auxilio*, quod

Christus

Christus hominibus praestat. Phil. I, 19.

'ΕΠΙΧΡΊΩ, fut. *ίσω*, *inungo, illino*, ab ἐπὶ et χρίω *lino*. Bis tantum in N. T. reperitur. Joh. IX, 6. ἐπέχρισε τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ et illevit lutum oculis coeci illius. ib. v. 11. καὶ ἐπέχρισέ μου τοὺς ὀφθαλμοὺς et illevit oculos meos. *Lucian.* de *Scrib. Hist.* 62.

'ΕΠΙΩ͂Ν, οὖσα, ὂν, *succedens, sequens, adveniens.* Participium ab ἔπειμι *succedo, sequor, supervenio, advenio,* quod praesertim de tempore futuro dicitur. Act. VII, 26. τῇ δὲ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ die sequente vel postero. (*Appian. B. C.* I, p. 628.) ibid. XVI, 11. τῇ δὲ ἐπιούσῃ, scil. ἡμέρᾳ, coll. Prov. III, 28. οὐ γὰρ οἶδας, τί τέξεται ἡ ἐπιοῦσα. *Herodot.* IX, 41. Act. XX, 15. XXI, 18. XXIII, 11. τῇ δὲ ἐπιούσῃ νυκτὶ sequente nocte. Saepius non occurrit in N. T. Alex. Deut. XXXII, 29. εἰς τὸν ἐπιόντα χρόνον. 1 Paral. XX, 1. ἐν τῷ ἐπιόντι ἔτει. *Polyb.* III, c. 42. XV, 7. et 21. *Hesych.* ἐπιοῦσα· ἐπερχομένη. Conf. *Irmisch.* ad *Herodian.* II, 14. 5. τῇ δὲ ἐπιούσῃ κατελθὼν εἰς τὴν σύγκλητον.

'ΕΠΟΙΚΟΔΟΜΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *superstruo aedificium jactis fundamentis, superaedifico,* ex ἐπὶ et οἰκοδομέω *aedifico.* Interdum etiam simpliciter: *aedifico, exstruo,* v. c. in versione Alex. Num. XXXII, 38. ὀνόματα τῶν πόλεων ἃς ἐπῳκοδόμησαν, ubi hebraico בָּנָה respondet. *Xenoph. Anab.* III, 4. 6. *Hist. Gr.* VI, 4. 12. *Demosthen.* p. 1278. 27. ed. *Reiske.*

2. metaphorice: *augeo, amplifico, instruo magis magisque, perfectiorem reddo.* Act. XX, 32. τῷ λόγῳ τῆς χάριτος τῷ δυναμένῳ ἐποικοδομῆσαι doctrinae christianae, quae vos in dies perfectiores reddere valet. 1 Cor. III, 10. ἄλλος δὲ ἐποικοδομεῖ, ἕκαστος δὲ βλεπέτω πῶς ἐποικοδομεῖ alii continuant institutionem, sed videant, qua ratione persequantur. ibid. v. 12. 14. Ephes. II, 20. ἐποικοδομηθέντες fortasse reddendum est: *accessistis ad coetum Christianorum et in numerum eorum recepti estis,* quia ecclesia Christiana saepe οἶκος Θεοῦ in N. T. vocatur. Coloss. II, 7. ἐποικοδομεῖσθαι est: *constantem et firmum reddi.* Jud. v. 20. Saepius non occurrit in N. T. Simili modo *exaedificatio* usurpatur a *Cicerone* II. Orat. c. 15. Confer etiam *Plutarch.* T. IX. p. 285. et ibi notas ed. *Reiske.*

'ΕΠΟΚΈΛΛΩ, aor. 1. ἐπώκειλα, fut. ελῶ, i. q. ἐμπίπτω *allido, impingo, impello,* et inprimis de navigio dicitur, quod alliditur et cum vehementia ad littus, vel in vada et scopulos impellitur, ab ἐπὶ et ὀκέλλω *appello.* In N. T. tantum extat Act. XXVII, 41. ἐπώκειλαν τὴν ναῦν impegerunt navem, seu, allidebatur navis. *Polyb.* I, 20. 15. et IV, 41. 2. *Arrian. Exped. Alex.* II, 23. 5. *Thucyd.* IV, 26. Cf. etiam *Wesseling.* ad *Diod. Sic.* I, c. 31. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 649. Pro ἐποκέλλειν usurpatur etiam ἐξοκέλλειν et προσοκέλλειν. *Hesych.* et *Alberti Gloss. N. T.* p. 88. ἐπώκειλαν· ἐπανέπαυσαν.

'ΕΠΟΝΟΜΆΖΩ, fut. άσω, *cognomino, cognomen impono,* ex ἐπὶ et ὀνομάζω *nomino.* 'Επονομάζομαι *cognominor,* item *sum,* uti καλέομαι. Legitur sic semel in N. T. Rom. II, 17. σὺ 'Ιουδαῖος ἐπονομάζῃ tu Judaica stirpe natus es. *Aristaenet.* I, 27. *Appian. B. C.* III. p. 959. *Xenoph. Oecon.* VI, 17.

'ΕΠΟΠΤΕΎΩ, fut. εύσω, *inspicio, specto, attente et accurate aliquid inspicio, considero et observo,* ab ἐπὶ et ὄπτομαι *video.* 1 Petr. II, 12. ἐποπτεύσαντες, pro ἐὰν ἐποπτεύωσι, sc. τὰ καλὰ ὑμῶν ἔργα, coll. ib. III, 2. ἐποπτεύσαντες τὴν ἐν φόβῳ ἁγνὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν. Saepius non legitur in N. T. *Polyb.* V, 69, 6. XXXI, 12. 13. *Demosthen.* p. 168. 13. ed. *Reiske:* τὴν δὲ ταῦτα ἐποπτεύουσαν καὶ φυλάξουσαν δύναμιν. *Homer. Odyss.* π', 140. Cf. *Ez. Spanhem.* et *Schol.* ad *Aristoph. Ranas* v. 757. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 687. Alexandrini nuspiam hac voce usi sunt, sed verbum ἐπόπτομαι adhibuerunt. Semel reperitur in vers. *Symmachi* Ps. X, 14. pro hebr. הִבִּיט. *Phavor.* ἐποπτεύω· τὸ ὁρῶ.

'ΕΠΌΠΤΗΣ, ου, ὁ, *spectator*, *testis oculatus*, alias αὐτόπτης, ab ἐποπτεύω, quod vide. Semel extat in N. T. 2 Petr. I, 16. ἀλλ' ἐπόπται γενηθέντες τῆς ἐκείνου μεγαλειότητος sed ipsis oculis nostris vidimus summam ejus majestatem. *Plutarch*. T. III. p. 647. ed. *Reiske* ἐπόπτας καὶ μάρτυρας. *Hesych*. ἐπόπται· θεαταί. Apud Graecos ἐπόπτης *is* dicebatur, *qui curam alicujus rei habebat*, *praefectus*, *inspector*. Sic v. c. ἄθλων ἐπιμεληταὶ, ἐπίσκοποι, ἔφοροι, προστάται, etiam ἄθλων ἐπόπται vocabantur, teste *Polluce Onom*. III, c. 30. Graeci etiam ἐπόπτας *eos* vocabant, *qui sat bene instituti ad inspicienda mysteria adhibebantur*. Cf. *Casaub*. ad *Athen*. VI, 15. p. 446. et *Spanhem*. ad *Aristoph*. *Ran*. v. 757.

ἜΠΟΣ, εος, τὸ, *verbum*, *sermo*, item *carmen*, apud exteros Scriptores, ab ἔπω *dico*. In N. T. occurrit tantum formula: ὡς ἔπος εἰπεῖν *ut ita dicam*, *si ita dicere aut argumentari fas est*, qua Graeci fere utuntur ad emolliendam sententiam, si quid audacius et inusitatius dixisse videantur. *Polyb*. I, 1. 2. V, 33, 7. Cf. *Wesseling*. ad *Herodot*. II, 109. p. 129. *Clerici Art*. *Crit*. P. I. p. 114. *Quinct*. VIII, 3. Hebr. VII, 9. καὶ ὡς ἔπος εἰπεῖν et si ita dicere fas est. Alii male: ut verbum unum tantum dicam, ut breviter dicam. *Hesych*. ἔπος· ῥῆμα, λόγος, φωνή. Cf. *Wetstenii N. T*. T. II. p. 409.

'ΕΠΟΥΡΆΝΙΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *coelestis*, h. e. *coelum inhabitans*, *ad coelum pertinens*, *coelestem*, seu *divinam originem habens*, *coelitus demissus*, ab ἐπὶ et οὐράνιος *coelestis*. Matth. XVIII, 35. ὁ πατήρ μου ἐπουράνιος, ubi ipse Deus ἐπουράνιος vocatur, non, quod coelo, velut loco quodam, circumscribatur et contineatur, sed partim ad summam ejus majestatem imperiumque in omnes res creatas significandum, partim ex opinione Judaeorum, qui Deum e coelo maxime gloriam et providentiam suam manifestare existimabant. 1 Cor. XV, 48 et 49. ὁ ἐπουράνιος Christus dicitur, quatenus e coelo in hanc terram venit, seu, divinam habet originem, coll. v. 47. ibid. v. 40. σώματα ἐπουράνια corpora coelestia, sol, luna, stellae. ibid. v. 48. τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι ejusdem naturae etiam nos aliquando erimus cives coelorum, seu coelo beati. Phil. II, 10. οἱ ἐπουράνιοι sancti angeli et beatorum chorus. 2 Tim. IV, 18. βασιλεία ἐπουράνιος futura in coelo, seu summa apud Deum felicitas. Hebr. III, 1. κλήσεως ἐπουρανίου μέτοχοι quibus felicitas christiana beneficio divino est oblata. ibid. VI, 4. τῆς δωρεᾶς τῆς ἐπουρανίου beneficii divini, h. e. religionis et felicitatis christianae. ibid. XI, 16. XII, 22.

2. τὰ ἐπουράνια significant α) *coelum*, i. q. οὐρανὸς et τὰ ἄνω vel proprie vel metaphorice sumtum, ita, ut omissum sit μέρη, δώματα, seu οἰκήματα. Ephes. I, 3. ἐν τοῖς ἐπουρανίοις, sc. τόποις, bonis spiritualibus iisque coelestibus, quae adhuc in vita futura locum habent. ibid. v. 20. ἐν τοῖς ἐπουρανίοις in coelo. Hebr. IX, 23. β) *aër*. Ephes. VI, 12. ἐν τοῖς ἐπουρανίοις in aëre, quem daemonibus bonis et pravis repletum esse constans fuit Judaeorum opinio, ut docuit *Koppe* ad Ephes. II, 2. Eodem modo sumitur οὐρανὸς, ut infra docebitur, ut adeo non opus sit cum *Luthero* statuere, ἐπουράνιος pro ὑπουράνιος positum esse. γ) *res intellectu difficiliores*, *sublimes et abstrusae*. Joh. III, 12. Conf. infra sub ἐπίγειος.

'ΕΠΤΆ, οἱ, αἱ, τά. Numerale cardinale indeclinabile.

1. *septem*. Matth. XV, 34. 37. XXII, 25. Marc. VIII, 5. 6. 8. 20. Sed non semper certam numeri speciem, septem unitatibus constantem, significat, haud raro etiam synecdochice

2. *indefinitam multitudinem* significat, *plures*. Matth. XII, 45. Luc. XI, 26. ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα multos alios spiritus malos. Ita שֶׁבַע 1 Sam. II, 5. στεῖρα ἔτεκεν ἑπτὰ, h. e. πλείστους, uti *Symmachus* transtulit. Ruth. IV, 15. Jes. IV, 1. *Suid*. ἑπταπλασίονα· ἀντὶ τοῦ πολυπλασίονα. τὸ γὰρ ἑπτὰ ἐπὶ πλήθους τάττεται.

3. pro ἑπτάκις *septies*. Matth. XVIII, 22. ad imitationem hebr. שֶׁבַע Ps. CXIX, 164. Prov. XXIV, 16.

ἙΠΤΆΚΙΣ, *septies*, *saepe*. Adverbium numeri, ab ἑπτά. Matth. XVIII, 21. ἕως ἑπτάκις. ibid. v. 22. Luc. XVII, 4. In versione Alex. ponitur pro שֶׁבַע, Ps. CXIX, 164. (ubi *Symmachus* πλειστάκις habet, quemadmodum et Jer. XV, 9. πλείστους, pro ἑπτὰ posuit, teste *Hieronymo*.) Prov. XXIV, 16. שֶׁבַע פְּעָמִים, Genes. XXXIII, 3. Jos. VI, 15. et pro שִׁבְעָתַיִם Genes. IV, 24.

ἙΠΤΑΚΙΣΧΊΛΙΟΙ, οἱ, αἱ, τὰ, *septies mille*, *septem millia*, ex ἑπτάκις *septies* et χίλιοι *mille*. Semel legitur in N. T. Rom. XI, 4. Alex. pro שִׁבְעַת אֲלָפִים Num. III, 22. Job. I, 3.

ἜΠΩ. Verbum anomalum, quod in praesenti non est usitatum, sed pro eo adhibetur λέγω: aor. 2. εἶπον, aor. 1. εἶπα, infinit. εἰπεῖν, particip. εἰπὼν, tantum sunt usitata.

1. *dico*. Matth. XII, 2. XXI, 30. XXVI, 25 et 64. σὺ εἶπας recte dixisti, res se ita habet, uti dicis, i. q. alias καλῶς, seu πάνυ μὲν οὖν. (Ita etiam φήμ' ἐγὼ, pro *ita*, legitur apud *Aristoph*. *Plut*. v. 96. Adde *Eurip*. *Hippolyt*. v. 352.) Marc. XII, 32. Rom. XI, 20. et καλῶς εἶπας. Luc. XX, 39. Joh. IV, 17. Act. I, 9. ταῦτα εἰπὼν hisce vix dictis. Huc etiam referenda est formula εἰπεῖν ἐν ἑαυτῷ, vel ἐν τῇ καρδίᾳ, *cogitare*. Matth. IX, 3. coll. v. 4. et Marc. II, 6. Matth. XXI, 38. Rom. X, 6. quae formula expressa est ad exemplum formulae hebraicae אָמַר בְּלִבּוֹ, quam Alexandrini vertunt vel εἰπεῖν ἐν διανοίᾳ, Genes. XVII, 17. vel ἐν τῇ καρδίᾳ, Deut. VIII, 17. vel denique ἐν ἑαυτῷ, ut Esther. VI, 6.

2. *vitupero*, *reprehendo*. Joh. VI, 36. ἀλλ' εἶπον ὑμῖν, ὅτι καὶ ἑωράκατέ με, καὶ οὐ πιστεύετε, sed ego vos jam reprehendi propterea, quod, etsi me nostis, tamen fidem mihi nondum habetis.

3. *respondeo ad propositam quaestionem*. Matth. II, 5. coll. v. 4. XII, 11. coll. v. 10. XXI, 24. ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ λόγον ἕνα, ὃν ἐὰν εἴπητέ μοι, coll. Marc. XI, 29. καὶ ἀποκρίθητέ μοι. Hinc etiam Alexandrini אָמַר per ἀποκρίνεσθαι reddiderunt Genes. XXIX, 26. Exod. XXI, 5. 1 Regg. III, 26. *Xenoph*. *Cyrop*. I, 4. 12. II, 2. 10.

4. *promitto*. Matth. XX, 21. εἰπὲ, ἵνα καθίσωσιν velim promittas nobis, ut hi duo sedeant, etc. Marc. XVI, 7. καθὼς εἶπεν ὑμῖν sicut vobis promisit. Ita אָמַר Esther. IX, 14. *Eurip*. *Electra* v. 33. χρυσὸν εἶπεν ὃς ἂν κτάνῃ.

5. ut lat. *dico* (*Terent*. *Phorm*. IV, 3. 31. Vide *Broukhus*. ad *Propert*. III. Eleg. 22. 15.) *jubeo*, *mando*, *praecipio*, et, sequente particula negandi, *interdico*. Matth. XXIII, 3. πάντα οὖν ὅσα ἂν εἴπωσιν ὑμῖν τηρεῖν omnia enim, quae vos jusserint observare. Marc. V, 43. καὶ εἶπε δοθῆναι αὐτῇ φαγεῖν. ibid. VIII, 7. X, 49. Luc. X, 40. Jacob. II, 11. ὁ γὰρ εἰπὼν, μὴ μοιχεύσῃς, εἶπε καὶ μὴ φονεύσῃς qui enim interdixit adulterium, dedit etiam hoc praeceptum: occidere noli. In versione Alex. εἰπεῖν non solum hebraico צִוָּה respondet, Exod. XXXV, 1. Levit. IX, 6. sed etiam דִּבֵּר per προστάττω, Jos. V, 14. συντάττω, ibid. IV, 8. et אָמַר per προστάττω, Esther. I, 15. Jon. II, 11. redditur. Eodem modo apud *Aristoph*. *Equit*. v. 1021. *Homer*. *Odyss*. γ', v. 427. εἴπατε δ' εἴσω δμωῇσιν δαῖτα πένεσθαι. *Xenoph*. *Hist*. *Gr*. III, 5. 8. Conf. etiam *Barnes*. ad *Eurip*. *Iphig*. *in Taur*. v. 85. et *Duker*. ad *Thucyd*. VII, 29. Interdum εἰπεῖν in eadem significatione Deo tribuitur; quae loca vero de voluntate Dei efficacissima intelligenda sunt, v. c. 2 Cor. IV, 6. ὁ εἰπὼν κ. τ. λ. qui effecit potentissima sua voluntate, ut post tenebras lux emergeret. Matth. IV,

3. effice, ut hi lapides in panes mutentur.

6. *indico, annuncio, defero, narro.* Matth. XII, 47. 48. εἶπε τῷ εἰπόντι αὐτῷ respondit ille nuntianti. ibid. XVI, 20. XVII, 9. Marc. VII, 36. Luc. V, 14. Joh XX, 15. Etiam אָמַר Alex. per παραγγέλλειν, Jos. VI, 7. ἀναγγέλλειν, Gen. XLVIII, 1. ἀπαγγέλλειν, Jos. II, 2. et διαγγέλλειν, Jos. VI, 10. reddiderunt.

7. *praedico, vaticinor.* Matth. XXVIII, 6. καθὼς εἶπε sicut praedixit. ibid. v. 7. ἰδοὺ εἶπον ὑμῖν. Act. VII, 37. ὁ εἰπὼν τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ.

8. *doceo.* Matth. XXII, 1. εἶπεν αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς eos docuit per has parabolas. *Xenoph. de re equ.* II, 5. *Diog. Laërt.* II, s. 10. ὃν εἶπε ἐκ τοῦ ἡλίου πεσεῖσθαι.

9. *interrogo, quaestionem propono solvendam et explicandam, per alium aliquem interrogo.* Matth. XI, 3. εἶπεν αὐτῷ per discipulos eum interrogavit. ibid. XIII, 10. εἶπον αὐτῷ interrogabant eum. Luc. VII, 40. ἔχω σοί τι εἰπεῖν habeo quaestionem tibi proponendam. Alex. אָמַר per ἐρωτάω Exod. III, 13. verterunt. *Xenoph. Cyr.* I, 3. 14. et 4. 27.

10. *rogo.* Marc. IX, 18. καὶ εἶπον τοῖς μαθηταῖς σου adii quidem precibus discipulos tuos. coll. Luc. IX, 40. καὶ ἐδεήθην τῶν μαθητῶν σου. Joh. XII, 27. καὶ τί εἴπω et quid mihi expetam, ignoro.

11. *voco, nomino.* Joh. X, 35. εἰ ἐκείνους εἶπε θεοὺς si igitur eos appellavit Deos. 1 Cor. XII, 3. καὶ οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν Κύριον Ἰησοῦν et nemo potest Jesum Dominum vocare. Eodem sensu τῷ אָמַר καλεῖν respondet in vers. Alex. Ies. IV, 3. XIX, 18. LXI, 6. LXII, 4. *Xenoph. Ages.* II, 12. et *Hist. Gr.* IV, 3. 12.

12. *divulgo, dispergo per famam.* Matth. XXVII, 64. καὶ εἴπωσι τῷ λαῷ. ibid. XXVIII, 13.

13. interdum omittitur, v. c. Matth. XVI, 7. ubi ante ὅτι ἄρτους κ. τ. λ. subaudiendum est, τοῦτο εἶπεν ἡμῖν. Luc. V, 14. ante ἀλλὰ ἀπελθών. Act. XVII, 3. XXIII, 24. ante κτήνη supple εἶπε.

14. pleonastice ponitur, maxime in iis locis, ubi cum verbo ἀποκρίνεσθαι conjungitur, quanquam tunc non incommode per *hunc in modum, ita,* reddi potest, v. c. Matth. XXI, 24. Luc. XIV, 3. 5. coll. Genes. XXIII, 10. 14. XXVII, 37. Exod. IV, 1. Deut. XXI, 7. Conf. *Olearium* de *Stilo N. T.* p. 12. ed. *Schwarzii.*

ἜΡΑΣΤΟΣ, ου, ὁ, *Erastus,* nomen viri proprium graecum, significans *amabilem,* retracto accentu pro ἐραστός, ab ἐράω *amo.* Act. XIX, 22. Rom. XVI, 23. 2 Tim. IV, 20.

ἘΡΓΆΖΟΜΑΙ, fut. άσομαι, 1. proprie: *opus rusticum facio, agrum colo, agriculturam exerceo,* i. q. γεωργέω. Matth. XXI, 28. σήμερον ἐργάζου ἐν τῷ ἀμπελῶνί μου operam fac hodie in vinea mea. *Thucyd.* II, 72. coll. III, 50. *Xenoph. Oeconom.* VI, 11. *Aelian. V. H.* IX, 5. Genes. II, 5. Conf. *Schwarz. Comment. Crit. Gr. Ling.* p. 564. *Graev. ad Hesiod.* c. 9. p. 45 et *Markland.* ad *Maxim. Tyr.* p. 707.

2. *manu laboro, opus manuum tracto, victus acquirendi causa opera mercenaria fungor.* Luc. XIII, 14. ἓξ ἡμέραι εἰσὶν ἐν αἷς δεῖ ἐργάζεσθαι per sex dies licet opus facere. Act. XVIII, 3. 1 Cor. IV, 12. IX, 6. ἢ μόνος ἐγὼ κ. τ. λ. nobisne unice non concessum est a labore manuum, victus parandi causa, abstinere? 1 Thess. II, 9. IV, 11. ubi ταῖς χερσὶν additur. Hinc ὁ ἐργαζόμενος i. q. ἐργάτης *mercenarius, qui operam alteri locat sub mercedis conditione.* Rom. IV, 4. τῷ δὲ ἐργαζομένῳ κ. τ. λ. mercenario datur merces non beneficii, sed debiti nomine.

3. *laboro, occupor quocunque negotio.* 2 Thess. III, 10. ὅτι εἴ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι μηδὲ ἐσθιέτω si quis non vult laborare, non comedat. Formula proverbialis apud Judaeos, de qua bene exposuit *Vorstius* de *Adagiis N. T.* c. 10. ibid. v. 11. 12. *Xenoph. Mem.* II, 7. 12.

4. *negotior et negotiando quaestum mihi facere studeo*, i. q. πϱαγματεύομαι. Matth. XXV, 16. εἰϱγάσατο ἐν αὐτοῖς, coll. Luc. XIX, 13. Alex. τὸ סָחַר *negotiatio*, Prov. XXXI, 18. reddunt ἐϱγάζεσθαι, reliqui interpretes ἐμποϱία. Exempla e profanis habet *Fesselius Advers. Sac.* IV. c. 3. § 11. Huc etiam referendus est locus Apoc. XVIII, 17. ὅσοι τὴν θάλασσαν ἐϱγάζονται. Formula ἐϱγάζεσθαι τὴν θάλασσαν proprie est: *sulcare mare, navigare per mare*, metaphora desumta ab agricolis, qui sulcos ducunt; sed deinde in universum de *iis* usurpatur, *qui rem marinam exercent, quaestum faciunt navigatione et in mari negotiantur et mercaturam exercent*. Hinc apud *Alciphr.* Epp. I, 13. θαλαττουϱγὸς *piscator*. Conf. *Raphel.* in *Annott. Polyb.* p. 720. *Alberti* in *Obss. Philol.* p. 495. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 830. *Wakefield* in *Silva Critica* P. III. p. 189 seq. et *P. Wesseling. Obss. Var.* I p. 53. *Aristot. Problem.* Sect. 38. Probl. 2. τοὺς τὴν θάλατταν ἐϱγαζομένους. *Arrian. Exped.* VII, 19. 8.

5. per metonymiam: *lucror, acquiro, comparo mihi aliquid*, vel negotiando, vel opera manuaria, vel alio quocunque modo. Ephes. IV, 28. ἐϱγαζόμενος τὸ ἀγαθὸν ταῖς ἰδίαις χεϱσὶν victum sibi comparet arte, seu opera manuaria. Joh. VI, 27. ἐϱγάζεσθε μὴ τὴν βϱῶσιν τὴν ἀπολλυμένην non tam cibum periturum vobis comparate. *Hesych.* et *Phavor.* εἰϱγάσατο· ἐποίησεν, ἐπϱάξατο. *Herodot.* I, 24. *Aelian. H. A.* X, 50. *Aristoph. Equit.* 835. *Hesiod. Opera et Dies* v. 43. βίον ἐϱγάζεσθαι. Conf. *Graevii Lectt. Hesiodd.* cap. 2. p. 8. *Salmas.* de *Foen. Trapez.* p. 480. *Valckenar.* ad *Herod.* VIII. p. 631. Ita etiam עָשָׂה Genes. XXXI, 1. ubi Onkelosus קְנָא, Ezech. XXVIII, 4. Hinc ἔϱγον *pecuniae usuram* notat, ut docuit *Salmasius* de *Usuris* p. 29.

6. ἐϱγάζομαί τι *studiosus sum circa aliquid, operor, occupatus sum in aliqua re, operor, facio, exerceo*, i. q. ποιέω. Matth. VII, 23. ἐϱγαζόμενοι τὴν ἀνομίαν improbitatis studiosi, hebr. פֹּעֲלֵי אָוֶן Ps. XIV, 4. XXXVI, 11. Matth. XXVI, 10. ἔϱγον γὰϱ καλὸν εἰϱγάσατο εἰς ἐμὲ insigni beneficio me affecit. Joh. V, 17. ὁ πατήϱ μου ἕως ἄϱτι ἐϱγάζεται κἀγὼ ἐϱγάζομαι uti Deus semper operatur, ita et ego muneri meo semper et omni ex parte satisfacio. Act. X, 35. 1 Cor. IX, 13. οἱ τὰ ἱεϱὰ ἐϱγαζόμενοι qui sacra faciunt, sacerdotes et Levitae. Joh. VI, 28. ut ea faciamus, quae Deo placent. Rom. XIII, 10. Sirac. XXIV, 35. οἱ ἐϱγαζόμενοι ἐν ἐμοὶ qui mihi operam dant. ibid. XXX, 13. ἔϱγασαι ἐν αὐτῷ operam da ei instituendo et educando. *Antiphon* Orat. XIV. p. 133. ἀνηκέστεϱον ἔϱγον ἐϱγάζεσθαι. *Lysias* Orat. *Areopag. Apol.* p. 65. ed. *Taylor. Plutarch. Publicola* p 100.

7. *miraculum facio, patro, edo*. Joh. VI, 30. τί ἐϱγάζῃ; i. q. in antecedentibus τί ποιεῖς σημεῖον; ibid. IX, 4.

8. ἐϱγάζεσθαι, si opponitur τῷ πιστεύειν, significat: *praestare facta lege Mosaica praescripta*. Rom. IV, 5.

'ΕΡΓΑΣΊΑ, ας, ἡ, 1. proprie, ut *opus (Ovid. Fast.* III. 779. *Seneca Ep.* 86.*) cultura agrorum*, ab ἐϱγάζομαι. *Theophr.* de *Causis Plantar.* III, c. 17 et 20. *Xenoph. Oecon.* V, 14. Vid. *Bos. Obss. Critt.* p. 6.

2. *opificium, artificium, quod quaestus et panis lucrandi causa exercetur*. Act. XIX, 25. ὅτι ἐκ ταύτης τῆς ἐϱγασίας ἡ εὐποϱία ἡμῶν ἐστι ex hoc opificio nos quaestum nostrum facere. *Theophr. Char.* c. 6. *Aristotel. Ethic.* IV, 3.

3. per metonymiam: *lucrum, quaestus ex opificio, negotiatione, mercatura, aut quacunque opera proveniens*, plane ut Syriacum ܬܐܓܘܪܬܐ quod *negotiationem, mercaturam, quaestum* et *lucrum* notat. Act. XVI, 16. ἥτις ἐϱγασίαν πολλὴν παϱεῖχε τοῖς κυϱίοις αὐτῆς quae divinando quaestum multum afferebat dominis suis. ibid. v. 19. et XIX, 24. παϱείχετο τοῖς τεχνίταις ἐϱγασίαν οὐκ ὀλίγην. *Xenoph. Mem.* III, 10.

10. 1. *Artemidor. Oneir.* I, 2. II, 3. μεγάλας ἐργασίας καὶ μισθοὺς λήψονται. Vid. *Abresch. Lect. Aristaenet.* p. 122 seq. et *Schweighaeuser.* ad *Polyb.* IV, 50. 3.

4. *studium, labor, opera, diligentia, quae alicui rei impenditur.* Luc. XII, 58. δὸς ἐργασίαν, est latinum: *da operam,* uti *Vulgatus* h. l. recte interpretatus est, h. e. omnem impende diligentiam. *Hermogenes* de *Invent.* III, 5 et 7. ἐργασίαν τῷ ἐπιχειρήματι διδούς. Male autem hanc formulam explicavit *Salmasius* de *Foenore Trapezit.* p. 478. per *usuram debiti dare.* Conf. *Olearium* de *Stilo N. T.* p. 374. cum notis *Schwarzii,* qui latinismum in hac formula agnoscit.

5. *actio, operatio, patratio, commissio.* Ephes. IV, 19. εἰς ἐργασίαν ἀκαθαρσίας πάσης ita, ut summae impuritatis scelera patrent. In hac significatione frequenter apud *Aeschinem* occurrit Dial. II, c. 36. πρὸς ἐργασίας πραγμάτων μοχθηρῶν.

ἘΡΓΆΤΗΣ, ου, ὁ, 1. *operarius, qui duriores peragendo labores victum quaerit,* maxime *is, qui opus rusticum facit et terram colit,* quemadmodum ἔργον, ut latinum *opus,* proprie de *re rustica et operibus rusticis* dicitur, quia agricultura prima hominum cura primumque negotium fuit. Cf. *Klotz.* ad *Tyrtaeum* p. 119. ed. Altenb. et *Wolfium* ad *Libanii* Ep. XLVIII. p. 136. Matth. XX, 1. μισθώσασθαι ἐργάτας εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. ibid. v. 2 et 8. Conf. *Graev. Lectt. Hesiodd.* c. 10. p. 50.

2. *omnis, qui operam praestat mercede conductus in ullo aliquo genere, mercenarius.* Matth. X, 10 ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ ἐστιν dignus est, qui operam praestat, victu. Luc. X, 7. Jacob. V, 4. Sirac. XIX, 1. ἐργάτης μέθυσος οὐ πλουτισθήσεται. *Hesych.* ἐργάται· οἱ παρ' ἡμῖν ἐργαστικοὶ παρὰ Ἀττικοῖς, τοὺς παρ' ἡμῖν ἐργάτας ἐκεῖνοι μισθωτούς. Adde Alex. Jerem. XXXIV, 14. ἐργαται σοι ἓξ ἔτη.

3. *opifex, artifex.* Act. XIX, 25. τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτα ἐργάτας qui in ejusmodi rebus erant operarii, seu opifices.

4. *studiosus alicujus rei, deditus, qui versatur in re aliqua.* Luc. XIII, 27. οἱ ἐργάται τῆς ἀδικίας improbi. 1 Macc. III, 6. οἱ ἐργάται τῆς ἀδικιας. *Xenoph. Mem.* II, 1. 27. καλῶν και σεμνῶν ἐργάτης.

5. κατ' ἐξοχὴν *doctor religionis,* et speciatim: *religionis Christianae.* Matth. IX, 37. ὁ μὲν θερισμὸς πολύς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι multi sunt discendi cupidi, pauci vero idonei doctores. ibid. v. 38. Luc. X, 2. 2 Cor. XI, 13. ἐργάται δόλιοι doctores dolosi. Phil. III, 2. βλέπετε τοὺς κακοὺς ἐργάτας cavete vobis a falsis doctoribus. 2 Tim. II, 15.

ἜΡΓΟΝ, ου, τὸ, 1. *opus omne, quod est ab aliquo effectum, productum et procreatum quocunque modo.* Hebr. I, 10. ἔργα τῶν χειρῶν σου εἰσιν οἱ οὐρανοὶ coelorum orbes tu condidisti. ib. II, 7. κατέστησας αὐτὸν ἐπι τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου dominum eum constituisti omnium rerum a te creatarum. ibid. IV, 4 et 10. Philipp. I, 6. ὁ ἐναρξάμενος ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθὸν qui inchoavit in vobis praeclarum opus, nempe emendationem per religionem christianam. 1 Cor. XV, 58. ἔργον Κυριου religio christiana vocatur. Rom. XIV, 20. ἔργον Θεοῦ propagatio religionis christianae. Inprimis autem eleganter ἔργον τινὸς εἶναι *is* dicitur, *qui est alicujus beneficii, qui omnia, quae habet, alteri debet. Seneca* Ep. 34. *Philo Legat.* ad *Caium* p. 1000. ἐμὸν ἐστὶ τοῦ Μάκρωνος ἔργον Γαΐος. Hinc lucem foeneratur locus 1 Cor. IX, 1. ubi Corinthii ἔργον Pauli vocantur, quia eos imbuerat doctrinae christianae cognitione. Conf. *Scaliger.* ad *Manil.* I, 772.

2. *aedificium.* 1 Cor. III, 13. ἑκάστου τὸ ἔργον φανερὸν γενήσεται quale quisque aedificium superstruxerit, eventus docebit. ibid. v. 14 et 15. coll. v. 12. Non plane inusitatam esse hanc significationem, clare docent loco 3 Esdr. VI, 11. οἰκοδομεῖτε τὸν οἶκον τοῦτον καὶ τὰ ἔργα ταῦτα θεμελιοῦτε. ib. VII, 3. εὔοδα ἐγένετο τὰ ἱερὰ ἔργα et bene successit exstructio templi. *Sueton. Domit.* 5. plurima et amplissima *opera* incendio

incendio absumta restituit, in queis et Capitolium. *Vellei. Paterc.* II, 130. quanta suo suorumque nomine exstruxit *opera?* ubi vid. *Boeclerus.*

3. in universum *singuli hominis motus et actiones, maxime externae, quibus vim suam exserit, vitae instituta et mores, facta* et *omnis ejus vivendi ratio,* τὰ ἔργα τοῦ ἀνθρώπου dicuntur. Sunt autem actiones hominum vel bonae, rectae et honestae ac legibus divinis convenientes, vel pravae et perversae. Illae vocantur ἔργα ἀγαθά, (quibus tamen interdum restrictiori significatione *beneficia, quae erogantur in pauperes et in miseros conferuntur.* Act. IX, 36. 2 Cor. IX, 8. aeque ac formula ἔργα καλὰ Matth. XXVI, 10. 1 Tim. VI, 18. indicantur.) Ephes. II, 10. Coloss. I, 10. τὰ καλὰ ἔργα, Tit. II, 14. et ἔργα τοῦ Θεοῦ facta, quae Deo placent. Joh. VI, 28. 29. Hae vero vocantur τὰ ἔργα τὰ πονηρά, Joh. III, 19. Coloss. I, 21. νεκρά, Hebr. VI, 1. IX, 14. τοῦ σκότους, Rom. XIII, 12. τῆς σαρκὸς, Galat. V, 19. et τὰ ἄκαρπα, Ephes. V, 11. de quibus singulis suo loco vide. Interdum vero de actionibus humanis in universum tam bonis, quam malis adhibetur. Galat. VI, 4. τὸ δὲ ἔργον ἑαυτοῦ δοκιμαζέτω ἕκαστος diligenter quisque omnem vitam suam examinet. Rom. II, 6. 1 Petr. I, 17. Apoc. XX, 12. 13. ἔργα τοῦ νόμου *facta legi Mosaicae et maxime rituali ejus parti consentanea.* Rom. III, 20. 28. IV, 2. 6. Galat. II, 16.

4. metonymice: *ipse homo, qui bene vel male agit et operatur.* Ita sumitur Rom. XIII, 3. ubi magistratus dicuntur φόβος, οὐ τῶν ἀγαθῶν ἔργων, ἀλλὰ τῶν κακῶν non metuendi iis, qui bene agunt, sed iis, qui male agunt et operantur.

5. *scelus, flagitium,* et speciatim: *incestus, turpis concubitus.* Luc. XI, 48. 1 Cor. V, 2. ὁ τὸ ἔργον τοῦτο ποιήσας qui hoc facinus (scil. incestum) patravit. Ita *opus, Ovid. Amor.* II. El. X. v. 35. et דָּבָר Genes. XIX, 8. Judd. XIX, 24. Conf. *Hemsterhus.* ad *Aristoph. Plut.* p. 217. et *Wolf. Curae Phil.* T. II. p. 628. Adde *Eurip. Phoen.* v. 1081. ubi ἔργον est *caedes,* et *Xenoph. Apol.* 25. ἔργον θανάτου ἄξιον. Id. *Cyrop.* VII, 3. 6. ἔργον τῆς γυναικὸς quae se interfecerat.

6. *miraculum,* ut hebr. מַעֲשֶׂה Ps. CVII, 24. Matth. XI, 2. τὰ ἔργα τοῦ Χριστοῦ miracula a Christo patrata. Luc. XXIV, 19. δυνατὸς ἐν ἔργῳ insignis facultate miracula patrandi. Joh. V, 3. 6. τὰ γὰρ ἔργα ἃ ἔδωκέ μοι ὁ πατὴρ miracula quorum patrandorum mihi pater facultatem concessit. ibid. IX, 3. ut majestas divina per eum innotescat, et v. 4. oportet me miracula edere, quae in mandatis divinis habeo, seu, quorum facultatem Deus mihi dedit. Hebr. III, 9. Etiam apud Graecos ἔργον haud raro *opus difficile* vocatur, teste *Hesychio:* ἔργον· δυσχερὲς, δύσκολον.

7. *coeptum, inceptum, conatus.* Act. V, 38. si coeptum aut consilium eorum est humanum.

8. *meritum, quod opus sequitur.* Rom. XI, 6. ἐπεὶ τὸ ἔργον οὐκ ἔτι ἐστὶν ἔργον, ubi ἔργον opponitur τῷ χάρις. Sed ipsa verba sunt admodum suspecta. Hinc

9. *fructus, lucrum, praemium, merces laboris et factorum,* plane ut hebr. פֹּעַל, Jerem. XXII, 13. et פְּעֻלָּה, Ies. XL, 10. LXII, 11. Apoc. XIV, 13. τὰ δὲ ἔργα αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ' αὐτῶν. Conf. *Kypke Obss. Sacr.* T. II. p. 419.

10. *munus, negotium alicui demandatum, res, in qua tractanda versatur alicujus studium,* quemadmodum etiam apud Graecos, *quidquid assidue aliquis facit,* id ejus ἔργον dicitur. Marc. XIII, 34. Joh. IV, 34. καὶ τελειώσω αὐτοῦ ἔργον et muneri mihi a Deo demandato satisfaciam. ibid. XVII, 4. τὸ ἔργον ἐτελείωσα ὃ δέδωκάς μοι officio, quod mihi injunxeras, satisfeci. 1 Cor. XV, 58. ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ Κυρίου in negotio, a Christo vobis injuncto et demandato. *Xenoph. Cyrop.* I, 2. 13. Confer. *Irmisch.* ad *Herodian.* I, c. 10. 2. Hinc κατ' ἐξοχὴν *munus tradendi*

di religionem christianam, munus apostolicum, et *ipsa praedicatio doctrinae christianae*, in N. T. dicitur ἔργον Κυρίου, 1 Cor. XVI, 10. ἔργον Χριστοῦ, Phil. II, 30. et simpliciter ἔργον. Act. XV, 38. καὶ μὴ συνελθόντα αὐτοῖς εἰς τὸ ἔργον neque cum iis ad propagandam religionem christianam iter fecisset. Philipp. I, 22. τοῦτό μοι καρπὸς ἔργου utilitatem afferret muneri meo. 1 Thess. V, 13.

11. *studium*. 1 Thess. I, 3. τοῦ ἔργου τῆς πίστεως studium religionis christianae cognoscendae et exercendae. 2 Thess. I, 11. Hebr. VI, 10. τοῦ ἔργου ὑμῶν καὶ τῆς ἀγάπης studii vestri in exercenda benevolentia erga alios. Conf. *Suicer. Thes. Eccles.* T. I. p. 1206.

12. *molestiam omnem ac miseriam hujus vitae* complectitur. Hebr. IV, 10. κατέπαυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ exantlatis feliciter molestiis hujus vitae, quietem agit.

13. *res*. Jacob. I, 4. ἡ δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον ἐχέτω, i. q. ἔργον τέλειον ἔστω, sit res perfecta et omnibus numeris absoluta. *Xenoph. Cyrop.* VI, 1. 5.

14. *verbum, sermo*. Apoc. II, 26. ὁ τηρῶν ἄχρι τέλους τὰ ἔργα μου, ubi ἔργα poni pro λόγους, jam *Grotius* monuit. Huc etiam *L. Twelsius* in Vindiciis Apocalypseos retulit locum Joh. XIV, 10. coll. VIII, 28.

15. interdum aliis substantivis additum πλεονάζει et periphrasin additi substantivi facit. Sic v. c. Rom. II, 15. τὸ ἔργον νόμου est simpliciter νόμος *lex*, coll. v. 14. Sed fortasse etiam ἔργον h. l. rectius per *praescriptum, opere exprimendum*, redditur. Ephes. IV, 12. ἔργον διακονίας, pro διακονία. Sic apud Graecos τὰ ἔργα μάχης pro *pugna*, et *Phaedr.* IV. Fab. 7. " si qua res esset cibi." Conf. *Vechneri Hellenolexiam* II, c. 8. et *Spanhem.* ad *Aristoph. Plut.* v. 895.

16. interdum tamen etiam omittitur, v. c. Rom. II, 14. τὰ τοῦ νόμου, scil. ἔργα.

'ΕΡΕΘΊΖΩ, fut. ίσω, 1. proprie: *flabello ignem accendo*. *Suid.* ἐρεθίζων τὸ τῇ ῥιπίδι τὸ πῦρ ἀνάπτων.

2. metaphorice: *lacesso, provoco, excito, irrito*, et quidem in utramque partem. In bonam partem pro *incitare, impellere* legitur 2 Cor. IX, 2. ὁ ἐξ ὑμῶν ζῆλος ἠρέθισε τοὺς πλείονας vestrum studium plures ad beneficentiam erga pauperes provocavit. *Suid.* ἐρεθίζειν· παρορμᾷν ἐπί τι καὶ παραθήγειν. In deteriorem partem, ut sit i. q. παροργίζειν *ad iram et indignationem aliquem provocare, sive verbis, sive factis*, legitur Coloss. III, 21. μὴ ἐρεθίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν nolite durius tractando liberos vestros ad iram provocare. *Xenoph. de Venat.* X, 14. 15 et 27. *Polyb.* I, 40. 6. *Homer. Iliad.* Υ, 5. Deut. XXI, 22. *Hesych.* ἐρέθιζε· παρόξυνε. — ἐρεθίζει· παροξύνει, τηρεύεται, λυπεῖ, μηρύεται. — ἐρεθίζει· ἀδολεσχεῖ, χλευάζει, σκώπτει, διαμάχεται. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 199.

'ΕΡΕΊΔΩ, fut. εισω, *figo, infigo, firmiter fulcio*. Legitur in N. T. semel Act. XXVII, 41. ἡ πρῶρα ἐρείσασα ἔμεινεν ἀσάλευτος ac prora quidem infixa manebat immobilis. *Hesych.* ἐρεῖσαι· ἐπερεῖσαι, ἐπιστηρίξαι. *Polyb.* II, 33. 3. III, 46. 1. *Plutarch.* T. IX. *Opp.* p. 50. ed. *Reiske*.

'ΕΡΕΎΓΩ et 'ΕΡΕΎΓΟΜΑΙ, fut. εύξομαι, 1. proprie: *eructo*, et de *fonte scaturiente et aquas copiose emittente* dicitur Levit. XI, 10. ἀπὸ πάντων, ὧν ἐρεύγεται τὰ ὕδατα. *Plutarch.* T. VI. *Opp.* p. 60. et T. X. p. 646. ed. *Reiske*. *Pindar. Pyth.* I, 40. ἐρεύγονται πηγαί. *Hesych.* ἐρεύγετο· ἔρρευσεν. Deinde per metaphoram, desumtam a fontis scaturigine, plane ut hebr. הִבִּיעַ Ps. LXXVIII, 2. cui respondet ἐρεύγεσθαι. ibid. XIX, 2.

2. significat: *dicere, eloqui, palam proloqui, pleno ore proferre*. Sic semel legitur in N. T. Matth. XIII, 35. ἐρεύξομαι κεκρυμμένα ἀπὸ καταβολῆς κόσμου palam proferam abscondita a mundo condito. Ps. CXLV, 7. μνήμην τοῦ πλήθους τῆς χρηστότητός σου ἐρεύξονται,

sec.

sec. cod. Alex. nam in Vatic. legitur ἐξερεύξονται.

'ΕΡΕΥΝΑ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1. *indago, investigo, scrutor, inquiro,* interdum etiam *aliquid cum magna animi attentione quaero,* metaphora desumta a fossoribus metallorum, qui intimas terrae cavernas perscrutantur. Per se enim, ut recte monuit *Krebsius* in *Obss. Flav.* p. 146. haec vox nullam emphasin habet, et quamcunque inquisitionem, sive remissiorem illam, sive accuratiorem, significat, id quod praeter locum *Joseph. A. J.* II, 6. 7. omnia illa loca satis superque docent, ubi verbo ἐρευνᾷν additur μετὰ πάσης ἀκριβείας, ἀκριβῶς, seu ἀκριβέστερον. Joh. V, 39. ἐρευνᾶτε τὰς γραφὰς vos legitis quidem litteras sacras, et ad h. l. *Suicer. Thes. Eccles.* T. I. p. 1210. ibid. VII, 52. ἐρεύνησον consule diligenter et excute historiae Judaicae monumenta. 1 Petr. I, 11.

2. *cognosco, scio certissime.* Rom. VIII, 27. ὁ ἐρευνῶν τὰς καρδίας Deus, qui exactissime cognoscit intimos animi recessus. Apoc. II, 23. ὁ ἐρευνῶν νεφροὺς καὶ καρδίας. 1 Cor. II, 10. ἐρευνᾷ τὰ βάθη τοῦ Θεοῦ penetrat et perspicit omnia consilia divina. Conf. *Suiceri Thes. Eccles.* T. I. p. 1211.

'ΕΡΕ'Ω, ῶ, fut. ἐρῶ, perf. εἴρηκα, 1. proprie: *dico, ore enuntio, pronuntio.* Marc. XI, 29. Joh. IV, 18. 1 Cor. XIV, 23. Formula τί ἐροῦμεν; est formula transeundi, i. q. τί οὖν; *quid ergo? quid sequitur? quid colligi potest exinde?* Rom. VI, 1. VII, 7. IX, 14. 30. Formula ἐρεῖν κακῶς *maledicere, mala alicui imprecari.* Luc. XII, 10. Act. XXIII, 5. respondet hebr. אָרַר Exod. XXII, 28.

2. *objicio, oppono.* Luc. IV, 23. ἐρεῖτέ μοι τὴν παραβολὴν in me vertetis hoc adagium. Rom. IX, 19. ἐρεῖς οὖν μοι objicies mihi.

3. *praedico.* Matth. II, 15. ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ἀπὸ τοῦ Κυρίου ut eventus constaret oraculo divino. Act. II. 16. XIII, 40. Rom. IV, 18.

4. *jubeo, mando, praescribo.* Matth. XIII, 30. ἐρῶ τοῖς θερισταῖς mandabo messoribus. Luc. II, 24. κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν νόμῳ Κυρίου ex praescripto legis divinae. Joh. XII, 50. *Xenoph. Cyrop.* IV, 5. 17. et VII, 1. 5.

5. *interrogo, quaestionem propono.* Matth. XXI, 25. ἐρεῖ ἡμῖν, διατί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; Marc. XI, 31. Luc. XX, 5. 1 Cor. XV, 35.

6. *promitto, polliceor.* Hebr. XIII, 5. αὐτὸς γὰρ εἴρηκεν, οὐ μή σε ἀνῶ.

7. *voco, nomino, appello.* Joh. XV, 15. ὑμᾶς δὲ εἴρηκα φίλους ego vos appelvi amicos et tanquam tales tractavi.

8. *denuntio.* Act. VIII, 24. ut mihi nihil eorum eveniat, ὧν εἰρήκατε, quae mihi denunciastis.

9. *explico, aperio, detego.* Apoc. XVII, 7. ἐγώ σοι ἐρῶ τὸ μυστήριον τῆς γυναικός.

10. *respondeo.* Luc. XIII, 27. 2 Cor. XII, 9. Apoc. VII, 14. *Xenoph. Cyrop.* III, 1. 5.

'ΕΡΗΜΙ'Α, ας, ἡ, i. q. ἡ ἔρημος, sc. χώρα, et notat *locum aliquem* vel *tractum terrae,* non tam *incultum et horridum,* quam *minus habitabilem, solitudinem, locum vacuum quidem ab hominibus, pascuis tamen et agris abundantem et arboribus obsitum,* ab ἔρημος, quod vide. Matth. XV, 33. Marc. VIII, 4. 2 Cor. XI, 26. ἐρημίαι et πόλεις sibi invicem opponuntur, ut apud *Josephum A J.* II, 3. s. 1. Hebr. XI, 38. ἐν ἐρημίαις πλανώμενοι. Saepius non legitur in N. T. In versione Alex. respondet hebr. חָרְבָּה *desolatio,* Ezech. XXXV, 4. et ibid. v. 9. τῷ שְׁמָמָה idem. *Xenoph. Hist. Gr.* V, 4. 41. *Anab.* II, 5. 2. *Etym. M.* ἐρημία, ἡ τῶν ἐνοικούντων μονωθεῖσα χώρα.

῎ΕΡΗΜΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, 1. *desertus, desolatus, vastus, devastatus.* Act. I, 20. γενηθήτω ἡ ἔπαυλις αὐτοῦ ἔρημος fiat domicilium ejus desertum. ibid. VIII, 26. αὕτη ἐστὶ ἔρημος ad Gazam jam desertam. Conf. supra ad Γάζα Matth. XXIII, 38. (coll. *Julian. Orat.* VII, p. 425.) Luc. XIII, 35. Nehem. II, 17. Ἱερουσαλὴμ ἔρημος.

2. *solitarius, non habitatus, incolis destitutus,*

destitutus, interdum etiam *parum habitatus*. Matth. XIV, 13. 15. coll. Luc. IX, 10. 12. Marc. VI, 31. 32. 35. *Xenoph. Cyrop.* III, 2. 1. *Anab.* I, 5. 4.

3. *sterilis, infoecundus.* Galat. IV, 27. ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου nam mulier sterilis hucusque jam foecunda mater erit. Ita שׁוֹמֵמָה Ies. LIV, 1.

Hinc substantivum

ἜΡΗΜΟΣ, ου, ἡ, sc. χώρα, seu γῆ, quod

1. in universum notat *locum*, seu *terrae tractum, nec oppidis, nec vicis, nec incolis adeo celebrem et frequentem, sed pascuis abundantem*, et respondet hebraico מִדְבָּר a דָּבַר *agere pecudes in pascua.* Jos. XV, 61. *Suid.* ἡ ἔρημος κυρίως ἡ μονωθεῖσα τῶν ἐνοικούντων γῆ. Luc. XV, 4. Act. VII, 30. Conf. *Theod. Hasaeus* in *Bibl. Brem.* Class. I. p. 122 seq.

2. speciatim ita dicitur *longior ille tractus tribus Juda, adjacens lacui Asphaltidi ad occasum*, et mox simpliciter ἡ ἔρημος, Marc. I, 4. Joh. I, 23. mox ἡ ἔρημος τῆς Ἰουδαίας, Matth. III, 1. et hebraice מִדְבַּר יְהוּדָה Judd. I, 16. vocatur. Conf. *Relandi Palaestinam* p. 375.

3. *longior ille tractus terrae, per quem Israelitae per quadraginta annos post exitum ex Aegypto iter faciebant Mose duce.* Act. VII, 36. 1 Cor. X, 5. Hebr. III, 17.

4. *solitudo, secessus.* Luc. I, 80. καὶ ἦν ἐν ταῖς ἐρήμοις, h. e. intra domus paternae fines se continuit, non prodiit in publicum. Conf. *A. Rechenbergii* D. de voce ἔρημος in Ej. *Exercitatt. in N. T.* p. 185. et *Lexicon Xenophonteum* s. h. v.

ἘΡΗΜΟ͂Ω, ῶ, fut. ώσω, *vasto, devasto, desertum reddo, in solitudinem redigo, depopulor*, ab ἔρημος. *Dionys. Halic. Ant.* XI. p. 686. *Thucyd.* V, 4. τὴν πόλιν ἐκλιπόντες καὶ ἐρημώσαντες. Passivum ἐρημόομαι, οῦμαι, *desolor, devastor*, et ex adjuncto: *dilabor, pereo, intereo, spolior, privor, exhaurior.* Matth. XII, 25. πᾶσα βασιλεία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς, ἐρημοῦται, h. e. dilabetur, non poterit persistere. Luc. XI, 17. Apoc. XVII, 16. ἠρημωμένην ποιήσουσιν αὐτὴν καὶ γυμνὴν exutam eam reddent et spoliatam. ibid. XVIII, 17. ἠρημώθη ὁ τοσοῦτος πλοῦτος perierunt tantae divitiae. ibid. v. 19. Saepius non legitur in N. T. Sirac. XXI, 4. καταπληγμὸς καὶ ὕβρις ἐρημώσουσι πλοῦτον. *Xenoph. Ages.* I, 20. et *Anab.* I, 3. 6.

ἘΡΉΜΩΣΙΣ, εως, ἡ, *vastatio, desolatio*, ab eodem. Ter tantum legitur in N. T. Matth. XXIV, 15. Marc. XIII, 14. et Luc. XXI, 20. In prioribus locis occurrit formula βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, de qua supra ad vocem βδέλυγμα exposui.

ἘΡΊΖΩ, fut. ισω, 1. *litigo, certo, contendo, rixor*, ab ἔρις *lis, rixa*. Adhiberi quoque bono sensu de iis, qui cum familiaribus contendunt ac disputant, docet locus *Aeliani V. H.* II, 21. *Hesych.* et *Suid.* ἐρίσαντες· φιλονεικήσαντες. Sirac. VIII, 2. μὴ ἔριζε μετὰ ἀνθρώπου πλουσίου. ibid. XI, 9. *Ammonius* in v. ζηλῶσαι· ζηλοῦν μέν ἐστι τὸ σὺν ἐπιθυμίᾳ μιμεῖσθαι, ἐρίζειν δὲ τὸ μετὰ μάχης φιλονεικεῖν. Jam, quia litigantes et rixantes vociferantur fere et strepitum edunt, hinc factum est, ut ἐρίζειν ex adjuncto etiam significaret

2. *clamorem tollo, strepitum edo.* Sic semel legitur in N. T. Matth. XII, 19. οὐκ ἐρίσει οὐδὲ κραυγάσει, ubi *Aethiops: non strepitum edet neque clamabit* In hebraico Ies. XLII, 2. unde haec verba desumta sunt, legitur לֹא יִצְעַק, Alex. οὐ κεκράξεται.

ἘΡΊΘΕΙΑ, είας, ἡ, et ἘΡΙΘΕΊΑ, ας, ἡ, 1. *contentio, rixa, altercatio*, ab ἐριθεύω *litigo, contendo. Hesych.* ἐριθεία· ἡ διὰ λόγων φιλονεικία. Idem tradit *Suidas. Phavor.* addit: ὁ ζῆλος, ἡ καταλαλιὰ ἢ κακολογία. 2 Cor. XII, 20. Galat. V, 20. Jacob. III, 16. *Aristoteles* de *Republ.* V, 2 et 3.

2. *litium amor et rixandi studium.* Philipp. I, 16. οἱ δὲ ἐξ ἐριθείας opponitur τῷ ἐξ ἀγάπης. ibid. v. 17. II, 3. Jacob. III, 14. εἰ ἔχετε ἐριθείαν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν.

3.

3. *inobedientia, rebellio*, i. q. ἀπείθεια. Rom. II, 8. τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας inobedientibus vero et rebellibus erga Deum.

ἜΡΙΟΝ, ου, τὸ, *lana*, sine dubio ab εἴρω *necto*. Bis legitur in N. T. Hebr. IX, 19. Apoc. I, 14. Alex. pro צֶמֶר Deut. XXII, 11. Judd. VI, 37. etc. Alias dicitur quoque εἶρος, εος, τὸ, ab eodem verbo. Apud *Xenophontem* (v. c. *Cyrop.* V, 2. 7. *Memor.* II, 9, 4.) semper fere pluralis legitur.

ἜΡΙΣ, ιδος, ἡ, 1. *contentio, lis, rixa, altercatio*, et apud exteros Scriptores *Eris, rixarum Dea.* Rom. XIII, 13. μὴ ἔριδι καὶ ζήλῳ non jurgiis nec aemulationi, sc. indulgeamus. 1 Cor. I, 11. III, 3. In plurali ἔρεις pro ἔριδες, 2 Cor. XII, 20. Galat. V, 20. 1 Tim. VI, 4. Tit. III, 9. *Hesiod. Scut. Herc.* v. 148. *Oper. et Dies* v. 28. *Xenoph. Cyrop.* II, 3. 6.

2. *litium amor, rixandi studium.* Rom. I, 29. μεστοὺς ἔριδος plenos jurgiis. Phil. I, 15. διὰ φθόνον καὶ ἔριν ut occasionem habeant mecum litigandi et rixandi, i. q. ἐξ ἐριθείας, v. 16. Accusativus ἔριν vero positus est pro ἔριδα. — *Hesych.* ἔριδι· φιλονεικίᾳ. *Suid.* ἔρις· ἡ διὰ λόγων ἐπίψογος φιλονεικία παρὰ τῷ Ἀποστόλῳ, ἐκ τοῦ εἴρω, τὸ λέγω.

ἘΡΙΦΙΟΝ, ίου, τὸ, et

ἜΡΙΦΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1. proprie: *hoedus, hoedulus, capella, foetus caprae recens*, ut non solum ex *Hesychio*, ἔριφος· ὁ μικρὸς αἶξ ὁ ἐν τῷ ἔαρι φαινόμενος, ἤγουν ὁ πρώϊμος, sed etiam ex *Pollucis Onom.* I, 12. sect. 250. apparet. Luc. XV, 29. Cf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 511.

2. metaphorice *hoedi* dicuntur *impii et scelesti* Matth. XXV, 32 et 33. sine dubio ob petulantiam et libidinem vitaeque immunditiem. Cf. Ezech. XXXIV, 16. 17.

ἙΡΜΑ͂Σ, ᾶ, ὁ, *Hermas.* Est nomen proprium viri origine graecum, Dorice pro Ἑρμῆς *Hermes.* Rom. XVI, 14. *Grotius* hoc nomen contractum vult ex Ἑρμόδωρος. *Origenes* aliique veterum putarunt, hunc fuisse Hermam, auctorem illius libri, cui titulus *Pastor.* Sed cum hic liber multa in se contineat absurda et a religione christiana aliena, verum vidisse mihi non videntur.

ἙΡΜΗΝΕΊΑ, ας, ἡ, 1. *interpretatio, explicatio*, ab ἑρμηνεὺς *interpres.*

2. *facultas interpretandi et explicandi.* 1 Cor. XII, 10. facultas interpretandi lingua vernacula et repetendi dicta ab aliis aliena et peregrina lingua, ἑρμηνεία γλωσσῶν dicitur. ibid. XIV, 26. facultatem interpretandi litteras sacras, τὴν προφητείαν alias dictam, ἑρμηνείαν Paulus vocat. Saepius non legitur in N. T.

ἙΡΜΗΝΕΎΩ, fut. εύσω, 1. *interpretor, explico, expono*, ab eodem. *Xenoph. Mem.* I, c. 2. § 52.

2. speciatim: *ex lingua peregrina vel idiomate ignoto transfero et lingua communi exprimo, verto in linguam vernaculam.* Joh. I, 38. 42. Κηφᾶς ὃ ἑρμηνεύεται Πέτρος. ibid IX, 7. Hebr. VII, 2. Alexandrini posuerunt Esdr. IV, 7. pro chald. תַּרְגֵּם, quod *exponere, interpretari unam linguam in aliam* significat. *Hesych.* ἑρμηνεύοντες· φράζοντες.

ἙΡΜΗ͂Σ, οῦ, ὁ, contractum ex ἙΡΜΈΑΣ, ου, ὁ, *Hermes.* Nomen viri graecum, significans

1. *Mercurium*, gentium Deum commentitium, filium Jovis et Maiae, qui eloquentiae et mercaturae praeesse credebatur, et nuntius ac legatus reliquorum Deorum habebatur, ita dictum ἀπὸ τοῦ εἴρειν *dicere, nuntiare.* Hoc nomine insigniebatur Paulus Act. XIV, 12. ἐπειδὴ αὐτὸς ἦν ὁ ἡγούμενος τοῦ λόγου. Conf. *Hesiod. Theogon.* v. 938. et *Opp. et Dies* v. 77 — 85.

2. ita dicitur vir christianus. Romae versans, cujus Paulus mentionem facit Rom. XVI, 14.

ἙΡΜΟΓΈΝΗΣ, εος, ους, ὁ, *Hermogenes.* Nomen proprium viri, qui tantum 2 Tim. I, 15. commemoratur et proprie *eum* significat, *qui ex Mercurio genus ducit*, ex Ἑρμῆς *Mercurius* et γένος *genus.*

ἙΡΠΕΤΌΝ, οῦ, τὸ, proprie quidem *reptile* significat, ab ἕρπω *repere, ser-*

pere

pere, sed deinde de *quovis animali, quod pedibus incedit (Xenoph. Mem.* I, 4. 11.) usurpatur, ut bene docuit *Graevius* ad *Callimach. Hymn. in Jovem* v. 13. *Hesych.* ἑρπετά· τὰ ἄποδα παρὰ τὸ εἰς τὴν ἔραν πεπτωκέναι. καταχρηστικῶς δὲ καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἀλόγων ζώων καὶ ἄνθρωποι. γηΐνα γὰρ καὶ ἐπίγεια πάντα. Idem *Schol.* ad *Homer. Odyss.* γ, v. 419. Aeque late verbum ἕρπειν apud optimos Graecos patet, quod in universum *ire, incedere* significat, v. c. apud *Theocrit.* I, 105. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 10. *Eurip. Phoen.* v. 41. Conf. *Casaubonum* ad *Athenaeum* I, 22. p. 64. et *Villoisonium* ad *Apollon. Sophist. Lex. Homer.* T. I. p. 364. Legitur in N. T. Act. X, 12. XI, 6. Rom. I, 23. Jacob. III, 7. Caeterum observandum, ἑρπετὸν proprie adjectivum esse, sed frequenter, subaudita voce θηρίον, substantive adhiberi.

ἘΡΥΘΡΟΣ, ά, όν, *ruber, rubicundus*, ab ἔρευθος *rubor, ruber color.* Bis occurrit in N. T. Act. VII, 36. et Hebr. XI, 29. ἡ ἐρυθρὰ θάλασσα mare rubrum, (sic dictum, ut quibusdam videtur, *ab arena et fundo rubro*) seu Oceanus Indicus, Arabiam Persidemque alluens, qui in duos dividitur sinus. Is, qui ab Oriente est, Persicus appellatur, cui ex adverso est sinus Arabicus *Plinius H. N.* VI, 23 et 24. Hebraice יָם סוּף vocatur Exod. X, 19. XIII, 18. a copia algarum illic crescentium. In N. T. mare rubrum per synecdochen de superiore illa sinus Arabici parte dicitur, per quam Israelitae ex Aegypto in Arabiae littus profecti sunt. Conf. *H. Relandi* D. de *mari rubro* in Ej. *Diss. Miscell.* P. I. p. 59. et *Hill.* ad *Dionys. Orbis descript.* p. 30 seq.

ἜΡΧΟΜΑΙ, fut. ἐλεύσομαι, aor. 2. ἤλυθον, per syncopen ἦλθον, perf. ἐλήλυθα, 1. proprie: *venio*, id est *advenio.* Matth. II, 2. καὶ ἤλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ et huc venimus eum salutandi causa. ibid. III, 7. VII, 15. VIII, 9. XXV, 6. 10. Marc. XI, 13. ἦλθεν propius accessit. Joh. I, 39. 46. ἔρχου καὶ ἴδε. Apoc. VI, 1. ἔρχου καὶ βλέπε propius accede et attende. (Est haec solemnis animi intentionem excitantium formula: Ezech. VIII, 9. בֹּא וּרְאֵה, etiam Thalmudistis admodum familiaris תָּא חֲזֵי, *Bereschit Rabba* sect. 45. *Zohar* in *Levit.* col. 116.) Apoc. VI, 3. 5. 7. etc. Sic proprie differt a πορεύομαι, quod *ire, se in viam dare* significat, ut clarissime docet locus *Arriani* Diss. Epictet. I, 25. λέγει μοι πορεύου—πορεύομαι· ἔρχου, ἔρχομαι. Sequente εἰς, i. q. εἰσέρχομαι *intro.* Matth. II, 11. VIII, 14. coll. Luc. IV, 38.

2. *proficiscor, eo, (Hesiod. Theogon.* v. 272.) *me in viam do, tendo.* Matth. XV, 29. Luc. II, 16. ἦλθον σπεύσαντες celeriter profecti sunt. ibid. XI, 44. XV, 20. Joh. VI, 17. ἤρχοντο cursum navigii dirigebant. ib. III, 22. ἦλθε continuabat iter. Act. XXVIII, 14. καὶ οὕτως εἰς τὴν Ῥώμην ἤλθομεν postea Romam contendimus. *Xenoph. Anab.* II, 2. 5. et VII, 8. 12.

3. *abeo, discedo*, i. q. ἀπέρχομαι, quo verbo etiam explicatur a *Schol. Homeri* ad Il. ά, 281. et *Eurip.* Hecub. v. 286. *Hesych.* ἐλθοῦσα· ἀπελθοῦσα.—ἔρχομαι· ἀπέρχομαι. Matth. XIV, 12. XVIII, 31. Sic etiam Alexandrini בּוֹא per ἀπέρχεσθαι reddiderunt 1 Sam. XXV, 5.

4. *redeo, revertor.* Matth. II, 21. καὶ ἦλθεν εἰς γῆν Ἰσραὴλ et rediit in terram Israeliticam. Marc. IX, 14. reversus ad discipulos. Luc. XII, 37. ubi cum ἀναλύειν permutatur, coll. v. 36. Joh. IX, 7. καὶ ἦλθε βλέπων et domum rediit videns. ibid. XIV, 18. ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς redibo ad vos, pro ἐπαναλεύσομαι. Hinc ἔρχομαι κατ' ἐξοχὴν in N. T. de *reditu Christi ad judicium extremum* usurpatur Act. I, 11. 1 Cor. IV, 5. XI, 26. Eodem sensu πορεύομαι usurpatur, ut infra docebitur, et hebraicum בּוֹא, quod Alex. mox per ἐπιστρέφειν, Genes. VIII, 11. mox per ἐπανήκειν, Prov. VII, 20. reddiderunt.

5. *prodeo.* 1 Cor. XV, 35. ποίῳ δὲ σώματι ἔρχονται (pro ἐλεύσονται) ἐκ τῶν

μνημείων;

μνημείων; quonam corpore induti prodibunt e sepulcris? coll. Joh. V, 29.

6. *navigio vehor, trajicio*, etiam *appello*. Marc. V, 1. καὶ ἦλθον εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης κ. τ. λ. et trajicientes lacum appulerunt ad agrum Gadarenorum, coll. Luc. VIII, 26. καὶ κατέπλευσαν κ. τ. λ. Joh. VI, 17 et 23. Ita בּוֹא usurpatur Jon. I, 3. ubi Alex. πλεῦσαι habent. *Philostr.* Heroic. c. 1. s. 3. ὑπὲρ τὸν ὠκεανὸν ἐλθεῖν.

7. *afferor, inferor*. Marc. IV, 21. μήτι ὁ λύχνος ἔρχεται; num lucerna infertur in cubiculum, seu *affertur*? ubi librarii vitiose καίεται et ἅπτεται posuerunt, ignorantes nempe hanc rariorem significationem verbi ἔρχεσθαι. Ita hebraicum בּוֹא usurpatur 2 Regg. XXII, 37. Jerem. XXVII, 8. *Liban.* Epist. 358. ἡ δὲ (sc. ἐπιστολὴ) ἔρχεται affertur autem illa epistola. *Aristoph. Concion.* v. 27. ὁρῶ τόνδε λύχνον προσιόντα. *Heliodor.* VIII, p. 395. *Venire* pro *afferri* Latinis usurpari, locus *Cic.* ad Famil. XI, 24. „dum tibi litterae meae *veniant*," clare docet.

8. *irruo, ingruo, cum vehementia feror, inopinato et cum impetu venio*, i. q. κατέρχομαι. Matth. VII, 25. καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ ruebant fluvii exundantes. Ita בּוֹא de fluminum ruentium vi et impetu Ies. LIX, 19. legitur. Luc. XII, 39. ποίᾳ ὥρᾳ ὁ κλέπτης ἔρχεται qua hora fur irrupturus esset. ibid. XVII, 27. καὶ ἦλθεν ὁ κατακλυσμός. Joh. X, 12. λύκον ἐρχόμενον conspecto lupo, irruente in gregem. ib. XIV, 30. Vid. *Abresch.* Dilucidd. Thucyd. p. 443.

9. *mittor, munus legationis obeo*. Matth. V, 17. IX, 13. X, 34. 35. Joh. III, 2. ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐλήλυθας διδάσκαλος te esse a Deo missum doctorem. Act. IX, 21. καὶ ὧδε εἰς τοῦτο ἐληλύθει, h. e. huc ideo missus est, ut jam recte transtulit *Syrus*. *Xenoph. Hist. Graec.* II, 3, 9. *Anab.* II, 1. 6.

10. *decido, delabor, demittor*. Act. XI, 5. καὶ ἦλθεν ἄχρις ἐμοῦ, pro κατέβη. Hebr. VI, 7. τὸν ἐπ' αὐτῆς πολλάκις ἐρχόμενον ὑετὸν qui irrigatur pluvia, saepius in eam decidente; ubi ἐρχόμενον est i. q. βρέχοντα. Apoc. XI, 6.

11. *nascor, exorior, in lucem edor*, i. q. ἔρχομαι εἰς τὸν κόσμον. Joh. VII, 41. μὴ γὰρ ἐκ τῆς Γαλιλαίας ὁ Χριστὸς ἔρχεται; num e Galilaea Messias exoriturus est? ibid. v. 42. coll. v. 52. ubi cum ἐγείρεσθαι permutatur. ibid. XII, 27. ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἦλθον εἰς τὴν ὥραν ταύτην sed ideo homo factus sum, ut nempe subirem haec mala. Galat. III, 19. ἄχρις οὗ ἔλθῃ τὸ σπέρμα.

12. a) *orior, existo, fio*, de *rebus*. Matth. XVIII, 7. ἀνάγκη γάρ ἐστιν ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα non aliter fieri potest, quam ut offensae exoriantur. Act. VII, 11. ἦλθε δὲ λιμὸς exorta est fames. 2 Thess. II, 3. ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία πρῶτον nisi praecesserit defectio a religione christiana. Apoc. III, 10. 12. b) *sum*, i. q. εἰμὶ, cujus rarioris usus exempla nonnulla attulit *Abreschius Animadv.* ad *Aeschylum* p. 302. Huc a nonnullis refertur locus Matth. XI, 18. ἦλθε γὰρ κ. τ. λ.

13. *adsum, immineo*, de *tempore*. Galat. IV, 4. ὅτε δὲ ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου decursu temporis a Deo destinati. Luc. XXII, 7.

14. *evenio, accido, contingo alicui*, in utramque partem. Joh. XVIII, 4. quum Jesus sciret πάντα τὰ ἐρχόμενα ἐπ' αὐτὸν omnia, quae ipsi eventura essent. *Eurip.* Phoen. v. 946. ἐμοὶ τόδ' ἦλθε καὶ τέκνῳ κακόν. ibid. 94. Idem Orestes v. 1010. Matth. X, 13. ἐλθέτω ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐπ' αὐτὴν contingat illis felicitas, quam apprecati estis, coll. Deut. XXVIII, 2. 15. Act. XIX, 6. Eodem modo *venire*, *Cic.* Nat. Deor. III, 14. Verr. IV, 17. Rom. III, 8. ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθὰ quia bonum exinde evenire solet, coll. Jer. XVII, 6.

15. *futurus sum, insto, insequor*. Luc. V, 35. ἐλεύσονται ἡμέραι futurum est. Joh. V, 25. ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστιν futurum est tempus et jam quodammodo adest. Act. XIII, 44. τῷ δὲ ἐρχομένῳ σαββάτῳ insequente vero sabbato. 1 Thess. I, 10. ἀπὸ τῆς ὀργῆς τῆς ἐρχομένης a futuris poenis. Ita

בּוֹא

בּוֹא Amos VIII, 11. IX, 13. Ὁ αἰὼν ὁ ἐρχόμενος est *vita futura*. Marc. X, 30. Ὁ ἐρχόμενος, הַבָּא, ex usu loquendi Judaeorum *Messias* promissus et praedictus ille V. T. oraculis vocatur Matth. XI, 3. Luc. VII, 19. 20.

16. *manifestor, annuntior, innotesco, ad aures alicujus pervenio.* Marc. IX, 7. καὶ ἦλθε φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης et vox audita est e nube. Joh. XII, 28. ἦλθεν φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ audita est coelitus vox. Bene *Syrus* h. l. ܐܫܬܡܥ pro ἦλθε posuit. Rom. VII, 9. ἐλθούσης δὲ τῆς ἐντολῆς cognitis singulis legis praeceptis. Galat. III, 23. πρὸ τοῦ δὲ ἐλθεῖν τὴν πίστιν ante promulgationem religionis christianae. ibid. v. 25. *Thucyd.* VIII, 96. ὡς ἦλθε τὰ περὶ τὴν Εὔβοιαν γεγενημένα cum rerum ad Euboeam gestarum nuntius allatus esset: ubi conf. *Duker.*

17. sequente εἰς, *progredior, pergo ad aliquid.* 2 Cor. XII, 1. ἐλεύσομαι γὰρ εἰς ὀπτασίας progrediar tamen ad visa. *Cic.* Verr. IV, 1. "*Venio* nunc ad" etc.

18. cum praepositione εἰς constructum: *pervenio ad aliquid,* in utramque partem, *nanciscor, consequor,* etiam *obnoxius sum alicui rei.* Joh. V, 24. εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται non obnoxius erit infelicitati aeternae. 1 Tim. II, 4. καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν ut ad verae religionis christianae cognitionem adducantur. 2 Tim. III, 7. *Eurip.* Phoen. v. 205. πόθου εἰς τέρψιν ἦλθες desiderii compos factus es.

19. aliis verbis additum interdum abundare videtur, v. c. Matth. II, 23. καὶ ἐλθὼν κατῴκησεν. ibid. IX, 10. XI, 18. Ephes. II, 17. *Eurip.* Hecuba v. 725. τί μέλλεις παῖδα σὴν κρύπτειν τάφῳ ἐλθοῦσ'; *Sophocl.* Antigon. v. 1223. δρᾷ νῦν τάδ' ἐλθών. Zach. I, 21. τί οὗτοι ἔρχονται ποιῆσαι; II, 10. Apud graecos Scriptores ἐλθὼν, aliis verbis additum, interdum per *statim, e vestigio,* vertendum est; conf. *D'Orville* ad *Chariton.* p. 379.

20. Interdum omittitur, v. c. Matth. XXVII, 25. τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν, sc. ἐλθέτω, coll. Matth. XXIII, 35. in nobis et liberis nostris vindicetur ejus caedes. Thren. IV, 13. Ezech. XXXIII, 5.

21. Formulas loquendi singulas, quae ad notiones universas referri commode non possunt, istas potissimum teneto: α) ἔρχεσθαι εἰς τὸν κόσμον est formula Judaica, בּוֹא בָעוֹלָם, et notat: *nasci.* Joh. I, 9. ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον, quae verba non cum ἄνθρωπον, sed cum φῶς construenda sunt. ibid. III, 19. VI, 14. IX, 39. etc. β) ἔρχεσθαι εἰς τι, pro: *fieri, evadere,* etiam *inservire alicui.* Marc. V, 26. εἰς τὸ χεῖρον ἐλθοῦσα in deterius progressa, deterior facta. Act. XIX, 27. εἰς ἀπελεγμὸν ἐλθεῖν in contemptum abire. Sic *in contemtionem venire, Caes.* B. G. III, 17. Phil. I, 12. ἔρχεσθαι εἰς προκοπὴν εὐαγγελίου servire incremento et propagationi evangelii. Formula ἔρχεσθαι εἰς ἑαυτὸν significat: *ad se reverti, ad sanam mentem redire.* Luc. XV, 17. εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθὼν quum autem ad se rediisset; alii reddunt: quum autem res suas mature perpenderet, seu, ad conditionem suam attenderet. *Syrus*: ܡܢ ܐܬܐ ܠܘܬ ܢܦܫܗ et cum venisset ad animum seu mentem suam. *Diod. Sic.* XIII, 95. τοῖς λογισμοῖς εἰς ἑαυτοὺς ἐρχόμενοι, ubi vide *Wesseling.* γ) ἔρχεσθαι ἐπί τινα *animo hostili aliquem adoriri et invadere,* et inprimis de *iis* dicitur, *qui alicui bellum inferunt.* Luc. XIV, 31. *Joseph.* A. J. XIV, c. 11. ἐπὶ Ναβαταίους ἔρχεται. Sic *venire adversus aliquem* (vide *Staveren* ad *Cornel. Nep.* XIV, 4. 5.) et, licet rarius, *venire ad aliquem.* Conf. *Burmann.* ad *Phaedr.* I. fab. 21. 5. Ἔρχεσθαι ἐπί τι *alicujus rei causa venire.* Matth. III, 7. δ) ἔρχεσθαι ὀπίσω τινὸς proprie est: *post aliquem venire, sequi aliquem,* et ex adjuncto; *tempore posteriorem esse.* Matth. III, 11. ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος qui post me munus adit, seu, meo muneri succedit. Joh. I, 15. post me surgit doctor, qui prior me fuit: sed deinde metaphorice etiam notat: *alicujus sectatorem, discipulum*

cipulum esse, seu *fieri, a partibus alicujus stare.* Matth. XVI, 24. εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν si quis velit meam religionem sectari. Luc. IX, 23. Simili modo הָלַךְ, sequente אֵת aut אַחֲרֵי, usurpatur 2 Sam. XVI, 17. XVII, 9. Prov. I, 11. ε) ἔρχεσθαι πρός τινα notat: *adire aliquem, expetendae alicujus rei causa.* Matth. III, 14. porro: *alicujus doctrinam amplecti, se alicujus disciplinae et institutioni tradere.* Luc. VI, 47. Joh. V, 40. VI, 35. ubi cum πιστεύειν εἴς τινα permutatur.—Joh. XIV, 23. Deus et Christus dicuntur *venire ad homines,* qua formula arctissima conjunctio, quae est inter Deum, Christum verosque utriusque cultores et benevolentia significatur, quae se idoneis documentis declarat. Ἔρχεσθαι πρὸς Θεὸν etc. *pervenire ad felicitatem aeternam.* Joh. XIV, 6.

22. Per ellipsin autem deficere putatur Marc. VII, 4. post ἀπὸ ἀγορᾶς, sicut post ἀπὸ νεκροῦ apud *Theophrast. Char.* c. XVI. Reliqua nexus orationis facile quemque docebit. *Phavor.* ἔρχομαι· ἥκω, ἀφίκομαι, εἰμὶ, πορεύομαι, βαίνω, βαδίζω, οἴχομαι, παραγίνομαι, ἀφικνοῦμαι κ. τ. λ.

ἘΡΩΤΆΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. *interrogo, propono quaestionem,* sive ad me instruendum, aut alium, sive ad eliciendam confessionem, — *interrogando scrutor et percontor.* Joh. XVI, 5. 23. ἐμὲ οὐκ ἐρωτήσετε οὐδὲν habebitis idoneam et perfectam scientiam. ib. v. 30. καὶ οὐ χρείαν ἔχεις ἵνα τίς σε ἐρωτᾷ, h. e. tam aperte et sine involucris orationis loqueris, ut nobis ne opus quidem sit te interrogare. ibid. VIII, 7. Luc. XX, 3. *Plutarch.* de *puer. educ.* VII, 16. Respondet hebraico חָקַר Deut. XIII, 4. 2 Macc. XVII, 2. *Thomas Mag.* ἐρωτῶ· τὸ ἀπόκρισιν ζητῶ τινα.

2. *oro, rogo, postulo, peto,* et tribuitur vel *supplicantibus et submisse aliquid ab altero expetentibus,* v. c. *stipem,* Act. III, 3. *pacem,* Luc. XIV, 32. *sanationem,* Joh. IV, 47. vel *intercedentibus pro aliis,* Matth. XV, 23. Luc. IV, 38. VII, 3. XVI, 27. vel *invitantibus,* v. c. *ad coenam,* Luc. VII, 36. XI, 37. vel *blande adhortantibus,* 1 Thess. IV, 1. V, 12. 2 Thess. II, 1. 2 Joh. v. 5. vel denique *Deum precibus adeuntibus,* Joh. XIV, 10. XVII, 9. 20. Eodem modo hebraicum שָׁאַל, cui ἐρωτάω frequenter in vers. Alex. respondet, v. c. Judd. IV, 20. XIII, 6. 18. Jos. IV, 6. 21. praeter *interrogandi* et *orandi rogandique* notionem ab Alexandrinis interdum etiam per αἰτεῖν redditur Exod. III, 21. 1 Sam. I, 17. Ps. XXXV, 11. CXXII, 6. Conf. maxime de hujus verbi varia structura in N. T. *Stephani* Thesaur. Gr. Ling. T. I. p. 1094. et *Lexicon Xenophonteum* s. h. v.

ἘΣΘΗ͂Σ, ῆτος, ἡ, *vestis, vestimentum quodcunque,* ab ἕω *induo.* Jac. II, 2. ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ in veste splendida, ἐν ἐσθῆτι ῥυπαρᾷ veste sordida, seu tenui. Luc. XXIII, 11. Act. I, 10. X, 30. XII, 21. 3 Esdr. VIII, 73. *Thom. M.* p. 370. ἐσθὴς εὕρηται παρὰ λογογράφοις καὶ ἔσθημα. τὸ δὲ ἔσθησις παρὰ ποιηταῖς καί τισι τῶν ῥητόρων. ἰστέον δὲ, ὅτι ἐσθὴς καὶ στολὴ διαφέρει. τὴν μὲν ἐσθῆτα ἐπὶ τῶν ἁπλῶς ἐνδυμάτων τάττεσθαι, τὴν δὲ στολὴν ἐπὶ τῶν διαφόρων σχημάτων τῶν ἐσθήτων. *Etym. M.* ἐσθής· τὸ ἱμάτιον. Confer *Schol. Sophocl. ad Electr.* 271.

ἜΣΘΗΣΙΣ, εως, ἡ, *vestis, vestimentum,* ab eodem. Semel legitur in N. T. Luc. XXIV, 4. de vestibus, instar fulguris albicantibus, quibus induti angeli mulieribus resurrectionis Christi testes apparuerunt. *Aquila* hac voce usus est Ies. XXIII, 18. pro מְכַסֶּה. Conf. supra ad ἐσθής.

ἘΣΘΊΩ, fut. ίσω, 1. proprie: *edo, comedo,* et hominibus aeque ac brutis tribuitur. Matth. XII, 1. ἤρξαντο τίλλειν στάχυας καὶ ἐσθίειν. ibid. XV, 27. καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ἐσθίει etc. ib. XXVI, 21. καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν cum fere comedissent, seu vergente ad finem coena. Marc. I, 6. καὶ ἐσθίων et cibus ejus erat.

Syrus bene: ܡܬܒܣܡܢܘܬܗ ܐܬܠܝܗ ܗܘܐ Formula, ἄρτον ἐσθίειν, significat simpliciter: *edere, prandere, coenare.* Matth. XV, 2. ὅταν ἄρτον ἐσθίωσι quando cibum capiunt. Marc. VII, 2. Exempla hujus hebraismi dedit *Vorstius* de Hebraismis N. T. c. 37. p. 695 seq. Ἐσθίειν καὶ πίνειν est: *convivari, epulari, coenare.* Matth. XXIV, 49. Marc. II, 16. Luc. V, 30. 33. XII, 45. 1 Cor. XI, 22. Videtur haec formula expressa esse ad hebr. אָכַל וְשָׁתוֹת 2 Sam. XI, 11. 1 Regg. I, 25. IV, 20. Ruth. III, 7. Interdum tamen ἐσθίειν καὶ πίνειν significat: *cibis delicatioribus uti, interesse splendidis conviviis, voluptuariam et securam vitam agere.* Matth. XI, 18. μήτε ἐσθίων μήτε πίνων parco et modico victu, severiori vitae assuetus, utebatur. (coll. Luc. VII, 33.) ibid. v. 19. ἐσθίων καὶ πίνων interdum non abstinebat a conviviis tempestivis. Luc. XVII, 27. 28. ubi significat: *vitae hujus voluptates sectari.* — De sacramentali manducatione, ut vulgo vocatur, usurpatur ἐσθίειν 1 Cor. XI, 29. — ὁ ἐσθίων Rom. XIV, 6. est: *qui omnia promiscue edit, nulla legis mosaicae ratione habita.*

2. metaphorice usurpatur Luc. XXII, 30. ἵνα ἐσθίητε καὶ πίνητε ἐπὶ τῆς τραπέζης μου ut mecum futurae et aeternae felicitatis participes fiatis.

3. *consumo, perdo, vasto, absumo.* Hebr. X, 27. ἐσθίειν μέλλοντος τοὺς ὑπεναντίους qui consumturus est omnes adversarios religionis christianae. Ita אָכַל Deut. XXXII, 22. metaphorice de igne usurpatur, sicut ἐσθίειν apud *Maximum Tyrium* Diss. XXXVIII, et lat. *vorare* apud *Cornelium Severum* in *Aetna* v. 617.

ἘΣΛΙ͂, ὁ, *Esli.* Nomen proprium ἄκλιτον origine hebraicum. Luc. III, 25.

ἜΣΟΠΤΡΟΝ, ου, τὸ, 1. *speculum,* sive *metallicum,* sive *vitreum,* seu *corpus, quod radios reflectit sicque imaginem repraesentat,* i. q. κάτοπτρον, qua voce ab *Hesychio* et *Suida* explicatur (ab ἐσόπτομαι *inspicio.*) Jacob. I, 23. κατανοεῖν ἐν ἐσόπτρῳ contemplari in speculo. Sapient. VII, 26. Sirac. XII, 13. *Plutarch.* T. VI. Opp. p. 528. ed. *Reiske.* *Anacreon Od.* XI, 2. et XX, 5.

2. *instrumentum,* seu *corpus pellucidum, quod lumen aliquo immittit, sive transmittit,* quod Latini *specular* vel *speculare* vocabant, ita dictum, quod ex lapide speculari fiebat, ut recte docuit *L. Bos.* in Exercitt. Philol. p. 147. Hinc explica locum 1 Cor. XIII, 12. βλέπομεν ἄρτι δι' ἐσόπτρου nos in praesenti videmus tanquam per lapidem specularem, h. e. obscure, (nam fenestrae, quam veteres e lapide speculari conficiebant, pellucidae quidem erant, sed tamen obscuriores nostris vitreis) nostra cognitio est imperfecta. *Plinius H. N.* XXXIV, c. 18. veluti per lapidem specularem intuentibus. Judaeos eodem modo locutione ראה באספקלריא *videre per speculare,* de cognitione manca et imperfecta usos esse, docuit *Schoettgenius* in *Hor. Hebr.* ad h. l. et *Wetstenius N. T.* T. II. p. 156 seq. Bene exposuit de hac formula *Wolfius* in Curis Philol. T. II. p. 508. et *Buxtorf.* in Lexico Talmud. p. 171. quibus addendus est *Joh. Floderus* in Diss. de ῥήσει Paulina: βλέπειν δι' ἐσόπτρου. Upsal. 1764. 4. et *J. Oldermanni* D. de Specularibus veterum. Helmst. 1719. 4.

ἙΣΠΈΡΑ, ας, ἡ, *vespera,* a masculino ἕσπερος *vesper, hesperus,* stella Veneris, quae post occasum solis apparet. Luc. XXIV, 29. πρὸς ἑσπέραν ἐστὶ vesperascit jam dies. Act. IV, 3. ἦν γὰρ ἑσπέρα ἤδη. ibid. XXVIII, 23. ἀπὸ πρωῒ ἕως ἑσπέρας a matutino tempore usque ad vesperam. Saepius non legitur in N. T. *Xenoph. Cyrop.* III, 2. 12. *Hist. Gr.* VI, 5. 17.

ἘΣΡΩ͂Μ, ὁ, *Esrom.* Nomen viri indeclinabile hebraicum. Matth. I, 3. Luc. III, 33.

ἜΣΧΑΤΟΣ, η, ον, 1. *ultimus, postremus, extremus,* sive *loco,* sive *tempore.* Luc. XIII, 30. οἱ ἔσχατοι ἔσον-

ται πρῶτοι, καί εἰσι πρῶτοι οἳ ἔσονται ἔσχατοι formula, qua Jesus aliquoties in orationibus suis ad populum usus est, cujus sensus, ut e serie orationis apparet, hic est: spes vestra ac exspectatio in vita futura frustrabitur; qui se longe remotos a felicitate aeterna jam arbitrantur, eam consequentur; qui contra jam proximi ei sibi videntur, excludentur ab ea. Ἐσχάται ἡμέραι et ἔσχατοι τῶν ἡμερῶν, (utrumque enim legitur in N. T. pariter ac in versione Alex. ad exprimendam formulam אַחֲרִית הַיָּמִים, Genes. XLIX, 1. Ies. II, 2. et אַחֲרֵי־כֵן Joel. III, 1.) *omne tempus futurum*, sive *remotum*, sive *imminens*, (2 Tim. III, 1. Jac. V, 3. 2 Petr. III, 3.) significat, ut adeo e serie orationis tantum definiendum sit, quodnam definitum tempus in singulis locis intelligendum sit. Sic v. c. *dies et tempora Messiae*, *tempus oeconomiae christianae* dicuntur Act. II, 17. ἐσχάταις ἡμέραις, Hebr. I, 1. ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν, 1 Petr. I, 20. οἱ ἔσχατοι χρόνοι, sine dubio ex usu loquendi Judaeorum, qui idem tempus יָמִים אַחֲרוֹנִים appellare solebant. Ex eodem loquendi usu *dies plane ultimi mundi* et *tempus judicii extremi* vocantur ἡ ἐσχάτη ἡμέρα, Joh. VI, 39. 40. 44. 54. XI, 24. et καιρὸς ἔσχατος, 1 Petr. I, 5.

2. *infimae sortis homo, qui est vilissimae conditionis*, etiam *qui se modeste et submisse gerit tanquam infimum et vilissimum*. Marc. IX, 35. εἴ τις θέλει πρῶτος εἶναι, ἔσται πάντων ἔσχατος primum locum inter vos obtinebit, qui se maxime submissum et modestum geret. Joh. VIII, 9. ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων ἕως τῶν ἐσχάτων et assessores synedrii et reliqua turba, seu, ab honoratioribus ad vilioris conditionis homines. 1 Cor. IV, 9. ὁ Θεὸς ἡμᾶς τοὺς ἀποστόλους ἐσχάτους ἀπέδειξεν permisit Deus, ut nos Apostoli essemus maxime viles, abjecti et pro nihilo habiti, quales sunt ii, quos judex morti jam adjudicavit. Eodem sensu *homines postremi* legitur apud *Ciceronem* pro Roscio c. 47. *Gellium N. A.* XV, 12.

3. Neutrum τὸ ἔσχατον καὶ τὰ ἔσχατα substantive sumitur, designans *ultimum* sive *loco* sive *tempore*, *extremitatem*, *statum et conditionem posteriorem*, *extremum*, *remotum*. Sic v. c. Act. I, 8. et XIII, 47. ἔσχατον τῆς γῆς *loca maxime remota*, *gentes remotissimas* significat; de qua formula, expressa ad hebraicum קְצֵה הָאָרֶץ Ies. XLVIII, 20. XLIX, 6. LXII, 11. exposuit *Vorstius* in Phil. Sacr. p. 455. ed. *Fischeri*, contra quem disputavit *Vitringa* c. 5. et *J. C. Schwarz.* in *Monumentis Ingeniorum* T. III. p. 291. Nam non solum formula τὰ ἔσχατα τῆς γῆς in eadem significatione legitur apud *Herodot.* III, 25. *Themist.* XVI, p. 207. A. sed etiam apud Latinos *ultimus* et *extremus* pro maxime remoto ponitur, v. c. *Cic. N. D.* I, 42. *Horat.* I. Od. XXXV, 29. *Curtium* IV, 9. 5. Matth. XII, 45. καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων posterior haec hominis illius conditio deterior est priore. Luc. XI, 26. 2 Petr. II, 20. coll. Job. VIII, 7. et Thren. I, 9.

4. adverbialiter ponitur Marc. XII, 6. 22. ἐσχάτη πάντων ἀπέθανε ἡ γυνὴ post omnes, seu, ultimum omnium mortua est etiam mulier. 1 Cor. XV, 8. ἔσχατον *postremo*, *ad extremum*. Deut. XXXI, 29. ἔσχατον τοῦ θανάτου μου. et v. 29. ἔσχατον τῆς τελευτῆς. *Hesych.* ἔσχατον· ἐσώτατον, πρῶτον, τελευταῖον, ὕστερον, ὕστατον. Apud Graecos ἔσχατον interdum latius patere et *quidquid in suo genere summum est* significare, *Suidas* auctor est: ἔσχατα· κακὰ μεγάλα. — ἐσχάτη· ἀδικία ἄκρα τις καὶ τελεία. Vide *Lexicon Xenophonteum* s. h. v. Hinc ἔσχατον, in deteriorem partem sumtum, etiam significare potest *maxime periculosum*, quam notionem haud paucos interpretes subjecisse video huic voci in loco 1 Joh. II, 18. παιδία, ἐσχάτη ὥρα ἐστί tempus maxime periculosum reipublicae christianae adest.

Sed idem sensus elicitur ex altera illa magis communi explicatione: *jam adest tempus illud praedictum.* Caeterum conf. quae de hac voce scripsit *Schwarzius* in *Comment. Ling. Gr.* p. 587.

'ΕΣΧΑ'ΤΩΣ. Adverbium, *extreme, in extremum, pessime, periculosissime,* etiam *summopere, ita ut nihil supra.* (*Xenoph. Anab.* II, 6. 1.) ab ἔσχατος *ultimus.* Formula, quae semel tantum in N. T. Marc. V, 23. legitur, ἐσχάτως ἔχειν, significat: *animam agere, morti proximum esse, in summo vitae discrimine versari.* Graeci simili modo dicunt ἐν ἐσχάτοις εἶναι, seu ἐσχάτως διακεῖσθαι, etiam ἐπιθανατίως ἔχειν. (*Aelian. V. H.* XIII, 27.) Latini *in ultimis esse, in extremis esse.* cf. *Fischer.* Prolus. XXXI. de *Vitiis Lexicorum N. T.* p. 18. et *Schwarz. Comment. Crit. Ling. Gr.* p. 589. Pauci tamen observarunt, quod tamen huc maxime pertinet, τὰ ἔσχατα in libris apocryphis V. T. *diem mortis,* ἡμέραν τελευτῆς significare, v. c. Sirac. I, 13. II, 3. Adde Prov. V, 11. et *Wesseling.* ad *Diod. Sic.* XVIII, 48.

"ΕΣΩ. Adverbium loci, et quidem significat:

1. *intra, intro,* in locum. Marc. XV, 16. ἀπήγαγον αὐτὸν ἔσω τῆς αὐλῆς abduxerunt eum intra aulam, pro ἔσω εἰς τὴν αὐλήν, coll. XIV, 54. Matth. XXVI, 58. καὶ εἰσελθὼν ἔσω. Respondet in hac significatione hebraico לִפְנִימָה 2 Paral. XXIX, 16 et 18.

2. *intus,* in loco. Joh. XX, 26. ἔσω εἶναι intus, domi esse, pro ἐν οἴκῳ εἶναι, et opponitur τῷ ἐκτὸς εἶναι. ubi vid. *Wetstenius.* Act. V, 23. ἔσω, pro ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ.

3. praemisso articulo, adjectivi vice est, aut nominascit ex usu loquendi Alexandrinorum. 1 Regg. VI, 15. τὸ ἔσω τοῦ οἴκου. 'Ο ἔσω ἄνθρωπος *animus hominis* dicitur in N. T. v. c. Rom. VII, 22. Ephes. III, 16. Conf. supra sub ἄνθρωπος. Οἱ ἔσω in universum dicuntur, *qui sunt ex societate aliqua et ad coctum aliquem pertinent;* speciatim vero in N. T. *Christianorum coetui adscripti.* 1 Cor. V, 12. οὐχὶ τοὺς ἔσω ὑμεῖς κρίνετε; nonne vos in vita communi de iis tantum, qui ad societatem vestram pertinent, indicare soletis? *Hesychius:* ἔσω, ἐντὸς, ἔνδον.

"ΕΣΩΘΕΝ. Adverbium loci, ab ἔσω *intra, intus, intro,* est

1. proprie ratione terminationis θεν, *intrinsecus, ab interioribus partibus,* von innen heraus *from within,* Marc. VII, 23. ἔσωθεν intrinsecus, nempe ex animo ἐκ τῆς καρδίας, ut v. 21. explicatur. Luc. XI, 7. Alexandrini posuerunt pro מִבַּיִת Genes. VI, 14. Levit. XIV, 41. et pro מִפְּנִימָה 1 Regg. VI, 19. 2 Paral. III, 4. *Xenoph. Anab.* I, 4. 4.

2. *intus, intra, in loco,* vel proprie, vel metaphorice. Matth. VII, 15. ἔσωθεν quod ad animum attinet. ibid. XXIII, 25. 27. 28. 2 Cor. VII, 5. Apoc. IV, 8. V, 1. Alex. pro בַּיְתָה *intus,* Exod. XXVIII, 26.

3. cum articulo vel sumitur adjective, *interior, internus,* vel substantive, *internum, interius, pars interior.* 2 Cor. IV, 16. ὁ ἔσωθεν ἄνθρωπος animus tamen recreatur. Luc. XI, 39. τὸ ἔσωθεν ὑμῶν γέμει ἁρπαγῆς καὶ πονηρίας animus vester scatet rapina et iniquitate. ibid. v. 40. Ezech. XLII, 15.

'ΕΣΩ'ΤΕΡΟΣ, α, ον, *interior, internus, intimus.* Comparativus ab ἔσω. Bis tantum legitur in N. T. Act. XVI, 24. ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐσωτέραν φυλακὴν conjecit eos in interiorem carcerem. Hebr. VI, 19. εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος, scil. μέρος, in eam partem templi, quae est post velamen, h. e. sanctum sanctorum, quod etiam hebraice vocatur הַקֹּדֶשׁ מִבֵּית לַפָּרֹכֶת Levit. XVI, 2. et ib. v. 15. simpliciter מִבֵּית לַפָּרֹכֶת. Adde Num. XVIII, 7. Exod. XXVI, 33.

'ΕΤΑΙ̃ΡΟΣ, ου, ὁ, 1. proprie: *sodalis, socius, qui diu cum aliquo eadem vitae consuetudine vixit.* Marc. XI, 16. καὶ προσφωνοῦσι τοῖς ἑταίροις αὐτῶν et

et sibi invicem acclamantibus. *Xenoph. Anab.* VII, 3. 15. *Hist. Gr.* V, 4. 25. *Ammonius:* ἑταῖροι δὲ ἰδίως οἱ καὶ τῇ ἡλικίᾳ παραπλησίως ἔχοντες, καὶ ἐν συνηθείᾳ πολὺν χρόνον γεγονότες. *Hesych.* ἑταῖρον· συνεργόν. *Etym. M.* βοηθὸς, συνναύτης.

2. *amicus*, non tam sensu proprio, sed eo, quo solemus in vita communi *ignotos* hoc vocabulo compellare. Matth. XX, 13. Ibi paterfamilias unum mercenariorum conductorum ita alloquitur: ἑταῖρε, οὐκ ἀδικῶ σε amice, non tibi injuriam facio. ubi vid. *Wetstenius.* ibid. XXII, 12. *Xenoph. Mem.* II, 6. 15. *Cyrop.* VIII, 4. 15. *Hesych.* et *Etym. M.* ἑταῖρος· φίλος.

3. *discipulus.* Matth. XXVI, 50. Etiam discipulos sic compellasse magistros apud Graecos, (vid. *Jamblich. Vit. Pythag.* c. 30. p. 155. *Lucian. Fugitiv.* p. 791. *Suidas* v. ἑταῖρε, ὁ Πλάτων, ait, καὶ οἱ ἄλλοι φιλόσοφοι τοὺς γνησίους ἐραστὰς τῶν λόγων ἑταίρους ἐκάλουν.) multis docuit *Perizon.* ad *Aelian. V. H.* III, 2. et *Menagius* ad *Diog. Laërt.* III, s. 81. Hinc ἑταιρεία est *discipulorum caterva* apud *Philostrat. Vit. Apollon.* VIII, c. 27. p. 395. Etiam Rabbini discipulos חברים appellare consueverunt. Conf. *Maii Obss. Sacr.* Lib. I. p. 16 seq.

ἙΤΕΡΟΓΛΩΣΣΟΣ, ου, ὁ, *qui diversae linguae est, qui lingua peregrina utitur, barbarus*, ex ἕτερος *alter, diversus*, et γλῶσσα *lingua*. Ps. CXIV, 1. לֹעֵז, Alex. βάρβαρος. *Aquila:* ἑτερόγλωσσος. *Onosander* 26. *Polybius* XXIV, 9. 5. Semel legitur in N. T. 1 Cor. XIV, 21. ἐν ἑτερογλώσσοις καὶ ἐν χείλεσιν ἑτέροις λαλήσω τῷ λαῷ τούτῳ per diversae linguae homines et linguis barbaris loquar huic populo. Sed fortasse ἑτερογλώσσοις est neutrum, positum pro substantivo abstracti, pro ἑτέραις γλώσσαις, ego linguis peregrinis ad eos verba faciam, quemadmodum καλλίπαις, *cui pulchri et bene nati sunt filii*, etiam pro *prole pulchra et proba* ponitur apud Graecos, et καλλίχορος *pulchrum chorum* significat.

ἙΤΕΡΟΔΙΔΑΣΚΑΛΕΩ, ῶ, fut. ήσω, *diversam a priori et novam doctrinam trado.* Speciatim: *doctrinam trado et introducere studeo alienam a vera et pura religione christiana, ab apostolis tradita*, ex ἕτερος et διδάσκω *doceo.* 1 Tim. I, 3. παραγγείλῃς τισὶ μὴ ἑτεροδιδασκαλεῖν admonere quosdam, ne alienam doctrinam inveherent. ibid. VI, 3. ἑτεροδιδασκαλεῖν per μὴ προσέρχεσθαι ὑγιαίνουσι λόγοις τοῖς Ἰησοῦ Χριστοῦ explicatur. Saepius non legitur in N. T.

ἙΤΕΡΟΖΥΓΕΩ, ῶ, fut. ήσω. Verbum, quod semel tantum occurrit in loco 2 Cor. VI, 14. μὴ γίνεσθε ἑτεροζυγοῦντες τοῖς ἀπίστοις. Omnes vero consentiunt in sensu horum verborum ita constituendo: *ne redeatis ad paganismum, ne imitemini paganorum mores;* sed in modo hunc sensum reperiundi et confirmandi admodum dissentiunt. Alii, inter quos *Wetstenius, Theophylactum* ex parte secutus, eminet, quia ζυγὸς non solum *jugum, per quod jumenta conjunguntur*, sed etiam *jugum librae* significat, et σταθμὸς ἑτερόζυγος Graecis *lanx* dicitur, *cujus jugum inclinat in alteram partem, (Phocyl. Sent.* 13.) ἑτεροζυγεῖν proprie notare dicunt *inclinare se in alteram partem*, ut adeo commode ad *propensionem voluntatis* transferri possit. Aliis vero ἑτεροζυγεῖν proprie est: *eodem jugo junctum et copulatum esse, alteram jugi partem trahere*, et deinde, metaphora ducta a jumentis, quae per jugum conjunguntur, *arctissime cum aliquo conjunctum esse, societatem cum aliquo colere, similem cum ipso doctrinam sectando et similes mores induendo.* Ita *Vetus: nolite jugum ducere cum infidelibus. Schwarzius*, in *Comment. Crit. Ling. Gr.* p. 591. cum *Theodoreto* faciens, metaphoram ductam existimat a jugo boum equorumve in diversa tendentium et alteram jugi partem diverse trahentium, ut ἑτεροζυγεῖν sit: *dissidiis studere, contentiones serere;* quam vero explicationem admodum coactam et argutam

 omnis

omnis orationis series respuit. Mihi ita videtur. Vox ἑτεροζυγεῖν opposita est vocibus ὁμοζυγεῖν et συζυγεῖν, quae partim de *animalibus paribus, idem jugum subeuntibus*, partim de *militibus* usurpantur, *qui in acie in una linea*, seu *serie inter se conjuncti sunt*, ut observavit *Kypkius* in *Obss. Sacr.* T. II, p. 254. et in universum significant *societatem inire cum paribus.* Ἑτερόζυγος e contrario de *animalibus disparibus, diversi generis et sexus, eodem jugo junctis*, usurpatur, v. c. Levit. XIX, 19. *Hesych.* ἑτεροζύγιοι· οἱ μὴ συζυγοῦντες. Hinc ἑτεροζυγεῖν metaphorice est: *associare se imparibus, societatem inire et communionem habere cum aliis, qui sunt nobis dissimiles et inferiores, certe esse debent*, nullo plane respectu habito indolis et conditionis aliorum. Bene itaque et eleganter usus est hac voce Paulus in loco laudato, et verba, μὴ γίνεσθε ἑτεροζυγοῦντες τοῖς ἀπίστοις, reddenda sunt: nolite societatem inire cum paganis, vobis plane imparibus, eorumque mores imitari, et ita consortio, vobis indigno, uti.

ἝΤΕΡΟΣ, α, ον, 1. ut latinum *alter*, (*Horat.* IV. *Od.* X, 6. quoties te speculo videris alterum, h. e. dissimilem, mutatum ab eo, qui antea fueras.) *diversus, differens, dissimilis*, i. q. ἄλλος. Luc. IX, 29. ἐγένετο τὸ εἶδος τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἕτερον immutabatur facies ejus, i. q. ἠλλοιώθη. Conf. varr. lect. Rom. VII, 23. 1 Cor. XV, 40. Galat. I, 6. *Aristot. Rhet.* II. τὸ γὰρ δεινὸν ἕτερον τοῦ ἐλεεινοῦ quod horribile est, differt a miserabili; et *Ethic.* X. ὁ φίλος ἕτερος ὢν τοῦ κόλακος. Hinc interdum ἕτερος

2. dicitur, *qui non est consors ecclesiae nostrae et religioni nostrae addictus*, ein fremder Religions-Verwandter *of a different religion.* Rom. II, 1.

3. *alienigena, ex alia familia et tribu oriundus;* unde Alexandrini recte posuerunt Exod. XXX, 9. pro זָר, quod Num. XVIII, 4. 7. per ἀλλογενής verterunt. Hebr. VII, 16. ἱερεὺς ἕτερος sacerdos, qui est ex alia tribu oriundus, non Levitica. Huc etiam recte retulit *Krebsius* in *Obss. Flav.* p. 193. locum Act. VII, 18. βασιλεὺς ἕτερος rex ortus ex alia familia, ob locum *Josephi A. J.* II, 9. 1.

4. *alius*, i. q. ἄλλος. Matth. VIII, 21. XI, 3. coll. Luc. VII, 19. Matth. XII, 45. XV, 30. Ἕτεροι *reliqui.* Matth. XVI, 14. Cf. *Schrader.* ad *Musaeum* p. 151.

5. *alter*, maxime si praecessit εἷς. Matth. VI, 24. Luc. V, 7. VII, 41. XVII, 34. 35. XVIII, 10. *Xenoph. Anab.* IV, 7. 17.

6. *secundus.* Luc. XIV, 19. coll. v. 18. XVI, 7. coll. v. 5. Act. XX, 15. τῇ δὲ ἑτέρᾳ, sc. ἡμέρᾳ, secunda die. ibid. XXVII, 3. *Xenoph. Cyrop.* II, 3. 10. et IV, 6. 5.

7. *tertius.* Luc. XIV, 20. XIX, 20. coll. v. 16 et 18. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 430.

8. *peregrinus.* Act. II, 4. καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἑτέραις γλώσσαις et incipiebant loqui peregrinis linguis, quas non didicerant, i. q. καιναῖς γλώσσαις. Marc. XVI, 17. 1 Cor. XIV, 21. καὶ ἐν χείλεσιν ἑτέροις. *Hesych.* ἕτερον· ἄλλον ἢ ἀλλοῖον, ἢ ἓν τῶν δυοῖν, ἢ ἀριστερὸν, νέον, δεύτερον.

ἙΤΈΡΩΣ. Adverbium, *aliter, diverse.* Legitur semel in N. T. Phil. III, 15. εἴ τι ἑτέρως φρονεῖτε si quid aliter sentitis.

ἜΤΙ. Adverbium temporis, significans

1. *adhuc, etiamnum*, et futurum aeque ac praeteritum et praesens respicit tempus. Matth. XII, 46. ἔτι δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος. ibid. XVII, 5. XXVII, 63. ἔτι ζῶν. 2 Thess. II, 5. ἔτι ὢν πρὸς ὑμᾶς. Joh. IV, 35. ἔτι τετράμηνόν ἐστι adhuc quatuor menses sunt et messis venit. Act. II, 26. Aeque late adverbium temporis continuativum עוֹד apud Hebraeos patet, quod etiam interdum de futuro tempore dicitur, v. c. Jerem. XXVIII, 3. Jon. III, 4. Conf. *Glassii Philol. Sacr.* p. 378. ed. *Dathii.*

2. *amplius, praeterea, insuper.* Matth. V,

V, 13. ὡς οὐδὲν ἰσχύει ἔτι nullum praeterea usum habet. ibid. XVIII, 16. Marc. V, 35. Luc. XIV, 22. 26. XVIII, 22. ἔτι ἕν σοι λείπει. *Xenoph. Cyrop.* IV, 2. 12. *Apolog.* 6. et 33.

3. *in posterum, posthac.* Luc. XVI, 2. οὐ γὰρ δυνήσῃ ἔτι οἰκονομεῖν posthac oeconomi munere fungi non poteris. Joh. VII, 33. XII, 35. *Xenoph. Cyrop.* V, 2. 15. *Anab.* IV, 5. 14.

4. *jam.* Luc. I, 15. ἔτι ἐκ κοιλίας μητρὸς jam inde a tenera aetate.

5. *immo etiam.* Hebr. XI, 36.

6. comparativis additur, uti germanicum: noch *yet, still,* et latinum *etiam,* Philipp. I, 9. ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον. Hebr. VII, 15. περισσότερον ἔτι. 1 Joh. III, 20. *Aeschin.* Dial. II, 8. 37.

7. interdum redundat. Gal. I, 10. εἰ γὰρ ἔτι ἀνθρώποις ἤρεσκον. *Sophocl. Trachin.* v. 258. δουλώσειν ἔτι. *Schol.* πλεονάζει τὸ ἔτι.

8. subintelligendum esse ante εἰσὶ Matth. II, 18. contendit *Palairetus* in *Obss.* ad h. l.

ἙΤΟΙΜΆΖΩ, fut. άσω, 1. proprie est: *praeparo, apparo, paro, facio, ut aliquid in promtu sit,* respondet germanicis: in Bereitschaft halten, zurüsten, zuschicken, zubereiten *to hold in readiness, to prepare, to put in a state of preparation for.* Sic v. c. in N. T. de apparatione coenae aut agni paschalis dicitur Matth. XXVI, 17, 19. de militibus, qui parantur, Act. XXIII, 23. de paratione loci, Joh, XIV, 2. 3. Matth. XXII, 4, Luc. XVII, 8. XXIV, 1. ἃ ἡτοίμασαν, h. e. quae praeparanda curaverant; ne nempe contradicat Lucas Marco XVI, 1. Conf. *Abreschii Dilucidd. Thucyd.* p. 531. — *Homer. Iliad.* τ', 197. κάπρον ἑτοιμασάτω ταμέειν Διΐ τ' ἠελίῳ τε. De formulis ἑτοιμάζειν ὁδὸν et ξενίαν vide sub ὁδὸς et ξενία. Luc. I, 17. XII, 47.

2. *colligo.* Luc. XII, 20. ἃ δὲ ἡτοίμασας, τίνι ἔσται; quae collegisti, non tibi usum sui praestabunt.

3. etiam simpliciter positum significat: *instruo convivium, paro coenam.* Marc. XIV, 15. ἐκεῖ ἑτοιμάσατε ἡμῖν, coll. Matth. XXVI, 17 et 19. Eodem modo הָכִין usurpatur Genes. XLIII, 16. ubi conf. vers. Vulgatam.

4. *destino.* Matth. XX, 23. ἀλλ' οἷς ἡτοίμασται ἀπὸ τοῦ πατρός μου nisi quibus haec dignitas a patre destinata fuerit. Luc. II, 31. ὃ ἡτοίμασας κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν quem destinasti omnibus hominibus. Hebr. XI, 16. ἡτοίμασε γὰρ αὐτοῖς πόλιν destinavit ipsis sedem in coelo. Genes. XXIV, 14. ταύτην (sc. παρθένον) ἡτοίμασας τῷ παιδί σου τῷ Ἰσαάκ. ibid. v. 44. Tob. VI, 18.

ἙΤΟΙΜΑΣΊΑ, ας, ἡ, *praeparatio,* (*Joseph. A. J,* X, 1. 2.) *promptitudo, alacritas,* ab ἑτοιμάζω. Legitur semel in N. T. Ephes. VI, 15. ὑποδησάμενοι τοὺς πόδας ἐν ἑτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης instar pedum armaturae sit vobis doctrina salutaris, animo vestro semper obversans, quae vobis semper in promtu sit; ut ἐν ἑτοιμασίᾳ κ. τ. λ. positum sit pro ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τῆς εἰρήνης ἑτοίμῳ ὑμῖν. Haec mea est qualiscunque de hoc loco obscuro sententia. Meliorem ignoro. Certe nullo modo admittenda videtur eorum sententia, qui ἑτοιμασίαν τοῦ εὐαγγελίου de *constantia in religione christiana* interpretantur, ob loca Dan. XI, 7. 20, 21. Esr. II, 68. III, 3. ubi ἑτοιμασία in vers. Alex. de basi et fundamento aedium solemnis vox est. Nam si vel conceditur, voci ἑτοιμασία aeque ac hebraicis מָכוֹן et כֵּן propriam significationem esse *firmitatis,* et haec pariter ac alia ejusdem originis vocabula ad *constantiam ac firmitatem animi* commode transferri posse, tamen haec observatio a loco nostro aliena manet, in quo Paulus de *ipsis adminiculis constantiae in religione christiana, quae a Deo suppeditantur,* verba facit, inter quae ipsa constantia in religione referri nullo modo potest. Nec potest quidem commode constantia ἑτοιμασία dici ex usu loquendi Alexandrinorum, nam Ps. CXII, 7. ubi de constantia animi sermo est, Alexandrini posuerunt ἑτοίμη καρδία, ut adeo etiam Paulo ἑτοιμασία τῆς καρδίας ἐν τῷ εὐ. κ. τ. λ. ex hac ratione scribendum

fuisset. Magis se fortasse nonnullis probaret eorum opinio, qui verba ἑτοιμασίαν τοῦ εὐαγγελίου religionem ipsam, certam illam et fundamento, cui firmiter insistere possis, similem, interpretantur.

ἝΤΟΙΜΟΣ, η, ον, et ἙΤΟΙ͂ΜΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, 1. *paratus ad aliquid agendum, omnibus necessariis instructus, alacer, promptus*, et de rebus aeque ac personis usurpatur. Matth. XXII, 8. γάμος ἕτοιμός ἐστι convivium paratum, seu instructum est. Luc. XXII, 33. μετὰ σοῦ ἕτοιμός εἰμι καὶ εἰς φυλακὴν καὶ εἰς θάνατον πορεύεσθαι paratus sum tecum captivitatem non solum, sed etiam mortem subire. Marc. XIV, 15. ἀνώγεον ἕτοιμον coenaculum bene instructum. Act. XXIII, 15. ἕτοιμοί ἐσμεν τοῦ ἀνελεῖν αὐτὸν eum interficere paravimus nos. Formula ἐν ἑτοίμῳ ἔχειν *paratum esse*, i. q. ἑτοίμως ἔχειν, legitur 2 Cor. X, 6. *Dionys. Hal. Ant.* VIII, 17. IX, 35. *Polybius* p. 569. *Philo Leg. ad Cai.* p. 584. 30. — 2 Cor. X, 16. εἰς τὰ ἕτοιμα quae ab aliis praeparata, seu effecta sunt. *Grotio* εἰς τὰ ἕτοιμα positum esse videtur pro ἑτοίμως. Cf. etiam *Wetstenii N. T.* T. II. p. 205.

2. *destinatus*. 1 Petr. I, 5. εἰς σωτηρίαν ἑτοίμην ἀποκαλυφθῆναι ad felicitatem, destinatam nobis a Deo et instar pretiosissimi thesauri in coelis repositam, quae nobis aliquando continget. *Hesych.* ἕτοιμος· εὔτροπος, εὐτρεπισμένος. Conf. et *Phavorinum*.

ἙΤΟΊΜΩΣ, *parate, prompte, alacriter*. Adverbium ab ἕτοιμος *promptus, paratus*. Ἑτοίμως ἔχειν *promptum et paratum esse, habere sibi aliquid propositum, futurum esse*. Ter tantum legitur in N. T. Act. XXI, 13. ἀποθανεῖν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἑτοίμως ἔχω prompto animo me Hierosolymis occidi patiar. 2 Cor. XII, 14. ἑτοίμως ἔχω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς decrevi ad vos venire. 1 Petr. IV, 5. τῷ ἑτοίμως ἔχοντι κρῖναι, pro τῷ μέλλοντι κρῖναι, qui olim judicium exercebit. *Syrus* hoc exprimit per ܥܬܝܕ qui *futurus* est. Conf. *Schaaf. Lex. Syr.* p. 442. Dan. III, 15. νῦν οὖν εἰ ἔχετε ἑτοίμως. *Aelian. V. H.* IV, 13. *Polyb.* III, 13. 2. *Joseph. A. J.* XII, 4. 2. XIII, 1. 1.

ἜΤΟΣ, εος, ους, τὸ, 1. proprie: *illud temporis spatium*, quod vulgo *annum solarem* appellare solemus et Graeci ἐνιαυτὸν vocant, qua voce et *Hesychius* interpretatur. Luc. II, 41. κατ' ἔτος quotannis. ibid. XIII, 16. ἔτη δέκα καὶ ὀκτώ. Rom. XV, 23. ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν a multis annis. Galat. II, 1. δι' ἐτῶν, sc. τινῶν, post aliquot annos. 1 Tim. V, 9. ἔλαττον ἐτῶν ἑξήκοντα γεγονυῖα infra annos sexaginta nata.

2. τὰ ἔτεα, contracte ἔτη, *anni, vita, quaevis duratio*. Hebr. I, 12. καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσι et vitae, seu durationis tuae, nullus est finis. Ita שָׁנוֹת Proverb. V, 9. ubi Alexandrini βίον verterunt. Ies. XXXVIII, 10 et 15.

3. omittitur interdum, v. c. Luc. XIII, 9. εἰς τὸ μέλλον, sc. ἔτος, futuro anno eum exscindas.

ΕΥ͂, *bene, feliciter, euge, belle, recte*. Adverbium, quod extra compositionem saepe adhibetur tanquam particula laudantis et applaudentis vel approbantis. In compositis vero nunc felicitatem, nunc facilitatem denotat, ab ἐΰς *bonus*. Matth. XXV, 21. 23. εὖ δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστὲ recte egisti, seu, bene tibi sit, o bone et fidelis! (*Ammonius:* εὖ τὸ ὀρθῶς σημαίνει. *Eu*, pro *bene, recte*, legitur apud *Horat.* de *Arte Poët.* 328.) Luc. XIX, 17. pro εὖ in quibusdam codicibus εὖγε reperitur. Εὖ ποιεῖν τινὰ *beneficiis aliquem afficere*. Marc. XIV, 7. Εὖ πράσσειν *felicem, beatum esse*. Act. XV, 29. εὖ πράξετε felices eritis, non: *recte agetis;* hoc enim si Graeci indicare volunt, ponunt εὖ, seu καλῶς ποιεῖν, ut recte observavit *Krebs.* in *Obss. Flav.* p. 229. Ephes. VI, 2. ἵνα εὖ σοι γένηται ut bene tibi sit. Deut. IV, 40. Formula εὖ ἔσται omittitur interdum, v. c. Luc. XIII, 9. post verba κἂν μὲν ποιήσῃ καρπόν. *Xenoph. Cyrop.* IV, 5. 5. *Homer. Iliad.* I, 135 seq. et ad h. l. *Eustath.* 1 Sam. XII, 14. *Hesych.* εὖ· καλῶς, ἰσχυρῶς.

., ας, ἡ, *Eva*, nomen proprium
Adami, communis omnium
m matris, quae ita appellata
ste Mose, Genes. III, 20. כִּי
הִוא הָיְתָה אֵם eo quod fue-
ter omnium viventium. He-
est חַוָּה a radice חָיָה *vixit.*
XI, 3. 1 Tim. II, 13.

ΑΓΓΕΛΊΖΩ, fut. ίσω, et medium
ΕΛΊΖΟΜΑΙ, fut. ίσομαι, 1. pro-
laetum nuntium affero, laeta et
annuntio, ex εὖ *bene, feliciter*,
έλλω *nuntio*. Luc. I, 19. καὶ
ίσασθαί σοι ταῦτα. 1 Thess. III,
γγελισαμένου ἡμῖν τὴν πίστιν καὶ τὴν
ὑμῶν. *Theophr. Char.* XVII,
; τὸν εὐαγγελιζόμενον ὅτι υἱός σοι
Aristoph. Equit. 640. *Joseph.*
XX, 7. 2. Conf. *Jensii Fercul.*
p. 1. et *Schwarz. Comment.*
Gr. p. 595. Respondet in hac
 atione verbo בִּשֵּׂר in versione
v. c. Jerem. XX, 15. 1 Sam.
, 9. 2 Sam. I, 20. XVIII, 19.
Hinc
eciatim: *doctrinam christianam*,
em illam ac omni solatio ple-
m, aliis trado. Ita tribuitur
o, Luc. IV, 18. εὐαγγελίσασθαι
ς. ibid. XX, 1. et Christi dis-
et apostolis. Luc. IX, 6. Act.
25. πολλάς δὲ κώμας Σαμαρειτῶν
ίσαντο multorum vicorum Sa-
norum incolas doctrina chris-
imbuerunt. ibid. v. 40. etc.
um εὐαγγελίζομαι mihi doctrina
ana traditur. Matth. XI, 5.
εὐαγγελίζονται. 1 Petr. IV, 6.
nuntio, doceo, instituo, trado
l, revelo, tam *ore*, quam *scriptis*.
sensu bis tantum activum po-
nt Scriptores N. T. cum alias
r fere medium adhibuerint.
X, 7. ὡς εὐηγγέλισε τοῖς ἑαυτοῦ
τοῖς προφήταις. ibid. XIV, 6.
λίσαι τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς.
III, 18. πολλὰ μὲν——εὐηγγελί-
ὸν λαὸν alia multa populum ad-
it instituitque. Luc. IV, 43.
λίσασθαί με δεῖ τὴν βασιλείαν τοῦ
Θεοῦ. ibid. VIII, 1. Act. V, 42. VIII, 12. etc.

4. *jubeo, curo aliquid tradi alteri et annuntiari.* Ephes. II, 17. εὐηγγελίσατο εἰρήνην κ. τ. λ. curavitque, ut doctrina christiana concordiae auctor traderetur Judaeis ac paganis. Act. X, 36. εὐαγγελιζόμενος εἰρήνην διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

5. εὐαγγελίζεσθαι *is* dicitur, *cui aliquid promittitur.* Hebr. IV, 2. καὶ γάρ ἐσμεν εὐηγγελισμένοι ad nos enim pertinet illa promissio pariter ac ad illos. ibid. v. 6. καὶ οἱ πρότερον εὐαγγελισθέντες. Caeterum construitur haec vox plerumque cum dativo, interdum tamen etiam cum accusativo et praepositionibus εἰς, ἐν, πρός. Damnavit structuram cum accusativo temere *Thom. M.* p. 379. ut multis docuit *Abreschius* in *Miscell. Obss.* Vol. X. T. II. p. 213. Vide et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 674.

ΕΥ̓ΑΓΓΈΛΙΟΝ, ίου, τὸ, 1. proprie est vi etymologiae et ex frequenti apud Scriptores atticos, (*Lucian. Asino* 26. *Appian. B. C.* IV, 968.) maxime Aristophanem, usu, *quodcunque laetum ac faustum nuntium*, (ex εὖ et ἀγγελία *annuntiatio*) interdum etiam *praemium, quod laetum nuntium afferentibus datur. Suid.* τὰ κάλλιστα διαγγέλλον. *Etym. M.* τὸ ἀγαθὰς ἀγγελίας δωρούμενον. *Homer. Iliad.* ξ, v. 150. εὐαγγέλιον δέ μοι ἔστω. *Eustath.* ὑπὲρ ἀγαθῆς ἀγγελίας δῶρον. Conf. *Ez. Spanhem.* in *Aristoph. Plut.* v. 764. Apud *Xenoph. Hist. Gr.* I, 6. 27. εὐαγγέλια θύειν notat: *sacra facere eucharistica ob nuntium laetum.* Adde 2 Sam. XVIII, 20. 27. Conf. *Jensii Ferc. Litter.* p. 2 seq.

2. speciatim ita dicitur *omnis doctrina divina*, inprimis vero *doctrina christiana*, quae interdum quidem vocatur εὐαγγέλιον Θεοῦ περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, Rom. I, 1 et 3. aut εὐαγγέλιον τοῦ υἱοῦ Θεοῦ, ibid. 9. τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, Matth. IV, 23. IX, 35. XXIV, 14. Marc. I, 14. haud raro tamen simpliciter τὸ εὐαγγέλιον dicitur, v. c. Marc. XIII, 10.

XVI,

XVI, 15. et ὁ λόγος τοῦ εὐαγγελίου, Act. XV, 7.

3. *praedicatio et institutio in religione christiana, munus tradendi religionem christianam.* Rom. II, 16. X, 16. XVI, 25. κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου καὶ τὸ κήρυγμα. 1 Cor. IV, 15. IX, 14. ἐκ τοῦ εὐαγγελίου ζῆν victum capere ex docendo evangelio. Galat. II, 7. 14. etc.

4. metonymice designat *singulas religionis christianae partes*, v. c. *historiam evangelicam de vita, factis et fatis J. C.* Matth. XXVI, 13. Marc. XIV, 9. Ita capitur quoque in inscriptionibus Matthaei, Marci, Lucae et Johannis pro *libro de dictis, factis et fatis J. C. per evangelistas conscripto.* Interdum *promissiones* significat, *quas offert religio christiana, bona et praemia per religionem christianam hominibus promissa.* 1 Cor. IX, 23. ἵνα συγκοινωνὸς τοῦ εὐαγγελίου γένωμαι ut particeps fiam bonorum, in religione christiana hominibus oblatorum et promissorum. Potest tamen εὐαγγέλιον h. l. etiam *effectum, fructum et praemium muneris tradendi religionem christianam*, per metonymiam significare, coll. 2 Sam. IV, 10. Priorem explicationem *Syrus* et *Chrysostomus* in *Homil.* ad h. l. tuentur.— In aliis locis de *singulis dogmatibus religionis christianae* usurpatur, v. c. 1 Cor. XV, 1. ubi caput religionis christianae de resurrectione Christi et futura resurrectione hominum significat.

5. *professio religionis christianae.* Marc. VIII, 35. X, 29. 2 Tim. I, 8. Philem. v. 13.

6. *quaelibet doctrina*, etiam *falsa* et *erronea*. Galat. I, 6. εἰς ἕτερον εὐαγγέλιον ad doctrinam a vera religione christiana plane alienam.—*Phavor.* εὐαγγέλιόν ἐστι κήρυγμα τῆς νέας σωτηρίας, ἢ λόγος περιέχων ἀγαθοῦ παρουσίαν κ. τ. λ.

ΕΥ̓ΑΓΓΕΛΙΣΤῊΣ, οῦ, ὁ, 1. *doctor religionis christianae.* Act. XXI, 8. ubi est i. q. διδάσκαλος, seu διάκονος εὐαγγελίου. 2 Tim. IV, 5.

2. Temporibus apostolorum speciatim evangelistae dicebantur doctores christiani et apostolorum adjutores, qui, nulli ecclesiae particulariter praepositi, ad varios Christianorum coetus mittebantur et ab alio ad alium migrantes non tam prima doctrinae rudimenta tradebant, quam institutionem apostolorum continuare solebant, ut diserte tradit *Eusebius* in *Hist. Eccles.* V, c. 9. Ephes. IV, 11. ad quem locum *Theodoretus:* ἐκεῖνοι περιϊόντες ἐκήρυττον. Cessavit subsequentibus saeculis officium istud, nomen tamen retentum quatuor historiae evangelicae scriptoribus tributum fuit. Conf. *Suicer. Thes. Eccles.* T. I. p. 1234. et *Steph. Middelboe* D. de Evangelistis Ecclesiae Apostolicae. Hafn. 1779. 4.

ΕΥ̓ΑΡΕΣΤΈΩ, ῶ, fut. ήσω, *placeo, admodum gratus sum*, ex εὖ *bene* et ἀρεστὸς *placitus, gratus.* Εὐαρεστεῖν τῷ Θεῷ *vitam suam Deo probare, Deo placere ob pietatem et integritatem vitae.* Hebr. XI, 6. χωρὶς δὲ πίστεως ἀδύνατον εὐαρεστῆσαι, sc. τῷ Θεῷ, quod additur v. 5. μεμαρτύρηται εὐηρεστηκέναι τῷ Θεῷ laudatur ejus pietas et integritas vitae. Consequens enim h. l. positum est pro antecedente: ita se gessisse, ut Deo placeret. Genes. V, 22. 24. XVII, 1. εὐαρέστησις ἐναντίον ἐμοῦ, καὶ γίνου ἄμεμπτος. Ps. XXVI, 3. Sirac. XLIV, 16. Medium εὐαρεστέομαι, οῦμαι, *delector, laetor aliqua re*, proprie: *hilariter affectus sum, placide me habeo.* Hebr. XIII, 16. τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται ὁ Θεὸς nam haec sunt sacrificia, quibus Deus maxime delectatur. Saepius non legitur in N. T. *Diod. Sic.* XVII, 113. XX, 80. *Philo de Abrah.* p. 365. 20.

ΕΥ̓ΆΡΕΣΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *acceptus, valde gratus, bene placens*, (ex iisdem.) 2 Cor. V, 9. εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι ut ei semper placeamus vitamque nostram probemus. Ephes. V, 10. Phil. IV, 18. etc. Sapient. IV, 10. *Hesych.* εὐάρεστον· πάνυ ἀρέσκοντα. Neutrum τὸ εὐάρεστον, Rom. XII, 2. simpliciter ita ponitur, ut *omne, quod est honestum et legibus di-*

vinis

vinis consentaneum, significet, coll. Hebr. XIII, 21. et Sap. IX, 10.

ΕΥ'ΑΡΕ'ΣΤΩΣ. Adverbium, *ad placitum, grate, ita, ut placeamus.* (ab iisdem.) Semel legitur in N. T. Hebr. XII, 28. λατρεύωμεν εὐαρέστως τῷ Θεῷ colamus Deum eo, quo postulat, modo.

ΕΥ'ΒΟΥΛΟΣ, ου, ὁ, *Eubulus*, nomen proprium viri graecum, qui commemoratur 2 Tim. IV, 21. conflatum ex εὖ *bene, recte*, et βουλὴ *consilium*, ut adeo proprie *virum prudentem*, seu *consultum, qui bene consulit*, significet, φρόνιμον, συνετὸν, interprete *Hesychio. Eurip. Rhes.* v. 105. *Julian. Or.* I. p. 19. ed. *Spanhem.* εὔβουλος φύσει, unde εὐβουλία *prudentia, consiliorum sollertia. Eurip. Phoen.* v. 728.

ΕΥ'ΓΕΝΗ'Σ, έος, ὁ, ἡ, ὲς, τὸ, 1. proprie: *nobilis ratione generis et stemmatis, nobili genere ortus, illustri loco natus*, et ex adjuncto: *vir magnus et potens, princeps, dives.* Luc. XIX, 12. ἄνθρωπός τις εὐγενὴς quidam princeps, seu potens. Sic sumitur Job. I, 3. ubi τῷ גָּדוֹל in vers. Alex. εὐγενὴς respondet. 1 Cor. I, 26. οὐ πολλοὶ δυνατοὶ, οὐ πολλοὶ εὐγενεῖς, sc. ἐκλήθησαν, non multi potentes et genere nobiles religionem christianam amplexi sunt. *Xenoph. Hist. Gr.* IV, 1, 4. *Eurip. Phoen.* v. 455. *Hesych.* εὐγενής· ἐλεύθερος τῷ γένει. *Schol. Sophocl. ad Electr.* 25. εὐγενής· ἀπὸ ἀγαθοῦ γένους. Εὐγενεῖς· ὧν ἡ πατρὶς περιφανὴς καὶ τὸ γένος. Conf. *Irmisch.* ad *Herodian.* I, 2. 3. Vol. I. p. 786.

2. ad animum transfertur et notat *eum, qui est generosus et nobilis animo, ingenuus*, i. q. γενναῖος. Sic legitur in N. T. Act. XVII, 11. ubi Beroenses dicuntur εὐγενέστεροι, h. e. nobiliores animo et liberaliores Thessalonicensibus. *Chrysost.* et *Theophyl.* ἐπιεικέστεροι. *Cic.* ad *Att.* XIII, 21. *Eurip. Phoen.* v. 1650. 2 Macc. X, 13. *Joseph. A. J.* XII, 7. ψυχὰς εὐγενεῖς. Cf. etiam *Phavorini Glossarium* sub εὐγενεῖς. Non recte itaque se habet distinctio *Aristotelis Rhet.* II, c. 15. ἐστὶ δὲ εὐγενὲς μὲν, κατὰ τὴν τοῦ γένους ἀρετήν· γενναῖον δὲ, κατὰ τὸ μὴ ἐξίστασθαι ἐκ τῆς φύσεως.

ΕΥ'ΔΙ'Α, ας, ἡ, *serena tempestas, serenitas coeli, aëris serenitas et tranquillitas*, etiam secundum *Pollucem* i. q. γαλήνη *maris tranquillitas et ponti malacia*, ex εὖ et Δία, accusativo nominis Ζεὺς *Jupiter*, et metonymice *coelum* vel *aër. Phavor.* εὐδίαν καὶ εὔδιον τὴν τοῦ ἀέρος ἠρεμίαν ἢ ἀβροχίαν ἢ αἰθρίαν. *Suid.* ἡ ἄνευ ἀνέμων ἡμέρα. Semel legitur in N. T. Matth. XVI, 2. εὐδία, sc. ἔσται αὔριον, cras serena erit tempestas, ubi χειμῶνι opponitur, ut apud *Theophr. de signis tempestatis ac serenitatis* p. 123. et 128. Sirac. III, 15. *Aelian. V. H.* IX, 18. *Polyb.* I, 60. *Xenoph. Cyrop.* VI, 1. 11. Conf. de hac voce *Foësii Oeconom. Hipp.* p. 151. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 428. Adjectivum εὔδιος legitur apud *Xenoph. Hist. Gr.* 1, 6. 28. εὔδιος ἄνεμος.

ΕΥ'ΔΟΚΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *in bona existimatione sum apud aliquem, bona fama utor, probor.* Sed in hac significatione tantum apud exteros Scriptores legitur. In N. T. significat

2. *bene sentio, benevolo et propenso sum erga aliquem animo, et hoc animo aliquid volo, cupio, vel decerno.* Luc. XII, 32. Rom. XV, 26, 27. Galat. I, 15. Coloss. I, 19, 1 Thess. II, 8.

3. *delector, oblector, probo, in aliqua re acquiesco.* 2 Cor. XII, 10. διὸ εὐδοκῶ ἐν ἀσθενείαις ego laetor his calamitatibus et animo tranquillo eas perfero. Hebr. X, 6. 8. Matth. III, 17. ἐν ᾧ εὐδόκησα quo mirifice delector, coll. 2 Sam. XXII, 20. Malach. II, 17. 2 Thess. II, 12. εὐδοκήσαντες ἐν τῇ ἀδικίᾳ sed potius doctrinae spuriae assentiuntur. *Polyb.* II, 38. XVII, 33.

4. *cupio, opto*, et sequente μᾶλλον, *malo.* 2 Cor. V, 8. εὐδοκοῦμεν μᾶλλον malo. Sirac. XXV, 18. 1 Macc. VI, 23. *Hesych.* εὐδόκησαν· ἐβούλοντο, ἠθέλησαν, ἠγάπησαν. *Suid.* εὐδοκεῖν· συγκατατίθεσθαι,

κατατίθεσθαι. *Phavor.* εὐδόκησα καὶ τὸ ἠθέλησα καὶ τὸ ἀναπαύομαι καὶ τὸ ἀρέσκομαι.

ΕΥ̓ΔΟΚΊΑ, ας, ἡ, *benevolentia, amor, propensa et benigna erga aliquem voluntas.* Luc. II, 14. ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία insignem hominibus demonstravit favorem. Ephes. I, 5. κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ θελήματος αὐτοῦ pro sua erga homines benigna voluntate. ibid. v. 9. Phil. I, 15. δι' εὐδοκίαν amore Pauli et religionis christianae ducti, i. q. ἐξ ἀγάπης, v. 17. ib. II, 13. Matth. XI, 26. Luc. X, 21.

2. *desiderium animi.* Rom. X, 1. ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας equidem ex animo opto. *Theodoret.* per ἐπιθυμίαν explicat. *Theophyl.* ἡ σφοδρὰ ἐπιθυμία.

3. *beneplacitum, oblectatio, delectatio.* 2 Thess. I, 11. εὐδοκία ἀγαθωσύνης virtutem, qua Deus delectatur: nisi interpretari malis: *omne virtutis studium. Etym. inedit.* εὐδοκία· συνήθεια, βούλησις ἢ βούλημα, γνώμη, προαίρεσις, ἐπιθυμία. *Phavor.* εὐδοκία· τὸ ἐπ' ἀγαθοποιΐᾳ τοῦ Θεοῦ θέλημα παρὰ τὸ καλῶς δεδέχθαι. Idem: εὐδοκίαν τὴν ἐπ' εὐεργεσίᾳ βούλησιν ἔθος τῇ θείᾳ γραφῇ καλεῖν. *Suid.* εὐδοκία· τὸ ἀγαθὸν θέλημα τοῦ Θεοῦ, subjungens verba ex Ps. V, 12. et Ephes. I, 5. *Etym. M.* ἡ ἀρίστη καὶ καλλίστη τοῦ Θεοῦ ἑκούσιος θέλησις.

ΕΥ̓ΕΡΓΕΣΊΑ, ας, ἡ, *beneficentia, beneficium,* ex εὖ *bene* et ἔργον *opus.* Act. IV, 9. εὐεργεσίᾳ ἀνθρώπου ἀσθενοῦς beneficium in aegrotum collatum. (*Hesiod. Theogon.* 503. *Herodian.* III, 6. 6. VI, 9. 1. *Thucyd.* I, 138.) 1 Tim. VI, 2. τῆς εὐεργεσίας ἀντιλαμβανόμενοι et sunt in eos benefici, beneficentiae se addicunt. Sed alii εὐεργεσίαν h. l. de *fida opera, fideli operae praestatione* interpretantur, ut ipsa verba ad servos referantur, qui opus suum strenue et bene faciunt. Saepius non occurrit in N. T. Legitur vero 2 Macc. VI, 13. μεγάλης εὐεργεσίας σημεῖον. Sap. XVI, 24. In priori loco *beneficentiam,* in posteriori *ipsa beneficia* (*Thucyd.* I, c. 41. IV, 11.) significat. Confer *Lexicon Xenophonteum* s. h. v.

ΕΥ̓ΕΡΓΕΤΈΩ, ῶ, fut. ήσω, *benefacio, beneficiis afficio,* et in universum de *iis* dicitur, *qui bene merentur de aliis, inprimis de universis civitatibus.* Conf. *Spanhem.* de *Usu et Praestantia Numism.* VII, 539. Legitur semel in N. T. Act. X, 38. de Jesu ὃς διῆλθεν εὐεργετῶν. Ps. XIII, 6. Sap. III, 5. XI, 5. 13. *Xenoph. Cyr.* VIII, 2. 6. *Ages.* 9. 7.

ΕΥ̓ΕΡΓΈΤΗΣ, ου, ὁ, 1. proprie: *benefactor, beneficus,* ἀγαθοῦργος, ἀγαθοποιὸς, *Hesychio* interprete. *Aristot. Polit.* III, c. 10. ab εὐεργετέω *benefacio.*

2. erat cognomen perquam honorificum, quo ornabantur omnes, qui bello vel pace de republica optime meriti essent, reges maxime, (v. c. *Ptolemaeus Euergetes*) et imperatores. Respondet latinae formulae *Pater Patriae.* Sic apud *Philonem Legat.* p. 549. *Caius* dicitur σωτὴρ καὶ εὐεργέτης, ad quem locum *Mangeius* docuit, populum Romanum passim ita appellatum esse. *Aeschin.* Dial. I, 12. *Polyb.* V, 9. IX, 30. Ipsum nomen, seu titulus euergetae, εὐεργεσία dicitur a *Xenoph. Hist. Gr.* I, 1. 17. Cf. *Spanhem.* de *Usu et Praest. Numism.* Diss. VII. *Valent. Hist. Ptolem.* p. 44. Interpp. ad *Thucyd.* I, 129. *Wesseling.* ad *Diod. Sic.* XI, 26. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 804. Semel legitur in N. T. Luc. XXII, 25. καὶ οἱ ἐξουσιάζοντες εὐεργέται καλοῦνται et qui potestatem exercent, honorifico titulo patrum patriae ornantur.

ΕΥ̓ΘΕΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, 1. proprie: *bene* vel *apte positus,* seu *dispositus,* ex εὖ et θετὸς *positus,* quod est a τίθημι *pono.*

2. *aptus, idoneus.* Luc. IX, 62. οὐκ εὔθετός ἐστι εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν non aptus est meae disciplinae. Luc. XIV, 34. οὔτε εἰς κοπρίαν εὔθετόν ἐστι non fimo accommodatum est. Sic εὔθετος τόπος *opportunus locus.* (*Diod. Sic.* II, 57. *Dioscor.* II, 65.) πεδίον εὔθετον

εὔθετον *planities apta*, καιρὸς εὔθετος, Psalm. XXXII, 6. ἡμέρα εὔθετος, Hist. Sus. v. 15.

3. *utilis, bene placens.* Hebr. VI, 7. τίκτουσα βοτάνην εὔθετον ἐκείνοις, δι' οὓς καὶ γεωργεῖται profert fruges, utiles iis, a quibus colitur, ubi vid. *Wetstenius.* Pertinet ad h. l. glossa in *Alberti Gloss. N. T.* p. 173. εὔθετον· εὐάρεστον, εὐδόκιμον.

ΕΥ̓ΘΈΩΣ. Adverbium temporis, ab εὐθύς. 1. *statim, continuo, illico.* Luc. V, 13. εὐθέως ἡ λέπρα ἀπῆλθεν. Matth. VIII, 3. XXI, 2. etc.

2. *celeriter, propediem, proxime, brevi tempore.* Matth. XIII, 5. καὶ εὐθέως ἐξανέτειλε et celeriter quidem surrexerunt. ibid. XXIV, 29. εὐθέως δὲ μετὰ τὴν θλίψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων. 3 Joh. v. 14. ἐλπίζω δὲ εὐθέως ἰδεῖν σε spero autem me propediem visurum te. Act. XII, 10. Apoc. IV, 2. In vers. Alex. respondet hebraico פִּתְאֹם Job. V, 3. coll. Ies. XLVIII, 3. Cf. *Glassii Philol. Sac.* p. 376 seq. ed. *Dathii.*

ΕΥ̓ΘΥΔΡΟΜΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *rectum cursum teneo, recto cursu utor, vel venio*, ab εὐθὺς *rectus*, et δρόμος *cursus*, quod est a praet. med. δέδρομα, verbi τρέχω *curro*, unde εὐθύδρομος *recta currens.* Conf. *Gataker.* ad *M. Antonin.* p. 104.

2. *recto cursu navigo, secundo vento navigo*, i. q. εὐθυπλοέω, quod legitur apud *Arrianum* de Venatione c. 25. § 8. Bis legitur in N. T. Act. XVI, 11. εὐθυδρομήσαμεν εἰς Σαμοθράκην, *Vulgatus: recto cursu venimus Samothraciam.* ibid. XXI, 1. εὐθυδρομήσαντες ἤλθομεν τὴν Κῶν recto cursu navis utentes venimus ad Con.

ΕΥ̓ΘΥΜΈΩ, ῶ, fut. ήσω, et medium ΕΥ̓ΘΥΜΈΟΜΑΙ, οῦμαι, 1. *bono sum animo, laetor, animum recipio*, ab εὔθυμος, quod vide. Act. XXVII, 22. παραινῶ ὑμᾶς εὐθυμεῖν jubeo vos bono et forti animo esse. ibid. v. 25. In vers. Alex. haec vox non legitur. Participio εὐθυμῶν *Symmachus* usus est pro hebraico טוֹב לֵב Prov. XV, 15. Eodem sensu εὐθυμεῖσθαι legitur apud *Xenoph.* Hist. Gr. VII, 4. 36. ἐδειπνοποιοῦντο καὶ εὐθυμοῦντο. *Aristot. Rhet.* II, 2.

2. *felix sum, prospero et laeto rerum statu utor*, per metonymiam effectus pro causa. Jacob. V, 13. εὐθυμεῖ τις, ψαλλέτω qui laetiore utitur fortuna, carminibus divinam celebret benignitatem, non opponitur τῷ κακοπαθεῖ. Saepius non legitur in N. T.

ΕΥ̓ΘΥΜΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *qui est bono, hilari et forti animo, qui animum recepit*, ab εὖ *bene* et θυμὸς *animus.* Semel legitur in N. T. Act. XXVII, 36. εὔθυμοι δὲ γενόμενοι πάντες cum vero animum recepissent caeteri omnes, scil. qui praeter Paulum in nave erant. *Hesych.* εὔθυμον· ἀπλοῦν, εὔνουν, εὐμενῆ, (*Schol. Homer.* ad Odyss. ξ', 63.) καλῶς διακείμενον. — εὔθυμος· καλόψυχος, εὔψυχος. *Xenoph. Cyrop.* III, 1. 29. *Hist. Graec.* IV, 3. 1. *Ages.* 8. 2.

ΕΥ̓ΘΥΜΌΤΕΡΟΝ. Neutrum comparativi adjectivi εὔθυμος adverbialiter usurpatum *hilarius, laetius, alacriore animo, confidentius.* Semel legitur in N. T. Act. XXIV, 10. εὐθυμότερον τὰ περὶ ἐμαυτοῦ ἀπολογοῦμαι eo confidentius, seu majore cum libertate animi, pro defensione mei dicam. *Xenoph. Cyrop.* II, 3. 5. *Mem.* IV, 8. 3.

ΕΥ̓ΘΎΝΩ, fut. υνῶ, 1. proprie: *complano, rectum facio*, ab εὐθὺς *rectus.* Joh. I, 23. εὐθύνατε τὴν ὁδὸν τοῦ Κυρίου complanate viam Domini, h. e. praeparate animos hominum ad doctrinam christianam amplectendam. Formula desumta videtur ab Orientis regibus, qui, iter facturi, praemitterent apparitores, qui vias complanarent et pararent et hiatus obstruerent. Sirac. II, 6. XXXVII, 19. XLIX, 10. Conf. *Jensii* Ferculum Litterarium p. 8.

2. *guberno, dirigo*, unde ὁ εὐθύνων Jacob. III, 4. *rectorem, gubernatorem navis*, den Stuermann *the Steersman*, significat. *Eurip.* Hecub. 39. Interdum etiam de *auriga* et *gubernatore* apud Graecos usurpatur: etiam de *pastore*, gregem agente, v. c. apud

Xenoph.

Xenoph. *Cyrop.* I, 1. 2. Conf. *Valckenar.* ad *Eurip.* Hippolyt. v. 1226. p. 296. *Spanhem.* ad *Callim.* Hymn. in Jovem v. 83. *Hesychius :* εὐθῦναι· ἐξετάσαι, διορθῶσαι. — εὐθύνει· διοικεῖ, ἐλέγχει, ζημιοῖ, κυβερνᾷ. *Thom. M.* p. 384. εὐθύνω· καὶ τὸ εὐθὺς ποιῶ, ὃ καὶ ἀπευθύνω λέγεται. *Phavor.* εὐθύνω· τὸ κατ' εὐθεῖαν ἄγω καὶ κυβερνῶ.

ΕΥ'ΘΥ'Σ, εῖα, ὺ, 1. proprie: *rectus, planus, non obliquus.* Respondet hebraico יָשָׁר et opponitur τῷ σκολιὸς *pravus, curvus.* *Hesych.* εὐθύ· ὀρθόν. *Jul. Pollucis Onom.* IV, s. 160. p. 444. ed. *Hemsterh.* Matth. III, 3. εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ complanate vias ejus. Conf. supra ad εὐθύνω dicta. Marc. I, 3. Luc. III, 4. 5. καὶ ἔσται τὰ σκολιὰ εἰς εὐθεῖαν. Act. IX, 11. ubi platea Damasci, κατ' ἐξοχὴν εὐθεῖα vocata, commemoratur, quae recta patebat, nec curva et inflexa erat et cujus utrinque aedes aequaliter a se invicem distabant. Talis etiam Athenis fuit. *Pausanias* Attic. c. 49. Interdum tamen metaphorice usurpatur et tunc

2. *verum, quod vere tale est, quale esse debet,* εὐθὺς indicat. Act. XIII, 10. τὰς ὁδοὺς Κυρίου εὐθείας metaphorice pro *consiliis divinis, veram felicitatem humanam spectantibus.* 2 Petr. II, 15. εὐθεῖα ὁδὸς vera religio christiana ad summam felicitatem ducens, i. q. ὁδὸς δικαιοσύνης, v. 21. *Thom. M.* p. 383. εὐθύς· τὸ ἀληθὲς, παρὰ μόνῃ τῇ θείᾳ γραφῇ εὕρηται. Hinc εὐθὺς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ sensu morali *sincerus, integer* dicitur, *qui talem se praestat, qualem Deus postulat.* Ps. XCIV, 15. Job. I, 1. ubi Alex. δίκαιος verterunt hebr. יָשָׁר. 2 Regg. X, 15. Act. VIII, 21. ἡ γὰρ καρδία σου οὐκ ἔστιν εὐθεῖα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ alienus es a sensibus animi, qui Deo placent. Conf. *Vorstii* Philol. Sac. p. 54. ed. *Fischeri.*

ΕΥ'ΘΥ'Σ. Adverbium, pro quo etiam apud Graecos εὐθὺ interdum scribitur, hoc tantum discrimine, ut εὐθὺ sequente consonante scribatur, εὐθὺς sequente vocali. *Suidas :* εὐθὺς ἀντὶ τοῦ ἐν ἀρχῇ, παραυτίκα, et paulo post: εὐθὺς καὶ εὐθέως· ἀμφότερα Ἑλληνικά· τὸ δὲ εὐθὺ διαφέρει τούτων. οὐ γὰρ τὸ παραχρῆμα σημαίνει, ἀλλὰ τὸ ἴσως καὶ εἰς οἷον. Eandem differentiam inter εὐθὺς et εὐθὺ observavit *Phavorinus.* Verum non perpetua est. Nam *Hesychius* εὐθὺ παραχρῆμα exponit. Conf. *Reitz.* ad *Luciani* Amores c. 42. T. II. Opp. p. 444. Significat

1. proprie: *recte, non oblique.* *Suidas :* εὐθύς· ἐξ εὐθείας καὶ ἀσκόπως.

2. *statim, illico, protinus, confestim,* i. q. εὐθέως. Matth. III, 16. XIII, 20. 21. Joh. XIX, 34. XXI, 3.

3. *mox, paulo post.* Marc. I, 12. 28. Joh. XIII, 32. *Hesych.* εὐθύ· ἐγγὺς, παραχρῆμα, εἰς εὐθεῖαν.

ΕΥ'ΘΥ'ΤΗΣ, τητος, ἡ, 1. proprie: *rectitudo,* ab εὐθὺς *rectus.*

2. metaphorice: *aequitas, justitia.* Sic semel legitur in N. T. Hebr. I, 8. ῥάβδος εὐθύτητος ἡ ῥάβδος τῆς βασιλείας σου sceptrum rectitudinis est sceptrum regni tui, h. e. justissima est administratio imperii tui. Ita מִישׁוֹר, quod proprie *planitiem* significat, usurpatur Ps. LXVII, 4. Cantic. I, 4.

ΕΥ'ΚΑΙΡΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *opportunitatem habeo, otium est mihi, vacat mihi hoc vel illud agere,* ab εὔκαιρος, quod vide. Marc. VI, 31. καὶ οὐδὲ φαγεῖν ηὐκαίρουν ne quidem cibum capiendi otium ipsis erat. 1 Cor. XVI, 12. ἐλεύσεται δὲ ὅταν εὐκαιρήσῃ venturus tamen est, cum tempus opportunum habuerit. *Polyb.* XX, 9. 4.

2. ut latinum *vaco, otium alicui rei do, studeo, proclivis sum ad aliquid.* Act. XVII, 21. εἰς οὐδὲν ἕτερον ηὐκαίρουν nulli rei tantopere studebant, ad nullam aliam rem magis facti erant, quam ad res novas audiendas. Saepius non legitur in N. T. *Fischerus* in Prol. XXXI. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 9. verbum εὐκαιρεῖν novum et a Macedonibus fictum haberi monuit, ductus auctoritate Grammaticorum veterum, hanc vocem damnantium, v. c. *Moeridis :* εὐκαιρεῖν· οὐδεὶς εἴρηκε τῶν παλαιῶν, Ἕλληνες δέ· et *Thomae M.* p. 829.

σχολὴν

σχολὴν ἄγω καὶ εὖ σχολῆς ἔχω, οὐ σχολάζω, τὸ δὲ εὐκαιρεῖν πάντη ἀδόκιμον. *Etym. M.* τὸ εὐκαιρεῖν βάρβαρον. Aliquoties vero hac voce usus est *Polybius*, ut docuit *Stoeberus* ad *Thom. M.* l. l. Confer etiam *Wetstenii N. T.* T. I. p. 581.

ΕΥ̓ΚΑΙΡΊΑ, ας, ἡ, *opportunitas, tempestivum tempus, commoda occasio aliquid agendi.* (ab eodem themate.) Bis legitur in N. T. de Juda proditore, ὃς ἐζήτει εὐκαιρίαν τοῦ παραδοῦναι Ἰησοῦν ἄτερ ὄχλου qui quaerebat commodam occasionem tradendi Jesum sine tumultu. Matth. XXVI, 16. Luc. XXII, 6. Respondet in versione Alex. hebr. עֵת Ps. IX, 9. X, 1. CXLV, 15. et in vers. *Symmachi* eidem Eccles. IX, 12. 1 Macc. XI, 42. ἐὰν εὐκαιρίας τύχω. *Cic. de Offic.* I, 40. III, 14. *Polyb.* II, 13. 2. et XVI, 29. 3.

ΕΥ̓ΚΑΙΡΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *tempestivus, opportunus, commodus*, ex εὖ et καιρὸς *temporis opportunitas.* Hebr. IV, 16. εὔκαιρον βοήθειαν opportunum, speratum auxilium, quod tempore suo fertur. Ps. CIV, 27. לָתֵת אָכְלָם בְּעִתּוֹ, Alex. δοῦναι τὴν τροφὴν εὔκαιρον. 2 Macc. XIV, 29. XV, 20. Semel praeterea legitur in N. T. Marc. VI, 21. ubi ἡμέρα εὔκαιρος secundum *Hammondum* est dies festivus et solemnis, quo abstinetur a laboribus, ut tempus hilaritati detur, quem Hebraei יוֹם טוֹב appellare solent; (*Gloss. Vett.* εὔκαιρος· ἡ σχολάζουσα.) secundum alios autem *dies opportunus*, ut *Beza*, *Vulgatum* secutus, vertit. *Herodian.* V, 8. καιρὸν εὔκαιρον. *Aelian.* V. H. XIII, 26.

ΕΥ̓ΚΑΊΡΩΣ. Adverbium, *opportune, tempestive, opportunitate oblata, commoda occasione* vel *tempore*, i. q. ἐπικαίρως in vers. *Symmachi* Ps. IX, 9. ab εὔκαιρος, quod vide. Bis tantum legitur in N. T. Marc. VI, 21. καὶ ἐζήτει πῶς εὐκαίρως αὐτὸν παραδῷ, coll. Matth. XXVI, 16. 2 Tim. IV, 2. ἐπίστηθι εὐκαίρως ἀκαίρως insta sive tempestive sive intempestive, h. e. omni tempore. *Chrysost.* Homil. IX. T. IV. p. 371. ἀεί σοι καιρὸς ἔστω μὴ ἐν εἰρήνῃ, μὴ ἐν ἀδείᾳ μόνον, κἂν ἐν τοῖς κινδύνοις, κἂν ἐν δεσμωτηρίῳ ᾖς, κἂν μέλλῃς ἐξιέναι πρὸς θάνατον. Sirac. XVIII, 22. *Demosthen.* p. 1414. ed. *Reiske.* *Xenoph. Ages.* 8, 3. *Polyb.* I, 42. 6.

ΕΥ̓ΚΟΠΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *facilis, tolerabilis*, et de *omni* dicitur, *quod sine ullo negotio fit, certe fieri potest*, ex εὖ et κόπος *labor.* In N. T. tantum comparativus εὐκοπώτερος, α, ον, *facilior, tolerabilior* legitur. Matth. IX, 5. τί γάρ ἐστιν εὐκοπώτερον; quid enim est facilius? Matth. XIX, 24. Marc. II, 9. Luc. V, 23. Marc. X, 25. Luc. XVI, 17. XVIII, 25. Saepius non legitur in N. T. *Pollux* IX. extr. *Polyb.* XVIII, 1. 2.

ΕΥ̓ΛΆΒΕΙΑ, ας, ἡ, 1. proprie: *circumspectio, cautio, qua quis utitur ad res capiendas, quae porriguntur*, ab εὐλαβὴς, quod vide.

2. *cautio et circumspectio, qua quis utitur ad res aggrediendas, ad quodvis negotium peragendum. Aristoph. Aves* v. 376. p. 394. ed. Küsteri, ἡ γὰρ εὐλάβεια σώζει πάντα. *Dionys. Hal. Ant.* V, p. 286 et 306. VI, p. 365. Confer etiam *Jul. Pollucis Onom.* III, s. 136. 173. p. 337. ed. *Hemsterhus.*

3. *anxius metus, timor.* Hebr. V, 7. ubi Christus εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας, h. e. liberatus tandem esse dicitur a sollicitudine animi, coll. Matth. XXVI, 37. Alii vero non omnino incommode vertunt: *ob suam erga Deum pietatem.* Alexandrini usi sunt hac voce Jos. XXII, 24. pro דְּאָגָה, quod Ezech. XII, 18. per θλίψις reddiderunt. *Polyb.* III, 103. τὴν τοῦ προεστῶτος εὐλάβειαν. *Libanius* D. IV. p. 265. A. μεστός ἐστιν εὐλαβείας καὶ δέδοικε. *Joseph. B. J.* XI, 6. 9. Conf. *Krebs. Obss. Flav.* p. 312.

4. *reverentia, religiosus timor, verecundia, religio, pietas erga Deum.* Hebr. XII, 28. ubi Deum colere jubemur μετὰ αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας cum reverentia et religione. Saepius non legitur in N. T. Conf. de hac voce *Steph. le Moyne* ad Varia Sac. p. 393. seq.

ΕΥΛΑΒΕΌΜΑΙ, οῦμαι, 1. proprie de iis usurpatur, *qui vasa vitrea aut alia fragilia tangunt magna cum circumspectione*, interdum etiam de *ipsis vasis*, *quae facile capi et prehendi possunt*, dicitur, ab εὐλαβής. Cf. *Carpzov.* Exercitt. Philonn. ad Hebr. V, 7. et *Is. Casaub.* ad *Aristoph. Equit.* v. 253. Hinc

2. *caute ago et in aliquo negotio versor.* *Aristoph. Equit.* v. 253. p. 186. ed. *Küsteri* εὐλαβοῦ, μὴ ἐκφύγῃ σε.

3. *timeo, metuo, vereor, revereor*, et ex adjuncto: *vito, fugio, declino aliquid.* Bis legitur in N. T. Act. XXIII, 10. εὐλαβηθεὶς ὁ χιλίαρχος, μὴ διασπασθῇ Παῦλος ἀπ' αὐτῶν veritus tribunus, ne Paulus ab ipsis discerperetur. 1 Macc. III, 30. XII, 42. Hebr. XI, 7. εὐλαβηθεὶς κατεσκεύασε κιβωτὸν metu futuri diluvii adductus (vel: reveritus divinum monitum, vel: ut evitaret futurum diluvium) praeparavit arcam. *Xenoph. Mem.* III, c. 6. 8. et c. 9. § 4. *Plato.* § 39. ἀλλὰ πρῶτον εὐλαβηθῶμεν τὸ πάθος μὴ πάθωμεν. *Aristoph. Lysistr.* v. 1217. p. 576. ed. *Küsteri* ἀλλ' εὐλαβεῖσθαι τὴν κύνα. Prov. XXX, 5. ὑπερασπίζει δὲ αὐτὸς τῶν εὐλαβουμένων αὐτὸν qui illum reverentur. Deut. II, 4. 1 Sam. XVIII, 29. *Hesych.* εὐλαβεῖσθαι· φυλάττεσθαι, φοβεῖσθαι. Idem *Thom. M.* p. 388.

ΕΥΛΑΒῊΣ, έος, οῦς, ὁ, ἡ, ὲς, τὸ, 1. proprie, si de *rebus* dicitur, notat *id, quod facilem sui ansam praebet et commode prehendi ac tractari potest*, et opponitur τῷ δύσληπτος. *Suid.* ὁ εἰς λαβὴν ἐπιτήδειος. Reperitur hac prima et rarissima notione apud *Lucianum* T. I. p. 114. ed. *Graev.* Si de *personis* vero usurpatur, *eum* proprie significat, *qui bene ac caute aliquid capit et prehendit*, ab εὖ et λαβὴ *ansa, capulus*, quod a λαμβάνω *capio.* Lege *Is. Casaubonum* ad *Aristoph. Equit.* v. 253. Quoniam autem, qui bene tenent, seu potius capiunt, id quod porrigitur, caute rem tractant, factum est, ut

2. metaphorice et per synecdochen: *cautus, sollicitus et circumspectus in rebus agendis et negotiis tractandis, qui considerate agit*, nuncuparetur. *Suid.* ὁ εὖ τῶν πραγμάτων ἐπιλαμβανόμενος, ὁ μὴ προχείρως τι ποιῶν. Idem tradit *Etym. M.* Hinc

3. κατ' ἐξοχὴν *homo pius, integer vitae ac religiosus*, qui caute et circumspecte circa ea versatur, quae ad verum cultum Dei spectant. Luc. II, 25. ἀνὴρ δίκαιος καὶ εὐλαβὴς, ubi in quibusdam codicibus εὐσεβὴς loco εὐλαβὴς e glossemate legitur, ut recte judicavit *Jensius* in Ferculo litterario p. 37. Micha VII, 2. Alex. ἀπόλωλεν εὐλαβὴς (חסד) ἀπὸ τῆς γῆς. Confer *Wetstenii N. T.* T. I. p. 664.

4. *proselytus*, qui, relicta profana avita religione, ad Judaeorum sacra ita transierat, ut Deum Israelis verum, aeternum et unicum summum numen esse agnosceret, praeter ejus vero cultum, posthabitis judaicis legibus ac institutis, nil nisi Noachica praecepta admitteret. Vocabatur ejusmodi proselytus גר שער *proselytus portae*, isque diversus erat a *proselyto justitiae*, qui גר צדק nuncupari solebat, quique totam religionem judaicam amplectebatur, omnesque ritus ac praecepta Mosaica observabat, (Confer *Sal. Deylingii Obss. SS.* P. II. p. 463. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 504.) qui in aliis locis ὁ φοβούμενος τὸν Θεὸν, Act. X, 2. XIII, 16. 26. et σεβόμενος τὸν Θεὸν, ib. XIII, 43. 50. XVI, 14. XVII, 4. XVIII, 7. vocatur. Sic legitur Act. II, 5. VIII, 2. Saepius non reperitur in N. T.

ΕΥΛΟΓΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *benedico, bene precor, bona et felicia alicui apprecor*, ex εὖ et λόγος *sermo.* Matth. V, 44. εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς prospera quaevis apprecamini iis, qui vobis male precantur. Luc. VI, 28. Rom. XII, 14. εὐλογεῖτε τοὺς διώκοντας ὑμᾶς, εὐλογεῖτε καὶ μὴ καταρᾶσθε.

2. speciatim de benedictionibus propheticis usurpatur et significat: *vi divina, divinitus afflatus, divino spiritu tactus alicui futura bona praedico.* Hebr. XI, 20. πίστει περὶ μελλόντων εὐ-

λόγησεν

σαλε τὸν Ἰακὼβ καὶ τὸν Ἡσαῦ.
1. ἕκαστον τῶν υἱῶν Ἰωσὴφ εὐ-
Ita בָּרַךְ Gen. XXVII, 23.
VIII, 9. Deut. XXXIII, 1.
diligo aliquem, et ex adjunc-
ficiis afficio, bona in aliquem
felicem reddo, amorem et be-
am factis alicui demonstro.
XXV, 34. δεῦτε οἱ εὐλογημένοι
ς μου adeste vos, quibus De-
am felicitatem destinavit, seu,
cti Deo. Luc. I. 42. εὐλογη-
γυναιξὶ felicissima mulierum.
, 26. εὐλογοῦντα ὑμᾶς vos fe-
lentes. Galat. III, 8. 9. εὐ-
ται ἐν σοὶ πάντα τὰ ἔθνη. Ephes.
ebr. VI, 14. etc. Ita בָּרֵךְ
r Ps. V, 12. XXXVII, 26.
V, 23. בְּרוּכֵי יְהוָה, LXI, 9.
XVI, 29. Adde Sirac. I, 13.
Alex. et *Suiceri Thesaur.*
. I. p. 1246.
ulor. Luc. II, 34. καὶ εὐλόγη-
ς et gratulatus est ipsis ta-
m. Hebr. VII, 1. καὶ εὐλο-
τὸν et ipsi gratulatus est vic-

o, celebro. Matth. XXI, 9.
ς ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου
s, qui venit jussu Domini.
I, 9. Luc. II, 28. καὶ εὐλόγη-
ν et celebravit Deum his ver-
ob. III, 9. ἐν αὐτῇ εὐλογοῦμεν
ingua, qua Deus a nobis lau-
ta בָּרַךְ Judd. V, 2. 9. εὐλογεῖ-
. Ps. CXLV, 21. εὐλογείτω
ρξ τὸ ὄνομα τὸ ἅγιον. Sirac.
14. εὐλογήσατε τὸν Κύριον ἐν
ἔργοις αὐτοῦ. 2 Macc. III, 30.
14. XII, 3. Alia exempla
is dedit *Alberti* ad Gloss.
121. *Hesych*. εὐλογείτω· ἐπαι-
em : εὐλόγησεν· ὕμνησεν.
as ago, i. q. εὐχαριστέω. Luc.
εὐλόγησεν αὐτοὺς gratias Deo
panibus. Matth. XIV, 19.
26. εὐλογήσας, in aliis codici-
ριστήσας e glossemate aut e
llelo. Marc. XIV, 23. coll.
t Luc. XXII, 17. 19. Luc.
I.

XXIV, 51. ἐν τῷ εὐλογεῖν cum modo benedixisset. 1 Cor. X, 16. ὃν εὐλογοῦμεν quem manibus tenentes, seu pro quo Deo gratias agimus, coll. *Justin. Mart.* Apol. I, 86. ed. Grab. et *Constitutt. Apost.* VII, c. 26. ib. XIV, 16. 1 Sam. IX, 13. בָּרֵךְ הַזֶּבַח Deo gratias agere pro sacrificio.

7. *honeste et honorifice de aliquo loquor, honestam alicujus apud alios mentionem facio*, et opponitur τῷ λοιδορέω. 1 Cor. IV, 12. λοιδορούμενοι εὐλογοῦμεν. 1 Petr. III, 9. Copiose de variis hujus vocis significationibus egit *Vorstius* Philol. Sacr. cap. VI, p. 204 seq. cap. XVIII, p. 404.

ΕΥ̓ΛΟΓΗΤΟ͂Σ, οῦ, ὁ, ἡ, ὸν, τὸ, 1. proprie: *benedictus, cui aliquis bene precatus est*, a 3 pers. praet. pass. εὐλόγηται, verbi εὐλογέω *benedico.*

2. ut hebraicum בָּרוּךְ *laudatus* vel *laudandus, laudibus celebrandus, venerandus*, etiam, *cui gratiae agendae sunt*. Ita semper in N. T. vel Deo vel Christo tribuitur laudando et celebrando ob majestatem pariter ac beneficia innumera. Luc. I, 68. εὐλογητὸς Κύριος ὁ Θεὸς Ἰσραήλ. Rom. I, 25. IX, 5. 2 Cor. I, 3. XI, 31. Ephes. I, 3. εὐλογητὸς ὁ Θεὸς gratiae agendae sunt a nobis Deo O. M. 1 Petr. I, 3. Hinc in N. T. ὁ εὐλογητὸς nude positum, etiamsi vocabulum Θεὸς non sit adjectum, est nomen *Dei O. M.* ex usu loquendi Judaeorum, qui Deum vel בָּרוּךְ vel הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ vocare solebant. Marc. XIV, 61. σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ εὐλογητοῦ, ubi in aliis codd. Θεοῦ τοῦ εὐλογητοῦ, in aliis vero Θεοῦ τοῦ ζῶντος legitur.

ΕΥ̓ΛΟΓΊΑ, ας, ἡ, 1. proprie: *benedictio, qua aliis bene precamur, apprecatio bonorum*, et opponitur ei ἡ κατάρα, ab εὐλογέω *bene alicui precor*. Jacob. III, 10. ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος ἐξέρχεται εὐλογία καὶ κατάρα ex eodem ore prodit apprecatio bonorum et maledictio.

2. *benedictio prophetica*. Hebr. XII, 17. de Esauo θέλων κληρονομῆσαι τὴν εὐ-

λογίαν. Vide supra ad εὐλογέω de hac significatione dicta.

3. *laus, celebratio, laudatio*, i. q. ἔπαινος. Apoc. V, 12. 13. ubi cum vocabulis τιμὴ et δόξα permutatur. ibid. VII, 12. Sirac. III, 9. Eodem sensu εὐλογία etiam sumitur apud *Thucyd.* II, c. 42.

4. in deteriorem partem: *blandiloquentia, assentatio, laudes quasi vane et affectate in alterum collatae.* Rom. XVI, 18. καὶ διὰ τῆς χρηστολογίας καὶ εὐλογίας κ. τ. λ. oratione blanda et benevola homines seducere student. *Theophyl.* ad h. l. εὐλογίας, τουτέστι κολακείας, ὅταν τὰ μὲν ῥήματα φιλίας ᾖ, ἡ δὲ διάνοια δόλου γέμουσα.

5. *gratiarum actio*, i. q. εὐχαριστία. 1 Cor. X, 16. ποτήριον τῆς εὐλογίας calix eucharisticus, pro quo Deo et Christo gratias agere solemus. Alii sensu eodem *vinum consecratum in poculo*, nam consecratio fit precibus ad Deum fusis et gratiarum actionibus. Conf. *Ernesti* Opuscula Theologica p. 20 seq. Videtur autem Paulus hac formula respexisse ex parte ad usum loquendi Judaeorum, quos calicem in coena paschali adhibitum כּוֹס הַבְּרָכָה appellasse, post alios *H. Relandus* monuit in Antiquitt. Hebr. p. 427. et Christum ritus quosdam judaicos in institutione sacrae coenae retinere voluisse, satis constat. Ex hac vero appellatione sine dubio factum est, ut sacra coena εὐλογία a veteribus vocaretur, ut docuit *Suicerus* in *Thesaur. Eccles.* T. I. p. 1249 seq.

6. *bonum, quod in aliquem confertur, omnis generis, tam corporale, quam spirituale, temporale et aeternum, eleemosyna, beneficium, munus.* 2 Cor. IX, 5. προκαταρτίσωσι τὴν προκατηγγελμένην εὐλογίαν ὑμῶν ut praeparent munus illud a vobis promissum. Ephes. I, 3. ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ πνευματικῇ qui omnis generis beneficiis, seu summis beneficiis, nos ornavit. Galat. I, 14. ἡ εὐλογία τοῦ Ἀβραάμ felicitas Abrahamo promissa. Ita בְּרָכָה Gen. XXXIII, 11. Judd. I, 15. 1 Sam. XXV, 27. *Phavor.* εὐλογία· πληθυσμὸς ἀγαθῶν, ἐξ ἑκουσιότητος διδόμενος.

7. *fertilitas*, si de *agro* sermo est. Hebr. VI, 7. γῆ — μεταλαμβάνει εὐλογίας ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ager a Deo foecundatus, Deus auget ejus fertilitatem. Ager fertilis apud Hebraeos *ager benedictus* vocatur Gen. XXVII, 27.

8. *abundantia, copia.* 2 Cor. IX, 5. οὕτως ὡς εὐλογίαν καὶ μὴ ὡς πλεονεξίαν modo illud munus a vobis promissum sit largum et copiosum etc. ib. v. 6. ὁ σπείρων ἐπ' εὐλογίαις, ἐπ' εὐλογίαις καὶ θερίσει seminans largiter, largiter et metet; ubi ἐπ' εὐλογίαις opponitur τῷ φειδομένως. Ita בְּרָכָה Prov. XI, 25. Ezech. XXXIV, 26. גִּשְׁמֵי בְרָכָה.

ΕΥ̓ΜΕΤΆΔΟΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *facilis ad impertiendum, qui libenter et copiose aliquid dat et largitur*, cui opponitur δυσμετάδοτος *qui difficulter et non libenter aliis impertitur*, ex εὖ et μεταδίδωμι *impertior*. Reperitur semel in N. T. 1 Tim. VI, 18. εὐμεταδότους εἶναι ut sint liberales et benefici. *Plutarch.* T. IX. p. 190. ed. *Reiske.* εὐμετάθετος πρὸς ἔλεον. *M. Antonin.* III, 14. τὸ εὐμετάδοτον καὶ εὐποιητικόν. et *Polyb.* XV, 6. 8. e conjectura *Schweighaeuseri*.

ΕΥ̓ΝΊΚΗ, ης, ἡ. *Eunice.* Nomen proprium matris Timothei, origine graecum, conflatum ex εὖ et νίκη *victoria*, et notat *bene vincentem*. Semel legitur in N. T. 2 Tim. I, 5. ubi pro Εὐνίκη quidam codices habent Εὐνείκη.

ΕΥ̓ΝΟΈΩ, ῶ, fut. ήσω, *benevolus* vel *bene affectus sum, bene alicui cupio, faveo, amico in aliquem sum animo*, ex εὖ et νοέω, quod a νοῦς *mens.* Semel legitur in N. T. Matth. V, 25. ἴσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου, h. e. transige cum adversario, confice cum eo negotium conditione aliqua, coll. Luc. XII, 58. In versione Alex. non reperitur. Legitur tantum in versione *quinta* Genes. XXXIV, 15. *Polyb.* III, 12. μηδέποτε Ῥωμαίοις εὐνοήσειν. *Demosth.* c. *Aristocr.* p. 454. Confer *Wetstenii N. T.* T. I. p. 300. *Phavor.*

νον. εὐνοουμένη· εἰρηνεύουσα καλῶς διακειμένη. Καὶ ἐν εὐαγγελίῳ· ἴσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου. ἢ καταδίκου μᾶλλον ἀδικεῖσθαι. ἢ οὕτως δίκασον τῇ δίκῃ, ὡσανεὶ τὴν ἐκείνου τάξιν ἔχων.

ΕΥ'ΝΟΙΑ, ας, ἡ, 1. *benevolentia, amicitia*, ab εὔνους *benevolus*. *Polyb.* XXX, 1. 6. *Hesych.* et *Suid.* εὔνοια· φιλία.

2. *animus ad exhibenda quaevis officia promptus*, speciatim *fides in administrandis negotiis*, i. q. πίστις. Ephes. VI, 7. μετ' εὐνοίας δουλεύοντες summa cum fidelitate servientes. *Lucian.* in Bis accusat. p. 321. ἀνδράποδον εὔνουν καὶ πιστόν. *Aristoph.* Plut. v. 25. *Artemid.* III, 54. Conf. *Elsner.* Obss. Sacr. T. II, p. 228. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 258. et *Raphel.* Annotatt. *Xenoph.* p. 261 seq.

3. *debitum conjugale, officium maritale, debita jura tori*, ut loquitur *Ovid.* Heroid. Ep. XXI, v. 139. 1 Cor. VII, 3. ubi conjuges jubentur sibi invicem τὴν ὀφειλομένην εὔνοιαν (al. leg. τὴν ὀφειλὴν) ἀποδιδόναι debitum conjugale praestare. Eodem modo φιλότης usurpatur apud *Hesiod.* Theogon. v. 125. 306. etc. et χαρίζεσθαι aeque ac χάρις apud Graecos (v. c. *Aristoph. Equit.* 514. *Eccles.* v. 625.) haud raro de mulieribus adhibetur, obsequium concubitus praestantibus, teste *Scholiasta* ad *Pindar. Pyth.* Od. II, B. 4. Conf. *H. Maii* Obss. Sacr. T. I. p. 104. *Palairet.* p. 300. et *Loesner.* Obss. Philon. p. 279. *Thom. M.* εὔνοια· καὶ ἀπὸ τοῦ ἐλάττονος πρὸς τὸν μείζονα, καὶ ἀπὸ τοῦ μείζονος πρὸς ἐλάττονα.

ΕΥ'ΝΟΥΧΙ'ΖΩ, fut. ίσω, *castro, eviro, eunuchum facio*, ab εὐνοῦχος, quod vide. Matth. XIX, 12. εἰσὶν εὐνοῦχοι, οἵτινες εὐνουχίσθησαν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων qui exsecti sunt ab hominibus. Ibidem occurrit quoque formula εὐνουχίζειν ἑαυτὸν, quae non significat: *se ipsum castrare*, ut quibusdam visum est; sed metaphorice notat: *plane renuntiare matrimonio, stimulos libidinis frangere.*

ΕΥ'ΝΟΥ͂ΧΟΣ, ου, ὁ, 1. proprie: *eunuchus, spado, exsectus*, cui ante pubertatem membra virilia exsecta sunt, nec solum testes, sed et coles ipse, secundum *Hippocratem* Aphorism. VI, 28. Conf. *Eustath.* ad *Homer.* Iliad. *ι*, 44. p. 1256. ed. Rom. *Etym. M.* et *Phavor.* Matth. XIX, 12. εἰσὶν εὐνοῦχοι οἵτινες εὐνουχίσθησαν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων sunt eunuchi ab hominibus exsecti. Ab his vero, quos Judaei סָרִיסִים אָדָם vocare solent, distinguuntur εὐνοῦχοι οἵτινες ἐκ κοιλίας μητρὸς ἐγεννήθησαν οὕτω eunuchi nati, hebr. סָרִיסִים חַמָּה, et εὐνοῦχοι οἵτινες εὐνούχισαν ἑαυτοὺς διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν qui stimulos amoris ita frangere didicerunt, ut usu Veneris omni abstineant, et totos se religioni christianae consecrarunt. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 449. Jam quia apud Veteres eunuchi non solum in gynaeceis adhibebantur foeminarum custodes, sed etiam gravissimis in oriente muneribus praeficiebantur, hinc factum est, ut εὐνοῦχος et muneris nomen esset, et dignitatis, et

2. *gynaecei praefectum, ministrum cubiculi, cubicularium* significaret, qualis recte putatur fuisse eunuchus reginae Candaces qui Act. VIII, 27. 34. 36. 38 et 39. commemoratur. Confer *Wetstenii N. T.* T. II. p. 506. et *Lexicon Xenophonteum* s. h. v. Caeterum recte auctor *Etym. M.* nomen εὐνοῦχος (de quo eleganter exposuit *Fischerus* Prolus. XXI. de Vitiis Lexicorum N T. p. 8 seq.) originem ducere praecipit a nomine εὐνὴ *cubile, lectus*, et ἔχειν, cui in hoc nomine aeque ac in πολιοῦχος *urbis et reipublicae custos*, notio *curandi* et *custodiendi* subjecta est; ut adeo proprie dicatur, qui lectum observat, lecti custos, h. e. gynaeceo praefectus.

ΕΥΟΔΙ'Α, ας, ἡ. Est nomen proprium mulieris, Philipp. IV, 2. origine graecum, ex εὖ et ὁδὸς *via*, ut idem sit ac εὐοδουμένη *prospere agens.*

ΕΥΟΔΟ'Ω, ῶ, fut. ώσω, 1. proprie: *iter prosperum concedo vel praebeo, aliquem in via recta duco*, (Genes. XXIV, 48.) et εὐοδόομαι, οῦμαι, *prospero*

pero itinere utor, prosperum iter mihi datur, ab εὔοδος *pervius, iter expeditum habens*. Hinc εὐοδία *via facilis, iter prosperum*, ἡ καλὴ ὁδὸς, teste *Suida*. 3 Esdr. VIII, 7. 51.

2. metaphorice: *felicem aliquem reddo et fortunatum, efficio, ut aliquis prospero rerum successu utatur*, (Gen. XXIV, 12. Judd. XV, 18.) et εὐοδόομαι, οῦμαι, *prospere ago, prospera fortuna utor, felix sum et fortunatus*. Prov. XVII, 8. *Herodot*. VI, 73. ὡς εὐωδώθη τὸ πρῆγμα cum sibi res bene cessisset. 2 Macc. X, 7. Conf. *Glassii* Philol. Sac. p. 1189. ed. *Dathii*, et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 20. Hinc εὐοδία *prosper rerum successus*, εὐπραξία, interprete *Hesychio*. Sirac. X, 5. Rom. I, 10. εἴπως ἤδη ποτὲ εὐοδωθήσομαι ut contingat mihi tandem aliquando esse tam felici. 3 Joh. v. 2. περὶ πάντων εὔχομαί σε εὐοδοῦσθαι καὶ ὑγιαίνειν.

3. εὐοδόομαι *habeo opportunitatem et commoditatem agendi aliquid*. 1 Cor. XVI, 2. θησαυρίζων ὅ τι ἂν εὐοδῶται ut fert cujusque res familiaris, als er nach seinen Glucks-Umstanden thun kann *according as his fortune will permit*, i. q. καθὼς ηὐπορεῖτό τις, Act. IX, 29. aut καθὸ ἐὰν ἔχῃ τις. 2 Cor. VIII, 12. *Alberti* Gloss. Gr. 137. ad h. l. respiciens, εὐοδῶται· προθύμως εἰς τὸ παρέχειν. *Hesych*. εὐοδώσει· κατευθυνεῖ. — εὐοδώθη· ἡτοιμάσθη.

ΕΥΠΑΡΕΔΡΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, vide sub ΕΥΠΡΟΣΕΔΡΟΣ.

ΕΥΠΕΙΘΗΣ, έος, ὁ, ἡ, ὲς, τὸ, 1. *obsequiosus, moriger, qui facile idoneis rationibus persuaderi, corrigi et emendari se sinit*, ex εὖ et πείθω *persuadeo*. *Polyb*. I, 68. 3. *Xenoph*. Mem. III, 4. 8. τοὺς ἀρχομένους κατηκόους καὶ εὐπειθεῖς ἑαυτοῖς παρασκευάζειν. *Hesych*. εὐπειθεῖς· πειθηνούς.

2. *qui alios morigeros et tractabiles reddit ac efficit*. Sic semel legitur in N. T. Jacob. III, 17. ἡ δὲ ἄνωθεν σοφία εὐπειθὴς sapientia coelestis homines obsequiosos reddit. *Vulgatus: suadibilis*. Confer *Wetstenii N. T.* T. II. p. 673.

ΕΥΠΕΡΙΣΤΑΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *circumstans, cingens*, et ex adjuncto: *circumveniens, decipiens*, metaphora desumta a venatoribus, belluam circumvenientibus, vel hostibus, hostem circumdantibus. *Herodot*. I, 43. (ex εὖ et περιΐστημι *circumsto, cingo, circumdo.*) *Theophr*. Char. c. 6. Hinc descendit περίστασις. Verba autem περίστασιν ποιεῖν Graeci usurpant de spectatoribus, qui circumsistunt aliquem et circulos faciunt circa aliquem, spectandi causa. Conf. *Salmasius* de Foenore Trapezit. p. 252. In N. T. semel legitur Hebr. XII, 1. τὴν εὐπερίστατον ἁμαρτίαν peccatum, quod facile nos cingit, h. e. pellicit et decipit, blandimenta peccati, τὴν εὐκόλως περιϊσταμένην ἡμᾶς, interprete *Chrysostomo*, cujus interpretationis rationes idoneas dedit *Elsnerus* in Obss. Sacr. T. II. p. 733. Alii εὐπερίστατον ἁμαρτίαν interpretantur *peccatum, quo facile aliquis potest in turbas, molestias, curas et miserias conjici*. Ita *Kypke* in Obss. Sacr. T. II. p. 406. praeeunte *Theophylacto*: δι' ἧν εὐκόλως τις εἰς περιστάσεις (h. e. teste *Hesychio*, θλίψεις, μερίμνας, ἀνάγκας) ἐμπίπτει. Alii contra *Hesychii* auctoritatem sequuntur, qui εὐπερίστατον, εὔκολον, εὐχερῆ interpretatur, ut opponatur τῷ ἀπερίστατον *difficile effectu, quod non habet περιστάσεις, nullam opportunitatem, nulla adjumenta*. *Suidas* et ex eo *Phavorinus*: εὐπερίστατον· μωρὸν, ταχέως περιτρεπόμενον. καὶ ὁ Ἀπόστολος· καὶ τὴν εὐπερίστατον ἁμαρτίαν. Conf. *Ernesti* ad *Hesych*. Glossas Sacras in hac voce, et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 433.

ΕΥΠΟΙΪΑ, ας, ἡ, *beneficentia, qua inopia aliorum sublevatur*, ab εὐποιὸς *beneficus*, quod est ab εὖ et ποιέω *facio*. Semel legitur in N. T. Hebr. XIII, 16. τῆς δὲ εὐποιΐας καὶ κοινωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε studete beneficentiae erga alios. Laudatur haec vox rarior, quae ne quidem in Versionibus graecis V. T. reperitur, a *Polluce* Lib. V. s. 140. qui eam non admodum probari scribit; occurrit tamen apud *Alciphr*. I,

I, Ep. 10. ubi vide *Berglerum*. *Diog. Laërt.* X, 10. *Porphyr. de Abstin.* II, 12. Alia exempla reperies apud *Reitzium* ad *Luciani* Imagines c. 21. T. II. Opp. p. 479. et *Wetstenium N. T.* T. II. p. 444. *Suid.* εὐποιΐα· ἐλεημοσύνη.

ΕΥ̓ΠΟΡΈΩ, ῶ, et ΕΥ̓ΠΟΡΈΟΜΑΙ, οῦμαι, *abundo, abundo divitiis, habeo unde commode vivam, est mihi facultas, suppetit mihi*, ab εὔπορος *pervius, facilis, dives*. Semel legitur in N. T. Act. XI, 29. καθὼς ηὐπορεῖτό τις quilibet pro modo facultatum suarum, pro sua quisque facultate. *Polyb.* V, 43. *Xenoph.* Cyrop. I, 6. 10. Mem. II, 7. 4. Alia exempla suppeditat *Elsnerus* Obss. Sacr. T. I. p. 409. et *Wetstenius N. T.* T. II. p. 824.

ΕΥ̓ΠΟΡΊΑ, ας, ἡ, 1. proprie: *progressus expeditus, cursus facilis*, ex εὖ et πόρος *transitus*.

2. *ratio facilis, facultas.*

3. *copia bonorum, facultates, divitiae, opes*, (*Xenoph. Cyrop.* III, 3. 6. *Hist. Graec.* IV, 8. 28.) etiam *quaestus, acquisitio divitiarum*. Semel legitur in N. T. Act. XIX, 25. ὅτι ἐκ ταύτης τῆς ἐργασίας ἡ εὐπορία ἡμῶν ἐστι nostis, ex hoc opificio magnum ad nos lucrum redundare, seu, vitam nostram abunde instrui. *Vulgatus: acquisitio*, recte, nam *Juvenalis*, stilo JCtorum Romanorum utens, cum de quaestu et opum collectione loquitur, saepe hac voce usus est, v. c. Sat. XIV, 115. 125. 222. Pro חַיִל usus est hac voce *Aquila* Judd. VI, 12. Job. V, 5. *Phavor.* εὔπορος· πλούσιος, εὐχρήματος, πολυχρήματος, εὖ πράττων εἰς χρημάτων λόγον.

ΕΥ̓ΠΡΈΠΕΙΑ, ας, ἡ, *decor spectabilis et eximius, pulchritudo, decus*, ab εὐπρεπὴς *valde decorus, decore eximius*. Semel legitur in N. T. Jacob. I, 11. καὶ ἡ εὐπρέπεια τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἀπώλετο et decora seu *formosa* ejus species periit. *Polyb.* I, 4. 8. Ps. L, 2. Jer. XXIII, 9. Ita et εὐπρεπὴς *formosus* apud *Xenoph.* Anab. IV, 1. 11. *Hesych.* εὐπρέπεια· εὐμορφία. *Thom. M.* εὐπρεπὴς, καὶ ἀστεῖος τὴν ὄψιν, κάλλιον λέγειν ἢ ὡραῖος· τὸ δὲ εὔμορφος κοινόν. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 661.

ΕΥ̓ΠΡΌΣΔΕΚΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *acceptus, gratus, qui bene placet*, ex εὖ et προσδέχομαι *suscipio, probo*. Rom. XV, 16. ἵνα γένηται ἡ προσφορὰ τῶν ἐθνῶν εὐπρόσδεκτος ut gentiles Deo offerantur tanquam sacrificium gratum. ibid. v. 31. 2 Cor. VIII, 12. 1 Petr. II, 5. *Plutarch.* T. IX. p. 196. ed. *Reiske*.

2. *laetus, faustus, salutaris*. 2 Cor. VI, 2. ἰδοὺ νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος jam est illud tempus salutare, ἡμέρα σωτηρίας, ut in sequentibus vocatur. Saepius non occurrit in N. T.

ΕΥ̓ΠΡΌΣΕΔΡΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *admodum assiduus, qui semper assidet alicui rei*, v. c. opificio, litteris, et ex adjuncto: *qui semper in aliqua re laborat*, ex εὖ et πρόσεδρος *assessor, assidue occupatus, studiosus alicujus rei*, unde προσεδρία *assiduitas*. 3 Macc. IV, 15. Semel legitur in N. T. 1 Cor. VII, 35. πρὸς τὸ εὐπρόσεδρον τῷ Κυρίῳ suasi hoc, ut indefessam assiduitatem in colendo Deo praestare possitis. In haud paucis vero codicibus εὐπάρεδρον loco εὐπρόσεδρον legitur. Εὐπάρεδρος autem proprie dicitur, *qui constanter assidet*, deinde, *qui assiduus est in aliquo negotio*, (*Hesych.* et *Suid.* εὐπάρεδρον· καλῶς παραμένον καὶ διηνεκῶς) ex εὖ et πάρεδρος *assessor*, item, *qui est cum altero in pari honore*, unde v. c. Dii πάρεδροι vocabantur, qui in eodem templo colebantur, v. c. Juno et Minerva, seu Apollo et Jupiter. Utraque lectio aeque commodum sensum fundit, ut, quaenam praeferenda sit, equidem dijudicare non audeam. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 130.

ΕΥ̓ΠΡΟΣΩΠΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *speciosus appareo, decorus sum et specie bonus, formosus sum*, ab εὐπρόσωπος *formosus, venustus*, (*Xenoph. Mem.* I, 3. 10. *Suidas:* εὐπρόσωπος· εὔμορφος.) quod est ex εὖ et πρόσωπον *facies, species, forma*.

2. metaphorice: *me specie mea commendo, aliis placere studeo*, et maxime

de assentatoribus dicitur, qui aliorum benevolentiam captant. Sic semel legitur in N. T. Galat. VI, 12. ὅσοι θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι qui Judaeis placere student. *Chrysostomus* ad h. l. per εὐδοκιμεῖν interpretatur. Hinc argumenta εὐπρόσωπα apud rhetoricos vocantur argumenta popularia et plausibilia. Conf. *Elsner.* Obss. Sacr. T. II. p. 200. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 236.

ΕΥΡΙΣΚΩ, fut. ήσω, praet. εὕρηκα, aor. 2. εὗρον, part. εὑρών, aor. 1. med. εὑράμην, partic. εὑράμενος. 1. *invenio, reperio,* sive quaerendo, sive casu fortuito, sive res aut persona amissa fuerit, sive non. Matth. XVIII, 13. καὶ ἐὰν γένηται εὑρεῖν αὐτὸ, coll. v. 12. Luc. II, 45. 46. XV, 4—9. Matth. II, 8. 11. Act. VII, 11. Luc. IV, 17.

2. *offendo, occurro alicui ex improviso, forte incido in aliquem,* seu *aliquid.* Matth. XVIII, 28. εὗρεν ἕνα τῶν συνδούλων αὐτοῦ offendit aliquem commilitonum suorum. ibid. XX, 6. XXII, 9. 10. XXVII, 32. Joh. I, 46. V, 14. μετὰ ταῦτα εὑρίσκει αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ etc. Ita מָצָא Genes. XXXVII, 15. Num. XV, 32. 1 Regg. XIII, 22. Conf. *Bocharti Hieroz.* P. I, L. II, c. 21. qui plura hujus hebraismi exempla collegit. Adde Luc. IV, 17. εὗρε τὸν τόπον, οὗ ἦν γεγραμμένον incidit in locum, ubi scriptum erat.

3. metaphorice: *experior, comperio, cognosco, intelligo, sentio.* Matth. I, 18. εὑρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα *inventa* seu *deprehensa est* certis signis gravida. *Parthenius Nicaeensis* c. 35. p. 400. εὑρέθη ἔγκυος. Rom. VII, 21. εὑρίσκω τὸν νόμον experior legem, coll. v. 22. ubi cum βλέπω permutatur. Philipp. III, 9. ἵνα εὑρεθῶ ἐν αὐτῷ, sc. Χριστῷ, ut verus Christianus esse reperiar. 1 Petr. II, 22. οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ. Apoc. XIV, 5. Ita מָצָא Eccles. VII, 26 seq. Conf. *Schwarz.* ad *Olearium* de Stilo N. T. p. 85. Huc etiam pertinet formula εὑρίσκειν τὸν Θεὸν *cognoscere Deum, ad verum Dei cultum ejusque favorem pervenire.* Act. XVII, 27. Rom. X, 20. εὑρέθην τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν copiam verae religionis cognoscendae hominibus feci, olim ab ea alienis. Cf. *Suicer. Thesaur. Eccles.* T. I. p. 1264.

4. vox judicialis: *convinco aliquem diligenter examinando, capitalis criminis aliquem reum facio.* Matth. XXVI, 60. καὶ οὐχ εὗρον nihil criminis capitalis exquisiverunt. Luc. XXIII, 2. τοῦτον εὕρομεν causa ejus cognita deprehendimus eum. ibid. XIX, 48. Act. IV, 21. μηδὲν εὑρίσκοντες nullum crimen exquirere poterant. Interdum additur αἰτίαν θανάτου, Act. XIII, 28. αἴτιον, Luc. XXIII, 4. et 14. κακὸν, Act. XXIII, 9.

5. *de pretio rerum venditarum in summam redacto* εὑρίσκειν usurpatur Act. XIX, 19. καὶ συνεψήφισαν τὰς τιμὰς αὐτῶν καὶ εὗρον ἀργυρίου μυριάδας πέντε quorum pretio computato reperta sunt denariorum quinquaginta millia. Conf. *Raphel.* Obss. Xenoph. p. 175.

6. *acquiro, paro, comparo aliis aliquid.* Hebr. IX, 12. αἰωνίαν λύτρωσιν εὑράμενος aeternae felicitatis causa et auctor factus est. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 416.

7. *nanciscor, impetro, consequor, obtineo,* plane ut apud Latinos *invenire* pro *adipisci et labore suo aliquid consequi ponitur.* Conf. *Graev.* ad *Justin.* XII, 8. Luc. I, 30. εὗρες χάριν παρὰ τῷ Θεῷ habes Deum tibi benignum et propitium. Respondet hebraicae formulae מָצָא חֵן Genes. XIX, 19. Interdum χάρις Θεοῦ omittitur, ut εὑρίσκειν, nude positum, sit: *consequi, reportare favorem Dei et praemia.* Rom. IV, 1. Luc. XI, 9. ζητεῖτε καὶ εὑρήσετε rogate Deum et accipietis. Joh. XII, 14. εὑρὼν ὁ Ἰησοῦς ὀνάριον nactus Jesus asellum. Act. VII, 46. *Aelian.* V. H. III, 17. *Dion. Hal.* V, 49. VII, 37. *Pindar. Isthm.* I, 60. *Pyth.* IX, 197. Conf. *Budaei* Comment. L. Gr. p. 161. Eodem modo usurpatur מָצָא Job.

XXXIII, 24. Prov. III, 13.
VIII, 3. Hos. XII, 8.
beo. Act. VII, 11. καὶ οὐχ εὕ-
χορτάσματα οἱ πατέρες ἡμῶν nec
bat majores nostri, quo vesce-
. Apoc. XVIII, 14. ἀπώλετο
ἡ, καὶ οὐκέτι οὐ μὴ εὑρήσεις αὐτά.
V, 11. ἐὰν δὲ μὴ εὑρίσκῃ ἡ χεὶρ
ζεῦγος τρυγόνων. ibid. XII, 8.
leo, possum. Rom. VII, 18. τὸ
ἐργάζεσθαι τὸ καλὸν οὐχ εὑρίσκω
id, quod bonum et honestum
telligo, non valeo.
ervo, conservo, salvo. Matth.
.. XVI, 25. permutatur cum
σώζειν, Marc. VIII, 35. Luc.
).
εὑρίσκομαι *sum, existo,* i. q. εἰμὶ,
id raro abundat. Luc. XVII,
χ εὑρέθησαν ὑποστρέψαντες; nul-
ex illis rediit? Rom. VII, 10.
μοι ἡ ἐντολὴ ἡ εἰς ζωὴν, αὕτη εἰς
lex, quae mihi felicitatis causa
st, poenas mihi contraxit. Act.
40. Φίλιππος δὲ εὑρέθη εἰς Ἄζωτον
pus vero Asdodi erat. Galat.
Factum hoc est sine dubio
tationem hebraici נִמְצָא Genes.
. Exod. XXXV, 23. Malach.
ubi permutatur cum הָיָה, cui
θαι etiam respondet in vers.
1 Sam. XXVI, 18. Sirac. XX,
ormula οὐχ εὑρίσκεσθαι significat:
nplius inter vivos, seu *his in*
esse. Hebr. XI, 5. καὶ οὐχ εὑ-
hebr. וְאֵינֶנּוּ Gen. V, 24.—
r. εὑρίσκειν· τὸ ἐπιτυγχάνειν, τὸ
ν καὶ ἐρεύνῃ καταλαμβάνειν.

ΡΟΚΛΥΔΩΝ, ωνος, ὁ. De hac
quae multum exercuit inter-
ι ingenia, praeter conjecturas
ihil dici potest. Omnium ta-
naxime probabilis est eorum
tia, qui hac voce *eurum, fluctus*
ntissimos excitantem et cientem,
e existimant, ut composita sit
ος *eurus,* ventus, ab oriente
it fere ingentem maris commo-
et fluctuationem excitans, et
fluctus. Nuspiam quidem hoc
llum in Scriptoribus graecis occurrit, sed hoc nos non moratur; nam nullum habemus antiquum scriptorem, qui rem nauticam persecutus sit; et nomina ventorum apud veteres in primis infrequentia esse, jam conquestus est *A. Gellius* Noctt. Attic. II, 22. Conf. *Etym. M.* sub τυφῶν, et *Toupius* in Emendatt. ad *Suidam* P. III, p. 239. *Vulgatus* reddit: *euroaquilo,* Act. XXVII, 14. tunc εὐρακύλων, seu εὐροακύλων legendum esset; quam lectionem qui ex auctoritate *Vulgati, Aethiopis* et *Codicis Alex.* praeoptant, non novum esse, vocabula graecae originis cum latinis coalescere, exemplis vocabulorum *Euronotus, Anticato, Bictinium* demonstrant. Alii e conjectura legunt εὐρυκλύδων *ventus late fluctuans, longe lateque fluctus ciens.* Confer *Wetstenii N. T.* T. II. p. 641.

ΕΥΡΥΧΩΡΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *amplus, spatiosus, longe lateque patens et se extendens, amplum spatium occupans,* ex εὐρὺς *latus* et χώρα *regio.* Legitur semel in N. T. Matth. VII, 13. πλατεῖα ἡ πύλη καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ampla est porta et spatiosa est via. Cum πλατὺς permutatur etiam haud raro in Versionibus graecis. 1 Chron. IV, 40. Ps. CIV, 25. Ies. XXXIII, 21. Hinc εὐρυχωρία *planities* apud *Xenoph.* Cyrop. IV, 1. 8. Scribitur etiam εὐρύχορος, de qua varietate conf. *Alberti* ad *Hesych.* T. I. p. 1528. *Hesych.* εὐρύχωρον· μεγάλως πολύχωρον.

ΕΥΣΕΒΕΙΑ, ας, ἡ, 1. *pietas, reverentia, quae Deo praestatur, cultus divinus et quidem internus,* ab εὐσεβὴς, quod vide. Act. III, 12. ἢ εὐσεβείᾳ, h. e. precibus nostris a Deo ob pietatem nostram exauditis, coll. Joh. IX, 31. 1 Tim. II, 2. ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ, ubi tamen universa pietatis officia et exercitia tam erga Deum, quam erga alios complecti videtur. (Conf. *Xenoph. Cyrop.* VIII, 1. 9. *Ages.* 3, 5.) ib. IV, 7. 8. VI, 3. ἡ κατ' εὐσέβειαν διδασκαλία doctrina ad veram pietatem ducens. v. 6 et 11. 2 Tim. III, 5. Tit. I, 1. 2 Petr. I, 3. 6. 7. III, 11. ἐν εὐσεβείαις, pro ἐν εὐσεβείᾳ, seu

ἀναστροφῇ ἁγίᾳ. In vers. Alex. respondet hebraico יִרְאַה Prov. I, 7. Ies. XI, 12. XXXIII, 6.

2. *ipsa religio christiana, quae pietatem non solum commendat, sed etiam promovet*, τὸ μυστήριον τῆς εὐσεβείας, ut vocatur 1 Tim. III, 16. Sic legitur in N. T. 1 Tim. VI, 5. νομιζόντων πορισμὸν εἶναι τὴν εὐσέβειαν existimantibus, religionem christianam quaestui suo servire debere.

ΕΥ̓ΣΕΒΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. *religiose colo, pius sum in Deum*, ab eodem. Act. XVII, 23. ὃν οὖν ἀγνοοῦντες εὐσεβεῖτε quem igitur vobis ignotum cultu religioso prosequimini. *Xenoph. Hist. Gr.* I, 7. 10.

2. *pietatem exerceo erga aliquem, officia pietatis et humanitatis aliis hominibus praesto.* 1 Tim. V, 4. μανθανέτωσαν πρῶτον τὸν ἴδιον οἶκον εὐσεβεῖν discant prius in suam familiam pietatem exercere, ut eam omni modo sublevent et tueantur. Saepius non legitur in N. T. *Aeschin.* Dial. III, 2. καί μοι ἵνα καὶ τοῦτο εὐσεβηθῇ, h. e. ut recte *Fischerus* interpretatus est: et ut etiam haec pietas a me praestetur parenti. ibid. § 10. pietas in matrem εὐσέβεια dicitur. *Phavor.* εὐσέβεια ἐστὶ δικαιοσύνη περὶ Θεὸν, δύναμις θεραπευτικὴ Θεοῦ, ἑκούσιος ὑπόληψις ὀρθὴ τῆς περὶ Θεοῦ τιμῆς.

ΕΥ̓ΣΕΒῊΣ, έος, οῦς, ὁ, ἡ, ὲς, τὸ, *pius, religiosus, qui Deum pie et rite colit*, ab εὖ *bene, recte*, et σέβω *colo, veneror.* Act. X, 2. 7. XXII, 12. ἀνὴρ εὐσεβὴς κατὰ τὸν νόμον vir Deum sancte colens secundum legem Mosaicam. 2 Petr. II, 9. Saepius non occurrit in N. T. *Xenoph. Mem.* IV, 6, 2. Cyrop. VIII, 1. 9.

ΕΥ̓ΣΕΒΩ͂Σ. Adverbium, *pie, religiose, sincero pietatis studio et exercitio*, ab εὐσεβής. Bis tantum legitur in N. T. 2 Tim. III, 12. πάντες δὲ οἱ θέλοντες εὐσεβῶς ζῆν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ haec enim est communis omnium verorum Christianorum sors, ut affligantur. Tit. II, 12. σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ εὐσεβῶς. *Xenoph. Mem.* II, 2. 13. et IV, 3. 16.

ΕΥ̓̈ΣΗΜΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, 1. proprie: *insignis, bene signatus*, et opponitur τῷ ἄσημος. ex εὖ et σῆμα *signum, nota.*

2. *clarus, perspicuus, bene significans;* contrario ἄσημος *non distinctus, non perspicuus, obscurus.* (*Plutarch. de ser. num. vind.* p. 564. B. φωνὰς ἀσήμους. *Diod. Sic.* I, 8.) Sic semel legitur in N. T. 1 Cor. XIV, 9. εὔσημον λόγον sermonem, qui est audientibus perspicuus, cujus sensus a quolibet facile intelligi potest. *Porphyr. de abstin.* III, 4. *Sext. Empir. adv. Arithm.* 18. Cf. *Raphelii* Observatt. Herodot. et Polyb. ad h. l. *Hesych.* εὔσημον· εὔδηλον, φανερόν.

ΕΥ̓̈ΣΠΛΑΓΧΝΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, 1. proprie: *qui robustis est et firmis visceribus*, ex εὖ et σπλάγχνα *viscera.* Conf. *Foësii* Oecon. Hippocr. p. 154.

2. metaphorice: *vir animosus, animo forti praeditus*, quem Graeci εὐκάρδιον, ἀνδρεῖον vocare solent, quibus vocabulis exposuit *Scholiastes Sophoclis ad Ajac. Flagell.* v. 472. In hac vero significatione apud graecos tantum Scriptores occurrit, ut docuit *Vorstius* in Philol. Sacr. c. II. p. 38. ed. *Fischeri.* In N. T. vero εὔσπλαγχνος

3. dicitur *misericors, qui facile ad misericordiam movetur, benignus, facilis in injuriis alteri condonandis*, nam σπλάγχνα etiam *misericordiam* notat, ut infra docebitur. Bis vero legitur in N. T. Ephes. IV, 32. γίνεσθε εἰς ἀλλήλους χρηστοὶ, εὔσπλαγχνοι, χαριζόμενοι ἑαυτοῖς. 1 Petr. III, 8. *Orat. Manass.* v. 6. Κύριος ὕψιστος, εὔσπλαγχνος, μακρόθυμος. *Hesych.* εὔσπλαγχνον· εὔκηλον. Ita enim legendum est loco impressi εὔηλον.

ΕΥ̓ΣΧΗΜΌΝΩΣ, *decenter, honeste, composite, decore.* Adverbium ab εὐσχήμων, quod vide. Ter legitur in N. T. Rom. XIII, 13. εὐσχημόνως περιπατήσωμεν agamus vitam honestam et christianam. 1 Cor. XIV, 40. εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν. 1 Thess. IV, 12.

ἵνα

ἵνα περιπατῆτε εὐσχημόνως πρὸς τοὺς ἔξω. *Xenoph. Cyrop.* I, 3. 7. et *Memor.* III, 12. 4. *Hesych.* εὐσχημόνως· εὐλαβῶς. *Phavorinus* addit σεμνῶς.

ΕὐΣΧΗΜΟΣύΝΗ, ης, ἡ, 1. *decor,* h. e. *mores bene compositi,* der Anstand im Betragen, der Wohlstand *propriety of conduct, comely behaviour,* ab εὐσχήμων. *Xenoph. Cyrop.* V, 1. 2. *Polyb.* X, 18. 7.

2. ut latinum *decor, ornatus externus.* Sic semel legitur in N. T. 1 Cor. XII, 23. τὰ ἀσχήμονα ἡμῶν εὐσχημοσύνην περισσοτέραν ἔχει membra corporis, quae vulgo indecora et vilia habentur, eo magis ab hominibus exornari et excoli solent, i. q. in superioribus τιμὴν περισσοτέραν περιτίθεμεν.

ΕὐΣΧΉΜΩΝ, ονος, ὁ, ἡ, ον, τὸ, 1. proprie: et vi originis est: *forma eleganti et speciosa praeditus, bonum habitum prae se ferens, qui honestatem sequitur et vitium cavet in motu et gestu corporis,* ex εὖ *bene* et σχῆμα *gestus, habitus, forma.* Alex. Prov. XI, 25. *Xenoph.* de *Re Equestri* I, § 17. *Hesych.* εὐσχήμονες· εὖ σχήματα ἐν ὀρχήσει ποιοῦντες.

2. metaphorice: *decorus, bene compositus, decens, qui honestatem sequitur et decorum in omnibus suis actionibus et legibus obtemperat.* 1 Cor. VII, 35. πρὸς τὸ εὔσχημον suadeo hoc ob decorum, ut semper honestati studere possitis. ibid. XII, 24. τὰ δὲ εὐσχήμονα ἡμῶν membra corporis nostri, in quibus species honesta est, quae non tegere opus est, v. c. facies, manus. Sirac. XXVI, 25. θυγάτηρ εὐσχήμων. *Etym. M.* εὐσχήμων· ὁ κόσμιος καὶ πειθόμενος τοῖς νόμοις. Cf. *Schwarzii Comment. Gr. Ling.* p. 610. et ejusdem Notas ad *Olearium* de *Stilo N. T.* p. 283.

3. *in honore et dignitate constitutus, dives, potens.* Marc. XV, 43. εὐσχήμων βουλευτὴς, coll. Matth. XXVII, 57. ubi πλούσιος vocatur. *Syrus* habet ܡܝܩܪܐ *honorabilis.* Act. XIII, 50. γυναῖκας τὰς εὐσχήμονας mulieres honestas. ib. XVII, 12. *Phrynichus* p. 146. εὐσχήμων· τοῦτο μὲν οἱ ἀμαθεῖς ἐπὶ τοῦ πλουσίου καὶ ἐν ἀξιώματι ὄντος τάττουσιν, οἱ δὲ ἀρχαῖοι ἐπὶ τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ συμμέτρου. *Suid.* et *Phavor.* εὐσχήμων· —οὐχ ὁ πολλὰ κεκτημένος καὶ πλούσιος, ἀλλ' ὁ κόσμιος καὶ πειθόμενος τοῖς νόμοις καὶ συνετῶν. Conf. tamen *Georgii Hierocrit.* P. I. p. 123. *Salmasium* de *Lingua Hellenistica* p. 100. et *Funus Linguae Hellen.* p. 152.

ΕὐΤόΝΩΣ, *intense, valde, acriter, vehementer, magna cum contentione, intentis viribus, intento clamore.* Adverbium ab εὔτονος *firmus, robustus, validus,* (*Hippocr. Aphor.* III, 17. εὔτονα τὰ σώματα. 2 Macc. XII, 23. Conf. *Foësii Oecon. Hippocr.* p. 155.) quod est ab εὖ et τείνω *tendo.* Bis legitur in N. T. Luc. XXIII, 10. εὐτόνως (in aliis codicibus legitur ἐντόνως, quod idem notat) κατηγοροῦντες αὐτοῦ graviter, seu, intento clamore eum accusantes. Act. XVIII, 28. εὐτόνως γὰρ τοῖς Ἰουδαίοις διακατηλέγχετο δημοσίᾳ magna contentione virium, seu potenter, Judaeos redarguebat publice. *Syrus* h. l. habet [illegible] *fortiter. Hesych.* εὐτόνως· ἰσχυρῶς, ἐλαφρῶς. Jos. VI, 8. תָּקְעוּ בַּשּׁוֹפָרוֹת, Alex. καὶ σημαινέτωσαν εὐτόνως. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 812. et *Xenoph. Hier.* 9, 6.

ΕὐΤΡΑΠΕΛΊΑ, ας, ἡ, 1. proprie, bono sensu, *urbanitas et elegantia morum orationisque concinnitas* dicitur, *quae hominibus, quorum consuetudine utimur et ad quorum arbitrium nos accommodamus, grata est et jucunda, comitas, humanitas, festivi joci, lepor,* ab εὐτράπελος *lepidus, facetus, urbanus, qui sua verba, mores et actiones ad aliorum arbitrium facile accommodare et quasi bene vertere novit,* ex εὖ *bene* et τρέπω *verto. Aristoph. Vesp.* v. 467. λόγος εὐτράπελος est interprete *Schol.* ἀπολογία πιθανὴ καὶ εὖ πεπραγμένη. *Cic.* ad *Div.* VII, 32. "εὐτραπελία litterarum fecit, ut intelligerem, tuas esse." *Thucyd.* II, c. 41. μετὰ χαρίτων μάλιστ' ἂν εὐτραπέλως. *Thom.*

Thom. M. sub σκῶμμα: εὐτράπελον τὸ μετὰ σεμνότητος χαριέντως λεγόμενον. Conf. *Foës. Oeconom. Hippocr.* p. 155. et *Vavassor.* de *Ludicra Dictione* p. 282. ed. Lips. Jam, cum, qui urbanitatem sectantur moresque, actiones et dicta ad aliorum arbitrium accommodant, facile ad *scurrilitatem* et *dicacitatem* delabantur, hinc fit, ut

2. in malam accipiatur partem et *scurrilitatem* et *dicacitatem* significet. *Hesychius* et *Etym. M.* εὐτραπελία· κουφότης, μωρολογία, αἰσχρολογία, ἀπαιδευσία. Sic semel legitur in N. T. Ephes. V, 4. καὶ μωρολογία ἢ εὐτραπελία et omnis obscoena dicacitas et in dicendo scurrilitas, nugae scurriles; ubi tamen differt εὐτραπελία a μωρολογία sic, ut in hac sit plus rusticitatis, in illa vero ingenii et acuminis aliquid. *Aristot. Mor.* I, 31. Idem *Eudem.* III, 6. *Isocr. in Areop.* p. 290. εὐτραπέλους per σκώπτειν δυναμένους et βωμολόχους explicat. *Aelian. V.H.* V, 13. Cf. *Wesseling.* ad *Diod. Sic.* XX, 63. *Wetstenii N.T.* T.II. p. 253. *Bibl.Brem.* Class.V. p. 57. *F.Frischii* Comm. phil. de εὐτραπελία veterum non omnibus probata, ad Ephes. V, 4. in *Misc.Lips.Nov.* Vol.IX. p.199. et *Gronov.* de *Sestert.* p.318 seq.

ΕΥ̓ΤΥΧΟΣ, ου, ὁ, *Eutychus.* Nomen proprium adolescentis, a Paulo in vitam revocati, Act. XX, 9. origine graecum, q. d. *felix, fortunatus,* ex εὖ et τύχη *fortuna.*

ΕΥ̓ΦΗΜΊΑ, ας, ἡ, *bona fama et prospera, existimatio secunda, honorifica appellatio, laus,* ab εὔφημος, quod vide. Tantum legitur in N. T. 2 Cor. VI, 8. διὰ δυσφημίας καὶ εὐφημίας sive bene de me judicent, sive male loquantur, sive laudibus me exornent, sive conviciis proscindant. Eodem sensu legitur apud *Aelian. V. H.* III. 47. ἡ εὐφημία, ἡ καλοῦσα αὐτὸν χρηστὸν, οὐδὲν ὠφέλησεν. Apud *Herodian.* I, 7. 11. de faustis acclamationibus, quibus aliquis excipitur, usurpatur et Ps. XLII, 5. CXXV, 2. pro hebr. רִנָּה in *Symmachi* fragmentis extat. *Phavor.* εὐφημίαν· σιωπὴν, εὐλογίαν.

ΕΥ̓ΦΗΜΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, 1. proprie: *bene ominatus.* Vocabulum, quod proprie in sacris gentilium adhibebatur, in quibus λόγος εὔφημος *sermo bene ominatus* dicebatur, *quo in sacris uti licebat.* Quemadmodum enim Romani in sacris turbam *favere linguis* jubebant, ita et Graeci sacra et quosvis conatus λόγοις εὐφήμοις adjuvari opinabantur. Descendit ab εὐφημέω, quod etiam proprie est verbum sacrorum et notat: *linguis favere,* h. e. vel *tacere,* vel *abstinere verbis male ominatis,* et *uti verbis faustis et bene ominatis.* Sed quia εὐφημεῖν in universum est *benedicere,* καλὰ λαλεῖν, interpretibus *Hesychio* et *Suida,* et speciatim de *iis* dicitur, *qui aliis bene precantur,* (*Demosthen.* p. 800. l. 13. ed. *Reiske:* εὐφημεῖν ἐξὸν καὶ ἅπαντας ἅπασι πάντα τἀγαθὰ εὔχεσθαι) *gratulantur, alios, inprimis vero Deum, laudant, et celebrant,* (1 Macc. V, 64. *Symmach.* Ps. XXXII, 11. XXXIII, 1. *Suidas* et *Hesych.* εὐφημεῖ· ἐπαινεῖ) hinc factum est, ut εὔφημον

2. etiam in universum *omne* significaret, *quo animum benevolum, amicum et gratum aliis significamus,* atque adeo εὔφημα Philipp. IV, 8. λόγοι εὔφημοι, *sermones, quibus et aliis bene precamur, et bonam de iis existimationem significamus Deoque pium et gratum animum declaramus,* ut adeo hoc modo εὔφημα differant ab ἔπαινος, quod significat *laudabilia, quae bonam famam pariunt,* quod contra *Grotium* jam docuit Ven. *Storr.* in *Diss. Exeget. in Ep. ad Philipp.* p. 45. *Thom. M.* εὐφημία· οὐ μόνον ὁ ἔπαινος, ἀλλὰ καὶ ἡ τῶν λόγων καλλιρρημοσύνη, ἤγουν τὸ καλοὺς καὶ πρέποντας λόγους λέγειν. —— ὡσαύτως καὶ εὐφημῶ οὐ μόνον τὸ ἐπαινῶ, ἀλλὰ καὶ τὸ καλὰ καὶ πρέποντα λέγω, ubi vide interpretes.

ΕΥ̓ΦΟΡΈΩ, ῶ, fut. ήσω, *fructus uberrimos fero, summa fertilitate gaudeo, fertilis sum et ferax,* ab εὔφορος, quod est ex εὖ et φορέω *gesto, fero.* Luc. XII, 16. ἀνθρώπου τινὸς πλουσίου εὐφόρησεν ἡ χώρα divitis cujusdam ager uberem frugum genuerat proventum.

Saepius

Saepius non legitur in N. T. *Hesych.* εὐφορῶν· καλῶς φέρων. Hinc substantivum εὐφορία *fertilitatem, fructuum ubertatem* notat apud *Aelian. V. H.* II, 17. *Philo de Vit. Mos.* III. T. II. p. 162. 21. *Pollux* I, 51. εὐφορία — εὐετηρία, εὐθηνία, εὐκαρπία, πολυκαρπία. *Hesych.* εὐφορία· εὐθηνία, καλὸς ἐνιαυτός. Eandem significationem habet adjectivum εὔφορος apud *Herodian.* I, 6. 3.

ΕΥ'ΦΡΑΙ'ΝΩ, fut. ανῶ, 1. in activo: *exhilaro, delecto, oblecto, laetitia afficio* vel *perfundo aliquem.* 2 Cor. II, 2. τίς ἐστιν ὁ εὐφραίνων με; quis est, qui exhilaret me? *Aelian. V. H.* I, 32. *Herodian.* II, 3. 19. *Eurip. Alc.* 788. Ps. CIV, 15.

2. Medium εὐφραίνομαι *me exhilaro,* h. e. *laetor, delector aliqua re, hilaris fio, laeto sum animo.* Luc. XV, 23. εὐφρανθῶμεν hilaritati nos dabimus. ib. v. 32. Act. II, 26. εὐφράνθη ἡ καρδία μου. ib. VII, 41. εὐφραίνοντο ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν delectantes se manuum ipsorum opere. Rom. XV, 10. Apoc. XII, 12. XVIII, 20.

3. *laetitiam testor, in jubila erumpo.* Galat. IV, 27. εὐφράνθητι στεῖρα ἡ οὐ τίκτουσα, coll. Ies. LIV, 1. רָנִּי עֲקָרָה

4. speciatim de *iis* dicitur, *qui vitam mollem et luxuriosam agunt, magnifice epulantur et laute convivantur. Gloss.* εὐφραίνομαι· *epulor, laetor.* εὐφρασία· *epulatio.* Arab. نعم, et *hilarem esse* et *epulari* notat. Luc. XII, 19. εὐφραίνου *vive,* h. e. vitam mollem age. *Vulgatus* vertit per *epulari.* ibid. XV, 24. 29. ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ, ubi in Cod. Cantabr. e glossemate ἀριστήσω legitur. ibid. XVI, 19. εὐφραινόμενος καθ' ἡμέραν λαμπρῶς epulabatur quotidie splendide. Apoc. XI, 10. *Xen. Cyrop.* I, 5. 7. et VII, 5. 17. Ita שָׂמַח Deut. XIV, 26. XXVII, 7. ubi *Vulgatus* vertit: *epulari,* Alex. per εὐφραίνεσθαι. Cf. *El. Palairet. Obss. Crit.* p. 196. et *Fischeri* Prolus. XXV. de *Vitiis Lexicorum N. T.* p. 19 seq.

ΕΥ'ΦΡΑ'ΤΗΣ, ου, ὁ, *Euphrates.* Nomen magni et celeberrimi fluvii, qui, in Armenia majori in monte (quem incolae illius regionis *Mingol* vocant) ortus, per Assyriam, Syriam, Mesopotamiam et urbem Babylonem fluit in mare Persicum. Nunc ab accolis *Frat* et a Turcis *Maratsou* appellatur. Nomen accepit non ab εὐφραίνω, ut *Ambrosio* placebat, qui ita dictum existimabat ideo, quod fluvius hic amoenitate sua delectet, sed ab hebraico פָּרָה (hebraice enim פְּרָת dicitur Genes. II, 14. ubi inter fluvios paradisi numeratur) *crevit, auctus fuit:* illius enim aquae valde crescunt ex colliquatione nivium in montibus Armeniae, et terram circumjacentem foecundam reddunt, teste *Cicerone* de *Nat. D.* II, c. 52. ita scribente: « Mesopotamiam fertilem efficit Euphrates, in quam quotannis quasi novos agros invehit." Fuit hic fluvius ingens olim per multorum seculorum intervallum limes imperii Romani, unde bis commemoratur Apoc. IX, 14. XVI, 12.

ΕΥ'ΦΡΟΣΥ'ΝΗ, ης, ἡ, 1. proprie: *laetitia, hilaritas, oblectatio,* ab εὔφρων *laetus, cujus mens est hilaris,* ex εὖ *bene* et φρὴν *mens. Hesych.* εὐθυμία. Judith. XII, 13. πιεῖν μεθ' ἡμῶν εἰς εὐφροσύνην οἶνον. Sirac. XXXIV, 31. *Xenoph. Cyrop.* III, 3. 6. et *Agesil.* 9. 4.

2. *ipsa laetitiae et gaudii materia, quaecunque tandem sit.* Sic bis legitur in N. T. Act. II, 28. felicitas illa, ad quam Christus, exantlata morte, beneficio Dei pervenit, εὐφροσύνη vocatur, et ibid. XIV, 17. ita dicuntur *commoda hujus vitae omnis generis, quibus homines maxime delectantur,* v. c. cibi et potus. Eodem modo εὐφροσύνη Sirac. XXXVII, 4. *felicem rerum statum* significat, et τῷ καιρῷ θλίψεως opponitur, et Esther. IX, 19. hebr. מִשְׁתֶּה in vers. Alex. respondet, coll. Sirac. XIII, 11. Conf. *Spicilegium meum II. Lexici Bieliani* p. 81.

ΕΥ'ΧΑΡΙΣΤΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1. *gratias ago,* seu *persolvo, cum gratiarum actione celebro,* ex εὖ et χάρις *gratia.* Luc. XVII, 16. 2 Cor. I, 11. διὰ πολλῶν εὐχαριστηθῇ ὑπὲρ ἡμῶν per multos etiam gratiarum actione celebretur pro

pro nobis. Ignota plane est haec significatio probis antiquisque Scriptoribus graecis, apud nos *gratificari* χαρίζεσθαι significat. Damnarunt ideo plerique veterum grammaticorum hanc vocem (v. c. *Thom. M.* et *Phrynichus* p. 8. εὐχαριστεῖν οὐδεὶς τῶν δοκίμων εἶπεν, ἀλλὰ χάριν εἰδέναι) et *Salmasius* in libro de *Lingua Hellen.* p. 98. eam inter idioticas referre, illorum maxime auctoritate ductus, non dubitavit. Vide *Fischeri Animadvv.* ad *Welleri Grammat. Gr.* p. 8. et *Alberti Obss. in N. T.* p. 8. Reperitur tamen haec vox in eodem sensu apud *Polyb.* (IV, 72. *Exc. Leg.* III. p. 1092. VIII. p. 1104.) *Demosthenem* (*pro Corona* p. 326.) *Diod. Sic.* (XVI, 11. XX. p. 430. ubi vid. *Wesseling.*) et *Josephum* teste *Raphelio* et *Krebsio* in *Obss. Flav.* p. 272. quibus adde notata a *Wetstenio N. T.* T. I. p. 426. et *J. C. Schwarzio* in *Monumentis Ingeniorum* T. III. p. 300.

2. *preces testando animo grato erga Deum fundo, colo Deum grato animo ob beneficia collata.* Joh. VI, 11. ubi de precibus coenatoriis dicitur. ib. v. 23. Matth. XV, 36. XXVI, 27. Joh. XI, 41.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑ, ας, ἡ, 1. *gratiarum actio pro acceptis beneficiis, quae Deo vel aliis hominibus praestatur, grati animi significatio*, ab εὐχαριστέω. Act. XXIV, 3. ἀποδεχόμεθα μετὰ πάσης εὐχαριστίας agnoscimus cum omni gratiarum actione. 1 Tim. IV, 3. 4. μετ' εὐχαριστίας cum oratione pia gratiarumque Deo agendarum sensu plena. 2 Cor. IX, 12. Apoc. VII, 12. *Polyb.* VIII, 14. 8.

2. *urbanitas et jucunditas in sermone temperata et honesta, gratia et honestas orationis*, et opponitur τῇ μωρολογίᾳ, αἰσχρότητι, et εὐτραπελίᾳ. Ephes. V, 4. Apud *Xenoph. Cyrop.* II, c. 2. 1. εὐχάριστοι λόγοι sunt *lepidi et faceti sermones*, ut recte docuit *Morus* ad h. l.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, 1. proprie: *gratus, beneficiorum memor*, ab εὔχαρις *gratus, gratiosus, lepidus*, vel ex inusitato χαριστὸς, quod est a praet. pass. κεχάρισται, verbi χαρίζομαι *gratificor*. *Xenoph. Cyrop.* VIII, 3. 19. Conf. *Pierson* ad *Herodian.* p. 441.

2. *qui urbanis est moribus, blandus, comis, placens et placere studens*, i. q. εὐχάριτος, seu εὔχαρις, quemadmodum e contrario apud Graecos ἀχάριστον aeque ac ἀχάριτον *omne, quod est ingratum et injucundum*, significat. v. c. *Homer. Odyss.* θ', 236. υ, 392. Prov. XI, 16. γυνὴ εὐχάριστος, hebr. אֵשֶׁת חֵן *mulier gratiosa*. Sic, ut mihi quidem videtur, legitur etiam Coloss. III, 15. καὶ εὐχάριστοι γίνεσθε blandi et comes invicem estote. Alii vertunt: *benefici et liberales estote*, quo sensu est apud *Diod. Sic.* XVIII, 28. ubi vid. *Wesseling. Joseph. A. J.* XVI, 6. 2. Alii reddunt: *grati et accepti estote Deo*. Alii denique, praeeunte *Syro*: *gratias agite Deo*, seu *Christo*; nam propter originis vim varia significare potest.

ΕΥΧΗ, ῆς, ἡ, 1. *precatio, oratio, preces*, i. q. προσευχή, ab εὔχομαι, quod vide. Jacob. V, 15. καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως σώσει τὸν κάμνοντα et preces cum fiducia conjunctae sanabunt aegrotantem. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 10. *Xenoph. Sympos.* 8. 5. Legitur etiam apud Alex. Job. XVI, 17. Prov. XV, 8. 29. pro hebr. תְּפִלָּה *precatio*.

2. *votum omne, quo quis vult et promittit aliquid praestare Deo, sancta et religiosa promissio Deo facta. Xenoph. Mem.* II, 2. 10. ubi εὐχὰς ἀποδιδόναι significat: *vota solvere. Thomas M.* in voce εὔχομαι: εὐχὴ ἡ ἐν ἱκετηρίαις ὑπόσχεσις. Speciatim in N. T. *votum Nasiraeatus temporarium* significat, *quo Judaei ob liberationem, inprimis a morbo quodam graviore, aut alio periculo, se obstringebant per aliquod tempus vino abstinere, comam alere, nec accedere ad cadaver, et quam plurimas alias observare ceremonias, a Mose* (Num. VI.) *praescriptas, antequam victimas solemnes Deo caederent.* Tale *votum temporarium* qui concipiebat

Nasiraeus dierum vocabatur; το votum perpetuum fecerat, ευς saeculi dicebatur. De u- votorum apud Judaeos genere e exposuit Ravanelli in Biblio- ɜ. T. II. p. 352 seq. et 1514 seq. ὐχὴ in vers. Alex. toties respon- ebr. נֶדֶר, Num. VI, 2. 21. et d. v. 4. 7. 8. 9. 12. 13. 18. etc. XVIII, 18. εἶχε γὰρ εὐχὴν erat Nasiraeus, seu voto Nasiraeatus ctus tenebatur; ubi vid. Wet- :. ibid. XXI, 23. εὐχὴν ἔχοντες τῶν voto obnoxii erant. Saepi- N. T. non legitur.

ΧΟΜΑΙ, fut. ξομαι, 1. oro, pre- ιb εὐχή. Jacob. V, 16. εὔχεσθε λλήλων et preces pro vobis invi- ad Deum fundite; ubi Codex προσεύχεσθε habet. In vers. respondet hebr. הִתְפַּלֵּל Num. Deut. IX, 20. 26. Job. XLII, Eandem significationem etiam apud Scriptores exteros, ubi cum πρὸς construitur, v. c. Xe- Mem. I, 3. 2. εὔχετο δὲ πρὸς τοὺς ibid. IV, 2. 36. mox cum dati- Demosthen. de Corona cap. 1. ῖς εὔχομαι πᾶσι καὶ πάσαις. to. Act. XXVI, 29. εὐξαίμην ἂν ι optarim utique a Deo. (εὔχεσ- Θεῷ proprie apud Graecos no- ıta facere Deo, vovere Deo. Xe- Mem. II, 2. 10.) ibid. XXVII, ὔχοντο ἡμέραν γενέσθαι optabant, ret dies. Rom. IX, 3. 2 Cor. 7. 3 Joh. v. 2. Aeschin. Dial. ἐγὼ δὲ εὐξαίμην ἂν τὰ κοινὰ ταῦ- ἶναι. Jer. XLII, 22. ἐν τῷ τό- ὑμεῖς εὔχεσθε εἰσελθεῖν, ubi hebr. espondet. ibid. XXII, 27. ἣν αὐ- χονται ταῖς ψυχαῖς. Catalogum um notionum hujus vocis dedit ɪrinus et Thom. M. p. 395.

ΧΡΗΣΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, utilis, lis, alterius usibus accommodus, ı solum de rebus, sed etiam de ıis usurpatur, ubi εὔχρηστος eum cat, qui facilem et idoneum ad um quoddam exsequendum sese praestat ab εὖ et χρηστὸς utilis. 2 Tim. II, 21. σκεῦος εὔχρηστον τῷ δεσπότῃ vas accommodum usibus domini. ibid. IV, 11. ἔστι γάρ μοι εὔχρηστος εἰς διακονίαν est enim mihi perutilis ad ministerium. Philem. v. 11. τόν ποτέ σοι ἄχρηστον, νυνὶ δὲ σοὶ καὶ ἐμοὶ εὔχρηστον. Saepius non legitur in N. T. Prov. XXXI, 13. ἐποίησεν εὔχρηστον ταῖς χερσὶν αὐτῆς. Xenoph. Cyrop. V, 3. 16. Memor. III, 8. 5. Hesych. εὔχρηστος· χρήσιμος.

ΕΥ̓ΨΥΧΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. forti magnoque animo sum, et proprie dicitur de eo, qui non est pusillo, sed bono animo, ex εὖ et ψυχὴ anima, unde εὔψυχος animosus, generosus. Joseph. A. J. V, 1. 29. Alex. Prov. XXX, 31. Eodem modo εὐψύχως sumitur 2 Macc. VII, 20.

2. hilari et laeto sum animo, exhilaror. Sic semel legitur in N. T. Phil. II, 19. ἵνα κἀγὼ εὐψυχῶ, γνοὺς τὰ περὶ ὑμῶν ut rebus vestris cognitis laetari possim.

ΕΥ̓ΩΔΊΑ, ας, ἡ, 1. proprie: bonus, gratus et suavis odor, suavitas odoris, suaveolentia, nostrum: Wohlgeruch sweetness of smell, ab εὐώδης bene olens, bene fragrans. Hesych. εὐωδία· εὐοσμία. Herodian. I, 12. 3. εὐωδία τῆς τῶν δαφνῶν ἀποφορᾶς, ubi vid. Irmischius. Xenoph. Sympos. II, 3.

2. metaphorice: res quaevis suavis, grata, jucunda et accepta. 2 Cor. II, 15. Χριστοῦ εὐωδία ἐσμὲν nos sumus illi, per quos Deus religionem praestantissimam christianam tanquam suavem odorem spargit et propagat. Alii minus commode: nostrum munus apostolicum Deo gratum et acceptum est. Ephes. V, 2. θυσία τῷ Θεῷ εἰς ὀσμὴν εὐωδίας sacrificium Deo gratum et acceptum, i. q. θυσία δεκτὴ καὶ εὐάρεστος τῷ Θεῷ. Origo hujus formulae loquendi repetenda est ex opinione communi omnium gentium, qua Deum, aura fumi, de victima concremata assurgentis, naribus captata, mirifice delectari arbitrabantur. Phil. IV, 18. ὀσμὴν εὐωδίας rem bene olentem, beneficium

ficium Deo gratum et acceptum. Respondet hebr. formulae ריח ניחוח Levit. I, 9. 13. 17. II, 2. VI, 14.

ΕΥΏΝΥΜΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *sinister, qui est in latere sinistro*, proprie *fausti ominis et nominis*, ex εὖ et ὄνυμα, Aeol. pro ὄνομα *nomen*. Nam apud Graecos et Romanos (secundum *A. Gellium N. A.* V, 12. et *Cic.* de *Div.* II, 35.) laeva auspicia magis prospera habebantur. Vide *Vigerum* de *Idiotismis Ling. Gr.* p. 90. *Barthium* ad *Statii Thebaid.* Lib. III. p. 807 seq. et *Hudson.* ad *Thucyd.* I, 126. Matth. XX, 21. ἐξ εὐωνύμων a sinistris. Act. XXI, 3. καταλιπόντες αὐτὴν εὐώνυμον cum relinqueremus eam ad sinistram. Apoc. X, 2. *Xenoph.* de *Rep. Laced.* 11, 9. In versione Alex. respondet hebraico שְׂמֹאל *sinistra manus, pars*, vel *latus sinistrum*, Exod. XIV, 22. 29. Num. XX, 17. Cant. II, 6. et שְׂמָאלִי 2 Regg. XI, 11. Confer *Lexicon Xenophonteum* s. h. v.

ἘΦΆΛΛΟΜΑΙ, *insilio, irruo in aliquem*, ex ἐπὶ et ἅλλομαι *salio*. Semel legitur in N. T. Act. XIX, 16. καὶ ἐφαλλόμενος ἐπ' αὐτοὺς ἄνθρωπος et insiliebat in eos homo. (*Plutarch.* T. VI. p. 526. ed. *Reiske.*) *Hesychius*, hunc locum fortasse respiciens: ἐφαλλόμενος· πηδήσας.

ἘΦΆΠΑΞ, 1. *semel.* Adverbium actus iterationem negans, respondens nostro: einmal für allemal *once for all*, et simul perfectionis notionem includit. Rom. VI, 10. de Christo τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν ἐφάπαξ semel ac perfecte morte sua expiavit peccata humana. Hebr. VII, 27. ἐφάπαξ opponitur τῷ καθ' ἡμέραν quovis die expiatorio, seu, quotannis. ibid. IX, 12. X, 10.

2. *simul, uno eodemque tempore et loco.* 1 Cor. XV, 6. ubi Christus post suam resurrectionem a mortuis visus esse dicitur quingentis Christianis ἐφάπαξ simul, uno eodemque tempore et loco. Saepius non legitur in N. T.

ἘΦΕΣΙ͂ΝΟΣ, ίνη, ῖνον, *Ephesinus*, ab Ἔφεσος, quod vide. Legitur semel in N. T. Apoc. II, 1. τῷ ἀγγέλῳ τῆς Ἐφεσίνης (in aliis codicibus τῆς ἐν Ἐφέσῳ) ἐκκλησίας.

ἘΦΈΣΙΟΣ, ία, ιον, *Ephesus, Epheso oriundus*, aut *qui Epheso advenit*, ab eodem. Act. XIX, 28. 34. 35. XXI, 29. Τρόφιμον τὸν Ἐφέσιον Trophimum, qui Epheso advenerat cum Paulo.

ἜΦΕΣΟΣ, ου, ἡ, *Ephesus*, Asiae minoris urbs maritima, celeberrima metropolis Ioniae, (πόλις Ἰωνίας ἐπιφανεστάτη, uti *Stephanus* eam vocat. *Herodoto* I, c. 142. *Lydiae* urbs est; nam *Lydia* olim fuit, quae a colonis vocata fuit *Ionia.*) sita ad mare Icarium, non procul a Caystro, fluvio Lydiae, inter Smyrnam et Miletum, exstructa et condita secundum *Strabonem* ab Androcho Codro A. M. 2900. secundum *Justinum* II. c. 4. ab Amazonibus. Olim variis nominibus appellata fuit, nempe *Alope*, Trojanorum tempore, deinde *Ortygia et Morge*, teste *Plinio H. N.* V, 29. etiam *Samornion* et *Ptelea*. Hodie a Turcis *Tigena* vocatur. Splendorem ei dedit haud exiguum ornatissimum Dianae templum, ducentis viginti annis a tota Asia factum, teste *Plinio H. N.* XXXVI, 14. et *Livio* I, c. 45. et inter mundi miracula a veteribus relatum, ob quod Ἀρτέμιδος νεωκόρος a Graecis dicebatur. Act. XIX, 35. Caeterum fuisse Ephesios admodum superstitiosos et magicis artibus assuetos, praeter locum Act. XIX, 19. formula proverbialis γράμματα Ἐφέσια clarissime docet, qua *notae* et *formulae magicae* significabantur, *quibus ad averruncandos morbos, daemones* etc. *uti solebant, formulae incantationum*, ἐπῳδαί τινες δυσπαρακολούθητοι, interprete *Suida*, de quibus lege *Küster.* ad *Suidam* T. I. p. 919. *J. C. Ortlob.* D. philol. de Ephesiorum libris curiosis combustis. Lips. 1708. 4. et *Th. Galaeum* ad *Jamblichum* p. 290. In universum lectu digna de hac urbe habet *Wesseling.* ad *M. Antonin. Itiner.* p. 659. *Gude de ecclesiae Ephesinae statu imprimis*

aevo Apostolico (Lips. 1732. 8.) et *F. Stosch.* Syntagma D. de nominibus urbium Asiae p. 6 seq.

ἘΦΕΥΡΕΤΗΣ, οῦ, ὁ, *qui aliquid effingit et excogitat*, *inventor*, i. q. εὑρετής, 2 Macc. VII, 31. ab ἐφευρίσκω, quod proprie de *eo* dicitur, *qui fingit*, *quae non sunt*, ut docet *Schol. Sophocl.* ad *Ajac. Flag.* v. 1074. εὑρίσκει τις τὸ ὄν, ἐφευρίσκει τις τὸ μὴ ὄν. Semel legitur in N. T. Rom. I, 30. ἐφευρετὰς κακῶν, h. e. malorum opifices, scelerum inventores, (*Virgil. Aen.* II, 161.) *facinorum repertores* (*Tacit. A.* IV, 11. 71.) οἱ ἐπὶ τοῖς παλαιοῖς κακοῖς ἕτερα καινοτομοῦντες κακά, interprete *Suida*, i. q. κακοτεχνοι. Sap. I, 4. coll. Prov. XVI, 27. Cf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 29.

ἘΦΗΜΕΡΊΑ, ας, ἡ, 1. proprie: *ministerium diurnum, functio, quae unum diem durat*, ἡ τῆς ἡμέρας λιτουργία, interprete *Hesychio*, ab ἐφήμερος, quod vide. *Polyb.* XXII, 10, 6. ἐφημερεύειν ἐπὶ τῶν ἔργων interdiu stationem habere ad opera.

2. *omne ministerium, ad stata tempora restrictum*, nam ἡμέρα de *quovis tempore* in N. T. usurpatur.

3. *ipsa sacerdotum classis, qui in hebdomadas singulas munere sacerdotali fungebantur.* Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 645. Scilicet Davides omnes, e sacerdotali genere oriundos, in viginti quatuor familias, seu classes, distribuerat, quae certis hebdomadum vicibus sacerdotii munus obibant, 1 Paral. XXIV, 4. et quas non solum Salomo, (2 Paral. VIII, 14.) sed etiam Nehemias (Nehem. XIII, 30.) confirmaverat. Insignis hanc in rem locus est apud *Joseph. A. J.* VII, 15. 7. ubi ita de Davide: διμέρισε δ' αὐτοὺς κατὰ πατριάς, (hinc *Suidas* ἐφημερία per πατριὰν interpretatus est) καὶ χωρίσας ἐκ τῆς φυλῆς τοὺς ἱερεῖς, εὗρε τούτων εἴκοσι τέσσαρας πατριάς, καὶ ἐκ μὲν τῆς Ἐλεαζάρου οἰκίας ἑκκαίδεκα, ἐκ δὲ τῆς Ἰθαμάρου ὀκτώ. διέταξε δὲ μίαν πατριὰν διακονεῖσθαι τῷ Θεῷ ἐπὶ ἡμέρας ὀκτώ. Quaelibet harum classium praefectum habebat, qui *princeps liturgiae* aut *ephemeriae* vocabatur. Post exilium Babylonicum diversitatis aliquid fuisse quoad capita ephemeriarum, *Lightfootus* tradit in *Hor. Hebr. et Talmud.* ad Luc. I, 5. 8. Saepius in N. T. non legitur.

ἘΦΗΜΕΡΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, idem quod ἐφημέριος, 1. proprie: *diem unum durans, diurnus, vivens in unum diem*, ex ἐπὶ et ἡμέρα. Usurpatur inprimis de animalculis, quae uno die cursum vitae conficiunt, tradente *Eustathio* ad *Homer. Od.* φ', v. 85. et *Hesych.* ἐφήμερον ζῶον οὕτω καλούμενον, ὅπερ ζῇ μίαν ἡμέραν. Febres diariae ἐφήμεροι πυρετοὶ dicuntur, observante *Foësio Oecon. Hippocr.* p. 155. Cf. *Valckenar.* ad *Eurip. Phoen.* v. 1515. et *Irmisch.* ad *Herodian.* I, 1. 7.

2. *quotidianus.* Sic semel legitur in N. T. Jacob. II, 15. λειπόμενοι τῆς ἐφημέρου τροφῆς destituti victu quotidiano, seu ad vitam sustentandam necessario, i. q. ἄρτου ἐπιουσίου. *Aristides* T. II. p. 398. τῆς ἐφημέρου τροφῆς. *Dionys. Halic. Ant.* VIII, 41. *Sueton. Nero* 37. diurnum victum. Vid. *Gataker.* ad *Marc. Antonin.* IV, 35. p. 122 et 271.

ἘΦΙΚΝΈΟΜΑΙ, οῦμαι, fut. ἵξομαι, *attingo, pertingo, pervenio*, ex ἐπὶ et ἱκνέομαι *venio.* Legitur bis in N. T. 2 Cor. X, 13. ἐφικέσθαι ἄχρι καὶ ὑμῶν ut ad vos progressus sim, seu pervenerim, scil. doctrina mea et institutione. ibid. v. 14. ὡς μὴ ἐφικνούμενοι εἰς ὑμᾶς quasi ad vos usque non pervenerim. *Alberti Gloss. N. T.* p. 144. μὴ ἐφικνούμενοι· μὴ καταλαμβανόμενοι, seu, ut fortasse ex *Hesychio* rescribendum est, μὴ καταλαμβάνοντες. *Hesych.* ἐφικνούμενος· νοῶν, φθάνων, ἐγγίζων, παραγινόμενος, ἢ γνούς. Cf. *Reiske* Index *Demosthenis* s. h. v. p. 391. et *Lexicon Xenophonteum* Vol. II. p. 431.

ἘΦΊΣΤΗΜΙ, fut. ἐπιστήσω, et ἘΦΊΣΤΑΜΑΙ, 1. proprie et quidem in praesenti: *sisto et colloco juxta, admoveo, appono, adhibeo*, ex ἐπὶ et ἵστημι *statuo.* *Xenoph. Cyrop.* IV, 2. 10.

2. *me admoveo*, h. e. *accedo*, et speciatim de *iis* usurpatur, *qui praeter*

spem

spem et inopinato superveniunt, et repente alterum opprimunt, quod nostri dicunt: einem unvermuthet über den Hals kommen *to attack one unexpectedly*. Luc. II, 38. ἐπιστᾶσα forte accedens. ibid. X, 40. ἐπιστᾶσα accedens. ibid. XX, 1. ἐπέστησαν οἱ ἀρχιερεῖς repente, tanquam ex insidiis prosilientes, oppresserunt eum pontifices. Eodem sensu sumitur Act. IV, 1. XXIII, 27. ἐπιστὰς σὺν τῷ στρατεύματι ego superveni cum militibus. 1 Thess. V, 3. αἰφνίδιος αὐτοῖς ἐφίσταται ὄλεθρος. *Joseph. A. J.* XI, 7. 1. et II, 11. 1. ἐπιστάντων δὲ ποιμένων καὶ ἀπελαυνόντων τὰς παρθένους. Conf. *Hemsterhus.* ad *Lucian.* T. I. p. 67.

3. *impetum facio, adorior, invado.* Act. VI, 12. καὶ ἐπιστάντες συνήρπασαν αὐτὸν et eum adorti rapuerunt eum. ibid. XVII, 5. ἐπιστάντες τῇ οἰκίᾳ Ἰάσονος impetu in aedes Jasonis facto. Jerem. XXI, 2. βασιλεὺς Βαβυλῶνος ἐφέστηκεν ἐφ' ἡμᾶς. ubi hebr. נִלְחָם *oppugnavit* respondet. *Suid.* ἐπίστηθι· ἐπενέχθητι, ἐπιτέθητι.

4. uti *adstare* (apud *Virg. Aen.* IV, 702.) *appareo subito et ex improviso*, de apparitionibus Dei et angelorum. *Herodot.* III, c. 141. οἱ δόξαιεν τῇ ὄψει ἐπιστάντα τὸν Θεὸν θαρσύνειν visi sibi Deum apparentem et animum addere. ibid. V, 56. *Dion. Hal.* VII, 67. *Anacr. Od.* III, 31. cf. *Elsner.* T. I. p. 469. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 661. Luc. II, 9. ἄγγελος Κυρίου ἐπέστη αὐτοῖς angelus Domini apparuit ipsis. ibid. XXIV, 4. Act. XII, 7. XXIII, 11. ἐπιστὰς αὐτῷ ὁ Κύριος.

5. *adsto, prope sto.* Act. XI, 11. ἐπέστησαν ἐπὶ τὴν οἰκίαν foribus aedium mearum adstabant. ib. XXII, 20. καὶ αὐτὸς ἤμην ἐφεστὼς ego quoque adstabam. Luc. IV, 39. καὶ ἐπιστὰς ἐπάνω αὐτῆς et adstitit juxta illam. Genes. XXIV, 43. 1 Sam. XXII, 17. *Libanius Or.* X. p. 266. A. *Philostrat. Vit. Soph.* I, c. 25. s. 4. ἐπιστάντος δὲ αὐτῷ τοῦ Ἀσκληπιοῦ.

6. *immineo, insto, impendeo*, de tempore. 2 Tim. IV, 6. ὁ καιρὸς τῆς ἐμῆς ἀναλύσεως ἐφέστηκε tempus mortis meae imminet. *Demosthen.* p. 287. 5. ed. *Reiske*: τὸν ἐφεστηκότα τῇ πόλει κίνδυνον.

7. *urgeo, vexo*, i. q. ἐπίκειμαι. Act. XXVIII, 2. διὰ τὸν ὑετὸν τὸν ἐφεστῶτα ob imbrem, qui nos urgebat et vexabat, coll. XXVII, 20. *Polyb.* p. 1053. διὰ τὸν ἐφεστῶτα ζόφον.

8. *persto in negotio et opere, omnes vires, omnes nervos intendo, ut praefixum consequar finem.* 2 Tim. IV, 2. ἐπίστηθι satisfacias muneri tuo.

9. interdum pleonastice poni videtur, v. c. Act. XXII, 13. ἐπιστὰς εἶπέ μοι me ita allocutus est.

ἘΦΡΑΪ́Μ, ὁ, *Ephraim*, 1. est nomen viri, filii secundi Josephi, hebr. אֶפְרַיִם, i. e. *fructifer, crescens*, cujus denominationis rationem dedit ipse Josephus, pater, Genes. XLI, 52. כִּי הִפְרַנִי אֱלֹהִים.

2. est nomen oppidi, quod in monte fertilissimo tribus Ephraim ejusdem nominis situm erat et duobus milliaribus tantum Hierosolyma distabat ad desertum versus Hierichuntem, hinc ab *Epiphanio Haer.* Lib. I. πόλις τῆς ἐρήμου appellatum. Joh. XI, 54. *Alberti Gloss. Gr.* p. 55. Ἐφραΐμ· ηὐξημένος, ἢ καρποφορήσας. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 920.

ἘΦΦΑΘᾺ, *hephata*, i. e. *aperitor*, seu, *te ipsum aperi.* Verbum syriacum vel hebraicum, quod aliis est imperativus Ithpeel אֶפְּתַח, per syncopen pro אֶתְפְּתַח, aliis vero imperativus in Niphal הִפָּתַח esse videtur, a radice פָּתַח aperuit. Semel legitur in N. T. Marc. VII, 34. ubi Christus jubet coecum, ut oculorum suorum usum recipiat, his verbis ἐφφαθὰ, ὅ ἐστι, διανοίχθητι, qua ipsa voce etiam in *Alberti Gloss. N. T.* p. 31. explicatum reperitur. Conf. *Vorstii Philol. S.* c. 37. p. 699. ed. *Fischeri*, *Laur. Fabricii* reliquias Syras p. 303. et *Th. Crenii* Analect. Philol. Crit. Hist.

ἜΧΘΡΑ, ας, ἡ, 1. *inimicitia, odium, simultas*, ab ἔχθος *odium.* Luc. XXIII, 12.

ῆεχον γὰρ ἐν ἔχθρᾳ ὄντες πρὸς
ter quos antea fuerat simul-
lr. V, 74. ἐν ἔχθρᾳ ἦσαν αὐτοῖς.
20. *Thucyd.* II, 68. *Xe-*
t. Graec. III, 5. 8.
ὶς Θεὸν, seu τοῦ Θεοῦ, in N. T.
, *quod Deo valde displicet et*
privat favore divino. Rom.
τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς ἔχθρα εἰς
l. v. 8. οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες, Θεῷ
ύνανται. Jacob. IV, 4.
uetonymiam: *causa inimici-*
scordiae, id, quod inimicitiam
ulit. Ephes. II, 16. ἀποκτεί-
χθραν ἐν αὐτῷ causam discor-
aeos inter et gentiles lege
morte sua sustulit, coll. v.
pius non legitur in N. T.
ΡΟΣ, ὰ, ὸν, 1. *inimicus, hostis,*
ius, omnis, qui alteri adversa-
cunque ratione, ab eodem.
V, 43. 44. X, 36. Luc. VI,
Rom. XII, 20. In N. T. spe-
χθροὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ commemo-
Matth. XXII, 44. 1 Cor. XV,
Hebr. I, 13. etc. quo commu-
ne venit, (ut verbis Ven. *Mo-*
iss. de Notionibus Universis
ogia p. 14. utar) *quidquid im-*
rte impedire valet cognitionem,
tem, (πίστιν et ἔργα καλὰ)
ossessionemque felicitatis uni-
ad quam adducere nos Christus
o patris sui debuit atque voluit.
ro Christi et Apostolorum ae-
tinebant *omnes falsi doctores,*
judaismi inter Christianos a-
defensores, (1 Joh. II, 18.
V, 2. 8.) *homines flagitiosi.*
. III, 6—12.) *infesti christiano*
inter Judaeos pariter ac genti-
hristi sectatores summo odio per-
es et vexantes, Satanas (Matth.
39. et in apocalypsi passim,)
e *mors.* (1 Cor. XV, 26.)
isus, quem alii oderunt. Hinc
vel nude positum, vel addita
οῦ, significat *impium, scelestum,*
et favore divino. Rom. V, 10.
. 8. Coloss. I, 21. *Demosthen.*
rona p. 321. ed. Basil. 1572.
αὶ θεοῖς ἐχθρῶν ἀνθρώπων. ibid. p.
u. I.

817. τῶν ἀδίκων τούτων ἀνθρώπων καὶ θεοῖς ἐχθρῶν. *Aelian. V. H.* II, 23. *Sophocl. Oedip. Tyr.* v. 1349. Eodem modo apud Hos. IX, 7. מַשְׂטֵמָה *inimicitia, peccatum,* seu *vitiositatem* notat.

ἜΧΙΔΝΑ, ης, ἡ, 1. *vipera foemina, serpens veneni praesentissimi et nocentissimi,* ab ἔχις *anguis, vipera mas.* Act. XXVIII, 3.

2. metaphorice symbolum est *hominis impii, ingrati et perniciosi.* Matth. III, 7. γεννήματα ἐχιδνῶν *anguigenae,* (*Ovid. Met.* III, 531.) h. e. posteri parentum impiorum et ingratorum erga Deum; nam vipera in omnibus linguis imago est hominis, qui laedit eum, a quo est beneficiis affectus. (*Eurip. Ione* v. 1262. οἵαν ἔχιδναν τήνδ' ἔφυσας. *Aeschyl. Choëphor.* v. 928. Conf. etiam *Rechenbergii Exercitatt. in N. T.* p. 164.) ibid. XII, 34. XXIII, 33. coll. v. 32. Luc. III, 7. Saepius non legitur in N. T.

ἜΧΩ, fut. ἕξω vel σχήσω, perf. ἔσχηκα, aor. 2. ἔσχον, 1. *habeo, possideo, est mihi, utor aliqua re.* Matth. III, 4. εἶχε τὸ ἔνδυμα vestimento utebatur. ib. v. 9. πατέρα ἔχομεν Ἀβραὰμ ab Abrahamo genus nostrum deducimus. ib. XII, 11. XIII, 9. 44. XVIII, 9. Marc. X, 22. 23.

2. *instructus et praeditus sum,* si de rebus, ad animum pertinentibus et sensibus non subjectis, sermo est. Matth. VII, 29. ὡς ἐξουσίαν ἔχων tanquam vir, summa auctoritate praeditus. ibid. IX, 6. XIII, 9. ὁ ἔχων ὦτα qui est intelligendi facultate instructus, et v. 12. ὃ ἔχει facultates quas habet. ib. v. 20. ἐὰν ἔχητε πίστιν. Act. XXIV, 16. Huc etiam pertinet locus Apoc. II, 6. ἀλλὰ τοῦτο ἔχεις sed hoc praeclarum in te est.

3. *accipio, habeo mihi aliquid concessum.* Matth. V, 46. τίνα μισθὸν ἔχετε; quodnam praemium reportabitis? ibid. VI, 1. μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν. ibid. XXVII, 65. ἔχετε κουστωδίαν concessi sint vobis custodes. Esther. I, 11. τὸ μὲν ἀργύριον ἔχε. *Eurip. Phoen.* v. 873.

4. *obtineo, acquiro, adipiscor, consequor.* Matth. XIX, 16. ἵνα ἔχω (in aliis κληρονομήσω) ζωὴν αἰώνιον ut consequar felicitatem aeternam, coll. Marc. X, 17 ibid. v. 21. καὶ ἕξεις θησαυρὸν et comparabis tibi thesaurum. Joh. V, 24. ἔχει ζωὴν αἰώνιον obtinebit aliquando felicitatem aeternam. ibid. v. 39. 40. XX, 31. Rom. V, 2. τὴν προσαγωγὴν ἐσχήκαμεν κ. τ. λ. copiam nacti sumus utendi hoc beneficio divino. Phil. III, 9. In versione Alex. Amos VI, 13. ἔχειν hebraico לָקַח respondet. *Hesiod. Opp. et Dies* v. 126. καὶ τοῦτο γέρας βασιλήϊον ἔσχον. *Apollod.* III, 14. 1. Conf. *Alberti Obss. Philol.* p. 298.

5. i. q. παρέχω *praebeo, affero.* 1 Joh. IV, 18. ὁ φόβος κόλασιν ἔχει timor servilis cruciatum affert. Huc etiam commode referri potest locus Rom. I, 13. ἵνα τινὰ καρπὸν σχῶ ut ex me utilitas ad vos redundet. *Herodot.* V, c. 101. p. 428. ed. *Wesseling.* οὐκ ἔχοντες ἐξήλυσιν ἐκ τοῦ ἄστεος nec praebente regressum ex urbe. *Thucyd.* II. c. 61. ubi Schol. ἔχει ἤδη· παρέχει. *Homer. Iliad.* π', v. 794. Conf. *Abresch. Dilucidd. Thucyd.* p. 272. *Vigor. Idiot. Ling. Gr.* p. 118. et 246. et *Kypke Obss. Sacr.* T. II. p. 150.

6. *complector, contineo.* Hebr. IX, 4. de sancto sanctorum χρυσοῦν ἔχουσα θυμιατήριον in quo erat aureum thuribulum. ibid. στάμνος χρυσῆ ἔχουσα τὸ μάννα. Apoc. XXI, 11.

7. omisso ἐμαυτὸν, *utor aliqua conditione, me habeo, affectus sum, fortuna aliqua utor,* et maxime de *constitutione et valetudine tam bona, quam adversa,* dicitur. Matth. IV, 24. πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας omnes male se habentes. ibid. VIII, 16. IX, 12. Marc. I, 34. κακῶς ἔχοντας ποικίλαις νόσοις. ibid. XVI, 18. καλῶς ἕξουσιν melius se habebunt. Joh. IV, 52. κομψότερον ἔσχε melius se habebat. Marc. V, 23. ἐσχάτως ἔχει in extremo vitae periculo versatur. Marc. III, 10. Act. XXIV, 23. XXVIII, 9.

8. *occupo aliquid et occupatum teneo,* maxime si de animo sermo est. Marc. XVI, 8. εἶχε δὲ αὐτὰς τρόμος tenebat animum earum et occupabat summa obstupefactio. *Hesiod. Theog.* v. 588. θαῦμα δ' ἔχ' ἀθανάτους τε θεούς. Interdum in hac significatione passive sumitur, v. c. Matth. XI, 18. δαιμόνιον ἔχει a daemone agitatur, seu occupatus tenetur. Certe ἔχεσθαι apud Graecos de *eo* usurpatur, *qui correptus est et tenetur morbis,* v. c. apud *Lucian.* T. III. p. 48. ed. *Reitz.* πυρετῷ ἐχόμενος.

9. *aestimo, reputo, habeo, censeo, in pretio et dignitate habeo.* Matth. XIV, 5. XXI, 26. 46. ὡς προφήτην αὐτὸν εἶχον eum ut vatem reverebantur. Marc. XI, 32. Act. XX, 24. οὐδὲ ἔχω τὴν ψυχήν μου τιμίαν ἐμαυτῷ non vitam meam tanti facio. Philipp. II, 29. ἐντίμους ἔχετε. *Diog. Laërt. Vita Solonis* p. 40. ed. Colon. 1615. 8. καλοκαγαθίαν ὅρκου πιστότερον ἔχε. *Theogn.* in *Sentent.* p. 190. σὺ δὲ ἴσχεις τοῦτο μάταιον. *Hesych.* ἔχει· ἀξιοῖ.

10. *utor aliqua re.* Matth. XIII, 12. ὅστις δὲ οὐκ ἔχει qui vero non utitur. ibid. ὅστις ἔχει qui utitur acceptis.

11. *possum, valeo,* i. q. δύναμαι. Marc. XIV, 8. ὃ ἔσχεν αὕτη pro viribus, pro facultate sua: nisi malis, quod tamen eodem rediret, ποιεῖν supplere e sequentibus. Luc. XIV, 14. Joh. VIII, 6. ἵνα ἔχωσι κατηγορεῖν αὐτοῦ ut accusandi eum materiam haberent. Luc. VII, 42. μὴ ἐχόντων αὐτῶν ἀποδοῦναι cum neuter solvendo esset. Luc. XII, 4. coll. Matth. X, 28. Act. IV, 14. οὐδὲν εἶχον ἀντειπεῖν. Hebr. VI, 13. Prov. III, 27. *Xenoph. Mem.* I, 2. 41. ἔχοις ἄν με διδάξαι τί ἐστι νόμος. *Eurip. Phoen.* 427 et 543. *Aelian. V. H.* II, 23. *Herod.* VIII, 3. 21. Ita *habere* apud Latinos, v. c. *Cic.* ad *Fam.* I, 5. *Tertull. Apologet.* c. 37. *Gellium* XVII, 20. Conf. *Heusinger.* ad *Vechneri Hellenol.* p. 409. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 374.

12. uti latinum *habere* pro *esse,* sich verhalten

stat to be, to be in a state. Act. 15. illa vero affirmabat, οὕτως ἔχειν ita se habere, seu vere ita esse. VII, 1. εἰ ἄρα ταῦτα οὕτως ἔχει; res est ita? num vere se ita t? ibid. XVII, 11. εἰ ἔχοι ταῦτα an vere res se ita haberet, h. e. nus consensus esset oraculorum . et fatorum et factorum J. C. etiam referunt nonnulli locum XXIV, 25. τὸ νῦν ἔχον ut nunc se habet. Sed exempla, quae ke Obss. Sacr. T. II. p. 124. ad versionem defendendam protu- liena sunt ab hoc loco, in quo lane abundat, et τὸ νῦν ἔχον, pro positum, in praesenti, ver jetzt le moment, significat. Cf. Reitz. ucian. Asin. c. 20. T. II. Opp. 8. et 780. et Viger. p. 245.

i de tempore dicitur, ago, tran- versor, immoror, natus sum. VIII, 57. πεντήκοντα ἔτη οὔπω ἔχεις ondum annos natus es quinqua- . ibid. V, 5. τριάκοντα ὀκτὼ ἔτη ἐν ἀσθενείᾳ per triginta et octo an- morbo correptus. ibid. v. 6. ὅτι ἤδη χρόνον ἔχει eum jam multum oris egisse in morbo. ibid. XI, uatuor jam dies transegerat in chro. Alciphr. III, Ep. 20. τρίτην ἡμέραν ἔχων ἐν ἄστει. Cf. Reitz. ucian. T. II. Opp. p. 847. Bar- d Eurip. Helen. v. 75 et 333.

disto, i. q. ἀπέχω. Act. I, 12. τον ἔχον ὁδὸν sabbati via distan- Conf. Kypke Obss. Sacr. T. II.

omisso χρήματα, (Luc. XVIII, seu εὐπορῶ, dives sum, abundo, et trario οὐκ ἔχω inops sum, desti- Ex hac notione vulgo explica- ocus Matth. XIII, 12. ὅστις γὰρ . τ. λ. ut sententiam vitae com- s contineat hoc modo: dives mo negotio res suas augere t, pauper vero haud raro sua it. (Formula οὐκ ἔχειν h. l. eo- modo usurpatur, ut nil habere Juvenalem Sat. III, 208. Nil t Codrus—et tamen illud perdi- felix nil.) 2 Cor. VIII, 11. ἐκ τοῦ ἔχειν pro facultatibus vestris. ibid. v. 12. Nehem. VIII, 10. Idem usus loquendi apud graecos (Arrian. Exped. Alex. II, 1. p. 61. Aeschin. Dial. II, 10. Eurip. Alcest. 58. Ari- stoph. Plut. 596.) et latinos (Virg. Georg. II, 499. Cic. ad Famil. VII, 29.) Scriptores obtinet. Conf. Valcke- nar. ad Herodot. VI. c. 22. Mark- land. ad Lysiam p. 576. Küsterum ad Aristoph. Plut. 596. Wetstenii N. T. T. I. p. 400. et Graevium ad Cic. Epp. ad Div. VII, 29.

16. sustineo. 2 Cor. I, 9. ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχήκαμεν damnationem mortis sustinuimus. Phil. I, 30. τὸν αὐτὸν ἀγῶνα ἔχοντες idem certamen sustinentes. Coloss. II, 1.

17. i. q. κατέχω, conservo, retineo. 1 Tim. I, 19. ἔχων πίστιν constans mane in vera religione tuenda et tradenda. ibid. III, 4. τέκνα ἔχοντα liberos suos assuefaciens obedientiae et honestatis studio. ibid. v. 9. ἔχοντας τὸ μυστήριον constantes maneant in re- ligione christiana. Apoc. VI, 9. ἣν εἶ- χον, quam, nempe doctrinam, nec in- ter ipsa adeo supplicia missam fece- runt: nisi supplere malis μαρτυρῆσαι, quam profitebantur.

18. scio, cognitum habeo. Act. XXV, 26. οὐκ ἔχω quod domino scribam, ig- noro. Joh. XIV, 21. ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μου qui tenet praecepta mea. Aelian. V. H. II, 10. καὶ οὐκ εἶχον Ἀθηναῖοι et nesciebant Athenienses. Caesar B. G. III, 3. non habebant, quomodo se defenderent. Conf. Abresch. ad Aes- chyl. p. 478.

19. credo, agnosco, profiteor, et op- ponitur τῷ ἀρνοῦμαι. 1 Joh. II, 23. πᾶς ὁ ἀρνούμενος τὸν υἱὸν, οὐδὲ τὸν πατέρα ἔχει. Conf. Syrum et Joh. V, 38. Hoc sensu quoque Latinorum habere nonnunquam occurrere notum est.

20. significat consuetudinem matri- monialem, conversationem conjugalem eamque tum licitam, tum illicitam. Matth. XIV, 4. οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν αὐ- τὴν, sc. γυναῖκα, nefas tibi est, hanc in matrimonio habere. Ita habere apud Sueton. August. c. 63. Matth. XXII, 28.

28. Marc. VI, 18. 1 Cor. V, 1. ὥστε γυναῖκά τινα τοῦ πατρὸς ἔχειν aliquem rem habere cum noverca sua. ib. VII, 2. Deut. XXVIII, 30. γυναῖκα λήψῃ καὶ ἀνὴρ ἕτερος ἕξει αὐτήν. 2 Paral. XI, 21. Cf. *Valckenar*. ad *Herodot*. IX, 76. p. 726. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 410 et 578. et *Fesselii Adverss. Sacr*. Lib. II, c. 20. *Hesych*. ἔχετο· ἐγαμεῖτο.—ἔχειν· ἐγγεγαμήκει. Alio sensu formula ἔχειν ἄνδρα Galat. IV, 27. de muliere foecunda dicitur, quae multos liberos habet.

21. ἔχομαι, sequente genitivo, *adhaereo alicui, conjunctus sum, vicinus, proximus sum, sequor, particeps sum*, et in universum de *iis* dicitur, *quae quocunque modo cum altero sunt conjuncta*. Marc. I, 38. εἰς τὰς ἐχομένας κωμοπόλεις in vicos finitimos. Luc. XIII, 33. σήμερον καὶ αὔριον καὶ τῇ ἐχομένῃ, sc, ἡμέρᾳ, quod additur Act. XXI, 26. hodie et cras et die sequente. Act. XIII, 44. τῷ δὲ ἐχομένῳ σαββάτῳ proximo sabbato. 1 Macc. IV, 28. ἐχομένῳ ἐνιαυτῷ. Num. XXII, 5. 11. ἐγκάθηται ἐχόμενός μου. Judd. IV, 11. *Herodot*. IV, c. 176 et 178. *Thucyd*. II, 96. ὄρος ἐχόμενον Ῥοδόπης. *Hesych*. ἔχεται· ἕπεται.—ἐχόμενα· πλησίον, ἐγγυτάτω.—ἐχόμενος· ἐγγίζων. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 557. et T. II. p. 405. et *Abresch. Annotatt. in Ep. ad Hebr*. p. 416. Hinc τὰ ἐχόμενα *constantia, perseverantia in aliqua re*. Hebr. VI, 9. πεπεισμεθα τὰ ἐχόμενα τῆς σωτηρίας persuasi sumus, vos constantes fore in religione christiana. Alii reddunt; *quae cum salute conjuncta sunt*. Alii vero: *de salute vestra*, ut ἐχόμενα plane abundet. Conf. *Hemsterhus*. ad *Aristoph. Plut*. p. 472. et *Wesseling*. ad *Herodot*. I. c. 120. p. 60.

22. Verbum ἔχω, constructum cum aliqua praepositionum cum suo casu, reddendum per illud verbum, ad cujus significationem expressum nomen proxime accedit. Hujus observationis, a *Vigero* de *Idiotismis Ling. Gr*. p. 244. et ab *Heisenio* in *Novis Hypothesibus ad Ep. Jacobi* p. 762 seq. multis exemplis confirmatae, et iisdem verbis prolatae, haec tantum exempla in libris N. T. notare mihi licuit: Rom. I, 28. ubi ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει Θεὸν, pro ἐπιγινώσκειν Θεὸν, Deum cognoscere et recte colere, Jacob. II, 1. ubi ἔχειν ἐν προσωποληψίαις nihil aliud est, quam προσωποληπτεῖν v. 9. 1 Tim. III, 4. ἔχειν ἐν ὑποταγῇ, pro ὑποτάσσειν, positum est, plane ut apud *Thucyd*. II, c. 18. legitur ἔχω σε ἐν ὀργῇ *succenseo tibi*, et *in spe habere* pro *sperare* dixit *Sallust. B. C*. 31.

23. ἔχειν τὶ ἐν τινὶ *potestatem in aliquem habere et exercere*. Joh. XIV, 30. καὶ ἐν ἐμοὶ οὐκ ἔχει οὐδὲν sed in me vim suam exserere non poterit, me vincere mihique nocere non valebit.

24. ἔχειν τὶ κατὰ τινὸς *habere, quod de aliquo conquueraris, causam indignandi et querendi de altero habere*. Matth. V, 23. si in templo memineris, te alteri esse invisum. Marc. XI, 25. Apoc. II, 4.

25. ἔχειν πρὸς τινὰ, sc. αἴτιον, *causae aliquid habere adversus aliquem*. Act. XXIV, 19. εἴτι ἔχοιεν πρός με si quid contra me proferre possent. Sed ἔχω πρὸς τινὰ significat etiam: *habeo, unde causam meam defendam et tuear adversus aliquem*. 2 Cor. V, 12. ἵνα ἔχητε πρὸς τοὺς κ. τ. λ. ut habeatis, quod opponatis iis, seu, ut possitis me defendere et causam meam tueri contra eos etc.

26. ἔχω ὑπ᾽ ἐμαυτὸν *praefectus sum, praesum*. Matth. VIII, 9. ἔχω ὑπ᾽ ἐμαυτὸν στρατιώτας parent mihi milites.

27. ἔχειν ἐν γαστρὶ, sc. ἔμβρυον, *uterum gestare, gravidam esse*, pro quo Graeci etiam simpliciter ἔχειν ponere solent. Cf. *Foësii Oecon. Hipp*. p. 157. Matth. I, 18. 23. XXIV, 19. Luc. XXI, 23. Exod. XXI, 22.

28. ἔχειν μεθ᾽ ἑαυτοῦ *secum adducere, afferre*. Matth. XV, 30.—etiam *praesentem videre, versari cum aliquo*. Matth. XXVI, 11. Marc. II, 19. XIV, 7.

29. interdum omittitur. 2 Cor. VIII, 15. ὁ τὸ πολὺ, sc. ἔχων, qui multum, h. e. ultra mensuram praescriptam collegerat

at; ὁ τὸ ὀλίγον, qui ne mensu-
dem justam habebat. Exod.
8. Reliqua sparsim in hoc
o observata reperiuntur, v. c.
ον, vide sub χρεία; ἑτοίμως ἔχω
ως etc.
;, *usque dum, donec, usque ad,*
iversum indicat *terminum ad*
Speciatim est
erbium temporis et conjungi-
nominibus genitivi casus. Si
s praemittitur, interveniente
τοῦ, illos in tempus finitum
Adverbiis autem si jungi-
it, ut nominum naturam in-
Matth. I, 17. ἕως Δαβὶδ usque
dem. ib. II, 15. ἕως τῆς τελευ-
δου. Act. VIII, 40. ἕως τοῦ
Καισαρείαν usque dum veniret
aream. 1 Cor. IV, 13. ἕως
hoc usque tempus. 1 Joh.

erbium loci. Matth. XI, 23.
οὐρανοῦ, ἕως ᾅδου. ibid. XXIV,
c. II, 15. etc. Luc. XXIV,
εἰς Βηθανίαν ad Bethaniam.
V. H. XII, 22. ἕως εἰς τὰ
Cum adverbiis ἕως ὧδε, huc
Luc. XXIII, 5. Matth. XXVII,
. XXI, 5.
erbium numeri. Matth. XVIII,
ἑπτάκις usque ad septies. ibid.
26. ἕως τῶν ἑπτὰ usque ad

ec, usque dum. Matth. II, 9.
ἔστη.
:a: particulae ἕως et עַד non
intervallum interjectum no-
, ut spatium aut tempus ulte-
ludant, sed haud raro ita re-
· ad tempus praecedens, ut
tente non affirmetur contra-
Matth. I, 25. Josephus non
Maria uxore sua, ἕως οὗ ἔτεκε
sed nec postea, ut admo-
obabile est. ibid. XXII, 44.
[, 20. Ita עַד 2 Sam. VI, 23.
empla habet *Noldius* in *Con-*
iis Partic. Hebr.
Σ ἌΝ, *donec.* Construitur
bjunctivo. Matth. II, 13. ἕως

ἂν εἴπω σοι usque dum nova tibi man-
data dederim. ibid. V, 18. 26. X, 11.
Marc. IX, 1.—*sed*, i. q. ἀλλά. Matth.
XII, 20. coll. Ies. XLII, 3. ubi ἀλλὰ
Alexandrini habent. Act. II, 35.
1 Cor. II, 5.

ἝΩΣ ΟὟ, scil. χρόνου, ἐν ᾧ, re-
spondet hebr. עַד כִּי Genes. XXVI,
13. *usque ad id tempus, quo,* i. e.
usque dum, donec, et quidem tum vel
conjunctivum adsciscit, vel indicati-
vum. Matth. XVII, 9. XVIII, 30.
34. Luc. XIII, 21.—*interim dum.*
Matth. XIV, 22. ἕως οὗ ἀπολύσῃ τοὺς
ὄχλους dum interim turbam dimitte-
ret. ibid. XXVI, 36. ἕως οὗ ἀπελθὼν
προσεύξωμαι ἐκεῖ dum abeo illuc pre-
candi causa. *Dionys. Halic.* VIII,
64. *Aristoph.* Equit. v. 111.

ἝΩΣ ὍΤΟΥ, *dum adhuc, quam-
diu,* hebr. עַד־אֲשֶׁר 1 Sam. XXX, 4.
Matth. V, 25. ἕως ὅτου εἶ ἐν τῇ ὁδῷ μετ'
αὐτοῦ dum adhuc cum illo in via es.
—*donec, usque dum.* Luc. XV, 8.
XXII, 16. 18. Joh. IX, 18.

ἝΩΣ ΠΌΤΕ, *quousque? quam-
diu?* Matth. XVII, 17. Marc. IX,
19. Joh. X, 24. Etiam simplex ἕως
haud raro *quamdiu* notat apud Grae-
cos, v. c. *Polyb.* IV, 3. ἕως Ἀντίγονος
ἔζη quamdiu vixit Antigonus.

Z.

ΖΑΒΟΥΛΏΝ, ὁ, *Sabulon.* 1. No-
men proprium decimi filii Jacobi, et
sexti ex *Lea* nati. Hebr. dicitur זְבֻלוּן,
a radice זָבַל *habitavit, cohabitavit,*
notans *cohabitationem,* quo nomine
mater, cum in hoc suo filio egregium
Dei donum sibi collatum agnosceret,
eum boni ominis causa insignivit,
prout ipsa hoc declarat Genes. XXX,
20. יִזְבְּלֵנִי אִישִׁי, h. e. ex eo mihi
mariti stabilem cohabitationem pro-
mitto.

 2.

2. per metonymiam *posteros Sabulonis* significat, *ipsam adeo tribum, quam incolebant Sabulonis posteri in Palaestina*, quae inter Issacharis regionem, Aseris et Nephthali interjecta erat. Matth. IV, 13. ἐν ὁρίοις Ζαβουλὼν καὶ Νεφθαλείμ, et v. 15. γῆ Ζαβουλών. Apoc. VII, 8. Saepius non legitur in N. T. *Alb.* Gloss. Gr. N. T. p. 223. κατοικητήριον.

ΖΑΚΧΑΪΟΣ, ου, ὁ, *Zacchaeus.* Nomen proprium portitorum, seu operarum magistri, vel syriacum ܙܟܝܐ *purus, justus*, a radice ܙܟܐ *mundavit, justificavit*, vel hebraicum, a זָכַךְ seu זָכָה *purus, mundus fuit. Alberti* Gloss. Gr. p. 8. Ζακχαῖος· δίκαιος. Luc. XIX, 2. 5. 8. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 784.

ΖΑΡᾺ, ὁ. Nomen viri indeclinabile, qui fuit filius Judae ex Thamare susceptus. Hebraice vocatur זֶרַח, i. e. *ortus*, a זָרַח *ortus est.* Memoratur in Genealogia Christi Matth. I, 3.

ΖΑΡΟΎΧ. Vide ΣΑΡΟΎΧ.

ΖΑΧΑΡΊΑΣ, ου, ὁ, *Sacharias.* Nomen viri originis hebraicae ex זָכַר *meminit, recordatus fuit*, et יָהּ nomine divino, (*Alb.* Gloss. Gr. p. 7. Ζαχαρίας· μνήμη Κυρίου) ideo ei fortasse a parentibus inditum, ut semper Dei et praeceptorum divinorum memor viveret. Duo vero hujus nominis in N. T. libris occurrunt. Unus fuit *sacerdos* et *pater Johannis baptistae.* Luc. I, 5. 12. 13. 18. 21. 40. 59. 67. III, 2. Alter vero fuit *filius Barachiae, occisi in templo,* Matth. XXIII, 35. Luc. XI, 51. qui quibus temporibus vixerit, variae sunt eruditorum sententiae. Alii enim intelligunt Zachariam, filium Joiadae, summi sacerdotis, qui ob reprehensa populi judaici peccata jussu regis Joasi in atrio templi lapidatus fuit. 2 Paral. XXIV, 20—22. Ne vero nomen patris Joiadae aliquem offendat, observat *Grotius*, multos Hebraeorum quondam fuisse binomines. Alii, repugnante historia, intelligunt *Sachariam, prophetam*, filium Berechi, filii Hiddonis. Sech. I, 1. Novam denique viam ingressus est *Krebsius* in *Obss. Flav.* p. 51. qui putat, hic intelligendum esse Sechariam, Baruchi filium, paulo ante excidium Hierosolymitanum in medio templo a zelotis nefarie interfectum, teste *Josepho* de B. J. IV, 5. 4. Cui opinioni ne obstaret, quod Christus Matth. XXIII, 35. non de re futura, sed praeterita loquatur, verba ὃν ἐφονεύσατε reddenda essent: *quem occideritis*, aoristo pro futuro posito, ex usu loquendi Graecorum, a *Casaubono* ad *Polybium* p. 222. edit. *Gronov.* jam observato. Equidem sententiam, primo loco positam, majori veri specie sese commendare arbitror. Confer *Maur. Castens* D. histor. crit. de *Zacharia Barachiae filio* Lips. 1720. 4. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 490.

ΖΆΩ, ῶ, ζῇς, ζῇ, imperf. ἔζων, ἔζης, fut. ζήσομαι, aor. 1. ἔζησα, perf. ἔζηκα, part. ζῶν, ζῶντος inf. ζῇν, 1. *vivo*, praesertim de *vita hominum praesente.* Matth. XXII, 32. οὐκ ἔστιν ὁ Θεὸς Θεὸς νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων. ibid. XXVII, 63. ἔτι ζῶν cum esset in vivis. Infinitivus τὸ ζῇν pro substantivo ζωὴ *vita* ponitur Phil. I, 21. ἐμοὶ γὰρ τὸ ζῇν Χριστὸς omnem vitam meam impendo propagationi religionis christianae. ibid. v. 22. εἰ δὲ τὸ ζῇν ἐν σαρκὶ κ. τ. λ. si magnam utilitatem ex vita mea Christianorum coetus percipiat. Hebr. II, 15. διὰ παντὸς τοῦ ζῇν per omnem vitam. 2 Macc. III, 31. 33. VII, 22. Conf. *Palairet.* Obss. Critt. p. 446. Ζῶντες καὶ νεκροὶ *omnes omnino homines, universum genus humanum.* Act. X, 42. κριτὴς ζώντων καὶ νεκρῶν judex omnium hominum. 2 Tim. IV, 1. coll. 1 Thess. IV, 14 — 17.

2. *vitam conservo, in vita conservor, alor, sustentor, victum capio, liberor e periculis vitae.* Matth. IV, 4. οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος non pane solum alitur homo. Marc. V, 23. ὅπως σωθῇ καὶ ζήσεται. Act. XVII, 28.

γὰρ ζῶμεν per eum conservatur
nostra. ibid. XXII, 22. XXVIII,
Cor. IX, 14. ἐκ τοῦ εὐαγγελίου
opera, quam posuerunt in prae-
la doctrina christiana, victum
. 2 Cor. VI, 9. ὡς ἀποθνήσκον-
ἰδοὺ ζῶμεν etsi quotidie in peri-
mortis versamur, tamen repente
ur. Ibid. XIII, 4. ubi opponi-
ῦ ἀσθενοῦν calamitatibus premi.
. IV, 15. *Aelian. V. H.* II, 36.
ה Exod. I, 16. Num. IV, 19.
38. Jos. VI, 17.

vitam redeo, revivisco, vitam
. Matth. IX, 18. Marc. XVI,
Luc. XXIV, 5. τί ζητεῖτε τὸν ζῶν-
τὰ τῶν νεκρῶν; coll. v. 6. ἠγέρθη,
3. Joh. V, 25. XI, 25. κἂν ἀπο-
θάνῃ ζήσεται etiamsi mortuus fuerit,
ndo in vitam redibit. Act. I, 3.
II, 8. ὃ ἐγένετο νεκρὸς καὶ ἔζησεν.
IX, 4. 5.

r metonymiam: *sanitatem re-*
, *convalesco.* Joh. IV, 50. ὁ υἱός
filius tuus sanitati restitutus est.
51. et 53. coll. v. 52. Simili
Hebraei suum חָיָה usurpant.
XXVIII, 9. יְחִי מֵחָלְיוֹ, Alex.
ἐκ τῆς μαλακίας αὐτοῦ. 2 Regg.
. יְחִי, Alex. καὶ ὑγιάσῃ. 2 Regg.
Artemid. IV, 5.

rennis sum, per metaphoram.
V, 11. ὕδωρ ζῶν aqua fontalis et
is, et opponitur stagnis. ibid.
8. Genes. XXVI, 19. Levit.
5. ubi ὕδωρ ζῶν a Josepho ex-
r per πηγαῖον καὶ ἀένναον ὕδωρ.
il. Epigr. II, 90. fons vivus.
modo et nos lebendig *living*
dicimus, quod similitudinem
corporis viventis habet, v. c.
ndiger Zaun *a live-hedge.* Sic
1 Petr. II, 5. λίθοι ζῶντες sunt
naturales, non artificiales, cu-
li sunt saxa, quae suo modo vi-
Hinc *viva saxa* dixit *Virgil.*
171. ubi vid. *Servius*, et *Ovid.*
. *Heroid.* v. 88.

ix sum et prospero rerum statu
speciatim: *fruor felicitate Chri-stianorum et in hac vita* (quae est in favore divino efficacissimo et immunitate a poenis peccatorum) *et in futura.* Luc. X, 28. τοῦτο ποίει καὶ ζήσῃ, coll. v. 25. Joh. VI, 51. ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα semper felix erit. ibid. v. 57. sicut misit me Deus omnis felicitatis auctor, cui et ego omnem felicitatem meam debeo, ita, qui me edit, per me felicissimus evadet. Joh. XIV, 19. ὅτι ἐγὼ ζῶ καὶ ὑμεῖς ζήσεσθε participes eritis aliquando felicitatis, qua ego post mortem apud Deum fruar. Rom. I, 17. ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται verus Christianus ob suum religionis studium felicitate Christianorum beabitur. ibid. VI, 10. ὃ δὲ ζῇ, ζῇ τῷ Θεῷ vitam nunc agit apud Deum beatam. ibid. VIII, 13. 1 Thess. III, 8. V, 10.

7. i. q. ζωοποιέω, *vitam do*, seu *reddo, felicem reddo, ad veram felicitatem duco.* Joh. VI, 51. ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν ego doctrina mea homines ad veram felicitatem duco, coll. v. 48. ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς. ib. v. 57. ὁ ζῶν πατὴρ Deus omnis felicitatis auctor. Act. VII, 38. λόγια ζῶντα doctrina salutaris, i. q. λόγος ζωῆς. Hebr. X, 20. ὁδὸς ζῶσα via ad felicitatem ducens. 1 Petr. I, 3. Ps. CXIX, 50. ὅτι τὸ λόγιόν σου ἔζησέ με.

8. *vere talis sum, qualem me profiteor et qualis esse debeo, nomine meo dignus sum.* Joh. XI, 26. πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμὲ et omnis verus meus cultor non in aeternum morietur. Act. VII, 38. λόγια ζῶντα, h. e. ut etiam non incommode reddi potest, *vera oracula divina. Sophocl.* Oedip. Tyr. v. 489. μαντεῖα ζῶντα, *Schol.* ἰσχύοντα τῇ ἀληθείᾳ. Rom. XII, 1. θυσία ζῶσα victima vera et nomine suo digna. Hinc non solum ζῇν interdum *veracem et ratum esse et certum eventum habere* significat, Hebr. IV, 12. ζῶν γὰρ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ certissimae sunt comminationes divinae: sed etiam Deus in tot N. T. locis ὁ ζῶν vocatur, *quatenus verax est et exsequitur poenas, quas minatus est*, Hebr. X, 31. *quatenus verus et unus est, qui*

 neminem

neminem sibi parem, neminem superiorem habet, Matth. XVI, 16. Hebr. XII, 22. ad imitationem hebr. אֵל חַי Jos. III, 10. 1 Sam. XVII, 26. 36. Ps. XLII, 2. cui מֵתִים mortui, h. e. deastri, opponuntur. Ps. CVI, 28. Adde 1 Thess. I, 9. Θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ — *quatenus denique veracissimus est et spes in eo posita neminem fallit.* 1 Tim. IV, 10. VI, 17.

9. Formulae ζῆν ἐν τινὶ, ζῆν τινὶ et ζῆν κατά τι non solum de *iis* usurpantur, *qui aliquid cum voluptate, frequenter et summo cum studio tractant*, sed etiam de *iis*, *qui se ad alicujus arbitrium, praecepta et vitam accommodant*, et in universum significant: *vitam alicui consecrare.* Rom. VI, 2. πῶς ἔτι ζήσομεν ἐν αὐτῇ, sc. ἁμαρτίᾳ ᾗ ἀπεθάνομεν; quomodo vitiositati iterum dediti simus, cui renuntiavimus? ibid. XIV, 7. 8. οὐδεὶς γὰρ ὑμῶν ἑαυτῷ ζῇ κ. τ. λ. sensus: nemo pro arbitrio vivere et mori potest, vita nostra Christo est consecranda. 2 Cor. V, 15. Gal. II, 19. 20. ὃ δὲ νῦν ζῶ κ. τ. λ. quod attinet ad vitam meam in his terris, tota accupata est in religionis christianae studio. Coloss. II, 20. ὡς ζῶντες ἐν κόσμῳ quasi adhuc obstricti essetis religioni Mos. Rom. VIII, 12. 13. κατὰ σάρκα ζῆν vitiositati in omnibus actionibus suis obtemperare, et opponitur τῷ πνεύματι ζῆν Gal. V, 25. Sic apud Latinos *vivere alicui* apud *Terent.* Eun. I, 1. 28. *Aelian.* V. H. III, 13. ζῆν ἐν οἴνῳ. *Alciphr.* Ep. I, 37. δεῖ γὰρ αὐτὸν ἢ ἐμοὶ ζῆν, ἢ τεθνάναι Θεττάλῃ. Sic etiam ζῆν τῇ πόλει olim dicebantur, qui facultatibus et bonis suis uterentur ad salutem civitatis. Vid. *Polluc.* III, c. 6. Sed interdum ζῆν ἐν τινὶ etiam *is* in N. T. dicitur, *ad cujus praecepta et vitam nos accommodamus*, v. c. Galat. II, 20. ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστὸς Christus per me agit; et ζῆν τινὶ partim *is* dicitur, *qui vitam suam alicujus beneficio debet*, Luc. XX, 38. πάντες γὰρ αὐτῷ ζῶσιν omnes enim vitam habent beneficio divino; partim, *qui aliqua re animatur*, quod nostri dicunt: **belebt, beseelt werden** *lively, animated.* Galat. V, 25. εἰ ζῶμεν πνεύματι si animamur doctrina christiana, animis nostris semper obversante. Hinc ζῆν, absolute positum,

10. significat: *vivere honeste, et digne Deo ejusque praeceptis*, et ζῶν speciatim dicitur *homo emendatus et prorsus immutatus per religionem christianam*, et opponitur τῷ νεκρῷ. Rom. VI, 13. Apoc. III, 1. Immo Deus ipse ὁ ζῶν dicitur Hebr. IX, 14. quatenus est sanctissimum numen et pietatem ab hominibus postulat.

11. ζῶ ἐγὼ inservit formulae jurandi; *per me juro, ita ego vivam.* Rom. XIV, 11. ubi hebraico בִּי נִשְׁבַּעְתִּי Ies. XLV, 23. respondet. Num. XIV, 21. 28. Jer. XII, 24. Ezech. V, 11.

ΖΕΒΕΔΑΪΟΣ, ου, ὁ, *Sebedaeus.* Nomen viri hebraicum זַבְדִּי aut זְבַדְיָה, quod in scriptis Judaeorum saepius occurrit et *munificum, liberalem* significat, a radice זָבַד *dotavit, donavit*, unde זֶבֶד *dos, donum.* Fuit hic maritus Salomes, pater Johannis et Jacobi, apostolorum, (Matth. IV, 21. X, 2.) qui ideo in N. T. κατ' ἐξοχὴν οἱ υἱοὶ Ζεβεδαίου vocantur Matth. XX, 20. XXVI, 37. XXVII, 56. etc.

ΖΕΣΤΟΣ, ἡ, ὀν, 1. proprie: *fervidus*, a ζέω *ferveo.*

2. metaphorice: *summo alicujus rei studio flagrans.* Apoc. III, 15. 16. οὔτε ζεστὸς nec morum probitate eminens. Saepius non legitur in N. T. Conf. infra sub ζέω, *Wetstenii N. T.* T. II. p. 763. et *Vechneri Hellenolexiam* lib. II, c. 4. p. 458.

ΖΕΥΓΟΣ, εος, ους, τὸ, 1. proprie: *jugum, instrumentum, quo boves conjunguntur et alligantur ad trahendum aratrum aut vehiculum*, i. q. ζυγὸς, a ζευγνύω, vel ζεύγνυμι, *jungo, conjungo, copulo. Aelian.* V. H. IX, 29. *Xenoph.* Mem. I, 1. 9.

2. *par eorum, quae aliquo modo sibi conveniunt.* Sic bis legitur in N. T. Luc. II, 24. ζεῦγος τρυγόνων par turturum, hebr. שְׁתֵּי תֹרִים Levit. V, 11.

Alex.

Alex. ζεῦγος τρυγόνων. Luc. XIV, 19. ζεῦγος βοῶν par boum, qui jugo conjunguntur, hebr. אֶת צֶמֶד הַבָּקָר 1 Regg. XIX, 21. Alex. τὸ ζεῦγος βοῶν. *Herodot.* III, 76. Apud Graecos, ut apud Latinos *par*, latius interdum patet. Sic v. c. ζεῦγος φίλων de *duobus amicis* apud *Eurip.* Hercul. Fur. v. 1403. de conjugibus apud *Xenoph. Oecon.* 7. 18. et apud *Cic.* Philipp. XI, 2. *jugum impiorum* de Dolabella et M. Antonio occurrit. *Hesych.* ζεῦγος· πᾶν τὸ ἐζευγμένον, καὶ ὄχημα, καὶ ἐπὶ τριῶν καὶ τεσσάρων ἵππων. Vide *Valckenar.* ad *Eurip.* Phoen. v. 331. *Dorvill. ad Charit.* p. 469. et *Lexicon Xenophonteum* s. h. v.

ΖΕΥΚΤΗΡΊΑ, ίας, ἡ, *vinculum, quo aliquid cum altero jungitur, junctura,* ab eodem verbo. Semel legitur in N. T. Act. XXVII, 40. τὰς ζευκτηρίας τῶν πηδαλίων vincula gubernaculorum. *Eurip. Helen.* 1552.

ΖΕΥ͂Σ, ὁ, genit. Διός, dat. Διΐ, acc. Δία, ad differentiam praepos. διά, vocat. Ζεῦ, *Jupiter.* Nomen proprium Dei fictitii inter gentiles, caeterorum Deorum regis et patris, ita sine dubio vocati ἀπὸ τοῦ ζῆν, vel, quod vitae auctor a gentilibus haberetur, (conf. *Menag.* ad *Diog. Laërt.* p. 45.) vel secundum *Lactantium* I, c. 11. quod primus ex liberis Saturni maribus vixerit. Act. XIV, 12.

2. *statua Jovis atque imago.* Act. XIV, 13. ὁ ἱερεὺς τοῦ Διὸς τοῦ ὄντος πρὸ τῆς πόλεως sacerdos Jovis, cui statua atque templum erecta erant ante urbem.

ΖΈΩ, fut. ήσω, 1. proprie: *ferveo,* de fervore, ignis vi excitato, *bullio,* per onomatopoeiam, quia liquor bulliens sonum format similem huic verbo sibilanti ζέω. Job. XXXII, 19. *Plutarch.* T. VI. p. 505. ed. *Reiske. Phavor.* ζέω· τὸ βράζω, καὶ λέγεται οὐ μόνον ἐπὶ ὑδάτων, ἀλλὰ καὶ τοῦ θυμοῦ. εἴρηται δὲ κατὰ μίμησιν τοῦ κατὰ τὴν θερμασίαν τῶν ὑδάτων ἤχου.

2. metaphorice: *summo alicujus rei studio flagro, plenus ardore sum, promtus sum animo.* Act. XVIII, 25. ζέων πνεύματι flagrans studio doctrinae divinae ulterius propagandae. Rom. XII, 11. ζέοντες τῷ πνεύματι animo fervente negotia vestra peragite. *Alberti* Gloss. N. T. p. 108. τῷ πνεύματι ζέοντες· ἕτοιμοι πρὸς τὴν πνευματικὴν ἐργασίαν. Conf. *Suicer. Thesaur. Eccles.* T. I. p. 1296. *Philo de Vita Mosis* III. T. II. p. 178. 13. *Dionys. Halic. Ant.* p. 2246. ed. *Reiske.*

ΖΗΛΕΎΩ, fut. εύσω, i. q. ζηλόω. Legitur tantum in nonnullis codd. Apoc. III, 19. Vide infra sub ζηλόω.

ΖΗ͂ΛΟΣ, ου, ὁ, 1. proprie: *fervor,* a ζέω *ferveo,* et λίαν *valde,* teste *Etym. M.* ζῆλος· παρὰ τὸ ζέω καὶ λίαν γίνεται ζέλος καὶ ζῆλος. Hinc metaphorice ad omnes omnino vehementiores animi affectus tranfertur, et speciatim in N. T. notat

2. *invidiam. Etym. M.* ὁ φθόνος. Act. XIII, 45. ἐπλήσθησαν ζήλου invidia ducti. Rom. XIII, 13. μὴ ἔριδι καὶ ζήλῳ. 1 Cor. III, 3. 2 Cor. XII, 20. ζῆλοι pro ζῆλος, plane ut Galat. V, 20. Jac. III, 14. 16. ζῆλος καὶ ἐριθεία.

3. *ira, indignatio vehemens.* Act. V, 17. ἐπλήσθησαν ζήλου ira commovebantur. ibid. XIII, 45. admodum irascebantur. Joh. II, 17. ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου indignatio ob templum tuum violatum. Hebr. X, 27. πυρὸς ζῆλος ira ardentissima, seu poena acerrima. Sic קִנְאָה Zach. VIII, 2.

4. *ardens et intensum studium,* tam in bonam, quam in malam partem. *Suid.* ἀγαθοῦ τινὸς ἐπιθυμία χωρὶς φθόνου τινὸς ἐγγινομένη τῇ ψυχῇ. Rom. X, 2. ζῆλος Θεοῦ studium in defendenda vera religione Mosaica. 2 Cor. VII, 7. τὸν ὑμῶν ζῆλον ὑπὲρ ἐμοῦ studium vestrum voluntati meae satisfaciendi. ibid. IX, 2. ὁ ἐξ ὑμῶν ζῆλος vestrum sustentandi pauperes Christianos studium. Philipp. III, 6. κατὰ ζῆλον studio defendendae religionis Mosaicae abreptus. Coloss. IV, 13. ὅτι ἔχει πολὺν ζῆλον ὑπὲρ ὑμῶν me enim testem habet magni studii vestris commodis inserviendi. 1 Macc. II, 58. coll. v. 54. ζῆλος νόμου fervor pro lege seu in lege tuendo

da. Ita quoque קִנְאַת Ps. LXIX, 9. sumitur.

5. *amor.* 2 Cor. XI, 2. *ζηλῶ γὰρ ὑμᾶς Θεοῦ ζήλῳ* amore vere divino vos complector.

ΖΗΛΌΩ, ῶ, fut. *ώσω*, 1. proprie: *ferveo*, a *ζῆλος*, quod vide. Deinde, uti in universum *omnem fervorem et aestum* animi significat, ita speciatim notat

2. *odio et invidia concitor adversus aliquem.* Act. VII, 9. *ζηλώσαντες* per invidiam. ib. XVII, 5. *ζηλώσαντες δὲ*, si lectio sana est. 1 Cor. XIII, 4. *ἡ ἀγάπη οὐ ζηλοῖ* benevolus erga alios odio et invidia se concitari non patitur. Genes. XXXVII, 11. Ps. LXXIII, 3. *Hesych.* *ζηλοῖ· φθονεῖ, ἐρίζει, μισεῖ.* Idem: *ἐζήλωσεν· ἐφθόνησεν.*

3. *ambio, expeto, quaero, appeto*, i. q. *ζητέω.* 1 Cor. XII, 31. *ζηλοῦτε τὰ χαρίσματα τὰ κρείττονα* ambite et precibus vobis a Deo expetite dona praestantiora. ibid. XIV, 1. 39. Jacob. IV, 2. *φονεύετε καὶ ζηλοῦτε* flagrantissimo studio appetitis. *Eurip.* Hecub. v. 255. *ζηλοῦντι τιμάς.*

4. *sector aliquem, alicujus partes sequor.* Galat. IV, 17. *ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε* ut ipsos doctores sectemini.

5. sequente accusativo personae: *capto alicujus benevolentiam.* Gal. IV, 17. *ζηλοῦσιν ὑμᾶς* ideo vestram benevolentiam captant, seu ad suas partes pertrahere student. Alii reddunt: *male invident vobis*; alii vero: *laudant vos, felices vos praedicant*, quo sensu *ζηλοῦν* legitur apud *Xenoph.* Hist. Gr. VI, 5. 38. *Isocr.* Evag. c. 8. *Suid.* *ζηλῶ· μακαρίζω.*

6. *amo, amore et benevolentia complector.* 2 Cor. XI, 2. *ζηλῶ γὰρ ὑμᾶς ζήλῳ Θεοῦ* amore vere divino vos complector.

7. *studiosus sum.* Apoc. III, 19. *ζήλωσον οὖν καὶ μετανόησον* stude virtuti et emenda vitam tuam, aut, summo cum studio mentem ac ingenium muta; ut sit positum pro *μετὰ ζήλου μετανόησον.* (In nonnullis codd. pro *ζήλωσον* legitur *ζήλευε*, quod idem notat. Vide *Simplicium in Epictet.* p. 131. *οὐδεὶς τῶν τὸ ἀγαθὸν τὸ ἀνθρώπινον ζητούντων φθονεῖ ἢ ζηλεύει ποτέ.*) *Theophr.* Char. Prooem. 4. *τῶν τὴν εἰρωνείαν ἐζηλωκότων.* Hinc pass. *ζηλόομαι incitor, impellor, studiosus reddor.* Galat. IV, 18. *καλὸν τὸ ζηλοῦσθαι ἐν καλῷ πάντοτε* utinam vos ad virtutis studium semper incitari pateremini.

ΖΗΛΩΤΗΣ, οῦ, ὁ, 1. in universum: *qui studiosus est alicujus rei consequendae et conservandae, qui alicui rei fervide studet et incumbit*, in utramque partem, a *ζηλόω.* Act. XXI, 20. *καὶ πάντες ζηλωταὶ νόμου ὑπάρχουσι* et omnes acerrimi adhuc defensores legis Mosaicae sunt. Eundem sensum formula *ζηλωτὴς Θεοῦ* habet, quae ibid. XXII, 3. legitur. 1 Cor. XIV, 12. *ζηλωταί ἐστε πνευμάτων* cum tam studiose appetatis dona extraordinaria Sp. S. Galat. I, 14. Tit. II, 14. *ζηλωτὴν καλῶν ἔργων* et verae virtutis christianae studiosum. 2 Macc. IV, 2. *ζηλωτὴν τῶν νόμων.* *Polyb.* X, 25. 2. *Plutarch.* T. VI. p. 20. ed. *Reiske.*

2. Fuit cognomen Simonis apostoli, Luc. VI, 15. Act. I, 13. qui ante conversionem ad religionem christianam zelotarum societati adscriptus erat. Antiquitus vero *Ζηλωταὶ* vocabantur quidem Judaei, qui summo Dei religionisque patriae amore et defendendae studio tenebantur et flagrabant, qualis fuit *Pinehasus*, cujus historia legitur Num. XXV, 7. sed deinde hoc nomine insigniebantur quoque homines privati inter Judaeos, societate quadam inter se conjuncti, qui tempore maxime Maccabaeorum et Christi apostolorumque aetate omnia atrociora facta, inprimis ea, quibus templi, numinis, seu gentis sanctitas violari credebatur, illico puniebant, nulla judicii forensis ratione habita, zelo, uti jactabant, divino correpti, quo nomine ab ipsis turpissima facta patrata fuisse latronum more, testis est *Josephus* de B. J. IV, 6. 3. VII, 8. 1. p. 423. ed. *Havercamp.* Talis olim etiam fuerat Simon apostolus.

ΖΗΜΊΑ,

ας, ἡ, 1. proprie: *poena*, ιud Graecos tam de mul-la, quam de poena capitis loneis exemplis compro-*nhem.* ad *Aristoph.* Plut. Adde *Aelian.* V. H. IV, . p. 459.

etrimentum et damnum, patitur, jactura, item *res od alicui detrimentum af-* XXVII, 10. 21. κερδῆσαι ίσιν evitare hanc, quam jacturam. Phil. III, 7. διὰ τὸν Χριστὸν ζημίαν haec s renunciandum esse ob tistimo. ib. v. 8. ἡγοῦμαι εἶναι immo vero renuntio nino commodis terrenis. ro damno habeo, hoc fu-or. *Xenoph.* de Vectig. λογίζεσθαι. Apud *Aris-* Ioribus c. 7. τῷ κέρδει op-*oseph.* A. J. IV, 8. 29. *nd.* ad *Lysiam* Orat. VII, l. ζημία· στέρησις.

, ῶ, fut. ώσω, 1. proprie: *tam pecuniariam irrogo, apitis,* a ζημία. De mulc-a legitur apud *Aelian. V.* ubi vid. *Perizonius.*

et detrimentum affero, laedo. Ζημιόομαι, οῦμαι, *cio, detrimentum patior,* τῷ κερδαίνειν. Matth. XVI, υχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ non sine felicitatis animi sui. *He-* 39. τὴν ψυχὴν ζημιώσεται. 36. Luc. IX, 25. 1 Cor. ωθήσεται detrimentum pa-or. VII, 9. ἵνα ἐν μηδενὶ ζη-ῆτε, ut proinde nihil plane ιodi vobis a me acciderit. δι' ὃν καὶ τὰ πάντα ἐζημιώ-quem omnium commodo-itae jacturam feci. Sae-gitur in N. T. *Aelian.* 3. ζημιοῖ ἑαυτὸν κακῶς του- . *Herodot.* VII, c. 39. 19. κακόφρων ἀνὴρ πολλὰ

ᾶ, ὁ, *Zenas.* Nomen pro-graecum, (*Libanius Ep.* 206. παρὰ τοῦ Ζηνὸς a Jove) qui, olim legem mosaicam professus, postea insignis doctor religionis christianae fuit. Tit. III, 13. *Grotius* vult Ζηνᾶς contracte dici pro *Zenodoro.*

ΖΗΤΕΏ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *quaero rem deperditam et amissam,* vel sensu proprio, vel metaphorico. Matth. XVIII, 12. ζητεῖ τὸ πλανώμενον quaerit errantem. Luc. II, 48. 49. coll. v. 44. ubi cum ἀναζητέω permutatur. ibid. XV, 8. καὶ ζητεῖ ἐπιμελῶς ἕως ὅτου εὕρῃ. ibid. XIX, 10. ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλός.

2. *omni studio contendo ad aliquid faciendum, promovendum, accipiendum et obtinendum, quod amissum non fuit, studeo, operam do, curo, ut aliquid fieri possit.* Matth. VI, 33. ζητεῖτε πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ studete intrare in regnum Dei. 1 Macc. II, 29. ζητοῦντες τὴν δικαιοσύνην. Ps. XXXIV, 14. Joh. VII, 18. τὴν δόξαν τὴν ἰδίαν ζητεῖ suae gloriae tantum studet. Act. XVI, 10. ἐζητήσαμεν ἐξελθεῖν εἰς τὴν Μακεδονίαν iter in Macedoniam paravimus. Act. XVII, 27. ζητεῖν τὸν Θεὸν ut studerent homines cognitioni veri et unius Dei. Ζητεῖν etiam apud exteros Scriptores metaphorice ponitur pro *investigare, cupere, cognoscere,* v. c. *Xenoph.* Mem. I, 15. οἱ τὰ θεῖα ζητοῦντες, et ita etiam passim in N. T. legitur, v. c. Rom. X, 20. — 1 Cor. X, 24. μηδεὶς τὸ ἑαυτοῦ ζητείτω non tam suae, quam et aliorum utilitati et commodis prospicere debet. Philipp. II, 21.

3. *anxie et nimium aliquid quaero et consequi studeo,* i. q. μεριμνάω. Luc. XII, 29. μὴ ζητεῖτε τί φάγητε ἢ τί πίητε, collato loco parallelo Matth. VI, 31. μὴ οὖν μεριμνήσητε κ. τ. λ.

4. *cupio, opto, volo aliquid, desiderio alicujus rei feror.* Matth. XII, 47. ζητοῦντές σοι λαλῆσαι cupiunt tecum colloqui, coll. Luc. VIII, 20. ἰδεῖν σε θέλοντες. De empturientibus, qui aliquid certo pretio parare cupiunt, legitur Matth. XIII, 45. ib. XXI, 46. ζητοῦντες αὐτὸν κρατῆσαι lubentissime ei manum injecissent. Luc. XIII, 24.

πολλοὶ

πολλοὶ ζητήσουσιν εἰσελθεῖν multi optabunt intrare. Joh. IV, 23. Deus vult a suis integerrimo animo coli. ib. VIII, 21. ζητήσετέ με frustra me desiderabitis, vergebens werdet ihr mich zurückwünschen *in vain shall ye wish for my return*. Ita בִּקֵּשׁ 1 Chron. XXI, 3. quod Alex. θέλων reddiderunt. Esther. III, 6. *Aristoph.* Plut. v. 573. *Hesych.* ζητεῖν· βούλεσθαι, Ἀττικοί.

5. *requiro, postulo.* Marc. VIII, 11. ζητοῦντες παρ' αὐτοῦ σημεῖον postulantes ab eo miraculum, i. q. ἐπιζητέω v. 12. Luc. XI, 16. XII, 48. πολὺ ζητηθήσεται παρ' αὐτοῦ ab eo multa repetentur. Joh. VIII, 50. ego non puniam vos, justum mihi honorem denegantes, sed Deus vindicaturus est. 1 Cor. I, 22. IV, 2. Exempla e graecis Scriptoribus habet *Schwarzius* ad *Olearium* de Stilo N. T. p. 374. et *Wetstenius N. T.* T. II. p. 112.

6. *rogo, precibus efflagito.* Luc. XI, 9. ζητεῖτε καὶ εὑρήσετε. Sic בִּקֵּשׁ usurpatur Esther. IV, 8. VII, 7. Dan. II, 18. et דָּרַשׁ centies occurrit in V. T.

7. *disputo, colloquor de re aliqua,* et ex adjuncto: *delibero, consulto.* Joh. IV, 27. τί ζητεῖς; de qua re disputas cum ea? ibid. XVI, 19. περὶ τούτου ζητεῖτε μετ' ἀλλήλων de hoc disputatis invicem. Hinc apud veteres disputandi pruritu abrepti ζητητικοὶ vocabantur. Vid. *Diog. Laërt.* IX, s. 69. Marc. XI, 18. ἐζήτουν πῶς αὐτὸν ἀπολέσουσιν consultabant, qua ratione eum interficerent. Luc. XXII, 2.

8. *opus habeo, opus mihi est.* Act. XIII, 11. ἐζήτει χειραγωγοὺς ut ei necessitas imponeretur duci ab aliis.

9. *quaero insidiose et hostiliter insidior.* Matth. II, 13. μέλλει γὰρ Ἡρώδης ζητεῖν τὸ παιδίον τοῦ ἀπολέσαι αὐτό. ibid. v. 20. ζητεῖν τὴν ψυχήν τινος vitae alicujus insidias struere, tempus et occasionem alicujus interficiendi quaerere; ad imitationem hebr. formulae בִּקֵּשׁ אֶת נֶפֶשׁ פְּלוֹנִי 1 Regg. XIX, 10. Joh. VII, 11. coll. v. 19. Rom. XI, 3. Adde Exod. II, 15. IV, 19. 1 Sam. XIX, 2. 2 Sam. IV, 8. XVI, 11.

10. ζητέομαι *sum.* Hebr. VIII, 7. οὐκ ἂν δευτέρας ἐζητεῖτο τόπος posterior illa non locum habuisset.

ΖΗΤΗΜΑ, τος, τό, *quaestio,* et partim de *ipsa disputatione et disceptatione,* partim vero de *re controversa, de qua disputatur et disceptatur, de disputationis argumento* usurpatur, in qua posteriori significatione tantum in N. T. legitur. Act. XV, 2. περὶ τοῦ ζητήματος τούτου, *Vulgatus: super hac quaestione.* ibid. XVIII, 15. εἰ δὲ ζήτημά ἐστι quia vero quaestio est. XXIII, 29. ζητήματα τοῦ νόμου quaestiones legis. ibid. XXV, 19. XXVI, 3. Saepius non legitur in N. T. *Phavor.* ζήτημα· λόγος ἀνθρώπων καὶ διάλεξις ἐπὶ πράγματος.

ΖΗΤΗΣΙΣ, εως, ἡ, 1. *disputatio, disceptatio,* et ex adjuncto: *altercatio, rixa, contentio,* quae ex disputatione oriri solet, i. q. συζήτησις, cum qua voce permutatur in codicibus. Act. XV, 2. Joh. III, 25. ἐγένετο ζήτησις orta est disputatio inter discipulos Johannis et quosdam Judaeos. (*Herodot.* V, 21. ζήτησις τῶν ἀνδρῶν τουτέων μεγάλη ἐκ τῶν Περσέων ἐγίνετο. ib. II, 54. ζήτησιν μεγάλην ἀπὸ σφέων γενέσθαι.) 1 Tim. I, 4. αἵτινες ζητήσεις παρέχουσι quae rixis potius locum et occasionem dant, coll. 2 Tim. II, 23.

2. i. q. ζήτημα, *quaestio,* seu *ipsa res controversa, de qua disputatur.* Act. XXV, 20. ἀπορούμενος εἰς τὴν περὶ τούτων ζήτησιν cum hanc omnem quaestionem dijudicare non valerem, coll. v. 19. 1 Tim. VI, 4. ζητήσεις quaestiones subtiles et inanes, quae Tit. III, 9. μωραὶ ζητήσεις vocantur. Saepius non legitur in N. T. Proprie ζήτησις *actionem quaerendi, investigationem* notat, v. c. apud *Thucyd.* I, c. 20. ἡ ζήτησις τῆς ἀληθείας. VIII, 57. τῆς τροφῆς ζητήσει.

ΖΙΖΑΝΙΟΝ, ου, τό, *zizanium* vel *zizania,* non *quodlibet lolium, quod in frumento nascitur,* significat, quae fuit quorundam sententia, (*Suid.* ζιζάνιον ἡ ἐν τῷ σίτῳ αἶρα) sed *genus cujusdam*

cujusdam plantae, in Palaestina notissimum, cujus semen tritico non absimile erat et planta ex eo enascens eandem viriditatem et culmum cum tritico habebat, sed fructum nullum aut certe non bonum proferebat, triticum secundarium, Afterweitzen *the after-wheat.* Aliis est genus frumenti, in quod aliquando siligo, hordeum, et triticum adeo vitio soli potissimum degenerare solet. Conf. *Plin. H. N.* XVIII, 17. *Talmudici* nominant זוֹנִין, (quam dicunt esse vocem arabicam. Certe arabicum زوان et زوان *lolium* est, vel *zizanium.)* quod speciem tantum tritici refert. Cf. *Buxtorf.* Lex. Talmud. s. h. v. Etymologia hujus vocis est incerta. *Etym. M.* ζιζάνιον· τὸ ἄνευ σπορᾶς συμπαραφυόμενον τῷ σίτῳ, παρὰ τὸ σῖτος καὶ τὸ σίνω, τὸ βλάπτω, τὸ βλάπτον τὸν σῖτον. Idem fere tradit *Phavorinus* et *Alberti* Gloss. Gr. p. 189. Legitur tantum apud Matthaeum in plurali. XIII, 25. 26. 27. 29. 30. 36. 38. 40. ubi metaphorice ita dicuntur impii, qui aliquando in vita futura a piis separabuntur. *Syrus* vertit ܙܝܙܢܐ.

ΖΟΡΟΒΑ'ΒΕΛ, ὁ, *Sorobabel.* Nomen proprium indeclinabile viri hebraicum זְרֻבָּבֶל a rad. זָרָה *dispersit,* et בָּבֶל *Babylon,* quasi qui tempore exilii babylonici natus est. Fuit princeps sacerdotum, qui una cum Josua de exilio babylonico redux factus, Jehovae altare exstruxit. Esr. II, 2. Matth. I, 12. 13. Luc. III, 27.

ΖΌΦΟΣ, ου, ὁ, 1. *caligo, tenebrae. Polyb.* XVIII, 3. 7. *Plutarch.* T. VI. p. 176. ed. *Reiske. Hesych.* ζόφος· σκότος, ἀχλὺς, ὀμίχλη, δυσμή.

2. per metonymiam; *carcer tenebricosus, tartarus,* et ex adjuncto: *miserrima conditio, supplicia in tartaro olim sustinenda.* 2 Petr. II, 4. σειραῖς ζόφου ταρταρώσας, pro ὑπὸ ζόφον, (coll. Ep. Jud. v. 6.) seu ἐν ζόφῳ, coll. Sapient. XVII, 17. 18. 19. 21. ad vincula, quibus in tartaro coërcerentur, eos damnavit. (Fortasse ipsae tenebrae hic spectantur tanquam vincula, quo sensu *Apuleius tenebras arctissimas* dixit. Vide *Hoelzlin.* ad *Apollon. Rhod.* l. I. v. 218.) Jud. v. 6. δεσμοῖς ἀϊδίοις ὑπὸ ζόφον τετήρηκεν. Ibid. v. 13. οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους εἰς αἰῶνα τετήρηται quibus supplicia in tartaro sustinenda certissime imminent. Saepius non legitur in N. T. *Etym. M.* ζόφος σημαίνει δύο· τὸν ἐν ᾅδῃ τόπον, οἷον ὀμιχλώδη, καὶ τὸν εἰς δύσιν. *Homerus* Il. θ', v. 13. in eleganti descriptione tartari et *Hymn.* in Merc. 256. Il. ό, v. 191. eum vocat τάρταρον ἠερόεντα, ζόφον ἠερόεντα et ζόφον αἰνόμορον καὶ ἀμήχανον. *Hesych.* ζόφον· ἠερόεντα τὸν Ἅιδου τόπον ὀμιχλώδη. Conf. *Virg. Aen.* VI, 134 et 577. Confer *Wetstenii N. T.* T. II. p. 704 et 734.

ΖΥΓΟ'Σ, οῦ, ὁ, 1. proprie: *jugum, instrumentum, quale jumentorum cervicibus imponitur,* pro quo etiam τὸ ζυγὸν legitur apud *Homer.* Iliad. γ, 706. a ζεύγνυμι *jungo. Ammonius:* ζυγὸς ἀρσενικῶς ἐπὶ τῶν βοῶν. *Aelian. V. H.* V, 14. de bove ὑπὸ ζυγὸν πονήσας σὺν ἀρότρῳ. 1 Sam. VI, 7. In N. T. tantum metaphorice occurrit et

2. *omne, quod est molestum et durum;* significat. Alex. Thren. III, 27. *Pindar. Pyth.* B. 172. *Sophocl. Ajax Flag.* 956. Speciatim vero ita dicitur

3. ut *jugum, (Florus* IV, 12. 1. *Horat.* II. Sat. VII, 91.) *imperium, cui aliquis subjectus est, servitus, status et conditio servilis.* 1 Tim. VI, 1, οἱ ὑπὸ ζυγὸν δοῦλοι servi, qui sunt sub imperio herili. Conf. Levit. XXVI, 13. Ies. IX, 4. *Polyb.* IV, 82. 2. ὑπὸ τὸν ζυγὸν ἄγειν τοὺς Ἀχαιούς. *Plutarch.* T. III. p. 44. ed. *Reiske.*

4. *lex, praescripta duriora et severiora,* et speciatim *lex Mosaica ceremonialis,* quam ipsi Judaei עֹל הַתּוֹרָה vocare solebant. Act. XV, 10.

10. Gal. V, 1. ζυγὸς δουλείας *jugum servile*, (Cic. Phil. I, 2.) seu *jugum servitutis*. (*Justin*. VI, 9. 7.)

5. *quaelibet praecepta, leges et praescripta religionis ab hominibus observanda*, sine notione molestiae, *ob vim obstringentem, quam habent*. Matth. XI, 29. ἄρατε τὸν ζυγόν μου ἐφ' ὑμᾶς recipite mea praecepta, meam doctrinam; nam sequitur: καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ. ibid. v. 30. ὁ γὰρ ζυγός μου χρηστὸς mea enim doctrina est suavis. Eodem modo Jeremias usus est hac voce de *praeceptis divinis*, V, 4. 5. Thren. III, 27. et Siracides de *praeceptis verae sapientiae divinae*, VI, 24. 25. LI, 26. Adde *Symmach*. ad Hos. VII, 16. et *Lucianum Fugitiv*. p. 789. ac *Plutarch*. T. VI. p. 42. ed. *Reiske*. ubi de praeceptis philosophiae adhibetur. Pertinet huc glossa *Suidae*: ζυγός· ὁ νόμος παρὰ τῇ θείᾳ γραφῇ. καὶ ὁ Χριστός· ἄρατε τὸν ζυγόν μου.—Καὶ ζυγὸν τὴν τοῦ νόμου βαρύτητα φησὶν ὁ Δαβίδ.

6. denotat *scapum*, seu *transversam librae partem, ex qua utrimque lances pendent*, den Wagbalken *the beam of a balance*, ob similitudinem ejus cum jugo; deinde vero, per synecdochen partis, *libram, stateram, trutinam*. Apoc. VI, 5. *Aelian. V. H.* X, 6. In vers. Alex. haud raro ponitur pro פֶּלֶס Ies. XL, 12. et מֹאזְנַיִם Levit. XIX, 36. Hos. XII, 7. Conf. interpp. ad *Thom. M.* p. 410. *Etym. M.* ζυγὸς εἴρηται καὶ τὸ λεγόμενον ἀπὸ τῶν ποιητῶν τάλαντον ἢ τρυτάνη.

ΖΎΜΗ, ης, ἡ, 1. proprie: *fermentum*, seu *farina subacta, quae acorem contraxit*. Secundum *Etym. M.* est a ζέω *ferveo*, quia massam fervere facit. *Phavor*. ζύμη· τὸ λεγόμενον προζύμιον. φύραμα δὲ τὸ μεμιγμένον ἄλευρον. *Hesych*. male: ζύμη· φύραμα. Cf. interpp. ad *Thom. M.* sub φύραμα p. 903. Matth. XIII, 33. Luc. XIII, 21. 1 Cor. V, 6. μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ exiguum fermentum totam massam fermentat. Formula, ut videtur, proverbialis, quae eleganter h. l. de homine scelesto usurpatur, qui facile totum coetum corrumpere poterat. Galat. V, 9. Hinc

2. metaphorice *omne* significat, *quod vim habet alios corrumpendi et pervertendi*, sive *doctrinam, erroribus pestiferis plenam et contaminatam*, sive *vitam impiam*. Matth. XVI, 6. ὁρᾶτε καὶ προσέχετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων, coll. v. 11 et 12. ubi verbis ἀπὸ τῆς διδαχῆς τῶν Φαρισαίων explicatur. Marc. VIII, 15. βλέπετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ τῆς ζύμης Ἡρώδου. Luc. XII, 1. ζύμης τῶν Φαρισαίων ἥτις ἐστὶν ὑπόκρισις. 1 Cor. V, 7. τὴν παλαιὰν ζύμην removete a vobis illum hominem scelestum et incestuosum. ibid. v. 8. ἐν ζύμῃ παλαιᾷ—ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονηρίας. Gal. V, 9. μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ a parvis initiis res magnae crescunt, h. e. in loco praesenti: studium vestrum, accommodandi vos voluntati doctorum judaizantium, quod vobis nunc leve nec periculosum videtur, facillime vos plane a religione christiana avertere potest. Saepius non legitur in N. T.

ΖΥΜΌΩ, ῶ, fut. ώσω, *fermento, farinam aqua subactam acidam reddo*, a ζύμη, quod vide. Matth. XIII, 33. ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον, sc. ἄλευρον, donec sit totum fermentatum. Luc. XIII, 21. 1 Cor. V, 6. Galat. V, 9. Respondet hebr. חָמֵץ Exod. XII, 34. 39. Levit. VI, 17.

ΖΩΓΡΈΩ, ῶ, fut. ήσω, proprie: *vivum capio*, q. d. τὸν ζῶντα ἀγρέω vel ζωὸν ἀγρεύω, et apud Graecos non solum de *animalibus vivis, venatione captis*, sed et de *hominibus* usurpatur, *qui vivi in bello capiuntur et ad servitutem abripiuntur*, a ζωὸς *vivus* et ἀγρέω, vel ἀγρεύω, *venor*. *Thucyd*. II, c. 5. III, 66. *Polyaen*. p. 659. πολλοὶ μὲν ἀνῃρέθησαν, οἱ δὲ ζωγρηθέντες ἑάλωσαν. *Joseph. A. J.* XIII, 6. 2. 2 Paral. XXV, 12. *Hesych*. ζωγρεῖ· ζῶντα λαμβάνει. ζωγρεῖται· ζῶν βιάζεται, λαμβάνεται. — ἐζώγρουν ζῶντας συνελάμβανον. Apud Graecos interdum ζωγρεῖν etiam significat *vitam servare alicui, in vivis relinquere*.

relinquere. Vide *Polyb.* XVI, 33. 5. In N. T. metaphorice usurpatur, et quidem bis tantum. Luc. V, 10. de Petro ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπους ἔσῃ ζωγρῶν, h. e. ab hoc tempore multos adduces ad religionem et felicitatem christianam, ex usu loquendi Judaeorum, de quo bene exposuit *Schoettgen.* in Hor. Hebr. et Talmud. T. I. p. 270. Idem quoque sine dubio voluit *Syrus*, vertens: ܬܗܘܐ ܨܐܕ ܠܚܝ̈ܐ *piscaberis s. capies ad vitam.* 2 Tim. II, 26. ἐζωγρημένοι ὑπ' αὐτοῦ (sc. τοῦ διαβόλου) εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα quibus antea ita capti et irretiti tenebantur, ut se totos ad ejus voluntatem conformarent; imagine desumta a bello captis, qui coguntur esse mancipia; ut adeo ζωγρεῖσθαι metaphorice significet: *imperio alicujus subesse.* Conf. de hac voce in universum *Fesselii* Adversaria Sacra T. I. p. 436. et *Munthe* Obss. e *Diod. Sic.* p. 145.

ΖΩΗ, ῆς, ἡ, 1. *vita*, praesertim *vita, quam homines his in terris agunt*, a ζάω *vivo.* Luc. XVI, 25. Act. VIII, 33. ὅτι αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ non amplius his in terris vivit. ibid. XVII, 25. αὐτὸς διδοὺς πᾶσι ζωὴν καὶ πνοὴν ipse cunctis vitam et spiritum tribuit. Rom. VIII, 38. οὔτε θάνατος, οὔτε ζωὴ, etc.

2. *conservatio in vita, liberatio e periculis mortis*, quemadmodum e contrario θάνατος, ut infra videbimus, *mortis periculum* haud raro significat. 2 Cor. IV, 11. ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ φανερωθῇ ἐν τῷ θνητῷ σώματι ut etiam corpus nostrum mortale beneficio Christi periculis mortis eripiatur, et ita simile reddatur corpori Christi, in vitam revocati. ibid. v. 12. ἡ ζωὴ ἐν ὑμῖν ἐνεργεῖται vobis prodest liberatio e periculis mortis. Vide supra sub ζάω.

3. *facultas*, seu *potestas, homines in vitam revocandi*, ἐξουσία τῆς ζωῆς. Joh. V, 26. ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ κ. τ. λ. h. e. coll. v. 21. et jubente omni orationis serie, quemadmodum Deus vim et facultatem habet mortuos excitandi, ita eandem Messiae quoque concessit.

4. *corpus immortale illud et praestantius, quo aliquando instruemur.* 2 Cor. V, 4. ἵνα καταποθῇ τὸ θνητὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς ut paulatim absumatur corpus mortale ab immortali.

5. *perennitas, perpetuitas.* Apoc. XXII, 1. ποταμὸν ὕδατος ζωῆς fluvium aquae perennis.

6. *vis agendi*, die Wirksamkeit, Thätigkeit *energy, activity.* Rom. VIII, 10. τὸ δὲ πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην animus omni vi studet sanctitati; ubi opponitur τῷ σώματι νεκρῷ δι' ἁμαρτίαν.

7. *vivendi ratio.* Rom. VI, 4. ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν melius et convenienter praeceptis religionis christianae nobis vivendum erit. Ephes. IV, 18. ἀπηλλοτριωμένοι τῆς ζωῆς τοῦ Θεοῦ alieni a vita, quae Deo placet.

8. *omne genus felicitatis*, ex usu loquendi hebraico; quemadmodum e contrario θάνατος *omnis generis miseria* dicitur. Speciatim vero in N. T. ζωὴ vocatur α) ut *vita* (quae et Latinis, v. c. *Ovid. Pont.* IV, 6. 3. de *vita beata et felici* dicitur), *felix ac tranquilla hujus vitae conditio, vera felicitas humana his in terris.* Luc. XII, 15. οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἐστιν non enim felicitas humana divitiarum abundantia paratur. 1 Petr. III, 10. ὁ γὰρ θέλων ζωὴν ἀγαπᾷν qui bene beateque vivere cupit in hac terra. β) *felicitas hominum futura in coelis*, quae nunc dicitur ζωὴ absolute, Matth. VII, 14. XVIII, 8. 9. XIX, 17. coll. v. 16. Coloss. III, 3. καὶ ἡ ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται σὺν τῷ Χριστῷ et nondum satis cognitam habetis futuram vestram felicitatem cum Christo apud Deum. Joh. V, 24. 29. εἰς ἀνάστασιν ζωῆς ad felicitatem aeternam, quae resurrectionem mortuorum sequetur. 2 Macc. VII, 14. ἀνάστασις εἰς ζωήν. Chaldaeus Ps. XXI, 5. hebr. חַיִּים explicatur per חיי עלמא,— nunc ἡ ζωὴ μέλλουσα, quae opponitur τῇ ζωῇ τῇ νῦν, 1 Tim. IV, 8.—nunc, et

et maxime frequenter, ἡ ζωὴ αἰώνιος, Matth. XIX, 16. τί ποιήσω ἵνα ἔχω ζωὴν αἰώνιον; quid mihi faciendum est, ut consequar felicitatem aeternam? coll. Dan. XII, 2. יָקִיצוּ לְחַיֵּי עוֹלָם. Joh. III, 15. 16. 36. Gal. VI, 8. 1 Tim. I, 16. VI, 12. 19. Tit. I, 2. III, 7. γ) *felicitas hominum christiana in hac pariter ac futura vita.* Act. V, 20. πάντα τὰ ῥήματα τῆς ζωῆς ταύτης omnem doctrinam christianam salutiferam, die ganze christliche Glückseligkeitslehre *the whole christian doctrine of salvation.* Rom. XI, 15. ζωὴ ἐκ νεκρῶν summa felicitas.

9. *causa, origo, fons, auctor felicitatis Christianorum in hac pariter ac futura vita.* Act. XI, 18. τὴν μετάνοιαν εἰς ζωὴν transitum ad religionem christianam salutarem. ibid. XIII, 46. καὶ οὐκ ἀξίους κρίνετε ἑαυτοὺς τῆς αἰωνίου ζωῆς nec admittere vultis doctrinam christianam salutarem. Hinc Christus toties in N. T. κατ᾽ ἐξοχὴν ἡ ζωὴ vocatur. Joh. I, 4. ubi vid. *Wetstenius.* XI, 25. Rom. VIII, 6. τὸ δὲ φρόνημα τοῦ πνεύματος ζωὴ καὶ εἰρήνη sensus animi emendati per religionem christianam summam felicitatem afferunt. Coloss. III, 4. *Hesych.* ζωή· ἡ πρὸς τὸ ζῆν χορηγία (*Homer.* Odyss. ξ΄, 96. *Suid.* ζωήν· τὴν κτῆσιν, τὴν οὐσίαν) ἢ χρόνος τοῦ εἶναι.

ΖΩΝΗ, ης, ἡ, *zona, cingulum, quo vestes diffluentes et laxiores, quibus orientales utebantur, colligabantur et constringebantur, et quo non solum viri, sed etiam mulieres utebantur,* a ζωννύω *cingo.* Matth. III, 4. καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ accinctus cingulo pelliceo. (quo uti solebant prophetae. 2 Regg. I, 8. Confer *Wetstenii N. T.* T. I. p. 257.) Marc. I, 6. Act. XXI, 11. Apoc. I, 13. περιεζωσμένον πρὸς τοῖς μαστοῖς ζώνην χρυσῆν. ibid. XV, 6. περιεζωσμένοι περὶ τὰ στήθη ζώνας χρυσᾶς. Hinc saepius apud *Homerum* commemoratur γυνὴ εὔζωνος, v. c. Iliad. IX, 586 et 663. ubi vid. *Eustathius.*

2. *zona numaria, cingulum duplicatum, margine consutum, et cavum loculi usum praestans.* Hoc aptius erat ad multos numos portandos, quam marsupium, quia numi, in cinguli cavitate circa totum corpus distributi, pondere suo non tantum premebant. Hinc aurum et argentum in zonis notat majorem ejus metalli copiam. Matth. X, 9. μὴ κτήσησθε χρυσὸν μηδὲ ἄργυρον εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν. Marc. VI, 8. Caeterum ejusmodi zonas, in quibus pecunia recondebatur, non solum usitatissimas fuisse apud Hebraeos, (ut docuit ante *Braunium* de Vestitu Sacerdotum Hebr. II, c. 2. p. 482. *Buxtorfius* in *Lexico Talmud.* f. 1753.) sed etiam apud Graecos et Latinos, patet ex *Aeliani V. H.* fragmentis sub ζώνη (τὴν ζώνην τοῦ χρυσίου) *Plutarcho* in *Demetrio* p. 913. (χρυσοῦς τετρακοσίους ὑπεζωσμένος.) nec non *Gellii* N. A. XV, 12. zonas, quas plenas argenti extuli. *Plauto Mercat.* V, 1. 84. ubi vid. *Lambin. Sueton. Vitell.* c. 16. *Phavor.* ζώνη· ἡ τοῦ ἀνδρὸς, ζώνιον δὲ τὸ τῆς γυναικὸς, κ. τ. λ. Vide *J. G. Ungeri tr.* de cingulis eorumque vario apud veteres usu, in Ej. *Analectis antiquario-sacris* p. 1—280. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 369.

ΖΩΝΝΥΩ vel ΖΩΝΝΥΜΙ, fut. ζώσω, *cingo,* ab inusitato ζόω, Joh. XXI, 18. ἐζώννυες σεαυτὸν te ipsum cingebas. ibid. καὶ ἄλλος ζώσει σε et alius te cinget. Saepius non occurrit in N. T. In vers. Alex. respondet hebraicis חָגַר, Exod. XXIX, 9. Judd. XVIII, 11. et אָסַר Nehem. IV, 18. Job. XXXVIII, 3. Adde *Symmachi* fragmenta ad Ps. LXXVI, 10.

ΖΩΟΓΟΝΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *vivum foetum pario et enitor.* (a ζῶον *vivum, animal,* et γόνος *generatio.* Unde ζωογόνος *vivipara. Symmach.* Genes. III, 20.) *Plutarch.* T. VII. p. 923. ed. *Reiske. Diod. Sic.* I, 88.

2. *conservo in vita, vivum servo, conservo.* Luc. XVII, 33. καὶ ὃς ἐὰν ἀπολέσει αὐτὴν, ζωογονήσει (al. σώσει, al. ζωοποιήσει) αὐτὴν et qui vitam perdiderit

rit mei causa, conservabit illam. Act. VII, 19. εἰς τὸ μὴ ζωογονεῖσθαι ne vivi servarentur. Saepius non legitur in N. T. Respondet in hac significatione hebraico חָיָה et הֶחֱיָה, (quod ut ܐܚܝ apud *Syros* non solum *vivificare*, ζωοποιεῖν, sed etiam *vitam conservare* notat, Genes. VI, 19.) v. c. Judd. VIII, 19. ubi opponitur τῷ הָרַג *occidit*, et 1 Regg. XX, 31. ubi cum נֶפֶשׁ construitur, ut in loco Lucae cum ψυχή. Adde Exod. I, 17. 18. 22. 1 Sam. II, 6. XXVII, 9. 11. Conf. *Schwarz*. Comment. Crit. Ling. Gr. p. 639 seq. *Fesselii* Advers. Sacr. V, c. 5. p. 438. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 778. et *Suicer. Thesaur. Eccles*. T. I. p. 1310.

ΖΩΟΝ, ου, τὸ, *animal, res creata omnis vita praedita*, et speciatim *bestia fera*, a ζάω *vivo*. Alexandrini usi sunt Psalm. LXVIII, 10. Ezech. X, 20. pro חַיָּה. Hebr. XIII, 11. 2 Petr. II, 12. Jud. v. 10. Apoc. IV, 9. 10. etc. Vide *Lexicon Xenophonteum* s. h. v.

ΖΩΟΠΟΙΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *vivifico, vitam largior*, ex ζωὸς *vivus* et ποιέω *facio*.

2. *progermino, foecundo*. 1 Cor. XV, 36. ὃ σπείρεις οὐ ζωοποιεῖται, ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ semina in terram sparsa nonnisi putrefacta revirescunt. Eodem modo verbum *viviscere* de semine usurpavit *Plinius H. N.* XVII, 10.

3. *in vitam revoco, vitam amissam restituo*. Joh. V, 21. οὓς θέλει ζωοποιεῖ. Rom. VIII, 11. ζωοποιήσει καὶ τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν. 1 Cor. XV, 22. 1 Tim. VI, 13. per Deum futurum hominum judicem te obtestor.

4. metaphorice: *vires idoneas alicui largior et suppedito*. Joh. VI, 63. τὸ πνεῦμά ἐστι ζωοποιοῦν vis divina est, quae homini vires largitur, ut possit amplecti meam religionem salutiferam.

5. *felicem reddo, salutem affero, felicitatem promitto et offero*, et dicitur speciatim de salute christiana. 2 Cor. III, 6. τὸ πνεῦμα ζωοποιεῖ religio christiana e contrario summam felicitatem hominibus offert. Gal. III, 21. εἰ γὰρ ἐδόθη νόμος ὁ δυνάμενος ζωοποιῆσαι si lex Mosaica hominem felicem reddere, h. e. perfecte expiare valeret. Job. XXXVI, 6.

H.

Ἤ. Conjunctio variae significationis,

1. disjunctiva, *aut, vel*. Matth. V, 17. 18. Marc. VII, 11. Joh. IV, 27, Interdum bis ponitur ἢ — ἢ *aut — aut*. Matth. XII, 33. Luc. XVI, 13. Interdum saepius repetitur. 1 Cor. V, 10. 11. XIV, 6.

2. conjunctio distributiva et enumerativa, *aut*. Matth. VII, 9. ἢ τίς ἐστιν ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος; aut quis est ex vobis homo? ib. XVI, 26. ἢ τί δώσει ἄνθρωπος; XX, 15. XXVI, 53. Eodem modo vernaculum, oder *or*, in vita communi haud raro usurpatur.

3. *quam*, post comparativos expressos. Matth. XI, 22. ἀνεκτότερον ἔσται ἢ ὑμῖν mitius supplicium manebit, quam vos. ibid. v. 24. XIX, 24. εὐκοπώτερον ἤ, — et post μᾶλλον, Act. V, 29. πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις obediendum est Deo magis, quam hominibus. 1 Tim. I, 4. 2 Tim. III, 4. *Xenoph*. Cyrop. III, 2. 8. *Aristoph*. Acharn. 1077.

4. *magis quam*, pro μᾶλλον ἤ, cujus ellipseos exempla collegit *Wesseling*. ad *Diod. Sic.* XI, 11. Sic legitur in N. T. Luc. XVIII, 14. κατέβη οὗτος (μᾶλλον) δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ἢ ἐκεῖνος descendit iste in domum suam magis justificatus, quam ille, h. e. hic Deo probatus domum discessit, seu veniam peccatorum consequutus est, ille non item. Nam Hebraei solent pro negativo adverbio quandoque particulam comparativam ponere. Conf. *Glassii* Philol. Sacr. p. 414 seq. ed. *Dathii*, et *Wetstenii N. T.*

N. T. T. I. p. 781. Matth. XVIII, 8. (μᾶλλον) καλόν σοι ἐστὶ ἤ. Luc. XVII, 2. Genes. XXXVIII, 6. δεδικαίωται Θαμὰρ ἢ ἐγὼ, ubi in hebraico est מִן. Ps. CXVIII, 8. Tob. III, 6. διότι λυσιτελὶς ἀποθανεῖν ἢ ζῆν.

5. conjunctio causalis, *nam, enim.* Matth. XII, 29. ἢ πῶς δύναται; pro πῶς γὰρ δύναται;

6. adverbium interrogativum *num? an? numquid? annon?* 1 Cor. XIV, 36. ἢ ἀφ' ὑμῶν ὁ λόγος Θεοῦ ἐξῆλθεν; num a vobis propagata est doctrina christiana? ibid. IX, 6. ἢ μόνος ἐγώ; an solus ego? Rom. II, 4. *Xenoph. Symp.* 4. 52. et *Cyrop.* I, 3. 15.

7. *nisi.* Joh. XIII, 10. οὐ χρείαν ἔχει ἢ τοὺς πόδας νίψασθαι ei non opus est, ut lavetur, nisi pedibus; ubi in codd. haud paucis εἰ μὴ e glossemate legitur. Act. XXIV, 21 ἢ περὶ μιᾶς ταύτης φωνῆς. *Xenoph. Cyrop.* VII, 5. 16.

8. conjungendi vim habet, significans *et.* 1 Cor. XI, 27. ὃς ἂν ἐσθίῃ τὸν ἄρτον τοῦτον ἢ πίνῃ τὸ ποτήριον τοῦ Κυρίου quicunque ederit panem hunc et calicem Domini biberit, coll. v. 26 et 28. Observanda maxime est haec particulae disjunctivae notio contra Pontificios, qui hoc loco ad commendandam communionem sub una specie abutuntur. Conf. *Glassii Philol. Sac.* p. 524 seq. et *Varias Lectiones* ad locum Pauli in editione Griesbachiana N. T. collectas. Ephes. V, 3. ἢ πλεονεξία, pro καὶ πλεονεξία. Act. I, 7. χρόνος ἢ καιρούς. Conf. *El. Palairet.* in *Obss. Philol.* p. 269.

9. *potius*, ut sit particula correctiva. Luc. XII, 51. ἀλλ' ἢ διαμερισμὸν sed potius dissidium.

10. omittitur interdum, v. c. post πρὶν, Marc. XIV, 72. et ante ἵνα ἀκούσω, 3 Joh. v. 4. et ante ἵνα τὶς, Joh. XX, 13. coll. Luc. XVII, 2. 1 Cor. IX, 15.

ἬΗ ΚΑῚ, *aut*, Luc. XI, 11, 12. *aut, etiam*, Rom. II, 15. *an etiam?* Luc. XII, 41. Rom. IV, 9.

ἬΗ ΜΉΝ, *certo, profecto*, i. q. ὄντως, particula affirmantis, promittentis et jurantis. Hebr. VI, 14. ἢ μὴν εὐλογῶν εὐλογήσω σε profecto summis te ornabo beneficiis. Saepius non legitur in N. T. Respondet hebr. כִּי Genes. XXII, 17. et אִם Num. XIV, 23. 35. Judd. XV, 7. *Aristoph. Plut.* v. 608. *Polyb.* VI, 19. 56. XI, 28. *Xenoph. Anab.* II, 3. 13. VI, I. 21. *Suid.* ἦ μήν· ὄντως δή. *Hesych.* ἤ· εἶπεν ἀληθῶς, ὄντως. Cf. *Fulleri Miscell. SS.* I, 2. p. 11.

ἭΠΕΡ, *quam.* Semel legitur in comparatione Joh. XII, 43. ἠγάπησαν μᾶλλον ἤπερ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ, ubi haec comparandi particula negandi vim habere videtur. Cf. supra sub ἤ.

ἬΤΟΙ, *aut, sive*, particula disjunctiva, quae tantum legitur Rom. VI, 16. ἤτοι ἁμαρτίας εἰς θάνατον ἢ ὑπακοῆς.

ἩΓΕΜῺΝ, όνος, ὁ, 1. proprie: *viae dux*, ab ἡγέομαι *duco. Xenoph. Anab.* IV, 2. 1. *Hesych.* ἡγεμὼν, ὁδηγός. *Suid.* ὁ τῆς ὁδοῦ ἡγούμενος. Confer *Valckenar.* ad *Herodot.* V, 14.

2. *dux exercitus. Thom. M.* sub βασιλεύς· ὁ τάξεως στρατιωτικῆς ἡγούμενος. Ita legitur apud *Xenoph. Cyrop.* V, 3. 16. et *Homer. Iliad.* ὀ, v. 517.

3. *omnis* dicitur, *penes quem summa rerum est, sive in sacris, sive civilibus, princeps, qui aliis praeest*, et speciatim ἡγεμόνες dicebantur *legati Caesaris, qui nomine et auctoritate Caesarum in provincias mittebantur.* Scilicet *libera republica* regionum, extra Italiam in ditionem populi Romani redactarum (quas, vulgo *provincias Romanas*, Graeci vel ἐπαρχίας vel ἡγεμονίας appellant) duo genera erant. Aliae *consulares*, caeteris fere majores, in quibus etiam exercitus alebantur: aliae *praetoriae.* In *has* quotannis cum imperio mittebantur *propraetores*, ἀντιστράτηγοι, in *illas* vero *proconsules*, ἀνθύπατοι, qui tamen communem habebant jurisdictionem, ut nempe jus dicerent in conventibus et summum imperium exercerent. Proconsulibus etiam rei militaris in provinciis cura erat permissa, qua potestate carebant propraetores. Augustus immutata

mutata reipublicae Romanae forma, etiam veterem rationem provinciarum Romanarum ita mutavit, ut aliae essent *senatoriae*, aliae *Caesareae*; quarum hae consularibus, illae autem praetoriis responderent. Qui in provincias senatorias mittebantur et potestatem habebant, potestati propraetorum veterum parem, *proconsules*, ἀνθύπατοι dicebantur. Duplicis autem generis ii erant, qui mittebantur in *Caesarum provincias*. Qui enim toti provinciae regendae praeficiebantur, *legati Caesaris*, πρεσβευταὶ, etiam *propraetores* et ἡγεμόνες appellabantur; qui vero reditus Caesaris curabant in provinciis, ii *procuratores*, ἐπίτροποι et διοικηταὶ dicti sunt. Cf. *Fischeri* Prolus. XVIII. de *Vitiis Lexicorum N. T.* p. 17 seq. et *Krebs. Obss. Flav.* p. 61. quibus hanc observationem me debere gratus profiteor. Interdum tamen in N. T. aeque ac *Josephi* libris *procuratores Caesaris*, v. c. *Pilatus* (*Tacit. Ann.* XV, c. 54.) Matth. XXVII, 2. *Joseph. A. J.* XVIII, 3. 1. *Felix*, Act. XXIII, 24. ἡγεμόνες dicuntur, ut adeo ἡγεμόνες in N. T. libris *omnes praesides et procuratores in provinciis* appellentur. Matth. X, 18. XXVII, 2. 11. 1 Petr. II, 14. Hinc ἡγεμὼν

4. in universum dicitur *praecipuus, insignis, qui praecipua aliqua dignitate et auctoritate inter suos floret.* Matth. II, 6. ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα inter praecipuas civitates Juda. *Joseph. A. J.* XI, 4. 4. οἱ τῶν πατρίων ἡγεμόνες. *Xenoph. Anab.* VI, 1. 18.

ἩΓΕΜΟΝΕΎΩ, fut. εύσω, 1. proprie: *dux viae sum.* (ab eodem.)

2. *impero, regno, praesum*, et de omni, inprimis autem paullo majori, potestate, adhibetur; speciatim vero de legatis Caesaris *utriusque generis*, qui nomine et auctoritate Caesarum in provincias Romanas mittebantur. Luc. II, 2. ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας Κυρηνίου. ibid. III, 1. ἡγεμονεύοντος Ποντίου Πιλάτου τῆς Ἰουδαίας. Saepius non legitur in N. T. *Hesych.* ἡγεμονεύεσθαι· ἄρχεσθαι. *Xenoph. Agesil.* I, 3.

ἩΓΕΜΟΝΊΑ, ας, ἡ, *imperium, praesidium, administratio alicujus regionis cum summa potestate*, et speciatim: *ipsum imperium imperatorum Romanorum.* Tantum legitur in N. T. Luc. III, 1. ἐν ἔτει πεντεκαιδεκάτῳ τῆς ἡγεμονίας Τιβερίου Καίσαρος anno decimo quinto imperii Tiberii Caesaris. Sic apud *Joseph. A. J.* XVIII, 6. 9. imperatores Romani ἡγεμόνες vocantur, ubi iis etiam ἡγεμονία tribuitur. Conf. *Kypke Obss. Sacr.* T. I. p. 222. *Phavor.* ἡγεμονία· προστασία, βασιλεία, δεσποτεία.

ἩΓΈΟΜΑΙ, οῦμαι, fut. ήσομαι,

1. proprie: *duco, dux sum viae*, seu *itineris, praecedo, praeeo.* Sic v. c. de *pastoribus*, qui agmen ducunt, legitur apud *Theophr. Char.* XIII, 2. de *belli ducibus Homer. Iliad.* ς', 487. *Xenoph. Cyrop.* IV, 2. 3. Exod. XIII, 21. ὁ δὲ Θεὸς ἡγεῖτο αὐτῶν. *Suid.* ἡγούμενος· προηγούμενος.

2. *dux, princeps, praefectus sum*, et maxime de *iis* usurpatur, *penes quos summa rerum est*, sive *in sacris*, sive *in civilibus.* Act. VII, 10. κατέστησεν αὐτὸν ἡγούμενον ἐπ' Αἴγυπτον καὶ ὅλον τὸν οἶκον αὐτοῦ. *Xenoph. Mem.* III, 2. 4. *Polyb.* I, 25 et 45. Matth. II, 6. ἡγούμενος Christus vocatur, h. e. rex et dominus ecclesiae christianae. *Syrus* ܡܠܟܐ. De *doctoribus, ecclesiae christianae praefectis*, legitur Hebr. XIII, 7. μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν redite in memoriam doctorum vestrorum: ubi explicationis causa additur: οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. ibid. v. 17. πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν. ib. v. 24. Hinc factum est verbum ecclesiasticum. Conf. *Suicer. Thes. Eccles.* T. I. p. 1315. *Suid.* ἡγοῦμαί σου· ἄρχω σου. Deut. I, 15. Esther. V, 11.

3. *praecipua dignitate et auctoritate floreo, princeps et praecipuus sum in aliqua re.* Luc. XXII, 26. ὁ ἡγούμενος ὡς ὁ διακονῶν princeps inter vos se gerat tam modeste, ut ministrum. Act. XIV, 12. ἐπειδὴ αὐτὸς ἦν ἡγούμενος τοῦ λόγου cui summa erat facundia dicendique peritia. ib. XV, 22. ἄνδρας ἡγουμένους

μένους ἐν τοῖς ἀδελφοῖς viros primarios, facile principes inter reliquos Christianos.

4. *censeo, judico, arbitror, existimo, habeo, puto.* Phil. II, 3. ἀλλὰ τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους ἡγούμενοι ὑπερέχοντας ἑαυτῶν sed modeste alios quisque se superiores ducat. ibid. III, 8. ἡγοῦμαι ζημίαν damnum esse arbitror. Jacob. I, 2. πᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε summo gaudio vobis ducite. 2 Petr. I, 13. II, 13. III, 9. 15. *Eurip. Phoen.* v. 563. *Aeschin.* Dial. III, 6. Job. XIX, 11. *Hesych.* ἡγεῖσθαι· δοκεῖν. ἡγοῦμαι· νομίζω, ὑπολαμβάνω, λογίζομαι.

5. *honorem alicui habeo, honore aliquem prosequor.* 1 Thess. V, 13. ἡγεῖσθαι αὐτοὺς ὑπερεκπερισσοῦ ἐν ἀγάπῃ et summo honore et amore eos prosequimini. — *Hesych.* ἡγοῦμαι· προκρίνομαι.

ἩΔΈΩΣ, 1. proprie: *suaviter.* Adverbium ab ἡδὺς *suavis, jucundus, dulcis. Hesych.* γλυκέως.

2. *lubenter.* Marc. VI, 20. XII, 37. ἡδέως αὐτοῦ ἤκουε non sine voluptate sermones ejus audiebat. 2 Cor. XI, 19. Saepius non legitur in N. T. 2 Macc. II, 27. ἡδέως τὴν κακοπάθειαν ὑποίσομεν. ibid. VI, 30. XI, 26. *Aelian. V. H.* VIII, 12. ἡδέως ἤκουε αὐτοῦ. *Hesych.* εὐθύμως, ἢ καταθύμιον. Vide *Lexicon Xenophonteum* s. h. v.

ἬΔΗ, *jam, nunc.* Adverbium temporis. Matth. III, 10. ἤδη δὲ καὶ immo jam, seu, quin, immo etiam. ibid. V, 28. XIV, 15. Rom. I, 10. ἤδη ποτὲ tandem aliquando. *Dionys. Hal. Ant.* VII, 32. 51. XI, 31. 41. *Libanius* Ep. 1083.

ἭΔΙΣΤΑ, *lubentissime, suavissime.* Adverbium ab ἥδιστος, quod est superlativus ab ἡδὺς *suavis, jucundus.* In comparativo, ἥδιον, legitur 2 Cor. XII, 9. 15. ἐγὼ δὲ ἥδιστα δαπανήσω. *Xenoph. Mem.* II, 7. 10.

ἩΔΟΝΉ, ῆς, ἡ, 1. proprie: *jucunditas, suavitas,* ab ἡδὺς *suavis, jucundus.*

2. per metonymiam: *voluptas, delectatio, oblectatio et recreatio licita tam animi, quam corporis.* Prov. XVII, 1.

3. in deteriorem partem: *cupiditas prava et perversa, concupiscentia, libidinosum et pravum desiderium. Hesych.* ἡ ἐπιθυμία. Luc. VIII, 14. Tit. III, 3. δουλεύοντες ἐπιθυμίαις καὶ ἡδοναῖς ποικίλαις. Jacob. IV, 1. 3. 2 Petr. II, 13. *Xenoph. Mem.* I, 2. 23. Saepius non legitur in N. T.

ἩΔΎΟΣΜΟΝ, ου, τὸ, *mentha hortensis.* Genus herbae minoris odoriferae, (a *Dioscoride* III, 41 et 48. ἀργυραντῶδες, ab *Oppiano Halieut.* III, 88. μίνθη εὐώδης, et ab *Ovidio Met.* X, 729. *olens* vocatur. Adde *Theophr.* de *Causis Plantarum* VI, 22.) qua Judaei pavimentum aedium et synagogarum conspergere solebant, ex ἡδὺς *suavis,* et ὀσμὴ *odor.* Alias μίνθη dicitur, a *Minthe,* Cocyti filia. *Strabo* VIII, p. 529. *Plin. H. N.* XIX, 8. XXIX, c. 7. Judaeis vocatur [illegible] cf. *Buxtorf. Lex. Talmud.* p. 1228. Legitur in N. T. Matth. XXIII, 23. ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον decumatis mentham. Luc. XI, 42. Saepius non occurrit in N. T. Masculinum habet *Hesych. Etym. M.* et *Phavor.* ἡδύοσμος· ὁ ἀρωματίτης κάλαμος. *Thom. M. Eclog.* p. 617. μίνθη· οὐχ ἡδύοσμον. *Schol. Aristoph. Ran.* v. 1107. Conf. etiam *Ol. Celsii Hierobotan.* T. I. p. 548 seq.

ἮΘΟΣ, εος, τὸ, 1. proprie: *consueta sedes, domicilium.* Conf. *Irmisch. Excurs.* ad *Herodian.* I, 2. 6. p. 795. et *Koenium* ad *Gregor.* de *Dialectis* p. 206.

2. *mos, consuetudo, indoles, ingenium, morum proprietas.* Plur. ἤθεα, contracte ἤθη, τὰ, *mores. Hesych.* ἦθος· γνώριμος τρόπος, ἀναστροφή. Semel legitur in N. T. 1 Cor. XV, 33. φθείρουσιν ἤθη χρηστὰ ὁμιλίαι κακαὶ corrumpunt bonos mores sermones pravi. Est, ut certe plerisque videtur, versus iambicus senarius ex *Menandro* p. 248. in Sententiis Comicorum Graecorum, ab *H. Stephano* (anno 1559.) editis, et p. 78. collectionis *Clerici:*

Clerici: ubi *Stephani* et *Clerici* notas inspice. Cf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 170. Adde *Xenoph. Oecon.* 15. 12.

ἭΚΩ, fut. ἥξω, 1. *venio, accedo*, ita, ut motum localem significet. Matth. VIII, 11. XXIV, 50. Interdum tamen non apud profanos solum, sed sacros quoque auctores, *temporis praeteriti* notione adhibetur, ut sit: *veni, accessi, adsum*, v. c. Marc. VIII, 3. τινὲς γὰρ αὐτῶν μακρόθεν ἥκουσι, in aliis codd. ἥκασι legitur. Luc. XV, 27. ὁ ἀδελφός σου ἥκει. Joh. IV, 47. ὅτι Ἰησοῦς ἥκει ἐκ τῆς Ἰουδαίας Jesum ex Judaea venisse. Act. XXVIII, 23. *Joseph. A. J.* II, 3. 10. βασιλεὺς δὲ ἀκούσας ἥκοντας πρὸς Ἰώσηπον τοὺς ἀδελφούς. *Xenoph. Anab.* II, 5. 2. IV, 7. 1 et 2.

2. *in mundum venio, nascor.* Hebr. X, 7 et 9. ἰδοὺ ἥκω ideo equidem natus sum. Joh. VIII, 42. ἐγὼ γὰρ ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθον καὶ ἥκω ego a Deo missus sum in has terras. 1 Joh. V, 20. Interdum tamen etiam de secundo Christi adventu ad judicium adhibetur. Hebr. X, 37. Apoc. II, 25.

3. metaphorice: *adsum, immineo, insto, futurus sum.* Matth. XXIV, 14. καὶ τότε ἥξει τὸ τέλος ac tum finis instabit. Luc. XIX, 43. ἥξουσιν ἡμέραι ἐπὶ σὲ imminet enim tibi tempus. Joh. II, 4.

4. *evenio, accido, obvenio.* Matth. XXIII, 36. ὅτι ἥξει ταῦτα πάντα ἐπὶ τὴν γενεὰν ταύτην haec omnia evenient huic nationi. Apoc. XVIII, 8.

5. ἥκειν πρός τινα *alicujus sectatorem fieri, alicujus doctrinam amplecti.* Joh. VI, 37. πρὸς ἐμὲ ἥξει, i. q. ἔρχεται πρός με. v. 35.

6. interdum abundat, v. c. Luc. XIII, 35. ἕως ἂν ἥξει, ὅτε εἴπητε donec dicatis: nisi malimus statuere, post ἥξει omissum esse substantivum καιρὸς, et vertere: donec tempus adfuerit, quo me verum Messiam salutetis. Sed *Syrus* vertit: ܥܕܡܐ ܕܬܐܡܪܘܢ *donec dicatis. Hesych.* ἥκει· ἔρχεται ἢ ἦλθεν. *Thom. M.* ἥκω· καὶ ἀντὶ τοῦ ἔρχομαι καὶ ἀντὶ τοῦ ἦλθον, ubi conf. interpretes. Omnium optime de vera hujus vocis potestate exposuit *Dawesius* in *Miscell. Critt.* p. 351.

ἨΛΙ, *Eli.* Vox hebraica אֵלִי *Deus mi*, ab אֵל *Deus*, et suffixo primae personae י, ex אֲנִי *ego.* Legitur in N. T. Matth. XXVII, 46.

ἩΛΕΊ, ὁ, *Eli.* Nomen viri hebraicum ἄκλιτον. Fuit pater Josephi, mariti Mariae virginis. Commemoratur in N. T. Luc. III, 23.

ἩΛΊΑΣ, ου, ὁ, *Elias.* Est nomen proprium prophetae, qui alias Thisbites dictus erat, ex inquilinis Gileadis. 1 Regg. XVII, 1. Hebraice sonat אֵלִיָּה, item אֵלִיָּהוּ *Alberti Gloss. Gr.* p. 8. Ἡλίου· Θεός μου αὐτὸς, ubi vid. *Albertus.* Matth. XVII, 12. Marc. IX, 13. Luc. I, 17. Malach. IV, 5. Conf. *Suicer. Thes. Eccles.* T. I. p. 1317 seq.

ἩΛΙΚΊΑ, ας, ἡ, 1. *statura*, die Leibes-Grosse *the size of the body*, ab ἡλίκος *quantus. Glossae:* ἡλικία· τὸ μῆκος. *Hesych.* ἡλικία· μέγεθος σώματος, μέτρον τι. Matth. VI, 27. τίς δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἕνα; quis potest vel minimum addere staturae suae? Luc. II, 52. XII, 25. προέκοπτε ἡλικίᾳ. Sed plurimi interpretes malunt intelligere omnia haec loca de *aetate*, quam de *statura*, ut priorum locorum sensus sit: *quis potest efficere, ut aetati et vitae suae accedat spatium vel brevissimum?* posterior vero reddatur: *adolevit puer.* Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 334. Luc. XIX, 3. ὅτι τῇ ἡλικίᾳ μικρὸς ἦν erit enim statura exilis. Ab *Aristotele* de *Plantis* I, c. 4. φιτρὸς plantae stipes dicitur ὅμοιος τῇ ἡλικίᾳ ἀνθρώπου.

2. *totius vitae decursus, annorum spatiis circumscriptus, aetas*, et speciatim: *aetas matura, adulta, virilis, vigor aetatis.* Joh. IX, 21. 23. ἡλικίαν ἔχει habet aetatem justam, quae scilicet ex legibus Judaeorum requirebatur ad edendum testimonium. Ephes. IV, 13. εἰς μέτρον ἡλικίας ad aetatem virilem. (*Lucian. Imag.* 7. *Philostrat.*

 Vit.

Vit. Soph. I, p. 543.) Hebr. XI, 11. παρὰ καιρὸν ἡλικίας jam aetate provecta. *Aeschin. Socr.* Dial. I, 12. II, 13. *Arrian.* de *Venat.* V, 1. *Plutarch.* de *Educ. Puer.* VII, 1. IX, 16. XV, 1. Conf. *L. Bos.* ad *Lucian.* Opp. T. II. p. 154. et *Vorstii Philol. S.* p. 108. ed. *Fischeri.*

ἩΛΊΚΟΣ, *ίκη, ον*, *quantus, quam magnus*, et tam interrogative, quam indefinite usurpatur. Bis autem tantum in N. T. occurrit. Coloss. II, 1. ἡλίκον ἀγῶνα ἔχω περὶ ὑμῶν quantum certamen pro vobis sustineam. Jacob. III, 5. ὀλίγον πῦρ ἡλίκην ὕλην ἀνάπτει; exiguus ignis quantam materiam accendit? *Hesych.* ἡλίκον· ποταπὸν, μέγα, ὁποῖον. Idem: ἡλίκην· μεγάλην, τηλικαύτην.

ἭΛΙΟΣ, *ου, ὁ*, 1. *sol.* Marc. XIII, 24. ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται sol obtenebrabitur. ibid. I, 32. ὅτε ἔδυ ὁ ἥλιος quum occideret sol. ibid. IV, 6. ἡλίου ἀνατείλαντος sole exorto. Apoc. VIII, 12. τὸ τρίτον τοῦ ἡλίου tertia pars solis. ibid. XVI, 12. ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου ab ortu solis. Cum solis splendore comparatur splendor faciei Christi, cum transformaretur, Matth. XVII, 2. etiam praestantior status, quo beati in vita futura fruentur. Matth. XIII, 43. 1 Cor. XV, 41.

2. *lux* vel *splendor solis, radius solaris.* Act. XIII, 11. μὴ βλέπων τὸν ἥλιον, h. e. coecus, facultate videndi privatus. *Aelian. V. H.* XIII, 1. *Hesych.* ἥλιος· ὁ Θεὸς καὶ τὸ ἄστρον καὶ ἡ αὐγὴ καὶ τόπος, ἐξ οὗ καὶ ὁ ἥλιος ἀνατέλλει.

ἯΛΟΣ, *ου, ὁ*, *clavus.* De clavis, quibus damnati ad crucem figebantur apud veteres, legitur semel tantum in N. T. Joh. XX, 25. ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὸν δάκτυλόν μου εἰς τὸν τύπον τῶν ἥλων nisi videro in manibus ejus vestigium clavorum et immisero digitum meum in vestigium clavorum. Hinc προσηλοῦσθαι *ad crucem figi, in crucem agi* denotat. Ceterum, quam late haec vox pateat apud Graecos, vel ex ipso *Hesychio* intelligi potest: ἥλους· λόγχας, καρφία, κέντρα. Conf. etiam *Bielii Thesaur. Philol.* s. h. v.

ἩΜΈΡΑ, *ας, ἡ*, 1. proprie: *dies*, quatenus nocti opponitur et alias dicitur *artificialis dies.* Matth. IV, 2. νηστεύσας ἡμέρας τεσσαράκοντα καὶ νύκτας τεσσαράκοντα. ibid. XII, 40. XX, 6. 12. τοῖς βαστάσασι τὸ βάρος τῆς ἡμέρας καὶ τὸν καύσωνα. Marc. II, 1. δι' ἡμερῶν, sc. τινῶν, post aliquot dies, seu intercedentibus aliquot diebus. Joh. XI, 9. οὐχὶ δώδεκά εἰσιν ὧραι τῆς ἡμέρας; Item spatium 24 horarum, noctem cum die comprehendens, quod νυχθήμερον et *diem naturalem* vocant. Matth. VI, 34. XV, 32. XVII, 1. XX, 19. Act. XXVIII, 7. 12. 14. 17. Sed hic observandae sunt formulae quaedam, quae Scriptoribus N. T. propriae videntur, v. c. α) τὴν ἡμέραν, pro καθ' ἡμέραν, seu καθ' ἡμέραν ἑκάστην, *in diem, in singulos dies*, fur jeden Tag *for each day.* Matth. XX, 2. συμφωνήσας ἐκ δηναρίου τὴν ἡμέραν pactus est cum iis denarium in diem, seu dies singulos. 2 Petr. II, 13. τὴν ἐν ἡμέρᾳ τρυφὴν luxum quotidianum. β) ἡμέρᾳ καὶ ἡμέρᾳ singulis diebus, quotidie. 2 Cor. IV, 16. Ad imitationem hebraicae formulae יוֹם יוֹם Psalm. LXVIII, 19. יוֹם וָיוֹם Esther. III, 4. Conf. *Vorstii Philol. Sac.* p. 307. ed. *Fischeri.* γ) ἡμέραν ἐξ ἡμέρας *in diem, a die*, i. e. *quotidie.* 2 Petr. II, 8. (*Eurip. Rhes.* 446. Sic quoque κ' εἰς ἔτος ἐξ ἔτεος dixit *Theocrit. Idyll.* II, 15.) Eodem vero modo uti ἡμέραν in hac formula pro εἰς ἡμέραν positum reperitur, ita יוֹם pro מִיּוֹם legitur in formula, in sacris litteris admodum frequente, דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ, qua *quod quotidie alicui datur* vel *dandum est*, significatur. Exod. V, 13. Dan. I, 5. Adde Jer. LII, 34. ubi in versione Alex. plena formula ἐξ ἡμέρας εἰς ἡμέραν legitur. δ) ὅλην τὴν ἡμέραν *quotidie.* Rom. VIII, 36. ἕνεκα σοῦ θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν propter te quotidie in mortis periculo versamur; ubi hebraicae formulae כָּל הַיּוֹם Ps. XLIV, 22. respondet. ε) καθ' ἡμέραν, scil. πᾶσαν, respondet

(Act. XVII, 17.) vel ἑκάστην, (Hebr. XIII, 13.) *singulis diebus, quovis die, quotidie*, interdum etiam *saepe*. Luc. XVI, 19. Marc. XIV, 49. καθ' ἡμέραν ἤμην πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων, h. e. saepius vos docui in templo: nisi ἡμέραν de *ipso sabbati die* accipere malis. De formula καθ' ἡμέραν lectu digna habent interpretes ad *Thomam M*. p. 631. ζ) ἡμέρας καὶ νυκτὸς *assidue, saepe*. Luc. XVIII, 7. βοώντων πρὸς αὐτὸν ἡμέρας καὶ νυκτὸς qui eum diurnis nocturnisque, h. e. assiduis precibus adeunt. 1 Tim. V, 5. Luc. XXI, 37. *Thom. M*. p. 630. νυκτὸς καὶ ἡμέρας Ἀττικοὶ λέγουσιν. η) ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ *simul, inopinato*. Apoc. XVIII, 8. διὰ τοῦτο ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἥξουσιν αἱ πληγαὶ αὐτῆς propterea simul et tanquam uno agmine irruent in eam haec mala. Alibi dicitur: μιᾷ ὥρᾳ, v. c. ib. v. 10. 16. 19. Ies. XLVII, 9. רֶגַע בְּיוֹם אֶחָד. Vide et *Eurip. Herc. Fur*. v. 508. et *Ali ben Abi Taleb* Carm. IV, 6.

2. *lux diei*. Luc. IV, 42. γενομένης δὲ ἡμέρας orto sole. ibid. VI, 13. XXII, 66. Act. XII, 18. Apoc. VIII, 12. καὶ ἡ ἡμέρα μὴ φαίνῃ τὸ τρίτον αὐτῆς nec lumen diurnum nisi tertiam luminis sui partem haberet.

3. κατ' ἐξοχὴν *dies piacularis Judaeorum*. Hebr. VII, 27. καθ' ἡμέραν quolibet expiationis die. ibid. X, 11. Etiam a Judaeis *diem illum expiationis*, qui quotannis magna cum religione a Judaeis agebatur, κατ' ἐξοχὴν יוֹמָא dictum esse, docuit *Lakemacher Obss. Philol*. P. I. p. 166.

4. *sabbatum*, etiam *festum*, i. q. ἑορτή. Act. II, 1. τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς, pro τὴν ἑορτὴν τῆς Πεντηκοστῆς, coll. Luc. II, 41. Marc. XIV, 49. Galat. IV, 10. ἡμέρας παρατηρεῖσθε.

5. *omne tempus in genere*, sive *longius* sive *brevius*, sive *futurum*, sive *praesens*, i. q. χρόνος, seu καιρός. Luc. II, 1. ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις per id tempus, seu *illis diebus*, qua formula in eadem significatione usi sunt *Virgil. Aen*. II, 340. et *Liv*. XXVII, 15. Luc. II, 6. ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι adest tempus. ib. XVII, 22. ἐλεύσονται ἡμέραι futurum est. ib. XIX, 42. ἐν ἡμέρᾳ σου ταύτῃ hoc saltem tuo tempore. 1 Cor. III, 13. ἡ ἡμέρα δηλώσει, formula proverbialis, ut videtur, respondens latinae: *futurum tempus docebit, suo tempore apparebit*, qualis illa Graecorum: χρόνος πάντα εἰς φῶς φέρει. Eodem modo etiam apud Hebraeos usurpatur יָמִי 1 Regg. II, 1. 11. Jerem. XXX, 3. Conf. *Vorstii Philol. Sac*, p. 106. et *Pfochenii Diatribe* Sect. 51. Huc etiam pertinet formula: ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, quae indicat non solum, aliquid accidisse *illo ipso tempore*, de quo in singulis locis sermo est, sed etiam *ante menses et ante annos adeo plures*, v. c. Matth. III, 1. Marc. I, 9. VIII, 1. XIII, 24. et innumeris aliis in locis, ut docte observavit *Krebs*. in *Obss. Flav*. p. 6. Δι' ἡμερῶν, sc. τινῶν διαγενομένων, seu διελθουσῶν, post dies aliquot interjectos, post aliquod tempus. Marc. II, 1. πρὸ τούτων τῶν ἡμερῶν haud ita pridem. Act. V, 36. XXI, 38. opponitur formulae ἀφ' ἡμερῶν ἀρχαίων. Act. XV, 7.

6. *tempus vitae et officii alicujus* in N. T. haud raro ἡμέρα τινὸς dicitur. De *tempore vitae, quod quis in his terris peragit*, legitur haec formula Luc. XVII, 26. ἐν ταῖς ἡμέραις Νῶε — ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου Noachi aetate — temporibus filii hominis. ib. v. 28. Matth. XXIII, 30. εἰ ἤμεθα ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν si majorum nostrorum aetate vixissemus. Joh. IX, 4. ἕως ἡμέρα ἐστὶν quamdiu haec vita mea durat, coll. v. 5. Luc. XVII, 22. ἐπιθυμήσετε μίαν τῶν ἡμερῶν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἰδεῖν aliquando vel uno die mecum his in terris vivere et conversari desiderabitis. Joh. VIII, 56. de Abrahamo ἠγαλλιάσατο ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμὴν optabat aequalis meus esse. Alii reddunt: optabat videre *diem meum natalem*, (conf. *Menag*. ad *Diog. Laërt*. IV, 41. *Hesych*. ἡμέρα· τὰ γενέθλια.) sensu eodem. Huc etiam refero formulam, quae legitur Luc. I, 7. καὶ ἀμφότεροι προβεβηκότες

αὐτῆς ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἦσαν et ambo provectae aetatis erant, seu, senilem aetatem attigerant, et est locutio mere hebraica, cujus exempla leguntur Genes. XVII, 11. XXIV, 1. Jos. XXIII, 1. Luc. I, 18. καὶ ἡ γυνή μου προβεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς. ibid. II, 36. αὕτη προβεβηκυῖα ἐν ἡμέραις πολλαῖς. Cf. *Vorstii Philol. Sac.* p. 110 seq. — De *tempore officii* legitur Matth. XI, 12. ἀπὸ τῶν ἡμερῶν Ἰωάννου Βαπτιστοῦ a tempore quo Johannes Baptista munus suum auspicabatur. Hebr. VII, 3. μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν ἔχων de quo nec constat, a quo acceperit sacerdotium; ubi αἱ ἡμέραι *tempus* significant, *quo quis fungitur munere sacerdotali*, quod Luc. I, 23. ἡμέραι τῆς λειτουργίας vocatur. Hinc formula ἐν ταῖς ἡμέραις, de rege aut imperatore adhibita, fere semper reddenda est: *sub imperio, regnante, et imperante*, v. c. Matth. II, 1. ἐν ἡμέραις Ἡρώδου βασιλέως. Luc. I, 5. Cf. Genes. XIV, 1. בִּימֵי, Alex. ἐν τῇ βασιλείᾳ. Ies. I, 1.

7. *tempus calamitosum, acerbum et triste*, v. c. Matth. XXIV, 22. ubi de obsidione et excidio Hierosolymitano sermo est. Hebr. V, 7. ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ tempore illo, quo cruciatus et calamitates his in terris perferebat. Hebr. X, 25. ὅσῳ βλέπετε ἐγγίζουσαν τὴν ἡμέραν quo magis gravissimas calamitates vobis instare colligere facile potestis. Ita יוֹם ponitur Ps. CXIX, 84.

8. *tempus, quo per religionem christianam perfectior religionis cognitio et virtus est propagata.* Rom. XIII, 12. ἡ νὺξ προέκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν nocte ignorantiae et impietatis profligata, dies lucis religionis christianae illucescit. Cf. infra sub νὺξ et σκότος. 1 Thess. V, 5. υἱοὶ ἡμέρας homines religionis christianae scientia satis imbuti et emendati. Judaeos tempora Messiae *diem* κατ' ἐξοχὴν vocasse, docuit *Schoettgenius* in *Hor. Hebr. et Talmud.* p. 571.

9. *judicium s. opinio hominis.* Rarissima formula est ἡ ἀνθρωπίνη ἡμέρα, quae 1 Cor. IV, 3. occurrit, ἵνα ὑφ' ὑμῶν ἀνακριθῶ ἢ ὑπὸ ἀνθρωπίνης ἡμέρας, quam ab *Hieronymo* in Ep. ad *Algasiam* inter Cilicismos Pauli relatam verterem: an vestro judicio, vel judicio et opinione ullius hominis prober, consentiente *Syro:* ܐܘ ܡܢ ܟܠ ܒܪ ܐܢܫ *aut ab ullo homine.* Cf. *Glassii Phil. Sacr.* p. 878. ed. *Dathii* et *C. Schoettgenii* Diss. de ἀνθρωπίνῃ ἡμέρᾳ, Lips. 1712. 4.

10. ἡμέρα, vel nude positum, vel additis substantivis Κυρίου, Ἰησοῦ Χριστοῦ, seu τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου in universum *tempus* significat, *quo Christus insigni quodam et peculiari modo vim et virtutem suam divinam exserit et declarat*, quod quale sit in singulis locis intelligendum, e serie orationis tantum definiendum est. Sic v. c. usurpatur α) *de vita, quam Christus his in terris peregit et docendis et emendandis hominibus, iisque ad veram felicitatem adducendis totam impendit.* Luc. XVII, 22. Joh. VIII, 56. de quibus locis jam supra exposui. β) *tempus, quo Christus longe lateque propagabat, per apostolos doctrinam suam salutarem.* Act. II, 20. γ) *tempus excidii judaici*, seu *destructionis Hierosolymorum et reipublicae judaicae*, quo Christus insignia majestatis suae divinae exhibuit documenta. Luc. XVII, 24. 26 et 30. coll. Matth. XXIV, 9—28. *Coran. Sur.* XXV. δ) *tempus illud futurum, quo Christus rediturus est judex hominum.* 1 Cor. I, 8. V, 5. 2 Cor. I, 14. Philipp. I, 6. 10. 1 Thess. V, 2. 2 Thess. II, 2. Idem tempus, quo Christus olim judex omnium hominum comparebit, vocatur etiam in N. T. ἡμέρα ἐκείνη, Matth. VII, 22. ἡ ἐσχάτη ἡμέρα, Joh. VI, 39. 40. 44. 54. ἡμέρα κρίσεως, Matth. X, 15. μεγάλη ἡμέρα, Jud. v. 6. Cf. *C. F. Schmid.* Diss. de *Die Christi Formulisque similibus.* Viteb. 1777. 4.

11. interdum subauditur. Matth. XXVI, 17. τῇ δὲ πρώτῃ τῶν ἀζύμων, sc. ἡμέρᾳ, coll. Marc. XIV, 12. Luc. VII, 11.

11. post ἐν τῇ ἑξῆς, coll. IX, 37. Act. XIX, 38. post ἀγοραῖοι, et v. 40. post σήμερον. Jer. LII, 12. Conf. *Viger*. de *Idiotismis Ling. Gr*. p. 45. ed. *Zeunii*.

ἩΜΕ΄ΤΕΡΟΣ, έρα, ερον, *noster*, ab ἡμεῖς. 2 Tim. IV, 15. ἀνθέστηκε τοῖς ἡμετέροις λόγοις impedire conatus est doctrinam a nobis traditam. Tit. III, 14. οἱ ἡμέτεροι qui unam vobiscum religionem profitentur. Sic et nos: die unsrigen, pro unsre Religions-Verwandten, *they who are of us*, pro *persons of our religious persuasion*, dicere solemus.

Ἢ ΜΗ͂Ν, vide sub ἤ.

ἩΜΙΘΑΝΗ͂Σ, έος, ὁ, ἡ, ές, τὸ, *seminex, semimortuus, semivivus*, i. q. ἡμίθνητος apud *Polyb*. XIV, 5. 7. ex ἥμισυς *dimidius* et θανής, ab aor. 2. ἔθανον, verbi θνήσκω *morior*. Legitur semel in N. T. Luc. X, 30. ἀφέντες ἡμιθανῆ τυγχάνοντα. *Vulgat. abierunt semivivo relicto. Dion. Halic. Ant*. p. 1258 et 1728. ed. *Reiske*. Apud *Aristoph. Nub*. v. 504. ἡμιθνὴς legitur, elisa littera α. *Phavor*. ἡμιθνὴς μὲν λέγεται ὁ ψυχαγωγῶν καὶ ἤδη τὸ ἥμισυ θανών. Idem tradit *Tzetzes* in *Lycophron*. v. 511.

ἭΜΙΣΥΣ, foem. ἡμίσεια, neutrum ἥμισυ *dimidius*. Adjectivum ex ἡμι *semi* et ἴσος *aequalis*, (quasi *utraque pars sibi aequalis est*) quod genitivum singularis in εος et neutrum plurale εα in η contrahit: conf. *Fischer*. Prolus. XXX. de *Vitiis Lexicorum N. T*. p. 10 seq. et *Wetstenii N. T*. T. I. p. 580. Marc. VI, 23. ὃ ἐάν με αἰτήσῃς δώσω σοι ἕως ἡμίσους τῆς βασιλείας μου dabo tibi, quidquid petieris, usque ad dimidium regni mei. Formula usitata regibus, qua significabant, se paratos esse ad satisfaciendum iis, qui vel maxima quaevis postularint. Esther. V, 3. עַד־חֲצִי הַמַּלְכוּת. Luc. XIX, 8. τὰ ἡμίση τῶν ὑπαρχόντων μου dimidiam omnium facultatum mearum partem. Apoc. XI, 9. ἡμέρας τρεῖς καὶ ἥμισυ, sc. μέρος, tres dies et dimidium. ibid. v. 11. XII, 14. Saepius non legitur in N. T. Cf. *Thom. M. Eclog*. p. 420 seq. ed. *Bernard*.

ἩΜΙΩ΄ΡΙΟΝ, ου, τὸ, *semihora, horae dimidium*, ex ἥμισυς *dimidius* et ὥρα *hora*. Proprie adjectivum est ab ἡμιώριος *semihoram durans, semihorarius*, ad formam ἀνώριος, πανώριος, ἀφώριος, μινυώριος, πρωώριος, ut subintelligatur μέρος χρόνου pars temporis, vel διάστημα spatium, ut in aliis. Legitur semel in N. T. Apoc. VIII, 1. ἐγένετο σιγὴ ἐν τῷ οὐρανῷ ὡς ἡμιώριον. Similis vox est ἡμιωβόλιον, h. e. τὸ ἥμισυ τοῦ ὀβολοῦ interprete *Phavor*.

ἩΝΙ΄ΚΑ. Adverbium temporis, *quum, quando*. Adhibetur extra interrogationem, sed πηνίκα in interrogatione. Bis legitur in N. T. 2 Cor. III, 15. 16.

ἬΠΕΡ, vide sub ἤ.

ἬΠΙΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *clemens, benignus, placidus, lenis, mitis*. Proprie de parentibus usurpatur, qui lenes sunt et benigni erga liberos. Sic v. c. legitur apud *Homer. Odyss*. β', v. 47. πατὴρ δ' ὣς ἤπιος ἦεν. *Herodian*. II, 4. 1. Deinde vero ad omnes alios transfertur, qui sunt lenes et benigni, lubenterque de jure suo cedunt, ut pareant aliis. Sic autem bis legitur in N. T. 1 Thess. II, 7. ἀλλ' ἐγενήθημεν ἤπιοι sed gessimus nos benignos et lenes. 2 Tim. II, 24. ubi ἤπιον εἶναι opponitur τῷ μάχεσθαι *Demosthen*. p. 1464. 22. ed. *Reiske. Pausanias Eliac*. II, 18. *Herodot*. III, 89. Apud Graecos interdum ad alias res transfertur, v. c. ad medicamenta, quae φάρμακα ἤπια vocantur, quum sine excitatione dolorum morbos molliunt ac depellunt. *Hesych*. ἤπιον· πρᾳέα, προσηνῆ, μαλθακά, ἥμερα, χρηστά. Hinc substantivum ἠπιότης *lenitas, humanitas*, πρᾳότης, ut ab *Hesychio* explicatur, quod, a *Bielio* omissum, occurrit in Addit. Esther. XIII, 2. ἐπιεικέστερον δὲ καὶ μετὰ ἠπιότητος ἀεὶ διεξάγων.

Ἤρ, *Er*. Nomen proprium viri hebraicum, (עֵר a radice עוּר *evigilare)* quod *vigilem* notat. Legitur in N. T. tantum Luc. III, 28.

ἬΡΕΜΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *tranquillus, quietus, mitis, placidus*, i. q. ἥμερος,

ρος, et de rebus aeque ac personis adhibetur. In N. T. semel legitur 1 Tim. II, 2. ἵνα ἤρεμον καὶ ἡσύχιον βίον διάγωμεν ut vitam tranquillam et quietam agamus. Hinc ἠρεμίζειν est: *vitam agere quietam*, apud *Xenoph.* de *Rep. Laced.* I, 3. *Hesych.* ἤρεμον· ἥσυχον, πρᾶον, ἥμερον. *Alberti Gloss. Gr. N. T.* p. 156. ἤρεμον· πραῢν, ἐν εἰρήνῃ.

ΗΡΩΔΗΣ, ου, ὁ, *Herodes.* Nomen proprium quorundam regum Judaeorum temporibus Christi et apostolorum, qui a Romanis imperatoribus regium nacti sunt titulum. Memorantur autem in N. T. tres hujus nominis. *Primus* est *Herodes Magnus*, Ascalonita, ex stirpe Idumaea, Antipatro patre natus, et rex Judaeae a senatu Romano ad petitionem *Antonii* declaratus, per annos septem et triginta regnavit. (*Joseph. A. J.* XIV, 13. 1. c. 17. s. 4.) Sub ejus imperio Johannes baptista et Christus nati sunt. Rex creabatur A. M. 3910. Mortuus est anno 3948. anno Christi 2. A Magis delusus, infantes Bethlehemiticos trucidari jussit Matth. II, 1. 3. etc. Cf. *Macrobii Saturnal.* II, c. 4. p. 270. Contra mores patrios non solum ludos quinquennales instituit Caesari, (*Joseph. A. J.* XVI, 5. s. 1.) sed etiam theatra Hierosolymis aedificavit (XV, 8. 1.) et ludos Olympios introduxit. (XVI, 5. 3.) Laudatur quidem a *Josepho* ob bella feliciter gesta, templi Hierosolymitani exornationem, et varia oppida condita, sed idem eum crudelissimum atque injustissimum fuisse ingenue fatetur. Eo mortuo regnum inter superstites ejus tres filios (nam *Alexandrum* atque *Aristobulum* filios aeque ac *Mariamnem* uxorem et multos alios ipse e medio sustulerat) ab *Augusto* ita dividebatur, ut *Archelaus* Judaeam, Idumaeam et Samariam sub *Ethnarchae* nomine acciperet, *Antipas* vero Galilaeae et Peraeae atque *Philippus* Batanaeae, Trachonitidi et Auranitidi sub nomine *Tetrarcharum* praeessent. *Alter* est *Herodes Antipas*, *Herodis M.* filius ex Marthace, conjuge gentis Samaritanae, tetrarcha Galilaeae, vir admodum scelestus. Non solum enim interfecit Johannem baptistam, Matth. XIV, 4. sed etiam dimisit Aretam conjugem et assumsit sibi Herodiadem, fratris uxorem, eo adhuc vivente. (*Joseph. A. J.* XVIII, 5. 1.) Romam profectus est, ut regiam dignitatem ab imperatore peteret, et denique a Caligula in Galliam relegabatur. (XVIII, 7. 2.) Addictus fuisse videtur doctrinae Sadducaeorum, ut apparet e loco Marc. VIII, 15. coll. Matth. XVI, 6. *Tertius* est *Herodes Agrippa*, *primus*, seu *major* dictus, nepos *Herodis M.* filius *Aristobuli.* Matrem habuit Berenicem, conjugem Cypron. Jacobum, fratrem Johannis, interemit et Petrum in vincula conjecit. Act. XII, 1. 4. Paulo post vero Caesareae misere vitam finiit. Act. XII. *Euseb. H. E.* XII, 10. *Josephus*, qui res ejus descripsit *A. J.* XVIII, c. 1 — 9. nusquam eum Herodem appellavit. Fuit autem hic *Agrippa* pater *Agrippae II.* seu minoris, cujus Act. XXV. et XXVI. mentio fit. De familia et genealogia Herodiadum extat erudita et accurata Diatribe *Chr. Noldii* de Vita et Gestis Herodum, seu Historia Idumaea ad calcem Opp. Fl. Josephi, ed. *Havercamp.* T. II. p. 333. Adde *Sal. Deyling.* Obss. Sacr. P. II. n. 26. p. 247 seq. *J. G. Altmanni* Exc. Phil. de gente Herodum, qui praesertim in N. T. commemorantur, Bern. 1750. 4. et *Cellarii* Vindicias Fl. Josephi, s. historia Herodum contra Harduinum in ej. *Diss. Academ.* p. 207.

'ΗΡΩΔΙΑΝΟΊ, ῶν, οἱ, *Herodiani*, h. e. *aulici et ministri regis Herodis.* Commemorantur Matth. XXII, 16. Marc. III, 6. XII, 13. ubi *Syrus* habet ܕܒܝܬ ܗܪܘܕܣ, h. e. *domesticos Herodis*, et *interpr. Hebraeus Evang. Matthei* עבדי הורדוס *servos Herodis*, quemadmodum et *Lutherus* in vers. Germ. Herodis Diener *Herod's servants.* Sed multa de Herodianis reperiuntur sententiarum divortia. Conf. *Stolberg.*

Stolberg. Exercitationes L. Gr. p. 419. *Sam. Petiti* Var. Lectt. c. 18. *Joh. Steuchii* D. de Herodianis, quorum mentio fit apud Matth. XVII. Marc. III. et XII. Lund. 1706. 4. *Joh. Floderi* D. de Herodianis, Upsal. 1764. 4. et *Chr. Fr. Schmidii* Epistolam de Herodianis, Lips. 1764. 4.

ἩΡΩΔΙΆΣ, άδος, ἡ, *Herodias*. Est nomen proprium concubinae *Herodis Antipae, tetrarchae*. Non fuit filia *Aretae*, regis Arabum, ut *Hieronymus* ad Matth. c. XIV. opinatus est, sed filia *Aristobuli*, qui filius fuit *Herodis M.* et frater *Philippi* et *Herodis Antipae, Agrippae majoris* soror. Act. XII, 2. Nupta fuerat *Philippo*, cui vivo per incestas nuptias detracta est a fratre *Herode Antipa*. Matth. XIV, 3. *Joseph. A. J.* XVIII, 5. 4. *Euseb. H. E.* I, 13. A *Caligula* cum *Herode Antipa* Lugdunum Gallorum in exilium missa est. Atque haec est illa, quae Johannis baptistae interficiendi Herodi primum subministravit consilium.

ἩΡΩΔΊΩΝ, ωνος, ὁ, *Herodion*. Nomen proprium viri graecum, qui Rom. XVI, 11. vocatur cognatus Pauli.

ἨΣΑΪ́ΑΣ, ου, ὁ, *Iesaias*. Nomen proprium prophetae Judaeorum celeberrimi, hebr. יְשַׁעְיָהוּ, conflatum ex יֶשַׁע *salus, auxilium*, et יָהּ nomine divino, ut idem sit, ac *Dominus est salus et auxilium*. Matth. III, 3. IV, 14. VIII, 17. XIII, 14. XV, 7.

2. *liber oraculorum Iesaiae*. Act. VIII, 28. καὶ ἀνεγίνωσκε τὸν προφήτην Ἡσαΐαν et legebat librum prophetae Iesaiae. ibid. v. 30.

ἨΣΑΪ̃, ὁ, *Esauus*. Nomen viri hebraicum ἄκλιτον, hebr. עֵשָׂו. Fuit autem primogenitus Isaaci filius Hebr. XI, 20. XII, 16. Totus erat crinibus tectus, h. e. hirsutus, unde nomen suum accepisse videtur, nam عشي, cui hebraicum עָשָׂה respondet, *tegere* notat. Conf. Syllogen Diss. *Schultens*. et *Schroeder*. P. I, p. 531. Eandem ob causam alias etiam שָׂעִיר *pilosus*, אֱדוֹם *rufus* a pilorum rubicundo colore dictus est. Per metonymiam causae Ἡσαῦ etiam *Esaui posteros* significat Rom. IX, 13. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 437.

ἩΣΥΧΆΖΩ, fut. άσω, 1. proprie: *quiesco, subsisto in itinere, non progredior (Xenoph. Anab.* V, 4. 8.) *otiosus sum, abstineo a laboribus et negotiis*, ab ἥσυχος *quietus*. Luc. XXIII, 56. καὶ τὸ μὲν σάββατον ἡσύχασαν κατὰ τὴν ἐντολὴν sed per sabbatum ex lege ab omni opere cessabant. Hinc

2. *vitam ago placidam, quietam et modestam*. 1 Thess. IV, 11. καὶ φιλοτιμεῖσθαι ἡσυχάζειν.

3. *sileo, taceo*. Luc. XIV, 4. οἱ δὲ ἡσύχασαν illi vero nullum dedere responsum, coll. v. 6. Eodem sensu non solum ἡσυχάζειν legitur in vers. Alex. Ies. VII, 4. Nehem. V, 8. et apud Graecos exteros, v. c. *Appian. B. Syr.* p. 149. *Eurip. Medea* 80. *Diog. Laërt.* VIII, c. 1. de discipulis Pythagorae πενταετίαν ἡσύχαζον, (cf. *Elsner. Obss. Sacr.* T. I. p. 242. *Boisii Collat.* p. 235.) sed etiam παύεσθαι apud Graecos haud raro legitur.

4. *acquiesco*, ita, ut non amplius contradicam aut dissuadeam. Act. XI, 18. ἀκούσαντες δὲ ταῦτα ἡσύχασαν his dictis acquieverunt, coll. v. 2 et 3. ib. XXI, 14. μὴ πειθομένου δὲ αὐτοῦ, ἡσυχάσαμεν cum nullo modo persuaderi posset, nos quidem acquievimus. Saepius non legitur in N. T. Eodem modo ἡσυχίαν ἔχειν aliquoties apud *Demosthenem* Philipp. I. legitur.

ἩΣΥΧΊΑ, ας, ἡ, 1. proprie: *quies corporis, cessatio ab omni labore et opere*. Prov. VII, 9. ἡνίκα ἂν ἡσυχία νυκτερινὴ καὶ γνοφώδης.

2. *tranquillitas, vita quieta et modesta*. Ita capitur 2 Thess. III, 12. ubi Paulus jubet Thessalonicenses μετὰ ἡσυχίας ἐργάζεσθαι, h. e. ita res suas agere, ut nullum strepitum edant nec aliis se immisceant rebus; ubi opponitur sedulitati ambitiosae, tumultibus excitandis aptae.

3. *silentium*. Act. XXII, 2. παρέσχον ἡσυχίαν praestiterunt, seu praebuerunt

erunt silentium, h. e. silebant. E contrario ἡσυχίαν παρέχεσθαι *silentium injungere*, apud Alex. Job. XXXIV, 29. Pro ἡσυχίαν παρέχειν alias ponitur ἡσυχίαν ἄγειν. *Xenoph. Hist. Graeca* II, 3. 23. Conf. *Spanhem.* ad *Aristoph. Ran.* v. 324. ubi de silentio in mysteriis gentilium sermo est, et *Wesseling.* ad *Herodot.* I, 86. 1 Tim. II, 11. γυνὴ ἐν ἡσυχίᾳ μανθανέτω, coll. 1 Cor. XIV, 34. ibid. v. 12. εἶναι ἐν ἡσυχίᾳ, pro σιγᾷν. Saepius non legitur in N. T. *Lysias Orat.* XI, c. 18. οἱ μὲν αὐτοῦ μένοντες ἡσυχίαν ἦγον. *Herodian.* I, 13. 4. *Musaeus* 104. *Ammonius:* ἡσυχία· ὁτὲ μὲν σιωπὴν σημαίνει, ὁτὲ δὲ τὴν ἐπιείκειαν. *Hesych.* ἡσυχία· γαλήνη, ἠρεμία.

ἩΣΥΧΙΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *quietus, tranquillus.* Bis legitur in N. T. 1 Tim. II, 2. ἵνα ἤρεμον καὶ ἡσύχιον βίον διάγωμεν ut vitam tranquillam et quietam agamus; ubi βίος ἡσύχιος ad tranquillitatem et pacem publicam transfertur, qua civis ab aliorum violentia tutus praestatur, de qua etiam ἡσυχάζειν in vers. Alex. Judd. III, 11. adhibetur. 1 Petr. III, 4. ἡσύχιον πνεῦμα, h. e. tranquillitas animi, alieni ab omnibus pravis cupiditatibus, mulieribus commendatur.

ἬΤΟΙ, vide sub ἤ.

ἩΤΤΑΌΜΑΙ, vel ἩΣΣΑΌΜΑΙ, ῶμαι, 1. proprie: *vincor, superor, inferior discedo,* ab ἧσσων vel ἧττων *minor, inferior.* Comparat. ex μικρός. Dicitur vero proprie de *iis, qui in bello ac praelio victi et superati sunt,* 2 Macc. X, 24. ἡττηθεὶς ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων. *Aelian. V. H.* IV, 8. ἡττηθεὶς ὑπὸ τῶν προσοίκων βαρβάρων. *Suid.* ἡττηθεὶς ἀπῆλθεν· ἀντὶ τοῦ ἧττον ἔχων ἢ νικηθεὶς ἀπῆλθεν: vel de *collusoribus, qui vincuntur, Aeschin.* Dial. II. c. 10. δύναιτ' ἂν τοὺς ἀντιπαίζοντας ποιεῖν ἡττᾶσθαι: vel denique de *iis, qui causa cadunt in judicio et condemnantur. Xenoph. Mem.* IV, 4. 17. ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἡττᾶτο. *Pollux* VIII, 73. ἐπὶ — — τοῦ καταδικασθέντος, — ἡττήθη. 2 Petr. II, 19. ᾧ γάρ τις ἥττηται, τούτῳ καὶ δεδούλωται a quo enim aliquis vincitur, ejus servus est. Sententia vitae communis, qua a Petro eleganter demonstratur, foedissima et miserrima servitute teneri eum, qui peccatis indulget.

2. ἡττᾶσθαι eleganter de *iis* usurpatur, *qui cupiditatibus pravis indulgent et vitiositati serviunt.* 2 Petr. II. 20. τοῖς μιάσμασι τοῦ κόσμου πάλιν ἐμπλακέντες ἡττῶνται, pro ἐμπλέκονται καὶ ἡττῶνται, vitiis, quibus olim renunciarunt, iterum indulgentes et servientes. *Xenoph. Apol. Socr.* 19. ἢ ἄλλας πονηρᾶς ἡδονῆς ἡσσημένον. Idem *Cyrop.* VIII, 8. 7. ἥττων τοῦ οἴνου *vino deditus. Aelian. V. H.* X, 9. ἥττων γαστρὸς *vorax.* Conf. *Abresch. Dilucidd. Thucyd.* p. 570.

3. *deterior sum.* 2 Cor. XII, 13. τί γάρ ἐστιν, ὃ ἡττήθητε ὑπὲρ τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας; quid enim est, in quo fueritis inferiores caeteris Christianorum coetibus? Saepius non legitur in N. T. Eodem sensu activum ἡττάω legitur apud *Polyb.* XV, 4. πάντας ἥττησε ταῖς ψυχαῖς. Apud eundem Excerpt. Legat. 104. extr. ἡττάω de *iis* etiam dicitur, *qui alios ad silentium redigunt,* ἥττησαν τοὺς ἀντιλέγοντας.

ἭΤΤΗΜΑ, τος, τὸ, 1. proprie: *diminutio,* (qua voce *Vulgatus* utitur Rom. XI, 12.) *defectus, clades,* ab ἡττάομαι, quod vide.

2. *condemnatio,* sensu judiciali, i. q. κατάκριμα. Rom. XI, 12. ubi *Syrus* ܚܝܒܘܬܐ reddit, quam ipsam vocem ibid. VIII, 1. pro κατάκριμα posuit.

3. *deterior status et conditio,* i. q. ἐλάττωμα, der Verfall *the accident.* Sic legitur in N. T. 1 Cor. VI, 7. ἤδη μὲν οὖν ὅλως ἥττημα ὑμῖν ἐστιν jam vero in universum haec est deterior conditio vestra, seu, jam hoc omnino vobis est vitio vertendum. Saepius non occurrit in N. T.

ἭΤΤΩΝ, vel ἭΣΣΩΝ, ονος, ὁ, ἡ, *minor, inferior, deterior.* Neutrum ἧττον vel ἧσσον adverbialiter ponitur.

1. *minus.* 2 Cor. XII, 15. ἧττον ἀγαπῶμαι minus diligor.

2. *damnum.* 1 Cor. XI, 17. εἰς τὸ ἧττον in deterius convenitis, h. e. ita, ut deteriores fiatis et faciatis majores ad vitia

vitia et peccata progressus. Saepius non legitur in N. T.

ἨΧΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1. *sonum edo, sono, resono, sonorus sum*, ab ἦχος *sonus*. 1 Cor. XIII, 1. γέγονα χαλκὸς ἠχῶν essem similis aeri resonanti.

2. *strepitum edo, fragore resono*. Luc. XXI, 25. ἠχούσης θαλάσσης καὶ σάλου maris fluctibus commotis, vehementem sonum edentibus. *Homer. Iliad.* I, 157. Saepius non occurrit in N. T. Hebr. הָמָה Jer. L, 42. *Hesych.* ἠχεῖ· φωνεῖ, ψοφεῖ. Idem: ἤχησεν· ἐψόφησεν.

ἮΧΟΣ, ου, ὁ, 1. *sonitus, sonus quicunque*, et differt ab ἠχώ, quod *sonum repercussum* notat. Sap. XVII, 19. unde Latinis est nomen *Echo*. Sic v. c. de tonitru legitur Act. II, 2. καὶ ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἦχος repente autem exortus est de coelo sonitus, seu, auditum est tonitru. Hebr. XII, 19. σάλπιγγος ἤχῳ tubae sono. *Plutarch. Sympos.* VIII. p. 722. B.

2. metaphorice: *fama, rumor*. Luc. IV, 37. καὶ ἐξεπορεύετο ἦχος περὶ αὐτοῦ εἰς πάντα τόπον τῆς περιχώρου, *Vulgatus: et divulgabatur fama de illo* etc. coll. Marc. I, 28. *Thom. M.* ἠχὴ καὶ ἠχὼ, οὐκ ἦχος: quem iterum turpiter lapsum esse, ex *Aelian. V. H.* IV, 17. XII, 57. et aliis locis docuere ad h. l. interpretes. Rectius, ut videtur, *Moschopulus* scripsit: ἠχὴ ποιητικόν· ἦχος κοινόν. ἠχὼ δὲ τὸ τῆς κραυγῆς ἀντίφθεγμα καὶ ὄνομα θεᾶς.

Θ.

ΘΑΔΔΑῙΟΣ, ου, ὁ, *Thaddaeus*. Cognomen apostoli Judae, qui etiam *Lebbaeus* dicitur, fuitque frater germanus Simonis Cananitae, et Jacobi minoris frater uterinus. Matth. X, 3. Marc. III, 18. Origo vocis admodum incerta est. Cf. *Lud. de Dieu Critica Sacra* p. 335. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 366.

ΘΑ'ΛΑΣΣΑ, Attice ΘΑ'ΛΑΤΤΑ, ης, ἡ, 1. *mare*. Marc. IX, 42. Luc. XXI, 25. Matth. VIII, 26. ἡ θάλασσα fluctus marini, coll. Luc. VIII, 24. ubi ὁ κλύδων τοῦ ὕδατος dicitur. Formula περιάγειν τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν *terram et mare circumire*, quae Matth. XXIII, 15. legitur, et latine *terra et mari* (*Plaut. Prolog. in Poenul.* v. 104. *Ammian. Marcell.* XXII, 12.) respondet, est proverbialis et de iis adhibetur, *qui multo et magno studio aliquid faciunt ideoque longinqua itinera suscipiunt*. *Arrian. Diss. Epictet.* III, 26. p. 346. de *Exped. Alex.* VII, 2. p. 275. *Athenaeus* VII, c. 5. p. 278. Conf. *El. Palairet. Obss. Phil. Critt.* p. 72. et *Kypke Obss. Sac.* T. I. p. 114. Θάλασσαν ἐργάζεσθαι est idem, quod *Justinus* XLIII, 3. *mare exercere* dixit. Utraque enim formula de iis adhibetur, *qui ex mari et navigatione victum suum quaerunt et vel mercaturae vel piscandi causa mare oberrant*. Apoc. XVIII, 17. *Hesiod. Theog.* v. 440. Cf. *Wesseling. Obss.* I, 15.

2. κατ' ἐξοχὴν *mare rubrum, seu superior illa sinus Arabici pars, per quam Israelitae ex Aegypto in Arabiae littus profecti sunt*, quae vulgo ἡ ἐρυθρὰ θάλασσα dicitur Act. VII, 36. Hebr. XI, 29. Sic autem bis in N. T. legitur. 1 Cor. X, 1. καὶ πάντες διὰ τῆς θαλάσσης διῆλθον et omnes majores nostri, Mose duce, mare rubrum transierunt. ibid. v. 2. et omnes professi sunt se sectatores Mosis, nubem ducem per mare rubrum sequentes. Cf. Amos VIII, 12. Micha VII, 12.

3. *lacus*, i. q. λίμνη, (lacus enim propter magnitudinem speciem maris refert) et speciatim *lacus Tiberiadis*, quae etiam θάλασσα τῆς Γαλιλαίας, etiam θάλασσα τῆς Τιβεριάδος nominatur, Joh. VI, 1. dicitur, et de quo ipsi Judaei vocem יָם frequenter usurpant, eumque inter septem maria Israelis reputant. Vid. *Midrasch Tillim*

erunt silentium, h. e. silebant. E contrario ἡσυχίαν παρέχεσθαι *silentium injungere*, apud Alex. Job. XXXIV, 29. Pro ἡσυχίαν παρέχειν alias ponitur ἡσυχίαν ἄγειν. *Xenoph. Hist. Graeca* II, 3. 23. Conf. *Spanhem.* ad *Aristoph. Ran.* v. 324. ubi de silentio in mysteriis gentilium sermo est, et *Wesseling.* ad *Herodot.* I, 86. 1 Tim. II, 11. γυνὴ ἐν ἡσυχίᾳ μανθανέτω, coll. 1 Cor. XIV, 34. ibid. v. 12. εἶναι ἐν ἡσυχίᾳ, pro σιγᾷν. Saepius non legitur in N. T. *Lysias Orat.* XI, c. 18. οἱ μὲν αὐτοῦ μένοντες ἡσυχίαν ἦγον. *Herodian.* I, 13. 4. *Musaeus* 104. *Ammonius*: ἡσυχία· ὁτὲ μὲν σιωπὴν σημαίνει, ὁτὲ δὲ τὴν ἐπιείκειαν. *Hesych.* ἡσυχία· γαλήνη, ἠρεμία.

ἩΣΥ'ΧΙΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *quietus, tranquillus.* Bis legitur in N. T. 1 Tim. II, 2. ἵνα ἤρεμον καὶ ἡσύχιον βίον διάγωμεν ut vitam tranquillam et quietam agamus; ubi βίος ἡσύχιος ad tranquillitatem et pacem publicam transfertur, qua civis ab aliorum violentia tutus praestatur, de qua etiam ἡσυχάζειν in vers. Alex. Judd. III, 11. adhibetur. 1 Petr. III, 4. ἡσύχιον πνεῦμα, h. e. tranquillitas animi, alieni ab omnibus pravis cupiditatibus, mulieribus commendatur.

ἬΤΟΙ, vide sub ἤ.

ἩΤΤΑ'ΟΜΑΙ, vel ἩΣΣΑ'ΟΜΑΙ, ῶμαι, 1. proprie: *vincor, superor, inferior discedo*, ab ἧσσον vel ἧττον *minor, inferior.* Comparat. ex μικρός. Dicitur vero proprie de *iis, qui in bello ac praelio victi et superati sunt*, 2 Macc. X, 24. ἡττηθεὶς ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων. *Aelian. V. H.* IV, 8. ἡττηθεὶς ὑπὸ τῶν προσοίκων βαρβάρων. *Suid.* ἡττηθεὶς ἀπῆλθεν· ἀντὶ τοῦ ἧττον ἔχων ἢ νικηθεὶς ἀπῆλθεν: vel de *collusoribus, qui vincuntur*, *Aeschin.* Dial. II. c. 10. δύναιτ᾽ ἂν τοὺς ἀντιπαίζοντας παιῶν ἡττᾶσθαι: vel denique de *iis, qui causa cadunt in judicio et condemnantur.* *Xenoph. Mem.* IV, 4. 17. ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἡττῶντο. *Pollux* VIII, 73. ἐπὶ — — τοῦ καταδικασθέντος, — ἡττήθη. 2 Petr. II, 19. ᾧ γάρ τις ἥττηται, τούτῳ καὶ δεδούλωται a quo enim aliquis vincitur, ejus servus est. Sententia vitae communis, qua a Petro eleganter demonstratur, foedissima et miserrima servitute teneri eum, qui peccatis indulget.

2. ἡττᾶσθαι eleganter de *iis* usurpatur, *qui cupiditatibus pravis indulgent et vitiositati serviunt.* 2 Petr. II, 20. τοῖς μιάσμασι τοῦ κόσμου πάλιν ἐμπλακέντες ἡττῶνται, pro ἐμπλέκονται καὶ ἡττῶνται, vitiis, quibus olim renunciarunt, iterum indulgentes et servientes. *Xenoph. Apol. Socr.* 19. ἢ ἄλλαις πονηραῖς ἡδοναῖς ἡττημένον. Idem *Cyrop.* VIII, 8. 7. ἥττων τοῦ οἴνου *vino deditus.* *Aelian. V. H.* X, 9. ἥττων γαστρὸς *vorax.* Conf. *Abresch. Dilucidd. Thucyd.* p. 570.

3. *deterior sum.* 2 Cor. XII, 13. τί γάρ ἐστιν, ὃ ἡττήθητε ὑπὲρ τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας; quid enim est, in quo fueritis inferiores caeteris Christianorum coetibus? Saepius non legitur in N. T. Eodem sensu activum ἡττάω legitur apud *Polyb.* XV, 4. πάντας ἥττησε ταῖς ψυχαῖς. Apud eundem Excerpt. Legat. 104. extr. ἡττάω de *iis* etiam dicitur, *qui alios ad silentium redigunt*, ἥττησαν τοὺς ἀντιλέγοντας.

ἭΤΤΗΜΑ, τος, τὸ, 1. proprie: *diminutio*, (qua voce *Vulgatus* utitur Rom. XI, 12.) *defectus, clades*, ab ἡττάομαι, quod vide.

2. *condemnatio*, sensu judiciali, i. q. κατάκριμα. Rom. XI, 12. ubi *Syrus* ܚܘܝܒܐ reddit, quam ipsam vocem ibid. VIII, 1. pro κατάκριμα posuit.

3. *deterior status et conditio*, i. q. ἐλάττωμα, der Verfall *the accident.* Sic legitur in N. T. 1 Cor. VI, 7. ἤδη μὲν οὖν ὅλως ἥττημα ὑμῖν ἐστιν jam vero in universum haec est deterior conditio vestra, seu, jam hoc omnino vobis est vitio vertendum. Saepius non occurrit in N. T.

ἭΤΤΩΝ, vel ἭΣΣΩΝ, ονος, ὁ, ἡ, *minor, inferior, deterior.* Neutrum ἧττον vel ἧσσον adverbialiter ponitur.

1. *minus.* 2 Cor. XII, 15. ἧττον ἀγαπῶμαι minus diligor.

2. *damnum.* 1 Cor. XI, 17. εἰς τὸ ἧττον in deterius convenitis, h. e. ita, ut deteriores fiatis et faciatis majores ad

vitia

vitia et peccata progressus. Saepius non legitur in N. T.

ἨΧΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. *sonum edo, sono, resono, sonorus sum*, ab ἦχος *sonus*. 1 Cor. XIII, 1. γέγονα χαλκὸς ἠχῶν essem similis aeri resonanti.

2. *strepitum edo, fragore resono.* Luc. XXI, 25. ἠχούσης θαλάσσης καὶ σάλου maris fluctibus commotis, vehementem sonum edentibus. *Homer. Iliad.* I, 157. Saepius non occurrit in N. T. Hebr. הָמָה Jer. L, 42. *Hesych.* ἠχεῖ· φωνεῖ, ψοφεῖ. Idem: ἤχησεν· ἐψόφησεν.

ἮΧΟΣ, ου, ὁ, 1. *sonitus, sonus quicunque*, et differt ab ἠχὼ, quod *sonum repercussum* notat. Sap. XVII, 19. unde Latinis est nomen *Echo*. Sic v. c. de tonitru legitur Act. II, 2. καὶ ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἦχος repente autem exortus est de coelo sonitus, seu, auditum est tonitru. Hebr. XII, 19. σάλπιγγος ἤχῳ tubae sono. *Plutarch. Sympos.* VIII. p. 722. B.

2. metaphorice: *fama, rumor*. Luc. IV, 37. καὶ ἐξεπορεύετο ἦχος περὶ αὐτοῦ εἰς πάντα τόπον τῆς περιχώρου, *Vulgatus: et divulgabatur fama de illo* etc. coll. Marc. I, 28. *Thom. M.* ἠχὴ καὶ ἠχὼ, οὐκ ἦχος: quem iterum turpiter lapsum esse, ex *Aelian. V. H.* IV, 17. XII, 57. et aliis locis docuere ad h. l. interpretes. Rectius, ut videtur, *Moschopulus* scripsit: ἠχὴ ποιητικόν· ἦχος κοινόν. ἠχὼ δὲ τὸ τῆς φάραγγος ἀντίφθεγμα καὶ ὄνομα θεᾶς.

Θ.

ΘΑΔΔΑΙ̃ΟΣ, ου, ὁ, *Thaddaeus*. Cognomen apostoli Judae, qui etiam *Lebbaeus* dicitur, fuitque frater germanus Simonis Cananitae, et Jacobi minoris frater uterinus. Matth. X, 3. Marc. III, 18. Origo vocis admodum incerta est. Cf. *Lud. de Dieu Critica Sacra* p. 335. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 366.

ΘΆΛΑΣΣΑ, Attice ΘΆΛΑΤΤΑ, ης, ἡ, 1. *mare*. Marc. IX, 42. Luc. XXI, 25. Matth. VIII, 26. ἡ θάλασσα fluctus marini, coll. Luc. VIII, 24. ubi ὁ κλύδων τοῦ ὕδατος dicitur. Formula περιάγειν τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν *terram et mare circumire*, quae Matth. XXIII, 15. legitur, et latine *terra et mari* (*Plaut. Prolog. in Poenul.* v. 104. *Ammian. Marcell.* XXII, 12.) respondet, est proverbialis et de iis adhibetur, *qui multo et magno studio aliquid faciunt ideoque longinqua itinera suscipiunt. Arrian. Diss. Epictet.* III, 26. p. 346. de *Exped. Alex.* VII, 2. p. 275. *Athenaeus* VII, c. 5. p. 278. Conf. *El. Palairet. Obss. Phil. Critt.* p. 72. et *Kypke Obss. Sac.* T. I. p. 114. Θάλασσαν ἐργάζεσθαι est idem, quod *Justinus* XLIII, 3. *mare exercere* dixit. Utraque enim formula de iis adhibetur, *qui ex mari et navigatione victum suum quaerunt et vel mercaturae vel piscandi causa mare oberrant.* Apoc. XVIII, 17. *Hesiod. Theog.* v. 440. Cf. *Wesseling. Obss.* I, 15.

2. κατ' ἐξοχὴν *mare rubrum*, seu *superior illa sinus Arabici pars, per quam Israelitae ex Aegypto in Arabiae littus profecti sunt*, quae vulgo ἡ ἐρυθρὰ θάλασσα dicitur Act. VII, 36. Hebr. XI, 29. Sic autem bis in N. T. legitur. 1 Cor. X, 1. καὶ πάντες διὰ τῆς θαλάσσης διῆλθον et omnes majores nostri, Mose duce, mare rubrum transierunt. ibid. v. 2. et omnes professi sunt se sectatores Mosis, nubem ducem per mare rubrum sequentes. Cf. Amos VIII, 12. Micha VII, 12.

3. *lacus*, i. q. λίμνη, (lacus enim propter magnitudinem speciem maris refert) et speciatim *lacus Tiberiadis*, quae etiam θάλασσα τῆς Γαλιλαίας, etiam θάλασσα τῆς Τιβεριάδος nominatur, Joh. VI, 1. dicitur, et de quo ipsi Judaei vocem יָם frequenter usurpant, eumque inter septem maria Israelis reputant. Vid. *Midrasch*

Tillim

Tillim fol. 4. 1. *Gemara Bava Kama* fol. 81. 2. Matth. VIII, 24. coll. Luc. VIII, 22. Matth. XIII, 1. Joh. VI, 16. Sic *Pausanias* V, 7. lacum Asphaltidem vocat θάλασσαν νεκράν. *Aristot. Meteor.* I, 13. ὑπὸ τὸν Καύκασον λίμνη, ἣν καλοῦσιν οἱ ἐκεῖ θάλατταν. E contrario λίμνη pro θάλασσα ponitur, teste *Hesychio:* λίμνη· ἡ θάλασσα καὶ ὁ ὠκεανός. Aeque late patet hebraicum יָם, quod de *omni collectione aquarum* Dan. XI, 45. Ezech. XXXII, 2. dicitur.

4. metaphorice: *omne, quod speciem maris refert,* v. c. Apoc. IV, 6. XV, 2. θάλασσα ὑαλίνη mare vitreum, h. e. labrum ingens, aqua plenum, quod speciem maris referebat, quale fuit *mare aeneum* in tabernaculo et templo Judaeorum, aut secundum alios pavimentum, tesselis, ad instar vitri crystallini pellucidis, stratum, de quo vide pluribus *C. B. Michaelis* D. qua naturalia quaedam et artificiosa Codicis S. ex Alcorano illustrantur. § 14. Exod. XXX, 18. 1 Regg. VII, 23. 2 Paral. IV, 2. *Gloss. MS.* in libr. 3 Regg. Θάλασσα χαλκῆ· ὁ νιπτὴρ, εἰς ὃν ἔπλυνον τὰς χεῖρας οἱ ἱερεῖς εἰσιόντες εἰς τὸ ἱερόν.

ΘΆΛΠΩ, fut. ψω, 1. *calefacio, foveo,* (unde θάλπος *calor, aestus. Aeschin.* Dial. III, 7. 11. 20.) et est proprie animalium, pullis vel ovis incubantium eoque calorem iis impertientium, v. c. Deut. XXII, 6. καὶ ἡ μήτηρ θάλπῃ ἐπὶ τῶν νοσσῶν ἢ ἐπὶ τῶν ᾠῶν. Deinde 1 Regg. I, 2 et 4. ubi cum θερμαίνειν permutatur, de puella, Davidem, prae senio frigescentem, calefaciente, adhibetur. Hinc

2. metaphorice, ut latinum *fovere,* in universum notat: *curam sollicitam alicujus gerere, aliquem omni modo tueri et defendere.* Sic v. c. de omni nutriendi, fovendi et educandi cura eleganter usurpatur, quam matres aut nutrices infantibus adhibent. 1 Thess. II, 7. ὡς ἂν τροφὸς θάλπῃ τὰ ἑαυτῆς τέκνα. Ad omnem ouram corporis vero, seu potius ad providam curam, qua Christus suos tuetur, et quam maritus uxori suae adhibere tenetur, transfertur Ephes. V, 29. ἀλλ' ἐκτρέφει καὶ θάλπει αὐτὴν καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς τὴν ἐκκλησίαν, sc. θάλπει. Saepius non legitur in N. T. *Hesych.* θάλπω· θερμαίνω.

ΘΆΜΑΡ, ἡ, *Thamar.* Nomen mulieris ἄκλιτον. Hebraice תָּמָר, significans *palmam.* Fuit haec uxor Her, primogeniti Judae, Genes. XXXVIII, 6. cum qua ipse Judas, inscius, quod nurus sua esset, post mortem filii congressus est et ex ea gemellos genuit, Pharesum et Serachum, Matth. I, 3. Cf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 226.

ΘΑΜΒΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. *obstupefacio, stupore percello.* Θαμβέομαι, οῦμαι, *expavesco, obstupesco, admiratione rapior et percellor, attonitus sum,* a θάμβος, quod vide. Marc. I, 27. καὶ ἐθαμβήθησαν πάντες et omnes stupefacti. ib. X, 24. 32. Conf. *Theod.* Ps. LII, 6. Sap. XVII, 3.

2. θαμβέω, intransitive usurpatum, *obstupefio, stupore et admiratione percellor.* Act. IX, 6. τρέμων δὲ καὶ θαμβῶν εἶπε. *Homer. Od.* α', 323. θάμβησεν κατὰ θυμόν. *Iliad.* ϐ', 77. οἱ δὲ ἰδόντες θάμβησαν. — *Hesych.* ἐθάμβει· ἐξεπλάγη, ἐθαμβήθη. — ἐθάμβησεν· ἐθαυμάσθη, ἐξεπλάγη. — θαμβεῖ· ἐκπλήττει.

ΘΆΜΒΟΣ, ου, ὁ, uti verbum θαμβέω, generatim quidem de *omni vehementiore animi commotione* dicitur, *qua quis quasi extra se rapitur,* v. c. terrore, metu, speciatim vero de *attonita,* seu *summa admiratione, qua animus percellitur,* usurpatur. Luc. IV, 36. V, 9. Act. III, 10. *Homer. Il.* γ', 79. et ψ', 815. *Hesych.* θάμβος· θαῦμα, ἔκπληξις. Idem tradit *Phavorinus.*

ΘΑΝΆΣΙΜΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, etiam ΘΑΝΆΣΙΜΟΣ, ίμη, ον, *lethalis, mortifer,* interdum idem, quod κινδυνώδης *periculosus, perniciosus,* ut docuit *Foësius* in Oecon. Hippocr. p. 163. a θάνατος *mors.* Semel legitur in N. T. Marc. XVI, 18. κἂν θανάσιμόν τι πίωσιν etsi lethale quid biberint: ubi non

opus

opus videtur cum *Kypkio* substantivum φάρμακον supplere. *Diod. Sic.* I. c. 87. ἀσπίδες θανάσιμα δάκνουσαι lethiferi aspidum morsus. *Athenaeus* II, p. 61. B. III, p. 83. E. Conf. *Abresch.* ad *Aeschylum* p. 380. *Phavor.* θανάσιμον φάρμακον· τὸ θάνατον ἐμποιοῦν.

ΘΑΝΑΤΗΦΟ'ΡΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, 1. *mortifer, lethifer, exitialis,* idem quod θανάσιμος, ex θάνατος *mors* et φέρω *fero.* Num. XVIII, 22. Job. XXXIII, 23.

2. metaphorice: *admodum noxius et perniciosus, gravissimum damnum inferens.* Legitur semel in N. T. Jacob. III, 8. ubi lingua dicitur μεστὴ ἰοῦ θανατηφόρου plena veneno mortifero, quo gravissimae noxae indicantur, quae linguae abusu hominibus inferuntur. Male hanc vocem pro poëtica habuit *Er. Schmidius*; nam usus ea est aliquoties *Josephus* de Macc. c. 8 et 15. θανατηφόρον ἀπείθειαν. *Herodian.* III, 12. 7. IV, 12. 14. *Lucian. Hermotim.* 62. *Anthol.* II, 24. 1. *Xenoph. Hist. Gr.* II, 3. 17.

ΘΑ'ΝΑΤΟΣ, ου, ὁ, 1. proprie: *mors naturalis,* quam vocant, *quae est in separatione animi a corpore, nulla vi externa effecta,* a θνήσκω *morior.* Luc. II, 26. μὴ ἰδεῖν θάνατον se non esse moriturum. Joh. XI, 4. αὕτη ἡ ἀσθένεια οὐκ ἔστι πρὸς θάνατον hic morbus non est lethalis, ubi πρὸς θάνατον positum est pro θανάσιμος, seu ἐπὶ θανάτῳ, ut Graeci dicunt, v. c. *Aelian.* V. H. VIII, 14. Adde 2 Regg. XX, 1. *Xenoph. Cyrop.* VIII, 7. 3. *Ages.* X, 3.

2. *mors violenta, supplicium mortis,* βίαιος θάνατος, ut *Xenophon* in Hierone (IV, 3.) loquitur. Matth. X, 21. παραδώσει ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον frater fratrem ad mortem prodet. ibid. XV, 4. et Marc. VII, 10. ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα, θανάτῳ τελευτάτω, h. e. morte mulctetur violenta. Phil. II, 8. μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. Apoc. II, 23. Exod. XXI, 17. *Xenoph.* Apol. Socrat. 32. τῶν δὲ θανάτων τοῦ ῥᾴστου ἔτυχεν. *Aelian.* V. H. I, 30. ἄγεσθαι ἐπὶ θανάτῳ duci ad supplicium mortis. Huc etiam pertinent omnia N. T. loca, in quibus ὁ θάνατος Ἰησοῦ Χριστοῦ *mors Jesu violenta et expiatoria in cruce* commemoratur; qua formula tamen haud raro *totum ejus opus mediatorium,* ut vocant, indicatur, e quo fructus uberrimi ad genus humanum redundarunt. Coloss. I, 22. Hebr. II, 9. 14. IX, 15. etc.

3. per metonymiam: *quodvis gravius malum et periculum mortis.* 2 Cor. I, 10. ὃς ἐκ τηλικούτου θανάτου ἐῤῥύσατο ὑμᾶς qui etiam ex illo tanto mortis periculo nos liberavit, coll. v. 8 et 9. *Vulgatus: periculo.* ib. IV, 11. εἰς θάνατον παραδιδόμεθα mortis periculo expositi sumus. ib. v. 12. XI, 23. ἐν θανάτοις πολλάκις, sc. ἦν, eram in variis mortis periculis praesentissimis. *Pindar.* Pyth. Od. III, v. 470. ἄνδρ' ἐκ θανάτου κομίσσαι. Conf. *El. Palairet.* Observv. Crit. p. 418. Huc pertinet etiam formula ἕως θανάτου, quae proprie quidem significat, *vel cum summo vitae periculo,* Sirac. IV, 33. *Aelian.* V. H. XII, 38.—deinde vero pro λίαν, σφόδρα, *valde, vehementer,* ponitur Matth. XXVI, 38. περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως θανάτου valde tristis sum. Jon. IV, 9. הֵיטֵב חָרָה לִי עַד־מָוֶת. Alex. σφόδρα λελύπημαι ἕως θανάτου. Judd. XVI, 16. καὶ ὠλιγοψύχησεν εἰς θάνατον. Ps. LXXXVIII, 6. *Lucillius Epigr.* 19. μισῶν —— ἕως θανάτου. *Cebes in tabula* c. 18. κακοποιοῦντα μέχρι θανάτου. Formula ἄχρι θανάτου legitur Apoc. XII, 11. οὐκ ἠγάπησαν τὴν ψυχὴν αὐτῶν ἄχρι θανάτου non dilexerunt vitam suam usque ad mortem, h. e. adeo non dilexerunt vitam suam, ut periculis mortis se exponere haud dubitarent. Similis locus est Judd. V, 18. Sabulon populus חֵרֵף נַפְשׁוֹ לָמוּת.

4. *pestis, morbus pestiferus.* Apoc. II, 23. ἀποκτενῶ ἐν θανάτῳ (pro διὰ θανάτου) peste necabo. (coll. LXX. Jerem. XLIII, 11. Ezech. XXXIII, 27.) Ib. VI, 8. καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν θανάτῳ. ibid. XVIII, 8. In vers. Alex. pro דֶּבֶר

דֶּבֶר *pestis* legitur Exod. V, 3. IX, 3. Deut. XXVIII, 21. cui etiam in vers. chald. מוֹתָא respondet Deut. l. l. Jerem. XIV, 12. XXI, 6. 7. Causa in eo est, quia pestilentia hebraice etiam מָוֶת vocatur Jerem. XVIII, 21. Conf. *Fischeri* Prolus. XVI. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 6 seq.

5. omnis miseria et infelicitas, maxime quae est vitiositatis et peccatorum poena in hac pariter ac in futura vita. 1 Joh. III, 14. *μεταβεβήκαμεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν*, ubi *θάνατος* miseram Judaeorum et paganorum conditionem ante conversionem ad religionem christianam significat. Rom. VII, 24. *σῶμα τοῦ θανάτου τούτου* corpus vitiositati et peccatis obnoxium. Joh. V, 24. *μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν* e miserrimo statu in felicissimum transiit. Rom. I, 32. *ἄξιοι θανάτου εἰσὶν* digni gravissimis poenis divinis. ib. V, 12. 17. 21. Joh. VIII, 51. 2 Cor. III, 7. *ἡ διακονία τοῦ θανάτου* munus tradendae religionis Mosaicae, quae poenas minabatur. ibid. VII, 10. Jacob. V, 20. 1 Joh. V, 16. 17. *ἁμαρτία πρὸς θάνατον* delictum, quod inevitabilis poena sequatur, sine venia vindicandum. Miserrima vitiosorum conditio post mortem in N. T. dicitur *ὁ θάνατος ὁ δεύτερος.* Apoc. II, 11. XX, 6. 14. XXI, 8. Conf. etiam Gen. II, 17. Exod. X, 17. *Targum Hieros.* in Deut. XXXIII, 6. vivat Ruben in hoc saeculo nec moriatur morte secunda, qua moriuntur impii in mundo futuro. *Targum* in Ps. XLIX, 11. quoniam videbit sapientes improbos, qui moriuntur morte secunda et adjudicantur Gehennae. Vide *Wetstenium* ad Apoc. II, 11.

6. *causa et auctor infelicitatis et miseriae*, per metonymiam. Rom. VII, 13. *τὸ οὖν ἀγαθὸν ἐμοὶ γέγονε θάνατος* lex Mosaica, egregia illa, praeclara et salutifera, causa facta est miseriae meae, i. q. in sequentibus *γίγνεται κατεργαζόμενον θάνατον.* ib. VIII, 6. *τὸ γὰρ φρόνημα τῆς σαρκὸς θάνατος*, sc. *ἐστὶ*, seu *θάνατον κατεργάζεται.*

7. interdum omittitur, v. c. Joh. XVIII, 31. *κατὰ τὸν νόμον κρίνατε αὐτὸν*, sc. *θανάτου*, ut plene legitur apud *Aelian. V. H.* XIII, 42. nam *κρίνειν* h. l. de capitali judicio intelligendum esse, patet ex Judaeorum responsione: *ἡμῖν οὐκ ἔξεστιν ἀποκτεῖναι οὐδένα.*

ΘΑΝΑΤΟ΄Ω, ῶ, fut. *ώσω*, 1. proprie: *aliquem vita privo et interficio,* etiam *capitis damno, morti adjudico et trado, (Plutarch. Themist.* p. 124. B. *Polybius* Leg. 46.) a *θάνατος.* Matth. X, 21. *θανατώσουσιν αὐτοὺς* pro *παραδώσουσιν αὐτοὺς εἰς θάνατον* curabunt eos morte mulctandos, seu: sua opera (nempe testimoniis perhibendis) efficient, ut morti addicantur. ib. XXVI, 59. XXVII, 1. Marc. XIII, 12. XIV, 55. Luc. XXI, 16. *καὶ θανατώσουσιν ἐξ ὑμῶν* et quosdam e vobis occident. 1 Petr. III, 18. *θανατωθεὶς* ——*ζωοποιηθείς. Xenoph. Anab.* II, 6. 2. *Suidas: ἐθανατώθη· ὡς ἔνοχος θανάτου ἐκρίθη.*

2. metaphorice: *graviter affligo, omnis generis malis excrucio, in mortis periculum induco.* *Θανατόομαι, οῦμαι, in mortis periculo versor, prosternor malis et calamitatibus succumbo.* Rom. VIII, 36. *ἕνεκα σοῦ θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν* propter te in perpetuo mortis periculo versamur, coll. Ps. XLIV, 22. 2 Cor. VI, 9. *ὡς παιδευόμενοι καὶ μὴ θανατούμενοι* quanquam premimur malis et calamitatibus, non tamen iis succumbimus. Similis locus est Ps. CXVIII, 17.

3. *cohibeo, vi agendi privo, ita infirmo, ut nihil valeat atque noceat.* Rom. VIII, 13. *εἰ δὲ πνεύματι τὰς πράξεις τοῦ σώματος θανατοῦτε* quodsi per religionem christianam vim vitiositatis represseritis. Simili modo in *Sententiis arabicis* ad calcem *Gramm. Arab. Erpenii* ed. *Schultensii* p. 283. n. 28. legitur: العبادة تعيت الشهوة religio occidit concupiscentiam.

4. *ex alicujus potestate libero, in libertatem assero et vindico.* Rom. VII, 4. *καὶ ὑμεῖς ἐθανατώθητε τῷ νόμῳ* soluti et liberi estis ab obligatione legis

gis Mosaicae. Vide infra sub νεκρὸς et νεκρόω dicta.

ΘΑ'ΠΤΩ, fut. θάψω, aor. 2. pass. ἐτάφην, *sepelio*, *humo*, *sepulcro infero*, et, ut latinum *sepelio*, latissime patet, et notat *omnes modos, quibus corpus mortui tollitur et transfertur ex oculis et conspectu viventium in locum, ubi putrescat et consumatur*, ut recte observavit *Cuperus* Observatt. I, 7. p. 44 seq. et *Wesseling*. ad *Diod. Sic.* T. I. p. 223. Sic v. c. apud *Aelianum H. A.* X, 22. πυρὶ θάπτειν, et *V. H.* IV, 1. ἐν βύρσαις θάπτειν νεκροὺς occurrit. Interdum etiam ex usu versionis Alexandrinae significat: *aromatibus corpus defuncti condire*, et omnino *corpus ad sepulturam componere*, ut sit idem, quod ἐνταφιάζειν. Conf. Genes. L, 26. ubi in vers. Alex. pro hebr. וַיַּחַנְטוּ אֹתוֹ et aromatibus condiverunt eum, legitur καὶ ἔθαψαν αὐτόν. Matth. VIII, 21. καὶ θάψαι τὸν πατέρα μου et necessaria ad funus patris mei procurare. Eodem sensu v. 22. et XIV, 12. Luc. IX, 59. 60. XVI, 22. καὶ ἐτάφη et sepeliebatur magnifice, seu, et apparatissimo efferebatur funere. Conf. *Zornii* Bibl. Exeget. I, p. 23. Act. II, 29. V, 6. 9. 10. 1 Cor. XV, 4. Saepius non legitur in N. T.

ΘΑ'ΡΑ, ὁ, *Thara*. Nomen viri ἄκλιτον, hebraice תֶּרַח, forte a syriaco ܬܪܚ *exspectavit*. Fuit filius Nachoris et pater Abrahami. Commemoratur semel in N. T. Luc. III, 34.

ΘΑ'ῬῬΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1. *confido, fiduciam habeo, confidenter ago, bono sum animo*, a θάῤῥος *confidentia, audacia*. 2 Cor. V, 6. θαῤῥοῦντες οὖν πάντοτε semper igitur bono animo sumus. ib. v. 8. Hebr. XIII, 6. ὥστε θαῤῥοῦντας ἡμᾶς λέγειν adeo, ut nos confidente animo dicamus. Prov. I, 21. θαῤῥοῦσα λέγει. *Xenoph. Hist. Gr.* II, 4. 6.

2. *confidere possum, confido alicui, fido.* Zutrauen haben *to have confidence.* 2 Cor. VII, 16. χαίρω ὅτι ἐν παντὶ θαῤῥῶ ἐν ὑμῖν, coll. v. 15. Apud Graecos, v. c. *Xenophontem (Cyrop.* V, 5. 13.) in hac significatione cum accusativo construitur.

3. θαῤῥῶ εἴς τινα *nimia animi fiducia utor, superbio*, et ex adjuncto: *insolenter me gero erga aliquem, aliquem aspere et duriter tracto.* 2 Cor. X, 1. ἀπὼν δὲ θαῤῥῶ εἰς ὑμᾶς absens vero me insolentius erga vos gero, ut scilicet adversarii mei criminantur. *Chrysost.* φυσῶμαι, κομπάζω, κατεξανίσταμαι ὑμῶν. 2 Cor. X, 2. τὸ μὴ παρὼν θαῤῥῆσαι ne praesens severitate uti cogar. *Phavor.* θαῤῥῶ· ἐλπίζω, προσδοκῶ, πιστεύω, πέποιθα, ἢ ἀντὶ τοῦ θάῤῥος ἔχω—καὶ ἀντὶ τοῦ θαῤῥαλέως ποιῶ.—λέγεται δὲ καὶ ἀντὶ τοῦ τολμῶ, κ. τ. λ. Cf. etiam *Duker.* ad *Thucyd.* V. c. 3. et interpp. ad *Thom. M.* p. 434. qui male formam θαῤῥεῖν et θάῤῥος Atticis propriam, sed θαρσεῖν et θάρσος iisdem inusitatam fuisse observavit.

ΘΑΡΣΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, *confido, fiduciam habeo, bono sum animo, me colligo, animum sumo*, a θάρσος *fiducia.* Legitur in N. T. tantum in imperativo θάρσει, pro quo et θάῤῥει scribitur (*Aelian. V. H.* XII, 1.) *ne formida, bono sis animo*, hebr. אַל תִּירָא vel אַל־תִּירָאִי Genes. XXXV, 17. Exod. XX, 20. Joel. II, 22. Matth. IX, 2. 22. XIV, 27. Marc. VI, 50. X, 49. Luc. VIII, 48. Joh. XVI, 33. Act. XXIII, 11. Saepius non legitur in N. T. Ipsa vox θαρσεῖν pro בָּטַח legitur in vers. Alex. Prov. XXXI, 11. *Thucyd.* III, 25. ἐθάρσουν. Schol. ἐλάμβανον θάῤῥος. Vide *Lexicon Xenophonteum* s. h. v.

ΘΑ'ΡΣΟΣ, εος, τὸ, *fiducia*, et ita differt a θράσος, quo *audacia* et *temeritas* significatur. *Ammonius:* θράσος μὲν γάρ ἐστιν ἡ ἄλογος ὁρμὴ, θάρσος δὲ ἔλλογος ὁρμὴ, ad quem locum *Ammon.* demonstravit, innumeris in locis has voces confusas esse in libris veterum auctorum. Conf. etiam *Abresch.* ad *Aeschylum* Lib. III, p. 175. In N. T. semel tantum legitur Act. XXVIII, 15. ἔλαβε θάρσος animum cepit. Job. XVII, 9. καθαρὸς δὲ χεῖρας ἀναλάβοι θάρσος. 1 Macc. IV, 35.

Xenoph. Hieron. X, 5. *Hesych.* θάρσος· ἀνδρεία, δυναστεία. *Lex. Cyrilli MS.* θάρσος· τὸ εὔλογον παράστημα τῆς ψυχῆς, θράσος δὲ τοὐναντίον. Conf. *Irmisch.* ad *Herodian.* I, 6. 15. p. 211.

ΘΑΥ͂ΜΑ, τος, τὸ, non solum *miraculum, rem miram (Xenoph. Anab.* VI, 3. 14.) significat, sed etiam *ipsam admirationem et mirationem.* Sic semel legitur in N. T. Apoc. XVII, 6. καὶ ἐθαύμασα θαῦμα μέγα et miratus sum mirationem magnam, h. e. vehementer miratus sum, ex hebraismo, de quo multis exposuit *Vorstius* in Philol. Sacr. c. 35. Conf. Alex. Job. XVII, 8. θαῦμα ἔσχεν, hebr. יָשֹׁמּוּ. ibid. XVIII, 20. *Xenoph. Ages.* II, 27. et V, 4. *Thucyd.* VIII, 14. καὶ οἱ μὲν πολλοὶ ἐν θαύματι ἦσαν καὶ ἐκπλήξει. *Hesych.* θαῦμα· ἔκπληξις, ξένισμα. Idem: θαύματα, ἃ οἱ θαυματοποιοὶ ἐπιδείκνυνται. Vide *Ruhnkenium* ad *Timaei Lex. Platon.* s. h. v. et *Casaub* ad *Athenaeum* p. 22.

ΘΑΥΜΆΖΩ, fut. άσω, p. τεθαύμακα, 1. *admiror.* Luc. IV, 22. ἐθαύμαζον ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς χάριτος admirabantur gratiam sermonis ejus. Matth. XXII, 22. ἀκούσαντες ἐθαύμασαν etc. *Xenoph.* de Rep. Laced. I, 2.

2. *miror, non intelligo modum et naturam rei, admiror rem ignotam, insolitam et inopinatam.* Sic v. c. de miraculis Christi usurpatur, quibus turba adstupebat. Matth. VIII, 27. IX, 8. 33. XV, 31. XXI, 20. Marc. VI, 51. Luc. VIII, 25. XI, 14. de praepropera morte Christi, Matth. XXVII, 14. Marc. XV, 44. et de miraculis per apostolos editis. Act. III, 12. *Xenoph.* de Rep. Laced. I, 1.

3. *laudo, celebro. (Ammonius* et *Suid.* θαυμάζω· αἰτιατικῇ δὲ τὸ ἐπαινῶ.) Θαυμάζομαι *laudibus celebror, efficio, ut ab aliis lauder, laudem et gloriam mihi paro.* Matth. VIII, 10. ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασε Jesus haec audiens laudabat fidem centurionis his verbis, ad circumstantes directis. 2 Thess. I, 10. θαυμασθῆναι ἐν πᾶσι τοῖς πιστεύσασιν ut celebretur ab omnibus veris Christianis, quorum felicitatis auctor erit; ubi cum ἐνδοξασθῆναι permutatur.

4. per metonymiam: *colo, veneror, revereor, honore afficio; (* Sirac. VII, 29. θαύμαζε τοὺς ἱερεῖς, coll. v. 31. δόξασον ἱερέα. *Xenoph. Cyrop.* V, 2. 5.) et in partem deteriorem: *nimium suspicio, colo et veneror.* Obtinet haec notio in formula: θαυμάζειν πρόσωπον, *personam acceptare, personarum respectum habere,* quae de iis usurpatur, *qui, quis aliquid dicat et faciat, non vero quid sit, quod aliquis dicat aut faciat, vident, et omnia gratiae et ambitioni dant, omnia externa specie metiuntur,* i. q. πρόσωπον λαμβάνειν. Jud. v. 16. θαυμάζοντες πρόσωπα ὠφελείας χάριν lucri causa personarum respectum habentes. Eodem sensu haec formula legitur Deut. X, 17. 2 Paral. XIX, 7. Job. XXXII, 22. XXXIV, 19. Conf. *Elsner.* Obss. Sacr. T. II. p. 430 seq. *Valckenar.* ad *Eurip. Hippolyt.* 105. *Abresch.* Auct. Dilucidd. Thucyd. p. 306. et *Palairet.* Obss. Philol. p. 519. Hinc θαυμαστὸς *venerabilis, suscipiendus, colendus.* Sirac. XXII, 23. 3 Esdr. IV, 29.

5. *indignor, aegre fero aliquid.* Marc. VI, 6. καὶ ἐθαύμαζε διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν et aegre ferebat incredulitatem eorum. Joh. V, 28. μὴ θαυμάζετε τοῦτο nolite aegre ferre hoc a me dictum. ib. VII, 21. ἓν ἔργον ἐποίησα, καὶ πάντες θαυμάζετε διὰ τοῦτο unum miraculum a me sabbato patratum est, quod omnes indignamini, coll. v. 23. ubi pro θαυμάζειν ponitur χολᾶν. Gal. I, 6. Conf. *Abresch.* Dilucidd. Thucyd. p. 306. Apud latinos *admirari* quandoque adhibetur pro *obstupere cum quadam invidia ad alicujus felicitatem.* Vide *Burmann.* ad *Propert.* p. 338.—Verbum θαυμάζειν vel simpliciter ponitur, v. c. Matth. VIII, 10. IX, 8. vel jungitur cum accusativo, Luc. VII, 9. Act. VII, 31. *Aelian.* V. H. II, c. 14. καὶ ἐθαύμαζε τὸ δένδρον. vel cum ἐπὶ, Marc. XII,

17. Luc. IV, 22. Eccles. V, 7. XLI, 1. Ies. XIV, 6. *Polyb.* Legat. 28. θαυμάζων ἐπὶ τῷ μηνυτᾶσθαι. vel cum περὶ et geni- Luc. II, 18. et accusativo, Luc.). Act. VII, 31. vel cum διὰ et ativo, Apoc. XVII, 7. διατί ἐθαύ- . Marc. VI, 6. *Aelian. V. H.* 5. XIV, 36. vel cum ὅτι, Joh. '. IV, 27. vel cum εἰ, Marc. 4.

ΥΜΑ΄ΣΙΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *mi- s, mirabilis, admirabilis, admi- e dignus*, i. q. θαυμαστὸς, quo ocabulo ab *Hesychio* et *Moe-* θαυμάσιον Ἀττικῶς, θαυμαστὸν Ἑλ-) explicatur, a θαυμάζω *admi-* Neutrum τὸ θαυμάσιον substan- imitur, et *omne factum illustre igne*, et speciatim *miraculum* Sic semel legitur in N. T. . XXI, 15. de miraculis a o editis, et spectatores in sum- apientibus admirationem, ἰδόντες μάσια, ἃ ἐποίησε. Ps. LXXVII, ποιῶν θαυμάσια, hebr. עֹשֵׂה Ps. CVII, 24. καὶ τὰ θαυμάσια ἐν τῷ βυθῷ, hebr. נִפְלְאוֹתָיו בַּ. Sirac. XLIII, 25. τὰ παρά- ὶ θαυμάσια ἔργα. ibid. XLVIII, ι τὰ θαυμάσια ἔργα cum voce permutantur; e quibus locis apparet, vocem ἔργα supplen- sse, cum θαυμάσια simpliciter ι reperiamus. Cf. *Aeschin.* Dial. I, 4. *Xenoph. Anab.* II,

ΥΜΑΣΤΟ΄Σ, ἡ, ὸν, *admiratione mirabilis, admirabilis, admi- m excitans*, i. q. θαυμάσιος, et uncto: *novus, inopinatus, in-* a θαυμάζω. Matth. XXI, 42. θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν et est in oculis nostris; ubi foe- n θαυμαστὴ positum est pro θαυμαστὸν ex usu loquendi um Hebraeorum, qui neutro carent, sed etiam Graecorum. c. *Homerus Odyss.* XXII, ὐχ ὁσίη dixit pro οὐχ ὅσιον. Conf. *Vorstii* Philol. Sacr. cap. XI, p. 282. ed. *Fischeri.* Marc. XII, 11. Joh. IX, 30. θαυμαστόν ἐστι mirum hoc est; nostrum: das ist doch son- derbar *that is indeed wonderful.* 2 Cor. XI, 14. καὶ οὐ θαυμαστὸν neque hoc mirum, seu nihil novi et inusitati est. (*Thucyd.* I, 76. *Aristoph. Plut.* 99. *Liban. Ep.* 121.) 1 Petr. II, 9. θαυμαστὸν φῶς summa et praestantissi- ma felicitas. Apoc. XV, 1. μέγα καὶ θαυμαστόν. ib. v. 3.

ΘΕΑ΄, ᾶς, ἡ, *Dea*, a Θεὸς *Deus.* Differt accentu θεὰ a θέα *spectaculum*, quod est a θεάομαι *specto.* In N. T. dicitur de Diana tantum. Act. XIX, 27. 35. 37. ubi loco τὴν θεὰν haud pauci codices τὴν θεὸν habent, pro- bante *Millio* et *Wetstenio.* Haud raro autem θεὸς de *dea* adhibitum legitur apud Graecos, v. c. *Homer. Il.* α', 515. *Aelian.*V.H. I, 15. XII, 11. Vide *Eustathium* in Il. σ', p. 573. 35. Sic et apud *Ciceronem* de *Invent.* II, 31. Diana Deus dicitur. Conf. Id. *Tusc.* I, 47. *Virg. Aeneid.* II. 632. VII, 498. *Eurip.* Phoen. v. 701. et 705.

ΘΕΑ΄ΟΜΑΙ, ῶμαι, fut. άσομαι, 1. *fixis ac intentis oculis aspicio et in- tueor ad rem aliquam considerandam et dijudicandam, cum voluptate video, cum admiratione aspicio.* Verbum olim proprium de ludis publicis, ad quos spectandos confluebat multi- tudo. Conf. *Lucian.* in Nigrin. T. I, p. 28. ed. *Graev.* Matth. XI, 7. τί ἐξήλθετε θεάσασθαι; ad quodnam spec- taculum convenistis? ibid. VI, 1. πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς ostentationis causa. ibid. XXII, 11. XXIII, 5. Joh. I, 14. IV, 35. 1 Joh. I, 1. IV, 14. *Xenoph.* Oecon. XX, 18. Memor. II, 1. 22.

2. *video* simpliciter, vel *cerno oculis.* Marc. XVI, 11. 14. τοῖς θεασαμένοις αὐτὸν ἐγηγερμένον. Luc. V, 27. Joh. VI, 5. ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ θεασά- μενος. ib. VIII, 10.

3. *inviso, colloquor.* Rom. XV, 24. ἐλπίζω διαπορευόμενος θεάσασθαι ὑμᾶς spero enim, in transitu me vos visu- rum.

ΘΕΑΤΡΊΖΩ, fut. ίσω, 1. proprie: *expono aliquid spectaculo, in theatrum omnibus spectandum produco*, et dicitur v. c. de histrionibus, qui fabulas in theatro risui exponebant. a θέατρον, quod vide.

2. *palam, in conspectu plurium aliquid facio.*

3. *palam supplicia et poenas ab aliquo sumo, publicae ignominiae expono*, i. q. παραδειγματίζω, quod vide infra. Sic legitur semel in N. T. Hebr. X, 33. ὀνειδισμοῖς καὶ θλίψεσι θεατριζόμενοι opprobriis et afflictionibus publice expositi.

ΘΈΑΤΡΟΝ, ου, τὸ, 1. proprie: *theatrum*, h. e. *locus, in quo diebus festis ludi et spectacula exhibebantur*, a θεάομαι *specto, intueor*. Jam, quia in Graecis urbibus theatris curiarum vice utebantur et in iis vel orationes habebant, vel consultabant de rebus gravioribus, et causas disceptabant, vel denique leges ferebantur, bella decernebantur et pax constituebatur, (conf. *D'Orville* ad *Charit*. III, 4. p. 374 seq. ed. Lips. *Tacit*. Hist. II, 80. *Justin*. XXII, 2. *Cic*. pro Flacco c. 7. *Joseph*. *A. J.* XVII, 6. 3. *B. J.* VII, 3. 3.) factum est, ut θέατρον

2. speciatim *locum publicum* significaret, *in quo praesente populo judicium exercebatur et quo populus, maxime turbata civitate, confluebat, de rebus gravioribus disceptaturus*, interdum etiam *ipsam hominum concionem, in theatro congregatam*. Act. XIX, 29. ὥρμησαν δὲ ὁμοθυμαδὸν εἰς τὸ θέατρον omnes irruerunt in theatrum. ibid. v. 31. μὴ δοῦναι ἑαυτὸν εἰς τὸ θέατρον ne se daret in theatrum, h. e. ne se exponeret multitudini ferocienti, coll. v. 30. βουλομένου εἰσελθεῖν εἰς τὸν δῆμον. *Longin*. de Sublim. s. 14. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 585. In theatris Graecorum exhibebantur etiam homines, ludibrio et ignominiae aliorum exponendi et objiciendi, et non solum apud veteres supplicio afficiendi, majoris ignominiae causa, in theatrum deducebantur, sed etiam homines morte plectendi in theatro cum feris depugnare (θηριομαχεῖν), oculos plebis pascendi causa, cogebantur; (Conf. *Philon*. c. Flacc. p. 329. s. 977. *Sueton*. Aug. c. 45. *Joseph*. B. J. VI, 9. 2.) hinc θέατρον, quod per metonymiam, plane ut nostrum: Schauspiel *a play*, haud raro *omne spectaculum, id quod aliis spectandum vel etiam irridendum exhibetur*, significat, (*Diog. Laërt*. VII, 1. *Aeschin*. *Socr*. Dial. III, 20. ubi fabulae, quae aguntur in theatris, θέατρα ποιητῶν vocantur) in N. T. speciatim

3. metaphorice dicitur *ipse homo, qui ignominioso supplicio afficitur et omnium ludibrio, tanquam in theatro aliquo, exponitur*, ὁ θεατριζόμενος. Hoc sensu accipiendum in verbis Pauli 1 Cor. IV, 9. ὅτι θέατρον ἐγενήθημεν τῷ κόσμῳ, h. e. summam ignominiam, gravissima supplicia perpessi sumus, seu publicae contumeliae exponimur. Conf. *Krebs*. ad Decreta Rom. pro Judaeis p. 421 seq. Ej. Obss. Flav. p. 237. et 289. *Hesych*. θέατρον· θέαμα ἢ σύναγμα.

ΘΕῖΟΝ, ου, τὸ, 1. proprie: *fulmen*, κεραύνιον πῦρ, quasi *divinus ignis*, a Θεὸς *Deus*. Apud veteres loca, a fulmine tacta, θεῖα vocabantur et hominum usibus exemta erant. Luc. XVII, 29. ἔβρεξε πῦρ καὶ θεῖον ἀπ' οὐρανοῦ. Apoc. IX, 17. 18. Jam, quia fulmen odorem ac vim sulfuream habet, et sulfur apud veteres ad religiosas lustrationes adhibebatur, teste *Plinio* H. N. XXX, c. 14. *Alex. ab Alex*. D. 5. c. 27. inde θεῖον

2. notionem *sulfuris* accepisse videtur, quae reperitur Apoc. XIV, 10. XIX, 20. XX, 10. XXI, 8. *Aelian*. V. H. XIII, 16. θεῖον ὄζει sulfureum spirat odorem. Alex. pro hebr. גָּפְרִית Genes. XIX, 24. Psalm. XI, 6. Ies. XXX, 33. XXXIV, 9. *Hesych*. θεῖον· θεάφιον. Conf. etiam *Phavorin*. sub θέειον et θεῖον.

ΘΕῖΟΣ, θεία, θεῖον, *divinus, ad Deum pertinens, a Deo originem suam repetens, excellens, praestans, insignis*,

a

a Θεὸς *Deus*. 2 Petr. I, 3. τῆς θείας δυνάμεως αὐτοῦ divinae potentiae ejus. ibid. v. 4. τῆς θείας κοινωνοὶ φύσεως divinae participes naturae. Hinc τὸ θεῖον substantive *divinitas*, *numen divinum*. Act. XVII, 29. τὸ θεῖον εἶναι ὅμοιον numen divinum effingi posse. Ita θεῖον de ipso Deo usurpatum legitur apud Auctorem *Philopatridis* c. 29. *Lucian. de sacrif.* c. 1. *pro imaginib.* c. 13. 17 et 28. Vide *Raphelii Annotatt. Herodot.* ad h. l. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 571. Saepius non legitur in N. T. Cf. *Fischeri* Index in *Aeschin. Socr.* s. h. v. *Hesych.* θεῖον· τὸ ἐκ θεοῦ ἀφιγμένον. *Suid.* θαυμαστόν.

ΘΕΙΌΤΗΣ, τητος, ἡ, *deitas, divinitas, divina majestas*, i. q. θεότης, ab eodem them. Semel legitur in N. T. Rom. I, 20. ἥ τε ἀΐδιος αὐτοῦ δύναμις καὶ θειότης. Sapient. XVIII, 9.

ΘΕΙΏΔΗΣ, εος, ὁ, ἡ, ες, τὸ, *sulfureus*, a θεῖον, τὸ, *sulfur*. Legitur semel in N. T. Apoc. IX, 17.

ΘΈΛΗΜΑ, τος, τὸ, 1. ut latinum *voluntas*, non tam *facultatem naturae intelligentis appetendi aut aversandi aliquid* significat, quam per metonymiam *ipsum voluntatis actum, desiderium, decretum, propositum*, et speciatim *animi inductionem benevolam*, i. q. εὐδοκία· e θέλω *volo*. Ephes. I, 11. κατὰ τὴν βουλὴν τοῦ θελήματος αὐτοῦ ex decreto voluntatis suae benignae. ibid. v. 5 et 9. Galat. I, 4. Hebr. X, 10. ubi θέλημα Θεοῦ κατ' ἐξοχὴν aeternum Dei consilium et decretum de restitutione generis humani per Christum significat. 1 Cor. I, 1. 2 Cor. I, 1. διὰ θελήματος Θεοῦ quae fuit divina benignitas. 1 Cor. XVI, 12. de proposito hominis dicitur.

2. *objectum voluntatis, illud ipsum, quod quis vult et postulat.* Act. XIII, 22. ὃς ποιήσει πάντα τὰ θελήματά μου qui omnia mandata mea exsequetur. Hebr. X, 10. ubi θέλημα obedientiam Christi notat, quam Deus postulabat. 2 Paral. IX, 12. ἔδωκε τῇ βασιλίσσῃ τὰ θελήματα, ἃ ᾔτησεν. In hac vero significatione θέλημα speciatim de *Deo* usurpatur, *vel* respectu ad *filium J. C.* ut *omne munus et officium, Christo his in terris a Deo demandatum*, significet, adeoque idem sit, quod ἔργον Θεοῦ, cum qua formula permutatur Joh. IV, 34. V, 30. Matth. XXVI, 42. Luc. XXII, 42. *vel* relate ad *homines*, ita, ut *omnia praecepta et officia, hominibus a Deo praescripta*, complectatur. Matth. VII, 21. ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου qui praecepta divina exprimit vita factisque. ibid. XII, 50. coll. Luc. VIII, 21. Ephes. VI, 6. 1 Thess. IV, 3, V, 18. Act. XXII, 14. Hebr. X, 36. 1 Joh. II, 17. Rom. XII, 12.

3. malo sensu: *libido, desiderium cupiditatum pravarum*. Luc. XXIII, 25. τὸν δὲ Ἰησοῦν παρέδωκε τῷ θελήματι αὐτῶν Jesum vero eorum libidini tradidit. Ephes. II, 3. θελήματα τῆς σαρκὸς dicitur.

4. *permissio*. Rom. I, 10. ἐν τῷ θελήματι τοῦ Θεοῦ Deo permittente. ib. XV, 32.

5. *instinctus naturalis ad procreandam sobolem*. Joh. I, 13. θέλημα σαρκὸς et θέλημα ἀνδρὸς vocatur.

ΘΈΛΗΣΙΣ, εως, ἡ, *voluntas, benigna voluntas*, i. q. θέλημα, (ab eodem). Legitur semel in N. T. Hebr. II, 4. κατὰ τὴν αὐτοῦ θέλησιν a Deo pro benignitate sua nobis concessa. Sap. XVI, 25. *Pollux* V, 165. βούλησις· ἐπιθυμία, ὄρεξις, ἔρως. ἡ δὲ θέλησις· ἰδιωτικόν.

ΘΈΛΩ, fut. θελήσω, 1. *volo, decerno*, et generatim *omnem propensionem voluntatis in aliquid* significat. Ita *hominibus* tribuitur, Matth. I, 19. V, 40. XXVII, 34. 2 Cor. VIII, 10. qui non modo superiore anno consilium cepistis. ibid. v. 11. — et *Deo*, 1 Tim. II, 4. Rom. IX, 22. De *prava libidine* legitur Matth. XVII, 12. pro lubitu male eum tractarunt. Interdum deficit ἵνα post θέλω, v. c. Matth. XX, 32. τί θέλετε ποιήσω ὑμῖν pro ἵνα ποιήσω ὑμῖν; quid vultis, ut vobis faciam? ib. XXVI, 17. XXVII, 17. additur vero Matth. VII, 12. Marc. IX, 30. X, 35. Luc. VI, 31.

Joh. XVII, 24. Infinitivus τὸ θέλειν substantive sumitur Phil. II, 13. ὁ Θεὸς γάρ ἐστιν ὁ ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν τὸ θέλειν Deus excitat in vobis voluntatem emendandi vitam per religionem christianam. Conf. *El. Palairet.* Obss. Philol. p. 364.

2. sequente ἢ significat *malle*, ita, ut subintelligatur τὸ μᾶλλον. 1 Cor. XIV, 19. ἐν ἐκκλησίᾳ θέλω πέντε λόγους - - - ἢ μυρίους λόγους. Similis locus est apud *Homer.* Iliad. ά, v. 117. βούλομ᾽ ἐγὼ λαὸν σόον ἔμμεναι (μᾶλλον) ἢ ἀπολέσθαι.

3. *delector aliqua re, gratum et acceptum habeo.* Matth. IX, 13. XII, 7. ἔλεον θέλω καὶ οὐ θυσίαν pietate magis, quam sacrificiis delector. ibid. XXVII, 43. εἰ θέλει αὐτὸν si bene illi cupit. *Syrus:* ܐܢ ܨܒܐ ܒܗ *si delectatur illo.* Marc. XII, 38. Hebr. X, 5. θυσίαν καὶ προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας victimis et sacrificiis non delectaris, coll. Ps. XL, 6 et 8. ubi hebr. חָפֵץ legitur. Heb. X. 8. θέλειν cum voce εὐδοκεῖν permutatur. Hinc frequenter in versione Alex. θέλειν hebraico חָפֵץ respondet, v. c. Psalm. XVIII, 19. 2 Sam. XV, 26. 1 Chron. XXVIII, 4. Ps. CXLVII, 10.

4. per synecdochen; *cupio, desidero, opto.* Matth. XII, 38. θέλομεν ἀπὸ σοῦ σημεῖον ἰδεῖν cupimus a te aliquod prodigium edi. ibid. XIX, 17. 21. Joh. XII, 21. XV, 7. ὃ ἐὰν θέλητε, αἰτήσεσθε. 1 Cor. VII, 7. θέλω γὰρ πάντας ἀνθρώπους εἶναι ὡς καὶ ἐμαυτὸν optarem quidem omnes homines coelibes manere. Ib. XIV, 5. Luc. XXIII, 8. 2 Cor. XI, 12. θέλων ζωὴν optans, seu concupiscens vitam, coll. Ps. XXXIV, 12. XL, 14. οἱ θέλοντές μοι κακά. ibid. LXVIII, 30. τὰ ἔθνη τὰ τοὺς πολέμους θέλοντα. Malach. III, 1. ὁ ἄγγελος διαθήκης, ὃν ὑμεῖς θέλετε.

5. *peto, rogo, precor, voluntatem verbis declaro.* Matth. XV, 28. γενηθήτω σοι ὡς θέλεις, pro ἠθέλησας, eveniat tibi, quod petiisti, coll. v. 25. ib. XX, 21. coll. v. 20. XXVII, 15. Marc. VI, 25. X, 35. θέλομεν ἵνα ὃ ἐὰν αἰτήσωμεν, ποιήσῃς ἡμῖν. Joh. XVII, 24. πάτερ, θέλω precor jam, pater.

6. *studeo, operam do, studiosus sum, conor.* Matth. XVI, 25. ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι. ibid. XXIII, 37. Marc. VIII, 35. X, 43. 44. Luc. IX, 24. XXIII, 20. Hinc θελητοὶ νόμου 1 Macc. IV, 42. *studiosi legis Mosaicae* dicuntur. Conf. *Markland.* ad *Lysiam* p. 579.

7. *affecto studium alicujus rei,* et ex adjuncto: *jacto me.* Coloss. II, 18. θέλων ἐν ταπεινοφροσύνῃ καὶ θρησκείᾳ τῶν ἀγγέλων affectans humilitatem et pietatem insignem. 1 Tim. I, 7. θέλοντες εἶναι νομοδιδάσκαλοι jactant se legis doctores. Cf. supra ad vocem ἐθελοθρησκεία a me dicta, et *Tittmann.* de Vestigiis Gnosticorum in N. T. frustra quaesitis p. 120 seq.

8. *lubenter et cupide aliquid facio.* Joh. VI, 21. ἤθελον οὖν λαβεῖν αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον, h. e. cupide (ἐθελήμως) eum receperunt in navem, coll. Matth. XIV, 32. Marc. VI, 51. ut recte explicavit *Glassius* in Philol. Sacr. p. 276. ed. *Dathii.* Hinc θέλων est i. q. ἑκὼν *voluntarius, qui lubenter et cupide aliquid facit;* et adverbialiter: *ultro, sponte.* *Aeschyl.* Choeph. v. 791. θέλων ἀμείψει lubens retribuet. Vide *Abresch.* in *Aeschyl.* II, 14. p. 334. *Lysias* Orat. XVIII, c. 2. τοὺς ἐλέγχους ἤδη θέλοντες ἀποδέχεσθε. *Hesiod.* Opp. et Dies v. 355. 2 Petr. III, 5. λανθάνει γὰρ αὐτοὺς τοῦτο θέλοντας fugit hoc ipsos volentes, seu, volentes nesciunt. (Alii etiam non incommode reddunt: *fugit eos, qui sic statuunt.*) Eodem modo τὸ *volens* usurpavit *Horat.* III, Od. 30. v. 14.

9. *jubeo,* si de hero aut domino dicatur; etiam *permitto, veniam do, consentio.* Matth. XIII, 28. θέλεις οὖν; permittisne igitur? Act. IX, 6. Κύριε, τί με θέλεις ποιῆσαι; Domine, quid me facere jubes? Matth. XVII, 4. εἰ θέλεις si tibi ita placet. 1 Cor. IV, 19. Jacob. IV, 15.

10. *audeo.* Luc. XVIII, 13. οὐκ ἤθελεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπᾶραι

ἐπᾶραι ne oculos quidem attollere audebat. *Xenoph. Anab.* III, 2. 10.

11. *possum,* i. q. δύναμαι. Matth. II, 18. καὶ οὐκ ἤθελε παρακληθῆναι nec consolationem ullam admisit. Joh. VII, 1. οὐ γὰρ ἤθελεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ περιπατεῖν nec poterat in Judaea degere; ubi *Chrysost.* et *Cyrillus* habent: οὐκ εἶχεν ἐξουσίαν. *Aristoph.* Aves v. 582. οὐκ ἐθελήσει μὰ Δί' non poterit per Jovem; ubi *Schol.* οὐκ ἐθελήσει· ἀντὶ τοῦ οὐ δυνήσεται. *Hesych.* θέλειν· δύνασθαι.

12. etiam *rebus inanimatis* tribuitur et tunc vel est idem, quod μέλλω, et futurum tempus indicat, vel notionem *fortuiti* includit. Act. II, 12. τί ἂν θέλοι τοῦτο εἶναι; quem exitum haec omnia habebunt? Alii reddunt: *istud tandem quid est?* seu, *quid hoc rei est?* ut nempe θέλειν h. l. aeque ac βούλεσθαι apud Graecos plane abundet. Conf. *Aelian. V. H.* III, 20. et *Reiske* Animadvv. ad Auctores gr. Vol. IV. p. 694. Joh. III, 8. τὸ πνεῦμα ὅπου θέλει, πνεῖ, ventus, qua fors fert, flat.

13. θέλω saepissime otiosum est, neque orationi quicquam addit. Sic legitur in N. T. Matth. XXII, 3. καὶ οὐκ ἤθελον ἐλθεῖν. ib. XXIII, 4. Joh. V, 35. ὑμεῖς δὲ ἠθελήσατε ἀγαλλιασθῆναι. Conf. supra sub ἀγαλλιάομαι. ibid. VII, 17. 2 Tim. III, 12. *Eurip.* Orest. v. 921. qui censuit Orestem, filium Agamemnonis, coronandum, ὃς ἠθέλησε τιμωρεῖν πατρί, quod ultus sit patrem. *Aristotel. Polit.* V, 10. βούλεται δ' ὁ βασιλεὺς εἶναι φύλαξ, h. e. ἐστὶ φύλαξ. Etiam apud Latinos *velle,* aliis verbis praemissum, abundat. *Ovid.* Heroid. Ep. XXI, v. 139. " si tibi conjugium *volui* promittere nostrum," pro: si tibi promisi conjugium. Cf. *Gataker.* ad *M. Antonin.* X, 8. p. 356. et *Palairet.* Obss. Philol. p. 85 et 273.

14. interdum reticetur et subintelligi debet, ut oratio fiat clarior et intellectu facilior. Matth. V, 34. μὴ ὀμόσαι ὅλως, sc. θέλετε, ne jurare omnino velitis. Sic *Sophocl.* Ajax Flag. v. 1068. *Schol.* μὴ συγκομίζειν· μὴ θέλε συγκομίζειν. Act. XXIII, 24. Conf. *Eustath.* ad *Hom.* Iliad. ά, 322.

ΘΕΜΈΛΙΟΣ, ου, ὁ, et ΘΕΜΈΛΙΟΝ, ου, τὸ, (conf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 110.)

1. proprie: *basis, fundamentum,* seu *ima aedificii pars, cui tota ejus superstructa est moles,* a prima sing. perf. pass. τέθειμαι *positus sum,* verbi τίθημι *pono.* Luc. VI, 48. 49. XIV, 29. Act. XVI. 26. ὥστε σαλευθῆναι τὰ θεμέλια τοῦ δεσμωτηρίου ita, ut concuteretur fundamentum carceris. In versione Alex. respondet hebraico מוּסָדוֹת Deut. XXXII, 22. Prov. VIII, 29. מֻסָּד. 1 Regg. VII, 9. et יְסוֹד, Thren. IV, 11. Ezech. XIII, 14. XXX, 4. *Xenoph. Hist. Gr.* V, 2. 5. Apud graecos Scriptores haud raro adjective sumitur, v. c. in formulis θεμέλιος λίθος, θεμέλιον στρῶμα. *Pollux* Onom. VII, c. 27. οἱ κατώρυχες δὲ λίθοι, οὓς Ὅμηρος κατωρυχίας λέγει, οἱ τοῖς θεμελίοις ἐντιθέμενοι· καὶ θεμελίους δὲ λίθους αὐτοὺς ὠνόμαζον. Hinc explicari commode possunt loca Apoc. XXI, 14. 19.

2. metaphorice: *firmitas, stabilitas, soliditas.* Hebr. XI, 10. τὴν τοὺς θεμελίους ἔχουσαν πόλιν sedem fixam, urbem stabilem et firmam, h. e. coelum.

3. *divitiae certae, perennes, nec fluxae,* nam θεμέλιον *omne* notat, *quod certum est nec facile perit.* 1 Tim. VI, 19. ἀποθησαυρίζοντας ἑαυτοῖς θεμέλιον καλὸν εἰς τὸ μέλλον colligentes sibi thesaurum magnum in futuros usus. Eodem sensu usurpatur vox θέμα Tob. IV, 9. ubi de eleemosynis sermo est: θέμα γὰρ ἀγαθὸν θησαυρίζεις σεαυτῷ εἰς ἡμέραν ἀνάγκης. Conf. *L. Bos.* Exercitt. Ling. Gr. p. 229. et *Wakefield Silvam Critic.* P. I. p. 20. *S. Petitus* in Var. Lectt. c. 15. θεμέλιον de *pignore, quod apud alium deponatur,* accipit.

4. *ipsum aedificium et habitaculum, quod fundamento innititur et superstruitur.* Sirac. I, 15. III, 11. ad imitationem hebr. יְסוּדָה Ps. LXXXVII, 1. Hinc metaphorice θεμέλιος τοῦ Θεοῦ *religio christiana* dicitur, *quae est a*

Deo certissimis argumentis comprobata. 2 Tim. II, 19. ὁ μέν τοι στερεὸς θεμέλιος τοῦ Θεοῦ ἕστηκεν sed tamen vera et inconcussa manet religio christiana instar aedificii firmi et bene fundati, cui haec est inscriptio. Olim vero aedes singulas inscriptiones habuisse, quibus ab aliis distinguerentur, demonstravit *Warnekros*, Entwurf der hebräischen Alterthümer p. 16. In versione Alex. θεμέλιον haud raro hebraico אַרְמוֹן *palatium, arx* respondet, v. c. Jer. VI, 5. Ies. XXV, 2. Hos. VIII, 14. Amos I, 4. 7. 10. 12. 14.

5. metaphorice: *prima praecepta, initia, elementa alicujus doctrinae*, et speciatim: *prima institutio in religione christiana, prima ejus rudimenta.* Rom. XV, 20. ἵνα μὴ ἐπ' ἀλλότριον θεμέλιον οἰκοδομῶ ne continuanda mihi sit ab aliis jam coepta institutio in doctrina christiana. 1 Cor. III, 10. θεμέλιον τέθεικα. ib. v. 11. θεμέλιον γὰρ ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸ κείμενον nemo potest alia elementa religionis christianae tradere, quam, quae a me tradita sunt. ib. v. 12. Ephes. II, 20. Hebr. VI, 1. μὴ πάλιν θεμέλιον καταβαλλόμενοι nec iterum repetentes elementa doctrinae christianae.

ΘΕΜΕΛΙΟΩ, ῶ, fut. ώσω, 1. proprie: *fundo, fundamentum jacio ac pono*, a θεμέλιος, seu θεμέλιον *fundamentum.* De fundamentis aedificiorum usurpatur Matth. VII, 25. τεθεμελίωτο ἐπὶ τὴν πέτραν fundata enim fuerat super petram; ubi τεθεμελίωτο per dialectum Ionicam est pro ἐτεθεμελίωτο, augmento abjecto. Conf. *Fischeri* Anim. ad Grammat. Gr. *Welleri* p. 185. et *Wesselingium* ad *Diod. Sic.* XVIII, p. 278. Luc. VI, 48. Respondet hebraico יָסַד Jos. VI, 26. 1 Regg. VII, 10. etc. *Xenoph. Cyrop.* VII, 5. 6.

2. *aedifico, exstruo*, hebr. בָּנָה Esr. VII, 9. etiam, si *Deo* tribuitur, *creo*, sed ita, ut simul notionem *firmitatis* et *diuturnitatis* habeat adjunctam. Hebr. I, 10. σὺ κατ' ἀρχὰς τὴν γῆν ἐθεμελίωσας tu olim terram creasti, coll. Ps. CII, 25.

3. metaphorice: *firmo, stabilio, confirmo, certum vel durabile aliquid reddo.* θεμελιόομαι, οῦμαι, *stabilis et bene firmatus sum, constans sum*, imagine desumta ab aedibus, fundamento saxeo superstructis. Ephes. III, 17. ἐν ἀγάπῃ τεθεμελιωμένοι ut constantes sitis in benevolentia erga alios. Coloss. I, 23. τεθεμελιωμένοι καὶ ἑδραῖοι. 1 Petr. V, 10. Saepius non legitur in N. T. *Diod. Sic.* XV, 1. ἡγεμονία τεθεμελιωμένη imperium bene fundatum et stabile, ubi videndus *Wesselingius.*

ΘΕΟΔΙΔΑΚΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, a *Deo edoctus, divinitus institutus*, ex Θεὸς *Deus* et διδακτὸς, (quod proprie quidem *id* significat, *quod disci et doceri potest*, et de rebus aeque ac hominibus usurpatur; deinde vero idem notat quod δεδιδαγμένος *qui doctus jam est*, ut multis docuit *Vorstius* in Phil. Sacr. c. 18. p. 409. ed. *Fischer.*) quasi διδακτὸς ἢ δεδιδαγμένος ὑπὸ Θεοῦ. Eadem compositionis forma est etiam in vocabulis αὐτοδίδακτος pro ὑφ' ἑαυτοῦ διδακτὸς, *Homer.* Odyss. ι, v. 347. πατροπαράδοτος pro ὑπὸ πατέρων παραδεδομένος, 1 Petr. I, 18. θεομίσητος et θεοδώρητος. In N. T. speciatim θεοδίδακτος *is* dicitur, *qui satis institutus est in doctrina christiana.* 1 Thess. IV, 9. αὐτοὶ γὰρ ὑμεῖς θεοδίδακτοί ἐστε jam satis religione christiana edocti estis de officio vestro vos invicem amandi.

ΘΕΟΛΟΓΟΣ, ου, ὁ, *Theologus. Theologi* nomen apud gentiles *omnibus* tribuebatur, *qui de diis eorumque natura et historia, omninoque rebus divinis*, v. c. *ritibus sacris, oraculis et similibus, docte et subtiliter dicere, disputare et scribere poterant*, v. c. *Pherecydi Syro*, (*Joseph.* contra Apion. I, c. 2.) *Homero* et *Hesiodo*, θεογονίας auctoribus, (*Herodot.* II, c. 53.) et *Epimenidi.* (*Sext. Empir.* Math. 9. c. 29. et ibi *Fabric.*) Idem fere hujus vocabuli usus fuit apud veteris ecclesiae doctores, qui, ut *omnes rerum divinarum consultos*, v. c. *Scriptores V. et N. T.* ita κατ' ἐξοχὴν *defensores*

sores divinitatis Christi θεολόγους appellabant, ut bene docuit *Suicer.* in *Thesaur. Eccles.* T. I. p. 1359 seq. Peculiariter vero a patribus θεόλογος dictus est *Johannes apostolus* et *evangelista* (qui etiam ita appellatur in inscriptione *Apocalypseos*: sed titulum istum non ab ipso Johanne, sed ab aliena manu appositum esse, jam inter omnes constat. Conf. *Wolfii* Curas Philol. T. IV. p. 369.) ob defensam divinitatem Christi, et *Gregorius Nazianzenus*, qui adversus Arianos divinitatem Christi propugnavit. *Wetstenius N. T.* T. II. p. 747. videtur eorum opinioni accedere, qui Johannem ob librum oraculorum divinorum, quem edidit, θεόλογος dictum esse statuunt. Certe laudat locum *Luciani Alex.* 19. ubi θεόλογος dicitur, qui 22. προφήτης vocatur. Adde etiam *Plutarch.* Tom. III. p. 157. ed. *Reiske.*

ΘΕΟΜΑΧΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *cum Deo pugno*, seu *Deum oppugno* gigantum more, ex Θεὸς et μάχομαι *pugno.*

2. *aliquid, divinae voluntati adversum, molior.* Tantum legitur in N. T. Act. XXIII, 9. ubi verba, μὴ θεομαχῶμεν, si genuina sunt, ita vertenda erunt: *nostrum non est, limitare vim et virtutem divinam.* De iis qui natura invita aliquid agere volunt legitur apud *Xenoph. Oecon.* XVI, 3. Caeterum verbum θεομαχεῖν, de quo bene egit *Bucherus* in Thesauro Theol. Phil. T. II. p. 432. frequenter etiam in aliorum scriptis reperitur, v. c. *Philostrat.* IV, 15. *Arrian.* Diss. Epictet. III, c. 26. 2 Macc. VII, 19. *Eurip.* Iphig. in Aul. v. 1409.

ΘΕΟΜΆΧΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1. proprie: *cum Deo* vel *adversus Deum pugnans, Deum oppugnans*, ex eodem. Hoc sensu, ut videtur, reperitur in *Symmachi* reliquiis Job. XXVI, 5. et Prov. XXI, 16. ubi hebraico רְפָאִים *gigantes* ita respondet, ut appareat, *Symmachum* respexisse ad ea, quae de gigantibus, adversus deos bella gerentibus, in fabulis memorantur.

2. *qui Deo ejusque voluntati refragatur et resistere conatur, res, a Deo institutas, impugnans.* Sic semel legitur in N. T. Act. V, 39. μήποτε καὶ θεομάχοι εὑρεθῆτε verendum est, ne Deus vos tanquam rebelles puniat. Conf. de hac voce *Spanhemium* ad *Callim.* Hymn. in Apoll. v. 25. et *Clericum* ad *Menandrum* in Eunuch. v. 3.

ΘΕΌΠΝΕΥΣΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *afflatu divino actus, divino quodam spiritu afflatus*, et partim de *hominibus* usurpatur, *quorum sensus et sermones ad vim divinam referendi sunt*, v. c. *poëtis, fatidicis, prophetis, auguribus*, qui etiam θεοδίδακτοι vocantur, partim de *ipsis rebus, notionibus, sermonibus, et scriptis, a Deo suggestis et divino instinctu natis*, ex Θεὸς et πνέω *spiro*, quod, ut latinum *afflo*, de diis speciatim usurpatur, quorum vi homines interdum ita agi existimabantur, ut notiones rerum, antea ignotarum, insolito quodam modo conciperent atque mente vehementius concitata in sermones sublimiores et elegantiores erumperent. Conf. *Cic.* pro Archia c. 14. *Virgil.* Aen. III, 358. VI, 50. In N. T. semel legitur 2 Tim. III, 16. πᾶσα γραφὴ θεόπνευστος omnis scriptura divinitus inspirata, seu, quae est originis divinae. coll. 2 Petr. I, 21. *Syrus*: ܟܬܒܐ ܕܒܪܘܚ ܡܬܟܬܒܐ scriptura, quae per spiritum scripta est. Conjunxit nempe actionem scribendi cum actione inspirandi. Apud *Plutarchum* T. IX. p. 583. ed. *Reiske* θεόπνευστοι ὄνειροι sunt *somnia a diis immissa.*

ΘΕΌΣ, οῦ, ὁ, 1. proprie: *Deus unus et verus, rerum omnium, quae existunt, creator et rector*, ita dictus ex plerorumque sententia, a θέειν *currere*, quia Deus virtute sua infinita omnia percurrit. *Alb.* Gloss. Gr. p. 60. Θεὸν ἀπὸ τοῦ θέειν καὶ περιτρέχειν καὶ μηδαμῇ ἱστάναι, ἀλλὰ τὰ πάντα πληροῦν. Alias virorum doctorum de hujus vocabuli origine sententias collegit *Wolfius* in *Theophyl.* ad *Autolycum* I. p. 18. 1 Tim.

Tim. II, 5. εἷς γὰρ Θεός. Joh. IV, 24. πνεῦμα ὁ Θεός. Marc. XV, 34. ὁ Θεός μου, ὁ Θεός μου Deus mi, Deus mi. Nominativus ponitur loco vocativi ex usu loquendi Atticorum. Sic Luc. XVIII, 11. 13. Joh. XX, 28. Act. IV, 24. Hebr. X, 7. 9. coll. Ps. XVI, 1. XXII, 1. *Aristoph.* Concion. v. 128. ὁ περιστίαρχος, ubi *Bisetus:* τοῦτο δὲ Ἀττικῶς, ἀντὶ τοῦ, ὦ περιστίαρχε, ὥσπερ καὶ ἐν ἐκκλησ. ὁ παῖς, ἀντὶ τοῦ, ὦ παῖ. Cf. *Vechneri* Hellenolexia Lib. I. P. II. cap. 13. Marc. XI, 22. ἔχετε πίστιν Θεοῦ habete fidem in Deum. Luc. III, 38. τοῦ Ἀδὰμ τοῦ Θεοῦ, sc. υἱοῦ, Adami, filii Dei, h. e. a Deo creati. ibid. VI, 12. προσευχὴ Θεοῦ preces ad Deum fusae. ib. IX, 20. τὸν Χριστὸν τοῦ Θεοῦ Christum Dei filium. Matth. XXII, 31. τὰ τοῦ Θεοῦ quae Dei sunt et Deo debentur. Apoc. XV, 2. κιθάρα Θεοῦ cithara, Dei laudibus dicata. — Dativus τῷ Θεῷ *in honorem, ad gloriam Dei.* Rom. VI, 10. Galat. II, 19. ζῆν τῷ Θεῷ *se suamque vitam ad voluntatem et praeceptaDei accommodare.* 2 Cor. V, 13. Θεῷ religionis christianae promovendae causa. ib. IX, 11. 12. — Θεὸν τινὸς εἶναι *alicujus numen tutelare esse.* Matth. XXII, 32. ἐγώ εἰμι ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ ego sum ille Deus, quem Abrahamus coluit et propitium expertus est. Luc. I, 68. Act. XIII, 17. 2 Cor. VI, 16. ἔσομαι αὐτῶν Θεὸς, καὶ αὐτοὶ ἔσονταί μοι λαὸς et ego ero ipsis numen tutelare, ipsi vero populus erunt meae tutelae commissus. Hebr. XI, 16. Apoc. XXI, 3.

2. per metonymiam: *ipsa religio, a Deo hominibus tradita.* Act. XXII, 3. ζηλωτὴς ὑπάρχων τοῦ Θεοῦ acerrimus legis Mosaicae defensor. Rom. X, 2. Hebr. III, 12. ἀποστῆναι ἀπὸ Θεοῦ ζῶντος ut a vera religione christiana deficiat. Et sic in aliis locis saepissime. Eodem modo Χριστὸς pro *religione christiana* haud raro ponitur, ut infra docebitur.

3. *qui numinis loco habetur.* Hinc in N. T. tribuitur *diis gentilium commentitiis,* seu *idolis.* Act. VII, 40. ποίησον ἡμῖν θεοὺς finge nobis deos, h. e. *simulacra deorum.* Simili modo apud *Pindar.* Olymp. VII, 56. Θεὸς templum Apollinis et *Charit.* IV, 4. Ἀφροδίτη, τὸ τῆς Ἀφροδίτης ἱερὸν significat. Act. VII, 43. τὸ ἄστρον τοῦ θεοῦ ὑμῶν Ῥέμφαν. ib. XIV, 11. οἱ θεοὶ ὁμοιωθέντες ἀνθρώποις κατέβησαν πρὸς ἡμᾶς dii, assumta hominum specie, descenderunt ad nos. Galat. IV, 8. Act. XXVIII, 6. ἔλεγον θεὸν αὐτὸν εἶναι habebant eum naturam augustiorem et praestantiorem humana. ibid. XVII, 18. θεοὶ ξένοι dii peregrini. In vers. Alex. ponitur pro הָאֱלִילִים Ies. XIX, 3. — Tribuitur etiam *Diabolo,* quem colunt et imitantur impii, unde etiam in aliis locis ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου vocatur, v. c. 2 Cor. IV, 4. ὁ Θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου. Vide supra sub αἰών. Sic vocatur Satanas ab ipsis quoque Judaeis, ut docuit *Schoettgenius* Hor. Hebr. T. I. p. 688. Catachrestice etiam *venter* Deus hominum vocatur, Phil. III, 19. quoniam, qui gulae indulgent, et cuticulam tantum curant, de Deo raro vel plane non cogitant. Vide quae ad h. l. scripsit *J. H. Maius* in *Obss. SS.* Lib. I. p. 34.

4. metaphorice: *qui jussu, mandato et auctoritate Dei agit et vicem Dei in his terris gerit.* Sic v. c. *magistratus et judices* sub nomine θεῶν veniunt, Joh. X, 34. 35. coll. Ps. LXXXII, 6. Exod. XXII, 28. Ps. XCVII, 9. etiam *angeli et omnino principes.* 1 Cor. VIII, 5. Exod. VII, 1. *Suid.* θεούς· τοὺς τῶν Ἰουδαίων ἄρχοντας. Ἄρχοντα τοῦ λαοῦ σου οὐκ ἐρεῖς κακῶς καὶ θεοὺς οὐ κακολογήσεις, κ. τ. λ. Confer *Clerici Art. Crit.* P. II. S. I, c. 3.

5. aliis vocabulis, maxime adjectivis, additur ad exprimendum gradum superlativum rei, de qua sermo est, et summam rei alicujus praestantiam et perfectionem indicandam. Act. VII, 20. ἦν ἀστεῖος τῷ Θεῷ erat puer admodum venustus et formosus. 2 Cor. X, 4. ὅπλα δυνατὰ Θεῷ arma potentissima et fortissima. Rom. I, 16. δύναμις

μις Θεοῦ ἐστιν vim insignem et vere divinam exserit. 1 Cor. I, 18. 1 Thess. IV, 16. σάλπιγξ Θεοῦ, quae Matth. XXIV, 31. σάλπιγξ φωνῆς μεγάλης vocatur. Eodem modo voces אֱלֹהִים אֵל יָהּ et יְהוָה aliis vocabulis additae, haud raro *summam rei praestantiam et perfectionem* indicant, v. c. Gen. XXIII, 6. נְשִׂיא אֱלֹהִים *summus princeps*. Ps. XXXVI, 7. הַרְרֵי־אֵל *montes altissimi*. Ps. LXXX, 10. אַרְזֵי־אֵל *cedri altissimae*. Cant. VIII, 6. שַׁלְהֶבֶת יָהּ *flamma ardentissima*. Ies. XXVIII, 2. חָזָק וְאַמִּץ לַאדֹנָי *admodum robusta et valida*. Jon. III, 3. et ad h. l. *Kimchi*. *Eurip.* Orest. v. 1172. ῥώμην Θεοῦ τιν' ἔσχεν robur quoddam Dei, h. e. maximum, habuit. Conf. *Vorstii* Phil. Sacr. p. 388. *Fesselii Adversaria SS.* I, c. 6. et *Storrii Obss.* ad *Syntax.* et *Analog. Hebr.* p. 258. Similiter Arabes loqui, exempla a *Schultensio* in notis ad *Haririi Consess.* IV, n. 76. p. 37. allata docent.

6. interdum reticetur. Coloss. I, 19. ὅτι ἐν αὐτῷ εὐδόκησε (ὁ Θεὸς) πᾶν τὸ πλήρωμα (Θεοῦ) κατοικῆσαι Deus enim pro benignitate sua voluit, ut Christus esset dominus omnis ecclesiae, coll. II, 9.

ΘΕΟΣΕΒΕΙΑ, ας, ἡ, *Dei cultus, religio, pietas, qua Deus colitur*, a θεοσεβής. Semel legitur in N. T. 1 Tim. II, 10. γυναιξὶν ἐπαγγελλομέναις θεοσέβειαν mulieribus, quae pietatem profitentur. In versione Alex. respondet hebr. יִרְאַת אֱלֹהִים seu אֲדֹנָי Gen. XX, 11. Job. XXVIII, 28. Adde Baruch. V, 3. Sirac. I, 24. *Xenoph. Anab.* II, 6. 13.

ΘΕΟΣΕΒΗΣ, έος, οῦς, ὁ, ἡ, ἐς, τὸ, *pius, verus Dei cultor* vel *cultrix, religiosus*, ex Θεὸς et σέβω *colo*. Joh. IX, 31. ἀλλ' ἐάν τις θεοσεβὴς ᾖ sed si quis pius est. Saepius non legitur in N. T. Alexandrini posuerunt pro יְרֵא אֱלֹהִים Exod. XVIII, 21. Job. I, 1. 8. II, 3. Judith. XI, 17. *Xenoph. Cyrop.* VIII, 1. 9. *Memor.* I, 4. 16.

ΘΕΟΣΤΥΓΗΣ, έος, οῦς, ὁ, ἡ, ἐς, τὸ, *Deo odiosus, invisus*, ex Θεὸς et στυγέω *odio prosequor*. Semel legitur in N. T. Rom. I, 30. ubi tamen haec vox duplici ratione explicari potest. Si θεοστυγεῖς cum circumflexo ad syllabam ultimam legitur, est significationis passivae et significat *Deo exosos*, (*Vulgat. Deo odibilis. Hesych.* θεοστυγεῖς· μισούμενοι ἀπὸ Θεοῦ. *Alberti Gloss. N. T.* p. 92. θεοστυγεῖς· παρὰ Θεοῦ μεμισημένοι, ubi videndus *Alberti*. Sic Helena Diis invisa vocatur θεοστυγὴς ab *Eurip. Troad.* v. 1213.) Sin θεοστύγεις legitur, acuto in penult. significat: *qui infesto in Deum sunt animo, Dei osores, Deo inimicos*, et ita praeter *Suidam* (θεοστυγεῖς· θεομίσητοι, οἱ ὑπὸ Θεοῦ μισούμενοι καὶ οἱ Θεὸν μισοῦντες. παρὰ δὲ τῷ ἀποστόλῳ θεοστυγεῖς, οὐχὶ οἱ ὑπὸ Θεοῦ μισούμενοι, ἀλλ' οἱ μισοῦντες τὸν Θεόν.) *Theodoretus* et *Oecumenius* explicarunt. *Pollux Onom.* I, 21. ἄθεος· ἀσεβής, θεομισής, ὁ δὲ θεοστυγὴς τραγικόν. Cf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 28.

ΘΕΟΤΗΣ, ητος, ἡ, proprie: *divinitas*, h. e. *omnis virtus divina, quae in universi creatore et statore est*, in quo sensu a plerisque haec vox sumitur Coloss. II, 9. ubi verba ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς vulgo ita redduntur: in eo enim omnis summa divinitatis inest corporaliter. (*Lucian. Icaromen.* c. 9. τοῖς δὲ τὰ δεύτερα καὶ τρίτα ἔνεμον τῆς θεότητος.) Sed aliis θεότης est i. q. Θεὸς (qua ratione etiam nos saepe vocabulum Gottheit *Godhead* usurpamus) hoc sensu: a Christo enim comprehenditur omnis coetus Dei, ut sit quasi ejus corpus, coll. I, 19. et Ephes. III, 19.

ΘΕΟΦΙΛΟΣ, ου, ὁ, *Theophilus*. Nomen proprium (frequens Christi aetate. Conf. *Fabricii Bibl. Gr.* IV, c. 1. p. 94.) viri, cui Lucas Evangelium suum et Acta Apostolorum inscripsit. Luc. I, 3. Act. I, 1. ex Θεὸς *Deus* et φιλέω *amo*, notans *amicum Dei*

Dei vel *a Deo amatum*, φίλον Θεοῦ, seu Θεῷ φίλον. Nomen κράτιστε, quod ei Lucas I, 3. imposuit, innuere videtur, eum fuisse virum in eximia dignitate constitutum et primatem aliquem, christianae addictum religioni, nam Act. XXIII, 26. XXIV, 3. XXVI, 25. a Paulo tribuitur praetoribus Romanis, *Felici* ac *Festo*, et Luc. I, 3. institutus dicitur in doctrina christiana. Volunt quidam, v. c. *Buxtorfius* in *Catalectis* c. 140. nomen Θεόφιλον non proprium esse, sed appellativum et a Luca omnibus omnino Christianis attributum esse, quemadmodum patres Graeci in allocutionibus suis adhibuerunt vocem φιλόχριστοι: sed tunc pluralis, Θεόφιλοι, non singularis, ponendus fuisset, ut reliqua nunc silentio praeteream, quae hanc opinionem maxime improbabilem reddere valent. Bene de hoc Lucae Theophilo expositum est in *Bibl. Brem.* Cl. IV. Fasc. IV. p. 757 seq. et a *Petro Horreo* in Miscell. Crit. (Leovard. 1738. 8.) Lib. I, c. 3—5.

ΘΕΡΑΠΕΊΑ, ας, ἡ, 1. proprie: *apparitio, ministerium, quod servi domino praestant*, a θεράπων *minister, famulus*. *Xenoph. Cyrop.* V, 5. 10. *Diod. Sic.* II, c. 20.

2. ut latinum *famulitium* et *servitium*, (*Cic. pro Coelio* c. 33. *Tacit. Ann.* XII, 17. *Sallust.* de *B. C.* XXIV, 4.) *servi, ministri, totum famulorum agmen*, οἱ θεράποντες, abstracto posito pro concreto. Matth. XXIV, 45. ὃν κατέστησεν ὁ κύριος αὐτοῦ ἐπὶ τῆς θεραπείας (in aliis legitur οἰκετείας, in aliis οἰκίας) αὐτοῦ quem praefecit herus famulitio suo. Luc. XII, 42. *Dionys. Hal. Ant.* I, 83. *Herodot.* I, 199. V, 10. *Herodian.* VII, 1. 10. *Pollux* III, 75. τὸ δὲ πλῆθος τῶν οἰκετῶν θεραπεία. Eodem modo non solum hebr. עֲבֹדָה Job. I, 3. usurpatur, sed etiam Alexandrini ipsa voce θεραπεία usi sunt Genes. XLV, 16. pro hebr. עֲבָדִים et *Plutarch.* de *Capiend. ex In. Util.* p. 92. σατραπεία pro σατράπης posuit. Conf. *Perizon.* ad *Aelian. V. H.* II, c. 2. et *Abresch. Dilucidd. Thucyd.* p. 598.

3. *sanatio, medela*. Luc. IX, 11. καὶ τοὺς χρείαν ἔχοντας θεραπείας ἰᾶτο aegrotosque inter eos sanavit. *Xenoph.* de *Re Equestri* IV, c. 2. τὸ στόμα ὑπεραιμοῦν δεῖται θεραπείας. Apoc. XXII, 2. ubi tamen metaphorice sumi videtur de *sanatione animi* et *remedio pravitatis*. — *Thom. M.* p. 439. θεραπεία· καὶ ἡ δουλεία καὶ τῶν θεραπόντων ἄθροισμα. *Phavor.* θεραπεία· ἡ ἴασις, ἀπὸ τοῦ θεραπεύω, καὶ θεραπευτὴς παραγόμενον. θεραπεία καὶ ἡ διακονία, ἀφ' οὗ λέγεται καὶ θεράπων. καὶ θεραπεία ἡ ὑπουργία καὶ ὑπηρεσία, καὶ τὸ πλῆθος τῶν θεραπόντων.

ΘΕΡΑΠΕΎΩ, fut. εύσω, 1. proprie: *ministerium praesto servile, famulor, servio*, a θεράπων *servus, famulus*. *Diod. Sic.* II, 20.

2. *quodcunque officium alicui praesto, curam alicujus gero*. 3 Esdr. I, 3. θεραπεύετε τὸ ἔθνος αὐτοῦ Ἰσραήλ. *Xenoph.* de *Vectig.* IV, 42. *Mem.* I, 4. 10. Aeque late patet vox θεραπεία, quae apud *Aeschin. Socr.* Dial. II, 28. 41. de *omni cura corporis* adhibetur.

3. *colo, veneror, cultum religiosum exhibeo*, et speciatim de *cultu Dei externo* adhibetur, (de quo etiam vocabulum θεραπεία adhibitum legitur a *Diod. Sic.* I, 21.) v. c. Act. XVII, 25. οὐδὲ ἀπὸ χειρῶν ἀνθρώπων θεραπεύεται nec ministerio manuum, h. e. eo, quod manibus paratur, colitur. *Xenoph. Mem.* II, 1. 28. θεραπευτέον τοὺς θεούς. Idem de *Mag. Equit.* VII, 1. IX, 9. Ies. LIV, 17. ἔστι κληρονομία τοῖς θεραπεύουσι Κύριον, hebr. עַבְדֵי יְהוָה. Apud Alexandrinos interdum de *omni cultu et veneratione* adhibetur, *quo alios homines prosequimur*, v. c. Prov. XIX, 6. XXIX, 7. coll. *Philostrat. Vit. Apoll.* VI, c. 31.

4. *sano, medeor*. Matth. XII, 15. ἐθεράπευσεν. ibid. XIV, 14. Luc. IV, 23. ἰατρέ, θεράπευσον σεαυτὸν praesta te talem, qualem te profiteris. ibid. V, 15. καὶ θεραπεύεσθαι ὑπ' αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἀσθενειῶν αὐτῶν. Apoc. XIII, 12. οὗ ἐθεραπεύθη

ἐθεραπεύθη ἡ πληγὴ cujus sanata erat plaga. Sapient. XVI, 12. οὔτε μάλαγμα ἐθεράπευσεν αὐτούς. *Xenoph. Oecon.* VII, 37. θεραπεύειν τὸν κάμνοντα. *Phavor.* θεραπεύω· τὸ δουλεύω. οἷον οὐκ ἐᾷ τὸν δεσπότην θεραπεύειν. καὶ θεραπεύω· τὸ τιμῶ· ἀγαθὸν θεραπεύεις σοφιστήν. καὶ θεραπεύω τοὺς θεούς. καὶ θεραπεύω· τὸ ἰῶμαι. ὡς τὸ, σώματος μὲν ἀῤῥωστίαν θεραπεύει τέχνη.

ΘΕΡΑ'ΠΩΝ, οντος, ὁ, *minister, famulus, servus,* et foemin. θεράπαινα, ης, ἡ, *famula, ancilla.* Sumitur quidem hoc vocabulum generaliter pro *quolibet ministro ac servo, (Hesych.* θεράπων· οἰκέτης, δοῦλος, ἀκόλουθος. *Suid.* θεράποντες· δοῦλοι, ὑπηρέται.) interdum tamen speciatim de *ministro, oeconomo, cui cura rei familiaris apud veteres commissa erat, de regum adeo ministris, consiliariis,* omninoque omnibus, *quorum cura et fide in administrandis negotiis utimur,* adhibetur. Exod. V, 21. VII, 10. 20. καὶ ἐναντίον τῶν θεραπόντων Φαραώ. ibid. XIV, 31. Μωϋσῇ τῷ θεράποντι Θεοῦ. Semel legitur in N. T. Hebr. III, 5. Μωσῆς μὲν πιστὸς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ὡς θεράπων, coll. Num. XII, 7. *Etym. M.* θεράποντας· οὐχ' ὥσπερ οἱ νεώτεροι δούλους, ἀλλὰ πάντας τοὺς θεραπευτικῶς ἔχοντας. *Hom. Iliad.* τ', 78. *Eustath.* in Od. α', p. 219. 19. Confer *Lexicon Xenophont.* s. h. v.

ΘΕΡΙ'ΖΩ, fut. ίσω, 1. proprie: *messem facio, meto, demeto et colligo fruges,* etiam *aestatem,* seu *messis tempus in aliquo loco transigo,* a θέρος, *aestas, messis. Hesych.* θερίζει· ἐνδιατρίβει τῷ θέρει, καὶ ἀλοᾷ. *Ammonius:* θερίζειν· διατρίβειν τὴν τοῦ θέρους ὥραν. *Xenoph. Oecon.* V, 9. *Thom. M.* p. 440. θερίζω· καὶ ἐνθερίζω, ἀμεταβάτως τὸ θέρος που διάγω, (*Aelian. V. H.* X, 6. θερίζοντα μὲν ἐν Σούσοις, χειμάζοντα δ' ἐν Ἐκβατάνοις) θερίζω δὲ μεταβατικῶς, τὸ λήϊον τέμνω, v. c. *Aristoph. Aves* v. 506. *Plut.* v. 515. In N. T. tantum in notione *demetendi ac colligendi fruges* reperitur. Matth. VI, 26. XXV, 24. 26. θερίζων ὅπου οὐκ ἔσπειρας metens, ubi non seminasti, seu, falces in aliorum messem immittis; formula proverbialis, in *lucri studiosos* adhibita, qui alienorum fructum laborum intercipiunt. Simile proverbium legitur apud *Aristoph. Equit.* 391. τ' ἀλλότριον ἀμῶν θέρος, ubi videndus *Casaubonus.* Luc. XII, 24. XIX, 21. 22. Joh. IV, 37. ἄλλος ἐστὶν ὁ σπείρων, καὶ ἄλλος ὁ θερίζων alii serunt, alii metunt: de qua formula proverbiali conf. *Vorstii Diatribe* de *Adagiis N. T.* p. 821 seq. ed. *Fischeri.* Jacob. V, 4.

2. metaphorice: *operam meam impendo, laboro in aliqua re.* Joh. IV, 36. ὁ θερίζων μισθὸν λαμβάνει qui laborat in instituendis hominibus, mercedem accipiet. ibid. ἵνα καὶ ὁ σπείρων ὁμοῦ χαίρῃ, καὶ ὁ θερίζων ut etiam omnis, qui mecum in tradenda et propaganda religione christiana ullo aliquo modo laborat, in meae felicitatis societatem veniat.

3. metaphorice: *fructum laboris percipio, mercedem reporto.* Joh. IV, 38. ἐγὼ ἀπέστειλα ὑμᾶς θερίζειν, ὃ οὐχ' ὑμεῖς κεκοπιάκατε ego misi vos, ut perciperetis fructus, nullo labore vestro partos, seu, ad finem perduceretis inchoata ab aliis. 1 Cor. IX, 11. εἰ ἡμεῖς ὑμῶν τὰ σαρκικὰ θερίσομεν si nos mercedem a vobis flagitare vellemus. 2 Cor. IX, 6. φειδομένως καὶ θερίσει parum a Deo recipiet—ἐπ' εὐλογίαις καὶ θερίσει magna ejus erunt praemia. Galat. VI, 7. ὃ γὰρ ἐὰν σπείρῃ ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει ut sementem feceris, ita et metes, h. e. justam factorum suorum remunerationem accipient aliquando homines. *Callim. Hymn. in Cerer.* v. 138. ubi videndus *Spanhem.* Galat. VI, 8. ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει φθορὰν poenas hujus vitiositatis Deo dabit in futura vita. ib. ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει ζωὴν αἰώνιον praemii loco accipiet felicitatem aeternam. ib. v. 9. Eadem metaphora usi sunt Scriptores V. T. Job. IV, 8. Prov. XXII, 8. Hos. VIII, 7. X, 13. et Graeci auctores, v. c. *Stobaeus Serm.* X. et *Aeschyl. Pers.* v. 822 seq.

4. metaphorice: *poenis afficio impios, quorum vitiositas maturitatem quasi nacta est, reseco insanabilia generis*

neris humani membra. Apoc. XIV, 15. 16. coll. v. 19. Hos. VI, 11. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 811.

ΘΕΡΙΣΜΌΣ, οῦ, ὁ, 1. proprie: *messis*, h. e. *actio metendi, opus rusticum, demetendi fruges maturas*, a θερίζω, *meto.* Matth. XIII, 30. ἐν καιρῷ τοῦ θερισμοῦ. Joh. IV, 35. λευκαί εἰσιν πρὸς θερισμὸν jam ad messem flavescunt. *Xenoph. Oecon.* 18, 3.

2. per metonymiam: *messis tempus.* Joh. IV, 35. καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχεται instat tempus metendi. ibid. v. 39. Matth. XIII, 30. μέχρι τοῦ θερισμοῦ— καὶ ἐν καιρῷ τοῦ θερισμοῦ. Marc. IV, 29.

3. per metonymiam: *fruges maturae, quae demetuntur*, ut θέρος apud *Demosthen.* p. 1253. 15. ed. *Reiske* et קָצִיר Ies. XVIII, 5. Apoc. XIV, 15. ὅτι ἐξηράνθη ὁ θερισμὸς τῆς γῆς, ubi tamen per θερισμὸν τῆς γῆς metaphorice *impii* intelligendi sunt, qui ob vitiositatis maturitatem a Deo poenis afficiendi et tanquam insanabilia humani generis membra resecandi sunt. Vide supra sub θερίζω.

4. metaphorice: *res, quae opus vel negotium aliquod postulat.* Matth. IX, 37. ὁ θερισμὸς πολὺς larga messis est, h. e. multi sunt, qui discere cupiunt. ibid. v. 38. δεήθητε οὖν τοῦ Κυρίου τοῦ θερισμοῦ, ὅπως ἐκβάλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ rogate Deum, a quo unice salus ecclesiae, h. e. propagatio religionis christianae, pendet, ut idoneos doctores religionis, vere divinae, ad suos emittat. Luc. X, 2. Cf. *Schoettgenii Hor. Hebr.* T. I. p. 95.

ΘΕΡΙΣΤΗ͂Σ, οῦ, ὁ, *messor*, a θερίζω. *Xenoph. Hier.* 6, 10. Matth. XIII, 30. 39. ubi metaphorice hac voce designantur angeli, qui instar messorum tempore judicii homines congregabunt et bonos a malis separabunt. Saepius non legitur in N. T. Hist. Drac. v. 40.

ΘΕΡΜΑΊΝΩ, fut. θερμανῶ, *calefacio*, a θέρω, *calefacio. Arrian. Epictet.* III, 22. *Plutarch.* de *Virtute et Vitio* p. 100. Passivum θερμαίνομαι, *calefio, excandesco. Herodian.* VIII, 4. 27. ὃν (ὅπλον) ὁ σίδηρος ἐθερμαίνετο. Medium θερμαίνομαι significatione reciproca, *me calefacio*, vel *ad ignem*, Marc. XIV, 54. 67. Joh. XVIII, 18. 25. vel *per vestes*, ut significet: *vestiri, vestibus removere injuriam tempestatis.* Jacob. II, 16. θερμαίνεσθε καὶ χορτάζεσθε opto, ut vobis sint vestes et alimenta, coll. Job. XXXI, 20. Hagg. I, 6.

ΘΈΡΜΗ, ης, ἡ, *calor, aestus*, a θερμὸς, *calidus.* Legitur in N. T. tantum Act. XXVIII, 3. ἐκ τῆς θέρμης calore excitata. Alexandrini usi sunt hac voce pro חֹם, Job. VI, 17. חַמָּה, Ps. XIX, 6. etiam pro ipso verbo חָמַם Eccles. IV, 11. Sirac. XXXVIII, 34.

ΘΈΡΟΣ, εος, τό. Apud graecos quidem Scriptores (v. c. *Xenoph. Hist. Gr.* II, 1. 1. *Aeschin.* Dial. III, 17.) et in versione Alex. (Prov. VI, 8. XXVI, 1. XXX, 25. ubi hebraico קַיִץ respondet, et Jer. VIII, 20. ubi pro קָצִיר *messis* ponitur) *aestatem et messis tempus* significat, a θέρω, *calefacio*, quod eo tempore omnia magis caleant; sed in N. T. latius patere et *veris tempus* simul notare videtur, v. c. Matth. XXIV, 32. γινώσκετε, ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος veris tempus adesse, intelligitis. Marc. XIII, 28. Luc. XXI, 30. Causa ex Hebraeorum lingua peti potest, in qua non reperiuntur singula vocabula, quibus ver et auctumnus indicatur; unde Judaei dividebant annum in duas partes, קַיִץ *ver* et *aestatem* et חֹרֶף *auctumnum* et *hiemem.* Conf. *Bochart. Hieroz.* P. II. libr. 4. c. 21. p. 593.

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΎΣ, έως, ὁ, *Thessalonicensis, Thessalonica oriundus* vel *Thessalonicae incola*, a Θεσσαλονίκη, quod vide. Act. XX, 4. XXVII, 2. 1 Thess. I, 1. 2 Thess. I, 1.

ΘΕΣΣΑΛΟΝΊΚΗ, ης, ἡ, *Thessalonica*, civitas Macedoniae celeberrima et metropolis, praesidis Romani sedes, condita a Philippo, Amyntae filio.

A meridie habet mare, in cujus sinu condita fuit, a septentrione et ortu *Chabrim* fluvium, ab occasu fluvium *Echedorum*. Olim dicta erat *Halia*, *Emathia*, etiam *Therma*, (conf. *Schol.* ad *Thucyd.* I. c. 61.) nomine tamen postea, sive a *Cassandro*, in honorem uxoris Thessalonicae, Philippi filiae, secundum *Strabonem*, (lib. 7.) *Tzetzem* et *Zonaram*, sive secundum *Stephanum Byzantinum* a Philippo in memoriam victae gentis Thessalicae in Thessalonicen mutato. Incolas habuit praeter Graecos et Romanos etiam multos Judaeos, in synagoga sacra sua obeundi libertate donatos. Aliquando Venetis paruit, nunc vero Turcis, et *Salonichi* vocatur. Act. XVII, 1. 11. 13. Philipp. IV, 16. 2 Tim. IV, 10. *Etym. M.* πόλις Μακεδονίας, ἥτις Ἁλία ἐκαλεῖτο, Κασάνδρου κτίσμα, ἢ ὅτι Φίλιππος ἐκεῖ Θετταλοὺς νικήσας οὕτως ἐκάλεσεν, ἢ ὅτι Φίλιππος θεασάμενος κόρην εὐπρεπῆ ἔγημε, καὶ τεκοῦσα τῇ εἰκοστῇ ἡμέρᾳ τῆς λοχείας τέθνηκεν. ἀναλαβὼν οὖν ὁ Φίλιππος τὸ παιδίον ἔδωκε Νίκῃ τρέφειν, καὶ ἐκάλεσε Θεσσαλονίκην κ. τ. λ.

ΘΕΥΔΑ͂Σ, ᾶ, ὁ, *Theudas.* Nomen impostoris, qui se prophetam aut Messiam venditabat, teste Luca Act. V, 36. et sub imperio Augusti post Christi nativitatem vixit secundum *Origenem* contra Celsum Lib. I. cap. 11. p. 44. diversus sine dubio, si chronologiae ratio habenda est, a mago illo Theuda, cujus mentio fit apud *Joseph. A. J.* XX, 5. 11. et *Euseb. H. E.* II, cap. 11. qui exortus et extinctus est, *Cuspio Fado* Judaeam administrante, post mortem Agrippae. Cf. *Casaub. Exerc. Antibar.* p. 175. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 488. *Basnage Hist. des Juifs* VII, c. 12. § 7. et *Lardner.* Lib. II. de *Fide Hist. Evangel.* c. 2. Caeterum nomen *Theudas* Graecis aeque ac Romanis in usu fuit. Vide *Cic.* ad *Fam.* VI, 10. et *Menagium* ad *Diog. Laërt.* IX, c. 116.

ΘΕΩΡΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *video, conspicio,* vel *cerno oculis,* sive absolute et simpliciter, sive *intente, cum admiratione, voluptate, timore* aut *stupore aliquid video.* Joh. XIV, 19. καὶ ὁ κόσμος με οὐκ ἔτι θεωρεῖ· ὑμεῖς δὲ θεωρεῖτέ με Judaei me non amplius videbunt, ego vero vobis me conspiciendum praebebo, seu, praesentiae meae efficacissima, certissima documenta dabo. Act. IX, 7. μηδένα θεωροῦντες neminem videntes. Matth. XXVII, 55. Act. XXV, 24. θεωρεῖτε τοῦτον. Marc. V, 15. καὶ θεωροῦσι et cum admiratione vident. Luc. XXI, 6. ταῦτα ἃ θεωρεῖτε haec omnia, quae admirabundi intuemini. Apoc. XI, 12. ἐθεώρησαν αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν et cum timore ac stupore viderunt eos inimici eorum. Act. VII, 56. θεωρῶ cum voluptate conspicio. Sirac. XLII, 22. ὡς πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐπιθυμητὰ, καὶ ἕως σπινθῆρος ἐστὶ θεωρῆσαι. *Polyb.* V, 18. θεωροῦντες ἐκ τῆς πόλεως παράγουσαν τὴν δύναμιν. ib. VIII, 18. τοῦ πράγματος ὑπὸ τὴν ὄψιν θεωρουμένου. Conf. *Glassii Philol. S.* p. 215. ed. *Dathii.*

2. *sentio quocunque modo, sensu percipio aliquo, vel omnibus,* et ex adjuncto: *experior, usu cognosco, particeps fio.* Sic v. c. *audire* notat Marc. V, 38. θεωρεῖ θόρυβον καὶ κλαίοντας καὶ ἀλαλάζοντας πολλὰ, quemadmodum etiam רָאָה pro שָׁמַע Jer. XXXIII, 24. et *videre* pro *audire* ponitur apud *Terent. Eun.* II, 3. 84. Joh. VIII, 51. θάνατον οὐ μὴ θεωρήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα nunquam morietur; hebr. לֹא יִרְאֶה־מָוֶת Ps. LXXXIX, 48. Cf. *Vorstii Philol. S.* p. 716. Joh. XVII, 24. ἵνα θεωρῶσι τὴν δόξαν τὴν ἐμὴν ἣν ἔδωκάς μοι ut participes fiant dignitatis et felicitatis, quam mihi post mortem destinasti, coll. c. XIV, 3. et Ps. XXVII, 4. τοῦ θεωρεῖν με τερπνότητα Κυρίου. 1 Joh. III, 17.

3. *attente considero, probe perpendo animo.* Hebr. VII, 4. θεωρεῖτε δὲ πηλίκος οὗτος; considerate vero, quantus hic fuerit. *Demosthen.* p. 19. 23. ed. *Reisk.* θεωρῶν καὶ σκοπῶν εὑρίσκω.

4. metaphorice: *cognosco, ex certis indiciis,*

indiciis, documentis intelligo, cognitum et perspectum habeo, i. q. γινώσκω, cum quo permutatur Joh. XIV, 17. ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτὸ, οὐδὲ γινώσκει αὐτὸ quia praestantiam ejus atque vim non perspiciunt atque cognoscunt. Joh. IV, 19. θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σὺ jam intelligo, te prophetam esse. ibid. XII, 19. 45. *Polyb.* VI, 3.

5. *praevideo.* Act. XXVII, 10. θεωρῶ, ὅτι μετὰ ὕβρεως κ. τ. λ.—*Phavor.* θεωρῶ· τὸ θεῖα ὁρῶ καὶ τὸ σκέπτομαι. Ὁρῶ μὲν ἐπὶ σώματος, θεωρῶ δὲ ἐπὶ ψυχῆς.

ΘΕΩΡΊΑ, ας, ἡ, ut latinum *spectaculum*, de *omnibus rebus* dicitur, *quae palam fiunt et prostant, ut conspiciantur ab omnibus*, a θεωρέω, *video*. Semel legitur in N. T. Luc. XXIII, 48. οἱ συμπαραγινόμενοι ὄχλοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν ταύτην qui convenerant ad hoc spectaculum, nempe publicum supplicium Christi. *Xenoph. Hier.* I, 12. *Hesych.* θεωρία· ὄψις, θέα. *Thom. M.* θεωρία—ἡ πράγματός τινος κατανόησις—θεωρία δὲ καὶ ἡ ἐν τῷ θεάτρῳ θέα.

ΘΉΚΗ, ης, ἡ, in universum est *conditorium*, et *omne, ubi aliquid reponitur*, a τίθημι *pono, repono*. Sic v. c. apud Graecos *arcam, cellam*, (*Xenoph. Oecon.* 8, 17.) *loculum et bustum* (*Sophocl. Electr.* v. 899.) etiam *vaginam* notat. Joh. XVIII, 11. βάλε τὴν μάχαιράν σου εἰς τὴν θήκην reconde gladium tuum in vagina. Saepius non legitur in N. T. *Hesych.* θῆκαι· σοροί. *Pollux* III, 102. *Abresch. Dilucidd. Thucyd.* II, 52.

ΘΗΛΆΖΩ, fut. άσω, 1. *lacto, lac praebeo infantibus, mammam seu papillam sugendam praebeo*, a θηλὴ, ῆς, ἡ, *papilla, mamma, lac continens*, μαστὸς ὁ γαλουχῶν, interprete *Suida*. Matth. XXIV, 19. οὐαὶ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις vae gravidis et lactantibus. Marc. XIII, 17. Luc. XXIII, 29. καὶ μαστοὶ οἳ οὐκ ἐθήλασαν et ubera mammarum non lactantia, uti *Lucretius* canit. ibid. XXI, 23. In vers. Alex. respondet hebraico הֵינִיק Genes. XXI, 7. *Aelian. H. A.* X, 8. XIV, 18. et *V. H.* XIII, 1.

2. intransitive: *lacteo, lac sugo.* Matth. XXI, 16. ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων ex infantium adeo et lactentium ore, coll. Ps. VIII, 3. Luc. XI, 27. καὶ μαστοὶ οὓς ἐθήλασας beata ubera, quae suxisti. Thren. II, 20. νήπια θηλάζοντα μαστούς. Job. III, 12. ἱνατί δὲ μαστοὺς ἐθήλασα; *Plutarch. Romulo* p. 20. D. *Thom. M.* et *Moschopulus*: θηλάζει τὸ θῆλυ μεταβατικῶς ἃ ἔτεκε, καὶ θηλάζουσι τὰ τεχθέντα ἀμεταβάτως. *Suid.* θηλάζειν ἐνεργητικῶς ἡμεῖς ἀντιλαμβανόμεθα τοῦ ῥήματος ἐπὶ τῶν παιδίων τῶν θηλαζόντων. Λυσίας δὲ παθητικῶς κέχρηται ἐπὶ γυναικὸς παρεχούσης γάλα. Conf. *Graevium* ad *Lucian. Soloec.* T. II. p. 734. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 463.

ΘΉΛΕΙΑ, ας, ἡ, *foemina, foemella*, sexus nomen, tam in brutis, (Judd. V, 10. Job. I, 3. 14. Amos VI, 12. *Xenoph. Mem.* II, 1. 4.) quam in hominibus. (*Xenoph. de rep. Laced.* I, 4.) respondens hebr. נְקֵבָה Levit. IV, 28. XV, 33. etc. a θηλὴ, *mamma*, quod mammas lactiferas habeat. Proprie est foemininum adjectivi θῆλυς *foemineus, ad foeminas pertinens*, (*Xenoph. de rep. Laced.* III, 5. 2 Macc. VII, 21.) quod tamen etiam est generis communis, et in neutro habet θῆλυ, de quo mox dicendi locus erit. Rom. I, 26. 27. Saepius non legitur in N. T.

ΘῆΛΥ, εος, τὸ, idem quod θήλεια *foemina*, et usurpatur tam de hominibus, quam de brutis. Est neutrum a θῆλυς, εως, ὁ, ἡ, vel θῆλυς, εῖα, υ, *foemineus*, et subauditur τὸ γένος *genus*. Alexandrini adhibuerunt pro נְקֵבָה Genes. I, 27. V, 2. VI, 19. pro אִשָּׁה Genes. VII, 2. et pro בַּת *filia*, Exod. I, 16. 22. In N. T. ter tantum legitur. Matth. XIX, 4. ἄρσεν καὶ θῆλυ masculum et foeminam. Marc. X, 6. Galat. III, 28. Cf. interpretes ad *Thom. M.* p. 448.

ΘΉΡΑ, ας, ἡ, 1. proprie: *venatio, captura*,

captura, a θὴρ, θηρὸς, ὁ, *fera*, *bellua*. *Xenoph.* *Cyrop.* I, 4. 5. *Hesych.* θῆρα· κυνηγίαι, ἄγρα.

2. *omne instrumentum omnisque machinatio, qua animalia aut vi aut dolo capiuntur,* speciatim *laqueus*, *rete*, *quod bestiis tenditur*, *decipula*, idem quod θήρατρον, *Aelian.* *V. H.* I, 1. et θηρατικὸν, *Xenoph.* *Mem.* II, 6. 33. In versione Alex. hebraico רשת respondet. Ps. XXXV, 8. Legitur in N. T. tantum Rom. XI, 9. γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς θήραν, ubi metaphorice *id, quod perniciem affert*, notat. Verba ipsa sumpta sunt ex Ps. LXIX, 22. ubi tamen in contextu hebraico nullum vocabulum est, quod graeco θήρα respondeat, nec in versione Alexandrina ullum reperitur.

ΘΗΡΕΎΩ, fut. εύσω, 1. proprie: *venor*, *feras capio*, ab eodem, idem quod θηράω, *Aelian.* *V. H.* XIII, 1.

2. metaphorice: *artificio quodam et sollertia quaero*, *capto*, *sector*, *aucupor*, *peto*, et *comparo*, *concilio mihi aliquid*. Interdum etiam in malam partem usurpatur, ut sit: *insidiose observo et quaero*, *insidior*. Semel legitur in N. T. Luc. XI, 54. καὶ ζητοῦντες θηρεῦσαί τι ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ venantes aliquid ex ore ejus; ubi sermo est de Pharisaeis et legis peritis, insidiose observantibus et aucupantibus dicta et sermones Christi, ut aliquid elicerent et haberent, cujus eum accusarent, si minus considerate aliquid diceret. Etiam apud graecos Scriptores θηρεύειν metaphorice de *iis* usurpatur, *qui aliquid captant*, *consectantur*, *petunt et quaerunt*. *Xenoph.* *Cyrop.* II, 4. 8. VIII, 2. 1. *Mem.* II, 6. 8. de *iis*, *qui curiosius aliquid exquirunt et acrius investigant*. *Plato* de *Leg.* Lib. I. Vol. VIII. p. 10. ed. Bipont. Conf. *Spicilegium meum II. Lexici Bieliani* p. 89. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 733. et *Irmisch.* ad *Herodian.* I, 3. 5.

ΘΗΡΙΟΜΑΧΈΩ, fut. ήσω, *cum belluis depugno*, *cum feris pugno*, ex θηρίον, *fera*, *bellua* et μάχομαι *pugno*. Verbum proprium de iis, qui in ludis amphitheatralibus cum bestiis pugnaturi committebantur, et *bestiarii* vocabantur, et a *Capitolino* et *Julio Firmico arenarii*, eo quod in arena contra bestias pugnabant. Graeci θηριομάχους nominant. Damnabantur vero ad bestias nequissimi servi, hostes infensissimi et homines perniciosi ob crimina gravissima. *M. Antonin.* X, § 8. Interdum tamen generosi adolescentes cum bestia certamen inierunt, ut de Ephesiis et Atheniensibus testatur *Artemidor.* Ὀνειροκριτ. Lib. I. c. 9. *Sueton.* *Tit.* c. 7. In N. T. tantum legitur 1 Cor. XV, 32. εἰ κατὰ ἄνθρωπον ἐθηριομάχησα ἐν Ἐφέσῳ cum exempli gratia Ephesi concertandum mihi fuit cum bestiis. Quanquam enim de hac Pauli cum bestiis pugna, Ephesi inita, nec in Actis Apostolorum, nec alibi quidquam relatum legitur, et ideo *Grotius* et alii (v. c. *Deyling.* *Obss.* *SS.* P. I. p. 342.) verba Pauli metaphorice de concertatione Pauli cum hominibus impiis et ferocibus (qui saepe ob animum efferatum et mores ferinos cum bestiis comparantur, cf. *J. H. Maii Obss.* *SS.* Lib. I. p. 78. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 169. et *Glassii Philol.* *S.* p. 1131 seq.) explicare malunt, tamen ob disertam loci commemorationem, ubi haec θηριομαχία facta est, et quia nec in aliis locis defuerunt hostes acerrimi, qui se apostolo opponerent, nec inusitatum fuit, ut, qui Christi nomen profitebantur, a tyrannis bestiis objicerentur, ut ex *Vopisci Aureliano* et *Actis Martyrum* liquet, locum Pauli cum *Chrysostomo* et *Ambrosio*, praeeunte versione syriaca, (in qua haec verba leguntur: ܐܬܛܠܝܬ ܠܚܝܘܬܐ ܒܐܦܣܘܣ projectus sum feris Ephesi) de concertatione, proprie sic dicta, Pauli apostoli cum bestiis in theatro Ephesino explicandum esse arbitrer.

ΘΗΡΊΟΝ, ου, τὸ, 1. *fera*, *bellua*, *bestia omnis generis*, *quae in desertis agit et sylvis*, a θὴρ, ρὸς, ὁ, *fera*. Marc. I, 13.

καὶ ἦν μετὰ τῶν θηρίων loca inculta et vasta peragrabat. Act. X, 12. XI, 6. et in Apocalypsi aliquoties.

2. speciatim: *animalia, quae morsu nocent*, unde κατ' ἐξοχὴν *serpens, bestia venenata* ita dicitur. Act. XXVIII, 4. 5. coll. v. 3. ubi ἔχιδνα vocatur. *Theocrit.* XXIV, 54. *Aeschin.* Dial. III, 21. Apud *Plutarchum* in lib. *de capienda ex host. utilit.* p. 86. Creta dicitur χώρα ἄθηρος h. e. regio feris noxiis et venenatis carens, quod et verum esse docet *Meursius* in *Creta* c. 8. *Suid.* θηρία· καὶ τὰ δάκνοντα, ἔχεις, φαλάγγια, ὄφεις. Conf. *Bochart. Hierozoic.* T. II. Lib. III. c. 2. et *P. Petitus* ad *Aretaeum* de *Cur. Morb.* I. c. 4. p. 122. Hinc θηριακὸν φάρμακον remedium adversus venenum medicis Graecis dicitur, quod vulgo etiam θηριακὴ, sc. ἀντίδοτος, vocatur.

3. metaphorice: *homo, feris similis, ferinis moribus imbutus, saevus, crudelis.* Ita Cretenses Tit. I, 12. κακὰ θηρία *malae bestiae* vocantur, h. e. homines, ferinam indolem habentes, sanguinem sitientes et suis tantum intenti commodis. *Achill. Tat.* VI, p. 387. *Arrian. Epictet.* II. c. 9. Conf. *Is. Casaub.* ad *Aristoph. Equit.* v. 273. et in *Athenaeum* I, 16. p. 49. Vide etiam *Th. Crenii Animadv. Philol. et Hist.* P. XII. p. 149 seq. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 371. Eodem modo θὴρ metaphorice de *homine fero* usurpatur apud *Eurip. Phoen.* v. 1315. Θηρίον, quod in Apocalypsi aliquoties commemoratur, (v. c. cap. XIII. et XIV.) designare modo Antichristum cum ejus regno, modo imperium Romanum vulgo creditur.

ΘΗΣΑΥΡΙ'ΖΩ, fut. ίσω, 1. proprie: *thesaurum comparo, opes et divitias colligo et recondo in futurum usum*, a θησαυρὸς *thesaurus*. Luc. XII, 21. οὕτως ὁ θησαυρίζων ἑαυτῷ haec sors erit ejus, qui divitias corradit, se ipso tantum fretus. 2 Cor. XII, 14. Jacob. V, 3. ἐθησαυρίσατε ἐν ἐσχάταις ἡμέραις nimis sero divitias vobis collegistis. Ps. XXXIX, 6. θησαυρίζει καὶ οὐ γινώσκει, τίνι συνάξει αὐτά.

2. *colligo, congero, paro, comparo.* Matth. VI, 19. μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς non tam curam ac laborem in terrenis divitiis colligendis et acquirendis adhibete. ibid. v. 20. θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ comparate vobis bona aeterna et coelestia. Micha VI, 10. 2 Regg. XX, 17. Prov. II, 7. καὶ θησαυρίζει σωτηρίαν. *Xenoph. Cyrop.* VIII, 2. 12. De formicis usurpatur apud *Aelian. V. H.* I, 12. *Hesych.* θησαυρίσαντας· συνάξαντας.

3. uti hebraicum אָצַר, (quod non tantum de *opibus* usurpatur, sed etiam de quavis re alia, v. c. Amos III, 10. הָאוֹצְרִים חָמָס וָשֹׁד) *cumulo, augeo*, et de *cujuscunque rei copia, etiam ingratae et noxiae*, dicitur. Rom. II, 5. θησαυρίζεις σεαυτῷ ὀργὴν in dies majore poena te dignum reddis. Prov. I, 18. θησαυρίζουσιν ἑαυτοῖς κακά. Deut. XXXII, 34. 35. *Eurip. Ion.* v. 932. *Diod. Sic.* Lib. XX. c. 36. p. 751. ὁρῶν τεθησαυρισμένον κατ' αὐτοῦ τὸν φθόνον. *Philo in Flaccum* p. 990. C. διά τινας ὑπερβολὰς ἀνηκέστων κακῶν, ἃ κατ' ἐμοῦ θησαυρίζόμενος. Apud eundem Lib. II. *Leg. Alleg.* p. 80. κακῶν θησαυροὶ aliquoties commemorantur. *Plautus Mercat.* Act. I. Sc. II. v. 52. Vide *Vechneri Hellenolexiam* lib. II. c. 6. p. 503. 1 Cor. XVI, 2. θησαυρίζων ὅ τι ἂν εὐοδῶται et augeat illam pecuniam, prouti ipsi opportunum fuerit.

4. *repono, reservo, asservo in futuros usus.* 2 Petr. III, 7. ubi coeli et terra dicuntur τεθησαυρισμένοι πυρὶ, h. e. repositi et asservati, ut aliquando igne destruantur. Saepius non legitur in N. T.

ΘΗΣΑΥΡΟ'Σ, οῦ, ὁ, 1. proprie, uti *thesaurus*, (apud *Virgil. Georg.* IV, 228. *Curt.* V, 2. *Senec.* Ep. 115.) *receptaculum thesauri, loculus, cista, arca, vel aliud vasculum, in quo opes et res pretiosae in futuros usus reponuntur et asservantur*, i. q. γαζοφυλάκιον (1 Macc. III, 28. 29.) et ἀποθήκη. (Cf. Alex. Ezech. XXVIII, 13.) Ita capitur Matth. II, 11. ubi magi dicuntur aperuisse τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν thesauros

thesauros suos, h. e. vasa, quae continebant res pretiosas. ibid. XIII, 52. ubi sermo est de patrefamilias, atque adeo θησαυρὸς cellam conditoriam, promptuarium, ein Vorraths-Gebäude oder Kammer *a store-house or store-room*, significat: conf. *Virgil. Georg.* IV, 228. Ita hebr. אוֹצָר Deut. XXVIII, 12. Jos. VI, 19. 2 Regg. XX, 13. *Herodot*. II. c. 121 et 150. *Herodian*. II, 6. 11. III, 13. 9. *Joseph. A. J.* IX, 8. 2. *Hesych*. θησαυρός· εἰς ἀγαλμάτων καὶ χρημάτων ἢ ἱερῶν ἀπόθεσιν οἶκος.

2. *thesaurus*, h. e. *copia opum, bonorum et rerum pretiosarum*, speciatim *auri, argenti et vestium, quatenus recondi solent et reponi in futurum usum*. Matth. VI, 19. μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς non tam colligere et comparare vobis studete opes terrenas.

3. ut latinum *thesaurus*, de *qualibet re pretiosa et cara*, de *omni copia et multitudine bonorum omnis generis et rerum praestantissimarum et ad corpus hancque vitam, et ad animum vitamque futuram pertinentium*. Sic v. c. bona aeterna ac coelestia praemia, quae homines manent in futura vita, θησαυρὸς ἐν οὐρανῷ vocantur Matth. VI, 20. XIX, 21. Marc. X, 21. Luc. XII, 33. θησαυρὸς ἀνέκλειπτος ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ib. XVIII, 22. — Hebr. XI, 26. μείζονα πλοῦτον ἡγησάμενος τῶν ἐν Αἰγύπτῳ θησαυρῶν praeferebat omnibus commodis, quibus in aula Pharaonis frui poterat. 2 Cor. IV, 7. scientia religionis christianae θησαυρὸς vocatur. Coloss. II, 3. οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας καὶ γνώσεως thesauri omnis sapientiae ac cognitionis. *Julian. Or.* IV. p. 245. σοφίας ἀνοίξας θησαυρούς. *Xenoph. Cyrop.* VIII, 2. 10. *Mem.* I, 6. 14. IV, 2. 9.

4. metaphorice: *animus, quia animus est velut receptaculum cogitationum et sensuum*, sive *bonorum*, sive *malorum*. Matth. XII, 35. ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ, (τῆς καρδίας, quod e glossemate additur) ἐκβάλλει τὰ ἀγαθὰ bonus homo e bono animo nonnisi bona profert. ibid. ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ, coll. Luc. VI, 45. Spectant ad h. l. verba apud *Phavor*. θησαυρός ἐστιν ἀγαθὸς τῆς ἐν Χριστῷ φρονήσεως ἀρετὴ, πρὸς δόξαν Θεοῦ, θησαυρὸς πονηρός ἐστιν, ἐξ οὗ προφέρει κατὰ τὴν τοῦ Κυρίου φωνὴν ἐνθυμήσεις καὶ λόγους πονηρούς.

ΘΙ΄ΓΩ vel alias ΘΙΓΓΑ΄ΝΩ, fut. θίξω, 1. proprie: *tango, contrecto*. Coloss. II, 21. μηδὲ θίγῃς noli attingere impurum. Hebr. XII, 20. κἂν θηρίον θίγῃ τοῦ ὄρους. Construitur enim more verborum sensuum cum genitivo. *Xenoph. Cyrop.* I, 3. 5. *Hesych*. θίγων· ψαῦσαι, ἅψασθαι, ἅπτεσθαι.

2. *laedo, interficio*. Hebr. XI, 28. ἵνα μὴ ὁ ὀλοθρεύων τὰ πρωτότοκα θίγῃ αὐτῶν ne angelus ille, mortis minister, primogenitos hominum et jumentorum interficeret, coll. Exod. XII, 21. 22. 23.

ΘΛΙ΄ΒΩ, fut. ίψω, 1. proprie: *premo*, et speciatim de *pressione* dicitur, *quae est ex nimia frequentia et multitudine populi*. Marc. III, 9. ἵνα μὴ θλίβωσιν αὐτὸν ne nimis eum premerent et urgerent. Ita ἀποθλίβω usurpatur Luc. VIII, 45.

2. *comprimo, constringo, coarcto, angustum reddo*, nam, quae premuntur, coarctantur. Sic in N. T. de via usurpatur. Matth. VII, 14. ubi τεθλιμμένη ὁδὸς (דֶּרֶךְ צָרָה seu στενόχωρος) opponitur τῇ ὁδῷ εὐρυχώρῳ, atque adeo viam arctam et angustam notat.

3. metaphorice: *affligo, calamitatibus afficio, persequor*. 2 Thess. I, 6. ἀνταποδοῦναι τοῖς θλίβουσιν ὑμᾶς θλίψιν poenas sumere ab affligentibus et persequentibus vos. Θλίβομαι *affligor, calamitatibus afficior, maxime ob religionem christianam*, nam, qui affliguntur calamitatibus, ita quasi coarctantur, ut, quo se vertant, ignorent. 2 Cor. I, 6. εἴτε δὲ θλιβόμεθα sive enim affligamur ob religionem christianam, coll. v. 5. περισσεύει τὰ παθήματα τοῦ Χριστοῦ εἰς ἡμᾶς. ibid. IV, 8. ἐν παντὶ θλιβόμενοι semper et ubique premimur miseriis.

miseriis. ibid. VII, 5. 1 Thess. III, 4. 2 Thess. I, 7. 1 Tim. V, 10. θλιβομένοις pauperibus atque egenis. Conf. *Pearson*. Notas ad *Ignatii Epistolas* p. 17. Hebr. XI, 37. ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι. Ies. XLIX, 26. XIX, 20. Ps. CVI, 42. etc. *Diod. Sic.* XII, c. 66. οἱ Μεγαρεῖς ἐθλίβοντο τῷ πολέμῳ. Idem XX, c. 31. θλιβομένους τῇ σιτοδείᾳ. *Lucian. Nigrin.* 13. — *Hesych.* θλίβει· ὠθεῖ, πιέζει. Idem: θλίβεται· πατεῖται. τοῦτο δὲ ἐπὶ σταφυλῆς. λέγεται γὰρ καὶ ὅτε τὶς ὀλιγωρεῖ, πιέζεται. Idem tradit *Lex. Cyrilli MS. Brem.*

ΘΛΙ'ΨΙΣ, εως, ἡ, 1. proprie: *pressio, compressio*, quae est ex rerum coarctatione, ex θλίβω *premo, comprimo* et *constringo. Hesych.* θλίψις· στένωσις.

2. metaphorice: *oppressio, afflictio, calamitas, qua alterum afficio*, etiam *aerumna, miseria omnis generis, qua premor, maxime ob religionem christianam.* Act. XI, 19. ἀπὸ τῆς θλίψεως τῆς γενομένης ἐπὶ Στεφάνῳ persecutione exorta post Stephani mortem. 2 Thess. I, 6. ἀνταποδοῦναι τοῖς θλίβουσιν ὑμᾶς θλίψιν poenas sumere ab affligentibus et persequentibus vos. Rom. V, 3. ἐν ταῖς θλίψεσιν in omnibus malis ob professionem religionis christianae, quae Coloss. I, 24. θλίψεις τοῦ Χριστοῦ vocantur. Joh. XVI, 33. ἐν τῷ κόσμῳ θλίψιν ἕξετε multae vobis ab adversariis religionis meae perferendae erunt calamitates. 2 Cor. I, 8. Apoc. I, 9. θλίψις Χριστοῦ afflictiones ob Christum subeundae. De variis afflictionibus conjugum usurpatur 1 Cor. VII, 28. de afflictionibus viduarum et orphanorum Jacob. I, 27.

3. *egestas, penuria, paupertas, tenuitas.* 2 Cor. VIII, 13. οὐ γὰρ ἵνα ἄλλοις ἄνεσις, ὑμῖν δὲ θλίψις nolo autem, ut alii abundent, vos vero ad paupertatem redigamini. Phil. IV, 14. συγκοινωνήσαντές μου τῇ θλίψει quod mihi, paupertate presso, succurristis.

4. *dolor parturientium*, alias ὠδὶν dictus. Joh. XVI, 21. οὐκ ἔτι μνημονεύει τῆς θλίψεως jam non meminit dolorum partus; *Vulgatus: pressurae*, non omnino male transtulit.

5. *poena peccatorum, afflictio impiorum et in hac et in futura vita.* Rom. II, 9. θλίψις καὶ στενοχωρία ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου τὸ κακόν. Θλίψις et στενοχωρία haud raro conjunguntur in Scriptoribus graecis, v. c. *Artemidor.* I, 68. 82. II, 42. 55.

6. θλίψις καρδίας *moeror, tristitia*, i. q. apud nos Beklemmung des Herzens *anguish of heart.* 2 Cor. II, 4. ἐκ γὰρ πολλῆς θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας ἔγραψα ὑμῖν non sine multo moeroris et tristitiae sensu vobis scripsi. *Hesych.* θλίψις· λύπη.

ΘΝΗ'ΣΚΩ, fut. θανοῦμαι, praet. τέθνηκα, 1. proprie: *morior*, a fut. 1. θνήσω, verbi inusitati θνάω, a quo etiam tempora formantur, inserto κ ante ω. Luc. VIII, 49. τέθνηκεν ἡ θυγάτηρ σου mortua est filia tua. Joh. XII, 1. Λάζαρος ὁ τεθνηκὼς Lazarus, qui fuerat mortuus. Infinitiv. perf. τεθνηκέναι et contracte τεθνάναι legitur Act. XIV, 19. Alex. pro מוּת, Genes. L, 15. Exod. IV, 19.

2. metaphorice de *eo* usurpatur, *qui non amplius numerari et referri inter homines potest, qui officio suo non fungitur, inutilis, ineptus.* 1 Tim. V, 6. ubi de vidua luxuriosa dicitur ζῶσα τέθνηκε, non potest in catalogum verarum et honestarum viduarum referri. Simili modo τεθνηκὼς in libris apocryphis dicitur, *qui est pravis studiis sepultus, invalidus ad recte agendum*, v. c. Baruch. III, 4. ubi τεθνηκότες sunt iidem, qui in sequentibus ἁμαρτάνοντες dicuntur.

ΘΝΗΤΟ'Σ, ἡ, ὸν, 1. proprie: *mortalis, morti obnoxius, fragilis et caducus*, a θνήσκω, *morior.* Hinc τὸ θνητὸν, scil. σῶμα, κατ' ἐξοχὴν in N. T. dicitur *corpus humanum mortale, fragile et caducum, quo in praesenti utimur.* 1 Cor. XV, 53. καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν et hoc corpus mortale permutari cum immortali. ibid. v. 54. 2 Cor. V, 4. Alex. θνητὸς posuerunt pro אָדָם, Genes. II, 7. pro

חַי

חַי, Job. XXX, 23. Ies. LI, 12. τίς οὖσα ἐφοβήθης ἀπὸ ἀνθρώπου θνητοῦ; *Xenoph. Cyrop.* VIII, 7. 3. *Sympos.* 8, 29. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 5 et 17. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 51.

2. *mortuus*, i. q. νεκρός. Rom. VIII, 11. ζωοποιήσει καὶ τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν et vestra corpora mortua in vitam revocabit.

3. metaphorice: *qui alicujus rei curam et studium abjecit*, et speciatim; *qui prava studia reliquit*, quasi θνητὸς seu νεκρὸς τῇ ἁμαρτίᾳ. Rom. VI, 12. ἐν τῷ θνητῷ ὑμῶν σώματι in corpore vestro, quod mortuum esse debet peccato, coll. v. 11.

4. *periculo mortis expositus et obnoxius*, quemadmodum θάνατος *ipsum periculum mortis* haud raro significat. 2 Cor. IV, 11. ἐν τῇ θνητῇ σαρκὶ ἡμῶν in nobis, qui quotidie in periculis mortis versamur, coll. v. 10 et 12. — *Phavor.* θνητός· φθαρτός. Idem: θνητόν· οὐ πᾶν τὸ σῶμα, ἀλλὰ καὶ τὸ ζῶον πτηνὸν ἔχον χαρισθῆναι δυναμένην.

ΘΟΡΥΒΕ΄Ω, ῶ, fut. ήσω, 1. *tumultuor, perturbo, turbas excito*, et speciatim de *iis* dicitur, *qui alios ad tumultum et seditionem commovent et concitant*, a θόρυβος *tumultus, turba*. Act. XVII, 5. καὶ ὀχλοποιήσαντες ἐθορύβουν τὴν πόλιν et turba facta concitaverunt civitatem. *Julian. Panegyr.* cap. 1. *Plutarch. Cic.* p. 868. F. Cf. de hac significatione *Dresigium* de *Verbis Mediis N. T.* p. 287 seq.

2. metaphorice de animo: *perturbo, aliquem sollicitum et timidum reddo.* θορυβέομαι, οῦμαι, *turbor, commoveor animo*. Act. XX, 10. μὴ θορυβεῖσθε nolite turbari. *Thucyd.* VI, 11. VIII, 96 et 50. *Arrian. Epictet.* IV, 8.

3. θορυβέομαι *lamentor, naenias cano.* Marc. V. 39. τί θορυβεῖσθε καὶ κλαίετε; quid lamentamini et ploratis? Matth. IX, 23. per ὄχλος θορυβούμενος sunt sine dubio *praeficae* intelligendae, h. e. mulieres, mercede conductae, ut aliquo mortuo naenias ad tibiae modos canerent, flerent, capillos scinderent, clamarent modumque plangendi darent aliis, quae hebraice מְקוֹנְנוֹת Jer. IX, 17. vocantur: cf. *Bartholin.* de *Tibiis Veterum* c. 15. p. 274. Saepius non legitur in N. T.

ΘΌΡΥΒΟΣ, ου, ὁ, 1. proprie: *strepitus, qualis est in magna hominum turba, quae clamat,* et ex adjuncto: *tumultus, seditio.* Matth. XXVI, 5. ἵνα μὴ θόρυβος γίνηται ἐν τῷ λαῷ ne tumultus exoriatur in populo. ibid, XXVII, 24. Marc. XIV, 2. Act, XX, 1. μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τὸν θόρυβον sedato tumultu. ib. XXI, 34. XXIV, 18. ἄνευ θορύβου sine strepitu ullo. Alex. pro מְהוּמָה *strepitus, tumultuatio*, Ezech. VII, 7. et pro תְּרוּעָה *clamor, vociferatio.* Jer. XLIX, 2. *Plutarch. Caes.* p. 711. B.

2. Marc. V, 38. καὶ θεωρεῖ θόρυβον, ubi θόρυβος vel *ipsam turbam hominum, quae strepitum edit,* significat, ut sit idem, quod ὄχλος θορυβούμενος, Matth. IX, 23. vel *querulas voces* notat, *lamentationes, cantum naeniarum, quem praeficae ad modos tibiarum canere solebant.* Conf. *Joh. Nicolai* de *Luctu Graecorum* cap. 9. § 4. p. 114. et *Geier.* de *Luctu Hebraeorum* cap. 5. § 16 et 19. Certe in vers. Alex. θόρυβος Prov. XXIII, 29. hebraico אֲבוֹי (*eheu!* vox lamentantis) respondet.

ΘΡΑΎΩ, fut, θραύσω, 1. proprie; *frango, confringo, ferio, quatio.* Alexandrini posuerunt pro רָצַץ *fregit, contrivit.* Exod, XV, 6. et pro רָעַץ idem, Deut. XXVIII, 33. Ies. XLII, 4. *Xenoph. de venat.* VI, 1.

2. metaphorice: *dolore, miseria* et *calamitate afficio aliquem*, unde θραύομαι metaphorice vel est: *timido et consternato animo sum, tristis* et *anxius sum, doleo*, vel *malis* et *calamitatibus premor* et *afficior.* Duplicem adeo admittunt explicationem verba Lucae IV, 18. ἀποστεῖλαι τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει, quae ab aliis explicantur sic: *ut solatio erigam animos, ob peccata,* vel *ob alias graviores aerumnas contristatos, timidos* et *consternatos;* ab aliis vero,

vero, quorum sententia ob locum Ies. LVIII, 6. mihi maxime probabilis videtur, vertuntur: *ad vindicandos calamitosos.* Deut. XX, 3. μὴ φοβεῖσθε μηδὲ θραύεσθε. 1 Sam. XX, 34. ἐθραύσθη ἐπὶ τὸν Δαβίδ. Deut. XXVIII, 33. ἔσῃ ἀδικούμενος καὶ τεθραυσμένος. *Hesych.* τεθραυσμένος· πεπληγμένος. Idem: ἔθραυσεν· ἔπαυσεν. — θραύει· συντρίβει. — θραῦσαι· ἀμῆσαι, ἀπολεῖ. *Lex. Cyrilli MS. Brem.* ἔθραυσεν· κατέβαλεν, ὤλεσεν. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 680. et *Schweighaeuseri Lexicon Polybianum* s. h. v.

ΘΡΕ΄ΜΜΑ, τος, τὸ, 1. proprie: *alumnus, omnis, qui alitur,* pro θράμμα, a praet. pass. τέθραμμαι, verbi τρέφω *alo, nutrio.* Sic v. c. Νείλου θρέμμα *Nili alumnus, Aelian. V. H.* I, 3. De liberis interdum dici, auctor est *Hesych.* θρέμματα per τέκνα explicans.

2. speciatim θρέμματα, *pecora,* notat *animalia, quae ab hominibus aluntur,* βοσκήματα, πρόβατα, ut *Hesych.* interpretatur. *Aelian. V. H.* XII, 56. *Maxim. Tyr.* Diss. XXIII. p. 270. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 860. In N. T. tantum extat Joh. IV, 12. ubi tamen haud pauci non *pecora,* sed *domesticos, famulitium* intelligunt. Conf. *Kypke* ad h. l. et *Maii Obss. Sacr.* Lib. IV. p. 7 seq. qui provocat partim ad *Jamblichum* de *Mysteriis* Sect. IV. c. 1. p. 105. ubi homines θεῶν γεννήματα καὶ θρέμματα καὶ παιδεύματα vocantur, partim ad *Marmor Oxoniense* Num. 79. et *Inscriptionem Smyrnensem,* quam illustravit *Tob. Gutberlethus* p. 113 seq. *Opuscul.* ubi θρέμματα ab ἀπελευθέροις, τέκνοις et ἐκγόνοις ita distinguuntur, ut servos intelligendos esse dubio careat.

ΘΡΗΝΕ΄Ω, ῶ, fut. ήσω, *lamentor, dolorem voce querula ac tristi oratione testor, lessum facio, naeniam cano,* a θρῆνος *lamentum, luctus.* Matth. XI, 17. ἐθρηνήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ἐκόψασθε lessum fecimus, neque nobiscum planxistis. Nos diceremus: wir haben Begräbniss gespielt, und ihr wolltet nicht mit klagen *we have raised the funeral lamentation, and ye have not wept with us.* Luc. VII, 32. XXIII, 27. αἳ καὶ ἐκόπτοντο καὶ ἐθρήνουν αὐτὸν quae plangebant eumque lamentabantur. Joh. XVI, 20. ὅτι κλαύσετε καὶ θρηνήσετε ὑμεῖς, coll. Joel. I, 5. Saepius non legitur in N. T. In vers. Alex. respondet hebr. קוֹנֵן, 2 Sam. I, 17. III, 33. unde מְקוֹנְנוֹת *praeficae,* Jerem. IX, 16. Alex. θρηνούσαι — נָהָה *lamentum edidit,* Joel. II, 4. Ezech. XXXII, 18. — הֵילִיל *ejulavit, ululavit,* Jer. LI, 8. Micha I, 8. et aliis similibus verbis. *Aesop. Fab.* 122. *Homer. Iliad.* ώ, 720 seq. *Hesych.* θρηνεῖ· πενθεῖ, ὀλολύζει, ὀλοφύρεται.

ΘΡΗ͂ΝΟΣ, ου, ὁ, et θρῆνος, εος, ους, τὸ, *lamentatio, lamentum, cantus lugubris,* cum quis dolorem et tristitiam non tam lacrymis aut planctibus, quam potius querula voce et tristi oratione testatur, et ita differt a κλαυθμὸς et κοπετός. Semel legitur in N. T. Matth. II, 18. θρῆνος καὶ κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς πολύς. Alexandrini pro קִינָה *lamentatio,* 2 Sam. I, 17. Jerem. VII, 29. et נְהִי *lamentum.* Jerem. IX, 17. Amos V, 16. posuerunt. *Josephus* A. J. VII, 1. 6. ἐπιταφίους συγγραψάμενος θρήνους. *Hesych.* θρῆνος· γόος. Quomodo apud Graecos θρῆνος ab ἐπικήδειον differat, docuit praeter *Etymol. M.* s. h. v. *Eustathius* ad Odyss. λ. p. 1673. 46.

ΘΡΗΣΚΕΊΑ, ας, ἡ, *religio, cultus religiosus, sive vero Deo exhibitus, sive idololatricus, sive externus, sive internus, pietas erga Deum,* a θρησκεύω *colo, veneror,* quod est a θρῆσκος *religiosus.* Act. XXVI, 5. de religione judaica, et speciatim ea religionis judaicae parte usurpatur, quae in externis erat. Coloss. II, 18. θρησκεία τῶν ἀγγέλων summa religio, i. q. ἐθελοθρησκεία. Jacob. I, 26. τούτου μάταιος ἡ θρησκεία is temere se jactat cultorem Dei. ibid. v. 27. *Herodian.* V, 7. 3. Saepius non legitur in N. T. Conf. de hac voce *Elsnerum* in Obss. Sacr. Vol. II, p. 263. qui docuit, hanc vocem apud Graecos haud raro etiam

etiam de *superstitioso cultu divino et fictis ceremoniis* usurpari. *Gloss. Vett.* θρησκεία· *superstitio, ceremoniae. Suid.* θρησκεία· ἡ λατρεία.

ΘΡΗΣΚΟΣ, ου, ὁ, *religiosus, cultor Dei,* qui etiam θρησκευτὴς dicitur, etiam, *qui observandis signis externis sanctitatis putat, se satisfacere religioni, superstitiosus.* Semel legitur in N. T. Jacob. I, 26. εἴ τις δοκεῖ θρῆσκος εἶναι ἐν ὑμῖν quicunque vestrum ad veri cultoris Dei nomen adspirans. *Hesych.* θρῆσκος· εὐσεβὴς, δεισιδαίμων, ἑτερόδοξος, h. e. *qui falsas opiniones habet de religione.* Idem: θρίσκος· (quod idem est ac θρῆσκος) περιττὸς δεισιδαίμων. Conf. *Tittmanni* Tr. de Vestigiis Gnosticorum in N. T. frustra quaesitis p. 120 seq.

ΘΡΙΑΜΒΕΥΩ, fut. εύσω, 1. *triumphum ago, triumpho de aliquo, aliquem in triumpho captivum circumduco,* et ex adjuncto: *vinco, mihi subjicio,* a θρίαμβος *triumphus.* Construitur cum accusativo personae. Coloss. II, 15. θριαμβεύσας αὐτοὺς ἐν αὐτῷ triumphum de iis agens per mortem suam, seu morte sua in cruce cruenta omnes hostes suos devicit. *Plutarch. Romul.* p. 38. D. *Coriolan.* p. 231. A. *Phavorinus* ex *Hesychio* et *Suida:* θριαμβεύσας· δημοσιεύσας, πομπεύσας.

2. *triumphare facio, victoriam largior.* Simili modo αὐταρκεῖν non solum *sufficienter habere,* sed etiam *satis bonorum suppeditare,* significat. Deut. XXXII, 9. κληρονομεῖν est *haereditatem assignare,* Jos. XVII, 14. et ζῆν *vivificare* notat Ps. CXIX, 50. Hinc θριαμβεύειν metaphorice significat: *efficere, ut aliquis omnes difficultates feliciter superet.* Sic legitur in N. T. 2 Cor. II, 14. τῷ δὲ Θεῷ χάρις τῷ πάντοτε θριαμβεύοντι ἡμᾶς ἐν τῷ Χριστῷ Deo autem gratias ago et decerno, qui nobis semper felices successus dat in propaganda religione christiana. A vero plane aberravit *Kypkius* in Obss. Sacr. T. II. p. 243. qui reddit θριαμβεύοντι ἡμᾶς: triumphanti propter nos, ut ante ἡμᾶς omissum sit διά. Aeque aliena ab h. l. est glossa *Phavorini,* ex *Oecumenio* ad h. l. scribentis: θριαμβεύοντι· φανεροῦντι, κατάδηλον ποιοῦντι, ad quam vide notas *Ernesti* in Glossis Sacris *Suidae* p. 61.

ΘΡΙΞ, τριχὸς, ἡ, 1. *pilus,* h. e. *tenuia filamenta, quibus natura vestivit animalia.* Hinc

2. *pellis pilosa animalium,* et interdum *ipsa vestis, quae ex pellibus pilosis animalium confecta est.* Matth. III, 4. αὐτὸς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶχε τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν καμήλου ipse autem Johannes indutus erat vestimento ex pelle cameli, pro more prophetarum. Confer *Wetstenii N. T.* T. I. p. 257. et 2 Regg. I, 8. Marc. I, 6. ἦν δὲ Ἰωάννης ἐνδεδυμένος τρίχας (in aliis codd. δέῤῥιν) καμήλου. *Syrus* bene: Ipse autem Johannes ܠܒܝܫ ܗܘܐ ܠܒܘܫܐ ܕܣܥܪܐ ܕܓܡܠܐ inductus erat vestimento pili camelorum.

3. *capillus,* seu *pilus, capitis crinis.* Matth. V, 36. οὐ δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν ἢ μέλαιναν ποιῆσαι non potes vel unum crinem nigrum albumve reddere, h. e. nihil vales; tu non es dominus capitis tui. Formula proverbialis, ut videtur. Luc. VII, 38. καὶ ταῖς θριξὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμασσε et pedes ejus capillis suis abstergebat, honoris scilicet, animique modesti ac submissi testandi gratia, coll. Joh. XI, 2. et *Apuleii Metam.* l. VI. Vide etiam *F. Stosch. Archeol. Oeconom. N. T.* p. 11. seq. Luc. VII, 44. Joh. XII, 3. 1 Petr. III, 3. Apoc. I, 14. IX, 8. ὡς τρίχας γυναικῶν ut comam mulierum, nempe densiorem et promissiorem.

4. metaphorice: pro *re quavis minuta et nullius pretii. Aristoph.* Ran. v. 627. ἢ κλέψαι τῶν σῶν ἄξιόν τι καὶ τριχός. Matth. X, 30. ὑμῶν δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ἠριθμημέναι εἰσὶν vestros capillos in numero habet Deus, h. e. Deus summam vestrum et diligentissimam curam habet. Luc. XII, 7. XXI, 18. καὶ θρὶξ ἐκ τῆς κεφαλῆς οὐ μὴ ἀπόληται et capillus ex capite

 vestro

vestro non peribit, h. e. nihil mali ac damni sentietis, seu, Deus ab omni parte vos tuebitur. Act. XXVII, 34. οὐδενὸς ὑμῶν θρὶξ ἐκ τῆς κεφαλῆς πεσεῖται, sc. εἰς τὴν γῆν, ne capillus quidem ullius vestrum in terram cadet, h. e. ne minimum quidem damnum vobis accidet, seu, in vivis manebitis. Eodem modo Hebraei, cum *aliquem de salute et vita securum esse* volunt, dicunt: *capillum ex capite ejus non casurum in terram*, v. c. 1 Sam. XIV, 45. אִם יִפֹּל מִשַּׂעֲרַת רֹאשׁוֹ אַרְצָה. 2 Sam. XIV, 11. 1 Regg. I, 52. ut his et aliis exemplis demonstravit *Vorstius* in Diatr. de Adagiis N. T. c. 6.

ΘΡΟΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. *turbo, tumultuando clamo, acclamo;* θροέομαι, οῦμαι, *turbor, turbulentis clamoribus perturbor, strepitu percellor ac perterrefio*, a θρόος *clamor tumultuantium*, quod est a praet. med. τέθροα, verbi θρέω, vel potius θρέομαι, *tumultuando clamo. Eustathius* in Il. γ, p. 377. 7. τοῦ δὲ θρόος προϋπόκειται ῥῆμα τὸ θρέω, ἤγουν σὺν θορύβῳ βοῶ ἢ λαλῶ. οἷον· πάθεα θρεομένης, καὶ θρεομένη σαυτῇ κακά.

2. θροέομαι *animo perturbor, perterrefio, animum despondeo.* Matth. XXIV, 6. ὁρᾶτε, μὴ θροεῖσθε videte, ne animum despondeatis, coll. Luc. XXI, 9. μὴ πτοηθῆτε. Marc. XIII, 7. 2 Thess. II, 2. Saepius non legitur in N. T. Alexandrini utuntur τῷ θροεῖσθαι pro hebraico הָמָה Cant. V, 4. quod *Theodotion* Jerem. IV, 19. per ταράσσεσθαι reddidit. *Alberti* Gloss. Gr. p. 149. θροεῖσθαι· θορυβεῖσθαι.

ΘΡΌΜΒΟΣ, ου, ὁ, *omnis gutta major, concreta et viscida.* Sic semel legitur in N. T. Luc. XXII, 44. ἐγένετο δὲ ὁ ἱδρὼς αὐτοῦ ὡσεὶ θρόμβοι αἵματος καταβαίνοντες ἐπὶ τὴν γῆν et sudor ejus ut guttae sanguineae defluebat, h. e. non pro more lente stillabat, sed erumpebat quasi sanguis, et guttis grandibus ora humectabat. Similis locus est apud *Eurip. Hecub.* v. 243. In scriptis medicorum graecorum admodum frequenter vox θρόμβος de *gutta spissi et coagulati sanguinis, et de sanguine coagulato* in universum usurpatur, v. c. *Dioscorid.* I, c. 102. *Hesych.* θρόμβος· αἷμα παχὺ πεπηγὸς ὡς βουνοί. Conf. *Foësii* Oecon. Hippocr. p. 167. Usurpatur tamen etiam de *guttis alius cujusvis massae*, v. c. de grumis arborum, *Dioscorid.* I, 68. de guttis bituminis apud *Herodot.* I, c. 279. Confer *Wetstenii N. T. T.* I. p. 939. Hinc substantivum θρόμβωσις *coagulatio* apud *Dioscor.* II. c. 21. γάλακτος θρόμβωσις.

ΘΡΌΝΟΣ, ου, ὁ, 1. proprie: *thronus*, h. e. *solium*, seu *sella augustior cum subsellio*, seu *suppedaneo, quae tribuitur, ut aliis hominibus primariis*, v. c. *judicibus, ita maxime regibus*, a praet. med. τέθροα, verbi θράω *sedeo*, ut auctor est *Athenaeus* Lib. V. p. 192. ed. *Casaub.* ὁ θρόνος μόνον ἐλευθέριός ἐστι καθέδρα σὺν ὑποποδίῳ, ὅπερ θρῆνυν καλοῦντες, ἐντεῦθεν ὠνόμασαν θρόνον τοῦ θρήσασθαι χάριν, ὅπερ ἐπὶ τοῦ καθέζεσθαι τάσσουσιν. *Pollux* IV, 19. 2. Apoc. IV, 2.—6. etc.

2. *domicilium, in quo rex habitat*, seu *regia ejus.* Hoc sensu coelum θρόνος τοῦ Θεοῦ vocatur Matth. V, 34. XXIII, 22. Act. VII, 49. Apoc. XXII, 3. ex usu loquendi Judaeorum Ies. LXVI, 1. quemadmodum etiam *Sophocles* in Antigone coelum vocat Διὸς θρόνους. *Theocrit. Idyll.* VII, 93. Huc etiam pertinet locus Apoc. II, 13. ubi θρόνος τοῦ Σατανᾶ civitatem notat, ubi regnat vitiositas et idololatria.

3. per metonymiam signi pro signato: *imperium regium, summa majestas, dignitas, potentia et auctoritas, ad quam aliquis evectus est.* In hac vero metaphorica significatione in N. T. tribuitur *Deo, tanquam summo regi atque judici*, et *Christo, futuro hominum judici et omnium Domino*, in omnibus locis, ubi uterque sedere legitur in throno majestatis, καθίζειν ἐν τῷ θρόνῳ τῆς δόξης, seu μεγαλωσύνης. Matth. XIX, 28. XXV, 31. Hebr. VIII, 1. XII, 2. Apoc. I, 4. III, 21.

21. etc. Καθίζειν ἐπὶ θρόνους *summo honore, insigni auctoritate et felicitate frui.* Matth. XIX, 28. Luc. XXII, 30. Luc. I, 32. καὶ δώσει αὐτῷ Κύριος ὁ Θεὸς τὸν θρόνον Δαβὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ et concedet ei Dominus Deus regnum Davidis parentis sui. ibid. v. 52. καθεῖλε δυνάστας ἀπὸ θρόνων imperio deturbat principes. Act. II, 30. Hebr. I, 8. ὁ θρόνος σου, ὁ Θεὸς, εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος imperium tuum, o Deus, est aeternum. Ita כִּסֵּא Ps. XLV, 6. ibid. LXXXIX, 45. ἐσμίκρυνας τὰς ἡμέρας τοῦ θρόνου αὐτοῦ. Conf. *El. Palairet.* Obss. Philol. p. 151.

4. *is, qui throno utitur, rex, insigni dignitate et majestate praeditus.* Coloss. I, 16. θρόνοι *reges celsissimi,* aut secundum alios, *angeli.* Hebr. IV, 16. προσερχώμεθα οὖν μετὰ παῤῥησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος animo, fiducia pleno, Deum benignum adeamus; nam θρόνος τῆς χάριτος h. l. pro ipso Deo benigno ponitur, quia a Judaeis fingebatur in throno, vel operculo arcae foederis, sedens. *Suid.* θρόνος· φησὶν ἡ γραφή· κεκάθικεν ἐπὶ θρόνου Δαβὶδ τὸ σπέρμα Ἰεχονίου. θρόνον δηλονότι τὸ βασιλικὸν ἀξίωμα λέγων. καὶ θρόνοι ἀνομίας· οἱ ἄδικοι κριταί. *Phavor.* θρόνοι· δυνάμεις ἅγιαι, ἀχώριστοι Θεοῦ.

ΘΥΆΤΕΙΡΑ, ων, τὰ, *Thyatira.* Urbs Lydiae vel Mysiae parum celebris ad Lycum fluvium, *Pelopia* et *Euhippa* olim dicta, (teste *Plinio* H. N. V, 29.) colonia Graecorum Macedonum inter Sardes et Pergamum sita. Ex hac urbe Lydia, purpurarum venditrix, oriunda fuit. Act. XVI, 14. et ibidem una fuit ex septem ecclesiis Asiae, in Apocalypsi Johannis, I, 11. II, 18. memoratis. A Turcis hodie vocatur *Akhizar,* seu *Akhissar.* Conf. *Wesseling.* ad *Antonin.* Itiner. p. 336. et *Büschingii Asiam* ed. 2. p. 77. Extat etiam peculiaris *F. Stosch.* D. histor. de Ecclesiae Thyatirensis tempore Johannis Apostoli existentia (Francf. ad Viadr. 1739. 8.) recusa in Ej. *Syntagm. Diss. VII. de totidem nominibus urbium Asiae in Apocalypsi* p. 73 seq.

ΘΥΓΆΤΗΡ, τέρος, per syncopen τρὸς, ἡ, 1. proprie: *filia.* Matth. IX, 18. X, 35. 37. XV, 22. Act. VII, 21. etc.

2. per synecdochen denotat *eam, quae ex posteris alicujus ortum trahit, progeniem, unam ex posteris.* Pluralis θυγατέρες *familia, posteri.* Luc. I, 5. ἐκ τῶν θυγατέρων Ἀαρὼν ex familia Aaronis. ibid. XIII, 16. θυγατέρα Ἀβραὰμ quae ab Abrahamo originem ducit. Act. II, 17. Conf. *Vorstii* Philol. Sacr. cap. 24. p. 504. ed. *Fischeri.*

3. *incola urbis,* sive sexus ratio habeatur, sive non. Matth. XXI, 5. εἴπατε τῇ θυγατρὶ Σιὼν dicite incolis Hierosolymorum. Joh. XII, 15. ubi Σιὼν aeque ac in priori loco, ipsam urbem Hierosolymam significat, et θυγατέρες ejus incolas notat, sine ullo sexus respectu. Sexus tamen respectus habetur in loco Luc. XXIII, 28. θυγατέρες Ἱερουσαλὴμ cives Hierosolymitanae, coll. v. 27. Eodem modo Hebraei eos, qui religionem aut urbem aliquam incolunt, ejus בַּת, filiam, appellant. Sic v. c. Ps. CXXXVII, 8. בַּת־בָּבֶל Babylonii, Jer. XLVI, 24. בַּת־מִצְרַיִם Aegyptii, Thren. II, 2. Ies. XLVII, 1. LXII, 11. Conf. *Vorstii* Philol. Sacr. cap. 24. p. 500 seq.

4. θύγατερ, ut hebraicum בַּת, est vox amice compellantis, declarantisque foeminae, quamvis alienae, amorem et benevolentiam. Matth. IX, 22. Marc. V, 34.

ΘΥΓΆΤΡΙΟΝ, ίου, τὸ, *filiola, filia,* diminutivum a θυγάτηρ *filia.* Marc. V, 23. VII, 25. Saepius non legitur in N. T. *Athenaeus* XIII. p. 581. C.

ΘΎΕΛΛΑ, ης, ἡ, *procella, turbo, magna ac turbulenta tempestas,* a θύω *impetuose ruo,* et ἄελλα *procella, turbo,* (*Hesiod. Theog.* 874. κακῇ θύουσιν ἀέλλῃ.) eo, quod impetu fertur. Legitur semel in N. T. Hebr. XII, 18 καὶ θυέλλῃ, coll. Exod. XIX, 16. In vers. Alex. hebraico עֲרָפֶל respon-

det Deut. IV, 11. et V, 22. (19.) *Aristoteles* de Mundo c. 4. θύελλα δὲ πνεῦμα βίαιον, καὶ ἄφνω προσαλλόμενον. *Homer. Odyss.* V, 317. *Ammonius* sub voce ἄελλα· θύελλα δὲ ἄελλα θύουσα καὶ ὁρμῶσα. *Hesych.* θύελλα· ἀνέμου συστροφὴ, ἢ ὁρμὴ ἡ καταιγὶς—θύελλαι· τῶν ἀνέμων καταιγιδώδεις πνοαὶ καὶ συστροφαί. *Alb.* Gloss. Gr. p. 185. θύελλα· λαῖλαψ, ἄνεμος κυκλούμενος.

ΘΥΐΝΟΣ, η, ον, *thyinus, qui est ex thya confectus, citreus,* a θύος, seu θύα, *citrus, peculiaris Cyrenaicae et Hammoniacae Libyes arbor odorifera, quae suffitui adhibebatur, quam etiam a veteribus magni aestimatam, et exinde aedificia templorum vetustissimorum constructa fuisse, Theophrastus auctor est,* teste *Plinio* H. N. XIII, 16. Semel commemoratur in N. T. Apoc. XVIII, 12. καὶ πᾶν ξύλον θύϊνον et omne lignum citreum. Lectu digna de hac voce habet *Salmasius* ad *Solinum* cap. 46. p. 667. et in *Homon. Hyl. Iatr.* c. 67. *Wesseling.* ad *Diod. Sic.* V, c. 46. p. 667. *Celsius Hierobot.* T. II. p. 22. et *Wetstenius N. T.* T. II. p. 828.

ΘΥΜΊΑΜΑ, ατος, τὸ, 1. proprie: *odoramentum, quod suffitur, suffimentum ex aromatibus incensum, thus,* a θυμιάω *suffitum facio, suffio.* Apoc. V, 8. φιάλας χρυσᾶς, γεμούσας θυμιαμάτων phialas aureas, plenas suffimentis. ibid. VIII, 3. 4. καὶ ἀνέβη ὁ καπνὸς τῶν θυμιαμάτων. ibid. XVIII, 13. Conf. vers. Alex. Exod. XXV, 16. ubi hebraico בֹּשֶׂם respondet, et Genes. XXXVII, 25. XLIII, 11. ubi pro hebraico נְכֹאת *aromata* ponitur. *Plutarch.* T. V. p. 139. ed. *Reiske* et T. VI. p. 358. *Herodian.* I, 12. 4. θυμιάμασί τε καὶ ἀρώμασι, ad quem locum bene monuit *Irmischius,* utramque vocem ita differre, ut ἀρώματα sint *odores, res bene olentes,* v. c. herbae, plantae, flores, fructus, ligna, grana etiam, interdum confecta inde olea et unguenta, θυμιάματα vero sint *odores iidem, quatenus incenduntur ac cremantur.*

2. per metonymiam: *ipsa suffitus faciendi actio.* Luc. I, 10. τῇ ὥρᾳ τοῦ θυμιάματος hora matutina, qua thus adolebatur. Conf. Exod. XXX, 7. ib. v. 9. τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος altaris, in quo suffitus fiebat, quod hebraice vocabatur מִזְבַּחַ מִקְטַר קְטֹרֶת Exod. XXX, 1. et de quo confer *Wetstenium N. T.* T. I. p. 647.

ΘΥΜΙΑΤΉΡΙΟΝ, ίου, τὸ, in universum *omne* notat, *in quo sunt* θυμιάματα, aut *in quo fit suffitio;* nam omnia verba, in ήριον desinentia, de loco quovis dicuntur, quo quid est aut fit. Hinc interdum *altare suffitionis* notat apud *Josephum* A. J. III, 6. 8. et *Philonem* de Vita Mosis p. 668. ed. Paris. Sed in N. T. libris, ubi semel Hebr. IX, 4. legitur, θυμιατήριον non *altare suffitus* notat, quod in Sancto stetisse e Lucae I, 11. constat, sed *thuribulum* et *acerram* significat; nam non solum Paulus adytis tabernaculi attribuit θυμιατήριον, sed etiam idem nomen graecum, pro hebraico מִקְטֶרֶת in vers. Alex. positum reperitur 2 Chron. XXVI, 19. Ezech. VIII, 11. Adde *Aelian.* V. H. XII, 51. *Demosthen.* p. 617. 3. ed. *Reiske. Thucyd.* VI, 46. ubi θυμιατήριον etiam *vas* notat, *in quo thura adolentur.* Conf. *Ludov. de Dieu* Crit. Sacr. p. 744.

ΘΥΜΙΆΩ, ῶ, fut. άσω, *suffitum facio, suffio, odoramenta incendo,* a θύω, quod idem significat. Conf. *Schol. Aristoph.* Plut. v. 187. et *Casaub.* ad *Athen.* II, 939. Legitur in N. T. tantum in infinitivo Luc. I, 9. ἔλαχε τοῦ θυμιάσαι, scil. μέρος, partes suffiendi sorte accepit. Alexandrini pro קִטֵּר *adolevit, suffitum fecit,* Exod. XXX, 7. 8. XL, 27. Ies. LXV, 3. 7. et pro nomine קְטֹרֶת *suffitus,* Exod. XL, 5. adhibuerunt.

ΘΥΜΟΜΑΧΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *infenso animo bellum meditor,* vel *gero,* ex θυμὸς *ira* et μάχομαι *pugno. Dionys. Hal. Ant.* V, 11.

2. *infenso in aliquem sum animo, iratus sum,* q. d. ἐν θυμῷ μάχομαι, seu *animo*

nimo bello, ut de *Hannibale Cornelius Nepos* cap. 1. loquitur. Construitur cum dativo et legitur in N. T. semel Act. XII, 20. ἦν δὲ θυμομαχῶν Τυρίοις erat infenso animo in Tyrios. *Polyb.* Exc. Leg. 69. T. II. ed. *Ernesti* p. 680. θυμομαχοῦντες ἐπὶ τοῖς γεγονόσι. *Diod. Sic.* XVII, 33. Confer *Wetstenii N. T.* T. II. p. 528. et *Schweighaeuseri Lexic. Polyb.* s. h. v.

ΘΥΜΟ͂Σ, οῦ, ὁ, 1. proprie: *animus, mens*, seu, *ea facultas animi, quae appetit bona, et mala aversatur.* Ita in exterorum Scriptorum libris frequenter legitur, v. c. *Hesiod. Opp. et D.* v. 13. διὰ δ᾽ ἄνδιχα θυμὸν ἔχουσιν in diversa autem animum distrahunt. *Hesych.* θυμός· ψυχὴ, προαίρεσις, ἐπιθυμία. 2 Macc. VII, 3. Hinc

2. per metonymiam: *quilibet vehementior animi affectus*, et speciatim *animi excandescentia et vehementia, iracundia, ira nascens et modo existens*, et ita differt ab ὀργὴ, quod *cupiditatem ulciscendi iramque inveteratam* significat, quanquam haec differentia non est perpetua. Vide *Scholiasten Aristoph. ad Ran.* v. 868. *Diogen. Laërt.* Zen. S. 113. et *Menagii* Comment. p. 303. *Cic.* Tusc. Quaest. IV, 9. Ita vero tribuitur *Deo* in N. T. quatenus impios poenis afficit, Apoc. XIV, 10. ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ. ibid. v. 19. XV, 1. 7. XIX, 15. *Satanae*, qui ira immani et nocendi cupidine in homines fertur, Apoc. XII, 12. et *hominibus*, qui ira injusta aestuant in alios, Luc. IV, 28. ἐπλήσθησαν πάντες θυμοῦ omnes vehementer irati. Act. XIX, 28. γενόμενοι πλήρεις θυμοῦ. 2 Cor. XII, 20. θυμοὶ *irae*, ut latinum *animi*. Galat. V, 20. Ephes. IV, 31. Coloss. III, 8. Hebr. XI, 27. *Xenoph.* de Re Equestri IX, 2. Genes. XLIX, 6. Dan. III, 19. *Hesych.* θυμός· ὀργή. *Suid.* sub θυμὸς ὀργῆς· ὁ μὲν γὰρ θυμὸς ὀξὺς καὶ ὀλιγοχρόνιος, ἡ δὲ ὀργὴ βραδυτέρα μὲν, μονιμωτέρα δέ. — Θυμὸς καὶ ὀργὴ *summa ira*. Apoc. XVI, 19. XIX, 15. coll. Exod. XXXII, 11. Deut. XXIX, 23. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 31.

3. per metonymiam causae pro effectu: *poena*. Rom. II, 8. θυμὸς καὶ ὀργὴ poena gravissima.

4. catachrestice: *venenum*, ex usu linguae hellenisticae. Apoc. XIV, 8. ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ ex vino venenato, seu philtro. ibid. XVI, 19. XVIII, 3. Hebraicum חֵמָה non solum *excandescentiam*, sed etiam *venenum* notat Job. VI, 4. Deut. XXXII, 24. Alex. μετὰ θυμοῦ συρόντων ἐπὶ τῆς γῆς, et v. 33. θυμὸς δρακόντων ὁ οἶνος αὐτῶν. In eadem versione θυμὸς hebraico ראשׁ *venenum* respondet. Deut. XXXII, 33. θυμὸς ἀσπίδων ἀνίατος. Job. XX, 16. Amos VI, 12. Adde Sapient. XVI, 5.

ΘΥΜΟ͂Ω, ῶ, fut. ώσω, *ad iram provoco, irrito, facio, ut aliquis excandescat*, a θυμὸς *ira*. Θυμόομαι, οῦμαι, *excandesco, animo graviter irascor*, legitur semel in N. T. Matth. II, 16. ἐθυμώθη λίαν excanduit vehementer. Alexandrini pro הָרָה Genes. XXX, 2. Ies. V, 25. *Xenoph. Cyrop.* V, 5. 5. et *Anabas.*. II, 5. 2.

ΘΥ͂ΡΑ, ας, ἡ, 1. *ostium, janua in domo, per quam datur ingressus*, et proprie differt a πύλη, quod de *portis urbium* usurpatur, v. c. apud *Thucyd.* II, 4. Sed saepe promiscue ponuntur non solum apud Alexandrinos, sed etiam apud exteros Scriptt. v. c. *Sophoclem* in Oedip. Tyrann. v. 1268. *Hesych.* πύλαι· θύραι. Matth. VI, 6. Marc. I, 33. Luc. XIII, 25. Joh. XX, 26. τῶν θυρῶν κεκλεισμένων. Usurpatur hic pluralis sensu singulari, perinde, ut Latinorum *fores*. Luc. XI, 7. ἤδη ἡ θύρα κέκλεισται jam serum noctis est. Τὸ seu τὰ πρὸς τὴν θύραν, scil. χωρία s. μέρη, *quae sunt ante januam*, h. e. *vestibulum*, seu locus ante januam domus vacuus, per quem a via aditus accessusque ad aedes est, ut verbis utar *Gellii* N. A. XVI, 16. i. q. τὸ πρόθυρον Genes. XIX, 6. *Homer*, Odyss. ά, v. 103. et τὰ πρόπυλα, *Axioch.* 19. Marc. II, 2. ὥστε μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύραν ut nec vestibulum caperet omnes.

2. metaphorice: *aditus ad rem aliquam, facultas alicujus rei, occasio,* ut *janua* apud *Cic.* de Orator. I, c. 47. *Ovid.* Amor. III, Eleg. 12. v. 11. et *fores* apud *Cic.* XIII, Ep. 10. " amicitiae *fores* aperiuntur." Act. XIV, 27. ὅτι ἤνοιξε τοῖς ἔθνεσι θύραν πίστεως, ubi θύρα πίστεως aditum ad fidem christianam, seu, facultatem transeundi ad religionem christianam notat. 1 Cor. XVI, 9. θύρα γάρ μοι ἀνέῳγε μεγάλη occasio sese mihi offert insignis multos adducendi ad religionem christianam. Eodem sensu haec vox legitur 2 Cor. II, 12. Coloss. IV, 3. ubi θύρα τοῦ λόγου est occasio et facultas tradendae religionis christianae. Apoc. III, 8. δέδωκα ἐνώπιόν σου θύραν ἀνεῳγμένην aditus ad me tibi patet. Sic פֶּתַח Hos. II, 17. *Symmach.* εἰς θύραν ἐλπίδος. *Plutarch. Symposiac.* II. Quaest. III. p. 636. θύρας ἐπὶ πάντα ἀνοίξας. *Lucian.* T. II. p. 720. ed. *Reitz.* Conf. etiam *Wesseling.* Obss. I, 21. et *Schultensium* ad *Harir. Consess.* III, p. 180.

3. *is, qui aditum et facultatem ad aliquam rem dat.* Hinc hoc nomine Christus se ipsum designat Joh. X, 7 et 9. ὅτι ἐγώ εἰμι ἡ θύρα τῶν προβάτων ego sum janua, quae ducit ad ovile, h. e. per meam doctrinam tantum fieri aliquis potest civis coetus divini.

4. Formulae ἐπὶ θύραις εἶναι et πρὸ θυρῶν ἑστάναι significant: *propinquum esse, imminere, adesse, brevi futurum esse, instare,* ut Latinorum *in limine adesse* (*Virgil.* Aen. VIII, v. 656.) et de rebus aeque ac personis et tempore adhibetur. Matth. XXIV, 33. γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις intelligite, prae foribus adesse, seu instare hoc tempus. Marc. XIII, 29. Eodem modo formula ἐγγὺς πρὸ θυρῶν ἐστιν apud Graecos de *iis, quae instant et brevi futura sunt,* usurpatur, v. c. *Aristoph.* Plut. v. 767. Jac. V, 9. ἰδοὺ ὁ κριτὴς πρὸ τῶν θυρῶν ἕστηκεν, h. e. ἐγγύς ἐστι, seu πάρεστι, judex subito aderit nec morabitur. Longe alio sensu de Christo Apoc. III, 20. dicitur ἕστηκα ἐπὶ τὴν θύραν καὶ κρούω sto ante ostium et pulso, h. e. admitti cupio ad familiaritatem, seu summo homines emendandi et felices reddendi desiderio teneor. Et paulo post: ἐάν τις ἀνοίξῃ τὴν θύραν, h. e. si quis salutaria monita mea admittat.

5. interdum omittitur, v. c. Luc. XIII, 25. post verba ἄνοιξον ἡμῖν.

ΘΥΡΕΟ͂Σ, οῦ, ὁ, 1. *scutum forma majori eaque oblonga,* (unde *Josephus* A. J. VIII, 7. § 2. scuta Romanorum vocat θυρεοὺς ἐπιμήκεις.) *quod totum fere corpus tegebat, et corpori muniendo pariter ac hostium telis repellendis accommodatum erat,* ita dictum a θύρα *janua,* quia januae similitudinem referebat. Differt ab ἀσπὶς *clypeus, forma orbiculari ac paulo breviori,* de qua vocum differentia *Wesselingius* ad *Diod. Sic.* T. II. p. 501. conferendus est. Vide etiam *Alberti* Obss. Philol. in N. T. p. 374. *Lipsium* de *Militia Romana* l. III, p. 166. et *Elsner.* Obss. Sacr. T. II. p. 231. qui non solum θυρεὸς esse nomen probae notae multis exemplis docuerunt, sed etiam differentiam inter θυρεὸν et ἀσπίδα supra notatam non esse perpetuam, recte observarunt, variisque exemplis (v. c. *Polybii* VI, 21. *Dionys. Halic. Ant.* p. 160.) probarunt, quibus adde *Ez. Spanhemium* ad *Juliani Orat.* p. 241. et *Turnebi Adverss. SS.* l. II, c. 27.

2. metaphorice: *omne, quod impetus hostiles repellere et irritos reddere valet.* Sic semel legitur in N. T. Ephes. VI, 16. ἀναλαβόντες τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως fiducia in Deo ejusque potentissimo auxilio sit vobis clypei instar, seu, efficiat, ut calamitates, etiam gravissimae, vobis nocere nulla ratione possint.

ΘΥΡΙ͂Σ, ίδος, ἡ, 1. proprie: *ostiolum.* Diminutivum a θύρα *janua.*

2. *fenestra,* h. e. *quaevis apertura minor in muro, locus patens in pariete.* *Hesych.* θυρίς· ὀπὴ μικρά. Bis tantum legitur in N. T. Act. XX, 9. καθήμενος ἐπὶ τῆς θυρίδος sedens ad fenestram.

nestram. 2 Macc. III, 19. *Polyb.* XII, 25. 3. *Palaeph.* de Incredib. cap. 13. 2 Cor. XI, 33. καὶ διὰ θυρίδος ἐχαλάσθην et per aperturam muri demissus sum. In versione Alex. respondet hebraico חַלּוֹן Jos. II, 15. 18. Judd. V, 28. 2 Sam. VI, 16. Confer *Wetstenii N. T.* T. II. p. 210.

ΘΥΡΩΡΌΣ, οῦ, ὁ, *januae custos, janitor, ostiarius*, ex θύρα *janua* et ὤρα *cura*, unde οὖρος *custos*. Marc. XIII, 34. Joh. X, 3. Alexandrini pro שֹׁעֵר 2 Regg. VII, 10. Adde Ezech. XLIV, 11. et *Xenoph. Cyrop.* VII, 5, 23. *Hist. Graec.* VII, 1. 26. Ἡ θυρωρὸς *janitrix, ostiaria*. Nam mos erat Hebraeis, etiam foeminis uti janitricibus. 2 Sam. IV, 6. Joh. XVIII, 16. 17. *Suid.* θυρωρός· ὁ φύλαξ τῆς θύρας. λέγεται καὶ θηλυκῶς. Caeterum observandum est, veteribus janitores servos fuisse, vel ancillas, quae ad intrantes et exeuntes attenderent, et januas domorum interdiu noctuque clausas fuisse. Vide *Pignorium* de Servis p. 443.

ΘΥΣΊΑ, ας, ἡ, 1. proprie: *mactatio pecudis ad esum vel ad sacrificationem, sacrificii oblatio*, a θύω *macto, sacrificia offero.*

2. metonymice: *ipsa victima, hostia, quae mactatur in honorem Dei, sacrificium cruentum*, et respondet hebraico זֶבַח Genes. XXXI, 54. Levit. III, 1. 3. 6. 9. Matth. IX, 13. Marc. IX, 49. πᾶσα θυσία ἁλὶ ἁλισθήσεται et omnis victima sale condienda est. Hebr. V, 1. VIII, 3. IX, 9. δῶρα καὶ θυσίας. ibid. VII, 27. θυσίας sacrificia expiatoria, seu victimas piaculares. Eodem sensu legitur ibidem X, 1. 11. Act. VII, 41. de sacrificiis usurpatur, quae vitulo aureo offerebantur.

3. si τῷ ὁλοκαύτωμα opponitur, significat *victimam, cujus pars tantum arae imposita adolebatur, reliqua autem pars sacerdotibus et convivio sacro cedebat.* Marc. XII, 33. πλεῖόν ἐστι πάντων τῶν ὁλοκαυτωμάτων καὶ θυσιῶν praestantius est omnibus holocaustis et victimis.

4. *carnes victimarum residuae, quarum pars assignata erat sacerdotibus, altera autem convivio cedebat.* 1 Cor. X, 18. οὐχὶ οἱ ἐσθίοντες τὰς θυσίας; nonne, qui carnes residuas victimarum edunt? Deut. XVIII, 1. Hos. VIII, 13.

5. metaphorice: *omnis res, Deo devota et consecrata, quidquid in Dei honorem praestatur et suscipitur.* Sic v. c. corpus Christi, quo acerbissimos cruciatus et infame crucis supplicium, humanae salutis causa ex decreto Dei pertulit, θυσία vocatur a Paulo Hebr. X, 12. coll. Ephes. V, 2. Rom. XII, 1. παραστῆσαι τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν ut corporibus vestris verum Deo cultum praestetis. Phil. IV, 18. beneficium, in alios collatum, pietatis erga Deum declarandae causa, θυσία δεκτὴ vocatur, coll. Hebr. XIII, 16. Phil. II, 17. ubi θυσία vel praedicationem doctrinae christianae, vel ipsos homines significat, qui per religionem christianam Deo grati et accepti redduntur, coll. Rom. XV, 16. 1 Petr. II, 5. πνευματικὰς θυσίας sacrificia, quae animo quasi offeruntur, h. e. pia animi sensa et actiones, legibus divinis consentaneas. Vide *Schoettgenium* in Horis Hebr. et Talmud. in h. l. *Phavor.* θυσία πνευματική ἐστιν συνείδησις καθαρὸν ἐπὶ τὴν κατάστασιν τοῦ νοῦ, ὡς ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κείμενον.

6. interdum omittitur, v. c. Luc. II, 22. post παραστῆσαι τῷ Κυρίῳ, observante *Palaircto* in Obss. Phil. Crit. p. 159. Eadem ellipsis reperitur Sirac. XXXIII, 1. θυσιάζων σωτηρίου, scil. θυσίαν. ibid. v. 2. θυσιάζων αἰνέσεως, sc. θυσίαν.

ΘΥΣΙΑΣΤΗΡΙΟΝ, ου, τὸ, 1. *altare, locus, in quo sacrificia et oblationes fiunt*, a θυσιάζω *sacrifico*; speciatim: *ara holocaustorum*, hebr. מִזְבֵּחַ Genes. VIII, 20. XII, 7. 8. XIII, 14. 18. etc. Matth. V, 23. ἐὰν οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον quodsi offeras munus tuum in altari. Luc. I, 11. τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος altaris suffitus. 1 Cor. IX, 13. οἱ τῷ

θυσιαστηρίῳ προσεδρεύοντες sacerdotes, qui quotidie ad aram versantur et ministeria funguntur. Luc. XI, 51. μεταξὺ τοῦ θυσιαστηρίου inter altare holocaustorum; de quo vide *Wetstenium N. T.* T. I. p. 491. Hebr. VII, 13. ἀφ' ἧς οὐδεὶς προσέσχηκε τῷ θυσιαστηρίῳ ex qua nullus ad altare accessit, seu munere sacerdotali functus est. Apoc. XI, 1. per θυσιαστήριον non intelligendum est altare holocaustorum, sed altare suffitus, quo sanctum (ναὸς) instructum erat.

2. per metonymiam: *victima piacularis, quae in ara offertur.* 1 Cor. IX, 13. τῷ θυσιαστηρίῳ συμμερίζονται accipiunt partem carnium residuarum victimarum, quae offeruntur. Hebr. XIII, 10. ἔχομεν θυσιαστήριον habemus nos etiam victimam piacularem, nempe Christum.

3. *ipsum numen, quod religiose colitur victimis, in ara oblatis.* 1 Cor. X, 18. κοινωνοὶ τοῦ θυσιαστηρίου εἰσὶ fatentur palam, se Deum colere, cujus est altare.

ΘΎΩ, fut. ύσω, 1. proprie: *odoramenta accendo, diis odores adoleo, suffio,* i. q. θυμιάω, unde θύωμα *odoramentum.* Cf. *Graevii* Lectiones Hesiodeas c. 8.

2. *macto pecudes, vel ad esum, vel ad sacrificandum, sacrifico, immolo.* Matth. XXII, 4. οἱ ταῦροί μου καὶ τὰ σιτιστὰ τεθυμένα tauri mei et altilia mea mactata sunt. Act. X, 13. θῦσον καὶ φάγε macta et ede. Luc. XXII, 7. de mactatione agni paschalis adhibetur, coll. Deut. XVI, 2. 5. Act. XIV, 13. 18. τοῦ μὴ θύειν αὐτοῖς ne ipsis victimas immolaret. 1 Cor. X, 20.

3. *occido, trucido, interficio, violenter vita exuo.* Joh. X, 10.

ΘΩΜΑ͂Σ, ᾶ, ὁ, *Thomas.* Est nomen proprium unius ex duodecim Christi apostolis. Marc III, 18. hebr. תְּאוֹם, quod *geminum* significat, unde graece dicitur Δίδυμος, Joh. XX, 24. Matth. X, 3. Luc. VI, 15. Joh. XI, 16. XIV, 5. XX, 24. 26.—29. XXI, 2. Act. I, 13. *Hesychius, Phavorinus* et *Alb.* Gloss. Gr. p. 10. Θωμᾶς· ἀβυσσος (תְּהוֹם) ἢ δίδυμος (תְּאוֹם. Θωμᾶς tamen nudum fuisse cognomen Apostoli, proprium autem nomen Jacobus, cujus mentio fit 1 Cor. XV, 7. contendit *Heumanus* in notis german. ad l. l. et in *Miscell. Groning.* T. III. p. 301.

ΘΏΡΑΞ, ακος, ὁ, *thorax,* 1. proprie: *pectus,* seu pars corporis a collo usque ad umbilicum, ubi costae desinunt, quae etiam Latinis *thorax* dicitur. *Aristotel.* Hist. Anim. I, c. 7. Sic legitur in N. T. Apoc. IX, 9.

2. *lorica,* seu *ea armaturae pars, quae pectus tegit,* (*Pollux Onom.* I, 10. s. 134. p. 91. ed. *Hemsterhus. Dionys. Halic. Ant.* IV, 16. *Homer.* Iliad. γ', v. 332.) et deinde *omne munimentum corporis,* πᾶν ἔρυμα τοῦ σώματος, ut verbis utar *Xenophontis* Cyrop. IV, 3. 3. Apoc. IX, 9. ὡς θώρακας σιδηροῦς. ibid. v. 17. θώρακας πυρίνους. Θώραξ duabus constabat partibus, quarum una tergum, altera pectus tegebat. Vide *Potteri* Archaeol. Graec. Lib. 3. c. 4. et *Feithii* Antiq. Homer. Lib. IV, c. 8. Alexandrini hac voce usi sunt pro שִׁרְיָה Job. XLI, 17. (26.) et pro שִׁרְיוֹן, seu סִרְיוֹן 1 Sam. XVII, 5. 38. Ies. LIX, 17.

3. metaphorice: *quod instar loricae militaris se habet,* seu, *quod impetus hostiles repellere et irritos reddere valet.* Sic legitur in N. T. Ephes. VI, 14. θώραξ δικαιοσύνης. 1 Thess. V, 8. θώραξ πίστεως. Sapient. V, 18. ἐνδύσεται θώρακα δικαιοσύνην. Vide supra sub θυρεός. *Hesych.* θώραξ· ὅπλον, πύργος, χιτὼν, στῆθος, σῶμα, λωρίκιον. *Gloss. MS. in Sap.* θώρακα· πολεμικὸν ἔνδυμα, ἀλυσιδωτόν. *Lex. Cyrilli MS. Brem.* θώραξ· ὅπλον στῆθος, σκεπαστήριον, λωρίκιον.

I.

:ΙΡΟΣ, ου, ὁ, *Jairus*. Est nomen
raicum יָאִיר, (Num. XXXII,
eut. III, 14.) significans *eum,*
em dabit vel afferet, a radice
cidum esse, illuminari. Alberti
Gr. p. 38. Ἰάειρος· φωτισθείς. Fuit
x praefectis synagogae, cujus
Christus e mortuis excitavit.
r in N. T. Marc. V, 22. Luc.
:1.

ΚΩΒ, ὁ, *Jacob*. 1. Est nomen
m ἄκλιτον patriarchae, filii na-
undi Isaaci, origine hebrai-
יַעֲקֹב, h. e. *supplantator*, vel
tenens, a radice עָקַב *supplan-*
el *plantam pedis tenuit*. Fuit
a dictus, quod in ipso partu
ua tenuerit calcem fratris sui
scentis Esaui. Genes. XXV,
Iatth. I, 2. VIII, 11. Joh.
6. 12. etc.
taphorice notat *posteros Jaco-*
st i. q. ὁ οἶκος Ἰακώβ, Luc. I,
om. IX, 13. τὸν Ἰακὼβ ἠγάπησα
m et ejus posteros majoribus
iis affeci. ibid. XI, 26. καὶ ἀ-
ει ἀσεβείας ἀπὸ Ἰακὼβ et avertet
tem a Jacobi posteris.
nomen proprium patris Jose-
tritoris Christi. Matth. I, 15.

ΚΩΒΟΣ, ου, ὁ, *Jacobus*. (ab eo-
Duo hoc nomine veniunt in
Alter fuit filius Zebedaei, fra-
annis, evangelistae et J. C. fa-
, qui (Matth. IV, 21. X, 2.
larc. III, 17. Luc. VI, 14. et
, 13.) in apostolorum nume-
fertur, ab Herode, anno circi-
t ascensum J. C. decimo, gla-
eremtus, alias *major* dictus.
fuit filius Alphaei et Mariae,
erentiam prioris vulgo *minor*
, qui etiam apostolis annume-
(Matth. X, 3. XXVII, 56.
III, 18. XV, 40. Luc. VI,
15. Act. I, 13.) a Paulo (Galat. I,
19. coll. Matth. XIII, 55.) nominatus frater Domini, (h. e. cognatus, eo quod fuerit ejus consobrinus) auctor, ut videtur, Epistolae Jacobi. Conf. *Pott*. Prolegomena ad Vol. I. Epistolarum Catholicarum, et *Gabler*. de *Jacobo*, Epistolae, eidem adscriptae, auctore. Altorf. 1787. 4.

ἼΑΜΑ, τος, τὸ, *sanatio, medicamentum, medela*, etiam *restitutio sanitatis miraculosa*, ab ἰάομαι *sano*. Ter tantum legitur in N. T. 1 Cor. XII, 9. χαρίσματα ἰαμάτων dona sanationum, sc. miraculosarum, quarum exempla commemorantur Act. V, 25. XII, 9. XIX, 12. Praeterea legitur ibid. v. 28 et 30. Alexandrini usi sunt hac voce pro רְפוּאָה Jerem. XLVI, 11. et pro מַרְפֵּא 2 Chron. XXXVI, 16. Jer. XXXIII, 6. pro quo etiam usi sunt eodem nomine *Symmachus* et *Theodotion* Prov. XVI, 24. et *Aquila* Eccles. X, 4. *Polyb*. VII, 14. 2. *Plutarch*. T. VIII, p. 31. ed. *Reiske*. *Hesych*. ἴαμα· θεραπεία.

ἸΑΜΒΡΗ͂Σ, οῦ, ὁ, *Jambres*. Nomen proprium magi cujusdam Aegyptiaci, qui una cum Janne liberationem populi Israelitici impediebat, ac Mosis auctoritatem coram Pharaone praestigiis suis minuere conatus est. Exod. VII, 11 seq. 2 Tim. III, 8. Videtur hoc nomen originis Aegypticae, non hebraicae esse, ut jam recte judicavit *Pfeiferus* in Dubiis Vexatis Cent. I. p. 253. qui bene contulit vocem ἀμβρῆς, quae Aegyptiis, auctore *Horo*, Hieroglyph. 38. *librum sacrum* notat, cujus interpretes se profitebantur magi. *Vulgatus* hunc magum *Mambrem* appellat; quae nominis mutatio etiam in rabbinicis occurrit libris, unde etiam *Grotius* colligit, graecum, quo usus fuit *Vulgatus* interpres, codicem loco Ἰαμβρῆς habuisse Μαμβρῆς. *Syrus* habet ܡܡܒܪܝܣ. Nomina ipsa utriusque magi, quae nec in scriptis, a Mose exaratis, nec in aliis V. T. libris reperiuntur, vel ex majorum traditione, (*Theodoret*. ad h. l. scribit:

τὰ

τὰ μέντοι τούτων ὀνόματα, οὐκ ἐκ τῆς θείας γραφῆς μεμάθηκεν ὁ θεῖος ἀπόστολος, ἀλλ' ἐκ τῆς ἀγράφης τῶν Ἰουδαίων διδασκαλίας) vel ex aliis libris, quos longa temporum series nobis eripuit, hausisse Paulum, admodum verosimile est. Certe haec nomina tum temporis non penitus latuisse, varia, quae eorundem mentionem faciunt, scripta et Judaeorum (Vide *Buxtorfii Lex. Talmud.* coll. 945 seq. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 362.) et gentilium (v. c. *Plinii, Apuleii*, et aliorum, quorum loca collegit *Grotius* de *Verit. Rel. Christ.* I, § 16. p. 57. ed. Paris. 1650. Fol.) luculenter evincunt. Conf. *Targum Jonath.* ad Exod. VII, 11. *Numenium*, Philosophum pythagoraeum, Lib. 3. περὶ τἀγαθοῦ (ita scribentem: τὰ δ' ἑξῆς Ἰαννῆς καὶ Ἰαμβρῆς Αἰγύπτιοι ἱερογραμματεῖς, ἄνδρες οὐδενὸς ἥττους μαγεῦσαι κριθέντες εἶναι ἐπὶ Ἰουδαίων ἐξελαυνομένων ἐξ Αἰγύπτου. Μουσαίῳ γοῦν τῷ Ἰουδαίων ἐξηγησαμένῳ ἀνδρὶ γενομένῳ θεῷ εὔξασθαι δυνατωτάτῳ, οἱ παραστῆναι ἀξιωθέντες ὑπὸ τοῦ πλήθους τοῦ τῶν Αἰγυπτίων οὗτοι ἦσαν, τῶν δὲ συμφορῶν, ἃς ὁ Μουσαῖος ἐπῆγε τῇ Αἰγύπτῳ, τὰς νεανικωτάτας αὐτῶν ἐπιλύεσθαι ὤφθησαν δυνατοί.) et *Euseb.* Praep. Evang. Lib. IX. p. 241. Conf. etiam *Suiceri Thesaur. Eccles.* T. I. p. 1430.

'ΙΑΝΝΑ͂, ὁ, *Janna*. Nomen viri hebraicum ab עָנָה *respondit*, item *afflixit, humiliavit*. Fuit pater Melchi Luc. III, 24. Saepius non commemoratur in N. T.

'ΙΑΝΝΗ͂Σ, οῦ, ὁ, *Jannes*. Nomen proprium cujusdam magi Aegyptiorum, qui Mosi, miracula coram Pharaone edenti, cum Jambre restitit, Exod. VII, 11. 2 Tim. III, 8. quod aliis quidem originis hebraicae esse, et ab עָנָה *respondit* (ut significet, vel *ex libris sacris respondentem*, vel *obloquentem, obstrepentem*) derivandum videtur, ab aliis vero originis Aegyptiacae esse judicatur, ex *goiane*, quae vox *gratiosum* significat, ut quodammodo conveniat cum יוֹחָנָן. Certe in *Talmude* vocatur יוחנא. Vide *Lightfoot.* Cent. Chorograph. Matthaeo praemissa c. 53. Conf. quae ad vocem Ἰαμβρῆς a me notata sunt, et *Maii Obss. SS.* l. II, p. 42 seq.

'ΙΑ'ΟΜΑΙ, ῶμαι, fut. άσομαι, 1. *medeor, sano, curo, valetudinem restituo, sive per medicamenta*, sive *vi miraculosa*. Luc. IX, 2. καὶ ἰᾶσθαι τοὺς ἀσθενοῦντας. ibid. XXII, 51. ἰάσατο αὐτὸν et aurem, gladio avulsam, pristinum in locum restituit. Act. IX, 34. ubi sermo est de paralytico, cui integritas nervorum et ligamentorum reficitur. ibid. XXVIII, 8. de febre et dysenteria afflicto.

2. passive: *sanor, valetudinem recupero, morbis et quocunque corporis vitio liberor.* Sic. v. c. de claudis, quibus udus pedum redditur, usurpatur Act. III, 11. Marc. V, 29. ὅτι ἴαται ἀπὸ τῆς μάστιγος. ibid. VI, 17. καὶ ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν.

3. metaphorice in genere significat: *juvo, malo aliquo libero*, et ad animum translatum: *efficio, ut aliquis redeat ad sanam mentem et veram pietatem, consolor, laetitia efficio, tranquillum et felicem reddo. maxime per remissionem peccatorum.* Hebr. XII, 13. ne pes claudicans luxetur, ἰαθῇ δὲ μᾶλλον, sed potius restituatur, h. e. ut firmi maneatis in religione christiana. Jacob. V, 16. ὅπως ἰαθῆτε ut vobis peccata remittantur. 1 Petr. II, 24. οὗ τῷ μώλωπι αὐτοῦ ἰάθητε cujus cruciatus, pro vobis exantlati, summam vobis pepererunt salutem. Matth. XIII, 15. καὶ ἰάσομαι αὐτοὺς, coll. Marc. IV, 12. καὶ ἀφεθῇ αὐτοῖς τὰ ἁμαρτήματα. Luc. IV, 18. ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν ut solatio et laetitia afficiam contritos corde. Eodem modo hebraicum רָפָא de *remissione peccatorum* usurpatur Ies. VI, 10. ubi conferenda est versio chaldaica; et ἴασις *remissionem peccatorum* notat Sirac. XXVIII, 3. Adde etiam vers. Alex. 2 Chron. VII, 14. 28. et Sirac. III, 30. Exempla significationis metaphoricae verbi ἰάομαι e Scriptoribus graecis (*Antocid. Orat.* II, p. 254. *Lucian. Gall.* p. 264. *Fugit.* p. 789.) dedit

dedit *Schwarzius* in Comment. Crit. Ling. Gr. N. T. p. 685. et latini *mederi Broukhusius* ad *Tibullum* p. 236.

ἸΑΡΈΔ, ὁ, *Jared.* Nomen proprium viri ἄκλιτον, hebraice יֶרֶד, nonnullis idem quod *dominans, dominator*, a radice רָדָה *dominari*, aliis vero *descendens*, a יָרַד *descendit*. Semel commemoratur in N. T. Luc. III, 37.

ἼΑΣΙΣ, εως, ἡ, *sanatio, medicatio*, ab ἰάομαι *sano*. Ter tantùm legitur in N. T. Luc. XIII, 32. ἰάσεις ἐπιτελῶ *sano, medeor*. De sanatione miraculosa legitur Act. IV, 22. 30. Alexandrini pro רִפְאוּת *sanatio*, Prov. III, 8. et מַרְפֵּא Prov. IV, 22. XV, 4. XVI, 24. *Plutarch*. T. VIII, *Opp*. p. 712. ed. *Reiske*. *Hesych*. ἴασις· θεραπεία.

ἼΑΣΠΙΣ, ιδος, ἡ, *jaspis*, gemma diversicolor, nam alia est purpurea, alia caerulea, alia viridis, (quae, pretiosissima habita, a veteribus *Indica* et πολύγραμμος dicitur) alia aeri similis, secundum *Plinium* H. N. XXXVII, 5. *Psellus* περὶ λίθων δυνάμεων· ἡ Ἴασπις φύσει χρυσταλλοειδὴς ὀλίγου ἐπιτυγχάνουσα τὴν χροιὰν, καὶ ἀρίστη μὲν ἡ πορφυρίζουσα, δευτέρα δὲ ἡ φλεγματικωτέρα παράλευκος. ἔστι δέ τις καὶ ἀεροειδὴς ἀναστίλλει. Vide *Salmasium* ad *Epiphan. de XII. Gemmis* c. 6. p. 99. ad calcem tractatus M. *Hilleri* de *Gemmis XII. in pectorali pontificis Hebraeorum* et *Braun*. de *Vestitu sacerdot. hebr.* II, c. 19. p. 586. In Apocalypsi, ubi quater occurrit, IV, 3. (ubi tamen *Eichhornius* in *Comment*. Vol. I. p. 157. intelligit Iaspidem rubram seu potius purpuream.) XXI, 11. 18. 19. hoc nomine *adamantem*, gemmarum praestantissimam, indicari, non temere judicarunt quidam viri docti, hac maxime ratione ducti, quod partim in gemmarum recensione cap. XXI, 18. 19. jaspis primo loco nominatus legitur, partim ibidem v. 11. epitheton κρυσταλλίζων huic gemmae tribuitur. Accedit usus loquendi Alexandrinorum interpretum, qui Ezech. XXVIII, 13. quidem ἴασπις pro hebraico יָשְׁפֵה *jaspis* posuerunt, sed Exod. XXVIII, 18. eadem voce pro יַהֲלֹם *adamas*, et Ies. LIV, 12. pro כַּדְכֹּד *pyropus* usi sunt.

ἸΆΣΩΝ, ονος, ὁ, *Jason.* Est nomen proprium viri graecum ejusdem terminationis et significationis cum participio fut. 1. ἰάσων *sanaturus*, verbi ἰάω *sano, medeor*, pro quo nunc usitatum est ἰάομαι. Fuit hic Pauli cognatus ejusdemque hospes Beroeae Act. XVII, 5. 6. 7. 9. Rom. XVI, 21.

ἸΑΤΡΌΣ, οῦ, ὁ, *medicus*, qui per medicamenta medetur corpori, ab ἰάομαι *sano, medeor*. Marc. V, 26. Luc. VIII, 43. εἰς ἰατροὺς προσαναλώσασα ὅλον τὸν βίον in medicos impenderat omnes facultates suas. Coloss. IV, 14. Luc. IV, 23. ἰατρὲ, θεράπευσον σεαυτὸν medice, cura te ipsum, h. e. praesta te talem, qualem te jactas, seu confirma miraculo, te esse Messiam. Bene de hac formula proverbiali egit *Vorstius* in Diatribe de Adagiis N. T. cap. V. p. 786. ed. *Fischeri*.

ἼΔΕ, *en! ecce!* i. q. ἰδοὺ, et proprie de rei praesentis exhibitione et demonstratione, v. c. Matth. XXV, 20. 22. 25. usurpatur. Adverbium ex imperativo aor. 2. verbi εἴδω *video*, factum, et fere est admirationis nota, v. c. Joh. I, 29. 36. ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ecce agnum Dei! ibid. XI, 36. ἴδε, πῶς ἐφίλει αὐτόν. Adhibetur etiam in asseverationibus, Joh. XVI, 29. Galat. V, 2. in admonitionibus, ut sit idem quod *cogita ac perpende*, Joh. V, 14. Rom. II, 17. et in commiserationis excitatione, Joh. XIX, 5. ἴδε ὁ ἄνθρωπος, et v. 14. ἴδε ὁ βασιλεὺς ὑμῶν.
2. *exempli causa*. Sic Jacob. III, 3. ubi tamen in codicibus nonnullis frequentius ἰδοὺ male positum reperitur.

ἸΔΈΑ, ας, ἡ, *aspectus, visus*, item *facies, forma, species*, et cum de rerum specie, tum de hominum forma dicitur, ab εἴδω *video*, ut contra *Thom. M.* recte ostendit *Alberti* in Obss. Philol. p. 163. Semel legitur in N. T. Matth. XXVIII, 3. ἦν δὲ ἡ ἰδέα αὐτοῦ ὡς ἀστραπὴ et ejus facies fulguris ritu splendebat,

splendebat, h. e. admodum nitebat. Conf. *Wesseling.* ad *Diod. Sic.* III, c. 51. T. I. p. 219. In versione Alex. respondet hebraico מַרְאֶה Dan. I, 13. 15. Legitur praeterea apud *Aristoph.* Plut. Act. II. Sc. 5. v. 122. *Pindar.* Olymp. Od. X. v. 1309. *Diod. Sic.* I, 12. p. 16. Deos hominibus apparuisse ἐν ἱερῶν ζώων μορφαῖς, ἔστι δ' ὅτε εἰς ἀνθρώπων ἰδέας, ἤ τινων ἄλλων μεταβάλλοντας. *Hesych.* ἰδέα· ἡ ὁμοιότης, μορφὴ, εἶδος.

ἼΔΙΟΣ, *ία*, *ιον*, 1. *proprius, suus,* et de *omni, quod quis jure suum vocare potest, et ullo aliquo modo ad aliquem pertinet,* usurpatur. Joh. I, 11. εἰς τὰ ἴδια ἦλθε, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον, inter *Judaeos* (sc. τὰ ἴδια est h. l. *Judaea*, quam ob natales suam vocare poterat et ob dominium illius, sibi competens, coll. v. 10. τὰ ἴδια Χριστοῦ vocatur) doctoris provinciam accepit, sed *populares* ejus (Judaei) eum respuerunt. ibid. X, 12. οὗ οὐκ εἰσὶ τὰ πρόβατα ἴδια cujus non sunt oves propriae. Act. IV, 32. τῷ ἴδιον opponitur κοινὸν, cum pluribus commune. Τὰ ἴδια τινὸς *animi alicujus indoles et natura.* Joh. VIII, 44. ἐκ τῶν ἰδίων λαλεῖ pro suo ingenio agit, i. q. τὸ ψεῦδος αὐτῷ ἐστιν οἰκεῖον. — Οἱ ἴδιοι τινὸς *familiares alicujus, amici et cognati,* (De *cognatis* adhibitum legitur apud *Valentem Anthol.* IV. θανάτους δὲ ἰδίων ἢ ἀδελφῶν ἢ τέκνων θεωροῦντι. Confer *Salmasium* de *annis climactericis* p. 121.) *omnes, qui a partibus alicujus stant, sectatores.* Joh. XIII, 1. ἀγαπήσας τοὺς ἰδίους τοὺς ἐν κόσμῳ quo fuit per omnem vitam erga *discipulos (apostolos)* suos animo benevolo. ibid. XV, 19. τὸ ἴδιον (pro τοὺς ἰδίους) ἐφίλει ut suos et sui similes diligerent. Act. IV, 23. ἦλθον πρὸς τοὺς ἰδίους ad Christianos Hierosolymitanos redierunt. ibid. XXIV, 23. et ad h. l. *Raphelii* Obss. e Polybio. 1 Tim. V, 8. εἰ δέ τις τῶν ἰδίων οὐ προνοεῖ si vero quis suorum curam habet nullam. — Τὰ ἴδια, scil. οἰκήματα, *aedes, domus, in qua quis habitat et versatur.* Joh. XVI, 32. ἵνα σκορπισθῆτε ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια ut vos a me sejuncti domum revertamini. ib. XIX, 27. ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας ἔλαβεν ὁ μαθητὴς αὐτὴν εἰς τὰ ἴδια ab illo tempore eam recepit discipulus in domum suam. Act. XXI, 6. ἐκεῖνοι δὲ ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια illi vero domum reversi sunt. Esther. V, 10. וַיָּבוֹא אֶל־בֵּיתוֹ, Alex. καὶ εἰσελθὼν εἰς τὰ ἴδια. ib. VI, 12. coll. 1 Regg. XXII, 17. 3 Esdr. V, 47. VI, 32. 3 Macc. VI, 27. *Aelian.* V. H. III, c. 24. ὅταν ὑποστρέφωσιν εἰς τὰ ἴδια, h. e. εἰς τὰ οἰκεῖα, ut loquitur *Herodot.* I, c. 109. Confer *Wetstenii N. T.* T. I. p. 838. Similis loquendi ratio reperitur Matth. IX, 1. ubi ἡ ἰδία πόλις oppidum dicitur, ubi quis praecipue domicilium ac sedem habet, coll. *Polyb.* X, 17 et 18. — Tit. I, 12. ἴδιος αὐτῶν προφήτης popularis ipsorum poëta. Intelligitur Epimenides, poëta Cretensis. Rom. VIII, 32. Joh. X, 3.

2. *peculiaris, specialis.* Matth. XXV, 15. ἑκάστῳ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν pro sua cujusque facultate. Act. II, 6. τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ sua lingua. ibid. v. 8. XXV, 19. 1 Cor. VII, 7. ἕκαστος τὸ ἴδιον χάρισμα ἔχει. ibid. XV, 23. 38. XII, 11. διαιροῦν ἰδίᾳ ἑκάστῳ distribuens singulis singulatim pro arbitrio. Hinc τὰ ἴδια in N. T. vocantur *officia, quae alicui speciatim incumbunt,* vel omnino *ea, quae sunt alicujus officii.* 1 Thess. IV, 11. πράσσειν τὰ ἴδια et agere, quae sunt vestri officii, i. q. ἰδιοπραγεῖν, quod opponitur τῷ πολυπραγμονεῖν, et ab *Hesychio* per τὰ ἴδια πράσσειν, ἡσυχάζειν explicatur.

3. *privatus.* Huc refer formulam κατ' ἰδίαν, sc. χώραν, *in loco privato, privatim, seorsim.* Matth. XIV, 13. 23. XVII, 1. 19. XX, 17. XXIV, 3. Marc. IV, 34. VI, 31. 32. etc. Conf. 2 Macc. IV, 5. XIV, 21. *Dionys. Hal. Ant.* X, 65. *Polyb.* IV, 8. V, 83. et *Lamb. Bos. Ellips. Gr.* p. 241. Eandem significationem habet ἰδίᾳ, scil. χώρᾳ, vel μερίδι, *Xenoph. Mem.* I, 2. 63.

4. *destinatus.* Ita adhibetur de tempore, 1 Tim. II, 6. καιροῖς ἰδίοις tempore a Deo constituto. *Chrysost.* ad h. l.

h. l. τοῖς προσήκουσι. ib. VI, 15. Galat. VI, 9. de loco, Act. I, 25. πορευθῆναι εἰς τὸν τόπον τὸν ἴδιον abiit in locum, sibi destinatum. sc. sepulchrum, h. e. mortuus et sepultus est. Cf. infra sub τόπος. et de ordine. 1 Cor. XV, 23. ἐν τῷ ἰδίῳ τάγματι.

'ΙΔΙΩΤΗΣ, ου, ὁ, 1. *privatus, qui vitam privatam agit, nec fungitur munere publico, unus e vulgo, plebeius,* unde ἰδιωτεύειν *vitam privatam agere,* et ἰδιωτεία *vita privata,* ab ἴδιος *proprius, privatus.* Sic v. c. *Epictet.* c. 23. *Xenoph.* de *Rep. Laced.* X, 4. ἰδιώτην opponit τῷ ἄρχοντι, quemadmodum *Themistocles* Ep. II, τῷ στρατηγῷ, et *Polyb.* V, c. 60. ἰδιώτας *milites gregarios,* sejungit ab ἡγεμόσι *ducibus,* plane, ut apud *Xenoph. Cyrop.* II, 1. 10. VIII, 4. 13. et in aliis Scriptoribus graecis ἰδιῶται opponuntur τοῖς πολιτευομένοις. Conf. *Georg.* in *Hierocrit. N. T.* P. I. p. 92. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 161. Vide etiam *Xenoph. Mem.* II, 6. 18. et *Demosthen.* de *Coron.* c. 14. *Hesych.* ἰδιώτας· πολίτας, ὁπλίτας. Hinc ex adjuncto

2. ἰδιώτης *rudem, illiteratum, rei alicujus imperitum* notat, quia homines ex vulgo fere indocti sunt et rerum imperiti. *Gloss.* ἰδιώτης· ὁ μὴ νοήμων. *Hesych.* ἰδιώτας· ἀπείρους. *Epictet.* c. 36. φιλοσόφου τάξιν ἔχων, ἢ ἰδιώτου. ibid. c. 71. *Xenoph.* de *Mag. Equit.* VIII, 1. ubi ὁ ἰδιώτης τῶν πολεμικῶν opponitur τῷ ἀσκητῇ. Idem in *Anab.* VI, 1. 21. Conf. *Hemsterhus.* ad *Lucian.* T. I. p. 484. *Irmisch. Excurs.* ad *Herodian.* I, 1. 3. p. 759. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 206. et *Krebs. Obss. Flav.* p. 196. Sic autem aliquoties legitur in N. T. Act. IV, 13. de apostolis, ὅτι ἄνθρωποι ἀγράμματοί εἰσιν καὶ ἰδιῶται eos homines illiteratos et indoctos esse. 1 Cor. XIV, 16. ὁ ἀναπληρῶν τὸν τόπον τοῦ ἰδιώτου qui est imperitus, seu linguam peregrinam non intelligit. Eodem sensu legitur ibid. v. 24. 2 Cor. XI, 6. εἰ δὲ καὶ ἰδιώτης τῷ λόγῳ, ἀλλ' οὐ τῇ γνώσει, ubi ἰδιώτης τῷ λόγῳ is dicitur, *qui minus eloquens ac subtilis est, qui popularibus et ad captum vulgi accommodatis formulis loquendi et argumentis utitur, non magnopere de ornamentis orationis et subtilitate argumentorum sollicitus.* Conf. quae de Paulo Idiota monuit *Stosch Archaeol. Oecon. N. T.* p. 186 seq. *Irenaeus* in Praefat. libri contra Haereses § 3. monet amicum, ne exspectet λόγων τέχνην, οὔτε καλλωπισμὸν λέξεων, cum potius scribere velit ἁπλῶς καὶ ἀληθῶς καὶ ἰδιωτικῶς. Saepius non legitur in N. T.

'ΙΔΟΥ', *En! ecce!* Adverbium demonstrativum, quod accentu distinguitur ab ἴδου, quod est 2. sing. 2. a. imperat. med. verbi εἴδω *video,* cujus usus est

1. *in rei praesentis exhibitione et demonstratione.* Matth. XII, 2. 18. Luc. XXII, 38. Act. VIII, 36. Hebr. II, 13. Ita הִנֵּה Genes. XXIX, 2 et 25. XXXVII, 29.

2. *in mirandae et novae rei enarratione aut promissione.* Matth. I, 23. ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει. ibid. XXI, 5. XXV, 6. Luc. I, 31. II, 34. Ita הִנֵּה, Ies. VII, 14. Zach. IX, 9.

3. *in certitudinis rei asseveratione.* Galat. I, 20. ἰδοὺ ἐνώπιον Θεοῦ, ὅτι οὐ ψεύδομαι. Jacob. V, 4. Jud. v. 14. Genes. I, 29. XII, 19. XXVIII, 15.

4. *in promptitudinis obsequendi declaratione.* Luc. I, 38. ἰδοὺ ἡ δούλη Κυρίου en! me promptissimam exsequendi voluntatem divinam. Act. IX, 10. ἰδοὺ ἐγὼ Κύριε, hebr. הִנְנִי, Ies. VI, 8. Hebr. X, 7. 9. Ps. XL, 7. Gen. XXXI, 11. 1 Sam. III, 4. 8.

5. *nota attentionis et admonitionis.* Matth. VII, 4. X, 16. etc.

6. Scriptores N. T. hac particula utuntur etiam tum, cum rem aliquam simpliciter narrant, ita, ut pleonastice posita sit, v. c. Matth. XX, 18. 30. Luc. VII, 12. unde *Syrus* hanc vocem fere semper in versione sua omisit. Conf. *Abresch. Annotatt. in Ep. ad Hebr.* p. 116. et *Gronov. ad Liv.* VII, 35.

7. *jam.* Luc. XIII, 16. ἰδοὺ δέκα καὶ ὀκτὼ ἔτη annos jam octodecim, seu,

ipsos octodecim annos. Deut. VIII, 4. זֶה אַרְבָּעִים שָׁנָה. Alex. ἰδοὺ τεσσαράκοντα ἔτη.

8. *derepente, subito, statim.* Matth. XXVII, 51. Act. I, 10. Alex. הִנֵּה per εὐθὺς reddiderunt Genes. XV, 4. XXIV, 15.

'ΙΔΟΥΜΑΊΑ, ας, ἡ. *Idumaea*, nomen regionis, trans Jordanem sitae, ad meridiem Palaestinae prope Arabiam Petraeam, ab Esauo, seu Edomo, (cujus novi nominis ratio exposita est Genes. XXXV, 30.) et posteris ejus inhabitatae. Jos. XV, 1. 21. XI, 17. XII, 7. Olim Idumaea a terra Israelitica distincta erat, sed tandem facta est Judaeae pars et provincia, a Davide primum subacta, post a Johanne Hyrcano recuperata. Conf. *Lightfoot. Chorographiam Marco praemissam* cap. 1. Semel legitur in N. T. Marc. III, 8. καὶ ἀπὸ τῆς Ἰδουμαίας, ubi sermo esse videtur de Judaeis, istam Judaeae partem incolentibus.

'ΙΔΡΩ͂Σ, ῶτος, ὁ, *sudor*, (ab ἴδος, εος, τὸ, idem) hebr. זֵעָה, Genes. III, 19. unde κάθιδρος *lassus et fessus ad sudorem usque*, Jer. VIII, 6. Alex. Semel legitur in N. T. Luc. XXII, 44. ἐγένετο δὲ ὁ ἱδρὼς αὐτοῦ ὡσεὶ θρόμβοι αἵματος καταβαίνοντες ἐπὶ τὴν γῆν et ejus sudor similis erat guttis sanguineis ad terram defluentibus. 2 Macc. II, 27. *Artemid.* I, 66. *Philo ad Cai.* T. II. p. 582. 7. *Aristot. Probl.* II, 31.

'ΙΕΖΑΒῊΛ, ἡ, *Jesabel.* Nomen proprium ἄκλιτον foeminae, admodum impiae, reginae, uxoris Achabi, (Sidoniorum regis filiae, quae introductae in Israelem nefandae idololatriae, gravis oppressionis, turpisque scortationis et incantationis (2 Regg. IX, 22.) rea, morte misera gravem poenam luit 1 Regg. XXI, 23. 2 Regg. IX, 33—36.) quod hebraice sonat אִיזֶבֶל, quasi in *insula habitans*, ex אִי *insula* et זָבַל *habitavit.* 1 Regg. XVI, 31. Occurrit in N. T. semel Apoc. II, 20. ubi tamen per antanaclasin mulierem significare videtur, quae impia et turpia illius facta imitatur. Vide *Eichhornii Comment.* ad h. l. Vol. I. p. 113. *Jesabel* fuisse mulierem christianam e secta Gnosticorum, docere conatus est *P. E. Jablonski* in D. de *Jezabele Thyatirenorum Pseudo-Prophetissa* ad Apoc. II, 20. Frf. ad Viadr. 1739. 4.

'ΙΕΡΆΠΟΛΙΣ, εως, ἡ, *Hierapolis*, urbs Phrygiae ad Maeandrum fluvium, non procul a Colossis et Laodicea sita, latine: *sacra urbs*, ex ἱερὸς *sacer*, et πόλις *urbs*. De hac *Stephanus* scribit: Ἱεράπολις μεταξὺ Φρυγίας καὶ Λυδίας πόλις, θερμῶν ὑδάτων πολλῶν πλήθουσα, ἀπὸ τοῦ ἱερὰ πολλὰ ἔχειν. Cf. *Wesseling.* ad *Antonin. Itiner.* p. 337. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 296. et *Cellarii Notit. Orbis Antiq.* T. II. p. 153. Semel in N. T. commemoratur Coloss. IV, 13. καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ καὶ τῶν ἐν Ἱεραπόλει.

'ΙΕΡΑΤΕΊΑ, ας, ἡ, 1. *sacerdotium, munus sacerdotis*, ab ἱερὸς *sacer*. Hebr. VII, 5. τὴν ἱερατείαν λαμβάνοντες sacerdotium nanciscentes. In eadem significatione respondet hebraico כְּהֻנָּה in versione Alex. Exod. XXIX, 9. XL, 15. Jos. XVIII, 7.

2. *functio sacerdotalis, actio sacerdotalis.* Luc. I, 9. κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἱερατείας ἔλαχε τοῦ θυμιάσαι ex more sorte illi obtigit officium muneris sacerdotalis suffitum adolendi. Eodem modo כְּהֻנָּה, Num. III, 10. XVIII, 7. *Aristot. Polit.* VII, 8. Saepius non legitur in N. T.

'ΙΕΡΆΤΕΥΜΑ, τος, τὸ, 1. *sacerdotium, munus et dignitas sacerdotis*, ab ἱερατεύω *sacerdotio fungor.*

2. *homines, sacerdotio destinati, sacerdotum ordo* vel *coetus*, tam in sensu proprio, quam metaphorico. Alex. pro כֹּהֵן *minister, sacerdos*, Exod. XIX, 6. In N. T. bis tantum legitur. 1 Petr. II, 5. ubi Christiani ἱεράτευμα ἅγιον vocantur, non tantum ob summam eorum dignitatem et praestantiam, sed etiam propter integritatem

tatem

tatem et virtutis studium; nam sacerdotes, quorum summa erat apud Judaeos auctoritas, non nisi integri scelerisque puri eligi solebant. Easdem ob causas ibid. v. 9. βασίλειον ἱεράτευμα, h. e. sacerdotes, regia dignitate instructi, appellantur, coll. Exod. XIX, 6. et *Tanchuma* Fol. 31. 3.

ἹΕΡΑΤΕΎΩ, fut. εύσω, *sacerdotis munere fungor, sum sacerdos*, ab ἱερὸς *sacer*. Semel legitur in N. T. Luc. I, 8. ἐν τῷ ἱερατεύειν αὐτὸν cum fungeretur sacerdotio. Alexandrini posuerunt pro כִּהֵן *ministravit in sacris* et *politicis*. Exod. XXVIII, 1. 3. 4. 41. Num. III, 3. 4. *Synesius* Ep. 57. et 67.

ἹΕΡΕΜΊΑΣ, ίου, ὁ, *Jeremias*. Nomen hebraicum prophetae Judaeorum celeberrimi, filii Helciae, Jer. I, 1. hebraice יִרְמְיָהוּ vel יִרְמְיָה ex רוּם *altum, elatum esse* et יָהּ nomine divino. Mentio ejus fit Matth. II, 17. XVI, 14. et XXVII, 9. In posteriore loco vaticinium de pretio venditionis J. C. ex Jeremiae oraculis affertur, quod tamen non apud Jeremiam, sed apud Zachariam XI, 12. 13. legitur; de qua re diversae sunt virorum doctorum sententiae. *Euseb. Dem. Evang*. X, c. 5. vaticinium illud olim in Jeremia extitisse, sed a Judaeis postea fraudulenter et impie sublatum fuisse arbitratur. *Hieronymus*, *Origenes* et *Euthymius* illud ex libro quodam Jeremiae apocrypho desumtum fuisse putant. Alii persuasum sibi habent, librarios Ζριου in Ιριου mutasse. Sunt etiam, quibus ego accedere nullus dubito, qui Matthaeum, absque nominis proprii adjectione διὰ τοῦ προφήτου, pro more suo scripsisse credunt, et nomen Jeremiae proprium a librario quodam indocto textui insertum fuisse.

ἹΕΡΕΎΣ, έως, ὁ, 1. *sacerdos, qui sacrificia mactat* et *offert* et *omnino sacris operatur*, ab ἱερὸς *sacer*. Hinc in N. T. tribuitur cum sacerdotibus Deorum gentilium, Act. XIV, 13. tum sacerdotibus e gente Aaronis, Matth. VIII, 4. XII, 4. Marc. I, 44. Luc. I, 5. Joh. I, 19.

2. κατ' ἐξοχὴν, *summus sacerdos Judaeorum*, i. q. ἀρχιερεύς. Ita legitur Act. V, 24. coll. v. 27. ὅ τε ἱερεὺς summus sacerdos, ubi in codicibus haud paucis e glossemate ἀρχιερεὺς legitur, plane ut Marc. I, 44. Sic etiam כֹּהֵן in V. T. haud raro ponitur pro כֹּהֵן הַגָּדוֹל, Exod. XXXV, 19. 1 Regg. I, 8. Neque Latini ab hoc loquendi more abhorrent, apud quos saepe *Pontificem* pro *Pontifice Maximo* poni, *Dukerus* docuit ad *Florum* I, 13. III, 21. Adde *Liv*. V, 41. Conf. *Spanhem*. Diss. XII. de *Usu et Praestantia Numismatum* p. 423. Huc pertinent etiam omnia illa loca, in quibus Christus ἱερεὺς dicitur, v. c. Hebr. V, 6. coll. VI, 20. VIII, 4. X, 11. qui Judaeorum maxime causa per ἀνθρωποπάθειαν cum summo sacerdote Judaeorum a Paulo comparatur, quatenus morti se tradidit e patris sui consilio, homines expiandi causa, et ita quasi se victimam piacularem pro hominibus Deo obtulit, quemadmodum summus sacerdos cum vitulorum et hircorum sanguine ut sancta sanctorum quotannis ingredi solebat, ut expiaret populi judaici peccata. Cf. *Morus* in *Epitome Theol. Christ*. p. 143 seq.

3. metaphorice *Christiani* ob summam pariter eorum dignitatem ac sanctitatem et vitae integritatem ἱερεῖς in N. T. vocantur. Apoc. I, 6. V, 10. XX, 6. ἔσονται ἱερεῖς τοῦ Θεοῦ. Cf. *Suicer. Thesaur. Eccles*. T. I. p. 1442.

ἹΕΡΙΧΏ, ἡ, *Jericho*. Nomen proprium indeclinabile (hebr. יְרִיחוֹ) civitatis Palaestinae, sitae in tribu Benjamin inter Hierosolymam (a qua urbe distabat CL. stadiis) et Jordanem fluvium, a quo XVI. stadiis distabat. Palmetis consitam, (unde πόλις φοινίκων dicitur, Deut. XXXIV, 3.) fontibus irriguam, balsami viridariis celebrem ejusque agrum admodum fer-

 tilem

tilem fuisse, *Strabo* Lib. XVI. et *Plin. H. N.* V. c. 14. tradunt. Haec urbs, a Josua devastata, Jos. VI, 27. sed ab Hiel e pulvere et ruderibus excitata, 1 Regg. XVI, 34. postea prophetarum scholis nobilitata. 2 Regg. II, 5. sub templo secundo urbs Judaeorum post Hierosolymam praecipua fuit. Memoratur in N. T. Matth. XX, 29. Marc. X, 46. Luc. X, 30. XVIII, 35. XIX, 1. Hebr. XI, 30. *Stephan.* Ἱεριχοῦς (sic etiam scribitur a *Joseph. B. J.* I, 18. 5. ib. I, 6. 6. περὶ Ἱεριχοῦντα, ἔνθα τὸ τῆς Ἰουδαίας πιότατον, φοινικά τε πάμπολυν καὶ βάλσαμον τρέφει) πόλις μεταξὺ Ἱεροσολύμων καὶ Ἰορδάνου ποταμοῦ. ἡ γενικὴ Ἱεριχοῦντος. *Alberti Gloss. Gr.* p. 12. Ἱεριχώ· κατάβασις ἀγροῦ, ἢ ἐξορία, ἢ ὄσφρησις, (a רֵיחַ *odor*) ἢ σελήνη (a יָרֵחַ *luna.*)

ἹΕΡΟ͂Ν, οῦ, τὸ, *templum, locus sacer, sacrarium,* (subintellige οἴκημα) ab ἱερὸς *sacer*, quod Deo ejusque cultui sacrum est et dicatum. Sic Act. XIX, 27. de fano Dianae adhibetur. Speciatim vero in N. T. *de templo secundo Hierosolymitano* usurpatur, ubi simul observandum est, quod recte docuit *Kypke* in *Obss. Sacr.* T. I. p. 136 seq. nomina ἱερὸν et ναὸς in N. T. haud raro inter sese ita differre, ut hoc *ipsum templi aedificium*, quod ex πρόναῳ, *sancto* et *sancto sanctorum* constabat, significetur, illo vero *exteriora templi aedificia* cum omnibus atriis et conclavibus indicentur: quae tamen vocabulorum differentia haud raro etiam negligitur. Conf. *Dukerus* ad *Thucyd.* IV, 90. p. 291. et *Lakemach. Obss. Philol.* T. V. Obs. 6. Matth. IV, 5. τὸ ἱερὸν totum templum Hierosolymitanum una cum aedificiis, extrinsecus adjectis, significat, quo latiori sensu eo etiam usus est *Joseph. B. J.* I, 7. Matth. XXI, 12. 14. 15. *templi atrium gentium.* Sic etiam legitur apud Marc. XI, 11. 15. Matth. XXVII, 51. *sanctum sanctorum.* Luc. II, 46. *synagogam, quae fuit in atrio templi, seu in conclavi, circa templum aptato.* Eodem sensu etiam occurrit Joh. VII, 28. Conf. *Schoettgen. Hor. Hebr.* T. I. p. 266. Act. XXI, 27. 29. 30. partem templi Hierosolymitani notat, quae *Sanctum* vocatur. *Hesych.* ἱερόν· ἔνυγρον, ἀγαθόν, μέγα, ὅσιον, καὶ ναός. Conf. partim, quae infra ad ναὸς a me sunt scripta, partim quae protulit *C. F. Fleischer.* in Diss. 4. de vera et genuina ἱεροῦ et ναοῦ significatione ex variis SS. locis. Hafn. 1732. 4.

ἹΕΡΟΠΡΕΠΗ͂Σ, έος, ὁ, ἡ, ἐς, τὸ, *augustus, sanctitate religionis dignus, qui vel quod sanctum seu pium decet, hominibus christianis et religiosis conveniens.* Compositum enim est ex ἱερὸς *sacer, sanctus,* et πρέπω *convenio, decorus sum.* Semel legitur in N. T. Tit. II, 3. ἐν καταστήματι ἱεροπρεπεῖς habitu, modestis et christianis mulieribus conveniente. *Athenaeus* VII. p. 289. E. *Philo* omn. prob. esse liberum T. II. p. 457. 10. *Joseph. A. J.* XI, 8. 5. *Xenoph. Symp.* 8, 40.

ἹΕΡΟ͂Σ, ὰ, ὸν, *sacer, Deo dedicatus et devotus, sanctus, sacrosanctus.* Hinc in N. T. τὰ ἱερὰ *cultus Dei externus* et *leviticus*, et τὸ ἱερὸν *victima, sacrificium, quod Deo offertur.* 1 Cor. IX, 13. οἱ τὰ ἱερὰ (sc. χρήματα) ἐργαζόμενοι, ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐσθίουσιν sacrorum curatores (sacerdotes et levitae) carnium victimarum accipiunt partes. Conf. *Xenoph. Venat.* V, 25. et *Lysiam* p. 229. ubi τὰ ἱερὰ vasa dicuntur aliaeque res sacrae, in templo repositae. 2 Tim. III, 15. ὅτι ἀπὸ βρέφους τὰ ἱερὰ γράμματα οἶδας quia a puero sacras literas nosti, ubi libri V. T. τὰ ἱερὰ γράμματα vocantur, partim, quia de vero Dei cultu exponunt et a Judaeis summa religione colebantur, partim, quia in templo et synagogis asservari solebant. Saepius non legitur in N. T. *Suid.* ἱερόν· ἅγιον, τῷ Θεῷ ἀνατιθέμενον, ἱερὸν γὰρ λέγουσι πᾶν τὸ ἀνατιθέμενον τοῖς θεοῖς. Idem: ἱερὸς λέγεται καὶ εὐσεβής.

ἹΕΡΟΣΌΛΥΜΑ, ης, ἡ, et neutrum plurale Ἱεροσόλυμα, ων, τὰ, (ut Ἄβδηρα, ων, Σόδομα et Γομόῤῥα) pro quo etiam Ἱερουσαλὴμ, ἡ, haud raro legitur, *Hierosolyma, ae, Hierosolyma, orum,* et *Jerusalem.*

Jerusalem. Fuit haec metropolis Palaestinae, sita fere in medio hujus regionis, in confiniis tribuum Juda et Benjamin, ita, ut pars urbis ad hanc, pars ad alteram tribum pertineret, ut adeo commodus esset omnibus Israelitis ad eam, tanquam religionis sedem, accessus. Erat urbs valde munita; sita enim et posita fuit in duobus collibus, quorum alter, excelsior, superiorem continens civitatem, *Sion* vocabatur, in quo etiam fuit aula regia, alter vero dicebatur *Acra.* Conf. *Cellarii Notit. Orb. Antiq.* T. II. p. 541. Olim *Salem* dicta est (Ps. LXXVI, 2. *Joseph. A. J.* I. c. 10. § 2. τὴν μὲν τοι Σόλυμα ὕστερον ἐκάλεσαν Ἱεροσόλυμα. ib. VII, 3. 2.) et Melchisedechi, principis Chananaeorum, (a quo etiam condita esse fertur, teste *Josepho B. J.* VI, c. 10.) sedes habetur. Dicta etiam fuit *Jebus;* (Judd. XIX, 10. 12. Jos. XV, 8. XVII, 28.) erat enim Jebusaeorum, gentis Chananaeae, usque ad tempus post Josuae mortem, quo Judaei urbem occuparunt, arce ejus a Davide expugnata. Postea nomen Hierosolymorum (hebr. יְרוּשָׁלַםִ, quod alii ex יְרוּשָׁה *haereditas* et שָׁלֵם *perfectus*, alii vero ex יִרְאוּ *videbunt* et שָׁלוֹם *pax* conflatum existimant. *Alb. Gloss. Gr. N. T.* p. 11. Ἱερουσαλήμ· ὅρασις εἰρήνης) nacta est, quod retinuit usque ad tempus *Aelii Adriani*, qui partem hujus urbis, per *Titum Vespasianum* vastatae, exstruxit, unde *Aelia*, *Aelia Capitolina* dicta est. Hodie a Turcis vocatur *Cudsembarich* et *Coudscherif.* A Chaldaeis quidem eversa fuit haec urbs, quanquam propugnaculo gaudens robustissimo et ita munita, ut Jebusaei eam vel a coecis et claudis defendi posse, Davidem ejusque copias ridentes, elati affirmarent; sed post exilium babylonicum iterum exstructa, aedium structura et templi magnificentia celeberrima facta est. Matth. XX, 17. 18. Luc. IX, 51. Joh. XI, 55.

2. per metonymiam subjecti: *cives Hierosolymitani.* Matth. II, 3. καὶ πᾶσα Ἱεροσόλυμα μετ' αὐτοῦ, sc. ἐταράχθη, et omnes Hierosolymitani cum eo conterrebantur. ibid. III, 5. ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν Ἱεροσόλυμα, coll. Marc. I, 5. οἱ Ἱεροσολυμῖται πάντες. ib. XXIII, 37. Ἱερουσαλὴμ, Ἱερουσαλὴμ, ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφήτας. Conf. *Glassii Philol. Sac.* p. 860. ed. *Dathii.* Jam quia Hierosolyma urbs Judaeae primaria fuit, hinc

3. *universa Judaeorum respublica, legibus mosaicis instituta et gubernata,* Ἱερουσαλὴμ vocatur a Paulo Galat. IV, 25. συστοιχεῖ δὲ τῇ νῦν Ἱερουσαλὴμ comparari potest cum republica judaica, qualis nunc est. Quum denique haec urbs esset templo, cultu ac revelationibus divinis admodum insignis, exinde

4. ἡ ἄνω Ἱερουσαλὴμ Galat. IV, 26. a Paulo dicitur *ecclesia* et *respublica christiana* et *florentissimus rerum status in regno Messiae.* Judaei enim felicitatem, in regno Messiae exspectandam, describere solebant imaginibus, a florentissimo reipublicae judaicae statu desumtis, ut fere urbem similem Hierosolymae, templum splendidissimum et quae sunt reliqua, sperasse videantur. Conf. *Wetsten.* ad h. l. et *Schoettgen.* Diss. de *Hierosolyma Coelesti, annexa Horis Hebr.* I. p. 1205. Eadem respublica christiana Hebr. XII, 22. Ἱερουσαλὴμ ἐπουράνιος vocatur, et Apoc. XXI, 2. Ἱερουσαλὴμ καινὴ et ibid. v. 10. ἡ ἁγία Ἱερουσαλήμ.

ἹΕΡΟΣΟΛΥΜΊΤΗΣ, ου, ὁ, *Hierosolymitanus, Hierosolymorum civis* vel *incola,* ab Ἱεροσόλυμα, quod vide. Legitur in N. T. Marc. I, 5. Ἱεροσολυμῖται πάντες. Joh. VII, 25. ἔλεγον οὖν τινες ἐκ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν. Saepius non occurrit in N. T.

ἹΕΡΟΣΥΛΈΩ, fut. ήσω, 1. *sacrilegium committo, templa compilo,* ab ἱερόσυλος, quod vide. *Demosthen. Opp.* p. 1318. I, 27. ed. *Reiske. Aristoph. Vesp.* 841. *Alberti Gloss. N. T.* p. 96. ἱεροσυλεῖς· κλέπτεις τὰ ἀναθήματα.

2.

2. ex adjuncto: *profano, violo religionem.* Sic semel legitur in N. T. Rom. II, 22. ὁ βδελυσσόμενος τὰ εἴδωλα, ἱεροσυλεῖς qui abominaris idola, ipse sacrilegium committis, h. e. tu veram illam religionem violas, ad quam alios ab idololatria revocare conaris.

ἹΕΡΌΣΥΛΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *sacrilegus, rerum sacrarum compilator ac depraedator, qui ne a sacris quidem manus abstinet,* ὁ τὰ ἱερὰ κλέπτων, interprete *Hesychio,* ex ἱερὸν *sacrum* et συλάω *spolio,* i. q. ὁ τῶν ἱερῶν συλητής. Semel legitur in N. T. Act. XIX, 37. οὔτε ἱεροσύλους. 2 Macc. IV, 42. *Aristoph. Plut.* 30. *Jamblich.* S. III, 31. *Xenoph. Hist. Gr.* I, 7. 10.

ἹΕΡΟΥΡΓΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *sacra facio, victimas macto et immolo, sacris operor, sacra facio,* i. q. θύω. Verbum sacrificiis proprium. *Herodian.* V, 3. 16. ibid. 5, 12. 15, 20. *Plutarch.* T. IV. p. 75. ed. *Reiske. Hesych.* ἱερουργεῖ· θύει, ἱερὰ ἐργάζεται. — Idem: ἱερουργοῦντα· προσφέροντα θυσίαν. Eodem sensu sumitur substantivum ἱερουργία apud *Aelian. V. H.* X, 21. XIII, 2.

2. *sacerdotis munere* et *dignitate instructus sum* et *fungor, minister Dei sum.* Sic in N. T. legitur tantum Rom. XV, 16. ἱερουργοῦντα τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ sacerdotis munere fungens in tradenda religione christiana Cf. *Suicer. Thes. Eccles.* T. I. p. 1445.

ἹΕΡΟΥΣΑΛΗΜ. Vide Ἱεροσόλυμα.

ἹΕΡΩΣΥΝΗ, ης, ἡ, *sacerdotium, munus sacerdotale, functio sacerdotalis,* ab ἱερὸς *sacer.* Hebr. VII, 11. διὰ τῆς Λευιτικῆς ἱερωσύνης quodsi munere sacerdotali Levitico potuissent perfecte expiari homines. ibid. v. 12. 14 et 24. ubi Christo ἀπαράβατος ἱερωσύνη tribuitur, ob continuationem valoris sacrificii, morte pro hominibus oblati, seu aeternam vim ejus mortis ob peccati veniam. Saepius non legitur in N. T. Cf. Alex. 1 Chron. XXIX, 22. *Plutarch.* T. II. p. 401, et 408. T. V. p. 651. ed. *Reiske.*

ἸΕΣΣΑΙ, ὁ, *Jesse,* s. *Jessai,* s. *Isai.* Nomen proprium *patris Davidis,* hebraice sonans יִשַׁי a radice יָשָׁה *fuit, extitit,* quasi *is, qui existit. Alberti Gloss. Gr.* p. 11. Ἰεσσαί· νόσου κάρπωμα. Matth. I, 5. 6. Luc. III, 32. Act. XIII, 22. εὗρον Δαβὶδ τὸν τοῦ Ἰεσσαί, scil. υἱὸν, inveni Davidem, Jessae filium. Rom. XV, 12. ἡ ῥίζα τοῦ Ἰεσσαί. Conf. infra sub ῥίζα. Saepius non legitur in N. T.

ἸΕΦΘΑΈ, ὁ, *Jephta.* Est nomen proprium indeclinabile filii Gileadis ex meretrice, judicis Israelis, origine hebraicum, hebraice sonans יִפְתָּח, a radice פָּתַח *aperuit.* Judd. XI, 1. Semel legitur in N. T. Hebr. XI, 32.

ἸΕΧΟΝΊΑΣ, ου, ὁ, *Jechonias.* Est nomen proprium filii regis Josiae, natu secundi, regis Judaeorum duodevicesimi et ab Rehabeamo, sexti decimi, qui ab Alexandrinis Judaeis Ἰωακὶμ, 2 Regg. XXIII, 34. 1 Paral. III, 15. vel Ἰωακείμ, Jerem. XXII, 24. XXIV, 1. a *Josepho A. J.* X, 6. 7. Ἰωάκιμος appellabatur. Matth. I, 11. Ἰεχονίας alter, a Matthaeo I, 12. commemoratus, fuit Joakimi, filii Josiae, filius, quem *Joseph. A. J.* X, 8. Ἰωάχιμον, Alexandrini vero 1 Paral. III, 16. 2 Paral. XXXVI, 8. Ἰεχονίαν dixerunt. Conf. *Fischeri* Prolus. XVIII. de *Vitiis Lexicorum N. T.* p. 5. seq.

ἸΗΣΟΥ͂Σ, οῦ, ὁ, *Jesus.* 1. Nomen proprium viri hebraicum, sonans יְהוֹשֻׁעַ, (h. e. *servator* ab הוֹשִׁיעַ *servavit, salvavit*) pro quo *Syri,* qui non habent Patach genuba, ܝܫܘܥ dicunt. *Alb. Gloss. Gr.* p. 10. Ἰησοῦ· σωτὴρ, ἢ σώζων, ἢ σώζων. et ibid. p. 199. e cod. *Coislin.* XXIV. τὸ Ἰησοῦς ὄνομα οὐκ ἔστιν ἑλληνικὸν, ἀλλὰ τῇ ἑβραίων φωνῇ οὕτω λέγεται. ἑρμηνεύεται γὰρ Ἰησοῦ ἡ σωτηρία. Conf. *Schultens. Origg. Hebr.* p. 18. In N. T. hoc nomen tributum legitur

1. *Josuae,* populi Israelitici duci, Mosis successori, qui Israelitas in terram promissam duxit. Act. VII, 45. Hebr. IV, 8.

2. *Filio*

2. *Filio Dei Servatori nostro O. M.* Ratio nominis hujus, Christo inditi, non arbitrio humano, sed divino mandato, (Luc. I, 31.) desumta ab officio, extat Matth. I, 21. in verbis: αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. Act. X, 35. Ἰησοῦν τὸν ἀπὸ Ναζαρὲτ quod attinet ad Jesum, qui est a Nazareth. 2 Cor. I, 19. Ἰησοῦς, ut Χριστὸς, de *religione christiana*, de *doctrina de Jesu* usurpatur. Conf. varias lectiones Act. V, 41.

3. *Judaeo cuidam,* ad religionem christianam converso, qui nomen *Justi* sortitus est et Pauli adjutor fuit. Coloss. IV, 11. Conf. *J. H. a Seelen Meditatt. Exeg.* P. II. p. 413 seq.

ἹΚΑΝΟ͂Σ, ἡ, ὀν, 1. *sufficiens, justus, justae magnitudinis, qui pertinet eo, quo debet*, nostrum: zureichend, hinlänglich, genung *sufficient, enough*, ex ἱκνέομαι, ut videtur, natum. Luc. XXII, 38. ἱκανόν ἐστι satis jam verborum, mittamus hoc; formula, respondens hebraicae דַּיֶּךָ *sufficit tibi*, et, ut recte observat *Luciani Scholiastes* aliquo loco, tum usurpatur, cum alter rem ineptam et absurdam protulit, quam tacere potius debuisset. 2 Cor. II, 6. ἱκανὸν τῷ τοιούτῳ ἡ ἐπιτιμία αὕτη ἡ ἀπὸ πλειόνων sufficiat ipsi poena haec, a plerisque imposita. *Symmachus* Prov. XXX, 8. διάταξόν μοι δίαιταν ἱκανήν. Alex. 2 Paralip. XXX, 3. *Simplic.* in *Epictet.* p. 142. *Lucian. Timon.* 10. *Hesych.* ἱκανήν· ἀρκοῦσαν.

2. *is, in quo sunt, quae in eo esse debent, ut sit nomine suo dignus, qui facultate alicujus rei aut artis pollet, idoneus, aptus*, i. q. δεινὸς et δυνατός. 2 Cor. II, 16. καὶ πρὸς ταῦτα τίς ἱκανός; sed quis aptus est et idoneus tali muneri (nempe apostolico)? ibid. III, 5. οὐχ ὅτι ἱκανοί ἐσμεν non quo possemus. 2 Tim. II, 2. οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται καὶ ἑτέρους διδάξαι. *Thucyd.* I, 73. *Arrian. Epictet.* IV, 4. ποῖος θόρυβος πρὸς τοῦτο ἱκανός. Conf. *Krebs. Obss. Flav.* p. 297.

3. *dignus*, i. q. ἄξιος. Matth. III, 11. οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς τὰ ὑποδήματα βαστάσαι ut ne dignus quidem sim, qui ejus calceos portem, coll. Joh. I, 27. Matth. VIII, 8. 1 Cor. XV, 9. ὃς οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς καλεῖσθαι ἀπόστολος qui me nomine apostoli plane indignum sentio. *Herodot.* VIII, 36. *Dion. Halic. Ant.* II, 65. *Aristaenet.* II, 19.

4. *satis magnus, ingens, multus, copiosus*, i. q. πολὺς, μέγας et de tempore si usurpatur, idem est ac *longus*. Luc. VII, 11. οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἱκανοὶ καὶ ὄχλος πολὺς, et v. 12. ὄχλος πόλεως ἱκανὸς, *Vulgatus:* turba civitatis *multa*. ibid. VIII, 32. χοίρων ἱκανῶν, coll. Matth. VIII, 30. χοίρων πολλῶν. Marc. X, 46. Matth. XXVIII, 12. ἀργύρια ἱκανὰ magnam pecuniae copiam. Sic sumitur etiam in versione Alex. Ezech. I, 24. ubi hebraico רַב respondet. Conf. *Drusium* ad 1 Macc. XIII, 11. et *Xenoph. Cyrop.* II, 1, 8. *Anab.* IV, 8, 18.—Luc. VIII, 27. ἐκ χρόνων ἱκανῶν jam dudum. ib. XXIII, 8. ἐξ ἱκανοῦ, sc. χρόνου, jam dudum. Act. VIII, 11. ἱκανῷ χρόνῳ diutius, inde a longo tempore. ibid. IX, 23. ὡς δὲ ἐπληροῦντο ἡμέραι ἱκαναὶ multo autem tempore elapso. ib. XIV, 3. XXVII, 9.—Act. XX, 37. ἱκανὸς δὲ ἐγένετο κλαυθμὸς πάντων magnus vero, seu ingens fletus omnium exortus est. ib. XXII, 6. φῶς ἱκανὸν fulmen admodum lucidum. *Polyb. Hist.* II, 12. ἱκανὸς φόβος. 3 Macc. I, 5. ἱκανῶς ——παρεκάλει. *Hesych.* ἱκανήν· πολλήν.

5. Formula forensis, τὸ ἱκανὸν λαμβάνειν, reddenda voce juris Romani, *satis accipere, satis dandum sibi curare*, opponitur formulae ἱκανὸν διδόναι, quae de *eo* dicitur, *qui satis dat in judicio*, h. e. praedes sistendo, aut pecuniam deponendo in judicio jurat et promittit, se aliquid facturum esse, et speciatim cavet, ut aliquis judicio sistatur, si opus sit. Sic legitur Act. XVII, 9. καὶ λαβόντες τὸ ἱκανὸν cum fidejussores accepissent, da sie hinlängliche Caution gestellt hatten *as they have found sufficient security: Syrus* bene: ܢܣܒܘ ܥܪܒܐ

6. τὸ ἱκανὸν ποιεῖν *satisfacere alicui, praestare, quod poscitur, morem alicui gerere.* Marc. XV, 15. ὁ δὲ Πιλάτος βουλόμενος τῷ ὄχλῳ τὸ ἱκανὸν ποιῆσαι Pilatus, ut praestaret, quod a turba postulatum erat. *Syrus:* Pilatus vero voluit ܢܥܒܕ ܨܒܝܢܐ ܕܟܢܫܐ *facere voluntatem turbarum.* *Polyb. Exc. Leg.* p. 1325. *Diog. Laërt.* IV, 50.

ἹΚΑΝΌΤΗΣ, ητος, ἡ, *sufficientia, idoneitas, facultas alicujus rei,* ab ἱκανός, quod vide. Semel legitur in N. T. 2 Cor. III, 5. ἀλλ' ἡ ἱκανότης ἡμῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ facultas, partes ac personam apostoli agendi, a Deo est. *Hesych.* hunc locum sine dubio respiciens, et ex eo *Phavor.* ἱκανότης· δύναμις, ἰσχύς.

ἹΚΑΝΌΩ, ῶ, fut. ώσω, *sufficientem reddo, idoneum, aptum facio, facultatem alicujus rei efficiendae largior,* ab ἱκανός. 2 Cor. III, 6. ὃς καὶ ἱκάνωσεν ἡμᾶς διακόνους καινῆς διαθήκης qui etiam nos idoneis facultatibus instruxit, ut esse possemus doctores religionis christianae. Coloss. I, 12. ἱκανώσαντι ὑμᾶς qui vos per religionem christianam idoneos reddidit. Saepius non legitur in N. T.

ἹΚΕΤΗΡΊΑ, ας, ἡ, 1. proprie: *ramus olivae, lana alba et vittis obvolutus et circumcinctus, quem supplices manu tenebant et ferebant, ut declararent, se implorare aliorum misericordiam,* ab ἱκέτης *supplex.* *Schol. Aristoph.* ad *Plut.* v. 383. ἱκετηρία ἐστὶ κλάδος ἐλαίας ἐρίῳ πεπλεγμένος. οἱ γὰρ ἱκετεύοντες ἐλαίας κατεῖχον κλάδον. Conf. *Perizon.* ad *Aelian. V. H.* III, 26. et *Kuhnius* ad *Polluc. Onom.* VIII, c. 9. s. 96.

2. *ipsa oratio deprecatoria, preces supplices, quibus alicujus misericordiam imploramus et de avertenda poena seu calamitate rogamus, supplicatio, deprecatio.* Sic semel tantum legitur in N. T. Hebr. V, 7. δεήσεις καὶ ἱκετηρίας per hendiadyn, supplices preces. Semel tantum Alexandrini usurparunt hoc nomen Job. XLI, 3. (XL, 27.) λαλήσει δέ σοι δεήσει, ἱκετηρίᾳ μαλακῶς. Legitur etiam 2 Macc. IX, 18. scripsit (Antiochus) epistolam, ἱκετηρίας τάξιν ἔχουσαν, stilo seu modo supplicationis scriptam. *Hesych.* ἱκετηρία· παράκλησις. *Lex. Cyrilli MS. Brem.* ἱκετηρία· παράκλησις, ἱκεσία.

ἹΚΜΆΣ, άδος, ἡ, *humor, succus, vapor,* unde ἰκμάζω *humecto.* Semel legitur in N. T. Luc. VIII, 6. διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἰκμάδα idoneo humore, seu succo destituta. Jerem. XVII, 8. *Hesych.* ἰκμάδα· σταγόνα, ὑγρασίαν. Idem: ἰκμάς· ὑγρότης, ὑγρασία, ὑγρὰ σταγών. Conf. *Ottii Spicilegium* ex *Josepho* ad N. T. p. 149. *Plutarch.* T. VIII. *Opp.* p. 536, 738 et 788 ed. *Reiske.*

ἸΚΌΝΙΟΝ, ίου, τὸ, *Iconium.* Nomen urbis celeberrimae Asiae minoris, quae *Xenophontis (Anab.* Lib. I.) aetate ultima urbs Phrygiae erat; *Strabonis* (Lib. XII.) autem aevo Lycaoniae adscripta erat, (cf. *Ptolemaeus* Tab. As. I, c. 6.) aetate *Ammiani Marcellini* (Lib. XIV.) ad Pisidiam pertinebat, regionum Lycaoniae et Phrygiae conterminam, a *Plinio* denique *(H. N.* V, 27.) in Cilicia collocatur. Pauli aetate ad Pisidiam pertinuisse videtur. Cf. Act. XIII, 51. XIV, 1. 19. 21. XVI, 2. 2 Tim. III, 11. Mentionem ejus facit *Cicero* ad *Appium* III, Ep. 5. Fuit teste *Plinio* et *Strabone* locis laudatis urbs bene condita, magna et frequens, et agro admodum felici. Differentia situs, supra commemorata, a diverso tempore, quo scriptores vixerunt, et a variis divisionibus regionum, per Romanos factis, orta videtur. Conf. *Cellarii Notitia Orb. Ant.* T. II. p. 201. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 541. et *Wesseling.* ad *Antonini Itinerarium* p. 674.

ἹΛΑΡΌΣ, ά, όν, *hilaris, laetus, promptus ad aliquid faciendum, qui animo hilari et prompto aliquid facit.* Deducitur ab ἱλάω, quod *propitium esse* significat. Semel legitur in N. T. 2 Cor. IX, 7. ἱλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ Θεὸς is enim demum Deo placet, qui animo hilari nec invitus beneficia distribuit.

distribuit. Alex. Prov. XXII, 8. ἄνδρα ἱλαρὸν καὶ δότην. Job. XXXIII, 26. εἰσελεύσεται προσώπῳ ἱλαρῷ. *Xenoph. Ages.* 8, 2. *Memor.* II, 7, 12. *Hesych.* ἱλαρός· περιχαρὴς τῇ ὄψει. *Suid.* εὔχαρις, ἀστεῖος, ἡδύς.

ἹΛΑΡΟ΄ΤΗΣ, ητος, ἡ, *hilaritas, promptitudo animi*, ab ἱλαρός. Rom. XII, 8. ὁ ἐλεῶν, ἱλαρότητι beneficentia cum hilaritate et promptitudine animi sit conjuncta. Saepius non legitur in N. T. Alexandrini pro רָצוֹן *benevolentia* Prov. XVIII, 22. posuerunt. *Plutarch.* T. III. p. 614. ed. *Reiske.*

ἹΛΑ΄ΣΚΩ, ομαι, vel ἹΛΑ΄ΟΜΑΙ, 1. *placo, reconcilio, propitium reddo,* et ex adjuncto: *expio, remissionem peccatorum concilio,* ab ἱλάω et ἵλημι *propitius sum.* Hebr. II, 17. εἰς τὸ ἱλάσκεσθαι τὰς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ ad expianda peccata generis humani. Respondet in vers. Alex. hebr. כִּפֶּר, quod proprie est *tegere, e conspectu removere,* deinde vero *expiare, placare.* Ps. LXV, 3. LXXIX, 9. *Xenoph. Cyrop.* III, 3, 11. et *Oecon.* V, 20. Eandem significationem compositum ἐξιλάσκομαι habet Levit. V, 6. 10. 16.

2. Pass. *placor, propitius reddor, condono.* Luc. XVIII, 13. ἱλάσθητί (imp. aor. 1. pass.) μοι τῷ ἁμαρτωλῷ propitius esto mihi peccatori. Ps. LXXVIII, 38. ἱλάσκεται ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῶν. ibid. XXV, 11. ἱλάσθητι τῇ ἁμαρτίᾳ μου. Dan. IX, 19. Conf. *Ezech. Spanhem.* ad *Callimach. Hymn. in Cererem* v. 139. — *Hesych.* ἱλάσκεσθαι· ἐξιλεοῦσθαι. *Phavor.* ἱλάσκω· τὸ ἐξευμενίζω. Id. ἱλάσθητι· ἵλεως μοι γένοιο.

ἹΛΑΣΜΟ`Σ, οῦ, ὁ, 1. *propitiatio, expiatio,* seu *actio, qua laesus et offensus placatur;* ab eodem. Alex. pro סְלִיחָה *condonatio, remissio,* Ps. CXXX, 4. Dan. IX, 9. et pro כִּפֻּרִים Num. V, 8. πλὴν τοῦ κριοῦ τοῦ ἱλασμοῦ, δι' οὗ ἐξιλάσεται. 2 Macc. III, 33. ποιουμένου δὲ τοῦ ἀρχιερέως τὸν ἱλασμόν. *Hesych.* ἱλασμός· εὐμένεια, συγχώρησις, διαλλαγὴ, καταλλαγή.

2. *id, quod vim expiandi habet, is, qui expiat, sacrificium pro peccatis expiandis oblatum, victima expiatoria.* Sic bis legitur in N. T. de Christo, misso a Deo has in terras, hoc consilio, ut humanae salutis causa mortem subiret. 1 Joh. II, 2. καὶ αὐτὸς ἱλασμός ἐστι περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν et ipse expiavit peccata nostra. ib. IV, 10. ἀπέστειλε τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἱλασμὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν. Hinc in versione Alex. respondet hebraico חַטָּאָה *sacrificium pro peccato.* Ezech. XLIV, 27. προσοίσουσιν ἱλασμὸν, et אֲשָׁמָה *oblatio pro reatu,* Amos VIII, 14.

ἹΛΑΣΤΗ΄ΡΙΟΣ, ία, ιον, *habens vim propitiandi et expiandi.* Adjectivum ab ἱλάσκομαι, unde neutrum, τὸ ἱλαστήριον, substantive sumtum, (ut σωτήριον, χαριστήριον)

1. omissa voce θῦμα, seu ἱερεῖον, *piaculum, sacrificium expiatorium et omne, quod vim expiandi et peccatorum remissionem conciliandi habet* significat. Hinc de Christo adhibetur Rom. III, 25. ὃν προέθετο ὁ Θεὸς ἱλαστήριον quem Deus proposuit nobis expiatorem, seu victimam expiatoriam. Ita enim recte h. l. *Vulgato* duce interpretati sunt e veteribus *Chrysostomus, Theophylactus, Origenes* et e recentioribus *Erasmus, Clericus* et alii, quum plerique, *Theodoretum* et *Lutherum* secuti, de *opusculo arcae foederis* intellexerint. *Hesych.* ἱλαστήριον· καθάρσιον, θυσιαστήριον. *Joseph.* de Maccabaeis § 17.

2. subintellecta voce ἐπίθεμα, (quae additur Exod. XXV, 17. et XXXVII, 6. secundum ed. Complut.) seu πῶμα (*Philo* de *Vita Mosis* Lib. III. p. 668.) *operculum arcae foederis,* seu *aurea tabula,* seu *lamina, quae tegebat arcam foederis,* ita vocata, quia solemni expiationi quotannis inserviebat, sanguinem juvenci, a summo sacerdote aspersum, excipiens. Conf. Levit. XVI, 13. 15. 16. ubi ἱλαστήριον in vers. Alex. hebraico כַּפֹּרֶת respondet. Sic legitur Hebr. IX, 5. ὑπεράνω αὐτῆς χερουβὶμ τῆς δόξης κατασκιάζοντα τὸ ἱλαστήριον.

ἽΛΕΩΣ,

ἽΛΕΩΣ, ω, ὁ, ἡ, attice pro ἵλαος, ου, ὁ, ἡ,

1. *hilaris. Aelian. V. H.* II, 10. ἵλεως τῷ προσώπῳ. ibid. IX, 7. καὶ ἦν ἵλεως ἀεὶ τὴν διάνοιαν, καὶ λύπης ὑπεράνω πάσης. ibid. XIII, 26. XIV, 6. *M. Antonin. de rebus suis* II, 3. p. 40. ubi vid. *Gataker. Hesych.* ἵλεως· ἱλαρός.

2. *propitius, clemens, facilis, ad ignoscendum paratus,* ab ἱλάω *propitius sum. Hesych.* ἵλεως· εὐμενής. Hebr. VIII, 12. ὅτι ἵλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν iniquitates eorum non puniam, sed condonabo eas. Sic Jer. XXXI, 34. XXXVI, 3. καὶ ἵλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν, hebr. כִּי אֶסְלַח לַעֲוֺנָם. Adde *Philostrat. Vit. Apollon.* I, 7. *Lucian. Toxari* p. 103. Vide et *Lexicon Xenophont.* s. h. v.

3. ἵλεώς σοι est vox abominantis et dehortantis, latine reddenda: *Deus meliora! (Cic. Cato* 14.) *absit hoc! Deus hoc avertat!* quod veteres Latini innuere voluerunt per: *praefiscini! Dî averruncent!* i. q. εὐφήμει, εὖ ἔχε στόμα. Sic semel legitur in N. T. Matth. XVI, 22. ubi Petrus Christo, denuncianti discipulis mortem, sibi impendentem, respondisse dicitur ἵλεώς σοι, Κύριε, scil. ἔστω, avertat a te hoc malum, Deus! seu, nequaquam fiat! et verba οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο adjecta sunt velut interpretamentum. Convenit partim cum Chaldaeorum חַס (vide praeter versionem Syriacam ad Matth. l. l. in qua ܚܣ ܠܟ legitur, *Targum* Gen. XLIV, 7. Jos. XXII, 29. Job. XXXIV, 10. Esther. VI, 1. Cf. *N. Fulleri Miscell. SS.* II, 2. et *Buxtorf. Lex. Talm.* f. 722.) partim cum Hebraeorum formula חָלִילָה, sequente particula לְ, quam Alexandrini quidem multis in locis (v. c. 2 Sam. XXIII, 17. 1 Paral. XI, 19.) cum *Symmacho* (1 Sam. XX, 2. XXII, 15.) per ἵλεως reddiderunt; a *Symmacho* tamen (Job. XXXIV, 10.) per ἀπείη explicata legitur et ab Alexandrinis nunc verbis μὴ γένοιτο (Jos. XXII, 29. XXIV, 16.) expressa est, nunc simpliciter particulis οὐχί (Genes. XVIII, 25. *Symmach.*) et μηδαμῶς (1 Sam. XII, 23. XX, 2.) reddita invenitur. Eleganter pro more suo et erudite de hac formula egit *Fischerus* in libro *de Versionibus Graecis Librorum V. T. Litterarum Hebraicarum Magistris* p. 113 seq.

ἸΛΛΥΡΙΚΌΝ, οῦ, τὸ, *Illyricum.* Nomen regionis Europae, latissimae, sitae inter Italiam, Germaniam, Macedoniam et Thraciam. Habet ab uno latere mare adriaticum, ab altero Danubium. Distat ab Hierosolymis milliaribus germanicis circiter 350. Dicta etiam est *Illyria* ab *Illyrio,* Cadmi filio. Nunc *Sclavonia* dicitur. Usque ad hanc regionem Paulus religionem christianam propagavit. Rom. XV, 19. ubi videndus *Wetstenius.*

ἹΜΆΣ, άντος, ὁ, 1. *corrigia, (Cic. Divin.* II, 27.) *qua calceamenta veterum alligabantur,* quae etiam σφαιρωτὴρ dicitur (v. c. ab Alexandrinis Genes. XIV, 23. et ab Hebraeis שְׂרוֹךְ, Ies. V, 27.) Marc. I, 7. Luc. III, 16. et Joh. I, 27. οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων cujus non sum dignus, qui solvam corrigiam calceamentorum, h. e. qui vilissimo apud eum ministerio fungar, seu, ego servus ejus vilissimus qui sim, indignum me habeo. Τὸ γὰρ ὑπόδημα λῦσαι τῆς ἐσχάτης διακονίας ἐστὶ inquit *Chrysost. Homil.* XVI. in Joh. p. 619. Conf. *Suicer. Thes. Eccles.* T. I, p. 1450 seq. *Menander. Fragm.* p. 40. ὑποδούμενος γὰρ δεξιᾶς τῆς ἐμβάδος τὸν ἱμάντα διέῤῥηξα. *Plutarch. Sympos.* IV, 2. p. 665. B. *Suid.* ἱμάς· σφαιρωτὴρ σανδαλίου. ζανίχιον, οἷον τὸ λώριον τοῦ ὑποδήματος.

2. *lorum* seu *scutica, qua aliquis caeditur, flagellum.* Sic legitur in N. T. Act. XXII, 25. ὡς δὲ προέτειναν αὐτὸν τοῖς ἱμᾶσιν, h. e. cum jam in eo essent, ut eum flagris caederent; ubi tamen haud pauci vocem de ipsis vinculis, quibus adstringebatur verberandus, intelligunt. *Eurip. Androm.* 720. *Artemid.*

temid. II, 53. Saepius non legitur in N. T. *Hesych.* ἱμάντες· λῶροι, (ita etiam explicat *Schol. Aristoph.* ad *Acharn.* v. 724.) κάλοι ναυτικοί. *Suid.* λῶροι· δεσμοί. Idem: ἵμασιν· ἱμάστιξιν.

ἹΜΑΤΊΖΩ, fut. ίσω, *vestio, amicio,* ab ἱμάτιον *vestis.* In N. T. tantum legitur Marc. V, 15. et Luc. VIII, 35. partic. pass. ἱματισμένος *vestitus,* de daemoniaco. *Suid.* ἱματισμένος· ἱμάτια ἐνδεδυμένος.

ἹΜΆΤΙΟΝ, ου, τὸ, 1. *vestis, vestimentum.* Vocabulum generale, quod omnis generis vestimenta denotat, tam interiora, quam exteriora, v. c. Matth. IX, 16. XI, 8. ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις hominem, mollibus vestibus indutum. Haud raro tamen, et semper additum voci χιτὼν, significat *vestem superiorem,* seu *exteriorem,* quae χιτῶνι superinduebatur, ergo aut *togam,* cum sermo est de Romanis, aut *pallium,* cum de Graecis et Hebraeis usurpatur; hebr. מְעִיל. Cf. Alex. Job. I, 20. Matth. V, 40. *Vulg. pallium.* ibid. IX, 20. 21. XIV, 36. XXI, 7. 8. ἔστρωσαν ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐν τῇ ὁδῷ sacram sternebant palliis suis viam. Mos enim erat Hebraeis, vestimentum substernere regi, quo ipso testabantur submissionem animi. 2 Regg. IX, 13. unde, et quia ἑαυτῶν additur, male nonnulli cogitarunt de *tapetibus,* seu *stragulis,* quae etiam interdum ἱμάτια dicuntur, v. c. apud *Aelian. V. H.* VIII, 7. *Diod. Sic.* XIV, p. 228. Vide *D'Orville* ad *Chariton.* p. 248. Matth. XXIII, 5. τῶν ἱματίων, ubi pluralis pro singulari positus est, ut c. XXIV, 18. ubi *Syrus* et *Latinus* singulari numero vertunt etc. XXVII, 34. Conf. *Glassii Philol. Sacra.* p. 64. ed. *Dathii.* Matth. XXVI, 65. τότε ὁ ἀρχιερεὺς διέῤῥηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ tunc summus sacerdos dilacerabat pallium suum; quod usitatum erat priscis, dolorem et indignationem testaturis. Cf. *Diod. Sic.* I, 2. p. 65. *Herodian.* I, c. 3. s. 7. Marc. VI, 56. Luc. VIII, 44. De veste interiore in N. T. nunquam legitur.— Metaphorice: *vestis alba,* vel *non inquinata,* est symbolum *innocentiae* et *sanctitatis.* Apoc. III, 18. IV, 4. ibid. III, 4. οἱ οὐκ ἐμόλυναν τὰ ἱμάτια αὐτῶν qui se non inquinarunt peccatorum sordibus.

2. interdum omittitur, v. c. Matth. XI, 8. οἱ τὰ μαλακὰ (scil. ἱμάτια) φοροῦντες. Joh. XX, 12. δύο ἀγγέλους ἐν λευκοῖς, sc. ἱματίοις, καθεζομένους. Apoc. XVIII, 16. *Artemidor. Oneirocr.* II, 3. ἐν λευκοῖς ἠμφιέσθαι. *Aelian. V. H.* XII, 32. ἁλουργῆ vestes purpureae. *Homer. Odyss.* VI, 27. καλὰ, sc. ἱμάτια. Alia exempla *Bosius* in libro de Ellipsibus Gr. collegit.

ἹΜΑΤΙΣΜΌΣ, οῦ, ὁ, aeque late patet ac praecedens ἱμάτιον, et generatim *vestimentum quodcunque,* sive muliebre, sive virile, sive exterius, sive interius, sive candidum et pretiosum, sive vile et sordidum, significat; haud raro tamen κατ' ἐξοχὴν de *splendido aliquo vestimento* usurpatur, et ita differt ab ἱμάτιον, a quo descendit. *Suid.* ἱματισμός· ἡ ἐσθής. Alex. pro בֶּגֶד *vestimentum,* Genes. XXIV, 53. 1 Sam. XXVII, 9. שִׂמְלָה *indumentum,* Exod. XII, 35. et לְבוּשׁ Prov. XXVII, 26. posuerunt. — Ps. XLV, 14. ἱματισμῷ διαχρύσῳ περιβεβλημένη. Luc. VII, 25. οἱ ἐν ἱματισμῷ ἐνδόξῳ ὑπάρχοντες qui vestibus splendidis utuntur. Act. XX, 33. 1 Tim. II, 9. ἱματισμῷ πολυτελεῖ.

2. *pallium, vestis exterior* et *superior.* Luc. IX, 29. καὶ ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ λευκὸς ἐξαστράπτων, coll. Marc. IX, 3.

tunica, vestis interior. Matth. XXVII, 35. Joh. XIX, 24. coll. v. 23. Ita לְבוּשִׁי, Ps. XXII, 22.

ἹΜΕΊΡΩ et ἹΜΕΊΡΟΜΑΙ. Hoc verbum, quod praeeunte *Jul. Polluce (Onom.* V, 165.) *Stephanus* et *Grotius* aeque ac adjectivum ἵμερος vel ἴμερος poëticum esse statuunt, non solum saepissime legitur apud *Herodot.* (III, 123. VII, 44.) ut docuit *Raphelius* in *Annotatt. in N. T.* ex *Herodoto* p. 558. sed etiam apud *Aelian. (H. A.* XIV, 25.) *Polybium* (I, 66. 8.

8. IV, 74. 3.) et *Demosthenem Opp.* p. 422. l. 6. ed. *Reiske* χρήματα δ' ἱμείροντιν ἔχειν reperitur. Adde quae *Foësius* in *Oecon. Hipp.* p. 172. de hac voce habet. Est autem

1. *cupio, desidero, desiderio alicujus rei flagro, appeto,* ab ἵμερος *desiderium, cupiditas. Hesych.* ἱμείρεται· ἐπιθυμεῖ, ποθεῖ. Idem: ἱμείρει· ἐπιθυμεῖ, θέλει. *Eustath.* in *Iliad.* ξ, p. 966. 8. Alexandrini usi sunt hoc verbo, quod more verborum affectuum cum genitivo construitur, pro חָכָה *inhiavit, concupivit,* Job. III, 21. et *Symmachus* Ps. LXII, 2. pro hebr. כָּמַהּ quod idem significat.

2. *amo.* Sic semel tantum legitur in N. T. 1 Thess. II, 8. οὕτως ἱμειρόμενοι ὑμῶν εὐδοκοῦμεν μεταδοῦναι ὑμῖν ita amore vestrum compulsi cupiebamus impertiri vobis. Pro ἱμειρόμενοι nonnulli codices legunt ὁμειρόμενοι, quod verbum, quanquam Scriptoribus graecis plane ignotum, tamen in textum recipere non dubitavit Cel. *Matthaei,* Theophylacti maxime auctoritate ductus. *Hesych.* ἱμείρεται· ἐρᾷ. — ἵμερος· ἔρωτες. — ἵμεροι· ἐραστοί, ἀγαπητοί.

ἽΝΑ. Conjunctio causalis significans:

1. *ut,* τελικῶς, indicans *causam finalem,* vel *finem.* Ἵνα μὴ *ne.* Ita usurpatur Joh. XVI, 1. ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα μὴ σκανδαλισθῆτε haec vero praedixi vobis, ne offenderemini. Matth. XIX, 13. Marc. I, 38 Luc. I, 4. etc. Construitur fere semper cum subjunctivo, interdum tamen etiam cum indicativo, v. c. 1 Cor. IV, 6. ἵνα μὴ φυσιοῦσθε. ibid. IX, 18. Apoc. XXII, 14. ἵνα ἔσται. Sed sic quoque apud exteros Scriptores v. c. *Homer. Iliad.* ά, 363. ἵνα εἴδομεν ἄμφω. Conf. *Markland.* ad *Lysiam* p. 435. *Abresch.* in *Obss. Miscell.* Vol. I. T. III, p. 14. *Valckenar. Diatr.* in *Eurip. Reliq.* p. 149. et *Hemsterhus.* ad *Lucian.* T. I. p. 267.

2. *ita ut, adeo ut,* positum *modaliter* et *conclusive,* i. q. ὥστε. Luc. IX, 45. ἵνα μὴ αἴσθωνται αὐτό. Joh. V, 20. VI, 7. Rom. III, 19. ἵνα πᾶν στόμα φραγῇ ut adeo nemo possit accusare Deum. 1 Cor. XIV, 13. ἵνα διερμηνεύῃ ita, ut simul interpretetur orationem suam. 2 Cor. VII, 9. Sic etiam apud *Homer. Od.* IX, v. 136. ἐν δὲ λιμὴν εὔορμος, ἵν' οὐ χρεὼ πείσματός ἐστιν.

3. εἰδικῶς, seu *explanative* et *specifice* usurpatur, notans: *dum, quod,* i. q. ὅτι. Joh. XVII, 3. αὕτη δέ ἐστιν ἡ ζωὴ αἰώνιος, ἵνα γινώσκωσί σε τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεὸν hoc vero modo paratur felicitas aeterna, quod scilicet amplectantur fide te, solum verum Deum. 1 Joh. III, 1. 23. αὕτη ἐστὶ ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ, ἵνα πιστεύσωμεν. Luc. I, 43. 1 Cor. IX, 18. ἵνα εὐαγγελιζόμενος ἀδάπανον θήσω τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ quod scilicet gratis trado religionem christianam. Joh. XV, 8. *Sophocl. Ajax. Flag.* v. 316. μηδὲν μέγ' εἴπῃς. οὐχ ὁρᾷς, ἵν' εἶ κακοῦ. Conf. *Glassii Philol.* S. p. 545. ed. *Dathii.*

4. ἐκβατικῶς seu *eventualiter,* latine reddenda: *ut, tunc, unde eveniet, ita futurum est,* etc. Ita vero in N. T. hanc particulam interdum usurpari, non semper τελικῶς aut αἰτιολογικῶς, jam saeculo IV. a nonnullis observatum est, docente *Chrysostomo Homil.* LV. in Cap. IX. Joh. et *Joh. Damasceno* de *Fide Orthod.* IV, c. 20. 1 Petr. V, 6. submittatis vos Deo O. M. ἵνα ὑμᾶς ὑψώσῃ ἐν καιρῷ *ita futurum est,* ut vos suo tempore exaltet. Rom. XI, 31. ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐλεηθῶσι *quo eventurum est,* ut et ipsi misericordiam consequantur. Joh. IX, 2. 3. 39. 1 Cor. XI, 19. 1 Joh. II, 19. Luc. XI, 50. Sic etiam adhibetur in illis locis N. T. ubi praedictio prophetarum V. T. commemoratur, v. c. Matth. XXVII, 35. ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ita usu venit, ita impletum est praedictum a propheta. Non enim ideo praedictum erat, ut fieret. Joh. XV, 25. XVII, 12. XIX, 24. etc. Eodem modo non solum ὅπως in N. T. usurpatur, ut infra demonstrabitur, sed etiam לְמַעַן adhibetur in V. T.

v. c. Exod. XI, 9. Jerem. XXVII, 15. Amos II, 7.

5. *quia, quoniam*, i. q. ὅτι. Rom. III, 8. ποιήσωμεν τὰ κακά, ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθὰ male agamus, quia bona inde proveniunt. Huc etiam referrem Marc. XI, 25. ἵνα καὶ πατὴρ quia etiam pater vester coelestis. 2 Macc. VI, 24. ἵνα πολλοὶ τῶν νέων ὑπολαβόντες.

6. i. q. ὅτε seu ὅταν *cum, quando*, ut sit *adverbium temporis*. Joh. XVI, 2. ἔρχεται ὥρα, ἵνα κ. τ. λ. tempus erit cum, seu quo. ibid. v. 32. 3 Joh. v. 4. Joh. IV, 34. VI, 29. 1 Cor. IV, 3. VII, 29. 1 Joh. IV, 17. Ita ἵνα usurpatur quoque apud *Homer. Iliad.* ς′, v. 358. *Callim.* Hymn. in Dian. v. 12. Exempla Scriptorum huc pertinentia dedit *Glassius* l. l. p. 374 seq.

7. *conditionaliter* positum notat: *si*, i. q. εἰ. Matth. X, 25. ἀρκετὸν τῷ μαθητῇ, ἵνα γένηται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ sufficit discipulo, si fiat talis, qualis est magister ejus. ibid. V, 29. 30. XVIII, 6. συμφέρει αὐτῷ, ἵνα κρεμασθῇ μύλος ὀνικὸς, coll. Luc. XVII, 2. λυσιτελεῖ αὐτῷ, εἰ μύλος ὀνικὸς περίκειται. Joh. XI, 50. XV, 8. 13.

8. *imperative* sumitur Ephes. V, 33. ἡ δὲ γυνὴ, ἵνα φοβῆται τὸν ἄνδρα uxor vero maritum reverenter tractet. 1 Tim. I, 3.

9. *rogandi* sensu, Marc. V, 23. ἵνα ἐλθὼν ἐπιθῇς αὐτῇ τὰς χεῖρας.

10. interdum *abundat*, Joh. XVIII, 28. ἀλλ' ἵνα φάγωσι τὸ πάσχα. ibid. III, 17. ἀλλ' ἵνα σωθῇ. Apoc. IX, 5. ἀλλ' ἵνα βασανισθῶσι. Est haec loquendi ratio Johanni Evangelistae propria.

11. haud raro etiam *omittitur*, v. c. Marc. I, 44. ὅρα (ἵνα) μηδενὶ μηδὲν εἴπῃς, et ibid. XIV, 12. ante ἀπελθόντες.

12. Saepe ante ἵνα et ἵνα μὴ inserenda sunt orationi aliqua verba, si sententiam plenam et commode explicatam velis. 2 Cor. X, 9. ἵνα μὴ δόξω, ubi supple: *sed id non faciam*, ne scilicet videar. Joh. I, 22. ante ἵνα ἀπόκρισιν δῶμεν supple: *dic nobis*, seu *libere responde*. Joh. VIII, 56. ἵνα ἴδῃ *spe fretus*, ut videret. ibid. IX, 3. ἀλλ' ἵνα sed coecus natus est, ut; ubi tamen *ut* eventualiter sumendum est. ibid. v. 36. ἵνα πιστεύσω significa mihi, ut credam. ibid. XV, 25. ἀλλ' ἵνα πληρωθῇ sed oderunt me, ut eventum haberet. 1 Joh. II. 19. ἀλλ' ἵνα sed non manserunt, ut. Apoc. IX, 20.

ἹΝΑΤΊ, seu divisim ἵνα τί ut latinum *ut quid? (Martial.* III, 37. *Cic.* ad *Attic.* VII, 7.) *quare? quam ob rem? quo fine? quo jure?* Elliptica formula pro τί γένηται, ἵνα; quid est, quod? *Hesych.* ἵνα τί· διατί, εἰς τί. *Etym. M.* διατί. In versione Alexandrina respondet hebraico לָמָּה, Genes. IV, 6. XII, 19. Exod. V, 4. מַדּוּעַ Job. III, 12. Jer. XIV, 19. et עַל־מָה Num. XXII, 32. In N. T. interdum est *indignantis* et *expostulantis*, Matth. IX, 4. ἱνατί ἐνθυμεῖσθε πονηρά; Luc. XIII, 7. Act. VII, 26. ἵνα τί ἀδικεῖτε ἀλλήλους; interdum *dolentis*, Matth. XXVII, 46. ἱνατί με ἐγκατέλιπες; nonnunquam *juribus suis nitentis et confidentis*, 1 Cor. X, 29. *Aristoph. Nub.* 190. *Pace* 408. *Joseph. B. J.* VI, 24.

ἸΌΠΠΗ, seu ἸΟ΄ΠΠΗ, ης, ἡ, *Joppe.* Civitas Palaestinae est, sita in monte, ad mare magnum, seu mediterraneum, contra extremitatem septentrionalem tribus Dan, (Alex. Jos. XIX, 14.) portu celeberrimo instructa, quam *Augustus Herodis* regno cum aliis urbibus adjunxit, teste *Josepho B. J.* I, 20. 3. *Pomp. Mela* I, c. 11. et *Strabone* l. XVI, T. II. p. 1100. ed. *Almeloveen*. Olim hebraice יָפוֹ dicta est, quod est a יָפָה, *pulcrum esse*, ut adeo nomen habeat a pulcritudine et elegantia. 2 Paral. II, 16. Esr. III, 7. Jon. I, 3. Nunc *Jaffa*, seu *Sappho* a barbaris appellatur. Nonnulli eam a Japheto ante diluvium conditam, et ab ipso sic dictam fuisse perhibent. Conf. *Bochart.* Phaleg. L. IV, c. 34. De fatis Joppensium sub Cestio exposuit *Josephus B. J.* II, 18. 10. Commemoratur in N. T. Act. IX, 36. 38. 42. 43. X, 5. 8. 23. 32. XI, 5. 13.

ἸΟΡΔΑ΄ΝΗΣ,

ἸΟΡΔΆΝΗΣ, ου, ὁ, *Jordanes.* Est nomen proprium fluvii Judaeae, seu terrae Canaan, maximi et celeberrimi. Oritur ex Phiala lacu, ad radicem montis Antilibani, deinde CXX. stadia sub terra means, e spelunca Paneadis ad radicem montis Libani erumpit. Fluit inde in lacum Samochonitin, sed, e lacu exiens, fluit per Galilaeam, et mare Galilaeae secans, in lacum Asphaltitem, seu mare mortuum, tandem exit, Peraeam a caetera Palaestina dividens. Contra naturam reliquorum fluviorum tempore messis exundare solebat. Genes. XIII, 10. Jos. III, 15. 1 Chron. XII, 14. 15. Conf. *Harmar* Beobachtungen uber den Orient T. II. p. 228. *Cellarii* Notitia Orb. Antiq. T. II. p. 478. et *Bachiene* Palaestinae Descriptio Vol. I. p. I. § 50. — 62. Hebraice vocatur יַרְדֵּן, quod in *Alb.* Gloss. Gr. p. 38. per κατάβασις αὐτῶν explicatur, ut sit a יָרַד *descendit*, quod etiam *Relando* in Palaestina Lib. I, cap. 43. placuit. Alii hoc nomen compositum esse putant ex יְאֹר *rivus, amnis, fluvius*, et דָּן *Dan*, lacu, seu voragine ad radices montis Libani. Sed rectius a יְאֹר et דֵּן, quod in lingua chaldaica est i. q. זֶה *ille, iste*, seu הוּא, quasi ὁ ποταμὸς οὗτος. Jam fluvium principem alicujus regionis omnes populi non nomine proprio, sed vocabulo communi ποταμὸς appellant. Conf. *Reland.* l. l. p. 271. Hunc fluvium transierunt Israelitae Jos. III, 13. et ibi Johannes baptista non solum baptizavit populum judaicum, ad se venientem, sed etiam ipsum Jesum. Matth. III, 5. 6. 13. IV, 15. 25. XIX, 1. etc.

ἸῸΣ, οῦ, ὁ, 1. proprie et vi originis: *omne, quod mittitur*, vel *emittitur, missile, jaculum, sagitta*, ab ἵημι *mitto.* Thren. III, 13. Alex. εἰσήγαγεν ἐν τοῖς νεφροῖς μου ἰοὺς φαρέτρας αὐτοῦ, hebr. בְּנֵי אַשְׁפָּתוֹ filius pharetrae ejus. *Homer. Il.* XV, 451. Jam quia veteres sagittas, ut vulnus magis lethiferum hostibus infligerent, veneno lethali tingere consueverunt, (conf. *Schlichteri* Decimas Sacras p. 110.) factum est, ut ἰὸς

2. etiam *venenum* (et quidem illud maxime, quod animalia venenosa sub lingua habere, et instar sagittae et teli deinde in homines et alia animalia jaculari solent, unde etiam ἰοβόλα θηρία vocantur. Vide *Herodian.* III, 9. 10. et *Dioscorid.* lib. VII. passim.) significaret, quod metaphorice de *quavis re noxia et maximum damnum afferente* usurpatur. Sic Rom. III, 13. ἰὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χείλη αὐτῶν venenum aspidum labia eorum tegit, seu, venenum quasi serpentes et aspides ejaculantur. *Aspidis venenum*, hebraice חֲמַת עַכְשׁוּב Ps. CXL, 3. ets maxime periculosum, teste *Aeliano* Hist. Anim. II, c. 24. VI, 38. Jacob. III, 8. lingua dicitur μεστὴ ἰοῦ θανατηφόρου, h. e. insignia et irreparabilia damna affert. (*Lucian. Fugitiv.* 19. *Aelian. H. A.* V, 31. IX, 4.) Conf. *Pollux* Onom. VI, s. 125. et *D'Orville* ad *Charit.* II, 8. p. 323. ed. Lips.

3. *aerugo, rubigo, instar veneni metalla exedens et corrumpens, vitium metallorum, ab humore et situ contractum*, unde ἰόω *aerugine obduco.* Conf. *Dioscorid.* V, c. 47 et 48. Hoc sensu etiam usurpatur ab Alexandrinis Ezech. XXIV, 6. 11. 12. pro hebr. חֶלְאָה *spuma, aerugo.* Epist. Jerem. v. 24. ἐὰν μή τις ἐκμάξῃ τὸν ἰὸν, sc. τοῦ χρυσίου. Jacob. V, 3. καὶ ὁ ἰὸς αὐτῶν (nempe τοῦ χρυσοῦ καὶ τοῦ ἀργύρου) εἰς τὸ μαρτύριον ὑμῖν ἔσται. De auro etiam illud adhibet *Theognis* v. 451. *Phavor.* ἰός· τὸ φάρμακον, ἐκ τοῦ ἰάω, ἰῶ, θεραπεύω. ἰὸς δὲ τὸ βέλος λαμβάνεται ἐκ τοῦ ἵημι, τὸ πέμπω. οὕτως εὗρον παρὰ τῷ Τζέτζῃ. Idem: ἰὸς ὁ τοῦ σιδήρου. De triplici hoc, quem vox ἰὸς admittit, significatu copiose egit *Jac. Duportus* ad *Theophr. Char.* c. X, p. 367. ed. *Petr. Needham.*

ἸΟΥΔΑΊΑ,

ἸΟΥΔΑΊΑ, ας, ἡ, scil. γῆ, vel χώρα, quod additur Marc. I, 5. Joh. III, 22. *Judaea*, nomen regionis Asiae majoris, quae primitus dicta fuit *Chananaea*, a Chananaeis, primis incolis, posteris Chanaanis, filii Chami, Genes. X, 15. item *Palaestina*, a Palaestinis, seu Philistinis, qui partem terrae hujus incoluerunt, deinde vero nomen *Judaeae* accepit a Juda, quarto filio Jacobi, ex Lea uxore. Proprie quidem stricte sumitur, et regionem complectitur, quam duae tribus, Juda et Benjamin, scisso in duas partes regno, incolebant, et distinguitur a Samaria, Galilaea et aliis regionibus. Haud raro tamen latius de omni Palaestina, seu de omnibus iis regionibus usurpatur, quae ad duodecim tribus Israelitarum pertinuerunt. Ps. LXXVI, 1. 2 Chron. IX, 11. Stricte sumta terminatur Judaea ab ortu, fluvio Jordane et mari mortuo, a meridie, Idumaea, ab occasu, mari mediterraneo, et a septentrione, tribu Ephraim. Judaeae vero, late sumtae, termini sunt ab oriente, Arabia deserta et Ammonitarum ac Moabitarum regiones, a meridie, fluvius Aegypti et Beerschebah desertum, ab occidente, mare mediterraneum, a septentrione, Sidoniorum regio et Damascena, ac Libanus vel potius Antilibanus mons. Legitur in N. T. Matth. II, 1. 5. 22. IV, 25. XIX, 1. XXIV, 16. etc. Act. II, 9. commemorantur οἱ κατοικοῦντες τὴν Ἰουδαίαν incolentes Judaeam. Intelligendi autem videntur Judaei, per Nabuchodonosorum, Babyloniae regem, in Chaldaeam abducti, qui libertate, ipsis decreto Cyri facta, in patriam redeundi, uti noluerunt, sed in Chaldaea remanserunt. Matth. III, 5. πᾶσα ἡ Ἰουδαία omnes Judaeae incolae. Sic etiam πόλις pro *civibus et incolis urbis*, et Ἱεροσόλυμα pro *Hierosolymitanis* ibidem usurpatur.

ἸΟΥΔΑΐΖΩ, fut. ίσω, *judaizo*, h. e. *Judaeorum ritus ac mores imitor, leges mosaicas observo, cum Judaeis facio*, ab Ἰουδαῖος *Judaeus*. Verba enim Graecorum, in ίζω desinentia similitudinem vel imitationem ejus rei notant, a qua derivantur, v. c. δημοσθενίζειν, πλατωνίζειν, μακεδονίζειν, ἀττικίζειν, et hinc derivata substantiva μηδισμὸς, (*Thucyd.* I, c. 95.) ἀττικισμὸς, (*Thucyd.* IV, 133.) ἰουδαϊσμὸς etc. Ipsa vox Ἰουδαΐζειν, quae etiam apud *Joseph. A. J.* II, 17. 2. reperitur, semel legitur in N. T. Galat. II, 14. τί τὰ ἔθνη ἀναγκάζεις Ἰουδαΐζειν; cur gentiles cogis legem mosaicam observare?

ἸΟΥΔΑΪΚΌΣ, ἡ, ὸν, *judaicus, a Judaeis originem habens, inter Judaeos receptus, ad Judaeos pertinens*, ab Ἰουδαῖος, quod vide infra. Legitur in N. T. semel Tit. I, 14. μὴ προσέχοντες Ἰουδαϊκοῖς μύθοις non attendentes Judaicis fabulis.

ἸΟΥΔΑΪΚΩ͂Σ, *judaice, more Judaeorum*. Adverbium ab eodem themate, quod semel in N. T. legitur Galat. II, 14. εἰ σὺ Ἰουδαῖος ὑπάρχων, ἐθνικῶς ζῇς, καὶ οὐκ Ἰουδαϊκῶς si tu, qui Judaeus es, gentilium more vivis nec accommodate moribus et ritibus Judaeorum.

ἸΟΥΔΑΙ͂ΟΣ, ου, ὁ, *Judaeus*. Est nomen gentile, quod, proprie quidem et stricte sumtum, *hominem* significat, *ex tribu Juda oriundum*, aut, *qui est in numero civium regni Juda*; (2 Regg. XVI, 6.) late vero *omnem eum, qui post exilium babylonicum in Judaeam redux factus est, sive fuerit de tribu Juda, sive etiam de alia quadam tribu*. Dan. III, 8. Esther. III, 10. 2 Macc. IX, 17. Primitus omnes posteri Abrahami dicti sunt Israelitae, ab Israele, seu Jacobo, patriarcha, usque ad tempora Rehabeami, quibus, cum decem tribus ab eo deficerent et Jerobeamo adhaererent, decem tribus appellatae sunt *domus Israel*, sed duae tribus, Juda et Benjamin, *domus Juda*. Hebraicum vocabulum est יְהוּדִי *a Juda descendens*, a יְהוּדָה Juda, filio quarto Jacobi ex Lea. In N. T. libris Ἰουδαῖος

1. in universum dicitur *homo, e gente Israelitica ortus et religioni mosaicae deditus*,

deditus, sive civis sit Judaeae, sive extra patriam vivens. Matth. XXVIII, 15. καὶ διεφημίσθη ὁ λόγος οὗτος παρὰ Ἰουδαίοις μέχρι τῆς σήμερον. Marc. VII, 3. Luc. VII, 3. Joh. XVIII, 35. Galat. III, 28. οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος, οὐδὲ Ἕλλην. ibid. II, 14. Ἰουδαῖος natus Judaeus, i. q. v. 15. ὁ φύσει Ἰουδαῖος. Et talis opponitur proselytis, et omnibus, a religione judaica alienis, nec non Christianis. Act. II, 14. XIV, 1. XVI, 3. XVII, 17. Apoc. II, 9.

2. *Judaeus proselytus.* Act. II, 5. ἦσαν δὲ ἐν Ἱερουσαλὴμ κατοικοῦντες Ἰουδαῖοι, ἄνδρες εὐλαβεῖς ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν, coll. v. 10. ubi προσήλυτοι vocantur, h. e. homines gentiles, religionem judaicam amplexi.

3. *qui non tantum nomine est Judaeus, sed re ipsa, qui vitam religioni judaicae convenientem agit.* Apoc. II, 9. τῶν λεγόντων Ἰουδαίους εἶναι ἑαυτούς, καὶ οὐκ εἰσίν. ibid. III, 9. Hinc Rom. II, 29. a Paulo ὁ ἐν κρυπτῷ ὢν Ἰουδαῖος, h. e. Judaeus, qui legem Mosaicam observat, opponitur τῷ ἐν φανερῷ Ἰουδαίῳ ὄντι, h. e. homini, qui externa tantum Judaei insignia habet.

4. *qui quondam Judaeus fuit, olim religioni mosaicae addictus.* Act. XIX, 34. XXI, 39. XXII, 3. 12. Galat. II, 13. οἱ Ἰουδαῖοι Christiani e Judaeis.

5. οἱ Ἰουδαῖοι dicuntur κατ' ἐξοχὴν *proceres gentis judaicae, Hierosolymae maxime degentes, assessores Synedrii magni.* Joh. I, 19. ὅτι ἀπέστειλαν οἱ Ἰουδαῖοι ἐξ Ἱεροσολύμων ἱερεῖς καὶ λευίτας. ibid. V, 15. 16 seq. VII, 1. 11. 13. IX, 18. coll. v. 13 et 22. XVIII, 12. 14. Act. XXIII, 20. coll. v. 14.

'ΙΟΥΔΑΪ́ΟΣ, *αία, αῖον, Judaeus, judaicus.* Adjectivum ab eodem. Marc. I, 5. πᾶσα ἡ Ἰουδαία χώρα. Joh. III, 22. Act. XVI, 1. γυναικὸς Ἰουδαίας πιστῆς. ibid. XXIV, 24. οὔσῃ Ἰουδαίᾳ.

'ΙΟΥΔΑΪΣΜΌΣ, *οῦ, ὁ, Judaismus.*

1. *omnis status et conditio ejus, qui est gente et religione Judaeus, adeoque legem mosaicam observat et more judaico vivit,* ab Ἰουδαΐζω, h. e. ζῶ Ἰουδαϊκῶς, Esther. VIII, 17. 2 Macc. II, 21. XIV, 38. 4 Macc. IV, 26. ἐξόμνυσθαι τὸν Ἰουδαϊσμόν.

2. *acre studium religionis judaicae defendendae et propagandae.* Galat. I, 13. ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ cum acerrimus legum Judaicarum defensor essem. ibid. v. 14. προέκοπτον ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ ὑπὲρ πολλοὺς συνηλικιώτας ἐν τῷ γένει μου studio Judaicae doctrinae defendendae omnes mei aequales ordinis Pharisaeorum inferiores me erant: sequitur: περισσοτέρως ζηλωτὴς ὑπάρχων τῶν πατρικῶν μου παραδόσεων. Saepius non legitur in N. T. Conf. supra ad Ἰουδαΐζω a me dicta.

'ΙΟΎΔΑΣ, *ου, ὁ, Judas.* Nomen proprium hebraicum, (יְהוּדָה ab הוֹדָה *celebravit, laudavit)*

1. filii natu quarti patriarchae Jacobi, ita dicti a celebratione, quod non solum mater ob partum ipsius Deum celebrarat, sed etiam fratres ejus eum celebraturi erant. Genes. XXIX, 35. XLIX, 8. Matth. I, 2. 3. — Metonymice *posteri Judae* hoc nomine veniunt, et quidem post obitum Salomonis, tribuum scissura facta, *tribus Juda,* quae cum tribu Benjamin in unum regnum, Judaicum κατ' ἐξοχὴν vocatum, coaluerat, hoc nomen sortita est, post reditum vero de exilio babylonico omnibus Israelitis commune fuit. Matth. II, 6. Hebr. VII, 14. VIII, 8. Apoc. V, 5. VII, 5. Eodem nomine etiam insigniti fuerunt

2. duo ex majoribus Christi. Luc. III, 26. 30.

3. *Judas,* cognomine *Barsabas,* seu *Barnabas.* Act. XV, 22. Ἰούδαν τὸν ἐπικαλούμενον Βαρσαβᾶν, al. Βαρσαββᾶν, aeth. Βαρνάβαν.

4. *Judas Galilaeus,* impostor inter Judaeos, cujus mentio fit Act. V, 37. qui a *Josepho A. J.* XVIII, 1. 1. Ἰούδας ὁ Γαυλανίτης qui a Gaulone (insigni in Basanitide et Batanaea regionibus urbe) erat oriundus, a Luca vero l. l. (etiam a *Josepho A. J.* XVIII, 1. 6. XX, 5. 2. et *B. J.* II, 8.

8. 1.) Ἰούδας ὁ Γαλιλαῖος vocatur, quia in Galilaea tumultus maxime excitaverat, aut, quia Galilaea locus educationis et habitationis fuit, sicuti *Apollonius* Argonauticôn scriptor, qui patria Aegyptius erat, *Rhodius* appellatur. Tempore census, a Quirinio (de quo confer supra sub ἀπογραφή) acti, Judaeos ad rebellionem sollicitavit. Conf. *E. A. Schulzii* Exercitatt. de Juda Galilaeo ejusque secta ad illustranda quaedam N. T. loca. In Ej. *Exercitatt. Philolog. Fasciculo novo* p. 104.

5. *Judas,* proditor Jesu, qui ab urbe patria *Karioth* Ἰσκαριώτης cognominatur. De quo vide plura sub nomine Ἰσκαριώτης. Matth. X, 4.

6. *Judas,* apostolus, Alphaei et Mariae filius, J. C. consobrinus, frater germanus Simonis Cananitae et uterinus Jacobi minoris, auctor Epistolae, quae sub ejus nomine in librorum N. T. volumine fertur. Apostolorum annumeratur collegio Matth. X, 4. Duobus insignitus fuit cognominibus; nempe et *Lebbaeus* et *Thaddaeus* dictus est, ut adeo fuerit τριώνυμος, ut eum appellat *Hieronymus* Comment. ad Matth. X. Opp. T. IV, p. 37. Conf. *Eusebii* H. E. I, 13.

ἸΟΥΛΊΑ, ας, ἡ, *Julia.* Nomen proprium mulieris Christianae, forte Philologi uxoris, quae commemoratur a Paulo Rom. XVI, 15. ἀσπάσασθε Φιλόλογον καὶ Ἰουλίαν. Secundum alios est nomen viri Ἰουλίας, ut Ἰουνίας.

ἸΟΎΛΙΟΣ, ου, ὁ, *Julius.* Nomen proprium viri, centurionis cohortis Augustae, qui Paulum vinctum in Italiam deduxit. Act. XXVII, 1. ἑκατοντάρχῃ, ὀνόματι Ἰουλίῳ, σπείρης Σεβαστῆς. Graece *lanuginosus,* ab ἴουλος *lanugo.*

ἸΟΥΝΊΑΣ, α, ὁ, *Junias.* Nomen proprium viri pro *Junius,* seu *Junianus.* Fuit Judaeo-Christianus, generis propinquitate et vinculorum societate cum Paulo conjunctus. Rom. XVI, 7. ἀσπάσασθε Ἀνδρόνικον καὶ Ἰουνίαν τοὺς συγγενεῖς μου καὶ συναιχμαλώτους μου. Vulgo *Junia* scribitur, ut sit uxor aut soror Andronici.

ἸΟΥ͂ΣΤΟΣ, ου, ὁ, *Justus.* Nomen proprium, seu cognomen potius, viri, latinum origine,

1. *Josephi* cujusdam, qui et *Barsabas,* seu *Barnabas* vocabatur. Act. I, 23.

2. *Titi* cujusdam, proselyti, Corinthi versantis, cujus domus vicina erat synagogae. Act. XVIII, 7. item

3. viri, nomen Jesu gerentis, qui commemoratur Coloss. IV, 11. Saepius non occurrit in N. T. Fuisse vero hoc nomen nec Judaeis incognitum, docuit *Schoettgenius* (ex Breschit Rabba sect. 6. fol. 7. 1. ubi occurrit יוסטי חבריא *Justus, vir doctus.*) et *Hieronymus* in *Catalogo SS. Eccles.* c. 14. ubi vid. *Fabricius.*

ἹΠΠΕΎΣ, έως, ὁ, *eques,* ab ὁ ἵππος *equus.* Pluralis ἱππεῖς, ῦς, legitur in N. T. tantum Act. XXIII, 23 et 32.

ἹΠΠΙΚΌΣ, ή, όν, *equestris, qui pertinet ad equitem.* Τὸ ἱππικὸν, scil. πλῆθος, seu τάγμα, *equitatus, exercitus equester,* i. q. ἡ ἵππος, seu τὸ στράτευμα ἱππικόν. Occurrit in N. T. semel Apoc. IX, 16. καὶ ὁ ἀριθμὸς στρατευμάτων τοῦ ἱππικοῦ δύο μυριάδες μυριάδων, *Vulgatus : et numerus exercitus equestris vicies millies dena millia,* ubi pro ἱππικοῦ alii τοῦ ἵππου, alii τῶν ἵππων male legunt. *Xenoph. Cyrop.* VIII, 1, 12 et IV, 3. 3.

ἽΠΠΟΣ, ου, ὁ, *equus,* sed ἽΠΠΟΣ, ἡ, *equitatus.* Jac. III, 3. Apoc. VI, 2. 4. 5. 8. IX, 7. 9. 17. XIV, 20. XVIII, 13. XIX, 11. 14. 18. 19. 21.

ἾΡΙΣ, ιδος, ιος, et εως, ἡ, *Iris,* h. e. *arcus coelestis, variis coloribus imbutus, ex repercussione radiorum solis apparens in nube rorida et opaca, quae soli opposita est,* ab εἴρω *nuntio, praedico,* nam poëtae deorum nuntiam eam fingunt, aut, quod aliis pluviam, aliis vero serenitatem certo indicio significare videbatur. *Hesych.* Ἶρις· ἡ ἐν οὐρανῷ ζώνη. *Phavor.* ἶρις· νέφους ὑγρότης κατ' ἔμπτωσιν ἡλίου πεποικιλμένου, οἷον τὸ τόξον.

2. *omne, quod iridis speciem refert.*

Sic in N. T. legitur Apoc. IV, 3. καὶ ἶρις κυκλόθεν τοῦ θρόνου ὅμοια ὁράσει σμαραγδίνῳ et iris erat circa thronum similis aspectui smaragdino. ibid. X, 1. καὶ ἶρις ἐπὶ τῆς κεφαλῆς et iris in capite ejus. Saepius non occurrit in N. T.

'ΙΣΑΑ'Κ, ὁ. Nomen proprium patriarchae, filii Abrahami ex Sara, hebraicum indeclinabile, יִצְחָק *risus*, ex littera Jod, characteristica nominis proprii, et צָחַק *risit*. Ratio etymi habetur Genes. XXI, 6. coll. XVII, 17. XVIII, 12. Matth. I, 2. VIII, 11. XXII, 32. etc.

'ΙΣΑ'ΓΓΕΛΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *angelis similis*, seu *par*, ἴσος ἀγγέλῳ, ut *Suidas* interpretatur, ex ἴσος *aequalis, similis*, et ἄγγελος *angelus*. Semel in N. T. legitur Luc. XX, 36. ἰσάγγελοι γάρ εἰσι homines, quibus beatitudo futura contingit, angelis similes erunt, maxime respectu ad immortalitatem et corporis naturam, quo in futura vita praediti erunt. *Hierocles* p. 40. *Philo* de *Abel et Cain* T. I. p. 164. 27.

'ΙΣΑΣΧΑ'Ρ, ὁ, *Isaschar*, nomen viri hebraicum, יִשָּׂשכָר i. e. *merces vel praemium est*, ex יֵשׁ *est*, et שָׂכָר *merces*, quod a שָׂכַר *mercede conduxit*, unde apud *Albertium* in Gloss. N. T. p. 223. e codice Coisliniano CXLIX, per μισθὸς exponitur. Insignitus hoc nomine est filius Jacobi ex Lea uxore, de quo legitur Genes. XXX, 18. ubi etiam ab ipsa *Lea* ratio denominationis hujus datur his verbis: נָתַן אֱלֹהִים שְׂכָרִי, h. e. Deus me praemio ornavit. In N. T. ubi semel occurrit, Apoc. VII, 7. de posteris Isaschar, seu tribu Isaschar adhibetur.

"ΙΣΗΜΙ, *scio, cognosco, novi*, i. q. ΕΙ"ΣΗΜΙ, ab εἰδέω *scio*. In plurali ἴσαμεν, et per syncopen ἴσμεν *scimus*, ἴσατε *scitis, nostis*, per syncopen ἴστε, ἴσασι *sciunt*. Act. XXVI, 4. ἴσασι πάντες οἱ 'Ιουδαῖοι norunt omnes Judaei. Hebr. XII, 17. ἴστε γὰρ nostis enim, seu, sciatis vero. Saepius non legitur in N. T. *Hesych*. ἴστε· γινώσκετε, οἴδατε. *Alb*. Gloss. Gr. N. T. p. 152. ἴστε· γνῶτε.

"ΙΣΘΙ, vide sub ΕΙ'ΜΙ'.

'ΙΣΚΑΡΙΩ'ΤΗΣ, ου, ὁ, *Iscariotes*. Cognomen Judae, qui, in numerum Apostolorum cooptatus, (Matth. X, 4.) Christum turpissime prodidit Matth. XXVI, 47. et hujus facinoris poenitentia ductus laqueo vitam finivit, ibid. XXVII, 15. et laqueo rupto praecepsque factus medius disruptus est, et effudit omnia viscera sua. Act. I, 18. Cognomen 'Ισκαριώτης, quo differentiae causa insignitur a Scriptoribus N. T. incertae originis est, et significationis. Nonnulli, et ut equidem opinor, recte eum ita dictum putant ab oppido קְרִיּוֹת in tribu Juda, quae occurrit Jos. XV, 25. Jerem. XLVIII, 41. et Amos II, 2. ut 'Ισκαριώτης sit i. q. אִישׁ קְרִיּוֹת *Cariothensis*, cujus patria est urbs Carioth. Haec sententia, quae arrisit *Pfeifero* in Exot. N. T. p. 17. confirmatur codicum nonnullorum N. T. auctoritate, qui Joh. VI, 71. XII, 4. pro 'Ισκαριώτης habent ἀπὸ Καρυώτου. Codex Cantabrigiensis Matth. X, 4. et XXVI, 14. Σκαριώθης habet, et utroque loco *Syrus* ܣܟܪܝܘܛܐ scripsit. Sed alii eum ita appellatum volunt a tribu *Isaschar*, quod de illa tribu fuerit; alii a proditione sua, quod Christum, mercede conductus, prodiderit, a שָׂכָר *praemium, merces*; alii a שֶׁקֶר *mendacium*; alii aliunde. Sed omnia haec incerta sunt. Confer *C. A. Heumanni* D. *de vero sensu nominis Iscariotes cognominis Judae proditoris*, in *Miscell. Groning.* T. III. p. 598. et *J. Sauberti varias lectiones textus gr. Ev. Matthaei* p. 253 seq. Legitur in N. T. Marc. III, 19. XIV, 10. Luc. VI, 16. XXII, 3. Joh. XIII, 2. XIV, 26. De morte Judae proditoris, de qua etiam variae extant opiniones, conferendi sunt praeter *Jac. Gronov.* Exercitt. Acad. de Pernicie et Casu Judae.

Judae. Lugd. Bat. 1683. et *Jac. Perizon*. Diss. de Morte Judae et Verbo ἀπάγχεσθαι. Lugd. Bat. 1702. 8. Scriptores, a *Wolfio* in Curis Philol. in N. T. T. I. p. 390 et 1011. et *Koechero* in Analectis Philologicis in 4 Evang. p. 489. laudati.

ἼΣΟΣ, vel ἾΣΟΣ, η, ον, 1. *aequalis, par*, scilicet *quantitate, numero, magnitudine*, etc. Ita dicitur de mercede Matth. XX, 12. ἴσους ἡμῖν αὐτοὺς ἐποίησας hos nobis pares fecisti. Luc. VI, 34. ἵνα ἀπολάβωσι τὰ ἴσα ut paria recipiant; ubi sermo est de mutuo dato. De dimensionibus, qua longitudinem, latitudinem et altitudinem, usurpatur Apoc. XXI, 16. τὸ μῆκος καὶ τὸ πλάτος καὶ τὸ ὕψος αὐτῆς ἴσα ἐστι. Alex. Ezech. XL, 5. XLV, 11. De paritate numeri usurpatum legitur apud *Xenoph*. de Vectigal. IV, 30. de Venat. VI, 7.

2. *idem, aequalis et similis natura*. Joh. V, 18. ἴσον ἑαυτὸν ποιῶν τῷ Θεῷ aequalem se faciens Deo. Act. XI, 17. τὴν ἴσην δωρεὰν ἔδωκεν iisdem donis instruxit. *Vulgatus: eandem gratiam dedit*. Philipp. II, 6. οὐχ' ἁρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι ἴσα Θεῷ non rapinam duxit, Dei personam sustinere, seu aequalem natura et majestate Deo esse, i. q. ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχειν, ubi ἴσα non, ut quibusdam videtur, positum est pro κατ' ἴσα μέρη, seu, ἐν ἴσοις μέρεσι, h. e. ἴσως σὺν Θεῷ, sed pro accusativo masc. singularis ἴσον. Conf. Alex. Job. V, 14. X, 10. XV, 16. *Hippocrat*. Jurejurand. c. 1. p. 42. ὄμνυμι ἡγήσασθαι μὲν τὸν διδάξοντά με τὴν τέχνην ταύτην ἴσα (h. e. ἴσον) γενέτῃσιν ἐμοῖσιν. *Homer*. Odyss. ό, 519. τὸν νῦν ἶσα Θεῷ Ἰθακήσιοι εἰσορόωσι. *Aelian*. V. H. VIII, 38. Conf. *Glassii* Philol. Sacr. p. 65. ed. *Dathii*.

3. *consonans*. Marc. XIV, 56. καὶ ἴσαι αἱ μαρτυρίαι οὐκ ἦσαν sed testimonia eorum non consonantia erant, seu, ut etiam non incommode reddi posset: non erant satis sufficientia et idonea ad probationem ejus, quod quaerebatur. ibid. v. 59. καὶ οὐδὲ οὕτως ἴση ἦν ἡ μαρτυρία αὐτῶν. Saepius non legitur in N. T. *Hesych*. ἴσον· ὅμοιον.

ἸΣΟΤΗΣ, ητος, ἡ, *aequalitas, aequabilitas, aequalis vicissitudo, justa proportio*, ab ἴσος *aequalis*. 2 Cor. VIII, 13. ἀλλ' ἐξ ἰσότητος sed, ut sit par conditio vestra, seu, ut fiat aequalitas, i. q. in sequenti v. 14. ὅπως γένηται ἰσότης. In utroque loco sermo est de eleemosynis, justa proportione a Christianis distribuendis. *Plutarch*. T. VI. p. 367. ed. *Reiske*.

2. *aequitas, id, quod aequitas postulat*. Coloss. IV, 1. οἱ κύριοι τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα τοῖς δούλοις παρέχετε vos heri, quod justum et aequum est, praestate servis. Ἄνισος *inaequalis*, pro *injusto* et *iniquo* legitur apud *Epictet. Enchir*. c. 31. et *Aristotel*. de *moribus* V, 5. Adde *Pollucis Onom*. V, § 108. Vocabula ἴσον et δίκαιον etiam conjunxit *Demosthenes* Or. c. *Midiam* p. 336. ed. Lutet. et ἰσότητα ac δικαιοσύνην *Jamblichus* p. 129. Vide *Wakefield Silvam Criticam* P. III, p. 122. Saepius non legitur in N. T.

ἸΣΟΤΙΜΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *aeque pretiosus, ejusdem pretii et dignitatis*, ab ἴσος *par, aequalis*, et τιμὴ *pretium, dignitas*. Sic semel legitur in N. T. 2 Petr. I, 1. τοῖς ἰσότιμον ἡμῖν λαχοῦσι πίστιν qui nobiscum eandem praestantissimam religionem, nempe christianam, profitentur. Ipsa vox, sed alio sensu, reperitur etiam apud *Josephum* A. J. XII, 3. 1. Vide et *Zeunium* ad *Xenoph. Hier*. 8, 10.

ἸΣΟΨΥΧΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *unanimus* (*Valer. Flacc*. III, 571.) *eodem*, seu *pari animo praeditus, qui idem sentit, cogitat et vult, quod alter*, ab ἴσος *par, aequalis*, et ψυχὴ *animus*. Semel legitur in N. T. Phil. II, 20. οὐδένα γὰρ ἔχω ἰσόψυχον neminem enim habeo, qui eodem, quo ego, modo in vos animatus esset. *Chrysostomus* recte: τοῦτ' ἔστιν ὁμοίως ἐμοὶ κηδόμενον ὑμῶν καὶ φροντίζοντα, ob verba, quae statim sequuntur: ὅστις γνησίως τὰ περὶ ὑμῶν μεριμνήσει. Egregie etiam B. *Lutherus*: der sogar meines Sin-

nes sey who are likewise of my mind. Conf. *Heinsii* Exercitt. Sacr. ad h. l. Ps. LV, 14: σὺ δὲ ἄνθρωπε ἰσόψυχε, hebr. וְאַתָּה אֱנוֹשׁ כְּעֶרְכִּי. *Schol. Eurip. Androm.* v. 419.

ἸΣΡΑΗ͂Λ, ὁ, *Israel.* Hoc nomen proprium ἄκλιτον impositum fuit

1. *Jacobo*, patriarchae, honoris causa, et in perpetuam memoriam pii ejus et fiducia pleni animi erga Deum. Nonnulli hoc nomen derivant ab אִישׁ *vir*, רָאָה *vidit*, et אֵל *Deus*, ut sit idem ac: *vir, qui vidit Deum.* Quae derivatio non solum *Theophylacto*, (ad Luc. I, 54.) *Augustino* (de Civit. Dei I, 16. c. 39.) et *Chrysostomo* (Homil. LVIII. in Genes.) arrisit, sed etiam auctori *Alberti* Glossar. Gr. p. 31. scribenti: Ἰσραήλ· ἀνὴρ βλέπων Θεὸν, ἢ νοῦς ὁρῶν Θεόν. *Hieronymus* exposuit, ac si esset שַׂר אֵל *princeps Dei.* Sunt alii, qui a יָשַׁר אֵל i. e. *rectus Dei* deducunt. Sed repugnat non solum scriptio, quia שׂ in יִשְׂרָאֵל punctum in cornu sinistro habet, in שַׂר vero et יָשַׁר in cornu dextro; sed etiam locus Genes. XXXII, 28. 29. ubi ratio et origo nominis his verbis traditur: כִּי שָׂרִיתָ עִם־אֱלֹהִים, quia principem te gessisti coram Deo, ut adeo appareat, compositum esse ex אֵל *Deus* et שָׂרָה *se principem gessit, de principatu contendit, luctatus est.* Huc pertinet formula: οἶκος Ἰσραὴλ, h. e. *omnes posteri Israelis*, seu *Judaei.* Matth. X, 6. Act. VII, 42. Hebr. VIII, 8. 10. qui etiam οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ, Act. VII, 37. 2 Cor. III, 7. 13. et ὁ λαὸς Ἰσραὴλ, Act. IV, 10. XIII, 17. appellantur.

2. metonymice *omnibus posteris Jacobi*, patriarchae, seu *Israelitis* in Scriptura S. imponitur, et quidem antiquissimis temporibus duodecim tribubus, quae totum regnum Judaicum constituebant usque ad tempora Jerobeami, ubi decem tribus tantum, quae Jerobeamo adhaerebant, nomen hoc retinuerunt. Post reditum vero de exilio Babylonico omnes Jacobi posteri non solum Judaei, sed etiam honoris causa Israelitae appellabantur. Ps. XXV, 22. Matth. II, 6. 20. 21. εἰς γῆν Ἰσραὴλ in terram, quam populus Israeliticus incolebat. ibid. VIII, 10. οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὗρον neque inter Judaeos omnes tantam fiduciam inveni. Marc. XV, 32. ὁ Χριστὸς ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ Christus rex Judaeorum, coll. Matth. XXVII, 21. ubi βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων vocatur. 1 Cor. X, 18. Ἰσραὴλ κατὰ σάρκα Judaei, qui sunt per natales, quibus opponuntur Galat. VI, 16. Ἰσραὴλ τοῦ Θεοῦ veri et probi Israelitae, quos Deus amat, h. e. veri Christiani omnes, ὁ Ἰσραὴλ κατὰ πνεῦμα. Hinc factum est, ut

3. Ἰσραὴλ in N. T. κατ' ἐξοχὴν dicerentur *omnes veri Dei cultores, exemplum Jacobi imitantes, non solum inter Judaeos, sed etiam inter Christianos*, ὁ Ἰσραὴλ τοῦ Θεοῦ, Galat. VI, 16. seu ὁ Ἰσραὴλ κατὰ πνεῦμα. Sic legitur in N. T. Rom. IX, 6. οὐ γὰρ πάντες οἱ ἐξ Ἰσραὴλ non enim omnes Jacobi posteri sunt veri Israelitae, veri et Deo probati cultores Dei. ibid. XI, 26. Hebr. VIII, 8. 10.

ἸΣΡΑΗΛΊΤΗΣ, ου, ὁ, *Israelita.* Nomen honoris, quo Judaei mirifice delectabantur, uti ex 2 Cor. XI, 22. Act. II, 22. III, 12. V, 35. XIII, 16. XXI, 28. satis constat. Notat autem *eum, qui a Jacobo patriarcha* (cui ab ipso Deo Israelis nomen honorifice inditum erat, ut esset symbolum gratiae divinae) *originem suam repetit, unum e posteris Jacobi.* Hinc fere semper emphatice ponitur in N. T. et aeque ac Ἰσραὴλ speciatim ad *omnes veros Dei cultores inter Judaeos* transfertur. Sic v. c. Joh. I, 48. Christus de Nathanaele ἴδε ἀληθῶς Ἰσραηλίτης, ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστι en! verum Israelitam, virum integerrimum. Rom. IX, 4. coll. v. 6. XI, 1.

ἹΣΤΆΩ, ῶ, vel ἹΣΤΆΝΩ, ἽΣΤΗΜΙ, fut. στήσω, praet. ἕστηκα etc. Verbum hoc, quod in tironum gratiam dictum esto, ut omnia ejus composita,

ta, (v. c. ἀνίστημι, ἀφίστημι etc.) pro diversitate temporum nunc significationem activam (scilicet in praesenti, imperf. aor. 1. et fut. 1.) nunc vero neutralem, seu intransitivam, (in perfecto, plusquamp. et aor. 2.) in una voce activa natura sua habet, ut adeo, quae sit in singulis locis vera hujus vocis significatio, ex ipsa varia temporum ratione haud raro cognosci possit. Significat vero

1. transitive: *statuo, stare facio, colloco*, ita, ut et de rebus aeque, ac de personis usurpetur, etiam *suadeo*, seu *jubeo, ut aliquis loco aliquo consistat, aliquo duco*. Matth. IV, 5. καὶ ἵστησιν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ et constituit eum in fastigio templi. ibid. XVIII, 2. ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν. Marc. IX, 36. Luc. IV, 9. IX, 47. Speciatim vero de *iis* usurpatur, *qui alios judicio sistunt*, aut *judicio sisti et adesse in jure jubent, ut causam suam defendant*. Act. IV, 7. coll. Joh. VIII, 3. Act. V, 27. ἀγαγόντες αὐτοὺς ἔστησαν ἐν τῷ συνεδρίῳ, sc. ὁ στρατηγὸς σὺν τοῖς ὑπηρέταις. ibid. XXII, 30. *Herodian*. I, 14. 18. ἵστησι δὲ καὶ ἀνδριάντας αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν τὴν πόλιν. *Aelian*. V. H. VI, 1.

2. per metaphoram de personis: *sisto, statuo, propono eligendos, commendo eligendi causa*, ich bringe in Vorschlag *I propose*. Act. I, 23. καὶ ἔστησαν δύο et duo obtulerunt eligendos, sc. ad munus apostolicum, coll. v. 24 et 25. Huc etiam referrem locum Act. VI, 6. οὓς ἔστησαν ἐνώπιον τῶν ἀποστόλων, ubi de diaconis sermo est.

3. *praestituo, constituo, certo definio*, nostrum: festsetzen *to affirm*. Act. XVII, 31. διότι ἔστησεν ἡμέραν ideo, quod diem constituit.

4. per synecdochen generis (ita, ut omissum sit ἐν ζυγῷ, vel σταθμῷ, quod additur Sirac. XXI, 25. (ἐν ζυγῷ σταθήσονται) et apud *Herodot*. II. c. 65. ἱστᾶσι σταθμῷ πρὸς ἀργύριον τὰς τρίχας) *pondero, exigo ad amussim, libro*, i. q. σταθμάω, quo ipso verbo aliquoties ab *Eustathio ad Homerum* (v. c. Il. ώ, 232.) explicatur: nam, qui res ponderant, sive appendunt, lingulam bilancis sistunt, seu efficiunt, ut erecta stet. Hinc in vers. Alex. saepe non solum hebr. שָׁקַל (in quo deficit בְּמֹאזְנַיִם et בַּפֶּלֶס Job. XXXI, 6. et Ies. XL, 12.) *libravit, appendit, ponderavit*, 2 Sam. XIV, 26. Esr. VIII, 25. 26. sed etiam chald. תְּקַל, quod idem notat, respondet. Dan. V, 27. Jam, quia veteres, pecunia signata destituti, pecuniam non numerare, sed ponderare et appendere solebant, factum est, ut στῆσαι τὸ ἀργύριον significaret: *alicui dare pecuniam*, ad imitationem hebr. שָׁקַל Genes. XXIII, 16. Num. VII, 26. 2 Sam. XVIII, 2. 1 Regg. XX, 39. Sic legitur in N. T. Matth. XXVI, 15. οἱ δὲ ἔστησαν αὐτῷ τριάκοντα ἀργύρια et illi dederunt ipsi triginta argenteos siclos. Alii vertere malunt: *et illi promiserunt, se ipsi daturos triginta siclos argenteos. Vulgat. constituerunt. Syrus*: ܐܩܝܡܘ sed magis placet prior explicatio. Conf. *Reitzium* ad *Lucian*. Demon. c. 39. p. 388. T. II. et *Hutchinson*. ad *Xenoph*. Cyrop. VIII, p. 585. Hinc

5. metaphorice: *imputo, retribuo, rependo*, in utramque partem, sive hoc fiat beneficiis et praemiis, sive poenis. Sic occurrit in N. T. Act. VII, 60. μὴ στήσῃς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην noli ulcisci hoc scelus.

6. *stabilio, tueor, vim et auctoritatem addo, ratum facio, valorem reddo*. Rom. III, 31. ἀλλὰ νόμον ἱστῶμεν sed legem potius stabilimus, confirmamus et commendamus: ubi τῷ καταργεῖν opponitur, et idem est ac πληροῦν. Rom. X, 3. τὴν ἰδίαν δικαιοσύνην ζητοῦντες στῆσαι et suam ad favorem Dei perveniendi rationem tueri volunt. Hebr. X, 9. ἀναιρεῖ τὸ πρῶτον, ἵνα τὸ δεύτερον στήσῃ ut alterum illud stabiliat. Eodem modo passivum σταθῆναι in N. T. usurpatur, ut sit: *ratum fieri, verum comprobari*. Matth. XVIII, 16 ἵνα ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων ἢ τριῶν σταθῇ πᾶν ῥῆμα ut per duos tresve testes veritas rei comprobetur. 2 Cor.

XIII,

XIII, 1. Deut. VIII, 18. Alex. ἵνα στήσῃ τὴν διαθήκην αὐτοῦ, hebr. לְמַעַן הָקִים אֶת־בְּרִיתוֹ. ibid. IX, 5. 1 Sam. XV, 13. Ps. XXI, 11. 1 Macc. II, 27. ἱστῶν διαθήκην.

7. *firmam et certam animi persuasionem alicui largior.* Rom. XIV, 4. σταθήσεται δὲ, h. e. aliquando largietur ei Deus certam animi persuasionem, non semper incertus haerebit.

8. intransitive: *sto*, et quidem de statione locali. Matth. VI, 5. ἐν ταῖς γωνίαις τῶν πλατειῶν ἑστῶτες. ibid. XII, 47. Act. I, 11. Apoc. VII, 11. καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι ἑστήκεσαν κύκλῳ τοῦ θρόνου et omnes angeli stabant in circuitu throni; ubi est ἑστήκεσαν attice pro εἱστήκεισαν. Vide *Fischeri* Anim. ad *Welleri* Gramm. Gr. p. 83 et 196. Matth. XII, 46. εἱστήκεισαν ἔξω, nam plusquamperfectum et ἑστήκειν et εἱστήκειν scribitur. Apoc. XII, 4. καὶ ὁ δράκων ἕστηκεν et draco erecto corpore adstitit. Fictionem hanc esse, ex draconum natura ductam, apparet e *Plinio* H. N. VIII, 3. et *Aeliano* H. A. XXI, 4. Medium Ἵσταμαι eandem notionem habet. Act. V, 20. σταθέντες λαλεῖτε *summa cum fiducia* tradite. Apoc. XVIII, 15. ἀπὸ μακρόθεν στήσονται ab ea longe stabunt.

9. de personis: *subsisto, sisto gressum, consisto*, ich stehe stille *I stand still*, or *stop*. Matth. XX, 32. καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς tum Jesus sistens gradum. Marc. X, 49. Luc. VI, 17. VII, 14. οἱ δὲ βαστάζοντες ἔστησαν. Eodem modo medium ἵσταμαι Luc. XVIII, 40. σταθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς. De rebus: *inhibeor, sistor, desino, cesso.* Luc. VIII, 44. καὶ παραχρῆμα ἔστη ἡ ῥύσις τοῦ αἵματος αὐτῆς et statim cohibitum est sanguinis profluvium. Act. VIII, 38. καὶ ἐκέλευσε στῆναι τὸ ἅρμα et jussit sisti currum. Conf. Alex. Genes. XXIX, 35. 2 Regg. XIII, 18.

10. *circumsto, prope adsto*, i. q. παρίστημι. Marc. XI, 5. καί τινες τῶν ἐκεῖ ἑστηκότων et quidam adstantium. Joh. III, 29. Eadem significatione participium σταθεὶς interdum usurpatur. Luc. XIX, 8. σταθεὶς δὲ Ζακχαῖος Zacchaeus autem adstans. Act. XI, 13. ἄγγελον σταθέντα angelum sibi adstantem.

11. *surgo*, per metonymiam consequentis. Apoc. XI, 11. καὶ ἔστησαν ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῶν, coll. v. 8 et 9. Ita etiam σταθεὶς, Act. II, 14. σταθεὶς δὲ Πέτρος σὺν τοῖς ἕνδεκα surrexit autem Petrus inter reliquos undecim. ibid. XXVII, 21.

12. *vivo, versor in aliquo loco.* Joh. I, 26. μέσος δὲ ὑμῶν ἕστηκεν inter vos autem versatur. ibid. VI, 22. ὁ ὄχλος ὁ ἑστηκὼς turba, quae remanserat. Alex. pro שָׁכַן *commoratus fuit, habitavit*, Num. IX, 17. X, 12.

13. *sto coram judicibus, sistor judicibus causam defendendi causa.* Act. XXIV, 21. ἑστὼς ἐν αὐτοῖς, i. q. v. 20. ἑστῶς ἐπὶ τοῦ συνεδρίου. ibid. XXV, 10. ἐπὶ τοῦ βήματος Καίσαρος ἑστώς εἰμι. XXVI, 6. ἕστηκα κρινόμενος. Eodem modo medium, seu passivum ἵσταμαι usurpatur Marc. XIII, 9. καὶ ἐπὶ ἡγεμόνων καὶ βασιλέων σταθήσεσθε, h. e. ἀχθήσεσθε, ut codices nonnulli e glossemate habent. Act. XVII, 22. σταθεὶς δὲ ὁ Παῦλος, coll. v. 19. XXV, 18.

14. *muneris et officii causa adsto, ministro, appareo, paratus sum ad ministerium, minister sum.* Hinc οἱ ἑστῶτες i. q. οἱ παρεστῶτες *ministri, apparitores.* Matth. XXVI, 73. coll. Marc. XIV, 70. Hebr. X, 11. conjungitur cum verbo λειτουργεῖν, (ut עָמַד cum שֵׁרֵת 2 Paral. V, 14.) quod *ministrare* significat, ἱερεὺς ἕστηκε καθ' ἡμέραν λειτουργῶν pontifex apparuit coram Deo. Apoc. VII, 9. VIII, 2. ἀγγέλους, οἳ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἑστήκασι angelos, Dei ministros. Ita עָמַד לִפְנֵי פְּלֹנִי 1 Regg. X, 8. et Genes. XLI, 46. Deut. I, 38. Zach. III, 7. Adde Dan. VII, 16. *Homer.* Odyss. χ', v. 115. *Juvenal.* Sat. V, v. 63.

15. στῆναι interdum κατ' ἐξοχὴν de *navibus, portum tenentibus*, usurpatur. Luc. V, 2. καὶ εἶδε δύο πλοῖα ἑστῶτα παρὰ τὴν λίμνην. *Homer.* Iliad. ι', v. 43 et 44. νῆες δέ τοι ἄγχι θαλάσσης ἑστᾶσ'. Conf. *Jensii* Fercul. Liter. p. 44.

16. de *exercitu, obsidione urbem cingente,*

gente, usurpatur Matth. XXIV, 15. ἑστὼς ἐν τόπῳ ἁγίῳ. Vide quae supra a me ad βδέλυγμα dicta sunt.

17. στῆναι *stare in campo victorem*. Ephes. VI, 13. καὶ ἅπαντα κατεργασάμενοι στῆναι ut omnibus hostibus profligatis victores evadatis.

18. στῆναι πρός τινα, de militibus usurpatum, significat: *resistere alicui, impetus hostiles fortiter excipere*. Ephes. VI, 11. πρὸς τὸ δύνασθαι ὑμᾶς στῆναι πρὸς τὰς μεθοδείας τοῦ διαβόλου ut possitis resistere fraudibus diaboli. ibid. v. 14. στῆτε οὖν resistite igitur. Exempla hujus usus loquendi e *Xenophonte* dedit *Raphelius* in Obss. Philol. in N. T. e Xenophonte p. 262.

19. σταθῆναι ἔμπροσθεν τοῦ κριτοῦ *stare coram judice is* dicitur, *qui absolvitur et causa sua non cadit, intrepide vultum et sententiam judicis sustinet*. Hinc explica locum Luc. XXI, 36. καὶ σταθῆναι ἔμπροσθεν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου et subsistere coram filio hominis, h. e. et feliciter evadere poenas, quas Christus judex Judaeis infliget, coll. Ps. I, 5.

20. *constans sum, persevero, persto*. Joh. VIII, 44. καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ οὐχ ἕστηκεν defecit a pietate et virtutis studio, coll. Jud. v. 6. Rom. V, 2. ἐν ᾗ ἑστήκαμεν quam, scilicet religionem, constanter profitemur et observamus. 1 Cor. XV, 1. ἐν ᾧ καὶ ἑστήκατε in cujus professione etiam perstitistis hucusque. 2 Cor. I, 24. 1 Petr. V, 12. Ita עָמַד 2 Regg. XXIII, 3. καὶ ἔστη πᾶς ὁ λαὸς ἐν τῇ διαθήκῃ. Dan. XII, 13. Hinc ex adjuncto:

21. *firmus* seu *confirmatus sum in aliqua re*, et speciatim in N. T. de *iis* usurpatur, *qui satis confirmati sunt in religione christiana, ita, ut non facile deficere ab ea possint*. 1 Cor. X, 12. ὁ δοκῶν ἑστάναι qui jam firmus est in religione christiana.

22. ἵσταμαι *incolumis maneo, in statu meo conservor*. Act. XXVI, 22. ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης ἕστηκα divino vero adjutus auxilio adhuc sum incolumis, coll. v. 21. Opponitur τῷ πίπτειν, *e statu pristino deturbari*.

23. *sustineo, perfero*. Apoc. VI, 17. καὶ τίς δύναται (δυνήσεται) σταθῆναι; et quis poterit diei ipsius saevos cruciatus sustinere? hebr. מִי יָקוּם et מִי יַעֲמֹד Nah. I, 6. Mal. III, 2.

'ΙΣΤΟΡΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *iter suscipio visendi et inspiciendi causa, obeo urbes nobiles et loca celeberrima, ut res, visu dignas et maxime memorabiles, inspiciam et rerum utilium cognitionem et notiones mihi comparem*, quod Latini *visere* dicunt. *Tacit.* Annal. II, c. 60. Ipsa itinera, hoc consilio suscepta, ἱστορίαι vocabantur et enarratio rerum, quas aliquis ipse vidit et praesens cognovit, est *historia*, proprie sic dicta, eine Reisebeschreibung *an account of a journey*. *Schol. Sophocl.* ad Electr. v. 319. ἱστορεῖν· τὸ διέρχεσθαι τόπους παρὰ τοῖς κοινοῖς. *Thom. M.* ἱστορῶ· τὸ πολὺν τόπον διέρχομαι. Conf. *Abreschium* Lib. I. Anim. in *Aeschyl.* c. 29. p. 207. et *Budaeum* Comment. Ling. Gr. p. 1071. Hinc

2. *inquiro, percontor, investigo*. *Hesych.* ἱστορεῖ· ἐρωτᾷ, πύθεται, ἀνακρίνεται. Conf. interpp. ad *Thom. M.* p. 476.

3. *res memorabiles literis prodo et memoriae trado*. *Aelian.* V. H. XII, 49. τοῖς ὑπὲρ τούτων ἱστοροῦσι πιστεύειν.

4. *video, coram cognosco*. Sic semel legitur in N. T. Galat. I, 18. ἱστορῆσαι Πέτρον Petrum coram cognoscendi causa. *Hesych.* ἱστορεῖ· ὁρᾷ. Descendit ab ἵστωρ *sciens, peritus*, quod est ab ἵσημι *scio*, unde ἱστορεῖν interdum etiam *cognitionem habere* significat, v. c. apud *Polyb.* III, 48. οὐχ ἱστορήσαντες, h. e. ignari.

'ΙΣΧΥΡΟ'Σ, ὰ, ὸν, 1. proprie: *robustus, validus, robore et viribus corporis valens*, ab ἰσχὺς, quod vide. *Diog. Laërt.* I, s. 86. *Xenoph. Mem.* II, 6. 12. ubi ὁ ἀσθενὴς opponitur τῷ ἰσχυρῷ. Deinde vero latius patet ac de *personis* adhibitum significat

2. *omnem, qui robore, virtute ac viribus valet, sive sint corporis, sive animi, praestantem, potentem et fortem, honore ac admiratione dignum, auctoritate ac potentia excellentem, divitem, nobilem,*

nobilem. Ita in N. T. tribuitur *Deo O. M.* qui infinita potentia pollet. Apoc. XVIII, 8. ὅτι ἰσχυρὸς Κύριος ὁ Θεὸς nam omnipotens est Deus Dominus. De *Christo* adhibetur ob summam ejus praestantiam et dignitatem, tum ratione personae, tum ratione officii. Matth. III, 11. Marc. I, 7. Luc. III, 16. ἔρχεται δὲ ὁ ἰσχυρότερός μου venturus est me longe praestantior. Tribuitur etiam *angelis*, qui potentia ac viribus valent, et quidem tum bonis, tum malis. Apoc. V, 2. καὶ εἶδον ἄγγελον ἰσχυρόν. ib. XVIII, 21. De *hominibus* vero etiam aliquoties usurpatur in N. T. v. c. de *milite forti in bello*. Matth. XII, 29. Luc. XI, 21. qui hebraice גִּבּוֹר חַיִל, 2 Chron. XXXII, 21. ab Alex. πολεμιστὴς δυνατὸς, coll. Jos. I, 14. et גִּבּוֹר simpliciter vocatur Jerem. XLVI, 5. coll. Apoc. XIX, 18. De *victoribus in bello et certamine* legitur Hebr. XI, 34. ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ victores in bello evaserunt. De *hominibus, satis confirmatis in religione Christiana*. 1 Joh. II, 14. ὅτι ἰσχυροί ἐστε. De *hominibus potentibus, divitibus, nobilibus doctrina et eruditione*, 1 Cor. I, 27. ἵνα καταισχύνῃ τὰ ἰσχυρὰ, pro τοὺς ἰσχυροὺς, ut potentes, nobiles pariter ac eruditos pudore afficeret, coll. v. 19 et 26. ubi σοφοὶ, συνετοὶ, σοφοὶ κατὰ σάρκα, δυνατοὶ, εὐγενεῖς vocantur. 1 Cor. IV, 10. ἰσχυρὸς opponitur τῷ ἀσθενὴς, h. e. vilis et contemtus. Est autem

3. etiam *rerum, quae firmitate, robore ac praestantia valent*, et redditur nunc *firmus, bene munitus*, nunc *vehemens, gravis et magnus*, nunc *praestans*. 1 Cor. I, 25. ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων ἐστὶ *praestantius* est omnibus sapientiae humanae inventis. Matth. XIV, 30. ἄνεμος ἰσχυρὸς ventus *vehemens*. Ita חָזָק, cui alias ἰσχυρὸς respondet in vers. Alex. v. c. Num. XIII, 18. XX, 20. De *vento* usurpatur Exod. X, 19. ubi Alex. ἄνεμος σφοδρός. Luc. XV, 14. λιμὸς ἰσχυρὸς *magna fames*, coll. Genes. XLI, 31. Hebr. V, 7. κραυγὴ ἰσχυρὰ magnus et vehemens clamor, h. e. ardentissimae preces, coll. Dan. VI, 20. Apoc. XVIII, 10. ἡ πόλις ἡ ἰσχυρὰ urbs bene munita, quae hostium insultus ridebat. Cf. *Aquil.* 1 Sam. VI, 18. ἐκ πόλεως ἰσχυρᾶς. *Symmach.* τετειχισμένης. Alex. Judd. IX, 51. et verss. vett. Jos. XIV, 12. *Thucyd.* IV, 9. οὐκ ἰσχυρὸν ἐτείχιζον. Apoc. XIX, 6. καὶ ὡς φωνὴν βροντῶν ἰσχυρῶν. Conf. *Foësii* Oeconom. Hipp. p. 178.

4. *firmus, stabilis, certus, indubitatus*, i. q. βέβαιος. Hebr. VI, 18. ἰσχυρὰν παράκλησιν ἔχωμεν spem certissimam habeamus, i. q. τὴν βεβαίαν πίστιν. *Hesych.* ἰσχυρόν· βέβαιον.

5. *severus*. 2 Cor. X, 10. ἐπιστολαὶ ἰσχυραὶ litterae severae. Sic et apud *Xenoph.* Hist. Gr. I, 7. 10. ψήφισμά ἐστιν ἰσχυρότατον.

ἸΣΧΥΣ, ύος, ἡ, 1. proprie: *robur*, seu *vires corporis*, ab ἰς, ἰνὸς, ἡ, *robur*, et ἔχω *habeo*. Apoc. XVIII, 2. καὶ ἔκραξεν ἐν ἰσχύϊ et clamavit valide, vehementer, magna voce. *Theod.* Dan. III, 4. καὶ ὁ κῆρυξ ἐβόα ἐν ἰσχύϊ. IV, 11. chald. בְּחַיִל.

2. *vires animi, omnes facultates animi, quae in aliquo insunt*. Marc. XII, 30 et 33. Luc. X, 27. amabis et sancte coles Deum ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου omnibus viribus et facultatibus animi. *Vulgatus:* ex tota virtute tua. Deut. VI, 5. בְּכָל מְאֹדֶךָ. 2 Regg. XXIII, 25.

3. *praestantia, majestas*, et, de Deo si adhibetur, *summa Dei et infinita majestas et potentia, potentissimum Dei auxilium*. De praestantia et dignitate angelorum usurpatur 2 Petr. II, 11. ἄγγελοι ἰσχύϊ καὶ δυνάμει μείζονες ὄντες angeli vero majestate et dignitate praestantiores. De Deo occurrit Ephes. I, 19. κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ κράτους τῆς ἰσχύος pro summa ejus et efficacissima potentia. ibid. VI, 10. ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ potentissimo Dei auxilio freti. Ita plane conjunguntur duo haec vocabula Ies. XL, 26.

26. Alex. ἐν κράτει ἰσχύος αὐτοῦ, hebr. אַמִּיץ כֹּחַ, et Dan. IV, 27. chald. בִּתְקֹף חִסְנִי. *Theod.* ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος μου. — 2 Thess. I, 9. καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ remoti a summa Dei majestate, seu, a Deo ipso O. M.

4. *laus, celebratio,* i. q. αἶνος, τιμή. Sic sumendum videtur Apoc. V, 12. et VII, 12. ubi cum δόξα, τιμή, εὐλογία, et εὐχαριστία permutatur. Cf. infra sub κράτος. — *Phavor.* ἰσχύς· δύναμις. Male igitur inter utrumque vocabulum discrimen posuit *Ammonius,* scribens: δύναμις καὶ ἰσχὺς διαφέρει. - - - ἡ μὲν γὰρ δύναμις καὶ ἀπὸ ἐπιστήμης γίνεται καὶ μανίας καὶ θυμοῦ· ἡ δὲ ἰσχὺς ἀπὸ φύσεως καὶ εὐτροφίας τῶν σωμάτων.

'ΙΣΧΥ͂Ω, fut. ύσω, respondet latino *valere,* et est

1. proprie: *robustus sum, robore corporis valeo, integris viribus sum,* et ex adjuncto: *valeo, sanitate corporis fruor,* i. q. ὑγιαίνω. In priore significatione legitur apud Alex. Jos. XIV, 11. Sirac. XXX, 14. ὑγιὴς καὶ ἰσχύων τῇ ἕξει; in posteriore vero apud Matthaeum IX, 12. οὐ χρείαν ἔχουσι οἱ ἰσχύοντες τοῦ ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες non indigent sani medico, sed aegroti, coll. Luc. V, 31. ubi loco ἰσχύοντες positum est ὑγιαίνοντες. Ita חָזָק Ies. XXXIX, 1. Ezech. XXXIV, 16. Adde *Hippocr. Aphor.* Sect. 2. § 8.

2. per metonymiam, ad imitationem hebraici יָכֹל Ps. XIII, 4. Dan. VII, 21. *praevaleo, vinco, superior e praelio discedo.* Apoc. XII, 8. καὶ οὐκ ἴσχυσαν, sc. κατ' αὐτοῦ, pro καὶ οὐ κατίσχυσαν et non praevaluerunt contra illum, h. e. devicti sunt, per λιτότητα. Conf. vers. syriaca et aethiop. et *Alberti* in *Periculo Critico* p. 41. *Glossae:* ἴσχυσα· *praevalui.* ἰσχύω· *praevaleo.* Alio sensu sumenda videtur formula ἰσχύειν κατά τινος, quae Act. XIX, 16. legitur, quam plerique quidem per *superare, subigere aliquem* interpretantur, sed ego reddere mallem *violenter tractare aliquem,* partim ob vocem κατακυριεύειν, a qua diserte distinguitur, partim ob verba sequentia: ὥστε γυμνοὺς καὶ τετραυματισμένους ἐκφυγεῖν κ. τ. λ. *Syrus:* ܘܟܒܫ ܐܢܘܢ *et dejecit eos.*

3. *possum, efficere ac praestare aliquid valeo.* Matth. VIII, 28. XXVI, 40. Marc. V, 4. Luc. XIII, 24. οὐκ ἰσχύσουσι non poterunt. ibid. XIV, 6. καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἀνταποκριθῆναι αὐτῷ πρὸς ταῦτα et non poterant ei ad haec respondere. Joh. XXI, 6. οὐκ ἔτι αὐτὸ ἑλκῦσαι ἴσχυσαν non amplius illud trahere valebant. Phil. IV, 13. πάντα ἰσχύω omnes vicissitudines perferre omnemque conditionem subire valeo.

4. *auctoritate valeo, jure et auctoritate polleo, ratus sum.* Sic de testamento usurpatur Hebr. IX, 17. μὴ ἰσχύει, ὅτε ζῇ ὁ διαθέμενος non ratum est, seu valet, quamdiu vivit disponens. Simili modo ἰσχύειν de legibus usurpavit *Aelian. V. H.* c. 38. παρὰ Μιλησίοις τὸν νόμον τοῦτον ἰσχύειν. Huc etiam referrem locum Act. XIX, 20. κατὰ κράτος ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ηὔξανε καὶ ἴσχυεν sic maxime crevit, h. e. propagata est et invaluit, h. e. auctoritate crevit doctrina christiana.

5. *calleo aliquam artem,* seu *disciplinam.* Luc. XVI, 3. σκάπτειν οὐκ ἰσχύω agriculturam non calleo.

6. *prosum, alicujus usus sum.* Matth. V, 13. εἰς οὐδὲν ἰσχύει ἔτι ad nihil valet amplius, nullius amplius virtutis est. Galat. V, 6. ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομή τι ἰσχύει κ. τ. λ. in christiana religione nec Judaei nec gentilis ratio habetur, coll. cap. VI, 15.

"ΙΣΩΣ. Adverbium, quod 1. proprie significat: *aequaliter, aeque, pariter;* ab ἴσος, de quo supra dictum est. Sic legitur apud *Demosthen.* p. 35. l. 26. ed. *Reiske:* ἴσως διοικεῖν.

2. *fortasse, probabiliter, ut credibile est,* i. q. τάχα, ut *Hesychius* interpretatus est, adverbium dubitandi. *Aristot. Rhet.* 2. ἀμφισβητοῦντες προστιθέασι ἀεὶ τὸ ἴσως καὶ τάχα. Hinc Alexandrini pro אוּלַי *forsitan,* posuerunt Genes. XXXII, 21. Jer. XXVI, 3.

Adde

Adde *Herodian.* IV, c. 14. s. 16. VI, 3. 6. *Aelian. V. H.* XI, 8. *Aristot. Rhet.* II. 13. et *Zeunium* ad *Viger.* de *Idiotismis Ling. Gr.* p. 434.

3. *certo, vere, sine omni dubio.* Sic semel legitur in N. T. Luc. XX, 13. *ἴσως τοῦτον ἰδόντες ἐντραπήσονται* hunc tamen reverebuntur, coll. Matth. XXI, 37. *ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου.* Alex. pro אַךְ *utique, profecto.* Jer. V, 4. Hac particula non in dubia tantum re, sed etiam certa usos fuisse Graecos, docuit praeter alios *Munkerus* ad *Anton. Liberal. Metam.* c. 6. p. 46. Vide etiam *Glassii Philol. Sacr.* p. 426. ed. *Dathii.*

ἸΤΑΛΊΑ, *ας, ἡ, Italia,* subintellige *γῆ,* seu *χώρα.* Amplissima et foecundissima regio Europae, ita dicta ab Italo rege, circa Herculis demum tempora, quae septentrionem versus Alpibus, mari Adriatico ortum versus circumcincta est; ab occasu et meridie mare Tyrrhenum et Ligustinum terminos habet. Commemoratur in N. T. Act. XVIII, 2. XXVII, 1. 6. Hebr. XIII, 24. Antiquis dicta est *Hesperia,* ab Hespero, fratre Atlantis, *Ausonia* ab Ausono, Ulyssis filio, et a Sabinorum rege, Oenotro, *Oenotria.*

ἸΤΑΛΙΚΌΣ, *ἡ, ὸν, Italicus, Latinus,* ab Ἰταλία. Semel in N. T. occurrit Act. X, 1. *σπεῖρα Ἰταλικὴ* cohors, seu legio secundum Bezam, quae dicebatur *Italica,* cujus saepe meminit *Tacitus* in Annalibus, ad quem *Lipsius* videndus est. Videtur haec cohors eadem esse, quae vulgo *milliaria cohors* dicebatur, et primum genus cohortium Romanarum erat. Constabat MCV. peditibus, equitibus loricatis CXLII. et signum habebat *aquilam,* quod praecipuum est imperii Romani insigne. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 516.

ἸΤΟΥΡΑΊΑ, *ας, ἡ, Ituraea,* subintellige *γῆ,* vel *χώρα.* Nomen cujusdam regionis trans Jordanem, ad aquilonem Palaestinae, prope montem Hermonem. Secundum *Plinium H. N.* V, c. 23. est pars Coelosyriae et eadem fuisse videtur cum *Auranitide.* Vide *Hadr. Relandi Palaestin.* Lib. I, c. 22. p. 106. et *Cellar. Notit. Orb. Antiq.* Lib. III, c. 13. p. 528. Hanc Ituraeam, detractam per Asmonaeos novo regno Judaico, una cum Trachonitide habuit, tetrarchae nomine, Philippus, filius Herodis M. Herodis Antipae frater. Luc. III, 1. Olim, ut videtur, ipsissima Gessurorum vel Gessuraeorum regio fuit. Deut. III, 14. Jos. XIII, 2. Ituraei sagittandi arte et latrociniis praestantes fuisse memorantur *Cic. Phil.* XIII, 5. Nomen unde habeat, incertum est. Nonnulli, inter quos est *Relandus* l. l. hanc regionem sic dictam volunt a יְטוּר, Ismaelis filio, 1 Chron. I, 31. Alii a voce syriaca ܛܘܪܐ - טוּרָא vel טוּר *mons* derivant. Hinc *Alberti Gloss. Gr.* p. 38. Ἰτουρία· ὀρεινή.

ἸΧΘΎΔΙΟΝ, *ου, τὸ,* 1. proprie: *pisciculus, piscis parvus,* seu *parvus pisciculus,* ut loquitur *Cic. Nat. Deor.* II, 98. Est enim diminutivum ab *ἰχθὺς piscis.* *Athen.* VIII, p. 359. D. *Plutarch.* T. X. p. 138. ed. *Reiske.*

2. *piscis,* i. q. *ἰχθὺς,* nam multa verba apud Graecos habent quidem formam diminutivorum, non item vim ac potestatem, certe non semper et ubique, ut docuit Cel. *Fischerus* in Anim. ad *Welleri Gramm. Gr.* p. 133. Vide etiam infra sub *ὠτίον.* In N. T. bis tantum legitur. Matth. XV, 34. *καὶ ὀλίγα ἰχθύδια,* coll. v. 36. *καὶ τοὺς ἰχθύας.* Marc. VIII, 7.

ἸΧΘΥ͂Σ, *ύος, ὁ, piscis omnis generis,* hebr. דָּג, Genes. I, 26. 28. Matth. XVII, 27. *καὶ τὸν ἀναβάντα πρῶτον ἰχθὺν ἆρον* et piscem, qui primus ascenderit, accipe. Luc. V, 6. *ἰχθύων πλῆθος πολὺ* piscium multitudo magna. Joh. XXI, 6. 8. 11.

ἼΧΝΟΣ, *εος, τὸ,* 1. proprie: *ima pedis pars, planta pedis,* quae etiam Latinis *vestigium* dicitur. Cf. *Foësii Oecon. Hipp.* p. 178. Legitur in hac propria significatione etiam apud Alexandrinos

lexandrinos Ps. XVIII, 36. ubi hebraico קרסל respondet, et Ezech. XLIII, 7. Deut. XI, 24. pro hebr. כַּף *planta*.

2. *vestigium, signum impressi pedis,* ein Fuss-stapfen *a footstep,* ut hebraicum עָקֵב, quod proprie *plantam pedis,* deinde vero etiam *vestigium* notat. Ps. LXXVII, 19. *Hesych.* ἴχνος· ποδὸς τύπος. Idem tradit *Schol. Eurip.* ad *Hecub.* v. 1059. *Xenoph.* de *Venat.* III, 8. V, 7.

3. *vestigium quodcunque, nota, signum. Hesych.* ἴχνος· σημεῖον. Sic v. c. *Lucian.* T. I. Opp. p. 280. ed. *Reitz.* τὰ ἴχνη τῶν τραυμάτων, ubi videndus est *Tib. Hemsterhus.*

4. metaphorice: *exemplar, exemplum, ad imitandum propositum,* metaphora desumta a viae ignaro, qui vestigia alterius premit, et ita viae ducem sequitur, ne a recta via aberret et ad propositum tandem perveniat terminum. Sic ter tantum legitur in N. T. Rom. IV, 12. τοῖς στοιχοῦσι τοῖς ἴχνεσι τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ πίστεως τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραὰμ qui exemplum fidei imitantur, quod reliquit Abrahamus, adhuc praeputiatus. 2 Cor. XII, 18. οὐ τοῖς αὐτοῖς ἴχνεσι, sc. περιεπατήσαμεν; nonne eadem vestigia pressimus? 1 Petr. II, 21. ἵνα ἐπακολουθήσητε τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ ut vestigiis ejus insistatis, seu, eum imitemini. Conf. *Wetstenius* ad h. l. qui docuit, eodem sensu apud Graecos occurrere formulas: ἴχνεσι βαίνειν, εἰς ἴχνος ἰέναι et κατ' ἴχνος ἀκολουθεῖν.

'ΙΩΑ'ΘΑΜ, ὁ, *Joatham* vel *Jotham.* Nomen viri ἄκλιτον hebraicum יוֹתָם, h. e. *consummatus, perfectus,* a יָתַם *perfectus fuit.* Fuit filius *Usiae,* seu *Asariae,* regis Judae. Legitur in N. T. Matth. I, 9. bis.

'ΙΩΑ'ΝΝΑ, ης, ἡ, *Johanna,* h. e. *gratiosa Deo,* vide Ἰωάννης. Est nomen proprium uxoris *Chusae,* procuratoris Herodis, quae Christum sequebatur. Commemoratur in N. T. Luc. VIII, 3. XXIV, 10.

'ΙΩΑΝΝΑ͂Σ, ᾶ, ὁ, *Johannas.* Nomen viri hebraicum, significans *gratiosum Deo,* ex חָנַן *gratiosus fuit.* Inter majores Christi numeratur Luc. III, 27.

'ΙΩΑ'ΝΝΗΣ, ου, ὁ, *Johannes.* Nomen proprium viri hebraicum יוֹחָנָן (compositum ex חָנַן *gratiosus fuit,* et יְהוָֹה nomine divino, adeoque ex etymologia *hominem* notat, *qui amore et favore gaudet divino. Alberti Gloss. Gr.* p. 38. Ἰωάννης· ἐν ᾧ ἐστιν ἡ χάρις, ubi videndus *Alberti.)* quod Alexandrini per Ἰωαννὰν, 1 Chron. III, 24. Ἰωνὰν, et Ἰωάνης, 2 Chron. XXVIII, 12. reddiderunt. Fuit autem nomen proprium

1. viri, qui fuit summus sacerdos Judaeorum, seu e genere pontificio. Act. IV, 6. Ἰωάννην καὶ ὅσοι ἦσαν ἐκ γένους ἀρχιερατικοῦ, coll. 1 Chron. VII, 9. 10.

2. *apostoli et evangelistae,* filii Sebedaei, fratris Jacobi, qui historiam de vita, factis et fatis J. C. evangelicam, tres epistolas et apocalypsin composuit. Matth. IV, 21. Marc. X, 35. Apoc. I, 1. 4.

3. socii itineris Pauli ac Barnabae, alias cognomine Marci insigniti. Act. XII, 25. XIII, 5.

4. speciatim prodromus Messiae, baptista, hoc nomine insignitus fuit. Matth. III, 1. XVII, 13. etc. de cujus carcere ac supplicio peculiarem Diss. scripsit *C. Cellarius,* quae exstat in Ej. *Diss. Acad.* p. 373.

'ΙΩ΄Β, ὁ, *Jobus.* Nomen proprium ἄκλιτον hebraicum (אִיּוֹב, quod est vel a radice אָיַב *inimicum et osorem egit, inimicatus est,* ut sit i. q. *hostibus exosus, patiens inimicitiam,* vel a radice אָיַב *desideravit, cupidus fuit)* viri, cujus eximia in rebus adversis patientia laudatur Jacob. V, 11. et cujus fata in ipso libro Jobi narrantur. Fuerunt olim inter ipsos Judaeos, negantes, hunc Jobum unquam in vivis fuisse, ejusque librum non veram

ram historiam, sed fabulam meram, ad instituendum compositam, continere. Sed contrarium alii probant ex eo, quod Ezech. XIV, 14. 20. cum Noacho et Daniele et apud Jacobum l. l. cum Elia conjungitur, adeoque ex loco Genes. XXV, 6. coll. Job. I, 3. docere conantur, Jobum fuisse ex Abrahamo ejusque uxore Kethura oriundum. Patria ejus fuit Uz, regio Arabiae desertae, et vixisse creditur ante Mosen natum.

'ΙΩῊΛ, ὁ, *Joel.* Nomen proprium prophetae Judaeorum, filii Pethuelis, Joel. I, 1. Hebraice sonat יוֹאֵל, quod est vel a יָאַל, rad. inusit. in Hiph. הוֹאִיל *voluit, acquievit*, vel dicitur pro יְהוָֹה אֵל. Legitur in N. T. Act. II, 16.

'ΙΩΝᾺΝ, ὁ, *Jonan.* Nomen viri ἄκλιτον, idem significans, quod 'Ιωνᾶς, quod vide. Commemoratur in genealogia Christi Luc. III, 30.

'ΙΩΝΑ͂Σ, ᾶ, ὁ, *Jonas.* Est nomen proprium *prophetae V. T. filii Amithai*, hebr. יוֹנָה, h. e. *columba*, (quae et Syris ܝܘܢܐ dicitur) seu secundum *Hieronymum, dolens.* Vixit sub Jeroboamo, filio Joasi, rege Israelis, et ejus patria erat Gath-Hepher. 2 Regg. XIV, 24 seq. Matth. XII, 39. 40. XVI, 4. Luc. XI, 29. 30. 32.

2. *patris Petri apostoli, piscatoris.* Matth. XVI, 17. Joh. I, 42. XXI, 15. Σίμων 'Ιωνᾶ, sc. τοῦ 'Ιωνᾶ υἱὲ, Simon, Jonae fili. Multi statuunt, 'Ιωνᾶ poni pro 'Ιωαννᾶ, per syncopen, unde in quibusdam codicibus legitur 'Ιωάννου. *Vulgata* etiam habet *Johannis.*

'ΙΩΡᾺΜ, ὁ, *Joram.* Nomen proprium filii Josaphati, regis Judae. Matth. I, 8. 2 Regg. VIII, 16. Hebraice יְהוֹרָם dicitur, i. e. *Deus est excelsus*, ex יְהוָֹה et רָם *excelsus.* Cur Matthaeus eum Usiae patrem faciat, infra ad vocem 'Οζίας notatum invenies.

'ΙΩΡΕΊΜ, ὁ, *Jorim.* Nomen viri ἄκλιτον. Origo et significatio hujus nominis dubia est et incerta. Forte ex יְהוָֹה et רוּם quasi *Jehova exaltans*, seu *exaltabit:* aut ex יְאֹרִים *rivi, fluvii.* Legitur Luc. III, 29. in genealogia Christi.

'ΙΩΣΑΦᾺΤ, ὁ, *Josaphat.* Nomen proprium regis Judae, filii Asae, admodum pii. Matth. I, 8. 1 Regg. XV, 24. Hebraice sonat יְהוֹשָׁפָט, h. e. *Jehova est judex*, seu *Jehova judicabit.*

'ΙΩΣΗΣ et 'ΙΩΣΗ͂, vel 'ΙΩΣῊ, *Joses* vel *Jose.* Est nomen indeclinabile

1. viri, qui in genealogia Christi Luc. III, 29. commemoratur.

2. viri, qui frater, h. e. cognatus Christi appellatur Matth. XIII, 55. Marc. VI, 3. Ejus mater Maria erat. Matth. XXVII, 56. Marc. XV, 40. 47.

3. viri, qui ab apostolis cognominabatur *Barnabas*, Levita, natus in insula Cypro, qui fundum, quem habebat, vendidit et pecuniam tradidit apostolis. Act. IV, 36.

'ΙΩΣῊΦ, ὁ, *Joseph.* Nomen viri hebraicum ἄκλιτον יוֹסֵף, i. e. *recipiet*, a radice אָסַף, vel *addet*, a radice יָסַף *addidit.* Septem hujus nominis in N. T. occurrunt.

1. *Joseph, Jacobi filius undecimus ex Rahele, patriarcha.* Joh. IV, 5. Act. VII, 9. Ratio hujus nominis non obscure traditur Genes. XXX, 23. 24. ubi narratur, Rahelem precatam esse, ut Deus adhuc alium sibi *adderet* (יוֹסֵף) filium. *Alberti Gloss. Gr.* p. 11. 'Ιωσήφ· προστιθῶν. Interdum idem nomen etiam per metonymiam de *posteris Josephi* adhibetur, v. c. Apoc. VII, 8. ἐκ φυλῆς 'Ιωσήφ, h. e. e tribu Ephraim, coll. v. 6. Ps. LXXVIII, 67.

2. *Joseph, filius Jonan, pater Juda*, in genealogia Christi Luc. III, 30.

3. *Joseph, filius Juda, pater Semei*, ibid. v. 26.

4.

4. *Joseph, filius Matathiae.* ibid. v. 24.

5. *Joseph, maritus Mariae virginis.* Matth. I, 18. cujus pater fuit *Jacob,* Matth. I, 16. seu *Heli,* Luc. III, 23. qui ibidem pater Christi vocatur, quia Christum nutriverat et educaverat.

6. *Joseph, Arimathaeensis,* senator, seu consiliarius (βουλευτὴς) honestus Judaeorum. Luc. XXIII, 50. qui a Pilato corpus Christi, morte affecti, sepeliendum petierat. Matth. XXVII, 57. 59.

7. *Joseph,* qui et *Barsabas,* cognominatus *Justus,* una cum Matthia ab ecclesia judicatur ad apostolatum idoneus, loco Judae proditoris. Act. I, 23. *Euseb. H. E.* III, c. 33. de hoc Josepho ex *Papia* refert, quod, ubi venenum mortiferum ebibisset, nihil molestiae et incommodi pertulerit.

ἸΩΣΊΑΣ, ου, ὁ, *Josias.* Nomen proprium hebraicum יֹאשִׁיָּהוּ idem, quod *ignis domini,* ex אֵשׁ *ignis* et יְהוָה *Jova.* Fuit rex Israeliticus, filius Amon, qui inter Israelitas verum Dei cultum restituit. 2 Chron. XXXV, 1. Matth. I, 10. 11.

ἸΩ͂ΤΑ, τὸ, *Iota.* Nomen litterae Hebraeorum omnium minimae. Hinc proverbialiter de *quavis re minima et nullius plane momenti* usurpatur Matth. V, 18. de cujus loci vero sensu vide, quae infra in κεραία dicuntur, et notata a *Wetstenio N. T.* T. I. p. 294.

K.

ΚἈΓΏ. 1. *et ego, etiam ego,* per concretionem atticam pro καὶ ἐγώ. Matth. II, 8. X, 32. 33. XI, 28. 2 Cor. XI, 22. Sic κἀμοὶ *etiam mihi,* Luc. I, 3. Act. VIII, 19. 1. Cor. XV, 8. Et κἀμὲ *etiam me,* Joh. VII, 28. 1 Cor. XVI, 4. Alexandrini pro וַאֲנִי et וְאָנֹכִי, Gen. XLII, 37. 1 Sam. XII, 6. pro וְגַם אָנֹכִי, 1 Sam. I, 28. Jerem. XIII, 26. et pro וְגַם, Exod. III, 9. Judd. II, 3.

2. *itaque ego.* 1 Cor. II, 1.

3. *vicissim ego.* Matth. XVI, 18. κἀγὼ δέ σοι λέγω.

4. *sic etiam ego,* particula οὕτω deficiente. Joh. VI, 57. X, 15. XV, 9. XVII, 18. XX, 21.

ΚΑΘΆ. Adverbium. *Sicut, quemadmodum, prout, velut,* ex κατὰ et ἃ, *secundum quae.* Semel legitur in N. T. Matth. XXVII, 10. καθὰ συνέταξέ μοι ὁ Κύριος secundum ea, quae praecepit mihi Dominus. Frequenter hoc adverbium in vers. Alex. reperitur pro כַּאֲשֶׁר *quemadmodum, sicut.* Genes. VII, 9. 16. XVII, 23. XXI, 1. 4. et pro כְּ *secundum, juxta.* Genes. XIX, 8. Exod. XII, 35. XXXII, 28. In singulari est καθό. *Phrynich.* in *Eclog. Moeris* et *Moschopulus :* τῷ μὲν καθὰ οἱ Ἀττικοὶ χρῶνται, τῷ δὲ καθὼς οὐδέποτε.

ΚΑΘΑΊΡΕΣΙΣ, εως, ἡ, 1. *destructio, eversio, subversio, demolitio,* a καθαιρέω, quod vide. Legitur in N. T. 2 Cor. X, 4. πρὸς καθαίρεσιν ὀχυρωμάτων ad destruenda castella, seu loca munitissima ; ubi tamen καθαίρεσις aeque ac ὀχυρώματα metaphorice sumendum et omnis locus de *impedimentis gravissimis, a Paulo feliciter removendis,* explicandus est. Vide infra sub ὀχύρωμα. *Xenoph. Hist. Gr.* II, 2. 6. καθαίρεσις τῶν τειχῶν. *Demosthen. Opp.* p. 755. 8. ed. *Reiske :* καθαίρεσις τῶν στεφάνων. *Hesych.* καθαίρεσις· κατάλυσις, καταστροφή.

2. ex adjuncto: *damnum, detrimentum, pernicies, exitium.* 2 Cor. X, 8. XIII, 10. εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν ut vobis prosim, non, ut vobis noceam. Saepius non legitur in N. T. 1 Macc. III, 43. ἀναστήσωμεν τὴν καθαίρεσιν τοῦ λαοῦ ἡμῶν reparabimus damnum, populo nostro illatum.

ΚΑΘΑΙΡΈΩ, ῶ, fut. 1. καθαιρήσω, aor. 2. καθεῖλον, particip. καθελών. 1. *aufero,*

aufero, demo, et speciatim: deporto de loco superiore, aliquid ex alto detraho, nostrum: abnehmen to take away, Latini refigere dicunt, etiam detrahere, (v. c. Petron. Satyr. c. 3. p. 515. et c. 12. p. 521.) ex κατὰ et αἱρέω capio, apprehendo, τ mutato in θ, ob sequentem aspiratam. Marc. XV, 36. εἰ ἔρχεται Ἡλίας καθελεῖν αὐτόν. ibid. v. 46. καὶ καθελὼν αὐτὸν et refixum de cruce. Justin. IX, 7. Act. XIII, 29. καθελόντες ἀπὸ τοῦ ξύλου detractum de cruce. Luc. XXIII, 53. Alex. Jos. X, 27. καὶ καθεῖλον αὐτοὺς ἀπὸ ξύλων. ibid. VIII, 29. Polyb. I, 86. Antonin. Lib. fab. 13. ἢ τὸ σῶμα καθαιρήσει τὸ τῆς ἀδελφῆς. ubi vid. Munkerus. Joseph. A. J. VII, 9. 1. p. 233. et in Vita sua p. 38. Hinc in universum de omnibus usurpatur, quae e sublimi detrahuntur, potestate sua dejiciuntur et in viliorem statum rediguntur; unde in N. T.

2. metaphorice, si de personis sermo est, depellere, debellare significat, v. c. Act. XIII, 19. καὶ καθελὼν ἔθνη ἑπτὰ ἐν γῇ Χαναὰν et depulsis septem nationibus Chananaeis.

3. destruo, demolior. Luc. XII, 18. καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας demoliar horrea mea. Alex. Prov. XXI, 22. καὶ καθεῖλε τὸ ὀχύρωμα. 1 Macc. V, 65.

4. deturbo, dejicio, potestate privo, et speciatim de regibus et potentibus, regno et potestate exutis, usurpatur. Luc. I, 52. καθεῖλε δυνάστας ἀπὸ θρόνων de thronis deturbat tyrannos, seu de regno et imperio dejicere solet. Conf. Perizon. ad Aelian. V. H. II. c. 25. et Wetstenii N. T. T. I. p. 654. Δαρεῖον καθεῖλεν Ἀλέξανδρος. Herodian. VIII, 3. s. 11.

5. auctoritate et valore privo, efficio, ut aliquid pro nihilo ducatur. Sic Act. XIX, 27. μέλλειν καὶ καθαιρεῖσθαι τὴν μεγαλειότητα αὐτῆς futurum esse, ut majestas Dianae minuatur et despiciatur: ubi καθαιρεῖσθαι est i. q. εἰς οὐδὲν λογισθῆναι in antecedentibus. Syrus: et etiam ipsa Dea totius Asiae, et quam omnes gentes adorant, ܡܬܒܣܪܐ despectui habebitur. 2 Cor. X, 5. λογισμοὺς καθαιροῦντες ad refutandas falsas de me opiniones. ubi vid. Wetstenius. Saepius non legitur in N. T. Simili modo καθαίρεσις legitur apud Philonem de Confus. Ling. Vol. III. p. 372. ed. Pfeifer. et ipsa vox καθαιρέω apud eundem de Abrahamo p. 380. ed. Paris.

ΚΑΘΑΊΡΩ, fut. αρῶ, perf. κεκάθαρκα, part. pass. κεκαθαρμένος, 1. mundo rem aliquam, a sordibus purgo, lustro, a κατὰ et αἴρω tollo, quia purgando sordes tolluntur. Speciatim, ut latinum purgare, quo recte usus est Vulg. Joh. XV, 2. (conf. Salmas. Exerc. Plin. p. 584.) de agricolis et vinitoribus usurpatur, cum inutiles ramos in vitibus arboribusque falce amputant, ne vel nimis luxurient, vel steriles facti exarescant, sed ut copiosiores fructus ferant. Sic legitur in N. T. Joh. XV, 2. καὶ πᾶν (sc. κλῆμα) τὸ καρπὸν φέρον, καθαίρει αὐτὸ, ἵνα πλείονα καρπὸν φέρῃ et omnem palmitem, fructum ferentem, purgat, ut plures fructus ferat. Phavor. καθαίρω· ἁγνίζω, ἁγνύω, σμήχω, ἀφοσιῶ.

2. metaphorice: expio, a peccatis et poenis peccatorum liberum efficio, quasi purgo peccatis et culpa. Sic occurrit Hebr. X, 2. ἅπαξ κεκαθαρμένους perfecte expiatos, liberos a peccatis eorumque poenis. Etiam apud Graecos haec vox de lustrationibus et expiationibus sacris frequenter adhibetur, v. c. apud Xenoph. Anab. V, 7. 19. Aelian. V. H. III, 1. IV, 5. VIII, 5. Conf. Raphelii Obss. in N. T. ex Herodoto p. 628. Hinc καθαρμοὶ lustrationes, expiationes, de quibus erudite egit Salmas. Praef. ad Cebetis Tabulam p. 25 seq.

ΚΑΘΆΠΕΡ, 1. sicut, quemadmodum. Conflatum est ex praepositione κατὰ et articulo composito ὅπερ. Rom. XII, 4. ubi pro καθάπερ nonnulli codices ὥσπερ habent. 1 Cor. XII, 12. καθάπερ γὰρ—οὕτω καί. 2 Cor. I, 14. III, 13. 18. VIII, 11. 1 Thess. III, 6. 12. IV, 5. Hebr. IV, 2 et V, 4. Alexandrini pro כַּאֲשֶׁר quemadmodum, sicut.

; Genes. XII, 4. Exod. V, 13.
6. 10. 13.
simili modo, pari ratione. Rom.
i. καθάπερ καὶ Δαβὶδ λέγει τὸν μακα-
ν τοῦ ἀνθρώπου pari ratione Davi-
felicem praedicat hominem. 1
s. II, 11.

ΑΘΑΠΤΩ, fut. άψω, *attingo, con-*
, *annecto, appendo,* et neutrali-
nnecto, seu *appendo me, adhae-*
invado, ex κατὰ et ἅπτω *tango.*
l legitur in N. T. Act. XXVIII,
ιδνα, ἐκ τῆς θέρμης ἐξελθοῦσα, καθῆψε
χειρὸς αὐτοῦ vipera, per calorem
pens, invasit manum ejus, seu
t in manu ejus. *Vulgatus* per
ere reddidit. *Sophocles Trachin.*
62. Copiose et erudite de hoc
et vera ejus lectione egit *Suicer.*
. *Eccles.* T. II. p. 5 seq. *Hesych.*
πτεσθαι· λοιδορεῖσθαι, ὀνειδίζειν, προσ-
άπτεσθαι, ἐγγίζειν. Conf. inter-
s ad *Thom. M.* p. 480.

ΑΘΑΡΙΖΩ, fut. ίσω, 1. *mundo,*
, *sordes amoveo, inquinamenta*
quae adhaerent vel insunt rei.
. XXIII, 25. καθαρίζετε τὸ ἔξωθεν
στηρίου καὶ τῆς παροψίδος externa
m et patinarum purgatis. Marc.
19. καθαρίζον πάντα τὰ βρώματα
m purgamentum; ubi homines
purgant ab omnibus cibis. Luc.
9. Hinc metaphorice:
no, curo, a morbo libero, et
tim de *cura leprae* usurpatur.
c vero significatione sumitur
. VIII, 2. δύνασαί με καθαρίσαι
me sanare a lepra, et v. 3.
σθητι mundus esto. ibid. X, 8.
ς καθαρίζετε. ib. XI, 5. Marc. I,
. 42. Luc. IV, 27. V, 12. etc.
eclaro aliquem vel *aliquid pu-*
mundum, a sordibus purum.
. XIII, 6. καθαριεῖ αὐτὸν ὁ ἱερεὺς
um judicabit illum sacerdos.
uia, ut supra ad vocem ἀκάθαρ-
observatum est, *impurum* apud
os non solum de rebus usurpa-
quarum usus legibus Mosaicis
ictus erat, sed etiam de homi-
a quorum familiaritate ac con-
M. I.

suetudine per leges Judaicas abstinendum erat, hinc καθαρίζειν, de rebus usurpatum, significat: *declarare aliquid licitum nec interdictum;* de hominibus autem si legitur, est: *declarare aliquem dignum aliorum consortio et familiari consuetudine, nec amplius gentilem habendum esse.* Act. X, 15. ἃ (sc. βρώματα) ὁ Θεὸς ἐκαθάρισεν quae ciborum genera Deus pura et licita declaravit. ibid. XV, 9. τῇ πίστει καθαρίσας τὰς καρδίας αὐτῶν religione christiana, quam gentilibus tradi curavit, eos ad verum Dei populum pertinere palam declaravit. Judaei enim se καθαροὺς, h. e. verum Dei populum appellare solebant.

4. in universum: *libero, immunem reddo* et speciatim metaphorice: *emendo, a vitiis revoco, mente purum et incorruptum reddo,* et ex adjuncto: *expio, remissionem peccatorum concilio.* 2 Cor. VII, 1. καθαρίσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος purgemus nos ab omni inquinatione corporis ac animi. Ephes. V, 26. καθαρίσας τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος ἐν ῥήματι emendans eos baptismo, quò doctrinae christianae et ejus observationi obstringuntur. Tit. II, 14. Hebr. IX, 14. 1 Joh. I, 7. 9. Jacob. IV, 8. καθαρίζειν χεῖρας abstinere ab impie factis, emendare vitam. Hebr. IX, 22. 23. ubi de lustrationibus et expiationibus legalibus et ritualibus sermo est, quae per sanguinem hircorum et vitulorum fiebant. Hinc in versione Alex. τῷ חִטֵּא *expiavit,* Exod. XXIX, 36. Levit. VIII, 15. IX, 15. et כִּפֵּר, Exod. XXIX, 37. XXX, 10. respondet. Sirac. XXIII, 10. ἀπὸ ἁμαρτίας οὐ μὴ καθαρισθῇ. ibid. XXXVIII, 10. ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας καθάρισον καρδίαν. Simili modo καθαίρειν apud *Cebetem* c. 15. occurrit.

ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ, οῦ, ὁ, 1. proprie: *purgatio corporis externa, mundatio physica a sordibus et inquinamentis.* Joh. II, 6. κατὰ τὸν καθαρισμὸν τῶν Ἰουδαίων, pro κατὰ τὸ ἔθος τοῦ καθαρισμοῦ τῶν Ἰουδαίων pro more Judaeorum

lavandi recepto, sc. ante et post cibum captum.

2. *purificatio legalis et ceremonialis* ad imitationem hebraici טָהֳרָה 1 Chron. XXIII, 28. Nehem. XII, 45. cui καθαρισμὸς in versione Alex. respondet. Luc. II, 22. αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ. Scilicet puerpera apud Judaeos *immunda* habebatur et ex legibus Mosaicis sacrificio solemni purganda erat. Levit. XII.

3. *baptismus*. Joh. III, 25. περὶ καθαρισμοῦ, scil. an Christus jure suo baptizare possit, et an baptismus, ab eo institutus, praestantior sit Johannis baptismo, coll. v. 22. 23 et 26.

4. *cura, medela, sanatio*, speciatim *hominis leprosi*. Marc. I, 44. καὶ προσένεγκε περὶ καθαρισμοῦ σου et offer solemne sacrificium pro sanatione tua. Luc. V, 14. Ita טָהֳרָה Levit. XV, 13. usurpatur, quod ibid. XIV, 32. ipsum sacrificium, pro sanatione leprosi offerendum, notat. Hinc

5. metaphorice; *expiatio, remissio peccatorum, liberatio a peccatis eorumque poenis*. Hebr. I, 3. δι' ἑαυτοῦ καθαρισμὸν ποιησάμενος τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν morte sua hominibus remissionem peccatorum conciliavit. Formula καθαρισμὸν ποιεῖν legitur eodem sensu in versione Alex. Joh. VII, 21. 2 Petr. I, 9. — Alex. כִּפֻּרִים expiationes Exod. XXIX, 36. XXX, 10. Adde Num. XIV, 18.

ΚΆΘΑΡΜΑ, τος, τὸ, 1. latino *purgamentum* respondet adeoque et proprie significat partim *omne, quod ad purgandum et expurgandum adhibemus*, partim *sordes, quae purgando auferuntur*, a καθαίρω *purgo*. Jam quia καθαίρειν etiam *expiare, lustrare* significat, hinc κάθαρμα

2. ut latinum *purgamentum* apud *Petronium* cap. 134. ubi vid. interpretes, *piamentum* seu *omne* notat, *quo ad expiandum utimur*. Sic v. c. καθάρματα *victimae* dicebantur, *quae immolabantur ad expiandum populum*. (*Hesych*. κάθαρμα· τὸ χοιρίδιον, ᾧ τὴν ἑστίαν ἐκάθαιρον ἐν ταῖς ἐκτροπίαις.) Etiam *homines ignobiles et scelerati, qui publice alebantur et grassante peste aliove malo graviore immolabantur ad expiandum urbem aut civitatem Deorumque iram avertendam*. Conf. *L. Bos. Exercit. Philol. in N. T.* p. 125 seq. *Schol. Aristoph. Plut.* v. 454. et *Acharn*. v. 44. *Phavor*. καθάρματα ἐλέγοντο οἱ ἐπὶ τῇ καθάρσει λοιμοῦ τινὸς, ἢ τινὸς ἑτέρας νόσου θυόμενοι τοῖς θεοῖς. Τοῦτο δὲ τὸ ἔθος καὶ παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις ἐπεκράτησε. Λέγεται δὲ καὶ καθαρισμός. Idem: καθάρματα· ἔτρεφόν τινας Ἀθηναῖοι λίαν ἀγεννεῖς καὶ ἀχρήστους καὶ ἐν καιρῷ συμφορᾶς τινὸς ἐπελθούσης τῇ πόλει, λοιμοῦ λέγω, ἢ τοιούτου τινὸς, ἔθυον τούτους, ἕνεκα τοῦ καθαρθῆναι τοῦ μιάσματος, οὓς καὶ ἐπωνόμαζον καθάρματα. Jam quia partim sordes abjicere et aversari solent omnes, partim homines piaculares viles erant et abjecti, hinc κάθαρμα

3. *omnis homo vilis et abjectus, ignobilis et contemtae conditionis* dicitur. Sic semel legitur in N. T. 1 Cor. IV, 13. ὡς καθάρματα τοῦ κόσμου ἐγενήθημεν, ubi tamen in nonnullis codicibus περικαθάρματα legitur. Latine verti potest *propudium*, quod vocabulum saepe apud *Plautum* occurrit, v. c. Curc. I, 3. 34. "quid ais propudium?" *Joseph. B. J.* IV, 4. 3. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 114.

ΚΑΘΑΡΌΣ, ὰ, ὸν, 1. *purus, mundus, qui caret sordibus et inquinamentis, physice talibus*, a καθαίρω. Matth. XXVII, 59. ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι καθαρᾷ involvit linteo mundo. Apoc. XV, 6. λίνον καθαρόν. ibid. XIX, 8. 14. XXI, 18. χρυσίον καθαρὸν (coll. 2 Paralip. IV, 16.) ὅμοιον ὑάλῳ καθαρῷ. De ramis purgatis sumitur Joh. XV, 3. ὑμεῖς καθαροί ἐστε vos similes estis talibus palmitibus purgatis, coll. v. 2. Cf. supra sub καθαίρω.

2. *licitum, non interdictum legibus divinis*, maxime Mosaicis, praecipue, si de cibis ac nutrimentis sermo est. Rom. XIV, 20. πάντα μὲν καθαρὰ omnia ciborum genera per se licita sunt, ubi τῷ κακὸν opponitur. Tit. I, 15. πάντα μὲν καθαρὰ τοῖς καθαροῖς. Luc. XI, 41. πάντα καθαρὰ ὑμῖν ἐστιν omnia

vestra

vestra grata erunt Deo et accepta. Matth. XXIII, 26.

3. *insons, innocens, in quem nulla culpa cadit.* Act. XVIII, 6. *καθαρὸς ἐγὼ* nullam mihi culpam tribuere potestis. ibid. XX, 26. *καθαρὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ αἵματος πάντων* ab omnium pernicie insons sum. Hist. Sus. v. 46. *καθαρὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ αἵματος ταύτης.* Constructio hujus vocabuli cum praepositione *ἀπὸ* hebraica est, nam Graeci addere ei genitivum sine praepositione solent. Genes. XXIV, 8. *καθαρὸς ἔσῃ ἀπὸ τοῦ ὅρκου τούτου.*

4. ut *ἀμίαντος* Hebr. VII, 26. *probus, integer vitae, pius, qui se peccatorum sordibus non contaminavit.* Matth. V, 8. *οἱ καθαροὶ καρδίᾳ* integri corde, seu animo, i. q. *καθαροκάρδιοι*, ut a Graecis appellantur, quibus mens est pura et casta. Respondet hebraicae formulae בַּר־לֵבָב, Ps. XXIV, 4. Conf. etiam Alexandrinos Genes. XX, 5. Job. XXXIII, 3. Joh. XIII, 10. *ὑμεῖς καθαροί ἐστε, ἀλλ' οὐχὶ πάντες* vos omnes, uno excepto, puri et integri estis, coll. v. 11. Tit. I, 15. *τοῖς καθαροῖς* opponuntur *οἱ μεμιασμένοι καὶ ἄπιστοι.* 1 Tim. III, 9. *καθαρᾷ συνειδήσει* animo nihil mali sibi conscio. 2 Tim. I, 3. Sic ipse *Xenoph. Cyrop.* VIII, 7. 3. p. 355. ed. *Mori: καθαρὰ ἔργα* recte facta appellat, in quibus nihil vitii aut reprehensionis est. *Phavor. καθαρὸς τῇ καρδίᾳ ἐστὶν, ὁ μὴ λαμβανόμενος ἑαυτοῦ ἐπὶ ἐντολῆς Θεοῦ ἀθετήσει ἢ ἐλλείψει.*

5. *perfectus, sincerus, non fucatus, verus, suo nomine dignus.* Jacob. I, 27. *θρησκεία καθαρὰ* verus Dei cultus. 1 Tim. I, 5. *ἐκ καθαρᾶς καρδίας* animo sincero et haud fucato. 2 Tim. II, 22. Malach. I, 11. *Pindar. Pyth.* Od. V. init. *καθαρὰ ἀρετή.* Apud *Dion. Halic.* III. p. 522. anima *καθαρὰ καὶ ἀμίαντος* dicitur.

6. *quod vim habet purgandi.* Sic Hebr. X, 23. baptismus dicitur *ὕδωρ καθαρὸν*, sine dubio propter effectum, coll. Ephes. V, 26.

ΚΑΘΑΡΌΤΗΣ, *ητος*, ἡ, 1. *mundities, puritas*, eaque vel physica, vel ceremonialis et legalis, a *καθαρὸς purus.* Semel legitur in N. T. de puritate levitica Hebr. IX, 13. *εἰ γὰρ τὸ αἷμα ταύρων καὶ τράγων — ἁγιάζει πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότητα* si enim sanguis taurorum et hircorum — efficit munditiem corporis externam et legalem. Occurrit etiam in reliquiis *Symmachi* Ps. LXXXIX, 44. pro hebr. טֹהַר. Adde *Xenoph. Mem.* II, 1. 22. In versione Alex. Ps. XVIII, 20. 24. vocabulum idem significans *καθαριότης* reperitur pro hebr. בֹּר *puritas.*

ΚΑΘΈΔΡΑ, ἡ, 1. proprie in genere: *quaecunque sella, sedes, sedile, subsellium*, ex *κατὰ* et *ἕδρα sella*, quod est ab *ἕζομαι sedeo.* Sic v. c. de subselliis vendentium usurpatur. Matth. XXI, 12. *καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστερὰς* et sellas vendentium columbas, scil. evertit. Marc. XI, 15. *Xenoph.* de *Venat.* IV, 4. *ἐπὶ τὰς καθέδρας τοῦ λαγώ.* Speciatim ita dicitur

2. *subsellium*, seu *altior sella, in qua sedentes magistri Judaeorum* (aeque ac Sophistae, Rhetores et Philosophi gentilium. Vide *Philostrat. Vit. Soph.* II, 2. *Juvenal. Sat.* VII, 203.) *legem populo interpretabantur, aut de religione disserebant, cathedra, suggestus docentium.* Hinc metonymice: *potestas docendi, munus et dignitas doctoris religionis.* Matth. XXIII, 2. *ἐπὶ τῆς Μωσέως καθέδρας ἐκάθισαν οἱ γραμματεῖς κ. τ. λ.* h. e. successores Mosis in munere et dignitate doctoris religionis sunt legis periti, adeoque eodem jure et auctoritate pollent, quo Moses, ut vel e sequentibus apparet. Idem vocabulum, quod in libris apocryphis V. T. interdum *omnem conditionem hominis et statum florentem, auctoritatem et dignitatem* significat, v. c. Sirac. XII, 12. (conf. *Spicil. I. Lexici Bieliani* p. 63.) apud Scriptores graecos ecclesiasticos saepe de *dignitate* et *munere episcopi* usurpatur, ut me docuit *Suicer.* in *Thes. Eccles.* T. II. p. 9.

ΚΑΘΕΖΩ, ut simplex ἕζω, *sedere facio alterum*. Medium καθέζομαι *me sedere facio*, h. e. *sedeo*, ex κατὰ et ἕζομαι *sedeo*. Joh. IV, 6. καθέζετο οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ sedebat ad fontem. ibid. XI, 20. Μαρία δὲ ἐν τῷ οἴκῳ ἐκαθέζετο Maria interea domi sedebat, ex more scil. lugentium. (Vide *Geierum* de *Hebraeorum Luctu* c. 18. *Hesych.* καθέδραι· πένθους ἡμέραι ἐπὶ τετελευτηκόσι. Adde *Eurip. Iphig.* in *Aul.* v. 1175.) Inprimis usurpatur de doctoribus Judaeorum, qui docentes sedere solebant. Matth. XXVI, 55. καθ' ἡμέραν πρὸς ὑμᾶς ἐκαθεζόμην διδάσκων quotidie inter vos sedebam docens. Luc. II, 46. De judicibus sedentibus Act. VI, 15. οἱ καθεζόμενοι ἐν τῷ συνεδρίῳ, coll. *Homer. Iliad.* σ', v. 420 seq. *Theocrit. Idyll.* XI, 17. καθεζόμενος ἐπὶ πέτρας ὑψηλᾶς. *Arrian. Exped. Alex.* VII, 24.

ΚΑΘΕΙΣ, vel, ut potius rectius scribitur, καθ' εἷς *unusquisque sigillatim, alius post alium*, pro καθ' ἕνα, ut Graecus dicturus fuisset et reperitur adeo in N. T. 1 Cor. XIV, 31. Ephes. V, 33. Plerisque καθεῖς videtur vox hellenistica esse quam ex καὶ εἶτα εἷς, seu εἷς καὶ εἶτα εἷς compositam judicavit *Blackwallus* in *Auct. Classicis S.* p. 424. ed. *Wollii*. In N. T. ter tantum legitur. Marc. XIV, 19. καὶ λέγειν αὐτῷ εἷς καθεῖς et coeperunt interrogare eum unus post alium. Sed plurimi codices habent καθ' εἷς, ut etiam expressum est in editione *Griesbachiana*. Idem valet de reliquis duobus locis Joh. VIII, 9. ἐξήρχοντο εἷς καθεῖς, et Rom. XII, 5. ubi ὁ καθεῖς, seu ὁ καθ' εἷς positum est pro εἷς ἕκαστος *unusquisque, singuli*. Vide omnino de hac formula disputantem *Graevium* ad *Lucian. Soloec.* T. II. Opp. p. 755.

ΚΑΘΕΞΗΣ, Adverbium, *ordine, continua serie*. Innuit autem ordinem, sive temporis, sive loci, ex κατὰ et ἑξῆς, ab ἕξη *ordo*. Luc. I, 3. καθεξῆς σοὶ γράψαι continua serie, seu temporis ratione habita, tibi scribere. *Syrus:* ܒܛܟܣܗ *ordine suo*. ibid. VIII, 1. ἐγένετο ἐν τῷ καθεξῆς, scil. ὄντι χρόνῳ, et factum est deinceps, paulo post. Act. III, 24. καὶ τῶν καθεξῆς, sc. ὄντων, et ordine sequentibus. ibid. XI, 4. ὁ Πέτρος ἐξετίθετο αὐτοῖς καθεξῆς et Petrus continua serie iis exposuit. ibid. XVIII, 23. διερχόμενος καθεξῆς τὴν Γαλατικὴν χώραν peragravit ordine Galatiam. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΘΕΥΔΩ. 1. *dormio*, de somno naturali, ex κατὰ et εὕδω dormio, praepositionis significatione neglecta. Matth. VIII, 24. XIII, 25. XXVI, 40. 43. Marc. IV, 27. καὶ καθεύδῃ καὶ ἐγείρηται νύκτα καὶ ἡμέραν, h. e. et agit res suas ut homines vulgo solent. ib. XIV, 40. 41.

2. *mortuus sum*, per euphemismum et ob similitudinem quandam, quae morti cum somno intercedit ad imitationem hebraici יָשֵׁן, Dan. XII, 2. et שָׁכַב, Ps. LXXXVIII, 5. Matth. IX, 24. οὐ γὰρ ἀπέθανε τὸ κοράσιον, ἀλλὰ καθεύδει, ubi ἀποθνήσκειν a καθεύδειν ita differt, ut illud sit *mori, sine ulla spe reditus in hanc vitam*, hoc vero significet, *mori, ita, ut mox in hanc vitam revoceris*. Marc. V, 39. Luc. VIII, 52. 1 Thess. V, 10. εἴτε καθεύδωμεν sive mortui deprehendamur die illo extremo: ubi e contrario γρηγορεῖν *vigilare* pro *vivere* usurpatur.

3. metaphorice: *ignavus, negligens, securus sum*, et ex adjuncto: *vitiositati et sceleribus deditus sum*, nam securitas et negligentia est foecunda scelerum mater. 1 Thess. V, 6. ἄρα οὖν μὴ καθεύδωμεν ne itaque securitatis, negligentiae et incuriae reos nos faciamus. Ita *stertere* apud Latinos usurpatur, v. c. *Cic.* ad *Attic.* IV, 3. נִרְדָּם Prov. X, 5. Nahum. III, 18. Ephes. V, 14. ἔγειραι ὁ καθεύδων redeas ad te, vitiositati dedite, seu, desinas vitam scelestam agere. Conf. *Suiceri Thes. Eccles.* T. II, p. 10.

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ, οῦ, ὁ, 1. proprie *ducem viae, antesignanum* significat, et hebraico נָגִיד respondet, a καθηγέομαι *viae dux sum, praecedo, praeeo.*

Pollux

Pollux Onom. III, 95. *Phavor.* καθηγεῖσθαι· ἀντὶ τοῦ ἡγεῖσθαι, παρὰ Ἡροδότῳ.

2. metaphorice: *rector, qui consilio alicui adest, et prudentia aliquem regit*, speciatim *summus doctor, magister*, i. q. Ῥαββί. Sic bis legitur in N. T. Matth. XXIII, 8. εἷς γάρ ἐστιν ὑμῶν ὁ καθηγητὴς unus enim communis vestrum magister est. In codicibus nonnullis legitur h. l. ὁ διδάσκαλος, e glossemate. ibid. v. 10. μηδὲ κληθῆτε καθηγηταὶ, εἷς γὰρ ὑμῶν ἐστιν ὁ καθηγητὴς ὁ Χριστὸς neque doctores vocemini, unus enim est vester doctor, Christus. Eodem sensu reperitur etiam apud *Plutarchum* de *Discrimine Amic. et Adulat.* c. 45. qui in *Alexandro* p. 667. tradit Leonidam repudiato paedagogi nomine ob dignitatem et necessitatem vocatum esse Alexandri (cui plures praepositi fuerunt τροφεῖς καὶ παιδαγωγοὶ καὶ διδάσκαλοι λεγόμενοι.) καθηγητήν. Cf. eundem in *Sympos.* Lib. II. p. 634. et in *Cic.* p. 874. Adde etiam *Dionys. Hal.* T. II. p. 138. *Phavor.* καθηγητής· διδάσκαλος. — καθηγητής ἐστιν ὁ προπαιδεύων τὸν προπαιδευόμενον, διδάσκαλος δὲ ὁ τὸν ἐν τοῖς προπαιδεύμασιν γυμνασθέντα διδάσκων. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 482.

ΚΑΘΉΚΩ, *convenio, pertineo, devenio.* Hinc impersonale καθήκει *convenit, decet, consentaneum est.* Participium praes. neutr. gen. τὸ καθῆκον substantive sumitur, *officium, conveniens, decens, quod est officii aut partium alicujus.* Ipsa vox καθήκω ex emendata lectione semel occurrit in N. T. Act. XXII, 22. οὐ γὰρ καθῆκεν (in aliis καθῆκον) αὐτὸν ζῆν non enim fas est, eum diutius vivere. Sirac. X, 23. οὐ καθήκει δοξάσαι ἄνδρα ἁμαρτωλόν. Participium τὸ καθῆκον legitur Rom. I, 28. ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα, ubi τὰ μὴ καθήκοντα per λιτότητα *profana, turpia, foeda, indigna quaevis* significant, coll. 2 Macc. VI, 4. *Diog. Laërt.* VII, 25 et 108. *Cic. Offic.* I, 3. *Hesych.* καθήκοντα· προσήκοντα, ἀκόλουθα, ἁρμόζοντα.

ΚΆΘΗΜΑΙ, 1. *sedeo*, ex κατὰ et ἧμαι *sedeo.* Matth. IX, 9. καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον sedentem ad portitorium. ibid. XI, 16. καθημένοις otiosis sedentibus. Conf. *Bergler.* ad *Alciphr.* Epp. I, 25. p. 102. ibid. XX, 30. XXVII, 61.

2. *humi sedeo,* quod erat lugentium apud veteres populos orientales. Sic legitur in N. T. Luc. X, 13. πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ καθήμεναι μετενόησαν jam dudum saccis induti et pulvere conspersi, humi sedentes, ad frugem rediissent. Etiam apud optimos graecos Scriptores κάθημαι ponitur pro κάθημαι χαμαὶ, v. c. apud *Eurip. Iphig.* in *Aul.* v. 1175. *Arrian. Diss. Epictet.* I, c. 9. III, 24. Alia habet *Kypke* in *Obss. Sac.* T. II. p. 261.

3. ut latinum *sedeo, Cic.* ad *Div.* XVI, 7. *habito, vivo, versor, commoror in aliquo loco.* Matth. IV, 16. τοῖς καθημένοις ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου versantibus in caliginosa nocte. Luc. I, 79. XXI, 35. τοὺς καθημένους ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς super omnes incolas hujus terrae. Joh. VI, 3. καὶ ἐκεῖ ἐκάθητο et ibi commorabatur. Act. II, 2. οὗ ἦσαν καθήμενοι in quo versabantur, seu convenerant. 2 Regg. XVIII, 8. pro eo, quod est in ed. *Complut.* ὅτι ἐκάθητο ἐν Γεδσοὺρ in *Vatican.* e glossemate legitur ἐν τῷ οἰκεῖν με ἐν Γεδσούρ. Sirac. L, 26. Judith. V, 3. 1 Macc. II, 29. Hanc vero significationem sine dubio recepit verbum istud ad imitationem hebraici יָשַׁב Ies. IX, 1. Conf. *Vorstii Philol. S.* c. 5. p. 170 seq. ed. *Fischer.* Non negandum autem est, in hac locutione linguam graecam cum hebraea convenire. *Alciphr.* I. Ep. 25. p. 102. ἢ καθήμενον ἐπὶ ταῖς Ἀττικαῖς ἐσχατιαῖς λιμώδεις καὶ αὐχμηρὸν ἐρυγγάνειν. *Pindar. Olymp.* I. Epod. 3. Vide *Novam Bibl. Lubec.* Vol. II. p. 109 seq.

4. *auditor sum.* Nam auditores olim sedisse, doctores autem et oratores stetisse, constat e Scriptoribus latinis et graecis. Hinc apud *Cic.* (*Rosc. Am.* 1. ad *Div.* V, 2.) sedentes opponuntur dicentibus, cum in senatu, tum in judiciis, et *bene stare* is dicitur,

tur, qui ita stat, ut auditoribus ea, quae dicit, probet. Eandem consuetudinem etiam Judaeis ac primis Christianis in conventibus privatis fuisse, clare docet locus 1 Cor. XIV, 30. ἐὰν δὲ ἄλλῳ ἀποκαλυφθῇ καθημένῳ si vero revelatio divina contigerit auditorum cuidam. Lucem foenerat haec observatio etiam locis Marc. III, 32. 34. et Luc. V, 17. nec refutatur argumentis a *Vitringa* de *Synag. Vetere* p. 709. prolatis, ut doceret, sedere in cathedris apud Judaeos doctorum tantum fuisse. Hunc enim ritum, sed in synagogis tantum, obtinuisse apud Judaeos, ultro concedimus.

5. *sedeo judex, constitutus sum judex.* Judices enim sedere solebant in tribunali, ut apparet ex Matth. XXVII, 19. καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος. Sic autem usurpatur Act. XXIII, 3. καὶ σὺ κάθῃ, κρίνων με κατὰ τὸν νόμον ideo sedes hic judex, ut de me ex lege judices. *Philostratus* in *Vita Apollonii* VIII, 7. p. 328. ed. *Olear.* δίκαιον γὰρ τὸ μὴ προκαταγιγνώσκειν μηδὲ καθῆσθαι πεπυσμένον, h. e. neque judicem sedere praeoccupato animo. Hinc ὁ καθήμενος *sedens, ipsum judicem* significat. *Themist. Orat.* I. p. 12. ψῆφον ἤδη ὁ καθήμενος εὐτρεπίζεται. Per eandem metonymiam, signo posito pro re signata, καθῆσθαι etiam significat

6. *imperare, regnare, dominari, dignitatem et auctoritatem regiam habere. Callim.* Hymn. in Delum v. 219. quemadmodum etiam יָשַׁב Ps. IX, 4. pro מָלַךְ ponitur. Ex hac vero significatione explicanda est formula: καθῆσθαι ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ, quae toties in N. T. Christo tribuitur, qui, sublimis in coelos elatus, cum Deo regnat et imperium in homines habet commune. Matth. XXII, 44. XXVI, 64. καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως. Marc. XII, 36. Luc. XX, 42. XXII, 69. καθήμενος ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ. Act. II, 35. Coloss. III, 1. Hebr. I, 13. *Callim.* Hymn. in Apoll. v. 30. ubi de Apolline ita: δύναται γὰρ, ἐπεὶ Διὶ δεξιὸς ἧσται. Etiam καθῆσθαι simpliciter positum *imperare, dominari* significare videtur. Apoc. XVII, 1. 9. 15. coll. XVIII, 7.

ΚΑΘ' ἩΜΈΡΑΝ, sc. ἑκάστην, (quod additur Hebr. III, 13.) seu πᾶσαν (Act. XVII, 17.), *quotidie, singulis diebus, in dies.* Matth. XXVI, 55. Luc. XI, 3. XVI, 19. τὸ καθ' ἡμέραν. *Thucyd.* I, 2. III, 37. *Eurip. Hecub.* 317. Scribitur etiam contracte καθημέραν Dan. I, 5. Sirac. XLV, 14.

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΌΣ, ἡ, ὀν, *quotidianus, diurnus,* ab adverbio καθημέραν *in dies, quotidie.* Tantum legitur in N. T. Act. VI, 1. ἐν τῇ διακονίᾳ τῇ καθημερινῇ in distributione eleemosynarum quotidiana. Judith. XII, 15. εἰς τὴν καθημερινὴν δίαιταν αὐτῆς. *Alciphron* I, 5. καθημερινῆς ἐργασίας. *Joseph. A. J.* XII, 7. 8. καθημερινὰς θυσίας. *Thomas* in v. ἀμφίεσις, ἀφημερινὸν, οὐ καθημερινόν. *Etym. M.* ἀφημερινὸς, ὁ καθημερινός. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 491.

ΚΑΘΊΖΩ, fut. ίσω, 1. proprie transitive: *sedere facio,* seu *jubeo alterum, colloco, constituo.* Medium καθίζομαι *me sedere facio,* h. e. *sedeo,* a κατὰ et ἕζω *in sede colloco. Eustath.* ad *Homer.* p. 428. καθίζων proprie, inquit, δηλοῦν τὴν εἰς ἄλλον ἐνέργειαν. In hac vero propria significatione nonnisi metaphorice in N. T. legitur, v. c. 1 Cor. VI, 4. Ephes. I, 20. Καθίζομαι contra reperitur Matth. XIX, 28. Luc. XXII, 30. καὶ καθίσησθε ἐπὶ θρόνων et sedeatis super thronis, h. e. summa dignitate et auctoritate praediti sitis. *Aeschin. Socr.* Dial. III. p. 162. καθιζόμενοι δικασταὶ ἀνακρίνοντες. (Sic Latini: *judices sedent, Liv.* III. c. 46. *Cic. Fam.* II, 13.) Adde *Aelian. V. H.* XII, 1. *Herodian.* II, 3. 8.

2. intransitive, omisso ἑαυτὸν, (quod additur v. c. apud *Aelian. V. H.* IV, 22. VII, 1.) *sedeo, consideo, assideo, insideo.* Matth. XIII, 48. XXVI, 36. καθίσατε αὐτοῦ considete hic. Joh. XII, 14. ἐκάθισεν ἐπ' αὐτὸ, sc. ὀνάριον. Act.

XIII, 14. ἐκάθισαν consederunt reliquos auditores. 1 Cor. X, ucyd. I, 26. καθίζουσιν ἐπὶ τὸν βω- ibi Schol. ἑαυτοὺς δηλονότι recte psit. *Aelian. V. H.* XII, 1. ἐκέλευσε πλησίον αὐτοῦ τὰς ἀνθρώ- αθίσαι. *Diog. Laërt.* I, 57. καὶ ς εἰς τὸν θρόνον.

r synecdochen speciei: *maneo, to in aliquo loco, commoror, ver- tm*, plane ut hebraicum יָשַׁב Ies. Jer. XXXVIII, 7. et κάθημαι ζομαι, de quo supra dictum est. II, 3. ἐκάθισέ τε ἐφ' ἕνα ἕκαστον αὐ- ιae aliquamdiu agitabatur super ι capita. ibid. XVIII, 11. ἐκά- ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας ἕξ et commo- est ibi per annum unum et sex s. Luc. XXIV, 49. ὑμεῖς δὲ καθ- ἐν τῇ πόλει vos autem manete Hi- ymis. In versione Alex. re- et hebr. גּוּר *peregrinari*, Ier. , 33. et יָשַׁב, Exod. XVI, 29. in aliis locis per μένω, Genes. , 55. Ps. IX, 7. et καταμένω, XX, 1. XXII, 9. reddiderunt. *sedere* apud *Cic.* ad *Fam.* XVI, de *Dionys. Halic.* VIII, 16.

dicem constituo, quia judices in ali sedebant. Joh. XIX, 13. XII, 21. XXV, 6. 17. Sic se- gitur 1 Cor. VI, 4. τούτους κα- sc. δικαστάς, hos infimos Chris- judices et arbitros constituite. *trat. Vit. Apoll.* III. p. 115. τὸν ἐν ᾅδου καθίζουσι. Vide *Wet- N. T.* T. II. p. 121.

θίζειν ἐπὶ τοῦ θρόνου partim tran- de *eo* usurpatur, *qui alios sum- ajestate ac potestate instruit ac perium concedit*, partim intran- de *eo ipso, qui insigni potestate, ate ac imperio instructus est.* I, 30. ὅτι ὅρκῳ ὤμοσεν αὐτῷ ὁ Θεὸς, τοῦ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ καθίσαι ἐπὶ νου αὐτοῦ sibi Deum jurejuran- misisse, se ex posteris ejus col- rum aliquem in thronum ejus, onstituturum aliquem successo- jus in regno. Transitive vero θίσαι accipiendum esse, ex praecedente ἀναστήσειν satis apparet, coll. 2 Paral. XXIII, 20. Matth. XXV, 31. de Christo futuro hominum judice dicitur καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ. ibid. XIX, 28. de apostolis καθίσεσθε ὑμεῖς ἐπὶ δώδεκα θρόνους. Cf. infra sub κρίνω. Eodem modo et transitive et intransitive usurpatur

6. formula: καθίζειν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ, quae in N. T. partim *Deo* tribuitur, *quatenus Christum post reditum in vitam et coelos Dominum et moderatorem universi constituit*, partim *Christo ipsi, quatenus sublimis in coelos elatus summam cum Deo et potentiam et auctoritatem habet communem, qua adjutus Christianos suos semper tuetur et beneficiis ornat eorumque salutis perpetua causa manet*, metaphora desumta a regibus, quibus filii aut amici dextri assident, honoris causa, ut adeo καθίζειν ἐκ δεξιῶν τινὸς omnino sit: *secundus ab aliquo esse, alicui proximus esse potentia et honore.* Ephes. I, 20. καὶ ἐκάθισεν (sc. αὐτὸν ὁ Θεὸς) ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις. Hebr. I, 3. ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης ἐν ὑψηλοῖς. ib. VIII, 1. ὃς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνης ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ibid. X, 12. ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ, coll. Marc. XVI, 19. ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ. ibid. XII, 2. ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ ἐκάθισεν. Heb. XII, 2. ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ κεκάθικεν.

ΚΑΘΙ´ΗΜΙ, fut. καθήσω, *demitto, deorsum mitto*, ex κατὰ et ἵημι *mitto.* Luc. V, 19. καθῆκαν αὐτὸν demiserunt eum. Act. IX, 25. καθῆκαν αὐτὸν διὰ τοῦ τείχους demiserunt eum per murum. Passivum καθίεμαι *demittor* Act. X, 11. XI, 5. reperitur. Saepius non legitur in N. T. *Herodian.* II, 6. 14.

ΚΑΘΙ´ΣΤΗΜΙ, ΚΑΘΙΣΤΑ´Ω, vel ΚΑΘΙΣΤΑ´ΝΩ, fut. καταστήσω, aor. 1. κατέστησα. 1. proprie: *sisto, statuo, constituo, colloco in aliquo loco*, ex κατὰ et ἵστημι *statuo. Xenoph. Anab.* VII, 7. 13. εἰς τὸ φανερόν σε καταστήσαντας in illustri loco te ponentes, conspicuum reddentes.

2. *aliquem constituendum vel sistendum in aliquo loco accipio*, et ex adjuncto

juncto: *prosequor aliquem securitatis causa, deduco aliquem, aliquo perduco ac perveho*, einen das Geleite geben, sicher an einen Ort hinbringen *to accompany one, to conduct him safely to a place.* Act. XVII, 15. οἱ δὲ καθιστῶντες τὸν Παῦλον. *Vulgatus: qui deducebant Paulum. Arrian. Hist. Ind.* Lib. 27. c. 1. καταστήσειν αὐτοὺς μέχρι Καρμανίης deducturum eos ad Carmaniam. *Herodian.* II, 8. 10. εἰς τὴν ἑαυτοῦ οἰκίαν καθιστᾶσι. Conf. *Budaei Comment. Ling. Gr.* p. 413. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 562.

3. *efficio, reddo, causor.* Pass. καθίσταμαι *fio, sum*, i. q. γίνομαι, εἰμί. 2 Petr. I, 8. οὐκ ἀργοὺς, οὐδὲ ἀκάρπους καθίστησιν non otiosos, nec inutiles nos reddit. *Xenoph. Anab.* VII, 7. 13. ἄπιστον σαυτὸν καταστῆσαι. Cf. *D'Orville* ad *Charit.* V, 6. p. 484. ed. Lips. Rom. V, 19. ἁμαρτωλοὶ κατεστάθησαν οἱ πολλοὶ multi sunt peccatores facti. ibid. δίκαιοι κατασταθήσονται οἱ πολλοὶ multi favorem Dei consequentur. Jacob. III, 6. ἡ γλῶσσα καθίσταται ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν lingua est pars corporis nostri. ibid. IV, 4. ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ καθίσταται (in quibusdam codd. ἐστιν) est inimicus Dei. Eodem sensu καθίσταμαι occurrit apud *Eurip. Phoen.* v. 87. 552 et 973. *Themistium* Orat. VII. p. 94. ἀεὶ γὰρ ἐν πλείονι καθίσταται λόγῳ. Alia loca dedit *Palairet.* in *Obss. Critt.* p. 502.

4. ut latinum *constituo, praeficio aliquem aliis, muneris vel negotii administrationem et curam alicui committo*, nostrum: anstellen, bestellen *to appoint, make overseer.* Luc. XII, 42. ὃν καταστήσει ὁ κύριος ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ quem herus praefecit servis suis. Genes. XXXIX, 4. καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ οἴκου αὐτοῦ, hebr. וַיַּפְקִדֵהוּ עַל־בֵּיתוֹ. Exod. II, 14. τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστὴν ἐφ' ἡμᾶς; hebr. מִי שָׂמְךָ לְאִישׁ שַׂר וְשֹׁפֵט עָלֵינוּ. Adde Act. VII, 27. Hebr. II, 7. VII, 28. constituisti eum dominum omnium rerum creatarum. V, 1. καθίσταται τὰ πρὸς τὸν Θεὸν rei sacrae praeficitur. Tit. I, 5. *Xenoph.* de Vectig. V, 1. εἰρηνοφύλακας καθιστάναι. Id. de Rep. Laced. II, 2. de Rep. Athen. III, 4. τριήραρχοι καθίστανται. *Eurip.* Phoen. v. 51.—*Phavor.* καθίστα· ἑτοίμαζε, στῆσαι ποίησον. —καθίσταται· ἀντὶ τοῦ γίνεται.—καθιστῶ ἀντὶ τοῦ δείκνυμι, ποιῶ.

ΚΑΘΌ, *sicut, quemadmodum, pro eo quod, quatenus*, ex κατὰ *secundum* et ὃ *quod.* Rom. VIII, 26 καθὸ δεῖ sicut opportet. 2 Cor. VIII, 12. καθὸ ἐὰν ἔχῃ τις πρόσδεκτος, οὐ καθὸ οὐκ ἔχει grata est Deo promptitudo, quatenus aliquis habet, non, quatenus non habet. Legitur etiam 1 Petr. IV, 13. ubi loco καθὸ in nonnullis codicibus καθὼς e glossemate reperitur. Levit. IX, 5. ἔλαβον καθὸ ἐνετείλατο Μωϋσῆς, hebr. וַיִּקְחוּ אֵת אֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה. Cf. *Devarium* de Gr. L. Partic. p. 176. ed. *Reusm.*

ΚΑΘΟΛΙΚΌΣ, ἡ, ὸν, *universalis*, ex κατὰ et ὅλος *totus.* Reperitur haec vox in inscriptionibus epistolarum Jacobi, Petri, Johannis et Judae, cum in codicibus, tum in versione Arabica, tum denique in editionibus praestantissimis, Complutensi, Erasmi, Colinaei, Stephani et Bengelii, quae septem epistolae ideo sunt *catholicae* vocatae, quia non uni homini vel ecclesiae, sed Christianis omnino omnibus, per orbem terrarum dispersis, aut saltem Christianis e Judaeis inscriptae fuerunt. Certe ita de hoc vocabulo exposuerunt *Theodoretus*, (καθολικαὶ λέγονται αὗται, οἱονεὶ ἐγκύκλιοι. οὐ γὰρ ἀφωρισμένως ἔθνει ἑνὶ, ἢ πόλει, ὡς ὁ θεῖος Παῦλος, οἷον Ῥωμαίοις ἢ Κορινθίοις, προσφωνεῖ ταύτας τὰς ἐπιστολὰς ὁ τῶν τοιούτων τοῦ Κυρίου μαθητῶν θίασος, ἀλλὰ καθόλου τοῖς πιστοῖς, ἤτοι Ἰουδαίοις τοῖς ἐν διασπορᾷ, ὡς Πέτρος, ἢ καὶ πᾶσι τοῖς ὑπὸ τὴν αὐτὴν πίστιν Χριστιανοῖς τελοῦσιν.) *Oecumenius, Grotius, Wolfius* ac *Wetstenius.* Conf. *Suicer. Thesaur. Eccles.* T. I. v. ἐγκύκλιος et καθολικὸς, et *Pott.* in Exerc. I. ad Epistolam Jacobi p. 173.

ΚΑΘΌΛΟΥ, *omnino, prorsus, penitus, omni tempore, omni ex parte.* Adverbium ex κατὰ et ὅλος *totus*, intellecta

intellecta voce *τρόπου*, seu *χρόνου*, seu *μέρους*. Μὴ καθόλου *omnino non*. Semel legitur in N. T. Act. IV, 18. παρήγγειλαν αὐτοῖς τὸ καθόλου μὴ διδάσκειν interdixerunt iis, ne omnino docerent. Sed occurrit tamen in Cant. trium puerorum v. 20. et in vers. Alex. Amos III, 3. 4. et Ezech. XIII, 3. 22. XVII, 14. pro לְבִלְתִּי habent τὸ καθόλου μή. *Xenoph. de Equ.* 8, 1. *Gloss. MS.* in Cant. Script. καθόλου· τὸ σύνολον.

ΚΑΘΟΠΛΊΖΩ, fut. *ίσω*, *armo*, *armis induo*, vel *instruo*, seu *munio*. Passivum καθοπλίζομαι *armor*, *armis instruor*, et omnino de eo dicitur, qui bene armatus et munitus est, nam ὅπλα omnia complectitur, quibus aliquis repellit a se hostilem impetum. Compositum est ex κατὰ et ὁπλίζω, quod idem notat. In N. T. tantum extat Luc. XI, 21. ὅταν ὁ ἰσχυρὸς καθωπλισμένος cum quis heros bene armatus et munitus. Alex. Jer. XLVI, 9. תֹּפְשֵׂי מָגֵן, καθωπλισμένοι ὅπλοις. *Diod. Sic.* III, 70. *Xenoph. Cyrop.* II, 1. 4.

ΚΑΘΟΡΆΩ, ῶ, *intueor*, *conspicio*, *perspicio*, sive *oculis corporis*, sive *mente*, i. q. simplex ὁράω. Semel in N. T. legitur Rom. I, 20. καθορᾶται *conspiciuntur*, *oculis subjiciuntur*. In versione Alex. respondet hebraico רָאָה Job. X, 4. Num. XXIV, 2. *Xenoph.* Mem. IV, 7. 7. De constructione verbi καθορᾶσθαι, ut et aliorum verborum, *videndi* significationem habentium, cum praepositione ἀπὸ consulendus est *Wakefield* in *Silva Critica* P. III, p. 2.

ΚΑΘΌΤΙ, *eo quod*, *siquidem*, *quatenus*, *prout*, *in quantum*. Adverbium ex κατὰ et ὅτι, subintellige μέρος. Luc. I, 7. καθότι ἡ Ἐλισάβετ ἦν στεῖρα quippe Elisabeth sterilis erat. ibid. XIX, 9. Act. II, 24. 25. καθότι ἄν τις χρείαν εἶχε prout quisque indigebat. ibid. IV, 35. Saepius non occurrit in N. T. Alexandrini saepe usi sunt pro כַּאֲשֶׁר Exod. I, 12. 17. X, 10. XII, 27. pro כְּ *secundum*, *juxta*, Levit. XXVII, 12. et pro לְפִי *pro ratione*, Levit. XXV, 16.

ΚΑΘΩ͂Σ, 1. *sicut*, *quemadmodum*, *quomodo*. Adverbium comparandi, seu similitudinis. Ei saepe, ut rei natura postulat, respondet οὕτως, quod vel praecedit, Luc. XXIV, 24. vel subsequitur, Luc. XI, 30. XVII, 26. Joh. III, 14. Saepe tamen omittitur οὕτως, v. c. Matth. XXI, 6. XXVI, 24. Marc. IX, 13. XV, 8. et tum verti commode potest *convenienter iis*, *quae* etc. v. c. Marc. XVI, 7.

2. *prout*, *in quantum*, *quatenus*, i. q. καθότι. Marc. IV, 33. καθὼς ἠδύναντο ἀκούειν prout cuique intelligendi facultas erat. Act. XI, 29. καθὼς ηὐπορεῖτό τις prout cuique suppetebat.

3. *siquidem*, *quoniam*, *propterea quod*. Joh. XVII, 2. καθὼς ἔδωκας αὐτῷ ἐξουσίαν πάσης σαρκὸς. Rom. I, 28. καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν propterea, quod respuebant.

4. *cum*, *postquam*. Act. VII, 17. καθὼς δὲ ἤγγιζεν ὁ χρόνος appropinquante autem tempore. 1 Cor. V, 7. 2 Macc. I, 31. καθὼς δὲ ἀνηλώθη τὰ τῆς θυσίας — ὁ Νεεμίας ἐκέλευσεν.

5. *quod*. Act. XV, 14. 1 Cor. I, 6. 2 Joh. v. 3.

ΚΑΊ. Conjunctio, quae fere omnes conjunctionum species exprimit pro contextae orationis varietate, et est

1. *copulativa*; *et*. Matth. I, 17. 19. II, 3. 11. et infinitis aliis in locis.

2. *etiam*. Matth. X, 30. ὑμῶν δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ἠριθμημέναι εἰσὶ etiam capilli capitis vestri sunt numerati. ibid. XV, 16. ἀκμὴν καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; etiam vos adhuc stulti estis? Joh. VIII, 19. εἰ ἐμὲ ᾔδειτε, καὶ τὸν πατέρα μου ᾔδειτε ἄν si me cognitum haberetis, etiam patrem meum cognitum haberetis. ibid. XV, 20. Apoc. II, 13. *Xenoph.* de Mag. Equit. V, 4. ad quem locum recte docuit *Zeunius*, καὶ, significans *etiam*, a Graecis quoque ab initio membri collocari.

collocari. Sic ו Hebraeorum Levit. VII, 16. Thren. III, 32.

3. *et quidem.* 1 Cor. III, 5. καὶ ἑκάστῳ ὡς ὁ Κύριος ἔδωκεν et quidem, pro modo virium, a Deo concessarum, seu, pro ratione muneris, a Deo demandati. Hebr. X, 25. καὶ τοσούτῳ μᾶλλον et quidem tanto magis. Sic etiam apud Graecos καὶ interdum vim habet explicandi, v. c. apud *Aeschinem Socr.* Dial. I, 4. καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ θαυμάσια εἰργάζετο. ib. III, 17. Conf. *Abresch.* Dilucidd. Thucyd. p. 358. Sic ו 1 Regg. IX, 1. 2 Regg. VIII, 9.

4. *atque adeo.* Rom. I, 23. καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων atque adeo volucrium, quadrupedum. Matth. IV, 22. καὶ τὸν πατέρα atque adeo patrem. Joh. V, 37. Ita ו 1 Regg. VIII, 27.

5. *item, simili modo, porro.* Marc. III, 25. καὶ ἐὰν οἰκία simili modo si familia. ibid. IV, 21. 24. 26. Matth. XXIII, 18.

6. ut lat. *et* (apud *Sueton. Galb.* c. 4. *Varron. de R. R.* I. c. 49.) *continuative; tunc, et tunc.* Matth. XVIII, 2. καὶ προσκαλεσάμενος Ἰησοῦς τὸ παιδίον tunc Jesus advocavit puerum. ibid. v. 3. καὶ εἶπεν tunc dixit. ibid. VI, 33. καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν tunc haec omnia insuper vobis concedentur. ibid. XXV, 27. Act. II, 38. 2 Cor. XIII, 11. Exempla e graecis Scriptoribus dedit *El. Palairet.* in Bibl. Brem. Nov. Cl. IV. p. 442. et in Obss. Sacr. p. 40. *Elsner.* Obss. Sacr. T. I. p. 141. Apud *Matthaeum* XXVI, 4. καὶ idem valere videtur ac καὶ τότε. *Abreschii lectt. Aristaen.* p. 51.

7. *ideo, idcirco, igitur, itaque, unde, propterea.* Act. VII, 43. καὶ μετοικιῶ ὑμᾶς ἐπέκεινα Βαβυλῶνος propterea ultra Babylonem vos relegabo. Luc. XII, 29. καὶ ὑμεῖς μὴ ζητεῖτε, coll. Matth. VI, 31. Matth. X, 1. καὶ προσκαλεσάμενος, coll. IX, 37. 38. ibid. XV, 23. καὶ προσελθόντες ideo adibant eum discipuli. ib. XXII, 16. Marc. IX, 5. καὶ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς igitur figamus nobis tria tabernacula. Act. VII, 34. καὶ κατέβην. 1 Cor. V, 13. Galat. II, 16. Ita ו Deut. IV, 39. X, 19. Jos. I, 2. Alex. οὖν. Καὶ habent etiam Alex. pro hebr. עַל־כֵּן *propterea.* Ies. V, 25. Jerem. XLIV, 23.

8. *causalis; nam, enim.* 1 Cor. XIV, 32. 1 Joh. III, 4. καὶ ἡ ἁμαρτία ἐστὶν ἡ ἀνομία nam peccatum est aberratio a lege. Apoc. I, 18. καὶ ἔχω. Luc. I, 14. καὶ ἔσται χαρά σοι κ. τ. λ. de ejus enim nativitate tu cum aliis multis gaudebis. Joh. III, 13 Sic ו Ps. LX, 13. Genes. XXII, 12. וְלֹא Judd. VI, 14. Sirac. I, 30. καὶ ἀποκαλύψει nam in lucem aliquando proferet Deus. ibid. II, 14. καὶ τί ποιήσετε; nam quid facietis?

9. *concessiva; etsi, etiamsi, quamvis, licet,* i. q. καίπερ. Conf. *Graevii* Lectt. Hesiodd. c. 8. et *Valckenar.* ad *Eurip.* Phoen. v. 277. Sic legitur in N. T. Luc. XVIII, 7. καὶ μακροθυμῶν ἐπ᾽ αὐτοῖς quanquam non statim praesto est. Joh. III, 32. καὶ ὃ ἑώρακε καὶ ἤκουσε, τοῦτο μαρτυρεῖ quanquam de iis, quae ipse vidit et audivit, testimonium exhibet. ibid. V, 10. XVII, 25. καὶ ὁ κόσμος. Act. VII, 5. καὶ οὐκ ἔδωκεν. Hebr. III, 9. καὶ εἶδον. Adde Joh. VI, 36. IV, 2. XIV, 30. 1 Cor. XVI, 9. καὶ ἀντικείμενοι πολλοί quamvis multi resistant. *Xenoph.* Hist. Gr. III, 5. 2. VII, 5. 10. *Homer.* Odyss. β΄, v. 245. Eodem modo ו apud Hebraeos usurpatur Eccles. IX, 16. 1 Sam. I, 5.

10. *adversativa; vero, autem, sed, ast,* i. q. ἀλλά, δέ. Matth. XI, 17. καὶ οὐκ ὠρχήσασθε sed vos non saltastis. ib. v. 19. καὶ ἐδικαιώθη sed laudatur. ib. XII, 39. καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ verum miraculum non dabitur ei. ibid. XIII, 22. XXVI, 60. XXVII, 14. Joh. VI, 70. VII, 4. XIII, 18. Act. X, 28. καὶ ἐμοὶ ὁ Θεὸς κ. τ. λ. Sirac. XLI, 13. Tob. III, 10. *Aelian.* Hist. Anim. II, c. 24. ἰὸς μὲν τῶν ἑρπετῶν δεινός ἐστι, καὶ ὅ γε τῆς ἀσπίδος ἔτι μᾶλλον. *Philostrat.* Vit. Apoll. I, c. 1. καὶ μὴ ὁμολογοῦντας sed non profitentes, quae essent. *Statius* Thebaid. IX,

IX, v. 799. „ et quid plura loquar?" Cf. *Elsner*. Obss. Sacr. T. I, p. 313. Simili modo ו Eccles. I, 4. in וְהָאָרֶץ. 1 Regg. XIX, 3.

11. *tamen, et tamen*, inprimis in illis locis, ubi proxime praecedens καὶ per *quanquam* reddendum est. Matth. VI, 26. καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν et tamen pater vester coelestis sustentat eos. ib. VII, 25. καὶ οὐκ ἔπεσε neque sic tamen cecidit. ib. XII, 5. καὶ ἀναίτιοί εἰσι et tamen culpa carent. ibid. XIII, 14. καὶ οὐ μὴ συνῆτε et tamen non intelligitis. Joh. III, 11. καὶ τὴν μαρτυρίαν κ. τ. λ. et tamen testimonium meum non admittitis. Phil. IV, 10. ἐφ' ᾧ καὶ ἐφρονεῖτε de quo tamen solliciti eratis: et alibi pluries. *Bion* Idyll. I, v. 53. καὶ θεὸς ἐμμί, καὶ οὐ δύναμαί σε διώκειν. Conf. *Elsner*. Obss. Sacr. T. I. p. 293. Ita ו Deut. XXI, 18. Eccles. IX, 16. Ezech. XVI, 20.

12. *disjunctiva; vel, aut*. Matth. XII, 37. ubi codices nonnulli e glossemate ἢ habent. Joh. VI, 36. Rom. XIV, 7. Hebr. IX, 19. Phil. IV, 16. καὶ ἅπαξ καὶ δὶς aut semel, aut bis, h. e. aliquoties. Tit. III, 10. Conf. *El. Palairet*. Obss. Critt. p. 251. et 452. Eodem modo *et* apud Latinos pro *vel* usurpatur, v. c. *Tibull*. I, 10. 49. „ Illa velim rapida Volcanus carmina flamma torreat, *et* liquida deleat amnis aqua." Exod. XXI, 17. וְאִמּוֹ *aut* matri. Jer. XIII, 23. וְנָמֵר *aut* pardus.

13. *ut*, pro ἵνα, maxime post verbum γίνεσθαι. Matth. V, 15. καὶ λάμπει ut lucem praebeat. Rom. XI, 35. καὶ ἀνταποδοθήσεται αὐτῷ ut remunerationem accipiat. Hebr. XII, 9. καὶ ζήσομεν ut vivamus. Adde Matth. XIII, 22. XXVI, 53. Luc. VIII, 1. Act. V, 7. Joel. III, 3. τὰ κοράσια ἐπώλουν ἀντὶ τοῦ οἴνου καὶ ἔπινον ut biberent. Gen. XI, 4. Interdum etiam notat, *ita ut*, v. c. Eph. IV, 26. ὀργίζεσθε καὶ μὴ ἁμαρτάνετε irascimini, sed ita, ut non peccetis, h. e. modum in ira servate, ne in peccatum desinat. Confer Ps. IV, 4.

14. *nempe, inquam*, in oratione, quae antea dicta vel repetit, vel clarius exponit. Rom. VIII, 23. καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ nempe nos ipsi. 1 Cor. XV, 29. *Xenoph*. de Re Equestri II, 1. *Viger*. de Idiot. L. Gr. p. 509 et 512. Cf. *Noldii* Concordant. p. 293.

15. *et praecipue, et maxime, praesertim, inprimis*. Matth. VIII, 33. καὶ τὰ τῶν δαιμονιζομένων inprimis quae cum daemoniacis acta essent. Marc. I, 5. καὶ οἱ Ἱεροσολυμῖται. XVI, 7. καὶ τῷ Πέτρῳ et praecipue Petro. Act. I, 14. καὶ Μαρίᾳ. ibid. XXVI, 22. καὶ Μωσῆς. 1 Cor. IX, 5. καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Κυρίου καὶ Κηφᾶς. Ephes. VI, 19. Apoc. I, 7. καὶ οἵτινες αὐτὸν ἐξεκέντησαν. ibid. II, 13. καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις. Ita ו Jos. II, 1. וְאֶת־יְרִיחוֹ maxime Hierichuntem. 2 Sam. XXII, 1. וּמִכַּף שָׁאוּל. 1 Regg. XI, 1. καὶ ἔλαβε γυναῖκας ἀλλοτρίας, καὶ τὴν θυγατέρα Φαραώ. Judith. IV, 13. *Herodot*. II, c. 66. πᾶν τὸ σῶμα καὶ τὴν κεφαλήν.

16. in oratione relativa repetitum, idem est ac *tam—quam, cum—tum*. Rom. XI, 33. ὦ βάθος πλούτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως Θεοῦ o profundas divitias cum sapientiae, tum cognitionis Dei! ibid. XIV, 9. καὶ ἀπέθανε καὶ ἔζησε tam mortuus est, quam in vitam rediit. *Lysias* Orat. V, c. 4. p. 62. Adde Jos. VII, 6. Exod. VIII, 14. XII, 19. etc.

17. in oratione comparativa ante πρότασιν idem est, ac *sicut, quemadmodum*, i. q. καθὼς, et ante ἀπόδοσιν, *ita, sic, vicissim*. Luc. XI, 4. καὶ γὰρ αὐτοὶ ἀφίεμεν quemadmodum et nos condonamus, coll. Matth. VI, 12. ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν. Ephes. II, 1. 5. καὶ ὑμᾶς—καὶ ἡμᾶς *sicut vos—sic etiam nos*. Interdum etiam καὶ sine ulla particula comparationis praecedente, *sic, eodem modo* significat, v. c. Matth. XII, 26. Marc. III, 26. Adde 1 Joh. II, 27. 28. Ita etiam ו Hebraeorum post כ et אֲשֶׁר Ies. LIII, 7. וְלֹא יִפְתַּח פִּיו Alex. οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ. Prov. X, 25.

Num.

Num. I, 19. *Hesiod.* Clyp. v. 119. *Xenoph.* Mem. II, 2. 2. *Thucyd.* VIII, 1. Adde Matth. VI, 10. Act. VII, 51. Gal. I, 9. 1 Joh. IV, 17.

18. interdum pronominis relativi ὃς *qui, quae, quod* vicem sustinet. Matth. XI, 16. 17. καὶ προσφωνοῦσι—καὶ λέγουσιν pro ἃ προσφωνοῦσι etc. uti ex mero glossemate codices nonnulli habent, praeeunte *Syro* interprete. Marc. II, 15. ἦσαν γὰρ πολλοὶ καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ erant enim multi, qui eum fuerant sequuti. Luc. XV, 15. καὶ ἔπεμψεν qui eum misit. ibid. XIX, 43. ἥξουσιν ἡμέραι καὶ, pro ἐν αἷς. ibid. I, 49. καὶ ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ cujus nomen est sanctum. Act. VI, 6. VII, 10. Rom. IV, 3. *Aelian.* Hist. Anim. I, c. 1. καλεῖταί τις Διομήδεια νῆσος καὶ ἐρωδιοὺς ἔχει πολλούς. Idem V. H. VIII, 17. XIII, 40. Conf. *El. Palairet.* Obss. Philol. p. 240. et *Noldii* Concordd. Partic. Hebr. p. 299.

19. *adverbium temporis; postquam, postea, tunc, tum.* Luc. I, 56. καὶ ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς postea domum est reversa. Matth. XXII, 20. καὶ λέγει αὐτοῖς tunc interrogavit eos. Marc. II, 3. 12. Luc. VI, 16. ὃς καὶ ἐγένετο προδότης qui postea Jesum prodebat. Act. X, 16. Joh. IV, 35. post quatuor menses instat messis. Deut. I, 19. Ruth. I, 5.

20. *quando, cum,* post vocabula, tempus significantia. Luc. V, 17. καὶ αὐτὸς ἦν διδάσκων cum ipse doceret. ib. XXII, 44. Matth. XXVI, 45. ἤγγικεν ἡ ὥρα καὶ ὁ υἱὸς κ. τ. λ. Marc. XV, 25. καὶ ἐσταύρωσαν αὐτὸν cum eum cruci affigerent. Luc. XXIII, 44. καὶ σκότος ἐγένετο cum tenebrae fierent. *Xenoph. Exped. Cyr.* II, p. 273. καὶ ἤδη τε ἦν περὶ πλήθουσαν ἀγορὰν καὶ ἔρχονται. *Lucian.* L. II. *Ver. Hist.* p. 133. nondum enim sol occiderat, καὶ ἀπό τινος ἐρήμης νήσου κ. τ. λ. *Homer.* Odyss. ι', 262. τέτρατον ἦμαρ ἔην, καὶ τῷ τετέλεστο ἅπαντα. Ita quoque ו Num. X, 5. Jos. II, 8. Amos VII, 9.

21. *adverbium loci; quo, ubi, ibi.* Joh. III, 23. καὶ παρεγίνοντο quo confluebant, qui ab eo baptizari cupiebant. Act. VII, 6. καὶ δουλώσουσιν αὐτὸ ubi servitute premetur. ibid. v. 15. IX, 6. καὶ λαληθήσεταί σοι ibi tibi dicetur, coll. XXII, 10. Matth. XX, 18. Hierosolymas jam adimus, ubi Messias tradetur. Ita ו 2 Chron. XXXV, 24. וַיָּמֹת *ubi moriebatur.* Deut. XXIV, 1.

22. habet vim *affirmandi, corrigendi,* et *intendendi;* a) *immo, quin immo.* Joh. IV, 23. ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστι venit tempus, immo jam adest. ibid. V, 25. Act. XIX, 27. ὅλη ἡ Ἀσία καὶ ἡ οἰκουμένη immo totus terrarum orbis. 2 Cor. VIII, 3. XII, 15. 1 Joh. IV, 3. Nec abhorret usus loquendi τοῦ ו 1 Regg. VIII, 27. Num. XIV, 23. b) *quanto magis.* Joh. XIII, 14. καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε quanto magis vos debetis. *Syrus:* etc. ܟܡܐ.

23. *particula negandi,* si post negationem ponitur; *nec, neque.* Matth. XIII, 15. μήποτε—καὶ—καί. 2 Cor. XII, 21. Galat. III, 28. οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ nec masculi nec foeminae ratio habetur. Ita quoque ו Levit. XXVI, 1. Num. XVI, 14.

24. in interrogationibus mox per *an? num?* mox per *vero, autem* reddendum est. Luc. X, 29. καὶ τίς ἐστί μου πλησίον; ecquis vero est proximus meus? Marc. X, 26. καὶ τίς δύναται σωθῆναι; quis autem potest servari? Act. XXIII, 3. 1 Cor. V, 2. καὶ ὑμεῖς πεφυσιωμένοι ἐστέ. Ita ו 1 Sam. XX, 12. Jerem. XXV, 29. Apud Graecos (maxime in interrogationibus, v. c. apud *Arrianum Epict.* IV, 4. p. 384. *Exped. Alex.* VII, 10. p. 285. *Aristoph. Pace* 123 et 834. et *Acharn.* 86.) ac Latinos ita etiam usurpari, docuit *El. Palairet.* Bibl. Brem. Nov. Class. IV. p. 339. Conf. etiam *Blackwall.* Auctores Class. Sacr. p. 394. ed. *Wollii.*

25. *vicissim, e contrario.* Sic occurrit non solum in κἀγώ, Matth. X, 33. sed etiam simpliciter positum. Matth. XVIII, 33. οὐκ ἔδει καὶ σέ; nonne

nonne aequum erat et te vicissim? Ita ו Judd. IX, 7. in וַיִּשְׁמַע. 1 Sam. XV, 23. in וַיִּמְאָסְךָ.

26. *praeterea, caeterum.* Luc. I, 36. καὶ ἰδοὺ praeterea scito. Conf. *Noldii* Concordd. Partic. Hebr. p. 291.

27. *particula excitandi; age, agite.* Matth. XXIII, 32. καὶ ὑμεῖς πληρώσατε. Luc. VI, 31. καὶ καθὼς θέλετε. ibid. XX, 3. καὶ εἴπατέ μοι. Conf. *Elsner.* Obss. Sacr. T. I. p. 269. et *Palairet.* Obss. Philol. p. 203.

28. a) *potius, sed potius.* Luc. III, 14. καὶ ἀρκεῖσθε τοῖς ὀψωνίοις ὑμῶν sed potius contenti sitis stipendiis vestris. Sirac. XXI, 1. καὶ περὶ τῶν προτέρων σου δεήθητι potius de pristinis deprecare. Conf. *Gataker.* ad *Antonin.* II, 5. 7. b) *tandem.* 1 Cor. XV, 29. τί καὶ βαπτιζονται ὑπὲρ τῶν νεκρῶν; ib. v. 30. 2 Cor. II, 2. καὶ τίς ἐστι ὁ εὐφραίνων με. Ita et legitur apud *Chariton.* VII, p. 125. Conf. *Abresch. Dilucidd. Thucyd.* I, p. 19.

29. καὶ οὐ, pro μᾶλλον ἤ, *magis quam.* Matth. IX, 13. ἔλεον θέλω, καὶ οὐ θυσίαν pietate magis, quam sacrificiis delector. Joel. II, 13. scindite corda vestra καὶ μὴ ἱμάτια ὑμῶν magis quam vestes vestras. Prov. VIII, 10. Conf. *Alberti* Obss. Philol. p. 70.

30. *insuper quoque, praeterea vero.* Act. V, 32. καὶ τὸ πνεῦμα δὲ τὸ ἅγιον insuper quoque Spiritus Sanctus. Multa ex profanis habet *Joh. Alberti* Obss. Philol. p. 462.

31. Duobus substantivis aut verbis interjectum omitti interdum debet, ita, ut vel posterius substantivum in genitivum mutetur, vel verbum posterius in infinitivum. Prioris usus loquendi exempla sunt Matth. IV, 16. ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου, pro ἐν χώρᾳ σκιᾶς θανάτου in regione umbrae mortis. Act. XXIII, 6. περὶ ἐλπίδος καὶ ἀναστάσεως νεκρῶν de spe resurrectionis mortuorum Rom. II, 20. τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀληθείας verae cognitionis, ibid. I, 5. χάριν καὶ ἀποστολὴν beneficium, quod est in munere apostolico. ibid. II, 7. Posterioris vero exemplum est Rom. X. 20. Ἡσαΐας δὲ ἀποτολμᾷ καὶ λέγει Iesaias vero audet dicere, i. q. ἀποτολμᾷ λέγων. Interdum tamen alterum substantivum *adjective* sumitur et verborum unum *adverbialiter.* Act. XIV, 13. ταύρους καὶ στέμματα tauros et vittas h. e. tauros vittatos. ibid. XV, 16. μετὰ ταῦτα ἀναστρέψω καὶ ἀνοικοδομήσω, h. e. postea iterum aedificabo.

32. καὶ haud raro inchoat sermonem, ita, ut tantum continuandi sermonis causa additum in versione vel plane omitti, vel per *porro* reddi possit. Luc. I, 23. καὶ ἐγένετο. ib. v. 59. ib. II, 46. IX, 18. XIV, 1. Joh. II, 1. καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ. Act. II, 17. καὶ ἔσται. Verum quidem est, Hebraeos haud raro inchoare sermonem ita, ut ו vel וְהָיָה praemittant, prout post *Olearium* recte observavit *Bynaeus* de Morte J. C. Lib. I. c. 1. p. 9. et a me satis probatum est supra ad γίνομαι, nec tamen desunt exempla hujus loquendi usus apud optimos graecos Scriptores, v. c. *Aelian.* V. H. II, 1. καὶ ταῦτα Σωκράτης πρὸς Ἀλκιβιάδην, et cap. 31. καὶ τίς οὐκ ἂν ἐπῄνεσε τὴν τῶν βαρβάρων σοφίαν;

33. interdum *abundat,* v. c. Rom. V, 12. ante οὕτως. 1 Cor. VII, 7. ὡς καὶ ἐμαυτόν. 2 Cor. I, 3. ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ Deus pater. ib. II, 2. καὶ τίς ἐστιν; Jacob. I, 27. παρὰ τῷ Θεῷ καὶ πατρί. ib. IV, 15. καὶ ποιήσωμεν. Rom. III, 7. in κἀγώ. Joh. XVII, 25. καὶ ὁ κόσμος. Sirac. VIII, 19. καὶ μὴ ἀναφερέτω σοι χάριν ψευδῆ, *Vulgatus: ne forte referat tibi gratiam falsam. Lucian.* Dial. Mort. T. I. p. 267. ed. *Reitz.* οὐκ οἶδα, ὅ, τι καὶ λέγεις. ibid. p. 321. Hebraicum ו saepius redundare, cum notum est, tum exemplis idoneis comprobavit *Noldius* in Concord. Particularum Hebr. Chald. p. 309.

34. *deficit* interdum. Matth. VIII, 4. ὕπαγε δεῖξον. ibid. XXVI, 46. ante ἄγωμεν. 1 Cor. XV, 20. ante ἀπαρχὴ ἐγένετο. Tit. II, 4. ante φιλοτέκνους. Phil. III, 16. ante τὸ αὐτὸ φρονεῖν. *Homer.*

mer. Odyss. γ', 52. χαῖρε δ' Ἀθηναίη πεπνυμένῳ ἀνδρὶ δικαίῳ· —

Restant aliae significationes hujus particulae, quas in singulis N. T. locis explicandis admittendas esse judicarunt interpretes tantum non omnes, et quas, ne quid praetermisisse videar, breviter notabo: a) *aliquando.* 1 Cor. IV, 5. ὃς καὶ φωτίσει, qui aliquando in lucem protrahet. ibid. v. 7. εἰ δὲ καὶ ἔλαβες. ibid. VII, 11. 21. 28. 29. b.) *cum.* Matth. XXVII, 19. μηδὲν σοὶ καὶ τῷ δικαίῳ ἐκείνῳ nihil tibi rei sit cum hoc insonte. Marc. I, 24. V, 7. Luc. IV, 34. VIII, 28. Joh. II, 4. Act. VII, 15. Ita ו Gen. IV, 20. Exod. I, 5. c) *quod attinet ad.* Ephes. V, 33. καὶ ὑμεῖς et vos quod attinet. 1 Joh. II, 27. Apoc. VII, 15. καὶ ὁ καθήμενος quod attinet ad sedentem. ibid. VI, 8. Sic τὸ ו quoque usurpari, exemplis Exod. XXX, 37. Ies. LIX, 21. Daniel. I, 20. probavit *Noldius* in l. l. p. 300. d) *quamdiu,* ut ו hebr. Genes. XVIII, 8. 2 Regg. XI, 3. Hebr. XIII, 4. καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντος. e) *quanto magis.* Joh. XIII, 14. καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε quanto magis vos debetis. f) *hoc est, id est,* ἐξηγητικῶς. Matth. XIII, 41. καὶ τοὺς ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν, hoc est impios et scelestos. Marc. I, 15. καὶ ἤγγικεν. Joh. VI, 40. καὶ πιστεύων εἰς αὐτόν. ibid. X, 33. Act. VII, 5. καὶ τῷ σπέρματι. ib. XXVI, 20. καὶ ἐπιστρέφειν. 1 Cor. XVI, 16. Coloss. II, 8. 1 Petr. I, 3. coll. Gen. XIII, 15. Eccles. V, 17. 1 Sam. XVII, 40. Conf. *Hackspan.* Nott. Philol. Theol. P. III. p. 18.

ΚΑΪΆΦΑΣ, α, ὁ, *Caiaphas.* Est nomen proprium, quod ejusdem originis esse videtur, cujus nomen Κηφᾶς recte habetur, nempe ex syriaco ܟܐܦܐ Chald. כֵּיפָא *lapis, petra.* Fuit pontifex maximus Judaeorum, e secta Sadducaeorum, (Act. V, 17. cujus plenum nomen teste *Eusebio* H. E. I, 10. et *Josepho* A. J. XVIII, 3. 2. erat Ἰώσηπος ὁ Καϊάφας, sed cognomen ab evangelistis solum ponitur, quia forte vulgo notius fuit. Dignitatem pontificis M. concesserat ei *Valerius Gratus,* Judaeae praeses, qui ejus antecessorem, Simonem, Camithi filium, removit. Sed illo honore iterum privatus fuit a *Vitellio,* Syriae praeside, qui Jonathanem, Anani, pontificis M. filium, ejus successorem constituit. Commemoratur Matth. XXVI, 3. 57. Luc. III, 2. Joh. XI, 49. XVIII, 13. 14. 28. Act. IV, 6.

ΚΑΊΓΕ. Adverbium, *saltem.* Luc. XIX, 42. καίγε ἐν τῇ ἡμέρᾳ σου ταύτῃ saltem nunc. Saepius non legitur in N. T.

ΚΆΪΝ, ὁ. *Cain.* Est nomen primogeniti filii Adami et primi fratricidae. Hebraice sonat קַיִן, h. e. *acquisitus,* a קָנָה *comparavit, acquisivit.* Rationem hujus denominationis dedit ipsa Heva, Genes. IV, 1. קָנִיתִי אִישׁ אֶת־יְהוָה quod Alexandrini recte reddiderunt ἐκτησάμην ἄνθρωπον διὰ τοῦ Θεοῦ, prout etiam legitur in versione Vulgata. Commemoratur in N. T. Hebr. XI, 4. 1 Joh. III, 12. Ep. Judae v. 11. τῇ ὁδῷ τοῦ Κάϊν ἐπορεύθησαν sequuti enim sunt vestigia Caini, invidia nempe, odio erga alios et impietate.

ΚΑΪΝΆΝ, ὁ. *Cainan.* Nomen viri ἀκλίτου, hebr. קֵינָן, quod vel a קָנָה *possedit,* derivari potest, vel *deplorantem* significat, a קִין *deplorare.* Fuit filius Enos, Gen. V, 9. coll. Luc. III, 37. sed Luc. III, 36. alius ejusdem nominis commemoratur, filius Arphaxad, pater Salah, cujus tamen Moses Gen. XI. ubi Semi posteros recenset, nullam omnino in textu hebraico mentionem fecit. Sed Alexandrini interpretes, quos et, ut opinor, recte secutus est Lucas, Cainan inter Salah et Arphaxad medium collocant. Conf. *Usserii* Syntagma de Graeca LXX. Interprr. Versione et Dissertatio de Cainane Axphaxadi filio, p. 9.

ΚΑΙΝΌΣ, ἡ, ὄν, 1. *recens, quod nuper factum est et accidit, nondum usurpatum.* Derivatur a καὶ et νῦν quasi

si *nuperus, jam modo factus.* Καινὸς et νέος differunt inter se, ut: neu und jung *new and young.* — Νέος scilicet dicitur de *iis, quae vivunt, certe quibus vita tribuitur,* καινὸς vero de *rebus inanimatis.* Matth. IX, 17. βάλλουσι οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς sed vinum recens conjiciunt in uteres recentes, adeoque integros et incorruptos. ibid. XXVII, 60. μνημεῖον καινὸν sepulcrum, recens excisum et nondum usurpatum, coll. Luc. XXIII, 53. οὗ οὐκ ἦν οὐδέπω οὐδεὶς κείμενος. Joh. XIX, 41. Ita quoque usurpatur de panno recente, quod vestimento veteri assuitur. Marc. II, 21. Luc. V, 36 et 38. *Xenoph. Hist. Gr.* III, 4. 27. *Phavorin.* et *Suid.* καινόν· τὸ νεωστὶ κατεσκευασμένον.

2. *novum, quale antea nondum visum nec auditum fuit, inusitatum.* Act. XVII, 19. τίς ἡ καινὴ αὕτη ἡ ὑπὸ σοῦ λαλουμένη διδαχή; quaenam est nova illa doctrina, quam tradere soles? Marc. I, 27. *Suid.* καινόν· τὸ παράδοξον. *Xenoph. Cyrop.* I, 6. 9. Huc etiam referenda sunt ex nonnullorum opinione loca 2 Petri III, 13. Apoc. XXI, 1. ubi promittitur καινὸς οὐρανὸς καὶ γῆ καινή, h. e. coelum et terra plane diversa a praecedente, qualis nondum visa est. *Aelian.* V. H. II, 14. IV, 25.

3. *peregrinus, incognitus.* Marc. XVI, 17. γλώσσαις λαλήσουσι καιναῖς linguis peregrinis utentur, quibus scil. antea non usi fuerunt, coll. Act. II, 4. λαλεῖν ἑτέραις γλώσσαις. Simili ratione usus est hac voce *Xenoph.* de Rep. Laced. X, § 8.

4. *praestans, eximius, perfectus, excellens.* Matth. XXVI, 29. ὅταν αὐτὸ πίνω μεθ' ὑμῶν καινόν, quo praestantius vinum vobiscum bibam. Marc. XIV, 25. Hoc sensu etiam oeconomia christiana, praestantior illa et praestantissima, quae successit oeconomiae Mosaicae imperfectiori, διαθήκη καινὴ vocatur Hebr. VIII, 8. 31. IX, 15. Eandem ob causam praeceptum Christi de benevolentia erga alios, vera illa et haud fucata, Joh. XIV. 34. ἐντολὴ καινὴ dicitur, h. e. praeceptum praestantissimum, quod Jesus ab inepta explicatione antiquorum Rabbinorum vindicaverat et pristino quasi splendori restituerat. Apoc. V, 9. ᾄδουσιν ᾠδὴν καινὴν canunt canticum eximium de rebus ac beneficiis praestantissimis. ibid. II, 17. ὄνομα καινὸν nomen insigne ac praeclarum. Ita quoque חָדָשׁ Ps. XXXIII, 3. ᾄσατε αὐτῷ ᾆσμα καινόν. Ps. XCVI, 1. Judd. V, 8. Vide *Hackspan.* Not. Phil. Theol. P. III. p. 462.

5. *emendatus per religionem christianam, qui veteri perversae sentiendi et vivendi rationi plane renuntiavit* et proprie *iis* tribuebatur, *qui e Judaeis et gentilibus ad christianam religionem transierant.* Τὰ καινὰ *nova illa sentiendi et vivendi ratio, quam suadet et commendat religio christiana.* 2 Cor. V, 17. εἴ τις ἐν Χριστῷ, καινὴ κτίσις quicunque amplexus est religionem christianam, is se totum ad Christi voluntatem componere debet; debet Χριστῷ ζῆν, ut v. 15. exprimitur. ibid. γέγονε καινὰ τὰ πάντα jam successit et valet emendatio animi et vitae per religionem christianam. Gal. VI, 15. καινὴ κτίσις. Ephes. II, 15. IV, 24. καινὸς ἄνθρωπος. Eodem modo apud Judaeos, qui a cultu idololatrico ad veram religionem transierat, בְּרִיָּה חֲדָשָׁה vocabatur, docente *Schoettgenio* in Hor. Hebr. et Talmud. T. I. p. 704. Nec dissimili plane ratione hac voce usus est *Aeschines Socr.* Dial. III, § 18. Vide etiam *Wetstenii N. T.* T. II. p. 244.

ΚΑΙΝΌΤΕΡΟΣ, α, ον, *recentior.* Comparativus a καινός, qui semel in N. T. legitur Act. XVII, 21. τὶ καινότερον aliquid, novo recentius, (collat. *Theophr.* Char. c. 8.) aut *aliquid novi,* ut comparativus sit positus pro positivo, ut νεώτερον apud *Eurip.* Orest. v. 1327. τί δὲ νεώτερον λέγεις; quid novi dicis?

ΚΑΙΝΌΤΗΣ, ητος, ἡ, *novitas, status novus et a priori diversus,* et ex adjuncto: *praestantia,* et speciatim: *immutatio sensuum animi, vitae morumque*

que in melius, a καινὸς *novus.* Rom. VI, 4. ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν ut habeamus summam et praestantissimam felicitatem in coelo. Alii reddunt: ut vitam novam et plane emendatam per religionem christianam agamus; quam explicationem mihi certe series orationis, maxime comma 5. non admittere videtur, coll. 2 Tim. II, 11. Rom. VII, 6. Deum colimus ἐν καινότητι πνεύματος, h. e. vel animo, per religionem christianam emendato, (confer, quae supra ad καινὸς dicta sunt) vel ope religionis christianae, nuper introductae. Saepius in N. T. non legitur. Reperitur tamen haec vox apud *Thucyd.* III, 38. μετὰ καινότητος λόγου. *Plutarch.* T. VIII, p. 214. ed *Reiske* et in vers. Alex. Ezech. XLVII, 12.

ΚΑΊΠΕΡ, *etsi, quanquam, quamvis.* Conjunctio, composita ex καὶ et περ particula expletiva. Philipp. III, 4. καίπερ ἐγὼ ἔχων πεποίθησιν quanquam ego habeam fiduciam. Ita et legitur Hebr. V, 8. VII, 5. XII, 17. 2 Petri I, 12. Apoc. XVII, 8.

ΚΑΙΡΌΣ, οῦ, ὁ, 1. *tempus idque opportunum et conveniens, quo aliquid fieri solet et debet, opportunitas temporis,* et ita differt proprie a χρόνος, quod *tempus quodvis* significat. Matth. XXI, 41. Joh. VII, 6. ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὔπω πάρεστι nondum mihi opportunum est Hierosolymam proficiscendi tempus. ibid. ὁ δὲ καιρὸς ὁ ὑμέτερος πάντοτέ ἐστιν ἕτοιμος vobis autem nihil est, cur iter differatis. Galat. VI, 10. ὡς καιρὸν ἔχομεν cum opportunitate non destituamur, scilicet aliis benevolentiam nostram re ipsa declarandi. Ephes. V, 16. ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρὸν diligenter utimini opportunitate hac ad vitam meliorem redeundi. *Eurip.* Orest. v. 698. Conf. etiam *D' Orville* ad Charitonem IV, c. 1. p. 419. ed. Lips. *Hemsterhusium* ad *Lucian. Dial. Mort.* IV, 1. ac *Hermotim.* c. 10. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 236. Apud graecos Scriptores καιρὸς interdum latius patet et *quamcunque re agendae facultatem opportunam* notat: (*Thuc.* IV, 90. *Joseph.* A. J. XIII, 9. 3. ubi καιρὸς et ἀφορμὴ junguntur.) Quae observatio, si recte video, lucem foenerat loco Rom. XII, 11. τῷ καιρῷ δουλεύοντες tempori servite, h. e. opportunitate vobis oblata utamini. Sed sine dubio locus vitiosus est et κυρίῳ loco καιρῷ reponi debet. — *Hesych.* καιρός· χρόνος, ἢ τόπος καίριος.

2. *tempus certum, statutum et definitum.* Act. I, 7. χρόνοι καὶ καιροὶ, h. e. tempus certum et definitum. Χρόνοι καὶ καιροὶ junguntur in N. T. et SS. GG. (v. c. *Diog. Laërt.* in *Strat.* p. 343.) ut apud Chaldaeos זְמַן וְעִדָּן, Daniel. VII, 12. apud Latinos *tempus et annus* et apud nos Zeit und Stunde *time and hour.* Interdum etiam pluralis καιροὶ pro singulari ponitur, v. c. Eph. I, 10. 1 Thess. V, 1. περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν ad ipsum tempus certum et definitum quod attinet. Eodem modo apud Hebraeos זְמָן et עֵת usurpantur Eccles. III, 1 seq. Nehem. X, 34. Adde Daniel. II, 21. *Diod. Sic.* I, 41. Huc pertinet etiam formula κατὰ καιρὸν *suo tempore,* quae legitur Rom. V, 6. Χριστὸς κατὰ καιρὸν ἀπέθανε Christus tempore, a Deo definito, mortuus est, respondens hebraicae formulae בְּעֵת Ies. LX, 22. Job. V, 26. XXXVIII, 32. 21. Cf. *Hemsterhus.* ad *Lucian.* Dial. Mort. IV, c. 1. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 869. Interdum καιρὸς ita indefinite ponitur in N. T. ut tantum ex ope contextae orationis intelligi possit, de quonam certo ac definito tempore sermo sit. Sic v. c. *vitae humanae spatium, quatenus tempore certo et a Deo definito absolvitur,* καιρὸς vocatur Act. XVII, 26. ὁρίσας προστεταγμένους καιροὺς definiens hominibus certa vitae spatia. Galat. IV, 10. *festa, certis temporibus constituta,* καιροὶ vocantur, quod ipsum vocabulum hebraico מוֹעֲדִים in versione Alexandrina respondet Levit. XXIII, 4. Num. IX, 3. 7. 13. De *tempore judicii extremi* καιρὸς usurpatur 1 Cor. IV,

IV, 5. ὥστε μὴ πρὸ καιροῦ τὶ κρίνετε, ubi statim explicationis causa additur: ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ Κύριος. Matth. XVI, 3. Marc. I, 15. *tempora Messiae* καιροὶ κατ᾽ ἐξοχὴν dicuntur. Maxime autem memorabilis hanc in rem est locus Matth. XXVI, 18. ubi Christus verbis ὁ καιρός μου ἐγγύς ἐστιν ita usus est, ut post ὁ καιρός μου omissum sit τοῦ θανάτου, tempus, morti meae definitum, adest: nisi statuere velis, καιρὸν h. l. per metonymiam subjecti *afflictiones et calamitates* significare, *quae certo tempore perferuntur*. Certe *Suidas* monet sub καιρός· καιροὺς ἡ γραφὴ καλεῖ τὰς συμφοράς. Conf. *Kypke* Obss. Sacr. T. I. p. 130. et meum Spicilegium II. Lexici Bieliani p. 94.

3. *anni tempus*. Huc pertinet, si lectio sana est, Marc. XI, 13. οὐ γὰρ ἦν καιρὸς σύκων non enim erat anni tempus, quo ficus maturae fiunt. Alii tamen καιρὸς eo sensu sumunt, ut sit: *loci tractusque opportunitas* (Vid. *Thucyd.* IV, 54. extr. et ibi *Schol.* et cap. 98. *Liban. Or.* VI. p. 204. A. et *Or.* XI. p. 376. B.) et vertunt: neque enim erat tractus locusve ficuum ferax. Conf. *Nov. Obss. Miscell. Amstelod.* T. I. p. 64. et *Abresch. Lectt. Aristaenet.* p. 17. Matth. XXI, 34. ὅτε δὲ ἤγγισεν ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν appropinquante anni tempore, colligendis fructibus opportuno. Act. XIV, 17. καιροὺς καρποφόρους anni tempora, seu tempestates, ad fruges ferendas apta.

4. *tempus breve*, i. q. ὥρα. Luc. VIII, 13. πρὸς καιρὸν πιστεύουν non constantem esse in religione Christiana. 1 Cor. VII, 5. πρὸς καιρὸν, i. q. πρὸς ὥραν. 2 Cor. VII, 8. et Gal. II, 5. 1 Thess. II, 17. πρὸς καιρὸν ὥρας ad breve tempus (*Theod.* πρὸς ὀλίγον) ubi alterutrum redundat. Eodem sensu formula ἕως καιροῦ occurrit Sirac. I, 23 et 24. Hinc adjectivum πρόσκαιρον notat: *quidquid per tempus breve durat, temporarium, non perenne.*

5. *tempus* in universum, aut *pars temporis*, sive *articulus* vel *momentum temporis*. Luc. XIX, 44. τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκοπῆς σου. 1 Tim. II, 6. IV, 1. ἐν ὑστέροις καιροῖς. 2 Cor. VI, 2. καιρῷ δεκτῷ. Hebr. IX, 9. εἰς τὸν καιρὸν τὸν ἐνεστηκότα. Ps. XXXVII, 19. ἐν καιρῷ πονηρῷ. 2 Macc. IV, 32. εἰληφέναι καιρὸν εὐφυῆ. ibid. VII, 20. μιᾶς ὑπὸ καιρὸν ἡμέρας.

6. *annus*. Apoc. XII, 14. καιρὸν καὶ καιροὺς καὶ ἥμισυ καιροῦ tres annos et dimidium (coll. v. 6. עִדָּן וְעִדָּנִין וּפְלַג עִדָּן. Dan. VII, 25. XII, 7.) qui supra v. 6. diebus 1260. declarati fuerant. Καιροὶ enim h. l. sunt duo καιροί. Pluralis enim in numeralibus valet duo, instar dualis. Confer *Storr Obss. ad Analog. et Syntax. Hebr.* p. 96.

ΚΑΪΣΑΡ, ος, ὁ, *Caesar*. Vox haec primum fuit agnomen *Julii*, Dictatoris primum Romanae reipublicae, et postmodum, mutata imperii forma, primi Imperatoris et monarchae. Nominis hujus cum regno haeres fuit *Augustus*, et omnes deinde, qui hunc insecuti sunt, principes Romani imperii summi, Caesares fuere appellati, sicut iidem etiam Augusti dicuntur ab *Augusto, Julii Caesaris* successore. In derivatione ipsius nominis dubii haerent viri docti. Alii Julium ita dictum esse putant a caeso matris mortuae utero, quo prognatus esse dicitur. Sed ex *Sueton.* Jul. 26 et 73. Aug. 4 et 7. patet, matrem Aureliam ipsi quinquagenario adhuc superstitem fuisse. Alii a *caesarie*, qua hic ornatus fuerit, hoc nomen derivant. Vide *Salmasium* de Caesarie Virorum. Alii denique nomen Caesaris ortum esse existimant ex Afrorum, seu linguae Punicae (*Constantinus Manasses* p. 71. Καίσαρες γὰρ ἐλέφαντες τοῖς Φοίνιξι καλοῦνται) vocabulo בְּשֵׁירָא, quod interprete *Dionysio Vossio* proprie *tergum elephanti*, deinde vero etiam *scutum, ex corio elephanti confectum* significabat. In N. T. Caesaris nomen tribuitur *Augusto*, Luc. II, 1. *Tiberio*, Luc. III, 1. *Claudio*, Act. XI, 28. *Albert.* Gloss. Gr. p. 39. Καίσαρος· κτήσεως ἀρχοντικῆς.

ΚΑΙΣΆΡΕΙΑ, ας, ἡ, *Caesarea*. Est nomen duarum urbium, quae in N. T. commemorantur, quarum prior dicta est

1. *Caesarea Palaestinae*, etiam *Caesarea* simpliciter. Urbs maritima Palaestinae, in littore maris mediterranei inter Joppen et Tyrum sita, olim, si *Plinio* H. N. V, 14. fides habenda, *Apollonia* dicta, deinde vero Πύργος seu *Turris Stratonis* appellata. Quum vero *Herodes Ascalonita*, pater Herodis tetrarchae, eam instaurasset, in gratiam Caesaris Augusti *Caesaream* nominavit. Conf. *Joseph.* A. J. XV, 9. 6. Fuit urbs Palaestinae celeberrima et metropolis totius regionis sedesque praesidum Romanorum. Memoratur Act. VIII, 40. IX, 30. X, 1. 24. XI, 11. XII, 19 etc. Conf. *Sam. Basnagium* in Exercitt. Antibaron. p. 369 seq. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 509.

2. Altera est *Caesarea Philippi*, urbs Phoeniciae, sita ad radices montis Libani juxta fontem Jordanis. Olim *Lais* (לַיִשׁ Judd. XVIII, 27.) aut *Leschem* (לֶשֶׁם Jos. XIX, 47.) dicta fuisse perhibetur, deinde vero *Dan*, (דָּן Judd. XVIII, 29.) a Danitis, eam occupantibus, postea *Paneas*, vel juxta *Plin.* H. N. V, 15. *Peneas*, (non quidem a Panis simulacra, ut vult *Philostorgius* Hist. VII, c. 3. sed a monte Paneo, sub quo jacebat. Vide *Euseb.* H. E. VII. c. 17.) sed a *Philippo*, Ituraeae tetrarcha, et Herodis M. filio, ampliata et in honorem Tiberii Caesaris Caesarea appellata fuit. *Joseph. A. J.* XVIII, 2. 1. Hanc, in Neronis honorem (*Joseph. A. J.* XX, 9. 4.) Νερωνιάδα postea Agrippa junior vocavit; hodie vero, desolata fere jacens, *Bellena* dicitur. Urbem hanc quondam fuisse splendidissimam et maxime populosam, tradit *Joh. Phocas* in Palaestina c. 30, p. 45. ἡ Φιλίππου Καισάρεια, πόλις μεγάλη, πολύανδρος, ἥτις περὶ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης ἵδρυται, ἐν ᾗ καὶ λιμὴν ὑπάρχει πάνυ θαυμάσιος, τέχνῃ γεγονὼς ἀνθρωπίνῃ, διαφιλῆ χρημάτων ἡ τοῦ Ἡρώδου ἐπαρκέσασα χεὶρ τῇ τούτου κατασκευῇ. Mentio hujus Caesareae fit Matth. XVI, 13. et Marc. VIII, 27. Vide *Macknighti Comment. Harmon. in IV Evangelia* T. II. p. 531 seq. ed. *Ruckersfelder* et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 429.

ΚΑΊΤΟΙ, 1. *quamvis, licet*, ex καὶ et τοι particula enclitica, quae adverbiis et conjunctionibus addi solet.

2. *et tamen.* Sic semel legitur in N. T. Hebr. IV, 3. καίτοι τῶν ἔργων ἀπὸ καταβολῆς κόσμου γενηθέντων et tamen (aut, ut alii reddere malunt: *jam vero*) opera Dei jam inde a creatione hujus universi absoluta sunt. Ita καίτοι usurpatur quoque apud *Demosth.* de Corona p. 248. ed. *Reiske*: καίτοι σύγ' ἔφησθά με ταῦτα λέγοντα κ. τ. λ. et tamen affirmavisti, me hoc orationis genere inimicitias istas conflare. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 397.

ΚΑΊΤΟΙΓΕ, seu, ut etiam divisim scribitur, καί τοι γε. 1. *quanquam*, ex καί, τοι et γε particulis encliticis. Joh. IV, 2. Act. XIV, 17.

2. *atqui etiam.* Act. XVII, 27. καίτοιγε οὐ μακρὰν ἀπὸ ἑνὸς ἑκάστου ἡμῶν ὑπάρχοντα atqui etiam facile ab unoquoque nostrum cognosci potest. Apud Graecos καίτοιγε *atqui* significare, docet locus *Platonis* in Phaedro Tom. X. p. 310. ed. *Bipont.* καίτοιγε ᾦμην γε αὐτόν.

ΚΑΊΩ, fut. καύσω, vel καύσομαι, 1. proprie: *uro, exuro*, et passivum καίομαι *uror, comburor.* Joh. XV, 6. καὶ εἰς πῦρ βάλλουσι καὶ καίεται et igni datur cremandus. Apoc. XIX, 20. εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς τὴν καιομένην. ibid. XXI, 8.

2. *accendo, incendo* et in passivo: *accendor* et ex adjuncto: *ardeo.* Matth. V, 15. καίουσι λύχνον accendunt candelam. Marc. IV, 21. μήτι ὁ λύχνος καίεται; num candela accenditur? Ita *urere* apud Latinos pro *accendere* positum reperitur apud *Virgil. Aen*, VII, 275. *Horat. Od.* I, 4. 7. et בָּעַר Exod. XXXV, 3. לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ. *Xenoph.* Oecon. XVII, § 3. καίων πῦρ. *Aristoph.*

Pace v. 1088. Epistola Jerem.
. Hebr. XII, 18. κεκαυμένῳ πυρὶ
rdere videbatur. Apoc. VIII, 8.
t. Exod. III, 2. Deut. IV, 11.
a Pauli 1 Cor. XIII, 3. καὶ ἐὰν
δῶ τὸ σῶμά μου ἵνα καυθήσωμαι, ita
enda videntur: Si in torturam
m corpus meum: nam torturae
s erat apud veteres hoc, ut faces
tes admoverentur corporibus ma-
rum, ut faterentur scelera. For-
tamen καίειν h. l. in universum
nem *excruciandi et valde affli-*
i habet.

metaphorice: καίεσθαι de *omni*
ore animi commotione et affectu
atur, sicut περικαίεσθαι de *com-*
ne animi ad misericordiam, (*Cal-*
Hymn. in Delum v. 201. ubi vide
ti;) et *ad gaudium* (conf. *A-*
. ad *Aeschylum* p. 298.) dici-
Luc. XXIV, 32. οὐχὶ ἡ καρδία
καιομένη ἦν ἐν ἡμῖν; nonne summo
o afficiebatur animus noster? Si-
nodo בָּעַר Ps. XXXIX, 3. usur-
, et *incendere* apud *Cic. de Fin.*
. V, 19. *Brut.* 80.

um lucerna ardente, λύχνῳ καιο-
eleganter comparatur Joh. V,
octor insignis religionis, qui doc-
n suam longe lateque propagat
rgit, quemadmodum lucerna ar-
lucem spargit. Sirac. XLVIII,
τη Ἠλίας προφήτης ὡς πῦρ καὶ ὁ λό-
τοῦ ὡς λαμπὰς ἐκαίετο.

ΚΑ'ΚΕΪ, pro καὶ ἐκεῖ, per concre-
n atticam, qua duae voces, qua-
prior in vocalem desinit et pos-
a vocali incipit, in unam co-
nt.

ibi, etiam ibi, et illic. Matth.
. κἀκεῖ μνησθῇς ibique recorderis.
X, 11. XXVIII, 10. κἀκεῖ με
. Marc. I, 35. 38. Joh. XI,
Alexandrini usi sunt Ruth. I,
ro וְשָׁם.

illuc. Act. XVII, 13. ἦλθον
σαλεύοντες τὸν ὄχλον.

ΚΑ'ΚΕΙΘΕΝ. Adverbium, pro
θεν, per eandem concretionem
tionem atticam, ut κἄπειτα, pro καὶ
ἔπειτα.

1. *et illinc*, de loco. Marc. X, 1. Act. VII, 4. XIV, 26. XX, 15.

2. de tempore, *et inde, et ex eo tempore, tunc, deinceps.* Act. XIII, 21. — Alexandrini pro וּמִשָּׁם, 2 Regg. II, 25.

ΚΑ'ΚΕΪΝΟΣ, είνη, εῖνο, *et ille, etiam ille*, pro καὶ ἐκεῖνος, per eandem concretionem atticam. Matth. XV, 18. XX, 4. XXIII, 23. Luc. XX, 11. Joh. VII, 29. XIV, 12. Pro גַּם־לָהֶם Ies. LVII, 6. habent Alexandrini κἀκείνοις. Interdum vertere possis *tum ille.* Luc. XXII, 12.

ΚΑΚΊΑ, ας, ἡ, quod apud Graecos haud raro de *ignavia ejus* dicitur, *qui periculum subterfugit contra officium*, *Xenoph.* de Rep. Laced. IX, 2. et speciatim de *militibus* usurpatur, ut infra ad κακὸς demonstrabitur, in N. T. libris

1. *malignitatem animi nocendique cupiditatem*, seu, ut verbis *Ciceronis* (Tuscul. Quaest. IV, 15.) utar, *consuetudinem alteri nocendi* notat. Sic legitur Rom. I, 29. πλεονεξίᾳ, κακίᾳ. Ephes. IV, 31. Col. III, 8. Tit. III, 3. 1 Petr. II, 1. coll. Prov. I, 16. *Suid.* κακία ἐστὶν ἡ τοῦ κακῶσαι τὸν πέλας σπουδὴ παρὰ τῷ Ἀποστόλῳ. Hinc

2. *omnem vitiositatem animique perversitatem* significat, *quocunque modo se exserentem.* Act. VIII, 22. μετανόησον οὖν ἀπὸ τῆς κακίας σου ταύτης descisce igitur ab hac impietate tua. 1 Petr. II, 16. Jac. I, 21. 1 Cor. V, 8. κακίᾳ καὶ πονηρίᾳ.

3. *vexatio, aerumna, molestia, afflictio*, i. q. κάκωσις. Matth. VI, 34. ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς sufficiat, ut suo quaeque dies vitio laboret, (*Hieronym.* Ep. 147. ad *Amandum*) seu, ut sua cuique diei afflictio, molestia et aerumna sit. Haec significatio hebraismum sapit. Nam רָעָה non solum de *malitia et vitiositate*, sed etiam de *vexatione quavis et malo quocunque* usurpatur. Eccles. V, 14. XII, 1.

Amos

Amos III, 6. 1 Regg. XXI, 28. 1 Macc. VII, 23. X, 46. Conf. *Vorstii* Philol. S. p. 807 seq. ed. *Fischeri*. Sed tamen κακία apud *Thucyd.* III. c. 58. τῇ ἡδονῇ opponitur: ἡδονὴν δόντας ἄλλοις, κακίαν αὐτοὺς ἀντιλαβεῖν.

ΚΑΚΟΗΘΕΙΑ, ας, ἡ, *omnis prava agendi consuetudo, malignitas, ingenii et morum pravitas.* Compositum est ex κακὸς *malus* et ἦθος *mos, consuetudo. Hesych.* κακοηθείας κακοτροπίας. Idem κακοήθης· κακότροπος. Semel legitur in N. T. Rom. I, 29. ubi tamen κακοήθεια, rectius, ut videtur, non de *omni prava consuetudine*, sed de *ea animi vitiositate, quae in partem deteriorem omnia interpretari, suspicionem de aliis habere et aliis insidiari solet, de malignitate, malevolentia*, accipi debet, ut adeo opponatur τῇ εὐηθείᾳ *integritati, candori.* Certe *Vulgatus* reddidit: *malignitate*, et *Syrus* magis definite habet: ܒܡܚܫܒܬܐ ܒܝܫܬܐ *et cogitationibus malis. Aristoteles* lib. II. Rhetor. vitium κακοηθείας senibus tribuit, qui, quae sunt aliorum, in pejus interpretari solent. Conf. etiam *Polyb.* V, c. 50. 5. Addit. Esther. VIII, 16. 3 Macc. III, 22. VII, 3. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 27. et *Kypke* Obss. Sacr. T. II. p. 155. Adverbium κακοήθως vide apud *Joseph.* A. J. IV, 2. p. 196. ed. *Haverc.*

ΚΑΚΟΛΟΓΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *maledico*, sive *mala imprecando* sive *male de aliquo loquendo, calumniando et conviciis proscindendo*, ex κακὸς *malus* et λέγω *dico loquor.* Respondet hebraico קִלֵּל Exod. XXI, 17. coll. Levit. XX, 9. 1 Sam. III, 13. Marc. IX, 39. καὶ δυνήσεται ταχὺ κακολογῆσαί με et illico possit contemtim et contumeliose de me loqui. Act. XIX, 9. κακολογοῦντες τὴν ὁδὸν impie de religione christiana loquentes. 2 Maccab. IV, 1.

2. significat omnino: *male tractare et habere aliquem*, sive *verbis fiat*, sive *factis, non praestare alteri debita officia.* Matth. XV, 4. ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα qui patrem, aut matrem male tractaverit. Marc. VII, 10. In utroque loco opponitur τῷ τιμᾷν, ut קִלֵּל τῷ כַּבֵּד, Exod. XX, 12. Deut. XXVII, 16.

ΚΑΚΟΠΑΘΕΙΑ, είας, ἡ, 1. proprie: *afflictio, aerumna, vexatio, passio*, seu *perpessio malorum et adversorum*, a κακοπαθὴς *aerumnosus*, quod est ex κακὸς *malus* et πάθος *passio.* Sic apud graecos Scriptores κακοπάθεια legitur de *laboribus* et *molestiis, quas agricolae in agris colendis, (Diod. Sic.* I, c. 36.) *milites in bello* (ibid. II, c. 1.) *et viatores in itinere* (ibid. I. 4.) *perferunt. Demosthen.* p. 1412. 25. ed. *Reiske*: πολλὰς ὑπομένων κακοπαθείας et ibid. 1471. 18. τὴν κακοπάθειαν τῷ σώματι ὑπενεγκεῖν. Alex. pro תְּלָאָה *labor, molestia.* Malach. I, 13. *Suid.* κακοπάθεια· ταλαιπωρία. *Hesych.* μοχθηρία.

2. *tolerantia malorum et laborum aequo et tranquillo animo*, i. q. ὑπομονὴ et μακροθυμία, cum quo permutatur Jacob. V, 10. ὑπόδειγμα λάβετε τῆς κακοπαθείας καὶ τῆς μακροθυμίας τοὺς προφήτας exempla tolerantiae et constantiae in adversis sustinendis praebeant vobis prophetae. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΚΟΠΑΘΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. *mala patior et sustineo, suffero labores, affligor, tolero*, ab iisdem. Verbum proprium de athletis aut militibus, qui itinera longiora facere, sitimque, famem et vigilias perferre coguntur. *Joseph.* de B. J. I. 7. 4 et 8. 1. Adde *Aelian.* V. H. II, 28. *Herodian.* VIII, 7. *Polyaen.* VII, 25. p. 656. *Zosim.* III, 28. p. 323. Sic legitur in N. T. 2 Tim. II, 9. ἐν ᾧ κακοπαθῶ μέχρι δεσμῶν cujus causa ego mala suffero usque ad vincula. Jacob. V, 13. κακοπαθεῖ τις ἐν ὑμῖν mala patitur aliquis inter vos. Alexandrini pro עָמַל Jon. IV, 10. *Symmach.* Ps. CXXVI, 2.

2. *aequo animo et constanter perfero molestias et calamitates.* 2 Timoth. II, 3. σὺ οὖν κακοπάθησον ὡς καλὸς στρατιώτης

τῆς Ἰησοῦ Χριστοῦ et ibid. IV, 5. brevius κακοπάθησον. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΚΟΠΟΙΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. *injuriam alteri facio, damno afficio, laedo, noceo,* ex κακὸν *injuria* et ποιέω *facio.* Opponitur τῷ ἀγαθοποιέω *beneficiis afficio,* v. c. Marc. III, 4. ἔξεστι τοῖς σάββασιν ἀγαθοποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι; licetne sabbatis benevolentiam erga alios exercere aut negligere? Luc. VI, 9. In hac vero significatione frequentissime in versione Alexandrina, ubi non solum pro הֵרַע, Genes. XXXI, 7. XLIII, 6. 1 Sam. XXV, 34. et עָשָׂה רָע, Genes. XXXI, 29. sed etiam pro chaldaico נְזַק *laesit, damno affecit,* Esra IV, 13. usurpatur. *Xenoph. Cyrop.* VIII, 8. 7. *Memor.* III, 5. 26.

2. in genere: *male et impie ago, malefacio,* quemadmodum e contrario ἀγαθοποιεῖν etiam *recte et honeste agere* significat, ut supra vidimus. 1 Petr. III, 17. κρεῖττον γὰρ ἀγαθοποιοῦντας πάσχειν, ἢ κακοποιοῦντας melius est, vos innocentes, quam sontes mala perferre. 3 Joh. v. 11. ὁ κακοποιῶν οὐχ' ἑώρακε τὸν Θεὸν impius alienus est a vera Dei cognitione et amore. *Xenoph. Oecon.* 3. 11. Saepius non reperitur in N. T.

ΚΑΚΟΠΟΙΟ͂Σ, οῦ, ὁ, ἡ, in N. T. non tam *improbus, vitiosus,* quam potius *facinorosus, maleficus, sceleris non vulgaris reus* dicitur; ex eodem themate. Joh. XVIII, 30. εἰ μὴ ἦν οὗτος κακοποιὸς nisi e legibus nostris maleficus esset. 1 Petr. II, 12. ἐν ᾧ καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν qui jam vos calumniantur tanquam maleficos. ibid. v. 14. εἰς ἐκδίκησιν μὲν κακοποιῶν. ibid. III, 16. IV, 15. *Polyb.* XV, 25. 1. *Plutarch.* T. X, p. 212. ed. *Reiske.* Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΚΟ͂Σ, ἡ, ὸν, 1. proprie apud Graecos: *ignavus, piger, timidus omninoque omnis, qui muneri et officio suo vel plane non, vel certe non omni ex parte satisfacit* (*Xen.* Mem. III, 1. 9.) et maxime de *milite* usurpatur, *qui periculum subterfugit contra officium. Etym. M.* κακός· ἐπὶ τοῦ δειλοῦ, ὁ ὑποχωρῶν καὶ φεύγων. *Xenoph.* Anab. II, 6. 17. ὡς ἐν πολέμῳ κακῶν. *Eurip.* Phoen. 1022. *Homer.* Odyss. κ′, v. 375. Iliad. μ′, 279. Huc equidem e N. T. libris referrem loca Matth. XXI, 41. κακοὺς γεωργοὺς et XXIV, 48. ὁ κακὸς δοῦλος, qua formula multi *servum, viliori pretio emtum,* indicari opinantur, ducti fortasse auctoritate auctoris *Etym. M.* κακός· καὶ τὸν εὐτελῆ.

2. *noxius, malignus, malevolus, qui aliis nocendi cupiditate ducitur.* Sic Tit. I, 12. Cretenses κακὰ θηρία ferae noxiae vocantur ab Epimenide, ob hanc ipsam in alios crudelitatem et nocendi cupiditatem. Conf. *Kypke Obss. Sacr.* T. II, p. 379. Hinc τὸ κακὸν, substantive sumtum, ita, ut subintelligatur τὸ πρᾶγμα *vim, injuriam, quae alteri infertur,* significat, etiam interdum *contumeliam.* Rom. XII, 17. μηδενὶ κακὸν ἀντὶ τοῦ κακοῦ ἀποδόντες nolite ulcisci injuriam, vobis illatam, i. q. v. 19. μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικοῦντες. ib. v. 21. μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακὸν ne vincat te injuria, ab aliis illata, potius injuriosos beneficiis vince. 1 Cor. XIII, 5. οὐ λογίζεται τὸ κακόν. Cf. infra sub λογίζομαι. 1 Thess. V, 15. μή τις κακὸν ἀντὶ κακοῦ τινι ἀποδῷ. 1 Petr. III, 9. Joh. XVIII, 23. μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ demonstra mihi, in quo sit haec contumelia. *Eurip. Phoen.* v. 477. κακῶν δὲ τῶν πρὶν μηδενὸς μνείαν ἔχειν pristinarum injuriarum non amplius memorem esse.

3. *impius, vitiosus, scelestus, flagitiosus, sceleris non vulgaris reus.* Apoc. II, 2. οὐ δύνῃ βαστάσαι κακοὺς non potes perferre *scelestos.* Nec tamen repugnarem, si quis h. l. κακοὺς de *falsis et spuriis doctoribus,* partim ob sequentia, partim ob locum Phil. III, 2. explicare mallet. Marc. VII, 21. οἱ διαλογισμοὶ οἱ κακοί. 1 Cor. XV, 33. ὁμιλίαι κακαί. Coloss. III, 5. ἐπιθυμίαν κακήν. Τὸ κακὸν *crimen, scelus insigne, facinus, morte dignum,* Matth. XXVII, 23. τί γὰρ κακὸν ἐποίησε; quid autem morte dignum

Amos III, 6. 1 Regg. XXI, 28. 1 Macc. VII, 23. X, 46. Conf. *Vorstii* Philol. S. p. 807 seq. ed. *Fischeri*. Sed tamen κακία apud *Thucyd*. III. c. 58. τῇ ἡδονῇ opponitur: ἡδονὴν δόντας ἄλλοις, κακίαν αὐτοὺς ἀντιλαβεῖν.

ΚΑΚΟΗ΄ΘΕΙΑ, ας, ἡ, *omnis prava agendi consuetudo, malignitas, ingenii et morum pravitas.* Compositum est ex κακὸς *malus* et ἦθος *mos, consuetudo. Hesych.* κακοηθείας κακοτροπίας. Idem κακοήθης κακότροπος. Semel legitur in N. T. Rom. I, 29. ubi tamen κακοήθεια, rectius, ut videtur, non de *omni prava consuetudine*, sed de *ea animi vitiositate, quae in partem deteriorem omnia interpretari, suspicionem de aliis habere et aliis insidiari solet, de malignitate, malevolentia*, accipi debet, ut adeo opponatur τῇ εὐηθείᾳ *integritati, candori.* Certe *Vulgatus* reddidit: *malignitate*, et *Syrus* magis definite habet: ܒܡܚܫܒܬܐ ܒܝܫܬܐ *et cogitationibus malis. Aristoteles* lib. II. Rhetor. vitium κακοηθείας senibus tribuit, qui, quae sunt aliorum, in pejus interpretari solent. Conf. etiam *Polyb.* V, c. 50. 5. Addit. Esther. VIII, 16. 3 Macc. III, 22. VII, 3. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 27. et *Kypke* Obss. Sacr. T. II. p. 155. Adverbium κακοήθως vide apud *Joseph.* A. J. IV, 2. p. 196. ed. *Haverc.*

ΚΑΚΟΛΟΓΕ΄Ω, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *maledico*, sive *mala imprecando* sive *male de aliquo loquendo, calumniando et conviciis proscindendo*, ex κακὸς *malus* et λέγω *dico loquor.* Respondet hebraico קִלֵּל Exod. XXI, 17. coll. Levit. XX, 9. 1 Sam. III, 13. Marc. IX, 39. καὶ δυνήσεται ταχὺ κακολογῆσαί με et illico possit contemtim et contumeliose de me loqui. Act. XIX, 9. κακολογοῦντες τὴν ὁδὸν impie de religione christiana loquentes. 2 Maccab. IV, 1.

2. significat omnino: *male tractare et habere aliquem*, sive *verbis fiat*, sive *factis, non praestare alteri debita officia.* Matth. XV, 4. ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα qui patrem, aut matrem male tractaverit. Marc. VII, 10. In utroque loco opponitur τῷ τιμᾷν, ut קִלֵּל τῷ כַּבֵּד, Exod. XX, 12. Deut. XXVII, 16.

ΚΑΚΟΠΑ΄ΘΕΙΑ, είας, ἡ, 1. proprie: *afflictio, aerumna, vexatio, passio, seu perpessio malorum et adversorum*, a κακοπαθὴς *aerumnosus*, quod est ex κακὸς *malus* et πάθος *passio.* Sic apud graecos Scriptores κακοπάθεια legitur de *laboribus* et *molestiis, quas agricolae in agris colendis,* (*Diod. Sic.* I, c. 36.) *milites in bello* (ibid. II, c. 1.) *et viatores in itinere* (ibid. I. 4.) *perferunt. Demosthen.* p. 1412. 25. ed. *Reiske:* πολλὰς ὑπομείνας κακοπαθείας et ibid. 1471. 18. τὴν κακοπάθειαν τῷ σώματι ὑπενεγκεῖν. Alex. pro תְּלָאָה *labor, molestia.* Malach. I, 13. *Suid.* κακοπάθεια· ταλαιπωρία. *Hesych.* μοχθηρία.

2. *tolerantia malorum et laborum aequo et tranquillo animo*, i. q. ὑπομονὴ et μακροθυμία, cum quo permutatur Jacob. V, 10. ὑπόδειγμα λάβετε τῆς κακοπαθείας καὶ τῆς μακροθυμίας τοὺς προφήτας exempla tolerantiae et constantiae in adversis sustinendis praebeant vobis prophetae. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΚΟΠΑΘΕ΄Ω, ῶ, fut. ήσω, 1. *mala patior et sustineo, suffero labores, affligor, tolero*, ab iisdem. Verbum proprium de athletis aut militibus, qui itinera longiora facere, sitimque, famem et vigilias perferre coguntur. *Joseph.* de B. J. I. 7. 4 et 8. 1. Adde *Aelian.* V. H. II, 28. *Herodian.* VIII, 7. *Polyaen.* VII, 25. p. 656. *Zosim.* III, 28. p. 323. Sic legitur in N. T. 2 Tim. II, 9. ἐν ᾧ κακοπαθῶ μέχρι δεσμῶν cujus causa ego mala suffero usque ad vincula. Jacob. V, 13. κακοπαθεῖ τις ἐν ὑμῖν mala patitur aliquis inter vos. Alexandrini pro עָמַל Jon. IV, 10. *Symmach.* Ps. CXXVI, 2.

2. *aequo animo et constanter perfero molestias et calamitates.* 2 Timoth. II, 3. σὺ οὖν κακοπάθησον ὡς καλὸς στρατιώτης

της Ἰησοῦ Χριστοῦ et ibid. IV, 5. brevius κακοπάθησον. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΚΟΠΟΙΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. *injuriam alteri facio, damno afficio, laedo, noceo*, ex κακὸν *injuria* et ποιέω *facio*. Opponitur τῷ ἀγαθοποιέω *beneficiis afficio*, v. c. Marc. III, 4. ἔξεστι τοῖς σάββασιν ἀγαθοποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι; licetne sabbatis benevolentiam erga alios exercere aut negligere? Luc. VI, 9. In hac vero significatione frequentissime in versione Alexandrina, ubi non solum pro הֵרַע, Genes. XXXI, 7. XLIII, 6. 1 Sam. XXV, 34. et עָשָׂה רָע, Genes. XXXI, 29. sed etiam pro chaldaico נְזַק *laesit, damno affecit*, Esra IV, 13. usurpatur. *Xenoph. Cyrop.* VIII, 8. 7. *Memor.* III, 5. 26.

2. in genere: *male et impie ago, malefacio*, quemadmodum e contrario ἀγαθοποιεῖν etiam *recte et honeste agere* significat, ut supra vidimus. 1 Petr. III, 17. κρεῖττον γὰρ ἀγαθοποιοῦντας πάσχειν, ἢ κακοποιοῦντας melius est, vos innocentes, quam sontes mala perferre. 3 Joh. v. 11. ὁ κακοποιῶν οὐχ' ἑώρακε τὸν Θεὸν impius alienus est a vera Dei cognitione et amore. *Xenoph. Oecon.* 3. 11. Saepius non reperitur in N. T.

ΚΑΚΟΠΟΙΌΣ, οῦ, ὁ, ἡ, in N. T. non tam *improbus, vitiosus*, quam potius *facinorosus, maleficus, sceleris non vulgaris reus* dicitur; ex eodem themate. Joh. XVIII, 30. εἰ μὴ ἦν οὗτος κακοποιὸς nisi e legibus nostris maleficus esset. 1 Petr. II, 12. ἐν ᾧ καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν qui jam vos calumniantur tanquam maleficos. ibid. v. 14. εἰς ἐκδίκησιν μὲν κακοποιῶν. ibid. III, 16. IV, 15. *Polyb.* XV, 25. 1. *Plutarch.* T. X, p. 212. ed. *Reiske*. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΚΌΣ, ἡ, ὸν, 1. proprie apud Graecos: *ignavus, piger, timidus omninoque omnis, qui muneri et officio suo vel plane non, vel certe non omni ex parte satisfacit* (*Xen.* Mem. III, 1. 9.) et maxime de *milite* usurpatur, *qui periculum subterfugit contra officium. Etym. M.* κακός· ἐπὶ τοῦ δειλοῦ, ὁ ὑποχωρῶν καὶ φεύγων. *Xenoph.* Anab. II, 6. 17. ὡς ἐν πολέμῳ κακῶν. *Eurip.* Phoen. 1022. *Homer.* Odyss. κ', v. 375. Iliad. μ', 279. Huc equidem e N. T. libris referrem loca Matth. XXI, 41. κακοὺς γεωργοὺς et XXIV, 48. ὁ κακὸς δοῦλος, qua formula multi *servum, viliori pretio emtum*, indicari opinantur, ducti fortasse auctoritate auctoris *Etym. M.* κακός· καὶ τὸν εὐτελῆ.

2. *noxius, malignus, malevolus, qui aliis nocendi cupiditate ducitur.* Sic Tit. I, 12. Cretenses κακὰ θηρία ferae noxiae vocantur ab Epimenide, ob hanc ipsam in alios crudelitatem et nocendi cupiditatem. Conf. *Kypke Obss. Sacr.* T. II, p. 379. Hinc τὸ κακὸν, substantive sumtum, ita, ut subintelligatur τὸ πρᾶγμα *vim, injuriam, quae alteri infertur*, significat, etiam interdum *contumeliam*. Rom. XII, 17. μηδενὶ κακὸν ἀντὶ τοῦ κακοῦ ἀποδόντες nolite ulcisci injuriam, vobis illatam, i. q. v. 19. μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικοῦντες. ib. v. 21. μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακὸν ne vincat te injuria, ab aliis illata, potius injuriosos beneficiis vince. 1 Cor. XIII, 5. οὐ λογίζεται τὸ κακόν. Cf. infra sub λογίζομαι. 1 Thess. V, 15. μή τις κακὸν ἀντὶ κακοῦ τινὶ ἀποδῷ. 1 Petr. III, 9. Joh. XVIII, 23. μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ demonstra mihi, in quo sit haec contumelia. *Eurip. Phoen.* v. 477. κακῶν δὲ τῶν πρὶν μηδενὸς μνείαν ἔχειν pristinarum injuriarum non amplius memorem esse.

3. *impius, vitiosus, scelestus, flagitiosus, sceleris non vulgaris reus.* Apoc. II, 2. οὐ δύνῃ βαστάσαι κακοὺς non potes perferre *scelestos*. Nec tamen repugnarem, si quis h. l. κακοὺς de *falsis et spuriis doctoribus*, partim ob sequentia, partim ob locum Phil. III, 2. explicare mallet. Marc. VII, 21. οἱ διαλογισμοὶ οἱ κακοί. 1 Cor. XV, 33. ὁμιλίαι κακαί. Coloss. III, 5. ἐπιθυμίαν κακήν. Τὸ κακὸν *crimen, scelus insigne, facinus, morte dignum*, Matth. XXVII, 23. τί γὰρ κακὸν ἐποίησε; quid autem morte dig-

num

num commisit? Marc. XV, 14. Luc. XXIII, 22. Act. XXIII, 9. Rom. XIII, 4. *propensio animi ad peccatum, peccandi libido*, Rom. VII, 21. *vitiositas, perversitas* et *peccatum*, Rom. I, 30. II, 9. III, 8. VII, 19. IX, 11. XVI, 19. 2 Cor. V, 10. Jacob. I, 13. 1 Petr. III, 10. 11. 3 Joh. v. 11.

4. *infaustus, perniciosus, adversus, malus, molestus*, et τὸ κακὸν *malum, adversum, noxium, calamitosum, miseria, afflictio*. Luc. XVI, 25. Λάζαρος τὰ κακὰ ἀπέλαβεν Lazarus multa adversa perpessus est. Act. IX, 13. ὅσα κακὰ ἐποίησεν quam graviter afflixerit Christianos. ibid. XVI, 28. μηδὲν πράξῃς σεαυτῷ κακὸν noli tibi vim inferre, seu te necare. ibid. XXVIII, 5. ἔπαθεν οὐδὲν κακὸν nil mali passus est. Apoc. XVI, 2. ἕλκος κακὸν καὶ πονηρὸν ulcus malum et noxium. Huc etiam referrem 1 Tim. VI, 10. ubi τὰ κακὰ non solum vitia et peccata, sed etiam ipsa mala et incommoda significare videntur, quae ex pravis cupiditatibus oriuntur. In vers. Alex. τὰ κακὰ hebraico צָרָה respondet Ies. XLVI, 7. Jer. XIV, 8. XVI, 19. *Eurip. Phoen.* 1534 seq. κακῶν τοσῶνδε τοιάδ' ἄχεα φανερά. ibid. v. 1590. *Hesych.* κακοί· δυστυχεῖς, κακοδαίμονες.

5. *falsus*. Phil. III, 2. βλέπετε τοὺς κακοὺς ἐργάτας cavete vobis a falsis doctoribus.

ΚΑΚΟΥ͂ΡΓΟΣ, ου, ὁ, ἡ, contracte pro κακόεργος (ex κακὸν *malum* et ἔργον *opus*) in universum dicitur, *qui variis artibus ac viis aliis nocet*. *Hesych.* κακοῦργος· δόλιος, κακὰ ἐργαζόμενος. Unde κακουργία de *damno, quod hosti infertur*, adhibetur a *Xenoph. Cyrop.* I, 6. 19. et κακουργεῖν est synonymum τοῦ ἀδικεῖν ac *vexare, nocere* notat apud eundem de *Re Equestri* VI, 5. 6. et *Mag. Equit.* VIII, 1. 14. Speciatim vero κακοῦργοι dicebantur *malefici, publicis flagitiis insignes et ad infames poenas damnandi*, maxime *fures, latrones*, (*Aelian. V. H.* III, 44. *Herodian.* I, 10. 2.) *sicarii, piratae* etc. *Suid.* κακοῦργοι· οἱ λησταί, οἱ ἐνδεέστεροι. Sic legitur in N. T. Luc. XXIII, 32. δύο κακοῦργοι, coll. Marc. XV, 27. δύο λῃστάς. ibid. v. 33. 39. 2 Tim. II, 9. ἐν ᾧ κακοπαθῶ μέχρι δεσμῶν, ὡς κακοῦργος. *Demosthen.* p. 732. ed. *Reiske:* τοῖς κακούργοις, τοῖς πατραλοίαις, τοῖς ἀστρατεύτοις. In versione Alex. τῷ רָע Eccles. VIII, 12. et פֹּעַל אָוֶן Prov. XXI. 15. respondet. Conf. etiam *Symmach.* fragmenta Ps. XXXVI, 1. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 816.

ΚΑΚΟΥΧΕ΄Ω, ῶ, fut. ήσω, *male habeo, male tracto aliquem, vexo*. Passivum κακουχέομαι *affligor, male vexor*, ex κακῶς *male* et ἔχω *habeo*. In N. T. bis tantum legitur Hebr. XI, 37. κακουχούμενοι et XIII, 3. In utroque loco de afflictis quocunque mali genere sermo est. 1 Regg. II, 26. וְכִי הִתְעַנִּיתָ בְּכֹל אֲשֶׁר־הִתְעַנָּה אָבִי Alex. καὶ ὅτι ἐκακουχήθης ἐν πᾶσιν οἷς ἐκακουχήθη ὁ πατήρ μου. ibid. XI, 39. Pro eadem voce legitur quoque apud *Aquilam* Exod. XXII, 22. Job. XXXVII, 23. Aeque late patet substantivum κακουχία, quod de *omnibus malis et incommodis, quibus aliquis premitur*, pro hebraico עֳנִי Ps. IX, 10. et Deut. XVI, 3. in *Aquilae* reliquiis et Ps. XLIII, 25. in fragmentis *Symmachi* reperitur.

ΚΑΚΟ΄Ω, ῶ, fut. ώσω, 1. proprie: *corrumpo, deterius reddo, physice vitio*. *Theophrast. Hist. Plant.* I, c. 15. ἐπεὶ καὶ τὸ πήγανον κακοῦται καὶ ἀλλάττεται.

2. *male tracto, affligo, vexo, malum alicui infero*, et omnino de *iis* usurpatur, *qui omnis generis injuria aliquem afficiunt*. Sirac. VII, 20. *Thucyd.* I, 33. *Herodian.* VI, 6. 12. Sic de Aegyptiis, Israelitas servitute prementibus, legitur Act. VII, 6. καὶ κακώσουσιν ἔτη τετρακόσια et vexabunt per quadraginta annos. ibid. v. 19. de Pharaone, ἐκάκωσε τοὺς πατέρας ἡμῶν. ibid. XII, 1. ubi *Vulgatus* per *affligere* reddidit. ib. XVIII, 10. 1 Petr. III, 13. Alexandrini pro הֵרַע

Exod.

Exod. V, 22. 23. Num. XI, 11. XVI, 15. et עָנָה Exod. I, 11. Num. XXIV, 24. Formula, κακοῦν τὴν ψυχήν τινος *exacerbare aliquem, provocare aliquem ad iram et indignationem*, i. q. παροργίζειν, legitur Act. XIV, 2. καὶ ἐκάκωσαν τὰς ψυχὰς τῶν ἐθνῶν κατὰ τῶν ἀδελφῶν. *Vulgatus:* et ad iracundiam concitaverunt animos gentium (contra Christianos). Eodem modo κακοῦν, nude positum, usurpatur apud *Joseph. A. J.* XVI, 1. 2. κακοῦν ἐδύναντο, καὶ τῆς εὐνοίας ἧς εἶχεν εἰς τοὺς παῖδας ἀφαιρεῖν. ibid. 7. 3. et 8. 2. Ps. CVI, 32. ἐκακώθη Μωυσῆς δι' αὐτούς. *Pollux Onom.* III, 47. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΚΩ͂Σ. Adverbium a κακὸς *malus*. Notat

1. *male, misere, moleste*, naturaliter et physice, et speciatim de *male affectis corpore* adhibetur, et *adversa valetudine utentibus*, de quibus etiam κακοῦσθαι apud medicos Graecos usurpari, exempla docent a *Foësio Oecon. Hipp.* p. 184. allata. Sic autem usurpatur maxime in formula κακῶς ἔχειν, quae non solum reperitur Matth. IV, 24. πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας, scil. ἑαυτοὺς, omnes, qui se male habent, h. e. aegrotos, ibid. VIII, 16. IX, 12. XIV, 35. Marc. I, 32. 34. II, 17. VI, 55. Luc. V, 31. VII, 2. sed etiam in Graecorum libris, v. c. *Aelian. H. A.* XI, 34. κακῶς εἶχε, καὶ ἐπίδοξος τεθνήξεσθαι ἦν. *Theophr. Char.* 13. fin. Adde Ezech. XXXIV, 4. Conf. *D. W. Trilleri* Tr. de *Vespertina morborum exacerbatione* p. 103. Similis formula est κακῶς πάσχειν, quae Matth. XVII, 15. de daemoniaco adhibetur. *Polyb.* III, 90. X, 36. *Aristoph. Plut.* 901. *Homer. Od.* κ', 274.

2. *valde, graviter.* Matth. XV, 22. ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται filia mea male a daemone vexatur. Codex Basileensis et *Origenes* loco κακῶς habent δεινῶς, quod glossema sapit. ibid. XXI, 41. κακοὺς κακῶς ἀπολέσει αὐτοὺς malos male perdet. *Aristoph. Plut.* v. 65. εἰ μὴ φράσεις γὰρ, ἀπό σ' ὀλῶ κακὸν κακῶς. ibid. v. 418 et 880. *Joseph. A. J.* II, 14. 2. ὑφ' ὧν κακοὶ κακῶς ἀπώλλυντο. *Sophocl. Ajax Flag.* v. 1409. κακοὺς κακῶς φθείρειαν. Alia loca dedit *El. Palairet.* in *Obss. Philol. et Crit.* p. 65. *J. H. Maius Obss. Sacr.* Lib. I. p. 68. et *Wakefield* in *Silva Critica* P. II. p. 52. Eodem modo *male* pro *valde* apud *Cic. Attic.* XIV, 50. legitur.

3. *contumeliose, irreverenter, improbe, perperam.* Joh. XVIII, 23. εἰ κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ proba, me irreverenter locutum esse. Act. XXIII, 5. ubi ἐρεῖν κακῶς est i. q. λοιδορεῖν v. 4. Conf. Exod. XXII, 28. Levit. XIX, 14. XX, 9. Jacob. IV, 3. κακῶς αἰτεῖσθε male petitis, h. e. voluntati divinae non convenienter.

ΚΆΚΩΣΙΣ, εως, ἡ, *afflictio, vexatio, miseria, qua aliquis afficitur, injuria, quae alicui infertur*, a κακόω, quod vide. Semel legitur in N. T. Act. VII, 34. ἰδὼν εἶδον τὴν κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου ἐν Αἰγύπτῳ haud ignoro populi mei afflictionem in Aegypto. *Thucyd.* VII, 82. τεταλαιπωρημένους τοῖς τε τραύμασι καὶ τῇ ἄλλῃ κακώσει. Conf. *Bergler.* ad *Alciphron.* Epp. I, 6. p. 27. Alexandrini posuerunt pro עֳנִי, Exod. III, 7. 17. Adde Ps. XVIII, 18. XLIV, 19. Sirac. XI, 27. *Hesych.* κάκωσις· ταπείνωσις, δείνωσις.

ΚΑΛΆΜΗ, ης, ἡ, *frumenti calamus, stipula, stramen, culmus*, a κάλαμος, quod vide. *Suid.* καλάμη· ὁ στάχυς τοῦ σίτου. *Hesych.* ἔστι γὰρ καλάμη κυρίως τὸ ξυλῶδες τῶν σταχύων, ἢ τὰ ἐκ τῶν ἀλοητῶν λείψανα, ἐξ ὧν περισσευμάτων ἔστι γνῶναι, πόσος ἦν ὁ καρπός. *Schol. Theocrit. Idyll.* V, 7. καλάμη· τὸ καταλειπόμενον ἢ περιλειπόμενον ἐκ τοῦ θεριζομένου σίτου καλαμῶδες, καὶ τῆς κριθῆς. In versione Alex. respondet hebraico קַשׁ, Exod. V, 12. XV, 7. Ies. V, 24. Conf. *Salmasii Exercitt. Plin.* p. 832. Semel legitur in N. T. 1 Cor. III, 11. ubi tamen metaphorice doctrinam vanam et inutilem significat. Vide

Wetstenii N. T. T. II. p. 110. et *Lexicon Xenophonteum* s. h. v.

ΚΑ'ΛΑΜΟΣ, άμου, ὁ, 1. proprie: *calamus, arundo*, et dicitur partim de *frumenti calamo*, partim de *aquatico frutice, omnibus noto. Hesych.* κάλαμος· καυλὸς τοῦ σίτου. De frutice aquatico, arundine gracili, quae vel levi agitatur aura et facile frangitur, legitur Matth. XI, 7. κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον, ubi tamen pro re leviore quacunque et nullius momenti usurpatur aeque ac Luc. VII, 24. Non enim audiendi sunt, qui in utroque loco arundinem symbolum hominis inconstantis, levis, et fide dubii esse arbitrantur. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 380.

2. per metonymiam: *baculus, ex arundine sativa factus, scipio*, qualem imperantes et proceres manibus gestare solebant pro insigni majestatis. Conf. interpretes ad *Theophr. Char.* cap. 5. Matth. XXVII, 29. καὶ κάλαμον ἐπὶ τὴν δεξιὰν αὐτοῦ et baculum ex arundine dant ad manum. ib. v. 30. et Marc. XV, 19. De baculo, ex arundine sativa facto, non vero de calamo aromatico cum *Ludov. de Dieu* (in Notis ad Johannem c. 19.) hanc vocem nostram explicarem quoque in locis Matth. XXVII, 48. et Marc. XV, 36. ubi milites, Christum crucifixum aceto potaturi, καλάμῳ usi esse narrantur. Ita קָנֶה 2 Regg. XVIII, 21. Ies. XXXVI, 6. Ezech. XXIX, 6. Conf. *Olai Celsii Hierobot.* P. II. p. 312.

3. per metonymiam: *arundo, seu baculus ex arundine, ad usum metiendi accommodatus, calamus mensorius, virga geometrica.* Apoc. XI, 1. καὶ ἐδόθη μοι κάλαμος ὅμοιος ῥάβδῳ. ibid. XXI, 15. εἶχε μέτρον κάλαμον χρυσοῦν, et v. 16. καὶ ἐμέτρησε τὴν πόλιν τῷ καλάμῳ. Ezech. XL, 5. καὶ ἐν τῇ χειρὶ τοῦ ἀνδρὸς κάλαμος, τὸ μέτρον πηχῶν ἓξ ἐν πήχει καὶ παλαιστῇ. Notat auctor *Etym. M.* in mensuris καλαμίδα fuisse. Καλαμίδας· τὰς νῦν λεγομένας ὠλένας. ἐπεὶ ἀπὸ καλάμων γίνεται.

4. *calamus scriptorius, arundo scriptoria*, ein Schreib-Rohr *a writing-reed*, non *penna scriptoria*, ut vulgo vertitur, praeeunte *Luthero*. Non omnes tamen arundines faciendis calamis scriptoriis apti erant, sed, ut tradit *Plinius H. N.* XVII, c. 14. chartis serviunt calami, Aegyptii maxime, cognatione quadam papyri. Sic autem legitur in N. T. 3 Ep. Joh. v. 13. multa habui tibi scribere, sed nolui per atramentum καὶ καλάμου scribere tibi. In versione Alex. σχοῖνος *juncus* scribendi quoque instrumentum est. Jerem. VIII, 8. quo in loco κάλαμος hebraico עֵט *stilus* respondet. Ps. XLV, 1. ubi in syriaca versione ܩܢܝܐ (quod est ab hebraico קָנֶה *arundo*, unde latinum *canna*) legitur. Sic etiam *calamus* usurpatur apud *Martial.* VII, 10. *Cic.* ad *Attic.* VI, 8. et *arundo* apud *Persium* III, 10. Adde *Coran. Sur.* XXXI, 26. LXVIII, 1. et XCVI, 3. 4. 5. *Thom. M.* κάλαμος· ἐπὶ γραφίδος, οὐ δόναξ. Conf. *Schwarzium* de *Ornamentis Librorum* p. 213. ed. *Leuschner.* et *C. B. Michaelis* D. *Naturalia quaedam et artificialia Codicis S. ex Alcorano illustrantem* p. 21.

5. metaphorice usurpatur Matth. XII, 20. ubi κάλαμος συντετριμμένος est symbolum hominis imbecillis et exigua intelligendi facultate praediti. Hebraice קָנֶה רָצוּץ Ies. XLII, 3.

ΚΑΛΕ'Ω, ῶ, fut. έσω vel ήσω, 1. *voco, nomino, nomine insignio, appello. Phavor.* καλεῖν· τὸ ὀνομάζειν. Matth. II, 23. ὅτι Ναζωραῖος κληθήσεται. ibid. XXVII, 8. Apoc. XIX, 13. *Thucyd.* VI, 2. *Herod.* I, 6. Formula: καλεῖσθαι ἔν τινι *ab aliquo nomen accipere* notat. Rom. IX, 7. ἀλλ' ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα posteri tui Isaacidae vocabuntur, h. e. coll. v. 8. Isaacidae veri erunt posteri tui. Ita נִקְרָא sequente בְּ Genes. XXI, 12. — Praecedente aut sequente voce ὄνομα, haud raro per *imponere, indere* reddi potest, v. c. Matth. I, 21. 23. καλέσεις

σουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ. Luc. I, 13. 31. II, 21. τὸ ὄνομα τὸ κληθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου nomen, quod jam illi imposuerat angelus. Genes. XVI, 11. καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰσραήλ. ibid. XVII, 19. *Plato Polit.* p. 179. C. τὰ μὲν ὄνομα ἱμάτια ἐκαλέσαμεν. Idem in *Cratylo* p. 258. *Eurip. Ion.* 74. Vide et *Georgii Vindic. N. T. ab Hebraismis* III, c. 3. § 10. p. 270. et *Wolf.* in *Curis Philol.* ad Matth. I, 19.

2. *cognomino, cognomen impono.* Καλέομαι *cognominor, cognomen habeo,* i. q. ἐπικαλέομαι. Luc. VIII, 2. Μαρία ἡ καλουμένη Μαγδαληνή. 1 Macc. II, 3. Σίμων ὁ καλούμενος Θασσί. Paulo ante Ἰωάννης ὁ ἐπικαλούμενος Ἰαδδίς. 2 Macc. X, 12.

3. *advoco, voco ad me, arcesso.* Matth. II, 7. λάθρα καλέσας τοὺς μάγους clam accersitis magis. Interdum aeque commode per *convocare* reddi potest, ut sit idem, quod συγκαλεῖν. Matth. XX, 8. κάλεσον τοὺς ἐργάτας jussit convocare operarios. ibid. XXV, 14. ἐκάλεσε τοὺς ἰδίους δούλους. Luc. XIX, 13. Certe Alexandrini non solum τὸ קָרָא Exod. VII, 11. per συγκαλεῖν reddiderunt, sed etiam καλεῖν pro הִזְעִיק *convocavit,* Judd. IV, 13. posuerunt. *Xenoph. Anab.* I, 3, 4.

4. sensu forensi: *cito, evoco, provoco,* nostrum: vorladen, vorbescheiden *to cite, to assign.* Act. IV, 18. καὶ καλέσαντες αὐτούς. ibid. XXIV, 2. κληθέντος δὲ αὐτοῦ evocato Tertullo. Sic et aliquoties apud *Demosthenem,* v. c. p. 1324. l. 12. et 1336. l. 10. ed. *Reiske.*

5. *evoco,* nostrum: aus einem Orte heraus rufen *to call out of a place,* et ex adjuncto: *jubeo aliquem discedere,* seu *relinquere locum.* Matth. II, 15. ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου ex Aegypto evocavi filium meum. Joh. X, 3. καὶ τὰ ἴδια πρόβατα καλεῖ κατ' ὄνομα καὶ ἐξάγει αὐτὰ et evocat eas nominatim et adducit ad pascua. Hebr. XI, 8. καλούμενος Ἀβραὰμ migrare jussus Abrahamus.

6. *invito ad aliquid, offero,* ad imitationem hebraici קָרָא, quod de *omni genere bonorum eorumque oblatione ac destinatione* usurpatur. Speciatim vero de *iis* usurpatur, *qui ad coenam et convivium invitantur;* unde οἱ κεκλημένοι *convivae* dicuntur. Matth. XXII, 3. καλέσαι τοὺς κεκλημένους εἰς γάμους ad invitandos hospites. ibid. v. 8. οἱ κεκλημένοι οὐκ ἦσαν ἄξιοι sed non digni erant hospites. ibid. v. 9. Luc. VII, 39. ὁ καλέσας αὐτόν. Codex Cantabrig. παρ' ᾧ κατέκειτο e glossemate. ibid. XIV, 7. 8. 9. 10. 13. 17. 24. Joh. II, 2. 1 Cor. X, 27. εἰ δέ τις καλεῖ ὑμᾶς τῶν ἀπίστων si vos ad epulas sacrificales invitat gentilis. *Xenoph. Mem.* II, 9. 4. *Anthol.* I, 79. 1. Eodem sensu hebraicum קָרָא, usurpatur Esther. V, 12. 1 Sam. IX, 13. 22. et apud Latinos *vocare (Cic. Ep.* IX, 20. *pro Muraena* 34. *Sueton. Calig.* 39. Vide *Vechneri Hellenolexiam* I, 2. 3. p. 127.) aeque ac apud *Homerum* παρακαλεῖν et apud *Athenaeum* κλῆσιν ποιεῖσθαι adhiberi, docuit *Fesselius* in *Adversariis Sacris* Lib. IV, c. 3. § 9. et *Rittershus.* ad *Oppian.* p. 270. Conf. supra sub ἀντικαλέω et infra sub φωνέω.

7. Κατ' ἐξοχὴν *Deus* et *Christus* καλεῖν homines dicitur, *quando hominibus non solum religionem et felicitatem christianam offert, sed etiam vere confert.* Marc. II, 17. Luc. V, 32. οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους. Rom. VIII, 30. τούτους καὶ ἐκάλεσε hos etiam instituì curavit in religione christiana. ibid. IX, 11. ἐκ τοῦ καλοῦντος sed ex benignitate Dei, qui homines ad felicitatem per religionem christianam invitavit. ibid. v. 24. 1 Cor. I, 9. δι' οὗ ἐκλήθητε per quem adducti estis. ibid. VII, 15. ἐν εἰρήνῃ κέκληκεν ἡμᾶς ὁ Θεός Deus nos ideo ad religionem christianam perduxit, ut concordiam coleremus. ibid. v. 18. Galat. I, 6. V, 8. 13. Ephes. IV, 1. 4. καθὼς καὶ ἐκλήθητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ὑμῶν quemadmodum et vobis, ad religionem christianam adductis, facta est

unius

unius ejusdemque felicitatis spes. Coloss. III, 15. 1 Thess. II, 12. IV, 7. V, 24. 2 Thess. II, 14. 1 Tim. VI, 12. 2 Tim. I, 9. Hebr. IX, 15. 1 Petr. I, 15. II, 9. 21. III, 9. V, 10. 2 Petr. I, 3. Sic etiam intelligendum est hoc verbum in notissimo illo loco Matth. XX, 16. πολλοὶ εἰσι κλητοὶ, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοὶ multis quidem offertur felicitas christiana, sed pauci ea potiuntur.

8. *voco ad officium, eligo, constituo aliquem ad munus*. Matth. IV, 21. καὶ ἐκάλεσεν αὐτοὺς, coll. v. 19. καὶ λέγει αὐτοῖς, δεῦτε ὀπίσω μου. Marc. I, 20. Galat. I, 15. καὶ καλέσας διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ et me pro summa sua benevolentia apostolum constituit. Hebr. V, 4. καλούμενος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ nisi ab ipso Deo electus. Καλεῖν τινὰ dicitur etiam Deus, *quatenus homini in hac vita sortem aliquam et conditionem assignat*, i. q. μερίζειν, cum quo permutatur 1 Cor. VII, 17. ἕκαστον ὡς κέκληκεν ὁ Κύριος, οὕτω περιπατείτω, coll. v. 20 et 24.

9. Καλεῖν Deus dicitur, *quando aliquid voluntate sua potentissima efficit ac jubet esse*. Rom. IV, 17. καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα, quae verba non, ut vulgo factum vidi, verterem: *efficientis, ut, quae non sunt, esse incipiant;* sed potius: *efficientis omnia voluntate sua, et ea quae sunt, et futura*. Ita quoque de Deo creatore mundi locutus est *Philo* Lib. de *Creat. Princip.* p. 728. B. coll. Lib. III. de *vita Mosis* p. 693. C. Eodem modo קָרָא de Deo adhibetur Ies. XXII, 12. XLI, 4. Sapient. XI, 25. ἢ τὸ μὴ κληθὲν ὑπὸ σοῦ διετηρήθη.

10. Καλεῖσθαι *esse* ad imitationem hebraici נִקְרָא Ies. LVI, 7. Matth. V, 9. υἱοὶ Θεοῦ κληθήσονται filii Dei erunt. ibid. v. 19. XXI, 13. Marc. XI, 17. Luc. I, 32. 35. 76. Jacob. II, 23. Conf. *Vorstii Philol. Sacr.* c. 5. p. 155. ed. *Fischeri*, qui bene adduxit locum *Homeri Iliad.* IV, 60 seq. οὕνεκα σοὶ παράκοιτις κέκλημαι, ubi *Eustath.* τὸ κέκλημαι ἀντὶ τοῦ εἰμὶ κεῖται. Similiter *vocari* pro *esse* dixit *Valer. Argonaut.* V, v. 653. Adde *Wolfium* ad *Liban.* Ep. 30. p. 70 seq. *Casaub.* ad *Theocrit.* cap. 3. et *Graevium* ad *Callim.* Hymn. in Jovem v. 20.

11. καλεῖσθαι *notum esse, in ore omnium ferri*. Luc. I, 36. τῇ καλουμένῃ στείρᾳ quae ob sterilitatem in ore omnium fertur.

12. interdum reticetur. Act. XIII, 9. ὁ καὶ Παῦλος, sc. καλούμενος, seu ἐκαλεῖτο, quod passim, maxime in inscriptionibus, omitti, *Alberti* docuit in *Obss. Philol. in N. T.* p. 250.

13. καλεῖσθαι interdum redundat, v. c. Luc. XIX, 2. ἀνὴρ, ὀνόματι καλούμενος Ζακχαῖος, ubi καλούμενος in nonnullis codicibus et versionibus omissum est.

ΚΑΛΛΙΕΛΑΙΟΣ, ου, ἡ, *bona, vera et frugifera olea*, ex κάλλος *pulchritudo* et ἐλαία *olea*. Semel legitur in N. T. Rom. XI, 24. ubi τῷ ἀγριέλαιος *oleaster* opponitur et metaphorice *verum Dei coetum, ecclesiam judaicam* significat. Non est vero hoc vocabulum a Paulo inventum, ut quidam existimarunt; idem enim nomen habet *Aristoteles* de Plantis I, c. 6.

ΚΑΛΛΙΩΝ, ονος, ὁ, ἡ, *melior, praestantior*. Neutrum τὸ κάλλιον *melius*. Est comparativus irregularis a καλὸς *pulcher*, cujus neutrum adverbiascere solet, semel tantum in N. T. obvium. Act. XXV, 10. σὺ κάλλιον ἐπιγινώσκεις uti tu optime nosti; nam comparativus saepe pro superlativo ponitur, ut exemplis multis docuit *Glassius* in *Philol. Sacra* p. 50. ed. *Dathii*.

ΚΑΛΟΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *honestatis magister, bona ac honesta tradens et praecipiens*, ex καλὸς *pulcher, bonus, honestus* et διδάσκαλος *magister*. In N. T. tantum legitur Tit. II, 3. καλοδιδασκάλους ut sint vita pariter ac oratione honestatis magistrae.

ΚΑΛΟΙ ΛΙΜΕΝΕΣ, *bonus portus*, nostrum: Guthafen *a good harbour*, a καλὸς *bonus* et λιμὴν, ένος, ὁ, *portus*. Ita dictus fuit locus insulae Cretae, haud procul ab urbe Lasaea, Act. XXVII,

XXVII, 8. quia commodus erat ad appellendum. A *Stephano* καλὴ ἀκτὴ vocatur.

ΚΑΛΟΠΟΙΈΩ, ῶ, fut. ήσω, et de *iis, qui beneficia in alios conferunt*, et de *iis, qui recte atque honeste agunt*, usurpatur, ex καλὸς, quod vide, et ποιέω *facio*. Semel in N. T. legitur 2 Thess. III, 13. ubi tamen in verbis μὴ ἐκκακήσητε καλοποιοῦντες ambiguitas quaedam latet. Alii enim vertunt: *in recte agendo ne lassi et segnes fiatis:* ex aliorum vero sententia Paulus Thessalonicenses hortatus est, ne segnescerent in benefaciendo egenis.

ΚΑΛΌΣ, ὴ, ὸν, 1. proprie: *pulcher, formosus, qui est honesta specie et conformatione partium ac colore probabili praeditus.* Respondet hebraico יָפָה in vers. Alex. Genes. XII, 14. XXIX, 17.

2. metaphorice i. q. ἀγαθὸς *bonus, praestans, probatus, optabilis,* et non solum de *eo* dicitur, *quod bonitatem et praestantiam internam habet,* sed etiam de *eo, quod accommodatum est ad finem quendam suum et utile,* et de rebus aeque ac personis adhibetur. Hinc in haud paucis versionis Alex. locis pro hebraico טוֹב usurpatum reperitur, v. c. Genes. I, 4. 10. Num. X, 29. Deut. XII, 28. etc. Quum igitur tam late pateat hoc vocabulum et omne complectatur, quod tale est, quale esse debet, variis modis pro diversa subjecti ratione in locis singulis reddi potest. Sic v. c. est a) latinum *praestans, bonus.* Matth. VII, 17. 18. 19. καρποὶ καλοὶ fructus boni, mites et salubres. ibid. XIII, 24. 27. 37. 38. καλὸν σπέρμα bonum semen. ibid. v. 8. 23. Marc. IV, 8. 20. Luc. VIII, 15. γῆ καλὴ terra foecunda, solum fertile. Matth. XIII, 45. καλοὺς μαργαρίτας magni pretii, praestantes margaritas. Luc. XXI, 5. De piscibus bonis legitur Matth. XIII, 48. et de vino praestante Joh. II, 10. Hebr. VI, 5. καλὸν γευσαμένους Θεοῦ ῥῆμα qui usu suo cognoverunt doctrinae christianae praestantiam. 1 Tim. VI, 19. b) *suavis, jucundus.* Matth. XVII, 4. καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι perplacet nobis hic. Marc. IX, 5. c) *utilis.* Matth. XVIII, 8. καλόν σοι ἐστὶν magis enim utilitati tuae consules. (*Targum Hieros.* Genes. XXXVIII, 26. טוֹב לִי melius est mihi. *Plaut. Rudent.* IV, 4. 70. tacita bona est mulier semper, quam loquens.) ibid. XXVI, 24. καλὸν ἦν αὐτῷ, εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος satius esset isti homini non natum esse. Marc. IX, 42. 43. 45. XIV, 21. Luc. XIV, 34. 1 Cor. VII, 8. 26. IX, 15. 1 Tim. I, 8. οἴδαμεν δὲ ὅτι καλὸς ὁ νόμος non denegamus legi Mosaicae utilitatem suam. Sirac. XIV, 3. d) *idoneus, sufficiens.* Luc. VI, 38. μέτρον καλὸν mensura plena, justa. — e) *verus.* 1 Thess. V, 21. τὸ καλὸν κατέχετε. f) *fidelis, qui muneri suo omni ex parte satisfacit.* Joh. X, 11. ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς pastor fidelis, qui omni modo gregis saluti prospicit; opponitur τῷ μισθωτῷ, v. 12. ibid. v. 14. 1 Tim. IV, 6. καλὸς διάκονος. g) *honorificus.* Jacob. II, 7. τὸ καλὸν ὄνομα nomen honorificum.

3. καλὸν dicitur *omne, quod est voluntati divinae conveniens, licitum, honestum, laudabile.* Matth. V, 16. τὰ καλὰ ἔργα recte et honeste facta. ibid. XV, 26. οὐκ ἔστι καλὸν, i. q. αἰσχρόν ἐστι, turpe est ac nullo modo conveniens. Rom. VII, 18. 21. τῷ καλῷ opponitur τὸ κακόν. ibid. XIV, 21. τὸ καλὸν *officium,* est i. q. τὸ προσῆκον. 2 Cor. VIII, 21. προνοούμενοι καλὰ honestati studeamus. ibid. XIII, 7. 1 Tim. V, 10. 25. Tit. II, 7. 1 Tim. IV, 4. πᾶν κτίσμα Θεοῦ καλὸν nobis enim uti licet omnibus, quae Deus creavit. Galat. IV, 18. τὸ καλὸν virtutis studium. *Thucyd.* III, 94. VIII, 3. putabant bellum quoque brevi futurum, οὗ μετασχεῖν καλὸν εἶναι. *Aelian. V. H.* III. 23. *Aristoph. Pace* v. 277. νῦν ἔστιν εὔξασθαι καλόν. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 424.

4. *beneficus, benevolus;* ἔργον καλὸν *beneficium.* Matth. XXVI, 10. ἔργον καλὸν εἰργάσατο εἰς ἐμὲ insigne benefici-

um

um mihi praestitit. Joh. X, 32. πολλὰ καλὰ ἔργα ἔδειξα ὑμῖν multa benefica miracula inter vos patravi. ib. v. 33. Galat. VI, 9. καλὸν ποιοῦντες μὴ ἐκκακῶμεν in benefaciendo aliis ne segnescamus. Tit. III, 8.

5. pro κάλλιον. 1 Cor. VII, 1.

ΚΑ´ΛΥΜΜΑ, ατος, τὸ, 1. *omne tegumentum, tegmen, velamen,* a καλύπτω *tego, velo.* Sic de velamine, quod Moses faciei suae imposuit, usurpatur 2 Cor. III, 13. καὶ οὐ καθάπερ Μωϋσῆς ἐτίθει κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσωπον ἑαυτοῦ non vero facimus, quae Moses fecit, velamen imponens faciei suae. Alex. Exod. XXXIV, 33. ἐπέθηκεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ κάλυμμα, ubi est in hebr. מַסְוֶה. In eadem versione legitur pro מָסָךְ Exod. XXVII, 16. Num. III, 25. et pro מִכְסֶה Num. IV, 8. 10. 11.

2. metaphorice: *impedimentum quodvis;* et speciatim: *id, quod veram et certam alicujus rei cognitionem impedit.* 2 Cor. III, 14. ἄχρι γὰρ τῆς σήμερον τὸ αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τῆς παλαιᾶς διαθήκης μένει nam etiam nunc manet illud impedimentum verum cognoscendi, cum libri V. T. praeleguntur. ibid. v. 15. κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρδίαν κεῖται, et v. 16. περιαιρεῖται τὸ κάλυμμα tunc auferentur illa impedimenta.

3. interdum reticetur, v. c. 1 Cor. XI, 4. κατὰ κεφαλῆς ἔχων, sc. κάλυμμα, quod etiam in duobus codicibus et versione Coptica e glossemate additum reperitur. Similis ellipsis reperitur Esther. VI, 12. ὑπέστρεψεν εἰς τὰ ἴδια λυπούμενος κατὰ κεφαλῆς. *Origines:* καὶ κατακεκαλυμμένος τὴν κεφαλήν.

ΚΑΛΥ´ΠΤΩ, fut. ύψω, 1. *operio, tego, velo.* Matth. VIII, 24. ὥστε τὸ πλοῖον καλύπτεσθαι ἀπὸ τῶν κυμάτων ut navis tegeretur a fluctibus. Luc. VIII, 16. καλύπτει αὐτὸ σκεύει. ibid. XXIII, 30. καὶ τοῖς βουνοῖς, καλύψατε ἡμᾶς collibus dicetis, operite nos, h. e. in montibus et cavernis perfugium quaeretis. In versione Alex. respondet hebraico כָּסָה Genes. VII, 19. Num. IV, 8. 9. 11. 12. 15. *Hesych.* καλύπτειν σκεπάζειν, κρύπτειν.

2. metaphorice: *abscondo, occulto, aliorum cognitioni subduco, impedio, ne aliquid cognoscatur, vel intelligatur.* Matth. X, 26. οὐδὲν γάρ ἐστι κεκαλυμμένον, ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται nihil est tam occultum, quod non aliquando manifestabitur. 2 Cor. IV, 3. εἰ δὲ καὶ ἔστι κεκαλυμμένον τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις ἐστὶ κεκαλυμμένον si doctrinae, a nobis traditae, praestantia quibusdam incognita manet, manet contumacibus incognita.

3. *caveo, ne quid appareat, eluceat et fiat.* Hoc sensu, ut opinor, accipienda est haec vox in locis Jacobi V, 20. καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν is impedit multa peccata, et 1 Petr. IV, 8. ἡ ἀγάπη καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν qui alios amat, cavebit quoque, ne alii peccata committant. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΛΩ͂Σ. Adverbium a καλὸς *pulcher,* quod ut latinum *bene,* cui respondet, variae est significationis et usus.

1. est *bene,* et innuit *praestantiam,* seu *bonitatem rei naturalem et physicam.* Huc pertinet formula: καλῶς ἔχειν, quae ut latina, *bene habere,* de revalescentibus et prospera valetudine utentibus usurpatur Marc. XVI, 18. ἐπὶ ἀῤῥώστους χεῖρας ἐπιθήσουσι, καὶ καλῶς ἕξουσι aegrotis manus imponent et bene habebunt. *Syrus:* ܘܢܬܚܠܡܘܢ *et sanabuntur.*

2. *uti decet, uti par est, legibus divinis et officio convenienter.* Joh. XVIII, 23. ubi τῷ κακῶς, h. e. *irreverenter, contumeliose,* opponitur. 1 Tim. III, 13. οἱ γὰρ καλῶς διακονήσαντες qui bene munere diaconi funguntur. 1 Cor. VII, 37. 2 Petr. I, 19. Jacob. II, 8. coll. v. 9. καλῶς ποιεῖτε voluntati divinae convenienter agitis, hebraice הֵיטִיבוּ Jerem. IV, 22. Huc etiam referendus est locus Marc. VII, 9. καλῶς ἀθετεῖτε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, ubi tamen καλῶς per antiphrasin intelligendum est; *bene scilicet,* h. e. *pessime.* Cf.

Cf. G. *Wakefield* *Silvam Criticam* P. I. p. 160. Aliis καλῶς esse videtur improbantis, ut legitur apud *Aristoph. Ran.* v. 915. ubi *Schol.* ὅτι καὶ νῦν τὸ καλῶς ἐπὶ παραιτήσεω· ἀποστρεφόμενος δὲ καὶ παραιτούμενος ὁ Εὐριπίδης λέγει τὸ καλῶς. Formula: καλῶς εἰπεῖν τινὰ *aliquem laudare, approbare* notat. Luc. VI, 26. οὐαὶ ὅταν καλῶς ὑμᾶς εἴπωσι οἱ ἄνθρωποι vae vobis si probemini impiis Judaeis!

3. *benigne, benefice.* Sic sumendum est in formula καλῶς ποιεῖν, quae apud Graecos quidem significat: *recte et honeste agere*, sed in N. T. fere semper *benefacere, benigne tractare*, i. q. εὖ ποιεῖν notat. Matth. V, 44. καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς beneficiis afficite inimicos vestros. ib. XII, 12. ὥστε ἔξεστι τοῖς σάββασι καλῶς ποιεῖν licet sabbato aliis benefacere, coll. Marc. III, 4. Luc. VI, 27. Phil. IV, 14. καλῶς ἐποιήσατε gratum mihi fecistis. Eodem modo sumitur הֵיטִיב Zachar. VIII, 15. et apud Graecos καλῶς πράττειν, vel δρᾷν, v. c. *Eurip. Hecub.* v. 834.

4. *recte, vere, vero convenienter.* Matth. XV, 7. καλῶς προεφήτευσε περὶ ὑμῶν Ἡσαΐας recte de vobis vaticinatus est Iesaias. Marc. VII, 6. XII, 28. καλῶς αὐτοῖς ἀπεκρίθη. ib. v. 32. καλῶς ἐπ' ἀληθείας εἶπας. Act. XXVIII, 25. Luc. XX, 39. Joh. IV, 17. XIII, 13.

5. Singulari modo hac voce usus est Jacobus II, 3. σὺ κάθου ὧδε καλῶς tu sede hic in *loco commodo et honorato.*

ΚἈΜΈ, *et me, etiam me,* per concretionem atticam, pro καὶ ἐμέ. Joh. VII, 28. 1 Cor. XVI, 4. Vide in κἀγώ.

ΚΆΜΗΛΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *camelus.* Est nomen animalis grandis ac tortuosi ab hebraico גָּמָל (Genes. XII, 16. XXX, 43.) mutata littera ג in κ et addita terminatione Graeca ος, de quo bene exposuit *Bochartus* in *Hierozoico* P. I. Lib. 2. c. 2. p. 74 seq. Legitur in N. T. Matth. III, 4. ἀπὸ τριχῶν καμήλου vestimento, e pilis camelorum confecto, (quod etiam sacerdotes, et primi ordinis viros apud Persas gestasse, ex *Ctesia* Lib. X, *Persic.* memorat *Apollonius Hist. Mirab.* c. 20.) ibid. XIX, 24. Marc. X, 25. Luc. XVIII, 25. εὐκοπώτερόν ἐστι κάμηλον διὰ τρυπήματος ῥαφίδος εἰσελθεῖν facilius est camelum per foramen acus transire. Formula proverbialis etiam in SS. Arabicis (v. c. *Coran Sur.* VII, 41. al. 38.) obvia, de re, non tam absolute impossibili, quam difficillima, quae formulae hebraicae respondet, quae legi potest apud *Buxtorf. Lex. Chald. Talmud.* s. v. פִּילָא p. 1722. הכניס פילא בקופא דמחטא *introducere elephantem per foramen acus*, et aeque, ac altera *elephantem per foramen acus transire* de iis usurpatur, qui praestant, quod difficulter, vel prorsus non fieri potest, ut docuit *Vorstius* de *Adagiis N. T.* c. 3. Sed auctore *Theophylacto* ad h. l. (κάμηλον τινές οὐ τὸ ζῶον φασιν, ἀλλὰ τὸ παχὺ σχοινίον, ᾧ χρῶνται οἱ ναῦται πρὸς τὸ ῥίπτειν ἀγκύρας) et *Origene* jam olim quidam per κάμηλον *funem crassum ticum,* qui latinis *rudens* dicitur, intellexerunt, qui, si fides habenda est grammaticis veteribus, proprie quidem κάμιλος dicitur. (*Suid.* κάμηλος· τὸ ἀχθοφόρον ζῶον. κάμιλος δὲ παχὺ σχοινίον. Idem tradit *Schol. Aristoph. Vesp.* 1030. Conf. *Schefferum* de *Milit. Nav. Vett.* p. 333.) Interdum tamen etiam κάμηλος dicitur. *Phavor.* κάμηλος· τὸ ἀχθοφόρον ζῶον. κάμηλος καὶ τὸ παχὺ σχοινίον, ἐν ᾧ δεσμεύουσι τὰς ἀγκύρας οἱ ναῦται. ὡς τὸ ἐν εὐαγγελίῳ, κάμηλον διὰ τρυπήματος ῥαφίδος διελθεῖν. Idem fere traditur in Cod. Coislin. XXIV. apud *Alberti* in *Gloss. Gr. N. T.* p. 205. Conf. *Gust. Sommelii* D. de vera notione vocis κάμηλον Matth. XIX, 24. et locis parallelis occurrentis. Lund 1768. 4. Alia formula proverbialis, κάμηλον καταπίνειν absorbere, seu deglutire camelum, Matth. XXIII, 24. ubi de Pharisaeis sermo est, reperitur dicta de iis, qui gravissima peccata admittere non dubitant et sunt in maximis negotiis et officiis

officiis admodum negligentes. Respondet hebraicae formulae: בלע את גמל. Cf. *Vorstium* de *Adagiis N. T.* c. 3. p. 772.

ΚΆΜΙΝΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *caminus, fornax, furnus.* Vox, apud Graecos saepius obvia, quae speciatim de fornacibus adhibetur, ubi metalla igni purgantur, v. c. apud *Xenoph.* de *Vectig.* IV, 49. *Diod. Sic.* V. p. 294. κόπτουσι τὴν πέτραν καὶ τοὺς τμηθέντας λίθους καίουσιν ἔν τισι φιλοτέχνοις καμίνοις. Alexandrini posuerunt pro כִּבְשָׁן Genes. XIX, 28. Exod. XIX, 18. et pro כּוּר Deut. IV, 20. Jerem. XI, 4. Nec alio modo usus est hoc vocabulo auctor Apocal. I, 15. ὡς ἐν καμίνῳ πεπυρωμένοι. ibid. IX, 2. ὡς καπνὸς καμίνου μεγάλης ut fumus fornacis, scil. aerariae, in qua ex minera metalla excoquuntur, adeoque fumum densissimum exhalantis, קִיטֹר כְּקִיטֹר הַכִּבְשָׁן Genes. XIX, 28.

2. metaphorice formula κάμινος τοῦ πυρὸς fornax, ubi est ignis, (Dan. III, 6. ἐμβληθήσεται εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρὸς, chald. אַתּוּן נוּרָא) Matth. XIII, 42. 50. adhibetur ad describendum immitem et miseram conditionem peccatorum post mortem. Conf. *Glassii Philol. S.* p. 1065 et 1098. ed. *Dathii.*

ΚΑΜΜΎΩ, fut. ύσω, pro καταμύω, (*Xenoph.* de *Venat.* V, 11. Vide *Spanhem.* ad *Callim.* Hymn. in Dian. v. 95. *Aelian.* de Anim. II, 12.) littera α ex praepositione κατὰ per syncopen concisa et littera τ ob sequens μ in μ mutata, *claudo, occludo,* et speciatim aeque ac καταμύειν (*Xenoph. Cyrop.* VIII, 3. 12. *Aristoph. Vesp.* v. 92.) et nude positum, et addita voce ὀφθαλμοὺς, de *iis* usurpatur, *qui connivent, et oculos claudunt,* ex κατὰ et μύω *claudo.* (*Suid.* μύειν ἐστὶ τὸ κλείειν. *Hesych.* μύει· καμμύει. *Schol. Lucian. Ep. Saturn.* p. 414. ed. *Reitz.* καμμύοντες, τοῦτ' ἔστι ὀφθαλμοὺς κλείοντες.) Esse hoc vocabulum e dialecto Macedonica et Alexandrina arcessitum, e locis versionis Alexandrinae Ies. VI, 10. XXIX, 10. Thren. III, 44, 45. et *Phrynichi Eclog.* p. 150. *Paw.* demonstrare conatus est *Fischerus* in Prolus. XXX. de *Vitiis Lexicorum N. T.* p. 20. Conf. tamen interpretes ad *Thom. M.* sub βύειν p. 174. et *Ez. Spanhem.* ad *Callim.* l. l.

2. Formula καμμύειν τοὺς ὀφθαλμοὺς Matth. XIII, 15. Act. XXVIII, 27. desumta ex Ies. VI, 10. metaphorice de *iis* dicitur, *qui animum avertunt a cognoscenda veritate.* Conf. infra ad ὀφθαλμὸς et *Glassii Philol. Sacr.* p. 1153. ed. *Dathii.* Saepius non legitur in N. T.

ΚΆΜΝΩ, fut. καμῶ, praet. κεκάμηκα, et per syncopen κέκμηκα, 1. proprie: *laboro cum defatigatione, multis laboribus frangor, defatigor, fessus sum, deficio viribus corporis. Suid.* κάμνειν· ἐπὶ τοῦ ποιεῖν καὶ ἐργάζεσθαι. *Hesych.* καμεῖν· κοπιάσαι, ἐπιμελῶς κατασκευάσαι. Idem: κάμνει, ἐργάζεται, κοπιᾷ. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 1. κέκμηκα γὰρ χθὲς βαδίσας Μεγαρόθεν. *Arrian.* de *Venat.* VIII, 3. Hinc

2. *aegroto, morbo laboro. Pollux Onom.* III, 104. *Hesych.* κάμνει· νοσεῖ. *Suid.* κάμνειν· καὶ ἐπὶ τοῦ νοσεῖν λέγεται. Sic legitur in N. T. Jacob. V, 15. καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως ἐγερεῖ τὸν κάμνοντα et preces, cum fiducia conjunctae, sanitatem restituent aegrotanti, τῷ ἀσθενοῦντι, ut legitur v. 14. Hinc ὁ κάματος *morbus. Eurip. Orest.* v. 315. *Aristoph. Thesmophor.* v. 412. κάμνει κόρη τις. *Schol.* κάμνει· ἀντὶ τοῦ νοσεῖ. Apud *Aeschin. Socr.* Dial. II, 4. 39. οἱ κάμνοντες opponuntur τοῖς ὑγιαίνουσι. Apud *Plutarchum* de *Puer. Educ.* c. 7. § 11. σώματι κάμνων est corpore laborans. Adde *Xenoph. Mem.* I, 2. 51. II, 4. 3. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 680. Hinc apud Graecos etiam de *morientibus* et *mortuis* adhibetur, teste *Hesychio,* (κάμνει· ἀποθνήσκει) et *Suida* (κάμνειν· λέγεται δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἀποθανόντων). Conf. *Homer. Odyss.* λ', v. 475.

3. metaphorice: *animum despondeo, lassus fio, segnesco in officio praestando.*

do. Hebr. XII, 3. ἵνα μὴ κάμητε ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ne animum despondeatis et lassi fiatis in perferendis malis. Apoc. II, 3. διὰ τὸ ὄνομά μου κεκοπίακας, καὶ οὐ κέκμηκας propter religionem meam laborasti et non segnis factus es. Saepius non legitur in N. T. Job. X, 1. κάμνων τῇ ψυχῇ μου. *Hesych.* καμεῖν· ὀκνῆσαι. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 434.

ΚἈΜΟΊ, pro καὶ ἐμοὶ, per concretionem atticam, *et mihi.* Alex. pro גַּם־לִי Job. XII, 3. Luc. I, 3. Act. VIII, 19. 1 Cor. XV, 8. Conf. dicta ad κἀγώ.

ΚΆΜΠΤΩ, fut. ψω, 1. transitive: *flecto, inflecto, incurvo,* i. q. γνάμπτω. Formula: κάμπτειν γόνατα τινὶ *aliquem adorare,* seu *cultum religiosum alicui praestare* notat. Sic legitur in N. T. Rom. XI, 4. οὐκ ἔκαμψαν γόνυ τῇ Βαὰλ non adorarunt Baalem. 1 Regg. XIX, 18. כָּל־הַבִּרְכַּיִם אֲשֶׁר לֹא־כָרְעוּ לַבַּעַל Ephes. III, 14. τούτου χάριν κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν πατέρα ideo supplex veneror Deum patrem.

2. intransitive: *me flecto et incurvo.* Rom. XIV, 11. ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ mihi omnes praestabunt cultum religiosum. Verba desumta sunt ex Ies. XLV, 23. לִי־תִּכְרַע כָּל־בֶּרֶךְ. Phil. II, 10. ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψῃ ut Jesum flexis genibus omnes venerentur. Dan. VI, 10. Conf. etiam *Schwarzii Comment. Crit. Ling. Gr.* p. 724. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 89.

ΚἊΝ, attice pro καὶ ἐὰν, *etsi, quamvis, etiamsi, si vel, et si, et quando, saltem vel, si.* Marc. XVI, 18. Joh. X, 38. Jacob. V, 15. Luc. XIII, 9. Marc. VI, 56. ἵνα κἂν τοῦ κρασπέδου ἅψωνται ut si quis saltem fimbriam vestis ejus tangeret etc.

ΚΑΝᾺ, ἡ, *Cana.* Nomen urbis ἄκλιτον hebraicum קָנָה, forte a קָנֶה *canna, arundine,* illic copiose crescente. Fuit vicus Galilaeae prope Capernaum, teste *Josepho* de *Vita sua* c. 16. ἐν κώμῃ τῆς Γαλιλαίας, ἣ προσαγορεύεται Κανᾶ. Joh. II, 1. 11. IV, 46. XXI, 2. *Alberti Gloss. Gr.* p. 56. Κανᾶ· κτῆσις, ἢ ἐκτήσατο, cujus auctor hoc vocabulum a radice קָנָה deducendum existimavit. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 846.

ΚΑΝΑΝΊΤΗΣ, ου, ὁ, *Cananites,* seu *Cananita.* Fuit cognomen Simonis, apostoli, quod traxit non a patria, quae fuerit Cana, vicus Galilaeae, nam tunc Κανίτης, vel Καναῖος scribendum fuisset, conf. *Relandi Palaestina* Lib. 3. p. 979. sed ab hebraico קַנָּא i. e. *zelotes,* Exod. XX, 5. Nam idem Simon, qui Matth. X, 4. et Marc. III, 18. Κανανίτης dicitur, a Luca VI, 15. et Act. I, 13. ὁ Ζηλωτὴς, a pristino vitae genere, dicitur. Caeterum in utroque loco pro Κανανίτης in nonnullis codicibus Καναναῖος legitur, quod etiam habet *Alb. Gloss. Gr.* p. 15. Καναναῖος· κεκτημένος.

ΚΑΝΔΆΚΗ, ης, ἡ, *Candace.* Est vox aethiopica, omnibus Aethiopum reginis et matribus regum Aethiopiae, ab Augusti temporibus usque ad Vespasianum aeque commune, ac Pharaonum, Antiochorum, Seleucorum nomina regibus Aegypti etc. proprium olim fuit, ut apparet ex *Strabone* Lib. XVII. *Plinio* Lib. VI, c. 29. Conf. *Job. Ludolf.* in Comment. ad *Hist. Aethiop.* p. 89 seq. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 507. et *Sam. Basnagium* in *Exercitt. Antibar.* p. 13. Eodem nomine etiam insignita fuit regina Aethiopum, Tiberii tempore regnans, quae Act. VIII, 27. commemoratur. *Alberti* in *Gloss. Gr. N. T.* p. 213. Κανδάκης· ἐξ ἀπογράφου· Κανδάκην Αἰθίοπες πᾶσαν τὴν τοῦ βασιλέως μητέρα καλοῦσιν· οὕτω Βίων ἐν πρώτοις Αἰθιοπικῶν. Αἰθίοπες τοὺς βασιλέως πατέρας οὐκ ἐκφαίνουσιν, ἀλλ' ὡς ὄντας υἱοὺς ἡλίου παραδιδόασιν, ἑκάστου δὲ τὴν μητέρα καλοῦσι Κανδάκην.

ΚΑΝΏΝ, όνος, ὁ, 1. proprie apud Graecos generatim *regula et norma* dicitur, *et omne, cujus ope quantitas, pondus, longitudo, latitudo et rectitudo alicujus rei dignosci et dijudicari potest.*

potest. Sic v. c. κανὼν dicitur *funis mensorius, fabrorum regula* (conf. *Valckenar.* ad *Eurip. Hippol.* v. 408. et *Aquilae* fragmenta Job. XXXVIII, 5. ubi hebraicum קָו, seu *funis, quo fabri lignarii, etc. in dimetiendis lignis etc. utuntur*, ab *Aquila* per κανόνα, ab Alex. per σπαρτίον et a *Symmacho* per σχοινίον translatum extat. Adde Ps. XIX, 4. et Ies XXXIV, 11.) *regula, ad quam praeducebantur lineae,* (conf. *Salmasii Exercitt. Plin.* p. 917.) *examen in libra, quod supra trutinam est et aequilibrium facit,* (vide *Pollucis Onom.* Lib. IV, c. 24. 5. 1.) etiam *virgula recta arundinea,* (κάνη *calamus*) *cujus in dimetiendo olim usus erat. Schol. Homeri* ad *Iliad.* ψ', v. 761. ὁ κάλαμος περὶ ὃν εἰλεῖται ὁ μίτος ὁ ἱστουργικός. *Hesych.* κανών· τὸ ξύλον, περὶ ὃ ὁ μίτος.

2. metaphorice: *doctrina, ad quam, tanquam ad normam, sensus et vitam conformamus.* Galat. VI, 16. ὅσοι τῷ κανόνι τούτῳ στοιχήσουσιν qui hanc doctrinam in vita conformanda sequuntur. Apud Graecos κανὼν eleganter adhibetur de *homine, quem tanquam ducem normamque certissimam sequimur.* Conf. *Reiske in Indicc. Dion. Halic.* et *Strabon.* l. VI. fin. p. 199.

3. *fines constituti et designati, locus, seu regio, regula quasi quadam designata, quam ultra citraque procedere non licet.* Sic legitur in N. T. 2 Cor. X, 13. κατὰ τὸ μέτρον τοῦ κανόνος, οὗ ἐμέρισεν ἡμῖν ὁ Θεὸς μέτρου intra certos terminos, a Deo mihi praefinitos; ubi κανὼν est certum et finitum doctori spatium, uno verbo dioecesis. Conf. *Mori* Progr. ad 2 Cor. X, 12—17. Lips. 1781. 4. et *Boysen.* Illustration. N. T. e Vers. Syr. ad h. l. ibid. v. 15. κατὰ τὸν κανόνα ἡμῶν intra terminos meos, et v. 16. ἐν ἀλλοτρίῳ κανόνι intra terminos alterius. Adde Philipp. III, 16. Apud Graecos *curriculum,* seu *spatium illud definitum in ludis Olympiacis,* in quo cursores currere solebant, κανὼν dicebatur. Conf. *Pollucis Onom.* III, 151.

ΚΑΠΕΡΝΑΟΥ͂Μ, ἡ, *Capernaum.* Florentissima Galilaeae civitas, sita ad littus septentrionale maris Galilaei haud procul ab influxu Jordanis in dictum mare Galilaeae, in finibus Zabulon et Nephtalim, ad ditionem Herodis Antipae pertinens. Vide *Lightfoot. Hor. Hebr. et Talmud.* in Joh. II, 12. p. 139. Hinc Matth. IV, 13. vocatur ἡ παραθαλασσία ἐν ὁρίοις Ζαβουλὼν καὶ Νεφθαλείμ. Joh. VI, 17. In hac urbe, in qua synagoga erat, (Joh. VI, 59.) Jesus multum versatus est et habitavit, Marc. II, 1. et plurima miracula edidit. Hanc ob causam aeque ac Nazareth et Bethlehem (haec, ratione nativitatis, illa vero, ratione educationis Christi) ἰδία ejus πόλις dicitur apud Matthaeum IX, 1. et ibid. XI, 23. ἡ ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθεῖσα. *Alberti Gloss. Gr.* p. 40. Καπερναούμ· κώμης παράκλησις. *Hesych.* χωρίον παρακλήσεως. *Hieronymus* interpretatus est *villam,* seu *vicum consolationis.* Hi omnes hoc nomen conflatum esse judicarunt ex כְּפַר *vicus* et נחם *consolatio.* Vide *J. Sauberti Varias Lectt. textus Graeci Ex. Matthaei* p. 112 seq. Caeterum oppidi hujus in libris V. T. nulla fit mentio, sive sub hoc, sive sub alio nomine. Fuit igitur forsan ex eorum numero, quae Judaei, Babele reduces, struxere. Vide *Macknighti Comment. Harmon. in IV. Evang.* T. II. p. 185. ed. *Ruckersfelder.*

ΚΑΠΗΛΕΥ͂Ω, fut. εύσω, 1. proprie: *cauponor, rem cauponariam exerceo, lucri causa hospites excipio.* Interdum etiam significat: *concionari, mercaturam exercere forensem et statariam,* nostrum höcken *to regrate or forestall,* et de *propolis* usurpatur, *qui res, ab aliis primum emtas, in foro et tabernis vendunt et ita quaestum faciunt,* ut docuit *Salmasius* in libro de Usuris c. 12. et *Perizonius* ad *Aelian. V. H.* XI, 9. a κάπηλος *caupo et omnis generis propola. Hesych.* καπηλεύει· μεταπωλεῖ, οἰνοπωλεῖ καὶ τὰ πρὸς τὰς τροφὰς καὶ πόσεις — καπηλεύοντες· πραγματευόμενοι.

εστινόμενοι. Jam, quia caupones
ɔpolae, maxime ii, qui vinum
nt, fere fraudulenter agunt, et
olum vinum aqua miscent et
npunt, (Ies. I, 22. οἱ κάπηλοί
σγουσι τὸν οἶνον ὕδατι. *Aristoph.*
v. 435.) sed etiam alias merces
rant et quibusvis artibus lucrum
ıt, factum est, ut καπηλεύειν esset
quod κιβδηλεύειν, et omnino
etaphorice: *fraudulenter agere, cauponum et propolarum agere, rare, vitiare, corrumpere, quaes- turpis lucri causa aliquid facere*
caret. Non male itaque hoc
usus est Paulus, 2 Cor. II, 17.
ns: οὐ γάρ ἐσμεν, ὡς οἱ πολλοί,
ύοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, h. e. nos
ıt multi alii doctores christiani,
ıus et lucri causa tradimus re-
em christianam eamque corrum-
, coll. c. IV, 2. μηδὲ δολοῦντες
ον τοῦ Θεοῦ. Etiam apud Grae-
ısurpatum hoc verbum nostrum
tur de sophistis, qui disciplinas
ɒientiam quaestui habebant et
pro veris tradebant, (quorum
ria *Lucian.* in *Nigrino* p. 35.
aevii eleganter καπηλεία vocat)
rtim apparet e *Philostrati Vit.*
Lib. I, c. 13. V, 36. partim
ɔlis comprobatur, a *J. Bos.* in
itt. Philol. in N. T. p. 154.
enio N. T. T. II. p. 183. et
zio ad *Aeschyl. Sept. c. Theb.* v.
›. 310. allatis. Sic etiam *caupo-*
ıpud Latinos usurpatur, v. c.
Ennium teste *Cicerone* de Offi-
12. ubi *cauponari bellum* est:
iestum pugnare. Conf. *Loesner. Philon.* p. 300. *Palairet. Obss.*
. et Crit. in N. T. p. 419. *Wake-*
ı Silva Critica P. III. p. 74. et
Ilberti Obss. Philol. p. 359. Pe-
em D. de voce καπηλεύειν con-
it *J. C. Messerschmidt.* Viteb.
4.

ΚΑΠΝὈΣ, οῦ, ὁ, *fumus*, sine dubio
ίω et πνοή, quasi ἐκ τῆς καύσεως
Hinc κάπνη *caminus, fumarium,*
πνίζω *fumum excito,* καπνίζομαι
Alex. Exod. XIX, 18. Ps. CIV,
α. I. 32. Act. II, 19. ἀτμὶς καπνοῦ vapor
fumi, seu *densus fumus*, Rauchdampf
smoke, vapour. Apoc. VIII, 4. ὁ καπνὸς τῶν θυμιαμάτων. ibid. IX, 2. 3. 17.
18. πῦρ καὶ καπνὸς καὶ θεῖον. ibid. XIV,
11. καὶ ὁ καπνὸς τοῦ βασανισμοῦ αὐτῶν
ἀναβαίνει εἰς αἰῶνας αἰώνων nec a crucia-
tibus unquam ad respirandum et vires
colligendas liberantur (לְעוֹלָם יַעֲלֶה
עֲשָׁנָהּ Ies. XXXIV, 10.) ibid. XV, 8.
XVIII, 9. 18. καπνὸν τῆς πυρώσεως.
Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΠΠΑΔΟΚΊΑ, ας, ἡ, *Cappadocia.*
Est Asiae, seu Natoliae regio, fru-
mento et pecudibus abundans, inter-
jecta Ponto Euxino, Armeniae mi-
nori, Ciliciae, Pamphyliae et Gala-
tiae, quam Tiberius Caesar populo
Romano stipendiariam fecit teste *Vel- lei. Paterc.* II, 39. Nomen sine dubio
habet ab amne Cappadoce, quo ver-
sus occasum a Galatia discernitur.
Plin. H. N. XI, c. 6. Olim nomi-
nata fuit Leucosyria, ab albis incolis,
qui propterea dicebantur Λευκοσύροι,
ad differentiam illorum, qui ultra
montem Taurum habitabant, et ob
nigredinem vocantur Μελανοσύροι. *He- rodot.* I, 72. V, 49. Memoratur in
N. T. tantum Act. II, 9. et 1 Petr.
I, 1. Vide *Cellarii* Geograph. Plen.
III, c. 8. s. 4. § 202. p. 288.

ΚΑΡΔΊΑ, ας, ἡ, 1. proprie: *cor, ea corporis pars interna, quae fere me- dium pectus tenet* et est fons, unde
arteriae sanguinem hauriunt, et quo
venae eum refundunt. Sed in hac
significatione in N. T. non reperitur.
2. *venter, stomachus.* Act. XIV, 17.
ἐμπιπλῶν τροφῆς καὶ εὐφροσύνης τὰς καρδίας ἡμῶν. Vide supra ad εὐφροσύνη.
Jacob. V, 5. ἐθρέψατε τὰς καρδίας ὑμῶν,
ὡς ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆς. Ita quoque לֵב
usurpatur Gen. XVIII, 5. Judd.
XIX, 5. et in versione Alex. καρδία
pro hebraico בֶּטֶן *venter* ponitur Prov.
XXII, 18. Habac. III, 15. *Suid.*
sub καρδία· Οἱ παλαιοὶ τὸν στόμαχον
καρδίαν ἐκάλουν, ὅθεν καὶ καρδιωγμός. ubi
conferendus est *Küsterus.* Eodem

 quoque

quoque sensu ab *Homero* (*Iliad. ι*, 701. *χ'*, 504.) ἦτορ et κῆρ usurpatur, et ab *Eurip.* (*Ion.* 1190.) ψυχή. Conf. *Th. Gatakeri Advers. miscell.* cap. 16. p. 345.

3. *medium alicujus rei*, seu potius *interius, quod intra quiddam est*, quia cor intra pectus hominis quasi reconditum jacet. Matth. XII, 40. ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς in terra. Nam καρδία h. l. abundare videtur ad imitationem hebraici לֵב Deut. IV, 11. Ezech. XXVII, 4. Jon. II, 3. ἀπέῤῥιψάς με εἰς βάθη καρδίας θαλάσσης. *Hesych.* καρδίας θαλάσσης· τοῦ βυθοῦ.

4. *animus hominis cum omnibus suis facultatibus, cogitationibus, affectibus et cupiditatibus*, ex usu loquendi Judaeorum, qui, quicquid de animo dici potest, id cordi tribuunt. Conf. *Vorstii Philol. S.* p. 435. ed. *Fischeri.* Interdum specialiter exprimit singulas animi humani partes, *intellectum, voluntatem, desiderium, intentionem, memoriam, conscientiam, cogitationes*, etc. In singulis locis quid significet, e serie orationis unice definiendum erit. Interdum quoque *animum candidum, sincerum et non fucatum* κατ' ἐξοχὴν significat. De *animo* universe usurpatum legitur Matth. XV, 8. τοῖς χείλεσί με τιμᾷ, ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόῤῥω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ verbis quidem magnam prae se ferunt mei reverentiam et amorem, a qua tamen animus eorum alienus est. Eodem modo καρδία opponitur τοῖς ῥήμασι apud *Plutarch. Catone majore* p. 343. et τῇ γλώσσῃ apud *Themistium* Or. XX. p. 239. Adde *M. Antonin. de Rebus Suis* II, 3. *Lucian. Jov. Tragoed.* p. 203. *Abresch.* ad *Aeschyl.* p. 147.—Marc. XII, 30. 33. Luc. X, 27. ἐξ ὅλης καρδίας toto animo, h. e. candide et sincere. Simili sensu ἀπὸ καρδίας ὅλας dixit *Theocrit. Idyll.* XXIX, 4. Act. XV, 9. τῇ πίστει καθαρίσας τὰς καρδίας αὐτῶν. Rom. X, 9. πιστεύσῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου, et v. 10. καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην. Coloss. II, 2. 2 Tim. II, 22. Matth. V, 8. καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ubi vid. *Wetstenius.* Luc. XVI, 15. ὁ δὲ Θεὸς γινώσκει τὰς καρδίας ὑμῶν. Act. IV, 32. ἡ καρδία καὶ ἡ ψυχὴ μία concordia, summus animorum consensus. 2 Paral. XXX, 12.—De *intellectu* usurpatur Ephes. I, 18. πεφωτισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας ὑμῶν, ubi pro καρδίας in sat multis codicibus τῆς διανοίας e glossemate legitur. Rom. I, 21. ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία. ibid. II, 15. 2 Cor. IV, 6. 2 Petr. I, 19. De *voluntate* reperitur Hebr. III, 8. μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν. Act. XVI, 14. ἧς ὁ Κύριος διήνοιξε τὴν καρδίαν quae beneficio divino promte assentiebatur doctrinae, a Paulo traditae: nam διανοίγειν τὴν καρδίαν τινὸς est, aliquem promtum, pronum et paratum reddere, seu impellere ad aliquid. 2 Sam. VII, 21. κατὰ τὴν καρδίαν σου ἐποίησας. De *conscientia* speciatim adhibetur 1 Joh. III, 20. ἐὰν μὴ καταγινώσκῃ ἡμῶν ἡ καρδία si non damnat nos conscientia. ibid. v. 21. —De *proposito animi* 1 Cor. VII, 37. ὃς δὲ ἕστηκεν ἑδραῖος ἐν τῇ καρδίᾳ. De *memoria* legitur Luc. II, 51. ἡ μήτηρ αὐτοῦ διετήρει πάντα τὰ ῥήματα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. Notio *animi sinceri et candidi*, voci καρδία interdum subjicienda, locum maxime habet in formula ἐκ seu ἀπὸ καρδίας, *toto animo, serio*, quae de eo usurpatur, cujus interni animi sensus verbis et factis respondent. Matth. XVIII, 35. ἐὰν μὴ ἀφῆτε ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν, h. e. ἐκ καθαρᾶς καρδίας, ut plene legitur 1 Tim. I, 5. 2 Tim. II, 22. Matth. XXII, 37. Marc. XII, 30. Rom. VI, 17. *Marc. Antoninus* de Rebus Suis II, 3. ἀπὸ καρδίας εὐχάριστος τοῖς θεοῖς. *Theocrit.* Idyll. XXIX, 4. Deut. VI, 5.—Huc etiam pertinent formulae loquendi, in N. T. haud raro obviae, v. c. a) ἔχειν ἐν τῇ καρδίᾳ τινὰ *aliquem amare.* Phil. I, 7. διὰ τὸ ἔχειν με ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμᾶς quandoquidem summo me amore complectimini. Contra εἶναι ἐν τῇ καρδίᾳ τινὸς *amari ab aliquo.* 2 Cor. VII, 3. ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἐστε me tenerrimo amore vos complecti. b) πληροῦν τὴν

τὴν καρδίαν τινὸς *auctorem alicui esse, consilium suppeditare, persuadere, impellere.* Act. V, 3. διατί ἐπλήρωσεν ὁ Σατανᾶς τὴν καρδίαν σου; cur passus es te a Satana impelli? Conf. infra sub πληρόω. c) ἀναβαίνειν ἐπὶ τὴν καρδίαν τινὸς *in mentem venire.* Act. VII, 23. ἀνέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ, sc. διαλογισμὸς, consilium cepit. Vide supra ad ἀναβαίνω. d) βάλλειν εἰς τὴν καρδίαν τινὸς *consilium alicui suggerere et instillare faciendi aliquid.* Joh. XIII, 2. τοῦ διαβόλου ἤδη βεβληκότος εἰς τὴν καρδίαν Ἰούδα Σίμωνος cum diabolus jam Judae Simoni Iscariothae consilium suggessisset Jesum prodendi. Vide supra sub βάλλω. Similis formula est βάλλειν ἐπὶ νόον, quae legitur apud *Lucianum* de Dea Syra p. 671. ἡ Ἥρη—πολλοῖσι τὴν τομὴν ἐπὶ νόον ἔβαλλε. e) διδόναι τὶ ἐν τῇ καρδίᾳ τινὸς, vel εἰς τὴν καρδίαν τινὸς, *efficere, ut aliquid menti alicujus semper obversetur.* Hebr. VIII, 10.—*aliquem commovere, impellere.* Apoc. XVII, 17. Vide sub δίδωμι. f) τίθημι εἰς τὴν καρδίαν *animo infigo, repono aliquid in animo, memori mente teneo.* Luc. XXI, 14. ubi tamen ab aliis per *constituere, proponere sibi* vertitur. Hagg. II, 19. g) λέγειν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ *cogitare, existimare.* Apoc. XVIII, 7. Sed de hac formula infra sub λέγω pluribus disserendi locus erit.

5. Deo tribuitur et significat *voluntatem, sensum.* Act. XIII, 22. Δαβὶδ ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν μου Davidem virum secundum sensum et voluntatem meam.

6. interdum *abundat,* aut pro *toto homine* ponitur, id quod praecipue tum fit, quum pronomen ὑμῶν, ἡμῶν, αὐτοῦ, vel simile quid adjectum est. Rom. XVI, 18. καὶ ἐξαπατῶσι τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων, pro ἐξαπατῶσι τοὺς ἀκάκους. Eodem pleonasmo utuntur Latini, v. c. *Persius* Sat. VI. v. 9. *Martial.* XIV. Ep. 191. Rom. IX, 2. ὀδύνη τῇ καρδίᾳ μου. Joh. XIV, 1. μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία.

ΚΑΡΔΙΟΓΝΩΣΤΗΣ, ου, ὁ, *scrutator animorum, qui veram animi indolem et cogitandi rationem cognitam et perspectam habet,* ex καρδία *cor, animus,* et γνώστης *qui aliquid cognitum habet.* Bis in N. T. dicitur ita Deus. Act. I, 24. XV, 8. In versionibus graecis V. T. non reperitur.

ΚΑΡΠΟ΄Σ, οῦ, ὁ, 1. proprie: *omne, quod e terra nascitur, fructus, fruges, semen adeo ipsum,* monente *Eustathio ad Homer.* Iliad. ι', p. 576. Aeque late patet hebraicum פְּרִי, cui καρπὸς in versione Alex. respondet, quod de *omni proventu terrae* usurpatur, v. c. Genes. I, 11. 12. 29. etc. Hinc in N. T. adhibetur de fructibus arborum, Matth. III, 10. de fructibus vitis, Joh. XV, 2. ficus, Matth. XXI, 19. Marc. XI, 14. Luc. XIII, 6. 7. 9. et de quovis frugum genere, Marc. IV, 8. 29. Luc. VIII, 8. XII, 17. Joh. XII, 24. 2 Tim. II, 6. Formula διδόναι καρπὸν *proferre fructum,* i. q. φέρειν καρπὸν, (*Aelian.* V. H. III, 18. Joh. XII, 24.) aut καρποφορεῖν, quae legitur Matth. XIII, 8. et Marc. IV, 7. respondet hebraicae נָתַן פְּרִי. Conf. supra sub δίδωμι.

2. metaphorice denotat *consequens* et *effectum alicujus rei,* in utramque partem, quo sensu etiam vox vernacula, Frucht *effect,* adhiberi interdum solet, non solum in N. T. libris, sed etiam apud graecos Scriptores, v. c. *Demosthenem* p. 328. ed. *Reiske:* ταύτης (τῆς μελέτης) τοὺς καρποὺς ἴδοι καλοὺς καὶ γενναίους καὶ πᾶσιν ὠφελίμους εἶναι. Hinc α) notat: *facta, actiones, opera hominis in utramque partem, sive bona, sive mala,* quatenus sunt fructus et signa animi indolis, aut effectus cognitionis. Sic v. c. καρπὸν φέρειν est: *factis demonstrare, quam utilitatem ex aliqua re perceperis.* Joh. XV, 16. ἵνα καρπὸν φέρητε ut jam palam factis demonstretis, quam ex mea disciplina et institutione perceperitis utilitatem. Matth. III, 8. ποιήσατε καρπὸν ἄξιον τῆς μετανοίας factis vos praestate vere emendatos. ib. VII, 16. ubi tamen per καρποὺς τῶν ψευδοπροφητῶν non tam mala ipsorum

vivendi ratio, quam ipsa doctrina falsa, quam tradebant, intelligenda est. Luc. III, 8. Galat. V, 22. ὁ καρπὸς τοῦ Πνεύματος facta, quae postulat religio christiana. Ephes. V, 9. ὁ γὰρ καρπὸς τοῦ Πνεύματος, seu φωτὸς, facta vero, quae proficiscuntur ex hac religionis christianae cognitione. Rom. VI, 22. Phil. I, 11. πεπληρωμένοι καρπῶν δικαιοσύνης ut multa specimina pietatis vestrae christianae edatis. Jacob. III, 17. καρποὶ ἀγαθοὶ recte facta. β) *commodum, utilitas, emolumentum, quod ex re quapiam provenit*. Rom. VI, 21. τίνα οὖν καρπὸν εἴχετε τότε; quid commodi et utilitatis inde ad vos redundabat? ib. I, 13. ἵνα τινὰ καρπὸν σχῶ καὶ ἐν ὑμῖν ut inter vos etiam, seu e vobis aliquam perciperem utilitatem. ibid. XV, 28. καρπὸς est pecunia, in usus pauperum Christianorum e Judaeis collecta, fructus quasi institutionis et admonitionis Paulinae. Phil. I, 22. καρπὸς ἔργου utilitas, quae ex muneris apostolici administratione ad Christianos redundat. Hebr. XII, 11. καρπὸν εἰρηνικὸν utilitatem summam. Conf. *Gataker.* ad *Marc. Antonin.* VI, 30. p. 190. Simili sensu *laborum atque operum fructum* dixit *Curtius* IX, 6. 26. γ) *praemium*. Phil. IV, 17. ἀλλ' ἐπιζητῶ τὸν καρπὸν τὸν πλεονάζοντα εἰς λόγον ὑμῶν sed opto, ut multa liberalitatis vestrae praemia reportetis. Jacob. III, 18. καρπὸς δικαιοσύνης praemium sanctitatis vitae. Hos. X, 12. τρυγήσατε εἰς καρπὸν ζωῆς. δ) Formula καρπὸς χειλέων, quae Hebr. XIII, 15. legitur, ambiguitate aliqua laborare videtur. Vulgo quidem de *sermone, oratione* (laudantium, h. e. *laude ipsa*) quasi effectu labiorum ex usu linguae hebraicae explicatur, in qua formulae פְּרִי פִי et תְּנוּבַת שְׂפָתַיִם de *verbis, ore prolatis, sermone,* haud raro dicitur, ut docent loca Prov. XII, 14. et XVIII, 20. Cf. *Vorstii* Phil. Sacr. p. 23. Sed alii h. l. notionem *sacrificii, muneris, oblationis* voci καρπὸς subjicere malunt, ut καρπὸς χειλέων, seu *munera, sacrificium oris*, sint *preces gratae, gratiarum actiones*, coll. Hos. XIV, 3. et Ies. LVII, 19. Sed prior explicatio mihi magis placet.

3. καρπὸς τῆς κοιλίας et καρπὸς τῆς ὀσφύος est *foetus hominis*, qui comparatur in omnibus fere linguis eleganter arbori, fructus producenti et ferenti. Luc. I, 42. ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου fructus uteri tui, h. e. infans, quem in utero gestas. Eodem modo *foetus*, respectu matris, hebr. פְּרִי בֶטֶן vocatur, v. c. Thren. II, 20. Ps. CXXXII, 11. Micha VI, 7. Genes. XXX, 2. Conf. *Vorstii* Phil. Sacr. p. 461. ed. *Fischeri*. Respectu patris *foetus* dicitur ὁ καρπὸς τῆς ὀσφύος, hebr. פְּרִי חֲלָצַיִם, fructus lumborum, quia in lumbis est origo seminis virilis. Act. II, 30. Conf. infra sub ὀσφύς. *Hesych.* καρπός· τὰ τέκνα. *Aristot. Polit.* VII, 16. *Eurip. Bacch.* v. 1305.

4. interdum omittitur, v. c. post συνάγειν, Matth. VI, 26. coll. Luc. XII, 17.—post ποιεῖν, Matth. XIII, 23. (coll. v. 26. et III, 8.) et, secundum quosdam, post προβάλλειν, Luc. XXI, 30.

ΚΑ'ΡΠΟΣ, ου, ὁ, *Carpus*. Est nomen viri graecum, cujus mentio fit 2 Tim. IV, 13. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 366.

ΚΑΡΠΟΦΟΡΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1. *fructum fero*, et est verbum proprium de terra et terrae proventibus, a καρποφόρος, quod vide. Marc. IV, 28. ἡ γῆ καρποφορεῖ terra fructum fert. *Anthol.* I, 6. 1. *Diod. Sic.* III, 61.

2. metaphorice: *vitam et actiones certa ratione instituo, in actum deduco et erumpo, effectum sortior, factis aliquid probo ac demonstro*, et speciatim: *bona et religioni christianae consentanea opera profero*. Matth. XIII, 23. ὃς καρποφορεῖ qui bona opera profert. Marc. IV, 20. Luc. VIII, 15. καρποφοροῦσιν ἐν ὑπομονῇ et constantes sunt in virtutis christianae studio. Rom. VII, 4. καρποφορεῖν τῷ Θεῷ opera proferre, quae Deo probantur, cui v. 5. opponitur καρποφορεῖν τῷ θανάτῳ facere

facere ea, quae sunt morte et miseria, seu poenis divinis digna. Coloss. I, 6. doctrina christiana dicitur καρποφορούμενον, quatenus ejus cognitio exserit se recte et honeste factis. ibid. v. 10. καρποφορῶν is dicitur, qui factis suam religionis christianae cognitionem exserit. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΡΠΟΦΌΡΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1. *frugifer, fructifer, fruges ferens*, a καρπὸς *fructus* et φέρω *fero*. Ps. CVII, 34. γῆν καρποφόρον. ibid. CXLVIII, 9. ξύλα καρποφόρα. *Xenoph. Cyrop.* VI, 2. 8.

2. *frugibus ferendis aptus, quod facit ad fruges ferendas et maturandas.* Sic semel legitur in N. T. Act. XIV, 17. καιροὶ καρποφόροι tempestates frugiferae. *Eustath.* in Od. κ', p. 378. 9.

ΚΑΡΤΕΡΈΩ, ῶ, fut. ήσω, *forti sum animo, perduro, patienter fero* et *toleranter perfero omnes labores ac molestias, nec iis succumbo*, et de militibus fere apud Graecos dicitur, qui famem, sitim, itinera omnesque labores ferunt aequo animo, ita, ut nullo modo frangantur et debilitentur. Conf. *Xenoph.* Hist. Gr. II, 2. 6. III, 1. 14. Inde καρτερία *tolerantia malorum aequo animo.* ibid. VII, 2. 17. et καρτερικὸς *fortis, rebus duris ferendis adsuetus. Xenoph.* Mem. I, 2. 1. In N. T. semel legitur Hebr. XI, 27. τὸν γὰρ ἀόρατον ὡς ὁρῶν ἐκαρτέρησε omnia mala perferebat patienter, quasi oculis videret Deum invisibilem. Alii male reddunt ἐκαρτέρησε spem suam in Deo ponebat, ob verba *Hesychii:* ἐκαραδόκουν· ἐκαρτέρουν, ἐπετήρουν. Priorem explicationem confirmant loca Sirac. II, 2. 2 Macc. VII, 17. Ies. XLII, 14. *Glossae Vett.* καρτερεῖ· μακροθυμεῖ, ὑπομένει. Conf. quoque *Perizonium* ad *Aelian.* V. H. Lib. XII, c. 1.

ΚΆΡΦΟΣ, εος, τὸ, 1. proprie: *omne, quod siccum, aridum ac leve est, festuca, herbae culmus, aut aliquid stipulae instar, surculus aridus, fragmen ligni aridi tenue.* Gen. VIII, 11. *Hesych.* κάρφος· ἄχυρον, χόρτος, κεραία ξύλου λεπτή, ξύλον λεπτὸν καὶ ξηρόν. *Bisetus* ad *Aristoph. Lysistr.* v. 475. ξύλον λεπτότατον—καὶ κουφότατον, uti et Latinis φιστούκαν appellari notat, a κάρφω *sicco, arefacio.* κάρφομαι· ξηραίνομαι. *Aelian.* H. A. III, 16. 24. IV, 33. Confer *Wetstenii N. T.* T. I. p. 338.

2. metaphorice, ut hebraicum קִסָּם *omne, quod est nullius momenti*, (unde καρφολογεῖν apud *Theophr. Char.* II. de adulatore adhibetur, ad quem locum plura habet *Duportus* p. 209.) et speciatim: *vitium levius et facile condonandum*, cujusmodi vitia ab *Horatio* I. Sat. III. v. 73 seq. *tubera* et *verrucae*, et a *Seneca* de Vita Beata c. 17. *papulae* vocantur. Matth. VII, 3. τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου; cur in aliorum vitiis tam cernis acutum, cum tua pervideas oculis mala lippus inunctis, ut verbis utar *Horatii* I. Sat. III, 25. ibid. v. 4 et 5. ἐκβάλλειν τὸ κάρφος ἀπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ admonendo et corripiendo facere, ut alter quoque a vitio leviore quodam sibi caveat: נְטֹל קִסָּם מִבֵּין עֵינֵי פְּלוֹנִי. Luc. VI, 41. 42. Conf. *Lette ad Caab ben Zoheir* p. 108 seq. *Vorstium* de Adagiis N. T. cap. V. p. 781 seq. et *Andr. Schotti* Adagialia Sacra ad l. l.

ΚΑΤΆ. Praepositio, quae extra compositionem cum genitivo et accusativo construitur. Si construitur

I. cum genitivo, significat:

1. *a, ab, de*, ita, ut *locum* et *terminum a quo* significet, i. q. ἀπό. Matth. VIII, 32. ὥρμησε πᾶσα ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν et omnis grex a monte praeceps actus in mare ruit. Marc. V, 13. Luc. VIII, 33. 2 Macc. VI, 10. *Dio Cass. Fragm.* p. 15. ed. Reimar. κατὰ τῆς πέτρας ἐῤῥίφη. *Polyaen.* p. 204. κατὰ τῶν κρημνῶν. Conf. *Casaubonum* ad *Strabonem* p. 233. ed. *Almeloueen.*

2. *adversus, contra.* Matth. XII, 30. κατ' ἐμοῦ ἐστι adversarius mihi est. Rom. VIII, 31. τίς καθ' ἡμῶν; ecquis

tandem nobis obsit et noceat? ibid. v. 33. τίς ἐγκαλέσει κατὰ ἐκλεκτῶν Θεοῦ; quis veros christianos accusare sustineat? Matth. V, 11. ἐὰν εἴπωσιν πᾶν πονηρὸν ῥῆμα καθ' ὑμῶν si vos calumnientur et conviciis proscindant. ibid. v. 23. X, 35. XII, 14. 25. 32. XXVI, 59. XXVII, 1. Marc. III, 6. IX, 40. XI, 25. XIV, 55. 56. 57. Jud. v. 15. Sap. IV, 16. 3 Macc. II, 27. *Lucian*. T. I. p. 255 ed. Reitz. *Polyb*. IX, 3. 10. *Aelian*. V. H. II, 6. τὴν κατ' αὐτοῦ κρίσιν. ibid. X, 6. Conf. *Alberti* in Periculo Critico p. 39.

3. *de*, ita, ut *objectum* significet. 1 Cor. XV, 15. ὅτι ἐμαρτυρήσαμεν κατὰ τοῦ Θεοῦ testantes de Deo. *Palairet*. in Obss. Philol. ad h. l. duo loca adduxit, (quibus addendus est locus *Xenoph*. Cyrop. I, 2. 16.) quibus hic usus praepositionis κατὰ, cum secundo casu constructae, confirmari possit. *Aelian*. V. H. V, 21. φήμην τὴν κατὰ τῆς Μηδείας. *Longin*. de Sublimitate p. 36. ἓν ἔτι——κατὰ τῶν ἀνθρωπίνων παραθέμενος unum adhuc exemplum de rebus humanis proponens. Sed prior locus alienior a re nostra videtur. Plura exempla vide in *Ind. Reiskiano* ad *Demosthenem*. Nec tamen praetermittendum est, particulam hebraicam עַל, cui κατὰ in versione Alexandrina interdum respondet, eodem sensu legi Ies. XXXVII, 9. Joel. I, 3. Genes. XVIII, 19.

4. *per*, cum *locum* denotat. Luc. IV, 14. καθ' ὅλης τῆς περιχώρου per totam regionem vicinam. ibid. XXIII, 5. διδάσκων καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας docens per totam Judaeam. Act. IX, 31. αἱ ἐκκλησίαι καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας καὶ Γαλιλαίας.

5. *per*, in *formulis jurandi*, i. q. alias ἐν. Matth. XXVI, 63. ἐξορκίζω σε κατὰ τοῦ Θεοῦ per Deum te obtestor. Hebr. VI, 13. ἐπεὶ κατ' οὐδενὸς εἶχε μείζονος ὀμόσαι, ὤμοσε καθ' ἑαυτοῦ cum per nullum majorem jurare posset, per se ipsum juravit. ibid. v. 16. κατὰ τοῦ μείζονος ὀμνύουσι. Judith. I, 12. ὤμοσε κατὰ τοῦ θρόνου. Alex. 2 Chron. XXXVI, 13. ὃ ὥρκισεν αὐτὸν κατὰ τοῦ Θεοῦ hebraice אֲשֶׁר הִשְׁבִּיעוֹ בֵּאלֹהִים Adde Jerem. XLIX, 13. Conf. Ind. *Reisk*. Graecit. Demosth. p. 433.

6. *super*, *in*, cum accusativo et ablativo. Marc. XIV, 3. κατέχεεν αὐτοῦ κατὰ τῆς κεφαλῆς effudit in caput ejus. 1 Cor. XI, 4. κατὰ κεφαλῆς ἔχων super, seu in capite habens tegumentum.

Si regit

II. accusativum, notat

1. *a*, *ab*, ita, ut *causam* et *auctorem* significet. Galat. I, 11. ὅτι οὐκ ἔστι κατὰ ἄνθρωπον non est ab homine inventum, *Syrus*: ܠܐ ܗܘܐ ܡܢ ܒܪܢܫܐ non fuit ab homine, coll. v. 12. οὐδὲ παρὰ ἀνθρώπου παρέλαβον αὐτὸ, οὔτε ἐδιδάχθην. 1 Petr. IV, 14. κατὰ μὲν αὐτοὺς βλασφημεῖται, κατὰ δὲ ὑμᾶς δοξάζεται. Ita etiam in inscriptionibus evangeliorum Εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον, Μάρκον, Λουκᾶν, Ἰωάννην Evangelium auctore Matthaeo, Marco, Luca et Johanne, ubi κατὰ respondet hebraico ל, v. c. Ps. III, tit. מִזְמוֹר לְדָוִד. Conf. *Wesseling*. ad *Diodor*. *Sic*. XIV, 12. et *Novam Bibl*. *Lubec*. Vol. II, p. 102 seq. 2 Macc. II, 13. ἐν ταῖς ἀναγραφαῖς καὶ ὑπομνηματισμοῖς τοῖς κατὰ τὸν Νεεμίαν.

2. *ad*, de *loco*, i. q. πρός. Luc. X, 33. γενόμενος κατὰ τὸν τόπον quum venisset ad illum locum, (*Syrus*: ܐܬܐ ܐܝܟܐ ܕܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ *venit eo ubi erat.*) et v. 33. ἦλθε κατ' αὐτὸν ad eum delatus. *Vulgatus*: *secus eum*. Ita עַל Nehem. VI, 3. 2 Regg. XXV, 20. 2 Sam. XV, 4. *Xenoph*. Hist. Gr. IV, 6. 14. κατὰ τόπον ἐγένετο. Cyrop. VIII, 5. 9.

3. *ad*, de *objecto*. Eph. VI, 21. τὰ κατ' ἐμὲ, scil. ὄντα, ut cognoscatis res meas, seu ad me spectantes. Ipse statim in sequentibus explicat verbis τί πράσσω; quid agam? Exempla hujus significationis habet *Elsner*. Obss. Sacr. Tom. II. p. 234.

4. *apud*, redditurque latine fere per genitivum.

genitivum. Act. XXVI. 3. πάντων τῶν κατὰ Ἰουδαίους ἐθῶν καὶ ζητημάτων omnia instituta et dogmata Judaeorum. Rom. XIV, 22. κατὰ σεαυτὸν ἔχε ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, h. e. cum solus es, nec alium testem habes, hac certa tua animi persuasione utere; nam κατὰ ἑαυτὸν est *seorsim, solus*. Jacob. II, 17. Ephes. I, 15. τὴν καθ' ὑμᾶς πίστιν vestram fidem. Act. XXVIII, 16. τῷ δὲ Παύλῳ ἐπετράπη μένειν καθ' ἑαυτὸν Paulo vero permittebatur seorsim, separatim ab aliis habitare. ibid. XVII, 28. τινὲς τῶν καθ' ὑμᾶς ποιητῶν quidam vestrorum poetarum. ibid. XVIII, 15. Ita עַל Judd. III, 19. 2 Paral. VI, 13. Dan. VIII, 2.

5. *ante*. Galat. III, 1. κατ' ὀφθαλμοὺς ante oculos. Sic quoque עַל ponitur 1 Sam. XXV, 24. Prov. XXIX, 5.

6. *circa*, de *tempore*. Rom. IX, 9. κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐλεύσομαι circa hoc tempus veniam. Act. XII, 1. κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν circa illud tempus. ibid. XIV, 1. κατὰ τὸ αὐτὸ, scilicet μέρος χρόνου, eodem tempore. ibid. XVI, 25. κατὰ τὸ μεσονύκτιον circa mediam noctem. Respondet in hac significatione hebraico כְּ Genes. XVIII, 10. Exod. XI, 4. Daniel. IX, 11. *Herodian*. II, 7. 6. καθ' ὃν δὲ καιρὸν τὰ προειρημένα ἐν Ῥώμῃ ἐπράττετο.

7. *contra, adversus*. 1 Tim. I, 11. κατὰ τὸ εὐαγγέλιον τῆς δόξης si quid, inquam, adversatur doctrinae praestantissimae. Sed quia κατὰ, cum *contra, adversus* significat, fere genitivo jungitur, rectius fortasse verba κατὰ τὸ εὐαγγέλιον construuntur cum verbis commatis 10. τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ, ita, ut post ἀντίκειται comma ponatur. *Eurip*. Phoen. v. 825.

8. *coram*. Luc. II, 31. κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν in conspectu omnium populorum. 2 Cor. X, 1. κατὰ πρόσωπον praesens, opponitur τῷ ἀπών. Galat. II, 11. κατὰ πρόσωπον, h. e. coram, palam, non clam, i. q. v. 14. ἔμπροσθεν πάντων et respondet hebraico לִפְנֵי, 1 Regg. I, 23. et לְעֵינֵי, Ps. L, 21. Eodem modo עַל apud Hebraeos usurpatur Exod. XVIII, 13. et stetit populus עַל־מֹשֶׁה *coram Mose*. 1 Sam. XXI, 16. Levit. XXVI, 1. Confer *Wetstenii N. T.* T. I. p. 665.

9. *cum*. Marc. I, 17. κατ' ἐξουσίαν τοῖς πνεύμασι ἀκαθάρτοις ἐπιτάσσει cum potentia et auctoritate spiritibus malis imperat. 1 Cor. II, 1. καθ' ὑπεροχὴν λόγου non cum excellentia sermonis. Hebr. XI, 13. κατὰ πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάντες cum fide, seu, fide praediti, hi omnes mortui sunt. Sic quoque עַל sumitur Genes. XXXII, 12. Exod. XXXV, 22. Ezech. IV, 15.

10. *e, ex*. Luc. I, 18. κατὰ τί γνώσομαι τοῦτο; unde, quo argumento veritatem dictorum tuorum cognoscam? Κατὰ τί in hac orationis serie respondet hebraico בַּמָּה, Genes. XV, 8. Conf. *Lamb. Bos.* Exerc. L. Gr. p. 31. Act. III, 17. ὅτι κατ' ἄγνοιαν ἐπράξατε per imprudentiam ita egistis. Luc. VIII, 4. τῶν κατὰ πόλιν ἐπιπορευομένων πρὸς αὐτὸν qui ex variis urbibus veniebant ad eum. 1 Tim. V, 21. μηδὲν ποιῶν κατὰ πρόσκλισιν nihil faciens ex inclinatione, vel affectu. Tit. III, 5: κατὰ τὸν αὐτοῦ ἔλεον. Philem. v. 14: κατὰ ἀνάγκην — κατὰ ἑκούσιον. Adde Luc. X, 31. Eandem significationem עַל quoque habet Genes. XXVII, 40. Esther IX, 26. Ps. LXXXI, 5. cum exiret עַל־אֶרֶץ מִצְרָיִם ex terra Aegypti. *Appianus B. C.* II. p. 823. κατὰ μὲν ἔχθραν ἰδίαν οὐδὲν ἐργασόμεθα. *Arriani Exped. Alex*. I, 17. 14. κατ' ἔχθραν ἀποκτεῖναι.

11. *in*. *Phavorinus* et *Hesychius*: κατά· ἀντὶ τοῦ ἐν. Cum ἐν permutatur Act. XXIV, 14. πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν νόμον καὶ τοῖς ἐν τοῖς προφήταις γεγραμμένοις omnibus, quae sunt in Pentateucho reliquisque libris V. T. scripta. In hac vero significatione usurparur a) de *loco*, v. c. Matth. XIV, 13. 23. κατ' ἰδίαν, sc. χώραν, privatim, in loco privato. Luc. X, 4. κατὰ τὴν ὁδὸν in via. ibid. XV, 14. κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην in illa regione. Act. V, 15. κατὰ τὰς πλατείας in plateis. ibid. XI, 1.

1. κατὰ τὴν Ἰουδαίαν in Judaea. ibid. XIII, 1. *Eurip.* Phoen. v. 153. κατ' ὄρη in montibus. v. 830. κατὰ δώματα καὶ πόλιν. et v. 1597. Etiam עַל *in* cum ablativo quandoque significat, v. c. Deut. IV, 13. 2 Sam. IV, 7. Ezech. IX, 4. b) de *subjecto*. Rom. I, 15. τὸ κατ' ἐμὲ πρόθυμον, pro πρόθυμός εἰμι, seu προθυμίαν ἔχω. Conf. *Koppe* ad h. l. c.) de *tempore*. Matth. I, 20. κατ' ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ in somnio apparuit ei. *Syrus:* ܒܚܠܡܐ. *Aelian.* V. H. I, 13. κατ' ὄναρ. Graeci interdum ὄναρ, nude positum, nulla praepositione addita, eodem sensu usurpare solent, ut docuit *Reitzius* ad *Lucian.* T. III. p. 393. Alexandrini utuntur formula καθ' ὕπνον. Gen. XX, 6. XXI, 11. Matth. XXVII, 19. Joh. V, 4. κατὰ καιρὸν, sc. ἴδιον, suo tempore. Act. XIII, 27. κατὰ πᾶν σάββατον singulis sabbatis. 1 Cor. XVI, 2. κατὰ μίαν σαββάτων primo die hebdomadis. Hebr. I, 10. κατ' ἀρχὰς in initio. Rom. V, 6. d) *in*, *adjuncti*. Act. III, 22. κατὰ πάντα in omnibus. (*Thucyd.* IV, 81. VI, 27. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 567.) Hebr. III, 3. VII, 20. καθ' ὅσον in quantum, quatenus. Hebr. VII, 22. κατὰ τοσοῦτον in tantum. e) *in*, ita, ut *seriem* et *distributionem* significet et vel ἕκαστος, vel πᾶς subintelligendum sit. Conf. *Wesseling.* ad *Diod. Sic.* XV, cap. 38. T. II. p. 31. Matth. XXIV, 7. κατὰ τόπους singulis in locis. Luc. II, 41. κατ' ἔτος singulis annis. Act. XXII, 19. κατὰ τὰς συναγωγάς. ibid. XX, 20. κατ' οἴκους domatim, per singulas domos. 1 Sam. VII, 16. κατ' ἐνιαυτόν. Zach. XIV, 16. *Xenoph.* de Magist. Equ. III, 21. κατὰ φυλάς. Id. de Rep. Lac. XV, 7. κατὰ μῆνα.

12. *inter*. Act. XXI, 21. τοὺς κατὰ τὰ ἔθνη πάντας Ἰουδαίους omnes Judaeos, qui inter gentes sunt. ibid. XVIII, 15. νόμου τοῦ καθ' ὑμᾶς legis, quae inter vos valet. Ita עַל adhibetur Num. XXXI, 8. 1 Sam. XXII, 9. 2 Sam. IV, 2.

13. *per*, a) de *loco*. Luc. VIII, 1. διώδευε κατὰ πόλιν καὶ κώμην peragravit singulas urbes et vicos. ibid. v. 39. ἀπῆλθε καθ' ὅλην τὴν πόλιν κηρύσσων. (Aliud est κατὰ τὴν πόλιν, aliud κατὰ πόλιν. Illud de una urbe dicitur, hoc de pluribus, ut multis exemplis docuit *Wetstenius N. T.* T. I. p. 705.) ibid. IX, 6. διήρχοντο κατὰ τὰς κώμας. *Eurip.* Phoen. v. 218. κατὰ πόντον Ἰόνιον per mare Ionium. Nec alio modo sumitur hebraicum עַל Zeph. II, 15. Adde Luc. XIII, 22. XXIII, 5. Act. VIII, 1. b) de *causa efficiente*. 1 Cor. XII, 8. ἄλλῳ δὲ (δίδοται) λόγος γνώσεως κατὰ τὸ αὐτὸ πνεῦμα per eundem spiritum, i. q. διὰ τοῦ πνεύματος, quibus verbis Paulus ibidem usus est, coll. v. 10. ubi bis dicitur ἐν τῷ πνεύματι, et v. 11. ubi πνεῦμα dicitur haec omnia ἐνεργεῖν.

14. *post*, in formula εἷς καθ' εἷς unus post alium. Marc. XIV, 19. Joh. VIII, 9. Vide quae dicta sunt supra in εἷς. Sic quoque עַל Ies. XXXII, 10. XXXVIII, 15. Ps. LXIX, 27.

15. *propter*, *ob*, ad imitationem hebraici עַל. Ezech. XXXVI, 18. Amos VI, 6. 2 Paral. VII, 10. Sic legitur in N. T. Matth. XIX, 3. κατὰ πᾶσαν αἰτίαν ob quodcunque crimen. Joh. II, 6. κατὰ τὸν καθαρισμὸν τῶν Ἰουδαίων propter purgationem Judaeorum. Rom. II, 5. κατὰ τὴν σκληρότητά σου propter pertinacem illum animum tuum. ibid. IV, 3. κατὰ χάριν — κατὰ ὀφείλημα. Phil. IV, 11. οὐχ' ὅτι καθ' ὑστέρησιν λέγω non quod hoc propter inopiam meam dicam. 2 Timoth. I, 9. οὐ κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν. Tit. III, 5. κατὰ τὸν αὐτοῦ ἔλεον. 2 Maccab. VI, 11. *Polyb.* Hist. XVII, 32. κατὰ τίνα λόγον; quam ob causam? *Homer.* Odyss. γ', v. 71. ἤ τι κατὰ πρῆξιν an ob aliquod negotium, sc. mare navigatis. *Thucyd.* IV, 99.

16. *quantum ad*, *quod attinet ad*, *quatenus*. Rom. XI, 28. κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον quod ad Christi doctrinam attinet. — Κατὰ δὲ τὴν ἐκλογὴν quatenus vero sunt populus, quem Deus sibi peculiarem elegit. ibid. IX, 5. κατὰ

τὰ σάρκα quatenus humanam naturam habet, seu homo est. Eadem formula eodem sensu legitur quoque ibid. I, 3. IX, 3. et Act. II, 30. *Aesch. Socr.* I, 10. Eodem modo עַל Ruth. IV, 7.

17. a) *secundum*. Matth. II, 16. κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἠκρίβωσε παρ' αὐτῶν secundum illud tempus, quod accurate exquisiverat ab illis. ibid. IX, 29. κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν secundum vestram fiduciam eveniat vobis. Luc. II, 29. κατὰ τὸ ῥῆμά σου. b) *secundum*, h. e. *convenienter, ad mentem et voluntatem alicujus, ex mandato et praescripto*, ad imitationem hebraici עַל Jos. XXII, 9. Ruth. II, 13. Rom. VIII, 27. κατὰ Θεὸν, uti Deus vult et ei placet, i. q. κατὰ τὸ θέλημα Θεοῦ 1 Joh. V, 14. *Syrus* h. l. bene: ܐܝܟ ܨܒܝܢܗ ܗܘ ܕܐܠܗܐ *secundum voluntatem Dei*. 2 Corinth. VII, 10. ἡ κατὰ Θεὸν λύπη tristitia, quam Deus postulat et quae ei placet. ibid. v. 9. Luc. II, 22. κατὰ τὸν νόμον Μωσέως ex praescripto legis Mosaicae. ibid. XXIII, 56. κατὰ τὴν ἐντολήν. Act. XXVI, 5. 2 Corinth. XI, 17. οὐ λαλῶ κατὰ τὸν Κύριον non loquor ex mandato Christi. Rom. VIII, 1. κατὰ σάρκα et κατὰ πνεῦμα περιπατεῖν. Conf. infra sub σὰρξ et πνεῦμα, Matth. XVI, 27. *Xenoph.* de Rep. Laced. XV, 7. κατὰ τοὺς νόμους βασιλεύειν. *Eurip.* Phoen. v. 804. c) *secundum, ad similitudinem, ad exemplum, instar, sicut*. Galat. IV, 28. κατὰ Ἰσαὰκ eodem, quo Isaacus modo. Ephes. IV, 24. κατὰ Θεὸν ad similitudinem Dei. Rom. XV, 5. κατὰ Χριστὸν Ἰησοῦν ut Christo similes fiamus. 1 Petri I, 15. κατὰ τὸν καλέσαντα ὑμᾶς ἅγιον. Huc pertinet etiam formula κατὰ ἄνθρωπον, de qua supra ad vocem ἄνθρωπος exposui. *Plato* Apol. cap. 1. οὐ κατὰ τούτους εἶναι me his non esse similem. *Arrian. Exped. Alex.* III, 27. 10. οὐ κατὰ τοὺς ἄλλους βαρβάρους πολιτεύοντες. *Callim.* Epigr. I, 4. Exempla alia Graecorum huc pertinentia habet *El. Palairet.* Obss. Phil. p. 357 et 380. Adde Job. I, 8. XLII, 15. Sirac. VI, 22. *Hesych.* κατ' αὐτόν· ὅμοιον αὐτῷ. Idem: κατὰ σέ· ὅμοιός σοι.

18. *versus, in*, de *motu ad locum*, ut עַל, Genes. XXIV, 49. Exod. IX, 22. 1 Sam. XXVII, 10. Sic legitur in N. T. Act. VIII, 26. κατὰ μεσημβρίαν versus meridiem. ib. XVI, 7. ἐλθόντες δὲ κατὰ τὴν Μυσίαν ἐπείραζον κατὰ τὴν Βιθυνίαν πορεύεσθαι. ibid. XXVII, 12. βλέποντα κατὰ Λίβα. Vide sub βλέπω. Phil. III, 14. κατὰ σκοπὸν scopum versus feror ad palmam. 1 Paral. V, 10. *Homer.* Il. ά, v. 484.

19. *usque ad*. 1 Cor. XIV, 31. καθ' ἕνα πάντες ad unum omnes. Ephes. V, 33. καθ' ἕνα ἕκαστος.

20. interdum, maxime ante voces temporis, ὥραν, καιρὸν, χρόνον, ἡμέραν, omitti solet. Matth. XX, 2. τὴν ἡμέραν pro καθ' ἡμέραν in diem, seu, in singulos dies. Matth. XXIII, 37. et Act. I, 11. ante ὃν τρόπον, coll. Act. XV, 11. Marc. VI, 39. ante συμπόσια. Luc. XXII, 41. ante λίθου βολήν. Act. VIII, 25. (κατὰ) πολλὰς κώμας. Apoc. III, 3. ante ποίαν ὥραν. Joh. IV, 22. ὑμεῖς προσκυνεῖτε (καθ') ὃ οὐκ οἴδατε, ἡμεῖς προσκυνοῦμεν (καθ') ὃ οἴδαμεν vos colitis Deum pro ignorantia vestra, nos autem eum pro meliori nostra scientia colimus. 2 Cor. III, 18. τὴν αὐτὴν εἰκόνα, pro κατὰ τ. α. ε. eodem modo, quo splendor faciei Mosis augebatur, aut ad similitudinem Christi. 3 Macc. VI, 9. Sap. III, 5. *Xenoph.* de Magistro Equit. II, 3. ἀριθμὸν, pro κατὰ ἀριθμόν. Id. de Rep. Athen. II, 9. θυσίας, sc. κατά. Simili modo in V. T. עַל quoque haud raro omittitur, ut multis exemplis docuit *Noldius* in Concordantiis Particularum Hebr. p. 560 seq. Confer quoque *Alberti* Periculum Criticum p. 40.

21. elegantem periphrasin facit *genitivi*. Act. XXVII, 2. τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν τόπους loca Asiae. Rom. I, 15. et *accusativi*. Act. XXI, 19. καθ' ἓν ἕκαστον. Conf. *Noldium* l. l. *Plato* Phaed. c. 32. αἱ κατὰ τὸ σῶμα ἐπιθυμίαι, pro αἱ τοῦ σώματος ἐπιθυμίαι.

22. periphrasin facit *adjectivi* vel *concreti*.

concreti. 2 Cor. VIII, 2. ἡ κατὰ βάθους πτωχεία profunda, h. e. summa paupertas. Act. XXV, 23. τοῖς κατ' ἐξοχὴν οὖσι τῆς πόλεως magnatibus urbis. Rom. IX, 11. ἡ κατ' ἐκλογὴν Θεοῦ πρόθεσις. ibid. X, 2. ζῆλος κατ' ἐπίγνωσιν zelus prudens. ibid. XI, 21. οἱ κατὰ φύσιν κλάδοι naturales rami, coll. *Polyb*. V. 57.

23. adverbii naturam recipit, nec ullum casum regit, v. c. Act. XIX, 20. κατὰ κράτος valide. Rom. VII, 13. καθ' ὑπερβολὴν valde, insigniter. 1 Petr. III, 7. κατὰ γνῶσιν prudenter. *Polyb*. I, 12. κατὰ σπουδὴν festinanter. ibid. III, 85. *Theophr*. Char. c. 21. καθ' ὑπερβολήν.

24. τὰ κατὰ τινὰ *res, status alicujus et fata, quae cuipiam acciderunt aut ad aliquem pertinent*. Ephes. VI, 21. Coloss. IV, 7. 3 Esdra I, 24. Tob. X, 8. *Thucyd*. I, 138. Confer *Wetstenii N. T*. T. II. p. 261.

25. οἱ κατά τι dicuntur apud Graecos, *qui aliqua re praediti, instructi et affecti sunt*. Rom. II, 7. οἱ καθ' ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ qui constantes fuerunt in virtutis studio.

26. quandoque est *temporis particula*, et per *quando, tum, quum, ubi* optime reddi potest, v. c. 2 Tim. IV, 1. κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ quando palam se regem hominum demonstrabit, ubi conf. versionem Syriacam, in qua ܒ loco κατὰ positum est. *Aeschin. Socrat*. Dial. III, 19. κατὰ τὴν τοῦ Ξέρξου διάβασιν tum, cum Xerxes trajecisset in Graeciam. *Xenoph*. de Rep. Laced. X, 8. *Aelian*. V. H. II, 11.

Confer in universum *Lexicon Xenophonteum* et *Glossarium Polybianum* s. h. v.

ΚΑΤΑΒΑΙ͂ΝΩ, fut. βήσομαι, aor. 2. κατέβην, imp. κατάβα et κατάβηθι. 1. proprie: *descendo*, h. e. *gradior ex superiore loco in inferiorem, per gradus e summis in ima deferor*, ex βαίνω *gradior, eo*, et κατὰ, quod hic valet idem, quod κάτω *deorsum*, ut in verbis quoque κατιέναι, κατασπᾶν etc. Matth. VIII, 1. καταβάντι δὲ αὐτῷ ἀπὸ τοῦ ὄρους degressum autem de monte. Eodem modo quoque legitur ibid. XVII, 9. Marc. IX, 9. Luc. VI, 17. Joh. VI, 16. Act. VIII, 38. κατέβησαν, sc. ἀπὸ τοῦ ἅρματος. Matth. XXVII, 42. καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ descendat nunc de cruce. Luc. XIX, 5. Matth. XXIV, 17. Marc. XIII, 15. etc.

2. *proficiscor e loco edito in regionem minus editam* et opponitur τῷ ἀναβαίνω, quod vide. Marc. III, 22. οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβάντες. Luc. II, 51. καὶ κατέβη μετ' αὐτῶν καὶ ἦλθεν εἰς Ναζαρέτ. ibid. X, 30. 31. Joh. II, 12. IV, 47. 49. 51. Act. VII, 15. VIII, 15. XVI, 8. XVIII, 22. XXIV, 1. 22. XXV, 6. 7. Eodem sensu יָרַד usurpatur Genes. XII, 10. XXVI, 2. Cf. *C. B. Michaelis* Diss. de Notionibus Superi et Inferi. Hal. 1735.

3. transitive pro καταβαίνειν τινά (*Pindar. Pyth*. VIII, 109.) et si de *via* usurpatur, est vocibus latinis *ducere, ferre*, reddendum. Act. VIII, 26. ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν καταβαίνουσαν (in uno codice legitur φέρουσαν) ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Γάζαν via, quae ab Hierosolyma ad Gazam ducit, seu Gazam fert.

4. *delabor, demittor, defluo*, et est rerum inanimatarum, quae motu alieno demittuntur. Matth. VII, 25. 27. καὶ κατέβη ἡ βροχὴ delapso, seu *descendente* (*Virgil. Ecl*. VII, 60.) deinde imbre. Luc. VIII, 23. κατέβη λαίλαψ ἀνέμου εἰς τὴν λίμνην (coll. *Homer. Il*. ζ, 19. *Duker*. ad *Thucyd*. VI, c. 2. et *Rhoer*. in *Fer. Daventr*. p. 60.). Ib. IX, 54. εἴπωμεν πῦρ καταβῆναι ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ jubeamus ignem de coelo delabi. ib. XXII, 44. sudor ejus tanquam guttae sanguinis καταβαίνοντες ἐπὶ τὴν γῆν ad terram defluebat. Act. X, 11. XI, 5. Eodem modo יָרַד usurpatur de igne, de coelo decidente, 2 Chron. VII, 1. 3. de pluvia, Ps. LXXII, 6. Adde Ies. XXXII, 19. LV, 10. et *Tibull*. I. Eleg. II. v. 31.

5. καταβαίνειν ἀπὸ τινὸς *originem ab aliquo repetere, proficisci ab aliquo*. Jac. I, 17. omne beneficium verum

et

et omne munus perfectum ἄνωθέν ἐστι καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων a Deo proficiscitur, omnis felicitatis auctore. Huc etiam pertinent loca N. T. in quibus Christus *de coelo in has terras descendisse* dicitur, in qua formula latet significatio *originis Jesu longe sublimioris* et *beneficii divini, quo Christus coelitus demissus concessus est hominibus vi divina,* ut docuit S. Ven. *Doederlein* in Opusc. Theol. de Usu Formulae, *Christum de coelo venisse.* Joh. III, 13. et VI, 38.

6. Per ἀνθρωποπάθειαν Deus dicitur καταβαίνειν ad homines, *quatenus praesentiam suam inter homines insigni aliquo modo et singulari aliquo opere efficiendo declarat.* Act. VII, 34. καὶ κατέβην ἐξελέσθαι αὐτοὺς et jam insigni aliquo modo redimam et liberabo eos ex servitute Aegyptiaca. Eodem modo explicanda quoque sunt loca N. T. Matth. III, 16. Marc. I, 10. Luc. III, 22. et Joh. I, 32. 33. ubi Spiritus Sanctus columbae specie se manifestasse legitur, super Christo requiescens. Eodem sensu descensus Deo in V. T. tribuitur in utramque partem, tum in bonam, Exod. III, 8. tum in malam, Genes. XI, 5. 7. XVIII, 21. Ps. XVIII, 9. Sapient. XVIII, 15. *Augustinus* lib. XVI. de Civit. Dei c. 5. "*Deus descendere dicitur, cum aliquid facit in terra, quod praeter usitatum naturae cursum mirabiliter factum praesentiam quodammodo ejus ostendat.*" Apud Graecos quoque καταβαίνειν verbum proprium erat de Deorum ad homines adventu. Act. XIV, 11. *Homer.* Iliad. IV, v. 74. Conf. *Kusteri* Notas ad *Suidam* v. καταβάτης. In versione Alexandrina autem Deut. XXXI, 15. pro verbis hebraicis וַיֵּרָא יְהוָה legitur καὶ κατέβη Κύριος.

ΚΑΤΑΒΆΛΛΩ, fut. αλῶ, 1. proprie: *dejicio, humi prosterno, deorsum jacio,* etiam *projicio,* v. c. semen in terram vel uterum (*M. Antonin. de rebus suis* IV, 36. τῶν σπερμάτων τῶν εἰς γῆν ἢ μήτραν καταβαλλομένων. *Jul. Pollux Onom.* II, 2.) et ex adjuncto: *occido, destruo, vinco, supero,* ex κατὰ et βάλλω *jacio.* Sic. v. c. de *statua* usurpatur apud *Philostrat.* Vit. Soph. I, c. 8. χαλκῆν εἰκόνα κατέβαλον τοῦ ἀνδρὸς, de feris, jaculis et sagittis prostratis, apud *Xenoph.* Cyrop. I, 4. 8. et IV, 6. 2. de victore, hostem in proelio et certamine prosternente, apud *Arrian.* de Exped. Alex. I, 16. et *Herodot.* IX, 63. κατέβαλον πολλοὺς τῶν Λακεδαιμονίων. *Diog. Laërt.* VI, 62. Confer *Eustath.* ad *Homer. Il.* IX, 206. Simili modo bis quoque legitur in N. T. 2 Cor. IV, 9. καταβαλλόμενοι, ἀλλ᾽ οὐκ ἀπολλύμενοι dejicimur, sed non perimus, h. e. semper liberamur e praesentissimis periculis, metaphora desumta ab iis, qui in certamine cadunt ab adversariis victi. Conf. *Ez. Spanhem.* ad Juliani Orationes p. 262. et *Lydii Agonistica SS.* c. 25. Apoc. XII, 10. ὅτι κατεβλήθη ὁ κατήγορος τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν nam victus et prostratus est accusator fratrum nostrorum, coll. v. 7 seq. *Hesych.* καταβαλῶ· ἀποκτενῶ, καταλύσω, νικήσω, ῥίψω.

2. καταβάλλομαι *in inferiorem locum jacio, pono,* et ut verbum simplex βάλλομαι apud *Joseph.* A. J. V, 1. 8. est verbum proprium de *fundamentis, quae aedificio exstruendo ponuntur.* *Joseph.* A. J. XV, 11. 3. ἀνελὼν δὲ τοὺς ἀρχαίους θεμελίους, καταβαλόμενος ἑτέρους, ἐπ᾽ αὐτῶν τὸν ναὸν ἤγειρε. *Polyb.* Hist. X, 24. *Dionys. Halic. Ant.* III, 69. *Porphyr. de Abstinent.* VIII, 10. Sic legitur in N. T. quoque Hebr. VI, 1. μὴ πάλιν θεμέλιον καταβαλλόμενοι nec iterum fundamentum ponamus. Conf. supra sub θεμέλιον.

ΚΑΤΑΒΑΡΈΩ, ῶ, fut. ήσω, i. q. καταβαρύνω, 1. proprie: *pondere meo aliquem deprimo,* seu *vinco, degravo,* ex κατὰ et βαρέω *gravo.* *Lucian. Dial. Deor.* p. 214.

2. per metaphoram: *molestus sum alicui, molestiam alicui facio.* Sic semel in N. T. legitur 2 Cor. XII, 16. ἐγὼ οὐ κατεβάρησα ὑμᾶς non fui vobis

mercede

mercede exigenda molestus. Sic καταβαρύνω usurpatur 2 Sam. XIII, 25.

ΚΑΤΑ'ΒΑΣΙΣ, εως, ἡ, 1. proprie: *actus descendendi, descensus, descensio*, a καταβαίνω *descendo*. *Xenoph. Anab.* V, 5. 4.

2. *via ipsa, qua de aliquo loco descendi potest*, seu *locus, ad quem descenditur*, quemadmodum apud Alexandrinos Jos. VIII, 24. et X, 10. ἀνάβασις et apud *J. Caesar.* de B. Gall. II, 33. *ascensus* de via usurpatur, ubi in montem ascendi potest, et ibidem de B. C. III, 45. *receptus* pro via ponitur, qua aliquis redit. Sic autem reperitur Luc. XIX, 37. ἐγγίζοντος δὲ αὐτοῦ ἤδη πρὸς τῇ καταβάσει τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν cum autem venisset ad radices montis Oliverii. Saepius non legitur in N. T. *Thucyd.* VII, 44. στενῆς καταβάσεως. *Xenoph. Cyrop.* VII, 2, 1. *Anab.* III, 4, 23. V, 3, 1.

ΚΑΤΑΒΙΒΑ'ΖΩ, fut. άσω, *descendere facio*, vel *cogo, demitto, ex alto dejicio, deduco, deprimo, deturbo*. Καταβιβάζομαι *descendo, dejicior, deturbor, deprimor*, et opponitur τῷ ἀναβιβάζεσθαι *ascendere*, ex κατὰ *deorsum*, in compositione, et βιβάζω, *scandere facio*. *Xenoph. Cyrop.* VII, 5. 8. *Id. Histor. Graec.* IV, 6, 5 et 7. *Hesych.* καταβιβάζοντες· κατασπῶντες. Alexandrini pro הוֹרִיד Deut. XXI, 4. Jos. II, 18. Jer. LI, 40. In N. T. bis tantum legitur. Matth. XI, 23. Luc. X, 15. ἕως ᾅδου καταβιβασθήσῃ usque ad infernum dejicieris, seu, ad infima deprimeris, h. e. miserrima et valde abjecta erit tua conditio. Sic Ezech. XXXI, 16. ὅτε κατεβίβαζον αὐτὸν εἰς ᾅδου. Hebr. בְּהוֹרִדִי אֹתוֹ שְׁאֹלָה. Aquila Ps. LVI, 7. ἐν ὀργῇ λαοὺς καταβίβασον.

ΚΑΤΑΒΟΛΗ', ῆς, ἡ, 1. proprie: *dejectio, jactus, qui fit ex alto deorsum*, ab καταβάλλω *dejicio, prosterno*. Sic v. c. partim de *structione* seu de *molitione* legitur apud *Jul. Pollucem Onom.* I, 1. 13. partim de *seminis dejectione* usurpatur apud *Clement. Alex. Paedagog.* II, c. 10. Hinc lucem foeneratur fortasse locus Hebr. XI, 11. δύναμιν εἰς καταβολὴν σπέρματος ἔλαβεν, ubi καταβολὴ σπέρματος commode de *ejaculatione seminis* explicari potest, ita, ut post εἰς verbum συλλαβεῖν vel κατασχεῖν seu aliud ejusmodi subintelligendum sit. Conf. supra ad εἰς n. 25. dicta. Hinc

2. est verbum architectonicum: *fundamentum aedium, cui superstruitur aedificium, fundatio*, etiam *structura tota*, quo sensu legitur 2 Maccab. II, 29. καθάπερ γὰρ τῆς καινῆς οἰκίας ἀρχιτέκτονι τῆς ὅλης καταβολῆς φροντιστέον. *Polyb.* I, c. 36. ἐκ καταβολῆς ἐναυπήγουν.

3. *cujusque rei prima molitio* vel *institutio* atque *initium*, i. q. ἀρχή, quemadmodum et καταβάλλομαι haud raro *ordiri, initium facere* notat, quo sensu legitur apud *Callimachum* (Opp. p. 514. ed. *Ernesti*) quem laudat Schol. *Pindari* ad Nem. Od. II. 5. Sic v. καταβολὴ πυρετοῦ medicis graecis dicitur, quae Latinis *initium et accessio* febris et παροξυσμοῦ. Καταβολὴ τυραννίδος initium tyrannidis apud *Polyb.* XIII, 4. Similiter *Josephus* B. J. II, 17. 2. καταβολὴν πολέμου dixit, et apud *Pindarum* loco, modo citato, καταβολὴ ἱερῶν ἀγώνων, ad quem locum Schol. τὴν καταβολήν· τουτέστι τὴν ἀρχήν. *Suid.* καταβολή· καινούργησις. Sic frequens quoque est in N. T. formula καταβολὴ κόσμου, quae *mundi initia, creationem universi* notat. Matth. XIII, 35. ἀπὸ καταβολῆς κόσμου *a mundo condito*, seu *a longo inde tempore*. Luc. XI, 50. Hebr. IV, 3. *ab aeterno*. Matth. XXV, 34. Joh. XVII, 24. Ephes. I, 4. 1 Petr. I, 20. Ps. XC, 2. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 406. Eleganter quoque in N. T. ad *hominum ortum* atque ad *generis originem* transfertur idem vocabulum, v. c. Hebr. XI, 11. ubi de Sara dicitur δύναμιν ἔλαβεν εἰς καταβολὴν σπέρματος, h. e. robur accepit ad procreationem sobolis, seu, ad fundationem familiae ac domus; ubi metaphora vel ducta est a fundamentis

fundamentis aedium, ex usu loquendi Hebraeorum, (בָּנָה Alex. Genes. XVI, 2. XXX, 3. per τεκνοποιεῖν reddiderunt) Latinorum (conf. *Drakenborchius* ad *Silium Italicum* II, 65.) et Graecorum; (vide *Eurip*. Hercul. Fur. v. 1264 seq. ed. *Musgrave* T. III.) vel desumta a semine, in terram sparso, cum quo prolis generatio eleganter a veteribus (*Cic*. de Offic. I, 32. Finib. Bon. V, 23. Divinat. I, 42.) usurpatur, ut multis exemplis *Wetstenius* ad h. l. docuit. Quidquid sit, tamen constat, etiam apud Graecos καταβολὴν ad generis originem, *generandi actum* (*Heliodor*. III, 15. *Plutarch*. de *placitis Philos*. V, 7.) et hominum ortum transferri, veluti apud *Plutarchum* in libello πότερον ὕδωρ ἢ πῦρ χρησιμώτερον p. 956. ἐξ ἀρχῆς καὶ ἅμα τῇ πρώτῃ καταβολῇ τῶν ἀνθρώπων. et apud *Arrianum* in Diss. Epictet. I, c. 13. καὶ τῆς αὐτῆς ἄνωθεν καταβολῆς. *Heliodorus* adeo (*Aethiop*. IV, 8.) τὴν καταβολὴν metonymice usurpavit pro ipso *foetu*. Verba ejus sunt: καί μοι καὶ προσωμίλει τότε ὁ πατὴρ ὁ σὸς — — ᾐσθόμην τι παραχρῆμα κυοφορήσασα τὴν καταβολήν. Eleganter et docte de hac voce universe disputavit *J. Schweighaeuser*. in Emendationibus et Obss. in *Suidam* Fasc. I. p. 52 seq. *Wetstenius N. T.* T. II. p. 425. et *Wakefield* in *Silva Crit*. P. III. p. 163.

ΚΑΤΑΒΡΑΒΕΥΏ, fut. εύσω. Hoc verbum inter Cilicismos relatum ab *Hieronymo* Opp. T. IV. p. 204. ed. *Martian*. et e certaminum ratione petitum, significat

1. proprie: *debito brabeo*, seu *praemio certaminis aliquem privare et fraudare*, seu, *sententiam ferre adversus aliquem, qua eum brabeo indignum pronuncias, cum tamen dignus sit*, ex κατὰ, quod in compositione, (v. c. in καταγινώσκειν, καταψευδομαρτυρεῖν, κατατολμᾶν) haud raro *contra, adversus* significat, et βραβεύω *arbiter et moderator certaminis sum, victori palmam decerno et tribuo*. *Zonaras* in Canone 35. Concil. Laod. καταβραβεύειν γάρ ἐστι, τὸ μὴ τὸν νικήσαντα ἀξιοῦν τοῦ βραβείου, ἀλλ' ἑτέρῳ διδόναι αὐτὸ ἀδικουμένου τοῦ νικήσαντος. *Theodoret*. ad Coloss. II, 18. καταβραβεύειν per ἀδίκως βραβεύειν generaliter exponit. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 288. Sed interdum latius patet ac

2. non solum *inique condemnare, injuria, contumelia et damno afficere, circumvenire, fraudare*, sed etiam *imperium sibi in aliquem sumere, subjugare, jugum imponere, et judicis partes inique sibi arrogare* significat, et est idem, quod παραβραβεύειν apud *Polyb*. Exc. Legat. 46. p. 1194. *Hesych*. καταβραβεύεται· κατακρίνεται. *Suid*. καταβραβευέσθω· καταλογιζέσθω, κατακρινέτω, καταγωνιζέσθω· τοῦ ἄλλου ἀγωνιζομένου ἄλλον στεφανοῦσθαι λέγει ὁ Ἀπόστολος καταβραβεύεσθαι. Cf. *Demosth*. p. 544. ult. ed. *Reiske* et *Eustathium* ad Iliad. ά, v. 399 seq. p. 124. In N. T. semel legitur Coloss. II, 18. μηδεὶς ὑμᾶς καταβραβευέτω, quae verba ab aliis redduntur: *nemo vos insidiose circumveniat et decipiat*; ab aliis vero: *ne vobis jugum a falsis illis doctoribus imponi patiamini*. Utraque explicatio contextae orationi bene convenit. Sermo enim est in omni loco de falsis doctoribus judaizantibus, qui Colossenses libertate christiana privare iisque novum jugum imponere omni modo laborabant. Erudite de hac voce egit *Stolbergius* in Exercit. L. Gr. XXI. p. 102 seq. *Elsnerus* T. II. Obss. Sacr. p. 262. et *Joh. Floderus* in Diss. explicante notionem verbi καταβραβεύειν Col. II, 18. Upsal. 1773. 4.

ΚΑΤΑΓΓΕΛΕΥ͂Σ, έως, ὁ, *annunciator, nuncius, praeco*, a καταγγέλλω, quod vide. In N. T. tantum legitur Act. XVII, 18. ubi Paulus Atheniensibus ξένων δαιμονίων δοκεῖ καταγγελεὺς εἶναι peregrinorum Deorum annunciator esse videtur. *Glossar*. delator, καταγγελεὺς, ἐνδείκτης.

ΚΑΤΑΓΓΈΛΛΩ, fut. ελῶ, 1. generatim notat: *notum facio, alteri aliquid annuncio, quae sunt ignota, narro*, ex κατὰ,

κατὰ, quod h. l. significationem intendit, et ἀγγέλλω *nuncio*. *Polyb.* Hist. X, 24. μετ' αὐξήσεως ἵνα εἰθισμένοις καταγγέλλειν. *Xenoph. Anab.* II, 5. 11. *Hesych.* καταγγέλλεται· κηρύττεται. Hinc speciatim

2. *doceo, trado alteri aliquid, praedico,* et inprimis de doctoribus religionis christianae, olim reconditae, adhibetur. Sic legitur in N. T. Act. IV, 2. καταγγέλλειν ἐν τῷ Ἰησοῦ τὴν ἀνάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν exemplo Christi veritatem doctrinae de resurrectione a mortuis demonstrare. ibid. XIII, 5. κατήγγελλον τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. ibid. XV, 36. XVI, 17. 21. καταγγέλλουσιν ἔθη. ibid. XVII, 3. 13. 23. XXVI, 23. 1 Cor. II, 1. IX, 14. Phil. I, 16. 18. Coloss. I, 28.

3. *memoriam alicujus rei laudibus celebro, commemoro.* Rom. I, 8. ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν καταγγέλλεται ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ quod vestra in tenenda doctrina christiana constantia ubique fere laudibus celebratur. 1 Cor. XI, 26. τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου καταγγέλλετε, h.e. debetis commemorare mortem Christi ejusque memoriam celebrare.

4. *offero.* Act. XIII, 38. διὰ τούτου ὑμῖν ἄφεσις ἁμαρτιῶν καταγγέλλεται per hunc vobis nunc remissionem peccatorum offerri. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΤΑΓΕΛΑ'Ω, ῶ, fut. ήσω, *derideo, irrideo, ludibrio habeo,* ex κατὰ et γελάω *rideo.* Matth. IX, 24. καὶ κατεγέλων αὐτοῦ illi autem eum irriserunt. Marc. V, 40. Luc. VIII, 53. Saepius non legitur in N. T. *Aeschin.* Socr. Dial. II, 16. *Xenoph. Mem.* II, 4. 2. Fere semper genitivo adjunctum legitur. 2 Paral. XXX, 10. Prov. XVII, 5. Conf. *Seberum* ad *Jul. Polluc.* Onom. VIII. c. 7. p. 901. ed. *Hemsterhus.* Non opus itaque esse videtur, ut in Matthaei l. l. post αὐτοῦ vocem τὸν λόγον, seu τὰ ῥήματα, subaudiendam esse statuamus.

ΚΑΤΑΓΙΝΏΣΚΩ, fut. γνώσομαι, 1. proprie: *cognosco, intelligo, percipio,* ex κατὰ et γινώσκω. Sed in hac significatione tantum legitur in profanorum monumentis, v. c. apud *Xenoph.* Histor. Gr. V, 4. 57. καταγνόντες δὲ οἱ αἰχμάλωτοι τὴν ἀμέλειαν, et *Aelian.* V. H. II, 17. XIII, 1. XIV, 5. *Hesych.* καταγνῶναι· ἐπιγνῶναι. Adde Alex. Prov. XXVIII, 11.

2. *decerno, vel statuo adversus aliquem, condemno, reum pronuncio, arguo, reprehendo.* Passivum καταγινώσκομαι *reprehendor, arguor, reprehensione dignus sum, condemnor, erroris convictus sum.* Ter tantum legitur in N. T. Gal. II, 11. ὅτι κατεγνωσμένος ἦν dignus enim erat, qui reprehenderetur; *Vulgatus: reprehensibilis,* quasi καταγνώσεως ἄξιος. 1 Joh. III, 20. 21. ἐὰν ἡ καρδία ἡμῶν μὴ καταγινώσκῃ ἡμῶν si cor nostrum nos non condemnet. *Aelian.* V. H. XIV, 1. οὐδ' ἂν καταγνοίην ἔγωγε τοιοῦτόν τι Ἀριστοτέλους neque ego tale quid in Aristotele reprehenderim. *Polyb.* IV, 1. *Herodian.* V, 15. 1. Construitur haec vox fere semper in hac significatione cum genitivo, teste *Suida:* καταγινώσκω· γενικῇ. καταγινώσκω σου ῥαθυμίαν πολλὴν καὶ νωθρότητα. *Hesych.* καταγινώσκω· μέμφομαι. et: καταγνῶναι· μέμψασθαι. In versione Alex. respondet hebraico הִרְשִׁיעַ Deut. XXV, 1. Conf. *Irmisch.* ad *Herodian.* I, 6. 15. p. 212. et *Wetstenii N. T.* T. II, p. 719.

ΚΑΤΆΓΩ, ΚΑΤΆΓΝΥΜΙ, vel ΚΑΤΑΓΝΎΩ, fut. κατεάξω pro κατάξω, aor. 1. κατέαξα, aor. 2. Pass. κατεάγην, *frango, confringo, perdo, destruo,* ex κατὰ et ἄγω, seu ἄγνυμι *frango.* Legitur in N. T. Matth. XII, 20. κάλαμον συντετριμμένον οὐ κατεάξει arundinem contritam non plane confringet. Conf. supra ad κάλαμος. *Aristaenet.* I, 7. Joh. XIX, 31. ἵνα κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ σκέλη ut frangerentur eorum ossa. ibid. v. 32. et 33. (Scilicet crura cruci affixorum frangebantur, mortis eorum accelerandae causa, ut docuit *Lipsius* de *Cruce* II, 14.) Saepius non legitur in N. T. In versione Alex. pro מָחַץ legitur Deut. XXXIII, 11. Conf. de hac voce

voce interpretes ad *Thom. M.* sub *κατεαγῆναι*, et *Bielium* s. h. v.

ΚΑΤΆΓΩ, fut. *άξω*, 1. proprie: *deduco aliquem e loco vel regione altiore et sublimiore in depressiorem, deorsum duco.* Etiam simpliciter: *deduco, duco*, sine ullo ad locum altiorem respectu. Act. IX, 30. *κατήγαγον αὐτὸν εἰς Καισαρείαν* deduxerunt eum Caesaream. ibid. XXII, 30. *καταγαγὼν τὸν Παῦλον* Paulum deductum. ibid. XXIII, 15. 20. 28. Rom. X, 6. *τοῦτ' ἔστι Χριστὸν καταγαγεῖν*, h. e. Christum e coelis in has terras deducere. *Plutarch. Cic.* p. 867. E.

2. *subduco navem, nave deveho, κατάγομαι devehor, navem appello*, et opponitur *τῷ ἀνάγομαι solvo e portu. Xenoph. Anab.* V, 1. 6. *Sext. Empir. adv. Phys.* II, 68. *Eustath.* ad Od. *ά*, 182. Luc. V, 11. *καὶ καταγαγόντες τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν* illi vero naves ad littus appellebant, seu, subducentes naves. Act. XXI, 3. *κατήχθημεν εἰς Τύρον* Tyrum appulimus. ibid. XXVII, 3. XXVIII, 12. *Hesych. κατάγειν ἐπὶ τὸν ναύσταθμον ἄγειν* in navalia deducere, vel subducere naves. Hinc *καταγωγὴ statio navium* et *καταγώγιον locus, navibus appellendis aptus.* Conf. *Salmas.* de *Modo Usur.* p. 220.

ΚΑΤΑΓΩΝΊΖΟΜΑΙ, fut. *ίσομαι, debello, in certamine vinco, devinco, potestati meae subjicio quocunque modo*, ex *κατὰ* et *ἀγωνίζομαι certo.* Semel legitur in N. T. Hebr. XI, 33. *κατηγωνίσαντο βασιλείας* regna debellarunt, seu potestati suae subjecerunt. *Polyb.* II, 45. 4. *Lucian. D. D.* XIII, 1. *τὰ θηρία καταγωνιζόμενος. Aelian. V. H.* IV, 8. *σὺν ὀλίγοις παμπόλλους μυριάδας κατηγωνίσαντο. Hesych. καταγωνίζεται· νικᾷ.*

ΚΑΤΑΔΈΩ, fut. *ήσω, religo, alligo* (*Xenoph. Hist. Gr.* IV, 4. 10.) etiam *obligo, ligo, circumligo*, verbum proprium de vulneribus, ex *κατὰ* et *δέω ligo.* Tantum legitur in N. T. Luc. X, 34. *κατέδησε τὰ τραύματα αὐτοῦ* obligavit vulnera ejus. Respondet hebraico חָבַשׁ Ezech. XXXIV, 4, 16. in versione Alex. Sirac. XXVII, 21.

ΚΑΤΆΔΗΛΟΣ, *ου, ὁ, ἡ, manifestus, perspicuus, evidens*, ex *κατὰ* et *δῆλος* idem. Semel legitur in N. T. Hebr. VII, 15. *καὶ περισσότερον ἔτι κατάδηλόν ἐστι* et magis adhuc manifestum est. *Xenoph. Mem.* I, 4. 14. *Herodot.* I, 5. III, 68. *Sophocl. Oedip. Col.* v. 1277. *Aristoph. Plut.* 1066.

ΚΑΤΑΔΙΚΆΖΩ, fut. *άσω, jus contra aliquem dico, condemno, sententiam contra aliquem fero, reum pronuncio*, i. q. *κατακρίνω*, ex *κατὰ*, quod hic valet *contra*, et *δικάζω judico.* De justa condemnatione sontium legitur in N. T. Matth. XII, 37. *ἐκ τῶν λόγων σου καταδικασθήσῃ* (in aliis codd. *κατακριθήσῃ*) tua te oratio arguet et condemnabit. De condemnatione injusta insontium legitur Matth. XII, 7. *οὐκ ἂν κατεδικάσατε τοὺς ἀναιτίους* non condemnassetis insontes. Luc. VI, 37. *μὴ καταδικάζετε καὶ οὐ μὴ καταδικασθῆτε* ne damnate alios insontes, ne idem vobis eveniat. Jacob. V, 6. *κατεδικάσατε, ἐφονεύσατε τὸν δίκαιον.* Saepius non legitur in N. T. In versione Alex. respondet hebraico הִרְשִׁיעַ Job. XXXIV, 29. Ps. XXXVII, 33. et XCIV, 21. *Xenoph. Hist. Gr.* III, 2. 16. *Thucyd.* V, 49. Hinc substantivum *καταδίκη condemnatio, κατάκρισις*, interprete *Hesychio. Aelian. V. H.* XII, 44. XIII, 24. etiam *multa, quae irrogatur. Thucyd.* V, 49 et 50. *Phavor. καταδικάζω· καὶ κατακρίνω, τὸ καταβάλλω τινὰ ἀπὸ κρίσεως. καταδικάζω σου θάνατον. καὶ καταδικάζω· καταψηφίζομαι, ἀποψηφίζομαι, κατακρίνω, καταδικιτῶ.*

ΚΑΤΑΔΙΏΚΩ, fut. *ώξω*, 1. proprie: *persequor fugientem hostiliter laedendi animo*, ex *κατὰ* et *διώκω* idem. *Xenoph. Hist. Gr.* I, 2. 6. *Anab.* IV, 2. 4.

2. *insequor aliquem praeeuntem, prosequor bono animo aliquid consequendi et obtinendi causa.* Sic semel legitur in N. T. Marc. I, 36. *καὶ κατεδίωξαν αὐτὸν* et prosecuti sunt eum. *Syrus:* ܘܒܥܝܢ ܗܘܘ ܠܗ et quaerebant eum. Aeque late apud Hebraeos patet verbum

bum רָדַף Hos. II, 7. Ps. XVIII, 37. Deut. XVI, 20. Hinc καταδιώκειν in versione Alex. etiam pro הִדְבִּיק *assequutus fuit*, 1 Chron. X, 2. pro רוּץ *velociter ivit*, Joel. II, 4. et pro הָלַךְ 1 Sam. XXX, 22. ponitur.

ΚΑΤΑΔΟΥΛΟΏ, ῶ, fut. ώσω, et ΚΑΤΑΔΟΥΛΌΟΜΑΙ, οῦμαι,

1. proprie: *in servitutem aliquem redigo, alterius aut meae potestati aliquem subjicio, subjugo, servituti addico*, ex κατὰ et δουλόω idem. *Herodot*. VIII, 144. καταδουλῶσαι τὴν Ἑλλάδα. *Thucyd*. III, 20. ubi vid. *Dukerus* et c. 70. Alia loca dedit *Dresigius* de *Verbis Mediis N. T.* p. 294 seq. et *Wetstenius N. T.* T. II. p. 207 seq. In vers. Alex. respondet hebraico הֶעֱבִיד Genes. XLVII, 21. Exod. I, 14. VI, 5.

2. metaphorice et ex adjuncto: *instar servi, servili modo tracto, acerbis legibus et duris praeceptis adstringo.* Sic bis legitur in N. T. 2 Cor. XI, 20. εἴ τις ὑμᾶς καταδουλοῖ si quis vos servili modo tractat. Galat. II, 4. ἵνα ἡμᾶς καταδουλώσωνται ut jugum rituum Mosaicorum nobis iterum imponant. Simili modo in fragmentis *Aquilae* et *Symmachi* Ies. XLIII, 23. οὐ κατεδουλωσάμην σε ἐν θυσίαις. Metaphoricam notionem haec vox etiam habet apud *Xenoph*. *Cyrop*. III, 1. 13. et *Plutarch*. Tom. V. p. 51. ed. *Reiske*.

ΚΑΤΑΔΥΝΑΣΤΕΎΩ, fut. εύσω, 1. *injuste sub potestatem redigo et subjugo, per vim opprimo*, ex κατὰ, quod in compositione haud raro in deteriorem partem accipitur, et δυναστεύω *sum princeps, dominor*. *Xenoph*. *Symp*. 5, 8.

2. ex adjuncto: *imperium durum*, seu *tyrannidem exerceo in aliquem, severius tracto*. Bis tantum legitur in N. T. Act. X, 38. ἰώμενος πάντας τοὺς καταδυναστευομένους ὑπὸ διαβόλου sanans omnes, a daemonibus male vexatos. Jacob. II, 6. οὐχ' οἱ πλούσιοι καταδυναστεύουσιν ὑμῶν; nonne divites vos opprimere et severius tractare solent? Exod. I, 13. καὶ κατεδυνάστευον οἱ Αἰγύπτιοι τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ. Ezech. XVIII, 12. XXII, 7. 29. et Sap. II, 10. Hinc καταδυναστεία *violenta oppressio*. Exod. VI, 7. ὁ ἐξαγαγὼν ὑμᾶς ἐκ τῆς καταδυναστείας τῶν Αἰγυπτίων. *Hesych*. καταδυναστεύω· βιάζω. ubi vid. *Alberti*. Conf. omnino de hac voce *Wesseling*. ad *Diod. Sic.* XIII, c. 73.

ΚΑΤΆΘΕΜΑ, vide sub ΚΑΤΑΝΆΘΕΜΑ.

ΚΑΤΑΘΕΜΑΤΊΖΩ, fut. ίσω, *anathema esse declaro*, vel *pro anathemate habendum esse pronuntio, execror, pro execrabili habeo, extremis diris et exécrationibus devoveo*, i. q. καταναθεματίζω, cum quo in codicibus permutatur, a κατάθεμα, quod est idem, quod ἀνάθεμα et κατανάθεμα. Conf. *Stephani Thes. Ling. Gr.* T. III. p. 1483 seq. Semel legitur in N. T. Matth. XXVI, 74. (secundum ed. *Griesbach.*) de Petro: τότε ἤρξατο καταθεματίζειν, (in aliis codd. καταναθεματίζειν) scil. ἑαυτὸν coepit se ipsum diris devovere. Conf. infra sub καταναθεματίζω.

ΚΑΤΑΙΣΧΎΝΩ, fut. υνῶ, 1. proprie: *pudore afficio, pudefacio*. Καταισχύνομαι *pudefio, erubesco*, ex κατὰ et αἰσχύνω idem. Sic legitur in N. T. 1 Cor. I, 27. ἵνα τοὺς σοφοὺς καταισχύνῃ ut pudefaciat sapientes, seu, qui sibi sapientes videntur. ibid. XI, 22. καταισχύνετε τοὺς μὴ ἔχοντας pauperes pudore afficitis. *Xenoph*. *Anab*. III, 1, 20. *Memor*. III, 5, 28.

2. ex adjuncto: *ad silentium redigo.* Luc. XIII, 17. κατῃσχύνοντο πάντες οἱ ἀντικείμενοι αὐτῷ ad silentium redigebantur omnes adversarii Christi, coll. v. 14.

3. καταισχύνομαι *mendax et vanus deprehendor, mendacii convincor*, quia redargutionis et deprehensionis alicujus in mendacio pudor comes est. 2 Cor. VII, 14. ὅτι εἴ τι αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν κεκαύχημαι οὐ κατῃσχύνθην quod si quid apud illum de vobis gloriatus sum, non fui deprehensus in mendacio; sequuntur enim verba: ἡ καύχησις ἡμῶν ἀλήθεια ἐγενήθη. Eodem sensu legitur

legitur ibid. IX, 4. coll. v. 3. 1 Petr. III, 16. ἵνα ἐν ᾧ καταλαλῶσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν καταισχυνθῶσιν. Conferantur ea, quae dicta sunt ad αἰσχύνομαι.

4. *dedecoro, deturpo, deformo, foedum reddo, in contemtum adduco, minuo auctoritatem alicujus rei.* (Sirac. XXII, 5.) 1 Cor. XI, 4. omnis vir operto capite precans, vel prophetans, καταισχύνει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ se ipsum deprimit, seu, non consulit suae dignitati. Caput enim velatum et opertum subjectionis signum apud Judaeos erat. Cf. *Lakemacher Obss. Sac.* P. III. p. 209. ibid. v. 5. foemina, non operto, sed nudo capite precans et prophetans, καταισχύνει τὴν κεφαλὴν ἑαυτῆς dicitur, h. e. deformare faciem suam, seu deturpare caput suum. Foeminis enim caput denudatum probrosum non solum apud Graecos, (conf. *Raphelii Obss. Polyb.* ad h. l.) sed etiam apud Judaeos habebatur, ut docuit *Carpzov.* ad *Schickardum* de *Jure Regio Hebr.* p. 356. et *Wetstenius N. T.* T. II. p. 145.

5. *frustro aliquem spe, fallo, eventu privo.* Ps. XLIV, 7. Prov. XIII, 6. Jer. II, 26. Rom. V, 5. ἡ δὲ ἐλπὶς οὐ καταισχύνει spes haec non irrita erit et inanis. ibid. IX, 33. et X, 11. πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισχυνθήσεται et omnis, qui in eo fiduciam suam ponit, spe sua non frustrabitur, h. e. fidei suae certissimum praemium reportabit, salvabitur, coll. v. 13. ubi per σωθήσεται explicatur. 1 Petr. II, 6. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΤΑΚΑΊΩ, fut. καύσω, 1. *exuro, comburo, urendo consumo,* ex κατὰ et καίω *uro.* Matth. III, 12. XIII, 30. πρὸς τὸ κατακαῦσαι αὐτά. ibid. v. 40. Luc. III, 17. Act. XIX, 19. Hebr. XIII, 11. 2 Petr. III, 10. Apoc. VIII, 7. τρίτον τῶν δένδρων κατεκάη (aor. 2. pass. *Thom. M.* et *Moeris:* κατεκαύθη, Ἀττικῶς, κατεκάη, Ἑλληνικῶς.) tertia pars arborum combusta est. ibid. XVII, 16. XVIII, 8. *Hesych.* κατακαίειν· καταφλέγειν.

2. ex adjuncto: *aboleo, deleo, funditus perdo.* 1 Cor. III, 15. εἴ τινος τὸ ἔργον κατακαήσεται si alicujus aedificium superstructum igne comburetur, seu delebitur. Sermo ibi est de doctrina vana et a religione christiana aliena. In versione Alex. respondet hebraico הִשְׁבִּית *cessare fecit, abolevit,* 2 Regg. XXIII, 5. 11.

ΚΑΤΑΚΑΛΎΠΤΩ, fut. ύψω, *obtego, operio, velo, obvelo alterum.* Medium κατακαλύπτομαι *me ipse velo,* ex κατὰ et καλύπτω *velo.* Tantum in forma media et quidem bis legitur in N. T. 1 Cor. XI, 6. εἰ γὰρ οὐ κατακαλύπτεται (sc. κεφαλὴν, quod additur v. 7.) γυνὴ, καὶ κειράσθω etenim, si mulier non vult velare caput suum, etiam tondeatur. ibid. v. 7. ἀνὴρ μὲν γὰρ οὐκ ὀφείλει κατακαλύπτεσθαι τὴν κεφαλὴν vir quidem non debet velare caput suum. In vers. Alex. respondet hebraico כָּסָה Genes. XXXVIII, 15. etc. *Xenoph. Cyrop.* VI, 4. 4. et *Hist. Graec.* I, 4. 5. *Hesych.* κατακαλύπτων· κατακρύπτων.

ΚΑΤΑΚΑΥΧΆΟΜΑΙ, ῶμαι, fut. ήσομαι, 1. proprie: *cervicem contra aliquem jacto,* quo gestu scilicet utuntur, qui aliis insultant et adversus alios gloriantur, ex κατὰ et καυχάομαι *glorior,* hocque ab αὐχέω, ῶ idem; proprie: *elata cervice me jacto.* Oritur enim ab αὐχὴν *cervix.* Hinc

2. *glorior, adversus aliquem jacto me,* et saepe est idem, quod simplex καυχάομαι. Vi praepositionis construitur cum genitivo. Rom. XI, 18. μὴ κατακαυχῶ τῶν κλάδων. Εἰ δὲ κατακαυχᾶσαι κ. τ. λ. noli gloriari et efferre te contra ramos. Si vero contra gloriaris etc. Jacob. III, 14. μὴ κατακαυχᾶσθε nolite vos Christianos jactare; explicationis causa additur: καὶ ψεύδεσθε κατὰ τῆς ἀληθείας, et in nonnullis codicibus simplex verbum καυχᾶσθε loco compositi κατακαυχᾶσθε ponitur. Eodem modo usurpatur quoque in vers. Alex. pro hebraico הִתְהַלֵּל *laudibus se efferre,* Jer. L, 38. καὶ ἐν ταῖς νήσοις οὐ κατεκαυχῶντο. Zach. X, 12.

3. ex adjuncto: *despicio, contemtim tracto, non metuo.* Jacob. II, 13. κατακαυχᾶται ἔλεος κρίσεως qui misericordiam exercet, ei non metuendae sunt poenae divinae. In nonnullis codicibus h. l. καταυχᾶται legitur, quod praeter h. l. in *Aeschyli* Pers. v. 350. occurrit.

ΚΑΤΑΚΕΙΜΑΙ, fut. είσομαι, quod universe quidem *prostratum jacere* (Prov. VI, 9. XXIII, 34. Judith. XIII, 15. *Xenoph. Hist. Gr.* IV, 1. 13.) significat et simplicis κεῖμαι notionem obtinet, in N. T. speciatim duplici modo usurpatur.

1. de *aegrotantibus, qui jacent in lecto*, et latino *decumbere* respondet. Marc. I, 30. κατέκειτο πυρέσσουσα febre laborans decumbebat. ibid. II, 4. Luc. V, 25. τὸ κλινίδιον, ἐφ' ᾧ κατέκειτο lectum, in quo decubuerat. Joh. V, 3. ἐν ταύταις κατέκειτο πλῆθος πολὺ τῶν ἀσθενούντων in his decumbere solebat ingens aegrotantium multitudo. ibid. v. 6. Act. XXVIII, 8. Interdum additur ἐπὶ κραββάτῳ. Act. IX, 33. *Theophrast. Char.* XXV, 4. Ita *jacere* apud *Cic.* IX. Ep. 20. et *cubare* apud *Ovid. Heroid.* XX, 164. et κατακλίνομαι apud *Platon.* in *Conviv.* p. 116. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 555.

2. de *accumbentibus mensae, cibi capiendi causa, discumbo, accumbo,* i. q. ἀνάκειμαι, quod vide. Marc. II, 15. ἐν τῷ κατακεῖσθαι αὐτὸν cum accumberet. ibid. XIV, 3. Luc. V, 29. οἳ ἦσαν μετ' αὐτῶν κατακείμενοι (Cod. *Cantabrig.* ἀνακείμενοι) qui jacebant convivae cum illis, ut loquitur *Seneca* de *Ira* Lib. II. 1 Cor. VIII, 10. ἐν εἰδωλείῳ κατακείμενον. ubi sermo est de epulis sacrificalibus. *Theophr. Char.* c. XXI, 1. *Diog. Laërt.* VII, c. 1. ἐν συμποσίῳ κατακείμενος σιγῇ. *Athenaeus* IV, 10. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 560. *Phavor.* κατάκειται· ἐπὶ νοσούντων. ὅπερ δὴ καὶ κοινῶς λέγεται. ὡς καὶ Ἀριστοφάνης· οἱ δὲ κατακείμενοι παρ' αὐτῷ, πῶς δοκεῖς; τὸν πλοῦτον ἠσπάζοντο. λέγεται καὶ ἐπὶ τῶν ἑστιωμένων Ἀττικῶς, ὁμοίως τῷ ἀνάκειται.

ΚΑΤΑΚΛΑΩ, vel ΚΑΤΑΚΛΑΖΩ, fut. άσω, *frango, confringo,* ex κατὰ et κλάω, vel κλάζω *frango.* Bis tantum legitur in N. T. Marc. VI, 41. κατέκλασε τοὺς ἄρτους fregit panes. Luc. IX, 16. *Demosthen. Opp.* p. 1251. 23. ed. *Reiske.*

ΚΑΤΑΚΛΕΙΩ, fut. είσω, *includo, concludo.* Luc. III, 20. κατέκλεισε τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ conclusit Johannem in carcere. Act. XXVI, 10. πολλοὺς τῶν ἁγίων ἐγὼ φυλακαῖς κατέκλεισα multos Christianos carceribus tradendos curavi. Saepius non legitur in N. T. Occurrit praeterea pro hebr. כָּלָא in vers. Alex. Jerem. XXXII, 3. ἐν ᾗ (sc. φυλακῇ) κατέκλεισεν αὐτὸν ὁ βασιλεύς. Sap. XVII, 2. 16. *Herodian.* V, 8. 12. *Plutarch. Public.* p. 99. C. Conf. *Polluc. Onom.* VIII, 71.

ΚΑΤΑΚΛΗΡΟΔΟΤΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *sorte distribuo,* vel *sorte distribuendum aliquid do, in haereditatem do,* ex κατὰ et κληροδοτέω *sorte divido,* quod a κληροδότης, q. d. δότης τοῦ κλήρου *qui per sortem aliquid dat.* Respondet in hac significatione hebraico הִנְחִיל in versione Alex. Jos. XIX. 51. αὗται αἱ διαιρέσεις ἃς κατεκληροδότησεν (ita legitur in Ald. et C. sed in Cod. Alex. κατεκληρονόμησεν) Ἐλεάζαρ ὁ ἱερεὺς, et 1 Macc. III, 36.

2. ex adjuncto: *possidendum aliquid do.* Sic semel legitur in N. T. Act. XIII, 19. κατεκληροδότησεν αὐτοῖς τὴν γῆν αὐτῶν dominos et incolas terrae eorum fecit; pro quo in nonnullis codicibus legitur κατεκληρονόμησεν, quae verba in codicibus vers. Alex. haud raro permutantur, v. c. Deut. I, 38. XXI, 16. Similis vox est κατακληρουχέω, quae eodem sensu legitur apud *Polyb. Hist.* II, 21. *Aelian. V. H.* VI, 1.

ΚΑΤΑΚΛΗΡΟΝΟΜΕΩ, ῶ, fut. ήσω, *sorte distribuo,* seu *sorte distribuendum do,* ex κατὰ, κλῆρος *sors* et νέμω *distribuo.* Occurrit semel in nonnullis codicibus Act. XIII, 19. pro κατακληροδοτέω,

κληροδοτέω, quod vide. Deut. III, 28. Jos. XIV, 2.

ΚΑΤΑΚΛΙ'ΝΩ, fut. ινῶ, aor. 1. κατέκλινα, 1. *facio*, seu *jubeo discumbere, recumbere, accumbere, reclinare aliquem*, ex κατὰ, quod interdum in compositione *locum inferiorem* significat, et κλίνω *inclino*. Luc. IX, 14. κατακλίνατε αὐτοὺς κλισίας ἀνὰ πεντήκοντα facite illos discumbere (ita transtulit *Vulgatus* interpres) in singulo quoque discubitu quinquagenos. 3 Macc. I, 3. ἄσημόν τινα κατέκλινεν ἐν τῇ σκηνῇ ignobilem quendam decumbere fecerat in tentorio. *Aelian. V. H.* VIII, 7. κατέκλινεν ἀντιπροσώπους ἑαυτῷ. Cf. *Mollium* in Notis ad *Longum* p. 117.—

2. Medium κατακλίνομαι *reclinato corpore jaceo, decumbo, recumbo, discumbo, accumbo*, et speciatim de *iis* usurpatur, *qui discumbunt cibi capiendi causa*. Plene dicitur κατακλίνομαι εἰς τὸ δεῖπνον, seu, εἰς τὸ ἐσθίειν. Judith. XII, 15. Sic legitur in N. T. Luc. XIV, 8. μὴ κατακλιθῇς εἰς τὴν πρωτοκλισίαν ne accumbas in primo loco. ibid. XXIV, 30. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατακλιθῆναι αὐτὸν μετ' αὐτῶν et factum est, cum coenaturus accumberet cum ipsis. *Plato* in *Conviv.* p. 116. et *Phaedon.* p. 402. *Achilles Tatius* Lib. V, p. 339. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I, p. 713.

ΚΑΤΑΚΛΥ'ΖΩ, fut. ύσω, *obruo, submergo, inundo*, ex κατὰ et κλύζω *lavo, abluo, eluo*. Tantum in passiva forma legitur 2 Petr. III, 6. ὁ τότε κόσμος ὕδατι κατακλυσθεὶς ἀπώλετο terra, qualis tum temporis erat, aquis obruta devastata est. Respondet in versione Alex. hebraico שָׁטַף Job. XIV, 19. Ps. LXXVIII, 20. Dan. XI, 10. Sapient. X, 4. 19. *Xenoph. de venat.* 5. 4.

ΚΑΤΑΚΛΥΣΜΟ'Σ, οῦ, ὁ, *inundatio, diluvium, aquarum eluvies*, a perf. pass. κατακέκλυσμαι, verbi κατακλύζω *inundo*. Speciatim de *diluvio Noachico* quater tantum adhibetur in N. T. Matth. XXIV, 38. ἐν ταῖς ἡμέραις ταῖς πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ, (coll. Luc. XVII, 26.) ibid. v. 39. Luc. XVII, 27. 2 Petr. II, 5. In versione Alex. legitur pro hebraicis שֶׁטֶף, Ps. XXXII. 6. Dan. IX, 26. et מַבּוּל, Genes. VI, 17. VII, 6. 7. 10. 17. *Plutarch.* T. II, p. 715. ed. *Reiske*.

ΚΑΤΑΚΟΛΟΥΘΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, *sequor, subsequor*, ex κατὰ et ἀκολουθέω, idem. Construitur cum dativo. Luc. XXIII, 55. κατακολουθήσασαι δὲ καὶ γυναῖκες mulieres autem subsequentes, scilicet corpus Christi sepeliendum. Act. XVI, 17. de serva, spiritum Pythonis habente, αὕτη κατακολουθήσασα τῷ Παύλῳ καὶ ἡμῖν. Saepius non legitur in N. T. Metaphorice, ut sit *alicujus auctoritatem sequi*, legitur apud *Polyb.* II, 26. 2. et III, 44. 10.

ΚΑΤΑΚΟ'ΠΤΩ, fut. όψω, 1. proprie: *concido in frusta et particulas, comminuo, scindo, discindo, incido, concido*, ex κατὰ et κόπτω *scindo*. Alex. Ies. XXVII, 9. τοὺς λίθους τῶν βωμῶν κατακεκομμένους ὡς κονίαν λεπτήν. 2 Paralip. XXXIV, 7. ἄλση καὶ εἴδωλα κατέκοψε, ubi hebraico דָּקַק *comminuit, attenuavit* respondet. Adde Dan. VII, 23. *Aelian. V. H.* IX, 8. *Xenoph. Hist. Gr.* I, 5. 2.

2. *percutio, contundo, caedo, vulnero*. Sic semel legitur in N. T. Marc. V, 5. de obsesso: κράζων καὶ κατακόπτων ἑαυτὸν λίθοις clamans et contundens se ipsum lapidibus. *Xenoph. de Equ.* IV, 5.

ΚΑΤΑΚΡΗΜΝΙ'ΖΩ, fut. ίσω, *praecipito, praecipitem ago*, vel *do, per praecipitia et praerupta loca dejicio*, a κατάκρημνος *praeceps*. Semel legitur in N. T. Luc. IV, 29. εἰς τὸ κατακρημνίσαι αὐτὸν ut inde deorsum praecipitarent eum. Pro hebraico הִשְׁלִיךְ legitur in versione Alex. 2 Paral. XXV, 12. κατεκρήμνιζον αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ ἄκρου τοῦ κρημνοῦ. *Xenoph. Cyrop.* I, 4. 7. *Aelian. V. H.* XI, 5. *Demosthen.* p. 446. 11. ed. *Reiske*. Conf. *Ottii* Spicilegium ex *Josepho* in N. T. p. 143. *Hesych.* κατακρημνίζων· κατακρημνῶν.

ΚΑΤΆΚΡΙΜΑ, ατος, τὸ, 1. proprie: *condemnatio, sententia maxime judicis, quae contra aliquem fertur*, a κατακρίνω, quod vide. *Hesych.* κατάκριμα· κατάκρισις, καταδίκη.

2. *poena, condemnationem sequens, poena, jure inflicta.* Rom. V, 16. ubi opponitur τῷ δικαίωμα, h. e. remissioni peccatorum. ibid. v. 18. κατακρίματι opponitur ἡ δικαίωσις ζωῆς, h. e. venia peccatorum, quae homines ad summam felicitatem ducit.

3. *poena dignum*, τὸ κατακρίσεως ἄξιον, ut explicatur in *Alberti Gloss. N. T.* p. 102. Sic legitur in N. T. Rom. VIII, 1. οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα τοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ nulla itaque poena digni sunt Christiani, seu nihil committunt, propter quod poenae divinae iis sint metuendae. Simili modo *Cic.* in Orat. pro Sextio c. 36. "nihil criminationis esse in Sextium."

ΚΑΤΑΚΡΊΝΩ, fut. ινῶ, 1. proprie: *contra aliquem judico, condemno, supplicio addico, poena dignum pronuntio*, sive hoc fiat in judicio, sive in vita communi, ex κατὰ *contra, adversus* et κρίνω *judico.* Matth. XII, 41. καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὴν eosque poena dignos suo nempe exemplo pronuntiabunt, (coll. Sap. IV, 16. κατακρινεῖ δὲ δίκαιος καμὼν τοὺς ζῶντας ἀσεβεῖς.) ib. v. 42. ibid. XX, 18. κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ capite eum damnabunt. ibid. XXVII, 3. ὅτι κατεκρίθη, scil. θανάτῳ, eum esse capite damnatum. Marc. X, 33. XIV, 64. κατέκριναν αὐτὸν εἶναι ἔνοχον θανάτου judicarunt eum morte dignum esse. Luc. XI, 31. 32. Joh. VIII, 10. 11. Rom. II, 1. σεαυτὸν κατακρίνεις contra te ipsum judicas. ibid. VIII, 34. Hebr. XI, 7. Alex. Esther. II, 1. *Symmach.* Job. XXXIV, 20. ubi Alex. καταδικάζειν habent.

2. *actu punio, poena afficio.* Κατακρίνομαι interdum ita differt a κρίνομαι, ut illud de poenis peccatorum post hanc vitam, hoc vero de malis et poenis peccatorum, in hac vita luendis, dicatur. Marc XVI, 16. ὁ δὲ ἀπιστήσας, κατακριθήσεται qui Christi formulam non amplectitur, gravissime punietur, seu, alienus manebit a felicitate Christianorum et in hac, et in futura vita. Rom. VIII, 3. κατέκρινε τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκὶ punivit quasi peccata in corpore Christi. Sed alii, *Grotium* secuti, interpretes κατακρίνειν h. l. metaleptice vel catachrestice sumendum esse statuunt et significare *potestate exuere, viribus privare, reprimere*, vel *penitus tollere et abolere* arbitrantur, hoc sensu: *omnem vim ademit vitiositati morte Christi in cruce cruenta.* Commendatur quidem haec explicatio verbis, quae proxime sequuntur; sed usu loquendi plane destituitur. 1 Cor. XI, 32. ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν. Jac. V, 9. 2 Petr. II, 6. Σόδομα τεφρώσας καταστροφῇ κατέκρινεν in cineres redigens eversione punivit. Rom. XIV, 23. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΤΆΚΡΙΣΙΣ, εως, ἡ. 1. proprie: *sententia, quae contra aliquem fertur, condemnatio, damnatio, exprobratio, objurgatio, reprehensio*, a κατακρίνω, quod vide. In posteriori significatione legitur in N. T. 2 Cor. VII, 3. οὐ πρὸς κατάκρισιν λέγω non dico hoc, ut vobis sit opprobrio.

2. per metonymiam: *res, periculum condemnationis ac poenarum afferens.* 2 Cor. III, 9. ubi κατάκρισις lex Mosaica dicitur, quae poenas peccantibus minatur et opponitur τῇ δικαιοσύνῃ, seu doctrinae christianae, remissionem peccatorum annuntianti.

ΚΑΤΑΚΥΡΙΕΎΩ, fut. εύσω, 1. proprie: *superior evado, aliquem in potestatem meam redigo, praevaleo; supero*, ex κατὰ et κυριεύω *dominor.* Sic legitur in N. T. Act. XIX, 16. καὶ κατακυριεύσας αὐτῶν ἴσχυσε κατ' αὐτῶν et subigens eos, seu, sibi subjiciens, violenter eos tractavit. Cf. supra ad ἰσχύω. Num. XXI, 24. Alex. κατεκυρίευσαν τῆς γῆς αὐτοῦ. In eadem versione pro hebraico כָּבַשׁ *subigere, superare* legitur Num. XXXII, 22. 29.

2. *tyrannidem exerceo in aliquem, imperiose ago.* Quanquam enim verba κυριεύειν et κατακυριεύειν fere promiscue

cue

cue usurpantur, tamen κατακυριεύειν plurimum sumitur in partem malam pro dominatu, seu imperio illegitimo, aut imperii abusu. 1 Petr. V, 3. μηδ' ὡς κατακυριεύοντες τῶν κλήρων neque imperium usurpate, aut tyrannidem exercete in coetum Christianum, vestrae curae demandatum. Psalm. X, 10. κατακυριεῦσαι τῶν πενήτων.

3. neglecta vi praepositionis significationem obtinet simplicis κυριεύω, *dominor in aliquem, potestatem in aliquem habeo et exerceo*, sine ulla tyrannidos notione. Matth. XX, 25. οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν principes hujus saeculi in cives dominantur atque auctoritate sua utuntur. Eadem sententia reperitur Marc. X, 42. Saepius non legitur in N. T. Pro simplici κυριεύω etiam in versione Alex. κατακυριεύω haud raro ponitur, v. c. Genes. I, 28. IX, 1. 7. Ps. LXXII, 8. CX, 2. Sirac. XVII, 4. Eodem modo κατακοιρανέω usurpatur apud *Homer. Iliad.* ί, 332. μ', 318. *Hesych.* κατακυριεῦσαι· κατακρατῆσαι.

ΚΑΤΑΛΑΛΕΏ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *obloquor, loquacitate obruo, deblatero, contraloquor, contradico*, ex κατὰ et λαλέω *loquor*. Num. XXI, 5. Ps. LXXVIII, 19.

2. *famae alicujus detraho, obtrecto, calumnior, conviciis proscindo*. Construitur vi praepositionis cum genitivo. Jac. IV, 11. μὴ καταλαλεῖτε ἀλλήλων, ἀδελφοί· ὁ καταλαλῶν ἀδελφοῦ κ. τ. λ. nolite vos invicem calumniari et conviciis proscindere, fratres. Qui enim famae fratris aliquid detrahit, etc. 1 Petr. II, 12. καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν. ib. III, 16. In vers. Alex. legitur pro hebraico גִּדֵּף Ps. XLIII, 18. (al. XLIV, 16.) ἀπὸ φωνῆς ὀνειδίζοντος καὶ καταλαλοῦντος. ibid. CI. 5. pro hebraico לוֹשֵׁן *calumniatus est, lingua nocuit* reperitur. Adde *Theodot.* Prov. XXX, 11.

3. *contrarie ago*. Jacob. 4. 11. καταλαλεῖ νόμου contrarie religioni christianae agit. Verba enim, quae *dicere, loqui*, significant, quandoque ad ipsas actiones transferuntur. Cf. *Glassii* Philol. Sacr. p. 222. ed. *Dathii*. — *Phavor.* καταλαλεῖν· τὸ εἰς ἀπόντα ὑπό τινων βλασφημεῖν.

ΚΑΤΑΛΑΛΙΆ, ᾶς, ἡ, proprie: *oblocutio*, deinde *obtrectatio, qua alterius famae detrahitur, calumnia*, et a ψιθυρισμὸς ita differt, ut illud *maledicentiam* significet, *cum quis palam de aliis male loquitur*, hoc vero *obtrectationem occultam, insusurrationem* notet. a καταλαλέω, quod vide. In N. T. tantum extat 2 Cor. XII, 20. καταλαλιαί, ψιθυρισμοί, et 1 Petr. II, 1. καὶ πάσας καταλαλιάς. Sap. I, 11. καὶ ἀπὸ καταλαλιᾶς φείσασθε γλώσσης. *Suidas* nimis vage: καταλαλιά· ἡ εἰς τινὰς ὑπό τινων βλασφημία παρὰ τῷ Ἀποστόλῳ.

ΚΑΤΆΛΑΛΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *oblocutor, obtrectator, calumniator, qui alterius famae detrahit*. Speciatim et κατ' ἐξοχὴν *qui palam alios, maxime absentes, perstringit et calumniatur*, et ita differt a ψιθυριστῇ *susurrone*. Ab eodem. In N. T. tantum legitur Rom. I, 30. ψιθυριστάς, καταλάλους. Pro καταλάλους habent alii κακολάλους. *Theodoretus* ad h. l. οἱ διαβολαῖς κατὰ τῶν ἀπόντων ἀδεῶς κεχρημένοι. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 28.

ΚΑΤΑΛΑΜΒΆΝΩ, fut. λήψομαι, 1. proprie: *apprehendo aliquid manu*, vel *instrumento*, ex κατὰ et λαμβάνω *capio*.

2. metaphorice: *offendo, invenio, comprehendo, deprehendo*, ich ertappe, treffe uber etwas an *I catch*, or *come upon one*. Joh. VIII, 3. γυναῖκα, ἐν μοιχείᾳ κατειλημμένην mulierem, in adulterio deprehensam. ibid. v. 4. αὕτη ἡ γυνὴ κατελήφθη ἐπ' αὐτοφώρῳ haec mulier in ipso facinore adulterii deprehensa est. Exod. XXII, 4. *Aelian.* V. H. III, 19. καταλαμβάνει τὸν Ἀριστοτέλη βαδίζοντα. *Xenoph.* Mem. III, 11. 2. *Plato* Phaedon. 3. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 3.

3. *opprimo, supervenio, opinione citius occupo*, ich komme einem unversehens uber den Hals *I come unexpectedly, I surprize*. Joh. XII, 35. ἵνα μὴ σκοτία ὑμᾶς καταλάβῃ ne vos tenebrae opprimant. 1 Thess. V, 4. ἵνα ἡ ἡμέ-

ρα ὑμᾶς, ὡς κλέπτης, καταλάβῃ ut hic dies, tanquam fur, vos opprimat. 1 Sam. XVIII, 44. *Appian. Parth.* p. 247 et 253. *Herodot.* IV, c. 8. Cf. *Kypke* Obss. Sacr. T. I. p. 398.

4. de morbis: *corripio, invado, occupo.* Marc. IX, 18. καὶ ὅπου ἂν αὐτὸν καταλάβῃ et ubicunque eum corripuerit, seu invaserit. Sic apud *Aelian.* V. H. II, 35. ὑπὸ τινὸς ἀσθενείας καταληφθείς. Tralatio videtur petita ab hoste, invadente et corripiente violenta ratione hostem. Cf. Alex. Jos. X, 19. et Jer. LI, 42. et *Apollod.* Bibl. I, c. 7. § 8. *Herodot.* V, 98.

5. *apprehendendo assequor, consequor, nanciscor, accipio,* et est verbum proprium de cursoribus in stadio, qui metam contingunt et βραβεῖον propositum consequuntur. Rom. IX, 30. ἔθνη κατέλαβε δικαιοσύνην gentiles consecuti sunt remissionem peccatorum. 1 Cor. IX, 24. οὕτω τρέχετε, ἵνα καταλάβητε, scil. τὸ βραβεῖον, omni studio et vita vestra laborate, ut consequamini hoc praemium. Permutatur h. l. cum voce λαμβάνειν aeque ac in loco Phil. III, 12. εἰ καὶ καταλάβω ut consequar praemium. ibid. v. 13. ἐγὼ ἐμαυτὸν οὐ λογίζομαι κατειληφέναι nondum me metam contigisse arbitror.

6. Καταλαμβάνομαι *comperio, disco, certior fio, cognosco,* nostrum: erfahren, Erkundigung eingezogen haben *to learn, to have obtained information.* Act. IV, 13. καὶ καταλαβόμενοι cum audivissent, eos illiteratos et indoctos homines esse. In sequentibus cum ἐπιγινώσκειν permutatur. ibid. X, 34. ἐπ' ἀληθείας καταλαμβάνομαι jam mihi, ipsa rei veritate victo, certissime persuasum est. ibid. XXV, 25. ἐγὼ δὲ καταλαβόμενος, μηδὲν ἄξιον θανάτου αὐτὸν πεπραχέναι ego vero cum cognovissem, eum nihil morte dignum commisisse.

7. καταλαμβάνομαι *intelligo, cognosco, usu meo experior,* idem, quod συνίημι et γινώσκω. Ephes. III, 18. ἵνα ἐξισχύσητε καταλαβέσθαι ut intelligere et usu cognoscere possitis.

8. *excipio, admitto.* Joh. I, 5. καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ (scil. τὸ φῶς) οὐ κατέλαβεν sed homines, in tenebris versantes, non admiserunt, potius respuerunt illum doctorem. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 837.

9. Passivo καταλαμβάνομαι, novo plane ac insolito modo, non sine respectu tamen ad historiam conversionis suae Act. IX, 3 seq. usus est Paulus Philipp. III, 12. ἐφ' ᾧ καὶ κατελήφθην ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ quo consilio, nempe, ut obtineam hoc praemium, a Christo correptus, h. e. ad religionem christianam adductus sum. Simili modo usus est hac voce *Aelian.* V. H. III, 9. κατειλημμένος ἐκ Θεοῦ a Deo correptus, h. e. adflatus.— *Hesych.* καταλαβέσθαι· κατανοήσασθαι. (Conf. *Lucian.* T. I. p. 568. et ibi *Gesner. Aeschin. Socr.* Dial. III, 16.) φθάσασθαι, ἀφελέσθαι. *Suid.* κατέλαβεν· ἐπέλαβεν, ἐπέσχε τῆς ὁρμῆς. De hac *compescendi* et *coercendi* notione conf. *Abresch.* Dilucidd. Thucyd. p. 509. *Phavor.* καταλαμβάνειν λέγεται τὸ φθάνειν καὶ τὸ ἔχειν αἰτιατικῇ. καὶ καταλαμβάνω ἐστὶ τὸ τόπον φθάνω, καὶ τὸ κατέχω· καταλαμβάνομαι δὲ ἐγὼ ἐπὶ πάθους. Copiose de hac voce disputavit Doct. *Irmisch.* ad *Herodian.* I, 3. 1. Excurs. p. 810. seq.

ΚΑΤΑΛΕΓΩ, fut. ξω, *deligo, delectum habeo, enumero, recenseo,* et est verbum proprium de militibus et civibus, qui in catalogum militum et civium referuntur. *Xenoph.* Hist. Gr. III, 4. 15. Καταλέγομαι *catalogo adscribor, in album et numerum referor.* In N. T. tantum legitur 1 Tim. V, 9. χήρα καταλεγέσθω μὴ κ. τ. λ. in catalogum viduarum, publicis sumtibus alendarum, nulla referatur etc. Cf. *Dodwelli* Diss. Cyprian. V. § 24. *Xenoph.* Cyrop. III, 3. 8. καταλέγεσθαι ἐν τοῖς τακτικοῖς ἀριθμοῖς. Id. Hist. Gr. I, 1. 24. *Suid.* καταλεγέσθω· κατατασσέσθω. *Phavor.* καταλέγειν τὸ τάττειν καὶ ἐγγράφειν.

ΚΑΤΑΛΕΙΜΜΑ, τος, τὸ, 1. *residuum, reliquiae,* v. c. qui evaserunt pugnam et cladem, qui etiam hebraice שְׁאֵרִית dicuntur 2 Regg. XIX, 31. ubi cum פְּלֵיטָה permutatur, a

praet.

praet. pass. καταλέλειμμαι, verbi καταλείπω *relinquo*. Judd. V, 13. 2 Regg. X, 11. Ies. XIV, 22.

2. *pauci, exigui numero, exigua, quae magna e multitudine relicta est, pars.* Sic semel in N. T. legitur Rom. IX, 27. κατάλειμμα σωθήσεται pauci tantum ad coetum Christianorum adducentur. Ita שְׁאָר Ies. X, 22. et *reliquiae*, *Virgil.* Aen. I, 33. Sirac. XLIV, 17. *Hesych.* κατάλειμμα· ὑστέρημα, μέρος.

ΚΑΤΑΛΕΊΠΩ, fut. ψω, 1. *relinquo post me, relinquo posteris meis*, nostrum: zurücklassen *to leave behind.* Act. XXV, 14. ἀνήρ τις ἐστὶ καταλελειμμένος ὑπὸ Φήλικος δέσμιος vir quidam relictus est a Felice captivus. Luc. XX, 31. οὐ κατέλιπον τέκνα non reliquerunt liberos. Marc. XIV, 52. καταλιπὼν τὴν σινδόνα rejecta sindone. ib. XII, 19. Act. XXIV, 27.

2. *relinquo, desero*, discedendo et recedendo, nostrum: verlassen *to leave* or *forsake*. Matth. IV, 13. καταλιπὼν τὴν Ναζαρέτ. ibid. XVI, 4. XIX, 4. XXI, 17. 2 Petr. II, 15. καταλιπόντες εὐθεῖαν ὁδὸν recedentes a via recta. Marc. X, 7. Ephes. V, 31.

3. *sino, patior*. Luc. X, 40. μόνην με κατέλιπε διακονεῖν solam me ministrare patitur.

4. *negligo, omitto, non curo, postpono*. Act. VI, 2. καταλείψαντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ neglecto officio religionem christianam tradendi.

5. *reservo mihi, non patior mihi eripi aut auferri*. Rom. XI, 4. κατέλιπον ἐμαυτῷ ἑπτακισχιλίους ἄνδρας.

6. Καταλείπομαι *supersum, futurus sum*. Καταλείπεσθαι dicitur *promissio, quae nondum rata est et eventum habuit*. Hebr. IV, 1. καταλειπομένης τῆς ἐπαγγελίας cum adhuc futurum sit illud beneficium nobis a Deo promissum. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 396.

ΚΑΤΑΛΙΘΆΖΩ, fut. άσω, *lapido, lapidibus obruo*, i. q. καταλιθοβολέω Alex. Exod. XVII, 4. Num. XIV, 10. et καταλιθόω *Demosthen.* p. 296. 10. ed. *Reiske*, ex κατὰ et λιθάζω, idem. Semel in N. T. legitur Luc. XX, 6· πᾶς ὁ λαὸς καταλιθάσει ἡμᾶς omnis populus nos lapidibus obruet.

ΚΑΤΑΛΛΑΓΗ', ῆς, ἡ, 1. proprie: *commutatio, permutatio*, a καταλάσσω *commuto, permuto. Hesych.* καταλλαγήν· μεταλλαγὴν, κατάλλαγμα.

2. metaphorice: *reconciliatio, pacificatio*, et dicitur de animis, in gratiam et concordiam redeuntibus post iras et inimicitias. *Hesych.* καταλλαγή· εἰρήνη, φιλία. Rom. XI, 15. repudiatio Judaeorum est καταλλαγὴ κόσμου, h. e. causa consociationis paganorum et Judaeorum in republica christiana. Speciatim καταλλαγὴ in N. T.

3. dicitur *immunitas a peccatis et poenis peccatorum, quae Christo debetur, expiatio peccatorum*. Rom. V, 11. δι' οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν ἐλάβομεν. 2 Cor. V, 18. 19. ἡ διακονία τῆς καταλλαγῆς munus tradendi doctrinam de remissione peccatorum, per Christum parta, seu de modo ac ratione, qua Christiani favorem Dei consequi possunt ac debent. Conf. de hac voce *Hemsterhus.* ad *Thom. M.* p. 235 seq.

ΚΑΤΑΛΛΑ'ΣΣΩ, seu ΚΑΤΑΛΛΑ'ΤΤΩ, fut. άξω, 1. proprie: *commuto, permuto*, ex κατὰ et ἀλλάσσω, vel ἀλλάττω *muto*. *Aelian.* V. H. V, 2. καὶ οὕτω τὸν βίον κατήλλαξε. *Plutarch.* T. V. p. 536. ed. *Reiske*. καταλλάττειν τὸ χρυσίον, Jer. XLVIII, 39.

2. *reconcilio partes, a se invicem dissidentes, efficio, ut animi post iras ac inimicitiam in gratiam et concordiam redeant;* nam tunc animi mutantur. Καταλλάττομαι *in gratiam redeo cum aliquo*, i. q. διαλλάττομαι. Sic legitur in N. T. 1 Cor. VII, 11. ἢ τῷ ἀνδρὶ καταλλαγήτω aut redeat ad maritum suum. 2 Macc. I, 5. VII, 33. *Aelian.* V. H. II, c. 21. *Joseph.* A. J. VI, 7. 4. VII, 8. 4. Jam cum ad Deum transfertur hoc verbum ἀνθρωποπαθῶς, necessario θεοπρεπῶς explicandum est, ut notio irae ac vindictae plane removeatur. *Deus* autem dicitur καταλλάσσειν ἀνθρώπους ἑαυτῷ, *dum veniam peccatorum dat et homi-*

nes modum ac rationem consequendi favorem suum docet. Homines autem dicuntur καταλλάσσεσθαι τῷ Θεῷ, *quatenus habent Deum propitium, et immunes sunt a poenis peccatorum*. Rom. V, 10. κατηλλάγημεν τῷ Θεῷ. ibid. καταλλαγέντες, scil. Θεῷ. 2 Cor. V, 18. τοῦ καταλλάξαντος ἡμᾶς ἑαυτῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. ibid. v. 19. Θεὸς ἦν ἐν Χριστῷ, κόσμον καταλλάσσων ἑαυτῷ. sequuntur verba: μὴ λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ παραπτώματα αὐτῶν. ibid. v. 20. Saepius non legitur in N. T. *Phavor.* καταλλάττειν καὶ διαλλάττειν τὸ εἰς φιλίαν συνάγειν τινὰς κ. τ. λ. *Schol. Thucyd.* IV, 59. τὸ καταλλαγῆναι explicat per τὸ διαλλαγῆναι.

ΚΑΤΆΛΟΙΠΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *reliquus*, a perf. med. καταλέλοιπα, verbi καταλείπω *relinquo*. Semel legitur in N. T. Act. XV, 17. οἱ κατάλοιποι τῶν ἀνθρώπων reliqui homines, scilicet a Judaica religione alieni. Alexandrini pro נוֹתָר, 1 Regg. XX, 30. שְׁאָר, Esr. III, 8. IV, 3. 9. et pro שְׁאֵרִית, Nehem. VII, 72. Jerem. XXIII, 3. posuerunt. *Polyb.* II, 11. 6. III, 91. 9.

ΚΑΤΆΛΥΜΑ, τος, τὸ, 1. proprie: *dissolutio*, a καταλύω *dissolvo*.

2. *omnis locus, quieti aptus. Schol. Aristoph.* ad Plut. v. 142. καταλύω· καὶ τὸ ἀναπαύομαι, ἀφ' οὗ καὶ τὸ κατάλυμα, ἀνάπαυσις. Speciatim in N. T. ita dicitur

3. *diversorium*, (*Polyb.* II, 36.) non simile nostris promiscuis illis et omni peregrinanti patentibus, (talia enim diversoria Christi aetate in Palaestina non erant; sed peregrinantes tum diversabantur, apud cognatos et amicos, a quibus hospitio excipiebantur) sed privatum, vel *tota domus hospitis*, vel *pars ea, cujus usus peregrino est concessus*. Sic legitur in N. T. Luc. II, 7. ubi locus, in quo Josephus et Maria versabantur, cum natalis J. C. dies aderat, κατάλυμα vocatur. Conf. v. 15. et *Fesselii* Adversaria Sacr. I, c. 10. § 10. *Casaub.* ad *Theophr.* Char. p. 207 et 336. *Etym. M.* κατάλυμα· τὸ καταγώγιον, ξενοδοχεῖον, παρὰ τὸ καταλύω, τὸ πελᾶν τὴν ὁδόν. τοῦτο δὲ ποιοῦσιν εἰς καταγώγιον πορευόμενοι. *Hesych.* οἴκημα· καταγώγιον. Eodem sensu κατάλυσις usurpatur apud *Josephum* de Vita Sua c. 16 et 25. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 627.

4. *coenaculum, conclave, in quo plures simul cibum capiunt.* Sic de triclinio, quod ad agendas epulas paschales a Christo petebatur, usurpatur Marc. XIV, 14. (ubi Syrus habet ܒܝܬ ܡܫܬܘܬܐ *domus convivii*) et Luc. XXII, 11. Saepius non legitur in N. T. In posteriore hac significatione reperitur quoque apud Alexandrinos 1 Sam. IX, 22. ubi hebraico לִשְׁכָּה *cubiculum, coenaculum* respondet. In eadem versione κατάλυμα reperitur quoque pro hebraicis נָוֶה *habitaculum*, Exod. XV, 13. סֻכָּה, Jer. XXV, 38. et pro אֹהֶל, 2 Sam. VII, 6. unde, quam late haec vox pateat, satis cognoscitur.

ΚΑΤΑΛΎΩ, fut. ύσω, 1. proprie: *dissolvo*, quod colligatum et connexum fuit, ex κατὰ et λύω *solvo*. Hinc

2. *destruo, everto*, quia, quae destruuntur, quasi dissolvuntur. *Suid.* καταλύσας· καταστρέψας, ἀφανίσας. *Hesych.* καταλῦσαι· καταβαλεῖν. Matth. XXIV, 2. qui non funditus evertatur. ib. XXVI, 61. δύναμαι καταλῦσαι τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ possum destruere templum Dei; ubi τῷ οἰκοδομεῖν opponitur. ibid. XXVII, 40. Marc. XV, 29. Act. VI, 14. Luc. XXI, 6. 2 Cor. V, 1. ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ σκήνους καταλυθῇ si hoc corpus nostrum terrenum destructum fuerit. Esr. V, 12. *Philostrat.* Vit. Sophist. I, c. 9. extr. μὴ καταλυθῆναι τὸ σῶμα ὑπὸ γήρως. *Herodian.* VIII, 4. s. 4. τὴν γέφυραν διηρήκεσαν καὶ καταλελύκεσαν.

3. *aboleo, abrogo, vanum, irritum reddo, auctoritate sua privo, aliquid impedio.* Matth. V, 17. οὐκ ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον non veni hoc consilio, ut abrogarem plane doctrinam Mosaicam.

Mosaicam. Ita *dissolvere* et *destruere leges* apud Latinos haud raro legitur, v. c. *Cic.* Philipp. I, 9. Conf. 2 Macc. II, 22. IV, 11. Act. V, 38. καταλυθήσεται vanum et irritum reddetur, nostrum: es wird sich zerschlagen *it will fail*, or *be overthrown*. ibid. v. 39. οὐ δύνασθε καταλῦσαι αὐτὸ, sc. τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ, non poteritis illud dissolvere. Galat. II, 18. εἰ γὰρ ἃ κατέλυσα, ταῦτα πάλιν οἰκοδομῶ si quis iterum defendit et commendat religionem Mosaicam, quam abolendam esse judicavit. Rom. XIV, 20. μὴ ἕνεκεν βρώματος κατάλυε τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ noli ciborum usu impedire propagationem religionis christianae, aut: irritum reddere Dei consilium. *Xenoph.* Mem. IV, 4. 14. ὅτι καταλυθεῖεν ἂν οἱ νόμοι. Id. Hist. Gr. I, 7. 10. Cyrop. VI, 1. 17.

4. *diverto, hospitium mihi paro, in diversorium me recipio.* Luc. IX, 12. XIX, 7. *Aelian.* V. H. I, 32. IV, 14. *Xenoph. Anab.* I, 8. 1. Respondet in versione Alex. hebraico לִין Genes. XXIV, 23. 25. Judith. XIV, 17. Jos. II, 1.

ΚΑΤΑΜΑΝΘΆΝΩ, fut. καταμαθήσω, *accurate considero, diligenter contemplor, intueor, probe cognosco,* a κατὰ, quod interdum significationem auget, et μανθάνω *disco.* Sic semel legitur in N. T. Matth. VI, 28. καταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ diligenter contemplamini et considerate lilia agri, coll. Luc. XII, 27. κατανοήσατε τὰ κρίνα. Genes. XXIV, 21. XXXIV, 1. Job. XXXV, 5. κατάμαθε δὲ νέφη (hebr. שׁוּר שְׁחָקִים) ὡς ὑψηλὰ ἀπὸ σοῦ. Sirac. IX, 5. παρθένον μὴ καταμάνθανε. *Demosthenes* p. 660. 22. ed. *Reiske:* ἆρά γε ὁρᾶτε καὶ καταμανθάνετε. *Arrian. Exped. Alex.* V, 11. *Epictet.* 36. *Gloss.* καταμανθάνω· *considero. Gloss. Lat. Gr. considerat.* κατανοεῖ, καταμανθάνει.

ΚΑΤΑΜΑΡΤΥΡΈΩ, ῶ, fut. ήσω, *testor*, seu *testis insurgo contra aliquem, incuso, reum facio,* ex κατὰ et μαρτυρέω *testor.* Construitur cum genitivo. Matth. XXVI, 62. τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν; ad ea, quorum hi te incusant, nihilne respondes? ibid. XXVII, 13. Marc. XIV, 60. XV, 4. ἴδε πόσα σου καταμαρτυροῦσιν. Cod. Cant. Verss. *Copt. Vulg.* et *Itala* habent h. l. κατηγοροῦσιν, quod est merum interpretamentum. Saepius non legitur in N. T. In versione Alex. respondet hebraico הֵעִיד sequente אֵת, 1 Regg. XXI, 10. 13. et עָנָה seq. בְּ, Job. XV, 6. Prov. XXV, 18. Hist. Susann. v. 43. ψευδῆ μου κατεμαρτύρησαν. *Demosthen.* p. 1115. et 860. 26. ed. *Reiske:* καταμεμαρτυρημένον τἀληθῆ victum et convictum testimoniis veris. *Plutarch.* T. VI, p. 591. ed. *Reiske.*

ΚΑΤΑΜΈΝΩ, fut. ενῶ, *permaneo, remaneo, commoror,* ex κατὰ et μένω *maneo.* Legitur in N. T. tantum in participio Act. I, 13. οὗ ἦσαν καταμένοντες ubi commorabantur. Conf. Alex. Num. XXII, 8. Ies. II, 22. ubi hebraico יָשַׁב respondet. Judith. XVI, 20. Ἰουδὶθ μετ' αὐτῶν κατέμεινεν. *Demosthen.* p. 354. 27. et 577. 3. ed. *Reiske. Xenoph. Cyrop.* VII, 1. 21.

ΚΑΤΑΜΌΝΑΣ. Adverbium, elliptice positum, pro κατὰ μόνας χώρας *in regionibus privatis; seorsim, separatim, privatim, solum.* Marc. IV, 10. ὅτε δὲ ἐγένετο καταμόνας. *Vulgat.* cum esset singularis. Luc. IX, 18. καὶ ἐγένετο, ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν προσευχόμενον καταμόνας cum solus esset, orandi causa. Saepius non legitur in N. T. In versione Alex. reperitur pro hebr. בָּדָד et לְבָדָד, Ps. IV, 8. Jer. XV, 17. Micha VII, 14. et יַחַד, Ps. CXLI, 10. 2 Macc. XV, 39. *Phavor.* καταμόνας· κεχωρισμένως. Adde *Thucyd.* I, 32 et 37. *Polyb. Exc. Leg.* p. 1148. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 566.

ΚΑΤΑΝΆΘΕΜΑ, τος, τὸ, 1. *anathema adversus aliquem, exsecratio, maledictum,* ex κατὰ et ἀνάθεμα, quod vide supra.

2. abstracto posito pro concreto:

res devota et exsecranda, maledictus, exsecrabilis; et ex adjuncto: *impius, a religione christiana alienus, poenis divinis dignus.* Sic semel legitur in N. T. Apoc. XXII, 3. καὶ πᾶν κατανάθεμα οὐκ ἔσται ἔτι et nullus impius erit amplius, coll. Zachar. XIV, 11. Posset etiam reddi: *nulla impietas amplius locum habebit.* Sed haud pauci codices et editio *Complutensis* et *Griesbachiana* κατάθεμα habent, et *Millius* in Prolegg. § 1114. κατανάθεμα, tanquam vocem magis usu receptam et obviam, ex margine irrepsisse opinatur. Conf. *Wolfii* Curas Crit. et Philol. Vol. IV. p. 613 seq. *Hesych.* ἀνάθεμα· ἐπάρατος, ἀκοινώνητος.

ΚΑΤΑΝΑΘΕΜΑΤΊΖΩ, fut. ίσω, *extremis diris devoveo, valde exsecror, mala imprecor,* ex κατὰ et ἀναθεματίζω. Semel legitur in N. T. Matth. XXVI, 74. τότε ἤρξατο καταναθεματίζειν ἑαυτὸν tunc coepit se ipsum devovere diris. Sed major codicum numerus habet καταθεματίζειν, quod etiam *Bengelius* et *Griesbachius* in contextum receperunt.

ΚΑΤΑΝΑΛΊΣΚΩ, fut. ώσω, *consumo, absumo,* i. q. καταναλόω (*Xenoph. Mem.* I, 2. 22.) ex κατὰ et ἀναλίσκω, idem. Semel legitur in N. T. Hebr. XII, 29. ubi Deus dicitur πῦρ καταναλίσκον ignis consumens, ob poenas sc. gravissimas, quas a peccantibus sumit. Deut. IV, 24. IX, 3. Ies. X, 17. Ezech. XXI, 31. Conf. *Glassii* Philol. Sacr. p. 1000. ed. *Dathii.* In versione Alex. respondet hebraico אָכַל *comedit,* et metaphorice: *consumsit, perdidit.* Jer. III, 24. Zachar. IX, 14. 15. *Hesych.* καταναλίσκων· ἐσθίων, δαπανῶν. *Polyb.* XXXII, 7. 15.

ΚΑΤΑΝΑΡΚΆΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *obtorpefacio, torpidum reddo,* ex κατὰ et ναρκάω *torpore afficio,* hoc autem a νάρκη *torpedo,* h. e. piscis marinus, cujus ea est natura, ut propius accedentem et se tangentem obtorpefaciat, et, qui adeo olim homines navigantes et pisces appropinquantes torpore afficere et demorari credebatur. Cf. *Plinii* Hist. N. XXXII, c. 1. *Aristotel.* Hist. Anim. IX, c. 37. *Aelian.* Hist. Anim. I, 36. IX, 14.

2. intransitive: *obtorpeo, torpore obrigesco et languesco,* et dicitur proprie de corporis membris, quae omnem sentiendi vim amiserunt. Hinc νάρκη *torpor,* notat etiam *membra torpida et nullius sensus.* Simplex ναρκάω *enervor, torpeo, luxor,* legitur apud Alex. Job. XXXIII, 19. Genes. XXXII, 25 et 32. *Hesych.* ναρκώσης· ἐκλύτου, ἐκλυομένης. Adde *Josephi A. J.* VIII, 8. 5.

3. *obtorpeo cum aliorum incommodo, molestiam alicui creo, oneri et molestiae sum alicui.* Sic legitur in N. T. 2 Cor. XI, 8. οὐ κατενάρκησα οὐδενὸς nemini vestrum molestus fui, nempe exigendo mercedem, i. q. v. 9. ἀβαρῆ ὑμῖν ἐμαυτὸν ἐτήρησα, coll. vers. syriaca. ibid. XII, 13 et 14. Saepius non legitur in N. T. *Hesych.* et *Alberti* Gloss. Gr. p. 8. κατενάρκησα· κατεβάρησα, sine dubio ex 2 Cor. XII, 16. Cf. *Stolberg.* Exerc. Ling. Gr. cap. XXIII. p. 118 seq. et *Wetstenii N. T.* T. II. p 206 seq.

ΚΑΤΑΝΕΎΩ, fut. εύσω, *innuo, annuo, nutu aliquid significo,* ex κατὰ et νεύω. Semel in N. T. legitur Luc. V, 7. καὶ κατένευσαν τοῖς μετόχοις et signo dato vocaverunt socios. In versionibus graecis V. T. plane non reperitur hoc verbum, pro quo ἐπινεύω et διανεύω frequentius ponitur. Saepius autem legitur in Scriptoribus graecis exteris, v. c. apud *Homer. Il.* ά, 514 et 524. *Liban.* Or. XLII. p. 897. *Lucian.* Asin. 48. *Hesych.* κατανεῦσαι· συνθέσθαι. ἐπινεῦσαι· συγκατατίθεσθαι.

ΚΑΤΑΝΟΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. *animadverto, intelligo, cognosco,* et de quacunque mentis adversione ad aliquid dicitur, quocunque modo et cujuscunque rei gratia ea fiat, ut vel etymi ratio docet: nam est ex κατὰ et νοέω *intelligo.* Matth. VII, 3. τὴν δὲ ἐν τῷ σῷ ὀφθαλμῷ οὐ κατανοεῖς graviora vero vitia, quibus laboras, non animadvertis.

madvertis. Luc. VI, 41. XX, 23. *κατανοήσας δὲ αὐτῶν τὴν πανουργίαν* cognoscens autem eorum versutiam. Act. XXVII, 39. *κόλπον δέ τινα κατενόουν* sinum quendam in litore animadverterunt. 2 Macc. IX, 25.

2. *aspicio, contemplor, et quidem studiose et attente, observo,* etiam simpliciter *video,* sine ulla emphasi, de rebus, visui objectis ac oblatis. Luc. XII, 24. *κατανοήσατε τοὺς κόρακας* contemplamini corvos. ibid. v. 27. *κατανοήσατε τὰ κρίνα* considerate lilia. Act. VII, 31. *προσερχομένου δὲ αὐτοῦ κατανοῆσαι* propius accedente ad considerandum hoc portentum; et v. 32. *οὐκ ἐτόλμα κατανοῆσαι* non audebat propius aspicere. ib. XI, 6. *εἰς ἣν ἀτενίσας κατενόουν.* Jacob. I, 23. *κατανοοῦντι τὸ πρόσωπον τῆς γενέσεως αὐτοῦ ἐν ἐσόπτρῳ* formam suam naturalem in speculo contemplanti. ib. v. 24. In versione Alex. legitur pro צָפָה, Ps. XXXVII, 32. רָאָה, Genes. XLII, 9. Exod. II, 11. Num. XXXII, 8. et הִבִּיט, Ps. XXII, 17. etc. *Cebes* Tab. c. 13. *κατανοεῖς οὖν καὶ ἐν μέσῳ τοῦ λειμῶνος περίβολον ἕτερον.* *Joseph. A. J.* VIII, 2. s. 2. c. 5. f. 3. *ἃς* (scil. *πόλεις*) *ἐπελθὼν καὶ κατανοήσας.* *Hesych.* *κατανοοῦντι· καταβλέποντι.*

3. *probe attendo et ad animum revoco, perpendo, pondero, examino.* Rom. IV, 19. *οὐ κατενόησε τὸ ἑαυτοῦ σῶμα ἤδη νενεκρωμένον* non perpendebat, corpus suum jam decrepitum esse. Hebr. III, 1. *κατανοήσατε τὸν ἀπόστολον καὶ ἀρχιερέα τῆς ὁμολογίας ἡμῶν Ἰησοῦν* probe attendite, quis et quantus sit etc. Ps. CXIX, 18. *κατανοήσω τὰ θαυμάσια ἐκ τοῦ νόμου σου.* De mente et intellectu etiam usurpatur Judith. VIII, 14.

4. ut omnia fere verba videndi et cognoscendi: *curam alicujus gero et habeo.* Hebr. X, 24. *κατανοῶμεν ἀλλήλους* et curemus nos invicem, ita, ut etc. Saepius non legitur in N. T. Ies. LVII, 1. *ἄνδρες δίκαιοι αἴρονται, καὶ οὐδεὶς κατανοεῖ.*

ΚΑΤΑΝΤΆΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *occurro, obviam venio, in occursum alicujus eo,* ex *κατὰ* et *ἀντάω, obviam eo, procedo, fio.*

2. *venio, devenio, pervenio,* de motu locali. Act. XX, 15. *κατηντήσαμεν ἀντικρὺ Χίου* venimus contra Chium. ib. XXV, 13. *κατήντησαν εἰς Καισαρείαν* Caesaream venerunt. ib. XVI, 1. XVIII, 19. 24. XXI, 7. XXVII, 12. XXVIII, 13. 2 Macc. IV, 44. *καταντήσαντος τοῦ βασιλέως εἰς Τύρον.* *Palaeph.* de Incred. c. 15. *Diod. Sic.* III, 34. IV, c. 62 et 85. *Suid.* *καταντήσασι· παραγίνονται.* *Hesych.* *καταντησάτωσαν· φθασάτωσαν.*

3. *pervenio ad aliquid,* sensu metaphorico, h. e. *obtineo, consequor, et nanciscor aliquid,* quasi *pertingo ad optatam metam*—etiam *ad me res pervenit, res contingit mihi.* Act. XXVI, 7. *εἰς ἣν,* sc. *ἐπαγγελίαν*—*ἐλπίζει καταντῆσαι* cujus promissionis potiundae causa. Philipp. III, 11. *εἴπως καταντήσω εἰς τὴν ἐξανάστασιν τῶν νεκρῶν* hac spe, ut consequar aliquando beatam e mortuis resurrectionem. 1 Cor. XIV, 36. *ἢ εἰς ὑμᾶς μόνους κατήντησεν* nempe, *ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ;* num ad vos solos tantum tradita est doctrina Christiana? Huc etiam referrem loca 1 Cor. X, 11. *εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰώνων κατήντησεν* quibus seriore aetate, tempore scilicet N. T. vivere contigit, et Ephes. IV, 13. Saepius non legitur in N. T. *Hesych.* *καταντήσας· λαχὼν, κληρώσας.* 2 Sam. III, 29. *καταντησάτωσαν ἐπὶ κεφαλὴν Ἰωάβ.* 2 Macc. IV, 24. VI, 14.

ΚΑΤΆΝΥΞΙΣ, εως, ἡ, 1. proprie et vi etymologiae: *compunctio, fodicatio.* Est enim a *κατανύσσω compungo.* Sed in libris Graecorum ita dicitur

2. *dolor animi vehemens et gravis, tristitia, metus.* *Hesych.* *κατάνυξις· ἡ λύπη, ἡσυχία.* *Lex. Cyrilli MS. Brem.* *σιωπὴ, μεταμέλεια.* Apud Alexandrinos interpretes vero *κατάνυξις*

3. idem est, quod *νυσταγμὸς,* a *νύω, νύζω, νυστάζω,* et significat *soporem gravem et profundum,* et respondet hebraico תַּרְדֵּמָה, quod proprie iis tribuitur, qui sunt somno profundo sopiti.

sopiti. Unde iidem graeci interpretes Dan. X, 9. הָיִיתִי נִרְדָּם *sopore offusus sum* reddiderunt ἤμην κατανενυγμένος. Jam, quia sopor gravis homines omni fere rerum externarum sensu privat, hinc factum est, ut ad imitationem hebraici תַּרְדֵּמָה Ies. XXIX, 10. κατάνυξις

4. metaphorice *stuporem animi*, seu *statum animi veri et falsi rectique pravique sensu destituti* significaret. Sic semel in N. T. legitur Rom. XI, 8. ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς πνεῦμα κατανύξεως, h. e. permisit Deus eos fieri veri et falsi bonique malique sensu destitutos. *Chrysostomus* Homil. XIX. in Ep. ad Romanos p. 223. quem *Suidas* sub voce κατανυγῶ compilavit: "Εδωκεν——κατανύξεως· οὐκ ἐνέργειαν δηλοῖ, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ συγχώρησε. Τὴν γὰρ ἐπὶ τὸ χεῖρον ἕξιν τῆς ψυχῆς φησι, τὴν ἀνιάτως ἔχουσαν καὶ ἀμεταθέτως. ὥσπερ γὰρ ὁ ἐν εὐλαβείᾳ κατανενυγμένος οὐκ ἂν εὐκόλως μεταστῇ, οὕτω καὶ ὁ ἐν πονηρίᾳ κατανυγεὶς οὐκ ἂν ῥᾳδίως μεταβάλλοιτο. Cf. *Alberti* notas ad Gloss. Gr. in N. T. p. 116. et S. Ven. *Koppe* N. T. Vol. IV. p. 238.

ΚΑΤΑΝΎΣΣΩ, vel ΚΑΤΑΝΎΤΤΩ, fut. ύξω, 1. proprie: *compungo, pungo, pungendo penetro, lancino*, ex κατὰ et νύσσω *pungo*. Hinc

2. universe: *dolore afficio*, quocunque modo hoc fiat, et κατανύττεσθαι τῇ καρδίᾳ metaphorice *is* dicitur, *qui commovetur et perturbatur animo, animique dolorem et tristitiam sentit*. Sic semel in N. T. legitur Act. II, 37. κατενύγησαν τῇ καρδίᾳ magna tristitia sunt affecti hac oratione, quod scilicet Christum se crucifixisse satis intelligerent. Apud Alexandrinos κατανύσσεσθαι, et nude positum, et addita voce καρδίᾳ, de *omni* adhibetur, *qui prae moerore, animi anxietate et metu ad silentium redigitur et de statu mentis dejicitur*, et respondet verbis הִתְעַצֵּב *contristatus, anxius fuit*, Genes. XXXIV, 7. et נִכְאָה, idem. Ps. CIX, 16. ἄνθρωπον πένητα καὶ πτωχὸν, καὶ κατανενυγμένον τῇ καρδίᾳ. Confer etiam LXX. et Aquilam ad Ps. IV, 5. Adde Sirac. XIV, 1. οὐ κατενύγη ἐν λύπῃ ἁμαρτίας. *Hesych.* κατανύγητε· ἡσυχάσατε, λυπήθητε. Idem: κατενύγησαν· ἐλυπήθησαν. Vide *Keuchenium* in Annotatt. ad h. l. p. 172. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 469.

ΚΑΤΑΞΙΌΩ, ῶ, fut. ώσω, 1. *dignum habeo et judico aliquem, dignor*, etiam *dignum reddo*. Passivum καταξιόομαι, οῦμαι, *dignus judicor*, vel *habeor*, vel *reddor*, ex κατὰ et ἀξιόω, idem. Sic legitur in N. T. Act. V, 41. ὅτι ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος κατηξιώθησαν ἀτιμασθῆναι quod digni habiti fuissent, ut ob religionem Christianam caederentur ac contumelia afficerentur. 3 Macc. III, 21. *Polyb.* I, 23. 3. *Demosthen.* p. 1383. 11. ed. *Reiske*: κατηξιοῦντο ταύτην ὁμοίως αὐταῖς μετέχειν τῆς πόλεως. *Suid.* καταξιοῦντες· τιμῆς ἀξιοῦντες. Conf. *Thom. M.* sub ἀξιῶ.

2. καταξιοῦσθαι *nancisci aliquid, consequi, obtinere*, i. q. τυγχάνειν. Construitur vel cum genitivo rei, vel cum infinitivo. Luc. XX, 35. καταξιωθέντες τοῦ αἰῶνος ἐκείνου τυχεῖν qui participes facti sunt futurae post mortem resurrectionis et vitae. Alterutra vox h. l. abundat. Ita ἀξιοῦν abundat apud *Epictet.* Enchirid. c. 50. Luc. XXI, 36. ἵνα καταξιωθῆτε (in aliis codd. legitur κατισχύσητε) ἐκφυγεῖν ταῦτα πάντα τὰ μέλλοντα γίνεσθαι ut haec omnia eventura effugiatis, seu effugere vobis contingat. 2 Thess. I, 5. εἰς τὸ καταξιωθῆναι ὑμᾶς τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ ut consequamini aliquando felicitatem aeternam. Saepius non legitur in N. T. Confer *Wetstenii N. T.* T. I. p. 794.

ΚΑΤΑΠΑΤΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *conculco pedibus, proculco*, ex κατὰ et πατέω *calco*. Sic in N. T. legitur Matth. V, 13. καὶ καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ut ab hominibus conculcetur. ib. VII, 6. τοῖς ποσὶν additur Luc. VIII, 5. XII, 1. ὥστε καταπατεῖν ἀλλήλους ut se invicem premerent; ubi videndus *Wetstenius*. *Polyb.*

Polyb. I, 34. 5. *Xenoph. Hist. Gr.* III, 4. 12. Job. XXXIX, 15.

2. metaphorice: *contumeliose aliquem tracto, foedissime habeo, turpiter abutor*, et ex adjuncto: *sperno, repudio*, et de rebus aeque ac personis dicitur. Matth. VII, 6. μήποτε καταπατήσωσιν αὐτοὺς (scil. τοὺς μαργαρίτας) ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν ne margaritas proculcent pedibus, h. e. ne turpiter abutantur hac doctrina longe sanctissima et praestantissima, incaute ipsis tradita. Hebr. X, 29. ὁ τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ καταπατήσας qui ignominiose tractant Christum, Dei filium, ab ejus religione deficientes. *Aquila* Job. VI, 3. τὰ ῥήματά μου κατεπατήθησαν. 1 Maccab. III, 52. *Homer.* Iliad. γ, 157.—κατὰ δ' ὅρκια πιστὰ πάτησαν. *Eustathius* ad h. l. πολλὴν δηλοῖ καταφρόνησιν τὸ πατῆσαι. *Suid.* πατήσας· καταφρονήσας.—πατεῖν· καταφρονεῖν, ὑβρίζειν.

ΚΑΤΑ΄ΠΑΥΣΙΣ, εως, ἡ, 1. proprie: *requies corporis, multis laboribus defatigati, ut vires amissas recuperet*, a καταπαύω, quod vide.

2. per synecdochen generis: *mansio, habitatio*. Act. VII, 49. τίς τόπος τῆς καταπαύσεώς μου; quis locus erit habitationis meae? coll. Ies. LXVI, 1. אֵי־זֶה מָקוֹם מְנוּחָתִי.

3. per metonymiam adjuncti: *locus*, vel *regio permansionis et habitationis perpetuae*. Sic v. c. Hebr. III, 11. κατάπαυσις Palaestina dicitur, quam Deus Israelitis destinaverat perpetuum domicilium: εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου non ingredientur terram Canaan, ipsis a me promissam. ib. v. 18. IV, 3. 5. Eodem sensu Ps. CXXXII, 14. Sion mons κατάπαυσις τοῦ Θεοῦ dicitur.

4. Κατάπαυσις τοῦ Θεοῦ eleganter a Paulo Hebr. IV, 1. 3. 10 et 11. dicitur felicitas summa illa et praestantissima, veris Christianis a Deo post hanc vitam destinata et promissa. Pertinet huc glossa *Suidae*, quam integram apponere placet: Κατάπαυσις· ἡ τοῦ σαββάτου ἡμέρα, (2 Macc. XV, 1.) ἐν ᾗ ὁ Θεὸς κατέπαυσεν ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ καὶ καθ' ἣν Ἰουδαῖοι εἰσῆλθον εἰς τὴν γῆν ἐπαγγελίας. καὶ ἡ τῶν οὐρανῶν βασιλεία. Vide *Griesbachii* Pr. quo quid Hebr. III, 7. IV, 11. καταπαύσεως Θεοῦ imagine adumbretur, disquiritur. Jen. 1792. 4. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΤΑΠΑΥ΄Ω, fut. αύσω, ut latinum *requiesco* (conf. *Servium* ad *Virgil.* Eclog. VIII, 4. et *Fesselii* Adversar. Sacr. I. c. 2. § 4.) et transitive et intransitive usurpatur in N. T. Transitive est

1. *cessare facio, inhibeo, removeo, coërceo, compesco*. Sic in N. T. legitur Act. XIV, 18. μόλις κατέπαυσαν τοὺς ὄχλους, τοῦ μὴ θύειν αὐτοῖς vix compescuerunt turbam, ne sibi sacrificaret. Ps. LXXXV, 3. κατέπαυσας πᾶσαν τὴν ὀργήν σου. Eccles. X, 4. Job. XXVI, 12. ἰσχύϊ κατέπαυσε τὴν θάλασσαν. Neh. IV, 11. *Demosthenes* p. 808. 14. ed. *Reiske*: τὰ ἐν τοῖς σώμασιν ἀῤῥωστήματα ταῖς τῶν ἰατρῶν τέχναις καταπαύεται. *Polyb.* I, 9. 8. *Thucyd.* VIII, 97. *Herod.* I, 27.

2. *requiescere facio, ad sedem quietis*, seu *locum perpetuae commorationis perduco*. Hebr. IV, 8. εἰ γὰρ αὐτοὺς Ἰησοῦς κατέπαυσεν si enim Josua perduxisset eos ad illam sedem quietis. Deut. III, 20. ἕως ἂν καταπαύσῃ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν. Jos. I, 13. 15. Intransitive si sumitur, est

3. *ab opere cesso, quiesco, requiesco*, et ex adjuncto: *fruor conditione libera ab hujus vitae aerumnis et miseriis*. Hebr. IV, 4. καὶ κατέπαυσεν ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ et quievit Deus ab omni opere suo die septimo. Ita enim ad verbum sumsit Paulus locum Genes. II, 1. יִשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל־מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה, h. e. septimo die ad finem perduxit Deus omne opus creationis suae. ibid. v. 10. καὶ αὐτὸς κατέπαυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὥσπερ ἀπὸ τῶν ἰδίων ὁ Θεὸς is exantlatis hujus vitae miseriis, quietem

tem agit, quemadmodum Deus, absoluto opere suo, quievit. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΤΑΠΈΤΑΣΜΑ, τος, τὸ, 1. proprie: *aulaeum, velum expansum, quod rei alicui obtenditur*, ex καταπετάω, καταπετάζω, vel καταπετάννυμι *expando, extendo*, item *obtego, obvelo, cooperio*. Matth. XXVII, 51. τὸ καταπέτασμα τοῦ ἱεροῦ velum interius templi secundi, adyto, seu sancto sanctorum oppansum, quod Christo in cruce moriente in duas partes scissum fuit, et κατ' ἐξοχὴν καταπέτασμα vocatur. Hebraice פָּרֹכֶת dicitur Exod. XXVI, 31. 33. a فرك *extendit, expandit*. Fuit ex hyacintho, coccino, purpura et bysso contextum, opere Phrygionico, ita, ut densitas ejus quatuor digitorum, altitudo vero cubitorum triginta esset. Marc. XV, 38. τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ. Luc. XXIII, 45. Hebr. IX, 3. τὸ δεύτερον καταπέτασμα velum secundum, nempe tabernaculi foederis, intra quod erat sanctum sanctorum. Dicebatur autem velum secundum, ut distingueretur a velo, quod in atrio erat, et מָסָךְ vocabatur Exod. XXVI, 35. Jam, quia sanctum sanctorum symbolum futurae felicitatis in coelis apud Judaeos erat, verba: εἰσερχομένην (nempe ἐλπίδα) εἰς τὸ ἐσώτερον (scil. μέρος) τοῦ καταπετάσματος, quae Hebr. VI, 19. leguntur, reddenda erunt: et haec spes aliquando in coelo explebitur. Huc pertinet sine dubio glossa in *Alb.* Gloss. Gr. p. 174. καταπετάσματος· τοῦ πυλαίου.

2. metaphorice ita dicitur *corpus Christi*, hominum salutis causa in cruce interfectum, ipso Paulo interprete Hebr. X, 20. διὰ τοῦ καταπετάσματος, τουτέστι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, hanc sine dubio ob causam, quia partim velum sancti sanctorum tempore mortis Christi non sine miraculo divino in duas scindebatur partes, partim vero Christus, morte hominum causa exantlata, ad summam illam felicitatem et dignitatem in coelo pervenit, quod cum sancto sanctorum apud Judaeos comparari solebat. Saepius non legitur in N. T. Confer. *Wetstenii N. T.* T. I, p. 539.

ΚΑΤΑΠΊΝΩ, fut. πίομαι, aor. 1. pass. κατεπόθην,

1. proprie: *absorbeo, ebibo, bibendo exhaurio*, et non solum de iis usurpatur, qui potum ex vase penitus hauriunt, sed etiam ad omnia transfertur, quae res liquidas absorbent et degluttiunt, quasi ex κατὰ, quod in compositis interdum *consumtionem, amissionem* et *perditionem* significat, (Conf. *Zeunium* ad *Viger*. de Idiot. Ling. Gr. p. 619.) et πίνω *bibo*. Apoc. XII, 16. ἤνοιξεν ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆς καὶ κατέπιε ποταμὸν aperuit terra os et absorpsit fluvium.

2. *deglutio, devoro*, de rebus solidis et aridis. Matth. XXIII, 24. καταπίνειν κάμηλον deglutire camelum. Formula proverbialis, de qua vide dicta ad vocem κάμηλος. *Apollodor*. Bibl. I. c. 1. § 3. κρόνος κατέπινε τὰ γεννώμενα. *Aelian. V. H.* I, 3. *Pollux* Onom. VI, 2. καταπίνειν ἔνιοι καὶ ἐπὶ τροφῆς λέγουσιν. Conf. *Bergler*. ad *Alciphron*. I. ep. 22. p. 86. et *Reitz*. ad *Lucian*. T. II. p. 614. Eodem modo *absorbere* legitur apud *Horatium* Sermon. Lib. II, 8. 24. „ridiculus totas simul absorbere placentas."

3. *aquis mergo, obruo*. Hebr. XI, 29. ἧς πεῖραν λαβόντες οἱ Αἰγύπτιοι κατεπόθησαν in quo mari Aegyptiis, idem conantibus, pereundum fuit. Huc pertinet sine dubio glossa *Hesychii:* κατεπόθησαν· κατεποντίσθησαν, κατέπισον. *Polyb.* II, 41. 7. πόλις καταποθεῖσα ὑπὸ τῆς θαλάττης.

4. *paulatim absumo, perdo, destruo, exhaurio*. 2 Cor. II, 7. μήπως τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ καταποθῇ ὁ τοιοῦτος ne nimio luctu et dolore absumatur hic homo ac pereat, seu, ne succumbat moerori suo. 2 Cor. V, 4. ἵνα καταποθῇ τὸ θνητὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς ut corpus hoc mortale paulatim absumatur ab immortali. *Hesych.* καταποθῇ· καταναλωθῇ.

5. metaphorice: *miserum reddo sollicitando atque seducendo ad vitiositatem*

tem et quaevis delicta, inprimis vero ad deserendam religionem Christianam. Sic tribuitur diabolo 1 Petr. V, 8. qui leonis rugientis instar dicitur obambulare et avide quaerere τίνα καταπίῃ quem devoret. Sermo autem est de calamitatibus propter religionem Christianam.

6. *tollo, abrogo, aboleo, finem impono.* 1 Cor. XV, 54. κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νῖκος mors in perpetuum sublata est. Ies. XXVIII, 7. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΤΑΠΙΠΤΩ, fut. πεσοῦμαι, *decido, procido, concido, prolabor, procumbo,* ex κατὰ et πίπτω *cado.* Bis tantum legitur in N. T. Act. XXVI, 14. πάντων δὲ ὑμῶν καταπεσόντων εἰς τὴν γῆν quum autem nos omnes decidissemus in terram. ibid. XXVIII, 6. καταπίπτειν ἄφνω νεκρὸν aut concideret repente mortuus. Respondet hebr. נָפַל in versione Alex. Ps. CXLV, 14. Sap. VII, 3. *Xenoph. Cyrop.* IV, 5. 17. ἐπὶ τῆς γῆς καταπίπτοντες.

ΚΑΤΑΠΛΕΩ, fut. εύσω, *transnavigo, trajicio, appello navem, nave devehor,* ex κατὰ et πλέω *navigo.* Sic semel legitur in N. T. Luc. VIII, 26. καὶ κατέπλευσαν εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν et transnavigarunt, seu appulerunt ad regionem Gadarenorum. Καταπλεῖν apud Graecos κατ' ἐξοχὴν de nave usurpatur, ex alto in portum redeunte, unde exierat, v. c. apud *Demosthen.* p. 886. ed. *Reiske:* ὅθεν ἐξέπλευσε τὸ πλοῖον, ἐνταῦθα καὶ καταπλεῖν αὐτὸ, ubi τῷ ἐκπλεῖν opponitur adeoque *in portum redire* significat. *Xenoph. Hist. Gr.* V, 1. 20 et III, 4. 1. Conf. *Salmasium* de Modo Usurarum p. 357. Substantivum κατάπλους *navigationem ipsam* notat 3 Macc. IV, 10. Apud *Lucianum* Dialogus inscribitur κατάπλους, in quo umbrae navigantes ad inferos sistuntur. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 709.

ΚΑΤΑΠΟΝΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. *labore conficio, fatigo, debilito,* ex κατὰ et πονέω *laboro. Plutarch.* T. IV. p. 96. ed. *Reiske.* Jam, quia πόνος non solum *laborem,* sed etiam *quamvis miseriam, calamitatem* et *vexationem* notat, v. c. apud *Hippocrat.* Aphor. II, 1. VI, 46. etiam verbum καταπονέω

2. *aliis molestias creare, alios affligere et vexare* notat, v. c. apud *Theophr.* Char. VIII, 5. καταπονοῦντες ταῖς ψευδολογίαις, et καταπονεῖσθαι generatim apud Graecos dicitur, *qui affligitur malis et afflictionibus opprimitur,* maxime vero, *qui injuriam patitur,* 2 Macc. VIII, 2. 3 Macc. II, 2. Sic autem bis tantum in N. T. legitur. Act. VII, 24. ἐποίησεν ἐκδίκησιν τῷ καταπονουμένῳ oppressum et afflictum ultus est, seu, oppressi se vindicem gessit. 2 Petr. II, 7. δίκαιον Λὼτ καταπονούμενον ὑπὸ τῆς τῶν ἀθέσμων ἐν ἀσελγείᾳ ἀναστροφῆς pium Lotum sceleratorum et libidinosorum conversatione enecatum quasi. Conf. v. 8. *Polyb.* XXIX, 11. 11. et XL, 7. 3. *Aelian.* V. H. III, 27. ὑπὸ πενίας καταπονούμενος. *Hesych.* καταπονούμενος· πιεζόμενος. Conf. praeter *Alberti* Obss. Philol. p. 464. *Wesseling.* ad *Diod. Sic.* XIII, 55. Tom. I. p. 585. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 499.

ΚΑΤΑΠΟΝΤΙΖΩ, fut. ίσω, *mari demergo, in mare praecipito, Polyb.* II, 60. 8. XV, 2. 6. etiam *submergo, immergo, demergo. Diod. Sic.* XVI, c. 35. Καταποντίζομαι *submergor, demergor in pontum,* seu *mare,* ex κατὰ et ποντίζω *mergo,* quod est a πόντος *pontus, mare.* Bis tantum legitur in N. T. Matth. XIV, 30. καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι jamque submergi incepit. ibid. XVIII, 6. συμφέρει αὐτῷ, ἵνα κρεμασθῇ μύλος ὀνικὸς ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ καταποντισθῇ ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης ei praestaret suspensa in collo ejus mola asinaria ad mare demergi. (V. *Lactant.* de *vita persecut.* c. 15. p. 119. ibique interpretes, et *Wesselingium* ad *Diod. Sic.* XVI. p. 109.) Fuit hoc certum supplicii genus, usitatum apud Syros, Graecos (*Diod. Sic.* III. p. 239.. *Wolfii Anecdota* T. IV. p. 222.) Aegyptios (*Joseph. c. Apion.* l. I. p. 1058.) et Romanos, quo reos, maxime parricidas, in

tem agit, quemadmodum Deus, absoluto opere suo, quievit. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΤΑΠΈΤΑΣΜΑ, τος, τὸ, 1. proprie: *aulaeum, velum expansum, quod rei alicui obtenditur,* ex καταπετάω, καταπετάζω, vel καταπετάννυμι *expando, extendo,* item *obtego, obvelo, cooperio.* Matth. XXVII, 51. τὸ καταπέτασμα τοῦ ἱεροῦ velum interius templi secundi, adyto, seu sancto sanctorum oppansum, quod Christo in cruce moriente in duas partes scissum fuit, et κατ' ἐξοχὴν καταπέτασμα vocatur. Hebraice פָּרֹכֶת dicitur Exod. XXVI, 31. 33. a فَرَكَ *extendit, expandit.* Fuit ex hyacintho, coccino, purpura et bysso contextum, opere Phrygionico, ita, ut densitas ejus quatuor digitorum, altitudo vero cubitorum triginta esset. Marc. XV, 38. τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ. Luc. XXIII, 45. Hebr. IX, 3. τὸ δεύτερον καταπέτασμα velum secundum, nempe tabernaculi foederis, intra quod erat sanctum sanctorum. Dicebatur autem velum secundum, ut distingueretur a velo, quod in atrio erat, et מָסָךְ vocabatur Exod. XXVI, 35. Jam, quia sanctum sanctorum symbolum futurae felicitatis in coelis apud Judaeos erat, verba: εἰσερχομένην (nempe ἐλπίδα) εἰς τὸ ἐσώτερον (scil. μέρος) τοῦ καταπετάσματος, quae Hebr. VI, 19. leguntur, reddenda erunt: et haec spes aliquando in coelo explebitur. Huc pertinet sine dubio glossa in *Alb.* Gloss. Gr. p. 174. καταπετάσματος· τοῦ πυλαίου.

2. metaphorice ita dicitur *corpus Christi,* hominum salutis causa in cruce interfectum, ipso Paulo interprete Hebr. X, 20. διὰ τοῦ καταπετάσματος, τουτέστι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, hanc sine dubio ob causam, quia partim velum sancti sanctorum tempore mortis Christi non sine miraculo divino in duas scindebatur partes, partim vero Christus, morte hominum causa exantlata, ad summam illam felicitatem et dignitatem in coelo pervenit, quod cum sancto sanctorum apud Judaeos comparari solebat. Saepius non legitur in N. T. Confer. *Wetstenii N. T.* T. I, p. 539.

ΚΑΤΑΠΊΝΩ, fut. πόσομαι, aor. 1. pass. κατεπόθην,

1. proprie: *absorbeo, ebibo, bibendo exhaurio,* et non solum de iis usurpatur, qui potum ex vase penitus hauriunt, sed etiam ad omnia transfertur, quae res liquidas absorbent et degluttiunt, quasi ex κατὰ, quod in compositis interdum *consumtionem, amissionem* et *perditionem* significat, (Conf. *Zeunium* ad *Viger.* de Idiot. Ling. Gr. p. 619.) et πίνω *bibo.* Apoc. XII, 16. ἤνοιξεν ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆς καὶ κατέπιε ποταμὸν aperuit terra os et absorpsit fluvium.

2. *deglutio, devoro,* de rebus solidis et aridis. Matth. XXIII, 24. καταπίνειν κάμηλον deglutire camelum. Formula proverbialis, de qua vide dicta ad vocem κάμηλος. *Apollodor.* Bibl. I. c. 1. § 3. κρόνος κατέπινε τὰ γεννώμενα. *Aelian. V. H.* I, 3. *Pollux* Onom. VI, 2. καταπίνειν ἔνιοι καὶ ἐπὶ τροφῆς λέγουσιν. Conf. *Bergler.* ad *Alciphron.* I. ep. 22. p. 86. et *Reitz.* ad *Lucian.* T. II. p. 614. Eodem modo *absorbere* legitur apud *Horatium* Sermon. Lib. II, 8. 24. "ridiculus totas simul absorbere placentas."

3. *aquis mergo, obruo.* Hebr. XI, 29. ἧς πεῖραν λαβόντες οἱ Αἰγύπτιοι κατεπόθησαν in quo mari Aegyptiis, idem conantibus, pereundum fuit. Huc pertinet sine dubio glossa *Hesychii:* κατεπόθησαν· κατεποντίσθησαν, κατέπισον. *Polyb.* II, 41. 7. πόλις καταποθεῖσα ὑπὸ τῆς θαλάττης.

4. *paulatim absumo, perdo, destruo, exhaurio.* 2 Cor. II, 7. μήπως τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ καταποθῇ ὁ τοιοῦτος ne nimio luctu et dolore absumatur hic homo ac pereat, seu, ne succumbat moerori suo. 2 Cor. V, 4. ἵνα καταποθῇ τὸ θνητὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς ut corpus hoc mortale paulatim absumatur ab immortali. *Hesych.* καταποθῇ· καταναλωθῇ.

5. metaphorice: *miserum reddo sollicitando atque seducendo ad vitiositatem*

tem et quaevis delicta, inprimis vero ad deserendam religionem Christianam. Sic tribuitur diabolo 1 Petr. V, 8. qui leonis rugientis instar dicitur obambulare et avide quaerere τίνα καταπίῃ quem devoret. Sermo autem est de calamitatibus propter religionem Christianam.

6. *tollo, abrogo, aboleo, finem impono.* 1 Cor. XV, 54. κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νῖκος mors in perpetuum sublata est. Ies. XXVIII, 7. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΤΑΠΊΠΤΩ, fut. πεσοῦμαι, *decido, procido, concido, prolabor, procumbo,* ex κατὰ et πίπτω *cado.* Bis tantum legitur in N. T. Act. XXVI, 14. πάντων δὲ ἡμῶν καταπεσόντων εἰς τὴν γῆν quum autem nos omnes decidissemus in terram. ibid. XXVIII, 6. καταπίπτειν ἄφνω νεκρὸν aut concideret repente mortuus. Respondet hebr. נָפַל in versione Alex. Ps. CXLV, 14. Sap. VII, 3. *Xenoph. Cyrop.* IV, 5. 17. ἐπὶ τῆς γῆς καταπίπτοντες.

ΚΑΤΑΠΛΈΩ, fut. εύσω, *transnavigo, trajicio, appello navem, nave devehor,* ex κατὰ et πλέω *navigo.* Sic semel legitur in N. T. Luc. VIII, 26. καὶ κατέπλευσαν εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν et transnavigarunt, seu appulerunt ad regionem Gadarenorum. Καταπλεῖν apud Graecos κατ' ἐξοχὴν de nave usurpatur, ex alto in portum redeunte, unde exierat, v. c. apud *Demosthen.* p. 886. ed. *Reiske:* ὅθεν ἐξέπλευσε τὸ πλοῖον, ἐνταῦθα καὶ καταπλεῖν αὐτὸ, ubi τῷ ἐκπλεῖν opponitur adeoque *in portum redire* significat. *Xenoph. Hist. Gr.* V, 1. 20 et III, 4. 1. Conf. *Salmasium* de Modo Usurarum p. 357. Substantivum κατάπλους *navigationem ipsam* notat 3 Macc. IV, 10. Apud *Lucianum* Dialogus inscribitur κατάπλους, in quo umbrae navigantes ad inferos sistuntur. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 709.

ΚΑΤΑΠΟΝΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. *labore conficio, fatigo, debilito,* ex κατὰ et πονέω *laboro. Plutarch.* T. IV. p. 96. ed. *Reiske.* Jam, quia πόνος non solum *laborem,* sed etiam *quamvis miseriam, calamitatem* et *vexationem* notat, v. c. apud *Hippocrat.* Aphor. II, 1. VI, 46. etiam verbum καταπονέω

2. *aliis molestias creare, alios affligere et vexare* notat, v. c. apud *Theophr.* Char. VIII, 5. καταπονοῦντες ταῖς ψευδολογίαις, et καταπονεῖσθαι generatim apud Graecos dicitur, *qui affligitur malis et afflictionibus opprimitur,* maxime vero, *qui injuriam patitur,* 2 Macc. VIII, 2. 3 Macc. II, 2. Sic autem bis tantum in N. T. legitur. Act. VII, 24. ἐποίησεν ἐκδίκησιν τῷ καταπονουμένῳ oppressum et afflictum ultus est, seu, oppressi se vindicem gessit. 2 Petr. II, 7. δίκαιον Λὼτ καταπονούμενον ὑπὸ τῆς τῶν ἀθέσμων ἐν ἀσελγείᾳ ἀναστροφῆς pium Lotum sceleratorum et libidinosorum conversatione enecatum quasi. Conf. v. 8. *Polyb.* XXIX, 11. 11. et XL, 7. 3. *Aelian.* V. H. III, 27. ὑπὸ πενίας καταπονούμενος. *Hesych.* καταπονούμενος· πιεζόμενος. Conf. praeter *Alberti* Obss. Philol. p. 464. *Wesseling.* ad *Diod. Sic.* XIII, 55. Tom. I. p. 585. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 499.

ΚΑΤΑΠΟΝΤΊΖΩ, fut. ίσω, *mari demergo, in mare praecipito, Polyb.* II, 60. 8. XV, 2. 6. etiam *submergo, immergo, demergo. Diod. Sic.* XVI, c. 35. Καταποντίζομαι *submergor, demergor in pontum,* seu *mare,* ex κατὰ et ποντίζω *mergo,* quod est a πόντος *pontus, mare.* Bis tantum legitur in N. T. Matth. XIV, 30. καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι jamque submergi incepit. ibid. XVIII, 6. συμφέρει αὐτῷ, ἵνα κρεμασθῇ μύλος ὀνικὸς ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ καταποντισθῇ ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης ei praestaret suspensa in collo ejus mola asinaria ad mare demergi. (V. *Lactant.* de *vita persecut.* c. 15. p. 119. ibique interpretes, et *Wesselingium* ad *Diod. Sic.* XVI. p. 109.) Fuit hoc certum supplicii genus, usitatum apud Syros, Graecos (*Diod. Sic.* III. p. 239.. *Wolfii Anecdota* T. IV. p. 222.) Aegyptios (*Joseph. c. Apion.* l. I. p. 1058.) et Romanos, quo reos, maxime parricidas,

in flumen, aut mare praecipitabant, (*Senec.* Contr. V, 4.) ita, ut vel collo malefici grave pondus appenderent, (Conf. *Casaub.* ad *Sueton.* Octav. c. 67.) vel ad pontum damnatum plumbo involverent, aut arculis includerent, (V. *Lycophr.* v. 239. et ibi *Potter.*) aut denique culeo insuerent. (*Juvenal.* Sat. VIII, 214.) Conf. *Kipping.* Antiqq. Rom. II, 7. § 7. Diss. Philol. de καταποντισμῷ seu supplicio submersionis apud antiquos ad illustrandum Matth. XVIII, 6. Argentor. 1753. 4. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 441. *Phavor.* καταποντίζω· καταδύω, βυθίζω, κλύζω.

ΚΑΤΑ΄ΡΑ, ας, ἡ, 1. *imprecatio, exsecratio, maledictio, extrema atque dirissima devotio,* ex κατὰ et ἀρὰ *dirae, preces.* Jacob. III, 10. ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος ἐξέρχεται εὐλογία καὶ κατάρα. 2 Petr. II, 14. κατάρας τέκνα homines exsecrabiles. In versione Alexandrina respondet hebraicis קְלָלָה, Genes. XXVII, 12. 13. אָלָה, Job. XXXI, 30. et מְאֵרָה, Prov. III, 33. *Polyb.* XVI, 31. 7. XXIV, 8. 7.

2. *poena divina,* quae imprecationem et maledictionem sequitur. Galat. III, 10. ὑπὸ κατάραν εἰσὶ poenis, lege Mosaica constitutis, sunt obnoxii. ibid. v. 13. κατάρα τοῦ νόμου lex Mosaica, quae poenas minatur, a qua nos Christus liberavit morte sua cruenta in cruce. Ad hanc significationem a multis etiam refertur locus 2 Petr. II, 14. ubi κατάρας τέκνα intelliguntur homines, poenis gravissimis, a Deo infligendis, maxime digni. Ita קְלָלָה Deut. XI, 26. 28. 29. Ps. CIX, 17. 18. et מְאֵרָה Malach. II, 2.

3. per metonymiam: *is, qui maledictioni obnoxius est, qui punitur,* aut, *qui supplicia meretur,* i. q. ἐπικατάρατος. Speciatim vero dicitur ita *piaculum, homo, qui pro aliorum salute devovetur et piaculum fit, ut cum ipsius interitu pernicies imminens a toto aliquo populo averruncetur.* Sic sumerem locum Galat. III, 13. ubi Christus dicitur factus esse κατάρα ὑπὲρ ἀνθρώπων, h. e. piaculum pro hominum salute, morte nempe sua cruenta in cruce. Conf. *Schwarzii* Comment. Ling. Gr. p. 751. Sic etiam קְלָלָה usurpatur Deut. XXI, 23. pro *maledicto, punito.* Locus Malach. III, 9. huc non pertinet.

4. si de *agris* adhibetur, *sterilitatem* significat, ex usu loquendi Hebraeorum. Sic legitur in N. T. Hebr. VI, 8. γῆ — κατάρας ἐγγὺς ager, qui mox ob sterilitatem plane desertus et devastatus relinquetur. Conf. Genes. III, 17. VIII, 21. Jer. XLIV, 22. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΤΑΡΑ΄ΟΜΑΙ, ῶμαι, fut. άσομαι. I. Active sumitur et est:

1. *exsecror, diris ac exitio devoveo, mala alicui imprecor.* (*Xenoph.* Anab. VII, 7. 28.) et ex adjuncto: *hostili et inimico animo erga aliquem sum et ago, conviciis aliquem proscindo.* Construitur nunc cum dativo, nunc cum accusativo. Matth. V, 44. εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς benigne et humaniter tractate, qui vos hostiliter insectantur. Luc. VI, 28. Rom. XII, 14. Jacob. III, 9. ἐν αὐτῇ καταρώμεθα lingua abutimur contra homines. *Xenoph. Anab.* V, 6. 3. πολλοὶ ἔσεσθε οἱ ἐπαινοῦντές με, πολλοὶ ἔσεσθε οἱ καταρώμενοι. Eodem sensu legitur quoque אָרַר, Genes. XXVII, 29. Num. XXIV, 9. Deut. XXIII, 4. et קִלֵּל 2 Sam. XVI, 6. 7. 10. etc.

2. *imprecor alicui infecunditatem et sterilitatem,* si de agris, arboribus etc. sermo est. Marc. XI, 21. ἡ συκῆ, ἣν κατηράσω, ἐξήρανται ficus illa, cui imprecatus es, exaruit. II. Passive usurpatur: *maledictioni subjaceo, exitio devotus et obnoxius sum.* Matth. XXV, 41. οἱ κατηραμένοι homines exsecrabiles, quos Deus poenae destinavit, seu homines pessimi et scelestissimi, qui etiam ab *Aeliano* V. H. II, 13. κατάρατοι dicuntur.

ΚΑΤΑΡΓΕ΄Ω, ῶ, fut. ήσω, perf. κατήργηκα,

1. proprie et generatim: *otiosum, inutilem*, vel *inefficacem reddo*, quocunque modo hoc fiat, ex κατὰ et ἀργέω *cesso*. Luc. XIII, 7. ἱνατί καὶ τὴν γῆν καταργεῖ; quorsum terram inutiliter occupat, seu terrae partem, quam occupat, inutilem reddit? Rom. III, 3. μὴ τὴν πίστιν τοῦ Θεοῦ καταργήσει; num veracitatem tollat, seu inefficacem reddat divinam? Gal. III, 17. *Eurip. Phoen.* 760.

2. *plane cessare facio.* 1 Cor. VI, 13. καταργήσει ut plane cessent, efficiet. Καταργέομαι *desino esse, cesso*, i. q. παύομαι, cum quo permutatur 1 Cor. XIII, 8. ubi γνῶσις et προφητεία aliquando καταργεῖσθαι dicuntur. ibid. v. 10. τότε τὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται tunc imperfectio illa plane cessabit. 2 Cor. III, 7. διὰ τὴν δόξαν τοῦ προσώπου αὐτοῦ τὴν καταργουμένην ob splendorem faciei temporarium, qui aliquando desiit. ib. v. 11. τὸ καταργούμενον id, quod finem habiturum erat. ibid. v. 13. πρὸς τὸ μὴ ἀτενίσαι — — τοῦ καταργουμένου quia Israelitae non ferre poterant splendorem vultus Mosis, qui tamen aliquando finem habiturus erat. Galat. V, 11. ἄρα κατήργηται sublatum tunc esset. Eph. II, 15. τὴν ἔχθραν καταργήσας causam discordiarum et inimicitiarum sustulit.

3. de legibus: *abrogo, aboleo, auctoritate privo*, i. q. ἀκυρόω, cum quo permutatur Gal. III, 17. Rom. III, 31. νόμον οὖν καταργοῦμεν; — opponitur: νόμον ἱστῶμεν. 2 Cor. III, 14. ὅτι ἐν Χριστῷ καταργεῖται nempe abrogatam esse legem Mosaicam religione Christiana. Ephes. II, 15. τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν δόγμασι καταργήσας. Conf. sub δόγμα.

4. *neco, destruo, interficio, perdo*, tam in sensu proprio, quam metaphorico, i. q. νεκρόω et ἀναλίσκω. Rom. VI, 6. ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας ut destruatur corpus, quo vitiositati indulgemus. 2 Thess. II, 8. ἀναλώσει τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ καὶ καταργήσει.

5. *abjicio, depono.* 1 Cor. XIII, 11. κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου deposui pueriles sensus ac cogitationes.

6. de hostibus: *vinco, supero, vim et potestatem infringo; eo adigo hostes, ut quiescant pugnae*, ut verbis utar *Gellii* N. A. L. IX. c. 13, p. 455. ed. *Gronov.* 1 Cor. XV, 24. ὅταν καταργήσῃ πᾶσαν ἀρχὴν καὶ πᾶσαν ἐξουσίαν καὶ δύναμιν, h. e. cum imperio suo subjecerit omnes, etiam potentissimos et ferocissimos hostes, coll. v. 25. ibid. v. 26. ἔσχατος ἐχθρὸς καταργεῖται ὁ θάνατος ultimus hostis debellandus est, mors. 2 Tim. I, 10. καταργήσαντος μὲν τὸν θάνατον mortis vim et imperium in homines destruentis. Hebr. II, 14. ἵνα διὰ τοῦ θανάτου καταργήσῃ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τουτέστι τὸν διάβολον ut morte sua vim diaboli, domini mortis, infringeret et debilitaret.

7. *ostendo ac declaro, aliquid esse nihili et nullius pretii, pudore afficio*, i. q. καταισχύνω. 1 Cor. I, 28. ἵνα τὰ ὄντα καταργήσῃ, coll. v. 27. ἵνα τὰ ἰσχυρὰ καταισχύνῃ. ibid. II, 6. τῶν καταργουμένων qui tamen in hac re nihil valent, s. nullius pretii sunt.

8. *libero, liberum et immunem reddo.* Καταργεῖσθαι ἀπὸ τινὸς is dicitur, qui *immunis, liber est ab aliqua re, alicui non obnoxius ac deditus est, non amplius rem cum aliquo habet.* Rom. VII, 2. κατήργηται ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρὸς legibus matrimonii non amplius obstringitur. *Syrus* bene vertit: ܐܬܚܪܪܬ *libera facta est*, et *Oecumenius* per ἀπολέλυται, ἠλευθέρωται interpretatus est illud κατήργηται. ibid. v. 6. νυνὶ δὲ κατηργήθημεν ἀπὸ τοῦ νόμου non amplius obstringit nos lex Mosaica. Galat. V, 4. κατηργήθητε ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ sejuncti estis a Christo. *Theophyl.* οὐδεμίαν κοινωνίαν ἔχετε μετὰ τοῦ Χριστοῦ. Saepius non legitur in N. T. Admodum raro occurrit haec vox apud exteros Scriptores et quater tantum in versione Alexandrina in *prohibendi* et *impediendi* significatione pro chald. בְּטֵל, Esra IV, 21. 23. V, 5. VI, 8. *Phavor.* καταργῶ· τὸ ἀποπαύω καὶ πληρῶ.

ρῶ. κατηργήθη γὰρ ὁ νόμος, ἀντὶ τοῦ ἀπεπαύθη.

ΚΑΤΑΡΙΘΜΈΩ, ῶ, fut. ήσω, *annumero, connumero*, ex κατὰ et ἀριθμέω *numero*. Καταριθμεῖσθαι σύν τισι *aliquibus annumerari, socium esse aliquorum*. Semel in N. T. legitur Act. I, 17. κατηριθμημένος ἦν σὺν ἡμῖν qui olim Apostolis adscriptus erat. *Jamblich*. Vit. Pythag. c. 6. § 30. καὶ μετὰ τῶν θεῶν τὸν Πυθαγόραν κατηρίθμουν. *Plutarch*. *Solon*. p. 84. *Euripid*. *Troad*. 872.

ΚΑΤΑΡΤΊΖΩ, fut. ίσω, 1. proprie: *restituo rem in suum locum aut statum, resarcio, restauro, quod corruptum, ruptum et dissolutum est, reficio, reparo*, ex κατὰ et ἀρτίζω *instauro, sarcio*, quod est ab ἄρτιος *perfectus, omnibus partibus suis constans*. Sic in N. T. legitur Matth. IV, 21. καταρτίζοντας τὰ δίκτυα retia scissa. Marc. I, 19. Esra IV, 12. Neh. IV, 7. *Herodot*. V, cap. 106. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 278.

2. metaphorice: *emendo, a pravitate revoco et averto, corrigo*. Galat. VI, 1. si quis errore aut vitio quodam fuerit abreptus, ὑμεῖς οἱ πνευματικοὶ καταρτίζετε τὸν τοιοῦτον vos perfectiores corrigite talem summa cum animi mansuetudine. *Theodoret*. μὴ κολάζετε, ἀλλὰ διορθοῦσθε, στηρίζετε, τὸ ἐλλεῖπον ἀναπληροῦτε.

3. *perfectum reddo*, sensu morali, nam ἄρτιος est i. q. τέλειος, Luc. VI, 40. κατηρτισμένος δὲ πᾶς ἔσται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ discipulo autem adspirandum est ad eam perfectionem, quam habet magister ejus. 1 Cor. I, 10. ἦτε δὲ κατηρτισμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοῒ summus sit inter vos et perfectus animorum consensus. Sed *Elsnerus* T. II, Obss. Sacr. p. 70. ad h. l. monuit, καταρτίζειν apud Graecos interdum significare *lite et contentione sublata conciliare*, unde καταρτιστὴς *reconciliator animorum* dicitur, (conf. *Valckenar*. ad *Herod*. V, 28.) ideoque locum nostrum vertere mavult: compositi aut conciliati conjunctissimis animis et sententiis. Idem quoque statuit de loco 2 Cor. XIII, 11. ubi tamen καταρτίζεσθε plerique, et, ut mihi quidem videtur, rectius vertunt: adspirate ad perfectionem christianam. Hebr. XIII, 21. καταρτίσαι ὑμᾶς ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ reddere vos idoneos ad recte facta, seu instruere et ornare vos omni virtute Christiana. 1 Petr. V, 10. *Hesych*. καταρτίσαι· τελειῶσαι, στηριῶσαι. Id. καταρτίσω· ἐπιλείψας. Vide *Wesseling*. ad *Diod. Sic*. XIV, 20. et *Witter*. ad *Thom. M*. in ἀποτετίλεκα.

4. *suppleo, perficio, addo, adjicio*, i. q. προσαναπληρόω. 1 Thess. III, 10. καὶ καταρτίσαι τὰ ὑστερήματα et si quid adhuc desit perfectioni vestrae, suppleam et perficiam.

5. *concinne apto, compono, coagmento, construo, creo*, etiam *paro, praeparo*. Hebr. XI, 3. κατηρτίσθαι τοὺς αἰῶνας ῥήματι Θεοῦ jussu divino mundum creatum esse. Matth. XXI, 16. κατηρτίσω αἶνον laudem tibi parasti, seu celebraris ab infantibus et lactantibus. Ps. VIII, 2. Rom. IX, 22. σκεύη ὀργῆς, κατηρτισμένα εἰς ἀπώλειαν homines, qui se ipsos quasi ad poenam composuerunt, seu, qui suam sibi perniciem contrahunt. Hebr. X, 5. σῶμα δὲ κατηρτίσω μοι corpus autem mihi parasti, seu dedisti. *Syrus*: ܦܓܪܐ ܕܝܢ ܐܠܒܫܬܢܝ corpore autem induisti me. Ps. XL, 9. Saepius non legitur in N. T. *Hesych*. καταρτίσαι· κατασκευάσαι. Id. καταρτίσω· ἐποίησας. Ps. LXXIV, 16. LXXXVIII, 37.

ΚΑΤΆΡΤΙΣΙΣ, ἡ, 1. proprie: *instauratio rei corruptae, restitutio rei in pristinum locum et statum*, a καταρτίζω, quod vide.

2. *perfectio*. Sic semel in N. T. legitur 2 Cor. XIII, 9. τοῦτο δὲ καὶ εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν κατάρτισιν hoc vero etiam in votis habemus, nempe perfectionem vestram. *Plutarch*. T. IV. p. 16. ed. *Reiske*.

ΚΑΤΑΡΤΙΣΜῸΣ, οῦ, ὁ, 1. proprie: *coagmentatio, instauratio, restitutio*, ab eodem.

2. *emendatio, perfectio*, Vervollkommnung

nung *perfection*. Sic in N. T. legitur Ephes. IV, 12. πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῶν ἁγίων ut Christiani in dies perfectiores reddantur. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΤΑΣΕΊΩ, fut. είσω, 1. proprie: *concutio, quasso, deorsum moveo*, vel *quatio*, ex κατὰ et σείω *moveo, concutio*. *Aelian*. V. H. III, 16. μηχανὰς προσάγων καὶ κατασείων καὶ ὑπορύττων τὰ τείχη. ibid. VI, c. 7. σεισμὸς τὴν πόλιν κατέσεισεν. *Themist*. Orat. XI, p. 150. τὰς κατασεισθείσας, sc. πόλεις. *Hesych*. κατασείειν· ταράσσειν.

2. κατασείω τῇ χειρὶ, vel τὴν χεῖρα *manu commota signum do*, (*Polyb*. Hist. I, 78. Interdum τῇ χειρὶ omittitur, v. c. *Xenoph*. Cyrop. V, 4. 2.) *manu silentium impero*, ita, ut interdum σιγᾷν addatur, interdum vero nude ponatur. Mos enim erat olim Judaeis et gentilibus manu signum dare et nuere, praesertim ad conciliandum silentium. Act. XII, 17. κατασείσας δὲ αὐτοῖς τῇ χειρὶ σιγᾷν dextra vero silentia jussit, ut verbis utar *Lucani* Pharsal. I, v. 297. — ibid. XIII, 16. κατασείσας τῇ χειρὶ εἶπεν. ibid. XIX, 33. κατασείσας τὴν χεῖρα. ibid. XXI, 40. Saepius non legitur in N. T. Eadem formula legitur quoque in *Gregor. Nysseni* libro de Resurrectione, (*Wolf*. Anecdot. Graec. T. II. p. 29.) ubi loco κατασείσασα in margine e glossemate legitur κατασιγάσασα. *Joseph*. A. J. VIII, 11. 2. Conf. *Irmisch*. Excurs. ad *Herodian*. I, 9. 7. p. 899. et *Wetstenii N. T*. T. II. p. 528.

ΚΑΤΑΣΚΆΠΤΩ, fut. άψω, proprie: *suffodio, defodio*, deinde *suffodiendo everto, diruo, vasto, destruo, everto*, ex κατὰ et σκάπτω *fodio*. Bis tantum legitur in N. T. Act. XV, 16. τὰ κατεσκαμμένα αὐτῆς ἀνοικοδομήσω ruinas ejus et diruta restaurabo. Rom. XI, 3. τὰ θυσιαστήριά σου κατέσκαψαν altaria tua everterunt. In versione Alexandrina respondet hebraicis נָתַץ *destruxit, demolitus est*. Deut. XII, 3. Judd. VIII, 9. הָרַס idem, 1 Regg. XIX, 10. 1 Chron. XX, 1. Adde Amos IX, 11. *Xenoph. Hist. Gr*. II, 2, 14. *Lysiae* Orat. XIII, p. 234. εἰ κατασκαφείη τῶν τειχῶν τῶν μακρῶν. ibid. substantivum κατασκαφὴ *eversionem* notans occurrit. *Aelian*. V. H. III, 6. *Thucyd*. IV, 109. *Eurip*. Orest. v. 733. ubi *Scholiastes*: τὸ κατασκάπτειν κυρίως ἐπὶ πόλεως. *Hesych*. κατασκάψαι· κατορύξαι.

ΚΑΤΑΣΚΕΥΆΖΩ, fut. άσω, 1. proprie: *instruo aliquem rebus necessariis, praeparo, adorno*, ex κατὰ et σκευάζω *paro, instruo, orno*, a σκεῦος *vas, instrumentum*. Hinc κατασκευὴ *supellex, qua domus instruitur et adornatur*. *Diod. Sic*. XI, 62. *Xenoph*. de Re Equestri c. 4. § 17. κατεσκευασμένος πάντα omnibus instructus. Memor. III, 11. 4. Sic usurpatur in formula κατασκευάζειν τὴν ὁδὸν munire viam adaequando et removendo, quae offendere et remorari iter facientem possint, hebraice: פַּנּוֹת דֶּרֶךְ Ies. XL, 3. quae metaphorice de animorum praeparatione ad adventum Messiae reperitur. Matth. XI, 10. Marc. I, 2. Luc. VII, 27. ibid. I, 17. λαὸς κατεσκευασμένος populus, instructus iis, quae necessaria sunt ad amplectendam religionem christianam.

2. *exstruo, exaedifico, fabrico*. Hebr. IX, 2. σκηνὴ γὰρ κατεσκευάσθη ἡ πρώτη fuit autem exstructa pars anterior hujus templi, quae sancta dicitur. ibid. v. 6. τούτων δὲ οὕτω κατεσκευασμένων. 1 Petr. III, 20. *Phavor*. κατασκευάζει· ὁ ναυπηγὸς τὴν ναῦν. *Xenoph*. *Cyrop*. VI, 1. 16. *Herodian*. V, 6. 13. κατεσκεύασε ναόν. Hinc κατασκευὴ *fabrica*. Conf. *Fischeri* Index Palaephati s. h. v. et *Abresch*. *Annotatt*. in *Ep. ad Hebr*. p. 177. In versione Alexandrina respondet Hebraico עָשָׂה 2 Chron. XXXII, 5. Prov. XXIII, 5. Adde Num. XXI, 27. 1 Macc. XV, 3. *Phavor*. κατασκευάζω· ἐπὶ τῶν τεκτόνων, τὸ δημιουργῶ.

3. *creo, auctor sum*. Hebr. III, 4. πᾶς γὰρ οἶκος κατασκευάζεται ὑπό τινος, ὁ δὲ τὰ πάντα κατασκευάσας, ὁ Θεὸς

 omnis

omnis familia auctorem et principem aliquem habet; Deus autem est auctor utriusque familiae. Sapient. IX, 2. τῇ σοφίᾳ σου κατασκευάσας τὸν ἄνθρωπον. Legitur quoque in versione Alexandrina pro hebr. בָּרָא Ies. XL, 28. XLIII, 1.

4. *constituo, praeficio*. Hebr. III, 3. ὁ κατασκευάσας αὐτὸν is, qui eum constituit. Tunc vero pro οἴκου reponendum est οἰκέτου vel οἰκείου, quae fuit conjectura S. V. *Mori* in Notis ad Versionem Germanicam hujus epistolae olim proposita. Alii, qui receptam lectionem sequuntur, vertunt: qui est auctor familiae. Saepius non legitur in N. T. Conf. de hac voce universe *Reiskii* indicem Graec. Demosthen. et *Phavor*. Gloss. s. h. v.

ΚΑΤΑΣΚΗΝΌΩ, ῶ, fut. ώσω, 1. proprie: *habito in tentorio*, vel *tabernaculo*, seu *tabernaculum figo*, ex κατὰ et σκηνόω *in tabernaculo*, i. e. *umbraculo, confecto e frondibus, dego*. *Xenoph. Cyrop*. VI, 2. 2. Interdum etiam transitive apud Graecos usurpatur, ut sit *per tabernacula distribuere*, v. c. apud *Xenoph*. Anab. II, 2. 8.

2. *habito, commoror, versor in aliquo loco, consideo, quiesco*. Act. II, 26. καὶ ἡ σάρξ μου κατασκηνώσει ἐπ' ἐλπίδι corpus meum secure jacebit in sepulcro. Matth. XIII, 32. ὥστε ἐλθεῖν τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατασκηνοῦν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ ut adeo aves consideant, seu quiescant in ramis ipsius. Plerique interpretes κατασκηνοῦν h. l. notionem *nidulandi, nidum struendi*, subjiciunt; sed usus linguae contrarium docet. Nam κατασκηνοῦν respondet in vers. Alex. hebr. שָׁכַן, quod in notione *considendi, quiescendi* de avibus legitur Daniel. IV, 9. 18. Ezech. XVII, 23. et יָשַׁב 2 Chron. VI, 2. Ezech. XXV, 4. Idem valet de reliquis locis Marc. IV, 32. Luc. XIII, 19. *Xenoph. Anab*. III, 4. 20. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΤΑΣΚΉΝΩΣΙΣ, εως, ἡ, 1. proprie: *tentoriorum collocatio*, a κατασκηνόω *tentorium figo, tabernaculum pono*.

2. *aedificatio*. 1 Chron. XXVIII, 2. καὶ ἡτοίμασα τὰ εἰς τὴν κατασκήνωσιν ἐπιτήδεια, hebr. וַהֲכִינוֹתִי לִבְנוֹת.

3. *ipsum tentorium, quod exstruitur, domicilium, habitaculum quodvis*. Sic bis in N. T. legitur Matth. VIII, 20. et Luc. IX, 58. τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις, scil. ἔχουσι, ubi, ut recte docuit *Fischer*. Prol. IX. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 14. per κατασκηνώσεις non sunt *nidi* cum *Vulgato* et aliis multis interpretibus intelligendi, sed vox ipsa latius patens explicanda est de *locis omnibus, in quibus consident et quiescunt volucres noctu, etiam interdiu, tutae ab omni coeli injuria*, quae loca recte *latibula* vel *cubilia* dicuntur. *Nidi* autem graece νοσσιαὶ dicuntur. *Theophyl*. ad Matth. l. l. κατασκηνώσεις· κατοικίας. σκηνὴ γὰρ λέγεται πᾶσα οἴκησις. Pro hebraico מִשְׁכָּן occurrit in fragmentis *Symmachi* Ps. XLVI, 5.

ΚΑΤΑΣΚΙΆΖΩ, fut. άσω, *obumbro, obtego, tego*, ex κατὰ et σκιὰ *umbra*. In N. T. tantum extat Hebr. IX, 5. Χερουβὶμ κατασκιάζοντα τὸ ἱλαστήριον Cherubim, qui tegunt operculum arcae foederis. *Plutarch*. T. VI. p. 101. et T. V. p. 408. ed. *Reiske*.

ΚΑΤΑΣΚΟΠΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *speculor, exploro*, ex κατὰ et σκοπέω *speculor*. Usurpatur speciatim ut κατασκοπέω in deteriorem partem de *dolose explorantibus*, v. c. *exploratoribus bellicis* (qui κατ' ἐξοχὴν κατάσκοποι dicuntur) in vers. Alex. Jos. II, 2. 3. ubi hebraico חָפַר respondet. Legitur etiam pro רִגֵּל 2 Sam. X, 3. ὅπως ἐρευνήσωσι τὴν πόλιν καὶ κατασκοπήσωσιν αὐτήν. Jam quia ii, qui belli tempore regionem, terram, aut urbem aliquam explorant, hoc ideo faciunt, ut hostibus insidias struant, factum est, ut κατασκοπέω

2. significaret *insidias struere, conari aliquid dolose eripere*. Galat. II, 4. κατασκοπῆσαι τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν ut dolose

lose eriperent vobis libertatem Christianam: ubi videndus est *Chrysostomus*. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΤΑ'ΣΚΟΠΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *explorator, speculator*, a praeter. med. κατέσκοπα verbi κατασκέπτομαι *speculor, exploro*. Semel in N. T. legitur Hebr. XI, 31. de exploratoribus, a Josua emissis: δεξαμένη τοὺς κατασκόπους μετ' εἰρήνης. In vers. Alex. respondet hebraico מְרַגֵּל Genes. XLII, 9. 11. 1 Sam. XXVI, 4. *Thucyd.* VII, 6. *Athen.* VI. p. 256. A. *Xenoph. Cyr.* III, 3. 13. *Hesych.* κατάσκοποι· κατοπτεύοντες, ἐπίβουλοι. ἢ δόλων ἐξιχνευταὶ, δολεροὶ, δόλιοι.

ΚΑΤΑΣΟΦΙ'ΖΩ, fut. ίσω, *sapientem aliquem reddo*, etiam *ingeniosum aliquem reddo ad aliquem infestandum et opprimendum*, ex κατὰ et σοφίζω *sapientem reddo*. Κατασοφίζομαι *ingeniose et solerter aliquid excogito, sophismatibus et argutis fallaciis utor adversus aliquem*, (*Plutarch.* T. II. p. 80. *Diod. Sic.* XVII, p. 624.) et generatim: *callide et insidiose aliquem circumvenio et opprimo*. Sic semel in N. T. legitur Act. VII, 19. de Pharaone: οὗτος κατασοφισάμενος τὸ γένος ἡμῶν, ἐκάκωσε τοὺς πατέρας ἡμῶν hic dolis utens adversus gentem nostram vexavit majores nostros. Desumta vox est in h. l. ex vers. Alex. Exod. I, 10. ubi τῷ הִתְחַכֵּם *dolose agere, circumvenire aliquem* respondet, (nam חָכְמָה *sapientia* etiam in malam partem adhibetur de *calliditate et astutia*) et in versione *Onkelosi* τῷ מִרְמָה Genes. XXVII, 35. Jos. IX, 4. De eadem re κατασοφίζεσθαι legitur Judith V, 11. ἐπανέστη αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς Αἰγύπτου καὶ κατεσοφίσατο αὐτοὺς ἐν πόνῳ καὶ ἐν πλίνθῳ. ibid. X, 19. οἳ ἀφεθέντες δυνήσονται κατασοφίσασθαι πᾶσαν τὴν γῆν. *Joseph.* A. J. VI, 11. 4. *Alciphron.* III. Ep. 4. *Suid.* κατασοφισόμεθα· αἰτιατικῇ, τεχνασόμεθα, μηχανῇ τινι κακώσομεν. *Hesych.* κατασοφισθεῖσα· χλευασθεῖσα, τεχνασθεῖσα, (Conf. *Thom. M.* p. 844. ed. *Bernard.*) Lex. *Cyrilli* MS. Brem. κατασοφίσασθαι· ἀπατῆσαι, καταστεχνάσασθαι.

ΚΑΤΑΣΤΈΛΛΩ, fut. ελῶ, aor. 1. κατέστειλα, 1. proprie: *contraho, in angustias redigo*, et inprimis de *velis* usurpatur, quae contrahuntur, ex κατὰ et στέλλω idem. Hinc

2. metaphorice: *reprimo, coerceo, sedo, tranquillo, quietum reddo*. Sic bis tantum in N. T. legitur. Act. XIX, 35. καταστείλας (nonnulli codd. habent κατασείσας, e glossemate) δὲ ὁ γραμματεὺς τὸν ὄχλον tum scriba, cum populum tumultuantem sedasset, dixit. ibid. v. 36. δέον ἐστὶν ὑμᾶς κατεσταλμένους ὑπάρχειν oportet vos quietos manere et nullas turbas excitare. In eadem significatione reperitur quoque Ps. LXV, 8. in *Aquilae* fragmentis pro hebr. מַשְׁבִּיחַ *comprimens, sedans*, et 2 Macc. IV, 31. 3 Macc. VI, 1. *Joseph.* A. J. I, 1. 2. XIV, 9. 1. θόρυβον κατέστελλεν. *Phavor.* καταστείλας· ἀντὶ τοῦ κατασιγάσας. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 589.

ΚΑΤΆΣΤΗΜΑ, τος, τὸ, *habitus, status, constitutio*, a καθίστημι *constituo*. In N. T. tantum legitur Tit. II, 3. ἐν καταστήματι ἱεροπρεπεῖς in habitu cultuque corporis, qui Christianos decet. *Porphyr.* de Abstinent. IV, c. 6. τὸ δὲ σεμνὸν κἀκ τοῦ καταστήματος ἑωρᾶτο. Πορεία γὰρ ἦν εὔτακτος κ. τ. λ. Conf. *Stephani* Thes. L. Gr. Tom. I. p. 1773. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 372.

ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ', ῆς, ἡ, 1. proprie: *stola*, genus vestis, ad talos usque demissae ac defluentis, a praet. med. κατέστολα verbi καταστέλλω, vel καταστέλλομαι *amicio, vestio, orno*. *Hesych.* καταστολή· στολή.

2. *vestitus, amictus*. Semel in N. T. legitur 1 Tim. II, 9. ἐν καταστολῇ κοσμίῳ habitus et ornatus corporis sit mundus, decorus, nec luxurians. Ies. LXI, 3. καταστολὴν δόξης. *Joseph.* B. J. II, 8. 4. καταστολὴ καὶ σχῆμα σώματος. *Hesych.* καταστολήν· περιβολήν. *Alberti* Gloss. N. T. p. 156. καταστολῇ.

στολῇ· στολισμῷ, ἐνδύματι. Caeterum notandum adhuc videtur, καταστολὴν, nude positum, apud Graecos haud raro *modestiam in vestitu*, *modestum habitum* significare, ut exemplis docuit *Foësius* in Oecon. Hipp. p. 197.

ΚΑΤΑΣΤΡΈΦΩ, fut. ψω, *subverto, dejicio, prosterno, everto, diruo, demolior*, ex κατὰ et στρέφω *verto*. Bis tantum legitur in N. T. Matth. XXI, 12. τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν κατέστρεψε mensas argentariorum evertit. Marc. XI, 15. τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστερὰς κατέστρεψε subsellia vendentium columbas subvertit. In versione Alexandrina respondet maxime hebraico הָפַךְ Job. IX, 5. Hagg. II, 22. Gen. XIX, 21. 25. 29.

ΚΑΤΑΣΤΡΗΝΙΆΩ, et ΚΑΤΑΣΤΡΗΝΙΆΖΩ, fut. άσω, *lascivio, luxurior, insolentius et lascivius me gero adversus aliquem*, ex κατὰ et στρηνιάω *luxurior, lascivio*, quod est a στρῆνος *luxus, deliciae*. Semel in N. T. legitur 1 Tim. V, 11. ὅταν γὰρ καταστρηνιάσωσι τοῦ Χριστοῦ, γαμεῖν θέλουσιν postquam enim lascivierunt contra Christum, nubere volunt. Sed hanc vulgarem interpretandi rationem nimis duram et incommodam mihi videri, ingenue fateor; ideoque vertere mallem: *locupletati eleemosynis, a Christianis collectis, nubere volunt*, ut καταστρηνιᾶν sit *locupletem fieri*, a στρηνὴς *turgidus, turgescens prae nimia succi copia*. *Hesych.* στρηνιῶντες· πεπλησμένοι. Sed nec haec satis certa sunt. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 342.

ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΉ, ῆς, ἡ, 1. proprie: *subversio, eversio, desolatio*. Est enim verbale a perf. med. κατέστροφα, verbi καταστρέφω *everto, subverto*. Sic in N. T. legitur 2 Petr. II, 6. de funesto Sodomae et Gomorrhae excidio, ἃς πόλεις τεφρώσας, καταστροφῇ κατέκρινεν quas urbes in cinerem redigens damnavit Deus ad eversionem. *Hesych.* καταστροφῆς· ἐρημώσεως. In vers. Alex. legitur pro hebraico הֲפֵכָה Genes. XIX, 29.

2. metaphorice: (plane ut καθαίρεσις, quod vide,) *grave damnum, detrimentum*. 2 Tim. II, 14. ἐπὶ καταστροφῇ ἀκουόντων non sine gravissimo auditorum damno. *Chrysostomus* ad h. l. οὐ μόνον οὐδὲν ἐκ τούτου κέρδος, ἀλλὰ καὶ βλάβη πολλή. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΤΑΣΤΡΏΝΝΥΜΙ, vel ΚΑΤΑΣΤΡΩΝΝΎΩ, fut. στρώσω,

1. *prosterno, humi sterno, humi adfligo*, ex κατὰ et στρωννύω, vel στρώννυμι *sterno*. *Herodot.* IX, 75.

2. per metonymiam: *eneco, perdo*. In N. T. tantum extat 1 Cor. X, 5. de Israelitis, qui κατεστρώθησαν ἐν ἐρήμῳ prostrati sunt, seu perierunt in deserto. Num. XIV, 16. κατέστρωσεν (hebraice יִשְׁחָטֵם *mactavit, occidit eos*) αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ. 2 Macc. V, 26. XI, 11. XII, 28. *Aelian. H. A.* VII, 2. λοιμὸς—αὐτοὺς κατέστρωσε. *Xenoph. Cyrop.* III, 3. 28. οἱ Πέρσαι πολλοὺς κατεστρώννυσαν. Marg. *Leuncl.* ἀπέκτεινον. Cf. *Jungermann.* ad *Polluc.* IX, 153.

ΚΑΤΑΣΎΡΩ, fut. ῶ, 1. proprie *detraho, deorsum traho, facio, ut aliquis descendat, delabatur aut deferatur*, ex κατὰ et σύρω *traho*. *Symmach.* 2 Sam. XIV, 14. κατασυρόμενον ὕδωρ. *Alciphr. Ep.* I, 1.

2. *aliquem invitum et vi abripio, pertraho*, et speciatim de reis usurpatur, qui in jus rapiuntur. Sic semel in N. T. legitur Luc. XII, 58. μήποτε κατασύρῃ σε πρὸς κριτὴν ne te pertrahat ad judicem. Eodem sensu *detrahere* usurpatur apud *Ciceronem* pro *Milone* c. 14. " cum in judicium detrahi non posset" etc.

ΚΑΤΑΣΦΆΖΩ vel ΚΑΤΑΣΦΆΤΤΩ, fut. άξω,

1. proprie: *jugulo, macto pecudes*, ex κατὰ et σφάττω, idem.

2. *occido, interficio*. Sic semel in N. T. legitur Luc. XIX, 27. κατασφάξατε ἔμπροσθέν μου in meo conspectu occidite. *Diod. Sic.* XII, c. 76. πάντας ἡβηδὸν κατασφάξαντες. *Xenoph. Anab.* IV, 1. 17. *Aelian. V. H.* XIII, 2.

2 Macc. V, 12. VIII, 24. X, 17. In versione Alex. reperitur pro הָרַג *occidit.* Zach. XI, 5.

ΚΑΤΑΣΦΡΑΓΙ'ΖΩ, fut. ίσω, 1. *signo, noto, signum imprimo rei,* ex κατὰ et σφραγίζω, idem.

2. *obsigno, sigillum annulo imprimo, sigillo munio.* Sic semel in N. T. legitur Apoc. V, 1. βιβλίον κατεσφραγισμένον σφραγῖσιν ἑπτὰ liber obsignatus sigillis septem. Obsignabant sc. veteres libros, quos inspici nollent. Conf. *C. G. Schwarzii* Diss. de Ornamentis Codicum Veterum 1716. edit. In vers. Alex. respondet hebraico חָתַם Job. IX, 7. XXXVII, 7. Sap. II, 5. *Hesych.* κατεσφραγίσθη· ἀπεκλείσθη, ἐσφραγίσθη.

ΚΑΤΑ'ΣΧΕΣΙΣ, εως, ἡ, 1. proprie: *occupatio, acquisitio,* etiam *possessio, perpetua habitatio,* i. q. οἴκησις et κατοίκησις, a κατέχω *contineo,* quod saepe est *possidere, incolere, inhabitare,* v. c. apud *Joseph. A. J.* I, 11. 4. II, 7. 2. κατασχεῖν τὴν Χαναναίαν h. e. inhabitare Chananaeam. Act. VII, 5. καὶ ἐπηγγείλατο αὐτῷ δοῦναι εἰς κατάσχεσιν αὐτὴν quanquam eam aliquando daturum in perpetuam possessionem et inhabitationem pollicitus erat. Sic pro hebraico אֲחֻזָּה κατάσχεσις legitur in vers. Alex. Gen. XVII, 8. Num. XXXII, 5. δοθήτω ἡ γῆ αὕτη τοῖς οἰκέταις σου ἐν κατασχέσει. 1 Chron. XIII, 2. ἐν πόλεσι κατασχέσεως αὐτῶν. *Joseph. A. J.* IX, 1. 2.

2. per metonymiam: *illud ipsum, quod obtinemus ac possidemus.* Sic v. c. Act. VII, 45. ἡ κατάσχεσις τῶν ἐθνῶν est terra Canaan, quam gentilibus ereptam sibi in perpetuam possessionem vindicaverant Judaei. Eodem modo אֲחֻזָּה usurpatur Nehem. XI, 3. יָשְׁבוּ אִישׁ בַּאֲחֻזָּתוֹ. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΤΑΤΙ'ΘΗΜΙ, fut. θήσω, 1. proprie: *depono, repono, colloco, recondo,* ex κατὰ et τίθημι *pono.* Marc. XV, 46. καὶ κατέθηκεν αὐτὸν ἐν μνημείῳ et recondidit, seu deposuit eum in sepulcro. Eodem sensu apud *Diod. Sic.* XX, c. 24. καταθέμενοι εἰς τὰς βασιλικὰς θήκας τὸ σῶμα. *Xenoph. de re Equ.* VI, 7. 1 Chron. XXI, 27. κατέθηκε τὴν ῥομφαίαν εἰς τὸν κολεὸν αὐτῆς.

2. metaphorice: *praesto, exhibeo.* Hinc formula καταθέσθαι χάριτάς τινι significat: *gratificari alicui, beneficiis aliquem sibi obligare, et obstrictum reddere, gratiam ab aliquo inire.* Act. XXIV, 27. θέλων τε χάριτας καταθέσθαι τοῖς Ἰουδαίοις ὁ Φῆλιξ cupiens Judaeis Felix gratificari. ibid. XXV, 9. Saepius non legitur in N. T. *Diod. Sic.* XV, 91. Simili modo verbum καταθέσθαι et simplex θέσθαι etiam apud optimos graecos Scriptores, v. c. apud *Thucyd.* IV, 87. δόξαν καταθέσθαι, *Lysiam* Orat. II. p. 42. ed. *Taylor.* ἔχθραν καταθέσθαι, *Joseph. A. J.* XI, 6. 5. εὐεργεσίαν καταθέσθαι, *Aeschyl.* Prom. Vinct. v. 781. χάριν θέσθαι. Adde 1 Macc. X, 23. φιλίαν καταθέσθαι τοῖς Ἰουδαίοις. Conf. *D'Orville* ad *Charit.* IV, c. 5. p. 448. ed. Lips. *Wetstenii N. T.* T. II. pag. 625. et *Lexicon Xenophonteum* s. h. v.

ΚΑΤΑΤΟΜΗ', ῆς, ἡ, 1. proprie: *concisio, mutilatio,* a κατατέμνω *in partes minutas seco, mutilo.* Levit. XXI, 5. 1 Regg. XVIII, 28. *Glossae:* κατατομή· *concisio.* Vide *Harpocrat.* et *Suid.* in h. v. *Plutarch.* T. VI. p. 350. ed. *Reiske:* ποταμοὶ πολλὰς σχίσεις καὶ κατατομὰς λαμβάνοντες.

2. ita dicitur *circumcisio,* apud Judaeos recepta, et quidem non omnis, sed ea, quam Christianis suadebant judaizantes doctores. Philipp. III, 2. βλέπετε τὴν κατατομὴν ne permittite obtrudi vobis circumcisionem. Bene *Theophyl.* ad h. l. μέγα καὶ τίμιον ἦν ποτε παρὰ Ἰουδαίοις ἡ περιτομή. Ἐπεὶ οὖν νῦν ἤργησεν, οὐδὲν ἄλλο ἢ κατατομή ἐστιν. ἐπεὶ γὰρ οὐκ ἔστι νόμιμον τὸ γινόμενον, τὴν σάρκα κατατέμνουσι. Sed alii κατατομὴν h. l. per metonymiam ipsos judaizantes doctores, circumcisionem Christianis suadentes et obtrudentes, intelligendos esse statuunt, quae tamen

men explicatio ob verba sequentia κακοὺς ἐργάτας locum habere nullo modo potest. Alii de ipsis Christianis, misere et sine ulla fructus spe mutilatis, κατατομὴν explicant. Cf. *Gatakeri* Adversaria posthuma c. 38. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΤΑΤΟΞΕΎΩ, fut. εύσω, *sagitta impeto*, vel *conficio, telo configo et confodio, jaculo transverbero*, etiam simpliciter *confodio, transfigo*, ex κατὰ et τοξεύω *jaculor*, quod est a τόξον *arcus*. Semel legitur in N. T. Hebr. XII, 20. ἢ βολίδι κατατοξευθήσεται aut jaculo configetur; quae verba in nonnullis codicibus desunt. Alex. pro יָרָה *jaculatus est*, Exod. XIX, 13. Ps. XI, 2. et pro מָחַץ *transfodit, transfixit*, Num. XXIV, 8. *Plutarch*. T. IV. p. 127. et T. VI. p. 650. ed. *Reiske*.

ΚΑΤΑΤΡΈΧΩ, fut. θρέξω, aor. 2. ἔδραμον, *decurro ad aliquem celeriter, adcurro, excursionem facio*, i. q. ἐπιτρέχω, ex κατὰ et τρέχω *curro*. Sic semel legitur in N. T. Act. XXI, 32. κατέδραμεν ἐπ' αὐτοὺς celeriter admovit milites cum centurionibus. In versione Alex. respondet hebraico רוץ 1 Regg. XIX, 20. Apud graecos Scriptores κατατρέχειν fere significat: *hostiliter aliquem incursare, incursionibus infestare, nocere et vastare, grassari*, v. c. apud *Xenoph*. Hist. Gr. IV, 7. 6. V, 3. 1, Conf. Cel. *Irmisch*. ad *Herodian*. I, 10. 4. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 607. *Suid*. κατατρεχόντων· λῃζομένων, πορθούντων.

ΚΑΤΑΦΆΓΩ, fut. ῶ, aor. 2. κατέφαγον, 1. proprie: *deglutio, devoro, comedo*, ex κατὰ et φάγω *edo*. Matth. XIII, 4. καὶ ἦλθε τὰ πετεινὰ καὶ κατέφαγεν αὐτὰ et comesta sunt a volucribus. Marc. IV, 4. Luc. VIII, 5. Apoc. XII, 4. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 398, *Xenoph. Anab.* IV, 8. 12. *Suidas* e *Schol. Aristoph. Pac.* 6. interpretatur ἀθρόως φαγεῖν et *Eustathius* πάντα φαγεῖν.

2. *perdo, consumo, absumo*. Apoc. XX, 9. πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατέφαγεν αὐτούς. Ita quoque אָכַל 1 Regg. XVIII, 38. πῦρ κατέφαγε τὸ ὁλοκαύτωμα. Job. XXII, 20. τὸ κατάλειμμα αὐτῶν καταφάγεται πῦρ. Igni enim aeque ac gladio os tribuitur apud Hebraeos.

3. *abligurio, dilapido, per luxuriam absumo*. Luc. XV, 30. ὁ καταφαγών σου τὸν βίον μετὰ πορνῶν, qui facultates tuas cum scortis dilapidavit vel consumsit. De hac notione verbi καταφάγειν, quod eodem sensu etiam apud *Homer*. Odyss. ξ', v. 12. legitur, cf. *Valckenar*. ad *Eurip*. Hippol. v. 626. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 762. Sic etiam usurpatur *comedere* apud *Macrob*. Saturnal. II, c. 2. *Horat*. I. Ep. XV. v. 39. (Vide *Vechneri Hellenolexiam* P. II. cap. IV. p. 477.) et *devorare* apud *Catullum* XXIX, 23. *devorare patrimonia*.

4. ad animum translatum καταφάγειν animum res dicitur, qua animus distrahitur, excruciatur et angitur. Joh. II, 17. ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου κατέφαγέ με indignatione ob templum tuum violatum conficior. In omnibus fere linguis orientalibus *edere aliquem id* dicitur, *quod moerore et indignatione afficit aut dolorem affert*, ut pluribus docui in *Diss*. de Parallelismo Sententiarum V. T. p. 26 seq.

5. metaphorice: *cum studio aliquid facio aut tracto, penitius aliquid cognoscere studeo*. Hinc explicandus est locus Apoc. X, 9. 10. καὶ κατέφαγον τὸ βιβλαρίδιον, ad quem recte monet *Alberti*. in Obss. Philol. p. 488. metaphorice his verbis exprimi *studium libelli illius argumentum cognoscendi avidissimum*, aeque ac in loco Jerem. XV, 16. Ita *Cic*. ad Attic. VII, 3. " qui illos *libros devorasti*." *Plaut*. *Asin*. III, 3. 59. Confer *Vechneri Hellenolex*. lib. II. cap. 4. pag. 480 seq. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΤΑΦΈΡΩ, fut. κατοίσω, 1. *demitto, dejicio, deturbo, deprimo, opprimo*, ex κατὰ et φέρω *fero*. Act.

XX,

XX, 9. καταφερόμενος ὕπνῳ βαθεῖ, διαλεγομένου τοῦ Παύλου ἐπὶ πλεῖον, κατενεχθεὶς ἀπὸ τοῦ ὕπνου, ἔπεσεν alto sopore oppressus, Paulo diutius disserente, somno graviore depressus decidit de tertia contignatione. *Vulgatus* reddidit: *cum mergeretur somno gravi, disputante diu Paulo, ductus somno cecidit* etc. Scilicet καταφέρεσθαι ὕπνῳ βαθεῖ significat: *alto sopiri somno, somno profundiore obrui*, quam significationem interdum etiam καταφέρεσθαι nude positum habet, (v. c. apud *Aquilam* Ps. LXXV, 6. pro hebraico נִרְדָּם) unde καταφορὰ *somnus altus, sopor gravis* in fragmentis *Aquilae* pro hebraico תַּרְדֵּמָה, Genes. II, 21. XV, 12. Prov. XIX, 15. et καταφορέω *somno profundo obrutus sum*, apud Alex. Sophon. I, 31. Cf. *Kypke* Obss. Sacr. T. II. p. 105. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 591. et *Abresch.* Anim. ad Aeschyl. p. 619. et Dilucidd. Thucyd. p. 822. Altera vero formula καταφέρεσθαι ὑπὸ τοῦ ὕπνου de *iis* adhibetur, *qui somno profundiori obruti et vi somni dejiciuntur de loco suo et prosternuntur*, et quasi *pondere suo vincuntur*, durch den Schlaf das Uebergewicht bekommen *through sleep to lose one's balance, to stumble*, nam καταφέρω proprie notat: *deduco, defero in locum inferiorem, dejicio*. Vide Alex. Dan. V, 22. Ies. XXVIII, 2. et *Demosthen.* p. 1185. l. 15. ed. *Reiske*. Hinc καταφερὴς *declivis* apud *Xenoph.* Venat. X, 9.

2. *fero, appono*, i. q. simplex φέρω. Καταφέρειν ψῆφον, pro quo etiam φέρειν ψῆφον apud *Josephum* aliquoties legitur, seu *ferre, apponere suffragium*, partim *is* dicitur, *qui sententiam condemnatoriam contra aliquem fert*, partim vero *is, qui aliorum sententiae condemnatoriae accedit et assentitur*. Sic in N. T. legitur Act. XXVI, 10. ἀναιρουμένων τε αὐτῶν κατήνεγκα ψῆφον, quae verba non sunt reddenda: et cum illi occiderentur, sententiam contra eos tuli, seu calculo meo eos damnavi, sed: probavi caedem Christianorum, cum occiderentur, ut sit idem quod cap. XXII, 20. ἤμην συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ. Cf. infra sub ψῆφος et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 633. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΤΑΦΕΥΓΩ, fut. φεύξομαι, *perfugio, confugio ad aliquem*, vel *aliquo*, ex κατὰ et φεύγω *fugio*. Act. XIV, 6. κατέφυγον εἰς τὰς πόλεις salutis causa perfugerunt in urbes. Hebr. VI, 18. οἱ καταφυγόντες qui ad Deum confugimus, h. e. *in Deo spem et fiduciam nostram ponimus*. Conf. 2 Macc. X, 28. ubi καταφυγὴ ἐπὶ τὸν Θεὸν fiduciam in Deo positam significat, ut jam recte vidit *Syrus* interpres. *Philo* de Abrah. T. II. p. 93. Alii vertunt: *qui effugimus*, sc. τὰ μιάσματα τοῦ κόσμου, coll. 2 Petr. II, 20. nec negari potest, καταφεύγειν interdum esse i. q. ἀποφεύγειν, διαφεύγειν et ἐκφεύγειν et de iis usurpari, qui pericula praesentissima effugiunt. Saepius non legitur in N. T. In versione Alex. fere semper in confugiendi et perfugiendi notione reperitur pro hebraicis נוּס, Genes. XIX, 20. Deut. IV, 42. נֶחְבָּא Jos. X, 27. etc. et substantivum inde derivatum καταφυγὴ ibidem de locis usurpatur, ad quae aliquis confugere solet, ut salvus sit et incolumis, seu de asylis. *Plutarch.* Q. Rom. p. 290. B. Confer etiam *Lexicon Xenophonteum* s. h. v.

ΚΑΤΑΦΘΕΙΡΩ, fut. θερῶ, 1. *corrumpo, depravo, vitio, quocunque modo hoc fiat*, i. q. διαφθείρω, quod vide.

2. Speciatim et metaphorice: *erroribus et vitiis animum imbuo*, ex κατὰ et φθείρω idem. Sic legitur in N. T. 2 Tim. III, 8. ubi commemorantur homines κατεφθαρμένοι τὸν νοῦν quorum animus ita perversus est, ut veritatem agnoscere et sequi nequeat. De depravatione morum καταφθείρεσθαι reperitur in versione Alex. Genes. VI, 12. 2 Paral. XXVII, 2. *Suid.* καταφθορά· ὁ ἐν ἀνομίαις βίος καὶ παραβάσεσιν.

3. *perdo, disperdo*, sive corporaliter, (Ies. XXIV, 1. Genes. VI, 17. 2 Macc. V, 14.) sive moraliter, *miserum*

rum reddo et infelicem, et speciatim de *poenis peccatorum* usurpatur. Sic autem reperitur 2 Petr. II, 12. ἐν τῇ φθορᾷ αὐτῶν καταφθαρήσονται per impietatem suam summam sibi contrahent miseriam, seu, perversitatis suae aliquando gravissimas Deo poenas dabunt. Saepius non legitur in N. T. Levit. XXVI, 39. καταφθαρήσονται διὰ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. *Suid.* καταφθορά· ὁ αἰώνιος θάνατος, quae glossa pertinere videtur ad Ps. XLVIII, 9. ubi vid. *Theodoretus*.

ΚΑΤΑΦΙΛΈΩ, ῶ, fut. ήσω. Interdum quidem in libris Scriptorum veterum de *iis* usurpatur, *qui alios osculantur inprimis amanter, nec uno, sed pluribus impertiunt osculis ;* (v. c. apud *Theophr.* Char. XVII. *Xenoph.* Mem. II, 6. 33.) sed in N. T. non differt a voce simplici φιλεῖν et *osculari, deosculari* notat, ex usu loquendi Alex. interprr. qui hebraicum נָשַׁק nunc per καταφιλεῖν, (Exod. IV, 27. Ruth I, 9.) nunc per φιλεῖν (Genes. XXVII, 26. Exod. XVIII, 7.) reddiderunt. Cf. *Fischeri* Prolus. V. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 15 seq. Ipsi adeo evangelistae utrumque verbum promiscue ac indistincte posuerunt, v. c. Matth. XXVI, 48. 49. Marc. XIV, 44. 45. Luc. VII, 38. 45. XV, 20. XXII, 47. Act. XX, 37. Saepius non legitur in N. T. Confer *Lexicon Xenophonteum* s. h. v.

ΚΑΤΑΦΡΟΝΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. *contemno, despicio, aspernor, sperno*, et ex adjuncto : *contemtim nec digne satis tracto aliquem*, de personis, ex κατὰ et φρονέω *sentio*. Matth. XVIII, 10. μὴ καταφρονήσητε ἑνὸς τῶν μικρῶν τούτων ne vel unum horum parvulorum contemnatis. 1 Cor. XI, 22. 2 Petr. II, 10. κυριότητος καταφρονοῦντας.

2. per metonymiam consequentis: *facultatem et materiam habeo contemnendi, causam nanciscor contemnendi et parvi habendi.* 1 Tim. IV, 12. μηδείς σου τῆς νεότητος καταφρονείτω cave, ne quis te ob juventutem tuam opprobriis onerare possit.

3. καταφρονέω τινὸς *negligens sum in exsequendis alicujus mandatis et jussis, non satis verecundiae praesto alicui, non digne satis revereor.* Matth. VI, 24. ἢ ἑνὸς ἀνθέξεται, καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. Luc. XVI, 13. 1 Tim. VI, 2. μὴ καταφρονείτωσαν non denegent ipsis debita officia.

4. de rebus : *parvi momenti duco, nullum, aut saltem perexiguum pretium statuo, non curo, abutor.* Rom. II, 4. τῆς μακροθυμίας τοῦ Θεοῦ καταφρονεῖς, lenitate Dei abuteris. Hebr. XII, 2. αἰσχύνης καταφρονήσας mortem ignominiosam aequo animo perferens. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΤΑΦΡΟΝΗΤΗ͂Σ, οῦ, ὁ, *contemptor*, a praecedente. In N. T. tantum legitur Act. XIII, 41. οἱ καταφρονηταὶ vos, qui spernitis ac repudiatis religionem christianam; ex Habac. I, 5. ubi Alexandrini pro hebraico בַּגּוֹיִם legisse videntur בֹּגְדִים, coll. Habac. II, 5. Sophon. III, 4. Conf. *Pocock.* Notas Miscellaneas ad Portam Mosis cap. 3. *Plutarch.* T. V. p. 367. ed. *Reiske*.

ΚΑΤΑΧΈΩ, fut. εύσω, *effundo, perfundo*, ex κατὰ et χέω, *fundo*. Bis tantum legitur in N. T. Matth. XXVI, 7. κατέχεεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ et effudit super caput ipsius accumbentis. Marc. XIV, 3. κατέχεεν αὐτοῦ κατὰ τῆς κεφαλῆς. *Aristoph.* Acharn. 1127. *Polyb.* XXXIV, 11. 15. *Plutarch.* T. V. p. 474. ed. *Reiske*.

ΚΑΤΑΧΘΌΝΙΟΣ, ίου, ὁ, ἡ, *subterraneus, infernus, infernalis*, ex κατὰ et χθὼν *terra*. Semel in N. T. legitur Phil. II, 10. ἐπουρανίων, ἐπιγείων καὶ καταχθονίων omnes omnino ubique locorum mentes, ubi καταχθόνιοι sunt *manes, inferi, umbrae*, quae in locis, terrae subjectis, versari vulgo credebantur, et ab *Hesiodo* (*Opp. et Dies* 164) ὑποχθόνιοι vocantur. *Hesych.* καταχθόνιος· κατὰ τῆς γῆς, ἢ ὁ ᾅδης. *Dionys. Halic. Ant.* p. 258. ed. *Reiske:* καταχθόνιοι θεοί.

ΚΑΤΑΧΡΆΟΜΑΙ, ῶμαι, fut. ήσομαι, 1. proprie : *abutor, male utor*, ex κατὰ

τὰ et χράομαι utor. *Aelian.* V. H. XI, 9. *Hesych.* καταχρᾶται· κακῶς χρᾶται.

2. i. q. simplex χράομαι *utor*, quemadmodum et apud Latinos *abuti* saepe nihil aliud est quam *uti*, v. c. apud *Liv.* XXVII, 46. *Cic.* de Nat. Deor. II, 60. "nos sagacitate canum ad utilitatem nostram abutimur." 1 Cor. VII, 31. καὶ οἱ χρώμενοι τῷ κόσμῳ τούτῳ, ὡς μὴ καταχρώμενοι et qui utuntur rebus terrenis, pares erunt iis, qui non iisdem utuntur. ibid. IX, 18. εἰς τὸ μὴ καταχρήσασθαι τῇ ἐξουσίᾳ μου ita, ut jure meo postulandi mercedem non utar. Saepius non legitur in N. T. *Aelian.* V. H. III, 13. οὐ μόνον εἰς πόμα καταχρῶνται τῷ οἴνῳ. *Dionys. Halic.* V, 15. 3 Macc. V, 22. *Euseb.* H. E. III. c. 14. Conf. Spicilegium meum secundum Lexici Bieliani p. 101. et *Krebs.* Obss. Flav. p. 291 seq.

ΚΑΤΑΨΎΧΩ, fut. ύξω, *refrigero, frigefacio, refocillo*, ex κατὰ et ψύχω, idem. Semel in N. T. legitur Luc. XVI, 24. ἵνα βάψῃ ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐτοῦ ὕδατος, καὶ καταψύξῃ γλῶσσάν μου ut intingat extremum digiti sui in aquam et refrigeret linguam meam. Alex. Genes. XVIII, 4. καταψύξατε (sc. ἑαυτοὺς) ὑπὸ τὸ δένδρον. Ezech. XXVI, 19. καταψύξει σε ὕδωρ πολύ. Hinc κατάψυξις *refrigerium, refrigeratio*, apud *Theodot.* Genes. III, 8. Adde *Plutarch.* T. VI. p. 180. ed. *Reiske.*

ΚΑΤΕΊΔΩΛΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *idolis refertus, refertus templis, aris et simulacris idolorum*, ex κατὰ et εἴδωλον *idolum*. Praepositio κατὰ, adjectivis juncta, *multitudinem* interdum *alicujus rei* indicat, v. c. κατάφοβος *plenus timoris*, *Polyb.* I, 39. καταβόστρυχος, *crinium cincinnis obtectus*, *Eurip.* Phoen. v. 148. κατάφυτος *arboribus consitus*, *Polyb.* XVII, 16. κατάγομος *mercibus plenus*, κατάῤῥυτος *irriguus*, κατάμπελος *vineis refertus* etc. Semel legitur in N. T. Act. XVII, 16. θεωροῦντι κατείδωλον οὖσαν τὴν πόλιν, quae verba non vertenda sunt, uti quidam opinantur: cum videret totam urbem idolorum cultui admodum deditam esse, sed: cum videret totam civitatem esse templis, aris et simulacris Deorum refertam. *Syrus:* ܕܡܕܝܢܬܐ ܟܠܗ̇ ܡܠܝܐ ܗܘܬ ܦܬܟܪ̈ܐ *quod civitas tota plena sit simulacris.* Conf. *Abresch.* Animadvv. ad *Aeschyl.* p. 614. et *Joh. Amnel* Athenarum urbs κατείδωλος civesque δεισιδαιμονέστεροι Act. XVII, 16 et 22. Upsal. 1748. 4.

ΚΑΤΈΝΑΝΤΙ. Adverbium, quod cum genitivo construitur et notat:

1. *e regione, ex adverso, ante*, ex κατὰ et ἔναντι, idem. Marc. XI, 2. ὑπάγετε εἰς τὴν κώμην, τὴν κατέναντι ὑμῶν abite in vicum, qui est vobis ex adverso. In eadem significatione adhibetur ibid. XII, 41. XIII, 3. Luc. XIX, 30. In versione Alex. respondet hebraico קִדְמָה, Genes. II, 14. IV, 16. נֶגֶד, Exod. XIX, 2. Num. XXV, 4. עַל־פְּנֵי, Genes. L, 13. etc.

2. *propter*, κατέναντι οὗ *propterea quod*, i. q. διότι, seu ἀνθ' οὗ. Rom. IV, 17. κατέναντι οὗ ἐπίστευσεν Θεῷ *propterea quod fidem habuit Deo.* Κατέναντι τούτου notat *propterea*, et in cod. Chisiano Vers. Alex. Dan. III, 7. coll. II, 23. et IV, 15. Conf. *Scharfenberg.* ad Dan. VI, 9. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΤΕΝΏΠΙΟΝ. Adverbium, regens genitivum, *in conspectu, coram.* 2 Cor. II, 17. κατενώπιον τοῦ Θεοῦ coram Deo, h. e. maxima cum religione. ibid. XII, 19. Ephes. I, 4. Coloss. I, 22. Jud. v. 24. Saepius non legitur in N. T. Alex. pro לִפְנֵי, Levit. IV, 17. Jos. I, 5. בִּפְנֵי, XXIII, 9. et בְּעֵינֵי III, 7.

ΚΑΤΕΞΟΥΣΙΆΖΩ, fut. άσω, idem quod simplex ἐξουσιάζω, *potestatem habeo* vel *exerceo in aliquem, auctoritate mea utor.* Nam κατὰ in compositione haud raro abundat, ut supra in voce καταφιλεῖν jam demonstratum est, et infra voce κατέχειν pluribus docebitur. Legitur autem bis tantum in N. T. Matth. XX, 25. καὶ οἱ μεγάλοι κατεξουσιάζουσιν

κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν et magnates potestatem exercent in eos. Marc. X, 42. Conf. *Gatakeri* Adversaria Miscell. posthuma I. c. 3.

ΚΑΤΕΡΓΑ΄ΖΟΜΑΙ, fut. άσομαι, 1. *in re aliqua versor, elaboro, occupor, tracto rem, operam rei impendo, eine Sache bearbeiten to labour (as a husbandman)*, et proprie de *iis* usurpatur, *qui opus rusticum faciunt*, aut *rem rudem expoliunt*, et omnino *operam manuum tractant*, ex κατὰ et ἐργάζομαι *operor*. Alex. Exod. XXXV, 33. κατεργάζεσθαι (חָרַשׁ) τὰ ξύλα. Deut. XXVIII, 39. ἀμπελῶνα κατεργάζεσθαι (עָבַד). Ezech. XXXVI, 9. *Demosthen*. p. 816, 9. ed. *Reiske*: κατεργάζεσθαι ἐλέφαντα καὶ σίδηρον. Phil. II, 12, μετὰ φόβου καὶ τρόμου τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν κατεργάζεσθε omni, qua par est, diligentia operam date, ut aliquando felicitate aeterna potiamini.

2. *ago, facio, praesto, patro*, in utramque partem. Rom. I, 27. τὴν ἀσχημοσύνην κατεργαζόμενοι illegitimam venerem exercentes. ibid. II, 9. κατεργαζομένου τὸ κακὸν male agentis. ibid. VII, 18. τὸ δὲ κατεργάζεσθαι τὸ καλὸν, coll. v. 19 et 20. 1 Cor. V, 3. τὸν οὕτω τοῦτο κατεργασάμενον qui hoc facinus patravit, coll. v. 1 et 2. — Interdum κατεργάζεσθαι, nude positum, *male et impie agere* notat, v. c. Rom. VII, 15 et 17. quemadmodum etiam ἔργον et ἐργάζεσθαι in deteriorem partem usurpantur, ut supra dictum est. — His addendus est locus 2 Cor. XII, 12. τὰ σημεῖα τοῦ ἀποστόλου κατειργάσθη ἐν ὑμῖν exhibita sunt a me documenta muneris mei apostolici. *Isocrat*. Evagor. c. 10. ὅσῳ μείζω καὶ πλείονος ἄξια κατειργάσαντο. *Thucyd*. VII, c. 21.

3. *efficio, affero, contraho, causa et auctor sum, comparo alicui aliquid et acquiro*. Rom. IV, 15. ὁ γὰρ νόμος ὀργὴν κατεργάζεται leges Mosaicae efficiunt, ut homo puniatur, nempe quia interdictis occasionem dant delictis. Alii vertunt: lex denunciat, s. minatur poenas divinas; quod sequentia non admittere videntur. ibid. V, 3. θλῖψις ὑπομονὴν κατεργάζεται calamitates sunt constantiae adminicula. ib. VII, 8. κατειργάσατο ἐν ἐμοὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν omnis generis pravas cupiditates in me excitavit, coll. v. 9. ibid. v. 13. XV, 18. 2 Cor. IV, 17. praesentes leves calamitates αἰώνιον βάρος δόξης κατεργάζεται ἡμῖν parant nobis aeternam et summam felicitatem. ibid. VII, 10. 11. IX, 11. Jacob. I, 3. 20. *Eurip*. Heraclid. v. 1045.

4. *destino*. i. q. ἑτοιμάζω. 2 Cor. V, 5. ὁ δὲ κατεργασάμενος ἡμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, Θεὸς Deus autem est, qui destinavit nobis hanc corporum immutationem.

5. *profligo, conficio, prosterno*, et eleganter de iis dicitur, qui bellum aut proelium feliciter ad finem perducunt. Sic in N. T. legitur Ephes. VI, 13. ἅπαντα κατεργασάμενοι omnibus hostibus vestris debellatis et profligatis. Conf. *Jul. Pollucis* Onom. IX, c. 8. p. 1136. ed. *Hemsterhus*. et ibi interpretes et *Irmisch*. ad *Herodian*. I, 9. 3. p. 336. *Suid*. κατειργάσατο· κατηγωνίσατο. Idem: κατεργάσασθαι· ἀντὶ τοῦ καταπονῆσαι. *Xenoph*. Cyrop. IV, 6. 2. κατειργάσατο τὸν λέοντα. *Thucyd*. IV, c. 85. Vide *Heisenii* Novas Hypotheses ad Ep. Jacobi p. 289 seq. et *Wetstenii N. T*. T. II. p. 259. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΤΕ΄ΡΧΟΜΑΙ, fut. ελεύσομαι, 1. *descendo, devenio, ad locum inferiorem me confero*, et ut καταβαίνω maxime de *iis* usurpatur, *qui in regiones et loca depressiora proficiscuntur*, — *proficiscor*, ex κατὰ et ἔρχομαι *venio*. Luc. IV, 31. κατῆλθεν εἰς Καπερναούμ. ibid. IX, 37. κατελθόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, coll. v. 28. Act. XII, 19. κατελθὼν ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Καισαρείαν. ibid. XIII, 4. In nonnullis vero locis, hucusque laudatis, κατέρχεσθαι etiam commode per *redire, reverti* reddi posset, quam notionem etiam apud Graecos (v. c. *Demosth*. p. 636. 24. *Polyb*. IV, 17. 10 et 18. 2.) interdum obtinere, docuit *Abresch*. ad *Aeschyl*. p. 405. *Thom. M*. p. 511. κατέρχομαι,

ὅταν

ὅταν εἰς τὴν πόλιν, ἀφ᾽ ἧς ἐξῆλθον, ἐπανῆλθω.

2. *venio, advenio, deferor* et de iis adeo usurpatur, qui e mari deveniunt in locum aliquem continentis. Act. VIII, 5. κατελθὼν εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας in Samariae urbem cum devenisset. ib. IX, 32. deferri etiam ad Christianos. ibid XIII, 4. XV, 1. XVIII, 5. 22. XXI, 10. XXVII, 5. διαπλεύσαντες κατήλθομεν. Etiam apud Graecos κατέρχεσθαι saepe idem valet, quod simplex ἔρχεσθαι, v. c. apud *Herodian*. II, c. 3. § 5. κατῆλθεν ἐπὶ τὸ συνέδριον τῆς βουλῆς, ubi vide interprr.

3. metaphorice: *orior, originem duco*, adjuncta tamen notione dignitatis et praestantiae ejus, a quo aliquid originem suam repetit. Jac. III, 15. ἡ σοφία ἄνωθεν κατερχομένη sapientia coelestis, a Deo, coelum inhabitante, proficiscens. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΤΕΣΘΊΩ, fut. ίσω, 1. *devoro, prorsus edo, comedo, exedo*, ex κατὰ et ἐσθίω *edo*.

2. metaphorice: *ad me rapio et in usum meum converto, surripio, diripio, dilapido*. Matth. XXIII, 14. κατεσθίετε τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν ad vos rapitis et in usum vestrum convertitis viduarum bona. Marc. XII, 40. Luc. XX, 47. Conf. Ps. LXXIX, 7. Micha III, 2. 3. Simili modo apud *Homerum* Odyss. β΄, v. 237. κατέδουσι βιαίως οἶκον Ὀδυσσῆος. Conf. *Taubmann*. ad *Plaut*. Mostell. I, 1. v. 11 seq. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 482.

3. *consumo, perdo*. Apoc. XI, 5. πῦρ κατεσθίει τοὺς ἐχθροὺς ignis conficit hostes. Conf. supra ad καταφάγω.

4. κατεσθίειν τινὰ metaphorice notat: *moerore aliquem et aegritudine afficere*, seu *injuria afficere*. 2 Cor. XI, 20. εἴ τις κατεσθίει ὑμᾶς si quis vos moerore afficit. Alii interpretes, v. c. *Wetstenius N T*. T. II. p. 208. vertunt: si quis bona vestra consumit et dilapidat. Galat. V, 15. εἰ δὲ ἀλλήλους δάκνετε καὶ κατεσθίετε. *Plutarch. adv. Colot*. T. II. p. 1124. ἀλλήλους κατεσθίειν et p. 1125. ἵνα μὴ τοὺς πλησίον κατεσθίωσιν. Simili ratione Eccles. IV, 15. אָכַל אֶת־בְּשָׂרוֹ notat: *moerore confici*, ut in Historia Timuri T. I. p. 294. ed. *Mangeri*: اكل يده. Adde Job. XIX, 22. *Aristoph*. Vesp. v. 285. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΤΕΥΘΎΝΩ, fut. υνῶ, 1. proprie: *rectum facio et planum*, i. q. εὐθύνω. *Plutarch*. T. IV. p. 80. ed. *Reiske*.

2. *dirigo, recta linea aliquem duco, in recto tramite incedere facio*, seu *in rectam viam reduco*. Sic metaphorice usurpatur Luc. I, 79. τοῦ κατευθῦναι τοὺς πόδας ἡμῶν εἰς ὁδὸν εἰρήνης ut dirigat nos in viam salutis, h. e. ut nos ad felicitatem aeternam perducat emendando animos nostros. 2 Thess. III, 5. ὁ δὲ Κύριος κατευθύναι ὑμῶν τὰς καρδίας εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ Deus excitabit in animis vestris amorem erga Deum. *Aquila* Prov. IX, 6. κατευθύνθητε ἐν ὁδῷ συνέσεως. Alex. Ps. XL, 2. Hinc in versione Alex. ὁ κατευθύνων (sc. τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἐνώπιον Θεοῦ Ps. V, 8.) *is dicitur, qui recte agit*. Prov. XV, 8. εὐχαὶ δὲ τῶν κατευθυνόντων δεκταὶ παρ᾽ αὐτῷ. *Plutarch*. T. VI, p. 71. ed. *Reiske*: κατευθύνειν τοὺς νέους τῇ χρείᾳ πρὸς τὰ βελτίονα.

3. metaphorice: *prosperum successum largior, fortuno*, et κατευθύνομαι *prospera fortuna*, seu *prosperis successibus utor*. 1 Thess. III, 2. ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς κατευθύναι τὴν ὁδὸν ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς dominus noster J. C. annuat itineri meo ad vos. Saepius non legitur in N. T. Ps. CI. 7. οὐ κατεύθυνεν ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν μου, ad quem locum respiciens *Suidas* in glossario suo habet: κατεύθυνεν· ἐπέτυχεν. ib. CXL, 11. Hos. IV, 10. Dan. III, 31. VI, 28. *Aquila* Gen. XXXIX, 2. Sirac. XXIX, 18. XXXIX, 7. *Phavor*. κατευθυνθήσεται· εὐοδωθήσεται.

ΚΑΤΕΦΊΣΤΗΜΙ, fut. κατεπιστήσω, sequente dativo personae, *insurgo contra aliquem, invado, adorior*, ex κατὰ, ἐπὶ, et ἵστημι *sto*. Semel in N. T. legitur Act. XVIII, 12. κατεπέστησαν ὁμοθυμαδὸν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ Παύλῳ insurrexerunt Judaei unanimiter in Paulum.

ΚΑΤΈΧΩ,

ΚΑΤΈΧΩ, fut. καθέξω, vel κατασχήσω, 1. *obtineo aliquid, potior, nanciscor, consequor,* ex κατὰ et ἔχω *habeo.* Matth. XXI, 38. ἀποκτείνωμεν αὐτὸν, καὶ κατάσχωμεν τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ occidamus eum et ejus patrimonium obtineamus. Sic apud *Xenoph.* Symp. VIII, 26. κατέχειν φιλίαν obtinere alicujus amicitiam et favorem, et *Aelian.* V. H. VII, 1. κατέχειν ἀρχὴν obtinere imperium. Job. XXVII, 17. Ps. LXXIII, 12.

2. *habeo, possideo,* i. q. ἔχω. 1 Cor. VII, 30. οἱ ἀγοράζοντες, ὡς μὴ κατέχοντες qui emerunt, pares erunt nihil possidentibus, coll. Ies. XXIV, 2. Ezech. VII, 12. 13. 2 Cor. VI, 10. ὡς μηδὲν ἔχοντες, καὶ πάντα κατέχοντες nihil videmur possidere et tamen nihil nobis deest. Permutantur ἔχειν et κατέχειν in *Callimachi* Hymn. in Lavacr. Pallad. v. 72 et 74. et apud *Josephum* A. J. I, 7. 1. II, 7. 2. Hinc κατάσχεσις *possessio, inhabitatio,* quod vide. Adde Jos. I, 11. Ezech. XXXIII, 24. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 192.

3. *teneo, occupo.* Luc. XIV, 9. καὶ τότε ἄρξῃ μετ' αἰσχύνης τὸν ἔσχατον τόπον κατέχειν et tunc tibi cum ignominia ultimum sit occupandum subsellium. Huc etiam referunt nonnulli locum 2 Thess. II, 7. ubi post ὁ κατέχων supplent vocem ἀρχὴν, (*Aelian.* V. H. VII, 1. XII, 8.) ut significet *eum, qui nunc tenet imperium.* Sed rectius huc refertur formula κατέχεσθαι νόσῳ *morbo teneri,* h. e. *affectum esse, laborare,* i. q. συνέχεσθαι, quae legitur, Joh. V, 4. ᾧ δήποτε κατείχετο νοσήματι. *Herodian.* I, 4. 19. πένθει κατείχετο, ubi vid. *Irmischius.* ibid. I, 12. 15. λιμώδη νόσον κατασχεῖν τὴν Ἰταλίαν.

4. *retineo, moror,* et ex adjuncto: *impedio, prohibeo, cohibeo.* Luc. IV, 42. καὶ κατεῖχον αὐτὸν τοῦ μὴ πορεύεσθαι ἀπ' αὐτῶν et retinuerunt eum, seu retinere eum conabantur, vel precibus instabant, ne ab iis discederet. Philem. v. 13. ὃν ἐγὼ ἐβουλόμην πρὸς ἐμαυτὸν κατέχειν. Rom. I, 18. τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατεχόντων veram religionem sceleribus suis impedientium. 2 Thess. II, 6. τὸ νῦν κατέχον, h. e. interprete *Chrysostomo,* τὸ κωλῦον, quod eum adhuc impedit, quo minus jam palam prodeat. ibid. v. 7. ὁ κατέχων eodem sensu dicitur. Genes. XLII, 19. ἀδελφὸς ὑμῶν κατασχεθήτω ἐν τῇ φυλακῇ. Ruth. I, 13. ἢ αὐταῖς κατασχεθήσεσθε τοῦ μὴ γενέσθαι ἀνδρί. *Xenoph.* Cyrop. I, 4. 22. *Eurip.* Phoen. v. 1788.

5. *memoria teneo, probe memini, servo memoriam integram,* plane ut *continere* apud *Arnobium* contra Gentes Lib. II. *continere offensas.* Sic in N. T. legitur Luc. VIII, 15. ἀκούσαντες τὸν λόγον κατέχουσι acceptam doctrinam ita recondunt. 1 Cor. XV, 2. εἰ κατέχετε si modo nondum obliti estis, si recte meministis. *Dionys. Halic.* Ant. IV, 29. Etiam apud Graecos κατέχειν interdum *scire* notat, v. c. apud *Theophrast.* Char. 26. 1. Cf. *Casaub.* ad *Athenaeum* p. 19.

6. *constans maneo in aliqua re, diligenter observo.* 1 Cor. XI, 2. τὰς παραδόσεις κατέχετε constantes manetis in doctrina. Hebr. X, 23. κατέχωμεν τὴν ὁμολογίαν τῆς ἐλπίδος ἀκλινῆ constanter maneamus in spe, i. q. IV, 14. κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας. ibid. III, 6 et 14. 1 Thess. V, 21. τὸ καλὸν κατέχετε si vere divinum fuerit, ad quod vos cohortantur, diligenter et constanter sequimini illud.

7. *obligo, devincio, obstringo.* Rom. VII, 6. ἐν ᾧ, sc. νόμῳ, κατειχόμεθα nunc liberati a lege, qua olim obstringebamur.

8. *navis cursum aliquo dirigo, navigio ad littus tendo, appellere tento,* ita, ut omissum sit ναῦν, vel τὸ πλοῖον. Sic in N. T. legitur Act. XXVII, 40. κατεῖχον εἰς τὸν αἰγιαλὸν direxerunt cursum navis ad littus. Saepius non legitur in N. T. Eodem modo legitur quoque κατέχειν apud *Xenoph.* Hist. Gr. II, 1. 19. κατασχὼν ἐπὶ τὴν Ἀβαρνίδα. *Philostrat.* Vit. Apollon. IV, c. 13. ἐκέλευσε τὸν κυβερνήτην κατασχεῖν ἐς τὴν Αἰολίαν. *Homer.* Odyss. κ', v. 455. et simplex ἔχειν apud *Thucyd.* I, c. 110. πλεύσαντες ἐς Αἴγυπτον, ἔσχον κατὰ

τὸ

τὸ Μινδήσιον κέρας, et *tenere* apud *Liv.* I, 1. ubi vid. *Gronov.* Conf. *Wetstenium N. T.* T. II. p. 648. *Suidas:* κατέσχον, προσωρμίσθησαν. *Schol. Thucyd.* IV, 54 et 57. κατασχόντες, προσορμίσαντες. — *Hesych.* κατέχειν· κρατεῖν, κωλύειν, συνέχειν. Idem: κατασχεῖν· κατακρατεῖν, κατοικεῖν.

ΚΑΤΗΓΟΡΈΩ, ῶ, fut. ήσω. Generatim notat: *loqui contra aliquem*, et partim de *iis* usurpatur, *qui aliquem in foro accusant et deferunt apud judicem*, partim de *iis*, *qui aliquem in vita communi reprehendunt et facinoris reum agunt, aut criminantur*, ex κατὰ et ἀγορέω, vel ἀγορεύω *loquor.* Construitur non solum cum genitivo personae, sed etiam cum genitivo rei, vel sine praepositione, (Luc. XXIII, 14. Act. XXIV, 8. coll. v. 13.) vel cum praepositione περὶ (v. c. περί τινος κατηγορεῖν τινός, Act. XXIV, 13.) et κατά. (κατηγορεῖν τινὸς κατὰ τινός. *Xenoph.* Hist. Gr. I, 7. 6. Act. XXIV, 8. XXV, 11.) Matth. XII, 10. ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ ut causam eum accusandi (seu criminandi *Isocrat.* Panegyr. c. 36. p. 93. ed. *Mori*) captarent. ibid. XXVII, 12. ἐν τῷ κατηγορεῖσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων. Marc. III, 2. XV, 3. κατηγόρουν αὐτοῦ πολλά. Luc. XI, 54. XXIII, 2. 10. 14. Joh. V, 45. ἔστιν ὁ κατηγορῶν ὑμῶν Μωσῆς ipsa scripta Mosis vos reos agent, coll. v. 46. ib. VIII, 6. Act. XXII, 30. XXIV, 2. 8. 13. 19. XXV, 5. 11. 16. XXVIII, 19. Rom. II, 15. τῶν λογισμῶν κατηγορούντων condemnabunt eos sensus officiorum naturales. Apoc. XII, 10. Saepius non legitur in N. T. *Etym. M.* κατηγορεῖν· λέγεται κοινῶς τὸ κατά τινος ἀγορεύειν. *Phavor.* κατηγορῶ τὸ παρεστῶ. αἰτιατικῇ, ὡς τὸ, κατηγορεῖ σε ἡ θλίψις μικρόψυχον. — Aeque late patet substantivum

ΚΑΤΗΓΟΡΊΑ, ας, ἡ, quod non solum de *accusatione coram judice*, sed etiam de *vituperio, criminatione* et *obtrectatione* usurpatur, a κατηγορέω. Luc. VI, 7. ἵνα εὕρωσι κατηγορίαν αὐτοῦ ut haberent eum accusandi aut criminandi materiam. Joh. XVIII, 29. τίνα κατηγορίαν φέρετε κατὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; quam accusationem affertis contra hunc hominem? 1 Tim. V, 19. Tit. I, 6. μὴ ἐν κατηγορίᾳ ἀσωτίας qui vitae dissolutae non rei agi possunt. Saepius non legitur in N. T. *Xenoph. Anab.* V, 8, 1. *Hist. Gr.* II, 1, 24.

ΚΑΤΉΓΟΡΟΣ, ου, ὁ, *omnis, qui contra aliquem loquitur, ut eum facinoris reum faciat*, a κατηγορέω. Joh. VIII, 10. Act. XXIII, 30. 35. XXIV, 8. XXV, 16. 18. Saepius non legitur in N. T. Conf. Alex. Prov. XVIII, 17. 2 Macc. IV, 5.

ΚΑΤΉΓΩΡ, ορος, ὁ, idem, et ab eodem. Semel legitur de diabolo Apoc. XII, 10. κατεβλήθη ὁ κατήγωρ (alii habent κατήγορος) τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν projectus, seu prostratus est accusator fratrum nostrorum. Diabolum homines coram Deo accusare, communis fuit Judaeorum opinio, cujus vestigia jam reperiuntur in antiquissimo carmine Jobi I, 6 seq. II, 1 seq. unde Satanas et קָטֵיגוֹר, vel מְקַטְרֵג dicebatur, ut multis docuit *Schoettgenius* in Hor. Hebr. et Talm. T. I. p. 1121 seq.

ΚΑΤΉΦΕΙΑ, ας, ἡ, 1. proprie: *demissio vultus*, sive *ex moerore*, sive *ex pudore*, sive *ex utroque enata*, a κατηφέω *vultum demitto*, κάτω βάλλω τὰ φάη. Unde κατηφὴς *qui vultu demisso incedit, deorsum conjiciens oculos*, sive *ex moerore*, sive *ex pudore, tristis, pudibundus*, etiam *morosus. Arrian.* de Venat. VII, 2. ἔγνων κύνα, ἥτις οἴκοι μὲν κατηφὴς ἦν, καὶ οὐδενὶ τῶν πλησιαζόντων ἔχαιρεν. Sapient. XVII, 4. Vox κατηφιᾶν *vultum prae moerore dejicere* legitur apud *Plutarch.* T. VI. p. 453. ed. *Reiske.*

2. per metonymiam vel synecdochen: *moeror, tristitia, pudor, qui se exserit vultu ad terram demisso et defixo.* In N. T. tantum legitur Jacob. IV, 9. ἡ χαρὰ ὑμῶν εἰς κατήφειαν, sc. μεταστραφήτω, gaudium vestrum in tristitiam, cum pudore conjunctam, convertetur.

vertetur. *Thucyd.* VII, c. 75. κατήφεια δέ τις ἅμα καὶ κατάμεμψις σφῶν αὐτῶν πολλὴ ἦν. *Plutarch.* T. III. p. 684. ed. *Reiske.* *Joseph.* A. J. II, 6. 15. *Homer.* Iliad. π', v. 498. κατηφείη καὶ ὄνειδος. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 675. *Hesych.* κατήφεια· στυγνότης, ὄνειδος, αἰσχύνη, αἰδὼς, ἀνία. *Suid.* κατήφεια· σκυθρωπότης. *Etym. M.* κατήφεια· ἀπὸ τοῦ κάτω τὰ φάη βάλλειν τοὺς ὀνειδιζομένους ἢ λυπουμένους· καὶ κατηφής· ὁ ὑπὸ αἰσχύνης κάτω νεύων τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἤγουν ὁ αἰσχυνόμενος. — *Hesych.* κατηφέα· κατηφῆ, στυγνά. *Suid.* κατηφής· σκυθρωπός.

ΚΑΤΗΧΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *sono, insono, resono tanquam echo,* ex κατὰ et ἠχέω *sono,* quod est ab ἦχος *sonus. Lucian.* in Jove Tragoedo p. 150. καὶ διὰ τοῦτο μέτροις τε κατᾴδουσι, καὶ μύθοις κατηχοῦσι.

2. *instituo, doceo,* et quidem usurpatur de qualibet institutione, non solum puerorum et tironum, sed etiam perfectiorum, viva voce pariter, ac litteris et exemplo. Sic v. c. *Euseb.* H. E. IV, 23. *Dionysii,* Corinthiorum Episcopi, epistolam ad Lacedaemonios scriptam ὀρθοδοξίας κατηχητικὴν vocat. In N. T. speciatim de institutione in religione christiana usurpatur. Luc. I, 4. ἵνα ἐπιγνῷς περὶ ὧν κατηχήθης λόγων τὴν ἀσφάλειαν ut intelligeres, quam certa et explorata sint omnia, quae edoctus fuisti. Act. XVIII, 25. οὗτος ἦν κατηχημένος τὴν ὁδὸν τοῦ Κυρίου hic erat institutus in doctrina christiana. Rom. II, 18. κατηχούμενος ἐκ τοῦ νόμου doctrinae Mosaicae haud ignarus. 1 Cor. XIV, 19. ἵνα καὶ ἄλλους κατηχήσω ut alios imbuam quoque religionis christianae scientia. Gal. VI, 6. κοινωνείτω δὲ ὁ κατηχούμενος τὸν λόγον τῷ κατηχοῦντι omni beneficiorum genere doctores vestros sublevate. *Josephus* in Vita sua c. 65. καὶ αὐτός σε πολλὰ κατηχήσω τῶν ἀγνοουμένων. *Lucian.* Asin. p. 110. καὶ εἶπε κατηχεῖν, ὅσα ποιῶν μάλιστα ψυχαγωγεῖν αὐτὸν δυναίμην. Vide plura apud *J. C. Schwarzium* in Monumentis ingeniorum T. III. p. 294. et *Wetstenium N. T.* T. I. p. 645. *Hesych.* κατηχήσω· οἰκοδομήσω, sine dubio respiciens ad locum 1 Cor. XIV, 19. Idem: κατηχούμενος· διδασκόμενος. *Phavor.* κατηχήθησαν· ἐδιδάχθησαν.

3. κατηχέομαι *fama edoceor, audio,* vel *percipio.* Act. XXI, 21. κατηχήθησαν περὶ σοῦ. *Vulgatus: audierunt de te.* ibid. v. 24. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΤ' ἸΔΊΑΝ, sc. χώραν, *privatim, separatim, seorsim,* vide in ἴδιος.

ΚΑΤΙΌΩ, ῶ, fut. ώσω, *rubigine obduco,* seu *consumo.* Κατιόομαι, οῦμαι, *aerugine, s. rubigine vitior et corrumpor,* ex κατὰ et ἰόω idem, quod est ab ἰὸς *aerugo,* vel *rubigo, quae metalla corrumpit et consumit. Arrian.* Diss. Epictet. IV, c. 6. ὡς ὁπλάρια ἐπικείμενα κατίωται. Semel in N. T. legitur Jacob. V, 3. ὁ ἄργυρος κατίωται argentum vestrum rubigine corruptum est et omnem fulgorem suum ac splendorem amisit. *Hesych.* κατίωται· ἐῤῥύπωται. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 677.

ΚΑΤΙΣΧΎΩ, fut. ύσω, *invalesco, praevaleo adversus aliquem, supero, vinco,* ex κατὰ et ἰσχύω *valeo, possum.* Construitur cum genitivo, vi praepositionis, ex qua compositum est. Bis tantum legitur in N. T. Matth. XVI, 18. καὶ πύλαι ᾅδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς et portae inferni viribus non praepollebunt contra eam, non eam vincent et expugnabunt, h. e. in maximis ac praesentissimis periculis salvam eam praestabo et contra potentissimorum adversariorum impetus tuebor. Conf. Ps. IX, 14. CVII, 18. Ies. XXXVIII, 10. Luc. XXIII, 23. καὶ κατίσχυον αἱ φωναὶ αὐτῶν καὶ τῶν ἀρχιερέων et vincebat cum tandem clamoribus populus, a pontificibus subornatus. *Dionys. Hal.* VI, 87. IX, 46. *Joseph.* A. J. XVI, 3. 1. *Polyb.* III, 4. 6. XX, 5. 6.

ΚΑΤΟΙΚΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. *habito, inhabito, incolo domum vel locum, domicilium habeo,* ex κατὰ et οἰκέω *habito.* Verbum hoc proprie *certum, fixum* ac *perenne domicilium* apud Graecos designat et opponitur τῷ παροικεῖν, quod

quod *ad tempus alicubi manere ac commorari* significat. Interdum tamen etiam pro *commorari, hospitari* usurpatur. Aliquando per metalepsin significat: *habitandi gratia in aliquem locum migro, habitatum concedo,* ut sit i. q. nostrum: sich an einen Ort setzen oder niederlassen *to set one's self down in a certain place.* Construitur vel cum accusativo rei, vel cum praepositionibus εἰς, ἐν et ἐπί. Matth. II, 23. κατῴκησεν εἰς πόλιν λεγομένην Ναζαρὲτ habitacula posuit in urbe Nazareth. ibid. IV, 13. κατῴκησεν εἰς Καπερναοὺμ habitatum concessit Capernaumum. Luc. XIII, 4. τοὺς κατοικοῦντας ἐν Ἱερουσαλὴμ cives Hierosolymitanos. Act. I, 19. 20. II, 5. ἦσαν δὲ ἐν Ἱερουσαλὴμ κατοικοῦντες Ἰουδαῖοι convenerant autem tunc temporis Hierosolymae multi proselyti. ibid. v. 9 et 14. etc. Hebr. XI, 9. de *tentoria incolentibus* usurpatur. Κατοικεῖν ἐπὶ πᾶν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς Act. XVII, 26. est *mortalem, terrigenam, terrae incolam esse.* In Apocalypsi autem III, 10. VI, 10. VIII, 13. XIII, 8. 14. οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς sunt adversarii J. C. et ejus sectatorum, quatenus, ut κόσμος in Apostolorum scriptis, opponuntur veris Christianis, qui sunt coelicolae.

2. metaphorice: *declaro et manifesto praesentiam meam quocunque modo,* et sic tribuitur a) *diabolo, hominem obsidenti, eumque,* ex opinione Judaeorum, *variis modis vexanti.* Matth. XII, 45. Luc. XI, 26. b) *Deo,* ad innuendam *gratiosam ejus praesentiam,* ob quam Judaei credebant, eum habitare, quasi throno insidentem, in templo Hierosolymitano. Matth. XXIII, 21. Hinc, quando Act. VII, 48. et XVII, 24. negatur, *Deum habitare in templis manufactis,* recte docetur, nullo loco circumscribi numen divinum adeoque falli Judaeos, qui numen coelo aut templo contineri et a reliquis locis remotum esse somniabant. *Epist. Barnab.* cap. 16. p. 49. Tom. I. *Patr. Apostol.* ed. *Cotelerii:* διὸ ἐν τῷ κατοικητηρίῳ ἡμῶν ἀληθῶς ὁ Θεὸς κατοικεῖ ἐν ἡμῖν. c) *Christo,* qui Ephes. III, 17. dicitur κατοικεῖν ἐν ταῖς καρδίαις τῶν ἀνθρώπων quatenus ejus praecepta et exemplum semper obversantur animis hominum, eorumque actiones dirigunt omninoque vim suam salutarem inter homines exserunt. d) *sensibus animi,* quibus aliquis instructus est, certe esse debet. Jacob. IV, 5. πρὸς φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα, ὃ κατῴκησεν ἐν ὑμῖν invidiae repugnant sensus christiani, quibus vos instructi esse debetis. e) *coetui Christianorum,* qui Coloss. I, 19. et II, 9. dicitur κατοικεῖν ἐν Χριστῷ, h. e. in et sub Christo contineri, ita, ut Christus sit caput omnis ecclesiae ejusque salutis causa perpetua. Conf. sub πλήρωμα. f) *justitiae,* seu *pietati et integritati* quae tradente Petro II. Ep. III, 13. aliquando habitabit in novo coelo atque in nova terra, ut adeo jure nostro sperare possimus, coelestem illam felicitatem, quae nos post mortem manet, non solum fore summam et perennem, sed etiam sic comparatam, ut peccatum absit et malorum societas.

ΚΑΤΟΊΚΗΣΙΣ, εως, ἡ, *habitatio, commoratio, domicilium,* sive *sit certum, fixum ac perenne,* sive *temporarium,* a κατοικέω. Formula κατοίκησιν ἔχειν ponitur pro κατοικεῖν, et notat *habitare, commorari.* Marc. V, 3. κατοίκησιν εἶχεν ἐν τοῖς μνημείοις solebat in sepulcris habitare. Saepius non legitur in N. T. Alexandrini pro מוֹשָׁב, Genes. X, 30. 2 Sam. IX, 12. et שֶׁבֶת 2 Chron. VI, 21. adhibuerunt. *Plutarch.* Tom. III. p. 62. ed. *Reiske.*

ΚΑΤΟΙΚΗΤΉΡΙΟΝ, ίου, τὸ, *domicilium, habitaculum,* ab eodem. Bis tantum in N. T. legitur. Ephes. II, 22. κατοικητήριον τοῦ Θεοῦ ἐν πνεύματι, pro πνευματικὸν, i. q. ναὸς ἅγιος ἐν Κυρίῳ, v. 21. templum Dei spirituale, h. e. coetus, Deo sacer, qui Deum pie et sancte colit et a Deo vicissim amatur et beneficiis afficitur. Conf. infra sub ναός. Apoc. XVIII, 2. Babylon dicitur facta κατοικητήριον δαιμόνων domicilium daemonum, h. e. *deserta,*

deserta, *devastata et desolata*, nam daemones locis desertis delectari a Judaeis credebantur. Alex. pro מָעוֹן, 2 Chron. XXX, 27. שֶׁבֶת, Exod. XV, 17. et מוֹשָׁב Exod. XII, 20. posuerunt.

ΚΑΤΟΙΚΊΑ, ας, ἡ, *habitatio*, *domus*, *domicilium*, *habitaculum*, ab eodem. *Polyb.* V, 78. 5. XXXI, 2. 1. *Plutarch.* T. V. p. 128. ed. *Reiske.* In N. T. tantum extat Act. XVII, 26. τὰς ὁροθεσίας τῆς κατοικίας αὐτῶν certos fines regionum, quas inhabitent. Sed alii interpretes κατοικίαν de *ipsa vita humana in his terris* interpretantur, cujus spatia Deus ita definivit, ut nemo sibi ea possit propagare. Certe arabicum عُمْر, quod in Hist. *Elmacini* saepius occurrit, *tempus vitae* notat.

ΚΑΤΟΠΤΡΊΖΩ, fut. ίσω, *repraesento aliquid tanquam in speculo alteri*, seu *imagino*, qua voce *Gellius* usus est in Noct. Att. XVI, 18. a κάτοπτρον *speculum*. Medium κατοπτρίζομαι *me ipsum intueor in speculo*, *me*, *aut aliquid tanquam in speculo intueor*, i. q. ἐσοπτρίζομαι, seu ὁράω ἐμαυτὸν ἐν ἐσόπτρῳ, vel κατόπτρῳ, quod legitur apud *Aelian. V. H.* XII, 1. *Artemidorus* II, 7. κατοπτρίζεσθαι δὲ καὶ ὁρᾷν τὴν ἑαυτοῦ εἰκόνα ὁμοίαν ἐν κατόπτρῳ. *Diog. Laërt.* II, 33. de Socrate: ἠξίου δὲ καὶ τοὺς νέους συνεχῶς κατοπτρίζεσθαι. ibid. III, 39. de Platone: τοῖς μεθύουσι συνεβούλευε κατοπτρίζεσθαι. Alia exempla, huc pertinentia, habet *Dresigius* de Verbis Mediis N. T. I, 68. p. 301. *J. H. a Seelen* in *Meditatt. Exeg.* P. I. p. 160. et *Wetstenius N. T.* T. II. p. 185.

2. *clare et distincte aliquid perspicio et cognosco.* Sic semel in N. T. legitur 2 Cor. III, 18. ἡμεῖς δὲ πάντες ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ δόξαν Κυρίου κατοπτριζόμενοι nos autem, retecta facie, clare et distincte, tanquam in speculo, gloriam Domini perspicimus, probe consideramus et diligenter observamus. Alii vero, conferentes locum 1 Cor. XIII, 12. vertere malunt: *ex parte tantum cognoscimus majestatem Christi. Hesych.* κατοπτρίζεται· ἐν αἰσθήσει φαντάζεται ἢ ὁρᾷ. Cf. *L. Bos.* in Exercitt. Philol. in N. T. p. 156. et *Elsneri* Obss. Sacr. T. I. p. 142.

ΚΑΤΌΡΘΩΜΑ, τος, τὸ, *quodvis factum praeclarum et perfectum*, *res feliciter et prospero successu gestae*, speciatim *res*, *bello et pace praeclare et feliciter gestae*, a κατορθόω, quod Graecis est: *res bene et praeclare gerere*, *felici successu uti*, maxime *in bello. Aelian. V. H.* XI, 9. *Xenoph.* Mem. III, 1. 3. et Hist. Gr. VI, 4. 8. et ex adjuncto: *vincere*, *victorem evadere*, apud *Polybium* Hist. II, 70. *Aelian. V. H.* V, 10. In N. T. tantum legitur Act. XXIV, 3. καὶ κατορθωμάτων γινομένων τῷ ἔθνει τούτῳ διὰ τῆς σῆς προνοίας quod contigit huic genti, ut multa feliciter et praeclare gererentur per tuam prudentiam. Sic *Diod. Sic.* XVII, 51. Philippum inter Deos relatum narrat διὰ τὸ μέγεθος τῶν ἐν ταῖς πράξεσιν κατορθωμάτων ob magnitudinem rerum, ab ipso praeclare, prudenter et feliciter gestarum. *Thom. M.* κατορθῶσαι· ἐπὶ πολέμου, καὶ τῶν τοιούτων κ. τ. λ. ubi videndi sunt interpretes. Confer etiam *Wetstenii N. T.* T. II. p. 618.

ΚΆΤΩ. Adverbium loci pariter ac temporis, notans:

1. *deorsum*, *in inferiorem locum*, ita, ut motum ad locum significet. Matth. IV, 6. βάλε σεαυτὸν κάτω mitte te ipsum deorsum. Luc. IV, 9. Joh. VIII, 6. 8. κάτω κύψας sese inclinans, seu inclinatus. Act. XX, 9.

2. *infra*, *inferne*, *inferius.* Marc. XIV, 66. ὄντος τοῦ Πέτρου ἐν τῇ αὐλῇ κάτω cum Petrus esset in aula inferius; ubi tamen κάτω plane redundat. Act. II, 19. σημεῖα ἐπὶ τῆς γῆς κάτω opponuntur τοῖς τέρασι ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω.

3. Adjectivi significationem obtinet, si construitur cum praepositione aut adverbio, praepositionis vicem sustinente. Matth. XXVII, 51. ἀπὸ ἄνωθεν

ἕως

ἕως κάτω a summa inde parte usque ad imam. Marc. XV, 38. Joh. VIII, 23. ὑμεῖς ἐκ τῶν κάτω (sc. μερῶν) ἐστὲ, i. q. in sequentibus: ὑμεῖς ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἐστὲ, h. e. vos, quia terreni estis, sentitis et agitis, ut solent homines terreni, nec mihi, e coelo profecto, et divina loquenti, fidem habetis.

4. est adverbium temporis: *inferius, paulo infra.* Matth. II, 16. ἀπὸ διετοῦς καὶ κατωτέρω et infra istam aetatem. Sic apud *Aelian. V. H.* III, 17. καὶ ἔτι κάτω τοῦ χρόνου. ib. V, 13. *Diod. Sic.* I. p. 4. nemo historiam auxit κατωτέρω τῶν Μακεδονικῶν καιρῶν. In Prolog. Sirac. ab initio: οὗτος οὖν ἐν χρόνοις κάτω γέγονεν. Eodem modo etiam ἄνωθεν haud raro de tempore usurpatur. Saepius non legitur in N. T. In versione Alexandrina respondet τῷ מַטָּה et לְמַטָּה, Deut. XXVIII, 43. Eccles. III, 21. מִתַּחַת, Exod. XX, 4. Deut. IV, 39. V, 8. et תַּחְתִּי *inferior*, Deut. XXXII, 22. Jos. XV, 19.

ΚΑΤΏΤΕΡΟΣ, α, ον, *inferior*, comparat. a κάτω *infra*. Semel in N. T. legitur Ephes. IV, 9. de Christo, qui κατέβη εἰς τὰ κατώτερα μέρη τῆς γῆς, h. e. descendit in has terras, seu homo factus est. Ex usu enim loquendi Hebraeorum per τὰ κατώτερα μέρη τῆς γῆς, quae h. l. τῷ ὕψος, h. e. *coelo* opponuntur, *ipsa terra, quam inhabitamus,* intelligenda est. Respondet autem formulae hebraicae תַּחְתִּיּוֹת הָאָרֶץ, quae apud Ies. XLIV, 23. τῷ שָׁמַיִם opponitur. Conf. *Fischeri* Prolus. II. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 6 seq.

ΚΑΤΩΤΈΡΩ. Adverbium, *infra, inferius.* Vide sub κάτω.

ΚΑΥ͂ΜΑ, τος, τὸ, *ardor, aestus, calor nimius,* sive *sit ignis,* sive *solis,* a καίω *uro, ardeo.* Apoc. VII, 16. οὐδὲ μὴ πέσῃ ἐπ' αὐτοὺς ὁ ἥλιος, οὐδὲ πᾶν καῦμα, ubi tamen, quia sermo est de futura piorum conditione felicissima, καῦμα metaphorice omnis generis molestias et afflictiones hujus vitae significabit. Conf. *Glassii* Philol. Sacr. p. 1058. ed. *Dathii.* Simili ratione idem vocabulum accipiendum est per contextam orationem in altero loco, ubi occurrit, Apoc. XVI, 9. καὶ ἐκαυματίσθησαν οἱ ἄνθρωποι καῦμα μέγα. Saepius non legitur in N. T. *Hesych.* καῦμα· κατάκαυμα, ἢ θῦμα, ἢ πύρωσις. *Xenoph. Symp.* II, 18. *Anab.* I, 7. 6. *Plutarch.* T. VI. p. 502. ed. *Reiske.*

ΚΑΥΜΑΤΊΖΩ, fut. ίσω, 1. *aestu aduro et affligo, ardore tango,* et proprie est *ignis,* vel *solis,* de quo usurpatur Matth. XIII, 6. ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος ἐκαυματίσθη et sole exorto ardore tacta sunt. Marc. IV, 6. *Plutarch.* T. VI. p. 378. et T. VIII. p. 760. ed. *Reiske.*

2. metaphorice: *excrucio, miseriis obruo, calamitatibus afficio.* Apoc. XVI, 8. καὶ ἐδόθη αὐτῷ καυματίσαι τοὺς ἀνθρώπους ἐν πυρί. ibid. v. 9. καὶ ἐκαυματίσθησαν οἱ ἄνθρωποι καῦμα μέγα. Vide sub καῦμα. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΥ͂ΣΙΣ, εως, ἡ, *ustio, exustio, crematio,* a 2. sing. perf. pass. κέκαυσαι. verbi καίω *uro, ardeo.* Semel in N. T. legitur Hebr. VI, 8. ἧς τὸ τέλος εἰς καῦσιν cujus finis vel exitus est, ut comburatur; ubi καῦσις eam exustionem significat, quae fit ad emendandos agros, de qua *Virgilius* cecinit Georg. I, v. 84 seq. In versione Alexandrina ponitur pro מוֹקְדָה, Levit. VI, 9. chald. יְקֵדָה, Dan. VII, 11. et בָּעַר Ies. IV, 4. XL, 16. et fragmentis *Symmachi* occurrit Ies. IX, 8. pro שְׂרֵפָה. *Plutarch.* T. VI. p. 481. ed. *Reiske.*

ΚΑΥΣΌΩ, ῶ, fut. ώσω, *ardore infesto, inflammo, accendo,* a καῦσις *exustio.* Bis tantum legitur in N. T. 2 Petr. III, 10. στοιχεῖα δὲ καυσούμενα λυθήσονται elementa vero igne destruentur. ibid. v. 12. καὶ στοιχεῖα καυσούμενα τήκεται et elementa prae aestu liquescent.

ΚΑΥ'ΣΩΝ, ωνος, ὁ, *aestus*, maxime *solis*, ab eodem, i. q. καῦμα. *Athenaeus* III. p. 73. B. Matth. XX, 12. τοῖς βαστάσασι τὸ βάρος τῆς ἡμέρας καὶ τὸν καύσωνα qui per totum diem labore aestuque solis defatigati sumus. Luc. XII, 55. ὅτι καύσων ἔσται aestus futurus est, seu instat tempestas fervida. Jacob. I, 11. ἀνέτειλε ὁ ἥλιος σὺν τῷ καύσωνι, ubi tamen καύσων de vento, admodum arido atque urente, explicari potest, ex usu loquendi versionis Alexandrinae, in qua καύσων hebraico קָדִים *eurus*, *ventus orientalis*, respondet. Hos. XII, 1. Jon. IV, 8. Ezech. XIX, 12. qua ipsa voce in eadem re usus quoque est *Aquila* Genes. XLI, 6. *Theodotion* Ies. XXVII, 9. et *Symmachus* Exod. X, 13.

ΚΑΥΤΗΡΙΑ'ΖΩ, fut. άσω, *cauterio noto, inustione notam imprimo*, etiam *urendo amputo vel reseco*. Καυτηριάζομαι *cauterio*, seu *ferro candenti amputor, resecor*, etiam *cauterio notor*, a καυτήριον, quod, ut καυτὴρ, *instrumentum chirurgicum* significat, *quo putridae carnes aduruntur et amputantur*, interdum adeo de *ipso stigmate inusto* adhibetur. Jam, quia non solum facies et aliae corporis partes hominum sceleratorum stigmatibus insigniebantur, ut notas turpis ac flagitiosae vitae haberent, factum est, ut καυτηριάζεσθαι etiam metaphorice significaret, *male sibi conscium esse*, et de omnibus adhiberetur, qui sunt gravissimis sceleribus ac flagitiis dediti ac notati, omnemque pudorem exuerunt. Nec est haec notio plane aliena a loco 1 Tim. IV, 2. ubi commemorantur homines κεκαυτηριασμένοι (κατὰ) τὴν ἰδίαν συνείδησιν, h. e. ut vulgo interpretantur: *quorum conscientia notas turpis vitae inustas habet*, ὧν τὸ συνειδὸς ἀνεξαλείπτους ἔχει τοὺς καυτῆρας τοῦ ῥυπαροῦ βίου, seu, ut verbis utar *Ciceronis* de Officiis III. c. 21. qui conscientiae labes et vulnera in animo habent. *Hesychius* quoque, ad h. l. sine dubio respiciens, habet: κεκαυτηριασμένοι· (βεβασανισμένοι) μὴ ἔχοντες τὴν συνείδησιν ὑγιῆ. Sed magis tamen arridet mihi explicatio hujus loci, a *Reitzio* ad *Lucian*. T. I. p. 645. proposita, qui mavult haec apostoli verba de *obduratione animorum* et *calli quasi obductione* istorum hominum interpretari, ita, ut metaphora desumta sit a medicis, partem aliquam corporis putrem ferro candenti resecantibus et amputantibus, aut ulcera adurentibus. Jam, quia membrum, cauterio adustum, omni sensu privatur, καυτηριάζεσθαι, metaphorice sumtum, eleganter significat: *dedoluisse* et ad *obstinationem*, *torporem* et *sensum conscientiae victum* et *plane exstinctum* transfertur.—Confer *Wetstenii N. T.* T. II. p. 335.

ΚΑΥΧΑ'ΟΜΑΙ, ῶμαι, fut. ήσομαι, 1.. proprie: *glorior, inanis gloriae cupidus sum et ostentator, vano ore me jacto, arrogo mihi aliquid*, ab αὐχέω *glorior*, proprie: *elata cervice me jacto*, ab αὐχὴν *cervix*. Ponitur autem vel simpliciter, vel construitur cum ἐν, περὶ, ὑπὲρ, κατὰ, vel, omisso κατὰ, cum accusativo solo, ut exempla sequentia satis quemque docebunt. 1 Cor. I, 29. ὅπως μὴ καυχήσηται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, h. e. ne quis sibi, suae sapientiae, doctrinae, nobilitati ac potentiae tribuat, quod est merum beneficium divinum. 2 Cor. X, 15. οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχώμενοι ἐν ἀλλοτρίοις κόποις non extra terminos meos gloriolam quaero ex aliena opera. ibid. XI, 12. 1 Cor. IV, 7. τί καυχᾶσαι ὡς μὴ λαβών; ubi καυχᾶσαι contractum est ex Ionico καυχάεσαι, pro quo etiam dicitur, extruso σ Ionice, καυχάεαι, quod Attice contrahitur in καυχάῃ et καυχᾷ. Galat. VI, 13. ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ σαρκὶ καυχήσωνται ut glorientur, quod vos ad religionem judaicam observandam incitaverint. Ephes. II, 9. Jacob. IV, 16. νῦν δὲ καυχᾶσθε ἐν ταῖς ἀλαζονείαις ὑμῶν. Praeterea in deteriorem partem sumitur hoc verbum quoque Rom. II, 17. 23. 1 Cor. III, 21. 2 Cor. V, 12. τοὺς ἐν προσώπῳ καυχωμένους qui unice rebus externis

externis gloriantur. ibid. X, 13. 16. XI, 18.

2. bono sensu: *praedico aliquid de me et aliis, laudo, celebro.* 2 Cor. IX, 2. ἣν (sc. προθυμίαν) ὑπὲρ ὑμῶν καυχῶμαι Μακεδόσιν quam promptitudinem vestram laudare soleo Macedonibus. ibid. VII, 14. εἴ τι αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν κεκαύχημαι, οὐ κατῃσχύνθην. ib. X, 13. XI, 16. 18. 30. coll. v. 31. XII, 1. 5. 6. 9. 11. 2 Thess. I, 4.

3. *gaudeo, laetor.* Rom. V, 2. καὶ καυχώμεθα ἐπ' ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, v. 3 et 11. 1 Cor. I, 31. ὁ καυχώμενος, ἐν Κυρίῳ καυχάσθω qui gaudet de sua felicitate, is eam beneficio divino debere gratus agnoscat et profiteatur. 2 Cor. X, 17. ὁ δὲ καυχώμενος, ἐν Κυρίῳ καυχάσθω qui sibi in aliquo placere vult, in eo placeat sibi, quod Christi causa laboret. Galat. VI, 14. Phil. III, 3. καυχώμενοι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ spem et fiduciam nostram in J. C. ponentes, nam opponuntur τοῖς πεποιθόσι ἐν σαρκί.

4. ex adjuncto: *saepe et diligenter cogito.* Jacob. I, 9. 10. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΥ͂ΧΗΜΑ, τος, τὸ, 1. *gloriatio, jactantia, jactatio,* a καυχάομαι *glorior.* 1 Cor. V, 6. οὐ καλὸν τὸ καύχημα ὑμῶν inanis est gloriatio vestra. Sed possent etiam ita reddi haec verba: non est haec honesta gloriandi materia.

2. *laus, celebratio, praedicatio,* et ex adjuncto: *gaudium, laetitia.* Nam in vers. Alex. respondet hebr. תְּהִלָּה Deut. X, 21. XXVI, 19. Jer. LI, 41. et חֶדְוָה *laetitia, gaudium,* 1 Chron. XVI, 27. 2 Cor. V, 12. ἀφορμὴν διδόντες ὑμῖν καυχήματος ὑπὲρ ἡμῶν ut vobis materiam de me laetandi, aut laudes meas praedicandi praebeam. ibid. IX, 3. ἵνα μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κενωθῇ ἐν τῷ μέρει τούτῳ ne laus, qua vos hanc ob rem impertii, vana et ficta reperiatur, coll. v. 2. et 3. Phil. I, 26. II, 16.

3. *materia gloriandi et gaudendi, id, de quo gloriari et gaudere posse nobis videmur.* Rom. IV, 2. ἔχει καύχημα, ἀλλ' οὐ πρὸς τὸν Θεόν, sc. ἔχει καύχημα, haberet, de quo gloriari jure suo posset, sed profecto non habet id, quod vobis per Deum affirmo. 1 Cor. IX, 15. ἢ τὸ καύχημά μου ἵνα τις κενώσῃ quam, ut eripiatur mihi gloriandi materia, quod nempe gratis vos docuerim. ib. v. 16. 2 Cor. I, 14. Galat. VI, 4. καὶ τότε εἰς ἑαυτὸν μόνον τὸ καύχημα ἕξει, καὶ οὐκ εἰς τὸν ἕτερον ut jure sibi de sua virtute gratulari possit, aliis tamen sibi non postpositis. Hebr. III, 6. καύχημα τῆς ἐλπίδος spes laetissima. Saepius non legitur in N. T. Simili tamen sensu usurpatur 1 Paral. XXIX, 11. Prov. XVII, 6.

ΚΑΥ͂ΧΗΣΙΣ, εως, ἡ, 1. *gloriatio, jactantia, jactatio,* ab eodem. Attici Scriptores καύχην scribere solent, teste *Schol. Pindari Nem.* IX, 17. Jacob. IV, 16. νῦν δὲ καυχᾶσθε ἐν ταῖς ἀλαζονείαις ὑμῶν, πᾶσα καύχησις τοιαύτη πονηρά ἐστι nunc vero gloriamini pro vestra arrogantia, omnis talis gloriatio prava est.

2. *laus, celebratio,* et ex adjuncto: *gaudium, laetitia.* 2 Cor. VII, 4. πολλή μοι καύχησις ὑπὲρ ὑμῶν multum gaudeo vestri causa. ib. v. 14. ἡ καύχησις ἡμῶν ἡ ἐπὶ Τίτου ἀλήθεια ἐγενήθη. VIII, 24. τὴν οὖν ἔνδειξιν τῆς ἡμῶν καυχήσεως ὑπὲρ ὑμῶν εἰς αὐτοὺς ἐνδείξασθε demonstrate re ipsa, laudem, qua vos condecoravi, esse verissimam. ibid. IX, 4. XI, 10. 17. 1 Thess. II, 19.

3. *materia gloriandi et laetitiae.* Rom. III, 27. ποῦ οὖν ἡ καύχησις; i. q. v. 9. τί οὖν προεχόμεθα; ib. XV, 17. 1 Cor. XV, 31. 2 Cor. I, 12. ἡ γὰρ καύχησις ἡμῶν αὕτη ἐστι hac autem de re maxime laetor. Sic καύχησις interdum *felicem statum, prosperum rerum successum,* tanquam *causam laetitiae et gaudendi materiam* significat, v. c. Sirac. I, 23. πλατύνει δὲ καύχησις τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτὸν summa autem est verorum Dei cultorum felicitas. Per eandem metonymiam εὐφροσύνη *laetitiae et gaudii objectum ac materiam,* Sirac. II, 7. IV, 13. 14. χαρὰ *ipsam felicitatem, laetitiae fontem,* Luc. II, 10.

10. et פַּחַד *ipsum malum, quod metuitur*, Prov. III, 25. interdum etiam *Deum* notat, ut Gen. XXXI, 53. qui etiam Syris ܕܚܠܬܐ dicitur Ps. XXXI, 7.

ΚΕΓΧΡΕΑΪ́, ῶν, αἱ, *Cenchreae*. Nomen urbis et portus Corinthiaci, orientem spectantis versus Asiam, in isthmo Peloponnesi, ampli Corinthiorum emporii. Conf. *Plinii* H. N. IV, c. 4. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 96. et *Cellarii* Geographiam Plen. L. II. c. 13. s. 13. § 401. p. 951 seq. Nomen videtur ortum a κέγχρος *milium, legumen*, quod circa eum locum illud copiose cresceret. *Strabo* L. VIII, p. 582. Κεγχρεαὶ κώμη καὶ λιμὴν, ἀπέχων τῆς πόλεως ὅσον ἑβδομήκοντα στάδια. Τούτῳ μὲν χρῶνται πρὸς τοὺς ἐκ τῆς Ἀσίας· πρὸς δὲ τοὺς ἐκ τῆς Ἰταλίας τῷ Λεχαίῳ. Bis tantum in N. T. occurrit. Act. XVIII, 18. κειράμενος τὴν κεφαλὴν ἐν Κεγχρεαῖς caput totonderat Cenchreis. Rom. XVI, 1. De varia scriptione hujus nominis apud veteres Κεγχρεαὶ et Κενχρεαὶ vide praeter *Thom. M.* p. 520. ed. *Bernard. Wassium* ad *Thucyd.* VIII, c. 10.

ΚΈΔΡΟΣ, ου, ἡ, *cedrus*, ab hebraico קָטַר *adolevit, suffivit*. Est enim arbor odorata, ὀζώδης, ut vocatur a *Theophrasto* in *Hist. Plant.* III, c. 12. *Olentem* et *odoratam* eam vocat *Virgil. Georg.* III, 4. 14. *Aen.* XI, 137. Conf. et *Dioscoridem* I, 106. et *Homerum* Odyss. ε', 59—61. Uberiorem Cedrorum, maxime Libani, descriptionem debemus *C. J. Trewio*, qui scripsit *Cedrorum Libani historiam* duobus tomis Norimb. 1757 et 1767. 4.—Semel haec vox in N. T. reperitur Joh. XVIII, 1. ubi in haud paucis impressis libris legitur πέραν τοῦ χειμάῤῥου τῶν κέδρων trans fluvium cedrorum. Sed lectionem hanc falsam esse et τοῦ Κέδρων legi debere, omni nunc dubio caret.

ΚΕΔΡΩ͂Ν, ῶνος, ὁ, *Cedron*. Nomen hebraicum declinabile (*Joseph.* B. J. V, 6. 1.) cujusdam torrentis, e monte prope Hierosolymam defluentis versus ortum et per vallem ejusdem nominis (*Joseph.* B. J. V, 2. 3. et 12. 2. A. J. VII, 1. 5.) inter duos montes delabentis in mare mortuum. Hebraice dicitur קִדְרוֹן a קָדַר *nigrescere*, et nomen habebat a nigro colore, tum ab umbrosa et obscura valle, per quam decurrebat, tum ab arborum copia, quibus obumbratus fuit, tum denique a limo et sordibus, quae ex montibus et urbe Hierosolyma in illum profluebant. Semel tantum in N. T. commemoratur Joh. XVIII, 1. ubi Jesus e domo, in qua epulas paschales celebraverat et coenam sacram instituerat, egressus dicitur πέραν τοῦ χειμάῤῥου τοῦ Κεδρὼν, *Vulgatus: trans torrentem Cedron*. Ita enim lectionem vulgarem τοῦ χειμάῤῥου τῶν κέδρων *fluvii, ad quem Cedri plantatae erant*, emendandam esse, jam recte judicarunt Viri rei criticae peritissimi. Non enim gaudent Cedri locis humilibus et profundis, sed siccis et montanis, teste *Plinio* H. N. XVI, 18. Eadem tamen lectionis varietas reperitur quoque in versione Alex. 2 Sam. XV, 23. 2 Regg. XXIII, 6. Confer. *P. Zornii Opuscula Sacra* P. II. p. 103.

ΚΕΙ̃ΜΑΙ, fut. κείσομαι, 1. proprie: *positus sum in aliquo loco, jaceo, situs sum*, etiam *repositus, reconditus sum*, et praesertim de rebus usurpatur, quae ordinis ratione habita collocantur, a κέω *cubo*. Matth. III, 10. ἤδη ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται securis jam imminet arboris radicibus. ibid. V, 14. πόλις ἐπάνω ὄρους κειμένη urbs, in monte sita. ib. XXVIII, 6. ἴδετε τὸν τόπον, ὅπου ἔκειτο ὁ Κύριος spectate locum, ubi jacebat Dominus. Luc. II, 12. κείμενον ἐν φάτνῃ. v. 16. III, 9. XII, 19. ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ κείμενα εἰς ἔτη πολλὰ habes multa bona reposita. coll. *Homer. Iliad.* ά, 124. ibid. XXIII, 53. Joh. II, 6. ἦσαν δὲ ἐκεῖ ὑδρίαι λίθιναι ἓξ κείμεναι aderant autem ibi sex hydriae lapideae positae. ibid. XI, 41. XIX, 29. XX, 5. 6. 7. 12. ὅπου ἔκειτο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Etiam apud graecos Scriptores κεῖσθαι est

est verbum proprium de mortuis et vel nude positum notat *sepultum esse, jacere in sepulchro.* Hinc κείμενος, ut apud Latinos *situs (Gellius N. A.* XX, c. 2.) et *jacens* (apud *Silium Ital.* L. XVI, v. 310.) *mortuus,* seu *cadaver* dicitur. *Aelian. V. H.* I, 16. XII, 21. XIII, 1. *Thucyd.* II, 43. *Herodot.* II, 127. Conf. *Nicolai* de Luctu Graecorum cap. XV, p. 220 seq. et *Elsner.* Obss. Sacr. T. I. p. 282. Joh. XXI, 9. 1 Cor. III, 11. 2 Cor. III, 15. Apoc. IV, 2. XXI, 16.

2. metaphorice, i. q. εἰμὶ, et *statum ac conditionem alicujus rei,* aut *constitutionem in certo statu ac conditione* significat. 1 Joh. V, 19. ὁ κόσμος ὅλος ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται admodum multi vitiositati dediti sunt; sive enim vocem πονηρῷ de diabolo, accommodate ad Judaeorum opiniones, interpreteris, sive de *vitiositate humana* explices, concessa praeterea ambiguitate quadam in formula ὅλος ὁ κόσμος, quae aeque commode de *hominum multitudine* ac de *gentilium turba* explicari potest, tamen manet hoc, κεῖσθαι ἐν τινὶ significare, *totum in aliqua re esse, prorsus alicui deditum, in alicujus potestate esse,* ut satis docuit *Raphelius* in Obss. Polybianis p. 714 seq. Formula κεῖσθαι εἴς τι de *eo* adhibetur, *quod futurum est,* aut *destinatum est alicui rei.* Luc. II, 34. οὗτος κεῖται εἰς πτῶσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραὴλ hic ex voluntate et permissione divina erit causa miseriae ac felicitatis multorum Judaeorum. Philipp. I, 17. ὅτι εἰς ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου κεῖμαι demandatam mihi esse provinciam defendendi religionem christianam. 1 Thess. III, 3. ὅτι εἰς τοῦτο κείμεθα hanc esse communem omnium Christianorum sortem, coll. 2 Tim. III, 12. Adde 2 Macc. IV, 11. 31. τῶν ἐν ἀξιώματι κειμένων. *Eurip.* Phoen. v. 1666. ἐν οἵοις κείμεθ', ἄθλιοι, κακοῖς.

3. de legibus: *publice proponor, promulgor, feror.* Nam leges latae in loco publico proponebantur, ut adiri et ab omnibus cognosci possent. 1 Tim. I, 9. ὅτι δικαίῳ νόμος οὐ κεῖται insonti legem non scriptam esse. *Lysias* Orat. VI, p. 107. ed. *Taylor.* ὡς καθήρηται ὁ περὶ αὐτοῦ κείμενος νόμος. *Thucyd.* II, 37. ὅσοι δὲ (νόμοι) ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν ἀδικουμένων κεῖνται. *Aelian. V. H.* II, 7. IV, 4. Usurpatur κεῖσθαι apud Graecos etiam de aliis rebus, publice propositis, v. c. de praemiis, apud *Thucyd.* II, 46. — *Phavor.* κεῖται· λαμβάνεται καὶ ἐπὶ τοῦ τεθάφθαι — νοεῖται δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ τεθνηκέναι — εὕρηται δὲ καὶ ἀντὶ τοῦ ἐστίν. *Hesych.* κεῖται· ἀεὶ ἐπὶ κακοῦ τίθεται τοῦτο ἢ θανάτου ἢ ἀπραξίας.

ΚΕΙΡΊΑ, ας, ἡ, *fascia quaelibet major, fascia, vinculum,* etiam *involutio, quae fit fasciis. Suid.* κειρία· ἡ σπαργάνωσις. *Gloss. Vett.* κειρία· σειραί. *Etym. M.* κειρία· σημαίνει τὰ σχοινία, δεσμά. Sic v. c. Prov. VII, 16. in vers. Alex. genus quoddam lororum, quibus lecti subtendi solent, κειρίαι vocantur. *Etym. M.* κειρία· σημαίνει τὸ σχοινίον τὸ δεσμοῦν τὴν κλίνην. *Phavorinus* ex *Suida,* aut potius e *Schol. Aristoph.* ad Aves v. 817. κειρία· εἶδος ζώνης ἐκ σχοινίων, παρεοικὸς ἱμάντι, ᾗ δεσμοῦσι τὰς κλίνας. Insigniuntur etiam hoc nomine *fasciae, quibus infantes involvi solent.* Κατ' ἐξοχὴν vero ita dicuntur *fasciae sepulcrales,* (τὰ ὀθόνια) *quibus apud Judaeos mortui ad morem infantum nostrorum inde a collo usque ad pedes vincti erant,* quae etiam κηρίαι vocantur, a κὴρ *mors, fatum. Etym. M.* κειρία· τὰ ἐντάφια δεσμά. *Phavor.* οἱ ἐπιτάφιοι δεσμοί. *Hesych.* κειρίαι· ἐντετυλιγμένα ἐπιθανάτια. Sic semel in N. T. legitur Joh. XI, 44. δεδεμένος τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας κειρίαις pedes manusque vinctus fasciis sepulcralibus. Conf. *Cuperi* Observatt. II, 9. *Chifletii* tr. de *linteis sepulcralibus J. C.* c. 6 et 7. *le Moyne* ad *Varia Sacra* p. 298. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 918.

ΚΕΊΡΩ, fut. κερῶ, *tondeo, rado, abrado alterum,* et proprium est *tonsoris,* ut vel ex *Julii Pollucis* Onom. II, s. 33. p. 169. apparet. Act. VIII, 32. καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ κείροντος αὐτὸν

ἄφωνος et sicut agnus coram tondente, sc. mutus. Hebr. לִפְנֵי גֹזְזֶיהָ Ies. LIII, 7. Medium κείρομαι duplicem habet notionem. Est enim vel *me tondeo*, vel *curo me tondendum*, seu *praebeo me alteri tondendum*, et proprie de *capite* dicitur, unde etiam nonnunquam vox κεφαλὴ, aut κόμη, aut simile vocabulum additum. De tonsura barbae legitur apud *Aelianum V. H.* III, 19. Sic autem bis legitur in N. T. Act. XVIII, 18. κειράμενος τὴν κεφαλὴν ἐν Κεγχρεαῖς Aquila, qui raserat, vel radendum curaverat caput suum Cenchreis, (hebr. בְּגַלְּחוֹ אֶת־רֹאשׁוֹ 2 Sam. XIV, 26. Adde Job. I, 20.) ex more scilicet eorum, qui votum Nasiraeatus in se susceperant, cui qui obnoxii erant, non se ipsi tondebant, sed a sacerdote tondebantur. Vide Num. VI, 18. et *Sam. Petiti* Var. Lectt. c. 3. 1 Cor. XI, 6. εἰ γὰρ οὐ κατακαλύπτεται γυνὴ καὶ κειράσθω etenim si non velatur mulier, etiam se tondendam curet vel praebeat. Sequitur: εἰ δὲ αἰσχρὸν γυναικὶ τὸ κείρασθαι ἢ ξυρᾶσθαι, κατακαλυπτέσθω si vero turpe est mulieri caput suum tondendum, aut abradendum praebere, operiatur. Poena scilicet olim erat meretricum et adulterarum, ut raso capite et abscissa coma incederent, ut recte docuerunt interpretes *Petronii* cap. 103. et *Barthius* ad *Claudianum* p. 1186. Lectu digna de hac voce habet *Dresigius* de Verbis Mediis N. T. I. 70. p. 307. et *Strodtmannus* in *Sylloge I. Differentiarum graecarum* § 10. in *Miscell. Nov. Lips.* Vol. VII, p. 659. *Hesych.* κεῖρε· τέμνε.

ΚΈΛΕΥΣΜΑ, ατος, τὸ, (forma vulgaris, quae in versione Alex. Prov. XXX, 27. occurrit. Attici voce κέλευμα utuntur. Vide *Hemsterhus.* ad *Aristoph.* Plut. p. 430 seq.)

1. *jussum, mandatum*, a κελεύω *jubeo, mando.*

2. *celeusma, omnis vociferatio et clamor adhortatorius*, quo solent excitari homines ad hoc vel illud opus peragendum, *hortamentum ad alacritatem, adhortatio.* Sic v. c. apud Graecos de *nautis* et *remigibus* usurpatur, qui se invicem ad remigandum exhortantur, v. c. apud *Lucian.* Tyrann. c. 19. Tom. I, p. 642. ed. *Reitz.* κέλευσμά τι τῶν ναυτικῶν. Hinc κελευστὴς *hortator, qui praeest nautis et remigibus, quos moderatur vel voce, vel malleo, seu portisculo, ut remos eodem modo impellant*, apud *Xenoph.* de Rep. Athen. I, 2. Conf. interpretes *Pollucis* ad I, 96. et *Schefferum* de *militia navali* l. IV, c. 7. Usurpatur κέλευσμα etiam de duce, qui clamore, vel tubae sono milites ad coëundum, iter suscipiendum, aut pugnandum provocat; etiam de clamore bellico, quo milites se invicem ad fortiter pugnandum excitant. In hac significatione reperitur non solum in versione Alex. Prov. XXX, 27. de locusta ἐκστρατεύει ἀφ' ἑνὸς κελεύσματος εὐτάκτως, sed etiam apud *Thucyd.* II, 92. ἀπὸ ἑνὸς κελεύσματος ἐμβοήσαντες, ἐπ' αὐτοὺς ὥρμησαν. Cf. *Bergler.* ad *Alciphron.* Epist. p. 89. Interdum adeo de sono adhibetur, quo aurigae utuntur, equos ad velociorem excitaturi cursum, aut venatores in canum cursu regendo et moderando, v. c. apud *Xenoph.* de Venat. VI, 20. In N. T. tantum legitur 1 Thess. IV, 16. ubi Dominus die extremi judicii descensurus dicitur ἐν κελεύσματι cum clamore excitatorio, ubi per κέλευσμα sine dubio metaphorice *vis divina* intelligenda est, *qua mortui excitati in vitam redibunt*, quasi die belebende Stimme Gottes *the animating voice of God.*

ΚΕΛΕΎΩ, fut. εύσω, 1. *jubeo, impero*, ita, uti reges, et qui cum imperio sunt, a κέλω *hortor.* Construitur cum accusativo et infinitivo, vel cum dativo. *Joseph. A. J.* XX, 6. 2. κελεύει δὲ καὶ τοῖς τῶν Σαμαρέων πρώτοις. Matth. VIII, 18. ἐκέλευσεν ἀπελθεῖν εἰς τὸ πέραν. XIV, 9. XVIII, 25. XXVII, 58. 64. Luc. XVIII, 40. ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι. Act. IV, 15. V, 34. VIII, 38. XII, 19 etc.

2. *hortor, suadeo, auctor sum, moneo.* Matth. XIV, 19. κελεύσας τοὺς

ὄχλους

ὄχλους ἀνακλιθῆναι. ibid. XV, 35. ἐκέλευσεν τοῖς ὄχλοις ἀναπεσεῖν ἐπὶ τὴν γῆν. *Herodot.* III, 36. *Xenoph.* Hist. Gr. III; 2. 14. Conf. *Wassium* ad *Thucyd.* I, c. 42. Pari modo apud Latinos verbum *jubere* saepe est *suadere*, v. c. *Curtium* V, 5. 8. " eos *jubebat* bonum habere animum," et *vetare* subinde est *dissuadere*, *Cic.* IV, Acad. cap. 36. " tu me incognito adsentiri *vetas*."

3. *permitto*. Matth. XIV, 28. κέλευσόν με πρὸς σὲ ἐλθεῖν permitte me ad te venire.

4. omittitur interdum, v. c. 1 Tim. IV, 3. ante ἀπέχεσθαι βρωμάτων. Conf. *Valckenar.* ad *Herodot.* p. 552. Etiam apud Latinos *jubere* interdum supplendum esse, docuit exemplis *Gronov.* Obss. IV, 11. p. 28 seq. Adde *Cicer.* Lib. II. de Legibus 27. *Phaedr.* IV. Fab. 17. *non veto dimitti, verum* (jubeo) *cruciari fame.* Simili modo apud *Terent. Andr.* Act. III. Sc. 5. *namque hoc tempus praecavere mihi me, non te ulcisci sinit,* ubi in priori membro pro *sinit* subintelligi debet *cogit*.

ΚΕΝΟΔΟΞΙ΄Α, ας, ἡ, 1. proprie: *vana de se opinio, inanis et vana gloria*, ex κενὸς *vacuus, inanis*, et δόξα *gloria, opinio*. *Suid.* κενοδοξία· ματαία τίς περὶ ἑαυτοῦ οἴησις. *Hesych.* κενὴ δόξη· κενοδοξία. Interdum κενοδοξία universe *vanam opinionem, errorem* significat, v. c. Sapient. XIV, 14. ubi κενοδοξία est i. q. ἀγνωσία Θεοῦ cap. XIII, 1. Nam δόξα Graecis saepe est *opinio*, ὑπόληψις, ut explicatur ab *Eustathio* ad *Homer.* Il. κ', 325. et δοξάζειν est *judicare, opinari.* Conf. Spicilegium meum Lex. Biel. T. I. p. 38. T. II, p. 104.

2. *vanae et inanis gloriae studium*, aut omnino *rerum vanarum studium et cupiditas*, κενῶν ὄρεξις, interprete *Phavorino*. Sic semel in N. T. legitur Philipp. II, 3. μηδὲν κατὰ ἐρίθειαν ἢ κενοδοξίαν, sc. ποιεῖτε, ut nihil agatis contentiose et ambitiose. Adde *Lucian.* *Dial. Mort.* X, c. 8. et *Ver. Histor.* I. I. c. 4. *Plutarch.* T. VIII. p. 164. ed. *Reiske*.

ΚΕΝΌΔΟΞΟΣ, ου, ὁ, ἡ, non solum is dicitur, *qui vanam gloriam captat et venatur e rebus iis, in quibus vera gloria hominis parum aut nihil posita est*, sed etiam, *qui nimis gloriae studiosus est, inflatus, superbus et alios alto supercilio despiciens.* Et ita sumitur Galat. V, 26. μὴ γινώμεθα κενόδοξοι ne fiatis vana tumentes, ut loquitur *Virgil. Aen.* XI, 854. ubi vid. *Servius*. Saepius non legitur in N. T. *Polyb.* XXVII, 6. 12. et XXXIX, 1, 1.

ΚΕΝΌΣ, ἡ, ὸν, 1. proprie: *vacuus, inanis*, sensu physico, v. c. ut vasa, quae sunt vacua liquore, aut alia quacumque re, aut locus inanis.

2. metaphorice: *destitutus, carens, qui nihil accepit et habet*, et speciatim: *homo tenuis conditionis, qui destituitur rebus, ad vitam sustentandam necessariis, pauper, egenus.* Marc. XII, 3. καὶ ἀπέστειλαν κενὸν et inanem dimiserunt, coll. v. 34. Luc. XX, 10. 11. et I, 53. πλουτοῦντας ἐξαπέστειλε κενοὺς divites bonis exuit. *Suid.* κενῆς· ἐστερημένης, κεκενωμένης.

3. *vanus, inutilis, frustraneus, infructuosus, irritus*, i. q. μάταιος (qua voce quoque interpretatus est *Suidas*) et ἀνωφελὴς et ἄκυρος, interprete *Hesychio*. Act. IV, 25. ἐμελέτησαν κενὰ vana ineunt consilia, quae scil. eventum habebunt nullum et irrita reddentur. Deut. XXXII, 47. οὐχὶ λόγος κενὸς οὗτος ὑμῖν; promissio haec eventu suo minime carebit. Job. XXI, 34. 1 Cor. XV, 10. ἡ χάρις αὐτοῦ ἡ εἰς ἐμὲ οὐ κενὴ ἐγενήθη beneficium divinum non frustra fuit in me collocatum. ibid. v. 14. κενὴ δὲ καὶ ἡ πίστις ὑμῶν frustra et sine ulla utilitate vestra religionem christianam amplexi estis. ibid. v. 58. ὅτι ὁ κόπος ὑμῶν οὐκ ἔστι κενὸς ἐν Κυρίῳ Deus justis praemiis ornabit vestrum religionis studium. 2 Cor. VI, 1. 1 Thess. II, 1. Huc etiam pertinet formula εἰς κενὸν, pro κενῶς, *incassum, frustra*, quae respondet hebraico לריק

(quod

(quod Alexandrini κενῶς Ies. XLIX, 4. ματαίως Psalm. LXXIII, 13. et διακενῆς Levit. XXVI, 16. Psalm. XXV, 3. transtulerunt,) et quandoque etiam apud graecos Scriptores legitur, v. c. *Diodor. Sic.* XIX, 9. Galat. II, 2. μήπως εἰς κενὸν τρέχω ne frustra operam meam impenderem. Phil. II, 16. ὅτι οὐκ εἰς κενὸν ἔδραμον, οὐδὲ εἰς κενὸν ἐκοπίασα. 1 Thess. III, 5. εἰς κενὸν (pro κενὸς) γένηται ὁ κόπος ἡμῶν. Adde Job. XXXIX, 16. Jerem. VI, 29.

4. *falsus, mendax, fraudulentus.* 1 Cor. XV, 14. κενὸν ἄρα τὸ κήρυγμα ἡμῶν falsa esset doctrina, a nobis tradita. Ephes. V, 6. μηδεὶς ὑμᾶς ἀπατάτω κενοῖς λόγοις, ubi κενοὶ λόγοι est vel doctrina, a vero aliena, vel doctrina, quae non habet vim ad pietatem. Coloss. II, 8. Sic κενὸς in vers. Alex. respondet hebraico שֶׁקֶר *mendacium*, Exod. V, 9. אַכְזָב *fallax*, Micha I, 14. et כָּזָב *mendacium*, Hos. XII, 1. coll. Habac. II, 3.

5. *homo, qui recte judicandi facultate destituitur, insipiens, imperitus, stultus*, qui alias ἀνόητος, etiam μάταιος dicitur. Jacob. II, 20. ὦ ἄνθρωπε κενὲ, sc. φρενῶν, seu νοὸς, o stulte, seu a vera religionis christianae cognitione plane aliene! In hac vero significatione respondet κενὸς hebraico רֵיק, unde ῥακὰ, quod *Hesychius* per κενὸς interpretatus est. *Plutarchus* de Sui Laude p. 541. B. ἀνοήτους ἡγούμεθα καὶ κενούς. Saepius non legitur in N. T.

ΚΕΝΟΦΩΝΊΑ, ας, ἡ, *clamor de rebus inanibus, disputatio vana de rebus, quae nullam habent utilitatem*, speciatim: *quae nullam habent vim ad pietatem*, i. q. κενολογία, a κενὸς *vanus* et φωνὴ *vox.* Legitur in N. T. 1 Tim. VI, 20. ἐκτρεπόμενος τὰς βεβήλους κενοφωνίας, ubi in nonnullis codicibus καινοφωνίας *novitates vocum* legitur, quae vocabula saepe invicem permutata reperiuntur. Conf. *Wesseling.* ad *Diod. Sic.* III, 48. Praeterea semel adhuc occurrit 2 Tim. II, 16. *Hesych.* κενοφωνίας· ματαιολογίας. *Suid.* κενοφωνία· ματαιοφωνία, ἀσέβεια, ἤγουν τὰ αἱρετικά. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 353.

ΚΕΝΌΩ, ῶ, fut. ώσω, 1. proprie: *evacuo, vacuefacio*, i. q. ἐκκενόω apud *Josephum B. J.* II, 10. § 2. a κενὸς *vacuus.* Jer. XIV, 2. αἱ πύλαι αὐτῆς ἐκενώθησαν portae ejus vacuae factae sunt. *Thucyd.* II, 76. καὶ ἱζάνοντες αἰεὶ ἐπὶ τὸ κενούμενον. ibid. VIII. c. 57. κενωθεισῶν τῶν νεῶν.

2. metaphorice: *deprimo, minuo, imminuo.* Sic in N. T. legitur Philipp. II, 7. ἀλλ' ἑαυτὸν ἐκένωσεν sed se ipsum ad statum tenuem depressit, seu, ut alii circumscribere malunt: usu majestatis divinae, humanae naturae communicatae, plenario liberrime sese abdicavit. Sic etiam apud Hebraeos אֲנָשִׁים רֵיקִים dicuntur homines tenuis conditionis. Judd. IX, 4. XI, 3. 1 Cor. IX, 15. ἢ τὸ καύχημά μου ἵνα τὶς κενώσῃ aut, ut quis deprimat, aut minuat laudem, mihi debitam.

3. *inutilem reddo, usu suo et effectu privo*, et κενοῦσθαι *tolli, aboleri, privari effectu*, i. q. καταργεῖσθαι, cum quo verbo permutatur Rom. IV, 14. κεκένωται ἡ πίστις καὶ κατήργηται ἡ ἐπαγγελία. 1 Cor. I, 17. ἵνα μὴ κενωθῇ ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ ne doctrina de morte Christi vim suam amittat, h. e. ne vis doctrinae de morte Christi propria et quasi insita adscribatur artificio humano.

4. *efficio, ut aliquid falsum, vanum et fictum reperiatur et appareat.* 2 Cor. IX, 3. ἵνα μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κενωθῇ ne laus, quam vobis tribui, ficta reperiatur. *Hesychius*, hunc locum sine dubio respiciens, κενωθῇ· μάταιος ἀποφανθῇ. Saepius non legitur in N. T.

ΚΈΝΤΡΟΝ, ου, τὸ, 1. proprie et generatim est: *quidquid pungit*, aut *vim pungendi habet*, a κεντέω *pungo.* Sic v. c. κέντρον dicitur *aculeus, quo apes, vespae et venenatae bestiae pungunt et laedunt.* Apoc. IX, 10. καὶ ἔχουσι οὐρὰς ὁμοίας σκορπίοις καὶ κέντρα ἦν ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν et aculei erant

in

in caudis earum. Usurpatur etiam de *calcaribus, quibus equi punguntur, cum ad celeriorem cursum incitantur,* teste *Phavorino* et *Suida*. Adde *Eurip.* Phoen. v. 183. *Xenoph. Cyrop.* VII, 1. 15. et *Polluc. Onom.* I, 214. Speciatim vero ita dicitur *stimulus,* seu *pertica cum cuspide acuta, qua boves agebantur et concitabantur,* quae hebraice מַלְמַד הַבָּקָר (Judd. III, 31.) et a Graecis vulgo βουπλὴξ (*Oppian.* de *Piscat.* V, 255.) et βούκεντρον (*Eustath.* ad *Homer. Il.* ζ, 134. T. II. p. 629. ed. Rom. 1542. fol.) vocatur. Conf. *Scheffer.* de Re Vehiculari I, 14. *Columella* VI, c. 2. et *C. Schoettgenii* Schediasma philol. sacr. de stimulo boum. Francof. 1717. 4. Huc pertinet formula proverbialis, πρὸς κέντρα λακτίζειν *adversus stimulos calcitrare,* quae bis legitur in N. T. Act. IX, 5. et XXVI, 14. cujus sensus est: *resistere potentioribus et repugnando superioribus plus obesse sibi, quam prodesse, per renisum et contumaciam se ipsum laedere. Hesych.* πρὸς κέντρα λακτίζειν· παροιμία ἐπὶ τοῦ κατὰ τῶν ἐναντίων τι λέγειν ἢ πράττειν. Bene de hac formula proverbiali, etiam apud Graecos (v. c. *Pindar. Pyth.* Od. II, 173 — 175. coll. 161. *Eurip. Bacch.* v. 794.) satis obvia, (cf. *Schütz.* ad *Aeschyl.* Prometh. Vinct. v. 323.) egit *Vorstius* de Adagiis N. T. c. 12. p. 820. ed. *Fischeri* et *Wetstenius N. T.* T. II. p. 633. *Suid.* κέντρα· τὰ τῶν ἵππων πλῆκτρα. *Hesych.* κέντρον· δόρυ, μάστιξ (κέντρα etiam flagellis admixta erant. *Plato* Phaedr. p. 347) καὶ τὸ ἐν σιδήρῳ ἀδαμάντινον. *Phavor.* κέντρον λέγεται, ᾧ σπέρχονται ἵπποι — δοκεῖ δὲ κέντρον εἶναι ἄλλως τὸ ἁπλῶς κεντοῦν, ὡς καὶ βούκεντρον καὶ τὸ περὶ πτέρναν σιδήριον, ᾧ νύσσονται ἵπποι. διὸ καὶ τρυγόνος θαλασσίας κέντρον λέγεται καὶ σκορπίου δὲ καὶ σφηκὸς καὶ ἑτέρων. Conf. de hac voce *Salmasium* in Exercitt. Plin. p. 1074. qui docuit, Graecos κέντρον vocare in omni materia nodosam duritiem, quae ictus respuit ac ferro findi frangique nequit.

2. metaphorice: *vis laedendi ac nocendi, omne, quod nos vexat, aut potestatem in nos exercet.* Sic autem legitur in N. T. 1 Cor. XV, 55. ποῦ σου, θάνατε, τὸ κέντρον; ubi jam est, o mors, tua vis et acerbitas? non sine respectu ad imaginem poeticam Judaeorum, qui angelum mortis sagittis instruunt tanquam venatorem. Conf. Ps. XVIII, 5. 6. XCI, 3. 5. 6. 1 Cor. XV, 56. τὸ δὲ κέντρον τοῦ θανάτου, ἡ ἁμαρτία peccatum autem causa est, cur mors vim nocendi hominibus habeat. Saepius non legitur in N. T.

ΚΕΝΤΥΡΊΩΝ, ωνος, ὁ. Vox origine latina, a *centum* ducta, uti *Decurio* a *decem. Centurio,* ita dictus a numero militum, cui praeerat. Graece dicitur ἑκατόνταρχος. Occurrit in N. T. tantum Marc. XV, 39. 44. 45. *Phavor.* κεντυρίων· ἑκατόνταρχος, ἢ ταγματάρχης ἑκατοντάδος. κέντον γὰρ παρὰ Ῥωμαίοις τὸ ἑκατόν.

ΚΕΝΩ͂Σ, *frustra, temere, sine causa idonea,* a κενὸς, quod vide. Adverbium hoc, plane omissum in *H. Stephani* aliorumque Thesauris Ling. Gr. semel tantum reperitur in N. T. Jacob. IV, 5. ἢ δοκεῖτε ὅτι κενῶς ἡ γραφὴ λέγει; num putatis temere dicere? Reperitur praeterea apud *Arrian.* Diss. Epictet. II, 17. p. 204. in *Aquilae* Fragmentis Ps. II, 1. pro רִיק et in vers. Alex. Ies. XLIX, 4. pro לְרִיק. *Polyb. Fragm. gr.* 130.

ΚΕΡΑΊΑ, ας, ἡ, 1. proprie: *corniculum, virgula inflexa,* etiam *cornu.* Est diminutivum a κέρας *cornu.*

2. *omnis alicujus rei extremitas et eminentia. Schol.* ad *Nicandri* Alexipharmaca v. 424. p. 86. κεραία λέγεται τὸ ἄκρον καὶ τὸ ἔσχατον. Sic v. c. de extremitate insulae legitur apud *Philostrat.* Vit. Soph. I, c. 21. s. 2. et de extremitate antennae apud *Nicet.* in Andron. Comnen. II. c. 4. extr. p. 28. Alia loca huc pertinentia dedit *Schwarzius* in Comment. Ling. Gr. p. 776.

3. κατ' ἐξοχὴν *extremitas litterae, apex litterae,* seu *minima alicujus litterae particula.*

particula. Matth. V, 18. ἰῶτα ἓν ἢ μία κεραία οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου non iota vel litterae apex e lege peribit, h. e. omnes omnino leges morales, a Mose promulgatae, etiam minimae, observari debent. Luc. XVI, 17. ἢ τοῦ νόμου μίαν κεραίαν πεσεῖν quam legis vel unum apicem intercidere, h. e. omnibus omnino prophetarum de me oraculis suus constabit eventus. Saepius non legitur in N. T. *Hesych.* κεραία· ἀρχὴ γράμματος. *Gloss. Vett.* κεραία· γράμματος ἄκρον. Conf. *Lightfooti* Hor. Hebr. et Talmud. in Matth. V, 18. *Wolfii Casauboniana* p. 79. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 295. et *Alberti* notas ad Gloss. Gr. N. T. p. 201.

ΚΕΡΑΜΕΥ῀Σ, έος, Attice έως, ὁ, *figulus,* a κέραμος, quod vide. Ter tantum legitur in N. T. Matth. XXVII, 7. τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως agrum figuli. ibid. v. 10. Rom. IX, 21. ἢ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς τοῦ πηλοῦ; In versione Alex. respondet hebr. יוֹצֵר Ies. XXIX, 13. XLI, 25. Thren. IV, 2.

ΚΕΡΑΜΙΚΟ῀Σ, ή, όν, (pro quo etiam κεραμεικὸς dici solet. Vide *Lexicon Xenophonteum* s. h. v.) *fictilis, figlinus,* ab eodem. Semel in N. T. legitur Apoc. II, 27. τὰ σκεύη τὰ κεραμικὰ vasa fictilia.

ΚΕΡΑ´ΜΙΟΣ, ία, ιον, *figlinus, fictilis,* ab eodem. Κεράμιον, ίου, τὸ, (subintellige σκεῦος, aut ἀγγεῖον, ut discitur e *Schol. Aristoph.* Vesp. v. 674. Eodem modo *fictilia,* pro *vasa fictilia,* ponuntur apud *Juvenal.* Sat. X, v. 25.) est *vas figlinum cujuscunque magnitudinis et usus, amphora fictilis, urceus, a figulo fabricatus, in quo aqua,* (*Arrian.* Epictet. III, 9.) *aut vinum* (*Polyb.* IV, c. 56. Alex. Jerem. XXXV, 5. κεράμιον οἴνου, pro גְּבִעַ *scyphus.* XLVIII, 12. pro נֶבֶל Ies. V, 10. XXX, 13.) *portabatur.* *Diog. Laërt.* VI, c. 2. *Xenoph.* Anab. VI, 1. 9. ib. 2. 2. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 626. Interdum quidem *certam mensuram* designat et a plerisque statuitur, esse mensurae nomen quam Romani *amphoram* vocant, capientis octo congios: sed mensura certe in N. T. locis definiri nullo modo potest. Legitur autem Marc. XIV, 13. ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων aliquis urceum aquarium (ut loquitur *Gellius* N. A. X, c. 24.) gestans. Luc. XXII, 10. Saepius non reperitur in N. T. *Hesych.* κεράμιον· τὸ τοῦ οἴνου ἢ ὕδατος σταμνίον. Confer *Lexicon Xenophonteum* s. h. v.

ΚΕ´ΡΑΜΟΣ, ου, ὁ, 1. proprie: *terra figularis, e qua vasa fictilia fiunt et parantur,* sine dubio a κέω *uro* et ἔρα *terra.* Sic legitur in versione Alex. 2 Sam. XVII, 28. σκεύη κεράμου, pro hebr. כְּלִי יוֹצֵר. *Jul. Pollux* Onom. VII, 161. κέραμος πᾶσα ἡ τῶν κεραμίων ἀγγείων ὕλη.

2. per metonymiam: *quidquid e terra figulari fieri solet, vasa fictilia, testa.* *Hesych.* κέραμος· πίθος καὶ πᾶν ὄστρακον. Speciatim vero ita dicuntur, in singulari maxime numero, nunc *tectum, domus,* τὸ τέγος, ἡ στέγη, teste *Polluce* l. l. VII, c. 162. (καὶ αὐτὸ δὲ τὸ τέγος οὐ μόνον οἱ νῦν κέραμον ὀνομάζουσιν, ἀλλὰ καὶ Ἀριστοφάνης ἔοικε καλεῖν) nunc, et quidem fere semper in plurali numero, *tegulae, quibus tectum tegitur.* *Thucyd.* II, 4 et 48. *Herodian.* I, 12. 16. VII, 12. 12. Sic autem semel legitur in N. T. Luc. V, 19. διὰ τῶν κεράμων per tegulas, seu pavimentum tecti domus. Ita *tegulae* apud *Gellium* N. A. X, 15. et *Cic. Philipp.* II, 45.

ΚΕΡΑΝΝΥ´Ω, vel ΚΕΡΑ´ΝΝΥΜΙ, fut. άσω, 1. proprie: *misceo, immisceo,* et speciatim de iis usurpatur, qui vinum aqua miscent et diluunt, (*Aristoph.* Plut. v. 1133. ubi poculum aequali portione aquae et vini temperatum ἴσον ἴσῳ κεκραμένον dicitur) ad imitationem hebraici מָסַךְ Prov. IX, 2. Ies. V, 22. unde τὸ ἄκρατον *merum, vinum carens dilutione.* Hinc

2. *infundo, effundo.* Conf. *Th. Gataker.* Adversar. Miscell. c. 5. p. 37. ed. Londin. et *Casaubonus* ad *Athenaeum* p. 24. Sic bis in N. T. legitur.

tur. Apoc. XIV, 10. καὶ αὐτὸς πίεται ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ κεκερασμένου ἀκράτου ἐν τῷ ποτηρίῳ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ bibet hic quoque ex vino irae Dei, nempe mero infuso in calice irae ejus. ibid. XVIII, 6. ἐν τῷ ποτηρίῳ, ᾧ ἐκέρασε, κεράσατε αὐτῇ διπλοῦν in poculo, in quod infudit, infundite ipsi duplum ; ubi statim explicatur verbis sequentibus : καὶ διπλώσατε αὐτῇ διπλᾶ κατὰ τὰ ἔργα αὐτῆς, coll. v. 7.

ΚΕ΄ΡΑΣ, ατος, τὸ, 1. proprie notat *cornu animalis*, in quo robur est. Apoc. V, 6. ἀρνίον ἔχον κέρατα ἑπτὰ, ubi tamen per septem cornua agni infinita Christi potentia metaphorice designatur. Idem valet de loco Apoc. XII, 3. δράκων ἔχων κέρατα δέκα. XIII, 1. 11. XVII, 3. 7. 12. 16.

2. *extremum, extremitas, omnis eminentia, s. prominentia*, maxime *cornuum figuram referens*. Sic in N. T. adhibetur Apoc. IX, 13. ubi altari cornua tribuuntur, h. e. eminentiae e quatuor altaris angulis affabre prominentes, quae et Hebraeis קַרְנוֹת Exod. XXIX, 8. vocabantur, ἐκ τῶν τεσσάρων κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ χρυσοῦ τοῦ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. I Regg. I, 50. ἐπελάβετο τῶν κεράτων θυσιαστηρίου, h. e. apprehendebat ansulas prominentes altaris, cornuum formam habentes. ibid. II, 28. Ps. CXVIII, 27. *Josephus* de B. J. V, 5. 6. ὁ βωμὸς τετράγωνος ἵδρυτο, κερατοειδεῖς προανίσχων γωνίας. Dicitur autem etiam de aliis rebus, v. c. de extrema parte phalangis, (2 Macc. XV, 20.) arcus, (teste *Suida)* terrae (v. c. apud *Philostrat.* Vit. Apollon. II. c. 18.) et aliarum rerum, ut docuit *Schwarzius* in Comment. Ling. Gr. p. 777. *Gloss. MS.* in *Proph.* τὰ κέρατα· τὰ ἄκρα, αἱ ἐξοχαί, *Hesych.* κέρας· κεφαλὴ, θρὶξ, σάλπιγξ, ἢ πολέμου μέρος, καὶ ἡ ἐξοχή. Idem: κέρατα· τῆς φάλαγγος τὰ ἄκρα, καὶ μετώπου μέρος. *Suid.* κέρας· τὸ μέρος τῆς φάλαγγος ἐν τῷ πολέμῳ καὶ τοῦ τόξου. Jam, quia cornua prae reliquis corporis partibus eminent iisque animalia praecipuum suum robur exserunt, factum est, ut κέρας

3. metaphorice esset : *robur, potentia, imperium*, et per metonymiam : *illustris, eminens, potens, rex.* Luc I, 69. ἤγειρε κέρας σωτηρίας nasci jussit regem, seu potentissimum et illustrem salvatorem in familia Davidis. Ita קֶרֶן usurpatur 1 Sam. II, 1 et 10. 2 Sam. XXII, 3. Ps. CXXXII, 17. Ezech. XXIX, 21. Lex. *Cyrilli MS. Brem.* Κέρας· ἡ δόξα ἐστὶ καὶ ἡ δύναμις πολλάκις. Idem : Κέρας· πανταχῆ τὰ βασιλέων λέγεται. Conf. *Vorstii* Phil. Sacr. c. 3. p. 106. ed. *Fischeri.* Etiam apud Orientales et alios populos cornu symbolum potentiae, roboris ac imperii fuisse, docuit *Schultensius* ad *Hamasa* p. 565. et *Ez. Spanhem.* de Usu et Praest. Numismatum p. 346. *Suid.* κέρας· ἡ ἰσχὺς παρὰ τῇ θείᾳ γραφῇ ἐκ μεταφορᾶς τῶν ζώων τῶν καθωπλισμένων τοῖς κέρασι, καὶ τούτοις ἀμυνομένων. Idem: κέρας· ἰσχυρόν τι δηλοῖ καὶ μόνιμον. Idem: σημαίνει καὶ τὴν δόξαν κ. τ. λ.

ΚΕΡΑ΄ΤΙΟΝ, ου, τὸ, 1. proprie: *corniculum.* Diminutivum a κέρας *cornu.*

2. *siliqua*, et quidem non tam siliqua leguminum, qualem habent pisa, fabae etc. sed fructus arboris sylvaticae siliquiferae, seu Ceratoniae, (de qua confer *Ol. Celsii Hierobot.* T. I, p. 227.) in Syria et Judaea admodum frequentis, sed admodum tenuis, quo non solum nutriebantur et saginabantur sues, ut glandibus fit in his oris, sed etiam servi et tenuioris conditionis homines. Ita vero dictus est a forma, quod instar corniculi curvatus est. Hebraeis חָרוּב dicitur, qua ipsa voce Luc. XV, 16. *Syrus* et *Arabs* quoque usi sunt. Nos vulgo Johannis brodt *John's bread* vocamus, quod olim illo Johannem baptistam usum esse opinio erat. Judaei hodierni *Bockshorn* vocant et in officinis *Xylocaracta* dicitur, quod corruptum est ex *Xyloceratia.* Conf. praeter *Columellam* de Re Rustica V, c. 10. et *Plinium* H. N. XV, c. 24. *Salmasium* in Exercitt. Plin. p. 460. et in *Hyle Iatrica* p. 112. *Bochart.* in Hieroz. P. I. p. 708. *Steph. le Moyne* ad Varia Sacra p. 76.

p. 76. et *Casaubonum* ad *Persium* Sat. 3. p. 264. Semel legitur in N. T. Luc. XV, 16. ἐπεθύμει γεμίσαι τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν κερατίων, ὧν ἤσθιον οἱ χοῖροι et cupiebat satiari siliquis, quibus sues saginabantur.

ΚΕΡΔΑΊΝΩ, fut. ανῶ, aor. 1. ἐκέρδανα, vel ΚΕΡΔΈΩ, fut. ήσω, aor. 1. ἐκέρδησα, 1. proprie: *negotiando et mercando lucrum facio et acquiro, lucror, quaestum facio*, a κέρδος *lucrum*. Matth. XVI, 26. ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ si vel totum mundum lucratus fuerit. ibid. XXV, 17. ubi cum ποιεῖν v. 16. permutatur, et *Syrus* modum, quo lucratus sit, indicavit voce ܐܬܬܓܪ *negotiando lucratus est*, qua etiam v. 20 et 22 usus est. ibid. v. 20 et 22. Marc. VIII, 36. Luc. IX, 25. Jacob. IV, 13. Hinc τὸ κερδαίνειν *lucrum* apud *Aelian*. V. H. XIV, 44. *Hesych*. κερδαίνει· πορίζει. Conf. *Salmasium* de Modo Usurarum p. 129.

2. *potior, consequor, particeps fio*. Philipp. III, 8. ἵνα Χριστὸν κερδήσω ut bonorum, per Christum partorum, particeps fiam. *Aelian*. V. H. II, 19.

3. *evito, effugio*, ubi de damno aliquo et incommodo aut periculo sermo est. Act. XXVII, 21. ἔδει κερδῆσαι τὴν ὕβριν ταύτην καὶ ζημίαν et ita evitare hanc molestiam et jacturam. Sic apud *Joseph*. A. J. II, 3. 2. τό γε μιανθῆναι τὰς χεῖρας αὐτοὺς κερδαίνειν; et in Φιλήμονος λειψάνοις, v. 148. p. 352. ed. *Clerici*: καὶ γὰρ πένης ὢν μεγάλα κερδαίνει κακά. *Diog. Laërt*. VII, 1. Conf. *Abresch*. ad *Aeschyl*. p. 35. *Wakefield* in *Silva Critica* P. II, p. 153. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 644. Eodem modo *lucrari* usurpatur apud *Cicer*. in Verrem I, 12. et *Statium* Theb. XI, 307.

4. metaphorice: *ad frugem revoco, in verae virtutis et felicitatis viam perduco*, seu *reduco, servo*, et speciatim de *iis* adhibetur, *qui aliquem ad religionem et salutem christianam adducunt*, ut sit idem, quod σώζειν. Matth. XVIII, 15. ἐκέρδησας τὸν ἀδελφόν σου lucratus es fratrem tuum, h. e. ad frugem eum revocasti. 1 Cor. IX, 19. ἵνα τοὺς πλείονας κερδήσω (in nonnullis codd. legitur σώσω) ut quam plurimos ad religionem et salutem christianam perducam. ibid. v. 20. 21. 22. ubi cum σώζειν permutatur. 1 Petr. III, 1. ἵνα - - - διὰ τῆς τῶν γυναικῶν ἀναστροφῆς ἄνευ λόγου κερδηθήσωνται, coll. 1 Cor. VII, 16. Saepius non legitur in N. T.

ΚΈΡΔΟΣ, εος, ους, τὸ, 1. proprie: *lucrum, quaestus cujuscunque generis, qui redit ex negotiando et mercando*, aut *operam suam aliis locando*. Tit. I, 11. αἰσχροῦ κέρδους χάριν turpis lucri causa. Interdum κέρδος nude positum apud Graecos *turpe lucrum, ex turpi ministerio vel fraude et calliditate comparatum*, significat, v. c. apud *Diog. Laërt*. I, 96.

2. per synecdochen: *quaevis utilitas, commodum, res desiderabilis, utilis et salutaris*. Philipp. I, 21. ἐμοὶ τὸ ἀποθανεῖν κέρδος mors summam mihi utilitatem affert, coll. v. 23. ibid. III, 7. ἅτινα ἦν μοι κέρδη observatio legis Mosaicae, quae mihi multa commoda attulisset. Saepius non legitur in N. T. *Aelian*. V. H. IV, 7. οὐκ ἦν ἄρα τοῖς κακοῖς οὐδὲ τὸ ἀποθανεῖν κέρδος. *Plato* Apol. Socr. p. 30. θαυμάσιον κέρδος ἂν εἴη θάνατος. Vide *Wolf*. ad *Libanii* Epist. LV. *Lexicon Xenophonteum* s. h. v. *Wakefield* in Silva Critica P. III. p. 110. et *Abresch*. ad *Aeschyl*. p. 133. *Hesych*. κέρδος· σύνεσις, τέχνασμα, ὠφέλεια.

ΚΈΡΜΑ, τος, τό. Est nomen collectivum, (ut recte observavit *Pollux* in Onom. VII, 170. et IX, 87.) quod proprie quidem notat *numos et argenteos et aereos minutos* (a κείρειν *in minuta frusta concidere*) et *viles* (v. c. *obolos, chalcos* et alios) *quibus permutabantur numi majores et pretiosiores*, velut darici, tetrachmae, didrachmae, drachmae et alii; (*Suid*. κέρματα· τὰ λεπτότατα, sc. νομίσματα.) deinde vero latius patet, nec solum *numos* complectitur, *quibus permutantur alii*, verum etiam eos, *qui permutati sunt atque numulariis pro permutatione dati*, ut verbis utar *Fischeri* in Prolus. X. de

de Vitiis Lexicorum N. T. p. 13 seq. Certe necesse est, ut notio vocabuli κέρμα tam late pateat apud Johannem (Evang. II, 15. καὶ τῶν κολλυβιστῶν ἐξέχεε τὸ κέρμα κ. τ. λ. numulariorum mensas subvertit, numis ex iis in terram dejectis; ubi in duobus codd. et *Origenis* Comment. τὰ κέρματα legitur, quod est merum interpretamentum) ubi sermo est de numulariis, in porticibus templi Hierosolymitani sedentibus, ut permutatione numorum viliorum et minutorum didrachmis, aut semisiclis quaestum facerent. *Gloss. Vett.* κέρμα· aes. *Hesych.* κέρματα· χρήματα. *Schol. Aristoph.* in Plutum v. 379. κέρμασιν· νομίσμασιν. Saepius non legitur in N. T. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 848.

ΚΕΡΜΑΤΙΣΤΗ͂Σ, οῦ, ὁ, *numularius, argentarius, qui majores et pretiosiores numos minutis et vilibus permutat, non sine quaestu*, i. q. κολλυβιστὴς et τραπεζίτης, a κερματίζω, quod interprete *Hesychio* et *Suida* est: εἰς λεπτὰ διαιρεῖν ἤγουν εἰς μικρὰ συντρίβειν. Eadem significatione gaudent iisdem testibus verba composita διακερματίζειν et κατακερματίζειν. Semel in N. T. legitur Joh. II, 14. καὶ τοὺς κερματιστὰς καθημένους. Hi *argentarii*, a Mattheo XXI, 12. κολλυβισταὶ dicti, ideo in templi Hierosolymitani porticibus sedebant, ut siclum sanctuarii pro aliis numis permutarent. Scilicet pecunia, quae aerario templi ex lege debebatur, numis judaicis solvenda erat, qui ut semper in promptu essent Judaeis, sedebant in atrio templi argentarii, qui numos judaicos, graecis et latinis, longe vilioribus, non sine quaestu permutabant. Cf. *Salmas.* de Usuris p. 497 seq.

ΚΕΦΆΛΑΙΟΝ, αίου, τό. Substantivum hoc, seu potius adjectivum nomen, ad quod subaudiendum est χρῆμα, vel πρᾶγμα, vel etiam ῥῆμα (*Aristoph.* Ran. v. 878. κεφαλαίῳ ῥήματι.) notat

1. proprie: *caput, capitulum*, a κεφαλὴ, *caput.*

2. ut latinum *caput, summa rei, ad quod omnis res redit, praecipuum, primarium, summarium.* Hebr. VIII, 1. κεφάλαιον δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις summa autem dictorum est, seu, ut rem summatim complectar. *Theophyl.* τουτέστι, ἵνα εἴπω τὸ μέγιστον καὶ συνεκτικώτερον. *Polyb.* Hist. III, 5. τὰς ἐπιφανεστάτας τῶν πράξεων ἐπὶ κεφαλαίου διεληλύθαμεν. *Suid.* κεφάλαιον· ὁ Ἀπόστολος Παῦλός φησι· Κεφάλαιον δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις. Κεφάλαιον ἐκεῖ τὸ μέγιστον λέγεται. *Hesych.* ἐν κεφαλαίῳ· ἐν συντόμῳ. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 411. Speciatim vero κεφάλαιον

3. in computatione adhibetur, quando plures numeri in unam summam contrahuntur, et significat *summam pecuniae, caput in re pecuniaria*, i. q. apud nos ein Capital *a sum total*, et opponitur interdum usuris et foenori. Sic in N. T. legitur Act. XXII, 28. ἐγὼ πολλοῦ κεφαλαίου τὴν πολιτείαν ταύτην ἐκτησάμην magna equidem pecuniae summa comparavi mihi jus civitatis. Ita ראשׁ usurpatur Levit. VI, 5. Num. IV, 2. V, 7. XXXI, 26. 49. *Artemid.* I, 18. καὶ γὰρ τὰ χρήματα κεφάλαια καλεῖται. *Plutarch.* in *Aristide* p. 333. εἰς χιλίων καὶ τριακοσίων ταλάντων κεφάλαιον ἀνήγαγον. Conf. *Krebs.* Obss. Flav. p. 244.

ΚΕΦΑΛΑΙΌΩ, ῶ, fut. ώσω, 1. proprie: *in capita*, seu *summam redigo*, vel *colligo, summatim et capitulatim attingo et repeto*, i. q. ἀνακεφαλαιόω, a κεφάλαιον, quod vide. *Thucyd.* VI, c. 91. πολλὰ παρεὶς τὰ μέγιστα κεφαλαιώσω. ibid. VIII, c. 53. κεφαλαιοῦντες ἐκ πολλῶν. *Herodot.* III, c. 159. Sirac. XXXII, 9. κεφαλαίωσον λόγον ἐν ὀλίγοις πολλά. *Hesych.* κεφαλαίωσον· συντόμως συνάγαγε. *Suid.* κεφαλαίωσον· συντόμησον, συνάγαγε. Deinde vero, quemadmodum a γαστὴρ derivatur γαστρίζειν, h. e. εἰς τὴν γαστέρα τύπτειν, (ut interpretatus est *Schol. Aristoph.* Equit. 273. Vide *Aristoph.* Vesp. 1519. *Diog. Laërt.* VII, 172.) et a γνάθος, γναθόω, quod est interprete *Hesychio* εἰς γνάθους τύπτω, ita etiam κεφαλαιοῦν significat: *caput vulnerare,*

ferire,

ferire, caedere. Sic semel in N. T. legitur Marc. XII, 4. λιθοβολήσαντες ἐκεφαλαίωσαν, *Vulgat. et illum in capite vulneràverunt*, consentiente versione arabica. Copiose de hoc loco, variis modis tentato, disputavit *Alberti* in Obss. Philol. in N. T. p. 174—183. et *Elsner*. in Commentario ad Marcum T. III. p. 196.

ΚΕΦΑΛΗ, ῆς, ἡ, 1. proprie: *caput.* Matth. V, 36. VI, 17. X, 30. XIV, 8. 11. (ubi κεφαλὴ de *mortuo* usurpatur aeque ac 1 Regg. XVII, 54. 2 Regg. IV, 8. 1 Paral. X, 10. Usus est his locis *Trillerus* in Notis ad *Thom. M.* Eclogas p. 527. ed. *Bernard.* ad labefactandam inanem *Thomae M.* observationem, κεφαλὴν de vivis tantum hominibus ac brutis de mortuis vero κρανίον usurpari.) ibid. XXVI, 7. XXVII, 29. 30. 37. 39. κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν. (Formula κινεῖν τὴν κεφαλὴν, quae praeter h. l. Marc. XV, 29. legitur, notat: *ridere, irridere aliquem*, (Thren. II, 15.) ad imitationem formulae hebraicae הֵנִיעַ רֹאשׁ Ps. XXII, 7. Job. XVI, 4. Sic Sirac. XII, 18. de malevolo aliquo dicitur κινήσει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ ἐπικροτήσει ταῖς χερσὶ, de alterius nempe calamitate et adversa fortuna. ibid. XIII, 7. Etiam apud Graecos et Latinos frequenter commemoratur hic partim iratorum, partim alios cum acerbitate illudentium gestus, v. c. *Homer*. Il. γ, 281. et 376. ρ', 442. *Virgil*. Aen. XII, 894. ubi vid. *la Cerda* et *Petron*. c. 92. et 113.) Marc. VI, 24. 25. 27. 28. XV, 19. Luc. VII, 38. ubi κεφαλὴ abundat, coll. v. 44. ibid. v. 46. XII, 7. XXI, 18. 28. ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν, h. e. animum vestrum, moerore dejectum, spe laetioris fortunae recuperate et erigite. Conf. supra ad ἀνακύπτω et ἐπαίρω dicta. Joh. XIII, 9. XIX, 2. 30. κλίνας τὴν κεφαλὴν παρέδωκε τὸ πνεῦμα inclinato capite exspiravit. ibid. XX, 12. πρὸς τῇ κεφαλῇ in loco, ubi caput ejus jacuerat. *Syrus* bene: ܡܢ ܐܣܕܘܗܝ *a cervicalibus ejus*, seu ab eo loco, ubi cervicalia posita fuerant. Act. XVIII, 18. XXI, 24. XXVII, 34. Rom. XII, 20. (conf. sub ἄνθραξ dicta.) 1 Cor. XI, 4. κατὰ κεφαλῆς ἔχων, subintellige κάλυμμα, (Esther. VI, 12.) vel simile quid, in capite habens, tegumentum. ibid. v. 7. XII, 21. Apoc. I, 14. IV, 14. IX, 7. 17. 19. ubi tamen pro κεφαλὰς videtur legendum esse κέντρα. ibid. X, 1. XII, 1. 3. XIV, 14. XVII, 3. 7. 9. XVIII, 19. XIX, 12.

2. tropice per synecdochen ponitur pro *toto corpore*, pro *ipso homine* et *tota persona*. Act. XVIII, 6. τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ὑμῶν in vos recidat hujus pertinaciae poena, coll. Matth. XXVII, 25. τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν, et 2 Sam. I, 16. 1 Regg. II, 33. 1 Cor. XI, 4. καταισχύνει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ sibi ipsi injuriam facit, seu imminuit dignitatem suam. Hist. Sus. v. 55. ἐψεύσω εἰς τὴν σεαυτοῦ κεφαλήν. Habac. III, 13. Prov. X, 6. Huc etiam refero formulam κλίνειν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ *alicubi quiescere*, et *habitaculum ac domicilium habere*. Matth. VIII, 20. ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει, ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ sed Messias non sedem fixam ac propriam habet, ἄοικός ἐστι, ut *Theophylactus* explicat, *non suo utitur tecto*, ut *Hieronymus* interpretatur. Eadem formula legitur quoque Luc. IX, 58.—Ita etiam apud Graecos adhibetur κεφαλὴ (v. c. apud *Aelian*. V. H. XII, 8. *Pindar*. Olymp. VI, 103. VII, 123. Pyth. XI, 53. ubi vid. *Schol. Aristoph.* Plut. v. 526.) et κάρα apud *Eurip*. Orest. v. 237. 294 et 477.

3. *omne, quod extremum aut summum est, pars alicujus rei prominens*, i. q. τὸ ἄκρον. Hinc κεφαλὴ γωνίας est *lapis angularis, quo sustinetur aedificium.* Matth. XXI, 42. Marc. XII, 10. Luc. XX, 17. Act. IV, 11. 1 Petr. II, 7. Hebraice רֹאשׁ פִּנָּה Ps.

Ps. CXVIII, 22. ubi *Symmachus* voce ἀκρογωνιαῖος usus est. Conf. supra ad ἀκρογωνιαῖος dicta. Adde Apoc. XVIII, 9. Genes. VIII, 5. XI, 4.

4. metaphorice: *praecipua auctoritate et dignitate conspicuus, qui imperium habet, princeps, dominus*, quemadmodum etiam apud Latinos *caput* dicitur, *quidquid est praecipuum et in genere suo princeps*, v. c. apud *Ciceronem* de Oratore I, 29. *Lucanum* II, v. 855. 1 Cor. XI, 3. ὅτι παντὸς ἀνδρὸς ἡ κεφαλὴ ὁ Χριστός ἐστι——ὁ Θεὸς maritus summam reverentiam debet Christo, eandem debet uxor marito, quemadmodum caput Christi, Deus. ibid. v. 4. per κεφαλὴν Christus et v. 5. maritus ex plerorumque interpretum sententia intelligendus est. Ephes. I, 22. καὶ αὐτὸν ἔδωκε κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα τῇ ἐκκλησίᾳ ipsumque dominum omnium Christianorum constituit. ibid. IV, 15. V, 23. ὅτι ἀνήρ ἐστι κεφαλὴ τῆς γυναικὸς, ὡς καὶ ὁ Χριστὸς κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας quemadmodum Christus gubernat et regit ecclesiam, ita et maritus uxorem regit consiliis suis. Coloss. I, 18. II, 10. 19. Saepius non legitur in N. T. Adde Ies. IX, 14. Judd. XI, 11. κατέστησεν αὐτὸν ὁ λαὸς εἰς κεφαλὴν καὶ εἰς ἀρχηγόν. Thren. I, 5. Alex. κεφαλήν. *Symmach.* ἄρχοντας.—*Hesych.* κεφαλή· τὸ σύνηθες καὶ ὄνομα, σῶμα, ψυχὴ, ὕψος.

ΚΕΦΑΛῚΣ, ίδος, ἡ, 1. proprie: *capitulum, capitellum*, a κεφαλὴ *caput*.

2. est latinum *umbilicus*, (conf. interpretes ad *Horat.* Epod. XIV, 6.) h. e. *summitas*, seu *extremae partes baculorum, columnarum*, seu *cylindrorum, quibus membranae librorum circumvolutae erant*. Baculi autem, circa quos membranae convolvebantur, in partibus extremis habebant capitella, h. e. figuras, capitum formas referentes: die hervorragenden Enden des Stabgens, uber welches bey den Alten die Bucher gerollt wurden *the projecting ends of the rod, on which the ancients rolled their books.* Conf. *Fuller*. Miscell. Sacr. Lib. II c. 10. et *J. H. Maii* Obss. SS. Lib. III. p. 133.

3. *ipsum volumen, membrana*. Sic semel in N. T. legitur Hebr. X, 7. ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται περὶ ἐμοῦ in volumine libri de me praedictum est, coll. Ps. XL, 7. ubi hebraica בִּמְגִלַּת סֵפֶר Alexandrini reddiderunt ἐν κεφαλίδι βιβλίου, *Aquila* ἐν εἰλήματι, *Symmachus* ἐν τῷ τεύχει, h. e. ἐν τῷ βιβλίῳ, interprete *Hesychio* et *Moeride*; *Incertus* autem ἐν τόμῳ transtulit. Pro מְגִלָּה *volumen* reperitur etiam in versione Alex. Esr. VI, 2. Ezech. III, 1. 2 et 3. in fragmentis *Aquilae* Ies. VIII, 1. Jer. XXXVI, 2. et *Symmachi* reliquiis Zachar. V, 1. *Suid.* κεφαλὶς βιβλίου· ὅπερ τινὲς εἴλημά φασιν. Ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται περὶ ἐμοῦ. *Schol.* ad Ezech. II, 9. in ed. *Bosiana*: κεφαλὶς βιβλίου· ἀντὶ τοῦ τόμος. οὕτω γὰρ τὸν τόμον Ἑβραῖοι προσαγορεύουσιν. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 419.

ΚΗΝΣΟΣ, ου, ὁ. Est quidem vox latinae originis, (a *censeo*) a praesidibus Romanis Judaeis in usum recepta, ut Καῖσαρ, δηνάριον, quae tamen non, ut latinum *census*, *aestimationem facultatum et bonorum, secundum quam tributa pendebantur*, aut *descriptionem* significat, *qua singulorum civium nomina, genus et habitatio consignabantur in tabulis publicis*, sed potius notat *tributum, in singula capita imperatum et impositum, quotannis solvendum*, φόρον κεφαλικὸν, quod nos Kopfgeld *poll-tax* vocare solemus. *Gloss. Vett. tributum capitulare*, ἐπικεφάλιον, κῆνσος. Conf. *Casauboni* Exercit. Antibar. XVI, 6. p. 399. *Salmas.* ad Scriptores Historiae Augustae p. 215. et *Krebs.* Obss. Flav. p. 49. Matth. XVII, 25. XXII, 17. 19. νόμισμα τοῦ κήνσου numi genus in capitationis tributo pendi solitum, nempe δηνάριον, coll. Marc. XII, 15. *Hesych.* κῆνσος· εἶδος νομίσματος, ἐπικεφάλαιον. Marc. XII, 14. ἔξεστι κῆνσον Καίσαρι δοῦναι, ἢ οὔ; ubi non solum in *Cod.*

Cantabrig. ἐπικεφάλαιον legitur, sed etiam *Syrus* recte vertit ܟܣܦ ܪܝܫܐ. Saepius non legitur in N. T.

ΚΗ͂ΠΟΣ, ου, ὁ, *hortus*, etiam *ager* et *omnis terra, quae colitur*, etiam *villa, omninoque omnis locus, arboribus, oleribus etc. consitus*, et aeque late patet ac hebraicum גַּן. Nam hortorum cultura, ut recte observavit *Schwarzius* in Comment. Ling. Gr. p. 782. illis temporibus in serendis arboribus et oleribus ceteraque eorum et soli ipsius cura, quam in multitudine et varietate florum et herbarum, potius versabatur. Luc. XIII, 19. ἔβαλεν εἰς κῆπον ἑαυτοῦ, coll. Matth. XIII, 31. ἔσπειρεν ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ, et Marc. IV, 31. ὅταν σπαρῇ ἐπὶ τῆς γῆς. Joh. XVIII, 1. ὅπου ἦν κῆπος ubi erat villa, (quae Matth. XXVI, 36. Γεθσημανῆ dicitur.) ib. v. 26. XIX, 41. *Joseph.* A. J. IX, 10. 4. Rex Usias ἐκηδεύθη δὲ μόνος ἐν τοῖς ἑαυτοῦ κήποις, coll. X, 3. 2. *Xenoph. Oecon.* IV, 13. κῆποι—οἱ παράδεισοι καλούμενοι. Saepius non legitur in N. T. *Phavor.* κῆπος· ὁ καταπνεόμενος τόπος πρὸς ἀνάπνευσιν, παρὰ τὸ κάπω, τὸ πνέω.

ΚΗΠΟΥΡΌΣ, οῦ, ὁ, *hortulanus, inspector villae*, οὖρος τοῦ κήπου, a κῆπος *hortus, villa*, et οὖρος *inspector*, quod est ab ὁρᾶν *videre*. *Polyb.* XVII, 6. 4. Attice scribitur κηπωρός. Conf. *Lucian.* Opp. T. I. p. 551. ed. *Reitz.* et *Jul. Polluc.* Onom. I, 222. VII, 140. Semel legitur in N. T. Joh. XX, 15. ἐκείνη δοκοῦσα, ὅτι ὁ κηπουρός ἐστι illa putans, inspectorem villae esse.

ΚΗΡΊΟΝ, ου, τὸ, *favus*, a κηρὸς *cera*. *Hesych.* κηρίον· τὸ τῶν μελισσῶν, καὶ εἶδος πλακοῦντος. In N. T. tantum legitur Luc. XXIV, 42. καὶ ἀπὸ μελισσίου κηρίου et aliquid de apiario favo. Alexandrini pro יַעַר, quod *sylvam*, item *favum* notat, 1 Sam. XIV, 27. pro צוּף, idem, Prov. XVI, 24. pro נֹפֶת, quod *destillationem* et synecdochice *favum* notat, posuerunt. Prov. XXIV, 13. XXVII, 7. Adde Sirac. XXIV, 20. *Xenoph. Anab.* IV, 8. 16. *Oecon.* 7, 34. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 829.

ΚΉΡΥΓΜΑ, τος, τὸ, 1. proprie: *praeconium, proclamatio, quae fit publice alta et sonora voce per praeconem, annunciatio publica, (Demosthen.* p. 917. 24. ed. *Reiske. Thucyd.* IV, c. 114. κήρυγμα ἐποιήσατο.) etiam *edictum ipsum, per praeconem proclamatum, (Xenoph.* Ages. I, 33.) a κῆρυξ, quod vide. Cf. *Pollux* in Onom. IV, 12. s. 92 et 93. In N. T. transfertur ad prophetas et doctores religionis christianae, et est

2. *cohortatio, exhortatio, praedicatio.* Matth. XII, 41. μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ ad Jonae exhortationem ad frugem redierunt. Luc. XI, 32. coll. Jon. III, 2.

3. *doctrina, quae traditur*, et speciatim de *religione christiana* adhibetur. Rom. XVI, 25. τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ doctrina, quam J. C. cum his in terris viveret, tradidit, i. q. εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ. 1 Cor. XV, 14. κενὸν ἄρα τὸ κήρυγμα ἡμῶν falsa esset doctrina a me tradita. 2 Tim. IV, 17.

4. *ratio et modus disserendi, docendi et tradendi aliquid.* 1 Cor. I, 21. ἡ μωρία τοῦ κηρύγματος modus tradendi religionem christianam, qui, quia omni eruditionis et subtilitatis specie caret, plerisque stultus videtur: ein ungelehrter und ungekünstelter Vortrag *an unlearned and unartificial method.* ibid. II, 4. καὶ ὁ λόγος μου καὶ τὸ κήρυγμά μου.

5. *munus tradendi et docendi religionem christianam.* Tit. I, 3. ἐφανέρωσε τὸν λόγον αὐτοῦ ἐν κηρύγματι ὃ ἐπιστεύθην ἐγώ. Saepius non legitur in N. T.

ΚΉΡΥΞ, υκος, ὁ, 1. proprie: *praeco, caduceator, qui sonora voce publice quid proclamat, legatus et orator Deorum, regum et principum, qui mittitur, ut exponat et perferat eorum mandata.* Dan. III, 4. Genes. XLI, 43. Adhibebantur praecones (de quorum officiis peculiarem libellum edidit *J. F. Scherer* Argent. 1745. 4. et

et *P. G. Mosebach* Frcf. 1767. 8. it. *Harles* Jen. 1760. 4.) apud veteres ad convocandum populum ad sacra, (*Homer*. Iliad. IV, 192.) ad foedera et inducias, etiam ad bella indicenda. Eorum officium tempore antiquissimo quoque fuit victimas ad altaria ducere et mactare, ut constat ex *Homero* Od. XX, 277. In ludis publicis et certaminibus Graecorum non solum nomina et munia singulorum proclamabant, sed etiam victoribus brabeum adjudicabant, iisque coronas imponebant (vid. *Cic*. V. Ep. 12.) et apud Graecos certe honesto loco erant, nec exigua dignitate et auctoritate gaudebant. Conf. *Pollux* IV, 12. s. 92. et VIII, 9. s. 22. *Rhodiginus* in Lectt. Antiq. Lib. XXI, c. 16. p. 1168. et *Ezech. Spanhem*. ad *Juliani* Caesares p. 140. Hinc in N. T. bene transfertur

2. ad *legatos Dei* et *praecones verbi divini*, et speciatim ad *doctores religionis christianae*. 1 Tim. II, 7. ἐγὼ κήρυξ καὶ ἀπόστολος. 2 Tim. I, 11. 2 Petr. II, 5. ubi Noachus δικαιοσύνης κήρυξ vocatur, quia coaevos suos ad emendandam pravam ipsorum vivendi rationem cohortatus est. Saepius non legitur in N. T. *Hesych*. κήρυκες· οἱ ἄγγελοι, οἱ διάκονοι, οἱ τὰς ὑπηρετικὰς ἐπιτελοῦντες πράξεις. Confer etiam *Lexicon Xenophonteum* s. h. v.

ΚΗΡΥ͂ΣΣΩ, vel ΚΗΡΥ͂ΤΤΩ, fut. ύξω, 1. proprie: *praeconem ago, praeconis munere fungor, praeconium facio, sonora voce publice aliquid proclamo*, a κήρυξ, quod vide. *Xenoph*. *Hist. Gr*. VII, 2. 21. Cf. *Wetstenii N. T*. T. I. p. 254.

2. per metaphoram: *instar praeconis clamo, exclamo vehementer*. Apoc. V, 2. ἄγγελον κηρύσσοντα ἐν φωνῇ μεγάλῃ. *Xenoph. Cyrop*. IV, 5. 14.

3. *annuncio aliquid publica auctoritate*. Luc. IV, 18. κηρύξαι αἰχμαλώτοις ἄφεσιν—κηρύξαι ἐνιαυτὸν Κυρίου δεκτὸν ad annunciandam captivis libertatem—ad edicenda tempora laeta ac fausta.

4. *divulgo, dissemino, celebro*, i. q. διαφημίζω, cum quo permutatur Marc. I, 45. ἤρξατο κηρύσσειν πολλὰ καὶ διαφημίζειν τὸν λόγον. ibid. V, 20. ἤρξατο κηρύσσειν ἐν τῇ Δεκαπόλει, ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς. ibid. VII, 36. Luc. VIII, 39.

5. *nomine alterius cohortor ad aliquid, moneo, jubeo, commendo, suadeo*. Marc. I, 4. κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας nomine Dei cohortatus est homines ad suscipiendum baptismum et emendandos animos. Act. X, 37. μετὰ τὸ βάπτισμα ὃ ἐκήρυξεν Ἰωάννης post baptismum, ad quem cohortatus est Johannes. Rom. II, 21. ὁ κηρύσσων μὴ κλέπτειν qui alios a furtis abstinere jubes. Galat. V, 11. εἰ περιτομὴν ἔτι κηρύσσω si commendarem et permitterem circumcisionem. 1 Petr. III, 19. etc.

6. *doceo, instituo, trado doctrinam divinam*, et speciatim de religione christiana usurpatur, ut sit idem, quod διδάσκειν et εὐαγγελίζεσθαι. Matth. XXIV, 14. κηρυχθήσεται τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο. Marc. XIII, 10. XIV, 9. Act. X, 42. καὶ παρήγγειλεν ἡμῖν κηρύξαι τῷ λαῷ. Rom. X, 15. πῶς δὲ κηρύξουσιν; quomodo vero tradent religionem christianam? 1 Cor. IX, 27. XV, 12. 2 Tim. IV, 2. etc.

ΚΗ͂ΤΟΣ, εος, ους, τὸ, 1. proprie: *cetus, balaena, bellua marina ingentis magnitudinis*.

2. deinde est vocabulum generale et non certam speciem piscis determinat, sed *quemlibet piscem magnum et inusitatae molis* significat. Hinc in versione Alex. דָּג גָּדוֹל Jon. II, 1. per κῆτος redditur; adde Jon. I, 17. II, 10. *Hesych*. κῆτος· θαλάσσιος ἰχθὺς παμμεγέθης. Idem: κητώεσσα· μεγάλη, respiciens sine dubio locum *Homeri* Iliad. β', v. 581. ubi vid. *Eustathius*. In N. T. tantum legitur Matth. XII, 40. de pisce, in quo latuit Jonas, qui tamen non fuit proprie cetus; hujus enim guttur nimis angustum est, quam ut totum hominem deglutire possit; sed canis marinus, *Carcharias* dictus, quem alii *Lamiam* et *Lemnam* vocant,

vocant, a gulae vastitate, ἀπὸ τοῦ ἔχειν μέγαν λαιμόν.

ΚΗΦΑ͂Σ, ᾶ, ὁ, *Cephas*. Est cognomen Simonis, filii Jonae, apostoli J. C. Vocabulum non graecum est ἀπὸ τῆς κεφαλῆς, ut *Baronius* T. I. Annal. ann. 31. voluit, sed syrochaldaicum, nempe a ܟܐܦܐ *lapis, petra*, ut sit idem quod Πέτρος. Joh. I, 43. 1 Cor. I, 12. III, 22. IX, 5. XV, 5. Galat. II, 9.

ΚΙΒΩΤΟ͂Σ, οῦ, ὁ, generatim *quamcunque arcam* notat, *qua aliquid includitur*, et teste *Thoma M.* p. 532. apud veteres ita differt a κίστη, ut κιβωτὸς et κιβώτιον sit ἐκ ξύλου, κίστη δὲ ἡ πλεκτή. Conf. *Sallierium* ad *Thom. M.* l. l. et *Valckenar.* ad *Theocritum* p. 334. *Hesych.* κιβωτός· λάρναξ ξυλίνη ἢ σορός. *Suid.* λάρναξ· κίστη εἰς ὑποδοχὴν ἱματίων καὶ χρημάτων. *Athen.* III. p. 84. A. *Dioscorid.* III, 26. Inde in N. T. transfertur α) ad designandam *arcam foederis*, in adyto repositam, laminis aureis undique obductam, in qua tabulae legis, urna aurea, Manna habens, et virga Aaronis asservabantur, et quae ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης Hebr. IX, 4. Apoc. XI, 19. hebr. אֲרוֹן הַבְּרִית Jos. III, 14. vocatur. Erat alta et lata cubitum et dimidium, longa vero duos cubitos et dimidium. Exod. XXV, 10. β) ad *navem, nulla arte factam, in quam se recepit Noachus*, quae hebraice תֵּבָה Genes. VI, 14—19. VII, 1. 7. 9 seq. a *Josepho, Apollodoro* et aliis λάρναξ, et a *Philone* ξύλινον ἔργον μέγιστον vocatur. Matth. XXIV, 38. Luc. XVII, 27. Hebr. XI, 7. 1 Petr. III, 20. Saepius non legitur in N. T.

ΚΙΘΑ΄ΡΑ, ας, ἡ, *cithara*. Instrumentum musicum antiquissimum triangulare, ut videtur, cujus inventor *Jubal*, filius Lamechi, vulgo habetur, coll. Genes. IV, 21. *Plinio H. N.* VII, 56. est *Amphionis* inventum. Habebat chordas, quae digitis, vel plectro pulsabantur et celebrandis Deorum laudibus olim dicata fuit. Memoratur in N. T. 1 Cor. XIV, 7. Apoc. V, 8. XIV, 2. XV, 2. ἔχοντας κιθάρας τοῦ Θεοῦ manu tenentes citharas, quibus laudes Dei canebant. כְּלֵי שִׁיר הָאֱלֹהִים 1 Chron. XVI, 42. 2 Chron. VII, 6. Saepius non legitur in N. T. Alexandrini usi sunt hac voce pro כִּנּוֹר, Job. XXI, 12. XXX, 31. Ies. V, 12. (*Joseph. A. J.* VII, 12. 3. ἡ μὲν κινύρα, δέκα χορδαῖς ἐξημμένη, τύπτεται πλήκτρῳ.) pro נְגִינָה, Job. XXX, 9. et pro נֵבֶל (*Josephus* l. l. νάβλα δώδεκα φθόγγους ἔχουσα, τοῖς δακτύλοις κρούεται.) 1 Sam. X, 5.

ΚΙΘΑΡΊΖΩ, fut. ίσω, *cithara*, etiam *lyra cano, citharam pulso*, a κιθάρα, quod vide. Bis tantum legitur in N. T. 1 Cor. XIV, 7. πῶς γνωσθήσεται τὸ αὐλούμενον ἢ τὸ κιθαριζόμενον; quomodo cognoscetur, quid tibia, aut quid cithara canatur? Apoc. XIV, 2. κιθαριζόντων ἐν ταῖς κιθάραις αὐτῶν pulsantium citharas suas. Alexandrini pro נִגֵּן *manu pulsavit fides*, aut *instrumentum musicum, ad instrumentum musicum cecinit*. Ies. XXIII, 16. *Xenoph. Mem.* III, 1. 4.

ΚΙΘΑΡΩιΔΟ͂Σ, οῦ, ὁ, *citharoedus, qui cithara ludit, et sua simul voce accinit*, ex κιθάρα *cithara*, et ᾠδὸς, pro ἀοιδὸς, *cantor*, quod ab ἀείδω *cano*. Bis legitur in N. T. Apoc. XIV, 2. καὶ φωνὴν ἤκουσα κιθαρῳδῶν et vocem, seu cantum audivi citharoedorum. ibid. XVIII, 22. καὶ φωνὴ κιθαρῳδῶν καὶ μουσικῶν. *Phavor.* κιθαρῳδός· ὁ μετὰ κιθάρας ᾄδων. Κιθαριστής· ὁ ταύτῃ χρώμενος, h. e. qui citharam tantum pulsat, non etiam accinit. Utraque vox etiam in linguam latinam transiit, eodemque discrimine legitur apud *Varronem* de Re Rust. II, 1. 3. "Non omnes, qui habent citharam, sunt citharoedi." *Cic.* Verr. I, c. 53.

ΚΙΛΙΚΊΑ, ας, ἡ, *Cilicia*. Nomen regionis maritimae Asiae minoris, seu Natoliae, Cappadociae, Pamphyliae, Syriae et mari Cilicio interjectae, ita dictae a *Cilice*, Phoenicis filio. Nunc Carmania vocatur. Hujus metropolis

tropolis fuit *Tarsus* (quae nunc *Hama* dicitur) Pauli patria. Act. VI, 9. XV, 23. 41. XXI, 39. XXII, 3. XXIII, 34. XXVII, 5. Galat. I, 21. Cf. *Cellarii* Geogr. Plen. Lib. III, c. 4. s. 3. p. 195 seq.

ΚΙΝΑΜΩΜΟΝ et ΚΙΝΝΑΜΩΜΟΝ, ου, τὸ, *cinamomum*, seu *cinnamomum*, etiam *cinnamum*. Cortex aromaticus (qui ad odores spargendos adhibebatur, *Lucan.* X, 166.) arboris in Aethiopia maxime, insula Ceylon et montibus Malabaricis nascentis, de quo locus classicus est apud *Plin. H. N.* XII, 19. s. 42. et copiose egit *Salmasius* in Exercitt. Plin. passim, inprimis p. 1304 seq. et *Homon. Hyl. Iatr.* p. 135. *Wetstenius N. T.* T. II. p. 829. Legitur semel in N. T. Apoc. XVIII, 13. καὶ κινάμωμον καὶ ἄμωμον καὶ θυμιάματα, ubi duae lectiones mihi quidem in unam coaluisse videntur, ut aut legendum sit καὶ κινάμων ἄμωμον, aut καὶ κινάμωμον: nam κινάμωμον est κίνναμον ἄμωμον, ipsa etymologia teste. Constat porro, ἄμωμον Graecis dictum esse *omne aroma, quod sincerum et non adulteratum esset,* unde *Avienus amomum* pro *cinnamomo* posuit. Qui vero lectionem, a *Griesbachio* receptam, defendunt, tuentur se auctoritate *Plinii H. N.* Lib. XII, c. 13. (*Amomum parvus est frutex, uvae instar ex ligno in se ipsum convolutus*) et ἄμωμον de *herba quadam Assyria* (quae a *Statio Assyrium gramen* dicitur) intelligunt, *quae integra et radice sua nixa βοτρυώδης erat, et uvae modo convoluta, sibique cohaerens.* Sed hodie verum amomum ignoratur. Conf. *Salmasium* ad *Solinum* p. 400 et seq. Caeterum κιννάμωμον respondet hebraico קִנָּמוֹן in versione Alex. Exod. XXX, 23. Prov. VII, 17. Cant. IV, 14. Semel tantum usi sunt Alexandrini hoc nomine pro קָנֶה טוֹב *calamo odorato, praestantissimo,* Jer. VI, 20. Vide et Sirac. XXIV, 17. *Plutarch.* T. VIII, p. 768. et X. p. 116. ed. *Reiske. Hesych.* κιννάμωμον ἓν τῶν λιβανωτῶν ἢ τῶν ἀρωματικῶν, λίβανον, καὶ ὄρνις, καὶ πόα εὐωδεστάτη.

ΚΙΝΔΥΝΕΥΩ, fut. εύσω, *periclitor, in periculo versor.* Κινδυνεύει *metuendum est, periculum est,* a κίνδυνος *periculum.* Luc. VIII, 23. καὶ ἐκινδύνευον ut periclitarentur. Act. XIX, 27. τοῦτο κινδυνεύει ἡμῖν τὸ μέρος εἰς ἀπελεγμὸν ἐλθεῖν periculum est, ne hoc opificium nostrum in contemtum abeat. ib. v. 40. καὶ γὰρ κινδυνεύομεν ἐγκαλεῖσθαι στάσεως περὶ τῆς σήμερον non sine causa metuendum nobis est, ne seditionis postulemur de hodierno concursu. 1 Cor. XV, 30. τί καὶ ἡμεῖς κινδυνεύομεν πᾶσαν ὥραν; cur etiam nos semper in praesentissimis periculis versamur? Saepius non legitur in N. T. Alex. Jon. I, 4. τὸ πλοῖον ἐκινδύνευε τοῦ συντριβῆναι. Sirac. XXXIV, 12. πλεονάκις ἕως θανάτου ἐκινδύνευσα. *Plut.* Oth. p. 1069. B. *Arrian.* Epictet. III, 27. p. 372. Alia exempla habet *Schwarzius* in Comment. Ling. Gr. p. 785. et *Wetstenius N. T.* T. II. p. 585.

ΚΙΝΔΥΝΟΣ, ου, ὁ, *periculum, discrimen.* Rom. VIII, 35. 2 Cor. XI, 26. κινδύνοις ποταμῶν, κινδύνοις λῃστῶν κ. τ. λ. periculis a fluminibus et per latrones, etc. Graeci sine dubio scripsissent: κινδύνοις κατὰ ποταμοὺς — λῃστάς. Confer. *Polyb.* I, 29. 4. Saepius non legitur in N. T. Alexandrini pro מֵצַר *angustia.* Ps. CXVI, 3.

ΚΙΝΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. *moveo, quatio, agito aliquid.* Medium κινέομαι, οῦμαι, *me moveo,* seu *vim libere agendi et me movendi habeo.* Matth. XXVII, 39. οἱ δὲ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν, κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν praetereuntes autem convicia jaciebant in eum, motantes capita sua. Formula κινεῖν τὴν κεφαλὴν *motare caput,* quae hebraicae הֵנִיעַ רֹאשׁ (Ps. XXII, 7. CIX, 25. Job. XVI, 4. etc.) respondet, de *irridentibus alios et insultantibus* usurpatur, praeter h. l. et Marc. XV, 29. reperitur quoque Sirac. XII, 18. XIII, 7. Act. XVII, 28. ἐν αὐτῷ γὰρ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμὲν per ipsum enim vivimus et vim

nos

nos libere movendi habemus et sumus. *Arrian.* Diss. Epictet. I, 12. Conf. *Dresigium* de Verbis Mediis N. T. I, 70. p. 310 s.

2. per synecdochen et enallagen: *dimoveo, removeo, tollo, moveo loco,* i. q. ἀποκινέω. *Herodian.* VI, 1. 6. Apoc. II, 5. καὶ κινήσω τὴν λυχνίαν σου ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς, qui locus metaphorice de *remotione* (2 Paral. XXXV, 15.) episcopi Ephesini a munere intelligendus esse videtur. ibid. VI, 14. καὶ πᾶν ὄρος καὶ νῆσος ἐκ τῶν τόπων αὐτῶν ἐκινήθησαν et omnes montes et insulae loco suo dejiciebantur. Etiam hunc locum plerique de insigni imperiorum et regnorum mutatione metaphorice haud male interpretantur. Huc etiam pertinet locus Matth. XXIII, 4. ubi Pharisaei et doctores Judaeorum dicuntur colligere onera gravia et difficilia portatu eaque imponere humeris hominum, quae tamen ipsi τῷ δακτύλῳ αὐτῶν οὐ θέλουσι κινῆσαι ne digito quidem movere ac ferre conari volunt, h. e. dictant aliis difficilia praecepta, sed ipsi ne minimum quidem observant.

3. *permoveo, excito, incito, concito,* et fere in deteriorem partem de *iis* usurpatur, *qui alios ad iram irritant,* aut *ad seditionem concitant.* Act. XXIV, 5. καὶ κινοῦντα στάσιν πᾶσι τοῖς Ἰουδαίοις τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην et seditiones concitantem inter omnes ubique Judaeos. Hinc κινητὴς *seditiosus* apud *Polyb.* Exc. Legat. 80. *Maxim. Tyr.* Diss. XIII, p. 136. στάσιν κινεῖς, πόλεμον κινεῖς. Conf. *Reitz.* ad *Lucian.* Opp. T. III. p. 177. Passivum κινέομαι *commoveor, turbor,* legitur Act. XXI, 30. ἐκινήθη τε ἡ πόλις ὅλη urbs tota commovebatur; ubi non solum additur: καὶ ἐγίνετο συνδρομὴ τοῦ λαοῦ, sed etiam v. 31. κινεῖσθαι cum συγχύνεσθαι permutatur. *Longus* Pastoral. IV. p. 242. ὅλη ἐκινεῖτο ἡ πόλις. *Herodian.* I, 3. 15. Saepius non legitur in N. T. *Hesych.* κινηθέντος· ὀργισθέντος. Idem: κίνημα· κίνησις, ταραχὴ, ὁρμή. Cf. quoque *Irmisch.* ad *Herodian.* I, 3. 15. p. 86.

ΚΙ'ΝΗΣΙΣ, εως, ἡ, *motio, commotio,* i. q. κίνημα, a κινέω *moveo.* In N. T. tantum extat Joh. V, 3. ἐκδεχομένων τὴν τοῦ ὕδατος κίνησιν exspectantes aquae motum. *Xenoph. de Venat.* X, 12.

ΚΙ'Σ, ὁ, *Kis.* Nomen proprium indeclinabile viri, qui commemoratur in N. T. Act. XIII, 21. Fuit filius Abielis, pater Sauli, primi regis in Israele. 1 Sam. IX, 1. Hebraice dicitur קִישׁ a rad. קָשָׁה *durus, difficilis fuit.* Κὶς, κιὸς, ὁ, nomen appellativum est et significat *vermem, qui in ligno et frumento nascitur.*

ΚΛΑ'ΔΟΣ, ου, ὁ, 1. proprie: *ramus arboris* et *quidem tener et flexibilis,* a κλάω *frango,* quia ramus tener facile frangitur. Interdum tamen dicitur κλάδος generatim *ramus arboris, aut plantae, etiam duriusculus.* Sic v. c. Matth. XIII, 32. κλάδος tribuitur *Lampsanae* adolescenti. ib. XXI, 8. XXIV, 32. ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς γένηται ἁπαλὸς, καὶ τὰ φύλλα ἐκφύῃ ubi ejus rami tenerescunt et folia progerminant. *Theophr.* Hist. Plant. I, cap. 2. *sarmentum, quod quoque anno gignitur,* κλάδον appellat. Marc. IV, 32. καὶ ποιεῖ κλάδους et erigit, seu profert ramos, (coll. Ps. I, 3.) XIII, 28. Luc. XIII, 19.

2. κλάδοι metaphorice *soboles, posteri.* Rom. XI, 16. οἱ κλάδοι sunt Judaei, posteri patriarcharum, qui ibidem ἡ ῥίζα vocantur. ibid. v. 17. 18. 19. 21. Saepius non legitur in N. T. Eodem modo נֵצֶר et חֹטֶר usurpatur apud Ies. XI, 1. *Theophrast.* Char. XXI, 2. κλάδος Μελιταῖος soboles Melitaea; ubi videndus *Casaubonus* in Notis p. 153. Cf. quoque *Valckenar.* ad *Eurip.* Phoen. 88. et *Alberti* Obss. Philol. p. 322.

ΚΛΑ'ΖΩ, vide ΚΛΑ'Ω.

ΚΛΑΙ'Ω, fut. κλαύσω, 1. *fleo, lacrymor,* et dicitur partim de oculis, (conf. *Pollux* Onom. VI, 50.) partim de hominibus. In N. T. de hominibus tantum adhibetur. Matth. XXVI, 75. ἔκλαυσε πικρῶς effuse flebat. Marc. V, 38. κλαίοντας praeficas. ibid. v. 39.

XIV,

XIV, 72. XVI, 10. *πενθοῦσι καὶ κλαίουσι*. Luc. VII, 13. 32. 38. VIII, 52. XXII, 62. Joh. XI, 31. *ὑπάγει εἰς τὸ μνημεῖον, ἵνα κλαύσῃ ἐκεῖ.* ibid. v. 33. XVI, 20. *κλαύσετε καὶ θρηνήσετε*. ib. XX, 11. 13. 15. Act. IX, 39. XXI, 13. Rom. XII, 15. *κλαίειν μετὰ κλαιόντων*, scil. *χρὴ*, vel *δεῖ*, in societatem doloris aliorum venite. Jacob. IV, 9. Apoc. V, 4. 5. XVIII, 9. pro *κλαύσονται* codices nonnulli habent *κλαύσουσι*. ibid. v. 11. *κλαύσουσι* pro *κλαίουσι*. Utraque lectio est merum interpretamentum. ib. v. 15 et 19.

2. *defleo, deploro, lacrymis prosequor*, et construitur partim cum accusativo, (v. c. apud *Hesiod*. Ἔργ. v. 221. et *Josephum* passim) partim cum praepositione ἐπί. Conf. *Abresch*. ad *Aeschyl*. p. 593. Matth. II, 18. Ῥαχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς Rachel lugebat mortuos filios. Luc. XIX, 41. ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτῇ λέγων his verbis deploravit futuram ejus sortem. ibid. XXIII, 28. Jacob. V, 1. Jerem. XXII, 18. *οὐδὲ μὴ κλαύσονται αὐτόν*. ib. XXXIV, 5. Genes. XXXVII, 35.

3. *doleo*. Phil. III, 18. *νῦν δὲ καὶ κλαίων λέγω* nunc vero non sine summo animi dolore repeto.

4. *miser sum et infelix*. Luc. VI, 21. *μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν* beati, qui jam calamitosi et aerumnosi estis. ibid. v. 25. *ὅτι πενθήσετε καὶ κλαύσετε* nam admodum misera erit vestra conditio. 1 Cor. VII, 30. *οἱ κλαίοντες ὡς μὴ κλαίοντες* miseris nunc ac felicibus eadem olim erit conditio. Saepius non legitur in N. T.

ΚΛΆΣΙΣ, εος, attice εως, ἡ, *fractio*. Est verbale a 2. sing. praet. pass. *κέκλασαι*, verbi *κλάω* *frango*. Formula *κλάσις τοῦ ἄρτου* *fractio panis*, ex usu linguae Hebraicae, de quo infra ad formulam *κλάσαι ἄρτον* exponetur, *coenam* significat, et partim de *communi coena*, partim de *celebratione sacrae coenae*, seu *Dominicae*, in N. T. adhibetur. Luc. XXIV, 35. *ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου* inter edendum, seu *super coenam*, ut loquitur *Sueton*. Vespas. cap. 22. Act. II, 42. *ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου*. *Syrus* : ܘܒܩܨܝܐ ܕܐܘܟܪܣܛܝܐ *et in fractione eucharistiae*, coll. Act. XX, 7. et 1 Cor. X, 16. Saepius non legitur in N. T. Cf. *Vorstii* Philol. S. p. 691. ed. *Fischeri*.

ΚΛΆΣΜΑ, τος, τὸ, *fragmentum*, et speciatim : *fragmentum*, seu *frustum panis*, a 1. sing. perf. pass. *κέκλασμαι*, verbi *κλάζω*. Matth. XIV, 20. XV, 37. Marc. VI, 43. VIII, 8. 19. 20. Luc. IX, 17. Joh. VI, 12. 13. Saepius non occurrit in N. T. In versione Alex. respondet hebraico פַּת *frustum*, Levit. II, 6. VI, 21. פֶּלַח *fragmen*, *segmentum*, Judd. IX, 53. 1 Sam. XXX, 12. et פְּתוֹתִים *frusta*, Ezech. XIII, 19. *ἕνεκεν κλασμάτων ἄρτου*. *Xenoph*. *de Venat*. X, 5. *Hesych*. *κλάσματα· συντρίμματα, θρύμματα*. Idem : *θρύμματα· κλάσματα ἄρτου*.

ΚΛΑΎΔΗ, ης, ἡ, *Clauda*, seu *Claude*. Nomen insulae, admodum parvae, prope Cretam, ad angulum lateris ejus australis et occidentalis sitae. *Ptolemaeus* (III, 7.) eam Κλαῦδον vocat, *Athenaeus* Κλαύδιον, aliis Γαῦλος et Γαῦδος dicitur. Conf. *Salmasii* Exercitt. Plin. p. 384. et interpretes ad Act. XXVII, 16.

ΚΛΑΥΔΊΑ, ας, ἡ, *Claudia*. Est nomen proprium foeminae piae, quae memoratur 2 Tim. IV, 21.

ΚΛΑΎΔΙΟΣ, ου, ὁ, *Claudius*. Nomen viri latinum

1. *quinti Romanorum imperatoris*, *filii Drusi*, hominis perversi et, teste *Suetonio* et *Eutropio*, vino, luxuriae et omnibus vitiis deditissimi, qui memoratur in N. T. Act. XI, 28. et XVIII, 2. Anno sexto imperii ejus erat fames illa magna, de qua vaticinatus erat *Agabus* (Act. XI, 28.) et anno nono imperii omnes Judaeos Roma expulit. Act. XVIII, 2. *Sueton*. Claud. c. 25. "*Judaeos, impulsore Chresto assidue tumultuantes, Roma expulit*." Tandem cum imperasset annis 13. mens. 9. et diebus 28. in-

 terfectus

terfectus est veneno ab uxore Agrippina.

2. tribuni Romani, qui Act. XXIII, 26. vocatur *Claudius Lysias.*

ΚΛΑΥΘΜΌΣ, οῦ, ὁ, *fletus, ploratus*, a κλαίω, κλαύσω *fleo*, interposita littera ϑ. Matth. II, 18. ϑρῆνος καὶ κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμός. ibid. VIII, 12. κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων, coll. XIII, 42. 50. XXII, 13. XXIV, 51. XXV, 30. et Luc. XIII, 28. Act. XX, 37. ἱκανὸς δὲ ἐγένετο κλαυθμὸς πάντων omnes acriter flere. Saepius non legitur in N. T. Alex. pro בְּכִי Genes. XLV, 2. 2 Sam. XIII, 36. Job. XVI, 16. adhibuerunt.

ΚΛΆΩ, ῶ, vel ΚΛΆΖΩ, fut. άσω, 1. *frango, in partes minuo. Hesych.* κλῶν· συντρίβων, κατασπῶν. In hac vero significatione tantum de panibus in N. T. usurpatum reperitur, qui apud Judaeos ad modum placentarum erant ita tenues et simul duri, ut non scinderentur, sed frangerentur. Hinc formula κλᾶσαι τὸν ἄρτον in N. T. α) notat: *panem frangere, in partes comminuere.* Matth. XIV, 19. καὶ κλάσας ἔδωκε τοῖς μαθηταῖς τοὺς ἄρτους fractosque panes dedit discipulis populo distribuendos. ibid. XV, 36. XXVI, 26. Marc. VIII, 6. XIV, 22. Luc. XXII, 19. XXIV, 50. Act. XXVII, 35. Conf. *Xenoph.* Anab. VII, 3. 11. β) *frangere panem et aliis dare, ut distribuatur, distribuere panem inter alios.* Marc. VIII, 19. ὅτε τοὺς πέντε ἄρτους ἔκλασα εἰς τοὺς πεντακισχιλίους quum quinque panes distribui inter quinque millia. 1 Cor. XI, 24. καὶ εὐχαριστήσας ἔκλασε. coll. Matth. XXVI, 26. ubi additur καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς. Ies. LVIII, 7. פָּרֹס לָרָעֵב לַחְמֶךָ, coll. Ezech. XVIII, 7. לַחְמוֹ לְרָעֵב יִתֵּן. Adde Jer. XVI, 7. Thren. IV, 4. γ) *edere panem, in partes comminutum.* 1 Cor. X, 16. τὸν ἄρτον ὃν κλῶμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ ἐστι; panis, quem edimus in S. coena, nonne est fruitio corporis Christi? δ) *coenare, edere, cibum capere.* Act. XX, 11. κλάσας ἄρτον καὶ γευσάμενος, ubi alterutrum mihi redundare videtur. Speciatim vero haec formula de *celebratione S. coenae* usurpatur Act. II, 46. κλῶντές τε κατ' οἶκον ἄρτον per domos privatas agapas, seu S. coenam celebrabant. ib. XX, 7. Conf. de hac formula *Vorstii* Philol. Sacr. p. 689 seq. ed. *Fischeri.*

2. metaphorice: *interficio.* 1 Cor. XI, 24. τὸ σῶμα, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κλώμενον corpus meum, quod pro vobis interficietur, seu morti tradetur. In codicibus nonnullis et versionibus pro κλώμενον legitur διδόμενον et ϑρυπτόμενον, coll. Luc. XXII, 19. Mansit apostolus in allegoria, quia panis, quem J. C. fregit, meminerat. Saepius non legitur in N. T.

ΚΛΕΊΣ, ειδὸς, ἡ, 1. *clavis*, a κλείω *claudo.* Apoc. IX, 1. ἡ κλεὶς τοῦ φρέατος clavis putei. ib. XX, 1. τὴν κλεῖν (al. κλεῖδα, utraque enim forma recepta est apud Graecos. Cf. interpretes ad *Thom. M.* p. 536.) τοῦ ἀβύσσου.

2. metaphorice: *potestas, facultas regendi, agendi, gubernandi, imperium, auctoritas,* etiam *occasio, aditus.* Matth. XVI, 19. δώσω σοι τὰς κλεῖς (al. κλεῖδας) τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν tibi concedam potestatem et imperium in ecclesiam christianam. Luc. XI, 52. ἤρατε τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως adimitis et praecluditis aliis occasionem perveniendi ad cognitionem. Alii vertunt: vobis commissum est munus docendi populum veram ad salutem viam; et provocant ad ritum Judaeorum, quibus solemne erat, doctoribus *clavem* symboli loco tradere, quae potestatem publice docendi et sacras litteras aperiendi sive interpretandi designaret. Conf. *Vitringa* Obss. Sacr. Lib. I. Diss. II. c. 1. § 7. et *Ursini* Analecta Sacra T. I. Lib. V. cap. 34 seq. Apoc. I, 18. ἔχω τὰς κλεῖς τοῦ ᾅδου καὶ τοῦ θανάτου facultatem habeo liberandi a morte et pernicie, aut dominandi inferis. Conf. praeter *Wetstenium* ad h. l. *C. G. Schwarzii* D. de Diis clavigeris ad illustrandum Apoc. I, 18. Alt. 1728. 4. ibid. III, 7. ὁ ἔχων τὴν κλεῖδα τοῦ (οἴκου) Δαβὶδ qui

est

est dominus ecclesiae christianae. *Eichhornio* in Comm. ad h. l. Vol. I. p. 132. κλεῖς τοῦ Δαβὶδ sunt eaedem ac κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν Matth. XVI, 19. ut sensus verborum exoriatur hic: qui ad regnum divinum, quosquos voluerit, admittere potest. Saepius non legitur in N. T. Similis locus est apud Ies. XXII, 22. δώσω αὐτῷ κλεῖδα οἴκου Δαβὶδ, ubi sermo est de Eliakimo, palatii Hierosolymis praefecto, cujus potestas clave exprimebatur, humero imponenda, vel vere, vel per intextam epomidi figuram. Cf. *P. Wesseling.* Obss. Lib. I, c. 3. et *Wollii* Notas ad *Blackwall.* Crit. Sacr. p. 167.

ΚΛΕΊΩ, fut. κλείσω, 1. *claudo, concludo, occludo, includo*, ne detur alicui potestas intrandi vel exeundi. Sic dicitur v. c. de *janua*, Matth. VI, 6. κλείσας τὴν θύραν σου clam, occulte, intra privatos parietes. ibid. XXV, 10. Luc. XI, 7. Joh. XX, 19. 26. Act. V, 23. XXI, 30. Apoc. XX, 3. XX, 25.

2. metaphorice: *impedio, cohibeo, reprimo, denego.* Sic in N. T. legitur Matth. XXIII, 13. κλείετε τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων praecluditis hominibus viam ad doctrinam et felicitatem christianam. Luc. IV, 25. ὅτε ἐκλείσθη ὁ οὐρανὸς nubibus pluviam denegantibus. 1 Joh. III, 17. καὶ κλείσῃ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ et immisericors est erga eum. Apoc. III, 7. κλείει καὶ οὐδεὶς ἀνοίγει. ibid. v. 8. καὶ οὐδεὶς δύναται κλεῖσαι αὐτὴν nemo tibi liberum ad me aditum occludere potest. ibid. XI, 6. Saepius non legitur in N. T.

ΚΛΈΜΜΑ, τος, τὸ, *furtum, actio furandi*, a 1. sing. praet. pass. κέκλεμμαι, verbi κλέπτω *furor.* Semel in N. T. legitur Apoc. IX, 21. οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν κλεμμάτων αὐτῶν. Alex. pro גְּנֵבָה Exod. XXII, 2. 3. Genes. XXXI, 39. *Xenoph. Oeconom.* XIV, 5. *Thucyd.* V, 9. *Demosthen.* p. 236. 2. et 736. 5. ed. *Reiske.*

ΚΛΕΌΠΑΣ, α, ὁ, *Cleophas.* Nomen proprium viri, quod vulgo male e graeca lingua deducunt, ut sit compositum ex κλέος *gloria* et πᾶς *omnis*, quasi *summe gloriosus*, sed ejusdem originis est cum Ἀλφαῖος, quod hebraico חַלְפַי respondet. Littera ח autem, quando nomina in aliam linguam transferuntur, aut plane abjicitur, aut mutatur in א, aut denique per κάππα pronunciatur, ut ex פסח fit φασέκ. Fuit hic *Cleophas*, qui alias etiam vocatur *Alphaeus*, frater germanus Josephi, mariti matris Jesu et maritus Mariae, sororis matris Jesu, pater quatuor apostolorum. Luc. XXIV, 18. Interdum contracte scribitur Κλωπᾶς, ᾶ. Joh. XIX, 25. Μαρία, ἡ τοῦ Κλωπᾶ, sc. γυνὴ, Maria, Clopae uxor.

ΚΛΈΟΣ, ἑος, ους, τὸ, *gloria, celebritas, splendor nominis, fama, laus*, a κλείω *celebro, laudo*, (*Homer.* Odyss. ί, 418.) *celebrem reddo.* Semel in N. T. legitur 1 Petr. II, 20. ποῖον γὰρ κλέος, sc. ἐστί; quaenam enim erat laus vestra? Alexandrini posuerunt pro שֵׁמַע, Job. XXVIII, 22. Adde XXX, 8. *Thucyd.* I, c. 25. κλέος ἐχόντων τὰ περὶ τὰς ναῦς. ibid. II, c. 45. *Etym. M.* κλέος· δόξα, παρὰ τὸ κλείω, τὸ δοξάζω. *Hesych.* κλέος· δόξα, τιμὴ, φήμη ἀγαθή. Cf. etiam *Thom. M.* Eclog. sub δόξα p. 246. ed. *Bernard.*

ΚΛΈΠΤΗΣ, ου, ὁ, 1. *fur*, et omnino *is, qui clam aliquid aufert et subducit*, a κλέπτω *furor.* Matth. VI, 19. 20. XXIV, 43. Luc. XII, 33. 39. Joh. X, 1. 10. XII, 6. 1 Cor. VI, 10. 1 Thess. V, 2. ὡς κλέπτης ἐν νυκτὶ subito et inopinato. ibid. v. 4. 1 Petr. IV, 15. 2 Petr. III, 10. Apoc. III, 3. XVI, 15.

2. metaphorice: *qui furis instar aliis magis nocet, quam saluti eorum prospicit, qui alios decipit et fallit.* Joh. X, 8. Apud Graecos κλέπτειν non solum *furari* aut *furtim subducere*, sed etiam ex adjuncto *fallere, circumvenire, decipere* notat. *Homer.* Iliad. ά, 131 seq. ξ', 217. Cf. et Genes. XXX, 20. 26. 2 Sam. XV, 16. Saepius non legitur in N. T.

ΚΛΕ'ΠΤΩ, fut. ψω, 1. *furor, furto aufero, furtim surripio,* et non solum de iis usurpatur, qui fores effringendo, muros perfodiendo, aut latrocinando aliena ad se rapiunt, sed etiam, qui omnino pravis artibus et astutis consiliis aliis res suas adimere et eripere conantur. Matth. VI, 19. 20. XIX, 18. Marc. X, 19. Luc. XVIII, 20. Joh. X, 10. Rom. II, 21. XIII, 9. Ephes. IV, 28. *Suid.* κλέπτειν· τὸ τὰ ἀλλότρια λάθρα ἀφαιρεῖσθαι, τὸ παραλογίζεσθαι. *Etym. M.* κλέπτω· τίθεται καὶ ἐπὶ τοῦ ἐξαπατᾷν καὶ παραλογίζεσθαι. *Homer.* Iliad. ά, v. 132. *Schol. Sophocl.* ad Electr. v. 56.

2. *clam aufero, subduco,* et omnino *clanculum aliquid facio,* seu *facio aliquid, ignaro et non animadvertente eo, qui illud fieri nolebat.* Matth. XXVII, 64. μήποτε ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ κλέψωσιν αὐτὸν ne discipuli corpus ejus subducant. ibid. XXVIII, 13. Eodem modo גָּנַב usurpatur 2 Sam. XIX, 42. Job. IV, 12. Prov. IX, 17. Tob. I, 17. ἔθαψα αὐτοὺς κλέπτων clanculum eos sepeliebam, coll. v. 18. *Pindar.* Pyth. Δ, ι, 7. κλέπτων δὲ θυμῷ δεῖμα occultans tamen animo pavorem. *Xenoph.* Anab. IV, 6. 12. κλέπτειν τοῦ ὄρους clam occupare montem. *Aelian.* V. H. III, 47. κλέπτων τὴν τῶν Ἀθηναίων τύχην, ubi vid. *Perizon.* Ita etiam *furtim* apud Latinos *clanculum, tecte* notat, v. c. apud *Virg.* Aen. II, 18. Conf. *Irmisch.* ad *Herodian.* T. II. p. 7.

ΚΛΗ͂ΜΑ, τος, τὸ, *palmes, sarmentum, virga vitea,* fortasse a κλάω *frango,* quia est *fragilis.* Joh. XV, 4. Cum palmitibus comparantur omnes Christi asseclae, et speciatim apostoli. ib. v. 2. 5. 6. Saepius non legitur in N. T. In versione Alex. respondet hebr. זְמוֹרָה, Ezech. XV, 2. Nah. II, 2. דָּלִיּוֹת *propagines, palmites,* Ezech. XVII, 6. 7. 23. XIX, 11. et שָׂרִיגִים idem, Joel. I, 7. etc. *Apollodor.* III, 13. 7. κλῆμα ἀμπέλου. *Xenoph. Oecon.* XIX, 8 et 9. Confer et *Polluc. Onom.* I, 237. et VII, 145.

ΚΛΗ'ΜΗΣ, εντος, ὁ, *Clemens.* Nomen proprium viri, qui commemoratur Philipp. IV, 3.

ΚΛΗΡΟΝΟΜΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *haereditatem adeo, sortis vel haereditatis jure obtineo, haeredito,* ex κλῆρος *sors, haereditas,* et νέμω *tribuo, possideo.* Galat. IV, 30. οὐ γὰρ μὴ κληρονομήσῃ ὁ υἱὸς τῆς παιδίσκης μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς ἐλευθέρας.

2. *ratione quacunque aliquid consequor, adipiscor, potior, possideo,* ita tamen, ut interdum adjuncta sit notio possessionis legitimae ac perpetuae, aut conjunctionis, qualis inter liberos ac parentes esse solet. Matth. V, 5. κληρονομήσουσι τὴν γῆν. Conf. supra ad γῆ dicta. ibid. XIX, 29. καὶ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει et felicitatem aeternam consequetur. ibid. XXV, 34. Marc. X, 17. τί ποιήσω ἵνα ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; qua ratione ad futurae felicitatis possessionem pervenire possum? Luc. X, 25. XVIII, 18. 1 Cor. VI, 9. 10. XV, 50. Galat. V, 21. βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσι alieni manebunt a felicitate aeterna. Hebr. I, 4. ὅσῳ διαφορώτερον παρ' αὐτοὺς κεκληρονόμηκεν ὄνομα quo majorem prae illis consequutus est dignitatem. ibid. v. 14. VI, 12. κληρονομούντων τὰς ἐπαγγελίας qui obtinuerunt bona promissa. ibid. XII, 17. 1 Petr. III, 9. Apoc. XXI, 7. Saepius non legitur in N. T. Sic etiam יָרַשׁ usupatur Genes. XV, 7. 8. Judd. I, 19. et נָחַל, Prov. XI, 29. XIII, 22. Ies. XLIX, 8. 1 Macc. II, 10. Sirac. IV, 13. κληρονομήσει δόξαν. ibid. VI, 1. ὄνομα πονηρὸν καὶ αἰσχύνην καὶ ὄνειδος κληρονομήσει. ibid. XX, 25. *Polyb.* Hist. II, 27. IX, 33. XV, 22. XVII, 23. κληρονομεῖν φήμην. *Suid.* κληρονομῶ· τὸ κατεξουσιάζω, τὸ κτῶμαι.

ΚΛΗΡΟΝΟΜΙ'Α, ίας, ἡ, 1. proprie: *haereditas, patrimonium, bona, a parente relicta, quae cedunt liberis, res, haereditate acquisita,* ab eodem. Matth. XXI, 38. καὶ κατάσχωμεν τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ, ubi κληρονομία vinea dicitur, quae pars patrimonii erat. Marc. XII, 7. Luc. XII, 13. εἰπὲ τῷ ἀδελφῷ

μου

μου μερίσασθαι μετ' ἐμοῦ τὴν κληρονομίαν jube fratrem mecum partiri haereditatem aequis conditionibus. ibid. XX, 14. Hinc

2. *omne, quod quis perpetuo haereditatis quasi jure habet et possidet, possessio.* Act. VII, 5. καὶ οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ κληρονομίαν ἐν αὐτῇ non autem ipsi concessit in ea agrum peculiarem et proprium. Hebr. XI, 8. Sic etiam de terra, quae unicuique familiae Israelitarum in Palaestinae divisione contigit, נַחֲלָה et יְרֻשָּׁה usurpatur Jos. XIII, 23. 28. et apud Sirac. XXIV, 7. κληρονομία locum, ubi aliquis habitat, significat. Jam, quia נַחֲלָה in V. T. speciatim de occupatione et possessione Palaestinae et felicitate, qua in hac terra sua fruebantur Judaei, dicebatur, hinc κληρονομία in N. T.

3. generatim: *felicitatem omnis generis, bona, beneficia,* et speciatim: *felicitatem, per Christum hominibus partam, in hac pariter ac futura vita,* significat. Act. XX, 32. καὶ δοῦναι ὑμῖν κληρονομίαν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πᾶσι et vobis donare cum omnibus Christianis *felicitatem aeternam.* Galat. III, 18. εἰ γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρονομία si legis Mosaicae observatione Abrahamo *bona promissa* contigerunt. Ephes. I, 14. ὅς ἐστιν ἀῤῥαβὼν τῆς κληρονομίας ἡμῶν qui est quasi pignus *futurae* nostrae *felicitatis.* Futura Christianorum felicitas κατ' ἐξοχὴν dicitur κληρονομία in N. T. ibid. v. 18. et Coloss. III, 24. interdum tamen additur αἰώνιος, v. c. Hebr. IX, 15. aut ἀμίαντος, ἄφθαρτος καὶ ἀμάραντος. 1 Petr. I, 4. Sirac. XXII, 23. ἵνα τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ συγκληρονομήσῃς ut etiam aliquando felicioris ejus conditionis particeps fias, coll. v. 22.

4. *participatio,* i. q. μέρος, μετοχή. Ephes. V, 5. οὐκ ἔχει κληρονομίαν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ non particeps erit futurae, per Christum partae, felicitatis. Saepius non legitur in N. T.

ΚΛΗΡΟΝΟΜΟΣ, ου, ὁ, 1. *haeres paternorum bonorum, is, ad quem aliquid per haereditatem pervenit,* aut *cui sorte aliquid obtigit.* Ab eodem themate. Matth. XXI, 38. Marc. XII, 7. Luc. XX, 14. οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος hic est futurus haeres paternarum opum. Galat. IV, 1.

2. *qui consequitur aliquid,* s. *particeps fit alicujus rei, dominus, possessor.* Sic in N. T. legitur Rom. IV, 13. τὸ κληρονόμον αὐτὸν εἶναι τοῦ κόσμου ut posteri ejus occuparent ac possiderent terram Canaan. ibid. v. 14. κληρονόμοι dicuntur, qui consequuntur favorem Dei et felicitatem, Abrahami posteris promissam. ibid. VIII, 17. εἰ δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι, κληρονόμοι μὲν Θεοῦ quoniam filii sumus, etiam haeredes aliquando erimus, h. e. summae apud Deum felicitatis cum Christo participes. Gal. III, 29. κληρονόμοι haeredes felicitatis, Abrahamo promissae. ibid. IV, 7. κληρονόμος Θεοῦ διὰ Χριστοῦ accipiemus bona, a Deo nobis per Christum promissa et parta. Tit. III, 7. Hebr. I, 2. ὃν ἔθηκε κληρονόμον πάντων quem Dominum omnium constituit. ibid. VI, 17. XI, 7. ἐγένετο κληρονόμος reportavit praemia hujus fidei. Jacob. II, 5. Saepius non legitur in N. T. Aeque late patet apud Latinos vox *Haeres,* quae, *Festo* teste, de domino ac possessore usurpatur. *Gloss. Philoxen. Heres,* κύριος, κληρονόμος.

ΚΛΗ͂ΡΟΣ, ου, ὁ, 1. proprie: *sors,* ita, ut non solum *sortitionem,* (*Xenoph.* de Rep. Athen. I, 2 et 3.) sed etiam *instrumentum, quo sortitio fit,* significet. Sic v. c. lapilli et calculi, qui in vas conjiciuntur ad sortiendum, vel distribuendo aliquid inter plures, vel consultando seu sciscitando voluntatem divinam, κλῆρος vocantur Matth. XXVII, 35. βάλλοντες κλῆρον jacta sorte. ibid. καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον et de vestimentis meis sortem jecerunt. Marc. XV, 24. Luc. XXIII, 34. ubi loco κλῆρον in codd. nonnullis κλήρους legitur. Joh. XIX, 24. Act. I, 17. ἔλαχε τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης et sortitione accepit hoc munus, aut, ut equidem reddere malim: et obtinuit hoc munus; ut

ut κλῆρος h. l. plane abundet. ibid. v. 25. λαβεῖν τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης ut sorte accipiat hoc munus apostolicum. ibid. v. 26. ἔδωκαν κλήρους αὐτῶν et jecerunt sortes, (hebr. נָתַן גּוֹרָל Levit. XVI, 8.) ubi κλῆροι *tabulas* notant, in quibus scripta erant nomina candidatorum muneris apostolici. ibid. ἔπεσεν ὁ κλῆρος ἐπὶ Ματθίαν et sors designavit Matthiam. *Diod. Sic.* I. IV. T. I. Opp. p. 287. ed. *Wessel. Philostrat. Vit. Apoll.* III, 30. *Hom. Il.* ψ', 175. *Callim. H. in Jov.* 62. *Hesych.* κλῆρος· τὸ βαλλόμενον εἰς τὸ λαχεῖν, ἢ ψῆφος. *Phavor.* κλῆρός ἐστι σημεῖον, ὅ τις ἐμβάλλει τῷ ἀγγείῳ τοῦ λαχμοῦ, ψηφὶς τυχὸν, ἢ δακτύλιος, ἢ βῶλος ἀρούρης κ. τ. λ.

2. *quidquid alicui sorte obvenit, (Aelian.* V. H. VI, 1.) et generatim *omne, quod alicui contingit, sive sorte hoc fiat, sive haereditate, sive alio modo.* Sic v. c. in N. T. κλῆρος vocatur α) *felicitas Christianorum et in hac et in futura vita.* Act. XXVI, 18. τοῦ λαβεῖν κλῆρον ἐν τοῖς ἡγιασμένοις ut accipiant felicitatem illam, quae veris Christianis destinata est, coll. XX, 32. δοῦναι κληρονομίαν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πᾶσι. Coloss. I, 12. τῷ ἱκανώσαντι ὑμᾶς εἰς τὴν μερίδα τοῦ κλήρου τῶν ἁγίων ἐν τῷ φωτὶ qui participes vos reddidit felicitatis Christianorum. β) *coetus Christianorum, curae alicujus demandatus.* 1 Petr. V, 3. μηδ' ὡς κατακυριεύοντες τῶν κλήρων ne vero tyrannidem exerceatis in coetum Christianorum, cujus regendi et instituendi vobis demandatum est officium. Ita hunc locum, admodum vexatum, *Grotius* explicuit, quem secuti sunt omnes fere interpretes. Nec negari potest, populum Israeliticum, Deo peculiarem, נַחֲלָה vocari Deut. IV, 20. IX, 29. Nonnulli tamen, offensi maxime numero plurali, per κλήρους *facultates et opes* intelligi malunt, quibus ne abutantur, apostolus hic adhortetur presbyteros. Et profecto κλῆρος et κλῆροι apud Graecos *(Hesiod. Opp.* 37. *Dion. Cass.* XX, p. 255. LV, p. 799. ed. *Reimari. Homer. Od.* ζ, 85.) *omnes opes ac divitias alicujus* significat, sive agris illae constent, (Deut. X, 9. Num. XXVI, 32.) sive nummis, aliave quacunque re; speciatim vero *agros, praedia, (Aelian. V. H.* VI, 1. *Diog. Laërt.* I, 53. ed. *Menagii.)* quoniam olim agri sorte dividebantur colonis. *Hesych.* κλῆρος· οὐσία. *Suid.* κλῆρος· κτῆμα, οὐσία. *Etym. M.* λέγεται παρὰ Ἀθηναίοις κλῆρος καὶ μέτρον γῆς. Conf. *Graevii* Lectt. Hesiod. c. 8. p. 42. *Perizon.* ad *Aelian.* V. H. II, 61. et *Spanh.* ad *Callim.* Hymn. in Delum v. 281. Hymn. in Pallad. v. 142.

3. *pars, portio, quae alicui jure debetur.* Act. VIII, 21. οὐκ ἔστι σοι μερὶς οὐδὲ κλῆρος non particeps fieri hujus facultatis mereris. 2 Sam. XX, 1. *Eurip. Phoen.* 845. *Hippolyt.* 1060. [ubi vid. *Monk.*] *Hesych.* κλῆρος· μέρος.—κλήρων· μερίδων.—Idem: ἐν κλήρῳ· ἐν μερίδι.

ΚΛΗΡΌΩ, ῶ, fut. ώσω, 1. proprie: *sortior, sortem mitto, duco s. jacio,* a κλῆρος *sors. Demosthen.* p. 997. 16. ed. *Reiske. Xenoph. Cyrop.* IV, 5. 18. et I, 6. 19.

2. *sorte eligo aliquem. Demosthen.* p. 1136. 1. Jam quia κλῆρος etiam id notat, quod alicui ullo aliquo modo contingit, etiam κληροῦν

3. significat: *conferre aliquid in aliquem, dare, tribuere, largiri alicui aliquid,* et passivum seu medium κληροῦσθαι non solum de *eo* usurpatur, *qui sorte eligitur,* aut *per sortem aliquid adipiscitur,* sed etiam omnino de *eo, qui aliquid accipit, consequitur et possidet.* Sic semel legitur in N. T. Ephes. I, 11. ἐν ᾧ καὶ ἐκληρώθημεν cujus beneficio nobis etiam contigit, seu, ut *Grotius* vertit: jus possessionis regni coelestis accepimus. *Alciphron* III. Epist. 49. δαίμων ἐκληρώσατό με. *Aelian.* Hist. Anim. I, 13. κληροῦσθαι τὸ λέχος. *Hesych.* κληρώσαι· μερίσαι. *Phavor.* κληροῦται· διαιρεῖται.

ΚΛΗ͂ΣΙΣ, εως, ἡ, 1. proprie: *vocatio quaecunque,* speciatim: *invitatio ad aliquid, oblatio alicujus rei,* a καλέω

voco,

voco, invito, offero. Sic v. c. de invitatione ad convivium legitur 3 Macc. V, 14. et apud *Xenoph.* Sympos. I, 7. ἐπαινοῦντες τὴν κλῆσιν invitationem ad coenam recusantes: de invitatione ad auxilium apud *Polyb.* II, 50. 7. Rom. XI, 29. τὰ χαρίσματα καὶ ἡ κλῆσις τοῦ Θεοῦ beneficia, quae Deus hominibus offert. Nonnulli h. l. κλῆσιν de *singulari isto beneficio, quo Israelitae populus Deo peculiaris declarabantur,* unice intelligendum esse, statuunt, nescio quo jure. Ephes. I, 18. ἡ ἐλπὶς τῆς κλήσεως felicitas aeterna, ad quam homines invitantur religione christiana.

2. per metonymiam: *illud ipsum, ad quod quis invitatur, et quod offertur,* (sic v. c. *ipsa coena, ipsum convivium, ad quod quis invitatur,* κλῆσις vocatur Judith. XII, 11. ubi est i. q. πότος, aut συμπόσιον, plane ut arabicum مدعاة *invitationem* et *coenam* notat) et speciatim in N. T. *religio christiana et felicitas omnis, per Christum hominibus parta et in hac et in futura vita.* Ephes. IV, 1. ἀξίως περιπατῆσαι τῆς κλήσεως, ἧς ἐκλήθητε ut vitam agatis dignam religione et felicitate christiana, vobis oblata. ib. v. 4. Phil. III, 14. ἡ ἄνω κλῆσις felicitas aeterna eaque coelestis, praemii loco victori proposita. 2 Thess. I, 11. ἵνα ὑμᾶς ἀξιώσῃ τῆς κλήσεως ὁ Θεὸς ἡμῶν ut Deus, quem veneramur, vos felicitatis christianae participes reddat. 2 Tim. I, 9. Hebr. III, 1. κλήσεως ἐπουρανίου μέτοχοι quibus contigit esse tam felicibus, Christianos fieri. 2 Petr. I, 10. κλῆσις cum ἐκλογὴ permutatur.

3. pro κλητὸς, *adductus ad religionem christianam.* 1 Cor. I, 26. βλέπετε γὰρ τὴν κλῆσιν ὑμῶν considerate omnes, qui e vobis amplexi sunt religionem christianam.

4. *sors, conditio hominis externa, status externus, quem Deus cuique assignavit,* v. c. natales, sexum, ut sit aliquis Judaeus, gentilis, servus, liber, etc. 1 Cor. VII, 20. ἕκαστος ἐν τῇ κλήσει, ᾗ ἐκλήθη, ἐν ταύτῃ μενέτω quilibet vestrum maneat in ea conditione externa, in qua fuit, cum Christianus factus est, coll. v. 17 seq. et 21 seq. Saepius non legitur in N. T. Bene de hoc vocabulo exposuit S. Ven. *Tittmannus* in Prol. I. de Vocabulis Oeconomiae Salutis p. 10 seq. et S. V. *Doederlein.* in Institut. Theol. Christ. § 233.

ΚΛΗΤΟ'Σ, ἡ, ὸν, 1. *vocatus, invitatus ad aliquid,* etiam *is, qui mandatum ad officium aliquod obeundum accepit, electus, constitutus,* a 3. sing. praet. pass. ἐκέκληται, verbi καλέω. Sic Paulus Rom. I, 1. 1 Cor. I, 1. se vocat κλητὸν ἀπόστολον rite constitutum apostolum.

2. speciatim *is, cui destinatum et oblatum est beneficium religionis christianae, sive illud vere accipiat, sive repudiet.* Nam etiam apud Judaeos singularibus beneficiis a Deo prae caeteris hominibus ornatus *vocatus* dicebatur, v. c. Ies. XLVIII, 12. ubi Deus populum judaicum vocat מְקֹרָאִי, h. e. κλητὶ, mi care! cui ego me prae aliis benignum praebeo. Matth. XX, 16. πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοὶ, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοὶ multis quidem offertur religio et felicitas christiana, sed non omnes eam amplectuntur et consequuntur; ubi diserte κλητοὶ distinguuntur a τοῖς ἐκλεκτοῖς, ut *illi* sint, *quibus destinatum et oblatum est beneficium, hi* vero, *qui illud acceperunt grato et pio animo.* ib. XXII, 14. Rom. I, 6. κλητοὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ per J. C. adducti ad religionem christianam, (coll. 1 Regg. I, 49.) ibid. v. 7. τοῖς κλητοῖς ἁγίοις. VIII, 28. τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς οὖσι quibus benigna Dei voluntate oblata est Christianorum felicitas. 1 Cor. I, 24. κλητοῖς, Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησι qui ex Judaeis et gentilibus ad religionem christianam beneficio divino sunt traducti. Jud. v. 1. Apoc. XVII, 14. Saepius non legitur in N. T. Conf. supra sub καλέω.

ΚΛΙ'ΒΑΝΟΣ, ου, ὁ, attice κρίβανος, *clibanus,* non *omnis generis fornacem* notat,

notat, sed speciatim *fornacem, in qua coquuntur panes hordeacei*, et respondet hebraico תַּנּוּר Gen. XV, 17. Levit. II, 4. XXVI, 26. Hos. VII, 4. 6, 7. Bis tantum in N. T. legitur. Matth. VI, 30. καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον sed cras in fornacem mittitur. Luc. XII, 28. *Etym. M.* κρίβανος σημαίνει τὸν κάμινον, ἔνθα ὀπτῶν τοὺς ἄρτους, παρὰ τὸ κρῖ (τὸ κριθάριον) καὶ τὸ βαῦνος ἡ κάμινος. Οἱ δὲ Δωριεῖς κλίβανον λέγουσι. *Schol. Aristoph.* ad Plutum v. 765. Eadem fere tradit *Thom. M.* sub κρίβανος p. 554. ed. *Bernard.* ad quem vide interpretes. *Suid.* κλίβανος· ἡ κάμινος, ἑστία. *Phavor.* φοῦρνος· ἡ κάμινος. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 335.

ΚΛΊΜΑ, ατος, τὸ, 1. proprie: *coeli inclinatio, plaga coeli, clima*, a κλίνω *inclino*.

2. *tractus terrae, regio*, et quidem, ut *Koppius* in N. T. Vol. IV. p. 310. recte monuit, τὰ κλίματα proprie olim dicebantur *partes terrae, inter aequatorem et polos mediae, circulisque aequatori parallelis invicem distinctae.* Ter tantum legitur in N. T. Rom. XV, 23. ἐν τοῖς κλίμασι τούτοις in his regionibus. 2 Cor. XI, 10. ἐν τοῖς κλίμασι τῆς Ἀχαΐας. Galat. I, 21. τὰ κλίματα τῆς Συρίας καὶ τῆς Κιλικίας. *Suid.* κλίμα· τόπος. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 95. et *Lexicon Polybianum* s. h. v.

ΚΛΊΝΗ, ης, ἡ, *lectus, in quo reclinare possumus*, ita dictus a κλίνω *inclino, reclino*. Dicitur autem in N. T. α) de *lecto tricliniari, in quo comedentes ad mensam jacebant, seu accumbebant. Theophr.* Char. XXII, 4. Marc. IV, 21. VII, 4. Luc. VIII, 16. XVII, 34. β) de *lecto cubiculari, in quo dormientes aut aegroti decumbebant.* Matth. IX, 2. 6. Marc. VII, 30. Luc. V, 18. Si a κράββατον distinguitur, notat lectum mollem et pretiosum, quo honoratiores et divites uti solebant, v. c. Act. V, 15. ἐκφέρειν τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τιθέναι ἐπὶ κλινῶν καὶ κραββάτων afferebant ei aegrotos, lectis impositos, pauperes et divites. Eodem modo *Cicero* quoque discrimen posuit inter *lectum* et *grabatum*, de Divinat. II. c. 36. Interdum tamen permutantur hae voces invicem, unde *Hesychius* κλίνην per κράββατον, *Suidas* per τὸ κραββάτιον interpretatus est. Apoc. II, 22. βάλλω αὐτὴν εἰς κλίνην in morbum eam conjiciam; thalamum moechantium in lectum aegrotantium convertam, h. e. gravissimas poenas ab ea exigam. Hinc apud *Xenoph.* Hist. Gr. V, 4. 58. κλινοπετὴς est, qui decumbit. *Syris* morbus dicitur ܡܚܠܐ ܡܦܠ ܥܪܣܐ *prolapsio in lectum (Ephraem Syr.* Opp. Syr. T. I. p. 74.) et aegrotus ܢܦܝܠ ܥܪܣܐ; *projectus in lectum.* Etiam Hebraei habent שָׁכַב עַל מִשְׁכָּב pro *aegrotavit* 2 Sam. XIII, 5. Conf. etiam dicta a me ad vocem βάλλω, et *Spicilegium II. Lexici Bielliani* p. 109. Saepius non legitur in N. T. In versione Alex. respondet hebraicis מִטָּה, 2 Sam. III, 31. IV, 7. Ps. VI, 7. עֶרֶשׂ, Deut. III, 11. Job. VII, 6. et מִשְׁכָּב 2 Chron. XVI, 14.

ΚΛΙΝΊΔΙΟΝ, ίου, τὸ, *lectulus*. Diminutivum a κλίνη *lectus*. *Hesych.* κλινίδιον· κράββατος, ὑποκοριστικῶς. In N. T. tantum occurrit Luc. V, 19. et 24. ubi tamen a κλίνη non differre videtur, coll. v. 18. *Dionys. Halic.* VII, 68 et 76. *Aristoph.* Lysistr. 915. *Pollux* Onom. X, 32.

ΚΛΊΝΩ, fut. ινῶ, 1. proprie: *inclino, reclino, deflecto.* Matth. VIII, 20. et Luc. IX, 58. ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει, ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ filius hominis non habet, ubi corpus suum reclinet, seu, ne sedem quidem habet propriam. Luc. XXIV, 5. κλινουσῶν τὸ πρόσωπον εἰς τὴν γῆν vultum ad terram deflectentes, seu, oculos attollere non audentes. Joh. XIX, 30. Luc. IX, 12. ἡ δὲ ἡμέρα ἤρξατο κλίνειν appetente vespera. ibid. XXIV, 29. κέκλικεν ἡ ἡμέρα dies jam inclinat, seu vesperascit,

perascit, i. q. in antecedentibus πρὸς ἑσπέραν ἐστί. Κλίνειν, ut ἀποκλίνειν (*Herodot*. IV, 181.) et ἐγκλίνειν (*Arrian*. Exped. Alex. III, 4. 4.) est verbum proprium apud Graecos de sole, in vesperam inclinato, (unde apud astronomos *solis* κλίσις et ἔγκλισις reperitur) quemadmodum etiam apud Latinos *inclinare* (*Curt*. VI. c. 11. 9. *Lactant*. de Mort. Persecut. c. 24.) et apud Hebraeos נָטָה (Judd. XIX, 8. עַד־נְטוֹת הַיּוֹם, scil. לַעֲרוֹב ad vesperam, coll. v. 9. et 11.) et פָּנָה Jerem. VI, 4. κέκλικεν ἡ ἡμέρα, sc. εἰς ἑσπέραν, quod additur Judd. XIX, 9.

2. *in fugam verto, fugo, recedere cogo*, aut secundum alios, *facio inclinare, deprimo*. Hebr. XI, 34. παρεμβολὰς ἀλλοτρίων ἔκλιναν, scil. εἰς φυγὴν, hostium exercitus in fugam verterunt, seu, ut alii reddunt, exercitus peregrinorum depresserunt. Absolute hoc verbo in eadem significatione usus quoque est *Homer*. Iliad. ι', v. 37. Τρῶας δ' ἔκλιναν Δαναοί. Odyss. θ', 59. ubi *Schol*. κλῖναν· εἰς φυγὴν ἔτρεψαν. Conf. *El. Palairet*. Obss. Philol. p. 491. Sic etiam apud *Liv*. I, 12. legitur: inclinatur acies.

ΚΛΙΣΊΑ, ας, ἡ, *discubitus, ordo discumbentium* et *omnis locus, ubi aliquis recumbit*, aut *in quo discumbitur*, a 2. sing. perf. pass. κέκλισαι, verbi κλίνω *inclino, reclino*. Semel in N. T. legitur Luc. IX, 14. κατακλίνατε αὐτοὺς κλισίας ἀνὰ πεντήκοντα discumbere facite omnes per quinquagenarios ordines. *Vulgatus: per convivia*, coll. Marc. VI, 39. συμπόσια, συμπόσια. 3 Maccab. VI, 31. *Joseph*. A. J. XII, 2. p. 594. ed. *Haverc*. *Hesychius* et *Suid*. κλισία· σκηνή. *Etym. M*. κλισία σημαίνει δὲ τὴν σκηνὴν, (*Homer*. Iliad. α, 329.) καὶ τὸν θρόνον (*Homer*. Odyss. δ', 123.) καὶ τὴν ἔπαυλιν, ἀπὸ τοῦ ἐν αὐτῇ κλίνεσθαι τὰ θρέμματα. *Joseph*. *A. J*. XII, 2. 12.

ΚΛΟΠῊ, ῆς, ἡ, *furtum, ipsa furandi actio*, a praet. med. κέκλοπα, verbi κλέπτω *furor*. Matth. XV, 19. κλοπαί. Marc. VII, 22. Saepius non legitur in N. T. Alex. pro גְּנֵב Genes. XL, 15. Hos. IV, 2. Prov. IX, 17. Vide et Sapient. XIV, 25. Sirac. XLI, 19. *Xenoph*. *Cyrop*. I, 2. 6. *Phavor*. κλοπαί· παραλογισμοί.

ΚΛΎΔΩΝ, ωνος, ὁ, *fluctus, fluctuatio, procella*, a κλύζω *eluo, abluo, lavo*. Bis tantum legitur in N. T. Luc. VIII, 24. ἐπετίμησε τῷ ἀνέμῳ καὶ τῷ κλύδωνι τοῦ ὕδατος silentium imperavit vento et maris aestui. Jacob. I, 6. ὁ γὰρ διακρινόμενος ἔοικε κλύδωνι θαλάσσης ἀνεμιζομένῳ καὶ ῥιπιζομένῳ qui dubitat, similis est fluctui maris, ventis hinc inde agitato. *Hesych*. κλύδων· ἡ τοῦ ὕδατος φορὰ, ἢ κυμάτων σφοδρότης. Alex. pro סַעַר Jon. I, 4. 11, 12. Adde Prov. XXIII, 34. *Polyb*. I, 27, 4. et X, 3, 3. Apud graecos Scriptores aliquando *aquam* vel *humorem* in genere notat, (v. c. *Hippocrat*. de Victus Ratione I. s. 15. p. 14.) quin pro *ipso* accipitur *mari*, et fluvio opponitur, (v. c. *Max. Tyrium* Diss. XL, p. 399. Sapient. XIV, 3. 5.) Ipsam quoque *tempestatem*, quae efficit tollitque fluctus, κλύδωνα dixit *Aristoteles* de Mirab. Auscult. T. II. p. 734. et *Zonaras* Annal. XIV. T. II. p. 95.

ΚΛΥΔΩΝΊΖΟΜΑΙ, fut. ίσομαι, 1. *huc et illuc fluctibus agitor et jactor, fluctuo*, et proprie est *maris, ventis agitati*, aut *navis, quae fluctuans quaquaversum circumfertur*, a κλύδων *fluctus*.

2. metaphorice partim de *eo* usurpatur, *qui magnis et vehementibus calamitatibus opprimitur*, (Ies. LVII, 20. Sic v. c. κλύδων est i. q. θλίψις 1 Macc. VI, 11. ubi vid. *Vulgatus*. Conf. *Glassii* Philol. Sacr. p. 1075.) partim vero, ut latinum *fluctuare* (*Tacit*. Hist. I, c. 40. Cf. *J. F. Gronov*. Obss. II, c. 8.) de *eo* adhibetur, *qui dubius est, incertus et anceps haeret aut redditur*. Sic semel in N. T. legitur Ephes. IV, 14. κλυδωνιζόμενοι παντὶ ἀνέμῳ διδασκαλίας agitati omni vento doctrinae, coll. Jacob. I, 6. *Oppian*. Halieut. III, 505. νέες δ' αἱ ἔντε κῦμα εἰλεῖται, ad quem locum vide

Rittershus.

Rittershus. f. 281. Cf. *Abresch.* Lectt. Aristaenet. p. 48. *Elsner.* Obss. Sacr. T. II. p. 213. et *Alberti* Obss. Philol. p. 370. *Hesych.* κλυδωνίζεται· ταράττεται, παραχρούεται.

ΚΛΩΠΑ͂Σ, ᾶ, ὁ, *Clopas.* Nomen viri contractum ex Κλεόπας, quod vide supra. Legitur in N. T. Joh. XIX, 25.

ΚΝΗ΄ΘΩ, fut. κνήσω, *scalpo, frico, pruritum facio, vel moveo, titillo,* a κνάω vel κνέω vel κνῆμι *rado, scalpo, scabo, titillo.* Κνήθομαι *prurio, pruritu laboro.* Semel in N. T. legitur 2 Tim. IV, 3. κνηθόμενοι τὴν ἀκοὴν, pro κατὰ τὴν ἀκοὴν, pruritu aurium laborantes, h. e. cupientes audire ea tantum, quae voluptatem afferunt et aures pascunt. *Hesych.* κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν· ζητοῦντες τὶ ἀκοῦσαι καθ᾿ ἡδονήν. Idem tradit *Alberti* Gloss. Gr. p. 163. *Chrysostomus:* κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν· τουτέστι τῆς ἡδονῆς χάριν λέγοντας καὶ τέρποντας τὴν ἀκοὴν ἐπιζητοῦντες. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 365. Hinc substantivum κνῆσις et κνησμὸς apud *Plutarchum* T. VI. p. 479. et 638. et T. IX. p. 83. ed. *Reiske.*

ΚΝΙ΄ΔΟΣ, ου, ἡ, *Gnidus,* seu *Cnidus.* Peninsula et urbs ejusdem nominis maris Aegaei paululum infra Cretam. Act. XXVII, 7. *Strabo* XIV. p. 965. C. *Homer.* Hymn. in Apollinem v. 43.

ΚΟΔΡΑ΄ΝΤΗΣ, ου, ὁ, *quadrans.* Vox, origine latina, quae

1. generatim *quartam cujusque rei partem,* et in specie *quartam partem numismatis alicujus* significat. Sic v. c. *quadrans Romanus* minimum erat numismatis aerei Romani et valebat quartam partem assis semuncialis, qui pars denarii decima sexta fuit. Conf. Interpretes ad *Quinctiliani* Institutt. Oratt. Lib. VIII, c. 6. p. 747. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 300.

2. in N. T. *nummum apud Judaeos receptum, qui chalcum atticum dimidium, seu* δύο λεπτὰ *aequiparabat,* notat. Scilicet, ut verbis utar Celeb. *Fischeri* Prolus. XIX. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 10 seq. judaici Scriptores (vide *Buxtorf.* Lex. Talmud. v. איסר et *Reland.* Diss. V. de Numis Samaritt. p. 189 seq.) denario quidem dant, ut Attici drachmae, sex obolos, sed obolum, qui apud Atticos octo chalcos valuit, valuisse tradunt quatuor assarios (איסרין) sive dupondium, (שני פונדיונין) ita, ut assarii singuli octonis constiterint numulis aeneis aliis, quorum quisque dictus sit פרקטה. Quum igitur as judaicus pondere et pretio responderit assi Romanorum semunciali fere dimidio, et graeco λεπτὸν evangelistae hebraicum פרקטה reddiderint, quadrans δύο λεπτὰ aequiparaverit necesse est. Bis tantum legitur in N. T. Matth. V, 26. ἕως ἂν ἀποδῷς τὸν ἔσχατον κοδράντην donec persolveris ultimum quadrantem, h. e. omne omnino debitum, seu creditori ad assem satisfeceris. Marc. XII, 42. λεπτὰ δύο ὅ ἐστι κοδράντης. *Hesychius* et *Suid.* κοδράντης· λεπτὰ δύο. Sed *Alberti* Gloss. N. T. κοδράντην· λεπτὸν, e male intellecto loco Luc. XII, 59. Conf. *Gronov.* Mantissa Pecun. Vet. cap. III. p. 437. *Ez. Spanhemii* Diss. de Usu et Praestantia Numismatum T. I. p. 20 seq. *Meursium* Gloss. Graecobarb. p. 250 seq. et *Cangium* Gloss. Med. Graecit. p. 674.

ΚΟΙΛΙ΄Α, ας, ἡ, 1. generatim et vi etymologiae: *omne, quod est cavum, locum cavum quemcunque* notat, ut multis exemplis docuit *Schwarzius* in Notis ad *Olearium* de Stilo N. T. p. 468 seq. Descendit enim a κοῖλος *cavus, concavus.* Hinc

2. *alvus,* seu *venter inferior, in quem excrementa ciborum recipiuntur, ventriculus,* et ita proprie differt a στόμαχος, teste *Polluce* II, 202. et *Foësio* Oecon. Hipp. p. 209. *Plutarch.* Sympos. VII, 1. p. 700. εἴπερ εἰς κοιλίαν ἐχώρει διὰ στομάχου πᾶν τὸ πινόμενον. *Herodian.* I, c. 17. § 23. περὶ στόμαχον δὲ καὶ κοιλίαν τοῦ φαρμάκου γενομένου. Latini eandem differentiam vocum *stomachus* et *ventriculus* observant, v. c. *Plin. H. N.* I. 37. *Cicero* de N. D. II, 135. *Cels.* IV, 1. Sic legitur

tur quoque in N. T. Matth. XV, 17. εἰς τὴν κοιλίαν χωρεῖ in ventriculum abit; nam sequitur: καὶ εἰς ἀφεδρῶνα ἐκβάλλεται. Marc. VII, 19.

3. *venter, ciborum receptaculum*, i. q. στόμαχος. Matth. XII, 40. ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους in stomacho ceti, coll. Jon. II, 1. ubi est in hebraico מְעַיִם, quod proprie *intestina* notat. Luc. XV, 16. ἐπεθύμει γεμίσαι τὴν κοιλίαν αὐτοῦ cupiebat saturari. 1 Cor. VI, 13. τὰ βρώματα τῇ κοιλίᾳ καὶ ἡ κοιλία τοῖς βρώμασιν esca pertinet ad ventrem et venter cibis concoquendis et digerendis inservit. Apoc. X, 9. 10. In nonnullis N. T. locis, ubi eadem significatio valet, etiam per *lucrum, commodum, utilitatem* commode reddi possit, v. c. Rom. XVI, 18. δουλεύουσιν τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ suis tantum commodis inserviunt. Phil. III, 19. ὧν ὁ Θεὸς ἡ κοιλία qui gulae indulgent et voluptatibus, aut: qui lucri et stomachi causa judaismum suadent.

4. *uterus matris, ubi concipitur et continetur foetus usque ad tempus partus.* Matth. XIX, 12. ἐκ κοιλίας μητρὸς ex utero matris, seu, inde a nativitate et prima aetate. Hebr. מִבֶּטֶן אִמִּי, Job. I, 21. et מִמְּעֵי אִמִּי. Ies. XLIX, 1. Luc. I, 15. 41. ἐσκίρτησε τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς. ibid. v. 42. ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου fructus uteri tui, h. e. *foetus, infans*, qui etiam hebraice פְּרִי בֶטֶן vocatur Micha VI, 7. Vide supra dicta ad καρπός. Luc. II, 21. πρὸ τοῦ συλληφθῆναι αὐτὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ. Joh. III, 4. Act. III, 2. XIV, 8. Galat. I, 15. *Antigon. Caryst.* Hist. Mem. c. 25.

5. *mulier, mater*, ut *uterus* apud Latinos, v. c. *Claudian.* Panegyr. v. 202. Luc. XI, 27. μακαρία ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά σε o beatam matrem, quae te utero gestavit! ibid. XXIII, 29. μακάριαι αἱ στεῖραι, καὶ κοιλίαι αἳ οὐκ ἐγέννησαν beatae steriles et mulieres, quae non pepererunt.

6. *totum corpus*, et plane abundat. Joh. VII, 38. ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ῥεύσουσιν ὕδατος ζῶντος ex ejus corpore flumina aquae fontalis emanabunt, h. e. is mea doctrina in aeternum felix erit et abundabit omnibus bonis; ubi male et ridicule nonnulli metaphoram desumtam putarunt ab amphoris, magnum ventrem habentibus. Saepius non legitur in N. T.

ΚΟΙΜΑ΄Ω, ῶ, fut. ήσω, *facio dormire*, vel *cubare alterum, sopio.* Medium κοιμάομαι, ῶμαι, 1. *dormio, obdormio, sopior, cubo*, quasi *me dormire facio.* Matth. XXVIII, 13. ἡμῶν κοιμωμένων nobis dormientibus. Luc. XXII, 45. Joh. XI, 12. εἰ κεκοίμηται, σωθήσεται si dormit, convalescet. Act. XII, 6. *Hesych.* κοιμηθέντι· κατακλιθέντι, οὐ πάντως ὑπνώσαντι. Idem: κοιμηθῆναι· κατακλιθῆναι, ὑπνῶσαι. *Diog. Laërt.* VI, 62. IX, 82. κοιμώμενος περιπάτει ἐν τῷ ὕπνῳ.

2. metaphorice, et per euphemiam: *morior, spiritum efflo, exspiro*, et partim de *iis* usurpatur, *qui humanitatis conditione exstinguuntur*, partim vero de *iis, qui violenta morte*, aut *acerbo fato perimuntur.* Matth. XXVII, 52. πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων multi pie defuncti. Joh. XI, 11. Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται Lazarus noster amicus mortuus est. Act. VII, 60. XIII, 36. 1 Cor. VII, 39. XI, 30. XV, 6. 18. οἱ κοιμηθέντες ἐν Χριστῷ martyrium passi, seu interfecti ob religionem christianam. ib. v. 20 et 51. 1 Thess. IV, 13. 14. 15. 2 Petr. III, 4. *Sophocl.* Electra v. 510. ποντισθεὶς Μυρτίλος ἐκοιμάθη. *Callim.* Epigr. X. T. I. Opp. ed. *Ernesti* p. 284. Cf. *Joh. Meursium* in Lycophron. p. 206. *Joh. Maii* Obss. SS. Lib. IV. p. 118. et Bibl. Brem. Class. V. p. 872. Eodem modo hebraicum שָׁכַב, quod *dormire* significat, etiam *mortem* notat Deut. XXXI, 16. XXXII, 5. 2 Regg. XX, 21. Ies. XIV, 8. (cf. *Vorstii* Philol. Sacr. c. 6. p. 199. ed. *Fischeri*) et apud Rabbinos et Talmud. דְּמַךְ *dormivit* ponitur pro *mortuus est*, teste *Buxtorfio* in Lex. Rabbin. f. 551. Eundem euphemismum sequuti sunt etiam latini Scriptores.

Conf. *Taubmann.* ad *Plaut.* Amphitr. A. I. Sc. 1. v. 148. et *Sud. de la Cerda* ad *Virgil.* Aen. X, v. 745. Hinc sepulcreta veterum κοιμητήρια dicebantur.

ΚΟΊΜΗΣΙΣ, εως, ἡ, *dormitio, sopor, somnus gravis, quies,* a κοιμάομαι. Semel in N. T. legitur Joh. XI, 13. ὅτι περὶ τῆς κοιμήσεως τοῦ ὕπνου λέγει eum de somni sopore loqui. Legitur praeterea Sirac. XLVI, 19. XLVIII, 13.

ΚΟΙΝῸΣ, ἡ, ὸν, 1. proprie: *communis, ad omnes pertinens,* seu *cujus omnes participes sunt, publicus,* et opponitur τῷ ἴδιος. Sic apud *Isocrat.* in Evagor. c. 4. ἱερὸν κοινὸν templum, ad quod omnibus Graecis aditus patet. *Pindar.* Pyth. III, 3. κοινὸν ἔπος publica vota. Act. II, 44. καὶ εἶχον ἅπαντα κοινὰ et habebant omnia communia, coll. v. 45. et IV, 32. ubi verbis ἦν αὐτοῖς ἅπαντα κοινὰ opponitur οὐδὲ εἷς τὶ τῶν ὑπαρχόντων αὐτῶν ἔλεγεν ἴδιον εἶναι. Tit. I, 4. τὴν κοινὴν πίστιν religionem, quam uterque nostrum profitetur. Jud. v. 3. περὶ τῆς κοινῆς σωτηρίας de communi nostra felicitate. Vide ad h. l. *Wesselingium.*

2. metaphorice: *immundus, inquinatus, pollutus, impurus,* quia, quod est commune et a multorum manibus tractatur, facile sordescit. Speciatim vero usurpatur de *rebus, legaliter immundis, illicitis et lege Mosaica interdictis,* quemadmodum etiam apud Hebraeos טָמֵא *omne* dicitur, *quod non est consentaneum legibus et institutis Judaeorum.* Marc. VII, 2. κοιναῖς χερσὶ τοῦτ' ἔστιν ἀνίπτοις ἐσθίοντας ἄρτους manibus quamvis puris, tamen ante coenam contra instituta Judaeorum illotis, coenantes. Act. X, 14. οὐδέποτε ἔφαγον πᾶν κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον nunquam comedi cibos, lege Mosaica interdictos. ibid. v. 28. ἄνθρωπος κοινὸς dicitur *gentilis,* homo profanus, a cujus familiaritate abstinendum erat Judaeis ex praescriptis legis Mosaicae. ibid. XI, 8. Rom. XIV, 14. *Hesychius* et *Suid.* κοινόν· τὸ ἀκάθαρτον. 1 Macc. I, 47. 62. *Joseph.* A. J. XII, 12. 13. κοινοὺς ἀνθρώπους. ib. XIII, 1. 1. κοινὸν βίον. Apud eundem etiam κοινοφαγία aliquoties occurrit.

3. *abominandus, detestabilis, repudiandus.* Hebr. X, 29. τὸ αἷμα τῆς διαθήκης κοινὸν ἡγησάμενος mortem Christi contemnens, repudians, et ex adjuncto: deficiens a religione christiana. Saepius non legitur in N. T. *Etym. M.* κοινὸς σημαίνει τρία· τὸν μεμολυσμένον ὡς τό· 'Ο τὸ αἷμα τῆς διαθήκης (ita enim reponendum loco impressi τοῦ Χριστοῦ ob locum Hebr. X, 29.) κοινὸν ἡγησάμενος. — σημαίνει καὶ τὸν μηδὲν πλέον τῶν ἄλλων διαφέροντα, (ἢ τὸ μηδὲν ἔχον πλέον τῶν λοιπῶν. *Suid.*) σημαίνει καὶ τὸν ἀναμεμιγμένον τοῖς πᾶσι.

ΚΟΙΝΌΩ, ῶ, fut. ώσω, 1. proprie: *communico, aliquid commune reddo, facio, ut aliquid ad omnes pertineat aut plures ejus participes fiant,* a κοινὸς. quod vide. *Thucyd.* I, 39. κοινώσαντες τὴν δύναμιν. ibid. IV, 4. τοῖς ταξιάρχοις κοινώσας.

2. metaphorice: *polluo, contamino, inquino, impurum et immundum reddo,* ita, ut speciatim de immunditie legali, seu de rebus dicantur, quarum usus interdictus erat lege Mosaica. Hebr. IX, 13. τοὺς κεκοινωμένους pollutos contactu cadaverum, coll. Num. XIX, 9. 11. 12 — 17.

3. *judico et declaro aliquid impurum et lege Mosaica interdictum* adeoque ex adjuncto: *aversor.* Act. X, 15. σὺ μὴ κοίνου noli tanquam impurum et illicitum repudiare, coll. v. 28. ib. XI, 9. Huc pertinet glossa *Hesychii:* μὴ κοίνου· μὴ ἀκάθαρτον λέγε, quae etiam in *Alberti* Gloss. N. T. p. 72. reperitur.

4. *abominabilem reddo, inquino animum, privo favore divino.* Matth. XV, 11. 18. 20. Marc. VII, 15. 18. 20. 23.

5. *profano.* Act. XXI, 28. κεκοίνωκε τὸν ἅγιον τόπον profanavit hunc sanctum locum. Apoc. XXI, 27. πᾶν κοινοῦν, pro πᾶς κοινὸς, omnis profanus, impius, nam opponitur τῷ γεγραμμένῳ ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς. Saepius non legitur in N. T. *Suid.* κοινοῖ. μιαίνει. *Alberti*

berti Gloss. Gr. p. 114. κεκοίνωκεν· ἐμίανεν.

ΚΟΙΝΩΝΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. transitive: *communico, in commune confero, aliquid largior, impertior,* a κοινωνὸς *socius, particeps.* Rom. XII, 13. ταῖς χρείαις τῶν ἁγίων κοινωνοῦντες eleemosynis succurrite indigentiae Christianorum, ubi κοινωνεῖν *Theodoretus* explicat per μεταδοῦναι χρημάτων. Galat. VI, 6. κοινωνείτω δὲ ὁ κατηχούμενος τὸν λόγον τῷ κατηχοῦντι ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς omni beneficiorum genere doctores vestros sublevate. *Phavor.* κοινωνείτω· ἀντὶ τοῦ μεταδιδότω.

2. intransitive: *in communionem et societatem alicujus venio, commercium cum aliquo habeo, particeps fio, participo.* Rom. XV, 27. εἰ γὰρ τοῖς πνευματικοῖς αὐτῶν ἐκοινώνησαν τὰ ἔθνη si enim beneficiorum spiritualium, ipsis proprie destinatorum, participes facti sunt gentiles. Philipp. IV, 15. οὐδεμία μοι ἐκκλησία ἐκοινώνησεν εἰς λόγον δόσεως καὶ λήψεως cum nulla ecclesia rationes habui expensorum et acceptorum, seu, nulla ecclesia mecum commercium habuit, quod attinet rationes etc. 1 Tim. V, 22. μηδὲ κοινώνει ἁμαρτίαις ἀλλοτρίαις neque particeps fias peccatorum alienorum, h. e. ne committas, ut alienorum peccatorum culpa ad te redundet. Prov. I, 11. Job. XXXIV, 8. Hebr. II, 14. κεκοινώνηκε σαρκὸς καὶ αἵματος habent corpus humanum. 1 Petr. IV, 13. 2 Joh. v. 11. Saepius non legitur in N. T. *Thom. M.* p. 538. ed. *Bernard.* οὐ μόνον κοινωνῶ σοι τοῦ δεῖνος, ἀντὶ τοῦ μετέχω σοι, ἀλλὰ καὶ κοινωνῶ σοι ὧν ἔχω, ἀντὶ τοῦ μεταδίδωμι. Πλάτων ἐν δευτέρῳ τῶν πολιτειῶν· τετραπλάσιον χρόνον τε καὶ πόνον ἀναλίσκειν ἐπὶ σίτου παρασκευῇ, καὶ ἄλλοις κοινωνεῖν. ἤγουν μεταδιδόναι τούτου. — — καὶ κοινωνῶ ἁπλῶς τὸ μετέχω, πρὸς γενικὴν μόνον συντασσόμενον. Caeterum notandum est κοινωνεῖν etiam a Graecis, quanquam rarius, genitivo jungi, v. c. *Artemid.* I, 49. *Diod. Sic.* I, 74. et *Long. Pastoral.* l. l. p. 9.

ΚΟΙΝΩΝΊΑ, ας, ἡ, 1. *communicatio,* speciatim: *communicatio beneficiorum, beneficentia, liberalitas,* et per metonymiam causae efficientis pro effectu: *ipsum beneficium, eleemosyna, pecunia collecta,* a κοινωνὸς, quod vide. Sic legitur in N. T. Rom. XV, 26. κοινωνίαν καλεῖ τὴν ἐλεημοσύνην. 2 Cor. IX, 13. ἁπλότητι τῆς κοινωνίας εἰς αὐτοὺς ob integritatem liberalitatis vestrae erga ipsos et alios. Hebr. XIII, 16. τῆς δὲ εὐποιΐας καὶ κοινωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε. Cf. *D'Orville* ad *Chariton.* p. 135. *Phavor.* κοινωνία· ἡ ἐλεημοσύνη.

2. *participatio, communio, conjunctio, societas, consortium, fruitio, socialis conversatio.* Act. II, 42. καὶ τῇ κοινωνίᾳ καὶ τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου et communi usu sacrae coenae, quae a Scriptoribus ecclesiasticis κατ' ἐξοχὴν κοινωνία vocatur, v. c. apud *Dionys. Areop.* Hier. Eccles. cap. III. *Chrysost.* Homil. X. in Joh. Conf. *Suiceri* Obss. Sacr. p. 101. et *Casauboni* Exercit. Antibar. XVI, 30. p. 445. 1 Cor. I, 9. κοινωνία Ἰησοῦ Χριστοῦ conjunctio Christianorum cum Jesu, quae est in felicitate, per Christum omnibus parta, qui religioni christianae convenienter vivunt. ibid. X, 16. usus panis et vini in S. coena dicitur esse κοινωνία τοῦ αἵματος καὶ τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ fruitio (i. q. μετοχὴ, interprete *Chrysostomo,* coll. v. 17.) sanguinis et corporis J. C. Possis tamen commode etiam reddere: efficit et reddit nos participes corporis et sanguinis J. C. 2 Cor. VI, 14. τίς κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; quid commune esse potest luci cum tenebris? ubi cum vocabulis μετοχὴ et συμφώνησις permutatur. (Sirac. XIII, 2. 17.) ibid. VIII, 4. XIII, 13. ἡ κοινωνία τοῦ ἁγίου πνεύματος participes fiatis auxilii divini. Galat. II, 9. Ephes. III, 9. Philipp. I, 5. ἐπὶ τῇ κοινωνίᾳ ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον ob constantiam vestram in religione christiana. ibid. II, 1. εἴ τις κοινωνία πνεύματος si qua consensio et conjunctio animorum. ibid. III, 10. κοινωνία τῶν παθημάτων calamitatum societas. Philem. v. 6. 1 Joh I, 3. 6. 7. Saepius non legitur in N. T. Copiose de hac voce disputavit *P. Schaffs-*

hausen

hausen in Diss. de Vera Notione Vocabuli κοινωνία, Lips. 1738. 4. et *Joh. Floderus* in Diss. sistente vocabulum κοινωνία in Scriptis N. T. ὁμώνυμον. Upsal. 1776. 4.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΌΣ, ἡ, ὸν, *liberalis, qui lubenter opibus suis aliorum paupertatem sublevat, libenter communicans*, a κοινωνός. Semel in N. T. legitur 1 Tim. VI, 18. ubi divites jubentur esse κοινωνικοί. Apud graecos Scriptores κοινωνικὸς fere semper *hominem* designat, *qui est societatis amans, et se lubenter ad aliorum consuetudinem demittit, humanus, non austerus et fastuosus. Phavor.* κοινωνικούς· τοῦτ' ἔστι πρᾴους, προσηνεῖς, ἀτύφους, συγκαταβατικούς, ἀπὸ τοῦ εὐμεταδότους εἶναι κοινωνίας. Vide *Demosthen.* p. 182. 16. ed. *Reiske* et *Polyb.* II, 41. 1.

ΚΟΙΝΩΝΌΣ, οῦ, ὁ, ἡ, *socius, qui societatem iniit cum aliquo, amicus*, item, *qui ejusdem rei particeps est cum aliquo*, aut *in communionem cum aliquo venit*, a κοινὸς *communis*. Legitur in N. T. Matth. XXIII, 30. οὐκ ἂν ἤμεθα κοινωνοὶ αὐτῶν ἐν τῷ αἵματι κ. τ. λ. non fuissemus socii eorum in profundendo sanguine prophetarum. Luc. V, 10. οἳ ἦσαν κοινωνοὶ τῷ Σίμωνι qui cum Simone societatem inierant. 1 Cor. X, 18. κοινωνοὶ τοῦ θυσιαστηρίου εἰσὶ profitentur se eo ipso cultores Dei, cui sacra fiunt in altari. ibid. v. 20. οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς κοινωνοὺς τῶν δαιμονίων εἶναι nollem autem vos participes fieri cultus, qui idolis praestatur. 2 Cor. I, 7. VIII, 23. κοινωνὸς ἐμὸς socius meus. Philem. v. 17. εἰ οὖν ἐμὲ ἔχεις κοινωνὸν quodsi me habes amicum tuum. Hebr. X, 33. 1 Petr. V, 1. 2 Petr. I, 4. θείας κοινωνοὶ φύσεως divinae participes naturae. Saepius non legitur in N. T. In versione Alex. respondet hebraico חָבֵר *sodalis, socius, consors*. Prov. XXVIII, 24. Ies. I, 23. Malach. II, 14. 2 Regg. XVII, 11.

ΚΟΊΤΗ, ης, ἡ, 1. proprie: *cubile, lectus*, a κεῖμαι *cubo, jaceo*. Luc. XI, 7. καὶ τὰ παιδία μετ' ἐμοῦ εἰς τὴν κοίτην (pro ἐν τῇ κοίτῃ) εἰσὶν et pueri mei mecum sunt in cubili. *Xenoph.* de Mag. Equit. VII, 12. ἐκ κοίτης ἀνισταμένους. 2 Sam. XI, 2. Ies. LVI, 10.

2. speciatim et κατ' ἐξοχὴν notat *torum genialem, lectum conjugalem*, et ex adjuncto: *matrimonium*. Hebr. XIII, 4. ἡ κοίτη ἀμίαντος torus conjugalis ne polluatur, seu, ne violate leges matrimonii. Ita etiam apud Graecos κοίτη (v. c. *Plutarch*. T. II. p. 1153. *Chariton*. II, 1. *Lucian*. Pseudomant. T. I. Opp. p. 779. Conf. *Stosch*. Archaeol. Oeconom. N. T. p. 17.) et εὐνή, et apud Latinos (v. c. *Lactant*. de Mort. Persec. c. 38) *cubile* usurpatur, observante *El. Palairet*. in Obss. Philol. p. 495 seq. Hinc

3. *concubitus, congressus venereus, maxime illegitimus*, i. q. συνουσία. Rom. XIII, 13. μὴ κοίταις καὶ ἀσελγείαις. Num. XXXI, 17. ἥτις ἔγνω κοίτην (hebr. מִשְׁכָּב) ἄρσενος. ibid. v. 18. 35. Levit. XV, 16. 18. κοίτη σπέρματος est concubitus, cum emissione et immissione seminis conjunctus. Levit. XVIII, 23. πρὸς πᾶν τετράπουν οὐ δώσεις τὴν κοίτην σου. *Gloss. Vett.* κοίτη· *concubitus*. *Eurip.* Hippolyt. v. 153. κρυπτᾷ γε κοίτᾳ τῶν σῶν λεχέων. Eodem sensu εὐνὴ apud *Homer*. Odyss. ι, v. 126. Cf. *El. Palairet*. l. l. p. 377.

4. per metalepsin: *ipsa proles ex concubitu*. Rom. IX, 10. ἐξ ἑνὸς κοίτην ἔχουσα κ. τ. λ. quum ex uno Isaaco gravida facta gemellos, Esauum et Jacobum, peperisset. Saepius non legitur in N. T.

ΚΟΙΤΏΝ, ῶνος, ὁ, *cubiculum, locus domus, ubi sunt cubilia*, a κοίτη *lectus, cubile*. Semel occurrit in N. T. Act. XII, 20. τὸν ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος τοῦ βασιλέως, scil. τεταγμένον, qui praeest cubiculo regis, cubicularius regis. Alex. pro חֶדֶר, חֲדַר *cubiculum, conclave*, 2 Sam. IV, 7. XIII, 10. Joel. II, 16. etiam pro מִשְׁכָּב Exod. VIII, 3. 2 Regg. VI, 12. *Hesych.* et *Phavor.* κοιτών· τὸ δωμάτιον.

ΚΌΚΚΙΝΟΣ, η, ον, *coccineus, cocco tinctus, cocci colore imbutus*, a κόκκος *coccus*.

coccus. *Coccus* autem, quo infectores utuntur, secundum *Dioscoridem* IV. c. 48. tinctorius, frutex est parvus sarmentosus, cui grana velut lentes adhaerent. Haec delecta çomponuntur. Optimus est Galatiaticus et Armeniacus, deinde Asiaticus et Cilicius, postremus omnium est Hispanicus. *Plin*. H. N. IX. 41. XVI, 8. XXII, 2. *Hesych*. κόκκος· ἐξ οὗ Φοινικοῦν βάπτεται τὸ χρῶμα. Legitur in N. T. Matth. XXVII, 28. περιέθηκαν αὐτῷ χλαμύδα κοκκίνην circumdederunt ei chlamydem coccineam. Hebr. IX, 19. μετὰ ὕδατος καὶ ἐρίου κοκκίνου cum aqua et lana coccinea. Apoc. XVII, 3. 4. πορφυροῦν καὶ κόκκινον, scil. ἱμάτιον, (coll. 2 Sam. I, 24.) ib. XVIII, 12. 16. Saepius non legitur in N. T. Alexandrini usi sunt hac voce pro תּוֹלָע aut תּוֹלַעַת, h. e. *coccus vermiculus*, (nam in cocco vermis inest, ad tingendum praestantior cocco ipso) Ies. I, 18. Exod. XXV, 4. Levit. XIV, 4. 6. 49. etc. pro כַּרְמִיל, 2 Chron. II, 7. 14. III, 14. et שָׁנִי *dibaphum coccineum*, Jos. II, 18. 2 Sam. I, 24. Conf. *Braun*. de Vestitu Sacerdot. Hebr. I, c. 15. §. 200. *Bochart*. Hieroz. P. II. Lib. IV. c. 27. p. 624 seq. et *Salmasii* Exercit. Plin. p. 192 seq. et 213.

ΚΌΚΚΟΣ, ου, ὁ, *granum cujuscunque generis, bacca*. Matth. XIII, 31. κόκκος σινάπεως. XVII, 20. ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκος σινάπεως si vel tantulum fidei, seu, vel minimam fidei (miraculosae) partem haberetis. Formula proverbialis, de qua infra ad σίναπι uberius exponetur. Marc. IV, 31. Luc. XIII, 19. XVII, 6. Joh. XII, 24. ὁ κόκκος τοῦ σίτου granum tritici. 1 Cor. XV, 37. γυμνὸν κόκκον. Saepius non legitur in N. T.

ΚΟΛΆΖΩ, fut. άσω, *punio, castigo, poenis compesco atque cohibeo petulantiam alicujus*, (unde ἀκόλαστος *qui nullis poenis compesci ac coerceri se patitur*, Prov. XIX, 29. XX, 1. XXI, 11. Conf. *Irmisch*. ad *Herodian*. I, 5. 25.) etiam, ut τιμωρέω, *vexo durius insontem*. *Isocrat*. Panegyr. c. 34. p. 90. οὐδεὶς ἡμῶν οὕτω αἰκίζεται τοὺς οἰκέτας, ὡς ἐκεῖνοι τοὺς ἐλευθέρους κολάζουσι. Bis tantum legitur in N. T. Act. IV, 21. μηδὲν εὑρίσκοντες πῶς κολάσωνται αὐτοὺς quum nullam in eos animadvertendi caussam exquirere possent. 2 Petr. II, 9. ἀδίκους δὲ εἰς ἡμέραν κρίσεως κολαζομένους τηρεῖν impios in diem judicii puniendos servare. *Thucyd*. II, cap. 87. κολασθήσεται τῇ πρεπούσῃ ζημίᾳ. *Phavor*. κολάζω· ἀμύνομαι, εὐθύνω, τίνω, τιμωροῦμαι. Idem: κολάζω καὶ τὸ παιδεύω, ἀφ' οὗ τὸ κεκολασμένον ἦθος, τὸ πεπαιδευμένον. καὶ ἀκόλαστον· τὸ ἀπαίδευτον.

ΚΟΛΑΚΕΊΑ, ας, ἡ, *adulatio, adsentatio*, a κολακεύω *adulor*, quod a κόλαξ, ακος, ὁ, *adulator, parasitus*. In N. T. tantum reperitur 1 Thess. II, 5. οὔτε γάρ ποτε ἐν λόγῳ κολακείας ἐγενήθημεν nec unquam adulatione, s. adsentatione usus sum; nam λόγος κολακείας est idem, quod κολακεία. Conf. *Alberti* Obss. Philol. p. 475. *Phavor*. κολακεία ἐστὶν ὁμιλία πρὸς ἡδονὴν ἄνευ βελτίστου· ἢ ἕξις ὁμιλητικὴ πρὸς ἡδονὴν ὑπερβάλλουσα τὸ μέτριον, ἢ ἔπαινος ὑπὲρ τὸ πρέπον, καὶ ἀπάτη.

ΚΌΛΑΣΙΣ, εως, ἡ, *poena, supplicium, cruciatus*, a κολάζω *punio*. Bis tantum legitur in N. T. Matth. XXV, 46. ἀπελεύσονται οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον hi abibunt ad supplicia aeterna. *Aelian*. V. H. VII, 15. 1 Joh. IV, 18. ὁ φόβος κόλασιν ἔχει metus mentem humanam adfligit. Alii vertunt: *metus est impedimento amori*, ut κόλασις h. l. sit *obstaculum, impedimentum*. Cf. *L. Bos*. in Exerc. p. 290. et *Alberti* in Obss. Philol. ad h. l. et in Periculo Critico p. 36. *Hesych*. κόλασις· τιμωρία.

ΚΟΛΑΦΊΖΩ, fut. ίσω, 1. proprie: *pugnis*, seu *convolutis manibus percutio, caedo et tundo, colaphum alicui infligo, colaphis caedo*, (quod Attici auctore *Thoma M*. κονδυλίζειν dixere) et ita differt a ῥαπίζω, quod significat *os palma caedere, faciem plana palma contundere*; πατάξαι τὴν γνάθον ἁπλῇ τῇ χειρί, interprete *Suida*. (a κόλαφος *compressa in pugnum manus*.) Matth.

 XXVI,

XXVI, 67. καὶ ἐκολάφισαν αὐτὸν et colaphos inflixerunt ei. Marc. XIV, 65. Conf. *Fischeri* Prolus. III. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 5 seq.

2. metaphorice, et per synecdochen speciei pro genere: *contumeliis acerbis aliquem vexo et afficio, ignominiose tracto, gravissime affligo, poenis afficio.* 1 Cor. IV, 11. 2 Cor. XII, 7. ubi sermo est de gravissima afflictione Pauli. 1 Petr. II, 20. εἰ ἁμαρτάνοντες καὶ κολαφιζόμενοι ὑπομενεῖτε si heri vestri malefactorum vestrorum poenas a vobis sumunt. In nonnullis codicibus pro κολαφιζόμενοι legitur κολαζόμενοι, quae lectio ex interpretamento orta videtur. Similis formula est εἰς πρόσωπον δέρειν, quae 1 Cor. XI, 20. legitur. — *Hesych.* κολαφιζόμενος· ῥαπιζόμενος. Rectius *Theophyl.* ad Matth. XXVI, 67. κολαφίζειν ἐστὶ τὸ διὰ χειρῶν πλήττειν συγκαμπτομένων τῶν δακτύλων, καὶ ἵνα ἀφελέστερον εἴπω, διὰ τοῦ γρόνθου κονδυλίζειν.

ΚΟΛΛΑ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *glutino, conglutino, agglutino, glutine jungo,* a κόλλα *gluten, glutinum. Pindar.* Olymp. V, 29. κολλᾷ δὲ σταδίων θαλάμων ταχέως ὑψίγυιον ἄλσος. Medium κόλλάομαι.

2. metaphorice, tralatione facta ab iis, quae visco aut glutine juncta sunt, ut hebraicum דָּבַק, significat: *adhaerere, conjungere se cum aliquo, adjungi, associari, familiariter aliquo uti, sequi, studere, sectari,* et de omni arctiore conjunctione cum re aut persona usurpatur. Luc. X, 11. τὸν κονιορτὸν τὸν κολληθέντα ἡμῖν pulverem adhaerentem calceis et vestimentis. ibid. XV, 15. ἐκολλήθη ἑνὶ τῶν πολιτῶν applicuit se civi illius regionis. Act. V, 13. τῶν δὲ λοιπῶν οὐδεὶς ἐτόλμα κολλᾶσθαι αὐτοῖς nullus autem procerum audebat se associare iis. ibid. VIII, 29. κολλήθητι τῷ ἅρματι τούτῳ sequere, seu comitare hunc currum. ibid. IX, 26. ἐπειρᾶτο κολλᾶσθαι τοῖς μαθηταῖς conabatur familiariter cum Christianis versari. ib. X, 28. κολλᾶσθαι ἀλλοφύλῳ familiariter uti gentilibus. ib. XVII, 34. κολληθέντες αὐτῷ sequentes eum. Rom. XII, 9. κολλώμενοι τῷ ἀγαθῷ studete aliorum commodis inservire. 1 Cor. VI, 16. ὁ κολλώμενος τῇ πόρνῃ κ. τ. λ. qui cum meretrice rem habet, unam quasi cum ea constituit personam. ib. v. 17. ὁ δὲ κολλώμενος τῷ Κυρίῳ ἓν πνεῦμά ἐστι qui addictus est cultui Domini, arctissime cum eo conjunctus est quoad animum. Saepius non legitur in N. T. Eodem sensu דָּבַק, quod ut Arabicum دبق proprie *agglutinari* notat, in V. T. usurpatur, v. c. Jer. XIII, 11. Deut. XXVIII, 60. κολληθήσονται ἐν σοί. Ruth. II, 8. κολλήθητι μετὰ τῶν κορασίων μου. 2 Regg. XVIII, 6. ἐκολλήθη τῷ Κυρίῳ. Sirac. XIX, 2. ὁ κολλώμενος πόρναις. *Plutarch.* de Polyphil. T. II. p. 94. διὸ δεῖ μὴ ῥαδίως προσδέχεσθαι μηδὲ κολλᾶσθαι τοῖς ἐντυγχάνουσι.

ΚΟΛΛΟΥ'ΡΙΟΝ, s. ΚΟΛΛΥ'ΡΙΟΝ, ίου, τὸ, *collyrium,*

1. proprie: *parvus panis, pastillus, panis cinericius,* a κολλύρα *panis, qui pueris datur, frustulum panis, panis cinere coctus. Phavor.* κολλύρα· τὸ ἔλαττον τοῦ ἄρτου. τινὲς δὲ τὴν κολλύραν εἶδος ἄρτου. ὃ τοῖς παιδίοις διδόασι. Idem: κολλούριον· ἀπὸ τοῦ κολοβόν. κόλλιξ γὰρ ὁ ἄρτος. — κολλούρια· τὰ κολοβὰς ἔχοντα τὰς οὐράς. τοῦτο δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄρτων δύναται λέγεσθαι, καὶ ἐπὶ τῶν ἰατρικῶν φαρμάκων.

2. *medicamenti genus, quod in oculorum affectibus sumebatur.* Parabatur in oblonga, nonnunquam orbiculari forma ex spodio, et coloris cinerei erat. Dissolutum vehiculo convenienti fecibus et lippitudini oculorum opponebatur. Nomen suum accepit aut a forma et colore, quem cum κολλύρα communem habebat, aut, ex aliorum sententia, ab effectu, quia fluxiones oculorum inhibebat, a κωλύω *inhibeo* et ῥοῦς *fluxio*. Multa vero hujus medicamenti (quod oculis male affectis illinebatur) genera commemorantur apud veteres, v. c. *Celsum* de Medic. VI, c. 6. *Paulum Aeginet.* III, c. 22. *Hippocrat.* de Victu Acut. c. 68. *Dioscor.*

oscor. I, c. 2. p. 130. *Plin.* H. N. XXI, c. 20. Cf. etiam *St. Blancard.* Lex. Med. p. 75. *Salmas.* Exercit. Plin. p. 182 et 936. et *Clericum* in Hist. Med. Lib. II, c. I. p. 612 seq. Semel tantum legitur in N. T. Apoc. III, 18. καὶ κολλούριον ἔγχρισον (supple κατὰ) τοὺς ὀφθαλμούς σου collyrio inunge oculos tuos, h. e. ad sanam mentem redi, ad idoneam cognitionem adspira. Judaei, qui etiam κολλούριον civitate sua donarunt, eodem sensu voce קולורין et קולורית usi sunt, teste *Schoettgenio* in Hor. Hebr. et Talm. p. 1103.

ΚΟΛΛΥΒΙΣΤΗΣ, οῦ, ὁ, *trapezita, numularius, mensarius, qui numos numis permutat cum quodam lucro pro navata opera*, a κόλλυβος, quod non solum *numum minutum*, (*Schol. Aristoph.* ad Pacem. v. 1199. οὐδὲ κολλύβου· εἶδος εὐτελοῦς νομίσματος ἀντὶ τοῦ· οὐδὲ ὀβόλου.) sed etiam *pecuniae permutationem* (τὴν ἀργυρίου ἀλλαγὴν, teste *Polluce* Onom. III, c. 9. VII, 30.) significat. Damnarunt hanc vocem grammatici, v. c. *Moeris, Thomas Mag.* p. 108. et *Phrynichus* p. 82. qui Atticos voce ἀργυραμοιβὸς in hac re tantum usos esse docuerunt. Κολλυβιστὴς dicitur apud Graecos etiam κερματιστὴς respectu nummorum minutorum, quos permutabant, et τραπεζίτης respectu mensarum, quibus assidebant. Conf. *Salmasium* de Usuris p. 494 seq. Qui in N. T. commemorantur κολλυβισταὶ, Matth. XXI, 12. Marc. XI, 15. et Joh. II, 15. in porticibus templi Hierosolymitani sedebant et permutatione numorum viliorum didrachmis, aut semisiclis quaestum faciebant. Quilibet enim Judaeorum annuatim vicesimo quinto die mensis Adar dimidium sicli ad templi cultum persolvere tenebatur, pro legis Mosaicae vi Exod. XXX, 13—15. Vide *Lightfootum* ad Matth. XXI, 12. *Thom. M.* p. 539. κολλυβιστὴς ἐπὶ τοῦ ἀργυραμοιβοῦ φησὶν ὁ Μένανδρος κ. τ. λ. Vide ad h. l. interpretes.

ΚΟΛΛΥΡΙΟΝ, ου, τὸ, vide ΚΟΛΛΟΥΡΙΟΝ.

ΚΟΛΟΒΟΩ, ῶ, fut. ώσω, 1. proprie: *mutilo, detrunco, amputo*, a κολοβὸς *mutilus, mancus, truncatus*, (*Xenoph. Cyrop.* I, 4. 11.) hocque a κολούω *amputo, decurto*. Sic legitur in vers. Alex. 2 Sam. IV, 12. καὶ κολοβοῦσι (hebr. וַיְקַצְּצוּ) τὰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ τοὺς πόδας αὐτῶν, et apud *Symmach.* et *Theodot.* Ies. XXVIII, 20. pro קָצַר. *Arrian.* Diss. in Epictet. II, c. 10. κεκολόβωται τὸ σῶμα. *Polyb.* I, 80, 13. Hinc κολοβότης *decurtatio* in fragmentis *Aquilae* Exod. VI, 9. κολόβοχυς *mutilus manu*, Levit. XXI, 18. κολοβόῤῥιν *mutilatus naso*, ib. κολοβόκερκος *cauda mutilatus*. Levit. XXII, 23. Lex. *Cyrilli* MS. Brem. κολοβοῖ· ἐπικόπτει, ἀκρωτηριάζει.

2. *decurto, contraho, abbrevio.* Matth. XXIV, 22. καὶ εἰ μὴ ἐκολοβώθησαν αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι nisi abbreviarentur dies illi, sc. excidii Hierosolymitani, nemo superstes maneret. ibid. διὰ δὲ τοὺς ἐκλεκτοὺς κολοβωθήσονται αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι sed propter electos contrahentur, seu breviores reddentur dies illi. Marc. XIII, 20. Saepius non legitur in N. T.

ΚΟΛΟΣΣΑΙ, ῶν, αἱ, *Colossae*, sive *Colosse* aut *Colossis*. Urbs celeberrima (*Plin.* H. N. V, cap. 41.) Phrygiae majoris, regionis Asiae minoris, sita ad Lycum et Maeandrum fluvium, haud procul a Laodicea et Hierapoli; quam ob rem Paulus Laodicenses per Colossenses salutari jussit et epistolas invicem communicari. Coloss. IV, 15. In antiquissimis et optimis codicibus scribitur urbis hujus nomen Κολασσαὶ, quam scripturam *Millius* quoque in N. T. suo secutus est. Conf. *Cellarii* Geogr. Antiq. T. II, p. 133. Caeterum haec urbs magna et populosa, quae, teste *Theophylacto*, etiam *Chonae* dicta est, destructa est terrae motu cum Laodicea et Hierapoli, teste *Orosio*, (Lib. VII, c. 7.) tempore Neronis, anno Christi

66. adeoque Paulo apostolo adhuc vivente, unde apud Ptolemaeum non reperitur. Semel legitur in N. T. Coloss. I, 2.

ΚΟ'ΛΠΟΣ, ου, ὁ, respondet hebraico חֵיק et est

1. proprie: *gremium*, seu *pars inferior corporis inter femorum complexum*, 1 Regg. III, 20. ita dicta secundum grammaticos veteres, vel a κοῖλος *cavus*, quia cavus est, vel a καλύπτω *occulto*, quia vestibus tegitur et occultatur. Hinc apud Graecos etiam *uterus* κόλπος dicebatur. Conf. interpretes ad *Callim.* Hymn. in Jov. v. 15. et *Spanhem.* ad *Callim.* Hymn. in Delum v. 214.

2. *sinus, pectus, anterior corporis pars, quae est inter duo brachia.* Ruth. IV, 16. 1 Regg. XVII, 19. Joh. XIII, 23. ἦν δὲ ἀνακείμενος εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ Ἰησοῦ recumbebat autem unus discipulorum Jesu in ejus sinu, h. e. proximus Jesu accumbebat. Scilicet veteres in conviviis accumbebant, ita, ut caput alterius sinum quasi et pectus alterius sibi quam proximi occuparet et expleret; et apud Romanos etiam illi, qui erant carissimi, in sinu domini accumbebant. *Xiphil.* in *Dion.* p. 352. (Cf. *P. Zornii* Bibliotheca Antiquar. Exeget. T. I. p. 536 seq.) Huc pertinent etiam formulae loquendi sequentes: α) ἀποφέρεσθαι εἰς τὸν κόλπον τοῦ Ἀβραὰμ *duci in sinum Abrahae*, h. e. *deferri in locum, ubi cum Abrahamo coenare* seu *felicitate aeterna frui possis.* Luc. XVI, 22. β) ἐν τοῖς κόλποις τοῦ Ἀβραὰμ εἶναι *in sinu Abrahae esse*, seu *proximum Abrahamo accumbere*, h. e. *una cum Abrahamo frui felicitate aeterna.* Luc. XVI, 23. καὶ Λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ, pro ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ. Nam etiam apud Graecos κόλπους de unius hominis sinu dici, demonstravit *Reitz.* ad *Lucian.* Opp. T. II, pag. 246. Adde *Diog. Laërt.* I, c. 85. Confer *Joh. Floderi* κόλπος τοῦ Ἀβραὰμ Luc. XVI, 22. 23. Upsal. 1764. γ) εἶναι εἰς τὸν κόλπον τινὸς metaphorice notat: *cum aliquo arctissime conjunctum esse, alicujus familiaritate uti*, ducta metaphora ex more convivandi Hebraeorum. Joh. I, 18. ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρὸς qui eandem cum Deo habet naturam et majestatem, seu, qui cum Deo est conjunctissimus, i. q. v. 2. ὁ ὢν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν Θεόν. Fortasse tamen h. l. metaphora petita esse potest a parentibus, liberos parvulos blande in sinu reponentibus, ut sit: *qui est filius Dei patris dilectissimus.* Conf. *Elsneri* Obss. Sacr. p. 299. Certe apud Latinos *in sinu* aut *gremio esse* dicebantur *ii, qui admodum diligebantur et familiaritate alicujus intima fruebantur*, v. c. *Cic.* XIV, Ep. 4. "Tu vero sis in sinu semper et complexu meo." Id. pro Cluentio c. 5. et pro Caelio cap. 24.

3. per metonymiam, ut *sinus* (apud *Horat.* II. Serm. III, 172. *Virgil. Aen.* I, 234.), *pars anterior vestis laxioris, quae sinum vel gremium tegebat et rebus excipiendis et portandis apta erat.* Ita et חֵיק usurpatur. Ruth. III, 15. Exod. IV, 6. 7. Prov. VI, 27. XVI, 23. Luc. VI, 38. μέτρον καλὸν δώσουσι εἰς τὸν κόλπον ὑμῶν mensuram bonam dabunt in sinum vestrum; ubi formula διδόναι εἰς τὸν κόλπον τινὸς metaphorice de *quavis retributione et remuneratione*, de praemiis (2 Sam. XII, 8.) pariter ac poenis usurpatur. Ies. LXV, 6. ἀνταποδώσω εἰς τὸν κόλπον αὐτῶν τὰς ἁμαρτίας. Jerem. XXXII, 18. Ps. LXXIX, 12. *Polyb.* III, 33. 2. et XXII, 21. 10.

4. *sinus maris, littorum curvitate conclusus*, ein Meerbusen *a gulph*, quem Itali hodie *Golfo* vocant. Act. XXVII, 39. κόλπον δέ τινα κατενόουν sinum quendam in litore animadverterunt. Saepius non legitur in N. T. *Xenoph. Hist. Gr.* I, 4. 4. IV, 8. 10. *Demosthen.* Opp. p. 1237. l. 9. ed. *Reiske*: περὶ τὸν Ἀργολικὸν κόλπον. Eodem modo *sinus* adhibetur apud *Virgilium Aen.* II, 23. *Hesychius*: κόλπος· κοῖλος τόπος παραθαλάσσιος. *Phavor.* Κόλπος· — — εἴληπται

—— εἴληπται δὲ ἐξ ὁμοιότητος τινὸς ἀπὸ θαλασσίου κόλπου, ὅς ἐστι θάλασσα δύο ἀκρωτηρίων. Idem: κόλπος· κατὰ τοὺς παλαιοὺς κυρίως θάλασσα ὑπὸ ἀκρωτηρίων περιεχομένη. Copiose de hac voce disputavit *Fesselius* in *Adverss. SS.* IV, c. 9.

ΚΟΛΥΜΒΑ'Ω, ῶ, fut. ήσω, *nato*. Semel in N. T. legitur Act. XXVII, 43. ἐκέλευσεν δὲ τοὺς δυναμένους κολυμβᾷν jussit, ut, qui natare possent, etc. Conf. *Symmach.* Ies. XXV, 11. *Phavor.* κολυμβᾷν· οἱ Δωριεῖς κολυφᾷν λέγουσιν, ἀπὸ τοῦ κόλους, ὅ ἐστι κολυμβοὺς φαίνεσθαι τοὺς ἐν ὕδατι, καὶ μὴ ὁλοτελεῖς. Conf. *Thom. M.* sub νῦν p. 624. ed. *Bernard.*

ΚΟΛΥΜΒΗ'ΘΡΑ, ας, ἡ, 1. proprie: *locus, ubi natare possumus*, a κολυμβάω *nato*. *Joseph. A. J.* XV, 3. 3.

2. *piscina, fossa fovendis piscibus destinata et apta.* Respondet hebraico בְּרֵכָה in versione Alex. 2 Regg. XVIII, 17. Nehem. III, 15. 16. Ies. VII, 3. et apud *Symmachum* Cant. VII. 4. ubi in Alexandrina versione est λίμνη. Joh. IX, 7. 11. ἡ κολυμβήθρα τοῦ Σιλωὰμ piscina, in quam se fons Siloam effundebat.

3. *locus, arte structus, ad aquas recipiendas, ubi lavatur, balneum*, et speciatim: *aedificium super thermas*, seu *aquas medicatas, exstructum, ubi homines se lavant.* Joh. V, 2. *Syrus:* ܒܝܬ ܡܥܡܘܕܝܬܐ. ib. v. 4. 7. Saepius non legitur in N. T. *Suid.* κολυμβήθρα· ὁ κόλυμβος. ὁ κόλυμβος δὲ, ὁ τοῦ λούτρου.

ΚΟΛΩΝΙ'Α, ας, ἡ, *Colonia.* Nomen latinum, civitate Graeca donatum, cujusmodi multa in N. T. leguntur. Ita dicta est a Latinis urbs, quae a civibus, aliunde adductis, habitabatur, v. c. Colonia Agrippinensis, seu, ut vulgo dicitur, Colonia Agrippina, a colonia Agrippinae Juliae, Claudii imperatoris uxoris, auspiciis ducta, nomen accepit. Semel legitur haec vox in N. T. Act. XVI, 12. πρώτη τῆς μερίδος τῆς Μακεδονίας πόλις, κολωνία prima partis Macedoniae urbs, colonia Romana. Non erat autem Philippi proprie colonia Romana, sed urbs juris Italici. Conf. *Schwarz.* Monumenta Ingeniorum T. II, p. 65. et *Spanhemium* de Usu et Praest. Numism. Diss. IX, § 14.

ΚΟΜΑ'Ω, ῶ, fut. ήσω, *comatus sum*, (*Xenoph.* de Republ. Laced. IX, 3. Id. de Re Equestri V, 8.) *comam alo, more mulierum, Plutarch.* T. VI. p. 717 et 718. ed. *Reiske.* a κόμη *coma.* In N. T. tantum legitur 1 Cor. XI, 14. 15. ἢ οὐδὲ αὐτὴ ἡ φύσις διδάσκει ὑμᾶς, ὅτι ἀνὴρ μὲν, ἐὰν κομᾷ, ἀτιμία αὐτῷ ἐστι, γυνὴ δὲ, ἐὰν κομᾷ, δόξα αὐτῇ ἐστιν; annon ipsa rei natura vos hoc docet, quod viro, si comam alat, dedecori sit, contra vero mulieri, si comata incedat, decorum sit? Confer *Salmasii* Epistolam de Caesarie Virorum et Coma Mulierum. L. B. 1644. 8. *Suid.* κομᾷ· γαυριᾷ, μέγα φρονεῖ. (*Etym. M.* κομᾷν σημαίνει ὑπερηφανεύειν. Conf. *Valckenar.* ad *Ammonium* p. 128.) στεφανοῦται, χλοηφορεῖ, τριχῶν ὑπερβολῇ κοσμεῖται, ἢ περιουσίᾳ χρημάτων μεγαλαυχεῖ.

ΚΟ'ΜΗ, ης, ἡ, *coma, comta caesaries et curiosius culta hominis*, a κομέω *orno.* Semel in N. T. legitur 1 Cor. XI, 15. ὅτι ἡ κόμη ἀντὶ περιβολαίου δέδοται αὐτῇ coma enim loco velaminis ipsi data est. Alexandrini posuerunt pro פֶּרַע *coma*, Num. VI, 5. Ezech. XLIV, 20. et pro פְּאֵר *tiara, capitis ornamentum*, Ezech. XXIV, 23. *Suid.* κόμη· ἡ θρὶξ τῆς κεφαλῆς, coll. Lev. XIX, 27. Joh. I, 20. *Polyb.* II, 56, 7.

ΚΟΜΙ'ΖΩ, fut. ίσω, *porto, fero, veho, apporto, adveho, adduco.* Luc. VII, 37. κομίσασα ἀλάβαστρον μύρου afferens vasculum unguentarium. *Arrian.* Exped. Alex. VII, 22. ὅτι τὸ διάδημα τῷ Ἀλεξάνδρῳ ἐκόμισεν. 3 Esdr. IV, 5. τῷ βασιλεῖ κομίζουσι πάντα. ibid. v. 39. Sapient. XVIII, 21. *Eurip.* Phoen. v. 1655. *Hesych.* κομίζων· ἐπιφέρων. Medium Κομίζομαι, fut. κομίσομαι, attice κομιοῦμαι, *porto, fero aliquid, quod meum est*, seu *in meum usum affero mihi*, et speciatim

1. *recipio, quod antea meum fuit, recupero, redditum accipio.* Matth. XXV, 27. καὶ ἐλθὼν ἐγὼ ἐκομισάμην ἂν τὸ ἐμὸν σὺν τόκῳ et reversus ego recepissem pecuniam meam cum foenore a mensariis. Hebr. XI, 19. de Abrahamo, qui filium suum ἐκομίσατο ἐν παραβολῇ praeter omnem expectationem recepit. Genes XXXVIII, 20. κομίσασθαι (hebr. לָקַחַת) παρὰ τῆς γυναικὸς τὸν ἀῤῥαβῶνα. Hos. II, 9. κομιοῦμαι τὸν σῖτόν μου καθ' ὥραν αὐτοῦ. 2 Macc. X, 1. *Cebes* Tab. c. 21. ἐπὶ τούτῳ ἔλαβον τὰ θέματα, ἐφ' ᾧ οὐδὲν κωλύει τὸν θέμενον πάλιν κομίσασθαι. *Polyb.* X, 34. 3. Alia loca dedit *Kypke* in Obss. Sacr. T. I. p. 127. et *Krebs.* in Obss. Flav. p. 385.

2. *accipio, reporto, consequor, obtineo.* Hebr. X, 36. κομίσησθε τὴν ἐπαγγελίαν consequamini, quod vobis promissum est. ibid. XI, 40. οὐκ ἐκομίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν non acceperunt illud, quod promissum ipsis erat. 1 Petr. I, 9. κομιζόμενοι τὸ τέλος τῆς πίστεως reportantes praemia fidei vestrae. ibid. V, 4. κομιεῖσθε τὸν ἀμαράντινον τῆς δόξης στέφανον praemii loco reportabitis immarcescibilem felicitatis coronam. (Dixit quoque in Activo κομιεῖ pro κομίσει, *Herodotus* in *Euterpe* c. 121.) 2 Petr. II, 13. κομιούμενοι μισθὸν ἀδικίας justas impietatis poenas luent. 2 Macc. VIII, 33. τὸν ἄξιον τῆς δυσσεβείας ἐκομίσατο μισθόν. 1 Macc. XIII, 37. τὸν στέφανον τὸν χρυσοῦν κεκομίσμεθα. Tob. VII, 12. *Arrian.* Exped. Alex. V, 27. τὰ ἆθλα τῶν πόνων οἱ πολλοὶ ἤδη κεκομισμένοι.

3. *mercedem,* seu *remunerationem accipio,* in utramque partem, ac de poenis aeque ac virtutis et recte factorum praemiis usurpatur. 2 Cor. V, 10. ἵνα κομίσηται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος πρὸς ἃ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν, εἴτε κακὸν ut quilibet reportet mercedem eorum, quae in hac vita fecit, sive recte, sive male factorum. Ephes. VI, 8. ὃ ἐάν τι ἕκαστος ποιήσῃ ἀγαθὸν, τοῦτο κομιεῖται παρὰ τοῦ Κυρίου quilibet recte factorum praemia a Domino accipiet. Coloss. III, 25. ὁ ἀδικῶν κομιεῖται, ὃ ἠδίκησε injuste agens hujus injustitiae suae poenas dabit Deo. Saepius non legitur in N. T. Levit. XX, 17. ἁμαρτίαν κομιοῦνται peccati poenam sustinebunt.

ΚΟΜΨΟ΄Σ, ἡ, ὸν, proprie de vestitu et habitu corporis usurpatur et significat: *venustum, bellum, elegantem; Polyb.* XXX, 20, 3. ad animum vero translatum *hominem ingeniosum* notat. Vide *Phavorinum* sub h. v. Hinc adverbium κομψῶς *belle, bene, eleganter, venuste, lepide,* et in comparativo κομψότερον *melius,* quod semel in N. T. legitur Joh. IV, 52. ἐπύθετο οὖν παρ' αὐτῶν τὴν ὥραν ἐν ᾗ κομψότερον ἔσχε sciscitatus est ab iis horam, qua se melius habere (h. e. convalescere, *Cic.* ad Familiar. XVI. Ep. 22.) coepisset. *Syrus* habet ܐܬܦܢܝ h. e. *convaluit, sanitati restitutus est.* Κομψῶς ἔχειν dixit quoque *Arrianus Diss. Epictet.* III, c. 10. *Hesych.* κομψότερος· βελτιώτερον, ἐλαφρότερον.

ΚΟΝΙΑ΄Ω, et ΚΟΝΙΑ΄ΖΩ, fut. άσω, 1. proprie: *pulvere conspergo, pulvere impleo,* a κονία *pulvis.* Job. XXXVIII, 38. Alex. pro עָפָר et *cinis,* τέφρα, σποδὸς, interprete *Hesychio. Themist.* Orat. VII, p. 91. τοὺς ἀγγέλους τοὺς ἐκ τῶν πρoκοπτῶν κεκονιαμένους. *Symmach.* 2 Sam. I, 2. אֲדָמָה עַל רֹאשׁוֹ κεκονιασμένος. Jam, quia κονία, κονίαμα (*Joseph. A. J.* IV, 8. 3. *Diod. Sic.* XX, p. 411. ed. *Wesseling.*) et κόνις non solum *pulverem,* sed etiam *calcem* notat, (conf. Deut. XXVII, 2. Amos II, 1. Lex. *Cyrilli* MS. κονία· ἡ λευκασία.) etiam κονιᾶν

2. *dealbare, calce obducere* notat et respondet hebraico שִׂיד *linivit, calce dealbavit,* Deut. XXVII, 2. 4. Sic bis legitur in N. T. Matth. XXIII, 27. παρομοιάζετε τάφοις κεκονιαμένοις similes estis sepulcris dealbatis, h. e. vos specie tantum pii estis, seu pietatis specie alios fallitis. Solebant scilicet Judaei, quibus interdictum erat loca immunda adire, ne polluerentur, sepulcra

sepulcra calce, aqua temperata, obducere et ita signare. Conf. *Pocock.* Nott. Miscell. c. 5. Act. XXIII, 3. τοῖχος κεκονιαμένος paries, calce obductus, metaphorice is dicitur, qui aliis mendacio pietatis imponit, hypocrita, quem *Seneca* vocat hominem, ad similitudinem parietum extrinsecus cultum. *Phavor.* κονιᾷν λέγεται τὸ διὰ τιτάνεως χρίειν τινὰ τοῖχον, τίτανις δὲ λέγεται ἡ κοινῶς ἄσβεστος, et κεκονιασμένος τοῖχος, ὁ ἀσβέστῳ κεχρισμένος. Conf. etiam *Thom. M.* p. 521. ed. *Bernard.*

ΚΟΝΙΟΡΤΌΣ, οῦ, ὁ, *pulvis, pulvis excitatus et in aërem elevatus* (i. q. κόνις ὀρτή. Componitur enim ex κόνις *pulvis* et ὄρω *excito, concito).* Legitur in N. T. Matth. X, 14. ἐκτινάξατε τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ὑμῶν excutite pulverem pedum vestrorum, et hoc modo significate iis, vos nihil amplius commercii cum iis habituros esse. Luc. IX, 5. X, 11. Act. XIII, 51. XXII, 23. κονιορτὸν βαλλόντων εἰς τὸν ἀέρα pulverem in aërem jacientibus; qua actione symbolica, apud Judaeos recepta, summa alicujus abominatio et desiderium eum e medio tollendi significabatur. Saepius non legitur in N. T. In versione Alex. respondet hebr. אָבָק, Exod. IX, 9. Ies. V, 24. et עָפָר Deut. IX, 21. *Xenoph. Cyrop.* VI, 3. 3. *Polyb.* V, 8. 1. *Phavor.* κονιορτός· ὁ χοῦς, παρὰ τὸ ὄρω, τὸ διεγείρω κ. τ. λ.

ΚΟΠΆΖΩ, fut. άσω, 1. proprie: *quiesco gravi defatigatus labore,* a κόπος *labor. Hesych.* κόπασον· ἡσύχασον. Idem: ἐκόπασεν· ἐπαύσατο.

2. *cesso, sedor,* de quiete rerum inanimatarum, quae vehementem aliquam commotionem sequitur. Sic ter tantum legitur in N. T. de vento. Matth. XIV, 32. Marc. IV, 39. et VI, 51. ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος sedata est tempestas. *Vulgatus : cessavit ventus.* Genes. VIII, 1. καὶ ἐκόπασε τὸ ὕδωρ, pro hebr. שָׁכַךְ. Jon. I, 11, 12. ἡ θάλασσα κοπάσει, pro hebr. שָׁתַק *siluit, quievit, tranquillus fuit.* Sirac. XLIII, 23. *Herodot.* VII, 191.

ΚΟΠΕΤΌΣ, οῦ, ὁ, *planctus, moeror et luctus, qui pectus tundendo indicatur,* a κόπτομαι *plango,* hocque a κόπτω *ferio, caedo, percutio,* eo quod plangentes pectus ferire et percutere solebant. Semel in N. T. legitur Act. VIII, 2. καὶ ἐποιήσαντο κοπετὸν μέγαν ἐπ' αὐτῷ eumque vehementer luxerunt. In versione Alexandrina respondet hebraico מִסְפֵּד Genes. L, 10. ἐκόψαντο αὐτὸν κοπετὸν μέγαν. Esther. IV, 3. Ies. XXII, 12. *Dionys. Hal. Ant.* II, p. 90. κοπετοὺς ἔχουσα καὶ θρήνους γυναικῶν. *Macarius Homil.* XV. p. 184. πλούσιος ἀνὴρ ἐὰν ἀποθάνῃ, μετὰ μελῳδιῶν καὶ θρήνου καὶ κοπετοῦ ἐκκομίζεται κ. τ. λ. *Hesych.* κοπετός· κομμὸς, θρῆνος μετὰ ψόφου χειρῶν. Conf. *Geierum* de Luctu Hebr. c. 14. § 4.

ΚΟΠῊ, ῆς, ἡ, 1. proprie: *sectio, incisio,* a praet. med. κέκοπα, verbi κόπτω, *caedo, scindo.*

2. *caedes, strages.* In N. T. tantum legitur Hebr. VII, 1. ἀπὸ τῆς κοπῆς τῶν βασιλέων caesis, victis et profligatis regibus, coll. Genes. XIV, 17. ubi hebraico הַכּוֹת respondet.

ΚΟΠΙΆΩ, ῶ, fut. άσω, 1. proprie de *opera manuum* dicitur estque *laboro, molestos labores tracto, quibus corpus defatigatur ac vires exhauriuntur,* a κόπος *labor gravis, molestia.* Sic v. c. speciatim ut *labor* apud Latinos (v. c. *Virgil. Georg.* I, 150.) de agricolis usurpatur Joh. IV, 38. ἐγὼ ἀπέστειλα ὑμᾶς θερίζειν ὃ οὐχ ὑμεῖς κεκοπιάκατε ego vos misi ad metendos fructus, quos non consevistis. ibid. ἄλλοι κεκοπιάκασι alii coluerunt arva. 2 Tim. II, 6. τὸν κοπιῶντα γεωργὸν qui tellurem exercendo victum sibi parat. Conf. *Pollucis* Onom. I, 12. III, c. 5. Adde Act. XX, 35. 1 Cor. IV, 12. Ephes. IV, 28. Luc. V, 5. XII, 27.

2. *operam impendo,* et speciatim de doctoribus religionis christianae adhibetur. Rom. XVI, 6. ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν εἰς ἡμᾶς quae nos omnibus modis adjuvit. ib. v. 12. τὰς κοπιώσας

cessit, appropinquavit, in *Hiphil: obtulit*, et syriace ܩܘܪܒܢܐ. Generatim notat

1. *omne donum, munus, quod alicui offertur.*

2. speciatim, ut graecum δῶρον, *munus, Deo oblatum*, seu *offerendum, res, Deo sacrata et dicata, ita, ut nihil utilitatis inde ad quenquam redundet*. Sic in N. T. legitur Marc. VII, 11. κορβᾶν, ὅ ἐστι δῶρον (scil. ἔστω, seu ἔσται) ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῇς Corban, h. e. Deo dicata sint a me, quibus a me utilitatem percipere queas. Eodem modo hanc vocem interpretatus est *Josephus* A. J. IV, c. 4. § 4. et Libro I. contra Appionem p. 1047.

3. collective sumitur pro *ipso thesauro sacro, ex multorum donis collecto*. *Suidas* et *Phavor*. κορβανᾶς· παρὰ Ἰουδαίοις ὁ ἱερὸς θησαυρός. *Josephus* de B. J. II, 9. 4.

4. est i. q. γαζοφυλάκιον et *reconditorium* tum *vasorum sacrorum*, tum *numorum oblatorum ad templi conservationem* et *comparationem rerum, ad cultum divinum necessariarum*, significat. Sic in N. T. legitur Matth. XXVII, 6. οὐκ ἔξεστι βαλεῖν αὐτὰ εἰς τὸν κορβανᾶν non licet illa conjicere in thesaurum sacrum. *Syrus:* ܒܝܬ ܩܘܪܒܢܐ *locus oblationis*. Vocantur autem h. l. κορβανᾶς tredecim arculae, seu cistae, numorum receptacula, in quae sicli immittebantur, quae in atrio mulierum erant, et a forma sua *Tubae*, שׁוֹפָרוֹת vocabantur, de quibus legi meretur *Hadr. Reland*. de Spoliis Templi Hierosolymitani in arcu Titiano, (Traj. ad Rhen. 1716. 8.) cap. 12. *Theophyl*. ad locum Matthaei: κορβανᾶν ἔλεγον τὸν ἐν τῷ ἱερῷ θησαυρὸν, εἰς ὃν ἔβαλλον τὰ προσφερόμενα τῷ Θεῷ δῶρα. Conf. *Stolberg*. Exercitt. Ling. Gr. X. p. 382.

ΚΟΡΈ, ὁ, *Core*. Nomen proprium viri indeclinabile, hebraice קֹרַח a קָרַח *glabrare se, calvitium sibi inducere*. Fuit hic filius Iizhar, nepos Caathi, fratruelis Mosis ac Aaronis, auctor et concitator illorum conjuratorum, qui contra Mosen rebellarunt et a terra absorpti sunt. Num. XVI. Semel memoratur in N. T. Jud. v. 11.

ΚΟΡΈΝΝΥΜΙ, ΚΟΡΕΝΝΎΩ, vel ΚΟΡΈΩ, fut. έσω, vel ήσω, 1. *saturo, satio, exsatio*. Act. XXVII, 38. κορεσθέντες δὲ τροφῆς cibo deinde expleti. *Aelian*. V. H. I, 4. ἐκ διαλειμμάτων ἐκορέσθησαν. *Symmach*. Ps. XXII, 26. *Hesych*. κορέσαι· πληρῶσαι, χορτάσαι. Hinc κόρος *satietas*, Esther. XVI, 3. πλησμονὴ, χορτασία, τρυφὴ, *Hesychio* interprete.

2. ex adjuncto: *abundo, affluo omnibus copiis, ita, ut nihil amplius restet expetendum*. 1 Cor. IV, 8. ἤδη κεκορεσμένοι ἐστὲ jam ex opinione vestra abundatis omni bonorum genere. Saepius non legitur in N. T. Cf. *Irmisch*. ad *Herodian*. I, c. 13. § 10. p. 553.

ΚΟΡΊΝΘΙΟΣ, ία, ιον, *Corinthius*, a Κόρινθος. Bis tantum legitur in N. T. Act. XVIII, 8. 2 Cor. VI, 11.

ΚΌΡΙΝΘΟΣ, ου, ἡ, *Corinthus*. Urbs Graecorum antiquissima, quam *Hellen* condidisse fertur. Conf. *Apollodor*. Bibl. I, c. 7. § 2. et *Schol. Apollon. Rhod*. Argonaut. I. v. 118. Fuit metropolis et caput Achaiae, et emporium Graeciae celeberrimum et opulentissimum, sita in isthmo Peloponnesi inter duo maria, Aegaeum nempe et Ionium, unde poëtis graecis ἀμφιθάλασσος et διθάλασσος, et Latinis *bimaris* dicitur, v. c. *Horat*. Od. I, 7. v. 2. Instructa erat duobus portubus, ad navium stationes aptissimis, Cenchreo et Lechaeo; priore utebantur ad negotiationes Asianas, posteriore vero ad Italicas, teste *Strabone* Lib. VIII, p. 582. Nomen accepit a *Corintho*, Marathonis, vel Pelopis filio, ejus conditore, vel potius instauratore. Bello Achaico a Lucio Mummio funditus vastata et deleta fuit, sed a Julio Caesare postmodum restituta. Hodie vulgo dicitur *Corantho, Turcae* eam *Gernen* vocant. Legitur in N. T. Act. XVIII, 1. XIX, 1. 1 Cor. I, 2. 2 Cor. I, 1.

23. 2 Tim. IV, 20. Conf. *Cellarii* Geogr. Plen. L. II. c. 13. s. 13. p. 949.

ΚΟΡΝΉΛΙΟΣ, ίου, ὁ, *Cornelius.* Nomen proprium viri latinum a *cornu.* Fuit *centurio* ex cohorte, quae dicebatur Italica. Act. X, 1. 3. 7. 17. 21. 22. 24. 25. 30. 31.

ΚΌΡΟΣ, ου, ὁ, *corus.* Est nomen mensurae aridorum, conveniens cum כֹּר Hebraeorum, quae continet decem ephas, (aut secundum *Josephum* A. J. XV, c. 9. § 2. decem medimnos atticos) seu modios triginta, h. e. 4320 ova. Semel in N. T. legitur Luc. XVI, 7. ἑκατὸν κόρους σίτου centum coros tritici. In versione Alex. respondet hebraico כֹּר, 2 Chron. II, 10. XXVII, 5. et חֹמֶר, quae est eadem mensura cum coro. Levit. XXVII, 16. Num. XI, 31. *Hesych.* κόρος· μέτρον τι σιτικόν. Cf. *Epiphanius* de Mensur. et Ponder. p. 540. ed. Basil. et *le Moyne* in Variis Sacris p. 471. εἴληπται—ὁ κόρος ἐκ τῆς Ἑβραϊκῆς διαλέκτου. καλεῖται χόρ. εἰσὶ δὲ μόδιοι λ'.

ΚΟΣΜΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *ordine dispono, in ordinem redigo, compono,* a κόσμος *ordo. Hesych.* κεκόσμηται· τέτακται.—κοσμῆσαι· διατάξαι, στῆσαι. *Suid.* κοσμεῖ· διατάττει. Alexandrini pro עָרַךְ *ordinavit, digessit, disposuit,* Ezech. XXIII, 41. Speciatim

2. *orno,* quia ornatus debet esse compositus et ordinatus et de rebus aeque ac hominibus usurpatur. Matth. XII, 44. οἶκος κεκοσμημένος habitaculum, seu domicilium ornatum. Luc. XI, 25. XXI, 5. de templo Hierosolymitano, ὅτι λίθοις καλοῖς καὶ ἀναθήμασι κεκόσμηται. 1 Tim. II, 9. μετὰ αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης κοσμεῖν ἑαυτὰς ita, ut verecundiae et modestiae rationem habeant, ornent se. Apoc. XXI, 2. 19. *Aelian.* V. H. VIII, 10. πόλιν ἐκόσμησε. ibid. XI, 9. εὖ κεκοσμημένη ἀσπίς.

3. *adorno, paro, instruo, praeparo,* i. q. κατασκευάζω. Matth. XXV, 7. καὶ ἐκόσμησαν τὰς λαμπάδας αὐτῶν adornarunt lucernas suas. Exempla luculenta e *Diod. Sic.* dedit *Munthe* in Observatt. in N. T. e *Diod. Sic.* p. 88.

4. *exstruo.* Matth. XXIII, 29. κοσμεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν δικαίων et exstruitis monumenta insontibus. Sed alii reddunt: *exornate* monumenta prophetarum occisorum a Judaeis; (*Xenoph. Mem.* II, 2. 13. ἐάν τις, τῶν γονέων τελευτησάντων, τάφους μὴ κοσμῇ. *Eurip. Orest.* v. 611.) alii vero: honores sepulcrales exhibetis prophetis, qui sunt insontes occisi. Nam, ut probare conatus est *Kypke* in Obss. Sacr. T. I. p. 117. κοσμεῖν τὰ μνημεῖα significat: *ritus observare, qui in honorem mortuorum, vel in ipsa sepultura, vel post eandem, solemnes sunt.* Sed prior explicandi ratio magis placet ob praecedens οἰκοδομεῖν, cum quo h. l. permutatur.

5. metaphorice: *ornamentum, decus quaero.* 1 Tim. II, 10. ἀλλὰ δι' ἔργων ἀγαθῶν, sc. κοσμεῖν ἑαυτὰς potius in recte factis ornamentum suum quaerant. 1 Petr. III, 5.

6. *cohonesto, decori sum, honorem concilio.* Tit. II, 10. ἵνα τὴν διδασκαλίαν τοῦ Θεοῦ κοσμῶσιν ἐν πᾶσιν ut vitam instituant, quae religioni christianae sit decori. Saepius non legitur in N. T. *Thucyd.* II, c. 42. αἱ τῶνδε καὶ τῶν τοιῶνδε ἀρεταὶ ἐκόσμησαν. *Xenoph. Hist. Gr.* V, 4. 33. *Symp.* 8. 38.

ΚΟΣΜΙΚΌΣ, ή, όν, 1. *mundanus, ad mundum pertinens, terrestris,* a κόσμος *mundus.* Sic legitur in N. T. Hebr. IX, 1. ἅγιον κοσμικὸν templum, ab hominibus exstructum, τὸ χειροποίητον, ut v. 11 et 24. vocatur. *Plutarch.* T. VI. p. 455. ed. *Reiske:* κοσμικὴ διάταξις.

2. *vitiosus, perversus.* Tit. II, 12. ἐπιθυμίαι κοσμικαὶ pravae cupiditates, quibus homines vulgo oblectantur. Saepius non legitur in N. T.

ΚΌΣΜΙΟΣ, ου, ὁ, ἡ, vel ΚΌΣΜΙΟΣ, ία, ον, 1. proprie, si de rebus dicitur: *bene compositus, elegans, ornatus,* et si de personis adhibetur: *ordinis studiosus,*

diosus, a κόσμος *ordo, ornatus.* Sic in N. T. legitur 1 Tim. III, 2. ubi Paulus episcopum vult praeter alia esse κόσμιον, h. e. ordinis studiosum et Christianos subditos gravi disciplina regentem. *Xenoph. Anab.* VI, 6. 17.

2. *decore vivens, decoro conveniens, moderatus, modestus, honestus. Herodot.* I, 65. *Aristoph.* Plut. v. 565. 1 Tim. II, 9. ἐν καταστολῇ κοσμίῳ vestitus earum sit decorus, modestus nec luxurians. ibid. III, 2. ubi κόσμιον nonnulli interpretes reddunt per: *decore viventem.* Saepius non legitur in N. T. *Xenoph. Hier.* V, 1. Cf. *Perizon.* ad *Aelian.* V. H. XIV, c. 7. *Gottleber.* ad *Platonis* Phaed. p. 30. *Irmisch.* Excurs. ad *Herodian.* I, 2. 3. p. 788. *Hesych.* κοσμίους· ἀνεπιλήπτους.

ΚΟΣΜΟΚΡΆΤΩΡ, ορος, ὁ, *mundi dominus, princeps mundi. Gloss. Vett.* κοσμοκράτωρ· *mundi rector.* ex κόσμος *mundus* et κράτος *potentia, robur, imperium.* Semel in N. T. legitur Ephes. VI, 12. πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου adversus principes hominum perversorum hujus aetatis; qui locus ab aliis de doctoribus aut principibus Judaeorum, ab aliis vero de geniis malis explicatur, a quibus haec sublunaria gubernari credebant Judaei superstitiosi. Utrique explicationi favet usus loquendi. Nam Judaei, qui hanc vocem civitate sua donarunt, vocem קוֹזְמוֹקְרָטוֹר partim de Satana, (qui Judaeis etiam שַׂר שֶׁל עוֹלָם dicitur, ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου, Joh. XII, 31.) et geniis malis, (cf. *Wetsten.* ad h. l.) partim vero de regibus et principibus generatim usurparunt. Conf. *Buxtorf.* Lex. Talmud. et Rabbin. fol. 1206.

ΚΌΣΜΟΣ, ου, ὁ, 1. proprie: *ordo, concinna coagmentatio et digestio. Hesych.* κόσμος· κατάστασις, τάξις. *Suid.* κόσμος· σημαίνει τὴν τάξιν. *Thucyd.* III, c. 77. ἦν δὲ οὐδεὶς κόσμος τῶν ποιουμένων.

2. *ornatus, ornamentum,* καλλωπισμὸς, ut *Hesychius* interpretatur. 1 Petr. III, 3. ubi sermo est de ornatu muliebri. ibid. v. 4. post ἀλλ᾽ e v. 3. supplendum est ὁ κόσμος αὐτῶν ἔστω verum ipsis sit ornamentum, coll. 1 Tim. II, 10. Ies. LXI, 10. ὡς νύμφην κατεκόσμησέ με κόσμῳ. Sirac. XXXII, 5. *Diog. Laërt.* I, s. 85. Hinc

3. *tota hujus universi machina, coelum et terram complectens et quidquid utriusque ambitu continetur,* κόσμος dicitur, quod nihil ea est mundius, pulcrius et ornatius. (*Plin.* H. N. II, c. 3. *nam quem* κόσμον *Graeci nomine ornamenti appellaverunt, eum nos a perfecta absolutaque elegantia, mundum.*) *Etym. M.* κόσμος· σημαίνει τὸ ἐξ οὐρανοῦ καὶ γῆς καὶ τῶν ἐν μέσῳ σύστημα καὶ σύγκριμα. Aeque late apud Latinos *mundus* patet, teste *Festo.* Matth. XIII, 35. ἀπὸ καταβολῆς κόσμου inde a mundo condito. ib. XXIV, 21. ἀπ᾽ ἀρχῆς κόσμου. XXV, 34. Luc. XI, 50. Joh. I, 10. XVII, 5. πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι ante initia mundi, h. e. ab aeterno. ib. v. 24. Act. XVII, 24. Θεὸς ὁ ποιήσας τὸν κόσμον καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, οὗτος οὐρανοῦ καὶ γῆς Κύριος ὑπάρχων. Rom. I, 20. Ephes. I, 4. Hebr. IV, 3. 1 Petr. I, 20. Apoc. XVII, 8.

4. per synecdochen: *terra, orbis terrarum,* i. q. γῆ, seu οἰκουμένη. *Aelian.* V. H. III, 18. 2 Petr. III, 6. ubi sermo est de diluvio Noachico: ὁ τότε κόσμος ὕδατι κατακλυσθεὶς ἀπώλετο. Huc etiam pertinet formula ἔρχεσθαι εἰς τὸν κόσμον, h. e. γεννᾶσθαι *nasci.* Joh. XI, 27. ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενος homo factus. ibid. I, 9. ubi verba ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον cum φῶς, non cum ἄνθρωπον jungenda sunt. ibid. VI, 14. ὁ ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον quem nasciturum prophetae praedixerunt. ibid. IX, 39. XII, 46. Rabbini etiam omnes homines vocant כָּל־בָּאֵי עוֹלָם Conf. *Drusii* Praeterita Lib. IV. init. Eodem sensu gaudet formula εἰσέρχεσθαι εἰς τὸν κόσμον, quae legitur Hebr. X, 5. quam tamen multi *de ipsa muneris auspicatione in his terris* interpretari malunt. Formula ἐκ τοῦ κόσμου εἶναι significat: *hominem natum esse, terrenae originis esse,* et ex adjuncto: *humana tantum sapere, sentire et agere,*

ut

ut solent homines, glebae addicti. Joh. VIII, 23.

5. Speciatim: *certus terrae habitatae ambitus.* Sic v. c. terra Canaan, patriarchis eorumque posteris promissa, κόσμος dicitur Rom. IV, 13. ubi Abrahamus et posteri ejus dicuntur κληρονόμοι τοῦ κόσμου. Matth. IV, 8. Rom. I, 8. ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ sat multis in locis, seu, in universa Graecia. 2 Cor. I, 12. ὁ κόσμος omnes regiones et terras significat, in quas itinera susceperat Paulus, religionis christianae propagandae causa.

6. per metonymiam continentis pro contento significat *incolas orbis terrarum,* seu *homines,* et quidem ita, ut α) generatim *universum genus humanum* denotet, sine ullo respectu ad nationem, religionem, aut indolem internam ac externam. Joh. III, 16. 17. VI, 33. XIV, 31. XVII, 21. *Coran Sur.* XXV, 1. XXIX, 6 et 10. β) speciatim vero, ut *mundus* apud Latinos, (v. c. *Lucan.* II, 383. IX, 443.) *magnam hominum multitudinem,* ex contexta oratione definiendam. Nominatim autem ita dicuntur *homines, quibus traditur religio christiana;* Matth. XIII, 38. ὁ δὲ ἀγρὸς, ἔστιν ὁ κόσμος. Huc etiam referunt nonnulli loca Joh. III, 16. 17. et alia ejusdem generis; — *plebs, turba promiscua,* i. q. ὁ ὄχλος. Joh. XII, 19. ὁ κόσμος ὀπίσω αὐτοῦ ἀπῆλθεν. ib. XVIII, 20. — *omnes, alieni a religione christiana ejusque adversarii, Judaei pariter ac gentiles, impii.* 1 Cor. I, 21. XI, 31. ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν. Rom. XI, 12. πλοῦτος κόσμου, i. q. πλοῦτος ἐθνῶν in sequentibus. ibid. v. 15. καταλλαγὴ κόσμου. Luc. XII, 30. τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου gentes paganae, quae etiam a Judaeis אמות הָעוֹלָם vocantur. Joh. XII, 31. ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου, h. e. diabolus, qui, quia auctor impietatis omnis et impiorum princeps a Judaeis credebatur, etiam hebraice רַב עוֹלָם dicebatur, et 2 Cor. IV, 4. ὁ θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου. Jam, quia diabolo etiam imperium in mortem tribuebatur et auctor habebatur omnium impedimentorum propagationis religionis christianae, verba: ἔρχεται γὰρ ὁ τοῦ κόσμου ἄρχων Joh. XIV, 30. reddenda erunt: brevi moriendum mihi erit. ibid. XV, 18. εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ si adversarii religionis meae vos oderint. ibid. v. 19. XVI, 33. ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον ego adimam omnibus adversariis doctrinae meae vim ac potestatem vobis nocendi. ibid. I, 10. ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω Judaei eum respuebant. ib. VII, 7. vos Judaeorum odio et insidiis non obnoxii estis. ibid. XII, 17. cujus Judaei non participes fieri, seu, quam non experiri possunt. 1 Cor. VI, 2. οἱ ἅγιοι τὸν κόσμον κρινοῦσι Christiani gentilium judices sedebunt. Galat. IV, 3. στοιχεῖα τοῦ κόσμου prima religionis elementa, quae Judaeis tradebantur. ibid. VI, 14. ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται etc. nulla amplius Judaeorum et religionis Mosaicae mecum est conjunctio. Coloss. II, 8. 20. ὡς ζῶντες ἐν κόσμῳ tanquam viventes adhuc inter Judaeos. Interdum speciatim *multitudinem impiorum* notat, v. c. 1 Joh. III, 1. 13. IV, 15. *Etym. M.* κόσμος· σημαίνει καὶ τὸν πρὸς πλάνην καὶ ἡδονὰς ἄγοντα — — τὸν κόσμον ἐνταῦθα τοὺς πονηροὺς λέγει. (Conf. *Ernesti* ad *Ammian. Marcell.* XIV, 8. *Gesner.* ad *Claudian.* Lib. I. in Rufin. III, v. 87.) *Phavor.* κόσμον· τοὺς ἐν ἀπιστίᾳ καὶ ἐν ἁμαρτίᾳ ἀνθρώπους λέγει ὁ Ἀπόστολος, (1 Cor. XI, 32.) ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν.

7. *res externae et humanae, commoda et bona terrena,* opes v. c. et honores etc. Matth. XVI, 26. ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ si vel omnia bona terrena lucratus fuerit. 1 Cor. VII, 31. οἱ χρώμενοι τῷ κόσμῳ τούτῳ qui utuntur bonis terrenis. 1 Joh. II, 15. Jacob. IV, 4. φιλία τοῦ κόσμου nimius rerum terrenarum amor. *Abulpharag.* p. 457. *Harir.* Consess. I. p. 28.

8. *magna copia, abundantia, multitudo.* Jacob. III, 6. κόσμος τῆς ἀδικίας multitudo impiorum, 2 Petr. II. 5. κατακλυσμὸν κόσμῳ ἀσεβῶν ἐπάξας. Prov. XVII, 6. ὁ κόσμος τῶν χρημάτων. Caeterum bene de voce κόσμος universe exposuit

posuit *Joh. Floderus* in Diss. de Homonymia vocabuli κόσμος in scriptis N. T. Upsal. 1770. 4.

ΚΟΥΑ'ΡΤΟΣ, ου, ὁ. *Quartus.* Nomen viri latinum. Rom. XVI, 23.

ΚΟΥ̃ΜΙ, *surge,* hebraicum קוּמִי. Est imperativi secunda pers. sing. num. foemin. generis a radice קוּם *surgere.* Marc. V, 41.

ΚΟΥΣΤΩΔΙ'Α, ας, ἡ, *custodia.* Vox origine latina, quae sumitur vel pro *loco, ubi aliquis custoditur,* vel per metonymiam abstracti pro concreto, pro *ipsis custodibus,* quo sensu et *custodia* apud *Virgil.* Aen. IX, 166. ubi vid. *la Cerda. Seneca* Epist. 70. Ter reperitur in N. T. Matth. XXVII, 65. 66. et XXVIII, 11. in quibus locis milites Romani intelligendi sunt, quorum praesidium erat in arce Antonia dispositum, et qui custodiam agentes munire jubebantur sepulcrum Christi, ne discipuli corpus Christi noctu subducerent. *Suid.* κουστωδία· τὸ τῷ δεσμωτηρίῳ ἐπικείμενον στράτευμα, σύστημα στρατιωτικὸν, στῖφος. *Hesych.* κουστωδία· βοήθεια στρατιωτική. Idem: κουστωδίας· τοῦ τῷ δεσμωτηρίῳ ἐπικειμένου στρατεύματος, ἢ συναγωγῆς.

ΚΟΥΦΙ'ΖΩ, fut. ίσω, *levo, allevo, sublevo, tollo, attollo,* a κοῦφος *levis. Gloss. Philoxen.* apud *Labbacum* p. 110. κουφίζω· *allevio.* Semel legitur in N. T. Act. XXVII, 38. ἐκούφιζον τὴν ναῦν alleviabant navem ejectis frumentis et aliis oneribus. *Achilles Tatius* Lib. III, p. 153. ὅπως τὸ μὲν βαπτιζόμενον τῆς νηὸς ἀνακουφίσαιμεν. *Polyb.* I, 39. ἐκρίψαντες ἐκ τῶν πλοίων πάντα τὰ βάρη, μόλις ἐκούφισαν τὰς ναῦς. In versione Alex. respondet hebraico הֵקֵל 1 Sam. VI, 5. Jon. I, 5. 1 Regg. XII, 4. 9. 10.

ΚΟ'ΦΙΝΟΣ, ου, ὁ, *cophinus, canistrum, corbis,* seu *omne vas vimineum, alimentis recipiendis et condendis aptum,* ita dictum sine dubio ἀπὸ τῆς κουφότητος a levitate, vel a κόπτω *seco, scindo,* quia fit ex sectis viminibus. In versione Alex. respondet hebraico סַל *canistrum,* Judd. VI, 19. et דּוּד, quod idem notat, Ps. LXXXI, 6. coll. Jer. XXIV, 12. ubi pro eadem voce in *Symmachi* reliquiis est κόφινος, sed in versione Alex. κάλαθος. Legitur in N. T. Matth. XIV, 20. δώδεκα κοφίνους πλήρεις duodecim cophinos impleverunt. Scilicet Judaei, itinera facientes per gentilium aut Samaritanorum regiones, utebantur his cophinis, large alimentis instructis, ne gentilium cibis pollucrentur. ibid. XVI, 9. Marc. VI, 43. VIII, 19. Luc. IX, 17. Joh. VI, 13. *Suid.* κόφινος· ἀγγεῖον πλεκτόν. *Etym. M.* κόφινος σημαίνει τὸ βαθὺ καὶ κοῖλον χώρημα. Conf. *Duport.* ad *Theophr.* Char. IV, 3. p. 282. Est et κόφινος nomen cujusdam mensurae, tam aridorum, quam liquidorum, quae capiebat tres choas, teste *Hesychio:* κόφινος· μέτρον χωροῦν χόας τρεῖς. Confer *Lexicon Xenophonteum* s. h. v.

ΚΡΑ'ΒΒΑΤΟΣ, ου, ὁ, *grabbatus, lectus humilior et vilior, loris subtentus, unum hominem tantum capiens,* qui Graecis σκίμπους, (*Phrynichus* p. 20. σκίμπους λέγε, ἀλλὰ μὴ κράββατος. *Moeris:* σκίμπους, Ἀττικῶς· κράββατος, Ἑλληνικῶς. *Hesych.* σκίμπους· κράββατος.) etiam σκιμπόδιον (h. e. interprete *Hesychio,* εὐτελὲς κλινίδιον μονοκοίτιον) dicitur. Cf. *Kühn.* ad *Pollucis* Onom. p. 1182. et interpretes ad *Thom. M.* p. 799. Legitur in N. T. Marc. II, 4. 9. 11. 12. VI, 55. Joh. V, 8 — 12. Act. V, 15. IX, 33. Interdum omittitur, v. c. Act. IX, 34. στρῶσον σεαυτῷ, sc. κράββατον, ipse tibi lectum sterne. Conf. etiam *Schwarzii* Notas ad *Olearium* de Stilo N. T. p. 284.

ΚΡΑ'ΖΩ, fut. κράξω, 1. *clamo, vociferor, vocem intentam et elatam edo.* Usurpatur de *lugentibus* et *plangentibus,* Apoc. XVIII, 18. 19. de *ingente metu perculsis,* Matth. XIV, 26. 30. de *parturientibus,* Apoc. XII, 2. de *supplicantibus et opem aliorum expetentibus,* Matth. IX, 27. XV, 23. XX, 30. 31. de *laetantibus* et *celebrantibus,* Matth. XXI, 9. 15. Marc. XI, 9. Joh. XII, 13. de *tumultuantibus,* Act. XIX, 28. 32. 34. de *indignantibus*

nantibus et *commotis animo*, Act. VII, 57. XIV, 14. XXI, 36. etc. His adde locum Lucae XIX, 40. λίθοι κεκράξονται lapides clamabunt; formula proverbialis, (vide *Drusii* Proverb. Cl. II. Lib. III, 85. *Nonnus* in Dionysiac. Lib. XVI, 224. εἴπατε πέτραι. *Eurip.* Hippol. v. 980. φήσουσι πέτραι.) dicta de *re, quae celari et negari nullo modo potest*. De forma κεκράξονται vide *Fischeri* Anim. ad *Welleri* Grammat. Gr. p. 172.

2. *preces facio, precibus adeo Deum*. Sic usus est hac voce Jacobus V, 4. ubi merces operariorum retenta, aut decurtata dicitur κράζων, seu clamare ad Deum, h. e. auxilium et vindictam Dei postulare; ubi μισθὸς pro *ipsis operariis, mercede conductis*, positum est. Rom. VIII, 15. ἐν ᾧ κράζομεν· Ἀββᾶ ὁ πατὴρ quibus sensibus praediti Deum libere et animo, fiducia pleno, filiorum more, precibus adire possumus. Galat. IV, 6. *Suid.* κεκράξομαι· οὐκ ἐπὶ φωνῆς, ἀλλ' ἐπὶ προθυμίας καὶ συντόνου καὶ σπουδαίας εὐχῆς. Ps. XXVIII, 1. XXX, 8.

3. *palam dico, libere profiteor*. Joh. I, 15. VII, 28. Rom. IX, 27. Ἡσαΐας δὲ κράζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ Iesaias vero libere haecce de Israelitis pronuntiat. *Hesych.* κέκραγε· φανερῶς διαμαρτύρεται.

4. transitive sumitur: *facio, ut aliquis clamet*, seu *preces faciat*. Galat. IV, 6. κρᾶζον κ. τ. λ. h. e. qui facit, ut instar filiorum, seu fiducia ea, quam filii in parentibus habent, ad Deum clamemus Abba, h. e. Pater.

ΚΡΑΙΠΑ'ΛΗ, ης, ἡ, 1. *crapula, omnis capitis ex vino largiter sumto et comessatione offensio et dolor*, i. q. μέθη. Grammatici veteres, ut *Ammonius* et *Thom. M.* distinguunt quidem inter κραιπάλην et μέθην, ut illud sit ἡ χθεσινὴ μέθη, aut ἡ ἐκ τῆς χθὲς γινομένης οἰνοποσίας κάρωσις, aut, ut *Hesychius* interpretatus est, ἡ ἀπὸ χθιζῆς μέθης κεφαλαλγία, sed κραιπάλη, ut μέθη, etiam de recenti crapula usurpatur apud veteres. *Suid.* κραιπάλη· ὁ ἐκ πολλῆς οἰνώσεως παλμός. *Etym. M.* κραιπάλη· ὃ σημαίνει τὴν μέθην. et *Eustathius*: ὁ ἐκ μέθης παλμὸς, ὅ ἐστι κίνησις καὶ δίνησις τοῦ κάρα, ἤγουν τῆς κεφαλῆς.

2. per metonymiam: *comessatio*, seu *nimia cibi potusque inebriantis ingurgitatio, qua crapula contrahitur*. Sic semel legitur in N. T. Luc. XXI, 34. Eodem modo reperitur apud *Alciphron*. III, 24. ἡ γαστὴρ τῆς κραιπάλης ἐμπίμπλαται. *Herodian.* I, 17. 7. προελθόντος τοῦ Κομμόδου ἐπὶ τὰ συνήθη λουτρά τι καὶ κραιπάλας. Conf. quoque *Irmisch.* Excurs. ad *Herodian.* I, 3. 3. p. 817. Verbum κραιπαλάω cum μέθη conjunctum eodem sensu legitur apud *Plutarchum* de Puer. Educ. c. 18. § 8. δούλων πολλάκις κραιπαλώντων μέθην οὐκ ἐξηλέγξαμεν.

ΚΡΑΝΙ'ΟΝ, ίου, τὸ, *cranium, calvaria*, a κάρηνον *caput*, quod per syncopen κράνον et per apocopen κάρα dicitur. Hebraice גֻּלְגֹּלֶת dicitur, cui voci respondet quoque κρανίον in versione Alex. Judd. IX, 53. 2 Regg. IX, 35. Legitur in N. T. Matth. XXVII, 33. κρανίου τόπος locus Calvariae, ubi Christus cruci adfixus est. Marc. XV, 22. Luc. XXIII, 33. Joh. XIX, 17. Saepius non reperitur in N. T. *Suid.* κρανίον· ἡ κεφαλή. Cf. etiam *Thom. M.* sub κεφαλὴ p. 526. ed. *Bernard.*

ΚΡΑ'ΣΠΕΔΟΝ, ου, τὸ, 1. ut latinum *fimbria*, generatim *omnem prominentem alicujus rei partem* significat. Sic v. c. apud *Xenoph.* Hist. Gr. III, 2. 13. et *Eurip. Supplic.* v. 660. de latere, seu cornu aciei, et *Xen.* l. l. IV, 6. 8. de prominente montis parte usurpatur. *Suid.* κράσπεδα· οἱ πρόποδες, h. e. τὰ προὔχοντα τῶν ὀρῶν, interprete *Hesychio.*

2. *fimbria, lacinia infimarum partium vestimenti*, quasi κρεμάμενον εἰς πέδον *in terram dependens*, hebr. כָּנָף. Deut. XXII, 12. *Hesychius* et Lex. *Cyrilli* MS. Brem. κράσπεδον· τὸ ἄκρον τοῦ ἱματίου. Conf. *Barnes.* ad *Eurip.* Ion. v. 1423.

3. Speciatim ita dicitur *pannulus, ex ora vestis apud Judaeos dependens, lacinia, quae est in pallio.* Hic pannus, qui hebraice צִיצִית dicitur (Num. XV,

XV, 38. 39.) et quo utebantur Judaei, ut se a gentilibus distinguerent, erat coccineus. *Hesych.* κράσπιδα· τὰ ἐν τῷ ἄκρῳ τοῦ ἱματίου κεκλωσμένα ῥάμματα. Legitur tantum in N. T. Matth. IX, 20. XIV, 36. XXIII, 5. μεγαλύνουσι τὰ κράσπεδα τῶν ἱματίων αὐτῶν. Marc. VI, 56. Luc. VIII, 44. Vide *Braun.* de vestitu Sacerd. hebr. I, c. 3. p. 55. et *Jac. Elsneri* Comm. in Evang. Matthaei T. II. p. 166.

ΚΡΑΤΑΙΟ͂Σ, ὰ, ὸν, 1. proprie: *robustus, validus,* a κράτος *robur. Hesych.* κραταιᾶς· ἰσχυρᾶς.

2. *potens, fortis.* Sic legitur semel in N. T. 1 Petr. V, 6. ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ τὴν κραταιὰν χεῖρα τοῦ Θεοῦ submittite vos potenti et validae Dei manui, h. e. permittite vos totos summae Dei potestati. *Omne* enim, *quod summum est in suo genere,* κραταιὸν dicitur, v. c. Sirac. XII, 6. ἡμέρα ἐκδικήσεως κραταιὰ tempus ultionis terribile et valde grave. Conf. Prov. XXIV, 5.

ΚΡΑΤΑΙΌΩ, ῶ, fut. ώσω, 1. proprie est corporis et notat: *roboro, corroboro, viribus potentem ac validum reddo,* a κραταιὸς *robustus, validus.*

2. ad animum translatum κραταιοῦσθαι significat: *fortem et constantem se praestare,* etiam *incrementa capere, proficere.* Luc. I, 80. ἐκραταιοῦτο πνεύματι proficiebat sapientia et cognitione. ibid. II, 40. 1 Cor. XVI, 13. κραταιοῦσθε fortes vos et constantes praestate. Passivum h. l. positum est pro reciproco, coll. 1 Sam. IV, 9. *Dresigius* in libro de Verbis Mediis N. T. I, 75. p. 320. κραταιοῦσθαι h. l. verbum medium esse existimat, ut sit: *se firmum et constantem reddere.* Ephes. III, 16. κραταιωθῆναι εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον ut indies majora scientiae, intelligentiae et virtutis christianae incrementa capiatis. Saepius non legitur in N. T.

ΚΡΑΤΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *prehendo aliquid manu, apprehendo, tango.* Matth. IX, 25. ἐκράτησε τῆς χειρὸς αὐτῆς ejus manum prehendit. Marc. I, 31. V 41. IX, 27. κρατήσας αὐτὸν τῆς χειρός. Luc. VIII, 54. Genes. XIX, 16. Judd. XVI, 27.

2. *manu prehensum aliquid teneo.* Apoc. II, 1. ὁ κρατῶν τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ.

3. *amplector.* Matth. XXVIII, 9. ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺς πόδας pedes ejus amplexae sunt. 2 Regg. IV, 27. וַתַּחֲזֵק בְּרַגְלָיו.

4. *comprehendo, capio, prehendo, violenter manibus injectis, aut dolo.* Matth. XIV, 3. XVIII, 28. XXI, 46. XXII, 6. XXVI, 4. ἵνα τὸν Ἰησοῦν κρατήσωσι δόλῳ. ibid. v. 48. 50. 55. 57. Marc. III, 21. VI, 17. ἀποστείλας ἐκράτησε τὸν Ἰωάννην missis ministris, vel satellitibus, prehendi Johannem curaverat. ibid. XII, 12. XIV, 1. 44. 46. 49. 51. Act. XXIV, 6. Apoc. XX, 2.

5. *captum teneo, retineo, cohibeo, impedio.* Luc. XXIV, 16. οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ἐκρατοῦντο oculi eorum capti tenebantur, h. e. non videbant, quod tamen ante oculos erat. Act. II, 24. καθότι οὐκ ἦν δυνατὸν κρατεῖσθαι αὐτὸν ὑπ' αὐτοῦ quia non poterat morte captus teneri in perpetuum. Nec tamen plane aliena est ab h. l. notio *vincendi* et *superandi,* quam verbo κρατεῖν vindicavit *Perizon.* ad *Aelian.* V. H. II, 4. *Suid.* κρατεῖν· νικᾶν. Huc etiam pertinet formula κρατεῖν τὶ πρὸς ἑαυτὸν, quae significat: *reticere aliquid, continere et coercere linguam.* Marc. IX, 10. καὶ τὸν λόγον ἐκράτησαν πρὸς ἑαυτοὺς et reticuerunt hoc factum. *Aeschyl.* Choeph. v. 78. πικρὸν φρενῶν στύγος κρατεῖ. *Schol.* καλύπτει. *Hesych.* κρατεῖ· κρύπτει.—Formula κρατεῖν τὴν ἁμαρτίαν, quae ad eandem significationem referenda est, significat: *non remittere, non condonare peccata,* et opponitur τῷ ἀφιέναι. Joh. XX, 23. ἄν τινων κρατῆτε, (sc. τὰς ἁμαρτίας) κεκράτηνται si cui veniam peccatorum denegaveritis, etiam a Deo denegata erit.

6. *custodio, conservare studeo.* Apoc. II, 25. πλὴν ὃ ἔχετε κρατήσατε. ibid. III, 11. κράτει ὃ ἔχεις.

7. *observo, obsequium praesto.* Marc.

VII, 3. κρατοῦντες τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων. ibid. v. 4 et 8. coll. 1 Cor. XI, 2. 2 Thess. II, 15. κρατεῖτε τὰς παραδόσεις obsequium praestate doctrinae. Apoc. II, 14. 15 et 25. ὃ ἔχετε κρατήσατε praecepta mea vobis jam cognita sequamini.

8. *sector aliquem, applico me ad aliquem, ab alicujus latere non discedo.* Act. III, 11. κρατοῦντος δὲ αὐτοῦ τὸν Πέτρον καὶ Ἰωάννην claudo autem sanato a latere Petri et Johannis non discedente. Coloss. II, 19. καὶ οὐ κρατῶν τὴν κεφαλὴν et deserit Christum, ecclesiae caput. Apoc. II, 13. κρατεῖς τὸ ὄνομά μου, ubi explicationis causa additur καὶ οὐκ ἠρνήσω τὴν πίστιν μου. 2 Sam. III, 6. Sirac. I, 19.

9. *obtineo, consequor, assequor.* Act. XXVII, 13. τῆς προθέσεως κεκρατηκέναι se propositum assequuturos esse. Hebr. IV, 14. κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας studeamus, ut consequamur illam promissam felicitatem. ibid. VI, 18. κρατῆσαι τῆς προκειμένης ἐλπίδος ut compotes fiamus promissae futurae felicitatis. 1 Macc. I, 2. X, 52. 2 Macc. IV, 10. V, 7.

10. *impero, dominor, imperium obtineo,* i. q. ἄρχω. Apoc. VII, 1. ἀγγέλους κρατοῦντας τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τῆς γῆς. *Xenoph.* de Rep. Laced. II, 2. Conf. *Thom. M.* sub ἄρχειν et βασιλεύς. *Hesych.* κρατεῖ· κυριεύει, ἄρχει.

11. pleonastice ponitur Matth. XII, 11. Saepius non legitur in N. T.

ΚΡΆΤΙΣΤΟΣ, η, ον, *validissimus,* (2 Macc. IV, 12.) *potentissimus,* (*Symmach.* Ps. XLV, 13.) *praestantissimus,* (Ps. XVI, 6. 2 Macc. IV, 12.) *optimus,* (1 Sam. XV, 15.) a κράτος *robur, potentia, imperium.* *Hesych.* κράτιστος· ἰσχυρότατος, δυνατώτατος. Vide et *Schol. Aristoph.* ad Plut. v. 230. Legitur in N. T. Luc. I, 3. κράτιστε Θεόφιλε optime Theophile. Nam κράτιστος, ut latinum *optimus,* virorum illustrium et nobilium, principum adeo nomen dignitatis erat. *Theophyl.* ad h. l. κράτιστος, ἐπὶ τῶν ἀρχόντων καὶ ἡγεμόνων. Vide *Horrei* Miscell. Critt. Lib. I, c. 4. Hinc Felici et Festo tribuitur Act. XXIII, 26. XXIV, 3. XXVI, 25. Saepius non legitur in N. T. Adde *Xenoph.* de Rep. Laced. c. VIII, 1. 2. 5. et *Lexicon Xenophonteum* s. h. v.

ΚΡΆΤΟΣ, εος, contracte ους, τὸ, 1. proprie notat *robur corporis,* et est i. q. ἰσχὺς, teste *Hesychio.*

2. *vis, potentia,* et de Deo aeque ac de hominibus usurpatur. Act. XIX, 20. κατὰ κράτος (scil. Θεοῦ) ὁ λόγος τοῦ Κυρίου ηὔξανεν juvante Deo in dies magis augebatur Christianorum numerus; nisi κατὰ κράτος adverbialiter sumere velis, ut sit *admodum, valde, vehementer.* Coloss. I, 11. κατὰ τὸ κράτος τῆς δόξης αὐτοῦ pro summa Dei virtute. Aliis substantivis additum, quibus vis ac potentiae notio inest, superlativi locum tenet. Ephes. I, 19. κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ κράτους τῆς ἰσχύος αὐτοῦ ad similitudinem summae illius vis divinae. Ephes. VI, 10. ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ potentissimo ejus auxilio adjuti. *Symmach.* Prov. XXIV, 5. Alex. Ies. XL, 26. ἐν κράτει ἰσχύος. Job. XXI, 23. *Hesych.* κράτος· δύναμις.

3. per metonymiam: *opus potentiae, factum, potentiam demonstrans.* Luc. I, 51. ἐποίησε κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ. Formula ποιεῖν κράτος, ut hebraica עָשָׂה חָיִל Ps. CXVIII, 16. significat: *insignia facta, miracula patrare, potentiam suam exserere.*

4. *potestas, imperium.* Hebr. II, 14. ὁ τὸ κράτος ἔχων θανάτου rex, seu dominus mortis. Ita vocatur Satanas, quia potestatem homines interficiendi a Deo accepisse a Judaeis credebatur. Conf. *Schoettgen.* Hor. Hebr. et Talmud. p. 935. Formula κράτος ἔχειν *imperium* seu *principatum tenere alicujus rei* legitur apud *Sophocl. Antig.* v. 179. et *Aeschyl. Suppl.* v. 432. *Alberti* Obss. Philol. p. 419. Gloss. Gr. *Alberti* p. 171. et *Hesych.* κράτος· ἐξουσία, βασιλεία. Adde *Apollodor.* Bibl. III, 14. 6.

5. ut δύναμις, *laus, celebratio,* i. q.

αἶνος et τιμή. 1 Tim. VI, 16. ᾧ τιμὴ καὶ κράτος αἰώνιον qui semper ab hominibus laudetur; seu, ut etiam commode reddi posset: cujus summa potentia ab omnibus semper agnoscatur et celebretur. 1 Petr. IV, 11. V, 11. Jud. v. 25. Apoc. I, 6. V, 13. coll. IV, 11. et V, 12. Saepius non legitur in N. T. Ita עֹז sumitur Ps. VIII, 3. LXXXIX, 14.

ΚΡΑΥΓΑ'ΖΩ, fut. άσω, *clamo, clamito, vociferor, clamorem inconditum edo*, a κραυγὴ *clamor*. Matth. XII, 19. οὐδὲ κραυγάσει non strepitum edet. ib. XV, 22. Joh. XI, 43. φωνῇ μεγάλῃ ἐκραύγασε. Sic etiam Esr. III, 13. ὁ λαὸς ἐκραύγασε φωνῇ μεγάλῃ, hebr. הָעָם מְרִיעִים תְּרוּעָה גְדוֹלָה. Joh. XVIII, 40. XIX, 6. 15. Act. XXII, 23. *Hesych.* κραυγάζει· βοᾷ.

ΚΡΑΥΓΗ, ῆς, ἡ, 1. *vociferatio, clamor*. Matth. XXV, 6. κραυγὴ γέγονε clamor audiebatur. Act. XXIII, 9. ἐγένετο δὲ κραυγὴ μεγάλη, hebr. וַתְּהִי צְעָקָה גְדֹלָה Exod. XII, 30. Apoc. XIV, 18. καὶ ἐφώνησε κραυγῇ μεγάλῃ. De clamore plangentium et lugentium legitur Apoc. XXI, 4. Ephes. IV, 31. κραυγὴ significat strepitum et clamores, quos edunt homines iracundi, asperam et minacem orationem. *Syrus* bene reddidit per ܚܪܝܢܐ *contentio, lis*.

2. *intensae et valde enixae preces*. Hebr. V, 7. coll. Ps. V, 2. *Suid.* κραυγὴ ἐπὶ τῶν εὐχομένων· ἡ μετὰ προθυμίας καὶ σπουδαίας διανοίας ἱκετεία.

ΚΡΈΑΣ, ατος, et per syncopen κρέαος, et contracte κρέως, τὸ, *caro*, et speciatim de *carne animalium* dicitur. Pluralis κρέατα, per syncopen κρέαα, et contracte κρέα, bis tantum legitur in N. T. Rom. XIV, 21. καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέα. 1 Cor. VIII, 13. In versione Alex. legitur pro hebr. בָּשָׂר Prov. XXIII, 20. Ies. XXII, 13. *Demosthen.* p. 1078. l. 23. ed. *Reiske*. Caeterum subintelligitur ad εἰδωλοθυτα 1 Cor. IX, 1.

ΚΡΕΙΣΣΩΝ, attice ΚΡΕΙΤΤΩΝ, ονος, ὁ, ἡ, *melior, praestantior, excellentior, utilior*. Comparativus ab ἀγαθὸς *bonus*. 1 Cor. VII, 9. 38 κρεῖσσον ποιεῖ magis utilitati suae consulit. ibid. XI, 17. εἰς τὸ κρεῖττον ut faciatis majores in pietate et cognitione progressus. ibid. XII, 31. χαρίσματα τὰ κρείττονα dona, quae magis aliorum utilitati inserviunt. Phil. I, 23. πολλῷ γὰρ μᾶλλον κρεῖσσον hoc enim multo beatius esset. Hebr. I, 4. κρείττων γενόμενος τῶν ἀγγέλων eo praestantior factus est angelis. Hebr. VII, 7. τὸ ἔλαττον opponitur τῷ κρείττονι. ibid. v. 19. 22. X, 34. XI, 16. 35. 40. XII, 24. 1 Petr. III, 17. 2 Petr. II, 21. Conf. *Valcken.* ad *Eurip. Phoen.* p. 332. et ad *Hippolyt.* p. 294. Saepius non legitur in N. T.

ΚΡΕΜΑ'Ω, ῶ, fut. άσω, *suspendo*. Act. V, 30. κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου in cruce suspensum. ib. X, 39. In versione Alex. respondet hebr. תָּלָה Genes. XL, 19. 22. XLI, 13. Jos. VIII, 29. *Homer.* Odyss. θ', v. 67. Passivum Κρεμάομαι, ῶμαι, *suspendor*. Matth. XVIII, 6. ἵνα κρεμασθῇ μύλος ὀνικὸς ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ ut suspenderetur in collo ejus mola asinaria. Luc. XXIII, 39. εἷς δὲ τῶν κρεμασθέντων κακούργων unus autem maleficorum, qui una cum Jesu erant suspensi, sc. ἐπὶ τοῦ ξύλου, quod additur Act. V, 30. X, 39. Medium Κρέμαμαι,

1. *pendeo*. Act. XXVIII, 4. κρεμάμενον τὸ θηρίον ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ viperam de ejus manu pendentem. Galat. III, 13.

2. κρέμασθαι ἐν τινι metaphorice *pendere ab aliqua re, positum esse in aliqua re, contineri in aliqua re*, et de rebus usurpatur, quae ex aliis, tanquam fonte, defluunt, et in quibus caput omnis rei est. Sic legitur in N. T. Matth. XXII, 40. ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται κρέμανται his duobus praeceptis omnis religio judaica continetur. *Philo* T. II. ed. *Mangey* p. 420. ἐν αἷς τοῦ ἔθνους ἐλπίδες ἐκρέμαντο. *Pindar.* Olymp. Od. VI, 125. *Anacr.* Od.

Od. XXIX, 17. *Cic.* in Pison. c. 41. "in sententiis omnium civium famam nostram fortunamque *pendere*." *Maimonides* de Fundamento Legis c. I. § 3. quicunque sibi imaginatur, quod alius sit Deus praeter hunc, abnegat maximum fundamentum, שהכל תלוי בו a quo omnia pendent.

ΚΡΗΜΝΌΣ, οῦ, ὁ, *locus omnis praeruptus, praecipitium*, speciatim *rupes praerupta, praecipitium montis*, quasi ὁ τόπος κρεμάμενος *locus pendens*. Matth. VIII, 32. κατὰ τοῦ κρημνοῦ de praecipitio montis. Marc. V, 13. Luc. VIII, 33. Alexandrini usi sunt hac voce pro סֶלַע 2 Chron. XXV, 12. *Polyb.* III, 55. 6. *Aristoph.* Plut. v. 69. Apud *Pindar.* Olymp. Od. III, 39. κρημνοὶ sunt praerupti margines littorum et riparum. *Eurip.* Phoen. v. 1336. *Hesych.* κρημνός· ἐξοχὴ πέτρας καὶ ὄρους.

ΚΡΉΣ, ητὸς, ὁ, *Cretensis, Cretae incola*, vel *ex Creta oriundus*, a Κρήτη, quod vide. Act. II, 11. ubi tamen *Lightfootus* in Disquisit. Chorogr. ad Evang. Johannis c. IV. § 1. n. 5. p. 935. Cheretaeos, gentem Philistaeam, כרתים, Ezech. XXV, 16. Zephan. II, 5. 6. intelligit. Cf. etiam *Lakemacherum* in Obss. Philol. P. II. n. 2. § 13. Tit. I, 12. Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται Cretenses semper sunt mendaces. *Hesych.* κρητίζειν· ἐπὶ τοῦ ψεύδεσθαι καὶ ἀπατᾷν. ἔταττον δὲ τὴν λέξιν ἀπὸ τοῦ τοὺς Κρῆτας ψεύστας εἶναι. Cretenses autem ut omnino olim male audiebant, ita fides eorum pro suspecta habita, quia in insula Creta sepulcrum Jovis ostendebatur, quem tamen universa Graecia tanquam reliquorum Deorum suorum patrem colebat. Cf. interpretes ad *Callim.* Hymn. in Jovem v. 8. Thesaur. Diss. Theol. Philol. T. II. p. 723. Caeterum differt Κρὴς a κρῆς, contracte pro κρέας *caro*, accentu.

ΚΡΉΣΚΗΣ, ηντος, ὁ, *Crescens*. Nomen viri latinum. 2 Tim. IV, 10.

ΚΡΉΤΗ, ης, ἡ, *Creta*. Nomen insulae, sitae in mari mediterraneo, speciatim in Archipelago et quidem in medio hujus. Insula haec fertilissima et celeberrima, de qua peculiarem libellum scripsit *Meursius*, (Amstelod. 1675. 4.) hodie dicitur *Candia*, vel ab urbe hujus nominis, vel a montibus suis occiduis, qui jam olim, *Strabone* teste, λευκοὶ, seu *candidi* appellati fuerunt. Olim vocata fuit *Hecatompolis*, i. e. centum oppidis instructa. Postea dicta est Creta, aut a *Crete* Nympha, Hesperidis filia, aut a *Curetibus*, incolis, auctore Strabone. Memoratur in N. T. Act. XXVII, 7. 12. 13. 21. Tit. I, 5.

ΚΡΙΘΉ, ῆς, ἡ, *hordeum*. Apoc. VI, 6. Hebr. שְׂעֹרָה Exod. IX, 31. Ruth. I, 22. *Xenoph. Anab.* I, 2. 22. Conf. *Ol. Celsii* Hierobot. T. II. p. 239. Hinc adjectivum

ΚΡΊΘΙΝΟΣ, η, ον, *hordeaceus*, quod legitur Joh. VI, 9. 13. coll. 2 Regg. IV, 42. Num. V, 15. Judd. VII, 13. Ezech. IV, 12. *Xenoph. Anab.* IV, 5. 21. ἄρτοις κριθίνοις.

ΚΡΊΜΑ, seu ΚΡΙ͂ΜΑ, τος, τὸ, 1. proprie: *discretio*, a κρίνω *discerno, secerno*.

2. *judicium, quod de aliquo fertur, aut pronunciatur*, in utramque partem. Speciatim: *judicium sinistrum et rigidum de aliquo, criminatio et vituperium*. Matth. VII, 2. ἐν ᾧ γὰρ κρίματι κρίνετε, κριθήσεσθε quod enim de aliis fertis sinistrum et iniquum judicium, in vos recidet. 1 Tim. III, 6. ἵνα μὴ εἰς κρίμα ἐμπέσῃ τοῦ διαβόλου ne in criminationem et vituperium calumniatorum incurrat.

3. *sententia judicis ultima*, in utramque partem, speciatim *sententia judicis condemnatoria*. Rom. V, 16. τὸ μὲν γὰρ κρίμα, ἐξ ἑνὸς εἰς κατάκριμα nam sententia condemnatoria, ob unius hominis peccatum lata, hunc effectum habuit, ut homines poenas subirent. Act. XXIV, 25. καὶ τοῦ μέλλοντος κρίματος et de judicio extremo super omnes aequo ac rato, olim a Christo publice ferendo.

4. *facultas et potestas judicandi*. Apoc. XX, 4. καὶ κρίμα ἐδόθη αὐτοῖς.

5. *poena, supplicium*, quod sequitur

sententiam judicis condemnatoriam. Matth. XXIII, 14. διὰ τοῦτο λήψεσθε περισσότερον κρίμα ideo eo gravior olim erit vestra poena. Marc. XII, 40. Luc. XX, 47. XXIII, 40. ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι εἶ qui tamen easdem poenas das, seu sustines. ib. XXIV, 20. παραδιδόναι τινὰ εἰς κρίμα θανάτου supplicio mortis afficiendum aliquem tradere. Rom. II, 2. 3. III, 8. XIII, 2. ἑαυτοῖς κρίμα λήψονται poenas dabunt Deo. 1 Cor. XI, 29. κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει is edendo et bibendo contrahit sibi gravissimas poenas. ib. v. 34. Galat. V, 10. βαστάζειν τὸ κρίμα i. e. quod λαμβάνειν κρίμα. Hebr. VI, 2. Jacob. III, 1. 1 Petr. IV, 17. 2 Petr. II, 3. οἷς τὸ κρίμα ἔκπαλαι οὐκ ἀργεῖ quorum poena jam dudum destinata non cessabit, coll. Jud. v. 4. Apoc. XVII, 1. XVIII, 20. ὅτι ἔκρινεν ὁ Θεὸς τὸ κρίμα ὑμῶν ἐξ αὐτῆς nam Deus ob injurias, vobis illatas, poenas gravissimas ab ea sumsit. Ita מִשְׁפָּט sumitur Exod. VI, 6. et κρίσις 2 Macc. VII, 35. 36. et IX, 18.

6. *crimen*, seu *omnis res, quae criminationem affert, reatus judicis, animadversione dignus*. 1 Tim. V, 12. ἔχουσαι κρίμα criminis reae.

7. *lis, vel causa, in judicium deducta aut deducenda*. 1 Cor. VI, 7. ὅτι κρίματα ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν quod controversias habetis invicem. Job. XXX, 13.

8. *decretum*. Τὰ κρίματα Θεοῦ decreta Dei, quibus fata humana reguntur, i. q. αἱ ὁδοὶ τοῦ Θεοῦ, cum qua formula permutatur Rom. XI, 33. ὡς ἀνεξερεύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ quam imperscrutabilia sunt ejus decreta! Eodem modo κρίσις Θεοῦ *rationem* notat, *qua Deus in regenda et gubernanda hac rerum universitate utitur*. Sapient. XVII, 1. μεγάλαι γάρ σου αἱ κρίσεις καὶ δυσδιήγητοι, coll. Ps. LXXII, 1.

9. εἰς κρίμα, *ideo, hoc consilio*. Joh. IX, 39. Saepius non legitur in N. T. *Etym. M.* κρίμα σημαίνει πῆ μὲν τὸ κατάκριμα καὶ τὴν καταδίκην, ὡς τὸ, κρίμα δίκαιον κρίνατε. (Zachar. VII, 9.) σημαίνει καὶ τοὺς ἐξητασμένους τοῦ Θεοῦ λόγους. *Phavor.* κρίμα· τὸ κατάκριμα, ἢ ἡ καταδίκη, ὡς τὸ, εἰς κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει. *Suid.* κρίματα· αἱ οἰκονομίαι. Δαβὶδ (Ps. IX, 17.) γινώσκεται Κύριος κρίματα ποιῶν. Conf. eundem in voce δικαίωμα. *Hesych.* κρίματα· οἰκονομίαι, ψῆφοι, δίκαι. κρίμα· ἀνταπόδοσις Θεοῦ.

ΚΡΊΝΟΝ, ου, τὸ, *lilium*, maxime *album*, in agris crescens, cujus tanta apud veteres erat dignitas, ut κατ' ἐξοχὴν ἄνθος diceretur. Hebraice dicitur שׁוֹשַׁן vel שׁוּשַׁן et שׁוֹשַׁנָּה, a שֵׁשׁ *sex*, quod sex foliis constat. Cant. II, 1. 2. 16. IV, 5. V, 13. *Plin. H. N.* XXI, 1. Bis tantum legitur in N. T. Matth. VI, 28. καταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ. Luc. XII, 27. In utroque loco species liliorum synecdochice pro *floribus quibusvis* ponuntur. Et videtur etiam olim κρίνον commune nomen *florum omnis generis* fuisse, ut vel e versione Alex. colligi potest, in qua Exod. XXV, 31. 33, 34. Num. VIII, 4. κρίνον pro hebraico פֶּרַח *flos* ponitur. *Hesych.* κρίνα· ἄνθη καλλίπνοα, εὐωδιάζοντα. *Gloss. in Octateuch.* κρίνα· ἄνθη εὐωδιάζοντα, κρίνοις ὅμοια. Cf. *Ol. Celsii* Hierobot. T. I. p. 383 seq. *Scacchi* Elaeochrism. Myrothec. I. p. 209. et *Cl. Salmasii* Exercitationes de Homonymis Hyles Iatricae p. 23.

ΚΡΊΝΩ, fut. ινῶ, 1. proprie: *secerno, discerno. Homer.* Iliad. β', v. 362. κρῖν' ἄνδρας κατὰ φῦλα, ubi *Schol.* κρῖνε· διάκρινε, διαχώρισον. *Hesych.* κρίναι· χωρίσαι, τάξαι. (Ezech. VII, 14.) — κρίνειν· ἀριθμεῖν, χωρίζειν.

2. *judico, judicium fero, dico, quid mihi de re quapiam videatur, sive judicium illud rectum sit, sive temerarium et praeposterum*. Luc. VII, 43. ὀρθῶς ἔκρινας recte judicasti. Joh. VII, 24. μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε ne judicium ferte secundum speciem externam, sed veritati convenienter (re ab omni parte bene examinata) judicate. ib. VIII, 15. 16. 1 Cor. IV, 5. μὴ κρίνετε nolite sententiam vestram dicere. Sed saepius in N. T. in malam partem usurpatur, ut sit:

sit: *sinistre judicare, rigidum morum alicujus censorem esse, condemnare, reum et poena dignum aliquem judicare*, ut sit idem, quod κατακρίνειν. Sic Matth. VII, 1. 2. coll. Luc. VI, 37. Rom. II, 1. ubi cum κατακρίνειν permutatur. ibid. v. 3. Rom. XIV, 3. 4. 10. 13. 1 Cor. V, 12. X, 29. Coloss. II, 16. Jacob. IV, 11. κρίνειν et καταλαλεῖν invicem permutantur. Interdum κρίνειν latine reddendum est *exprobrare, conqueri de aliquo*. Joh. VIII, 26. πολλὰ ἔχω περὶ ὑμῶν λαλεῖν καὶ κρίνειν multa possem de vobis conqueri et vobis exprobrare. Rom. XIV, 22. ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν qui sibi nihil exprobrat. Huc etiam referrem loca Luc. XIX, 22. Rom. II, 27.

3. *judico, dijudico.* Luc. XII, 57. τί δὲ καὶ ἀφ' ἑαυτῶν οὐ κρίνετε τὸ δίκαιον; cur vero non ipsi dijudicatis, quid verum sit, exemplum petentes ab eo, quod inter vos vulgo fieri solet? Joh. VII, 24. VIII, 15. 16. Act. IV, 19. κρίνατε, sc. αὐτοὶ, judicate ipsi. 1 Cor. X, 15. κρίνατε ὑμεῖς ὅ φημι vos ipsi judicetis, an recte scribam. ibid. XI, 13.

4. *statuo, censeo, existimo, habeo*, vel *aestimo.* Act. XIII, 46. οὐκ ἀξίους κρίνετέ ἑαυτοὺς τῆς αἰωνίου ζωῆς, h. e. vos salute aeterna plane indignos redditis. ibid. XV, 19. διὸ ἐγὼ κρίνω quapropter ego statuo. ibid. XVI, 15. εἰ κεκρίκατέ με πιστὴν τῷ Κυρίῳ εἶναι si me vere Christianam esse existimatis. ib. XXVI, 8. ἄπιστον κρίνεται παρ' ὑμῖν; num vobis incredibile videtur? 2 Cor. V, 14.

5. *judex sedeo, judicium exerceo, sententiam ultimam pronuncio in utramque partem*, maxime autem de *judice* dicitur, *qui sententiam condemnatoriam contra aliquem profert.* Joh. VII, 51. μὴ ὁ νόμος ὑμῶν κρίνει τὸν ἄνθρωπον; num per leges vestras licet aliquem condemnare indicta causa? Joh. XVI, 11. ὅτι ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου κέκριται principem hujus mundi condemnatum, h. e. imperio suo deturbatum, seu vim ejus et potestatem fractam esse. Act. XIII, 27. κρίναντες capite eum damnantes; omissum est θανάτου, quod additur apud *Aelian. V. H.* XIII, c. 42. ἔκρινάς με θανάτου. Hinc in haud paucis N. T. locis κρίνειν de *extremo judicio, super omnes olim a Christo publice ferendo*, adhibetur, quo, ut vitae rationis, quam quisque gessit, justam mercedem quilibet accipiat, efficietur. Joh. V, 22. 30. Act. XVII, 31. Rom. II, 16. 2 Tim. IV, 1. Jacob. II, 12. 1 Petr. IV, 5. Huc etiam pertinent loca 1 Petr. I, 17. ubi τὸν κρίνοντα positum est pro ὃς κρίνει, sc. ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ, h. e. aliquando integris vitae jus vindicabit et praemia addicet, (Ps. LXXII, 4.) impios vero gravissime puniet. ib. II, 23. Apoc. XI, 18. XX, 12. 13. — Sunt praeterea alia loca, in quibus formula κρίνειν τινὰς, metaphorice sumta, et ex adjuncto, notat: *superiorem et praestantiorem aliis esse, praecipua prae aliis felicitate, auctoritate et dignitate frui.* Matth. XIX, 28. κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραὴλ praecipua prae reliquis Judaeis omnibus felicitate et dignitate fruemini. Luc. XXII, 30. 1 Cor. VI, 2. ὅτι οἱ ἅγιοι τὸν κόσμον κρινοῦσι; num ignoratis, Christianos prae gentilibus praecipua dignitate et praestantia gaudere? coll. v. 3. (ubi ἀγγέλους positum arbitror ad universalitatem indicandam: κόσμος καὶ ἄγγελοι, coll. cap. IV, 9.) et Sirac. IV, 16. Simili modo κρίνειν apud Graecos *imperare*, ἄρχειν notat, teste *Artemidoro* II, c. 12.

6. *punio, poenas promeritas infligo*, et ex adjuncto: *miserum, infelicem reddo.* Joh. III, 17. ubi τῷ κρίνειν opponitur σώζειν. ibid. v. 18. VIII, 50. καὶ κρίνων et vindicaturus est injurias vestras. ibid. XII, 47. 48. XVIII, 31. κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν κρίνατε αὐτὸν secundum legem vestram eum punite. Act. VII, 7. XXIV, 6. Rom. II, 12. διὰ νόμου κριθήσονται pro hac sua voluntatis divinae cognitione punientur. 1 Cor. V, 13. XI, 31. 2 Thess. II, 12. Hebr. X, 30. XIII, 4. 1 Petr. IV, 6. Apoc. VI, 10. XVI, 5. XVIII, 8. 20. Interdum vero κρίνεσθαι a κατακρίνεσθαι

κρίνεσθαι ita differt, ut illud de poenis tantum et malis hujus vitae, hoc vero de poenis post hanc vitam aeternis usurpetur, v. c. 1 Cor. XI, 32. coll. v. 30. Ita שָׁפַט sumitur quoque 2 Chron. XX, 12. Ps. IX, 19. Ies. LXVI, 16. Ezech. VII, 8. XXXVIII, 22. *Hesych.* κρινομένους· ἀναιρουμένους, ἀποθνήσκοντας.

7. ut *judicare* apud Latinos (v. c. *Liv.* XXVI, 3. XLIII, 16.) *diem alicui dico, in judicium voco ad causam dicendam, accuso.* Act. XXIII, 6. περὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι ob doctrinam de resurrectione mortuorum in judicium vocor. ibid. XXIV, 21. XXV, 9. ἐκεῖ περὶ τούτων κρίνεσθαι ἐπ᾽ ἐμοῦ ut Hierosolymis tua causa me praeside disceptetur. ibid. v. 10 et 20. XXVI, 6. Rom. III, 4. Conf. *El. Palairet.* Obss. Philol. p. 334. et *Mureti* Var. Lectt. XIX, 16.

8. κρίνεσθαί τινι *judicio contendere cum aliquo, jus sibi dicere jubere, litem movere, litigare.* Matth. V, 40. καὶ τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι et si quis velit tecum litigare. 1 Cor. VI, 1. 6. in versione Alex. κρίνεσθαι ad imitationem hebraici נִשְׁפַּט (Jer. XXV, 31. et Joel. III, 7.) respondet τῷ הֵרִיב Genes. XXVI, 21. Job. IX, 3. XIII, 19. Joel. III, 2. Hos. II, 2. *Aristoph.* Nub. v. 66. *Hesych.* κρινώμεθα· ἀντὶ τοῦ μαχώμεθα ἢ διαλεγώμεθα. Conf. *Dresig.* de Verbis Mediis N. T. II, 11. p. 518.

9. *aestimo, pretium statuo alicui rei.* Rom. XIV, 5. ὃς μὲν κρίνει ἡμέραν παρ᾽ ἡμέραν, ὃς δὲ κρίνει πᾶσαν ἡμέραν sunt, qui dies diebus praeferant, aliis omnes dies eundem habent honorem.

10. κρίνειν τὸν νόμον *despicere, contemnere,* et ex adjuncto: *violare legem.* Jacob. IV, 11. ubi cum καταλαλεῖν permutatur. *Oecumenius* ad h. l. κρίνει· κατακρίνει, καταφρονεῖ.

11. *decerno, propono mihi aliquid, volo.* Act. III, 13. XVI, 4. τὰ κεκριμένα ὑπὸ τῶν ἀποστόλων decreta ab apostolis. ib. XX, 16. XXI, 25. XXVII, 1. 1 Cor. II, . οὐ γὰρ ἔκρινα εἰδέναι τὶ ἐν ὑμῖν volebam ita me gerere, ut nihil aliud scire viderer. ibid. V, 3. VII, 37. καὶ τοῦτο κέκρικεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. 2 Cor. II, 1. Tit. III, 12. Sic etiam legitur Judith. II, 3. 3 Macc. I, 7. ἔκρινε (*Syrus* bene ܐܬܚܫܒ) τὰς πλησίον πόλεις ἐπελθεῖν παρακαλέσαι. *Polybius* IV, c. 66. κεκρικότας ἐμβαλεῖν εἰς Μακεδονίαν. *Aelian. V. H.* I, 34. Plura exempla e Josepho collegit *Krebsius* in Notis ad Decreta Romanorum pro Judaeis e Josepho collecta p. 171 seq. Hinc etiam substantivum κρίσις notionem *voluntatis* et *beneplaciti* habet. Sirac. XXXIII, 13. Tob. VII, 12. *Cic.* ad Fam. VII, 33. mihi judicatum, h. e. constitutum est, interprete *Manutio.*

ΚΡΊΣΙΣ, εως, ἡ, 1. proprie: *discretio, separatio,* a κρίνω *secerno, separo.*

2. *judicium, quod de aliquo fertur,* in utramque partem. Joh. VII, 24. τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε justum judicium facite. ibid. VIII, 16. ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ ἀληθής ἐστιν judicium, quod de me ferrem, verum ac certum esset, i. q. v. 14. ἡ μαρτυρία μου περὶ ἐμαυτοῦ ἀληθής ἐστιν. 1 Tim. V, 24. Jacob. V, 12. ἵνα μὴ ὑπὸ κρίσιν πέσητε ne in vituperia aliorum incurratis. Alii fortasse rectius vertunt: ne incurratis in poenas divinas. 2 Petr. II, 11. οὐ φέρουσι κατ᾽ αὐτῶν βλάσφημον κρίσιν, coll. Jud. v. 9.

3. *ultima sententia, quae pronunciatur in utramque partem, judicium, quo de re aliqua decernitur, discrimen sortis.* Joh. XII, 31. νῦν κρίσις ἐστὶ τοῦ κόσμου τούτου jam sors hominum decernitur. ibid. XVI, 8. 11. περὶ κρίσεως, ὅτι ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου κέκριται argumentis demonstrabit, venisse discrimen, quo Satanae vis ac potestas plane frangetur et imminuetur. Hinc κατ᾽ ἐξοχὴν κρίσις in N. T. de *judicio extremo, a Christo olim super omnes homines publice ferendo,* usurpatur, v. c. Matth. X, 15. ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. ibid. XI, 22. 24. XII, 41. 42. ἐν τῇ κρίσει pro ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, coll. v. 36. Marc. VI, 11. Luc. X, 14. ἐν τῇ κρίσει in

ıllis codicibus et versionibus le-
ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. ibid. XI, 31. 32.
V, 27. 30. 2 Thess. I, 5. Hebr.
7. 1 Joh. IV, 17.
psum *judicium, judicandi actio.*
ı. V, 21. 22. ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει,
er κρίσιν, quia diserte distinguitur
ῥιον, plerique (conf. *Rhenferdii*
de decem Otiosis p. 34. et *Pos-*
Spicileg. Evang. p. 45.) intelli-
ım esse existimant *illud VII vi-*
ı *judicium minus, in unaquaque*
te constitutum, in quo nonnisi
ae et levioris momenti causae
ıtabantur, de cujus institutione
ione vide Deut. XVI, 18. et *Jo-*
A. J. IV, 8. 14 et 38. de *B. J.*
ap. 20. § 5. Conf. *Krebs.* Obss.
p. 19 seq.
ena, *supplicium, sententiae judi-*
exsecutio. Phavor. κρίσις· ἡ κό-
ὡς ἐν τῷ εὐαγγελίῳ, καὶ εἰς κρίσιν
εται, τουτέστιν οὐ κολάζεται. Matth.
I, 33. ἀπὸ τῆς κρίσεως τῆς γεέννης.
. III, 29. αἰωνίου κρίσεως. Joh.
9. αὕτη δέ ἐστιν ἡ κρίσις haec vero
ıusa poenarum et infelicitatis vi-
turae. Joh. V, 24. 29. ἀνάστα-
σεως pro ἀνάστασις εἰς κρίσιν. Act.
33. ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ ἡ κρίσις
ἤρθη in maxima sua miseria libe-
tandem est a poena; ubi κρίσις
s significat, quas Christus homi-
causa ex voluntate Dei perfe-
s habuit. Hebr. X, 27. Jacob.
3. V, 12. 2 Petr. II, 4. κρίσις
ἐξοχὴν poenas vitae futurae signi-
Jud. v. 6. 15. Apoc. XIV, 7.
7. XVIII, 10. XIX, 2. *Ae-*
V. H. XIV, 43.
equitas, justitiae studium. Matth.
I, 23. τὴν κρίσιν καὶ τὸν ἔλεον καὶ
στιν. Luc. XI, 42. Jer. XVII,
ῶν πλοῦτον αὐτοῦ οὐ μετὰ κρίσεως.
. XXXIII, 29. ἄνευ κρίσεως μὴ ποι-
ηδέν.
octrina, praecepta divina, ad imi-
ıem hebraici מִשְׁפָּט, quod saepe
est, quod תּוֹרָה, cum quo per-
tur Ies. XLII, 1. 4. LI, 4. Adde
. XV, 25. Deut. XI, 1. Matth.
XII, 18. καὶ κρίσιν τοῖς ἔθνεσι ἀπαγγελεῖ ut gentes doctrina mea imbuat. ibid. v. 20. ἕως ἂν ἐκβάλῃ εἰς νῖκος τὴν κρίσιν et ita longe lateque propagabit doctrinam divinam. Saepius non legitur in N. T.

ΚΡΙ͂ΣΠΟΣ, ου, ὁ, *Crispus.* Nomen viri latinum. Fuit Archisynagogus Corinthi, Act. XVIII, 8. baptizatus a Paulo, 1 Cor. I, 14.

ΚΡΙΤΗΡΙΟΝ, ίου, τὸ, 1. *dicasterium, tribunal, locus, ubi judicium exercetur,* i. q. δικαστήριον (nam vocabula, in ήριον desinentia, plerumque *locum* notant, v. c. ἀκροατήριον, δεσμωτήριον etc.) a κρίνω *judico.* Jacob. II, 6. ἕλκουσιν ὑμᾶς εἰς κριτήρια trahunt vos ad tribunalia, seu ad *judices;* utramque enim notionem κριτήριον habet in vers. Alex. Judd. V, 10. יֹשְׁבֵי עַל־מִדִּין, Alex. καθήμενοι ἐπὶ κριτηρίου. Exod. XXI, 6. אֶל־הָאֱלֹהִים coram judicibus: Alex. πρὸς τὸ κριτήριον. Dan. VII, 10 et 26. κριτήριον ἐκάθισε. Hist. Sus. v. 49. ἀναστρέψατε εἰς τὸ κριτήριον. *Pausan.* Corinth. II, 156. *Polyb.* IX, 33. 12. et XVI, 27. 2. *Hesych.* κριτήριον· δοκιμαστήριον, δικαστήριον.

2. *causa forensis, controversia, in judicio disceptanda, lis, de qua judicatur.* 1 Cor. VI, 2. ἀνάξιοί ἐστε κριτηρίων ἐλαχίστων; num indigni estis, qui dirimatis causas minutissimas? Sed possent haec verba etiam commode ita reddi: nunc indigni estis, qui in minimis subselliis judicium exerceatis. Nam *subsellia* dicuntur, in quibus minutiora judicia exercentur. ibid. v. 4. βιωτικὰ μὲν οὖν κριτήρια ἐὰν ἔχητε si quas causas judicandas habetis de rebus, ad hujus vitae usum spectantibus. *Syrus:* ܕܝܢܐ. Ita etiam *Arabs.* Saepius non legitur in N. T.

ΚΡΙΤΗ͂Σ, οῦ, ὁ, 1. *qui rem aliquam dijudicat,* aut *judicium de ea fert,* a κρίνω. Jacob. II, 4. ἐγένεσθε κριταὶ διαλογισμῶν πονηρῶν, h. e. judicatis secundum prava principia, dignitatem sc. hominum externo splendore metientes.

2.

2. *judex, qui ultimam sententiam pronunciat in utramque partem*, et insontes absolvit et praemiis ornat et sontes condemnat ac punit. Sic autem in N. T. usurpatur partim de hominibus. Matth. V, 25. Luc. XII, 58. XVIII, 2. 6. ubi ὁ κριτὴς τῆς ἀδικίας positum est pro ὁ κριτὴς ἄδικος. Act. XVIII, 15. partim de Christo, futuro hominum omnium judice, qui Act. X, 42. ὁ ὡρισμένος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ κριτὴς ζώντων καὶ νεκρῶν dicitur: 2 Tim. IV, 8. Jacob. V, 9. et de Deo. Hebr. XII, 23. Huc etiam pertinent loca Matth. XII, 27. Luc. XI, 19. διὰ τοῦτο αὐτοὶ ὑμῶν ἔσονται κριταὶ hi vos convincant calumniae vestrae et improbitatis vosque condemnent.

3. *magistratus omnis, praeses.* Sic v. c. Procurator Romanus κριτὴς dicitur Act. XXIV, 10. et ibid. principes Judaeorum, qui a Deo ipso excitati populum Israeliticum contra hostes tuebantur, legibus gubernabant et ejus lites dirimebant, κατ' ἐξοχὴν שֹׁפְטִים *Suffetes* (*Liv.* XXX, 7. § 5. "Carthaginienses senatum *Suffetes* vocaverunt") dicti, κριταὶ appellantur Act. XIII, 20.

4. κριτὴς νόμου is, qui legem violat et despicit. Jacob. IV, 11. Saepius non legitur in N. T.

ΚΡΙΤΙΚΌΣ, ή, όν, 1. proprie est *discernendi, separandi*, aut *judicandi peritus*, a κρίνω *secerno, judico.* Nam adjectiva, in ικὸς desinentia, *sollertiam* et *peritiam alicujus rei* indicant, v. c. τεχνικὸς, μουσικὸς etc. *Polyb.* XXXII, 4. 5. coll. 6. 5. *Alberti* Gloss. Gr. p. 172. κριτικός· διακριτικὸς, χωριστικός.

2. *qui dijudicat, judicat, condemnat et punit.* Sic semel legitur in N. T. Hebr. IV, 12. ubi comminationes divinae dicuntur esse κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίας, h. e. condemnare adeo consilia et cogitata humana. *Hesychius*, ad h. l. respiciens, κριτικὸς ἐνθυμήσεων· διακρίνων λογισμούς.

ΚΡΟΎΩ, fut. ούσω, 1. *pulso*, de *ostio*, atque ut κόπτειν de introituro adhibetur, qui fores pulsat, ut intromittatur, cum ψοφεῖν, seu latinum *crepare*, de exituro usurpetur, qui fores ferit et percutit, ut illo strepitu admoneantur, qui foris sunt, cavere sibi atque absistere, ne laedantur. Apud veteres enim fores non introrsum trahendo, sed in viam publicam pellendo, aperiebantur. *Moeris:* κόπτει τὴν θύραν ὁ ἔξωθεν, ψοφεῖ δὲ ὁ ἔνδοθεν. Conf. *Graevium* ad *Lucian.* Soloec. T. II. p. 758. et *Hemsterhus.* ad *Aristoph.* Plut. v. 1098. p. 414. Sic etiam legitur in N. T. Luc. XII, 36. ἵνα ἐλθόντος καὶ κρούσαντος, sc. τὴν θύραν, quod additur ibid. XIII, 25. et Act. XII, 13. coll. v. 16. Judd. XIX, 22. ἔκρουσαν ἐπὶ τὴν θύραν. Cant. V, 2. Judith. XIV, 14. ἔκρουσε τὴν αὐλὴν τῆς σκηνῆς. *Xenoph. Symp.* I, 11. κρούσας τὴν θύραν, εἶπε τῷ ὑπακούσαντι εἰσαγγεῖλαι, ubi vid. *Bach. Aristid.* T. II. p. 524. Confer et *Pierson.* ad *Moerin* p. 211.

2. metaphorice designat *flagrantissimum alicujus rei desiderium*, et speciatim: *precandi ardorem, constantiam* et *perseverantiam.* Matth. VII, 7. κρούετε καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν, i. q. αἰτεῖτε καὶ δοθήσεται ὑμῖν. ib. v. 8. Luc. XI, 9. 10. Apoc. III, 20. Saepius non legitur in N. T.

ΚΡΥΠΤΌΣ, ή, όν, *occultus, absconditus, abditus*, etiam *ignotus, incognitus, internus*, a κρύπτω *occulto.* Matth. VI, 4. ἐν τῷ κρυπτῷ, ita, ut alios lateat. — ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ, quem ne occultissima quidem latent. ib. v. 6. ἐν τῷ κρυπτῷ. h. e. ἐν τῷ ταμιείῳ, v. 68. κεκλεισμένῳ. ib. v. 18. X, 26. οὐδὲν ἐστι κρυπτὸν, ὃ οὐ γνωσθήσεται nihil tam ignotum est, quod non aliquando in lucem protrahatur. Marc. IV, 22. Luc. VIII, 17. XI, 33. εἰς κρυπτὴν, pro εἰς κρυπτὸν τόπον. ib. XII, 2. Joh. VII, 4. ἐν κρυπτῷ ita, ut se subducat oculis hominum. ibid. v. 10. ὡς ἐν κρυπτῷ sine comitatu magno. ib. XVIII, 20. ἐν κρυπτῷ intra privatos parietes. Rom. II, 16. τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων cogitata hominum, consilia et occulte ab iis facta. ib. v. 29. ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ Ἰουδαῖος qui animi pietate se Judaeum praestat. 1 Cor. IV, 5. τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους abscondita in tene-

bris,

bris, h. e. internam hominum indolem, quae alios fere semper latet, τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν, ut in sequentibus explicatur, seu τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας, coll. c. XIV, 25. Sirac. I, 30. IV, 18. 2 Cor. IV, 2. τὰ κρυπτὰ τῆς αἰσχύνης quae homines propter pudorem celare solent, turpiter facta. 1 Petr. III, 4. ὁ κρυπτὸς τῆς καρδίας ἄνθρωπος interna animi indoles. Sed suspicor loco ἄνθρωπος h. l. esse κόσμος legendum, coll. v. 3. Saepius non legitur in N. T.

ΚΡΥ͂ΠΤΩ, fut. ύψω, *abscondo, occulto, abdo, aliorum conspectui, vel scientiae, vel insultibus subduco ullo aliquo modo.* Matth. V, 14. οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι non potest urbs esse inconspicua. ibid. XIII, 35. κεκρυμμένα ἀπὸ καταβολῆς κόσμου quae inde a mundo condito ignota fuerunt. ib. v. 44. ὃν εὑρὼν ἄνθρωπος ἔκρυψε quem thesaurum inventum absconditum reliquit, aut, magis adhuc occultavit. ib. XXV, 25. Luc. XVIII, 34. καὶ ἦν τὸ ῥῆμα τοῦτο κεκρυμμένον ἀπ' αὐτῶν, h. e. non videbant, quomodo haec dicta a Jesu cum vulgari Judaeorum de Messia opinione et V. T. oraculis conciliari possent. Nam κεκρυμμένος dicitur res aut sententia, cujus natura, causa, sensus, modus, aut ratio non satis intelligitur et capitur ab aliis. Luc. XIX, 42. νῦν δὲ ἐκρύβη ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν σου sed ne nunc quidem ea curas et consideras. Joh. VIII, 59. Ἰησοῦς δὲ ἐκρύβη καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ Jesus vero subduxit se eorum furori templum egressus. (coll. *Herodian.* III, 4. 14. V, 4. 21. VII, 2. 10.) ibid. XII, 36. καὶ ἀπελθὼν ἐκρύβη ἀπ' αὐτῶν et discedens abscondidit se ab illis, coll. Deut. VII, 20. ib. XIX, 38. κεκρυμμένος clam. Coloss. III, 3. καὶ ἡ ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ Θεῷ et nondum satis cognitam habetis futuram felicitatem vestram cum Christo in coelis, coll. 1 Joh. III, 2. 1 Tim. V, 25. Hebr. XI. 23. Apoc. II, 17. τοῦ μάννα τοῦ κεκρυμμένου mannae coelestis, seu in futuros usus magna copia repositae ac reconditae; non sine allusione partim ad vasculum, in quo manna erat recondita, et quod in arca foederis asservabatur, partim ad traditionem, qua ducti Judaei credebant, arcam foederis, una cum urna, quae mannam continebat, imminente urbis expugnatione per Nebuchadnezarem, a Jeremia propheta fuisse absconditam, fore tamen, ut ea aliquando tempore Messiae denuo in lucem protrahatur. Vide *Joma* fol. 52. 2. *Tanchuma* p. 83. 2. et *Eichhornii* Comment. ad h. l. Vol. I. p. 101 seq. Apoc. VI, 15. 16. (coll. Ies. II, 10. Jerem. XIII, 5.) Saepius non legitur in N. T.

ΚΡΥΣΤΑΛΛΙ͂ΖΩ, fut. ίσω, *instar crystalli splendeo, crystalli splendorem et pelluciditatem refero et imitor,* a κρύσταλλος *crystallus.* Semel legitur in N. T. Apoc. XXI, 11. ὡς λίθῳ ἰάσπιδι κρυσταλλίζοντι, i. q. κρυσταλλοειδεῖ, coll. Sap. XIX, 21.

ΚΡΥ͂ΣΤΑΛΛΟΣ, ου, ὁ, 1. proprie: *glacies,* et respondet hebraico קֶרַח *glacies.* Job. VI, 16. κρύσταλλος πεπηγώς. *Hesych.* κρύσταλλος· τὸ πεπηγὸς ὕδωρ ὑπὸ κρύους. *Etym. M.* τὸ διὰ τοῦ κρύους ἠλλοιωμένον ὕδωρ. Compositum enim est ex κρύος *frigus, gelu,* et στέλλομαι *concresco.*

2. *crystallus,* seu *crystallum,* genus gemmae, sic dictae, quod instar glaciei sit perlucida, aut, quia frigore et longaeva nive densari a veteribus credebatur. Conf. *Plin.* H. N. XXXVII, cap. 2. *Statium* Lib. I. Sylv. 2. v. 126. Adde *Salmasium* ad *Solinum* p. 205 seq. et p. 1092. Bis memoratur in N. T. Apoc. IV, 6. et XXII, 1.

ΚΡΥΦΗ͂ι, *occulte, clam, in tenebris,* i. q. κρύφα ap. *Xenoph. Symp.* V, 9. Adverbium a κρυφὸς *occultus,* quod est a κρύπτω. Legitur in N. T. tantum Ephes. V, 12. τὰ κρυφῇ γινόμενα ὑπ' αὐτῶν, αἰσχρόν ἐστι καὶ λέγειν de flagitiis, quae clam patrant, vel loqui turpe videri potest. In vers. Alex. respondet hebraicis בַּסֵּתֶר, Deut. XXVIII, 57. Job. XIII, 10. לַסְתֵּר *ad abscondendum,*

dum, Ies. XXIX, 15. בַּלָּאט seu בַּלָּט *abscondite*, *clam*, Judd. IV, 21. Ruth. III, 7. *Hesych.* κρυφῇ· λάθρα, ἀδήλως, κρυπτῶς. *Xenoph. Sympos.* V, 8.

ΚΤΑ'ΟΜΑΙ, ῶμαι, fut. κτήσομαι, 1. *comparo, acquiro mihi aliquid, meum facio quocunque modo.* Matth. X, 9. μὴ κτήσησθε χρυσὸν ne comparetis vobis aurum. Luc. XVIII, 12. ἀποδεκατῶ πάντα ὅσα κτῶμαι omnium proventuum terrae, quos colligo, decimas reddo. Act. VIII, 20. διὰ χρημάτων κτᾶσθαι pecunia sibi comparare. *Thucyd.* I, c. 71. p. 47. ἀπολαύουσιν ἐλάχιστα τῶν ὑπαρχόντων, διὰ τὸ ἀεὶ κτᾶσθαι. *Aristoph.* Concion. v. 597. Κτᾶσθαι etiam nude positum *emere* notat apud Graecos, v. c. apud *Xenoph.* de Rep. Athen. II, 9. Act. XXII, 28. τὴν πολιτείαν ταύτην ἐκτησάμην jus civitatis Romanae mihi comparavi. Genes. XXXIII, 19.

2. *possideo, habeo*, et ex adjuncto: *praeditus, instructus sum, utor aliqua re.* 1 Thess. IV, 4. τὸ ἑαυτοῦ σκεῦος κτᾶσθαι ἐν ἁγιασμῷ καὶ τιμῇ corpore suo uti ad virtutis et honestatis studium. Luc. XXI, 19. κτᾶσθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἐν ὑπομονῇ sitis toleranti et tranquillo animo instructi. *Hesych.* κτησάμενος· ἔχων.

3. *occasionem praebeo alicujus rei emendae et possidendae.* Act. I, 18. οὗτος μὲν οὖν ἐκτήσατο χωρίον ἐκ μισθοῦ τῆς ἀδικίας, coll. Matth. XXVII, 7 seq. Saepe enim in libris N. T. non solum, sed etiam ab exteris scriptoribus aliquis ipse fecisse quid dicitur, cujus tantum causa fuit et occasionem dedit. Sic apud *Josephum* A. J. IX, 8. 3. de Jodao: τῷ Δαυΐδου γένει τὴν βασιλείαν ἐκτήσατο occasio, seu causa fuerat regni Davidis stirpi restituendi: et apud *Lysiam* p. 324. de accusatore, ἐζημίωσε, h. e. causa fuit, ut reus puniretur. Cf. *Glassii* Philol. Sacr. p. 204. ed. *Dathii.*

4. *conservo, tueor, salvum et incolumem praesto.* Luc. XXI, 19. κτᾶσθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἐν ὑπομονῇ patientia vestram vitam conservabitis, coll. Matth. XXIV, 13. Saepius non legitur in N. T.

ΚΤΗ͂ΜΑ, τος, τὸ, *omne, quod aliquis sibi comparavit ac possidet, bona, opes, facultates.* Speciatim et maxime, si distinguitur ab ὕπαρξις, *bona immobilia*, qualia sunt *fundi*, *agri*, *vineta*, *praedia*, *domus* etc. a κτάομαι, quod vide. *Hesych.* κτήματα· πάντα τὰ ὑπάρχοντα. *Eustath.* ad Il. ή. p. 685. κτήματα οἱ μὲν μεθ' Ὅμηρον ἰδίως ἐπὶ ἀγρῶν καὶ οἰκιῶν φασίν· Ὅμηρος δὲ ἐπὶ πάντων ἁπλῶς τῶν ὑπαρχόντων. Hinc in vers. Alex. respondet hebraico נַחֲלָה *possessio*, Job. XX, 29. הוֹן *opes*, Prov. XII, 27. שָׂדֶה *ager*, Prov. XXIII, 10. et כֶּרֶם *vinea*, Prov. XXXI, 16. Hos. II, 15. Adde Sirac. XXVIII, 24. et XXXVI, 25. In N. T. legitur Matth. XIX, 22. ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλὰ valde dives erat. Marc. X, 22. Act. II, 45. καὶ τὰ κτήματα καὶ τὰς ὑπάρξεις ἐπίπρασκον. ibid. V, 1. coll. v. 3 et 8. ubi cum voce χωρίον permutatur. Saepius non legitur in N. T. Confer *Lexicon Xenophonteum* s. h. v.

ΚΤΗ͂ΝΟΣ, εος, τὸ, *quodvis jumentum, pecus*, quod nonnulli a κτείνω *occido* derivant, eo quod quaedam pecudum occidi et mactari soleant, alii vero rectius, ut opinor, a κτάομαι *possideo* deducunt, quod veterum opes praecipue in pecorum possessione constiterint. Certe κτῆνος, seu poetice κτέανος, etiam generatim olim *opes, facultates, possessionem* significasse et fuisse i. q. κτῆμα, ex *Hesychio* colligo, qui κτήνεα per χρήματα interpretatus est. Unde etiam Alexandrini hac voce usi sunt pro מִקְנֶה *possessio*, Genes. XXVI, 14. Deut. III, 19. Jos. I, 14. et קִנְיָן idem Jos. XIV, 4. In N. T. legitur Luc. X, 34. ἐπιβιβάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος et impositum eum jumento. *Syrus :* ܥܠ ܚܡܪܗ *super asinum suum.* Act. XXIII, 24. κτήνη τε παραστῆσαι parare jumenta. 1 Cor. XV, 39. ἄλλη δὲ σὰρξ

σὰρξ κτηνῶν alio vero corpore pecora sunt instructa. Apoc. XVIII, 13. In versione Alex. aeque late patet, nam respondet hebraico בְּהֵמָה, Genes. III, 14. VI, 7. XI, 5. חַיָּה, Genes. I, 28. Ps. LXXVIII, 48. בְּעִיר *jumentum*, Num. XX, 4. 8. 11. צֹאן, Genes. XXX, 43. Ezech. XXIV, 5. et רֶמֶשׂ *reptile*, Genes. VIII, 19. *Hesych.* κτήνη· βοσκήματα. *Suid.* κτῆνος· τὸ ζῶον, κ. τ. λ. *Gloss. Vet.* κτῆνος· *jumentum, pecus.* *Etym. M.* κτήνη· κυρίως ἐπὶ τῶν σφαζομένων εἰς βρῶσιν — καταχρηστικῶς δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων.

ΚΤΉΤΩΡ, ορος, ὁ, *possessor, dominus.* Est nomen verbale a tertia persona perf. pass. κέκτηται, verbi κτάομαι *possideo.* Semel legitur in N. T. Act. IV, 34. ὅσοι γὰρ κτήτορες χωρίων ἢ οἰκιῶν ὑπῆρχον quotquot enim praedia aut domos habebant. *Hesych.* κτήτορες· οἰκοδεσπόται, κτίσται.

ΚΤΊΖΩ, fut. ίσω, 1. *creo, condo, ex nihilo produco,* item *ex materia praeexistente formo et fabricor.* Sic de Deo usurpatur Marc. XIII, 19. ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως, ἧς ἔκτισεν ὁ Θεὸς inde a mundo condito, seu ex quo homines fuerunt. Rom. I, 25. παρὰ τὸν κτίσαντα magis, quam Deum creatorem. 1 Cor. XI, 9. 1 Tim. IV, 3. Apoc. IV, 11. X, 6. — de Christo Coloss. I, 16. Respondet in hac significatione apud Alex. hebraico בָּרָא, quod, uti *quamlibet rei productionem* significat, ita speciatim notat: *solo nutu et imperio rem aliquam novam producere.* Deut. IV, 32. Ps. LXXXIX, 12. 47. etc.

2. metaphorice: *mirabili virtute aliquid efficio, muto, corrigo ac emendo, auctor sum, efformo,* i. q. ποιέω, ad imitationem hebraici בָּרָא Ps. LI, 10. Ies. XLV, 7. 8. LIV, 16. Ephes. II, 10. κτισθέντες ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ qui sunt per religionem christianam emendati, quasi facti καινὴ κτίσις. Conf. infra sub κτίσις. ibid. v. 15. ἵνα τοὺς δύο κτίσῃ ἐν ἑαυτῷ εἰς ἕνα καινὸν ἄνθρωπον ut Judaeos et paganos dissentientes invicem in unam novam societatèm cogeret; ubi κτίζειν εἰς ἕνα est i. q. ποιεῖν ἕνα, seu ἑνοῦν. Ephes. III, 9. τῷ τὰ πάντα κτίσαντι διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ qui omnes totos immutavit per Christum. ibid. IV, 24. τὸν κατὰ Θεὸν κτισθέντα quae efformata est ad similitudinem Dei, seu a Deo. Coloss. III, 10. Saepius non legitur in N. T.

ΚΤΊΣΙΣ, εως, ἡ, 1. proprie: *creatio, qua Deus hoc universum, et quae in eo sunt, produxit, actus condendi mundum,* i. q. κοσμοποιΐα, a 2 pers. perf. pass. ἔκτισαι, verbi κτίζω *creo.* Rom. I, 20. ἀπὸ κτίσεως κόσμου inde a mundo condito.

2. per metonymiam: *omnes res, a Deo creatae et productae, omnis rerum natura, universum,* i. q. κόσμος. Marc. X, 6. ἀπὸ δὲ ἀρχῆς τῆς κτίσεως. ibid. XIII, 19. 2 Petr. III, 4. — Rom. I, 25. ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα, coll. v. 23. Rom. VIII, 39. Sapient. V, 17. et XVI, 24.

3. *singulae hujus universi, seu rerum creatarum partes,* v. c. *homo, homines,* (vid. *Casaub.* Epist. 382. et *Cartwrighti* Mellificium Hebr. II, 5.) *genus humanum.* Marc. XVI, 15. κηρύξατε τὸ εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει tradite doctrinam christianam omnibus omnium gentium ac nationum hominibus. Sed plerique interpretes h. l. pariter ac in loco Coloss. I, 23. coll. v. 27. κτίσιν de *gentilibus* tantum interpretari malunt, quos Judaeos κατ' ἐξοχὴν בְּרִיּוֹת *creaturas* vocasse, idoneis exemplis comprobavit *Lightfootus* ad locum Marci T. II. Opp. p. 468. Commendat hanc interpretationem locus parallelus Matth. XXVIII, 19. Coloss. I, 15. πρωτότοκος πάσης κτίσεως princeps omnium hominum, coll. Apoc. III, 14. ubi Christus etiam dicitur ἡ ἀρχὴ τῆς κτίσεως τοῦ Θεοῦ caput ecclesiae a Deo conditae. Hebr. IV, 13. καὶ οὐκ ἔστι κτίσις ἀφανὴς ἐνώπιον αὐτοῦ nullus hominum Deum latet. Sed fortasse κτίσις habet h. l. rariorem significationem *consiliorum animi,* quae etiam hebraice יֵצֶר לֵב Genes. VI, 5. VIII, 21. vocantur, ut

sit

sit i. q. v. 12. ἐνθυμήσεις καὶ ἐννοίας καρδίας. Huc etiam pertinet formula καινὴ κτίσις 2 Cor. V, 17. Galat. VI, 15. quae eadem est cum formula καινὸς ἄνθρωπος, Ephes. IV, 24. et significat *hominem emendatum et plane immutatum per religionem christianam*, partim ad imitationem formulae judaicae בְּרִיָּה חֲדָשָׁה, quam non solum de *eo*, *qui est in nova plane et immutata conditione*, sed etiam speciatim de *eo* usurpant, *qui ab idololatria ad veram religionem* transiit; partim vero respectu habito ad κτίσμα Θεοῦ, populi Israelitici nomen, Deut. XXXII, 6. Ies. XLIII, 21. XLIV, 21. quatenus peculiaris Dei populus habebatur. Vide supra sub καινός. Κατ' ἐξοχὴν vero κτίσις de *Judaeis et gentilibus*, *ad christianam religionem conversis*, usurpatur, v. c. Rom. VIII, 19. ἡ γὰρ ἀποκαραδοκία τῆς κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἱῶν τοῦ Θεοῦ ἀπεκδέχεται Christiani enim, variis et gravissimis calamitatibus pressi, avide expectant futuram Christianorum in coelis felicitatem. ibid. v. 20. 21. 22. πᾶσα ἡ κτίσις omnes per omnem terrarum orbem dispersi Christiani. Conf. *Noesselt.* Opuscula ad Interpret. Scripturae Sacrae Vol. I. p. 124 seq.

4. *structura*. Hebr. IX, 11. οὐ ταύτης τῆς κτίσεως non hujus structurae, non ab hominibus fabricatum, i. q. ἀχειροποιήτου. Nam κτίζειν etiam *exstruere, aedificare* notat in versione Alex. Levit. XVI, 16. οὕτω ποιήσεις τῇ σκηνῇ τῇ ἐκτισμένῃ αὐτοῖς. 3 Esdr. IV, 53. κτίσαι τὴν πόλιν. *Hesych.* κτίσμα· οἰκοδόμημα.

5. *ordinatio, statutum, institutum*. 1 Petr. II, 13. ὑποτάγητε οὖν πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει subjicite igitur vos omnibus ordinationibus et institutis, quae inter homines locum habere debent, h. e. magistratibus, regibus, ut in seq. explicatur. Sic h. l. jam interpretati sunt *Oecumenius, Lutherus, Grotius, Wolfius*, alii, et recte ac convenienter usui loquendi. Nam κτίζειν notat etiam *instituere, ordinare.* Sirac. VII, 15. γεωργίαν ὑπὸ ὑψίστου ἐκτισμένην. ibid. XXXVIII, 1. 12. Saepius non legitur in N. T.

ΚΤΊΣΜΑ, τος, τὸ, *creatura, omne a Deo productum et effectum*, speciatim: *homo*, ab eodem. Legitur in N. T. tantum 1 Tim. IV, 4. πᾶν κτίσμα Θεοῦ καλὸν omnibus a Deo in usus hominum creatis uti licet. Jacob. I, 18. ἀπαρχήν τῶν αὐτοῦ κτισμάτων. Apoc. V, 13. VIII, 9. Legitur praeterea Sapient. IX, 2. XIII, 4. 5. *Hesych.* κτίσμα· ποίημα.

ΚΤΙΣΤΉΣ, οῦ, ὁ, et ΚΤΊΣΤΗΣ, ου, ὁ, *creator, conditor*, a κτίζω *creo*. Semel in N. T. legitur 1 Petr. IV, 19. ὡς πιστῷ κτίστῃ παρατιθέσθωσαν τὰς ψυχὰς αὐτῶν commendent atque totos se tradant Deo, fideli creatori. Legitur praeterea in versione *Symmachi* Ies. XLIII, 15. pro hebraico בּוֹרֵא. Judith. IX, 12. 2 Macc. I, 24. *Hesych.* κτίστης· ποιητὴς, πλάστης.

ΚΥΒΕΊΑ, ας, ἡ, 1. proprie: *alea, lusus aleae, ludus tesserarum*, a κύβος, quod proprie est *cubus*, corpus mathematicum, πᾶν τετράγωνον, ut *Hesychius* interpretatus est, deinde *tessera in ludo aleae*, quae formam quadratam habet. *Pollux* VII, 95. Lex. *Cyrilli* MS. Brem. κύβος· πᾶς τετράγωνος ψῆφος. Hinc κυβεύω *in alea tesseris ludo, aleam jacio*, διὰ ψήφων ἢ ἀστραγάλων παίζω, secundum *Ammonium*; et κυβευτὴς *aleator, qui alea ludit*. Conf. *Menagium* ad *Diog. Laërt.* de Vit. Philos. Prooem. n. 2. p. 8. ed. *Meibom.* Jam, quia aleatores nonnunquam artibus pravis utuntur in tesseris jaciendis, ut collusores circumveniant, (*Aelian.* V. H. VII, 12.) factum est, ut κυβεία

2. significaret *fallaciam et astutiam in ludo tesserarum*, et per synecdochen: *omnem fraudulentiam et versutiam*, qua utuntur homines, alios decepturi. *Suid.* κυβεία· πανουργία. Sic semel legitur in N. T. Ephes. IV, 14. ἐν τῇ κυβείᾳ τῶν ἀνθρώπων per fraudulentiam doctorum. (cf. *Gataker.* ad *Marc. Antonin.* I, 8. p. 9. et *Elsneri* Obss.

cr. T II, p. 215.) *Salmas.* erpretatus est de *actionibus* *et fortuitis, quae nullo cer-* *explorantur.* Nam κυβείων είων *Polyb.* I, 87. III, 95. *Diod. Sic.* XVII, 30. et *Diod. Sic.* XVI, 78. ubi *eling.)* etiam apud Graecos , *qui praeceps in periculum* *i incerto casui rem exponit,* Diss. Epictet. p. 448.) teste κυβεύων· εἰς κίνδυνον προπηδᾶν) *Horat.* Od. II, 1. 6. legitur: osae plenum opus aleae tracpiose de voce κυβεία expo-*Senftlebium* (in *Opusculo de* *um* Lips. 1677. 8.) *Morus* in ter. ad Ephes. IV, 11—17. 792.) et *P. A. Boysen* in ilol. Crit. de κυβεία ἀνθρώπων IV, 13. quae reperitur in Ielvetica T. III. p. 412.

ΡΝΗΣΙΣ, εως, ἡ, *gubernatio,* *guberno.* Semel in N. T. Cor. XII, 28. ubi κυβερνήσεις, χαρίσματα referuntur, mihi *unus presbyteri et antistitis* *t facultatem, bene, prudenter* *re fungendi,* significare vide-ersione Alex. respondet he-תַּחְבֻּלוֹ *intelligentia, consilia* Prov. I, 5. XI, 14. XX, V, 6. *Hesych.* κυβερνήσεις· ἐπιστῆμαι (h. e. intelligen-udentia, qua aliorum saluti dis prospicimus) καὶ φρονή-orem interpretationem etiam *Alberti* Gloss. Gr. N. T. p. teriorem vero Lex. *Cyrilli* n. *Glossae* in Prov. Salom. κυ-πιστήμη τῶν πραττομένων. *Plu-* VI. p. 616. ed. *Reiske* κυ-ῶν. ibid. T. IV. p. 298 et

ΡΝΗΤΗΣ, ου, ὁ, *gubernator* *i ad clavum sedet et navis* *irigit,* a κυβερνάω, quod pro-*rego navem.* Hebraice dici-Ezech. XXVII, 8. 27. 28. um legitur in N. T. Act. 11. ubi κυβερνήτης a ναυκλήρῳ diserte distinguitur, quanquam apud Graecos κυβερνήτης interdum etiam *dominum navis, qui sua pecunia navem instruit,* significat. Vide *Aristoph.* Equit. v. 541. Apoc. XVIII, 17. *Xenoph.* Oecon. VIII, 14.

ΚΥΚΛΟΘΕΝ, *in circuitu.* Adverbium, regens genitivum, a κύκλος *circulus, orbis.* Legitur in N. T. tantum Apoc. IV, 3. κυκλόθεν τοῦ θρόνου in circuitu throni. ibid. v. 4. 8. κυκλόθεν καὶ ἔσωθεν. ib. V, 11. Alexandrini usi sunt pro סָבִיב 1 Regg. III, 1. VI, 5. 6. et מִסָּבִיב Jos. XXI, 42. Judd. II, 14.

ΚΥΚΛΟΩ, ῶ, fut. ώσω, 1. *cingo, circumcingo, circumdo, circulo includo,* a praeced. Joh. X, 24. ἐκύκλωσαν οὖν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι cinxerunt ergo eum Judaei. Act. XIV, 20. *Polyb.* Hist. XI, 27. οἱ κυκλοῦντες αὐτὴν (sc. τὴν θάλασσαν) ἄνεμοι. *Diod. Sic.* XVIII, 59.

2. *obsidione cingo, obsideo urbem.* Luc. XXI, 20. ὅταν ἴδητε κυκλουμένην ὑπὸ στρατοπέδων τὴν Ἱερουσαλὴμ quando videritis Romanorum exercitum non procul ab urbe castra metari, ac prope jam adesse, ut ea obsidione cingatur. Est enim h. l. vox κυκλουμένη, ut recte monuit *C. F. Krumbholz* Opp. Subseciv. I. p. 16. non participium praeteriti, sed praesentis, quod per Enallagen pro participio futuri temporis sumi debet. Hebr. XI, 30. τὰ τείχη Ἱεριχὼ κυκλωθέντα. Apoc. XX, 6. Saepius non legitur in N. T.

ΚΥΚΛΩι, pro ἐν κύκλῳ, (quod plene dixit *Xenophon Cyrop.* VIII, 5. 5. ac *Arrianus* Dissert. Epictet. I, 8. 3.) *in circuitu, circumcirca, undique,* a κύκλος *orbis, circuitus.* Marc. III, 34. καὶ περιβλεψάμενος κύκλῳ et cum circumspexisset undique. ibid. VI, 6. τὰς κώμας κύκλῳ vicos finitimos, seu circumjacentes. Vide ad h. l. *Henpelium.* ibid. v. 36. εἰς τοὺς κύκλῳ (*Cod. Cantabr.* ἔγγιστα) ἀγροὺς καὶ κώμας in agros et vicos vicinos. Luc. IX, 12. Rom. XV, 19. Apoc. IV, 6. VII, 11. Saepius non reperitur in N. T.

N. T. Adde Gen. XXXV, 5. XLI, 48. *Xenoph. Cyrop.* VII, 1. 19. et quae *Elsnerus* habet in Obss. Sacr. T. I. p. 148.

ΚΥΛΊΩ, fut. *ίσω*, *volvo*. Medium Κυλίομαι *me volvo, me voluto*. Semel in N. T. legitur Marc. IX, 20. ἐκυλίετο ἀφρίζων spumans se volutabat. *Polyb.* XXVI, 10. 16.

ΚΎΛΙΣΜΑ, τος, τὸ, *volutabrum*, pro quo et κυλίστρα (vid. *Pollux* I, 183.) dici solet, a κυλίω *volvo*. In N. T. tantum legitur 2 Petr. II, 22. ὗς λουσαμένη εἰς κύλισμα βορβόρου, sc. ἐπιστρέψει, sus lota ad volutabrum coeni revertitur. Formula proverbialis, apud Judaeos recepta, dicta in eos, qui pristinis sceleribus denuo assuescunt, et in impietatem relabuntur. Cf. *Schoettgen.* Hor. Hebr. et Talmud. ad h. l. et *Vorstium* de Adagiis N. T. cap. IV, p. 776. ed. *Fischeri.*

ΚΎΛΛΟΣ, ου, ὁ, et ΚΥΛΛῸΣ, ἡ, ὸν, *mutilatus corpore*, quem Latini *debilem* dicunt. Speciatim usurpatur de *eo, qui unam manum debilem habet*, et de *claudo*. *Hesych.* κύλλος· χωλὸς, καμπύλος. *Suid.* ὁ πεπηρωμένος οὐ μόνον πόδα, ἀλλὰ καὶ χεῖρα. Conf. *Suidam* sub voce βούλυτος, *Festum* in voce *Cyllenius* et *Foësii* Oecon. Hipp. p. 220. Legitur in N. T. tantum Matth. XV, 30. 31. κυλλοὺς ὑγιεῖς mutilos jam sanos. ib. XVIII, 8. κυλλὸς opponitur τῷ δύο χεῖρας ἔχοντι. Marc. IX, 43. Saepius non legitur in N. T. Confer. *Elsneri* Comment. in Matth. T. II. p. 51.

ΚΥ͂ΜΑ, τος, τὸ, 1. *fluctus, impetus aquae profluentis.* Matth. VIII, 24. ὥστε τὸ πλοῖον καλύπτεσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων ut navis fere fluctibus operiretur et submergeretur. ib. XIV, 24. Marc. IV, 37. Act. XXVII, 41. *Polyb.* X, 10. 3. *Hesych.* κῦμα· ὕδατος ἐπιδρομὴ βιαία. Alexandrini pro גַּל Ps. XLII, 7. Ies. LI, 15. Jerem. V, 22.

2. metaphorice Judae v. 13. κύματα ἄγρια θαλάσσης fluctus saevi, seu aestuantis maris dicuntur *homines impetuosi, inquieti, turbarum amantes et pravarum cupiditatum furore agitati*, ἀκατάπαυστοι ἁμαρτίας. (2 Petr. II, 14.) Conf. Ies. LVII, 20. et quae de metaphorica significatione verbi κυμαίνω scripsit Cel. *Irmisch.* ad *Herodian.* I, 4. 1. p. 89.

ΚΎΜΒΑΛΟΝ, ου, τὸ, *cymbalum*, seu *pelvis concava aenea, quae, collisa alii pelvi, sonum fundebat musicum*, a κύμβος *cavus*. *Josephus A. J.* VII, c. 12. s. 3. κύμβαλα ἦν πλατέα καὶ μεγάλα χάλκεα. *Hesych.* κύμβαλον· εἶδος ὀργάνου μουσικοῦ. Cf. *Lampe* de Cymbalis Vet. Ultraj. 1703. 12. et *Ellisii* C. de *Cymbalis*, ad calcem Ejusdem Fortuitorum Sacrorum. Rotterod. 1727. 8. Semel legitur in N. T. 1 Cor. XIII, 1. γέγονα κύμβαλον ἀλαλάζον similis essem cymbalo tinnienti, h. e. nihil proficerem omni eloquentia mea et facundia. Cf. *Plinii* H. N. Lib. I, p. 8. ed. *Bipont. Xenoph.* de re Equ. I, 3

ΚΎΜΙΝΟΝ, ου, τὸ, *cuminum sativum Romanum*, seu *cuminum semine longiore*, ut a Botanicis vocatur, et de herba pariter ac semine usurpatur. Vide *Ol. Celsii* Hierobot. P. I. p. 516 seq. Hebraice dicitur כַּמֹּן, pro quo Alexandrini hoc graeco usi sunt Ies. XXVIII, 25. 27. Hanc vocem de *re exigua et nullius plane momenti* adhibuerunt Scriptores graeci, teste *Hesychio* (κύμινον· [ita enim loco κύμβινον ex *Photii* Lex. MS. reponendum est] τοῦτο ἐπὶ μικρολόγου ἔταττον) et cumini nimia cura in proverbium abiit et pro indicio hominis illiberalis et sordide parci habita fuit; (conf. *Theophr.* Char. c. 10. *Schol. Aristoph.* ad Vesp. v. 1348. et *Spanhem.* ad *Julian.* Caes. p. 74.) unde κυμινοπρίστης i. q. φειδωλὸς, ut docuit *Hemsterhus.* ad *Aristoph.* Plut. p. 193. Hinc lucem foeneratur locus Matth. XXIII, 23. ἀποδεκατοῦντε τὸ κύμινον decimatis cuminum. Saepius non legitur in N. T.

ΚΥΝΆΡΙΟΝ, ίου, τὸ, 1. proprie: *catellus*, qui in deliciis est, et a canibus magnis ac molossis distinguitur. Diminutivum a κύων *canis*. *Phrynichus* p.

p. 76. κυνίδιον λέγε (*Aelian.* V. H. XIII, 42.) Θεόπομπος δὲ ὁ κωμῳδὸς ἅπαξ που κυνάριον εἶπεν. *Xenoph. Cyrop.* VIII, 4. 9.

2. *canis.* Nam diminutiva apud Graecos saepe vi omni carent. *Theophrast.* Char. XXI, 1. Quater tantum legitur in N. T. Matth. XV, 26. 27. et Marc. VII, 27. 28. quae loca explicanda sunt e consuetudine veterum, canis vocabulo designandi hominem abjectum et contemtibilem.

ΚΥΠΡΙΟΣ, ου, ὁ, *Cyprius, ex Cypro oriundus,* vel *Cypri incola,* a Κύπρος, quod vide. Legitur in N. T. Act. IV, 36. XI, 20. et XXI, 16.

ΚΥΠΡΟΣ, ου, ἡ, *Cyprus.* Insula insignis maris mediterranei, inter Ciliciam et Syriam sita, quae ob coeli clementiam et soli fertilitatem olim dicta est *Macaria.* Abundat non solum frumento, oleo et vino generosissimo, sed est etiam aere et gemmis, crystallo maxime atque achate, clara. Olim proprios reges habuit, deinde Venetis paruit, hodie Turcis. Conf. *Cellarii* Geogr. Plen. III, c. 7. § 4. p. 225. et *Meursii* librum de Cypro. Memoratur in N. T. Act. XI, 19. XIII, 4. XV, 39. XXI, 3. XXVII, 4. Est etiam κύπρος nomen arboris odoriferae, botrum ferentis, et a qua unguentum cyprinum originem et nomen trahit, cujus mentionem faciunt Alexandrini Cantic. I, 14. IV, 13.

ΚΥΠΤΩ, fut. ύψω, *incurvo me, inclino me, inclinatus et pronus sum.* Legitur in N. T. Marc. I, 7. οὐ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς κύψας λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ non sum dignus, qui incurvatus solvam corrigiam calceamentorum ejus. Joh. VIII, 6. ὁ δὲ Ἰησοῦς κάτω κύψας Jesus autem deorsum se incurvans. ibid. v. 8. Saepius non legitur in N. T. Alexandrini usi sunt hac voce pro שָׁחָה, Exod. IV, 31. XII, 27. קָדַד *incurvavit verticem,* 1 Regg. I, 16. 31. Nehem. VIII, 6. et גָּהַר *procubuit toto corpore,* 1 Regg. XVIII, 42. *Hesych.* κύπτει· κάμπτει, ἑαυτὸν κλίνει.

ΚΥΡΗΝΑΪΟΣ, αία, ον, *Cyrenaeus, Cyrene ortus,* vel *Cyrenes incola,* a Κυρήνη, quod vide. Legitur in N. T. Matth. XXVII, 32. εὗρον ἄνθρωπον Κυρηναῖον invenerunt hominem Cyrenaicum. Marc. XV, 21. Luc. XXIII, 26. Act. VI, 9. τῶν ἐκ τῆς συναγωγῆς τῆς λεγομένης Κυρηναίων. Scilicet Judaei, qui Cyrenes et in Libyae Cyrenaicae, seu pentapolitanae regionis urbibus sedes suas fixerant, peculiarem synagogam, seu collegium, Hierosolymis habebant, in quam ablegabantur studiorum causa. ibid. XI, 20. Κυρηναῖοι Judaei Cyrenaici. ib. XIII, 1. Saepius non legitur in N. T.

ΚΥΡΗΝΗ, ης, ἡ, *Cyrene.* 1. Urbs Africae celeberrima, metropolis Libyae Cyrenaicae, sita inter Aegyptum et Libyam Marmaricam. Scilicet Libya, regio Africae, dividitur in Libyam superiorem et inferiorem, seu in Libyam *Cyrenaicam* et *Marmaricam.* Libya Cyrenaica dicta est etiam *Pentapolis,* seu *regio pentapolitana,* (conf. *Pomponium Melam* de Situ Orbis I, c. 4 et 8. et ibi Notas *Vossii. Ammian. Marcell.* Lib. XXII, c. 16.) a quinque urbibus scilicet, *Ptolemaide, Arsinoë, Berenice, Apollonia* et *Cyrene,* a qua Cyrenaica dicta est. Urbs Cyrene, cujus etiam *Herodotus* IV, c. 156. 164. et multis aliis in locis mentionem injecit, sic dicta est a *Cyra,* ejusdem regionis fonte, et exstructa est a Batto, Polymnesti filio. Cf. *Schlichthorst.* Geographia Africae Herodotea p. 139. Semel tantum in N. T. memoratur Act. II, 10. καὶ τὰ μέρη τῆς Λιβύης τῆς κατὰ Κυρήνην et Libya Cyrenaica, coll. *Josepho* A. J. XIV, 7. 2. et contra Appionem II, 4. e quibus locis apparet, magnum Judaeorum numerum a Ptolemaeo in Libyam Cyrenaicam per vim abductum fuisse.

2. Fuerunt et aliae ejusdem nominis urbes: una in Media, cujus mentio fit 2 Regg. XVI, 9. et Amos I, 5. altera in Palaestina, patria Simonis, qui Christi crucem portavit. Matth. XXVII, 32. quam *Sagittarius* in Historia

toria Passionis inter Decapoleos civitates recenset.

ΚΥΡΗΝΙΟΣ, ίου, ὁ. Nomen viri latinum. Plenum ejus nomen fuit *P. Sulpicius Quirinus*, ut in inscriptione apud *Muratorium* Thes. Nov. p. DCLXXI. et apud *Sueton*. Tiber. c. 49. commemoratur. Teste *Josepho* A. J. XVIII, c. 1. s. 1. fuit senator Romanus, qui, per omnes honorum gradus ad consulatum usque provectus, cum paucis militibus et comite Coponio, viro equestris ordinis, in Syriam missus est a Caesare, ut jus redderet populo et ut census facultatum ageret. Factus autem est Syriae praeses eo tempore, quo Archelaus ab Augusto in exilium relegatus et Judaea in provinciam Syriae redacta erat, anno sc. 759. post Romam conditam et 50. imperii Augusti; primus, qui post mortem Agrippae a. p. U. C. 745. praeses Syriae factus fuit, *Titus*, seu *Titius*. *Joseph*. A. J. XVI, 8. 6. Hunc secuti sunt anno 746. *Saturninus* et *Volumnius*. *Joseph*. A. J. XVI, 9. 1. *Saturnino* successit *Quintilius Varus* anno 750. ib. XVII, 5. 2. Huic vero *Quirinus*, qui semel commemoratur in N. T. Luc. II, 2. de quo adeundus est *P. Horreus* in Prooemio ad Miscellanea Critica. Leovard. 1738. 8.

ΚΥΡΙΑ, ας, ἡ, *Cyria*. Nomen proprium foeminae christianae, ad quam Johannes epistolam, quae in nostris libris secunda est, exaravit. 2 Joh. v. 1. ἐκλεκτῇ Κυρίᾳ καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῆς Cyriae christianae et liberis ejus. ib. v. 5. Non inusitatum autem est hoc nomen proprium, quod in *Gruteri* Inscriptionibus et Martyrologiis, ut latinum *Cyria* in *Gorii* Inscriptionibus, occurrit. Sed alii, quia κυρία apud Graecos *dominam* significat, foeminam, ad quam Johannes epistolam suam exaravit, honoris causa ita vocatam esse existimant. Confer. *C. A. Kriegelii* Comment. philol. de κυρίᾳ Johannis. Lips. 1758. 4.

ΚΥΡΙΑΚΟΣ, ή, όν, 1. *dominicus, ad dominum pertinens, a domino originem trahens, domini jussu*, vel *in domini memoriam peragendus*, seu *celebrandus*, a κύριος *dominus*. Quia vero in N. T. Christus κατ' ἐξοχὴν Κύριος vocatur, hinc κυριακὸν est

2. *omne, quod ad Dominum nostrum J. C. pertinet, ab eo originem trahit, aut jussu et in memoriam ejus peragitur.* Sic bis legitur in N. T. 1 Cor. XI, 20. ubi κυριακὸν δεῖπνον coena dominica est, *sacra coena*, ita dicta, quia in memoriam et jussu et instituto Christi celebratur. *Alberti* Glossar. N. T. p. 131. κυριακόν· τὸ ἐν ἐκκλησίαις ἄριστον. Apoc. I, 10. ἐν τῇ κυριακῇ ἡμέρᾳ die solis, in memoriam resurrectionis J. C. cultui divino loco diei septimi ab apostolis consecrato, qui etiam nunc κατ' ἐξοχὴν *dies dominica* dicitur. *Euseb*. Orat. περὶ τῆς ἡμέρας κυριακῆς p. 2. edit. *Jani*, κυριακὴ ἐκλήθη, ὡς κυρία τῶν ἡμερῶν. πρὸ γὰρ τοῦ δεσποτικοῦ πάθους οὐκ ἐλέγετο κυριακὴ, ἀλλὰ πρώτη ἡμέρα. Vide *Suiceri* Thesaur. Eccles. sub vocibus κυριακὴ, πάσχα, ἡμέρα. *Eichhornius* in Commentario ad h. l. Vol. I. p. 39. ex articulo τῇ conjicit, cogitandum esse h. l. in specie de die dominico paschali.

ΚΥΡΙΕΥΩ, fut. εύσω, 1. proprie: *dominor, auctoritatem et potestatem in aliquem, vel in aliquid habeo et exerceo*, aut *affecto et arrogo*, a κύριος, quod vide. Luc. XXII, 25. οἱ βασιλεῖς τῶν ἐθνῶν κυριεύουσιν αὐτῶν gentium reges dominantur iis. Rom. XIV, 9. ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ. 2 Cor. I, 24. οὐχ ὅτι κυριεύομεν ὑμῶν τῆς πίστεως non dico, quod mihi imperium in vos arrogem, quod per me adducti estis ad religionem christianam. 1 Tim. VI, 15. Κύριος τῶν κυριευόντων Dominus dominorum.

2. metaphorice: *valeo in aliquem, vim meam et potestatem exerceo, valeo, vigeo, obligo.* Rom. VI, 9. θάνατος αὐτοῦ οὐκ ἔτι κυριεύει mors in eum non amplius valet, seu immortalis vivit et in aeternum sedet ad dextram Dei. (Conf. Dan. III, 28. VI, 24.) ibid. v. 14. ἁμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει vitiositas in vos nullam potestatem exercebit,

bit, seu vos ad peccandum
ibid. VII, 1. ὅτι ὁ νόμος κυριεύει
matrimonii vim obligandi habe-
[h]inc νόμοι κύριοι *leges* dicuntur,
adhuc in valore sunt. Conf.
. Obss. Sacr. T. II. p. 33 seq.
s non legitur in N. T.
ΡΙΟΣ, ίου, ὁ, 1. generatim *om-*
tat, qui auctoritatem, vel *pote-*
habet, sive sit summa et illi-
, sive inferior et limitata, sive
one dignitatis et honoris, sive
tu juris, dominii ac possessio-
κῦρος *auctoritas*. Discrimen
quod *Ammonius* et *Julius Pol-*
nom. I, 1. 1. inter κύριος et
ς posuerunt, nihili est, ut vel
la docent, a *Reiskio* in Indice
tatis Demostheneae p. 476.
e collecta. Sic v. c. apud *Xe-*
le Rep. Laced. IV, 6. occurrit
καλύειν, h. e. qui habet potesta-
irimendi. ibid. VIII, 4. κύριοι
ειν καὶ καταπαῦσαι. ibid. X, 2.
ἀγῶνος. Idem de Mag. Equit.
κύριοι τῶν νέων, h. e. parentes,
ι ac curatores. Idem Hist.
, 2. 7 et 11. κύριος εἰρήνης καὶ
ν. ibid. VII, 3. 6 et 7. etc.
n N. T. speciatim
ριος, vel nude positum, vel ad-
ce Θεὸς, dicitur *Deus Optimus*
mus, penes quem summa om-
rerum potestas est, et qui sum-
udet auctoritate et potestate,
itationem hebraici אֲדֹנָי *domi-*
uod etiam Deo tribuitur. Genes.
, 3. 12. XIX, 2. 18. et centum
locis. Matth. IV, 7. οὐκ ἐκπει-
Κύριον τὸν Θεόν σου. ibid. v. 10.
ι. Κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς.
37. 44. εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ
Marc. XII, 36. Luc. XX, 42.
IX, 27. XII, 19. 1 Cor. IV,
, 26. τοῦ γὰρ Κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ
μα αὐτῆς. Ephes. VI, 4. etc.
tiam pertinet formula: ἐνώπιον
quae, substantivis vel adjecti-
dita, vim superlativi habet, ad
onem hebraicae לִפְנֵי יְהוָה Ge-
, 9. Luc. I, 15. μέγας ἐνώπιον

Κυρίου, h. e. valde insignis, maximopere praestans. Idem valet de genitivo Κυρίου, aliis substantivis adjecto, v. c. Luc. II, 9. δόξα Κυρίου splendor insignis. Pertinet huc etiam locus Act. XVIII, 25. οὗτος ἦν κατηχημένος τὴν ὁδὸν τοῦ Κυρίου hic bene institutus erat in doctrina divina. In versione Alexandrina permultis in locis respondet hebraico יְהוָה, Genes. XX, 18. XXI, 1. XXX, 30. XXXII, 9. אֱלוֹהַּ et אֱלֹהִים, Job. XIX, 21. XXXIII, 26. אֵל, Job. V, 8. IX, 2. XII, 6. etc. et יָהּ. Ps. CXV, 17. CL, 6. Etiam apud Graecos ὁ Κύριος pro *Deo* dicitur. Vide *Wesseling.* ad *Diodor. Sic.* I, 65. et *Palairet.* Obss. Philol. p. 68. Item *Deae* vocabantur *Dominae*, v. c. *Isis* apud *Juvenal.* Sat. VI, v. 529. et *Cybele* apud *Valerium Flacc.* III, 23.

3. Speciatim in N. T. dicitur sic *Christus*, partim ob divinam ejus naturam ac legationem, partim quatenus est *dominus* ecclesiae christianae, et per metonymiam *religio christiana*. Matth. III, 3. Luc. I, 43. 76. II, 11. ὅς ἐστι Χριστὸς Κύριος. Hebr. II, 10. Act. IX, 17. 35. οἵτινες ἐπέστρεψαν ἐπὶ τὸν Κύριον Christiani. 1 Cor. VII, 22. ὁ γὰρ ἐν Κυρίῳ κληθεὶς δοῦλος qui beneficio Christi servus ad religionem christianam adductus est. ib. v. 39. μόνον ἐν Κυρίῳ modo Christiano nubat, convenienter praeceptis religionis christianae. 2 Cor. III, 16. ἡνίκα δ' ἂν ἐπιστρέψῃ πρὸς Κύριον cum accesserint Israelitae ad religionem christianam. ibid. v. 17. ὁ δὲ Κύριος τὸ πνεῦμά ἐστι, h. e. per Κύριος intelligendum est τὸ Πνεῦμα, religio Christi praestantissima, quae in sequentibus Πνεῦμα Κυρίου vocatur. ibid. v. 18. τὴν δόξαν Κυρίου praestantiam doctrinae christianae. Ephes. VI, 10. 1 Thess. III, 8. ἐὰν ὑμεῖς στήκητε ἐν Κυρίῳ etc.

4. *possessor, dominus, herus*, ratione juris, dominii ac possessionis. Sic κύριος opponitur τοῖς δούλοις, seu οἰκέταις. Matth. VI, 24. X, 24. Ephes. VI,

VI, 5. Coloss. IV, 1. Luc. XIX, 33. *οἱ κύριοι τοῦ πώλου*. Galat. IV, 1. *κύριος πάντων ὢν* quanquam est futurus possessor opum paternarum. Cf. *Palairet*. Obss. Philol. p. 432. et 1 Regg. XVI, 24.

5. *pater*. Matth. XXI, 30. coll. v. 28. Ita אָדוֹן Genes. XXXI, 35. Fortasse huc etiam pertinet formula *ὁ κύριος τῆς οἰκίας* *paterfamilias*. Marc. XIII, 35. quae respondet hebraicae בַּעַל־הַבַּיִת Exod. XXII, 8. Judd. XIX, 22. Conf. *Menag*. ad *Diog. Laërt*. VI, 39. p. 240. et *Elsner*. Obss. Sacr. T. I. p. 162.

6. *dominus*, ratione honoris ac reverentiae. Sic maritus dicitur dominus uxoris. 1 Petr. III, 6. Conf. Genes. XVIII, 12. et Ies. LIV, 5. ubi *κύριος* in versione Alexandrina hebraico בּוֹעֵל respondet. Etiam apud latinos scriptores *mariti* appellantur *domini*, v. c. *Virgil. Aen.* IV, 213. *Ovid. Amor.* II, 2. 32. Vide *Fesselii* Adversaria SS. V, c. 2. p. 427.

7. est *nomen honoris*, quo olim aliquando ignoti, nulla conditionis ratione habita, appellati sunt in congressibus. Joh. IV, 19. XII, 21. XX, 15. Act. XVI, 30. coll. Genes. XIX, 2.

8. *Imperator Romanus*, *Caesar Augustus*. Act. XXV, 26. coll. v. 12 et 21. Confer *Spanhem*. de Usu ac Praestantia Numismatum p. 729.

9. *magister*, *doctor*, i. q. *διδάσκαλος* et *καθηγητὴς*, ad imitationem hebraici רַב, quod dominum et doctorem notat, quemadmodum e contrario discipuli servorum nomine veniebant. Matth. VII, 21. *οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι κύριε, κύριε* non omnes, qui se meos sectatores et discipulos profitentur. ibid. v. 22. VIII, 25. coll. Marc. IV, 38. Matth. XXI, 3. XXVIII, 6. Joh. XIII, 13, 14. *ὁ διδάσκαλος καὶ ὁ κύριος*. ibid. v. 16. XV, 15. 20. XX, 28. XXI, 7. 2 Regg. II, 3. 5. 16. VI, 5. Interdum reticetur, v. c. Jac. II, 1. ubi ante *τῆς δόξης* supplendum est *Κυρίου*, auctoritate *Cyrill Alex*. XII, 13. T. I. p. 218. non autem *ἀνδρὸς*, ut visum est *Schoettgenio* ad *L. Bos*. de Ellips. Gr. p. 20.

ΚΥΡΙΌΤΗΣ, *τητος*, *ἡ*, 1. proprie in abstracto: *dominatio*, *dominatus*, *summa auctoritas et potestas*, a *κύριος*.

2. in concreto i. q. *κύριος*, *qui est insigni potestate praeditus*, et *in magna dignitate ac honore constitutus*. Sic legitur in N. T. Ephes. I, 21. ubi Christus esse dicitur *ὑπεράνω πάσης κυριότητος*, ubi *κυριότης*, aeque ac praecedentia vocabula, *ἀρχὴ*, *ἐξουσία*, *δύναμις*, pro concreto *κύριος* positum est, ita, ut ostendatur, nullum eorum, qui in hac rerum natura potentes, illustres et auctoritate insignes sunt et habentur, exclusum esse imperio Christi. Idem valet de loco Coloss. I, 16. 2 Petr. II, 10. commemorantur *κυριότητος καταφρονοῦντες*, h. e. homines, angelos contemnere haud dubitantes. Eorum enim opinio, qui Gnosticos h. l. intelligendos esse arbitrantur, qui obsequium denegabant magistratibus, nec commate 11. nec loco parallelo Jud. v. 8. coll. v. 9 seq. adjuvatur. An vero in utroque loco de principibus geniis malis, aut de angelis generatim sermo sit, historia duce destitutus equidem definire non audeo. Nec satis mihi constat, ad quemnam locorum N. T. hucusque allatorum pertineat glossa *Phavorini* haec: *κυριότητές εἰσι δυνάμεις ἅγιαι λειτουργικαὶ Κυρίου*.

ΚΥΡΌΩ, *ῶ*, fut. *ώσω*, 1. proprie, sensu physico: *roboro*, *firmum*, *robustum facio*, a *κῦρος robur*. Jam cum *κῦρος* etiam *auctoritatem*, *ratam fidem*, *edictum* adeo significet, v. c. *Herodot*. VI, 109. *Thucyd*. V, 38. etiam *κυρόω*

2. notat: *auctoritatem do*, *ratum facio* vel *habeo*, *sancio*. Sic legitur in N. T. Galat. III, 15. *ἀνθρώπου κεκυρωμένην διαθήκην οὐδεὶς ἀθετεῖ*, ubi *διαθήκη κεκυρωμένη* vel est testamentum confirmatum et lege ratificatum, vel promissio jurata et solemnis, certa et

rata

rata. Etiam apud Graecos κυροῦσθαι dicuntur *res, quae lege confirmantur, aut ullo aliquo modo auctoritate publica muniuntur*, v. c. apud *Thucyd.* VIII, c. 69. *Aelian.* V. H. II, 9. XIII, 24. *Hesych.* κυρῶ· βεβαιῶ. *Phavor.* κυροῖ· βεβαιοῖ, πιστοῖ. Conf. etiam Alex. Genes. XXIII, 20. Levit. XXV, 30. et *Aquilae* reliquias Genes. XXIII, 17. et 1 Sam. XV, 13.

3. *idoneis argumentis aliquid probo.* 2 Cor. II, 8. διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς, κυρῶσαι εἰς αὐτὸν ἀγάπην quapropter rogo vos, ut publicum ipsi amoris vestri documentum detis, ut certior reddatur de amore vestro. Saepius non legitur in N. T. Conf. interpretes ad *Thom. Mag.* p. 561.

ΚΥΩΝ, κυνὸς, ὁ, ἡ, 1. *canis,* sine dubio a κύω *in utero gesto, pario;* est enim animal πολυτόκον. Luc. XVI, 21. ἀλλὰ καὶ οἱ κύνες ἐρχόμενοι ἀπέλειχον τὰ ἕλκη αὐτοῦ canes tantum ulcera ejus lingebant. Huc pertinet locus *Aeliani* Hist. Anim. VIII, 9. τρωθέντες δὲ ἔχουσι τὴν γλῶτταν φάρμακον, ἥπερ οὖν περιλιχμώμενοι τὸ τρωθὲν μέρος, εἰς ὑγιείαν ἐπανάγουσι. 2 Petr. II, 22. κύων ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέραμα canis reversus ad vomitum suum, h. e. canis, quod ipse vomuit, resorbet. Formula proverbialis apud Judaeos, de hominibus, ad pristinas sordes ac flagitia redeuntibus, solemnis. Conf. Prov. XXVI, 11. et *Vorstii* Diatriben de Adagiis N. T. c. 4. p. 774 seq. Jam, quia canes inter animalia impura apud Judaeos referebantur, etiam κύων metaphorice

2. *hominem profanum et impium* notat. Matth. VII, 6. μὴ δῶτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσὶ, h. e. ne doctrinam divinam et longe sanctissimam tradite hominibus profanis ac impiis. Apoc. XXII, 15. ἔξω οἱ κύνες, ubi per κύνες intelligendi sunt partim *omnes, a religione christiana alieni,* (quemadmodum etiam Judaeis כְּלָבִים canes omnes illi erant, qui extra ecclesiam judaicam vivebant. Conf. *Schoettgen.* Hor. Hebr. et Talmud. p. 1145.) partim *peccatorum ac vitiorum sordibus polluti et contaminati.* Speciatim κύων in N. T. dicitur

3. *impudens.* Hinc Philipp. III, 2. doctores judaizantes, impudenter doctrinam suam Christianis obtrudentes, κύνες vocantur. *Hesiod.* Ἔργ. v. 67. κύνεον νόον, ubi *Moschopul.* τὴν κυνὸς δηλονότι ἀναίδειαν ἔχοντα. Adde *Callim.* Hymn. in Cerer. v. 64. *Homer.* Iliad. α, v. 225. ibique *Scholion,* λ', 362. Odyss. ρ', v. 248. *Hesych.* κύνες· ἀναιδεῖς. Saepius non legitur in N. T.

ΚΩ͂ΛΟΝ, ου, τὸ, 1. proprie: *artus corporis, quodvis membrum corporis humani,* speciatim vero *pedes, ossa, crura.* (*Eurip. Phoen.* 1192. ubi vid. *Schol. Apollod.* III, 5. 8.) *Hesych.* κῶλα· πόδες, σκέλη, ὀστᾶ, μέλη, κερκίδες. Conf. *Barnes.* ad *Eurip.* Iphig. in Aulid. v. 614. et *Kuster.* ad *Aristoph.* *Ran.* v. 1400.

2. per synecdochen: *corpus integrum,* etiam *cadaver,* quod Graecis τὸ πτῶμα et σῶμα dicitur. Sic semel legitur in N. T. Hebr. III, 17. ὧν τὰ κῶλα ἔπεσεν ἐν τῇ ἐρήμῳ quorum corpora conciderunt in desertis, seu, quorum cadavera prociderunt in deserto. Num. XIV, 29. ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ πεσεῖται τὰ κῶλα ὑμῶν, ubi hebraico פֶּגֶר respondet. Adde Levit. XXVI, 30. 1 Sam. XVII, 46. Ies. LXVI, 24.

ΚΩΛΥΩ, fut. ύσω, generatim est: *impedio quovis modo, et factis et verbis, quo minus aliquid fiat,* ita, ut mox per *prohibere, inhibere,* mox vero per *vetare, interdicere* et *dissuadere* sit reddendum. Matth. XIX, 14. Marc. IX, 38, 39. X, 14. Luc. VI, 29. καὶ τὸν χιτῶνα μὴ κωλύσῃς ne tunicam quidem denega. ibid. IX, 49, 50. XI, 52. XVIII, 16. XXIII, 2. κωλύοντα dissuadentem. Act. VIII, 36. X, 47. XI, 17. κωλῦσαι τὸν Θεὸν Deo repugnare. ibid. XVI, 6. XXIV, 23. XXVII, 43. ἐκώλυσεν αὐτοὺς τοῦ βουλήματος prohibuit eos ab isto consilio. Rom. I, 13. ἐκωλύθην variis obstaculis impeditus sum. 1 Cor. XIV, 39. καὶ τὸ λαλεῖν γλώσσαις μὴ κωλύετε

et

et dono linguarum quavis opportunitate oblata bene utamini. Fortasse tamen τὸ κωλύειν rectius per *repudiare, spernere* reddideris. 1 Thess. II, 16. κωλύειν de persecutionibus intelligendum est, quibus Judaei propagationem religionis christianae inter gentiles impedire conabantur. 1 Tim. IV, 3. κωλυόντων interdicentium. Hebr. VII, 23. 2 Petr. II, 16. 3 Joh. v. 10. Saepius non legitur in N. T. 3 Esdr. VI, 6. chald. בַּטֵּל Pah. *cessare fecit, impedivit*, et ib. v. 33. chald. שְׂנֵא *odio persequi*.

ΚΩ͂ΜΗ, ης, ἡ, 1. proprie: *vicus, pagus*. Matth. IX, 35. περιῆγεν τὰς πόλεις πάσας καὶ τὰς κώμας. ib. X, 11. XIV, 15. XXI, 2. Marc. VI, 6. 36. 56. VIII, 27. XI, 2. Luc. V, 17. VIII, 1. κατὰ πόλιν καὶ κώμην oppidatim et vicatim. ib. IX, 6. 12. 52. 56. XIII, 22. XVII, 12. XIX, 30. XXIV, 13. 28.

2. *urbs, oppidum minus, sed moenibus cinctum*, i. q. πόλις. Marc. VIII, 23 et 26. coll. v. 22. Joh. VII, 42. ἀπὸ Βηθλεὲμ τῆς κώμης, ὅπου ἦν Δαβίδ. ibid. XI, 1. ἐκ τῆς κώμης Μαρίας καὶ Μάρθας ex urbe Mariae ac Marthae. *Syrus:* ܩܪܝܬܐ ibid. v. 30. et Luc. X, 38. Alexandrini hac voce usi sunt pro עִיר *urbs, civitas*, 1 Chron. XXVII, 25. Ies. XLII, 11. et קִרְיָה idem. Jerem. XLIX, 25.

3. per metonymiam: *incolae vicorum et pagorum*. Act. VIII, 25. πολλάς τε κώμας τῶν Σαμαρειτῶν εὐηγγελίσαντο et incolas multorum Samaritanorum vicorum doctrina christiana imbuerunt. Saepius non legitur in N. T. *Hesych.* κῶμαι· ἀγυιαί, ῥύμαι. Idem: κώμη· ἄμφοδον, χωρίον.

ΚΩΜΟ͂ΠΟΛΙΣ, εως, ἡ, *oppidum rusticanum*, seu *paganum*, h. e. *oppidum, inter urbes ac vicos medium, moenibus non cinctum*, i. q. nos dicimus: ein Flecken *a burgh*. In N. T. tantum legitur Marc. I, 38. Multos tales vicos, qui ob amplitudinem et incolarum multitudinem urbibus similes erant et oppida appellabantur, in Galilaea fuisse, tradit *Josephus* de B. J. III, 3. 2.

ΚΩ͂ΜΟΣ, ου, ὁ, *comessatio*, h. e. *convivium luxuriosum, in quo nimio potu ac ciborum usu, jocis ac gestibus impudicis, saltationibus et cantilenis foedis et ab honestate omni remotis, pudori et sanitati nuntius remittebatur.* Sine dubio nomen habet a κώμη *vicus*, unde κωμάζω *ebrius per vicum discurro*. Solebant enim sodales horum conviviorum luxuriosorum ebrii, coronis redimiti, cum facibus et instrumentis musicis per plateas discursitare et inter lascivas cantilenas et obscoenas saltationes ad amicarum fores concurrere. *Suid.* κῶμοι· ᾠδαί, ὀρχήσεις μετὰ μέθης. *Hesych.* κῶμοι· τὰ ἀσελγῆ καὶ πορνικὰ ᾄσματα, συμπόσια, ᾠδαί. *Etym. M.* κῶμός ἐστι μεθυστικὰς αὐλὰς, ἐγχρονίζειν οἴνοις καὶ κυμβάλοις καὶ αὐλοῖς, καταθέλγειν τοὺς δαιτυμόνας. Plura de hac voce vide apud *Chr. Gottl. Schwarz.* in Diss. de Comessationibus Veterum, Altorf. 1744. 4. *Lamb. Bos.* in Obss. Philol. in N. T. p. 117. et *Alberti* in Obss. Philol. in N. T. p. 330. et ad Glossar. Gr. N. T. p. 112. Ter tantum legitur in N. T. Rom. XIII, 13. μὴ κώμοις καὶ μέθαις. Μέθας et κώμους conjunxit quoque *Dio Cassius* l. LXV, p. 734. Galat. V, 21. 1 Petr. IV, 3. οἰνοφλυγίαις, κώμοις, πότοις. Praeterea reperitur Sapient. XIV, 23. 2 Macc. VI, 4. et apud *Aristaenetum* I, Ep. 27. II, 20. *Aristoph.* Thesmophor. v. 997. ad quem locum vide *Bourdinum*. Κῶμον bonum olim habuisse significatum, contendit *Henr. a Seelen* in annotatt. in N. T. ex Plutarcho p. 15. et *Spanhemius* ad *Aristoph. Plutum* v. 1041.

ΚΩ͂ΝΩΨ, ωπος, ὁ, ἡ, *culex vinarius*, seu *muscae parvae, aut vermiculi alati species, qui, in vino acescente natus, eodem alitur et nutritur,* teste *Aristotele* Hist. Anim. V, 19. οἱ δὲ κώνωπες ἐκ σκωλήκων, οἳ γίνονται ἐκ τῆς περὶ τὸ ὄξος ἰλύος. ibid. IV, 8. A scriptoribus Talmudicis יַבְחוּשׁ vocatur,

tur,

tiam בְּקָא. Conf. *Buxtorf.* Lex. p. 342 et 927. et *Vorstium* de is N. T. cap. III, p. 771 seq. legitur in N. T. Matth. XXIII, διϋλίζοντες τὸν κώνωπα vos culi-rinarium percolatis. De hujus lae proverbialis sensu vide dicta ιλίζω. Convenit illud prover-arabicum apud *Meidanium* 117.

ياكل بالفيل ويغتص *edit ele-m, et suffocatur culice.* De ocabuli κώνωψ notione exposui cilegio II. Lexici Bieliani p. *Suid.* κώνωψ εἶδος μυίας.

Σ, ῶ, ἡ, vel, ut etiam in libris m scribitur, Κόως et Κῶως *Cos, Cous.* Insula maris Aegaei, aris Icarii, inter Cycladas cele-a, quae nunc *Stancora* appel-Pertinet ad Ioniam Asiae ac Cariae objacet. Celebrata pud veteres non solum Aescu-ultu et Junonis aede, sed etiam cratis (qui hinc *Cous* dicitur,) ellis natalibus. Frumento et undat et aëre gaudere dicitur salubri, ut incolae, nimia se-e confecti, mortem sibi olim et aliis modis accelerarent. etiam olim fuit *Meropis,* teste : Κῶς· ἡ νῆσος, ὅθεν Ἱπποκράτης ὁ ἥτις καὶ Μεροπὶς λέγεται. Me-ur semel in N. T. Act. XXI, 1. Κῶν. Pro accusativo Κῶν ha-onnulli codices Κῶ. Utroque nodo pronuntiatur, observante *no* et *Erasmo* ad h. l. Cf. I. N. XI, 22. et *Cellarii* Geogr. T. II, Lib. 3. c. 2. p. 22.

ΣἈΜ, ὁ. *Cosam.* Nomen pro-viri hebraicum ἄκλιτον, signifi-*ivinantem,* a קָסַם *divinavit.* Semel memoratur in N. T. Luc. III, 28.

ΚΩΦὈΣ, οῦ, ὁ, ἡ, etiam κωφὸς, ἡ, ὀν, 1. proprie: *obtusus, hebes,* a κόπτω. Sic legitur apud *Homerum* Iliad. λ', v. 390. κωφὸν βέλος telum obtusum.

2. *qui sensum amisit, nihil sentiens,* et de homine: *vitiatus facultate aliqua corporis, debilis, mutilus. Hesych.* κωφάν· κωφήν, ἀναισθητον. — κωφεῦσαι· ἀναισθητῆσαι. κωφός· ἀσθενής. *Homer.* Il. ώ, v. 54. κωφὴν γαῖαν terram, nihil sentientem. Conf. *Valckenar.* Animadvv. ad *Ammonium* Lib. II, c. 14. et *Segaar* Obss. Philol. in Capita XI. priora Evangelii Lucae p. 38. Hinc speciatim

3. *surdus, qui auditu destituitur,* ita, ut omissum sit τὰ ὦτα. Matth. XI, 5. κωφοὶ ἀκούουσι. Marc. VII, 32. κωφὸν μογιλάλον. ibid. v. 37. Luc. VII, 22. Alex. pro חֵרֵשׁ *surdus* Exod. IV, 11. et Levit. XIX, 14. adhibuerunt. *Homer.* Hymn. in Mercur. v. 92.

4. *mutus, qui loquela destituitur,* ita, ut omissum sit τὴν γλῶσσαν; nam, qui surdi nascuntur, etiam muti sunt. Cf. *Jensii* Ferculum Litterar. p. 32. *Hesych.* κωφός· οὔτε λαλῶν, οὔτε ἀκούων, ἐννεός. Matth. IX, 32, 33. XII, 22. XV, 30, 31. Luc. I, 22. XI, 14. Sic Alex. Habac. II, 18. εἴδωλα κωφὰ, hebr. אֱלִילִים אִלְּמִים, ubi *Symmachus* habet ἄλαλα.

5. *mutum faciens.* Luc. XI, 14. καὶ αὐτὸ (scil. δαιμόνιον) ἦν κωφὸν et illud daemonium mutum reddiderat hominem. Sequitur enim: τοῦ δαιμονίου ἐξελθόντος ἐλάλησεν ὁ κωφός.

6. *surdum reddens.* Marc. IX, 25. τὸ πνεῦμα τὸ ἄλαλον καὶ κωφόν. Saepius non legitur in N. T.

FINIS TOMI PRIMI.

ERRATA TOMI PRIMI

Quibus, cum pauca ab Editorum incuria, tum vero pleraque a Typographorum ἀβλεψίᾳ profluxerint, Candidus Lector ignoscat, velimus, eademque hunc in modum corrigat.

Sub v. ἁγνισμὸς, l. 12. *pro* נְוֹר *lege* נֵזֶר
ἀγωγὴ, def. 3. l. 10. *pro* מְכְהַג *lege* מִנְהָג
ἀδελφὸς, def. 3. l. 14. *pro* עִמָּךְ *lege* עִמָּךְ
Ἀδραμυττηνὸς, l. 17. *pro* viciniae *lege* vicinae
αἰὼν, def. 10. l. 21. *pro* הַזֶּח *lege* הַזֶּה
ἀναζωπυρέω, def. 2. l. 19. pro *an image* lege *ideas* or *images*
ἀναλαμβάνω, def. 1. l. 15. *pro* ἀνελήφθει *lege* ἀνελήφθη
ἀνάλυσις, def. 3. l. 12. *pro* מִפְטָח *lege* מִפְטָר
ἀναπληρόω, def. 4. l. 2. *pro* ἀναπλοροῦται *lege* ἀναπληροῦται
ἀνομία, def. 2. l. 12. *pro* עָוֹ *lege* עָוֹן
ibid. *pro* XIX, 5. *lege* XIX, 15.
ibid. def. 3. l. 8. *pro* חַמָּאָה *lege* חַטָּאָה
ἀντάλλαγμα, def. 2. l. 2. pro *emendae* lege *emendandae*
Ἀπολλὼς, l. 12. pro *Appolline* lege *Apolline*
ἀπολούω, def. 2. l. 13. *pro* רְחַצוּ הִוַּכ *lege* רַחֲצוּ הִזַּכּוּ
ibid. l. 14. *pro* חִדְלוּהָ רֵעַ *lege* חִדְלוּ הָרֵעַ
ἀποσκευάζω, def. 2. l. 11 *pro* hunc *lege* hanc
ἀῤῥαβὼν, def. 1. l. 7. *pro* παταβολὴ *lege* καταβολὴ
Βαΐον, l. 13. *pro* τίλλισθαι *lege* τίλλισθαι
βάλλω, def. 4. l. 3. pro *dimitto* lege *demitto*
βάσανος, def. 3. l. 6. *pro* קַכְאוֹב *lege* מַכְאוֹב
Γαμαλιὴλ, l. 6. *pro* הַזָּקֵן *lege* הַזָּקֵן
γένεσις, def. 2. l. 28. *post* hanc *deest* vitam
γίνομαι, def. 12. l. 12. *pro* הַצָּה *lege* הַזֶּה
δάκρυ, l. 4. *pro* רִמְעָה *lege* דִּמְעָה
διάγω, def. 2. l. 6. *pro* τὸν σάββατον *lege* τὸ σάββατον
ἔγγυος, l. 19. pro *mosaicae* lege *mosaicd*
ἐλαττόω, def. 2. l. 3. *pro* ἐλάττωσας *lege* ἠλάττωσας

Sub v. *ἐλπίς*, def. 7. l. 4. *pro* לָבֶטַה *lege* לָבֶטַח

ἐν, def. 11. l. 12. *pro* כַּל *lege* עַל

ibid. def. 27. l. 12. *pro* בְּעֶזְרֶךָ *lege* בְּעֶזְרֶךָ

ἐπονομάζω, l. 5. *pro οὐ lege σὺ*

ἔρημος, def. 1. l. 8. in paucis codd. *pro γῇ lege γῆ*

εὐοδόω, def. 3. l. 7. *pro* Act. IX *lege* Act. XI

θυσιαστήριον, def. 1. l. 13. *pro* ministeria *lege* ministerio

ἰάομαι, def. 2. l. 4. *pro* udus *lege* usus

καθίστημι, def. 4. l. 12. *pro* כַּר *lege* שַׁר

κάλαμος, def. 4. l. 6. *pro* apti *lege* aptae

κάμηλος, l. 37. *pro* ticum *lege* nauticum

καταράομαι, def. 2. l. 3. *pro σηκῆ lege συκῆ*

κεφαλὴ, def. 4. l. 12. *pro* caput Christi, Deus *lege* Christus Deo inferior est